El Nuevo Testamento en el mixe de Guichicovi

El Nuevo Testamento en el mixe de Guichovi

La Liga Bíblica 1M primera edición 1988 [mir] La Liga Bíblica versión electrónica 2009

Publicado por

© La Liga Bíblica 1988

Se permite copiar, distribuir y comunicar públicamente esta obra bajo las siguientes condiciones:

- Reconocimiento. Reconozca a la Liga Bíblica los derechos que tiene en la impresión o distribución de esta obra, deslindándola de responsabilidad alguna por cualquier uso que se le de a la presente publicación.
- No comercial. No puede utilizar esta obra para fines lucrativos.
- Sin obras modificadas. No se puede alterar, transformar o generar una obra a partir de ésta.

Índice

San Mateo	1
San Marcos	70
San Lucas	121
San Juan	192
Hechos	251
Romanos	341
1 Corintios	388
2 Corintios	423
GálatasGálatas	448
Efesios	459
Filipenses	473
Colosenses	480
1 Tesalonicenses	488
2 Tesalonicenses	496
1 Timoteo	500
2 Timoteo	511
Tito	518
Filemón	523
Hebreos	526
Santiago	549
1 Pedro	556
2 Pedro	569
1 Juan	576
2 Juan	584
3 Juan	586
Judas	588
Apocalipsis	591

Yaa jaduhn myiñ cujaay nebiaty ja'a Jesús yhap tieedyhajxy jecy xiøhajty. Abraham xiøhajty ja'a jawyiinhájtäbä. David xiøhajty ja'a cujecy jaac míinäbä.

² Ja'a Abraham yhuung, Isaac je'e xiøhajty. Ja'a Isaac yhuung, Jacob je'e xiøhajty. Ja'a Jacob yhuung tu'ug, Judá je'e xiøhajty. May ja'a Judá ja'a piuhya'ay hänajty miøødä. 3 Ja'a Judá yhuunghajxy, Fares hajxy xiøhajty møødä Zara. Ja'a Fares tiajhajxy, Tamar je'e xiøhajty. Ja'a Fares yhuung, Esrom je'e xiøhajty. Ja'a Esrom yhuung, Aram je'e xiøhajty. 4 Ja'a Aram yhuung, Aminadab je'e xiøhajty. Ja'a Aminadab yhuung, Naasón je'e xiøhajty. Ja'a Naasón yhuung, Salmón je'e xiøhajty. ⁵Ja'a Salmón yhuung, Booz je'e xiøhajty. Ja'a Booz tiaj, Rahab je'e xiøhajty. Ja'a Booz yhuung, Obed je'e xiøhajty. Ja'a Obed tiaj, Rut je'e xiøhajty. Ja'a Obed yhuung, Isaí je'e xiøhajty. 6 Ja'a Isaí yhuung, David je'e xiøhajty. Mänitä David tiägøøyy gobiernähajpä. Mänitä Urías yajyagho'cä mänaa ja'a tsip jiadyiijän. Coo ja'a Urías yho'cy, mänitä David ja'a Urías tio'oxiøjc wyiingpøjcä. Mänitä

David yaghuungpaaty. Salomón ja'a yhuung hajxy yajxøhajty.

⁷Ja'a Salomón yhuung, Roboam je'e xiøhajty. Ja'a Roboam yhuung, Abías je'e xiøhajty. Ja'a Abías yhuung, Asa je'e xiøhajty. ⁸Ja'a Asa yhuung, Josafat je'e xiøhajty. Ja'a Josafat yhuung, Joram je'e xiøhajty. Ja'a Joram yhuung, Uzías je'e xiøhajty. 9 Ja'a Uzías yhuung, Jotam je'e xiøhajty. Ja'a Jotam yhuung, Acaz je'e xiøhajty. Ja'a Acaz yhuung, Ezequías je'e xiøhajty. ¹⁰ Ja'a Ezequías yhuung, Manasés je'e xiøhajty. Ja'a Manasés yhuung, Amón je'e xiøhajty. Ja'a Amón yhuung, Josías je'e xiøhajty. ¹¹Ja'a Josías yhuung tu'ug, Jeconías je'e xiøhajty. Jimä Jeconías ja'a piuhya'ay hänajty miøødä. Mänitä judíoshajxy hadsip yajnøcxä jäguem Babilonia-naaxooty.

12 Jim hajxy chänaadiaacpøjcy Babilonia. Jimä Jeconías ja'a yhuung yajxøhajty Salatiel. Ja'a Salatiel yhuung, Zorobabel je'e xiøhajty. ¹³ Ja'a Zorobabel yhuung, Abiud je'e xiøhajty. Ja'a Abiud yhuung, Eliaquim je'e xiøhajty. Ja'a Eliaquim yhuung, Azor je'e xiøhajty. ¹⁴ Ja'a Azor yhuung, Sadoc je'e xiøhajty. Ja'a Sadoc yhuung, Aquim San Mateo 1, 2

je'e xiøhajty. Ja'a Aquim yhuung, Eliud je'e xiøhajty. ¹⁵ Ja'a Eliud yhuung, Eleazar je'e xiøhajty. Ja'a Eleazar yhuung, Matán je'e xiøhajty. Ja'a Matán yhuung, Jacob je'e xiøhajty. ¹⁶ Ja'a Jacob yhuung, José je'e xiøhajty. Coo ja'a María yhuung hänajty tøø myiñ tøø quia'ay, ja'a Jesúshajpä, mänitä José ja'a María wyiingpøjcy. Ja'a Jesús, Cristo je'e xiøhajty; paady yaa quiejxä hädaa yaabä naaxwiin maa højtscøxpän.

¹⁷ Nämajmacts ja'a Jesús ja'a yhap ja'a tieedy hänajty miøødä, møødä Abraham møødä David. Y jaac nämajmacts ja'a yhap ja'a tieedy hänajty miøødä, møødä Salomón møødä Jeconías. Mänitä judíoshajxy yajnøcxä Babilonia-naaxooty. Y jaac nämajmacts ja'a Jesús ja'a yhap ja'a tieedy hänajty miøødä, møødä Salatiel møødä José. Mänitä Cristo myiiñguiahy.

¹⁸Yaa jaduh<u>n</u> myi<u>ñ</u> cujaay nebiä Jesucristo myiinguiahyyän. Ja'a Jesucristo tiaj, María hänajty je'e xiøhaty. Tøø hänajty tiødiägø'øy coo ja'a Maríahajxy hänajty piøga'añ møødä José. Pero cajnä hajxy hänajty piøcyñä, mänitä María quiähxø'cy coo hänajty yhuungmøødä. Ja'a Dioshespírituhaam hänajty tøø yhuungpaady. ¹⁹ Jaduhn ja'a judíoshajxy hänajty quiuhdujthaty, coo ja'a to'oxiøjc yhuungpáadät jabiøcy, mänit jaduhn yhøxmájtsänät. Pero miøød ja'a José hojioot hänajty; cabä María hänajty ñäxø'øwø'øwa'añ. Mänitä José wyiinmahñdyhajty coo ja'a María yhøxmádsät hamee'ch, nebiä María jaduhn quia'a yajtsähdiúnät.

²⁰Yhuuc wiinmahñdyhajpy ja'a José hänajty, mänit miaaho'cy. Mänitä Diosmoonsä wyiinhijxy cuma'ayhaam. Tsajpootyp hänajty chooñ. Mänitä José ñämaayyä:

—José, David miičh hijty mhaphajpy mdeedyhajpy. Ca'a mdajy ca'a mmay. Hoy jaduhn coo ja'a María mwiingpøgät. Dioshespírituhaam jaduhn tøø yhuungpaady. ²¹ Ya'ayhäna'c jaduhn yhuunghadaamby, ja'a Jesúshajpä. Coo ja'a quiu'ug ja'a piojpä quiädieey yajnähwa'adsaanä, paady jaduhn xiøhata'añ Jesús.

22-25 Coo ja'a José mia'abiädø'cy, mänit quiudiuuñ neby hänajty tøø ñäma'ayíijäm ja'a Diosmóonsäm. Mänitä María wyiingpøjcy. Pero cab hajxy ñimiøødmaawä høxtä coonä ja'a María ja'a Jesús yajmiññä. Ja'a coobhuung, je'eds jaduhn miingahw. Jesús jaduhn xiøhajty. Coo ja'a Jesús jaduhn myiiñguiahy, tøjiajt ja'a Diosmädia'agy jaduhn nebiä Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy jecy quiujahyyän:

Huungpaadaamb ja'a cäxyiihäna'c tu'ug. Ya'ayhäna'c yhuunghadaamby. Jue'e xiøhata'añ, Emanuel. Je'eduhn ñänøømby coo ja'a Dios hajxy xmiøødhájtäm.

Ja'a Jesús, jim jaduhn myiiñguiahy maa ja'a cajpt jaduhn xiøhatiän Belén, jim Judeanaaxooty. Ja'a Herodes, je'e hänajty tuumb gobiernä. Jim je'e hänajty chäna'ay maa ja'a møjcajptän Jerusalén. Mänitä jäya'ayhajxy jim näje'e miejch maa ja'a Heródesän. Jäguem hajxy

hänajty tøø chooñ maa ja'a xøø piädsømiän. Madsa'ahøxtaabiä hajxy hänajty wiädity. ²Mänit hajxy yajtøøyy:

—Maa ja'a judíos guiobiernähajxy, ja'a tøø myiñ tøø quiá'ayäbä. Jäguem højts ja'a miadsa'a tøø nnäheebøøyyä, jim maa ja'a xøø piädsømiän. Paady højts yaa tøø nmiñ tøø nmech neby højts jaduhn nwiingudsähgø'øwät.

³Coo ja'a gobiernä Herodes jaduhn miädoyhajty møødä Jerusalénpä-jäya'ayhajxy nägøxiä, mänit hajxy tiägøøyy tajpä maabiä. ⁴Mänitä Herodes miøjyaaxy ja'a teedywiindsønhajxy møødä ley-yajnahixøøbiähajxy. Mänitä Herodes yajtøøyy:

—Maa ja'a Cristo myina'añ quia'awa'añ, ja'a Dios quiexaambiä.

⁵Mänit hajxy yhadsooyy:

—Beléncajptóotiäc jaduhn myina'añ quia'awa'añ yaa Judeanaaxooty. Ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpä jecy cujahy nebiä Dios miänaañan:

⁶ Ja'a cajpt jaduhn xøhajpä Belén, jim Judeanaaxooty, jimä wiindsøn tu'ug myina'añ quia'awa'añ; je'ech ja'a ngu'ug xyhane'emáanäp, ja'a judíoshajxy; paadiä Beléncajpt jaduhn yajmäbaada'añii nebiä møjcajptän.

⁷Mänitä Herodes miøjyaaxy hamee'ch ja'a madsa'ahøxtaabiähajxy. Mänitä Herodes yajtøøyy:

—Mäduhnajtä ja'a madsa'a quiähxø'tsohñ.

⁸Coo ja'a Herodes tøyhajt miooyyä, mänitä miänáangumbä:

—Nøcx ja'a pigäna'c hajxy jim yajtøw Belén. Naxy hajxy hoy mdehm yajtøwät. Coo mbáadät, mänítøch hajxy min xyhawaanä, nébiøch jim nøcxy nwiingudsähgøøbiä.

9-10 Mänitä madsa'ahøxtaabiähajxy tiu'ubøjcy. Jim hajxy ñøcxy Belén nebiä Herodes hänajty tøø miäna'añän. Mänitä madsa'a hajxy jadähooc yhíjxcumbä, ja'a hajxy hänajty tøø yhuug hijxpä jäguem maa ja'a xøø piädsømiän. Mänit hajxy jiaanch tehm xioondaacy. Mänitä madsa'a hajxy piadu'ubøjcy. Mänitä madsa'a jim tøyyä tiänaaxiøjpy maa ja'a pigäna'c-huung hänajty yhitiän naaxyp. Tøyyä ja'a madsa'a hänajty quiuhjajnaxy maa hänajty quio'na'ayän. ¹¹Mänitä madsa'ahøxtaabiähajxy tiøjtägøøyy. Jimä regalo hajxy hänajty miøødä caajäjooty. Mänitä pigäna'c-huung hajxy yhijxy møødä tiaj María. Mänitä pigäna'c hajxy wyiinjijcädaacy; wyiingudsähgøøyy hajxy jaduhn. Mänitä quiaajä hajxy yaghawaach. Mänitä oro hajxy yajpädsøømy møødä poom møødä mirraperfume. Pa'agxuu'p je'e; tsow ñøcxy. Mänitä pigäna'c hajxy jaduhn ñä'ä mooyy. 12 Mänit hajxy wyiimbijnä. Mänit hajxy ñøcxy maa ja'a quiajpthajxiän. Wiingtuum hajxy ñøcxøøñä; cab hajxy jim ñaxøøñä maa ja'a Heródesän. Hix, tøø hajxy hänajty yhawáanäxä cuma'ayhaam coo hajxy jim quia'a naxớgñät.

San Mateo 2 4

¹³Coo ja'a madsa'ahøxtaabiähajxy hänajty tøø wyiimbijnä, mänitä José ja'a Diosmoonsä tu'ug wyiinhijxy cuma'ayhaam, ja'a tsajpootypä. Mänitä José ñämaayyä:

—José, pädø'øg. Nøcx hajxy jim Egiptonaaxooty møødä mhuung møødä mdo'oxy. Jim hajxy mmähmø'øwät høxtä coonä nhawáanämät coo hajxy mwiimbídät. Paady hajxy mbäyø'øgät neby yø'ø mhuung xquia'a yaghó'cät. Ja'a Herodes, xyhøxta'awáanäp yø'ø mhuung jaduhn; xyajyagho'ogáanäp jaduhn.

¹⁴Mänitä José piädø'cy. Mänitä Joséhajxy jim jiaanch nøcxy Egipto møødä yhuung møødä tio'oxy. Mänitcoods hajxy tiehm tiu'ubøjcy. 15 Jim hajxy hänajty miähmø'øwa'añ Egipto. Høxtä ja'a Herodes hó'ogäp, mänit hajxy hänajty wyiimbijtägatsa'añ. Jequiän ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpä hänajty tu'ug tøø quiujaay nebiä Dios miänaañän: "Nhøxyaaxpädsømáambiøch ja'a nhuung jiiby Egiptonaaxooty." Y coo ja'a Joséhajxy jim jiaanch nøcxy Egipto, tøjiajt ja'a Diosmädia agy jaduhn.

16 Coo ja'a Herodes ñajuøøyy coo hänajty tøø wyiinhøøñii ja'a madsa'ahøxtaabiädøjc, mänitä Herodes jiootma'ty. Mänitä Herodes ja'a pigäna'c yajyagho'cä nägøxiä, pønjaty ja'a mejtsjumøjtpä hänajty ca'a yaghabejpnä, ja'a hajxy hänajty tsänaabiä Belén møødä Belén mäwiingón. Hix, tøø hänajty mejtsjumøjt yhijnä coo ja'a madsa'a quiähxø'tsohñ,

ja'a madsa'ahøxtaabiädøjc-hajxy hänajty tøø yhíxiäbä. ¹⁷⁻¹⁸ Jaduhn ja'a Diosmädia'agy tiøjiájcumbä nebiä Jeremías hänajty jecy tøø quiujaayän:

> Jim maa xiøhatiän Ramá, jimä Raquel ja'a yhuung ñäjøøyy ñaxuu'ch.

Coo ja'a yhuung yaghó'cäxä, paady quia'a jootcapxmøcpøgaa<u>n</u>ä.

Ja'a Jeremías, je'e ja'a Diosmädia'agy jecy yajwa'x.

¹⁹Coo ja'a Herodes yho'nä, jimnä ja'a Joséhajxy hänajty Egiptonaaxooty. Mänitä José ja'a Diosmoonsä tu'ug wyiinhíjxcumbä cuma'ayhaam, ja'a tsajpootypä. Mänitä José ñämaayyä:

²⁰—Pädø'øg, wiimbit hajxy møødä mhuung møødä mdo'oxy. Nøcx hajxy Israelnaaxooty. Tøø jäya'ayhajxy yho'nä, ja'a mhuung hajxy hijty xyagho'ogáanabä.

²¹ Mänitä Joséhajxy piädø'cy møødä yhuung møødä tio'oxy. Mänit hajxy jim jiaanch nøcxy Israelnaaxooty. 22 Mänitä José miädoyhajty coo Arquelao hänajty guiobiernähajnä jim Judeanaaxooty maa ja'a tieedy Herodes hänajty tøø guiobiernähatiän. Mänitä José chähgøøyy. Cab hänajty jim ñøcxaannä Judeanaaxooty. Wiingtuum hajxy ñøcxy Galileanaaxooty, nebiä José hänajty tøø yhawáanäxän cuma'ayhaam. ²³Coo hajxy jim miejch Galileanaaxooty, mänit hajxy jim chänaadiaacpøjcy maa ja'a cajpt xiøhatiän Nazaret. Coo hajxy jim chänaadiaacpøjcy, tøjiajt ja'a Diosmädia'agy jaduhn

5 San Mateo 2, 3

maa jaduhn myinän cujaay coo ja'a Jesús hänajty näma'awa'anii coo jim choon Nazaret. Ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy jaduhn jecy cujahy.

Cujecy ja'a Juan ja'a mäyajnäbejpä jim miejch Judeanaaxooty pactuum. Ja'a Diosmädia'agy hänajty yajwa'xyp. ²Mänitä Juan tiägøøyy mädiaacpä. Mänit miänaañ:

—Najtshixø'øw ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy; habaadáannäp jaduhn coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ.

³Ja'a Isaías, ja'a Diosmädia'agy jecy yajwá'xäbä, je'e hänajty jaduh<u>n</u> jecy tøø quiujaay:

Jimā jäya'ay tu'ug yaaxwädity pactuum:

"Najtshixø'øw ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy, nebiä mwiindsøn hajxy hoy mjøbhíxät; hoy hajxy jaduhn

mwiingudsähgø'øwät." Ja'a Juan jaduhn nänøømä.

⁴Ja'a Juan, camellopøjt hänajty wyithajpy; wajhac hänajty wiøønhajpy. Chu'chp mu'u hänajty je'e; yhuucypy cunaaxmøjtsiinnøø hänajty. ⁵Majiäya'ay ja'a Juan hänajty ñämechii. Jerusalén hajxy hänajty näje'e chooñ. Näje'e hajxy hänajty chohmbä Judeanaaxooty møødä Jordánmøjnøøbaha. Yhamädoowhidáanäp ja'a Juan miädia'agy hajxy hänajty. ⁶Mänitä piojpä quiädieey hajxy ñägapxy. Mänitä hajxy jim yajnäbejtä ja'a Juángäm maa ja'a Jordánmøjnøøjän.

⁷Mänitä Juan yhijxy coo hänajty ñämechii ja'a fariseoshajxy nämay møødä saduceoshajxy. Ja wi'i ñäbetaamb hajxy hänajty je'ebä. Ja'a fariseoshajxy, hoy hajxy hänajty jiaanch tehm quiudiuñ ja'a Moisés miädia'agy. Ja'a saduceoshajxy, wiingä cuhdujt hajxy hänajty miøødä; cab hajxy hänajty miäna'añ coo hajxy jiujypiøjtägatsa'añ. Mänitä Juan miänaañ:

—Hay, møjcu'u, caj mijts

hoguiuhdujt mnä'ägädä møødä. Paady hajxy mja wi'i ñäbetaambä nebiä Dios hajxy jaduhn xquia'a yajcumädówät, túhmäts. ⁸Hoy hajxy mwädítät neby hajxy jaduhn myajcähxő'øgät coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy hänajty tøø mjaanch najtshixø'øy. 9Cab hajxy jaduhn mmäná'anät: "Abrahámhøch hijty nhaphajpy ndeedyhajpy, páadyhøch ja'a Dios jaduhn xquia'a yajcumädowa'añ." Mänitä Dios jaduhn xyajnähwá'adsät coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mnajtshixó'øwät, ca'a jie'eguiøxpä coo ja'a Abraham hajxy hijty mhaphaty mdeedyhaty. ¹⁰ Pøn hoy ca'a wädijp, jaduhn mäwiinäts je'e nebiä quepychaajän, ja'a ca'a tøømhajpä. Piuxaamby hajxy je'e; mänit hajxy ño'oga'añ. Paady hajxy hoy mwädítät nebiä Dios hajxy jaduhn xquia'a yajcumädówät. ¹¹Tøyhajt mijts nyajnäbety nøøhaam neby hajxy jaduhn myajcähxó'øgät coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy tøø mnajtshixø'øy. Pero xii jäya'ay tu'ug jiaac miñ høxhaam; je'eds mäbőjnäbä ja'a Dioshespíritu hajxy xmio'owaamb. Xyajnähwa'ads xyajcuhwa'adsaamb hajxy jaduhn. Maas møcä cuhdujt je'e miøødä

San Mateo 3, 4

quejeech høøch. Cábøch cuhdujt nnä'agä møødä ni weentiä maa jaaya'aguiøxpän. ¹² Ja'a jäya'ayhajxy, coo ja'a trigo hajxy hänajty tøø tiexy, tøgooty hajxy nøcxy piäda'agy. Pero ja'a trigohac, naaxwiin je'e quia'ay. Jaduhn mäwiinäts jäya'ayhajxy quia'awa'añ haxøøgtuum, ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy ca'a najtshixø'øwaambä. Cøjxta'axiøø hajxy jiiby chaachpøga'añ.

¹³Mänitä Jesús miejch maa ja'a Juan hänajty miäyajnäbetiän jim maa ja'a Jordánmøjnøøjän. Galilea ja'a Jesús hänajty tøø chooñ. Näbetaamb hänajty je'ebä. ¹⁴Mänitä Juan ja'a Jesús ñämaayy:

- —Cab jaduhn yhahixø'øy cooch miich nyajnäbétät; maas hoy hijty jaduhn cooch miich cu xyajnäbejty.
  - ¹⁵Mänitä Jesús miänaañ:
- —Høøch yajnäbéjtäc neby jaduhn ngudiúunämät nebiaty ja'a Dios xyhanéhmäm.

Mänitä Juan jaduhn miänaañ:
—Ween nyajnäbétät.

¹⁶Mänitä Jesús ñäbejty. Mänit je'e tiø'ødspädsøømy. Mänitä tsajt yhawaach. Mänitä Jesús ja'a Dioshespíritu yhijxy coo hänajty miänacy nebiä palomän, coo hoy yhäñaaguiäda'agy ja'a Jesús quiuhduum. ¹⁷Mänitä Dios jim quiapxy tsajpootyp:

—Høøch nHuung yø'ø. Njaanch tehm chójpiøch jaduhn. Jaanch tehm jiootcújc-høch nnijiäwø'øyii ja'a nHuungcøxpøch.

Mänitä Dioshespíritu ja'a Jesús wioonøcxy pactuum. Jimä Jesús hänajty jia wi'i ñäma'awa'añii ja'a møjcu'ugóngäm coo haxøøg jiatcø'øwät.

²Juxychägui'xxøø ja'a Jesús hänajty jim tøø yhity jaguiay. Ni xøøm ni coods hänajty tøø quia'a cay. Mänit yäho'pøjcä. ³Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a møjcu'ugóngäm. Ja wi'i yagjatcø'øwáanäp ja'a Jesús hänajty haxøøg. Mänitä møjcu'ugong miänaañ:

—Pø miich ja'a Dios tøyhajt xyHuunghajp, näma'aw yø'ø tsaa coo ween chajcaagyquiojy.

⁴Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jaduhn ja'a Diosmädia'agy miäna'añ: "Ca'a quiaaguiähajtiä ja'a jäya'ayhajxy miädsänaaby hädaa yaabä naaxwiin; møødä Diosmädia'agy hajxy miädsäna'ay."

⁵Mänitä møjcu'ugong ja'a Jesús wioonøcxy jim Jerusalén. Ja'a Dioscajpt je'e jim. Mänitä Jesús miøødwiimbejtä ja'a møjtsajtøjcuhduum. ⁶Mänit ñämaayyä:

—Pø miičh ja'a Dios tøyhajt xyHuunghajp, cuhdøpxnax jii. Caj miičh nej mjádät. Jaduhn ja'a Diosmädia'agy miäna'añ:

Ja'a Dios ja'a mioonsä hane'emaamb, ja'a hajxy jim tsajpootypä coo miiöh xcwieendähádät.

Xchehnhidaamb miich hajxy nej miich tsaajooty jaduhn mga'a cuhnébät.

⁷Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pero nøm ja'a Diosmädia'agy miänaambä: "Cabä Dios ja'a mWiindsøn mjøjcapxø'øwät."

⁸Mänitä møjcu'ugong ja'a Jesús wioonǿcxcumbä maa ja'a tunän, ja'a jaanch tehm quiøxpä. Mänitä Jesús yajnähixøøyyä ja'a naax ja'a cajpt cøxiä hädaa yaabä naaxwiin,

coo ja'a jäya'ayhajxy miøjjä jiaanchä. ⁹Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Høøch nje'e yø'øduhn cøxiä mäduhñtiä jii quiähxø'øgy. Cooch miich jijna'a xwyiingudsähgø'øwät, mänítäts yø'ø ngøxy mó'owät.

¹⁰Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jäwa'ads miičh jim, møjcu'u. Jaduhn ja'a Diosmädia'agy miäna'añ: "Dios hajxy mwiingudsähgø'øwäp, ja'a hajxy mWiindsønhajpiä. Cab jaduhn wiingpä mwiingudsähgø'øwät."

¹¹Mänitä møjcu'ugong wyiimbijnä; nidiuh<u>m</u> ja'a Jesús miähmøøyy. Mänitä Jesús ñägädaacä ja'a Dios mióonsäm ja'a tsajpootypä. Mänit je'e piuhbejtä.

¹²Coo ja'a Jesús miädoyhajty coo ja'a Juan hänajty tøø chumyii, mänit jim ñøcxy Galileanaaxooty. ¹³Mänitä Jesús jim ñaxøøyy maa ja'a Nazaretcajptän, pero cab jim miähmøøyy. Mänit jim chänaadiaacpøjcy maa ja'a cajpt jaduhn xiøhatiän Capernaum. Jímäts je'e Galileamejypia'a maa ja'a Zabulón yhap yhoc-hajxy chäna'ayän. Jimä Neftalí ja'a yhap yhoc-hajxy chänaabiä. 14 Coo Ja'a Jesús jim chänaadiaacpøjcy Capernaum, tøjiajt ja'a Diosmädia'agy jaduhn nebiä Isaías hänajty jecy tøø quiujaayän, ja'a Diosmädia'agy jecy yajwá'xäbä:

¹⁵ Ja'a naax maa ja'a Zabulón yhap yhoc-hajxy chäna'ayän, maa ja'a Neftalí yhap yhoc-hajxy chänaabiän,

jimä tu'u ñaxø'øy mejypia'a, jim Galilea, jim maa ja'a ca'a judíoshajxy chäna'ayän.

¹⁶ Ja'a jäya'ayhajxy hijty haxøøgwädijpä, tøø ja'a piojpä quiädieey hajxy yajnähwáatsäxä. Ja'a jäya'ayhajxy hijty hagoodstuum ca'awaambä, nøcxaamb hajxy je'e jim tsajpootyp,

coo ja'a piojpä quiädieey hajxy tøø yajnähwáatsäxäbä.

¹⁷Mänitä Jesús tiägøøyy yajwiingapxøøbiä ja'a Diosmädia'agy. Mänit miänaa<u>ñ</u>:

—Najtshixø'øw ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy. Habaadáannäp jaduhn coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ.

18 Jimā Jesús hānajty miejypia'ayo'oy maa ja'a Galileamejjiān. Mānitā jāya'ay metsc yhijxy, ja'a Simón, ja'a xøhajpā Pedro, møødā piuhya'ay Andrés. Hacxmats hajxy hānajty tiuunghajpy. Jimā yhacxjohmd hajxy hānajty miejypiāda'aga'añ. 19 Mānitā Simónhajxy ñāmaayyā ja'a Jesúsām:

—Jam hajxy wädíjtäm. Jue'e mijts mduunghajpy, hacxmats; wiingtuung mijts nmo'owaamby. Nyajnähixø'øwaamby mijts nebiä jäya'ay hajxy myajwiingapxø'øwät ja'a Diosmädia'agy.

²⁰Tuunä je'eduhn ñä'ä mänaañ, mänitiä ja'a yhacxjohmd hajxy ñajtswidsøøyy; mänit ja'a Jesús hajxy piadu'ubøjcy.

²¹Mänitä Jesús jiaag hädaacy mejypia'a. Mänitä Zebedeo yhijxy mødä yhuunghajxy, ja'a Jacobo mødä Juan. Jiiby hajxy hänajty yhäña'ay barcojooty. Yhacxjohmd hajxy hänajty yhaxodsøby. Mänitä Jesús ja'a Jacobo miøjyaaxy mødä Juan. ²²Tuunä hajxy jaduhn ñä'ä San Mateo 4, 5

mädooyy, mänitiä hajxy piädsøømy barcojooty; mänit ja'a Jesús hajxy piadu'ubøjcy; yajmähmøøyy ja'a tieedy hajxy jiiby barcojooty.

²³ Mänitä Jesús tiägøøyy wädijpä cajpt-cajpt jim Galilea. Mädia'agy-yajwa'xpä jaduhn wiädijty coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ. Homiädyii cajptä hänajty ñøcxy, jiiby hänajty yajnähixø'øy maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. May ja'a jäya'ay yajmøcpøjcy. Homiädyii pa'amä jaduhn yajnajxy. ²⁴Mänitä mädia agy jaduhn wiädijty ja'a Jesúscøxpä jim maa jaduhn xiøhatiän Siria. Mänitä pa'amjäya'ayhajxy yajmejtsä maa ja'a Jesúsän, pønjaty ja'a møjcu'u møød, møød pønjaty ja'a pojpa'am møød. Mänitä Jesús ja'a pa'amjäya'ay quiøxy yajmøcpøjcy. ²⁵Mänitä Jesús piadu'ubøjcä ja'a majiäya'ay. Jim Galilea hajxy hänajty näje'e chooñ. Näje'e hajxy hänajty chooñ maa ja'a majc-hagajptän, näje'e Jerusalén, møødä Judea møødä Jordánmøjnøø'awiimb.

Coo ja'a Jesús ja'a majiäya'ay yhijxy, mänit ñøcxy tunguhduum. Mänit yhøxtaacy naaxwiin. Mänit ñämejtsä ja'a jiamiøødhajxy. ²Mänit tiägøøyy yajnähixøøbiä. Mänit miänaañ:

³—Jootcujc hajxy jaduhn yhida'añ pønjaty jaduhn yajpejxp. Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo hajxy jim ñøcxa'añ maa ja'a Diosän.

⁴'Jootcujc hajxy jaduhn yhida'añ pønjaty jootmayhajp. Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo ja'a Dios hajxy quiapxmøcpøga'añíijäm. ⁵'Jootcujc hajxy jaduhn yhida'añ pønjaty mee'xxieemy hidaamb. Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo ja'a Dios hajxy mio'owa'añíijäm nebiaty ja'a Dios tøø yajwiinwaanø'øy.

⁶'Jootcujc hajxy jaduhn yhida'añ pønjaty ja'a jioot tsojp coo hajxy hoy quiudiúnät. Puhbedáanäp hajxy jaduhn Diósäm.

⁷'Jootcujc hajxy jaduhn yhida'añ pønjaty hojioot møød. Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo ja'a Dios hajxy ñäxuudsa'añíijäm.

⁸ 'Jootcujc hajxy jaduhn yhida'añ pønjaty haxøøgwiinmahñdy ca'a møød. Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo ja'a Dios hajxy yhixa'añ.

⁹ 'Jootcujc hajxy jaduhn yhida'añ pønjaty capxcuhgädaacp maa ja'a tsip piädø'øguiän. Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo ja'a Dios hajxy yhuunghada'añíijäm.

10'Tsaachpøjp ja'a jäya'ayhajxy näje'e coo hoguiuhdujt hajxy miøødä; pero jootcujc hajxy jaduhn yhida'añ. Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo hajxy jim ñøcxa'añ maa ja'a Diosän.

11'Jootcujc hajxy mhida'añ, hoy ja'a jäya'ayhajxy hänajty xjia näma'ay haxøøg, hoy ja'a jäya'ayhajxy hänajty xjia tuna'añ haxøøg, hoy ja'a jäya'ayhajxy hänajty xjia nähøønø'øwa'añ hoñejpiä ja'a høøčhcøxpä.

12 'Jaanä jaduhn hajxy jecy tøø chaachpøjpä, ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy yajwá'xäbä. Pero xoonda'ag hajxy, jootcugø'øw hajxy; jimä hoybä weenbä hajxy mjaanch tehm piaada'añ jim tsajpootyp.

13'Ja'a caan, coo ja'a tiaamdspä tiägóyyät, cab jaduhn mänaa tiaamdsøñät. Tøø jaduhn mia'ady. Mänitä jäya'ayhajxy yhøxwøjy, mänit hajxy yajteeñ. Jaduhn mäwíinäts mijts nebiä caanän hädaa yaabä naaxwiin; coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mnajtshixø'øwät, mmá'adäp hajxy jaduhn.

14-16 Ja'a cajpt, ja'a tunguhduum hijpä, caj mänaa yhijxtägoyyii. Y coo ja'a cera hajxy ño'ogy, cab hajxy jaduhn ñähjujpety cachpa'c. Caj pues. Jiiby hajxy jaduhn piäda'agy cøxp maa ja'a ceratoyøhñdiän, nebiä jäya'ayhajxy nägøxiä quiudøø'xøøjät jiiby tøgooty. Jaduhn mäwíinäts mijts, hoy hajxy mwädítät nebiä jäya'ay hajxy jaduhn xyhíxät coo hajxy hänajty hoy mwädity. Mänitä jäya'ayhajxy wyiingudsähgø'øwät ja'a nDeedyhájtäm jim tsajpootyp.

¹⁷'Páadyhøch yaa tøø nmiñ tøø nmech hädaa yaabä naaxwiin nébiøch mijts jaduhn nyajnähixø'øwät nebiä Diosmädia agy hajxy hamuumdu'joot mgudiúnät, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, ja'a Diosmoonsähajxy yajwá'xäbä, ja'a hajxy hädaa yaabä naaxwiimbä. Cábøchä Diosmädia agy nyajcuhdägoyya'añ. Cab hajxy jaduhn mmäná'anät cooch nyajcuhdägoyya'añ. 18 Tøyhájthøch mijts nnäma'ay, mäduhñtiä ja'a tsajtwiing miähmø'øwa'añ, mäduhñtiä hädaa yaabä naaxwiin miähmø'øwa'añ, cabä Diosmädia'agy quiuhdägoyya'añ, ni weentiä, ni tu'líi'xytiädä, høxtä

coonä hänajty tøø quiøxy habejnä. ¹⁹Pønjaty ja'a Diosmädia'agy jaduh<u>n</u> cudiuumb, pønjaty ja'a wiinghäna'c jaduhn yajnähixøøby coo hajxy quiudiúumbät, je'eds hajxy møj jaanch päda'agáanäp coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ. Pero pønjaty ja'a Diosmädia'agy ni weeñtiä ca'a cudiuumb, pønjaty ja'a wiinghäna'c yajnähixøøby coo hajxy quia'a cudiúnät, cab hajxy je'e møj jaanch piäda'aga'añii coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ. ²⁰Míjtshøch jaduhn nnämaaby, cabä ley-yajnähixøøbiädøjc-hajxy hoy wiädity ni ja'a fariseodøjc-hajxy. Coo mijts maas hoy mwädítät, mänit hajxy jim mnécxät cexp maa ja'a Diosän. Pø cab hajxy hoy mwädita'añ, cab hajxy jim mnécxät.

²¹'Tøø hajxy mmädoyhaty nebiä mhap mdeedyhajxy hijty jecy miäna'añän: "Ca'a hajxy mjäya'ay-yagho'ogy coo ja'a cuduung hajxy xyajcumädówät." ²²Pero høøčh mijts nnämaaby, pøn ja'a miäjøøn miädøjc mäjootma'p, je'eds cumädowaamb maa ja'a cuduungän. Pøn ja'a miäjøøn miädøjc nähwaambejp, je'eds cumädowaamb maa ja'a gobiernän. Pøn ja'a miäjøøn miädøjc nämaaby coo je'e quiuhmañø'øy, je'eds jiiby ca'awaamb haxøøgtuum, maa ja'a jøøn mänaa quia'a pi'ičhän.

²³'Entonces, coo hajxy hänajty tii mänaa myoxa'añ jiiby tsajtøgooty maa ja'a altarän, y coo hajxy mänit mjahmiédsät coo ja'a mmäjøøn mmädøjc hajxy hänajty tøø xmiädsibø'øy hotyiiguiøxpä, ²⁴jim hajxy mnajtsconø'øwät

San Mateo 5 10

altarwiinduum, tijaty hajxy hänajty myoxaamby. Mänit hajxy jim mnøcxät maa ja'a mmäjøønän maa ja'a mmädøjcän, neby hajxy jaduhn myajtødiägø'øwät. Mänit hajxy mwiimbídät. Mänit hajxy mnøcxtägátsät maa ja'a altarän. Mänit hajxy myójxnät.

²⁵'Coo pøn hänajty mänaa xñäxø'øwø'øwa'añ maa ja'a cuduungän, jayøjp myajtødiägø'øwät tu'haamnøcxpä. Coo jim mga'a yajtødiägø'øwät tu'haamnøcxpä, mänit hajxy xyajmédsät cuduungwiinduum. Mänitä cuduung xyajcø'ødägø'øwät ja'a policíahajxy. Mänit hajxy xchúmät. ²⁶ Jiiby jaduhn mmähmø'øwät pujxtøgooty. Cab jaduhn mdsoj pädsømät. Mänit jaduhn mbädsømät coo hänajty pedyii tøø mniyhøxjuubiädsømyii. Tøyhajt jaduhn.

²⁷ 'Tøø hajxy mmädoyhaty coo jäya'ayhajxy hijty jegyhajty miäna'añ coo hajxy mga'a tu'udägóyyät. ²⁸ Pero høøch mijts jaduhn nnämaaby, coo pøn wiingto'oxiøjc mänaa yhadsocy, nä'ägädä tu'udägooby je'eduhn.

²⁹⁻³⁰'Coo tii hoyhadsojnä mhíxät, cab jim mmøjhée'pnät ni mga'a nähdónät. Jaduhn mnibiäda'agøøjät nebiä wiindspän nebiä cø'øducpän. Pø caj, jiiby hajxy mga'awa'añ haxøøgtuum.

31 'Jaduhṇā jāya'ayhajxy hijty jegyhajty miänaambä: "Coo pøn ja'a tio'oxiøjc mänaa yhøxmádsät, mänitä hagujpøjnocy quiøø'tsnät." 32 Pero høøčh mijts jaduhṇ nnämaaby, coo pøn tio'oxiøjc mänaa yhøxmádsät, y cabä tio'oxiøjc hänajty nej tøø jiatcø'øy, coo ja'a to'oxiøjc wiingya'adiøjc jiøjpøgø'øwät, pues tu'udägóyyäp ja'a to'oxiøjc jaduhn. Ja'a ya'adiøjc, ja'a hänajty jawyiin tøøbä yhøxmáchäbä, je'edsä pojpä møød. Y ja'a ya'adiøjc tøø jiaac jøjpøgø'øyäbä, jaanä tu'udägooby je'ebä.

³³ 'Jaduhnä jecyjiäya'ayhajxy hijty ñäma'ayii: "Pø tøø ja'a Dios hajxy mnäma'ay hamuumdu'joot coo hajxy hotyiijä mgudiuna'añ, tsipcøxp hajxy jaduhn mgudiúnät." 34-36 Pero høøch mijts nnämaaby coo hajxy tii mga'a yajwiinwaanø'øwät nä'ä nägoobä. Coo hajxy hänajty tii myajwiinwaanø'øwa'añ, cabä tsajpootypä hajxy mgapxpáadät, ni ja'a naaxwiimbä, ni ja'a Jerusalén, ni ja'a mgopc-hajxy. Hix, paadiä tsajpootypä hajxy mga'a capxpáadät je'eguiøxpä coo ja'a Dios jim yhäña'ay. Møød hädaa yaabä naaxwiin hajxy mga'a capxpáatpät je'eguiøxpä coo ja'a Dios yajtänaabiety. Møødä Jerusalén hajxy mga'a capxpáatpät je'eguiøxpä coo je'e Dyioscajptä. Møødä mhamdsoo copc hajxy mga'a capxpáatpät je'eguiøxpä coo ja'a mguhwaay hajxy hoy mga'a yajpó'owät, ni hajxy hoy mga'a yagjiñø'øwät. 37 Jaduhyyä hajxy mmäná'anät pø tøyhajt, pø caj. Coo hajxy waamb mjaac mäná'anät, ja'a møjcu'ugong hajxy jaduhn xyajmänaamb.

³⁸'Tøø hajxy hijty mmädoyhaty nebiä jäya'ayhajxy hijty jegyhajty miäna'añ: "Coo pøn cøxypänejpiä xñä'ä túnät, myaghawiimbídäp jaduhn." ³⁹Pero høøch mijts nnämaaby: cab jaduhn myaghawiimbídät; coo pøn xyhala'pø'øgät tu'nax, mjaac yégäp jaduhn ja'a tu'naxpä, ween xjiaac hala'pø'øgy. ⁴⁰Coo pøn mänaa xñäxø'øwø'øwät, coo ja'a mgamiixy hänajty xpiøgaanä, myégäp jaduhn møødä mnähgäjén. ⁴¹Coo pøn hänajty tii xyajtsømnøcxa'añ tu'kilómetro hadsip, mejtskilómetro mnä'ägä tsømnøcxät. ⁴²Coo pøn hänajty tii xmiäyujwa'ana'añ, mmó'owäp jaduhn. Tsipcøxp jaduhn hotyiijä mmó'owät.

43 'Tøø hajxy hijty mmädoyhajpä nebiä jäya'ayhajxy hijty jegyhajty miänaambä: "Hoy ja'a mmägu'ughajpä mdsoc mba'häyówät; pero ja'a mmädsip, mmähanhádäp je'e." 44 Pero høøch mijts nnämaaby: ca'a mmähanhaty pønjaty jaduhn xmiädsiphajp. Hoy hajxy mnänémät pønjaty haxøøg xñänøømb. Mnäxúudsäp hajxy pønjaty xmiähanhajp. Mänuu'xta'ag ja'a Dios hajxy coo ween mio'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt pønjaty xwyiinwohmb xyhawohmb, pønjaty xyhäyoowhijxp. 45 Jaduhnä Dios hajxy hoy xyhuunghádät, ja'a jim hijpä tsajpootyp. Jaayá'ayäts jaduhn yajxøøhaamb maa ja'a jäya'ay hoybän chaads jim maa ja'a jäya'ay ca'awiindøybän. Jaayá'ayäts jaduhn yajtuub maa ja'a jäya'ay hoybän chaads jim maa ja'a jäya'ay ca'awiindøybän. 46 Cab hajxy tii mbáadät nä'ä tägø'øbä coo ja'a mmägu'ughajpähajtiä mmøødnijiootpaadøøjät. Høxtä ja'a yajnähjuudiuutpädøjc-hajxy nichojc nibia'häyóowäp. Pero

coo ja'a mmädsip hajxy mmée'xät, mänitä Dios hajxy xyhuunghádät. ⁴⁷Cab jaduhn ñejpiä coo ja'a mmägu'ughajpä hajxy mmøødnijiootpaadyii. Hopiønä ñijiootpaadyii, hoy ja'a Diosmädia'agy hajxy quia'a ja mäbøcy. Pero coo ja'a mmädsip hajxy mmée'xät, hoy hajxy mgudiuñ. ⁴⁸Ja'a nDeedyhájtäm, ja'a jim tsajpootypä, jaanöh tehm ñä'ägä hoy je'eduhn yhity. Hoy hajxy jaduhn mbahíjxpät.

'Näje'e ja'a jäya'ayhajxy jia wi'i yajcumaya'añ, paady hajxy jaduhn ñibiäda'agyii nebiä hojiäya'ayän. Pero cab jaduhn yhoyyä coo hajxy jaduhn yajcumáyät. Cab hajxy jaduhn mbahix mbadúnät. Coo hajxy jaduhn mbahix mbadúnät, cabä Dios hajxy xyhuunghádät, ja'a jim tsajpootypä. ²Jii jäya'ayhajxy näje'ebä, coo ja'a häyoobäya'ay ja'a xädø'øñ hajxy hänajty tøø mio'oy, mänit hajxy tiägø'øy mädiaacpä jiiby tsajtøgooty møød jim tu'haam. Paady hajxy jaduhn miädia'agy, yajcumayaamb hajxy jaduhn maa ja'a cu'ugän. Pero cabä Dios hajxy jaduhn quiumayíijäm, je'eguiøxpä coo hajxy hänajty jim tøø yajcumay maa ja'a cu'ugän. ³Pero mijts, coo ja'a häyoobäya'ay xädø'øñ hajxy hänajty tøø mmo'oy, cab hajxy waamb mmäná'anät. Ni pøn hajxy mga'a hawáanät, ni ja'a mmägu'ughajpähajxy. 4Hamee'ch ja'a xädø'øñ hajxy jaduhn myégät. Dios hajxy jaduhn xyhíxäp; mänit hajxy jaduhn xyhuunghádät.

⁵⁻⁶'Jii jäya'ayhajxy näje'ebä, täna'a ja'a Dios hajxy naxy San Mateo 6 12

pia'ya'axy jiiby tsajtøgooty møød jim maa ja'a tu'uxeñan. Pero caba Dios hajxy tu'joot pia'ya'axy. Nä'ä yajcumayaamb hajxy jaduhn maa ja'a cu'ugan. Pero caba Dios hajxy jaduhn quiumaya'añíijam. Tøyhajt jaduhn. Pero mijts, hamee'ch ja'a Dios hajxy mba'ya'axat. Xyhíxap xmiadówap hajxy je'eduhn; manit hajxy xyhuunghádät.

7-8'Ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä, cab hajxy ñajuø'øy waambaty ja'a Dios hajxy jia pa'ya'axy. Ja capxp hajxy jaduhn ja naañ ja tsojc. Paady hajxy jaduhn jia capxy cooc tyijy ja'a Dios hajxy jaduhn miädowa'añíijäm. Pero mijts, cab hajxy jaduhn mbahix mbadúnät. Hix, jäguemiä ja'a Dios ñajuø'øy tijaty hajxy hänajty myajmaajiajpy. 9 Jaduhnä Dios hajxy mba'yá'axät:

Teedy, jim miich mdsäna'ay tsajpootyp;

ween miich ja'a cu'ughajxy xwyiingudsähgø'øy.

Ween ja'a mmäjaa min yaa myajcähxø'øgy hädaa yaabä naaxwiin.

Ween ja'a jäya'ay ja'a mmädia'agy hajxy yaa xquiudiuunä hädaa yaabä naaxwiin,

neby jim xquiudiuunän tsajpootyp.

¹¹ Højts ja'a caayyøøc huucøøc móoyyäc jabom-jabom.

12 Højts ja'a nbojpä ngädieey mée'xäc neby højts tøø nmämee'xiän ja'a højts tøø xñägädieeyø'øyäbä.

¹³ Ca'a højts xyajcädieey; pero pädáacäc højts hodiuum neby højts jaduhn nga'a cädiéeyät. Miich hanehmb; miich ja'a mäjaa mmøød; miich møj jaanch homiänaajä. Amén.

14'Coo mijts jaduhn mmämée'xät ja'a hajxy tøø xñägädieeyø'øyäbä, mänitä Dios hajxy jaduhn xmiée'xpät, ja'a nDeedyhájtäm ja'a jim tsänaabiä tsajpootyp. 15 Pero coo wiinghäna'c hajxy jaduhn mga'a mämée'xät, cabä Dios ja'a mbojpä mgädieey hajxy jaduhn xmiée'xät.

¹⁶'Jii jäya'ayhajxy näje'e, coo hajxy hänajty yhayuuhada'añ, jaduhn hajxy ñibiäda'agyii nebiä jootmayhajpän. Paady hajxy jaduhn ñibiäda'agyii, jaduhn hajxy quiähxø'øga'añ jäya'awyiinduum coo hajxy hänajty yhayuuhaty. Tøyhájthøch mijts nnäma'ay, cab hajxy jaduhn tii piaada'añ. ¹⁷Pero mijts, cab hajxy jaduhn mnibiäda'agøøjät nebiä jootmayhajpän. Coo hajxy hänajty mhayuuhada'añ, yajxón hajxy mniyhonéøjät mniwyiimbujéøjät. ¹⁸ Jaduhn hajxy mga'a yajcähxé'øgät maa ja'a cu'ugän pø mhayuuhajp hajxy hänajty. Hamee'ch ja'a Dios hajxy jaduhn xyhíxät, ja'a ca'a cähxø'pä. Jaaya'ay hajxy jaduhn xmio'owaamb ja'a hoyhajt ja'a weenhajt.

19'Cabä mjoot hajxy yaa mbädá'agät tijaty yaabä naaxwiin. Haagä ma'adaamb jaduhn cøxiä mäduhntiä hädaa yaabä naaxwiin. Y jaanch tehm wiädijp ja'a mee'tspähajxy. 20 Pero jaduhn hajxy mwiinmahndyhádät neby hajxy hoy mwädítät. Jaduhn hajxy jootcujc mhídät jim tsajpootyp; caj pøn jim xyagjootmayhádät. 21 Pøn jaduhn ja

wi'i miäyøøhadaamb hädaa yaabä naaxwiin, jimä jioot hajxy jaduhn piäda'agy maa ja'a xädø'øñän. Pero pøn hoy wäditaamb, jimä jioot jaduhn piäda'agy maa ja'a Diosän.

²²'Pø mmøødä howyiinmahñdy hajxy, mänit hajxy hoy mwädítät nebiä Dios choquiän. ²³Pero pø cabä mwiinmahñdyhajxy yhoyyä, cab hajxy hoy mwädítät nebiä Dios jia tsoquiän.

²⁴'Cabä wiindsøn hoy metsc mmøødtúnät. Mxøøghadaamby tu'ug; jatu'ugpä jaduhn mdsogaamby. Hoy ja'a miädia'agy jaduhn mgudiunaanä. Jaanä jaduhnduhmbä, coo ja'a mjoot mbädá'agät maa ja'a xädø'øñän, cabä Dios jaduhn hoy mwiingudsähgø'øwät.

²⁵'Jadúhnāts mijts nnāma'ay, ca'a hajxy mwi'i tiajy mwi'i miay tijaty hajxy mnäjugyhádäp, tii hajxy mwithádäp. Maas tsoobaatp ja'a jugyhajt jaduhn quejee ja'a cay, y maas tsoobaatp ja'a ni'x jaduhn quejee ja'a wit.

²⁶Høxtahmdsä muuxyhajxy, cab hajxy ñi'iby tiuñ, cab hajxy tii piäda'agy tsehxjooty. Pero ja'a nDeedyhájtäm ja'a jim tsajpootypä, je'eds jaduhn yagjøø'xp yajpøjp. Y mmaas tsoobaatp mijts quejee ja'a muuxyhajxy. ²⁷Ni pøn jaduhn hamdsoo quia'a yajnijiugyhadóøjät.

²⁸ 'Cabä wit hajxy mnädaj mnämáyät. Høxtahmdsä pøjy hujts, cab tii tiuñ. ²⁹ Pero maas yajxón je'e quejee ja'a rey Salomón hijty; jaanch tehm yajxón ja'a Salomón hijty jegyhajty ñibiäda'agyii. ³⁰ Ja'a pøjy hujts, yajxón ja'a Dios jaduhn tøø quiunuu'xy. Y häyaa jaboom

hajxy jaduhn ño'oga'añ. Y mijts, xmiaas cunuu'xaamb mijts ja'a Dios, hoy hajxy mga'a ja mäbøcy. ³¹Ca'ads hajxy mdajy mmay; ca'a hajxy mwi'i miäna'añ: "Tii ngáayyämb, tii nhúucämb, tii mwithájtämb." 32 Yø'øduhmbä hajxy yhøxtaaby ja'a Dios hajxy ca'a wiingudsähgøøbiä. Pero ja'a nDeedyhájtäm jim tsajpootypä, ñajuøøby je'eduhn coo mijts myajmaajiaty. ³³Mhøxtá'awäp hajxy jayøjp neby hajxy hoy mwädítät, neby hajxy jaduhn jim mnócxät maa ja'a Diosän. Jaduhnä Dios chocy. Mänit hajxy jaduhn cøxiä xmió'owät. 34 Ca'a hajxy mwi'i tiajy mwi'i miay ja'a jaboomgøxpä; ween hamdsoo yhuuc habaady. Mädøyyä ja'a tsaachpä hajxy xpiaada'añ ja'a jäda'agøxpä.

'Cabä wiinghäna'c hajxy mnähójät, coo ja'a Dios hajxy jaduhn xñä'ä yajcumädówät. ²Jaduhn hajxy xyajcumädówät nej mijts wiinghäna'c hänajty tøø mnähojjiän. 3-4Coo ja'a mmägu'ughajpä weeñtiä quiädiéeyät, y coo miich hänajty maas hanaxiä tøø mgädieey, cab jaduhn yhawiinmatsä coo ja'a mmägu'ughajpä waamb mnämá'awät. 5 Mänitä mmägu'ughajpä jaduhn hawiinmats mwiingapx mjøjcapxø'øwät, coo miich hänajty tøø myajniñähwa'achii.

6'Cabä jäya'ay hajxy hadsip mnämá'awät coo ja'a Diosmädia'agy hajxy miäbógät. Po cab hajxy jaduhn miädowa'añ, ca'a hajxy hadsijpc mduñ, coo hajxy jaduhn nä'ä jootmá'adät. San Mateo 7 14

7-8'Coo ja'a Dios hajxy tii mmäyujwá'anät, mänit hajxy jaduhn xmió'owät; coo hajxy mmänuu'xtá'agät, mänit hajxy jaduhn xpiuhbédät.

9'Coo ja'a mhuung ja'a tsajcaagy xmiäyujwa'añ, je'eds jaduhn mmooby, túhmäts. Cabä tsaa mmo'oy. ¹⁰Y coo hacx jaduhn xmiäyujwa'añ, je'eds jaduhn mmooby, túhmäts. Cabä tsahñdy mmo'oy. ¹¹Hoorä, je'edsä mhuung hajxy mmooby ja'a hoybä, hoy mijts mja haxøøgjäya'ayä. Pero ja'a nDeedyhájtäm jim tsajpootypä, hojiäya'ay je'e. Xmio'owaamb ja'a hoyhajt hajxy jaduhn coo hajxy mmäyujwá'anät.

¹² 'Jadúhṇāts mijts ja'a jäya'ayhajxy mnäxúu'tspät nej mijts myajnäxuudsa'añän. Jaduhṇä Moisés jecy miänaañ coo hajxy ngudiúuṇämät. Jaduhṇ hajxy jecy miänaaṃbä, ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy yajwá'xäbä.

13-14 Hamäjaa jim mnøcxät Dioswiinduum. Jaduhn mäwiinäts jim nebiä xu'udstu'ujän; cab hajxy jaduhn nämay piaady. Pero coo jiiby mhädá'agät haxøøgtuum, cab jaduhn yhamäjaajä. Jaduhn mäwiinäts je'e nebiä møjtu'ujän; nämay hajxy jiiby yhäda'agy.

15'Mnigwieendähadóøjäp hajxy maa ja'a jäya'ayhajxy tyijy Diosquexypän. Nä'ä høhndaacp hajxy jaduhn. Jaduhn hajxy ñibiäda'agyii nebiä mäbøjpän, pero cab hajxy tiehm miäbøcy; jaanch tehm quia'awiindøy hajxy jaduhn. 16 Haxøøg hajxy jiatcø'øy; jaduhn hajxy mhøxcábät coo haxøøgwiinmahñdy hajxy miøødä. Jaduhn mäwíinäts hajxy je'e nebiä hujts nebiä haptiän. Ja'a wädsats, cab jaduhn tiøømhaty nebiä tsaatypän. Ja'a hapty, cab jaduhn tiøømhaty nebiä piidsän. ¹⁷⁻¹⁸Mädyii quepychaa hoy, hoy tiøømhaty; mädyii ca'a hoy, cab hoy tiøømhaty. 19 Mädyii quepychaa jaduhn hoy ca'a tøømhajp, piujxyp hajxy jaduhn; mänit hajxy ño'ogy. ²⁰ Ja'a jäya'ayhajxy haxøøg jatcøøbiä, jaduhn mäwíinäts hajxy je'e nebiä quepychaa hoy ca'a tøømhajpän. Jaduhn hajxy mhøxcábät coo haxøøgwiinmahñdy hajxy miøødä.

²¹'Nämáyhøch ja'a jäya'ayhajxy xjia näma'ay: "Wiindsøn." Pero cab hajxy nägøxiä jim tiägø'øwa'añ Dioswiinduum jim tsajpootyp. Pønjátyhøch ja'a nDeedy ja'a miädia'agy xquiudiúunäp, je'eds jim tägø'øwaamb. ²²Coo ja'a naaxwiimbä hänajty wyiimbida'añ, mänítøch hajxy nämay xjia näma'awa'añ: "Wiindsøn, tøø højts ja'a Diosmädia'agy nyajwa'xy ja'a miich mmäjaagøxpä; tøø højts ja'a møjcu'u ngøxy yajpäyø'øgy ja'a miich mmäjaagøxpä; tøø højts ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä may nyajcähxø'øgy ja'a miich mmäjaagøxpä." ²³Mänítøch hajxy nnäma'awa'añ: "Cábøch mijts mänaa tøø nhixyhaty. Jua'ads hajxy jim; haxøøg ja'a mwiinmahñdyhajxy jaduhn."

²⁴'Pønhøch nmädia'agy xmiädóowäp, coo jaduhn quiudiúnät nébiøch nhane'emiän, jaduhn mäwíinäts je'e nebiä jäya'ay ja'a tiøjc tøø quiojjiän tsaawiing. ²⁵Mänit com tiuuyy. San Mateo 7, 8

Mänitä møjnøø quiomgädaacy.
Mänitä tøjc møc miøjpojpejty. Pero cabä tøjc ñä'ä jijty, je'eguiøxpä coo tsaawiing quiojjiä. ²⁶Pero pønhøch nmädia'agy tøø xquia'a cudiuunä nébiøch nhane'emiän, jaduhn mäwíinäts je'e nebiä jäya'ay ca'a jajpän. Jiibiä tiøjc quiojy tsabiu'ujooty. ²⁷ Mänit com tiuuyy. Mänitä møjnøø quiomgädaacy. Mänitä tøjc miøjpojpejty møc. Mänit piuumy.

²⁸Mänitä Jesús miädiaacpädøøyy. Mänitä jäya'ayhajxy yagjuøøyy nebiaty ja'a Jesús hänajty tøø yajnähixø'øy. ²⁹ Jaduhn hänajty yajnähixø'øy nebiä møjcuhdujtmøødpän. Ja'a cu'ug wyiindsønhajxy, cab hajxy hänajty jiaty jaty.

Runguhduum ja'a Jesús hänajty tøø yajnähixø'øy. Mänit miänajnä. Mänit majiäya'ay piadu'ubøjcä. ²Mänit pa'amjäya'ay Jesús ñämejch. Haxøøgpa'am hänajty miøød. Mänitä Jesús wyiinjijcädaacä, wyiingudsähgøøyyä. Mänit ñämaayyä:

—Wiindsøn, pø chojpy ja'a mjoot jaduhn, hóyhøch jaduhn xyajnähwa'ads xyajcuhwá'adsät.

³Mänitä Jesús ja'a mähdiøjc ñähdoo<u>ñ</u>. Mänit ñämaayy:

—Chójpiøch ja'a njoot jaduhn; tøø jaduhn mnähwa'ach mguhwa'ach.

Mänitiä ja'a mähdiøjc jiaanch nähwaach jiaanch cuhwaach. ⁴Mänitä Jesús miänaañ:

—Huuc mädow, ca'a pøn mnä'ägädä hawaanä. Nøcx jim Jerusalén maa ja'a teediän. Jim myajcähxø'øgät coo tøø mnähwa'ach coo tøø mguhwa'ach. Jimä xädø'øñ mguyoxø'øwät nebiä Moisés jecy yhanehmiän. Jaduhnä hijxtahnd myajcähxø'øgät coo tøø mnähwa'ach coo tøø mguhwa'ach.

⁵Mänitä Jesús miejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Capernaum. Coo quiajptägøøyy, mänit ja'a Jesús ja'a soldadowiindsøn ñämejch.

⁶Mänit Jesús ñämaayyä:

—Jímhøch ja'a nmoonsä tu'ug quio'na'ay tøgooty. Tøø ja'a tiecy miucy. Hanaxiä jaduhn chaachpøcy tehngajnä.

⁷Mänitä Jesús miänaañ:

-Nøcxy nhuuc yaghoyø'øy.

⁸Mänitä soldadowiindsøn yhadsooyy:

—Pero Wiindsøn, cab jaduhn yhahixø'øy coo miich jiiby mdägø'øwät maach ndøgootiän, je'eguiøxpä coo miich mmøjjä mjaanchä. Nägooyyä miich jaduhn mmäná'anät cooch nmoonsä yhoyø'øwät, pues hoyø'øwäp.

9 Hané'emyhøch nhity; jímhøch nwiindsønbä, y jímhøch nsoldado. Coochä nsoldado tu'ug nnämá'awät coo homiaajä ñøcxät, nøcxäp jaduhn; y cooch nnämá'awät coo myínät, mínäp jaduhn. Y coochä nmoonsä waamb nnämá'awät, quiudiúnäp jaduhn.

¹⁰Mänitä Jesús jiaanch tehm yagjuøøyy. Mänit ñämaayy ja'a hajxy hänajty pawädijpä:

—Cábøčhä nmägunaaxhajxy jaduhn miäbøcy neby yø'ø craa miäbøquiän, y jäguem yø'ø chooñ. Tøyhajt jaduhn. ¹¹Coo ja'a Dios ja'a miäjaa hänajty yajcähxø'øga'añ, mänit hajxy hänajty nämay miedsa'añ, ja'a hajxy hänajty

San Mateo 8 16

mäbøjpä. Wiinduhmyhagajpt hajxy hänajty choona'añ. Mänit hajxy hänajty miøødhida'añíijäm ja'a Abraham møødä Isaac møødä Jacob. ¹²Pero ja'a judíoshajxy ca'a mäbøjpä, cab hajxy hänajty jim quiooda'añ Dioswiinduum. Jiiby hajxy jaduhn quiuhjuijpnaxa'añii møjcu'uhaam maa yhagoodsän. Jiiby hajxy jaduhn chaachpøga'añ tehngajnä.

¹³Mänitä Jesús ja'a soldadowiindsǿ<u>n</u> ñämaayy:

—Nøcx maa ja'a mdøjcän. Tøø jaduhn mmäbøcy, tøø ja'a mmoonsä jaduhn yhoyø'øy.

Mänitä ja'a mioonsä jiaanch hoyøøyy.

¹⁴Mänitä Jesús ñøcxy maa ja'a Pedro tiøjcän. Jiibiä Pedro miø'ødhoc hänajty quio'na'ay tomiøød. ¹⁵Mänitä Jesús ja'a tajjäya'ay ja'a quiø'ø ñahdoonä. Mänitä tioy tiøjch. Mänitä tajjäya'ay piädø'cy. Mänit tiägøøyy mayhajtuumbä ja'a Jesúscøxpä.

¹⁶Coo quioodsøøyy, mänitä pa'amjäya'ayhajxy may yajmejtsä maa ja'a Jesúsän. Tøø hajxy hänajty näje'e miačhii ja'a møjcú'ujäm. Mänitä Jesús quiapxy. Manityä hajxy yhøxmajtsä ja'a møjcú'ujäm. Jaduhnä pa'amjäya'ayhajxy quiøxy yajmøcpøjcä; ja'a Jesús jaduhn yajmøcpøjc. 17 Tøjiajt ja'a Diosmädia'agy jaduhn maa jaduhn myiñan cujaay, manaa ja'a Isaías jecy miäna'añän: "Jaaya'ay ja'a nba'amhájtäm tøø xyajnähwáatsäm tøø xyajcuhwáatsäm." Ja'a Isaías, je'eds ja'a Diosmädia'agy jaduhn jecy yajwa'x.

¹⁸Coo ja'a Jesús yhijxy coo hänajty cujc tøø piäda'agyii ja'a majiäya'ay, mänit miänaañ coo hajxy ñáxät mejyhawiimb møødä jiamiøødhajxy. ¹⁹Cajnä hajxy hänajty tiu'ubøcyñä, mänitä Jesús jäya'ay tu'ug ñämejtsä. Yajnähixøøby hänajty je'ebä maa ja'a tsajtøjcän. Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Wiindsøn, min nhuuc jamiøødhaty. Homiaajä mnøcxät, quipxy nbawädítät.

²⁰ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Ja'a xøøgaa, jimä jiut je'e; ja'a muuxy, jimä pie'eñ je'e; pero høøch, ja'a Diosquexypä, cábøch ndøjc maach nboo'x nhäñá'awät.

²¹Mänitä Jesús ja'a jiamiøød tu'ug miänaañ:

—Wiindsøn, mänítøch miich nbadu'ubøga'añ coochä ndeedy hänajty tøø yho'nä, cooch hänajty tøø nyajnaaxtägøøñä.

²²Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Ween ja'a mjujy ja'a mmägu'ughajxy yajnaaxtägø'øy. Cábøch ja'a nmädia'agy hajxy xpianøcxaanä. Pero miich, ween quipxy nwädíjtäm.

²³Mänitä Jesúshajxy tiägøøyy barcojooty møødä jiamiøødhajxy. Tiu'ubøjnä hajxy barcojooty.
²⁴Mänitä poj møc piädø'cy, høxtä cugujjøøyy ja'a nøø jiiby barcojooty. Pero tøø ja'a Jesús hänajty miaaho'nä.
²⁵Mänit hoy yuxyíijäm ja'a miägu'ughajpä tu'ug. Mänit ñämaayyä:

—Wiindsøn, højts yajnähwáatsäc. Cham højts nnøøho'ogø'øwa'añ.

²⁶Mänitä Jesús yhadsooyy:

San Mateo 8, 9

—Tii hajxy coo mwi'i chähgø'øy. Cábøch mijts ja'a nmädia'agy hajxy jaduhn xñä'ä mäbøjcä, paady hajxy mdsähgø'øy.

Mänit piädø'cy. Mänitä poj jiøjcunäma'awøøyy møødä mejy coo quia'a míinnät. Mänit jaduhn yuungøøyy. Caj ñä'ägädä pojnä. ²⁷ Mänitä miägu'ughajpähajxy yagjuøøyy. Mänit hajxy ñiñämaayyä:

—Nebiäda'a jaduhn coo miädia'agy miäbǿjcäxä høxtä ja'a poj møødä mejy.

²⁸Mänitä Jesúshajxy jim miejch mejyhawiimb maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Gadara. Jimä cabäsantä hänajty tu'ug. Mänitä Jesús jäya'ay nämetsc ñämejtsä. Jim hajxy hänajty tøø chooñ maa ja'a cabäsantän. Tøø hajxy hänajty miačhii ja'a møjcú'ujäm. Jaančh tehm quia'awiindøy hajxy hänajty ñibiäda'agyii. Ni pøn hajxy hänajty quia'a yajnaxa'añ maa ja'a tu'ujän. ²⁹Mänitä Jesús tiägøøyy wiinguyaaxøøyyäbä:

—Jesús, tii højts xwia'ana'añ, miich Dioshuung. Cajnä yhabaady coo højts xyajcumädówät.

Ja'a møjcu'uhajxy jaduhn mänaan, ca'a jiäya'ayä.

³⁰Jim mayhädsøm hänajty wiädity tunwiinmänac jäguemjuøøby. ³¹Mänitä Jesús miänuu'xtaacä ja'a møjcu'uhajxy:

—Pø xyajpädsømaamb højts yaa maa hädaa jäya'ayän nämetscä, na'añ højts jiiby nhuuc tägø'øy maa yø'ø hädsøm jioodootyhajxiän.

³²Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:

—Nøcx hajxy jiiby tägø'øw. Mänitä møjcu'uhajxy ñähwaach ja'a jäya'ay nämetspä. Mänitä hädsøm hajxy ñämejch. Cøjx ja'a hädsømhajxy wyiinmänacpäyø'øgy. Cøjx hajxy quiuhcahnaxy naaxøjpcøxp. Mejjiooty hajxy hoy quiuga'awø'øy. Cøjx hajxy jiiby yho'ogy mejjiooty.

³³Mänitä hädsømgüeendähajpähajxy chähgø'øbäyø'cy. Coo hajxy jim miejch maa ja'a cajptän, mänit hajxy miädiaacy nebiaty hajxy hänajty tøø yhixy, coo ja'a møjcu'uhajxy hänajty tøø ñähwa'ach ja'a jäya'ay nämetspä.
³⁴Cøjx ja'a cu'ughajxy ñøcxy päyø'øguiä maa ja'a Jesúsän. Coo ja'a Jesús hajxy piaaty, mänit hajxy miänuu'xtaacy coo ja'a Jesús jim chóonät maa ja'a ñaaxhajxiän.

Mänitä Jesúshajxy tiägøguiumbä barcojooty, ñajxtägajch hajxy jadähooc mejyhawiimb maa ja'a quiajpthajxiän. ²Mänitä tecymiucypiä tu'ug quiøømiejtsä tsaajiooty maa ja'a Jesúsän. Ja'a mähdiøjc ja'a miägu'ughajpähajxy jaduhn cøømiejtsä. Coo ja'a Jesús yhijxy coo hajxy hänajty miäbøcy, mänitä Jesús ja'a mähdiøjc ñämaayy:

—Huung, jootcugø'øw; tøø ja'a mbojpä mgädieey xñähwa'ach.

³ Jimä ley-yajnähixøøbiädøjc hänajty näje'e tiäna'ay ja'a Jesús ñähmøjc. Coo hajxy jaduhn miädooyy nebiä Jesús miänaañän, mänit hajxy näje'e quiopcooty tiägøøyy mädiaacpä: "Capxtägooby hädaa craa jaduhn maa ja'a Dioscøxpän." ⁴Ñajuøøby ja'a Jesús hänajty neby hajxy hänajty miädia'aguiän quiopcooty. Mänit miänaañ:

San Mateo 9 18

—Tii haxøøgwiinmahñdy hajxy coo mmøødhaty mgopcooty.

5 Mädyii mädia'agy maas tsip, cooch hädaa mähdiøjc nnämá'awät:

"Tøø ja'a mbojpä mgädieey xñähwa'ach", tøgä maas tsip jaduhn cooch nnämá'awät: "Tänaayyø'øg, yo'oyø'øg." 6 Nyajcähxø'øgáambiøch coochä cuhdujt jaduhn nmøødä hädaa yaabä naaxwiin coochä pojpä cädieey nyajnähwá'adsät, høøch ja'a Diosquexypä.

Mänitä Jesús ja'a tecymiucypiä ñämaayy:

—Tänaayyø'øg, widsø'øg yø'ø mdsaay, nøcxnä maa ja'a mdøjcän.

⁷Mänitä tecymiucypiä tiänaayyø'cy. Mänit ñøcxnä maa ja'a tiøjcän. ⁸Coo ja'a cu'ughajxy jaduhn yhijxy coo ja'a tecymiucypiä tøø yhoyø'øy, mänit hajxy chähgøøbiøjcy. Mänitä Dios hajxy wyiingudsähgøøyy, je'eguiøxpä coo ja'a Jesús ja'a mäjaa hänajty tøø mio'oyii, ja'a Diosquexypä. Cab hajxy hänajty ñajuø'øy pø Dioshuung hänajty je'e, ja'a Jesús.

⁹Mänitä Jesús jim chohm. Mänitä jäya'ay tu'ug yhijxy, ja'a xøhajpä Mateo. Jimä Mateo hänajty yhäna'ay maa hänajty yajnähjuudiu'udiän. Mänitä Mateo nämaayyä:

—Jam quipxy wädíjtäm. Mänitä Mateo tiänaayyø'cy. Mänit ja'a Jesús piadu'ubøjcy.

10 Jimä Jesús hänajty quiay tøgooty møødä miägu'ughajpähajxy. Mänitä yajnähjuudiuutpähajxy may miejch mägaabiä, møødä jäya'ayhajxy ca'a panøcxpä ja'a judíos quiuhdujt. Mänitä Jesús hajxy tiägøøyy møødcaabiä. 11 Jimä fariseoshajxy hänajtypä, ja'a hajxy hänajty hoy jaanch tehm pianøcxpä ja'a Moisés miädia'agy. Mänitä fariseoshajxy miänaañ:

—Tii yø'ø mwiindsøn coo miøødcay ja'a yajnähjuudiuutpähajxy møødä cubojpä cugädieeyhajxy —nømä Jesús miägu'ughajpähajxy ñämaayyä.

¹²⁻¹³Miädoow ja'a Jesús jaduh<u>n</u>. Mänit miänaañ:

—Pøn jaduhn møc, caj yajtsooyø'øy; pøn jaduhn pa'ammøød, je'eds jaduhn yajtsooyøøby. Jaduhn mäwíinøch høøch nebiä mädsooyøøbiän. Páadyhøch yaa tøø nmiñ tøø nmech, nébiøch ja'a cubojpä cugädieeybähajxy nnämá'awät coo ja'a yhaxøggwiinmahñdy hajxy ween ñajtshixø'øy. Ja'a hojiäya'ayhajxy, cábøch hajxy je'e waamb nnäma'awa'añ. Nøcx hajxy habøc tii ja'a Diosmädia'agy jaduhn ñänøømby: "Chójpiøch ja'a njoot jaduhn coo hojioot hajxy mmøødhádät; cábøch jaduhn nmänaannä coo animal hajxy myóxät maa ja'a høøchcøxpän."

¹⁴Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a Juan mäyajnäbejpä miägu'ughajpähajxy. Mänitä Jesús miäyajtøøwä:

—Tii miich mmägu'ughajpähajxy jaguiay quia'a nä'ägädä hida'añ. Naxy højts jaguiay tu'xøøjaty nhity tähoocjaty; jaduhn højts ja'a Dios nwiingudsähgø'øy. Jaanä jaduhnä fariseoshajxy yhijpä jaguiay.

¹⁵Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Coo ja'a jäya'ayhajxy mänaa piøcy yhu'ugy, cabä woyba wichpä hajxy jiø'øy xiuuch. Xoondaacp

hajxy jaduhn, je'eguiøxpä coo ja'a jamiø'ød jyiijä. Jaduhn mäwíinøch høøch nebiä jamiø'ødän. Páadyhøch nmägu'ughajpähajxy jaguiay quia'a hity. Habaadaamb jaduhn cooch yaa ndsoonaannä; mänit hajxy mäbøcypiä jaguiay yhida'añ.

16'Cab jaduhn pøn tucwit yhagøyø'øy jemywyithaam. Múgäp ja'a jemywyit jaduhn y maas hanaxiä ja'a tucwit jaduhn quiøødsät. 17 Jaanä jaduhnduhmbä, cabä pøn jemyvyino quiudemø'øy tucwajhacxujiooty. Cøødsäp ja'a wajhacxuy jaduhn y høxyógäp ja'a vino jaduhn. Haagä tägóyyäp ja'a wajhacxuy jaduhn møødä vino. Pero jiibiä jemyvyino hajxy quiudemø'øy maa ja'a wajhacxuy jemybiän. Jaduhn ni mädyii quia'a tägóyyät.

¹⁸Cajnä ja'a Jesús hänajty miädiaacpädø'øy, mänitä tsajtøjcwiindsøn tu'ug miejch. Mänitä Jesús wyiingo'naaguiädaacä. Mänit ñämaayyä:

—Naamhó'ogyhøchä nhuung ja'a to'oxypä. Coo miich nøcxy mnähdoñ, mänit jiujypiøjtägátsät.

19 Mänitä Jesús piädø'cy. Mänit jaaya'ay miøødtu'ubøjcy møødä Jesús miägu'ughajpähajxy.
20-21 Jimä tajjäya'ay hänajty tu'ug høxhaam pianøcxy. Pa'ammøød hänajty je'e. Majmetscjumøjt ja'a ñø'ty hänajty tøø wyi'i xiee'xy, weenjaty weenjaty. Jaduhnä tajjäya'ay hänajty miädia'agy quiopcooty: "Nägóoyyøch ja'a wyitpa'a nnähdóonät, mänítøch nmøcpøgät." Coo ja'a Jesús ja'a tajjäya'ay jiäguyohdiägøøyyä, mänitä wyitpa'a ñähdóonäxä.

²²Mänitä Jesús yhee'pwiimbijty, Mänit ja'a tajjäya'ay yhijxy. Mänit miänaañ:

—Huung, jootcugø'øw; tøø jaduhn mmøcpøcy, je'eguiøxpä coo tøø mmäbøcy.

Mänitiä ja'a tajjäya'ay miøcpøjcy. ²³Mänitä Jesúshajxy jim miejch maa ja'a tsajtøjcwiindsøn tiøjcän. Jiibiä xuuxpädøjc-hajxy hänajty yho'ogyjiäya'awyiinxu'uxy. Jiibiä jäya'ayhajxy hänajty wyi'i yhaamhaty. ²⁴Mänitä Jesús miänaañ:

—Pädsøm hajxy jiiby. Cab yø'ø tøø yho'ogy, nä'ä maab yø'øduhn.

Mänitä Jesús ñäxiicä. ²⁵Cøjx hajxy jaduhn piädsømy. Mänitä Jesús tiøjtägøøyy. Mänitä to'oxyhäna'c quiø'ømajch. Mänitä to'oxyhäna'c yhäñaayyø'cy. ²⁶Mänitä mädia'agy wiädijty wiinduhmyhagajpt coo ja'a to'oxyhäna'c tøø yagjujypiøgyii.

²⁷Coo ja'a Jesúshajxy jim chohn, mänitä wiindshajxy nämetsc piadu'ubøjcy yáaxäp:

—Højts näxúu'tsäc. David miičh hijty mhaphajpy mdeedyhajpy.

²⁸Coo ja'a Jesús tiøjtägøøyy, mänitä wiindshajxy miäwiingooñ. Mänitä Jesús miänaañ:

—Nej, mmäbøjpy hajxy jaduhnä coochä mäjaa nmøødä coo hajxy nyaghijxø'øgädä.

Mänit hajxy miänaañ:

- -Wiindsøn, nmäbøjpy højts.
- ²⁹ Mänitä Jesús ja'a wiinds wyiinhajxy ñähdoonä. Mänitä Jesús miänaañ:
- —Ween hajxy mhijxø'øgy coo hajxy tøø mmäbøcy.
- ³⁰Mänit hajxy yhijxø'cy. Mänitä Jesús miänaañ:

—Ca'a pøn hajxy mnä'ägädä hawaanä.

³¹Coo ja'a wiindshajxy jim chohñ, mänit hajxy tiägøøyy mädia'agy-yajwädijpä coo hajxy tøø yaghijxø'øgyii ja'a Jesúsäm.

Mänitä huum tu'ug yajmejtsä maa ja'a Jesúsän. Tøø hänajty miachii ja'a møjcú'ujäm. ³³ Mänitä Jesús ja'a møjcu'u jiiby yajpäyø'cy. Mänitiä ja'a huum quiapxø'cy. Yagjuøøyy ja'a jäya'ayhajxy jaduhn. Mänit hajxy miänaañ:

—Ni mänaa jaduhn pøn tii quia'a yagjadyii nebiä hädaajän yaa Israelnaaxooty.

34 Mänitä fariseoshajxy miänaañ:—Paady yø'øya'ay ja'a møjcu'u

yajpäyø'øgy, coo ja'a møjcu'ugong miäjaa miøødhajtä.

³⁵Cøjx ja'a Jesús wiädity wiinduhmyhagajpt. Homiaajä hänajty wiädity, jiiby hänajty yajnähixø'øy tsajtøgooty coo ja'a Dios ja'a miäjaa mobädajp yajcähxø'øga'añ. Yajnajxyp hänajty homiädyii pa'amä. ³⁶Ñäxuu'chp ja'a Jesús ja'a majiäya'ay hänajty. Jaduhn mäwíinäts hajxy hänajty nebiä meegän, ja'a cajpä wyiindsøn. Nebiä tägowiädijpän hajxy hänajty je'e. Nebiä jootmayhajpän hajxy hänajty je'e. ³⁷Mänitä Jesús ñämaayy ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Yø'ø majiäya'ayhajxy, hoy jaduhn coochä nmädia'agy hajxy xmiäbøjcät. Pero cab højts nnämáyyäm, højts ja'a mädia'agy nyajwá'xämbä.

38 Mänuu'xta'ag ja'a Dios hajxy coo ween ja'a mägu'ughajpä hajxy xjiaac móoyyämät, neby højts ja'a mädia'agy hajxy xmiøødyajwá'xämät.

Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpä miöjyaaxy ja'a nämajmetspä. Mänitä cuhdujt miooyy coo ja'a möjcu'u hajxy yajpäyö'ögät, coo homiädyii pa'amä hajxy yajnáxät.

² Jaduhnä nämajmetspähajxy hänajty xiøhaty: Simón Pedro møødä piuhya'ay Andrés; ja'a Zebedeo yhuunghajxy, Jacobo møødä Juan; ³ Felipe; Bartolomé; Tomás; Mateo ja'a yajnähjuudiuutpä; Jacobo, ja'a Alfeo yhuung; Lebeo Tadeo; ⁴ Simón ja'a cananista; Judas Iscariote, ja'a Jesús hänajty yajyagho'ogáanäbä.

⁵Mänitä Jesús ja'a nämajmetspähajxy quiejxy mädia'agy-yajwa'xpä. Mänit ñämaayy:

—Ca'a hajxy jim mnøcxy maa ja'a ca'a judíoshajxy chäna'ayän, y ca'a hajxy jim mnøcxy Samarianaaxooty. Yaayyä hajxy jaduhn mwädítät, yaa Israelnaaxooty. ⁶ Ja'a jäya'ayhajxy yaabä, jaduhn mäwiinäts hajxy je'e nebiä meeg tägowiädijpän. ⁷Mnägápxäp hajxy jaduhn coo ja'a Dios ja'a miäjaa mobädajpä yajcähxø'øga'añ. 8 Myajnáxäp hajxy homiädyii pa'amä møødä haxøøgpa'am. Myagjujypiøgäp ja'a ho'ogyjiäya'ay hajxy. Myajpäyø'øgäp ja'a møjcu'u hajxy. Nnä'ä móobiøch mijts hädaa cuhdujt; cábøch mijts nyagjuya'añ; jaduhn mijtspä, cab hajxy myagjúubiät.

⁹'Cabä xädø'øñ hajxy mgónät ni weeñtiä. ¹⁰Cabä morral hajxy mwídsät. Tu'uquiä camiixy hajxy mwídsät. Cabä cø'øg hajxy mejtstehng mmänøcxät. Cabä

cuhdajt hajxy mgábät. Jim hajxy mmägaya'añ mmähu'uga'añ maa hajxy hänajty mhamejtsta'aga'añän.

11'Coo hajxy maa mgajptägø'øwät, jimä jäya'ay hajxy mhøxtá'awät ja'a hojiootmøødpä; jim hajxy mhamejtstá'agät. Jiiby hajxy mhídät høxtä coonä hajxy hänajty mdu'ubøga'añ. 12 Coo hajxy mdøjtägø'øwät, mänit hajxy myajpóo'xät. 13 Coo hajxy jaduhn xyajtøjtägø'øwät hamuumdu'joot, mänit hajxy jaduhn quiunuu'xéøjät ja'a Diósäm; pø caj, cab hajxy jaduhn quiunuu'xǿøjät. 14Coo hajxy jaduhn xquia'a nä'ägä jøjpøgø'øwät, coo ja'a mmädia'agyhajxy xquia'a nä'ägä mädóowät, mänit hajxy jim mdsóonät. Mänitä mdecy hajxy mwiinwop mwiinxídät, nebiä hijxtahnd jaduhn miähmø'øwät coo mijts jaduhn tøø xquia'a yajtøjtägø'øy. 15 Tøyhájtäts mijts nnäma'ay, coo yhabáadät coo ja'a jäya'ayhajxy quiumädowa'añ, maas hanaxiä yø'ø cajpt jaduhn quiumädowa'añ quejee ja'a Sodomacajpt møødä Gomorracajpt.

16'Maach mijts nwiinguexiän, haxøøgwiinmahñdy ja'a jäya'ayhajxy jim miøød.
Paady hajxy nähix hahixø'ø mnibiäda'agøøjät. Mee'xxieemy hajxy jaduhn mwädítät.

17 Mniyajcopcø'øwøøjäp mijts. Xyajcø'ødägø'øwäp mijts maa ja'a tuungmøødpän. Mänítäts hajxy xwyiinwop xjiøjwóbät maa ja'a chajtøgootyhajxiän. 18 Høxtä jim hajxy xyajmedsa'añ maa ja'a gobiernä wyiinduumhajxiän, møød jim maa ja'a ca'a judíos wyiinduumhajxiän. 19 Pero coo

hajxy jaduhn xyajmédsät maa ja'a wyiinduumhajxiän, cab hajxy mdaj mmáyät waambaty hajxy hänajty mmädia'aga'añ. Coo jaduhn yhabáadät, mänitä Dios jaduhn xyhawáanät waambaty hajxy jaduhn mmäná'anät. ²⁰Cab hajxy hamdsoo mmädia'aga'añ. Dioshespírituhaam hajxy jaduhn mmädia'aga'añ.

²¹'Haxøøg jaduhn jiada'añii. Hamdsoo hajxy ñiñähanuu'xø'øwa'añii ja'a tu'que'expä-jäya'ay. Jaduhn ja'a tieedyhajxy jiatcø'øwaambä møødä yhuunghajxy. ²²Ja'a høøchcøxpä mijts ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä xmiähanhada'añ. Pøn jaduhn mee'xtujp cøjxta'axiøø, je'eds jaduhn mähmø'øwaamb hodiuum. ²³Coo mijts hajxy xchaachtiúnät mädu'ughagajpt, mänit hajxy mbäyó'øgät, mänit hajxy mnócxät wiingtuum. Tøyhájtäts mijts nnäma'ay, cooch hänajty ngäda'aga'añ, høøch ja'a Diosquexypä, cahnä cajpt hajxy hänajty mwiinwädityñä maa ja'a judíoshajxy chäna'ayän.

²⁴'Cabä pøn jaduhn jiaty nebiä wyiindsøn jiatiän. ²⁵Coo hajxy jaduhn mjádät nebiä mwiindsønhajxy jiatiän, jootcujc hajxy jaduhn mhídät. Coochä jäya'ayhajxy jaduhn tøø xñäma'ay: "Møjcu'u", jaduhn mijts hajxy xñäma'awaambä.

²⁶'Cabä cu'ug hajxy mdsähgó'øwät. Nebiaty hajxy jaduhn jiatcø'øy hamee'ch, cähxø'øgaamb jaduhn. ²⁷Waambátyhøch mijts hamee'chhaam nnajtscapxóøyyäm, majiäya'ayhagujc hajxy myajcapxø'øwät. ²⁸Cab hajxy mdsähgø'øwät pøn ja'a mnaaxni'x hajxy xyaghó'cäp; cabä mháañämä hajxy jaduhn xyaghó'cät. Ja'a Dios hajxy mdsähgø'øwäp; je'edsä cuhdujt jaduhn møød coo hajxy jiiby xquiéxät haxøøgtuum. Jiiby ja'a mnaaxni'xhajxy quiuhdägóyyät møødä mháañämähajxy.

²⁹ 'Ja'a muuxyhuunghajxy, coo hajxy quia'ay, yhijxyp ja'a nDeedyhájtämhajxy jaduhn, hoy hajxy quia'a ja tsowä. ³⁰ Jaanä jaduhn mijts xyhijxpä, høxtä xñajuøøyyäp mijts naag mijts mguhwaay. ³¹ Cabä jäya'ay hajxy mdsähgø'øwät; hix, mmaas tsoobaatp mijts quejee ja'a muuxyhajxy.

32 'Pønjátyhøch ja'a nmädia'agy xmiøødyajtu'ugøøby maa ja'a cu'ugwiinduumän, mänítøch ja'a miädia'agyhajxy nmøødyajtu'ugø'øwaambä maachä nDeedy wyiinduumän jim tsajpootyp.
33 Pero pønjátyhøch jaduhn tu'ugmädia'agy tøø xquia'a møødhity maa ja'a cu'ugwiinduumän, ni høøch jaduhn tu'ugmädia'agy nga'a møødhidaambä maachä nDeedy wyiinduumän jim tsajpootyp.

34'Cooch yaa tøø ngäda'agy, paadiä jäya'ayhajxy jaduhn ñimiädsibø'øwa'añii ja'a høøch nmädia'agyquiøxpä. Cab hajxy jootcujc yhida'añ. 35-36 Tu'tøjc hajxy jaduhn ñimiädsibø'øwa'añii, møødä tiaj møødä tieedy, møødä ñøøx møødä miajc, møødä jiaxie'eb møødä xiocy.

³⁷'Pønä tiaj pønä tieedy maas tsojp quejeech høøch jaduhn

xchocy, cábøch ja'a nmädia'agy hoy xpianócxät. Y ponä ñoox pønä miajc maas tsojp quejeech høøch jaduhn xchocy, ni je'ech ja'a nmädia agy hoy xquia a panécxäbät. ³⁸ Pønä jioot tsojp cooch høøch xpianécxät, pero cabä jioot jaduhn chocy coo chaachpógät nébiøch jaduhn ndsaachpøga'añän, cábøch nmädia agy jaduhn hoy xpianécxät. ³⁹ Pønä jiugyhajt jaduh<u>n</u> ja wi'i yaghoyø'øwaamb, tägóyyäp ja'a jiugyhajt jaduhn. Pero pønä jiugyhajt najtshixø'øwaamb ja'a høøchcøxpä, je'eds hodiuum nøcxaamb.

40 'Pøn mijts jaduhn xchojp, jaduhn mäwíinøch høøch xchojpä. Y pønhøch høøch jaduhn xchojp, jaduhn mäwíinädsä Dios jaduhn chojpä, ja'ach tøø xquiéxiäbä. ⁴¹ Ja'a Diosquexyhajxy, hodiuum hajxy ñøcxa'añ. Jaanä jim hajxy ñøcxaambä pøn jaduhn tsojp ja'a Diosquexy. Paady hajxy chogyii coo hajxy jaduhn Dyiosquexiä. Jaanä jim hajxy ñøcxaambä hodiuum pøn jaduhn tsojp ja'a hojiäya'ay. 42 Coo hädaa häyoobäya'ay tøchñøø ñä'ä mo'owóøjät je'eguiøxpä cooch jaduhn xpianøcxy, mänit jaaya'ay yéquiäbä. Tehm tiøyhajt jaduhn.

Coo ja'a Jesús ja'a jiamiøødhajxy yajwiingapxøøbiädøøyy, mänit jim chohñ. Mänit tiägøøyy yajnähixøøbiä maa ja'a cajpt mäwiingonän.

²Ja'a Juan, tsumyhäñaaby hänajty je'e. Coo miädoyhajty coo ja'a Cristo hänajty wiädity yajnähixøøbiä, mänitä

miägu'ughajpä metsc quiejxy maa ja'a Jesúsän. ³Mänitä Jesús hajxy miäyajtøøyy:

—Nej, miich ja'a Crístojä, ja'a Dios jaduhn quiexaambiä, tøgä wiinghäna'c je'ejä.

⁴Mänitä Jesús yhadsooyy:

-Nøcx ja'a Juan hajxy hawaanä neby hajxy xii mhix mmädoyy. ⁵Nøcx hajxy yajmøødmädia'ag coo ja'a wiindshajxy tøø yhijxø'øgy, coo ja'a tecymia'adpähajxy tøø yo'oyø'øgy, coo ja'a haxøøgpa'ammøødpähajxy tøø ñähwa'ach, coo ja'a cuhnatpähajxy tøø miädoowø'øgy, coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy tøø jiujypiøcy, coo ja'a häyoobäya'ayhajxy tøø yajmøødmädia 'agyii ja 'a Diosmädia agy. 6 Jootcujc hajxy jaduhn yhity ja'ach nmädia'agy hajxy hamuumdu'joot tøø xmiäbøjcäbä.

⁷Coo ja'a Juan miägu'ughajpähajxy wyiimbijty, mänitä Jesús ja'a cu'ug tiägøøyy møødmädiaacpä ja'a Juancøxpä.

-Coo hajxy tøø mhoy pactuum, ja'a Juan miädia'agy hajxy hänajty mmädowáanäp, túhmäts. Cabä tsajcapy pojyu'xpä hajxy hoy mhixy. Caj pues, paady hajxy jim tøø mhoy coo ja'a Juan ja'a miädia'agy hajxy hänajty mmädowaanä. 8-9 Diosquexy je'e, paadiä miädia'agy hajxy hoy tøø mmädoowä, hoy ja'a howyit hänajty quia'a ja møødä nebiä mäyøøjäya'ayhajxy miøødän. Tøyhajt jaduhn coo ja'a Juan ja'a Diosmädia'agy yajwiingapxø'øy. Pero ja'a Diosmädia'agy hajxy nä'ä jaac yajnähixøøbiä, je'edsä

cuhdujt hajxy maas may tøø mio'oyii ja'a Diósäm. 10 Ja'a Diosmädia'agy jecy mädiáacäbä, Juan je'e. Nømä Dios jecy miänaañ coo ja'a quiuguexy hänajty jayøjp quiexa'añ maa ja'a cu'ugän, ween yajwiinxiic yajwiingapxø'øy coo ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'øwät. Høxháamhøch hänajty ngäda'aga'añ. Jayøjp ja'a Juan jiaanch quejxä; høxháamhøch njaanch cädaacy. 11 Ni pøn jaduhn jäda'ahaty quia'a mäbaady hädaa yaabä naaxwiin nebiä Juan mäyajnäbejpä ja'a cuhdujt miøødän. Tøyhajt jaduhn. Pero cooch hänajty tøø nho'nä, cooch hänajty tøø nnøcxtägach maach nhuuc tsohmbän, pønjaty ja'a Diosmädia'agy mäbøgaamb ja'a høøchcøxpä, maas mayyä cuhdujt hajxy hänajty miøødhada'añ quejee ja'a Juan miøødä, hoy ja'a møjcuhdujt hajxy hänajty quia'a ja møødä.

¹²'Coo ja'a Juan tiägøøyy mäyajnäbejpä, høxtä je'enä jäda'anäbaadyñä, nägø'ø nädecypiä ja'a jäya'ayhajxy jia wi'i tiägø'øwa'añ maa ja'a Dios wyiinduumän. 13-14 Ja'a Diosquexyhajxy jecypiä, jaduhn hajxy jecy miänaañ coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ. Jaduhnä Moisés miädia'agy miänaambä. Pero jayøjpäc ja'a Elías hijty myina'añ. Y coo ja'a Juan tøø miech, Elías je'e, pø mwiinjuø'øwaamby hajxy jaduhn. ¹⁵Pøn mädohnd møød, ween miädoy.

¹⁶Pänébiøch jäya'ayhajxy nyajmäbáadät ja'a jäda'ahatypä. San Mateo 11 24

Cab hajxy tii yhojiäwø'øwa'añ. Jaduhn mäwíinäts hajxy je'e nebiä pigäna'c wiinhecpän. Coo hajxy naxy miech häyø'pä tøjpa'c, mänitä miäbigäna'c hajxy ñäma'ay: 17 "Tøø højts nja xu'uxy, pero cab hajxy tøø mhech. Tøø højts hojiøøñä nja høy, pero cab hajxy tøø mjø'øy." 18 Coo ja'a Juan miejch, cab hänajty quiaya'añ yhu'uga'añ. Mänit mijts mnänøømy coo je'e quiu'umañøøbiä. ¹⁹Mänítøch nbamejtspä, høøch ja'a Diosquexypä. Mänítøch ndägøøyy caabiä huucpä. Jadúhnhøch mijts xñänøømbä cooch nwi'i quiaya'añ cooch nwi'i yhu'uga'añ, coocha cubojpä cugädieeybä nmägu'ughaty møødä yajnähjuudiuutpädøjc. Pero yajcähxø'øgaamby ja'a Dios jaduhn ja'a wyiinmahñdyhaam cooch ja'a tøyhajt jaduhn nmøødä.

²⁰ Mänitä Jesús tiägøøyy hamänajpä. Ja'a cajptjäya'ayhajxy jaduhn hojjä, ja'a hajxy hänajty tsänaabiä maa ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä hänajty tøø jia yajcähxø'øguiän. Paady jaduhn yhamänajty, coo yhaxøøgwiinmahñdy hajxy hänajty tøø quia'a najtshixø'øy. Mänitä Jesús miänaañ:

21—Haxøøg mijts mjada'añ mhabeta'añ, mijts yaa tsänaabiä Corazín møødä Betsaida. Ja'a jecyjiäya'ayhajxy hijty jim tsänaabiä Tiro møødä Sidón, coo hajxy häxøpy tøø yhixy ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä nej mijts tøø mja hixiän, tøø ja'a yhaxøøgwiinmahñdy hajxy häxøpy ñajtshixø'øy.
22 Tøyhajt jaduhn, coo ja'a Dios yaghabáadät,

maas haxøøgtuum mijts jaduhn xpiäda'aga'añ quejee ja'a jäya'ayhajxy jim jecy tsänáayyäbä Tiro møødä Sidón. ²³Y mijts jim tsänaabiä Capernaum, mja wi'i yajcumayaamb hajxy jaduhn. Pero cabä Dios hajxy jaduhn xquiumaya'añ. Ja'a jecyjiäya'ayhajxy hijty jim tsänaabiä Sodoma, coo ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä hajxy häxøpy tøø yhixy nej mijts tøø mja hixiän, cab hajxy häxøpy tøø quiuhdägoy. ²⁴Tøyhajt jaduh<u>n</u>, coo ja'a Dios yaghabáadät, maas haxøøgtuum mijts xpiäda'aga'añ quejee ja'a jäya'ayhajxy jim jecy tsänáayyäbä Sodoma.

²⁵Mänitxøø ja'a Jesús miänaañ:
—Teedy, miičh nba'yaaxyp. Miičh
jim häñaaby tsajpootyp; miičh
yaa Dioshajp maa hädaa yaabä
naaxwiinän. Dioscujú'uyäp coo ja'a
tøyhajt tøø myajnähixø'øy ja'a hajxy
tii ca'a jajpä. Caj tøø myajnähixø'øy
ja'a hajxy tyijy jajpä. ²⁶Tøyhajt
jaduhn, Teedy, je'eguiøxpä coo
miičh mjoot jaduhn chocy.

27 Mänitä Jesús miänáangumbä:—Tøøchä nDeedy ja'a tøyhajt

—Tøøcha nDeedy ja'a tøyhajt xquiøxy yajcø'ødägø'øy. Cábøch pøn xyhixyhaty, høøch ja'a Dioshuung. Tøyhajt jaduhn. Jagóoyyøch nDeedy xyhixiä. Y cábøch ja'a nDeedy pøn xyhixyhajtä. Jagóoyyøch jaduhn nhixiä, høøch ja'a Dioshuung. Nyajnähdíjäbøch pønjátyhøch nDeedy hixyhádäp. ²⁸⁻³⁰ Mijts, pøn jaduhn ca'a mee'xtugaamb neby hajxy hijty mguhdujthatiän, høøch nguhdujt habøjcäc. Hojióothøch nmøød; cábøch nyajcumaya'añ. Mänítäts ja'a hoybä weenbä hajxy

mbáadät. Cábøch ja'a jemchpä mapxypä jaduhn nbäda'aga'añ.

Mänitxøø ja'a Jesúshajxy hänajty wiädity trigoni'ibyquiujc poo'xxiøøjooty. Yähó'cäp ja'a Jesús jiamiøødhajxy hänajty. Mänit hajxy tiägøøyy trigotøjpä. ²Coo ja'a fariseoshajxy jaduhn yhijxy, mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Huug hix, xiidsä mmägu'ughajpä trigo hajxy wyi'i tiøjy. Cabä cuhdujt jaduhn myiñ coo hajxy tii ndúunämät ja'a poo'xxiøøjooty.

³Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:

—Nej, cahnä ja'a Diosmädia'agy hajxy mgapxiä. Jim jaduhn myiñ cujaay coo ja'a Davidhajxy yäho'pøjcä. 4Mänit hajxy tiägøøyy Diostøgooty. Mänitä Diostsajcaagy hajxy quiaayy, ja'a teedyhajxy hänajty tøø quiuyoxø'øyäbä. Cabä cuhdujt hänajty pøn miøødä coo hajxy quiáyät ni ja'a Davidhajxy. Jagooyyä teedy ja'a cuhdujt hajxy hänajty miøødä coo hajxy quiáyät. ⁵Jaduhn cujaay myiimbä maa ja'a Moisés miädia'aguiän coo ja'a teedyhajxy tsajtøgootypä quia'a nä'ägädä poo'xy ja'a poo'xxiøøjooty; y cab jaduhn ñejpiä. ⁶Y høøch, maas méc-hech ja'a cuhdujt jaduhn nmøødä quejee ja'a tsajtøjc. ⁷Caj mijts mwiinjuø'øy waamb ja'a Diosmädia agy jaduhn miäna añ: "Mänáambøch jaduhn coo hojioot hajxy mmøødhádät; cábøch jaduhn nmäna'añ coo animal hajxy myóxät ja'a høøchcøxpä." Coo hajxy jaduhn mwiinjuø'øwät, cabä jäya'ay hajxy nä'ä nägoodä mwiingapxpédät. ⁸Høøch ja'a Diosquexypä,

nmøødhøch cuhdujt jaduhn høxtä maa ja'a poo'xxiøøbaadiän.

⁹Mänitä Jesús jim chohñ. Mänit tiägøøyy tsajtøgooty. ¹⁰Jiibiä mähdiøjc hänajty tu'ug; cø'ødø'øds hänajty tu'nax. Jiibiä fariseoshajxy hänajty näje'e tiänaabiä. Mänitä Jesús miäyajtøøwä:

—Nej, hoy jaduh<u>n</u> coo ja'a pa'amjäya'ay myajmøcpøgät ja'a poo'xxiøøjootiä.

Paadiä fariseoshajxy jaduhn miänaañ, yhøxtaaby ja'a wiinmahñdy hajxy hänajty nebiä Jesús hajxy yajtsumøøjät. Coo ja'a Jesús ja'a pa'amjäya'ay yajmøcpøgät ja'a poo'xxiøøjooty, mänitä Jesús hajxy hänajty yajtsuma'añii. ¹¹Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Hoy pues. Coo pøn mieeg quiuga'awø'øy nøøjutjooty ja'a poo'xxiøøjooty, mänit hajxy nøcxy yajpädsømy, túhmäts. ¹²Y maas tsoobaatp ja'a jäya'ay quejee ja'a meeg. Hoy jaduhn coo jäya'ay mnäxúudsät ja'a poo'xxiøøjooty.

¹³Mänitä Jesús ja'a mähdiøjc ñämaayy:

—Xajtøw yø'ø mgø'ø.

Mänit xiajtøøyy. Mänit miäbaaty nebiä tu'ugpän. ¹⁴Mänitä fariseoshajxy tiøjpädsøø<u>m</u>y. Mänit hajxy quiojyquiapxyhajty nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät.

15 Coo ja'a Jesús jaduhn miädoyhajty, mänit jim chohn. Mänitä jäya'ay may piadu'ubøjcy. Mänitä Jesús ja'a pa'amjäya'ay yajmøcpøjcy nägøxiä. 16 Mänit jaduhn miänaan coo hajxy quia'a nägápxät pøn je'e. 17 Jaduhndsä tiøjiajty nebiä Isaías jecy miänaann, ja'a Diosquexypä. Dios jaduhn mänaamb: San Mateo 12 26

¹⁸ Høøchä nmoonsä hädaa, ja'ach tøø nwiimbíyyäbä.

Ndsójpiøch jaduhn.
Jootcújc-høch nnijiäwø'øyii
yø'øgøxpä.

Nbäda'agáambiøch ja'a nhEspíritu maa yø'øjän. Høøčh nguhdujt jaduhn

Høøch nguhdujt jaduhn xyajwiingapxø'øwáanäp maa ja'a jäya'ayhajxy nägøxiän.

¹⁹ Caj chiptuna'añ; caj ya'axa'añ caj jioga'añ.

Hahuum jaduhn wiädita'añ cajptooty.

20-21 Jiootcapxmøcpøgaamby pøn hobiä nejpiä mäbøjp. Mäbøgáanäxäp ja'a miädia'agy

ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä. Mänit jaduhn tiägø'øwa'añ hoyhanehmbä.

²²Mänitä mähdiøjc tu'ug yajmejtsä maa Jesúsän. Wiindsä mähdiøjc hänajty, møød hänajty yhuumä, møød ja'a møjcu'uba'am hänajty miøødä. Mänitä Jesús jaduhn yajnähwaach, yaghijxø'cy, yajcapxø'cy. ²³Mänitä jäya'ayhajxy nägøxiä yagjuøøyy. Mänit hajxy ñiñämaayyä:

—Nej, David yhap yhocäda'a yø'øduhnä.

²⁴Coo ja'a fariseoshajxy jaduh<u>n</u> miädooyy, mänit hajxy miänaa<u>ñ</u>:

—Coo yø'ø craa ja'a møjcu'uwiinmahñdy jaduhn miøødä, paadiä møjcu'uba'am jaduhn yajnähwa'ach.

²⁵Ñajuøøbiä Jesús hänajty nebiä fariseoshajxy hänajty wyiinmahñdyhaty. Mänit miänaa<u>ñ</u>:

—Coo ja'a tu'hagajptpä jäya'ayhajxy ñimiädsibø'øwǿøjät, cuhdägóyyäp ja'a quiajpthajxy jaduhn. Y coo ja'a tu'ugtøgootypä jäya'ayhajxy ñimiädsibø'øwǿøjät, cab hajxy hoy yhíjnät tu'ugtøgooty. ²⁶ Jaanä jaduhnduhmbä, coo ja'a møjcu'uhajxy ñimiädsibø'øwøøjät, tägóyyäp ja'a wyiinmahñdyhajxy jaduhn. ²⁷ Hoorä, mijts jaduhn mänaamb cooch ja'a møjcu'uba'am nyajnähwa'ach ja'a møjcu'uwiinmahñdyhaam. Coo häxøpy jiaduhnä, maa mijts ja'a mjamiøød ja'a wiinmahñdy hajxy piaady coo ja'a møjcu'uba'am hajxy yajnähwa'ach. Hamdsoo hajxy myajcähxø'øgy coo ja'a tøyhajt hajxy mga'a møødä. ²⁸Pero høøch, Dioshespírituháamhøch ja'a møjcu'uba'am nyajnähwa'ach. Cähxø'p jaduhn coo tøø yhabaatnä coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ.

²⁹'Coo ja'a møjcu'u xquia'a yajmäjädá'agät, cabä miäjaa jaduh<u>n</u> mbøjcät.

³⁰ 'Pøṇhøch jaduhṇ xquia'a møødpädø'p, høøch nmädsip je'e. Y pøṇhøch jaduhṇ xquia'a møødtuuṃb, xmiähaṇhájpøch je'e.

31-32'Je'eguiǿxpøch mijts jaduhn nnäma'ay, coo pøn jaduhn tiu'udägóyyät, hoy jaduhn ñähwá'adsät, hóyhøch jaduhn xjia nänømy, høøch ja'a Diosquexypä. Pero coo pøn jaduhn ñänømät ja'a Dioshespíritu, cab jaduhn mänaa ñähwa'adsa'añ.

33 'Mhøxcábäp hajxy jaduhn pøn ja'a howyiinmahñdy møød; je'eds hoy wädijp. Pøn ja'a howyiinmahñdy ca'a møød, cab hoy wiädity. 34 Jaduhn mäwíinäts mijts hajxy mjatcø'øy nebiä tsahñdiän. Paadiä hoybä

hajxy mga'a mädia'aga'añ, coo ja'a haxøøgwiinmahñdy hajxy mmøødä. Haagä mgopcooty ja'a mmädia'agyhajxy jaduhn chohnda'agy. 35 Jaaya'ay hojiäya'aybä, hoy jaduhn quiapxy miädia'agy je'eguiøxpä coo ja'a howyiinmahñdy miøødä quiopcooty. Pero jaaya'ay ca'a hoybä, haxøøg jaduhn quiapxy miädia'agy je'eguiøxpä coo ja'a haxøgwiinmahñdy miøødä quiopcooty. ³⁶Chaach mijts nnäma'ay, coo jaduhn yhabáadät coo ja'a Dios hänajty yajnähdija'añ, mänitä Dios hajxy xmiäyajtøwa'añ waambaty hajxy hänajty tøø mgapxtägoy, hoy hajxy jaduhn tøø mja nä'ä wiingapxnaxy. ³⁷Pø haxøøg hajxy hänajty tøø mmädia'agy, mänit Dios hajxy xpiäda'aga'añ haxøøgtuum. Pø hoy hajxy hänajty tøø mmädia'agy, mänitä Dios hajxy xpiäda'aga'añ hodiuum.

³⁸Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a fariseoshajxy näje'e møødä ley-yajnähixøøbiähajxy:

—Wiindsøn, højts ja'a hijxtahnd huuc yaghíjxäc ja'a hoy-yagjuøøñäbä.

³⁹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä, haxøøg hajxy jiatcø'øy; cabä Dios hajxy chocy. Ja'a hijxtahnd hajxy mja wi'i yhixaamby. Jagooyyä hajxy jaduhn mhixa'añ nebiä hijxtahnd jecy quiähxø'quiän ja'a Jonáscøxpä, ja'a Dios jecy quiéjxäbä. ⁴⁰ Ja'a ballenajoodooty ja'a Jonás yhijty tägøøgxøø tägøøgtsuhm. Jadúhnäts høöch nhidaambä naaxjutjooty tägøøgxøø tägøøgtsuhm, høöch

ja'a Diosquexypä. 41 Coo ja'a Jonás jaduhn piädsøømy ballenajoodooty, mänitä Diosmädia'agy hoy yajwa'xy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Nínive. Coo hajxy jim miädooyy, mänit hajxy miäbøjcy. Mänitä yhaxøøgwiinmahñdy hajxy ñajtshixøøyy. Y cabä Jonás møjtuung hijty jaduhn jiaty møødä. Maas møjtúunghøch nmøødä høøčh. Pero cábøch nmädia agy hajxy xmiädowaanä, ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä. Coo jaduhn yhabáadät coo hajxy hänajty yajnähdija'añii, mänit hajxy ñäma'awa'añii coo hajxy jaduhn piäda'agóøjät haxøøgtuum. Ja'a jecyjiäya'ayhajxy jaduhn mäna'anaamb, ja'a hajxy hijty jegyhajty tsänaabiä Nínive. 42 Jaduhndsä to oxiøjc miäna'anaambä, ja'a jecy gobiernähájtäbä jäguemnaax ja'a jøømbojmänajpä. Mänitä Salomón hoy miämädoowhity, je'eguiøxpä coo ja'a Salomón hänajty jiaanch tehm quiuhwijjiä. Y cabä Salomón ja'a møjtuung hijty jiaty møødä. Maas møjtúunghøch nmøødä høøch. Pero cábøch nmädia agy hajxy xmiädowaanä, ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä.

43-45'Ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä, haxøøgwiinmahñdy hajxy miøød. Y cooch nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøjcät, maas haxøøg hajxy jaduhn jiádät. Jaduhn mäwíinäts hajxy jiádät nebiä jäya'ay møjcu'umøødpän. Coo ja'a møjcu'u jiiby piädsømät maa jaaya'ay quiopcän, mänitä poo'xtaact nøcxy jäguemduum yhøxta'ay maa ja'a tø'ødsnähgapän. Coo ja'a

poo'xtaact jim quia'a páadät, mänit miäna'ana'añ: "Mejor nnä'ägä nøcxtägáchhøch maach nhuuc tsohmbän." Coo jaduhn wyiimbídät, mänitä jäya'ay quiopc jaduhn piáatät nebiä yajwa'adstøjcän, ja'a yajxón tøø pie'edyíijäbä. Mänitä jiamiøød nøcxy juxtujc jiaac woy, ja'a maas haxøøgpä. Mänit hajxy nägøxiä tiägø'øy maa jaaya'ay quiopcootiän. Y maas haxøøg jaaya'ay jaduhn jiada'añ quejee hijty yhity.

⁴⁶ Jimnä ja'a Jesús ja'a cu'ug hänajty miøødmädia'agyñä, mänitä tiajhajxy miejch møødä piuhya'ayhajxy. Jim hajxy miähmøøyy tøba'am. Ja'a Jesús hajxy hänajty miøødmädia'agaamby.
⁴⁷ Mänitä Jesús hoy ñäma'ayii:

- —Xiidsä mdaj xmiøødmädia'aga'añ tøba'am møødä mbuhya'ayhajxy.
  - ⁴⁸Mänitä Jesús yhadsooyy:
- —Pønhøch ndajhajpy; pønhøch nbuhya'ayhajpy.

⁴⁹Mänitä jiamiøød ñädsiiwøøyy. Mänit miänaa<u>ñ</u>:

—Høøch ndaj yø'ø; høøch nbuhya'ay yø'ø. 50 Pønhøch ja'a nDeedy miädia'agy xquiudiúunäp ja'a tsajpootypä, jaduhn mäwíinäts hajxy je'e nébiøch nbuhya'ayän, nébiøch nbuhdo'oxiän, nébiøch ndajjän.

Mänitxøø ja'a Jesús jim chohñ tøgooty. Mänit jim miejch mejypia'a. Hoy jim yhäñaaguiäda'agy. ²Mänitä jäya'ay may miejch maa ja'a Jesús hänajtiän. Mänitä Jesús tiägøøyy barcojooty. Hoy jiiby yhøxta'agy. Cøjxä jäya'ayhajxy jim miähmø'øy pu'uwiing. ³Mänitä

Jesús tiägøøyy yajnähixøøbiä madiu'u. Mäbaadyhaam jaduhn yajnähixøøyy. Mänit miänaañ:

-Mänitä jäya'ay tu'ug tiu'ubøjcy niippä. 4-8 Coo ja'a tøømd tiägøøyy wøjpä, näje'e ja'a tøømd quiahy tu'haam, näje'e quiahy tsaanähgøxp, näje'e quiahy haptiooty, näje'e quiahy maa ja'a hoñaaxän. Ja'a jim cáhwäbä tu'haam, yajpädø'c ja'a muuxyhajxy je'e. Ja'a jim cáhwäbä tsaanähgøxp, paquiä jaduhn jia mujxy, je'eguiøxpä coo ja'a naax quia'a jaty cøøcä. Coo quiøxxøøjøøyy, mänitä tiøøch, coo ja'a tyicts hänajty quia'a møødä. Ja'a cáhwäbä haptiooty, ja mujx jaduhn. Ja yee'c jaduhn, pero cabä ñä'ä tøømbejty. Hix, ja'a hapty je'e xaam. Y ja'a cáhwäbä maa ja'a hoñaaxän, may jaduhn tiøømhajty, näje'e mägo'xhaam, näje'e tägøghii'xhaam, näje'e hii'xmajc-haam. ⁹Pøn jaduhn wiinjuøøby, weench hädaa nmädia'agy xmiäbøjcä.

Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a jiamiøødhajxy. Mänit miäyajtøøwä:

—Tii ja'a cu'ug coo myajnähixø'øy yajmäbaadyhaam.

¹¹Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tøø mijts ja'a Dios xyajwiinjuø'øy nebiaty yhane'emy. Cab hijty yajwiinjuø'øy. Y yø'ø cu'ughajxy, cab hajxy hoy wyiinjuø'øwa'añ. ¹² Pøn madiu'u jaduhn møød, maas may jaduhn mio'owa'añii. Pero pøn weeñtiä møød, pøgáanäxäp je'e mäduhntiä jim miøødä. ¹³ Páadyhøch jaduhn nmädia'agy yajmäbaadyhaam. Jia wi'i yhee'py hajxy, cab hajxy tii yhixy. Jia wi'i miämädoowhijpy

hajxy, cab hajxy wyiinjuø'øy, neby hajxy tii quia'a mädoybän.

¹⁴'Tøjiajp jaduh<u>n</u> yø'øya'aguiøxphajxy nebiä Isaías jecy miänaa<u>ñ</u>än, ja'a hijty jegyhajty wädijpä Diosque<u>x</u>y:

Mmädowaamby hajxy jaduhn, cab hajxy mwiinjuø'øwa'añ; Mheebaamby hajxy, cab hajxy mhixa'añ.

15 Tøø hädaa jäya'ayhajxy quiuhxexy;

nebiä cuhnatpän, nebiä
wiimbi'idspän hajxy jaduhn
ñibiäda'agyii neby hajxy
jaduhn quia'a wiinjuø'øwät,
nébiøch nmädia'agy hajxy
xquia'a mäbøjcät.
Cooch nmädia'agy hajxy

xmiäbøjcät, mänítøch hajxy jaduhn nyajnähwá'adsät.

16'Jootcujc jaduhn mhity je'eguiøxpä coo hajxy jaduhn mhixy, coo hajxy jaduhn mmädoy.
17 Tøyhájthøch mijts nnäma'ay, may ja'a Diosquexypähajxy, may ja'a hojiäya'aybähajxy jia hixaañ nej mijts cham mhixiän. Jia mädowaan hajxy nej mijts cham mmädoyyän.

18'Huuc mädow hajxy waamb ja'a niippä cwieento miädia'agytiägø'øy.

19 Näje'e ja'a jäya'ayhajxy, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy miädoy nebiä Dios yhane'emiän, cab hajxy wyiinjuø'øy. Mänitä Diosmädia'agy hajxy piøjcäxä ja'a møjcu'ugong. Jaduhn mäwíinäts hajxy je'e nebiä tøømd quiahyyän tu'haam.

20-21 Näje'e ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot yhuuc ja mäbøcy. Pero coo hajxy chaachtiuñii ja'a Diosmädia'agyquiøxpä, mänit hajxy

piädsøømnä. Jaduhn mäwíinäts hajxy je'e nebiä tøømd quiahyyän tsaanähgøxp. Paquiä jaduhn tiø'øch je'eguiøxpä coo ja'a tyicts quia'a hity. ²²Näje'e ja'a Diosmädia'agy hajxy yhuuc ja mädoy. Pero jiaanch tehm jiahmiejchp hajxy jaduhn hädaa yaabä naaxwiimbä. Jiaanch tehm yhadsojpy ja'a xädø'øñ hajxy, paadiä Diosmädia'agy hajxy hoy quia'a panøcxa'añ. Jaduhn mäwíinäts hajxy je'e nebiä tøømd quiahyyän haptiooty. 23 Näje'e ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy wyiinjuø'øy. Hoy hajxy jaduhn pianøcxy hamuumdu'joot. Jaduhn mäwíinäts hajxy je'e nebiä tøømd quiahyyän hoñaaxooty.

²⁴Mänitä Jesús tiägǿøguiumbä mädiaacpä yajmäbaadyhaam:

—Coo ja'a Dios yhane'emy, jadúhnhøch nyajmäbaada'añ nebiä tu'jäya'ay hodiøømd tøø wiøjjiäbän maa ja'a ñaaxän. ²⁵Mänitcoods hajxy quiøxy maaho'cy. Mänitä miädsip ja'a cizañatøømd hoy wiøjy maa ja'a trigotøømd hänajty tøø wiøjjiän. ²⁶Tu'cuhdujt ja'a trigo miujxy møødä cizaña. Coo ja'a trigo xiäbaajøøyy, mänitä cizaña quiähxø'pä. 27 Mänitä jäya'ay hoy ñäma'ayíijäm ja'a mioonsähajxy: "Wiindsøn, hodiøømd miich mwøj, túhmäts. Pämaadä yø'ø cizañahujts tøø chooñ." 28 Mänitä wyiindsøn miänaañ: "Nmädsiphøchäda'a jaduhn tøø jiatcø'øy." Mänitä mioonsä miänaañ: "Nej, nécxäp højts yø'ø cizañahujts nwixiä." ²⁹ Mänitä wyiindsǿn miänaañ: "Caj, cab hajxy mwíxät coo ja'a trigo jaduhn ñä'ä mäbädø'øgø'øwät. 30 Ween yhity; ween tu'cuhduit

San Mateo 13 30

yeegy. Coo ja'a trigopux jaduhn yhabáadät, mänítøch nmoonsä nguexa'añ, weenä cizañahujts hajxy jayøjp quiøxy yajpädø'øgy. Ween hajxy quiøxy haxoch. Mänít hajxy jaduhn ñó'ogät. Mänitä trigo hajxy ñähmádsät. Mänit hajxy piädá'agät tsehxjooty."

³¹Mänitä Jesús tiägǿøguiumbä mädiaacpä yajmäbaadyhaam:

—Coo ja'a Dios yhane'emy, jadúhnhøch nyajmäbaada'añ nebiä mostazapajcän. Jim tu'jäya'ay tøø ñi'iby maa ja'a ñaaxän. ³²Tøyhajt jaduhn coo ja'a mostazapajc jiaanch tehm chayyä. Pero coo yeegy, cruty jaduhn jiaty nebiä quepychaajän. Mädøyyä ja'a muuxyhajxy nøcxy jim mia'ay yhaajiooty.

³³Mänitä Jesús miänáangumbä yajmäbaadyhaam:

—Coo ja'a Dios yhane'emy, jadúhnhøch nyajmäbaada'añ nebiä to'oxiøjc ja'a tsajcaagychooy yajmädijø'øyäbän harinajooty tägøøgquipxøhñdy. Mänit jaduhn cøxiä yajmäyäbicø'øy.

³⁴Jaduhṇä Jesús ja'a cu'ug yajnähixøøyy haagä yajmäbaadyhaam. ³⁵Jaduhṇds tiøjiajty nebiä Diosquexypä jecy quiujahyyän:

Mäbaadyháamhøch nmädia'aga'añ.

Nyajcähxø'øgáambiøch mädyiijaty hänajty yu'uchtiuum hijp mänaa hädaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän; cahnä quiähxø'øgyñä.

³⁶Mänitä Jesús ja'a cu'ughajxy quiejxwiimbijty. Mänit tiøjtägøøyy. Mänit ja'a jiamiøødhajxy miejch. Mänitä Jesús hajxy ñämaayy: —Højts capxwíjjäc ja'a cizañahujtscøxpä.

³⁷ Mänitä Jesús miänaañ:

—Høøch ja'a Diosquexypä, jaduhn mäwíinhøch høøch nebiä jaaya'ay hodiøømd tøø wiøjjiäbän. 38 Y hädaa yaabä naaxwiin, jaduhn mäwíinäts hädaa nebiä naaxän maa ja'a hodiøømd wiøjjiän. Jaaya'ayhajxy hanéhmäbä ja'a Diósäm, jaduhn mäwíinäts hajxy je'e nebiä hodiøømdän. Jaaya'ayhajxy hanéhmäbä ja'a møjcu'ugong, jaduhn mäwíinäts hajxy je ebä nebiä cizañahujtsän. 39 Y ja'a møjcu'ugong, jaduhn mäwíinäts je'e nebiä jaaya'ay ja'a cizañahujts tøø wiģijiäbän. Coo ja'a naaxwiimbä wyiimbida'añ, jaduhn mäwíinäts je'e nebiä trigo hajxy yajpädø'quiän møødä cizañahujts. Y ja'a Dios ja'a mioonsähajxy tsajpootypä, jaduhn mäwíinäts hajxy je'e nebiä jaaya'ay ja'a trigo hajxy yajpädø'quiän. 40 Coo ja'a naaxwiimbä jaduhn wyiimbida'añ, jaduhn mäwiinäts je'e nebiä cizañahujts hajxy ño'quiän. 41 Mänítøch nmoonsä nhane'ema'añ coo hajxy ween nøcxy yajpädsømy pønjaty ja'a haxøøgwiinmahñdy møød, møødä pønjaty jaduhn ja wi'i yhadugaamb ja'a Diosmädia'agy. Jim hajxy yajpädsøma'añii maach hänajty nhane'ema'añän, høøch ja'a Diosquexypä. 42 Mänit hajxy hänajty quiujuipø'øwa'añii jøønjooty. Jiiby hajxy jiø'øwa'añ xiuudsa'añ. ⁴³ Ja'a hajxy jaduhn howiädijpä, jaanch tehm miøj jaanch tehm jiaanch hajxy yhida'añ maa ja'a Tieedyhajxy yhane'ema'añän. Pø jii mmädohndhajxy, mmädówäp hajxy jaduhn.

44'Coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ, jaduhn mäwíinäts je'e nebiä jäya'ay maxiädø'øñ tiajø'øyäbän naaxpa'c. Coo pøn piáadät, mänitä tiajøødiägatsa'añ. Xoonda'agaamb jaduhn. Mänit nøcxy tioogy tijaty jim miøød. Mänitä naax nøcxy jiuy maa ja'a maxiädø'øñ tøø piaadiän.

45 'Coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ, jaduhn mäwíinäts je'e nebiä perlatsaahajuubiän, ja'a jaanch tehm yajxonbä. Ja'a perlatsaa, pic je'e møød pioobä.
46 Coo jaduhn tu'ug piáadät jaanch tehm chowbä, mänit nøcxy tioogy tijaty jim miøød. Mänitä perlatsaa nøcxy jiuy.

⁴⁷ 'Coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ, jaduhn mäwíinäts je'e nebiä hacxjohmd hajxy piädá'aguiäbän mejjiooty coo hacx hajxy hänajty jiooma'añ madiu'u. 48 Coo ja'a hacxjohmd jaduhn yhúdsät, mänit hajxy yhøxwohmbädsømy. Mänitä hacx hajxy wyiimbiy ja'a hojiatypä. Mänit hajxy piäda'agy cachjooty. Mänitä ca'a hojiatypä hajxy ñøøga'adsø'øy. 49 Jaduhn mäwíinäts jiada'añ coo ja'a naaxwiimbä wyiimbida'añ. Mänitä Dios ja'a mioonsähajxy wyiimbiwa'añ ja'a hojiäya'aybä. 50 Pøn ca'a hojiäya'ay, je'e hajxy cujuipø'øwáanäp jøønjooty. Jiiby hajxy jiø'øwa'añ xiuudsa'añ.

- ⁵¹ Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:
- —Nej, mwiinjuøøby hajxy jaduhnä. Mänit hajxy yhadsooyy:
- —Wiindsøn, nwiinjuøøby højts jaduhn.
  - 52 Mänitä Jesús miänáangumbä:

—Coo ja'a ley-yajnähixøøbiähajxy tiägø'øwät habøjpä nebiä Dios yhane'emiän, mejtstu'u ja'a mädia'agy jaduhn jiada'añ møødä jecypiä møødä jemybiä. Jaduhn mäwíinäts je'e nebiä cudøjc madiu'u miøødhátiäbän, møødä jemybiä møødä jecypiä.

⁵³Coo ja'a Jesús jaduhn miädiaacpädøøyy, mänit jim chohñ. ⁵⁴Mänit miejch maa ja'a yhamdsoo cajptän. Mänit tiägøøyy yajnähixøøbiä tsajtøgooty. Mänitä jäya'ayhajxy jiaanch tehm yagjuøøyy. Mänit hajxy miänaañ:

—Maa yø'ø wiinmahñdiäda'a tøø yhabøcy. Nebiä hoy-yagjuøøñäjatypä jaduhn yajcähxø'øgy. 55 José yhuung yø'ø, yø'ø tsejtspä pujxpä. María ja'a tiaj xiøhaty. Jue'e piuhya'ayhajxy xiøhaty, Jacobo, José, Simón, møødä Judas. 56 Yaa hajxy chäna'ay maa højts ngajptän møødä piuhdo'oxyhajxy. Pämaadä yø'ø wiinmahñdy yø'øduhmbä tøø yajtsooñ.

⁵⁷Mänitä Jesús miädia'agy quia'a mäbǿjcäxa. Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:

—Homiaajä ja'a Diosquexy wiädity, cumáayyäp jaduhn. Pero cab jim quiumayii maa yhamdsoo naax maa yhamdsoo tøjcän.

⁵⁸Cabä Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä jim jiaty yajcähxø'cy, je'eguiøxpä coo ja'a miädia'agy hänajty quia'a mäbøjcäxä.

Mänitä Herodes miädoyhajty coo ja'a Jesús hänajty jim wiädity. Ja'a Herodes, jim hänajty je'e guiobernadorhaty Galileanaaxooty. ²Mänitä Herodes ja'a mioonsä ñämaayy:

San Mateo 14 32

—Juan mäyajnäbejpäda'a je'e. Tøøda'a jiujypiøcy. Paadiä møcmäjaa jiaančh tehm miøødä.

3-4 Tøø ja'a Herodes ja'a Juan hänajty yajtsumyii. Tøø ja'a Juan hänajty quiø'øxochii cadenahaam. Paadiä Juan jaduhn chuumä coo ja'a Herodes hänajty tøø ñäma'ay coo jaduhn quia'a hoyyä coo ja'a Herodes ja'a piuhya'ay tio'oxiøjc miøødtsänáayyät. Jue'e ja'a Herodes piuhya'ay hänajty xiøhaty, Felipe. Jue'e ja'a Felipe tio'oxiøjc hänajty xiøhaty, Herodías. ⁵ Jaduhnä Herodes hänajty tiajy miay coo ja'a Juan hänajty yagho'oga'añ. Pero jaanch tehm chähgøøby ja'a Herodes hänajty. Ja'a cu'ug hänajty chähgøøby je'eguiøxpä coo ja'a cu'ughajxy hänajty miäna'añ coogä Juan ja'a Diosmädia agy hänajty yajwa xy.

⁶Mänitä Herodes jiumøjt jaduhn piejtä. Jimä Herodes hänajty yhäña'ay møødä pawoy pawichpähajxy. Mänit hajxy tiägøøyy wiinhéjtsäbä. Ja'a Herodías yhuung jaduhn tägøøyy hejtspä. Mänitä Herodes xioondaacy nägø'ø nädecypiä. ⁷Mänitä Herodes ja'a quixy yajwiinwaanøøyy:

—Hotyiijä miich xmiäyujwá'anät, nmó'owäbøch miich jaduhn.

⁸Mänitä quixy ja'a tiaj hoy yhawaaṇä. Mänitä tiaj jaduhṇ miänaañ coo ja'a Juan mäyajnäbejpä quiopc jaduhṇ miäyujwá'anät. Mänitä quixy ja'a Herodes hoy ñäma'ay:

—Høøchä Juan mäyajnäbejpä quiopc móoyyäc texyjooty.

⁹⁻¹⁰Mänitä Herodes jiootmadiägøøyy nägø'ø nädecypiä. Pero tøø hänajty miäna'añ jäya'awyiinduum coog hänajty yega'añ hotyijatiä. Mänit yhanehmy coo ja'a Juan quiopc yhøxpújxäxät jiiby pujxtøgooty. ¹¹Mänitä Juan quiopc yajnøcxäxä texyjooty maa ja'a Herodeshajxiän. Mänitä quixy miooyyä. Mänitä quixy ja'a tiaj hoy mio'oy.

¹² Mänitä Juan ñäxäwa'ay yo'tuc hoy quiǿøyyäxä; ja'a Juan miägu'ughajpähajxy jaduhn hoy quiø'øy. Mänitä Juan hajxy hoy yajnaaxtägø'øy. Mänitä Jesús hajxy hoy yhawaanä cooc ja'a Juan hänajty tøø yagho'ogyii.

¹³Coo ja'a Jesús jaduhn miädoyhajty cooc ja'a Juan tøø yagho'ogyii, mänit jim chohñ barcojooty nidiuhm. Mänit ñøcxy hanidiuhmduum. Mänitä cu'ughajxy miädoyhajty cooc ja'a Jesús hänajty jim tøø chooñ. Mänitä Jesús hajxy piadu'ubøjcy cajptooty. Tecy-yo'oy hajxy pianøcxy. Jayøjp hajxy jim miejch maa ja'a Jesús hänajty ñøcxiän. Mänitä Jesús piamejch høxhaam. 14 Coo ja'a Jesús piädsøømy barcojooty, mänitä majiäya'ay yhijxy. Mänit ñäxuu'ch. Mänitä pa'amjäya'ay yajmøcpøjcy. 15 Mänittsuu ja'a Jesús miägu'ughajpähajxy piamejch. Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Tøø chuujø'øy y cabä tøjc yaa. Quejxwiimbit yø'ø jäya'ayhajxy; weenä caagy hajxy nøcxy jiuy cajptooty.

¹⁶Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:

—Caj, ween hajxy yhity. Mijts jaduhn ween myajcáyät.

¹⁷Mänit hajxy yhadsooyy:

—Cab højts tii nmøødä. Jagooyyä højts ja'a tsajcaagy mägooxyä nmøødä chaadsä hacx metscä.

- ¹⁸Mänitä Jesús miänaañ:
- -Mäminxä yø'ø.

¹⁹ Mänitä Jesús ja'a majiäya'ay ñämaayy coo hajxy ween yhøxta'agy møøwyiing. Mänitä tsajcaagy quiøøchooyy møødä hacx. Mänit yuughee'py cøxp. Mänit miänaa<u>ñ</u>:

—Dioscujú'uyäp.

Mänitä Jesús ja'a tsajcaagy yhaguidøøyy. Mänitä miägu'ughajpähajxy miooyy. Mänit hajxy hoy yajwa'xy majiäya'ayhagujc. ²⁰Nägøxiä hajxy jaduhn quiaayy cu'uxiä. Mänitä Jesús miägu'ughajpä tsajcaagyhaguijc hajxy yajpädø'cy majmejtscach. ²¹Nämägooxmil hajxy quiaayy haagä ya'adiøjc. Hawiingä to'oxiøjc-hajxy møødä pigäna'c-hajxy.

²²Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpä ñämaayy coo hajxy ween tiägø'øy barcojooty, coo hajxy ween ñøønajxø'øgy. Mänitä Jesús ja'a majiäya'ayhajxy quiejxwiimbijty. ²³ Mänitä Jesús ñøcxy nidiuhm tunnähgøxp Diospa'yaaxpä. Coo quioodsøøyy, jimnä Jesús hänajty nidiuhm tunnähgøxp. 24 Ja'a Jesús ja'a miägu'ughajpähajxy, mejyquiujc hajxy hänajty tøø miech barcojooty. Møc hajxy hänajty jiøjcubojø'øy; paadiä nøø hänajty miøjjädseembejty barcomøjc. 25 Coodsnä Jesús tiu'ubøjcy tecy-yo'oy. Mejywyiing jaduhn yohy. Mänit miejch maa ja'a miägu'ughajpähajxiän. ²⁶Coo ja'a Jesús hajxy yhijxy coo hänajty yo'oy mejywyiing, mänit hajxy chähgøøbiøjcy. Mänit hajxy chähgø'øyaaxy:

- —Haañämäda'a yø'ø.
- ²⁷Mänitä Jesús miänaañ:
- —Ca'a hajxy mdsähgø'øy. Høøc'h ja'a Jesús.
  - ²⁸Mänitä Pedro miänaañ:
- —Wiindsøn, pø miich ja'a Jesús, høøch huuc hanéhmäc cooch jim mnøcxät yo'oy maa miichän.
  - ²⁹ Mänitä Jesús yhadsooyy:
  - -Minxä.

Mänitä Pedro piädsøømy barcojooty. Mänit tiägøøyy yohbiä mejywyiing. Jim hänajty ñøcxa'añ maa ja'a Jesúsän. ³⁰ Coo jiäwøøyy coo møc piojy, mänit chähgøøbiøjcy. Mänit tiägøøyy quiimbä. Mänit yaaxy:

- —Wiindsøn, høøch yajpädsøømäc.
- ³¹Mänitiä ja'a Jesús ja'a Pedro quiø'ø miajtsä. Mänit miänaa<u>ñ</u>:
- —Caj miich mhuuc mäbøjpä. Tiich nmädia'agy coo xquia'a mäbøjcä.
- ³²Coo ja'a Jesús tiägøøyy barcojooty møødä Pedro, mänitä poj yuungøøyy. ³³Mänitä Jesús hajxy wyiinjijcädaacy. Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:
  - —Tøyhajt miich mDioshuungä.
- ³⁴Mänit hajxy miejch mejyhawiimb maa hänajty xiøhatiän Genesaret. ³⁵Coo ja'a Jesús yhøxcajpä ja'a jäya'ayhajxy jimbä, mänitä mädia'agy tiägøøyy wädijpä coo ja'a Jesús jim tøø miech Genesaret. Mänitä pa'amjäya'ayhajxy may yajmejtsä maa ja'a Jesúsän. ³⁶Mänitä Jesús hajxy miänuu'xtaacy coo ja'a wyitpa'a hajxy ween ñähdoonä. Coo hajxy jaduhn ñähdoon, mänit hajxy miøcpøjcy.
- Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a fariseoshajxy näje'e møødä

San Mateo 15 34

ley-yajnähixøøbiähajxy näje'e. Jerusalén hajxy hänajty chooñ. Mänitä Jesús hajxy miäyajtøøyy:

²—Yø'ø mmägu'ughajpähajxy, tii ja'a cuhdujt hajxy coo quia'a cudiuñ nebiä jecyjiäya'ayhajxy xyajmämähmøøyyäm. Ja'a jecyjiäya'ayhajxy, cø'øbujp hajxy hijty coo hajxy hänajty quiaya'añ. Jaduhn hajxy hijty quiuhdujthaty. Pero yø'ø mmägu'ughajpähajxy, cab hajxy jaduhn quiuhdujthaty.

³Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pero mijts, caba Dios miädia'agy hajxy myajtuunä. Ja'a mhamdsoo cuhdujt hajxy myajtuumby. ⁴Ja'a Dios jaduhn mänaan coo ja'a ndaj ndeedy hajxy nwiingudsähgøøyyämät. Jaduhn miänaambä, coo pøn ja'a tiaj ja'a tieedy haxøøg ñänømät, tsipcøxp jaduhn yho'oga'añ. 5-6 Pero wiing mijts mmänaambä. Mijts jaduhn mänaamb coo jaduhn yhoyyä coo ja'a mdaj ja'a mdeedy jaduhn mnämá'awät: "Cábøchä xädø'øñ nmøødä cooch mijts nbuhbédät. Tøøchä Dios ngøxy mo'oy mäduhñtiä mijts hijty nmo'owa'añ." Coo hajxy jaduhn mmäna'añ, cabä Diosmädia'agy hajxy hänajty myajtuñ. Ja'a mhamdsoo cuhdujt hajxy hänajty myajtuumby. ⁷Jaduhn mäwíinäts mijts mnibiäda'agyii nebiä hoyhäna'cän. Pero cab hajxy mhoyhäna'cä. Mijtscøxpä ja'a Isaías Diosquexypä jecy miänaañ:

- 8 Nä'ä mänaamb hajxy jaduhn cooc tyijy hajxy xwyiingudsähgø'øy hamuumdu'joot.
- ⁹ Xiøøbä hajxy jaduhn ñä'ä mäna'añ;

cábøch nmädia agy hajxy xñä a panøcxä.

Yhamdsoo wiinmahñdy hajxy yajwiinhixøøby,

nømä Dios miäna'añ.

¹⁰Mänitä Jesús jäya'ay may miøjyaaxy. Mänit miänaa<u>ñ</u>:

- —Huuc mädow hajxy, huuc wiinjuø'øw hajxy. ¹¹ Mädyiijaty tägøøby mhaawjooty, cab jaduhn xyajtägóyyät. Je'eduhn xyajtägóyyäp mädyiijaty pädsøømb mhaawjooty.
- ¹²Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a miägu'ughajpähajxy:
- —Cabä fariseoshajxy yhojiäwø'øy coo jaduhn tøø mmäna'añ.
  - ¹³Mänitä Jesús yhadsooyy:
- —Mädyiijátyhøch nDeedy tsajpootypä tøø quia'a päda'agy, cab jaduhn yhoyø'øwa'añ. ¹⁴Weends yø'ø fariseoshajxy yhity. Jaduhnds hajxy wiädity nebiä haagä wiindspän coo hajxy ñibiawoyii. Nämetsc hajxy nøcxy wiocca'ay.

¹⁵Mänitä Pedro ja'a Jesús ñämaayy:

- —Cab højts ndu'jootwiinjuø'øy. Højts capxwíjjäc.
  - ¹⁶Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:
- —Nej, ni mijts tii mga'a wiinjuø'øyñä. ¹⁷ Jaduhnds je'e, mädyiijaty tägøøby mhaawjooty, jiiby jaduhn yhäda'agy mjoodooty. Mänitä jaduhn piädsøømdägach. ¹⁸ Pero mädyiijaty jaduhn pädsøømb mhaawjooty, jiiby jaduhn chohnda'agy mgopcooty. Je'eduhn xyajtägóyyäp. ¹⁹ Haagä jiibiä haxøøgwiinmahñdy chohnda'agy mgopcooty hoñä'ä mädyiibä. Je'eduhn xøhajp ja'a haxøøgwiinmahñdy, ja'a

jäya'ay-yagho'ogyiibä, møødä meechiibä, møød coo wiingjäya'ay tio'oxiøjc mmøødtsänáayyät, møød coo mhøhndá'agät, møød coo häna'c haxøøg mnänømät. ²⁰ Je'eds jaduhn xyajtägóyyäp. Pero coo mgáyät jaguiø'øbujy, cab jaduhn ñejpiä; cab jaduhn xyajtägóyyät.

²¹Mänitä Jesús jim chohnnä. Mänit ñøcxnä Canaán maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Tiro møødä Sidón. ²²Mänitä Jesús tajjäya'ay tu'ug ñämejtsä. Jim hänajty chäna'ay Canaán. Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Wiindsøn, miich ja'a David hijty mhaphajpy mdeedyhajpy. Høøch näxúu'tsäc. Tøøch ndo'oxyhuung miachii ja'a møjcu'u. Hanaxiä jaduhn chaachtiuñii —nøm je'e yaaxy.

²³Cabä Jesús yhadsooyy. Mänitä ñämaayyä ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Huuc quejxwiimbit yø'ø tajjäya'ay. Tsaachyáaxäp jaduhn xpiawädíjtäm.

²⁴Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Yáayyøchä Dios tøø xquiexy maa hädaa judíoshajxiän. Cábøch wiingtuum tøø xquiexy.

²⁵Mänitä tajjäya'ay ja'a Jesús wyiinjijcädaacy. Mänit ñämaayy:

—Wiindsøn, tunä mayhajt. Høøch puhbéjtäc.

²⁶Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Cab jaduhn yhoyyä coocha huc tsajcaagy nmó'owät mädyii ja'a pigäna'c-hajxy quiayaamby.

Ja'a judíos Jesús yajmäbaat nebiä pigäna'cän. Ja'a ca'a judíoshajxy, je'eduhn yajmäbaat nebiä hucän. ²⁷Mänitä tajjäya'ay miänaañ:

—Tøyhajt jaduhn. Pero quiaaby ja'a huc ja'a tsajcaagyhawaagy coo

jim quia'ay maa ja'a wyiindsøn ja'a mieexän.

²⁸Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:

—Tøyhájthøch miičh nmädia'agy xmiäbøjcä. Weenä mhuung miøcpøcy.

Mänitiä ja'a yhuung jiaanch møcpøjcy.

²⁹ Mänitä Jesús jim chohnnä. Mänit ñøcxnä maa ja'a mejypia'ajän, ja'a xøhajpä Galilea. Mänit hoy piety tunnähgøxp. Mänit yhøxtaacy. ³⁰Mänitä jäya'ay may miejch maa ja'a Jesúsän, møødä pa'amjäya'ay, møødä cø'ømucypiä tecymiucypiä, møødä wiindspä, møødä huumbä. Mänitä Jesús yajmäbaadøøyy. ³¹Mänitä jäya'ayhajxy yagjuøøyy coo hajxy jaduhn yhijxy coo ja'a huumbähajxy tøø quiapxø'øgy, coo ja'a cø'ømucypiähajxy tøø yhoyø'øy, coo ja'a tecymiucypiähajxy tøø yo'oyø'øgy, coo ja'a wiindspähajxy tøø yhijxø'øgy. Mänit hajxy miänaañ coogä Dios miøjjä jiaanchä.

³²Mänitä Jesús miøjyaaxy ja'a miägu'ughajpä. Mänit miänaañ:

—Nnäxúu'chpøch yø'øya'ayhajxy. Tägøøgxǿøjøch hajxy tøø xpiawädity, y cabä caayyøøc hajxy miøødä. Cábøch hajxy nguejxwiimbida'añ jaguiay maa tiøjcän coo hajxy maa tiu'ugädáwät.

³³Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpähajxy miänaañ:

—Pero maadsä cay hajxy jaduhn nnä'ä páatämät maa yø'øya'aguiøxphajxiän. Pactuumäda'a yaa.

³⁴Mänitä Jesús miäyajtøøyy ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Naag tsajcaagy hajxy jii mmøødä.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Juxtujc, chaadsä hacxhuung mejtstägøøg.

³⁵Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u> coo ja'a jäya'ayhajxy yhøxtá'agät naa<u>x</u>wiin. ³⁶Mänitä tsajcaagy quioo<u>n</u>dsooyy møødä hacxhuung. Mänitä Dios ñämaayy:

—Dioscujú'uyäp.

Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpä ja'a tsajcaagy hajxy yajnäguidøøyy møødä hacxhuung. Mänit hajxy yajwa'xtägajch maa ja'a jäya'ayhajxiän. 37 Mänit hajxy quiaayy cu'uxiä nägøxiä. Mänitä Jesús miägu'ughajpä ja'a tsajcaagyhaguijc hajxy yajpädø'cy juxtujcach. ³⁸Nämädaaxmil ja'a ya'adiøjc-hajxy quiaayy. Pagaayy ja'a to'oxiøjc-hajxypä møødä pigäna'c-hajxy. Pero cab jaduhn yajnajuø'øy nänaagä hajxy hänajty je'ebä. ³⁹Mänitä Jesús ja'a jäya'ayhajxy quiejxwiimbijty. Mänit tiägøøyy barcojooty. Mänit ñøcxy Magadánnaaxooty.

Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a fariseoshajxy näje'e møødä saduceoshajxy. Mänitä Jesús ñämaayyä coo hijxtahnd ween yajcähxø'øgy jim tsajpootyp. Paady hajxy jaduhn miänaañ coo ja'a Jesús hajxy hänajty jia wi'i jiøjcapxø'øwa'añ. ²Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Coo hänajty chuujø'øy, mänit hajxy naxy mmäna'añ: "Wa'ads ja'a tsajt; wa'ads jaboom yhida'añ." ³Y coo hänajty jiobø'øy, mänit hajxy naxy mmäna'añ: "Tøø wyiimbøcy; tu'uwaamb." Mnajuøøby hajxy jaduhn nebiä tsajt yhida'añ, pero cabä hijxtahnd hajxy mwiinjuø'øy

ja'ach chaa nyajcäjxø'piä. Ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä, haxøøg hajxy jiäya'ayhajnä; cabä Dios hajxy chocy. ⁴Hijxtahnd hajxy jaduhn yujwaamby, pero cab hajxy mio'owa'añii. Jagooyyä hajxy jaduhn yaghixa'añii nebiä Jonás jecy jiajty yhabejtiän.

Mänitä Jesús jim jiäwaach. Mänit jim tiu'ubøjcy.

⁵Mänitä Jesúshajxy miejyñajxy. Pero jiahdiägooyy ja'a quiaayyøøc hajxy, ja'a Jesús miägu'ughajpähajxy. ⁶Mänitä Jesús miänaañ:

—Huuc mädow hajxy. Cabä fariseos chajcaagychooyhajxy yhoyyä, ni ja'a saduceos chajcaagychooyhajxy quia'a hoyyä.

⁷Mänitä miägu'ughajpähajxy tiägøøyy mädiaacpä:

—Paady jaduhn miäna'añ, coo ja'a caayyøøc hajxy nga'a jahmiéjtsäm.

⁸Ñajuøøby ja'a Jesús hänajty nebiaty hajxy hänajty miädia'agy. Mänit miänaañ:

—Tii hajxy jaduhn coo mwi'i miädia'agy coo ja'a caayyøøc hajxy mga'a møødä. Cábøchä nmädia'agy hajxy jaduhn xñä'ägädä mäbøjcä. 9Cáhnøch nmädia'agy hajxy xwyiinjuøøyyä. Cab hajxy jaduhn mjahmiejtsnä nébiøch ja'a mägooxpä tsajcaagy nyajnäwa'xøøyyän ja'a nämägooxmilpä jäya'ay, y coo hajxy maguiach myajpädø'cy. ¹⁰Ni jaduhn hajxy mga'a jahmiejtsnä nébiøch ja'a juxtujpä tsajcaagy nyajnäwa'xøøyyän ja'a nämädaaxmilpä jäya'ay, y coo hajxy maguiach myajpädó'cumbä. ¹¹Cooch jaduhn nmänaañ coo

ja'a fariseos chajcaagychooyhajxy quia'a hoyyä, coo ja'a saduceos chajcaagychooyhajxy quia'a hoyyä, cábøch tsajcaagychooy hänajty ndehm ñänøømy. Pero caj mijts mwiinjuøøyy.

12 Mänit hajxy wyiinjuøøñä tii Jesús hänajty miädiaacypy. Ca'a chajcaagychooyä hänajty tiehm miädiaacypy, ja'a hajxy yajtsajcaagyquiojpiä. Jaduhn hänajty miädia'agy cooc ja'a fariseos miädia'agyhajxy quia'a hoyyä, cooc ja'a saduceos miädia'agyhajxy quia'a hoyyä.

¹³ Mänitä Jesúshajxy jim miejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Cesarea de Filipo. Mänitä Jesús miäyajtøøyy ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Waambátyhøch ja'a cu'ughajxy xñänømy pønhøch høøch ja'a Diosquexypä.

¹⁴Mänit hajxy yhadsooyy:

—Näje'e ja'a cu'ughajxy miäna'añ cooc miich mJuan mäyajnäbejpä; näje'e hajxy miänaambä cooc miich mhElíasä; näje'e hajxy miänaambä cooc miich mJeremíasä, ja'a Diosmädia'agy jecy yajwá'xäbä; näje'e hajxy miänaambä cooc miich mDiosquexiä.

¹⁵Mänitä Jesús miänaañ:

—Míjtsäts, wáambøch mijts xñänøømbä.

¹⁶Mänitä Simón Pedro miänaañ:

—Miich je'e ja'a Cristo. Miich ja'a Dios tøø xquiexy, ja'a jim tsajpootypä. MDioshuung miich.

¹⁷Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Miich Simón, Jonás miich xyhuunghajp. Caj miich pøn tøø xyhawaanä cooch nDioshuungä. Ja'a nDéedyhøch tøø xyhawaanä, ja'a jim tsajpootypä. Paady miich hoyhajt weenhajt mbaada'añ. ¹⁸Miich jaduhn nnämaaby coo miich mxøhata'añ Pedro; je'edu'un ñänøømby "tsaa." Miichcøxpøch ja'a jäya'ay ja'a nmädia'agy hajxy may xmiäbøgaanä. Hoy hajxy cu jia ho'og, cab hajxy jaduhn quiuhdägoyya'añ. Cøjxta'axiøø hajxy jim yhida'añ tsajpootyp. ¹⁹Nmo'owáambiøch miich cuhdujt cooch miich nmädia'agy xyajwá'xät nébiøch ja'a jäya'ay ja'a nmädia'agy hajxy jaduhn xmiäbøjcät. Dios jaduhn xñajtscapxø'øwáanäp nebiaty ja'a jäya'ayhajxy mhané'emät coo hajxy jaduhn ween quiudiun, coo ja'a yhaxøøgwiinmahñdy hajxy ñajtshixø'øwät.

²⁰Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpä yhanehmy coo hajxy ween quia'a mädia'agy coo je'e Cristo.

²¹Mänitxøø ja'a Jesús tiägøøyy hawáanäbä ja'a miägu'ughajpähajxy cooc hänajty jim ñøcxa'añ Jerusalén, cooc hänajty jim yajtsaachpøga'añíjjäm ja'a martuumädøjc møødä teedywiindsønhajxy møødä ley-yajnähixøøbiädøjc. Mänit miänaambä cooc hänajty yagho'oga'añii, pero cumáaxcäc hänajty jiujypiøga'añ.

²²Mänitä Pedro ja'a Jesús yajwooduuty. Mänitä Jesús wyiingugapxøøyyä:

—Wiindsøn, cab jaduhn yhoyyä miäbaadä coo jaduhn mjädät mhabétät.

²³Mänitä Jesús wia'wiimbijty. Mänitä Pedro yhojjä: —Jua'ads jim, møjcu'u. Náxyhøch miich xjiøjcapxø'øy. Jaduhn miich mwiinmahñdy nebiä jäya'ayhajxy wyiinmahñdyhatiän. Caj miich mwiinmahñdy tiuhnä nebiä Dios wyiinmahñdiän.

²⁴Mänitä Jesús ñämaayy ja'a miägu'ughajpä:

—Pønhøch nmädia agy jaduhn xpiadu'ubøgáanäp, weenä yhamdsoo cuhdujt ñajtshixø'øy; ween jaduhn chaachpójpät nébioch ndsaachpøga'añän; weench nmädia'agy xjiøjtägøøyyä. 25 Pøn yhamdsoo wiinmahñdy ja wi'i yaghidaamb, cuhdägoyyaamb je'e. Pero coo pøn jaduhn yhó'ogät ja'a høøchcøxpä, nä'ägä hodiuum je'e nøcxy miähmø'øwa'añ. ²⁶Coo pøn jaduhn quiuhdägóyyät, hoy jaduhn yaa tøø jia mäyøøhaty hädaa yaabä naaxwiin, caj tii piaada'añ. Cabä jiugyhajt jaduhn piaadaannä, homiäduhntiä xädø'øn cu jia yec.

²⁷⁻²⁸Cädaactägatsáambøch yaa, høøch ja'a Diosquexypä. Ja'a Diosmóonsøch nmøødcäda'agaamby, ja'a hajxy jim tsajpootypä. Møødhøch nDeedy quiuhduit jaduhn ngädaactägatsa'añ. Mänítøch ja'a jugyhajt hänajty njaac mo'owa'añ pønjaty hänajty hoy tøø wiädity. Pero pønjaty hänajty hoy tøø quia'a wädity, je'eds hajxy hänajty yajcumädowáanäp. Mänítøch ndägø'øwa'añ hanehmbä. Tøyhajt mijts nnäma'ay, cooch hänajty ngädaactägatsa'añ, mänítøch hajxy näjé'eyyäm xyhixa'añ, ja'a hajxy yaa tänaabiä. Cajnä hajxy hänajty yho'ogyñä.

Cudädujxøø ja'a Jesús

ja'a Pedro wioonøcxy

tunnähgøxp møødä Jacobo møødä Jacobo yhuch Juan. Nämädaaxc hajxy jaduhn ñøcxy møødä Jesús. ²Mänitä Jesús wiing jiajty maa ja'a Pedro wyiinduumhajxiän. Jaduhndsä wyiin jiøjp cøjx jiaty nebiä haambän. Mänitä wyit hobioob jiajty. ³Mänitä Moiséshajxy ñäguehxtøø'xy møødä Elías. Mänitä Jesús hajxy tiägøøyy møødmädiaacpä. Coo hajxy yhijxä, ⁴mänitä Pedro ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsøn, hoyøøyy jaduhn coo højts yaa tøø nbéjtäm. Pø chojpiä mjoot jaduhn, ween højts tøjquemyhuung tägøøg nhuuc hädiun ja'a mijtscøxpä cøjtu'ug; tu'ug miich mje'e, tu'ug ja'a Moisés jie'e, tu'ug ja'a Elías jie'e.

⁵Mädiaaccujc ja'a Pedrohajxy ñähgädaacpejtä ja'a näma'a. Hajajp ja'a näma'a hänajty. Mänit hajxy miädooyy quiapxy näma'ajooty:

—Høøch nHuung hädaa; njaanch tehm chójpiøch. Xyagjootcugøøbiøch. Huuc mädoowä ja'a miädia'agy hajxy.

⁶Coo ja'a Pedrohajxy jaduhn miädooyy, mänit hajxy miägutscädaacy naaxwiin. ⁷Mänit hajxy ñähdoonä ja'a Jesús. Mänit hajxy ñämaayyä:

—Pädø'øg hajxy; ca'a hajxy mdsähgø'øy.

⁸Mänit hajxy piädø'cy. Mänit hajxy yhijxwädijty. Cab hajxy pøn yhijxy; jagooyyä ja'a Jesús hajxy nidiuhm yhijxy.

⁹Mänit hajxy miänajcy tunnähgøxp. Mänitä Jesús ja'a Pedro ñämaayy:

—Cab hajxy pøn mhawáanät nebiaty hajxy jim tøø mhixy

tuṇnähgøxp, høxtä cóonøch hänajty tøø njujypiøjtägach, høøch ja'a Diosquexypä.

Mänitä Jesús hajxy miäyajtøøyy: —Yø'ø ley-yajnähixøøbiädøjc, tii hajxy coo miäna'añ cooc ja'a Elías miejtsø'øga'añ.

¹¹Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tøyhajt jaduhn coo ja'a Elías hijty miejtsø'øga'añ. Mänit hijty cøxiä wiinä yaghoyø'øwa'añ. ¹²Pero mijts jaduhn nnämaaby coo ja'a Elías tøø jia hoy; pero caj yhøxcajpä. Jaduhn tiuunä nebiä jäya'ay jioothajxy chojquiän. Jaduhnch hajxy xchaachtiunaambä, høøch ja'a Diosquexypä.

¹³Mänitä Pedrohajxy wyiinjuøøñä coo ja'a Jesús ja'a Juan mäyajnäbejpä hänajty miädia'agy.

¹⁴Mänitä Jesúshajxy miejch maa ja'a jäya'ayhajxy miayyän. Mänitä tu'jäya'ay ja'a Jesús wyiinjijcädaacy. Mänitä Jesús ñämaayyä:

¹⁵—Wiindsøn, høøch nhuung näxúu'tsäc. Mayhooc jaduhn tøø quiäday pojmøød. Hanaxiä jaduhn chaachpøcy. Naxy jiøøngädawø'øy; naxy ñøøgädawø'øy. ¹⁶Yaach tøø nja yajmech maa miich mmägu'ughajpädøjcän, pero cab hajxy hijty yajnähwa'adsa'añ.

¹⁷Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:

—Caj mijts mnä'ägä mäbøcy. Cábøch nmee'xtugaannä cooch mijts njaac møødhídät. Mämín ja'a pigäna'c yaa.

¹⁸Mänitä Jesús ja'a møjcu'u yhojy. Mänitiä ja'a pigäna'c ñähwaach.

¹⁹Mänitä Jesús hawiing
ñämaayyä ja'a miägu'ughajpädøjc.
—Tii højts ja'a møjcu'u hijty coonga'a yajpädsøma'añ.

²⁰Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Caj mijts hijty mnä'agadä mäbøcy. Tøyhajt mijts nnäma'ay, coo hajxy jaduhn mmäbøgät howieentiä, mänit hajxy hotyiijä mjádät. Høxtáhmäts yø'ø tun, coo yø'ø tun hajxy mnämá'awät: "Jua'ads jim, nøcx wiingtuum"; mänítäts yø'ø tun jiaanch jäwá'adsät. Hotyiijä hajxy jaduhn mjádät coo hajxy tøyhajt mmäbøgät. ²¹ Mänitä møjcu'u hajxy myajpädsømät coo ja'a Dios hajxy mba'yá'axät, coo hajxy mhamajtsc-hádät.

²² Jimā Jesús hajxy hänajty wiädity Galileanaaxooty. Mänitä Jesús miänaañ:

—Xyajcø'ødägø'øwáambøch ja'a cu'ughajxy, høøch ja'a Diosquexypä. ²³Mänítøch hajxy xyagho'oga'añ. Pero cudägøøgxøøch njujypiøjtägatsa'añ.

Mänitä miägu'ughajpädøjc-hajxy jiootmadiägøøyy.

²⁴Mänitä Jesúshajxy miejch Capernaum. Mänitä Pedro miäyajtøøwä ja'a yajnähjuudiuutpädøjc:

—Nej, cabä mwiindsønhajxy ñähjuudiu'udy maa ja'a tsajtøjcänä.

²⁵Mänitä Pedro yhadsooyy:

—Ñähjuudiuutyp pues.

Mänitä Pedro tiøjtägøøyy maa ja'a Jesús hänajty yhäña'ayän. Mänitä Jesús ja'a Pedro ñämaayy:

—Simón, nej miičh mmäna'añ, ja'a gobiernähajxy, pøn hajxy yajnähjuudiuutyp, yhamdsoo cu'ug, tøgä wiingjäya'ay.

²⁶ Mänitä Pedro yhadsooyy:

—Wiingjäya'ay hajxy yajnähjuudiuutyp.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Entonces, cabä yhamdsoo cu'ug hajxy yajnähjuudiu'udy. ²⁷Pero cábøch pøn nyagjootma'ada'añ. Nøcx mejypia'a. Jiibiä xuhñdy mnøøwobø'øwät. Coo hacx mxúyät, mänit myajpädsømät. Jiibiä xädø'øñ mbaada'añ hacxhaawjooty. Mädøyhadaamb jaduhn coo nämetsc nyajniñähjuudiúutämät. Mänítäts nøcxy mnähjuudiu'udy.

Mänitä Jesús miägu'ughajpädøjc-hajxy miejch maa ja'a Jesús wyiinduumän. Mänitä Jesús miäyajtøøwä:

—Pønjaty ja'a møjtuung møød maa ja'a Dios yhane'emiän.

²Mänitä Jesús ja'a pigäna'c tu'ug miøjyaaxy. Mänitä pigäna'c cujc piädaacä. ³⁻⁴Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:

—Ja'a pigäna'c-hajxy, cabä møjtuung hajxy ñiyhøxtáayyäxä. Pøn ja'a møjtuung yaa niyhøxtáayyäxäp hädaa yaabä naaxwiin, cab jim tiägø'øwa'añ maa ja'a Dios wyiinduumän. Pero pøn ja'a møjtuung jaduhn ca'a høxtaaby, nebiä hädaa pigäna'c jaduhn quia'a høxta'ayän, je'eds ja'a møjtuung jaduhn jim paadaamb maa ja'a Dios yhane'emiän. Tøyhajt jaduhn. ⁵Pøn jaduhn mägu'ugpøgäp hädaa pigäna'c jaduhmbä maa ja'a høøchcøxpän, jaduhn mäwíinhøch høøch xmiägu'ughaty.

6'Hädaa pigäná'c-høch nmädia'agy hajxy xmiäbøjcäbä, coo hajxy pønjaty jiøjcapxø'øwøøjät, maas hoy hit jaduhn coo ja'a mäjøjcapxøøbiä paan yajyo'xodsø'øwøøjät y coo miejjiäwipø'øwøøjät hagomduum. ⁷Hanaxiä hajxy yaa chaachpøcy ja'a hajxy hädaa yaabä naaxwiin tsänaabiä. Paady hajxy chaachpøcy coo ja'a jøjcapxøøbiä hajxy piaady. Pero Dios jaduhn yajcumädowaamb ja'a mäjøjcapxøøbiä.

⁸⁻⁹'Coo tii hoyhadsojnä mhíxät, cab jiṃ mmøjhée'pnät ni mga'a nähdónät. Jaduhn mnibiäda'agǿøjät nebiä wiindspän, nebiä cø'øducpän. Pø caj, jiṃ haxøøgtuum mga'awa'añ.

10'Ca'a yø'ø pigäna'c hajxy mxøøghaty. Cueendähájtäp hajxy jaduhn. Ja'a Diosmoonsähajxy ja'a Dioswiinduumbä, je'edsä pigäna'c hajxy cueendähajp. 11 Høøch møjhajp. Yaach tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin nébiøch ja'a jäya'ayhajxy nyajnähwá'adsät coo hajxy hijty quiuhdägoyya'añ.

12 'Tsøc mädiáacäm. Jii tu'jäya'ay meeg mägo'x miøødä. Coo tu'ug tiägóyyät, mänit nøcxy yhøxta'ay. Jimä meeghajxy miähmø'øy tunhøjx, ja'a hajxy tøø quia'a tägóyyäbä. 13 Y coo piáadät, mänit xioonda'aga'añ nägø'ø nädecypiä. Tøyhajt jaduhn. 14 Jaduhn mäwíinäts je'e neby højts nDeedyhájtäm ja'a jim tsajpootypä; cabä jioot chocy coo ni mädyii pigäna'c quia'a cuhdägóyyät.

15'Coo ja'a mmäjøøn coo ja'a mmädøjc jaduhn xmiägädiéeyät, mänit hamee'ch mmägapx mhané'emät. Coo jaduhn xmiäbøjcät, mänit jaduhn yhoyø'øwät. 16 Pero coo jaduhn xquia'a mäbøjcät, mänitä jäya'ay mmøjyá'axät mejtstägøøg neby hajxy jaduhn tiestigohádät waambaty hajxy hänajty mmädia'agy. 17 Y coo ni jaduhn

quia'a mäbǿgät, mänítäts ja'a hermanodøjc mhawáanat. Y coo ni jaduhn quia'a mäbǿgät, mänit hajxy mbuhwá'adsät.

18'Tøyhajt mijts nnäma'ay coo ja'a Diosmädia'agy hajxy yaa myajwá'xät hädaa yaabä naaxwiin nebiä jäya'ayhajxy jaduhn hoy yhídät. Dios hajxy jaduhn xyhané'emäp nebiaty hajxy mmädiá'agät.

19 'Jaduhn mijts nnämaabiä, coo hajxy nämetsc mnøcxät tu'ugmädia'agy hädaa yaabä naaxwiin, y cooch nDeedy hajxy homiädyiibä xmiäyujwáanät ja'a jim tsajpootypä, mänit jaduhn xmió'owät. 20 Coo hajxy nämetsc nädägøøg tiu'ugmúgät maa ja'a høøchcøxpän, jímhøch jaduhn nhidaambä cujc.

²¹Mänitä Pedro ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsøn, cooch nmäjøøn cooch nmädøjc jaduhn xmiägädiéeyät, naaghóoc-høch jaduhn nmämée'xät. Nej, mädøyyä jaduhn cooch juxtujc-hooc nmämée'xädä.

²²Mänitä Jesús yhadsooyy:
 —Cab jaduhn miädøyyä.

 Cunaaghooc hänajty xmiägädieey, mänit mmämée'xät.

²³'Neby hajxy hoy mwiinjuø'øwät nebiä Dios yhane'emiän. Tsøc yajmäbáatäm nebiä rey tu'ugän. Mänitä rey wyiinmahñdyhajty coo ja'a mioonsähajxy ñuu'xycápxät. ²⁴Naamnä hänajty ñuu'xycapxtsooñ coo ja'a mioonsä tu'ug miejch. Mamyillón hänajty miänuu'xyhadyii. ²⁵Pero cabä mioonsä xädø'øñ hänajty miøødä neby jaduhn yajnähwá'adsät.

Mänitä rey miänaañ coo ween tioogóøjät møødä yhuung møødä tio'oxy, møødä chømy møødä tiajy, cøxiä nebiä ñuu'xy jaduhn ñähwá'adsät. 26 Mänitä rey wyiinjijcädaacä ja'a mióonsäm. Mänit miänuu'xtaacä: "Wiindsøn, mee'x. Cøxáambøch nyega'añ." ²⁷Mänitä wyiindsøn hojioot ñä'ä møødhajty. Mänit miänaañ coo tøø ñähwa'ach, coo ween yhawa'adspädsømy. ²⁸Coo ja'a moonsä jim chohn, mänitiä miämoonsä tu'ug piaaty. Mejtsmil tägøgmil hänajty miänuu'xyhadyii. Mänitä miämoonsä yo'mämadsøøyy. Mänit miänaañ: "Høøch móoyyäc mädúhñtiøch miich xmiänuu'xyhaty." ²⁹Mänit wyiinjijcädaacä. Mänit miänuu'xtaacä: "Mee'x, cøxáambøch nyega'añ." 30 Pero cabä craa hojioot ñä'ä møødhajty. Mänitä mähdiøjc yajtsuumä. Jiiby jaduhn yhida'añ pujxtøgooty høxtä coonä quiøxy yégät. 31 Coo ja'a moonsädøjc-hajxy yhijxy, ja'a hajxy hänajty jaac jimbä, mänit hajxy jiootmabiøjcy. Mänitä wyiindsón hajxy hoy yhawaanä nebiaty hänajty tøø jiaty tøø yhabety. 32 Mänitä rey ja'a mioonsä miøjyaaxy, ja'a hänajty tøø ñähwá'achäbä. Mänit miänaañ: "Haxøøghäna'c miich. Tøøch miich cøxiä nyajnähwa'ach mädúhntiøch miich hijty xmiänuu'xyhaty. Páadyhøch miičh tøø nyajnähwa'ach, cooch miich tøø xmiänuu'xta'agy. 33 Jaduhn miich mmämoonsä cu mnäxuu'ch nébiøch miich tøø nnäxuuchän." 34 Hoyhoy ja'a rey jaduhn yhawa'andaacy.

Mänit miänaañ coo ja'a mioonsä quiumädówät høxtä coonä hänajty tøø yajnähwa'ach mäduhñtiä hänajty miänuu'xyhadyii.

35 Jaduhnch nDeedy mijts xyajcumädowaambä, ja'a jim tsajpootypä, coo ja'a mmäjøøn coo ja'a mmädøjc hajxy mga'a mämée'xät hamuumdu'joot.

Mänitä Jesús jaduhn miädiaacmaayy.

Mänitä Jesús jim chohm Galilea. Mänit jim nøcxy Judeanaaxooty. Jímäts je'e Jordánmøjnøøhawiimb maa ja'a xøø piädsømiän. ²Mänitä jäya'ayhajxy may piadu'ubøjcy. Mänit hajxy yajmøcpøjcä ja'a Jesúsäm.

³Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a fariseoshajxy näje'ebä. Mänitä Jesús hajxy miäyajtøøyy:

—Nej, hoy jaduhn coo jäya'ay ja'a tio'oxiøjc nä'ä nägoobä yhøxmádsädä.

Paady hajxy jaduhn miänaañ, jia jøjcapxø'øwaan ja'a Jesús hajxy jaduhn. ⁴Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Nej, cajnä ja'a Diosmädia'agy hajxy mgapxyñä. Jiiby jaduhn myiñ coo ja'a Dios jäya'ay jecy quiunuu'xy ya'adio'oxy. ⁵Paadiä ya'adiøjc ja'a tiaj ja'a tieedy hajxy ñähgueecnä, coo ja'a to'oxiøjc hajxy wyiingpøjnä. Nämetsc hajxy jaduhn ñimiøødtsäna'awáanänä. ⁶Jaduhn hajxy yhidaannä nebiä tu'que'expän. Cab jaduhn yhoyyä coo hajxy myajniyhøxmadsøjät pønjaty ja'a Dios jaduhn tøø quiunuu'xy coo hajxy ñimiøødtsäna'awóøjät — nømä Jesús miänaañ.

⁷Mänitä Jesús hajxy miäyajtǿøgumbä: —Tii ja'a Moisés jaduhn coo miänaañ coo ja'a to'oxiøjc yhøxmadsøøjät cuhdujthaam.

⁸Mänitä Jesús miänaañ:

—Coo ja'a mgopc-hajxy jaduhn wyi'i xiexä, paadiä Moisés hajxy jaduhn xquiuhdujtmooyy coo ja'a mdo'oxiøjc hajxy mhøxmádsät. Pero cabä Dios jaduhn quiunuu'xy. ⁹Cab jaduhn yhoyyä coo wiingto'oxiøjc mwiingpøjtägátsät, pø nä'ä nägoobä ja'a mdo'oxiøjc hänajty tøø mhøxmach. Ni jaduhn quia'a hoyyä coo høxmachtio'oxiøjc mwiingpøgät.

¹⁰Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Maas hoyyäda'a jaduhn coo mga'a nä'ägädä pǿgät.

¹¹Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:

—Cab hajxy nägøxiä wyiinjuø'øwa'añ hädaaduhmbä. Jayooyyä hajxy jaduhm wyiinjuø'øwa'añ pønjaty ja'a Dios jaduhm tøø yajwiinjuø'øy. 12 Näje'e ja'a ya'adiøjc-hajxy ma'ad myiñguia'ay; paady hajxy quia'a ñibiøgyii. Näje'e hajxy yajtsucy. Coo ja'a Dios hajxy wyiingudsähgø'øwa'añ, paady hajxy näje'e quia'a nibiøgyii. Pøn jaduhm mee'xtugaamb, ween miee'xtucy.

¹³Mänitä pigäna'c-hajxy näje'e wioomejtsä maa ja'a Jesús wyiinduumän nebiä Jesús ja'a hoyhajt jaduhn mió'owät. Pero cabä Jesús ja'a miägu'ughajpähajxy jaduhn yhojiäwøøyy. Mänit hajxy yhojjä, ja'a pigäna'c hajxy hänajty tøø wiooméchäbä. ¹⁴Mänitä Jesús miänaañ:

—Caj, wéenhøch ja'a pigäna'c-hajxy xñämech. Ca'a hajxy

mhojy. Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhn mmäbøgät nebiä pigäna'c-hajxy miäbøquiän, mänitä Dios hajxy jaduhn xyhuunghádät.

¹⁵Coo ja'a Jesús ja'a pigäna'c-hajxy hänajty tøø mio'oy ja'a hoyhajt, mänit jim chohñ.

¹⁶Mänitä Jesús jäya'ay tu'ug ñämejtsä. Mänit miäyajtøøwä:

—Wiindsøn, tii hóybøch ndúnäp nébiøch njugyhádat cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhatian.

¹⁷Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tiičh ja'a hoybä coo xmiäyajtøy. Caj pøn jaduhn yhoyyä; jagooyyä Dios jaduhn yhoyyä. Pø chojpy ja'a mjoot jaduhn coo mjugyhádat cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhatian, mgudiúnäp ja'a Diosmädia'agy jaduhn.

¹⁸Mänitä craa miänaañ:

—Mädyiibä.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Caj mjäya'ay-yaghó'ogät; caj mméedsät; caj pøn mnähøønø'øwät; ¹⁹mwiingudsähgø'øwäp ja'a mdaj ja'a mdeedy; mmøødnijiootpaadøøjäp ja'a mmäjøøn ja'a mmädøjc hamuumdu'joot.

²⁰Mänitä craa miänaa<u>ñ</u>:

—Tøøch jaduhn ngøxy cudiun. Múutsnøch hänajty cooch jaduhn ngudiuundsohn. Tijátyhøch jaduhn nga'a cudiuumyñä.

²¹Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:

—Pø mjaanch cudiunaamby hoy yajxón, nøcx yø'ø mje'e cøxy toog. Mänitä häyoobädøjc mnä'ä mó'owät cøxiä. Jaduhn jim mdägø'øwät tsajpootyp. Mänítøch jaduhn xpiadu'ubøgät.

²²Coo ja'a craa jaduh<u>n</u> miädooyy, mänit jaduh<u>n</u> jiootmadiägøøyy. Hix, mäyøø ja'a craa hänajty. Mänit wyiimbijnä.

²³Mänitä Jesús ñämaayy ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Nä'ägä tøyhajt mijts nnäma'ay, tsip jaduhn coo mäyøøhäna'c jim ñøcxät tsajpootyp. ²⁴Tøyhajt jaduhn, cab jaduhn jiaty tsipä coo ja'a camello ñáxät xuhñdyjutjooty. Maas tsip coo mäyøøhäna'c jim ñøcxät tsajpootyp.

²⁵Coo hajxy jaduhn miädooyy, mänit hajxy yagjuøøyy. Mänit hajxy ñimiäyajtøøwä:

—Pønds jaduhn nähwá adsäp.

²⁶Mänit hajxy wyiinhee'ppejtä ja'a Jesúsäm. Mänitä Jesús miänaañ:

—Cabä jäya'ayhajxy jaduhn ñä'ä jájpät; pero hotyiijä ja'a Dios jaduhn jiaty.

²⁷ Mänitä Pedro miänaañ:

—Wiindsøn, tøø højts cøxiä nnähgue'egy nhøxyo'oy. Tøø højts miich nbadu'ubøjnä. Tii højts jaduhn nbaadaamby.

²⁸Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Nä'ägä tøyhajt mijts nnäma'ay, coo ja'a xøøwiimbä naaxwiimbä cøxiä jieemdägátsät, mänítøch jim nøcxy nhøxta'aga'añ maa ja'a Dios wyiinduumän, høøch ja'a Diosquexypä. Jímhøch nhane'ema'añ. Y mijts, jim hajxy jaduhn nøcxy mhøxta'agaambä pønjátyhøch yaa tøø xpiawädity. Cødu'ug häñaabiejt hajxy jim mbaada'añ, majmetspä. Jim mijts ja'a judíoshajxy mhane'ema'añ, ja'a majmetsc-hagajptpä. ²⁹ Pønjaty ja'a tiøjc jaduhn tøø ñähgue'egy ja'a høøchcøxpä, o ja'a piuhya'ay ja'a piuhdo'oxy, o ja'a tiaj

ja'a tieedy, o ja'a yhuung ja'a tio'oxy, o ja'a ñaax, majiäduhntiä piaattägatsa'añ, y cøjxta'axiøø jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatian. ³⁰ Ja'a hajxy møjtuungmøødpä jäda'ahaty, nämay ja'a tiuung hajxy yajtägoyya'añ; y ja'a møjtuung hajxy jäda'ahaty ca'a møødpä, nämay hajxy miøjtuungpaada'añ.

'Maa ja'a Dios yhane'emiän, tsøc yajmäbáatäm nebiä cudsaatypcamän tu'ug. Jopy jaduhn tiu'ubøjcy moonsähøxtaabiä, pøn jaduhn miøødtúnäp ja'a chaatypcamjooty. ²Coo piaaty, mänit hajxy quiojyquiapxtiuuñ coo ja'a xiøøhajxy jiuyáanäxä mägooxmiljaty. Mänit hajxy quiejxä tuumbä maa ja'a tsaatypcamän. ³Møjpetyxiøø ja'a cudsaatypcam tiu'ubøjcumbä moonsähøxtaabiä. Mänitä jäya'ay jim yhijxy maa halaplaazän. Nämetsc nädägøghajxy hänajty jim tiäna'ay. Cabä tuung hajxy hänajty miøødä. ⁴Mänit hajxy ñämaayyä: "Jam hajxy cudún maach ndsaatypcamän. Nä'ä mädøyyäjuøøbyhøch jaduhn njuya'añ." Mänit hajxy ñøcxy cuduumbä. 5 Mänitä cudsaatypcam yhóoguiumbä moonsähøxtaabiä cujyxiøøho'ogy. Mänit yhóoguiumbä mänacyxiøø. ⁶Møjmänacyxiøø tiu'ubøjcumbä. Jimä jäya'ay yhijxy halaplaaz. Cabä tuung hajxy hänajty miøødä. Mänit hajxy ñämaayyä: "Tii mijts coo myaajä. Tii hajxy yaa coo mwi'i xiunaxy." 7 Mänit hajxy miänaañ: "Cab højts pøn waamb tøø xñäma'ay." Mänit hajxy ñämaayyä: "Jam hajxy

cudún maach nnaaxootiän. Nä'ä njuya'añ." 8Coo chuujøøyy, mänitä cudsaatypcam ja'a moonsäwiindsén møjhajpä ñämaayy: "Mmøjyá'axäp yø'ø moonsähajxy. Mänit hajxy mmäjúyät. Pønjaty høxhaam tøø jiaac tägø'øy cuduumbä, je'eds hajxy jawyiin mmäjuuchóonäp. Y pønjaty jawyiin tägøøyy cuduumbä, je'eds hajxy høxhaam mmäjúyäp." ⁹Mänit hajxy yajmäjuuyy. Jawyiin hajxy yajmäjuuyy ja'a hajxy hänajty tøø tiägø'øyäbä mänacyxiøø. Pedyii hajxy jaduhn miooyyä mägooxmiljaty. 10 Ja'a hajxy hänajty tøø tiägø'øyäbä jayøjp, jaduhn hajxy hänajty tiajy miay coo hajxy maas majiaty mio'owa'añii. Pero jaduhn hajxy mióoyyäbä mägooxmiljaty. 11 Coo hajxy jaduhn yajmäjuuyy tu'cuhdujtä, paadiä cudsaatypcam hajxy miäjootma'ty. ¹²Mänit hajxy miänaañ: "Yø'ø häna'c-hajxy høxhaam tøø jiaac tehm tiägø'øyäbä, tu'hóräyyä hajxy jaduhn ñä'ä tuuñ. Pero jaduhn miičh tøø mmäjuy neby højts tøø xmiäjúyyän. Cab jaduhn yhoyyä. Tøø højts tu'xøø nmee'xtucy. Jaanch tehm yhan jaduhn. Hamäjaa højts jaduhn tøø nmänaxy." ¹³ Mänitä cudsaatypcam yhadsooyy: "Mägu'ughajpä, cábøch miich tøø nyajniwyiindoyii. Jaduhn ngojyguiapxtiúunäm cooch miich mägooxmil nmo'owa'añ. 14 Chaadsä mmäjuhñdy. Nøcxnä. Chójpiøch njoot jaduhn cooch yø'ø craa nmó'owät nébiøch miich tøø nmo'oyän, yø'ø craa høxhaam tøø jiaac tägó'øyäbä. 15 Nej, cábøch ja'a cuhdujt jaduhn nmøødä cooch

nxädø'øñ jaduhn nyajwá'xät nébiøch njoot choquiän. Tøgä paady jaduhn mjootma'adiä, cooch hojioot nmøødä." ¹⁶Pønjaty høxhaam tägøøby, copc-hadaamb je'e. Pønjaty jawyiin tägøøby, høxhaamø'øwaamb je'ebä. Nämay hajxy jaduhn tøø jia møjya'axyii, pero näweentiä hajxy tøø wyiimbiyii.

¹⁷ Mänitä Jesúshajxy jim chohñ, ñøcxy hajxy Jerusalén. Nämay ja'a cu'ughajxy hänajty ñøcxy. Tu'haamnøcxpä ja'a Jesúshajxy yohwia'xy møødä miägu'ughajpädøjc-hajxy nämajmetspä. Mänitä Jesús miänaañ:

¹⁸—Yam hajxy nnécxäm Jerusalén. Høøch ja'a Diosquexypä, jímhøch häna'c xyajcø'ødägø'øwa'añ maa ja'a teedywiindsønhajxiän, maa ja'a ley-yajnähixøøbiädøjc-hajxiän. Jímhøch hajxy xyajyagho'oga'añii. ¹⁹Mänítøch hajxy xyajcø'ødägø'øwa'añ maa ja'a jäya'ayhajxiän, ja'a jäguemnaaxtsohmbä. Mänítøch hajxy xwyiinwoona'añ. Mänítøch hajxy xwiobho'oga'añ. Mänítøch hajxy xmiøjpahbeda'añ cruzcøxp. Pero cudägøgggøgch jaduhn njujypiøga'añ cooch hänajty tøø nho'ogy.

²⁰ Jaduhṇä Jesús miägu'ughajpähajxy hänajty xiøhaty metscä, Jacobo møødä Juan. Zebedeo ja'a tieedyhajxy hänajty xiøhaty. Coo ja'a Jesúshajxy hänajty ñøcxy Jerusalén, jiṃä Jacobo tiajhajxy hänajty piawädijpä. Mänit miejch maa ja'a Jesús wyiinduumän. Mänitä Jesús wyiinjijcädaacä, miäyujwaanä ja'a mayhajt.

²¹ Mänitä Jesús miänaañ:

- —Tii mayhájthøch jaduhn ndúnäp. Mänitä tajjäya'ay yhadsooyy:
- —Coo miičh hänajty tøø mgoody maa mhane'ema'añän, mänit mhané'emät coočh nhuunghajxy yaghøxta'agøøjät hahooyhaampiä møødä hanajtyhaampiä maa miičh mwiinduumän.

²²Mänitä Jesús ja'a nämajmetspä ñämaayy:

—Cab hajxy jaduhn mnajuø'øy tii hajxy jaduhn myujwaamby. Nej, hoy hajxy jaduhn mjada'añ mhabeta'añä nébiøch jaduhn njada'añ nhabeta'añän.

Mänit hajxy yhadsooyy:

- -Hoy pues.
- ²³Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:
- —Nä'ägä tøyhajt jaduhn coo mijts jaduhn mjadaambä mhabetaambä nébiøch njada'añ nhabeta'añän. Pero cábøch cuhdujt jaduhn nmøødä coo hajxy jim mhøxtá'agät maach nwiinduumän, hahooyhaampiä møødä hanajtyhaampiä. Pønjátyhøch ja'a nDeedy jaduhn tøø yajnähdijy, je'eds jaduhn jim høxta'agaamb maach nwiinduumän.

²⁴Coo ja'a Jesús miägu'ughajpädøjc-hajxy jiaac mädooyy ja'a jaac nämajcpä, mänitä Jacobo hajxy miäjootma'ty møødä Juan. ²⁵Mänitä Jesús jiämiøød quiøxy møjyaaxy. Mänit miänaañ:

—Mnajuøøby hajxy coo ja'a gobiernähajxy yhane'emy maa hajxy tiu<u>n</u>än. Ja'a hajxy møjtuungmøødpä, je'eds hajxy maas hanehmb. ²⁶Pero mijts, cab hajxy jaduhn mhane'ema'añ. Pøn ja'a møjtuung jaduhn tsojp maa mijtsän, tsipcøxp ja'a miägu'ughajpä piuhbédät. ²⁷Y jaanä jaduhnduhmbä, pøn jaduhn yajcumayaamb maa mijtsän, tsipcøxp ja'a miägu'ughajpä yajtunøøjät. ²⁸Høøch ja'a Diosquexypä, puhbéjpøch jaduhn tøø ngäda'agy. Cábøch jaduhn nyajpuhbeda'añ. Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy nébiøch ja'a jäya'ay jaduhn may nnähho'tú'udät.

²⁹Tøø hajxy hänajty quioody maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Jericó. Coo hajxy quiajptpädsøømy, mänitä jäya'ayhajxy may piadu'ubøjcy.
³⁰Jimä wiindspähajxy hänajty quiuhxna'ay tu'uba'a nämetscä. Coo ja'a Jesús hajxy miädooyy ñajxy, mänit hajxy yaaxy:

—Wiindsøn, miich ja'a David jecy mhaphajt mdeedyhajt. Højts näxúu'tsäc.

³¹Mänit hajxy yhojjä ja'a cú'ugäm, ween hajxy jaduhn yhamoñ. Pero cab hajxy miäbøjcy. Mänit hajxy tehngajnä yáaxy:

—Wiindsøn, miich ja'a David jecy mhaphajt mdeedyhajt. Højts näxúu'tsäc.

³²Mänitä Jesús tiänaaxiøjpy. Mänitä wiindspähajxy miøjyaa<u>x</u>y:

—Tii mayhajt hajxy jaduhn mdsojpy.

³³Mänit hajxy yhadsooyy:

—Højts yaghijxø'cäc.

³⁴Mänit hajxy ñäxuu'tsä. Mänit hajxy wyiingudsiiwøøyyä. Mänit hajxy jiaanch hijxø'cy. Mänitä Jesús hajxy piadu'ubøjcy. Mäwiingoomb ja'a
Jesúshajxy hänajty jim
Jerusalén. Mänit hajxy miejch maa
ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Betfagé,
jim mädøyyä maa ja'a Olivostunän.

Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpä
nämetsc ñämaayy:

—Nøcx hajxy maa yø'ø cajpt ximhaampiän. Jimä burrataj hajxy mbaada'añ cuxoch møødä yhuung. Mmäguejø'øwäp hajxy jaduhn. Mänit hajxy yaa mwitsmínät. ³Coo hajxy pøn waamb xñämá'awät, jaduhn hajxy mnämá'awät coo ja'a wiindsøn jaduhn yajmaajiaty, coo hajxy mänit mmoodiägatsa'añ.

⁴Jaduhnds tiøjiajty nebiä Diosmädia'agy-yajwa'xpä jecy quiujahyyän:

Jaduhndsä cu'ug hajxy mhawáanät ja'a hajxy jim tsänaabiä Jerusalén:

"Huuc heeb hajxy, xiidsä mgobiernä hajxy jaduhn xñägoody burrohuungnähgøxp møødä burrataj.

Cab jaduhn yajcumaya'añ." 6-7 Mänitä burrataj hajxy hoy wyich møødä burrohuung, neby hajxy hänajty tøø ñäma'ayiijän. Mänitä Jesús miägu'ughajpä wyithajxy yagjäbe'enøøyy ja'a burrohuung. Mänitä Jesús yajpejty. ⁸Jimä cu'ughajxy hänajty may tøø yhamugø'øy. Mänitä wyit hajxy ye'py tu'haam maa ja'a Jesús hänajty ñaxø'øwa'añän. Ja'a jäya'ayhajxy näje'ebä, mänitä hujtshaa'x hajxy hoy ñäbuxy. Mänitä hujtshaa'x hajxy hoy ñajtswidsø'øy tu'haam. 9Mänit hajxy nägøxiä tiägøøyy hayaaxpä:

—iViva ja'a rey David yhap yhoc! Tsøg hajxy wiingudsähgøøyyäm, ja'a Dios tøø quiéxiabä. Weenä Dios jim wyiingudsähgø'øyii tsajpootyp.

10 Mänitä Jesúshajxy quioo'ty Jerusalén. Coo hajxy tiägøøyy cajptooty, mänitä cu'ughajxy tiägøøyy haamhajpä. Mänit hajxy nämay ñimiäyajtøøwä:

—Pøn jäya'ay yø'øduhn.

¹¹Mänit hajxy yhadsooyy:

—Jesús yø'ø. Nazaret chooñ Galileanaaxooty. Ja'a Diosmädia'agy jaduhn yajwa'xyp.

¹²Mänitä Jesús tiägøøyy Diostsajtøgooty. Jiibiä jäya'ayhajxy hänajty may jiuydioogy. Mänit hajxy yhøxquejxpädsøømä. Mänitä xädø'øñguiuwijtspädøjc ja'a mieexä hajxy yajtsitø'cäxä møødä palomatoo'pädøjc ja'a yhäñaabiejthajxy. ¹³Mänitä Jesús miänaañ:

—Jaduhn myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Jue'ech ndøjc hajxy xwiáanät cooch hajxy jaduhn jiiby xpia'yá'axät." Dios jaduhn mänaan; pero mijts jaduhn mwa'an meedsøhndy podøhndy.

¹⁴Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a wiindspä møødä tecymia'adpä. Jiiby hajxy hänajty ñä'ägä hity tsajtøgooty. Mänit hajxy yajmøcpøjcä yajmäbaadøøyyä. ¹⁵ Jiibiä pigäna'c-hajxy hänajty wyi'i ya'axy tsajtøgooty: "iViva ja'a rey David yhap yhoc!" Ja'a teedywiindsønhajxy møødä ley-yajnähixøøbiädøjc-hajxy, coo hajxy yhijxy nebiä Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä hänajty yajcähxø'øguiän, coo hajxy miädooyy coo pigäna'c-hajxy

hänajty wyi'i ya'axy, mänit hajxy yhawa'andaacy. ¹⁶ Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Nej, mmädooby jaduhn waambaty hajxy ya'axiä.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jexio'ch, nmädóobiøch jaduhn. Pero mijts, nej, cajnä hajxy jaduhn mmädoyhatyñä nebiä Diosmädia'agy myiñan cooc ja'a Dios jaduhn tøø miäna'añ coo ja'a pigäna'c-hajxy ween yhøy maa ja'a Dioscøxpän.

¹⁷Mänitä Jesúshajxy jim chohñ. Mänit hajxy ñøcxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Betania. Jim hajxy jaduhn chuunajxy.

¹⁸Coo jiobøøyy, mänitä Jesúshajxy wyiimbijty. Yähó'cäp hajxy hänajty. ¹⁹Tu'haamnøcxpä piids hajxy jaduhn piaaty. Pero cabä tii tøøm hänajty miøødä. Haagä haay hänajty je'e. Mänitä Jesús ja'a piids ñämaayy:

—Ni mänaa miich mga'a tøømbejtägatsaannä.

Mänitiä ja'a piids jaduhn jiaanch tøøch. ²⁰Coo ja'a Jesús miägu'ughajpähajxy jaduhn yhijxy, mänit hajxy jiaanch tehm yagjuøøyy. Mänitä Jesús miäyajtøøwä:

- —Neby yø'ø piids jaduhn paquiä jiaanch tøøch.
  - ²¹Mänitä Jesús yhadsooyy:
- —Nä'ägä tøyhájthøch mijts nnäma'ay, coo hajxy hamuumdu'joot mjaanch mäbøgät, hotyiijä hajxy jaduhn mjádät, nébiøch yø'ø piids jaduhn tøø nyajtø'øchän. Coo yø'ø tun hajxy jaduhn mnämá'awät: "Jua'ads jim, nøcx mejjiooty tägø'øw",

San Mateo 21 48

mänit jaduhn jiaanch tägó'owät. ²²Po mjaanch mäbojp hajxy jaduhn, coo ja'a Dios hajxy tijaty mmäyujwá'anät, mänit hajxy jaduhn xmió'owät.

²³ Mänitä Jesús tiägøøyy tsajtøgooty. Mänit tiägøøyy yajnähixøøbiä. Mänitä teedywiindsønhajxy miejch møødä martuumädøjc. Mänitä Jesús miäyajtøøwä:

—Pøn miich cuhdujt tøø xmio'oy coo miich yaa mhané'emät.

²⁴Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Cooch mijts ja'a tøyhajt xmió'owät nébiøch mijts cham nmäyajtøwa'añän, mänítøch mijts ja'a tøyhajt nmoodiägátsät pønhøch ja'a cuhdujt tøø xmio'oy cooch yaa nhané'emät. ²⁵Pønä Juan jaduhn quejx mäyajnäbejpä, Dios tøgä jäya'ayä.

Cab hajxy ñä'ä hadsooyy. Mänit hajxy tiägøøyy yajcapxiøøbiä:

—Coo hajxy nhadsóowämät coo ja'a Dios quiejxy, mänit hajxy xmiäyajtøwáanäm tii ja'a Juan miädia'agy hajxy coo tøø nga'a mäbøjcäm. ²⁶Ni jaduhn quia'a hoyyä coo hajxy nhadsóowämät coo jäya'ay jaduhn quiejxy; cabä cu'ughajxy jaduhn yhojiäwø'øwät. Jaduhn hajxy miäna'añ cooc ja'a Juan Dyiosquexiä.

²⁷ Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Cab højts nnajuø'øy.
Mänitä Jesús miänaañ:

—Cábøch nnägapxaambä pønhøch ja'a cuhdujt tøø xmio'oy cooch yaa

nhané'emät.

²⁸Mänitä Jesús miänaañ:

—Chaads mijts cuento tu'ug nyajmøødmädia'aga'añ. Jii jäya'ay hijty tu'ug; metscä yhuung hänajty. Mänitä yhuung ñämaayy tu'ug: "Huung, nøcx jim huuc tun maach ndsaatypcamän." ²⁹ Mänitä yhuung yhadsooyy: "Cábøch nnøcxa'añ." Pero mänit wyiinmahñdyhajty jadähooc coo jaduhn ñøcxáangumbä. ³⁰ Mänitä yhuung tu'ug ñämáaguiumbä coo nőcxät tuumbä. Mänit yhadsooyy coo ñøcxa'añ. Pero cab jaduhn nä'ä nøcxy. ³¹ Mädyii craa jaduhn cudiuun nebiä tieedy hänajty tøø miäna'añ.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ja'a jawyiinhajpä.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Nä'ägä tøyhájthøch mijts nnäma'ay, jawyiin ja'a yajnähjuudiuutpädøjc-hajxy tiägø'øwa'añ Dioswiinduum møødä cuhhindo'oxiøjc-hajxy. Pero mijts, høxhaam mijts mdägø'øwa'añ.

32 Ja'a Juan mäyajnäbejpä, hoy mijts xjia yajnähixøøyy neby hajxy hoy mwädítät, cab hajxy mmäbøjcy. Ja'a yajnähjuudiuutpädøjc-hajxy møødä cuhhindo'oxiøjc-hajxy, je'eds hajxy jaduhn mäbøjc. Hoy mijts mja hijxy coo hajxy miäbøjcy, caj mijts mwiinmahñdyhajty jadähooc coo hajxy mmäbøjpät.

33'Chaads mijts cuento tu'ug nyajmøødmädia'agáangumbä. Jii jäya'ay hijty tu'ug naaxmøød. Mänitä tsaatypcam quiojy. Mänit curaa piädaacy. Mänitä tsaatyñøøxee'xøhñdy ñädajøøyy tsaajooty. Mänitä häña'awøhñdy cøxp quiojy.

'Mänitä wiingjäya'ay ja'a tsaatypcam hajxy yaghajoodiujcä. Mänita cudsaatypcam jim chohñ, ñøcxy jäguem. ³⁴Coo ja'a tsaatyptuc yhabaaty, mänitä cudsaatypcam miejtstägajch. Mänitä mioonsä quiejxy coo ja'a tsaatyp hajxy yajmédsät mäduhntiä hajxy hänajty mio'owa'añii. ³⁵Mänitä mioonsähajxy miájtsäxä; ja'a naaxhajoodiujpähajxy jaduhn mämajts. Wojpä mähdiøjc tu'ug; yagho'cä tu'ugpä; ca'tsä tu'ugpä. ³⁶Mänitä cudsaatypcam ja'a mioonsä quiejxy maas may. Jaanä jaduhn hajxy yhayoowhíjxäbä.

³⁷'Mänitä yhamdsoo huung jaduhn quiejxy coo tyijy jaduhn wyiingudsähgøøyyäxät. 38 Pero coo yhuung jaduhn yhijxäxä, mänitä naaxhajoodiujpähajxy ñiñämaayyä: "Coo yø'ø craa ja'a tieedy yhó'ogät, mänit yø'ø craa ja'a tsaatypcam miämähmø'øwa'añ. Tsøg hajxy yaghó'cäm. Mänit højts ja'a tsaatypcam jaduhn hajxy jiaanch majch. Mänit hajxy yhøxjuijpädsøømy. Mänit hajxy yagho'cy. 40 Hoorä, coo ja'a cudsaatypcam jaduhn miédsät, nebiä naaxhajoodiujpähajxy tiuna'añii.

⁴¹Mänit hajxy yhadsooyy:

—Yagho'tägatsáanap hajxy jaduhn je'eguiøxpä coo hajxy quia'awiindøyyä. Mänitä wiingjäya'ay ja'a naax yaghajoodiuga'añ, pøna tsaatyp jaduhn yegaamb coo ja'a tsaatyptuc yhabáadät.

⁴²Mänitä Jesús miänaañ:

—Nej, cajnä ja'a Diosmädia'agy hajxy mgapxyñä maa jaduhn myiñän cujaayä:

> Ja'a tsaa mädyii ja'a tøjcojpähajxy quia'a nä'ägä cumaayy,

je'e nä'ägä tuundsohn. Dios jaduhn pädaac, paady højts njaančh tehm yagjuø'øy. (Jesús jaduhn hamdsoo niyajmäbaatä nebiä tsaajän je'eguiøxpä coo hänajty quia'a tsocy quia'a mee'xyíijäm ja'a cu'ug. Pero mo'owáanäp ja'a Jesús ja'a møjtuung ja'a hodiuung hänajty.) 43 Paady, xpiøgáanäp ja'a mguhdujt hajxy coo hajxy jim mdägø'øwät Dioswiinduum. Wiingjäyá'ayäts jaduhn tägø'øwaamb pønjaty jaduhn howiädijp. 44 Pøn jaduhn cá'awäp yø'ø tsaanähgøxp, tägóyyäp jaduhn. Y coo pøn jaduhn ñähgahbedøøjät yø'ø tsáajäm, jaanä tägóyyäp je'ebä.

⁴⁵Coo ja'a teedywiindsønhajxy jaduhn miädooyy møødä fariseodøjc-hajxy, mänit hajxy ñajuøøyy coo hajxy hänajty tøø miädia'agyii ja'a Jesúsäm. ⁴⁶Mänitä teedywiindsøn ja'a Jesús hajxy jia madsaañ; cab hajxy ñä'ä majch je'eguiøxpä coo ja'a cu'ug hajxy hänajty chähgø'øy; hix, jaduhnä cu'ughajxy hänajty miäna'añ cooc ja'a Jesús ja'a Diosmädia'agy hänajty yajwa'xy.

Mänitä Jesús tiägóøguiumbä mädiaacpä. Mänit miänaañ:

²—Maa ja'a Dios yhane'emiän, jaduhn mäwiinäts je'e nebiä rey tu'ugän. Yajpøgaamby ja'a yhuung hänajty je'e. Yagjadáanäp ja'a cay ja'a hu'ug hänajty je'e. ³Mänitä mioonsähajxy quiejxy woobä wijtspä; pero cabä jäya'ayhajxy hänajty ñøcxa'añ mägaabiä.

⁴Mänitä rey ja'a mioonsä quiéjxcumbä. Mänit miänaañ:

San Mateo 22 50

"Nøcx hajxy näma'aw coo ja'a cay ja'a hu'ugy tøø quiøønä, coochä waj tøø nyajyagho'ogyii ja'a ni'xpä. Tøø ja'a cayiibä yhabaady; weends hajxy min quiay." ⁵Pero cabä jäya'ayhajxy ñä'ägädä mäbøjcy. Tu'jäya'ay ñøcxy maa ja'a quiamän; tu'jäya'ay ñøcxy too'pä. 6Mänitä rey mioonsähajxy miájtsäxä ja'a jäya'ayhajxy hänajty jaac jimbä. Mänit hajxy yaghäyoowhijxy; yagho'cä hajxy jaduhn. ⁷Mänitä rey yhawa'andaacy. Mänitä soldadohajxy quiejxä mäyagho'pä. Ja'a hajxy hänajty tøø mioonsäyaghó'oguiäbä, je'e hajxy nøcxy yagho'ogyii; møødä quiajpthajxy nøcxy ñó'cäxä. ⁸Mänitä rey ja'a mioonsähajxy ñämaayy: "Tøø jaduhn yhabaady coocha nhuung jaduhn pigga'añ. Pero ja'a jäya'ayhajxy tøø nja woy tøø nja wíchäbøch, cab hajxy hawiinmats myínät. ⁹Nøcx hajxy wow wits pønjaty hajxy mbaatyp jim tu'haam." 10 Mänitä mioonsähajxy hoy wioy wyich nägøxiä, pønjaty hajxy jaduhn piaatyp, møødä hojiäya'ay møødä haxøøgjäya'ay. Mänítädsä tøjc jaduhn yhujch.

11'Mänitä rey tiøjtägøøyy woybä wichpä hijxpä. Mänitä craa tu'ug yhijxä, cabä wyit hänajty yhoyyä. 12 Mänit ñämaayyä: "Mägu'ughajpä, cab yø'ø mwit yaa hawiinmäts mmädägø'øwät maa ja'a pøc jaduhn jiadyiijän." Pero cabä craa ñä'ä hadsoowiimbijty. 13 Mänitä rey ja'a mioonsä ñämaayy, ja'a hajxy hänajty texycøøbiä: "Cø'øxots tecyxiots yø'ø craa. Mänit hajxy mhøxjuijpädsømät maa wyiingoodsän. Jim jaduhn jiø'øwa'añ xiuudsa'añ." 14 Nämay

hajxy jia møjya'axa'añii, pero näweeñtiä hajxy jaduhn wyiimbiwa'añii.

¹⁵ Mänitä fariseoshajxy jim chohñ. Mänit hajxy quiojyquiapxytiuuñ coo ja'a Jesús hajxy jiøjcapxø'øwa'añ neby hajxy jaduhn yajnähdsømät.
¹⁶ Mänitä miägu'ughajpähajxy quiejxy møødä Herodes miägu'ughajpähajxy. Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Wiindsøn, nnajuøøby højts coo miičh ja'a tøyhajt myecy, coo ja'a Diostu'u myajnähixø'øy. Caj miičh mmøjpäda'agy nebiaty ja'a cu'ughajxy miädia'agy; caj miičh mmøjpäda'agy pøn tyijy møjcuhdujtmøød. ¹⁷ Højts capxwíjjäc. Nej, hahixøøby jaduhn coo ja'a gobiernä xädø'øn mmó'owädä, ja'a jim tsänaabiä Roma.

¹⁸Ñajuøøbiä Jesús hänajty coo hänajty jia jøjcapxø'øwa'añii. Mänit miänaañ:

—Haxøøg mijts mwiinmahñdyhajxy, hoy hajxy mja nibiäda'agyii nebiä hojiäya'ayän. Tiičh hajxy coo xjia jøjcapxø'øwa'añ. ¹⁹Tsøgä xädø'øñ tu'ug huuc híjxäm.

Mänitä Jesús wa'xxiädø'øñ miooyyä. ²⁰Mänit miänaa<u>ñ</u>:

—Pøn yhahädiuunnaxy hädaaduhn; pøn xiøø hädaaduhn.

²¹Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ja'a gobiernä.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Mmó'owäbä gobiernä hajxy mädyii je'e jie'e; y mmó'owäbä Dios hajxy mädyii je'e jie'e.

²²Coo hajxy jaduhn miädooyy, mänit hajxy yagjuøøyy. Mänit hajxy wyiimbijnä.

²³Mänitxøø ja'a saduceodøjc-hajxy näje'e miejch maa ja'a Jesúsän. Jaduhn hajxy hänajty miäna'añ cooc tyijy hajxy nga'a jujypiøjtägatsáanäm. Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

²⁴—Wiindsøn, ja'a Moisés jecy mänaan, coo ja'a pøcy-ya'adiøjc yhó'ogät, ja'a cajpä yhuung, mänítädsä piuhya'ay ja'a yaamgto'oxy wyiingpégät, nebiä yaamgto'oxy jaduhn yhuungpáadät ja'a ya'adiøjcøxpä, ja'a tøø yhó'oguiäbä. 25-26 Bueno, näjuxtujc hajxy hijty tu'que'ex, haagä ya'adiøjc. Ja'a coobhuung, jayøjp jaduhn piøjcy; mänit yho'cy. Cabä yhuung hänajty. Mänítädsä jiädsømy ja'a yaamgto'oxy wyiingpøjcy. Mänítäts je'e yhó'cumbä. Mänítädsä miädägøgpä jaduhn jiájcumbä. Jaduhn hajxy nägøxiä jiajty møødä miäjuxtujcpä. ²⁷Mänitä to'oxiøjc yho'pä høxhaam. 28 Bueno, coo hajxy jaduhn jiujypiógät, mädyii tehm tiøybä hänajty to'oxiøjc-hadaamb, ja'a näjuxtujcpä puhya'ayhajxy, ja'a hajxy hänajty tøø jia pøquiäbä.

²⁹Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Caj mijts ja'a tøyhajt mnä'ägädä møødä. Cabä Diosmädia'agy hajxy mhixiä ni ja'a Diosmäjaa. ³⁰Coo ja'a jäya'ayhajxy jiujypiøga'añ, cab hajxy hänajty piøga'añ, ni cabä yhuung hajxy hänajty yajpøga'añ. Jaduhn hajxy yhida'añ nebiä Diosmoonsähajxiän, ja'a hajxy jim tsajpootypä. ³¹Hamdsoo ja'a Dios hajxy jaduhn tøø xñäma'ay cujaayhaam coo ja'a jäya'ayhajxy jiujypiøga'añ:

32"Xwyiingudsähgóøbiøch ja'a Abraham møødä Isaac møødä Jacob." Hoorä, wiingudsähgóøyäp ja'a Dios ja'a jujcyjiäya'ayhájxiäm. Cab jaduhn wyiingudsähgø'øyii ja'a ho'ogyjiäya'ayhájxiäm.

³³Coo ja'a cu'ughajxy jaduh<u>n</u> miädooyy nebiä Jesús hänajty yajnähixø'øy, mänit hajxy yagjuøøyy.

³⁴Coo ja'a fariseoshajxy jaduhn miädoyhajty coo ja'a Jesús quia'a yajmäjädaacy ja'a saduceos, mänitä fariseoshajxy yhamugøøyy.
³⁵Jimä fariseo hänajty tu'ug; ley-yajnähixøøby hänajty je'e. Ja'a Jesús hänajty jøjcapxø'øwáanäp.
Mänitä Jesús miäyajtøøwä:

³⁶—Wiindsøn, mädyii cuhdujt maas møj maa ja'a ley myiñan.

³⁷ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—"Wiingudsähgø'øw ja'a nDioshájtäm hamuumdu'joot; mäbøjcä ja'a miädia'agy; mjahmiédsäp cøjxta'axiøø." ³⁸ Hädaa cuhdujt, jawyiin jaduhn myiñ maa ja'a leyän y maas møj jaduhn. ³⁹ Jaanä jaduhn ja'a miämetspä miänaambä: "Møødnijiootpaadøø ja'a mmäjøøn ja'a mmädøjc hamuumdu'joot." ⁴⁰ Hädaa cuhdujt metspä, ja'a ley yhøjx tiecy jaduhn møødä cøxiä mäduhñtiä ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy tøø miädia'agy.

⁴¹ Jimnä ja'a fariseoshajxy hänajty tiäna'ayñä. ⁴² Mänitä Jesús miäyajtøøyy:

—Waamb mijts mmäna'añ ja'a Cristocøxpä. Pøn je'e yhaphajpy tieedyhajpy.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—David yhap yhoc je'eduhn.

⁴³Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:

—Pero ja'a Dioshespíritucøxpä ja'a David ja'a Cristo ñämaayy: "Wiindsøn." Jaduhnä David miänaañ:

44 Tøøchä Dios ja'a nWiindsøn xñämaayyä:

"Häña'aw yaa hahooyhaamby høxtä coonä ja'a mmädsip jaduhn quia'a mäjädá'agät", nømä Dios miänaañ.

⁴⁵Bueno, pø tøø ja'a David ja'a Cristo ñäma'ay: "Wiindsøn", nébiäts jaduhn yhaphat yhoc-hádät.

⁴⁶Caj pøn waamb ñä'ägädä hadsooyy. Y cabä Jesús waamb miäyajtǿøwänä høxtä coonä hänajty yho'oga'añ.

Mänitä Jesús ja'a cu'ug ñämaayy møødä jiamiøødhajxy:

²—Ja'a ley-yajnähixøøbiädøjc møødä fariseoshajxy, cuhdujtmo'oy hajxy jaduhn coo ja'a Moisés miädia agy hajxy yajnähixøøyyä. ³Mgudiúnäp hajxy jaduhn waambaty hajxy xñäma'ay. Pero cab hajxy mbahíxät nebiaty hajxy jiatcø'øy. Cabä yhamdsoo mädia'agy hajxy quiudiuñ. 4Hanaxiä hajxy tsipjaty yajnähixø'øy; y mänaamb hajxy jaduhn coo ja'a cu'ug tsipcøxp quiudiúnät. Pero cab hajxy hamdsoo quiudiuñ. ⁵ Jaanch tehm yajcumayaamb hajxy maa ja'a cu'ugwiinduumän. Paadiä nocyquiujaaybä hajxy yajxón yajniwyiinnähgopxodsø'øyii; paady hajxy yajniguiø'øxodsø'øyii. Paadiä wit hajxy piägø'øy ja'a høxyonbä. 6Coo hajxy maa miägay, häña'awaamb hajxy hänajty maa

ja'a meexäteecän. Y coo hajxy ñøcxy tsajtøgooty, häña'awaamb hajxy hänajty maa ja'a häñaabiejt yajxonbän. ⁷Coo hajxy maa wiädity cajptooty, yajwiingudsähgø'øwaamb hajxy hänajty maa ja'a cu'ugän. Yajnäma'awaamb hajxy hänajty: "Wiindsøn."

⁸'Pero mijts, cab hajxy mmäná'anät coo ja'a cu'ug hajxy xñämá'awät: "Wiindsén." Tu'ugä mWiindsønhajxy jaduhn; ja'a Cristo je'e. Jaduhn hajxy mnijiäwø'øwøøjät nebiä tu'que'expän. ⁹Cab hajxy pøn mnämá'awät: "Teedy", hädaa yaabä naaxwiimbä. Tu'ugä mDeedyhajxy jim cøxp. ¹⁰Cab hajxy mmäná'anät coo pøn xñämá'awät coo hajxy xquiopc-hádät. Tu'jaya'ay hajxy jaduhn xyhané'emät; ja'a Cristo je'e. ¹¹Pøn jaduhn puhbejp ja'a jiamiøødhajxy, je'edsä møjtuung jaduhn paadaamb maa mijtsän. ¹²Hix, pøn jaduhn yajcumayaamb, cabä møjtuung jaduhn piaada'añ. Pero pøn jaduhn ca'a yajcumayaamb, je'edsä møjtuung jaduhn paadaamb.

¹³Mänitä ley-yajnähixøøbiädøjc-hajxy ñämaayyä møødä fariseoshajxy:

—Jaduhn mijts mnibiäda'agyii nebiä hoyhäna'cän; pero cab hajxy mhoyhäna'cä. Haxøøg hajxy mjada'añ mhabeta'añ. Cab hajxy jim mdägø'øwa'añ maa ja'a Dioswiinduumän, y cab hajxy jaduhn mmäna'añ coo wiinghäna'c jim tiägø'øwät, hoy hajxy hänajty hamdsoo jia mäna'añ coo hajxy jim tiägø'øwa'añ.

¹⁴'Xiøøbä ja'a Dios hajxy jejcy tøø mnä'ä pa'ya'axy. Mänitä

yaamgto'oxy ja'a tiøjc hajxy mbøjcä. Paady hajxy hoyhoy mdsaachpøga'añ.

15'Wiinduhmyhagajpt jamiøød hajxy naxy mhøxta'ay pøn jaduhn xmiøødtúnäp maa ja'a mguhdujthajxiän. Y coo hajxy hänajty tøø mbaady, mänitä haxøøgcuhdujt hajxy myajnähixø'øy. Maas haxøøg hajxy jaduhn jiatcø'øwa'añ quejee mijts.

16'Cab hajxy hoy mnä'ägä yajnähixø'øy. Jaduhn hajxy mmäna'añ; coo hajxy hänajty tii myajwiinwaanø'øwa'añ, coo ja'a tsajtøjc mgapxpáadät, cab tyijy jaduhn ñejpiä coo hajxy mga'a cudiúnät neby hajxy hänajty tøø myajwiinwaanø'øyän. Pero jaduhn hajxy mmänaambä, coo ja'a oro hajxy mgapxpáadät, ja'a jiiby tsajtøgootypä, tsipcøxp hajxy tyijy mgudiúnät. 17 Mguhmäñøøby hajxy jaduhn; cab hajxy tii mwiinjuø'øy. Haa ca'a, maas tsoobaatp ja'a tsajtøjc quejee ja'a oro. Hix, Dios ja'a tsajtøjc jaduhn cunuu'x. Ja'a oro, ñä'ä yajmägunuu'xøøyy je'eduhn. ¹⁸ Jaanä jaduhn hajxy mmänaambä, coo mgapxpáadät ja'a cuyoxøhñdy, cábäc tyijy jaduhn ñejpiä coo mga'a cudiúnät. Pero jaduhn hajxy mmänaambä, coo hajxy mgapxpáadät tijaty tøø mguyoxø'øy, tsipcóxpäc tyijy jaduhn mgudiúnät. 19 Nej, cab hajxy mnajuø'øyä coo ja'a cuyoxøhñdy miaas tsoobaady quejee tijaty hajxy mguyoxøøby. 20 Pøn jaduhn capxpaatp ja'a cuyoxøhñdy, jaanä jaduhn quiapxpaatpä tijatycøxpä ja'a jäya'ayhajxy jiiby tøø quiuyoxø'øy. 21 Pøn jaduhn

capxpaatp ja'a tsajtøjcøxpa, jaanä Dios quiapxpaatpä, ja'a jiiby tsänaabiä tsajtøgooty. ²²Pøn jaduhn capxpaatp ja'a tsajpootyp, jaanä Dios yhäñaabiejt quiapxpaatpä, møødä Dios ja'a jim häñaabiä.

²³'Mijts myajcopcøøby mädyii ca'a tsoobaatp coo hajxy hänajty tii mguyoxø'øwa'añ maa ja'a tsajtøjcän. Pero cabä Diosmädia'agy hajxy myajcopcø'øy coo jaduhn miäna'añ coo mhojiäya'ayhádät, coo hojioot mmøødhádät, coo ja'a Diosmädia'agy mmäbøgät. Maas hoy jaduhn coo hajxy mgudiúnät ca'xy pedyii. ²⁴ Jaduhn mäwíinäts hajxy myajwiinhixø'øy nebiä wiindspän; cab hajxy myajcopcø'øy mädyii tsoobaatp.

²⁵⁻²⁸'Jaduhn mijts mja wi'i quiähxø'øga'añ nebiä hoyhäna'cän maa ja'a cu'ugwiinduumän. Pero haxøøgwiinmahñdy hajxy mmøød. Tsipcøxp ja'a mhaxøøgwiinmahñdy hajxy mnajtshixø'øwät, jaduhn hajxy tøyhajt hoy mhídät.

29'Naxy hajxy yajxón mguhmuuch maa ja'a Diosquexypähajxy jecy ñaaxtägøøyyän. Hojiäya'ayhajxy hijty. 30 Mänit hajxy mmäna'añ: "Coo højts häxøpy jecy tøø njugyhájtäm, cabä nhap ndeedy hajxy häxøpy tøø nbuhbéjtäm coo ja'a Diosquexypä hajxy yagho'cy." 31 Cab jaduhn tiøyyä. Tøø ja'a mhap mdeedy hajxy häxøpy mbajatcøøbiä; 32 y jaduhn hajxy mjaanch pajatcø'øwaambä.

 33'Jaduhn mäwíinäts hajxy mga'awiindøyyä nebiä tsahñdiän.
 Hoyhoy hajxy jaduhn jiiby mdsaachpøga'añ møjcu'uhaam.
 34Nguexáambiøch ja'a Diosquexypä maa mijtsän, møødä cuhwijypiä, møødä yajnähixøøbiä. Näje'e hajxy myagho'oga'añ; näje'e hajxy mmøjpahbeda'añ cruzcøxp; näje'e hajxy mwobho'oga'añ tsajtøgooty. Näje'e hajxy mbäbo'owa'añ cajpt-cajpt. 35 Mijts jaduhn mmøødhadaamby ja'a pojpä coo ja'a hojiäya'ayhajxy nägøxiä yagho'cä møødä Abel møødä Zacarías, ja'a Berequías yhuung. Tsajtøgooty ja'a Zacarías yagho'cä; ja'a mhap ja'a mdeedyhajxy jaduhn jecy jatcøøyy. 36 Tehm tiøyhajt jaduhn, mijts ja'a pojpä mmøødhadaamby.

37 'Mijts Jerusalénpäjäya'ay, tøø ja'a Diosquexypä hajxy mguhga'ach. Jaduhn mäwíinhøch mijts mayhooc tøø nja näwa'añ nebiä tseey ja'a yhuung ñähmuhxtägoyyän; pero caj mijts myajnäwa'ana'añ.
38 Mobädájpøch mijts nnähgue'ega'añ, 39 y cábøch jaduhn xyhixaannä høxtä cóonøch hänajty ngädaactägatsa'añ. Mänit hajxy mmäna'ana'añ: "Tsøc yø'øya'ay wiingudsähgøøyyäm, yø'øya'ay Diosquexypä."

24 Mänitä Jesúshajxy piädsøømy tsajtøgooty. Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Huug hix yø'ø møj tsajtøjc.

²Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tehm tiøyhájthøch mijts nnäma'ay, yø'ø møj tsajtøjcä, cøxaamb jaduhn piuma'añ; cøxaamb jaduhn quiuhdägoyya'añ.

³Mänit hajxy ñøcxy maa ja'a Olivostunän. Mänitä Jesús yhøxtaacy naaxwiin. Mänitä Jesús hamee'ch ñämaayyä ja'a miägu'ughajpähajxy: —Højts hawáanac mänaa yø'ø tsajtøjc jaduhn piuma'añ. Mädyii hijxtahnd jaduhn cähxø'øgaamb coo hänajty mgädaactägatsa'añ, coo ja'a naaxwiimbä hänajty wyiimbida'añ.

⁴Mänitä Jesús miänaañ:

—Ca'a hajxy myajwiinhøøñ. ⁵Minaamb hajxy nämay. Jaduhn hajxy ñibiäda'aga'añii nébiøch høøchän. Jaduhn hajxy miäna'ana'añ: "Høøch je'e Cristo." Nämayyä jäya'ay yajwiinhøøna'añ. ⁶Mänit hajxy mmädoyhada'añ coo ja'a tsip jaduhn tøø piädø'øgy. Pero cab hajxy mdsähgó'øwät. Tsipcøxpä häyohn jaduhn jiada'añii. Pero cajnä hänajty yhabaady coo ja'a naaxwiimbä hänajty wyiimbida'añ. ⁷Cajpthaam hajxy jaduhn ñimiädsibø'øwa'añii. Naxaambä yuuba'am wiinduhmyhagajpt møødä hujx. ⁸Pero nä'ä tsohndaacnä ja'a tsø'ty hänajty iaduhn.

⁹'Mänit mijts myaghäyoowhixa'añ myajyagho'oga'añ. Mänit mijts myajmähanhada'añ maa ja'a høøchcøxpän wiinduhmyhagajpt. 10 Mänitä Dios hajxy ñajtshixø'øwa'añ nämay. Mänit hajxy ñimiähanhada'añii hamiñ haxøpy møødä hajxy tijaty yajniñähdsøma'añii. ¹¹Wäditaambä høhndaacpähajxy hänajty may. Mäna'anaamb hajxy hänajty cooc tyijy hajxy wiädity ja'a Dioscøxpä. Nämayyä cu'ughajxy yajwiinhøøna'añ. 12 Cab hajxy ñimiägu'ughadáanänä je'eguiøxpä coo ja'a haxøøgpä hänajty jiaanch tehm wiädity. ¹³Pero pønjaty jaduhn ca'a

jøjwa'adsaamb, je'eds ja'a hoybä paadaamb. ¹⁴Wiinduhmyhagajpt ja'a mädia'agy wiädita'añ mädyii jaduhm mänaamb coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ. Cøxaambä cu'ughajxy miädoyhada'añ; mänítäts ja'a naaxwiimbä wyiimbida'añ.

¹⁵'(Pøn hädaa nocy capxp, ween jaduhn wyiinjuø'øy.) Ja'a Daniel, Dios jaduhn jecy quejx. Je'eduhn cujahy coo ja'a haxøøgpä miedsa'añ maa ja'a Diostøjcän, y coo mänit jaduhn yajma'ada'añ. Coo ja'a haxøøgpä hajxy mhíxät, 16 mänit hajxy päyø'øguiä mnécxät maa ja'a tunan, mijts yaa tsanaabia Judeanaaxooty. ¹⁷Y ja'a hajxy hijpä tøjwiing, jaduhyyä hajxy piäyø'tówät, cab hajxy jaduhn tii yajpädsǿmät tøgooty. ¹⁸Y ja'a hajxy jim hijpä camjooty, jaduhyyä hajxy piäyø'tóøbät, cab hajxy jaduhn nøcxy tii wyich maa ja'a tiøjcän. 19 Pobre ja'a to'oxiøjc-hajxy hänajty maaxhuungmøødpä, møød hajxy hänajty huungyajtsi'tspä. ²⁰Mmänuu'xtá'agäp ja'a Dios hajxy coo hajxy ween mga'a päyø'øgy coo hänajty tiøøchcä, ni ja'a poo'xxiøøjooty. ²¹Porque jaanch tehm miøc ja'a tsaachpä ñaxa'añ. Ni mänaa jaduhn tøø quia'a jadyii nebiä jaduhn jiada'añiijän. Y caj mänaa jiajtägatsa'añii jadähoocän. ²²Pero Dios jaduhn tøø yajnähdijy coo ja'a tsaachpä jejcy quia'a jadøøjät, je'eguiøxpä coo chocy ja'a tøøbä wyiimbíyyäbä. Coo häxøpy jaduhn tøø quia'a yajnähdijy, caj pøn häxøpy cho'oga'añ.

²³'Coo mijts pøn xñämá'awät: "Huug hix, chaadsä Cristo", o

"Huug hix, xiids je'e", cab hajxy mmäbøgät. 24 Hix, minaambä wiinhøhmbähajxy; jaduhn mäwiin hajxy ñibiäda'aga'añii nebiä Criston; jaduhn mäwiinäts hajxy ñibiäda'aga'añii nebiä Diosquexypän. Yajcähxø'øgaamby hajxy ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä nebiä cu'ug hajxy jaduhn wyiinhøønät; høxtä ja wiinhøønáanäp hajxy je'ebä, ja'a Dios tøø wyiimbíyyäbä. 25 Chaads mijts nnäma'ay jäguemiä. ²⁶Coo pøn xñämá'awät: "Huug hix, jim wiädity pactuum", cab hajxy jim mnécxät; o coo hajxy xñämá'awät: "Huug hix, jiiby je'e yu'uchtiuum", cab hajxy mmäbøgät. 27 Cooch hänajty nwiimbida'añ, høøch ja'a Diosquexypä, jaduhn mäwiin quiähxø'øga'añ nebiä wädsucän. Wiinduhmyhagájpthøch ja'a jäya'ayhajxy xyhixa'añ. ²⁸Tsipcøxp jaduhn jiada'añii nébiøch chaa nmäna'añ.

²⁹ 'Coo ja'a tsaachpä hänajty tøø ñajxnä, mänitiä hänajty wyiingoodsø'øwa'añ; cabä po'o hänajty yhana'añ. Chaadsä madsa'a may quia'awa'añ; chaadsä tsajt chäyuyya'añ. 30 Mänítøch ja'a nhijxtahnd jim quiähxø'øga'añ tsajpootyp cooch hänajty nwiimbida'añ, høøch ja'a Diosquexypä. Mänitä jäya'ayhajxy wiinduhmyhagajpt jiø'øwa'añ xiuudsa'añ. Mänítøch hajxy xyhixa'añ cooch hänajty ngäda'aga'añ jocjooty. Diosmäjaaháamhøch jaduhn ngäda'aga'añ hajájjäp. 31 Mänítøch ja'a nmoonsä tsajpootypä nhane'ema'añ coo ween hajxy møc San Mateo 24 56

xiu'uxy xuuxthaam. Mänítøch ja'a nwiimbiybähajxy xyajtu'ugmugaanä wiinduhmyhagajptpä.

32'Tsøg ja'a tsø'ty jaduhn yajmäbáatäm nebiä piidsquepiän. Coo yhaabiädsømy, mänit hajxy mnajuø'øy coo pioodtägøøñä. ³³ Jaduhn mäwíinäts je'e, coo ja'a tsø'ty hajxy jaduhn mhíxät, mänit hajxy mnajuø'øwät cooch hänajty mobädajpä nwiimbida'añ. ³⁴Tøyhájtäts mijts nnäma'ay, cooch hänajty nwiimbida'añ, cajnä jäya'ayhajxy hänajty quiøxy ho'ogy, ja'a hajxy jäda'ahaty jugyhajpä. ³⁵Ja'a tsajtwiing jaduhn tägoyyaamb møødä naaxwiimbä. Tøjiadaamb jaduhn nébiøch cham nmädia'aguiän.

36'Pero ni pøn jaduhn quia'a najuø'øy mänaaxøø jiada'añii ni mäduhnajtä. Ni ja'a Diosmoonsä tsajpootypä hajxy quia'a najuø'øy. Ni høøch nga'a najuø'øy, høøch ja'a Dioshuung. Jagooyyä Dios jaduhn ñajuø'øy, ja'a nDeedyhájtäm.

³⁷ 'Cooch jaduhn nwiimbida'añ, høøch ja'a Diosquexypä, jaduhn mäwiinäts hänajty jiada'añii nebiä Noé jecy jiajtiän. ³⁸Cajnä Dios ja'a nøøgomdägoy hänajty quiexyñä. Jimä jäya'ayhajxy hänajty quiay yhu'ugy, piøcy yhu'ugy, høxtä coo ja'a Noé hänajty tøø tiägø'øy barcojooty. ³⁹Ni mänit hajxy hänajty quia'a najuø'øyñä høxtä coonä ja'a nøøgomdägoy miejch. Mänit hajxy cøjx chømdu'ubøgyii. Jaduhn mäwíinäts jiadáanäbä cooch hänaity nwiimbida'añ, høøch ja'a Diosquexypä. 40 Mänitxøø ja'a ya'adiøjc-hajxy hänajty nämetsc yhida'añ camjooty. Tu'ug hänajty

yajnøcxa'añii; tu'ug hänajty yajmähmø'øwa'añii. ⁴¹Metscä to'oxiøjc-hajxy hänajty jiøch. Tu'ug hänajty yajnøcxa'añii; tu'ug hänajty yajmähmø'øwa'añii.

42'Nähix hahixø'ø hajxy mhídät; cab hajxy mnajuø'øy mänaa ja'a mWiindsønhajxy quiäda'aga'añ. 43 Jaduhn mäwíinäts ja'a cudøjc-hajxy, coo hajxy jaduhn ñajuø'øwät mäduhnajtä ja'a mee'tspä miedsa'añ coods, jujcy hajxy jaduhn yhídät, y cabä mee'tspä hajxy jaduhn yajtøjtägø'øwät. 44 Jaduhn mäwíinäts mijtspä, nähix hahixø'ø hajxy mhídät. Cábøch mijts xñä'ägä najuø'øwät mänáajøch jaduhn ngäda'aga'añ, høøch ja'a Diosquexypä.

45 'Ja'a moonsäwiindsøn, je'edsä miämoonsä yajcaaby maa ja'a wviindsøn tiøjcän. Hoy jaduhn coo ja'a wyiindsøn miädia'agy miäbøjcät, coo cuhwijy tiúnät. 46 Coo ja'a wyiindsøn miédsät, jootcujc ja'a moonsä ñijiäwø'øwa'añii mädyii jaduhn cudiuumb. 47 Tøyhájtäts mijts nnäma'ay, jaduhnä moonsä piäda'aga'añii nebiä wyiindsønän jim maa ja'a wyiindsøn tiøjcän, mäduhñtiä ja'a wyiindsøn hänajty miøødä. 48 Pero ja'a moonsä ca'a hoybä, je'eds jaduhn mäna'anaamb cooc tyijy ja'a wyiindsøn quia'a tsoj medsa'añ. 49 Mänitä miämoonsä tiägø'øwa'añ häyoowhijxpä. Mänitä mu'ugyjiäya'ay miøødtägø'øwa'añ caabiä huucpä. ⁵⁰Cabä wyiindsøn jaduhn yhuuc jahmiedsaannä coo wyiimbida'añ. Coo ja'a wyiindsøn jaduhn jiaanch médsät, 51 mänítäts

ja'a craa hoyhoy quiumädowa'añ møødä miäga'awiindøybä. Mänit hajxy jiø'øwa'añ xiuudsa'añ.

↑ Coo ja'a Dios ja'a miäjaa **2** jaduhn yajcähxø'øga'añ, jaduhn mäwíinäts je'e nebiä pøc hu'ug tøø jiadyiijän. Jimä cäxyiidøjc ja'a jamiø'ød hajxy hänajty yhahixy. Nämajc hajxy hänajty. Candilcón hajxy hänajty yhahixy. 2-4 Nämägooxc-hajxy, cab hajxy hänajty nähix hahixø'ø tøø tiu'ubøcy. Cabä guiaastä hajxy hänajty nä'ä tägø'øbä tøø jiuy. Pero ja'a jiamiøødhajxy ja'a jaac nämägooxpä, nähix hahixø'ø hajxy hänajty tøø tiu'ubøcy mäbøjpä. Nä'ä tägø'øbä ja'a guiaastä hajxy hänajty tøø jiuy. 5Coo ja'a jamiø'ød jaduhn quia'a tsoj mejch, mänitä cäxyiidøjc-hajxy cøjx miaaho'ogy. 6Coo quiuptsuhmdäjøøyy, mänitä jäya'ay tu'ug yaaxy: "Xiidsä jamiø'ød miech; nøcx hajxy jøjcubaadø'øw." ⁷Mänitä cäxyiidøjc-hajxy cøjx piädø'øgy. Mänitä quiandilhajxy quiuhdøø'xøøyy. 8 Mänit hajxy miänaañ, ja'a hajxy hänajty nähix hahixø'ø tøø quia'a tu'ubéquiäbä: "Højtsä gaastä weentiä móoyyäc; pi'idsaamb højtsä ngandil jaduhn." ⁹Mänit hajxy yhadsooyy, ja'a hajxy hänajty nähix hahixø'ø tøø tiu'ubéquiäbä: "Caj, ni jaduhn quia'a mädøyhada'añ maa ja'a højtscøxpän. Nøcx hajxy jaduhn ñijiúuyyäxä maa tioogyiijän." ¹⁰Mänit hajxy ñøcxy juubiä. Mänitä jamiø'ød jaduhn miejch. Ja'a cäxyiidøjc-hajxy gaastämøødpä, mänitä jamiø'ød hajxy miøødtägøøyy tøgooty. Mänitä

tøjc hajxy yhagøøñä. ¹¹Mänitä cäxyiidøjc-hajxy jia mejtsnä, ja'a gaastä hajxy hoy tøø jiúyyäbä. Mänitä hajxy jia cugapxøøyy: "Wiindsøn, huuc yaghawa'ads hädaa tøjc." ¹²Mänit hajxy ñämaayyä: "Cábøch mijts jaduhn nhixiä. Tøyhajt jaduhn."

¹³Coo ja'a Jesús jaduhn miädiaacpädøøyy, mänit miänaañ:

—Jaduhn hajxy mnibiäda'agǿøjät nähix hahixø'ø. Caj mijts mnajuø'øy mänáajøch nwiimbida'añ, høøc'h ja'a Diosquexypä.

14'Coo ja'a Dios ja'a miäjaa jaduhn yajcähxø'øga'añ, jaduhn mäwíinäts je'e nebiä jäya'ay tu'ugpän. Nøcxaamb hänajty je'e wiingnaaxooty. Mänitä mioonsähajxy miøjyaaxy. Mänitä xiädø'øñ yajmämähmøøyy.

¹⁵'Tu'ug jaduh<u>n</u> yajmämähmøøyyä mägooxmillón. Paady may miooyyä coo hänajty jiaty xädø'øñyajmayø'øw. Tu'ug jaduhn yajmämähmøøyyä mejtsmillón. Tu'ug jaduhn yajmämähmøøyyä tu'millón. Mänitä wiindsøn tiu'ubøjcy. 16 Jaaya'ay ja'a mägooxmillón wiingpójcäbä, yajtägøøyy jaduhn niyhajájtäbä. Yajmayøøyy ja'a xädø'øñ jaduhn; mägooxmillón jaduhn jiaac paaty. ¹⁷Jaanä jaduhnduhmbä, jaaya'ay ja'a mejtsmillón wiingpøjcäbä, mejtsmillón jaduhn jiaac paaty. ¹⁸Pero jaaya'ay ja'a tu'millón wiingpójcäbä, hoy ja'a jut jaduhn tiajy. Mänitä wyiindsǿn xiädø'øñ hoy yú'tsänä jutjooty.

¹⁹'Cujecy ja'a wyiindsønhajxy miejtstägajch. Mänit hajxy tiägøøyy cueentäyajpädsøømbä. ²⁰Jayøjp San Mateo 25 58

jaaya'ay miejch ja'a mägooxmillón hänajty tøø wyiingpøquiäbä. Mänitä wyiindsón miooyy coxiä møødä mägooxmillón tøø jiaac páadiäbä. Mänit miänaañ: "Wiindsøn, mägooxmillónhøch jaduhn xmiooyy; chaads je'e møødä mägooxmillónhøch tøø njaac yajmayó'øyäbä." ²¹Mänitä wyiindsøn miänaañ: "Hoy miich jaduhn tøø mgudiuñ. Wéeñtiøch miich nyajmämähmøøyy. Maas máyhøch miičh ja'a xädø'øñ jaduhn njaac mo'owa'añ neby jaduhn mjaac yajmayø'øwät. Tøjtägø'øw tøgooty, ween nxoondáacäm." 22 Mänitä craa jiaac mejch ja'a mejtsmillón hänajty tøø wyiingpøquiäbä. Mänit miänaañ: "Wiindsøn. mejtsmillónhøch jaduhn xmiooyy; chaads je'e møødä mejtsmillónhøch tøø njaac yajmayø'øyäbä." ²³Mänitä miich jaduhn tøø mgudiuñ. Wéeñtiøch miich jaduhn nyajmämähmøøyy. Maas máyhøch miich ja'a xädø'øñ jaduhn njaac mo'owa'añ neby jaduhn mjaac yajmayó'øwät. Tøjtägø'øw tøgooty, ween nxoondáacäm." ²⁴Mänitä craa jiaac tehm miejch ja'a tu'millón hänajty tøø wyiingpøquiäbä. Mänit miänaañ: "Wiindsøn, nnajuøøbiøch coo miich hojioot mga'a møødä. Miich ja'a xädø'øñ jaduhn mbaadaamby maa tøø mga'a tuñän. ²⁵Páadyhøch hijty ndsähgø'øy. Páadyhøch ja'a xädø'øñ hoy nyu'uch naaxjutjooty. Huug hix, chaads je'e." ²⁶Mänitä wyiindsón yhadsooyy: "Caj miich hoy mgudiuñ. Mjaanch tehm ñuux miich. Mnajuøøby miich

jaduhn cooch hojioot nga'a møødä, coochä xädø'øñ nbaada'añ maach tøø nga'a tuñän. 27 Páadyhøch nxädø'øñ jaduhn cu xpiädaacä bancojooty. Jiiby cu miayøøyy. Mänítøch nxädø'øñ cu xmiooyy møødä xädø'øñhuung." 28 Mänitä hajxy ñämaayyä, ja'a hajxy jim tänaabiä: "Pøjcä yø'ø craa xädø'øñ hajxy tu'millón; mo'ow yø'ø craa hajxy ja'a majcmillónmøødpä. ²⁹Pøn may nä'ägä møød, maas may jaduhn mio'owa'añii. Hanaxiä jaduhn miøødhada'añ. Pero pøn jaduhn weeñtiä møød, pøgáanäxäp je'e mäduhñtiä miøødä. 30 Yø'ø craa jaanch tehm ñuuxpä, høxwijtspädsøm hajxy hagoodstuum. Jiiby jaduhn jiø'øwa'añ xiuudsa'añ."

31 'Cooch jaduhn ngädá'agät hanehmbä, høøch ja'a Diosquexypä, jímhøch jaduhn nhäña'awa'añ maa ja'a hoyhäñaabiejtän ja'a yajxonbä. Quípxyhøch nmoonsä tsajpootypähajxy xmiøødcäda'aga'añ nägøxiä. ³²Mänítøch ja'a jäya'ayhajxy xwyiingumedsø'øwa'añ ja'a wiinduhmyhagajptpä. Mänítøch hajxy jaduhn nyajwa'xa'añ nebiä meegän nebiä chiibän. ³³Nbäda'agáambiøch näje'e maach nhahooguiø'øjän, näje'e maach nhanajtycø'øjän. 34 Ja'a hajxy hijpä hahooguiø'ø, mänítøch hajxy nnäma'awa'añ: "Min hajxy yam; tøøch mijts nDeedy xwyiimbiy coo hajxy mhané'emät. Jeguiän hajxy jaduhn xwyiimbiiyy, cajnä ja'a naaxwiin hänajty yhädiuñ. 35 Mänáajøch hijty nyäho'ogyiijän, mänítøch hajxy xyajcaayy.

Mänáajøch hijty ndødsø'øyiijän, mänítøch hajxy xyajnøøhuucy. Mänáajøch hijty nwäditiän nebiä jäguembäya'ayän, mänítøch hajxy xyaghamejtstaacy. 36 Mänáajøch wit hijty nga'a møødän, mänítøch hajxy xñähxojxy. Mänáajøch hijty mba'amgo'na'ayän, ndsumyhäña'ayän, mänítøch hajxy hoy xquiuhixy." ³⁷ Ja'a hajxy hijpä hahooguiø'ø, mänit hajxy yhadsowa'añ: "Wiindsøn, mänaa højts miich tøø nyajcay; mänaa højts miich tøø nyajnøøhu'ugy; ³⁸mänaa højts miich tøø nyaghamejtsta'agy; mänaa højts miich tøø nnähxoxy; 39 mänaa højts miich hoy tøø nguhixy." 40 Mänítøch nhadsowa'añ: "Tøyhajt mijts nnäma'ay, cooch mijts ja'a njamiøødhajxy tøø xñäxuu'tsä, hoy hajxy quia'a ja møjtøjcä, jaduhn mäwíinhøch tøø xñäxuu'tspä."

41'Mänítøch hajxy nnäma'awa'añ ja'a hajxy hanajtycø'øbä: "Jua'ads hajxy jim, mijts haxøøgtuum hijpä. Häda'ag hajxy jiiby maa ja'a jøøn mänaa quia'a pi'ichän. Paadiä jøøn tøø piäda'agyii, jiibiä møjcu'uhajxy chaachpøga'añ. 42 Mänáajøch hijty nyäho'ogyiijän, cábøch hajxy xyajcaayy; mänáajøch hijty ndødsø'øyiijän, cábøch hajxy xyajnøøhuucy; 43 mänáajøch hijty nwäditiän nebiä jäguembäya'ayän, cáboch hajxy xyaghamejtstaacy; mänáajøch wit hijty nga'a møødän, cábøch wit hajxy xmiooyy; mänáajøch hijty nba'amgo'na'ayän, ndsumyhäña'ayän, cábøch hajxy hoy xquiuhixy." 44 Mänit hajxy miäna'ana'añ: "Wiindsøn, mänaa højts miich nga'a puhbejty;

mänaa højts miich nhijxy coo hänajty myäho'ogyii, coo hänajty mdødsø'øyii, coo hänajty mwädity nebiä jäguembäya'ayän, coo wit hänajty mga'a møødä, coo hänajty mba'amgo'na'ay, coo hänajty mdsumyhäña'ay." 45 Mänítøch nhadsowa'añ: "Tøyhajt mijts nnäma'ay, cooch mijts ja'a njamiøødhajxy tøø xquia'a näxuu'tsä, hoy hajxy quia'a ja møjtøjcä, jaduhn mäwíinhøch tøø xquia'a näxuu'tspä." 46 Yø'øds hajxy jiiby häda'agaamb maa hajxy chaachpøga'añän cøjxta'axiøø. Pero pønjátyhøch tøø nwiimbiy, je'eds hajxy cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiä Dios jiugyhatian.

26 Coo ja'a Jesús jaduhn miädiaacpädøøyy, mänit ñämaayy ja'a jiamiøødhajxy:

²—Mnajuøøby hajxy jaduhn coo ja'a pascuaxøø cumaaxc yhadsuujø'øwa'añ. Mänítøch hajxy xyajcø'ødägø'øwa'añ, høøch ja'a Diosquexypä. Mänítøch hajxy xmiøjpahbeda'añ cruzcøxp.

³Mänitä teedywiindsønhajxy yhamugøøyy møddä ley-yajnähixøøbiähajxy møddä jäya'ayhajxy martuumähajpä maa ja'a judíoshajxiän. Jim hajxy yhamugøøyy maa ja'a Caifás tiøjcän, ja'a hänajty møjcuhdujtmøødpä maa ja'a teedyhajxiän. ⁴Mänit hajxy quiojyquiapxyhajty nebiä Jesús hajxy miádsät, neby hajxy jaduhn yaghó'ogät. ⁵Mänit hajxy ñiñämaayyä:

—Cab jaduhn yhoyyä coo hajxy nmájtsämät ja'a xøøjooty coo ja'a cu'ughajxy ñä'ä haamhadät.

⁶Jimä Jesús hänajty maa ja'a cajpt jaduhn xiøhatiän Betania,

maa ja'a Simón tiøgootiän, ja'a hänajty tøø ñähwa'achíijäbä ja'a haxøøgpa'am. 7Jimä Jesús hänajty quiay, mänitä to'oxiøjc tu'ug miejch, perfumecón, ja'a jaanch tehm chowbä. Mänitä Jesús ja'a perfume yajcuhda'xøøyyä. ⁸Coo ja'a Jesús jiamiøødhajxy jaduhn yhijxy, cab hajxy jaduhn yhojiäwøøyy. Mänit hajxy miänaañ:

—Tii yø'ø perfume jaduhn coo yaghäyooyy. ⁹Coo jaduh<u>n</u> cu tioo'cy, mänitä häyoobäya'ay jaduhn cu ñä'ägä puhbejty.

¹⁰Coo ja'a Jesús jaduhn miädooyy, mänit miänaañ:

—Ca'a yø'ø to'oxiøjc hajxy mhadsipy. Ca'a yhaxøøgpä jaduhn tøø tiuñ maa ja'a høøchcøxpän. ¹¹Ja'a häyoobädøjc, homiänaajä mijts jaduhn xmiøødhida'añ; pero høøch, cábøch mijts jejcy nmøødhida'añ. 12 Páadyhøch yø'ø to'oxiøjc perfume xyajcuhda'xøøyy, cooch mobädajpä nho'oga'añ. ¹³Tøyhájtäts mijts nnäma'ay, homiaajä hädaa hoguiapxy hädaa homiädia'agy hajxy yaghawa'xø'øwät maa hädaa yaabä naaxwiinän, mänit hajxy jaduhn miädia 'aga'añ nébiøch yø'ø to'oxiøjc perfume tøø xyajcuhda'xø'øy. Jaduhnds yø'ø to'oxiøjc jiahmiedsa'añii.

14-15 Ja'a Jesús jiamiøødhajxy ja'a nämajmetspä, tu'ug hänajty xiøhaty Judas Iscariote. Mänitä Judas ja'a teedywiindsønhajxy hoy ñäma'ay:

—Mädúhñtiøch hajxy xmiäjúyät cooch ja'a Jesús hajxy nyajcø'ødägø'øwät.

Mänitä Judas miooyyä hii'xmajc plataxädø'øñ. 16 Mänit wyiinmahñdyhajty nebiä Jesús yajcø'ødägø'øwät.

¹⁷Ja'a teh<u>m</u> xiøøhadsuujø'ø hajxy hänajty quiuhdujthaty coo ja'a tsajcaagy hajxy hänajty quiay ja'a ca'a tsoomiøødpä. Mänitä Jesús ja'a jiamiøød ñämejtsä. Mänit miäyajtøøwä:

—Maa hajxy ndsuugáayyämät ja'a pascuaxøøjooty.

¹⁸Mänitä Jesús yhadsooyy:

-Nøcx hajxy cajptooty maach nmägu'ughajpä tiøjcän. Mänit hajxy mnämá'awät: "Nøm højts nWiindsøn miäna'añ cooc tøø yhabáatäxä, y cooc højts yaa ndsuugaya'añ ja'a pascuaxøøjooty maa miich mdøgootiän."

¹⁹Mänit hajxy jiaanch cudiuu<u>ñ</u> neby hajxy ñämaayyän. Mänitä jøø'xy hajxy yhädiuuñ.

²⁰Coo quioodsøøyy, ji<u>m</u>ä Jesúshajxy hänajty quiay møødä nämajmetspä. ²¹Mänitä Jesús miänaañ caaguiujc:

—Tøyhájtäts mijts nnäma'ay cooch mijts mjamiøød tu'jäya'ay xyajcø'ødägø'øwa'añ maach nmädsipän.

²²Mänit hajxy jiootmadiägøøyy. Mänit hajxy tiägøøyy yajtøøbä:

—Wiindsøn, nej, høøch je'ejä.

²³Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Ja'ach tu'ugtexy xmiøødcaamiujpä, jé'echäts jaduhn xyajcø'ødägø'øwaamb. ²⁴Jadúhnhøch njada'añ nhabeta'añ, høøch ja'a Diosquexypä, nebiä Diosmädia agy jaduhn miäna añän. Pero jaanch tehm chaachpøgaamb jaaya'ay häyoobä ja'ach tøø xyhawaanø'øyäbä. Mejor häxøpy tøø quia'a miñ tøø quia'a ca'ay.

²⁵Mänitä Judas miänaa<u>ñ</u>, ja'a hänajty tøø yhawaanø'øyäbä:

—Wiindsøn, nej, høøch je'ejä. Mänitä Jesús yhadsooyy:

-Miich je'e.

²⁶ Jimnä hajxy hänajty quiayñä, mänitä Jesús tsajcaagy quionø'cy. Mänitä Dioscujú'uyäp yejcy. Mänitä tsajcaagy qyijwa'xy. Mänitä jiamiøød miooyy. Mänit miänaañ:

—Cay hajxy; jaduhn mäwiin hädaa tsajcaagy nébiøchä nni'x nébiøchä ngopcän.

²⁷ Mänitä Jesús taza quionø'cy. Mänitä Dioscujú'uyäp yéjcumbä. Mänitä jiamiøød ja'a taza miooyy. Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:

—Hu'ug hädaa vino hajxy nägøxiä. Mänitä vino hajxy yhuucmujcy tu'ugtaza.

²⁸Mänitä Jesús miänáangumbä:

—Jaduhn mäwiin hädaa vino nébiøchä nnø'tiän. Hijxtahnd jaduhn coochä jemyguiuhdujt nyajwiimbädsøma'añ coochä jäya'ayhajxy may nnähho'tu'uda'añ, cooch jaduhn nyajnähwa'adsaanä ja'a piojpä quiädieey. ²⁹Pero nnämáabiøch mijts cooch hädaa vino nga'a huuctägatsa'añ høxtä cóonøch hänajty tøø nho'ogy. Mänítøch mijts jaduhn nmøødhuucmujtägatsa'añ jim maachä nDeedy jaduhn yhane'emiän.

³⁰ Mänitä Dioshøy hajxy yhøøyy. Mänit hajxy ñøcxy maa ja'a Olivostunän. ³¹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Hädaa coods, cábøch mijts ja'a nmädia'agy hajxy hoy xmiäbøgáanänä. Mänítøch hajxy jaduhn xñähgue'ega'añ. Jaduhnā Diosmādia'agy miāna'añ: "Nyagho'ogáambiøch ja'a meegcueendähajpä. Mänitä meeghajxy xii yaa ñøcxø'øwa'añ." ³²Pero cooch hänajty tøø njujypiøcy, mänítøch nnøcxø'øga'añ jim Galilea; mänit mijts høxhaam mnøcxa'añ.

³³Mänitä Pedro miänaa<u>ñ</u>:

—Hoy miich hajxy nägøxiä xjia nähgué'egät, cábøch miich nnähgué'egät.

34 Mänitä Jesús miänaañ:

—Tøyhájthøch miičh nnäma'ay, coo ja'a tseey hänajty quia'a ya'axyñä hädaa coods, tøø miičh hänajty tägøøghooc mnijiøgapxyii cóogøch tyijy jaduhn xquia'a hixiä.

35 Mänitä Pedro miänaañ:

—Høyhøch miich näguipxy nja møødhó'ogät, cábøch jaduhn nnijiøgapxøøjät.

Jaduhn hajxy nägøxiä piamänaambä.

³⁶Mänitä Jesúshajxy miejch maa hänajty xiøhatiän Getsemaní. Mänitä Jesús miänaañ:

—Yaa hajxy høxta'ag naaxwiin; nøcxyhøch jimhaamby nhuuc Diospa'ya'axy.

³⁷Mänitä Jesús ja'a Pedro wioonøcxy hawiing møødä Zebedeo yhuunghajxy nämetscä. Mänitä Jesús tiägøøyy jootmayhajpä hoyhoy. ³⁸Mänit miänaa<u>ñ</u>:

—Jaanch tehm jiootmayhájpøch jaduhn. Jadúhnhøch nnijiäwø'øyii nebiä ho'ogaambän. Yaa hajxy mmähmø'øwät. Tsøg hajxy jujcy híjtäm.

³⁹Mänitä Jesús weeñtiä jiaac nøcxy. Mänit miägutscädaacy. Mänit Dyiospa'yaaxy: San Mateo 26 62

—Teedy, miičh mee'x, ca'a yhndijy jaduhn cu ndsaachpøjcy. Pero ca'a yhøøchä nguhdujt jaduhn nyajtunaamby; miichä mguhdujt nyajtunáanäm.

⁴⁰Mänitä Jesús wyiimbijty maa ja'a nädägøøgpä hänajty tøø ñähgue'eguiän. Jim hajxy hänajty mia'ay coo ja'a Jesús jim miejch. Mänitä Pedro ñämaayyä:

—Nej, ni tu'horä hajxy jujcy mga'a hida'añä. ⁴¹ Jujcy hajxy mhídät. MDiospa'yá'axäp hajxy jaduhn nebiä møjcu'u hajxy jaduhn xquia'a jøjcapxø'øwät. Jia tsojpiä mjoothajxy jaduhn coo hajxy jujcy mhídät, pero ja'a mni'x ja'a mgopc-hajxy jaduhn ca'a mee'xtugaamb.

⁴² Ja'a miämetsc-hoocpä Jesús ñøcxy Diospa'yaa<u>x</u>pä:

—Teedy, miičh mee'x, cábøch ndijy jaduh<u>n</u> cu ndsaačhpøjcy. Pero ween miičhä mguhdujt nyajtúu<u>n</u>äm.

43 Mänit wyiimbíjcumbä maa ja'a Pedrohajxiän. Tøø hajxy hänajty miaahó'cumbä. Jaanch tehm mia'awaamb hajxy hänajty hanaxiä. 44 Mänitä Jesús ñähguéeccumbä. Mänit ñécxcumbä miädägøøghoocpä Diospa'yaaxpä. Mänit jaduhyyä miänáangumbä. 45 Mänit miéjtscumbä maa ja'a Pedrohajxiän. Mänit miänaañ:

—Ma'awxä hajxy, poo'xxä hajxy. Tøøds je'e yhabaady cooch hajxy xyajcø'ødägø'øwa'añ maa ja'a cubojpä cugädieejiäya'ayän, høøch ja'a Diosquexypä. ⁴⁶ Pädø'øg hajxy, jamds hajxy. Xiids je'e myiñ ja'a høøch jaduhn xyegaambä.

⁴⁷Mädiaacnä ja'a Jesús hänajty coo ja'a Judas miejch, ja'a Jesús hänajty tøø miøødwädítiäbä ja'a miämajmetspä. Jaanch tehm miay ja'a jäya'ay hänajty miøødä, pujxtmøødpä, paxycappä. Ja'a teedywiindsønhajxy jaduhn quejx møødä martuumädøjc. ⁴⁸ Ja'a Judas ja'a Jesús hänajty yegaamb. Tøø ja'a Judas ja'a jäya'ay hänajty ñäma'ay:

—Ja'a høøch hänajty ndsu'xaambiä, je'eds hajxy mmádsäp.

⁴⁹ Mänitä Judas ja'a Jesús ñämejch. Mänitä yajpoo'xy. Mänit chu'xy. ⁵⁰ Mänitä Jesús miänaañ:

—Mägu'ughajpä, tiich xwia'ana'añ. Mänitä Jesús hajxy miajch.

⁵¹Mänitä Jesús jiamiøød ja'a piujxt jiuu'ty. Mänitä teedywiindsøn mioonsä tu'ug tiaatspujxtúutäxä.
⁵²Mänitä Jesús miänaañ:

—Cuyuugø'øw yø'ø mbujxt. Pønjaty jaduhn pädø'p pujxthaam, jaanä pujxthaam yho'ogaambä. ⁵³Nej, caj miich mnajuø'øyä, coochä nDeedy jaduhn nnämá'awät cooch ween xpiuhbety, mänítøch ja'a mioonsä tsajpootypä milhaam xyajnäguéxät. ⁵⁴Pero cooch jaduhn nnämá'awät, cabä Diosmädia'agy jaduhn tiøjiádät maa jaduhn myinän cujaay cooch jaduhn tsipcøxp njada'añ nhabeta'añ.

⁵⁵Mänitä Jesús ja'a majiäya'ay ñämaayy:

—Pujxtmøød paxycap hajxy tøø mbädø'øgy. Jadúhnhøch hajxy tøø xmiach nebiä mee'tspän. Jabom-jabómhøch mijts hijty nyajnähixø'øy tsajtøgooty, y cábøch hajxy mänaa tøø xmiach. ⁵⁶ Pero páadyhøch jaduhn njaty nhabety, jaduhnä Diosmädia'agy jaduhn tiøjiádät, nebiä Diosquexypähajxy jecy quiujahyyän.

Mänitä Jesús jiamiøødhajxy quiøxy päyø'cy. Nidiuhmä Jesús jaduhn ñähgueecä.

57 Mänitä Jesús yajmejtsä maa ja'a Caifás tiøjcän, ja'a møjcuhdujtmøødpä maa ja'a teedyhajxiän. Jimä ley-yajnähixøøbiähajxy hänajty tøø yhamugø'øy møødä martuumädøjc-hajxy. 58 Ja'a Pedro, jäguemjuøøby hänajty pianøcxy. Mänit jiiby tiägøøyy maa ja'a Caifás tiøjwiingän. Mänitiä yhøxtaacy maa ja'a policíahajxiän. Yhixaamby hänajty je'e nebiä Jesús hänajty tiuna'añii.

⁵⁹ Ja'a Jesús, tøø hänajty yajtøjtägø'øyii maa ja'a teedywiindsønhajxy hänajty tøø yhamugø'øyän møødä ley-yajnähixøøbiähajxy møødä møjtøjc-hajxy. Jiiby hajxy hänajty wyiinmahñdyhaty nebiä Jesús hajxy jaduhn nähøønø'øwät, hoy jaduhn quia'a ja tøyyä, nebiä Jesús hajxy jaduhn yajyagho'ogøøjät. ⁶⁰Pero cabä tøyhajt hajxy piaaty, hoy jäya'ay may jia wi'i nähøønøøyy. Mänitä høhndaacpä metsc piädsøømy. ⁶¹Mänit hajxy miänaañ:

—Nøm yø'ø craa miänaañ coogä Diostøjc jaduhn yajma'ada'añ; mänítäc cumaaxc wiingpä yajpädø'øgáangumbä.

62 Mänitä teedywiindsøn tiänaayyø'cy. Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Nej, caj mhadsowa'añä. Tii hajxy jaduhn coo xñäxø'øwø'øy.

63 Pero cabä Jesús waamb ñä'ä mänaam̃. Mänitä teedywiindsøn miänáangumbä: —Ja'a Dioscøxpä miičh ja'a tøyhajt myégät; højts hawáanäc pø tøyhajt jaduhn coo miičh ja'a Dios tøø xquiexy, coo ja'a Dios xyHuunghaty.

64 Mänitä Jesús miänaañ:

—Tøyhajt jaduhn nej miich mmäna'añän. Jadúhnhøch mijts nnämaabiä, høøch ja'a Diosquexypä, cooch hajxy xyhixa'añ häña'a maa ja'a Dios yhahooyhaampiän, ja'a mäjaamøødpä; y cooch jaduhn nmänajtägatsa'añ jocjooty.

65 Mänitä teedywiindsón ja'a wyit quiøø'ch. Paady quiøø'ch coo hänajty yhawa'anda'agy. Mänit miänaañ:

—Tøø hädaa craa quiapxtägoy ja'a Dioscøxpä. Tii testigo hajxy njaac wáanämät. Hamdsoo hajxy tøø mmädoy nej tøø quiapxtägoyyän. ⁶⁶Neby hajxy mmäna'añ.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Tøø jaduh<u>n</u> quiapxtägoy ja'a Dioscøxpä; ween yho'ogy.

⁶⁷ Mänitä Jesús wyiingudsujøøyyä. Mänit wiojpä. Mänit wyiingugoxøøyyä. ⁶⁸ Mänit ñämaayyä:

—Pø tøyhajt jaduhn coo Dios tøø xquiexy, najuø'øw pøn tøø xquioxy.

⁶⁹ Jimnä ja'a Pedro hänajty yhäña'ay tøjwiing. Mänitä Pedro ñämejtsä to'oxymoonsä tu'ug. Mänit ñämaayyä:

—Miich ja'a Jesús hijty mmøødwädijpy, túhmäts, ja'a Galileatsohmbä.

Mänitä Pedro ñijiøgapxä maa ja'a jäya'ayhajxiän:

—Pätiidä jaduhn mnä'ä mädiaacypy.

⁷¹Tøjpädsømáannäp ja'a Pedro hänajty, mänit yhíjxägumbä ja'a to'oxymoonsä tu'ug. Mänitä moonsä ñämaayy ja'a hajxy hänajty jimbä:

—Yø'ø mixy ja'a Jesús hijty møødwädijp ja'a Nazarettsohmbä.

⁷²Jadähooc ja'a Pedro ñijiøgapxä:

—Tøyhajt, cábøch ja'a craa nhixiä.

⁷³Mänitjuøøby ja'a Pedro ñämáayyägumbä, ja'a hajxy hänajty ji<u>m</u>bä:

—Tøyhajt jaduhn coo miich ja'a Jesús hijty mmøødwädity; jaduhn miich mmädiaacpä nebiä Galileatsohmbän.

⁷⁴Mänitä Pedro miänaañ:

—Pø cábøch tøyhajt nmädia'agy, wéenhøch ja'a Dios jaduhn xyajcumädoy. Cábøch ja'a craa nhixiä.

Tuuṇā ja'a Pedro jaduhṇ ñä'ä mänaañ, mänitiä tseey yaaxy. ⁷⁵Mänitä Pedro quiøxy jahmiejch nebiaty ja'a Jesús hänajty tøø miäna'añän: "Cajnä ja'a tseey hänajty ya'axy, tøø miich hänajty tägøøghooc mnijiøgapxyii cóogøch tyijy xquia'a hixiä." Mänitä Pedro jiṃ chohñ. Mänit tiägøøyy jøøbiä hoyhoy.

27 Coo jiobøøyy, mänitä teedywiindsønhajxy quiojyquiapxytiuum møødä martuumädøjc-hajxy nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät. ²Mänitä Jesús hajxy cø'øxoch hoy yajcø'ødägø'øy maa ja'a Poncio Pilatän, ja'a hänajty tuumbä gobernador.

³ Ja'a Judas ja'a Jesús hänajty tøø yhawaanø'øy. Coo ja'a Judas yhijxy coo ja'a Jesús hänajty yagho'oga'añii, cabä jioot jaduhn ñä'ä møc-hajty. Mänitä hii'xmajcpä plataxädø'øñ hoy yajwiimbity maa ja'a teedywiindsønhajxiän, maa ja'a martuumädøjc-hajxiän. ⁴Mänit miänaañ:

—Tøøch jaduhn ngädieey coochä craa ho'cøøc tøø nhawaanø'øy, ja'a cajpä pojpä cädieemiøødpä.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ca'a yhøjts ngüeendä yø'øduhn. Miich mgüeendä yø'øduhn.

⁵Mänitä Judas ja'a xädø'øñ ñajtsxäbapøøyy jiiby tsajtøgooty. Mänit hoy ñiyo'tǿøyyänä.

⁶Mänitä teedywiindsøn ja'a xädø'øn hajxy pyiwø'cy. Mänit hajxy miänaan:

—Cab hädaa xädø'øñ hajxy hawiinmats nbädáacämät maa ja'a xädø'øñ hajxy quiuyoxø'øyän, je'eguiøxpä coo jäya'ay jaduhn tøø tioogyii ho'cøøc.

⁷Mänit hajxy quiojyquiapxytiuuñ coo ja'a naax hajxy hänajty jiuya'añ, ja'a xøhajpä Tu'tspojtstaact, ja'a xädø'øñhaam ja'a Judas hänajty hoy tøø ñajtsxäbapø'øyäbä. Je'e hajxy hänajty wia'ana'añ cabäsantä maa ja'a jäguembäjäya'ayhajxy ñaaxtägø'øwät. ⁸Coo ja'a naax hajxy jaduhn jiuuyy ja'a xädø'øñhaam ja'a Judas hänajty hoy tøø ñajtsxäbapø'øyäbä, paady jaduhn xiøhaty Nø'ñaax høxtä jäda'anäbaadyñä. ⁹Jaduhndsä tiøjiajty nebiä Jeremías jecy miänaañän, ja'a Diosquexypä: "Mänitä plataxädø'øñ hajxy miooyyä hii'xmajc (nebiä judíoshajxy tøø ñägapxiän). 10 Mänitä tu'tspojtstaact hajxy hoy jiuy nébiøch ja'a Dios tøø xyhane'emiän."

¹¹Mänitä Jesús yajmejtsä maa ja'a gobernadorän. Mänit miäyajtøøwä:

—Nej, miičh ja'a judíoshajxy xguiobiernähajpä.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tøyhajt jaduhn nej miich mmäna'añän.

¹²Mänitä Jesús ñähwaambejtä ja'a teedywiindsønhajxy møødä martuumädøjc-hajxy. Pero cabä Jesús waamb ñä'ägä mänaañ.
¹³Mänitä Pilato miänaañ:

—Nej, caj miičh jaduh<u>n</u> mmädoyyä nebiaty hajxy jaduh<u>n</u> xñänǿmiänä.

¹⁴Pero cabä Jesús ñä'ä hadsooyy; paadiä gobernador jiaanöh tehm yagjuøøyy. Cab hänajty ñajuø'øy nebiaty jaduhn wyiinmahñdyhádät.

15 Jaduhndsä gobernador hänajty quiuhdujthaty coo ja'a tsumyjiäya'ay hänajty tu'ug yhøxmach xøøjooty pøn ja'a cu'ug jaduhn ñänømäp coo yhøxmadsøøjät. 16 Jiibiä craa hänajty tu'ug chumychäna'ay ja'a xøhajpä Barrabás. Tøø ja'a Barrabás xiøø hänajty wyi'i wia'xy. 17 Coo ja'a cu'ughajxy hänajty tøø quiøxy hamugø'øy, mänitä Pilato yajtøøyy:

—Pøn mijts jaduhn mnänøømby cooch nhøxmádsät, Barrabás tøgä ja'a Jesús ja'a Cristohajpä.

¹⁸Ñajuøøbiä Pilato hänajty coo ja'a Jesús jaduhn yajcø'ødägøøyyä je'eguiøxpä coo ja'a quiuhdujt hänajty quia'a yajmädsójcäxä.

19 Jimnä ja'a Pilato hänajty yhäna'aynä maa hänajty tiunän, mänitä Pilato quiapxynäguejxä ja'a tio'oxiøjcäm: "Cab jaduhn cu mdsaachtiuun; hoyhäna'c yø'øduhn. Tøøch haamyquioods haxøøg nguma'ay yø'øgøxpä."

²⁰Mänitä teedywiindsøn ja'a cu'ug hajxy jiøjcapxøøyy coo ween hajxy miäna'añ coo ja'a Barrabás yhøxmadsøøjät, y coo ja'a Jesús yagho'ogǿøjät. ²¹Mänitä gobernador ja'a cu'ug miäyajtǿøgumbä:

—Mädyii häna'c mijts mnänøømby cooch nhøxmádsät.

Mänit hajxy yhadsooyy:

- -Barrabás.
- ²²Mänitä Pilato yajtøøyy:
- —Ja'a Jesúsäts, ja'a xøhajpä ja'a Cristo, nébiøch je'e ndúnät.

Mänit hajxy nägøxiä yhadsooyy:

- -Møjpahbet cruzcøxp.
- ²³Mänitä Pilato miänaañ:
- —Tii haxøøgpä jaduhn tøø tiun coo jaduhn yagho'ogøøjät.

Mänit hajxy jaduhn yáaxcumbä:

- —Møjpahbet cruzcøxp.
- ²⁴Coo ja'a Pilato jaduhn yhijxy coo ja'a cu'ughajxy hänajty quia'a mädowa'añ, coo hajxy maas hanaxiä yhaamhada'añ, mänitä nøø yujwaañ. Mänit quiø'øbujy cu'ugwiinduum. Mänit miänaañ:
- —Ca'a yhøøch jaduhn mänaamb coo yø'ø hoyhäna'c jaduhn yagho'ogøøjät; mijts jaduhn mänaamb.
- ²⁵Mänitä cu'ughajxy nägøxiä miänaa<u>ñ</u>:
- —Tøyhajt jaduhn. Højts jaduhn mänaamb møød højts nnøøx møød højts nmajc.

²⁶Mänitä Pilato ja'a Barrabás yhøxmajch. Mänitä Jesús yajwojpä. Mänit yajcø'ødägøøyy coo nøcxy miøjpahbedyii.

²⁷Mänitä Jesús yajnøcxä ja'a gobernador soldadohajxy. Mänitä Jesús jiuhbigøøyyä ja'a soldadohajxy nägøxiä. ²⁸Mänitä wyit yajtsíjjäxä. Mänitä tsaptswit yajpägøøyyä. ²⁹Mänitä haptycoronä piädaacä maa ja'a quiuhduumän. Mänitä paxy yajcø'øgabøøyyä San Mateo 27 66

yhahooyhaampiäcø'ø. Mänit wyiinjijcädaacä. Mänit wyiingapxpejtä:

—¡Viva ja'a judíos ja'a guiobiernähajxy, viva!

³⁰Mänitä Jesús wyiingutsujøøyyä. Mänitä paxy piójcäxä. Mänit wiojpä quiuhduum. ³¹Coo yhuuc wiingapxpéjtäbä, mänit tsaptswit yajtsíjjägumbä. Mänit yhamdsoo wit yajpägóøyyägumbä. Mänit yajnócxänä maa hänajty miójpahbeda'añiijän.

32 Tu'haamnøcxpä jäya'ay hajxy tu'ug jiøjcubaadøøyy ja'a Cirenetsohmbä. Simón hänajty xiøhaty. Mänitä Simón ja'a cruz hadsip yajcajptsoowä.

³³Mänit hajxy miejch maa jaduhn xiøhatiän Gólgota. Je'eduhn ñänøømby: "Maa ja'a ho'ogyjiäya'aguiopc ñähgäda'aguiän." ³⁴Mänitä Jesús tsaatyñøø jia yaghuucä ja'a jaanch tehm tiahmbä. Coo jaduhn yhuucmajch, cab jaduhn chojcy.

35 Mänitä Jesús miøjpahbéjtänä cruzcøxp. Mänitä soldadohajxy yhäyø'cy dadoshaam nebiä Jesús ja'a wyit hajxy yajwá'xät. Jaduhndsä tiøjiajty nebiä Diosquexypä jecy miänaañän: "Dadoshaam hajxy yhäyø'cy nébiøch nwit hajxy jaduhn xyajwá'xät." 36 Mänitä soldadohajxy jim yhøxtaacy nebiä Jesús hajxy jaduhn wyiinhäñá'awät. 37 Mänit hajxy jim yuugjahy cruzcuhduum tiiguiøxp ja'a Jesús coo tøø miøjpahbedyii: "Jesús hädaa, ja'a judíos guiobiernohajxy."

³⁸ Ji<u>m</u>ä mee'tspä metsc miøjpahbéjtäbä. Cujc ja'a Jesús miähmøøyy, tu'ug hanajtyhaamby, tu'ug hahooyhaamby. ³⁹ Ja'a jäya'ayhajxy hänajty najxpä, wyi'i wyiingapxpejpy hajxy hänajty møød hajxy hänajty wyi'i quiuhjägøñ. ⁴⁰ Jaduhn hajxy hänajty ñiñäma'ayii:

—Ja'a, miich jaduhn mänaan coo mahñdy ja'a tsajtøjc myagjida'añ, y cumaaxc mahñdy mhädiuna'añ wiingpä. Niyajmänacøøjäts hamdsoo pø tøyhajt jaduhn coo miich Dios xyHuunghaty.

⁴¹ Jaduhn ja'a teedywiindsønhajxy piamänaambä møødä ley-yajnähixøøbiähajxy, møødä fariseoshajxy, møødä martuumädøjc-hajxy.

42—Tøø jaduhn yhuuc wi'i miäyajnähwa'ach, y caj hamdsoo ñiyajnähwa'adsa'añii. Pø tøyhajt jaduhn coo jaduhn guiobiernähaty maa ja'a judíoshajxiän, ween jaduhn hamdsoo ñiyajmänaqyii cruzcøxp neby højts jaduhn nmäbøjcämät. 43 Jaduhn tøø xnämáayyäm coo yHuunghadyii ja'a Diósäm y coo ja'a Dios jaduhn cwieendähada'añ. Pø tøyhajt jaduhn coo ja'a Dios jaduhn jiaanch tsocy, ween jaduhn yajnähwa'ach.

⁴⁴Jaduhndsä mee'tspähajxy piamänaambä, ja'a hajxy jim møjpahbetypä cruzcøxp.

⁴⁵Mänitcujyxiøø ja'a naaxwiimbä wyiingoodsøøyy. Tägøøghorä jaduhn yhijty wiingoods. ⁴⁶Mänitmänacyxiøø ja'a Jesús møc yaaxy: "Elí, Elí, lama sabactani", je'eduhn nänøømby: Dios mee'x, Dios mee'x, tiich jaduhn coo tøø xñajtshixø'øy.

⁴⁷ Ja'a hajxy hänajty jim wi'i tiänaabiä, coo hajxy jaduhn

miädooyy, mänit hajxy näje'e miänaañ:

—Elías yø'ø craa jaduhn jia wi'i miøjyaaxyp.

⁴⁸Mänit tu'jäya'ay xo'od hoy quioñ päyø'øguiä. Mänit quiumadsøøyy ja'a tsaatyñøøxunjooty. Cøjx je'e chomø'øy. Mänit paxy yagjøjwøønøøyy ja'a xo'od. Mänitä Jesús yaghaguubøøyyä neby jaduhn miúugät. ⁴⁹Mänitä häna'c-hajxy wiingpä miänaañ:

—Huug hahijxnä, ween yhuuc cähxø'øgy pø minaambä Elías yajnähwa'adsa'añ.

⁵⁰ Mänitä Jesús jadähooc møc yáaxcumbä. Mänit yho'nä. 51 Mänitä tsajtøjc-hadøødiuc quiøø'tswa'xy cujjiä. Cøxp jaduhn quiøø'tsohñ. Mänitä hujx ñajxy. Mänitä tsaa jaduhn wia'xy. 52 Mänitä ho'ogyjiäya'ajiut may yhawaach. Mänitä ho'ogyjiäya'ayhajxy may jiujypiøjcy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty tøø miäbøquiäbä. 53 Coo ja'a Jesús hänajty tøø jiujypiøcy, mänitä ho'ogyjiäya'ayhajxy yhawa'adspädsøømy, ja'a hajxy hänajty tøø jiujypióquiäbä. Mänit hajxy quiajptägøøyy Jerusalén. Jim hajxy jaduhn yhijxä nämay.

54 Jimä soldadowiindsøn ja'a Jesús hänajty cwieendähaty møødä soldadohajxy. Coo ja'a tsø'ty hajxy jaduhn yhijxy, mänit hajxy jiaanch tehm chähgøøyy. Mänit hajxy miänaañ:

—Tøyhájtäm hijty coo hädaa craa hijty Dyioshuungä.

⁵⁵Jimä tajjäya'ay ja'a Jesús hajxy hänajty wyi'i ñäheebø'øy jäguemduum. Jimä Jesús hajxy hänajty tøø piadsooñ Galilea. Tøø hajxy hänajty piuhbety. ⁵⁶ Jimä María hänajtypä ja'a Magdalatsohmbä, møødä María ja'a Jacobo tiajhajxy, møødä Zebedeo tio'oxiøjc. 57 Coo quioodsøøyy, mänitä mäyøøjäya'ay tu'ug miejch, ja'a xøhajpä José. Jim hänajty chooñ Arimatea. Pianécxäbä ja'a Jesús miädia'agy hänajty je'e. 58 Mänitä José ja'a Pilato cuhdujt hoy miäyujwa'añ coo ja'a ho'ogyjiäya'ay yajmänácät cruzcøxp. Mänitä José ja'a cuhdujt miooyyä. ⁵⁹Mänit jaduhn yajmänajcy. Mänitä poobwit yajnähbijty. 60 Mänit jaduhn jiiby piädaacy tsaajutjooty ja'a naamdajypä. Paadiä José ja'a tsaajut hänajty tøø yajtajyii, jiiby hänajty piäda'aga'añii coo hänajty tøø yho'ogy. Mänitä tsaajut yhahämoomtägooyy tsaahaam maa ja'a Jesús hänajty tøø ñaaxtägø'øyän. Mänitä José wyiimbijty. 61 Jimä María Magdalatsohmbähajxy miähmøøyy møødä María tu'ugpä. Jim hajxy hänajty yhäña'ay maa ja'a Jesús hänajty tøø ñaaxtägø'øyän.

62 Viernes ja'a Jesús jaduhn yho'cy. Cujaboom ja'a teedywiindsønhajxy miejch maa ja'a Pilatän møødä fariseoshajxy. 63 Mänitä Pilato ñämaayyä:

—Miiöh møjteedy, ja'a craa häxøøy hó'cäbä, tøø hijty miäna'añ cooc tyijy cumaaxc hijty jiujypiøga'añ. Pero nä'ä høhndaac jaduhn. 64Entonces, quex ja'a soldado jim maa tøø ñaaxtägø'øyän, jaduhn hajxy jaduhn jim yhadäná'awät jadu'tsuhm. Jaduhndsä Jesús miägu'ughajpä ja'a ñaaxni'x hajxy nøcxy quia'a yajpädsøømä.

Jaduhndsä cu'ug hajxy quia'a nämá'awät cooc tyijy tøø jiujypiøcy. Maas hanaxiä hajxy jaduhn cu yhøhndaacy quejee ja'a Jesús hijty yhøhnda'aguiän.

65 Mänitä Pilato miänaañ:

—Xiidsä soldadohajxy. Ween hajxy jim nøcxy yhadäna'ay neby jaduhn quia'a pädsømät.

66 Mänit soldadohajxy jim quiejxä hadänaabiä. Mänitä tsaa hajxy xiøøjøøyy ja'a jim hämoomnaabiä maa ja'a tsaajuthaawän. Mänit hajxy jim miähmøøyy.

■ Cujaboom näxøø **40** jopyñä, mänitä María Magdalatsohmbä jim miejch maa ja'a Jesús hänajty tøø ñaaxtägø'øyän møødä María tu'ugpä. ²Mänitiä hujx møc ñajxy. Jimä Dios ja'a mioonsä hänajty tu'ug tiäna'ay. Tsajpootyp hänajty tøø chooñ. Mänitä tsaa jiøhämoomy ja'a hijty hijpä juthaguum. Mänitä yhøxtaacy tsaanähgøxp. ³Jaanch tehm yhaamb hänajty je'e. Jaanch tehm pioob ja'a wyit hänajty. 4Coo ja'a soldado ja'a Diosmoonsä hajxy yhijxy, mänit hajxy tiägøøyy tsäyuubiä. Jaanch tehm chähgøøby hajxy hänajty. Mänit hajxy quiädaayy. Jaduhn hajxy miähmøøyy nebiä ho'ogypiän. ⁵Mänitä Maríahajxy ñämaayyä ja'a Diosmóonsäm:

—Ca'a hajxy mdsähgø'øy. Nnajuǿøbiøch jaduhn coo ja'a Jesús hajxy mhøxta'ay, ja'a hijty tøø miøjpahbedyíijäbä. ⁶Cabä jii; tøø jiujypiøcy neby hijty tøø miäna'añän. Min hajxy huug hix maa tøø ñaaxtägø'øyän. ⁷Coo hajxy jaduhn mhíxät, mänitä miägu'ughajpä hajxy nøcxy paquiä mhawaanä coo jaduhn tøø jiujypiøcy, coo jaduhn ñøcxø'øga'añ Galilea. Jim hajxy jaduhn mbaada'añ. Jadúhnhøch mijts nhawáanäm.

⁸Mänitä Maríahajxy hoy yhixy paquiä maa ja'a Jesús hänajty tøø ñaaxtägø'øyän. Jíibädä hajxy chähgø'øy, jíibädä hajxy xioonda'agy. Mänitä miägu'ughajpä hajxy hoy yhawaanä päyø'øguiä. ⁹Tu'haamnøcxpä ja'a Jesús ñäguehxtøø'xy. Mänitä Maríahajxy yajpoo'xä. Mänitä Jesús hajxy wyiingumedsøøyy. Mänit hajxy tiecymiämänenøøyy. Jaduhn hajxy wyiingudsähgøøyy. ¹⁰Mänit hajxy ñämaayyä:

—Ca'a hajxy mdsähgø'øy. Nøcxhøch ja'a nmägu'ughajpä hajxy hawáanäc coo hajxy jim ñøcxät Galilea, cooch hajxy jim xpiaada'añ.

¹¹Coo ja'a Maríahajxy hänajty tøø wyiimbity maa ja'a Jesús hänajty tøø jiujypiøquiän, mänitä soldadohajxy näje'e ñøcxy cajptooty, ja'a hajxy hänajty tøø yhadäná'ayäbä. Mänitä teedywiindsøn hajxy hoy yhawaanä nebiaty hajxy hänajty tøø yhixy.
¹²Mänitä teedywiindsønhajxy hoy miøødmädia'agy ja'a martuumädøjc-hajxy neby hajxy jaduhn quiojyquiapxytiúnät.
Mänitä soldado xädø'øñ hajxy may miooyyä.
¹³Mänitä soldadohajxy ñämaayyä:

—Jaduhn hajxy mmäná'anät coo hajxy coods mmaaho'cy, y coo ja'a Jesús ja'a miägu'ughajpähajxy hoy yajpädsømyii. ¹⁴Y coodsä gobernador jaduhn miädoyhádät,

69 San Mateo 28

højts jaduhn nyajmäbøgäp. Jaduhn hajxy xquia'a capxpáadät.

¹⁵Mänitä soldado ja'a xädø'øñ hajxy wyiingpøjcy. Mänit hajxy hoy jiatcø'øy neby hajxy hänajty tøø ñäma'ayiijän. Jaduhndsä judíoshajxy miädia'agyñä høxtä jäda'anäbaadyñä.

Mänitä Jesús miägu'ughajpähajxy jim ñøcxy Galilea, ja'a nämajtu'ugpä. Mänit hajxy jim miejch maa ja'a tunän maa ja'a Jesús hänajty tøø ñägapxiän. ¹⁷Coo ja'a Jesús hajxy yhijxy, mänit hajxy wyiingudsähgøøyy, hoy hajxy hänajty näje'e quia'a ja mäbøcy hamuumdu'joot. ¹⁸Mänit hajxy

wyiingumedsøøyyä. Mänit hajxy ñämaayyä:

-Tøøchä Dios cuhdujt cøxiä xmio'oy jim tsajpootyp, møød hädaa yaabä naaxwiin. ¹⁹Nøcx hajxy wiinduhmyhagajpt. Yajwiingapxø'øw hajxy nébiøch nmädia'agy hajxy xmiäbøjcät. Jaduhn hajxy myajnäbétät ja'a Diosteedycøxpä, møødä høøchcøxpä, møødä Dioshespíritucøxpä. Høøčh ja'a Dios xyHuunghajp. ²⁰ Jaduhn hajxy myajnähixø'øwät coo hajxy jaduhn miäbégät nebiátyhøch mijts tøø nhane'emiän. Mjahmiédsäp hajxy jaduhn cooch mijts nmøødhida'añ cøjxta'axiøø høxtä coonä naaxwiimbä wyiimbídät.

Jaduhna Diosmadia'agy chohnda'agy ja'a
Jesucristocøxpa, neby jiajty, neby yhabejty. Dioshuunga Jesucristo je'eduhn.

² Jaduh<u>n</u> ji<u>m</u> cujaay myi<u>ñ</u> nocyjiooty, ja'a Isaías jecy quiujáhyyäbä. Ja'a Isaías, je'e ja'a Diosmädia'agy jecy yajwa'x. Jaduh<u>n</u>ä Dios ja'a yHuung jecy ñämaayy:

Huuc mädow, chámhøchä
nguguexy nguejxø'øga'añ maa
miich mnøcxø'øwa'añän.
Je'e ja'a mädia'agy nøcxy
yajwa'xa'añ coo miich jim
nøcxy mwäditaambä.

3 Mänitä Dios jiaac mänaañ:

"Pactúumhøchä nguguexy nøcxy wiädita'añ. Coo ja'a cu'ughajxy jaduhn miädoyhada'añ coo ja'a wiingapx jøjcapxøøbiä jim tøø quiäda'agy pactuum,

mänit hajxy nøcxy wyiingapx jiøjcapxø'øwa'añii coo ja'a haxøøgwiinmahñdy hajxy ñajtshixø'ød,

coo ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy miäbøjcät, ja'a hajxy mWiindsønhadaambiä." Ja'a Juan jaduhn nänøømä, ja'a

hänajty mäyajnäbetaambä.

4-5 Mänitä Juan je'e jiaanch tägøøyy mäyajnäbejpä jim jäguemduum, maa ja'a møjnøø hänajty xiøhatiän Jordán. Mänitä jäya'ayhajxy may miejch maa ja'a Juan hänajtiän. Jim hajxy hänajty choon maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Judea, møød jim maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Jerusalén. Mänitä Juan ja'a cu'ug tiägøøyy yajwiingapxøøbiä coo hajxy ñäbétät, weenä jiootä wyiinmahñdy hajxy yajtägach. Jaduhnä Dios ja'a piojpä quiädieey hajxy yajnähwáatsät. Mänitä cu'ugä piojpä quiädieey hajxy ñägapxy. Jaduhn hajxy hänajty miäna'añ cooc ja'a yhaxøgwiinmahñdy hajxy hänajty ñajtshixø'øwa'añ. Mänit hajxy ñäbejnä.

⁶ Ja'a Juan, camellopøjt hänajty wyithajpy. Wajhac hänajty wiøønhajpy. Mu'u hänajty chu'uchhajpy. Møjtsiinnøø hänajty yhu'ugyhajpy. ⁷ Mänitä Juan ja'a cu'ug yajwiingapxøøyy: "Jímhøchä njamiøød tu'ug jiaac medsa'añ yajwiingapxøøbiä. Maas mäjaamøød je'e miedsa'añ quejeech høøch. Cábøch cuhdujt jaduhn njaty møødä nebiä cuhdujt je'e miøødän, ja'a jaac medsaambä.

⁸Coo mijts nyajnäbejty, nøøhaam mijts nyajnäbejty. Pero ja'a jaac minaambä, Dioshespírituhaam hajxy jadähooc xyajnäbejtägatsa'añ." Jaduhnä Juan miänaañ.

⁹Cujequiä Jesús jim miejch maa ja'a Juan hänajty miäyajnäbetiän, jim maa ja'a møjnøø hänajty xiøhatiän Jordán. Jimä Jesús hänajty tøø chooñ maa ja'a cajpt xiøhatiän Nazaret, jim maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Galilea. Mänitä Juan ja'a Jesús yajnäbejty. 10 Tuunä Jesús ñä'ä tø'ødspädsøømy, mänit yhijxy coo ja'a tsajt yhawaach. Mänitä Jesús ja'a Dioshespíritu yhijxy coo hänajty ñägäda'agyii nebiä paloman. ¹¹ Mänitä Dios jim quiuhgapxnajxy tsajpootyp. "Høøch miich tu'uquiä nHuunghajpy. Miich njaanch tehm chojpy. Miich njaanch tehm quiumaaby." Jaduhnä Jesús ñämaayyä.

¹²Mänitä Jesús miødhajtä pactuum ja'a Dioshespíritu.
¹³Mänitä Jesús jim piuhwaatsä. Nidiuhm jim miähmøøyy.
Jagooyyä animalhajxy hänajty jim wiädity. Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a møjcu'ugong. Mänitä Jesús jia tägøøyyä jøjcapxøøyyäbä.
Juxychägui'xxøø ja'a Jesús jim yhijty jäguemduum. Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a Diosmoonsähajxy ja'a jim tsajpootypä. Mänitä Jesús piuhbejtä.

¹⁴ Ja'a Juan, cujecy je'e chuumä. Coo je'e jaduhn chuumä, mänitä Jesús jim ñøcxtägajch Galilea. Mänitä Jesús ja'a cu'ug tiägøøyy yajwiingapxøøbiä ja'a Diosmädia'agy cooc hänajty yhabaatnä coo ja'a Dios ja'a

miøcmäjaa hänajty yajcähxø'øga'añ. ¹⁵"Habáatnäp jaduhn coo ja'a Dios ja'a miøcmäjaa yajcähxø'øga'añ. Paadiä Dios ja'a miädia'agy hajxy mmäbøjcät. Weenä mjootä mwiinmahñdy hajxy myajtägach. Weenä mhaxøøgwiinmahñdy hajxy mnajtshixø'øy." Jaduhnä Jesús miänaañ.

¹⁶Cujequiä Jesús tiägøøyy wädijpä maa ja'a mejy hänajty xiøhatiän Galilea. Jim hänajty wiädity mejypia'a, mänitä jäya'ay metsc yhijxy, ja'a Simón møødä piuhya'ay Andrés. Hacxmats ja'a Simónghajxy hänajty tiuunghajpy. Jiibiä yhacxjohmd hajxy hänajty piäda'agy mejjiooty. ¹⁷Mänitä Simónghajxy ñämaayyä:

—Jam hajxy wädíjtäm. Je'e mijts hijty mduunghajpy, hacxmats. Wiingtuung høøch mijts nmo'owaamby. Nyajnähixø'øwáambiøch mijts nebiä cu'ugä Diosmädia'agy hajxy myajwiingapxø'øwät —nømä Jesús miänaañ.

¹⁸Tuunä jaduhn ñä'ä mänaañ, mänitä Simón ja'a yhacxjohmd hajxy hoy ñajtswidsø'øy mejypia'a. Mänitä Jesús hajxy piadu'ubøjcy. 19 Weentiä ja'a Jesúshajxy hänajty tøø miejypia'ayo'oy, mänitä Jesús ja'a Zebedeo yhijxy møødä yhuunghajxy, ja'a Santiago møødä Juan. Barcohuungooty ja'a Zebedeohajxy hänajty yhäña'ay. Jiibiä yhacxjohmd hajxy hänajty yhaxodsø'øy. 20 Mänitä Jesús ja'a Santiago miøjyaaxy møødä Juan. Mänitä Santiago ja'a Jesús hajxy piadu'ubøjpä. Ñähgueec ja'a tieedy hajxy jiiby barcohuungooty møødä mioonsähajxy.

²¹Mänitä Jesúshajxy jim miejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Capernaum, Coo ja'a poo'xxiøø yhabaaty, mänit hajxy jiiby tiägøøyy tsajtøgooty. Mänitä Jesús ja'a cu'ug tiägøøyy yajwiingapxøøbiä. 22 Mänitä cu'ughajxy yagjuøøyy coogä Jesús hänajty hoy yajnähixø'øy nebiä møjcuhdujtmøødpän. Maas hóyyäc hänajty yajnähixø'øy quejee ja'a häna'c-hajxy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty naxy yajnähixøøbiä tsajtøgooty. ²³ Jiibiä mähdiøjc hänajty tu'ug tsajtøgooty, tøø hänajty yajtägø'øyii ja'a møjcu'u. Mänitä møjcu'u tiägøøyy yaaxpä møc:

²⁴—Miich Jesús, Nazaret miich mdsooñ. Tii højts coo xmiädsibø'øy. Højts jaduhn xjia wi'i yajcuhdägoyyaamb, túhmäts. Nnajuøøbiøch pøn miich. Miichä Dios xyHuunghajp —nømä mähdiøjcä møjcu'u yajmänaanä.

²⁵Mänitä Jesús ja'a møjcu'u yhojy:
—Hamón, jua'ads jim maa yø'ø
mähdiøjcän —nømä Jesús miänaañ.

²⁶Mänitä møjcu'u ja'a mähdiøjc je'e yajpojpaaty. Yáaxäbä mähdiøjc ñähwaatsä. Ja'a møjcu'u jaduhn yajyaax. ²⁷Coo ja'a Jesús ja'a mähdiøjc jaduhn yajnähwaach, jiaanch tehm yagjuøøyy ja'a cu'ughajxy jaduhn nägøxiä. Mänit hajxy tiägøøyy niñämáayyäbä:

—Maa yø'ø craa cuhdujt jaduhn tøø ñä'ä mahñ piøcy coo yø'ø mähdiøjcä møjcu'u jaduhn yajnähwaatsä. Nej, hawiinjemyguiuhdujtäda'a mióødäjä —nømä Jesús ñänøømä.

²⁸Paquiä mädia'agy jim wia'xy Galileanaaxooty wiinduhmyhagajpt coo ja'a Jesús ja'a miøcmäjaa hänajty tøø yajcähxø'øgy.

²⁹Coo ja'a Jesúshajxy jiiby chajtøjpädsøømy møødä jiamiøødtøjc, mänit hajxy jim ñøcxy maa ja'a Simónghajxy hänajty chäna'ayän møødä Andrés. Quipxiä Santiagohajxy hänajty choonä møødä Juan. 30 Ja'a Simón ja'a miø'ødhoc, pa'amgo'naaby hänajty je'e. Tobia'am hänajty miøød. Coo ja'a Jesús jim miejch maa ja'a Simón tiøjcän, mänitä Jesús yhawáanäxä coo ja'a pa'amjäya'ay hänajty jiiby tøgooty. 31 Coo ja'a Jesús tiøjtägøøyy, mänitä pa'amjäya'ay wyidsø'cy. Mänitiä ja'a tioy tiøjch. Mänitä Jesús yajcaayyä yaghuucä ja'a Simón ja'a miø'ødhoc.

32 Mänittsuu, coo ja'a xøø hänajty tøø quiuhnaxy, mänitä Jesús pa'amjäya'ay may yajnämejtsä, jim maa ja'a Simón tiøjcän, møødä møjcu'umøødpähajxy. 33 Jimä cu'ughajxy hänajty may tiäna'ay tøghaawjooty. 34 Mänitä Jesús jäya'ay may yajpa'amnajxy. Madiu'ujä pa'am hajxy hänajty miøødä. Møødä møjcu'umøødpähajxy, yajnähwaatsä hajxy je'ebä. Mänitä Jesús ja'a møjcu'u yhanehmy coo hajxy quia'a cápxät, je'eguiøxpä coo ja'a Jesús hänajty ñajuø'øyii pøn je'e.

³⁵Cujaboom, je'enä hänajty wyiingoodsä, mänitä Jesús piädø'cy. Mänit tiøjpädsøømy. Mänit jim ñøcxy jäguemduum. Mänitä Tieedy hoy pia'ya'axy. ³⁶Coo jiobøøyy, mänitä Simónghajxy yhijxy coo Jesús hänajty tøø tiu'ubøcy. Mänit hajxy tiu'ubøjcy høxtaabiä. ³⁷Coo ja'a Jesús piaatä, mänit ñämaayyä:

—Jim miichä cu'ug xjia wi'i yajtøy maachä ndøjcän.

³⁸Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jam hajxy wiingtuum wädíjtäm maa ja'a cajpt wiingonbän.
Jadúhnhøchä cu'ugä Diosmädia'agy jim nyajwiingapxøøbiät.
Jadúhnhøch nwiinguexiä coochä Diosmädia'agy wiinduhmyhagajpt nmäwädítät.

³⁹Mänitä Jesús tiägøøyy wädijpä tsajtøjc-tsajtøjc wiinduhmyhagajpt jim Galileanaaxooty. Ja'a Diosmädia'agy hänajty yajwiingapxøøby, møødä pa'amjäya'ay hänajty yajnähwaatspä, ja'a hajxy møjcu'umøødpä.

⁴⁰Mänitä Jesús pa'amjäya'ay ñämejtsä tu'ug, ja'a leprapa'ammøødpä. Mänitä Jesús wyiinjijcädaacä, miänuu'xtaacä:

—Pø chojpy miičhä mjoot jaduhn,
høøch hädaa nba'am yajnähwáatsäc
—nømä Jesús ñämaayyä.

41 Mänitä mähdiøjc ñäxuu'tsä.
Mänit ñähdoonä. Mänit ñämaayyä:
—Tii coo quia'a cabä. Tøø jaduhn mnähwa'aöh.

⁴²Tuuṇä ja'a Jesús jaduhṇ ñä'ä mänaañ, mänitiä mähdiøjcä pia'am ñähwaatsä. ⁴³⁻⁴⁴Mänit miägapx yhanehṃä:

—Huuc mädow, cab jaduhn pøn mhawáanät coo tøø mba'amnähwa'ach. Tu'uda'aquiä jim mnøcxät maa ja'a teediän, ween jaduhn xyhixy coo tøø mjaanch pa'amnähwa'ach. Mänit mguyoxø'øwät nebiä Moisés jecy yhanehmiän, jaduhnä cu'ughajxy ñajuø'øwät coo tøyhajtä mba'am tøø jiaanch naxy —nømä Jesús miänaañ.

45 Pero cabä craa ñä'ä mädia'agymiäbøjcy, ja'a pia'am hänajty tøø yajnähwa'achíijäbä. Coo tiu'ubøjcy, mänit tiägøøyy mädiaacpä nebiaty hänajty tøø jiaty. Wiinduhmyhagajptä mädia'agy jaduhn wia'xy. Coo ja'a pa'amjäya'ayhajxy jaduhn miädoyhajty coo ja'a Jesús hänajty miäyajpa'amnaxy, mänitä Jesús hajxy tiägøøyy høxtaabiä coo ja'a pia'amhajxy yajnájxäxät. Paadiä Jesús hänajty quia'a cajptägø'øwaannä coo ja'a pa'amjäya'ayhajxy hänajty jia wi'i ñämech. Paadiä Jesús miähmøøñä jäguemduum maa jäya'ay quia'a hitiän. Mänitä Jesús ja'a pa'amjäya'ay may ñämejtsä. Wiinduhmyhagajptjaty hajxy hänajty chooñ.

Cujequiä Jesús jadähooc quiajptägøøyy Capernaum. Mänitä mädia'agy wia'xy coo hänajty jim tøø miéjtscumbä. ²Mänitä jäya'ayhajxy may miejch maa ja'a Jesús hänajty miejtsta'aguiän. Paquiä ja'a tøjc jaduhn yhujch. Høxtä tøguubiaady hajxy miejch. Mänitä Jesús ja'a cu'ugä Diosmädia'agy tiägøøyy yajwiingapxøøbiä. ³Mänitä pa'amjäya'ay tu'ug quiøømiejtsä cø'ømucy tecymiucy. Nämädaaxcä jäya'ayhajxy hänajty quiø'øy tsaajiooty. 4Cabä pa'amjäya'ay hänajty hoy yajmedsa'añii maa ja'a Jesúsän, coo ja'a jäya'ayhajxy hänajty jiaanch tehm miayyä. Mänitä mähdiøjc miäbejtä cuhjodiøjnähgøxp. Mänitä tøjc hajxy weeñtiä yajcuhwaach, jim mädøyyä maa ja'a Jesús

hänajty pia'täna'ayän, mäduh<u>ñ</u>tiä pa'amjäya'ay hoy <u>nänaxy</u>. Mänit jaduh<u>n</u> quiuhdøønajxä tsaajiooty. Jiiby hoy quiäda'agy maa ja'a Jesús wyiinduumän. ⁵Paadiä pa'amjäya'ay yajmejtsä maa ja'a Jesúsän, najuøøby hajxy hänajty coo ja'a pia'am hänajty yajnaxáanäxä. Coo ja'a Jesús jaduhn yhijxy coo ja'a miädia'agy hänajty miäbøgáanäxä coo hänajty miäyajtso'oga'an, mänitä pa'amjäya'ay nämaayyä:

—Mägu'ughajpä, tøø ja'a mboj tøø ja'a mgädieey xñähwa'ach —nømä Jesús miänaañ.

⁶Jiibiä häna'c-hajxy hänajty näje'e piahäña'ay, ja'a Diosmädia agy hajxy naxy yajnähixøøbiä tsajtøgooty. Jiiby hajxy hänajty miämädoonaabiä. Mänit hajxy näje'e miänaañ quiopcooty: 7"Tii yø'ø craa jaduhn coo miäna'añ cooc tyijy yø'ø pa'amjäya'ay piojpä quiädieey tøø yajnähwáatsäxä. Cap pøn cuhdujt miøødä coo jäya'ayä piojpä quiädieey yajnähwáatsät; jagooyyä Dios tu'uquiä miøødä." ⁸Ñajuøøyy ja'a Jesús jaduhn waambaty hajxy hänajty miädia agy quiopcooty. Mänit hajxy ñämaayyä:

—Tii hajxy jaduhn coo mwi'i miädia'agy mgopcooty. 9-11 Høøch, Diosquéxyhøch høøch, páadyhøch cuhdujt nmøødä coochä jäya'ayä piojpä quiädieeyhajxy yaa nyajnähwáatsät hädaa yaabä naaxwiin. Hädaa mähdiøjc, nyajpa'amnaxáambiøch hädaa. Jadúhnhøch nyajcähxø'øga'añ cooch njaanch Diosquexiä. Jaduhnä tøyhajt hajxy mmøødhájpät cooch

cuhdujt njaančh møødä coočhä jäya'ayä piojpä quiädieeyhajxy nyajnähwáatsät —nømä Jesús miänaañ.

Mänitä pa'amjäya'ay ñämaayyä: —Tänaayyø'øg. Widsø'øg yø'ø mdsaay. Nøcxnä maa ja'a mdøjcän.

12 Tuuṇā ja'a Jesús jaduhṇ ñā'ā mānaañ, mānitā pa'amjāya'ay jiaanch møcpøjcy. Mänit tiänaayyø'cy. Mänitä chaay wyidsø'cy. Mänit tiu'ubøjnä. Coo ja'a cu'ughajxy jaduhṇ yhijxy, mänit hajxy nägøxiä jiaanch tehṃ yagjuøøyy. Mänit hajxy miänaañ:

—Ni mänaa højts jaduhn nga'a híjxäm.

Mänitä Dios hajxy wyiingudsähgøøyy.

13 Mänitä Jesús ñøcxtägajch maa ja'a mejjiän. Mänitä jäya'ay jim may ñäméjtsägumbä. Mänitä Diosmädia'agy hajxy yajwiingapxøøyyä. 14 Jimä Jesús hänajty miejypia'ayo'oy, mänitä Leví yhijxy, ja'a Alfeo yhuung. Jim hänajty yhäña'ay meexäpa'a maa hajxy hänajty yajnähjuudiu'udiän. Mänitä Leví ñämaayyä:

—Jam wädíjtäm —nømä Jesús miänaañ.

Mänitä Leví tiänaayyø'cy. Mänit piadu'ubøjcy.

¹⁵Mänitä Jesúshajxy wioowä mägaabiä maa ja'a Leví ja'a tiøjcän, møødä jiamiøødtøjc. Nämayyä jäya'ayhajxy jim piamejch, ja'a Jesús hajxy hänajty pawädijpä. Jiibiä yajnähjuudiuutpädøjcä Jesús hajxy hänajty may miøødcaamiucy miøødhuucmucy, møødä cuboj cugädieediøjc. ¹⁶Jiibiä fariseoshajxy hänajty näje'e miähee'pna'ay,

møødä häna'c-hajxy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty naxy yajnähixøøbiä tsajtøgooty. Coo ja'a Jesús hajxy jaduhn yhijxy coo ja'a yajnähjuudiuutpädøjc-hajxy hänajty miøødcaamiugyii møødä cuboj cugädieejiäya'ayhajxy, mänitä Jesús ja'a jiamiøødhajxy ñämaayyä:

—Yø'ø mwiindsøn, tii yø'ø yajnähjuudiuutpädøjc coo miøødcaamiucy, møød yø'ø cuboj cugädieejiäya'ay —nømä fariseoshajxy miänaañ.

¹⁷Miädoow ja'a Jesús jaduhn coo hajxy jaduhn miänaañ. Mänit hajxy ñämaayyä:

—Pøn jaduhn møc, cab hajxy yajtsooyø'øy. Pøn jaduhn pa'ammøød, je'eds hajxy jaduhn yajtsooyøøby. Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin coochä cuboj cugädieebiähajxy nnämá'awät coo ja'a yhaxøøgwiinmahñdy hajxy ween ñajtshixø'øy. Pønäc tyijy pojpä cädieey ca'a møød, cábøch hajxy je'e waamb nnäma'awa'añ —nømä Jesús miänaañ.

¹⁸Cujecy, ji<u>m</u>ä Juan ja'a jiamiøødhajxy hänajty jaguiay yhity, møødä fariseoshajxy näje'e. Mänitä jäya'ayä Jesús hajxy hoy näje'e miäyajtøy:

—Yø'ø Juan ja'a jiamiøødhajxy, jaguiay hajxy yø'ø yhity, møød yø'ø fariseoshajxy. Pero miichä mjamiøødhajxy, cab hajxy jaduhn yhijpä. Tisän —nømä Jesús ñämaayyä.

¹⁹Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Coo ja'a pøc ja'a hu'ug naxy jiadyii, cabä jäya'ayhajxy yhity jaguiay, ja'a hajxy woybä wichpä, coo ja'a jamiø'ød hajxy hänajty wyiingay wyiinhu'ugy. Cab hajxy hänajty jiootmayhaty. ²⁰Pero habaadáannäp jaduhn cooch yaa ndsoonaannä. Mänítøch mäbøjnäbä ja'a njamiøødhajxy yhida'añ jaguiay. Jootmayhadaamb hajxy hänajtiän.

²¹'Ni pønä tucwit quia'a hagøyø'øy jemywyithaam. Ja'a jemywyit, múgäp je'e. Ja'a tucwit, cøødsäp je'ebä. Maas hanaxiä jiaac pagóødsät. ²² Jaanä jaduhnduhmbä, ni pønä jemyvyino quia'a cudemø'øy tucwajhacxujiooty. Jaac xúnäp ja'a jemyvyino jaduhn. Mägøødsø'øb ja'a tucwajhacxuy jaduhn. Cóxäp ja'a jemyvyino yhøxyocy. Nä'ägä tägóyyäp jaduhn nämetsc. Tägóyyäp ja'a tucwajhacxuy. Jaanä tägóyyäbä jemyvyínäbä. Páadiädsä jemyvyino hajxy quiudemø'øy jemywiajhacxujiooty —nømä Jesús miänaañ.

²³Poo'xxiøøjooty hänajty je'e, jimä Jesúshajxy hänajty wiädity trigocamjooty, møødä jiamiøødtøjc. Mänitä jiamiøødhajxy yohguiujc tiägøøyy trigowiingädsujtspä. Je'e hajxy hänajty jiøø'xaamby. ²⁴Jimä Fariseoshajxy hänajty näje'e piawädijpä. Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Tii yø'ø mjamiøødhajxy coo trigowiingädsuch poo'xxiøøjooty. Nej, cab hajxiäda'a ñajuø'øyä coo ja'a cuhdujt jaduhn myiña coo hajxy jaduhn mga'a túnät poo'xxiøøjootiä—nømä fariseoshajxy miänaañ.

²⁵Mänitä Jesús miänaañ:

—Nej, cahnä Diosmädia'agy hajxy mgapxiä coo ja'a Davidhajxy jecy yäho'pøjcä møødä jiamiøødtøjc. 26 Ja'a Abiatar hänajty tuumb teedywiindsón. Mänitä David jiiby tiägøøyy Diostøgooty. Mänitä tsajcaagy quiaayy, ja'a teedyhajxy hänajty tøø quiuyoxó'øyäbä Dioswiinduum. Mänitä David ja'a jiamiøødtøjc piuhmooyy. Hoorä, cabä cuhdujt hänajty myiñ coo ja'a David ja'a tsajcaagy hajxy jaduhn quiáyät. Jagooyyä teedy cuhdujt hajxy hänajty miøødä coo hajxy quiáyät.

²⁷Mänitä Jesús miänáangumbä:
—Paadiä Dios ja'a poo'xxiøø
quiunuu'xy, weenä jäya'ayhajxy
mänit pioo'xy. Mijts jaduhn ja
mänaamb, paadiä Dios ja'a jäya'ay
piäda'agy cooc tyijy ja'a poo'xxiøø
hajxy wyiingudsähgø'øwät. Cab
jaduhn nä'ä tøyyä. ²⁸Cooch jaduhn
nDiosquexiä, páadyhøch cuhdujt
nmøødä cooch nmähané'emät
høxtä poo'xxiøøjootypaady —nømä
fariseoshajxy nämaayyä.

Mänitä Jesús jadähooc tiøjtägøøyy tsajtøgooty. Jimä jäya'ay hänajty tu'ug cø'øma'ad. ²Jimä fariseos ja'a Jesús hajxy hänajty miähee'pna'ay pø jaanch mäyajpa'amnaxaamb hänajty je'e poo'xxiøøjooty. Wiinmahñdy hajxy hänajty yhøxtaaby nebiä Jesús hajxy yajtsumøøjät. ³Mänitä cø'øma'adpä ñämaayyä:

—Tänaayyø'øg. Min yam cujc täna'aw —nømä Jesús miänaañ.

Mänitä mähdiøjc jaduhn quiudiuuñ. ⁴Mänitä fariseoshajxy ñämaayyä:

—Nebiä cuhdujt myiñ coo hajxy ndúunämät poo'xxiøøjooty, hoy tøgä haxøøgä. Nej, jaduhnä cuhdujt myiñ coo jäya'ay hajxy nyajtsóocämät poo'xxiøøjootiä, tøgä jaduhn myiñ coo jäya'ay hajxy nyaghó'cämädä —nømä Jesús miänáangumbä.

Pero cabä fariseoshajxy waamb ñä'ägä hadsooyy. ⁵Mänit hajxy wyiinhee'ppejtä, mäduhñtiä Jesús hajxy hänajty jiuhdänaawiädity. Jootmayhajpä Jesús hänajty coo ja'a fariseos ja'a cø'øma'adpä hajxy hänajty quia'a näxuuch. Cabä Jesús hänajty jiootcujcä. Mänitä mähdiøjc ñämaayyä:

-Xajtøw yø'ø mgø'ø.

Mänitä quiø'ø jiaanch xajtøøyy. Tuunä jaduhn nä'ä xajtøøyy, mänitiä quiø'ø yhoyøøyy. ⁶Mänitä fariseoshajxy wyiimbijty. Mänit hajxy nøcxy maa ja'a Herodes jiamiøødhajxiän. Ja'a Herodes, gobiernä hänajty tiuumby. Mänitä fariseoshajxy nägøxiä quiojyquiapxyhajty nebiä Jesús hajxy yajyagho'ogøøjät.

⁷Coo ja'a Jesús hajxy jiiby choh<u>ñ</u> tsajtøgooty møødä jiamiøødtøjc, mänit hajxy jim ñøcxtägajch maa ja'a mejypia'ajän. Jimä jäya'ayhajxy hänajty may piawädity. Galilea hajxy hänajty chooñ. 8 Tøø ja'a mädia'agy hänajty wia'xy wiinduhmyhagajpt coo ja'a Jesús madiu'u hoy-yagjuøøñäjatypä hänajty yajcähxø'øgy. Coo ja'a jäya'ay ja'a mädia'agy hajxy jaduhn miädooyy wiinduhmyhagajpt, mänitä Jesús jäya'ay may ñämejtsä. Wiinduhmyhagajpt hajxy hänajty chooñ, møød jim Judeanaaxooty, møød jim Jerusalén, møød jim Idumea, møød jim Jordánmøjnøøhawiimb, møød jim Tiro, møød jim Sidón. 9-10 Coo ja'a

pa'amjäya'ayhajxy hänajty may tøø yajmøcpøgyii, paadiä Jesús hänajty jia wi'i ñähdona'añii ja'a jäya'ayhajxy jaac pa'ammøødpä, ween hajxy jaduhn ñähwaatspä. Høxtä niyhanø'tsmújcäp hajxy hänajty. Mänitä Jesús ja'a jiamiøødtøjc ñämaayy coo barcohuung hajxy jim nähix hahixø'ø miähäñá'awät, jaduhnä Jesús jiiby paquiä piédät coo hänajty pianø'ødsa'añii ja'a cu'ug.

¹¹ Jimā jāya'ayhajxy hānajty wiādijpā ja'a møjcu'umøødpā. Homiaajā Jesús hajxy hānajty yhixy, mānitā Jesús hajxy hānajty wyiinjijcāda'agy, mānitā Jesús hajxy hānajty ñāma'ay:

—Dios miičh xyHuunghajp jaduhnä møjcu'umøødpähajxy hänajty wyi'i ya'axy.

¹²Mänit hajxy yhanehmä coo ja'a Jesús hajxy quia'a nägápxät majiäya'ayhagujc. Ja'a Jesús jaduhn hanehm.

¹³Mänitä Jesús ji<u>m</u> ñøcxy tunguhduum. Mänitä Jesús ja'a jiamiøød miøjyaaxy, pøn hänajty hoy quipxy miøødwäditaamby. Coo hajxy jim quioo'ty maa Jesús hänajtiän, 14 mänit hajxy nämajmetsc wyiinguejxä coo ja'a Jesús hajxy quipxy miøødwädítät, møød coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nøcxy yajwa'xy. 15 Mänitä cuhdujt hajxy miooyyä coo jäya'ay hajxy yajnähwá'adsät, ja'a hajxy møjcu'umøødpä. 16 Jaduhnä Jesús ja'a jiamiøødhajxy hänajty xiøhaty, ja'a hajxy nämajmetspä. Tu'ug hänajty xiøhaty Simón. Je'e ja'a Jesús yajxøbejt Pedro. 17 Jimä Zebedeo yhuunghajxy hänajtypä,

ja'a Santiago møødä Juan. Jue'e hajxy yajxødägøøyyä Boanerges. Jaduhn hänajty miädia agytiägø øy coo hajxy hänajty paquiä jiaanch tehm yhawa'anda'agy nebiä häneejän. 18 Ja'a hajxy hänajty jaac jimbä, jaduhn hajxy hänajty xiøhaty Andrés, møødä Felipe, møødä Bartolomé, møødä Mateo, møødä Tomás, møød Santiago, ja'a Alfeo yhuung, møødä Tadeo, møødä Simón, ja'a hänajty xøhajpä ja'a celote. 19 Ja'a miämajmetspä hänajty xøhajp Judas Iscariote. Je'e ja'a Jesús cujecy too'c; ja'a Jesús miädsiphajxy cø'ødägøøyyä. ²⁰ Mänitä Jesúshajxy ñøcxy maa tiøjcän møødä jiamiøødhajxy.

Mänitä jäya'ayhajxy may miéjtscumbä maa ja'a Jesúshajxy hänajtiän. Paadiä Jesúshajxy hänajty quia'a näbaadøøyyäxä mänaa hajxy jaduhn quiáyät møødä jiamiøød, coo ja'a pa'amjäya'ayhajxy hänajty wyi'i yhadsipy coo ja'a pia'amhajxy yajnájxäxät. ²¹Coo ja'a Jesús ja'a jiujy miägu'ughajxy jaduhn miädoyhajty coo ja'a Jesús hänajty jiaanch tehm yhadsibyii, mänitä Jesús hajxy ñämejch. Mänitä Jesús hajxy jia yajnøcxaañ hadsip. Jaduhn hajxy hänajty miäna'añ cooc tyijy ja'a Jesús hänajty tøø quiuhhiñ.

²²Mänitä häna'c-hajxy näje'e quiädaacy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty naxy yajnähixøøbiä tsajtøgooty. Jerusalén hajxy hänajty tøø chohnda'agy. Mänit hajxy miänaañ:

—Yø'ø Jesús, puhbéjtäp yø'ø ja'a møjcu'ugong, paadiä mäjaa miøødä San Marcos 3, 4

coo jäya'ay yajnähwa'ach, ja'a hajxy møjcu'umøødpä. Haa ca'a, ja'a møjcu'ugong ja'a møjcu'u hajxy wyiindsønhajpiä —nømä Jesús wyiingapxpejtä.

²³⁻²⁶Mänitä yajnähixøøbiädøjc-hajxy miøjyaa<u>x</u>ä. Mänitä Jesús tiägøøyy yajnähixøøbiä cuento yajmäbaadyhaam.

—Coo jäya'ayhajxy ñimiädsibø'øwøøjät quipxyjiaty tu'cajpt, cab hajxy hoy ñimiøødtunáanänä. Jaanä jaduhnduhmbä, coo jäya'ayhajxy ñimiädsibø'øwøøjät quipxyjiaty tu'que'ex, cab hajxy hoy tøgooty ñimiøødhidáanänä. Jaanä jaduhnduhmbä, coo ja'a møjcu'uhajxy ñimiädsibø'øwøøjät quipxyjiaty møjcu'u, cab hajxy jaduhn hoy wiäditaannä. Cóxäp hajxy jaduhn quiuhdägoyy. Jaduhnä tøyhajt hajxy mmøødhádät coocha møjcu'ugong xquia'a puhbety.

²⁷ 'Jaanä jaduhnduhmbä, ni pønä møcjäya'ay hoy mga'a mäméedsät tijaty jiiby miøød tiøgooty. Mänit mäbøcypiä coo jawyiin mgø'øxots mdecyxiódsät, mänítäts hoy mmäméedsät.

²⁸ 'Tøyhajt jaduhn coo ja'a Dios jäya'ay miämee'xa'añ nebiatiä pojpä cädieey hajxy miøødä, waambatiä Dios hajxy tøø miägapxtägoy.
²⁹ Pero pønä Dioshespíritu tøø miägapxtägoy, je'e mäbøcypiä, cab hajxy mänaa miämee'xáanänä.
Homiänaaxøø ja'a piojpä quiädieey hajxy miäwädita'añ —nømä Jesús miänaañ.

³⁰Paadiä Jesús jaduhn miänaañ, coo hänajty tøø ñänømyii cooc tyijy ja'a møjcu'ugong hänajty miøødwädity.

31-32 Jimā Jesús hānajty miādia agyñā, mānitā tiajhajxy miejch mødā piuhya ayhajxy. Coo jāya ayhajxy hānajty jiaanch tehm miayyā tøgooty, paadiā tiajhajxy tøguum miāhmøøyy. Mānitā capxy hajxy quiejxy tøgooty coo ja Jesús ween yhuuc pādsømy. Jiibiā Jesús jāya ay hānajty may jiuhhāñaawiādityii tøgooty. Mānit hajxy miānaañ:

—Ximä mdaj xwyi'i yajtøy møødä mbuhya'ayhajxy møødä mbuhdo'oxyhajxy.

³³Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pønhøch ndajhajpy; pønhøch nbuhya'ayhajpy.

³⁴⁻³⁵Mänitä Jesús jäya'ay wyiinhee'ppejty mäduh<u>ñ</u>tiä hänajty jiuhhäñaawiädityii. Mänit miänaa<u>ñ</u>:

—Pønjátyhøch nDeedy miädia'agy cudiúunäp, je'ech ndajhajpy, je'ech nbuhya'ayhajpy —nømä Jesús miänaañ.

Mänitä Jesús jadähooc yhädáaccumbä mejypia'a Diosmädia'agy-yajwiingapxøøbiä. Mänitä jäya'ayhajxy may miejch maa je'e hänajtiän. Coo hawa'adspä hänajty jim quia'a hity pu'uwiing, paadiä Jesús barcohuungooty tiägøøyy mejywyiing. Mänit jiiby yhäñaaguiädaacy. Jimä jäya'ayhajxy miähmøøyy pu'uwiing hamädoowhijpä waambatiä Jesús hänajty miädia'agy. ²Mänitä Jesús tiägøøyy yajnähixøøbiä cuento-yajmäbaadyhaam.

³—Huuc mädow hajxy, mänitä jäya'ay tu'ug tiu'ubøjcy trigowøjpä. ⁴Näje'e trigotøømd quiahy tu'haam. Mänitä muuxyhajxy hoy pyiwø'øgy. ⁵Wiingtuumä trigotøømd hoy quiáhgumbä tsaajoot maa naax hänajty quia'a møødän. Paquiä trigotøømd miujxy coo naax hänajty quia'a cøøcä. ⁶Pero nägooyyä xøø piädsøømy, cøjxä trigohuung tiø'øch coo tyicts hänajty cøøc tøø quia'a häda'agy. ⁷Wiingtuum hoy quiáhgumbä maa hapty hänajty jiaanch tehm miayyän. Coo hapty jaduhn yee'cy, cøjx jaduhn ñähdäna'ayii. Ni tiøøm ja'a trigo quia'a pejty. ⁸Wiingtuum hoy quiáhgumbä maa ja'a naax hänajty jiaanch tehm tioo'quiän. Jaanch tehm yhoyøøyy ja'a trigo jim. Näje'e hii'xmajcpajc miøødä tu'wipä; näje'e tägøøghii'xpajc miøødä; näje'e mägo'xpajc miøødä tu'wipä.

⁹Mänitä Jesús jiaac mänaañ:
 —Pøn hädaaduhn wiinjuøøby,
 wéenhøch nmädia'agy xmiäbøjcä.

¹⁰Coo majiäya'ayhajxy wyiimbijty, jimä Jesús ja'a jiamiøød miøødmähmøøyy, ja'a hajxy hänajty nämajmetspä, møødä wiingjäya'ay ja'a näwéeñtiäbä. Mänitä Jesús ñämaayyä coo quiapxtøwät waambaty hänajty tøø miädia'agy. ¹¹Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jaduhnä Dios jioot chocy coo mijts mwiinjuø'øwät nebiä miäjaa yajcähxø'øga'añ. Hijty, cap pøn hijty wyiinjuø'øy. Yø'ø wiinghäna'c-hajxy, ni yø'øhajxy quia'a wiinjuø'øy. Páadyhøch yø'ø häna'c-hajxy nyajnähixø'øy

cuento-yajmäbaadyhaam.

¹²Hoy hajxy jia mädoy, cab hajxy wyiinjuø'øy; jaduhnä Dios hajxy quia'a jøjpøgø'øwät; jaduhnä piojpä quiädieey hajxy quia'a yajnähwáatsäxät.

¹³Mänitä Jesús jiaac mänaa<u>ñ</u>:

-Mijts, pø cab hajxy jaduhn hoy mwiinjuø'øwa'añ waambátyhøch naamnä tøø ngapxy cuento-yajmäbaadyhaamä, ni jaduhn hajxy hoy mga'a wiinjuø'øwa'añ waambátyhøch njaac yajmøødmädia'aga'añ cuento-yajmäbaadyhaam. ¹⁴Ja'a jäya'ay trigowøjpä, jaduhn mäwiinäts miäbaady nebiä Diosmädia'agy-yajwa'xpän. ¹⁵Ja'a trigotøømd cáhwäbä tu'haam, jaduhn mäwiin miäbaady nebiä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy näje'e jia mädoyyän. Pero nägooyyä ja'a møjcu'u ñämech, mänitiä hajxy yagjahdiägóoyyäxä waambaty hajxy tøø yajwiingapxø'øyii. 16 Ja'a tøømd cáhwäbä tsaajoot, jaduhn mäwiin miäbaady nebiä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy näje'e paquiä miäbøquiän, Jaanch tehm xioondaacp hajxy jaduhn. 17 Pero cab hajxy jejcy miäbøcy. Nägooyyä hajxy jaduhn chaachtiuñii ja'a Diosmädia agyquiøxpä, mänit hajxy ñajtshixøøñä. 18 Ja'a tøømd cáhwäbä maa hapty jiaanch tehm miayyän, jaduhn mäwiin miäbaady nebiä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy näje'e jia mäbøquiän. ¹⁹Pero jiaanch tehm jiahmiejchp hajxy jaduhn ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä. Je'e hajxy jaduhn wyi'i ñädajpy wyi'i ñämaaby neby hajxy hoy chäná'awät, neby

hajxy hoy yhäyówät, møød maa mäyøøhadyiibän. Yajtägoobiä Diosmädia'agy hajxy jaduhn.

20 Ja'a tøømd cáhwäbä maa naax jiaanch tehm tioo'quiän, jaduhn mäwiin miäbaady nebiä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy näje'e hamuumdu'joot miäbøquiän. Hoy hajxy jiaanch tehm quiudiuñ. Jaduhn hajxy miäbaady nebiä trigo hii'xmajcpajc miøødän tu'wipä, møød nebiä tägøøghii'xpajc miøødän, møød nebiä mägo'xpajc miøødän tu'wipä.

²¹Mänitä Jesús jiaac mänaa<u>ñ</u>:

—Coo jäya'ay jøøn hajxy quiudøø'xø'øy, cøxp hajxy yujcoñ. Cab hajxy jiiby quiuhjupy cubetapa'c. Ni jiiby hajxy quia'a päda'agy maabejtpa'c. ²² Jaanä jaduhnduhmbä, tijaty jaduhn hijp yu'uch, tsipcøxp jaduhn quiøxy cähxø'øga'añ. ²³ Pøn jaduhn wiinjuøøby, wéenhøch nmädia'agy xmiäbøjcä.

²⁴Mänitä Jesús jiaac mänaa<u>ñ</u>:

—Huuc wiinjuø'øw hajxy nébiøch cham nyajmøødmädia'aga'añ; pøn hädaa mädia'agy hoy wiinjuøøby, maas hoy jaduhn jiaac yajwiinjuø'øwa'añii. ²⁵ Pønhøch nmädia'agy tøø xmiäbøjcä, je'ech njaac yajnähixø'øwaamby. Pero pønhøch nmädia'agy tøø xquia'a mäbøjcä, cábøch je'e tii nyajnähixø'øwaannä. Høxtä jiahdiägoyyaamby je'e mädyii tyijy tøø jia wiinjuø'øy.

²⁶ Mänitä Jesús jiaac mänaañ:

—Coo ja'a Dios ja'a miøcmäjaa yajcähxø'øga'añ, jaduhn mäwiin miäbaady nebiä jäya'ay ñi'ibiän. ²⁷Coo ñiippädø'øy, mänit nøcxy miaanä coo tøø quioodsø'øy. Cujaboom, coo jiobø'øy, mänit piädø'cumbä. Pero cab jaduhn ñajuø'øy nebiä tøømd miuxy. Hix, hamdsoo ja'a tøømd miuxy yeegy. ²⁸ Ja'a tøømd, jiibiä miäjaa piaady naaxooty. Coo miuxy, mänit yeegy. Coo yeegy, mänit piøjy. Coo piøjy, mänit tiøømbety. Coo tiøømbety, mänit miäjay. ²⁹ Coo miäjay, mänit hajxy chucy. Tøø jaduhn yhabaatnä coo hajxy yajpädø'øgät.

30 Mänitä Jesús jiaac mänaañ:

—Nebiaduhn njaac yajmäbáatämät coo ja'a Dios ja'a miøcmäjaa jaduhn yajcähxø'øga'añ. 31-32 Coo ja'a Dios ja'a miøcmäjaa yajcähxø'øga'añ, jaduhn mäwiin miäbaady nebiä mostazapajcän. Jaanch tehm chay ja'abi' mostazapajc jaduhn nii mädyii hujts piajc jaduhn quia'a tsayyä nebiä habi' mostazapajc chayyän. Pero coo mní'ibät, jaanch tehm piaquiä jaduhn yeegy cøxp. Mäjatyjaty yhaa'x yeegy. Høxtä hoyyä muuxyhajxy jim pie'eñ yhaa'xjooty.

33-34 Haagä hädaaduhmbä cuento-yajmäbaadyhaamä Jesús ja'a cu'ug hänajty yajwiingapxø'øy, mäduhmtiä hajxy hänajty hoy wyiinjuø'øwa'añ. Pero coo ja'a cu'ug hänajty tøø wyiimbijnä, mänitä Jesús ja'a jiamiøød hawiing ca'xy quiapxtøønä, ja'a hajxy hänajty nämajmetspä.

³⁵Coo chuujøøyy, mänitä Jesús ja'a jiamiøød ñämaayy:

—Tsøc hajxy jáamäm barcojooty; jam hajxy jimhaamby mejyhawiimb.

³⁶ Jiibiä Jesúshajxy hänajty yhäña'ay barcojooty møødä jiamiøødhajxy. Mänit hajxy

tiu'ubøjcy. Jiibiä jäya'ayhajxy näje'e piadu'ubøjpä wiingbarcojooty. Pero ja'a majiäya'ay, jim hajxy miähmøøyy mejypia'a. 37 Mänit møc tiägøøyy pojpä. Mänitä mejy tiägøøyy ja'tspä. Mänitä barco ñähja'tspejtä. Mänitä nøø com tiägøøyy barcojooty. Høxtä hujts ja'a barco jaduhn. Quinaambä barco hänajty. 38 Pero ja'a Jesús, maab hänajty je'e jiiby barcohøjxhaam. Cuhnø'øxø'øy hänajty jiiby mia'ay. Jaanch tehm chähgøøbiä Jesús ja'a jiamiøødhajxy hänajty. Mänitä Jesús hajxy hoy yuxy. Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Wiindsøn, nej, caj mdajy mmayyä coo hajxy nguhdägoyyáanämä.

³⁹Coo ja'a Jesús mia'abiädø'cy, mänitä poj yhojy møødä mejy coo yuungø'øwät. Mänitä poj jiaanch moo<u>ñ</u>; møødä mejy, yuungøøyy je'ebä. ⁴⁰Mänitä Jesús ja'a jiamiøød nämaayy:

—Tii hajxy hijty coo mwi'i chähgø'øy. Nej, cab hajxy mmäbøquiä cooch møcmäjaa nmøødä.

⁴¹ Jaanch tehm chähgøøby hajxy hänajty. Mänit hajxy hamee'ch ñiñämaayyä:

—Pønada'a yø'ø; høxta poj møøda mejy, cudiúunaxaba miadia'agy yø'ø.

Mänitä Jesúshajxy jim miejch mejyhawiimb, maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Gerasa. ²Coo hajxy miänajcy barcojooty, jimä jäya'ay hänajty tu'ug tiäna'ay jäguemjuøøby. Møjcu'u hänajty tøø yajtägø'øyii. ³Jutjooty hänajty

chäna'ay maa ja'a ho'ogyjiäya'ay hajxy hänajty ñaaxtägø'øyän. Jaanch tehm miøcä craa hänajty. Ni cadenahaamä jäya'ayhajxy hänajty hoy quia'a cø'øxots quia'a tecyxiodsa'añ. 4Mayhooc hajxy hänajty tøø jia cø'øxoch tøø jia tecyxioch cadenahaam. Pero wyi'i yaghapodøøbiä cadena hänajty. Ni pøn hänajty quia'a mäjäda'aga'añ. ⁵Xøømdsuhm hänajty jim ya'axy jiocy cabäsantäjooty møød tunjooty. Naxy hänajty tsaahaam hamdsoo ñichugyii. 6Coo ja'a Jesús jaduhn yhijxä jäguem, mänit päyø'øguiä ñänøcxä. Mänit hoy wyiinjijcäda'agyii. ⁷⁻⁸ Mänitä Jesús ja'a møjcu'u ñämaayy:

—Jua'ads miičh jiiby maa yø'ø craajän.

Mänitä møjcu'u møc yaaxy:

—Miich Jesús, miichä Dios xyHuunghajp, ja'a jim tsajpootypä. Nej mnijiäwø'øyii møød høøchcøxpä. Tunä mayhajt, ca'ach xchaachtiun. Dios, cøxp je'e.

⁹Mänitä Jesús ja'a møjcu'u miäyajtøøyy:

—Tii mxøhaty.

Mänitä møjcu'u yhadsooyy:

—Legiónghøch nxøhaty. Páadyhøch jaduhn nxøhaty coo højts jaduhn njaanch tehm ñämayyä.

Mänitä Jesús miänuu'xtaacä coo ja'a møjcu'uhajxy quia'a høxquexøøjät jäguem.

11-13 Jim wiingón maa ja'a Jesúshajxy hänajtiän, jim mejypia'a, jimä hädsømhajxy hänajty may yuumydiajy tunmøjc. Nämejtsmil hajxy hänajty wiädity. Mänitä Jesús jadähooc miänuu'xtaacä coo ja'a

møjcu'uhajxy ween jim quiexyii maa ja'a mayhädsømän, weenä hädsømhajxy nøcxy yajtägø'øyii. Mänitä møjcu'uhajxy jiaanch quejxä maa ja'a hädsømän. Mänitä craa ñähwaach, ja'a hänajty tøø miøjcu'uyajtägø'øyíijäbä. Mänitä hädsømhajxy cøjx yajtägø'øyii. Mänit hajxy päyø'øguiä yhädaacy mejjiooty. Cøjx hajxy jiiby ñøøji'xø'øy.

¹⁴ Ja'a häna'c-hajxy hänajty jim hädsømgüeendähajpä, cøjx hajxy piäyø'øgy. Hoyyä mädia'agy hajxy jim yajwa'xy cajptooty møød cajptpa'a neby hänajty tøø jiadyii tøø tiuñii. Coo ja'a cu'ughajxy jaduhn miädooyy, mänit hajxy hoy yhixy. 15 Coo hajxy jim miejch maa ja'a Jesús hänajtiän, mänitä craa hajxy yhijxy, ja'a hijty pa'ammøødpä, coo hänajty tøø ñähwáatsänä ja'a møjcu'u. Jim je'e hänajty witmøød yhäñaañä. Coo hijty pia'ammøødä, nähwa'ads høxwa'ads hijty wiädity. Tøø hänajty wyiinmahñmejtsnä. Jaanch tehm yagjuøøyy ja'a cu'ughajxy jaduhn coo ja'a craa hajxy yhijxy coo ja'a pia'am hänajty tøø ñähwáatsänä. Høxtä tsähgøøyy hajxy jaduhn. 16 Mänit hajxy cøjx yajmøødmädia agyii neby hänajty tøø jiadyii tøø tiuñii. Ja'a jäya'ayhajxy jaduhn híjxäbä coo ja'a hädsøm ja'a møjcu'u hajxy yajtägøøyyä, je'edshajxy jaduhn mädiaac. 17 Mänitä cu'ug ja'a Jesús hajxy miänuu'xtaacy coo jim chóonät maa ja'a quiajpthajxiän.

¹⁸Coo ja'a Jesús hänajty wyiimbidaannä barcojooty, mänit jaduhn ñämaayyä coo ween piadu'ubøgyii. Ja'a craa jaduhn mänaan, ja'a pia'am hänajty tøø yajnájxäxäbä. ¹⁹Mänitä Jesús ja'a craa ñämaayy:

—Caj, ca'ach xpianøcxy. Nøcx jim maa ja'a mdøjcän, maa ja'a mjujy maa ja'a mmägu'ugän. Nøcxä mädia'agy yajwa'x coo miichä Dios tøø xñäxuuch, coo miichä Dios ja'a møjcu'u tøø xyajnähwa'ach.

²⁰Mänitä craa jiaanch nøcxy maa ja'a tiøjcän. Mänitä mädia'agy jim tiägøøyy yajwa'xpä maa naax hänajty xiøhatiän Decápolis. Jaduhn je'e miädia'agytiägø'øy majc-cajpt. Jaduhnä miädia'agy hänajty yajwa'xy coo ja'a Jesús ja'a mähdiøjc møjcu'umøødpä hänajty tøø yajnähwa'ach. Coo ja'a cu'ughajxy jaduhn miädooyy, mänit hajxy jiaanch tehm yagjuøøyy.

²¹Mänitä Jesúshajxy wyiimbijnä barcojooty møødä jiamiøødhajxy. Coo hajxy jim miéjtscumbä mejyhawiimb maa hajxy hänajty tøø chohnda'aguiän, mänit hajxy jim biarcomänajcy mejypia'a. Mänitä Jesús jäya'ay may ñämejtsä.
²²Mänitä Jesús jäya'ay tu'ug wyiinjijcädaacä. Jairo hänajty xiøhaty. Je'e hänajty jim tuumb wiindsøn maa ja'a tsajtøjcän.
²³Mänitä Jesús miänuu'xtaacä:

—Wiindsøn, møjtá'agyhøch nhuung. To'oxiäna'c je'e. Majmetscjumøjt miøødä. Jámhøch nhuung cø'ønähgájpäc, ween jaduhn miøcpøcy —nømä Jairo miänaañ.

²⁴Mänitä Jairo ja'a Jesús miødhajty. Ji<u>m</u>ä jäya'ay ja'a Jesús hajxy hänajty may pianø'øch piabooñ. ²⁵Ji<u>m</u>ä tajjäya'ay hänajty

tu'ug pa'ammøød majiäya'ayhagujc. Majmetscjumøjtä ñø'ty hänajty tøø xiee'xy jabom-jabom. ²⁶Tøø ja'a mähdiøjc hänajty jejcy jia yajtsooyø'øy maa ja'a doctorhajxiän. Pero cábädsä pia'am hänajty ñä'ägä yajnájxäxä. Tøø ja'a xiädø'øñ hänajty quiøjxnä tii jaduhn ñä'ä jaac yajniñämäjuyø'øwóøjäp. Coo hänajty jaduhn ñä'ägä yajtsooyø'øy tehngajnä, maas hanaxiä pia'am hänajty jaduhn jiaac tehm miøjta'agy. 27-28 Coo ja'a mähdiøjc jaduhn miädoyhajty coo ja'a Jesús hänajty wiädity mäba'amyajnajxpä, mänit jaduhn wyiinmaayy quiopcooty: "Cooch yø'ø wyit häyaa nnä'ä nähdóonät, náxäbøch nba'amäda'a häyaajä." Mänitä Jesús jiøguyohdiägøøyyä. Mänitä wyit jiaanch nähdóonäxä. ²⁹Mänitiä tajjäya'ay ñø'ty jiaanch hadujcy. Mänit ñijiäwøøyyä coo ja'a pia'am hänajty tøø ñaxy. 30 Mänitä Jesús ñijiäwøøyyä coo tu'jäya'ay hänajty tøø miøcpøcy ja'a miäjaahaam. Mänitä Jesús ja'a jäya'ay cøjx wyiinhee'ppety. Mänit miänaañ:

—Pønhøch nwit tøø xñähdoonä.

31 Mänitä jiamiøødhajxy
yhadsooyy:

—Tii jaduhn coo myajtøy pø tøø miich jäya'ay mwit xñähdoonä. Haa ca'a, majiäya'ay hajxy jaduhn xwyi'i pianø'tsämä —nømä Jesús ñämaayyä.

³²Pero jimä Jesús hänajty yhøxta'ayñä pønä wyit hänajty tøø ñähdóonäxä. ³³Ja'a tajjäya'ayä, jaanch tehm chähgøøby hänajty je'e. Paady hänajty chähgø'øy coo hänajty ñajuø'øy neby hänajty tøø miøcpøcy. Mänitä Jesús hoy wyiinjijcäda'agyii tsäyúuyyäp. Mänitä tajjäya'ay ñägapxy neby hänajty tøø miøcpøcy. ³⁴Mänitä Jesús miänaañ:

—Huung, paady miich mba'am tøø ñaxy coo tøø mmäbøcy cooch mäjaa nmøødä coochä jäya'ay tøy njaanch yajpa'amnaxy. Nøcxnä jootcujc.

³⁵Jimä Jesús hänajty miädia'agyñä, mänitä jäya'ayhajxy näje'e miejch. Jim hajxy hänajty tøø chohnda'agy maa ja'a Jairo tiøjcän. Mänitä Jairo ñämaayyä:

—Tøø ja'a mhuung yho'nä. Ca'a Jesús mhadsijpnä. Tii jaduhn jim ñä'ä jaac túnäp. Tøø ja'a mhuung yho'nä.

³⁶Coo ja'a Jesús jaduh<u>n</u> yhamädoonajxy, mänitä Jairo ñämaayyä:

—Ca'a mga'a mäbøcy. Ca'a mjootmayhaty —nømä Jesús miänaañ.

³⁷Mänitä Jesús miänaañ coo pøn jim quia'a panócxät maa ja'a Jairo tiøjcän. Jagóoyyägä Pedrohajxy jim ñócxät møødä Santiago møødä Juan, ja'a Santiago piuhya'ay.
³⁸Coo hajxy jim miejch maa ja'a Jairo tiøjcän, jaanch tehm jiøøby jaanch tehm yaaxpä jäya'ayhajxy hänajty jim.
³⁹Mänitä Jesús miänaañ:

—Cajxä yø'ø to'oxiäna'c ñä'ä hó'oguiäbä. Tii hajxy coo mwi'i jiø'øy coo mwi'i ya'axy. Nä'ä maab yø'øduhn.

40 Coo ja'a Jesús jaduhn miänaañ, mänit ñäxiicä. Mänitä Jesús ja'a jäya'ay cøjx yhøxquejxpädsømy tøghaguuy. Mänitä Jesús ja'a to'oxiäna'c hajxy ñänøcxy maa to'oxiäna'c hänajty quio'na'ayän, møødä Jesús ja'a jiamiøødhajxy, møødä to'oxiäna'cä tiaj tieedyhajxy. ⁴¹Mänitä Jesús ja'a to'oxiäna'c wyidsø'cy. Mänit ñämaayy:

—Quixyhuung, pädø'øg.

42 Tuunä ja'a Jesús jaduhn nä'ä
mänaañ, mänitiä to'oxiäna'c jiaanch
pädø'cy. Mänit yo'oyø'cy. Jiaanch
tehm yagjuøøyy ja'a Jairohajxy jaduhn
møødä Jesús ja'a jiamiøødhajxy.

43 Mänitä Jairohajxy yhanehmä coo
hajxy jaduhn quia'a mädiá'agät coogä
yhuung hänajty tøø jiujypiøcy. Mänit
hajxy nämáayyäbä coo yhuung hajxy
yajcáyät. Ja'a Jesús jaduhn mänaan.

Coo ja'a Jesúshajxy jim chóhngumbä møødä jiamiøødhajxy, mänit hajxy jim ñøcxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Nazaret. Jimä Jesús hänajty ñä'ägädä tsooñ. ²Coo ja'a poo'xxiøø yhabaaty, mänitä Jesús jim ñøcxy maa ja'a tsajtøjcän. Mänit tiägøøyy yajnähixøøbiä. Coo ja'a cu'ughajxy jaduhn miädooyy, mänit hajxy tiägøøyy niñämáayyäbä:

—Maa yø'ø craa mädia'agy jaduhmbä tøø ñä'ä maañ yhabøcy coo jaduhn jiaanch tehm jiaty jiaanch tehm ñajuø'øy, coo jaduhn hoy-yagjuøñäjaty yajcähxø'øgy. Haa ca'a, højts nmägunaaxhájtäm yø'øjä. ³Je'e yø'ø, ja'a hijty tsejtspä pujxpä. Ja'a María yhuung yø'ø. Hajchhájtäp yø'ø, ja'a Santiago, møødä José, møødä Judas, møødä Simón. Yaa ja'a piuhdo'oxyhajxy chäna'ay maa højts ngajptän.

Coo ja'a Jesús hänajty jim chooñ Nazaret, paady hänajty jim quia'a mämøjø'øy quia'a mämayø'øyii. 4Coo ja'a Jesús jaduhn miädooyy, mänit miänaañ:

—Homiaajä ja'a Dioswiinguexypähajxy wyiingudsähgø'øyii. Jagooyyä hajxy jim quia'a wiingudsähgø'øyii maa yhamdsoo cajpthajxiän, maa yhamdsoo tøjc-hajxiän.

⁵Coo ja'a Jesús hänajty jim quia'a mämøjø'øy quia'a mämayø'øyii, paady hänajty jim madiu'u hoy quia'a yajcähxø'øga'añ. Nämets nädägøøquiä pa'amjäya'ayhajxy jim ñä'ä maañ yajpa'amnajxä cø'ønähgapyhaam. ⁶ Jiaanch tehm yagjuøøbiä Jesús hänajty jaduhn coo ja'a miädia'agy jim quia'a jøjpøgøøyyäxä.

Mänitä Jesús ja'a mädia'agy jim tiägøøyy yajwa'xpä mäduhnjatiä cajpthuung wiingonbä. ⁷Mänitä Jesús ja'a jiamiøød wyjinguejxy, ja'a hajxy hänajty nämajmetspä, coo hajxy wiädítät cajpt-cajpt, coo ja'a pa'amjäya'ay hajxy yajnähwá'adsät, ja'a hajxy hänajty møjcu'umøødpä. Nämetscjaty hajxy hänajty wiädita'añ. 8 Mänitä Jesús ja'a jiamiøød jiaac nämaayy coo hajxy tii quia'a mänécxät, ni tsajcaagy, ni morral, ni xädø'øñ. Jagooyyä yomybiaxy hajxy quiábät tu'uquiä. ⁹Tu'tehñquiä cø'øg hajxy miänécxät møød tu'xojxyä wit. ¹⁰Mänitä Jesús jiaac mänaañ:

—Coo hajxy jim mmédsät homiädyii cajptä, jimä tøjc hajxy tu'ug myujwá'anät maa hajxy hänajty mmejtsta'aga'añän. Jimiä hajxy jaduhn mhídät. Cabä tøjc hajxy myajtägátsät. ¹¹ Majaty mijtsä cu'ugä mmädia'agy hänajty xquia'a jøjpøgø'øwaanä, mänitä

mdecy hajxy mwiinxit mwiinwóbät, weenä naaxoc jaduhn quiøxy ca'ay. Jaduhnä hijxtahnd miähmø'øwät coo ja'a cu'ugä Diosmädia'agy hajxy hänajty tøø quia'a jøjhadsowø'øy. Mänit hajxy jim mdsóonät.

¹² Mänitä Jesús ja'a jiamiøødhajxy tiu'ubøjnä mädia'agy-yajwa'xpä. Jaduhnä cu'ug hajxy hänajty yajwiingapxø'øy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy piadu'ubøjnät, møød coo ja'a yhaxøøgwiinmahñdy hajxy ñajtshixøøñät. ¹³ Mayyä jäya'ayhajxy hänajty yajnähwa'achii, ja'a hajxy hänajty møjcu'umøødpä. Mayyä pa'amjäya'ayhajxy hänajty yajmøcpøgyii coo hon hajxy hänajty yajnähjaaxyii.

14 Jimä Herodes hänajty guiobiernähaty maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Galilea. Mänitä Herodes miädoyhajty coo ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä hänajty yajcähxø'øgy. Mänitä Herodes miänaañ cooc tyijy ja'a Juan mäyajnäbejpä tøø jiujypiøjtägach. Ja'a Juan, je'e ja'a Herodes yhajodhajt cooc tyijy hänajty je'e Jiesúsä; páadiägä hoy-yagjuøøñäjatypä yajcähxø'øgy ja'a wyiinmahñdycøxpä, cooc tyijy hänajty tøø jiujypiøjtägach.

15 Wiingatiä jäya'ayhajxy hänajty miänaambä. Näje'e hajxy hänajty miäna'añ cooc tyijy Jesús hänajty je'e yhElíasä. Näje'e hajxy hänajty miänaambä cooc tyijy ja'a Jesús hänajty wiädity nebiä jecyjiäya'ayhajxy hänajty tøø Dyiosmädia'agy-yajwa'xiän jegyhajty. 16 Pero ja'a Herodes, tehngajnä je'e hänajty miäna'añ cooc tyijy je'e Jwiangä, ja'a hänajty

tøø yajyo'puxyíijäbä. Je'eg tyijy jaduhn tøø jiujypiøjtägach.

17-18 Hix, haxøøgä Herodes hänajty jiäya'ayhaty; ja'a yhamdsoo puhya'ay tio'oxiøjc hänajty miøødtsänáayyäp. Felipe ja'a Herodes piuhya'ay hänajty xiøhaty. Herodías ja'a Felipe tio'oxiøjc hänajty xiøhajpä, ja'a Herodes hänajty miøødtsänaabiä. Mänitä Juan ja'a Herodes yhojy: "Cab jaduhn yhoyyä coo ja'a mhamdsoo puhya'ay tio'oxiøjc jaduhn mmøødtsänáayyät." Coo ja'a Herodes jaduhn yhojjä, paadiä Juan yajmajtsä. Mänitä Juan chuumä.

¹⁹Cabä Herodías hänajty yhojwiø'øy coo ja'a Herodes jaduhn yhojjä, paadiä Herodías ja'a Juan hänajty jia wi'i yajyagho'oga'añii. 20 Pero cabä Herodes hänajty jaduhn miäna'añ coo ja'a Juan yagho'ogóøjät. Hix, wyiingudsähgøøbiä Herodes ja'a Juan hänajty. Ñajuøøbiä Herodes hänajty coo ja'a Juan hänajty jiaanch tehm yhoyhäna'cä. Jaanch tehm yhomiädoonä ja'a Herodes ja'a Juan miädia'agy hänajty miädoowä. Pero caba Herodes hanajty ñajuø'øy neby jiatcó owät. 21 Caba Herodías wiinmahñdy hänajty ñä'ägädä paady nebiä Juan yajyagho'ogógjät. Mänit yhabaaty coo ja'a Herodes xiøø hänajty jiada'añii. Mänitä Herodes ja'a jiamiøødtøjc miøødcaayy miøødhuucy, møødä mioonsähajxy, møødä generalhajxy, møødä mäyøødøjc-hajxy, ja'a hajxy hänajty jim tsänaabiä Galilea. ²²⁻²³ Jim hajxy hänajty quiay yhu'ugy, mänitä Herodías yhuung jiiby tiøjtägøøyy. Mänitä quixy

tiägøøyy hejtspä pujpä. Jaanch tehm yajxón yhejch piujty. Jaanch tehm xioondaac ja'a Herodeshajxy jaduhn møødä wioybä wyichpä. Mänitä Herodes ja'a quixy ñämaayy:

—Tehm tiøy nnämá'awät, høøch yajmäyujwáanäc tii mdsogaamby, nmó'owäbøch miich je'e, hotyiijä, høxtä nmó'owäbøch miich naax cupc maach yaa ngobiernähatiän.

Paadiä Herodes jaduhn miänaan, jaanch tehm xioondaacp hänajty jaduhn coo ja'a quixy hänajty yajxón yhech. ²⁴ Mänitä quixy piädsøømy. Mänitä tiaj hoy miäyajtøy tiig jaduhn yujwá'anäp. Mänitä Herodías wiinmahndy piaaty nebiä Juan mäyajnäbejpä yajyagho'ogóøjät. Mänitä yhuung nämaayy coo ja'a Juan ja'a quiopc yujwáanäxät. ²⁵ Mänitiä quixy ja'a Herodes hoy näma'ay:

—Høøchä Juan quiopc móoyyäc texyjooty.

²⁶Coo ja'a Herodes jaduhn ñämaayyä, mänit jiaanch tehm jiootmadiägøøyy. Mänit jaduhn ñähadsooyy. Hix, tøø hänajty jaduhn miäna'añ cooc hänajty hoy ñä'ä tiijä yega'añ. Hix, tøø ja'a wioybä wyichpä hänajty jaduhn yajmädoy. ²⁷Mänitä Herodes ja'a mioonsä jiiby quiejxy pujxtøgooty coo ja'a Juan nøcxy yo'puxyii. ²⁸Mänit hoy jiaanch yo'puxyii. Mänitä quixy ja'a Juan quiopc hoy yajcø'ødägø'øyii texyjooty. Mänitä tiaj hoy mioodiägach.

²⁹Coo ja'a Juan jiamiøødhajxy jaduhn miädoyhajty coo ja'a Juan hänajty tøø yagho'ogyii, mänitä Juan ñi'x hajxy hoy yajpädø'cä. Mänit hajxy hoy yajnaaxtägø'øy. 30 Mänitä Jesús ñämejtstägajtsä ja'a jiamiøød, ja'a hajxy nämajmetspä. Cøjxä Jesús yhawáanäxä, nebiaty hajxy hänajty tøø miäba'amyajnaxy, møød waambaty hajxy hänajty tøø yajnähixø'øy. 31 Jaanch tehm miayyä Jesús jäya'ay hajxy hänajty ñämechii. Wiimbijp hadøjpä majiäya'ayhajxy hänajty. Coo ja'a jäya'ayhajxy may wyi'i miech, paadiä Jesúshajxy hänajty quia'a näbaadøøyyäxä mäduhnajtä hajxy quiay yhú'ugät. Mänitä Jesús miänaañ:

—Jam hajxy paquiä póo'xäm wiingtuum maa majiäya'ay hajxy xquia'a paadáanäm.

32 Mänitä Jesúshajxy tiägøøyy barcojooty. Tsohn hajxy jimän. Mänit hajxy jim ñøcxy maa ja'a majiäya'ayhajxy hänajty quia'a jadyhitiän. ³³Coo ja'a Jesúshajxy jaduhn yhijxtu'ubøjcä, mänitä majiäya'ayhajxy wyi'i piadu'ubøjpä. Ñajuøøby hajxy hänajty jaduhn maa ja'a Jesúshajxy hänajty ñøcxa'añ. Päyø'øguiä hajxy jaduhn ñä'ägä nøcxy. Jawyiin hajxy jim ñä'ägä mejch maa ja'a Jesúshajxy hänajty ñøcxiän. Wiinduhmyguiajpt hajxy hänajty chooñ. 34 Coo ja'a Jesús jiiby piädsøømy barcojooty, mänitä jäya'ay yaghixøøyy may. Mänit näxuu'tscapxy miøødhajty. Jaduhn yhijxy nej coo meeg wyiindsøn ca'a hijpän, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty quia'a yajnähixø'øyii. Mänitä Jesús madiu'u tiägøøyy yajnähixøøbiä. ³⁵Tøø hänajty chuujøøñä. Mänitä Jesús ja'a jiamiøød ñämejtsä. Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Jue'e jaduhn yaa, pactuum. Cabä cajpt yaa maa ja'a cu'ug quiaayyøøc hajxy häyaa jiúyät. Tøø jaduhn hoyhoy jiaanch tehm chuujø'øy. ³⁶Näma'aw yø'ø cu'ug, ween hajxy nøcxy quiayhøxta'ay maa ja'a cajpt yaa wiingonbän — nømä Jesús ñämaayyä.

³⁷ Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Tsøg hajxy nä'ägä yajcáayyäm højtshájtäm.

Mänit hajxy yhadsóogumbä:
—Haa tii hajxy jaduhn nhuuc
nä'ä yajcáayyämbäp. Cajx nä'ä
caayyøøcpä nä'ä huucøøcpä. Nej,
jaduhn miich mmäna'añä coo højts
tsajcaagy nøcxy njuy mejtsmägo'x
denario —nømä Jesús jiamiøød
ñämáayyägumbä.

³⁸ Mänitä Jesús miänáangumbä: —Huuc mäyajtøw yø'ø cu'ug pøn caayyøøc møød. Pønjaty jaduhn møød, ween hajxy yajmucy.

Coo hajxy hänajty tøø yajmujnä, mänitä Jesús ñämaayyä:

—Jagooyyä højts tsajcaagy mägooxyä tøø nbaady møødä hacx metsyä.

39-40 Mänitä Jesús miänaañ coo ja'a cu'ughajxy yhøxtá'agät necchooty tu'hagøøbiäjaty, nämägo'xhaam møød näjuxychägui'xmajc-haam. Mänit hajxy jaduhn jiaanch yhøxtaacy.
41 Mänitä Jesús ja'a tsajcaagy mägooxpä quioondsooyy møødä hacx metspä. Coo chajhee'py, mänitä Dioscujú'uyäp yejcy ja'a tsajcaagy quiøxpä møødä hacx quiøxpä. Mänitä tsajcaagy tiägøøyy haguidøøbiä. Mänitä jiamiøød tiägøøyy moobiä ja'a tsajcaagy møødä hacx, ween hajxy

jaduhn yajwa'xy maa ja'a cu'ugän. Tehngajnä Jesús ja'a tsajcaagy hänajty yajwa'añguiojy møødä hacx. Jiaac tehm yajmayøøby hänajty jaduhn. ⁴²Cu'uxiä jäya'ayhajxy jaduhn jiaanch tehm quiaayy. ⁴³⁻⁴⁴Hoyyä jäya'ayhajxy hänajty jaduhn jia mayyä, majmetscachä tsajcaagy quiunajxy møødä hacx. Ja'a Jesús jaduhn yajwa'añguioj. Nämägooxmil ja'a ya'adiøjc-hajxy jaduhn quiaayy yhuucy.

45 Mänitiä Jesús ja'a jiamiøød ñämaayy coo hajxy tiägø'øwät jiiby barcojooty, wéenäc hajxy jim ñøcxø'øgät mejyhawiimb maa ja'a cajpt jaduhn xiøhatiän Betsaida. Coogä Jesús ja'a majiäya'ay jaduhn ñähguéecnät, mänítäc hajxy jim ñibiaadøøjät. 46 Coo ja'a Jesús ja'a majiäya'ay ñähgueecy, mänit jim ñøcxy tungøxp Diospa'yaaxpä. 47-48 Coo quioodsøøyy, jimä Jesús hänajty tøø miähmø'øy mejypia'a nidiuhm. Ja'a barco, jagooyyä hänajty mejyquiujc tøø ñä'ä mahñ miech. Jaanch tehm miøcä barco hänajty jiøjcubojø'øyii. Tøø ja'a Jesús jiamiøødhajxy hänajty jiaančh tehm yhanuu'xøøñä coo ja'a barco hajxy hänajty jia wi'i quiaaby. Coo ja'a Jesús jaduhn yhijxy coo hajxy hänajty tøø yhanuu'xøøñä, mänit yo'oyhaam tiu'ubøjcy nøøwiing. Mobädajpä hänajty jiobø'øwaannä, tøø ja'a Jesús ja'a jiamiøød hänajty ñajtspaadøøñä. Wyiinnaxáannäbä Jesús ja'a jiamiøød hänajty jaduhn. 49 Coo ja'a Jesús yhijxä coo hänajty yo'oy nøøwiing, mänitä jiamiøødhajxy miänaañ cooc tyijy hänajty je'e yháañämä. Mänit hajxy møc chaachyaaxy. 50 Nägøxiä hajxy

San Marcos 6, 7

hänajty chähgø'øy coo ja'a Jesús hajxy jaduhn yhijxy coo hänajty yo'oy nøøwiing. Cab hajxy choj høxcajpy. Mänitä Jesús miänaañ:

—Møcä mjoot hajxy päda'ag; høøch hädaa; ca'ach hajxy xchähgø'øy.

⁵¹Coo ja'a Jesús tiägøøyy barcojooty, mänitä poj miooñ. Jiaanch tehm yagjuøøyy ja'a Jesús jiamiøødhajxy jaduhn coo poj miooñ. ⁵²Hoy hajxy hänajty tøø jia hixy coo ja'a Jesús ja'a tsajcaagy yajwa'añguiojy møødä hacx, cab hajxy hänajty ñajuø'øy coo ja'a Jesús møcmäjaa miøødä ja'a Dioscøxpä. Jaanch tehm quiuhxex hajxy hänajty.

⁵³Coo ja'a Jesúshajxy ji<u>m</u> miejch mejyhawiimb maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Genesaret, mänitä barco hajxy jim quiuxojch mejypia'a. 54 Tuunä hajxy jaduhn ñä'ä barcopädsøømy, mänitiä Jesús yhøxcajpä ja'a cu'ug. 55-56 Paquiä mädia'agy jim wia'xy coo ja'a Jesús hänajty jim tøø miech. Mänit tiägøøyy wädijpä cajpt-cajpt. Mänitä pa'amjäya'ayhajxy tiägøøyy cøømiéjtsäbä tsaajiooty maa ja'a Jesús hänajty wiäditiän. Jimä pa'amjäya'ayhajxy hänajty tøø ñajtscøyø'øyii møjtu'uba'a maa ja'a Jesús hänajty ñaxø'øwa'añän. Mänitä Jesús hajxy miänuu'xtaacy coo ja'a pa'amjäya'ayhajxy yajpa'amnaxóøjät. Pønjatiä Jesús wyitpa'a hänajty nä'ä nähdóonäxäp, tehm ñajxpä pia'amhajxy hänajty mänitiä.

Mänitä fariseos ja'a Jesús hajxy ñämejch, møødä häna'c ja'a Diosmädia'agy hajxy

yajnähixøøbiä. Jim hajxy hänajty choon Jerusalén. ²Mänitä fariseoshajxy yhijxy coo ja'a Jesús jiamiøød ja'a cuhdujt hajxy hänajty näje'e quia'a yajtuñ, coo hajxy quia'a cø'øbujy coo hajxy hänajty tiägø'øwa'añ caabiä huucpä. Ja'a fariseoshajxy, jaanch tehm yhoyyä judíocuhdujt hajxy hänajty quiudiuñ. ³Hix, jaduhnä judíoshajxy hänajty nägøxiä quiuhdujthatyñä nebiä yhapä tieedyhajxy hänajty jegyhajty tøø yajnähixø'øyii. Naaghooc hajxy hänajty quiaya'añ, tsipcøxpä quiø'ø hajxy hänajty hoyhoy ñä'ägä pujy wa'ads. ⁴Møød coo hajxy hänajty tøø yhoy halaplaaztøjpa'c, cab hajxy hänajty quiaya'añ jaguiø'øbujy. Madiu'u cuhdujt hajxy hänajty miøødä coo hajxy cøxiä wiinä ñähbujy ñähje'ech, møødä cayøhndy hu'ugøhndy, møødä tu'ts, møødä pujxtu'ts. ⁵Mänitä fariseos ja'a Jesús hajxy miäyajtøøyy:

—Tii yø'ø mjamiøødhajxy jaguiø'øbujy coo quiay. Cabä jecyquiuhdujt hajxy yajtuñ neby jäya'ayhajxy hijty jegyhajty quiuhdujthatiän.

⁶Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jue'e mijts, mjaanch tehm miähane'emaamb mijts, pero cab hajxy mnä'ä cudium waambaty hajxy hamdsoo mja hane'emy. Mijtscøxpä ja'a Isaías jecy quiujahy, mänitä Dios miänaam:

> Hädaa jäya'ayhajxy, ja mänaamb hajxy jaduhn cóogøch tyijy hajxy xwyiingudsähgø'øy, pero cábøch hajxy hamuumdu'joot xñä'ä tsocy.

⁷ Xióøbøch hajxy xjia wi'i pia'häyoy.
Jaduhn hajxy jia mäna'añ cóogøch tyijy nmädia'agy hajxy xjia yajnähixøøyyä, pero yhamdsoo mädia'agy hajxy ñä'ä wi'i miädiaacypy, nømä Isaías jecy quiujahy. ⁸ Mijts, tøø ja'a Diosmädia'agy hajxy mnajtshixøøñä. Ja'a mhamdsoo cuhdujt hajxy jaduhn myaghíjnäp — nømä Jesús ja'a fariseos ñämaayy.

9-10 Mänitä Jesús ñämáaguiumbä: -Paadiä Diosmädia'agy hajxy tøø mnajtshixø'øy, jaduhnä mhamdsoo cuhdujt hajxy hoy myaghida'añ. Jaduhnä Moisés jecy miänaañ coo ja'a mdaj coo ja'a mdeedy hajxy mwiingudsähgø'øwät. Pero pønägä tiaj ja'a tieedy haxøøg nänøømb, yajcuyagho'ogø'øwáanäbäc jaduhn. 11-12 Pero wiing mijts mja mäna'añ cooc tyijy jaduhn yhawiinmatsä cooc pønä tiajjä tieedy haxøøg ñämá'awät: "Cábøch mijts nbuhbedaannä. Hix, tøøchä Dios nnäma'ay cooch je'e cøxiä nmo'owa'añ ja'ach mijts hijty nmo'owaambiä." ¹³Coo hajxy jaduhn mmäna'añ, myajcähxø'py hajxy jaduhn coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mga'a yajtuunnä, møød coo ja'a mhamdsoo cuhdujt hajxy myajnähixøøñä. Madiu'u hajxy jaduhn myajcähxø'øgy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø mnajtshixøøñä, møød coo ja'a mhamdsoo cuhdujt hajxy myajtuunnä —nømä fariseoshajxy

¹⁴Mänitä Jesús ja'a cu'ug yajwiingapxǿøguiumbä:

ñämaayyä.

—Høøch nmädia'agy hajxy hamädoowhíjtäc. ¹⁵Tijaty hajxy mgaaby mhuucypy, cab hajxy xyajcädieey. Pero ja'a haxøøgwiinmahñdy, je'eds hajxy mäbøcy xyajcädiéeyäp. ¹⁶Pøn jaduhn wiinjuøøby, wéenhøch nmädia'agy xmiäbøjcä.

17 Coo ja'a Jesús ja'a quiapxy miädia'agy jaduhn yajmaayy, mänitä cu'ughajxy quiøxy wiimbijnä. Mänitä Jesúshajxy tiøjtägøøñä møødä jiamiøødtøjc, ja'a hajxy hänajty ja'a nämajmetspä. Mänitä Jesús miäyajtøøwä neby hänajty jaduhn miädia'agytiägø'øy ja'a hänajty jaduhn jim tøø miädiá'aguiäbä majiäya'ayhagujc. Ja'a Jesús jiamiøødhajxy jaduhn yajtøøw yajtøø'x. 18 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Nej, ni mijtshajxy jaduhn tøø mga'a wiinjuø'øyä waambátyhøch tøø nja mädia'aguiä. Jaduhnds je'e, tijaty hajxy mgaaby mhuucypy, cab hajxy xyajcädieey. ¹⁹Hix, ja'a jøø'xy ja'a pøcy, jiiby jaduhn yhäda'agø'øy maa ja'a mjøø'xytiøjc-hajxiän. Jadähooc nøcxy piädsømy. Cab jaduhn jiiby tiehm tiägø'øy maa ja'a mjuøhndyhajxiän —nømä Jesús miänaañ.

Jaduhn hädaaduhn miädia'agytiägø'øy coo ni mädyii jøø'xy pøcy quia'a hamajtscä. ²⁰Mänitä Jesús miänáangumbä:

—Pero ja'a haxøøgwiinmahñdy, je'eds hajxy mäbøjnäbä xyajcädiéeyäp. ²¹⁻²²Coo ja'a jäya'ay haxøøgwiinmahñdy hajxy jiaanch tehm miøødä, paady hajxy haxøøgjaty jiaanch tehm jiatcø'øy; paady hajxy miämeech,

paady hajxy ñiyagho'ogyii, paadiä jäya'adio'oxiøjc hajxy miøødtsäna'ay, paadiä jäya'ajie'e hajxy yhadsocy, paady hajxy miäwiinhøøñ, paady hajxy ñiñähojyii, paady hajxy jiaanch tehm yajcumaya'añ, paady hajxy quia'a nä'ägädä wiinmahñmech. Coo hajxy naxy miu'ugyii, paadiä hadsojwiinmahñdy hajxy miøødä. ²³ Jaduhnds je'e, jaanch tehm miadiu'u ja'a haxøøgwiinmahñdy jii. Je'eds hajxy jaduhn mäbøcy xyajcädiehby.

Mänitä Jesús miädiaacpädøøñä. ²⁴Coo ja'a Jesús jim chohñ, mänit jim ñøcxy maa ja'a naax jaduhn xiøhatiän Tiro møød Sidón. Mänitä tøjc tu'ug piaaty maa hänajty miejtsta'aga'añän. Hamee'ch jim jia hidaañ. Pero miädoow ja'a cu'ughajxy jaduhn coo ja'a Jesús hänajty jim tøø miech. 25-26 Jimä tajjäya'ay hänajty tu'ug chäna'ay. Hagriego hänajty miädia'agy. Ca'a hänajty je'e jiudíosä. Jimä yhuung hänajty tu'ug, to'oxiäna'c. Tøø ja'a to'oxiäna'c hänajty pia'ambety. Møjcu'u hänajty tøø yajtägø'øyii. Coo ja'a quixiä tiaj jaduhn miädoyhajty coo ja'a Jesús hänajty jim tøø miech, mänitä Jesús hoy wyiinjijcäda'agyii. Mänitä Jesús miänuu'xtaacä coo ja'a to'oxiäna'c nøcxy yajpa'amnájxäxä. ²⁷Mänitä Jesús miänaañ:

—Cab jaduhn yhahixø'øy coochä huc-huung tsajcaagy nmó'owät, ja'a pigäna'c-hajxy hijty quiayaambiä.

Coo ja'a Jesús jaduhn miänaañ, ja'a judíoshajxy jaduhn yajmäbaatä nebiä pigäna'cän. Ja'a ca'a judíoshajxy jaduhn yajmäbaatä nebiä hucän. ²⁸Mänitä tajjäya'ay yhadsooyy:

—Wiindsøn, tøyhajt jaduhn. Pero jiibiä huc-huunghajxy pia'piy pia'con meexäpa'c tijaty ja'a pigäna'c-hajxy yajwiinga'awøøby.

²⁹Mänitä Jesús miänaañ:

—Coo jaduhn tøø mmäna'añ, cähxø'p jaduhn cooch nmädia'agy xmiäbøjcä. Tøø ja'a mhuungä møjcu'u ñähwáatsänä. Nøcxnä jootcujc maa ja'a mdøjcän.

³⁰Mänitä tajjäya'ay wyiimbijty. Coo jim miejch maa ja'a tiøjcän, tøø ja'a yhuungä møjcu'u hänajty jiaanch nähwáatsänä. Jimä yhuung hänajty quio'na'ay maabejtcøxp hoy weenän.

31 Mänitä Jesús jim wyiimbijtägajch maa ja'a naax xiøhatiän Tiro. Mänit jim ñaxøøyy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Sidón. Mänit jim ñøcxøøyy maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Decápolis. Mänit jim miedsøøyy maa ja'a mejy hänajty xiøhatiän Galilea. 32 Mänitä mähdiøjc tu'ug yajmejtsä maa ja'a Jesús ja'a wyiinduumän. Cabä mähdiøjcä mädia'agy hänajty hoy yhabädsømy, møød hänajty quiuhnatä. Mänitä Jesús miänuu'xtaacä coo ja'a quiø'ø yajnähgábät maa ja'a mähdiøjc cuhnatpän. Ja'a mähdiøjcä jiamiøødhajxy jaduhn mänaan. 33 Mänitä Jesús ja'a mähdiøjc jäguemjuøøby miødhajty nidiuhm. Mänitä Jesús ja'a mähdiøjcä tiaatsc piadsihwä. Mänitä Jesús ja'a quiø'øwahxc chujyñähbo'ty. Mänitä mähdiøjc tiaatsc chujyhabo'odøøyyäxä. ³⁴Mänitä Jesús chajhee'py. Mänit

miänaañ: "Efata." Jaduhn hädaa miädia 'agytiägø'øy: "Hawa'ads."

35 Tuunä ja'a Jesús jaduhn ñä'ä mänaañ, mänitiä mähdiøjc quiapxø'cy miädoowø'cy. Jaanch tehm yhoy jaduhn miädiaacnä. 36 Mänitä Jesús miänaañ coo hajxy quia'a mädiá'agät coo ja'a mähdiøjc jaduhn tøø yhoyø'øy. Pero cab hajxy jaduhn jioodhajty. Mänitiä hajxy jaduhn hoy yhamädiaagø'øy. Hoyyä Jesús mayhooc jia hanehmy coo hajxy quia'a hamädiaagø'øwät, maas hanaxiä ja'a mähdiøjc hajxy yhamädiaagøøyy. Cabä Jesús miädia agy jaduhn ñä ayajtúunäxä. ³⁷ Jiaanch tehm yagjuøøbiä cu'ughajxy hänajty jaduhn. Mänit hajxy tiägøøyy mänaambä: "Jaanch tehm miøjmayhajt jaduhn tiuumby coo ja'a cuhnatpä yajmädoowø'øgy, møød coo ja'a huumbä yajcapxø'øgy."

Cujaboom cumaaxc, mänitä jäya'ayhajxy nämay yhamugóoguiumbä maa ja'a Jesús hänajtiän. Ja yähó'cäp hajxy hänajty, cabä caayyook hajxy hänajty ñä'ägädä moodä. Mänitä Jesús ja'a jiamioodtojc yaaxmujcy, ja'a hajxy hänajty nämajmetspä. Mänitä Jesús miänaañ:

²—Nnäxúu'chpøch hädaa jäya'ayhajxy. Tägøøgxøøjøch hajxy tøø xpiawädijnä. Tøø ja'a quiay tøø ja'a yhu'ugyhajxy quiøjxnä. Tii hajxy jaduhn ñä'ä jaac cáyäp. ³Cooch hajxy jaguiay nguejxwiimbídät, wehndä hajxy jim tiu'uyuugädáwät. Hix, näje'e hajxy jäguem tøø chohnda'agy.

⁴Mänitä Jesús yhadsoowä ja'a jiamiøødtøjc:

—Tii hädaa jäya'ay hajxy häyaa nnä'ä yajcáayyämb. Cabä cajpt yaa. Maa tsajcaagy hajxy häyaa nnä'ä páatämät —nømä Jesús jiamiøødhajxy miänaañ.

⁵Mänitä Jesús ja'a jiamiøødtøjc miäyajtøøyy:

—Naag tsajcaagy hajxy jii mmøødä.

—Juxtujc —nøm hajxy yhadsooyy.

⁶Mänitä Jesús miänaañ coo ja'a majiäya'ayhajxy yhøxtá'agät naaxwiin. Mänitä Jesús ja'a tsajcaagy quioondsooyy. Mänitä Dioscujú'uyäp yejcy. Mänitä tsajcaagy tiägøøyy haguidøøbiä. Mänitä jiamiøødtøjc miooyy. Mänitä majiäya'ayhajxy miooyyä. Coo ja'a Jesús ja'a tsajcaagy hänajty yhaguidø'øy, yajwa'añguiojpy hänajty tehngajnä. ⁷Jimä hacxhuung hajxy hänajty migødäbä mejtstägøgg. Mänitä Jesús quiunuu'xy. Mänit miänaañ coo ja'a majiäya'ayhajxy mio'owóøjät. Jaduhn je'e may yajwa'añguiojpä. ⁸Mänitä jäya'ayhajxy tiägøøyy caabiä. Høxtä cuuxä hajxy hoyhoy. Høxtä jiaac piwø'c hajxy juxtujcach, ja'a hänajty tøø quiunáxiäbä. ⁹Nämädaa<u>x</u>mil jäya'ayhajxy jaduhn quiaayy yhuucy. Mänitä Jesús miänaañ coo hajxy wyiimbíjnät. ¹⁰Mänitä Jesúshajxy jadähooc biarcopéjcumbä møødä jiamiøødtøjc. Mänit hajxy jim ñøcxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Dalmanuta.

¹¹Mänitä Jesús ja'a fariseos näje'e ñämejtsä. Mänitä fariseos ja'a Jesús ja'a Diosmädia'agy hajxy miøødyajtsibøøyy. Mänitä Jesús jia nämaayyä: —Huuc yajcähxø'øgä hijxtahnd hoy-yagjuǿøñäbä ja'a tsajpootypä. Jaduhn højtsä tøyhajt nmøødhádät coo miičhä Diosmäjaa mjaanch møødä —nømä fariseoshajxy miänaañ.

¹²Mänitä Jesús jiootmaxiejy. Jootmadiägøøyy jaduhn. Mänit miänaañ:

—Tii ja'a Diosmäjaa hajxy coo mwi'i yhixa'añ. Tøyhajt mijts nnämá'awät coo hajxy mga'a hixa'añ —nømä fariseoshajxy ñämaayyä.

¹³ Mänitä Jesúshajxy wyiimbijnä møødä jiamiøødtøjc. Mänit hajxy tiägøøyy barcojooty. Mänit hajxy tiu'ubøjcy. Mejyhawiimb hajxy hänajty ñøcxa'añ.

¹⁴⁻¹⁵Mänitä Jesús ja'a jiamiøødtøjc ñämaayy:

—Mnigwieendähadǿøjäp hajxy. Ca'a ja'a Herodes chajcaagychooy hajxy mmäwädijtä, ni ja'a fariseos jie'ehajxy.

Mänitä Jesús jiamiøødhajxy yhijxy coo ja'a tsajcaagy hajxy hänajty tøø quia'a jaac juy. Jagooyyä tsajcaagy hajxy hänajty tu'uquiä miøødä barcojooty. ¹⁶Mänit hajxy tiägøøyy niñämáayyäbä:

—Paady hajxy jaduhn xñämáayyäm, coo tsajcaagy hajxy tøø njahdiägóoyyäm.

¹⁷Coo ja'a Jesús jaduhn yhamädoonajxy waambatiä jiamiøødhajxy hänajty ñiñäma'ayii, mänit hajxy ñämaayyä:

—Nej, jaduhn hajxy mwiinjuø'øyä coochä tsajcaagy tøø nmädia'aguiä, ja'a hajxy tøø mjahdiägóyyäbä. Cab hajxy tøø mnä'ägädä wiinjuø'øy

tijátyhøch tøø nmädia'agy. Mjaančh tehm quiuhxex mijts jaduhn. ¹⁸Xiidsä mwiin hajxy mja møødä, cab hajxy tii mhijxmähmø'øy. Xiidsä mmädohnd hajxy mja møødä, cab hajxy tii mmädoomähmø'øy. ¹⁹Mänáajøčhä nämägooxmilpä jäya'ay nyajcayyän ja'a mägooxtsajcaagy, naac cachä caadiuc hajxy mbiwø'cy.

Mänit hajxy yhadsooyy:

- -Majmetsc.
- ²⁰Mänitä Jesús miänáangumbä:
- —Jaanä mänáajøčhä nämädaaxmilpä jäya'ay nyajcayyän ja'a juxtujtsajcaagy, naag cach hajxy mbiwø'pä.

Mänit hajxy yhadsóogumbä:

- —Juxtujc.
- ²¹Mänit hajxy ñämáayyägumbä:
- —Caj mijts tøø mnä'ägä wiinjuø'øy tijátyhøch tøø nmädia'agy —nømä Jesús miänaañ.

²²Mänitä Jesúshajxy jim miejtstägajch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Betsaida. Mänitä wiinds tu'ug wyitsmejtsä maa ja'a Jesúsän. Mänitä Jesús miänuu'xtaacä coo ja'a wiinds ween ñähdoñii, ween jaduhn yhijxø'øgy. ²³Mänitä Jesús ja'a wiinds wyijtstsooyy. Mänitä wiinds cajptpa'a quipxy miødhajtä. Mänitä wiinds wyiingutsujøøyyä. Mänit wyiingumo'xøøyyä. Mänit miäyajtøøwä pø tøø hänajty yhijxø'øgy. ²⁴Mänit tiägøøyy hijxø'pä weenjaty. Mänit miänaañ:

—Tøøch weenjaty nhijxø'øgy. Cábøchä jäya'ay hoy nhøxcaba'añ. Nnajuǿøbiøch jaduhn coo jiäya'ayä, pero jadúhnhøch nhixy nebiä quepychaajän.

²⁵Mänitä Jesús ja'a wiinds jadähooc wyiingumo'xǿøguiumbä.

Mänitä wiinds hoy tiägøøñä hijxpä. Hotyiijä hänajty jägue<u>m</u>jaty yhijxnä. ²⁶Mänitä Jesús miänaañ:

—Tu'uda'aquiä mnécxät maa ja'a mdøjcän. Ca'a cajptooty mguyo'oy mgubøgø'øy —nømä craa ñämaayyä, ja'a hänajty tøø yhijxé'øguiäbä.

²⁷Mänitä Jesúshajxy jim tiu'ubøjcy møødä jiamiøødtøjc. Jim hajxy hänajty ñøcxa'añ maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Cesarea de Filipo. Cajpt-cajpt hajxy hänajty wiädita'añ. Tu'haamnøcxpä, jimä Jesús ja'a jiamiøødtøjc miäyajtøøyy:

—Høøch, pønhøchä cu'ugäda'a xtyijp.

²⁸Mänitä Jesús yhadsoowä:

—Näje'e hajxy miäna'añ cooc tyijy miich mJuan mäyajnäbejpä. Näje'e hajxy miänaambä cooc tyijy miich mhElíasä. Näje'e hajxy jiaac mänaambä cooc tyijy miich mDiosquexiä, cooc tyijy miichä Diosmädia'agy jecy myajwa'xy.

²⁹Mänitä Jesús yajtǿøgumbä:

—Míjtsäts, pønhøch mijtshajxy jaduhn xtyijp.

Mänitä Pedro yhadsooyy:

—Jue'e miich, Cristo. Dios miich tøø xwyiinguexy.

³⁰ Mänitä Jesús ja'a jiamiøødtøjc ñämaayy coo ja'a Jesús hajxy quia'a mädiá'agät pøn hänajty je'e.

³¹Mänitä Jesús ja'a jiamiøødtøjc tiägøøyy yajwiingapxøøbiä:

—Høøch, Diosquéxyhøch høøch. Madiú'ujøchä tsaachpä nøcxy nhabaada'añ. Xmiähanhadáambøchä jäya'ayhajxy, ja'a hajxy jiiby wiindsønhajpä maa ja'a tsajtøjcän, møødä teedywiindsønhajxy, møødä häna'c-hajxy jiiby
Diosmädia'agy-yajnähixøøbiä maa
ja'a tsajtøjcän. Mäníthøch hajxy
jaduhn xjia yajyagho'oga'añii.
Pero cooch hajxy hänajty tøø
xyajyagho'ogyii, cudägøøgxøøyyä,
mäníthøch njujypiøjtägatsa'añ.

³²Howyiinjuøøñä ja'a Jesús jaduhn miädiaacy. Mänitä Pedro ja'a Jesús hawiingtuum wioonøcxy. Mänitä Pedro miänaañ:

—Wiindsøn, ca'ads jaduhn mwi'i miäna'añ. Caj miich nej mjada'añ mhabeta'añ —nømä Jesús ñämaayyä.

³³Mänitä Jesús wia'wiimbijty. Mänitä jiamiøødtøjc wyiinhee'ppejty. Mänitä Pedro yhojjä:

—Møjcu'u, jua'ads yaa maach nwiinduumän. Jaduhn miich mwiinmahñdyhaty nebiä jäya'ayhajxy wyiinmahñdyhajpän. Caj miich jaduhn mwiinmahñdyhaty nebiä Dios wyiinmahñdyhatiän —nømä Jesús miänaañ.

³⁴Mänitä Jesús ja'a cu'ug miøjyaaxy møødä jiamiøødtøjc. Mänitä Jesús miänaañ:

—Pøn jioot tsojp cooch xjiamiøødhádät, weenä yhamdsoo cuhdujt hajxy ñajtshixø'øy, weenä jioot hajxy piäda'agy coo hajxy chaachpøjpät nébiøch ndsaachpøga'añän. Wéenhøchä nmädia'agy hajxy tehngajnä xmiäbøjcä. ³⁵Pønä jioot ja pädaacp coo hajxy hoy jiugyhádät, cab hajxy cøjxta'axiøø jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän. Pero pønä jioot pädaacp coo hajxy yhó'ogät ja'a høøchcøxpä møødä

Diosmädia'agyquiøxpä, je'edshajxy homiänaajä jugyhadaamb nebiä Dios jiugyhatiän. ³⁶Coo hajxy hodiuum mga'a mähmø'øwät coo hajxy hänajty tøø mho'ogy, cab hajxy jaduhn mniyaghoyø'øwøøjät, hoy hajxy hänajty yaa tøø mja mäyøøhaty hädaa yaabä naaxwiin. ³⁷Ni tii yaa quia'a nä'ägädä tsoobaady hädaa yaabä naaxwiin nebiä mjugyhajthajxy choobaada'añän, coo hajxy homiänaajä mjugyhádät nebiä Dios jiugyhatiän. 38 Pénhøch nmädia agyqui øxpä maa hädaa jäya'ay wyiinduumhajxiän, hädaa pojmøødpä cädieemiøødpähajxy, hädaahajxy ca'a Diosmädia'agymiäbøjpä, cooch yaa ngädaactägátsät hädaa yaabä naaxwiin, mänítøch hajxy jadähooc nmädsähdiuundägatsa'añ, pønjátyhøch hänajty yaa tøø xmiädsähdiuñ. Diosquéxyhøch høøch. Diosmøcmäjaamøødhøch hänajty yaa ngäda'aga'añ, näguipxy møødä Diosmoonsähajxy, ja'a hajxy jim hijpä Dioswiinduum —nømä Jesús miänaañ.

Mänitä Jesús miänáangumbä:
—Chaads mijts tøyhajt
ndehm ñämá'awät, mijts xii
tänaabiä, näje'e hajxy hänajty
mga'a ho'ogyñä coo hänajty
quiähxø'øga'añ coo ja'a Dios
hänajty yhane'ema'añ ja'a
miøcmäjaahaam.

²Cudädujxøø, mänitä Jesús ja'a Pedro wioonøcxy maa ja'a tun jaanch tehm quiøxpän, näguipxy møødä Santiago møødä Juan. Nämädaaxyä hajxy hänajty jim. Mänitä Jesús wyiin jiøjp wiing jiajty maa ja'a Pedro wyiinduumhajxiän. ³Høxtä haamb høxtä tsämaambä Jesús hänajty møødä wyit møødä tiucxy. Jaanch tehm pioobä wyit hänajty nägø'ø nädecypiä. ⁴Mänitä Elíashajxy jim ñäguehxtøø'xy møødä Moisés. Jimä Jesús hajxy hänajty wyi'i miøødmädia'agy. Nägoojä Pedrohajxy hänajty ñä'ä hijxcäda'agy ñä'ä hee'pcäda'agy. 5-6 Jaanch tehm chähgøøbiä Pedrohajxy hänajty. Cab hajxy hänajty ñajuø'øy waamb hajxy jaduhn ñä'ä mäná'anät. Mänitä Pedro nä'ä nägoobä miänaañ:

—Wiindsøn, hoyøøyy jaduhn coo hajxy yaa tøø nbéjtäm. Nhuuc hädiuñ højts tøjquemyhuung tägøøg maa mijtshajxy häyaa cødu'ug myaghäña'awø'øwät, møød miich, møødä Moisés, møødä Elías —nømä Jesús ñämaayyä.

⁷Tuuṇä ja'a Pedro jaduhṇ ñä'ä mänaañ, mänit hajxy ñäma'anähbejty. Mänitä Dios jiiby quiapxy näma'ajooty: "Høøch nHuung hädaa. Njaanch tehṃ chójpiøch hädaa. Mäbøjcä miädia'agy hajxy." ⁸Coo ja'a näma'a chajpejty, tøø ja'a Moiséshajxy hänajty yhadägoyyø'øy møødä Elías. Coo ja'a Pedrohajxy jia hijxwädijty, cabä Moisés hajxy yhijxnä ni ja'a Elías; jagooyyä ja'a Jesús hajxy jiaag hijxy nidiuhṃ.

⁹ Jimä Jesúshajxy hänajty wyiinmänacy tunnähgøxp møødä jiamiøød nädägøøgpä, mänitä Jesús miänaañ:

—Ca'a hajxy pøn mnä'ägädä hawaanä tijaty hajxy yaa tøø mhixy tøø mmädoy høxtä cóonøch hänajty

tøø njujypiøjtägach cooch hänajty tøø nho'ogy. Diosquéxyhøch høøch —nømä Pedrohajxy ñämaayyä.

¹⁰Coo ja'a Pedrohajxy jaduhn ñämaayyä, paadiä mädia'agy hajxy jaduhn miäbøjcy. Jioodhajt hajxy jaduhn nebiaty hajxy hänajty tøø yhixy tøø miädoy. Hamin haxøpy hajxy hänajty jia ñimiäyajtøyii waambä Jesús hänajty jaduhn jia mäna'ana'añ coo jaduhn miänaan cooc hänajty jiujypiøjtägatsa'añ.
¹¹Mänitä Jesús hajxy miäyajtøøyy:

—Ja'a häna'c hajxy jiiby yajnähixøøbiä maa ja'a tsajtøjcän, jaduhn hajxy miäna'añ coogä Elías tsipcøxp jawyiin quiädá'agät. Mänítägä Cristo høxhaam jiaac tehm quiäda'aga'añ. Tii hajxy jaduhn coo miäna'añ. Nej, tøyhajt jaduhnä.

¹²⁻¹³ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jaduhnä Diosmädia'agy jiaanch mäna'añ coogä Elías jawyiin quiäda'aga'añ. Tøyhajt jaduhn. Mänítägä cøxiä wiinä yagjema'añ yajtägatsa'añ. Tøø ja'a Elías jia cäda'agy. Pero tøø jaduhn jiaanch tehm chaachtiuñii nebiatiä jäya'ay jioothajxy chocy. Tøjiajt jaduhn nebiä Diosquexyhajxy jecy quiujahyyän. Nej, mnajuøøby hajxy jaduhnä waambátyhøchä Diosmädia agy xmiädia acpä, høøch ja'a Diosquexypä, coochä jäya'ayhajxy xchaachtiunaambä, møød cooch hajxy xquia'a jaac hixaannä.

¹⁴Coo ja'a Jesúshajxy jiiby quiädaacy maa ja'a jiamiøødhajxy hänajty tøø miähmø'øyän, ja'a hajxy hänajty jiiby nädaaxtujpä, mänitä Jesús yhijxy coo ja'a jiamiøødhajxy hänajty piquiä tøø piäda'agyii ja'a majiäya'ay. Jimä häna'c hajxy hänajty miøødniyhojyii, ja'a häna'c-hajxy jim yajnähixøøbiä maa ja'a tsajtøjcän. ¹⁵Nägoo ja'a cu'ugä Jesús hajxy jiøjcuhixøøyy, mänit hajxy jiaanch tehm xioondaacy. Mänitä Jesús jiøjcubäyø'øgøyyä. Mänit yajpoo'xä. ¹⁶Mänitä Jesús miänaañ:

—Tii hajxy mwi'i yajniguiuhojøøyyäp.

¹⁷Mänit tu'jäya'ay yhadsooyy:

—Wiindsøn, chaachä nhuung tøø nja møødmech. Møjcu'u jaduhn miøød. Ja'a møjcu'u wi'i yaghuhmb. ¹⁸Naxy jaduhn yajcädayyii. Mänit tiägø'øy hahoo'pä. Mänitä tiøøts tiägø'øy yajcädajpä. Mänit møc-häwøønä jiaty. Tøøchä mjamiøødtøjc nja mänuu'xta'agy cooch nhuung hajxy cu xyajpa'amnähwaatsä. Pero cab hajxy tøø miäjäda'agy —nømä Jesús ñämaayyä.

¹⁹Mänitä Jesús ja'a jiamiøødtøjc ñämaayy:

—iJa'a! Cábøch mijtsä nmädia'agy xñä'ä mäbøjcä cooch nDiosquexiä.
Tøøch mijts jejcy nja møødwädity, y cahnä hajxy tii mnä'ägädä habøcyñä.
Jaanch tehm yhanaxiä mijts jaduhn mguhxexä. Nébiøch mijts nnä'ä túnät.
Hoorä, witsminxä ja'a pa'amjäya'ay yaa —nømä Jesús miänaañ.

²⁰Mänitä Jesús miädia'agy quiudiúunaxä. Coo ja'a Jesús yhijxä ja'a møjcu'u, mänitä mähdiøjcä pia'am tiehm ñämejtsä. Mänitä mähdiøjc quiädaayy naaxwiin. Mänit piayajch piadøø'py. Mänit tiägøøyy hahoo'pä. ²¹Mänitä craa tieedy miäyajtøøwäxä:

—Mänaa hädaa mhuung tøø pia'ambety.

Ja'a Jesús jaduhn yajtøøw.

—Muutsnä hänajyñä —nømä craa tieedy yhadsooyy.

²²Mänitä tieedy miänáangumbä:

—Náxyhøch hädaa nhuung jiøøngädaw jiøømbøgø'øy coo pia'am jaduhn naxy ñähbaadyii. Naxy ñøøgädaw ñøøbøgøøbiä. Ja weenjaty jaduhn quiaa yagho'ogyii. Tunä mayhajt. Pø jii miich møcmäjaa mmøødä, højts näxúu'tsäc, højts puhbéjtäc —nømä Jesús ñämaayyä.

²³Mänitä Jesús miänaañ:

—Nej, jadúhnhøch miich xmiøyajtøyyä pø nmøødhøch møcmäjaajä. Pøn jaduhn mäbøjp, hotyiijä jaduhn yhoyø'øwáanäxä.

²⁴Mänitä pa'amjäya'ay tieedy yaa<u>x</u>y:

—Nmäbøjpiøch. Høøch puhbéjtäc, jadúhnhøch maas hoy njaac mäbøgät.

²⁵ Jimā jāya'ayhajxy hānajty may wyi'i miamiucy. Coo ja'a Jesús ja'a majiäya'ay jaduhn yhijxy, mänitä Jesús ja'a møjcu'u ñämaayy:

—Høøch miich nhanehmby coo hädaa craa mhøxmájtsnät. Cab jaduhn mänaa mnämejtstägájtsnät. Naxy miich hädaa mähdiøjc myaghuumy myajnaty —nømä møjcu'u yhojjä.

²⁶Mänitä mähdiøjc møc yajtsaachyaaxä. Mänit jiäwijpø'cy xiäyaayyø'cy. Mänit ñähwaatsä quiuhwaatsä. Nebiä ho'ogypiän jiajty. Coo jaduhn yhijxä, mänitä jäya'ayhajxy may miänaañ cooc tyijy hänajty tøø yho'ogy. ²⁷Mänitä Jesús ja'a craa wyidsø'cy. Mänitä craa hoy tiänaayyø'nø. ²⁸Mänitä Jesúshajxy tiøjtägøøyy møødä jiamiøødtøjc. Mänitä Jesús hamee'ch miäyajtøøwä ja'a jiamiøød:

—Tii højts jaduhn coo tøø nga'a mäjädaacpä.

²⁹Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Coo Dios hajxy mjaanch tehm miänuu'xtá'agät, mänit yø'øduhmbä pa'am hajxy hoy myajnáxät. Pero pø caj, cab hajxy myajnáxät.

³⁰Coo ja'a Jesúshajxy jim chohm, mänit hajxy ñøcxy Galilea. Cabä Jesús hänajty yajnajuø'øwa'añii maa hänajty nøcxy wiädita'añ.
³¹Mänitä Jesús ja'a jiamiøødtøjc tiägøøyy yajwiingapxøøbiä:

—Høøch ja'a Diosquexypä, nøcxáambøch nniñähduga'añii coochä jäya'ayhajxy xyaghó'ogät. Y cooch hänajty tøø nho'ogy, cumáaxc-høch hänajty njujypiøjtägatsa'añ —nømä Jesús miänaañ.

³²Cabä Jesús ja'a jiamiøødhajxy ñä'ägädä wiinjuøøyy waambatiä Jesús hänajty tøø miädia'agy. Cab hajxy hänajty jia nä'ä wi'i miäyajtøwaambä. Hix, tsähgøøby hajxy hänajty.

³³Mänit hajxy jim miejch Capernaum maa hajxy hänajty chäna'ayän. Coo hajxy hänajty tøø tiøjtägø'øy, mänitä Jesús ja'a jiamiøødtøjc miäyajtøøyy:

—Tii hajxy hijty mwi'i yajcapxiøøby jim tu'haam-miimbä.

³⁴Pero cab hajxy waamb ñä'ägädä hadsooyy. Hix, jue'e hajxy hänajty tøø yajtsibø'øy tu'haam-miimbä, pønä cuhdujt hänajty maas møc møød. Tsähdiuumb hajxy hänajty, paady hajxy quia'a

nä'ägädä hadsooyy. ³⁵Mänitä Jesús yhäñaaguiädaacy, Mänitä jiamiøødtøjc ñämaayy, ja'a hajxy hänajty nämajmetspä:

—Yam hajxy weentiä huuc møjwa'ag. Pøn jaduhn pøc-juøøby coo møjcuhdujt miøødhádät, cabä cuhdujt jaduhn ñä'ägädä møødhada'añ. Moonsä jaduhn ñä'ägä tunaamby.

³⁶Mänitä Jesús pigäna'c-huung tu'ug miøjyaaxy. Mänit piädaacy cujc maa ja'a jiamiøødhajxy hänajtiän. Mänit chehnø'cy. Mänitä jiamiøødtøjc ñämaayy:

37—Pøn hädaa pigäna'c hädaaduhmbä tsojp ja'a høøchcøxpä, jaduhn mäwíinhøch xchojpä. Jaanä jadúhnhøchä nDeedy hajxy xchójcäbä —nømä Jesús miänaañ.

³⁸Mänitä Juan ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsøn, tøø højts jäya'ay tu'ug nbaady. Jimä pa'amjäya'ay hänajty yajpa'amnaxy, ja'a hajxy møjcu'umøødpä. Miichä mxøø hänajty xquiapxpáatäp. Mänit højts nnämaayy coo quia'a yajpa'amnájxnät. Paady højts jaduhn nnämaayy, coo højts näguipxy xquia'a møødwädíjtäm.

³⁹Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:

—Cábäts hajxy waamb cu mnämaayy. Pónhochä nxøø xquiapxpáatäp coo ja'a hoy-yagjuóøñäbä hänajty yajcähxø'øgy, cábøch jaduhn xchoj mägapxtägoyya'añ.

40 Pøn højts jaduhn xquia'a mädsiphájtäm, je'eds hajxy jaduhn xmiägu'ughájtäm. 41 Coo mijts pøn xyajnøøhú'ugät je'eguiøxpä cooch

mijts xpiawädity, høøch ja'a Cristo, jimä hoyhajtä weenhajt piaada'añ Dioswiinduum.

42'Pønjátyhøchä nmädia'agy xmiäbøjcäp, hoy hajxy quia'a jagä høxpøquiä, coo hajxy jiøjcapxø'øwøøjät, ja'a häna'c-hajxy jaduhn mäjøjcapxøøbiä, mejor paandsaa hajxy häxøpy tøø yajyo'xodsø'øyii, jaduhnds hajxy häxøpy tøø miejjiäwipø'øyii. 43-44 Pø jimä mgø'ø hänajty xyajcädieey, maas hoy jaduhn coo mnä'ägädä høxpúxät, jaduhn tehngajnä xquia'a yajcädiéhñät. Jadúhnäts homiänaajä mjugyhádät nebiä Dios jiugyhatiän, hoyyä mgø'ø hänajty metsc mga'a jagä møødä. Hix, coo tehngajnä mjaac cädiéeyät, jiiby mhädá'agät haxøøgtuum maa ja'a jøøn mänaa quia'a nä'ägädä pi'ichan, hoyya mgø'ø hanajty jia ca'xiä. 45-46 Jaanä jaduhnduhmbä, pø jimä mdecy hänajty xyajcädieey, maas hoy jaduhn coo mnä'ägädä høxpúxät, jaduhn tehngajnä xquia'a yajcädiéhñät. Jadúhnäts homiänaajä mjugyhádät nebiä Dios jiugyhatiän, hoyyä mdecy hänajty metsc mga'a jagä møødä. Hix, coo tehngajnä mjaac cädiéeyät, jiiby mhädá'agät haxøøgtuum, hoyyä mdecy hänajty jia ca'xiä. ⁴⁷ Jaanä jaduhnduhmbä, pø jimä mwiin hänajty xyajcädieey, maas hoy jaduhn coo mnä'ägädä yajpädsémät, jaduhn tehngajnä xquia'a yajcädiéhñät. Jadúhnäts homiänaajä mjugyhádät nebiä Dios jiugyhatiän, hoyyä mwiin hänajty metsc mga'a jagä møødä. Hix, coo tehngajnä mjaac cädiéeyät, jiiby mhädá'agät haxøøgtuum, hoyyä

mwiin hänajty jia ca'xiä. ⁴⁸ Jiiby haxøøgtuum, cabä tøønghajxy jiiby mänaa ñä'ägä ho'ogy, møød cabä jøøn jiiby mänaa ñä'ägä pi'tspä.

49'Pøn jiiby hijp haxøøgtuum, cab hajxy jaduhn jiiby mänaa quiøxy toya'añ. Jaduhn mäwíinäts je'e nebiä tsu'uch caanø'øybän, cabä jøøn jaduhn jiiby mänaa pyi'ich. 50 Ja'a caan, tuungpaatp je'e. Pero coo ja'a tiaamdspä quiøxät, cab jaduhn mänaa tiuungpáatnät. Jaduhn mäwíinäts mijtspä, hoy yajxón hajxy mnimiøødhidøøjät. Cab hajxy jaduhn mänaa myajniguiudsip myajniguiuma'adø'øwøøjät.

Mänitä Jesús jim chóhngumbä Capernaum. Mänit ñøcxy Judea-naaxooty, ja'a xøøbädsømyhaampiä, jim Jordán-møjnøøhawiimb. Mänitä jäya'ay may ñäméjtsägumbä. Mänitä Jesús tiägøøguiumbä yajnähixøøbiä, neby hänajty naxy yajnähixø'øyhatiän. ²Mänitä fariseodøjc-hajxy näje'e miejch. Mänitä Jesús hajxy miäyajtøøyy:

—Nej, miimbä cuhdujt jaduhnä coo jäya'ayhajxy ñiyhøxmadsøøjädä.

Paadiä Jesús jaduhn miäyajtøøwä, hijxmadsáanäp hänajty jaduhn waamb hänajty yhadsowa'añ. ³Mänitä Jesús yajtøødägajch:

—Nej, jaduh<u>n</u>ä Moisés jecy quiujahyyä coo hajxy mniyhøxmadsǿøjädä.

⁴Mänitä fariseoshajxy yhadsooyy:

—Jaduhnä Moisés jecy quiujahy coogä cuhdujt jaduhn myiñ coo jäya'ayhajxy ñiyhøxmadsøøjät.

⁵Mänitä Jesús miänáangumbä:

—Coo mijts mjaanch tehm quiuhxexä, paadiä Moisés ja'a

cuhdujt jaduhn jecy yejcy coo mdo'oxiøjc hajxy mhøxmádsät. ⁶Mänaa ja'a naaxwiimbä jecy yhawijy tiøø'xta'aguiän, mänitä Dios jäya'ay metsc quiunuu'xy ya'adio'oxy. 7-8 Coo ja'a Dios ja'a jäya'ay jaduhn jecy quiunuu'xy ya'adio'oxy, paadiä ya'adiøjc jaduhn tio'oxiøjwiingpøgät. Jaduhn hajxy jaduhn yhíjnät nebiä tu'que'expän. Hawiingøøby hajxy jaduhn. Cab hajxy wioowhíjtänä ja'a tiaj ja'a tiéediäm. ⁹Pønjatiä Dios jaduhn tøø quiunuu'xy coo hajxy ñimiøødtsäna'awøød nämetsc, cab hajxy jaduhn ñiyhøxmadsøøjät nømä Jesús miänaañ.

Mänitä Jesúshajxy tiøjtägøøyy møødä jiamiøødtøjc. Mänitä Jesús jadähooc miäyajtøøwä ja'a jiamiøød waambatiä Jesús ja'a fariseodøjc hänajty tøø miøødmädia'agy.
Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pønä tio'oxiøjc høxmajtsp, y mänitä wiingto'oxiøjc wyiingpøcy, miägädiehbiä tio'oxiøjc jaduhn. Haxøøg jaduhn jiatcø'øy. 12 Jaanä jaduhnduhmbä, coo ja'a to'oxiøjc ñihyhap yhøxmádsät, y coo wiingya'adiøjc wyiingpøgät, jaduhnä ñihyhap miägädiehbiä. Jaanä haxøøg je'eduhn jiatcøøbiä — nømä Jesús miänaañ.

¹³Mänitä Jesús pigäna'c mejtstägøøg yajnämejtsä, coo hajxy ween quiunuu'xyii. Coo ja'a Jesús jiamiøød hajxy jaduhn yhijxy cooc tyijy ja'a Jesús hänajty yhadsiba'añii, mänitä pigäna'cä tiajhajxy yhadújcäxä coo ja'a Jesús hajxy jaduhn quia'a nänøcxät.
¹⁴Coo ja'a Jesús jaduhn yhijxy coo ja'a pigäna'c-hajxy hänajty

wyi'i yhadugyii, mänitä Jesús ja'a jiamiøød yhojy:

—Ca'a yø'ø pigäna'c hajxy mwi'i yhaducy. Wéenhøch hajxy jaduhn xñämiñ. Coo mijtsä Diosmädia'agy jaduhn mmäbøgät neby hädaa pigäna'c-hajxy miäbøquiän, mänit mijtsä Dios jaduhn xyhuunghádät.
15 Hix, ja'a pigäna'c-hajxy, cab hajxy tii quia'a nä'ä mäbøcy. Tsipcøxp hajxy jaduhn ñä'ägä mäbøcy. Jaduhnds je'e, coo mijts mmäbøgät nebiä pigäna'c-hajxy miäbøquiän, mänit hajxy jaduhn mjugyhádät cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhatiän. Tøyhajt jaduhn —nømä Jesús miänaañ.

¹⁶Mänitä Jesús ja'a pigäna'c tiägøøyy cunuu'xpä tu'ugjaty-tu'ugjaty. Cø'ønähgájpäp hajxy hänajty.

¹⁷Mänitä Jesús jim chohñ. Jim hänajty tiu'uyo'oyñä, mänitä Jesús jäya'ay tu'ug päyø'øguiä ñajtspaadøøyyä. Mänit wyiinjijcädaacä. Mänit ñämaayyä:

—Wiindsøn, mjaanch tehm yhoyhäna'c miich. Nébiøch ngudiúnät cooch cøjxta'axiøø njugyhádät nebiä Dios jiugyhatiän —nømä Jesús miäyajtøøwä.

¹⁸Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tiich miich jaduhn coo xñama'ay cooch nhoyhana'ca. Ni pøn jaduhn quia'a hoyhana'ca. Jagooyya Dios tu'uquia yhoyhana'ca. ¹¹¹ Mnajuøøby miich jaduhn nebiatia Moisés cuhdujt jecy yejcy, túhmats. "Cab hajxy mniyagho'ogóøjät. Caba wiingto'oxiøjc hajxy mmøødtsaná'awat. Cab hajxy mméedsat. Cab hajxy mhøhndá'agat.

Cab hajxy mmäméedsät høhnda'agymiädia'agyhaam. Mwiingudsähgø'øwäbä mdajjä mdeedy hajxy" —nømä Jesús miänaañ.

²⁰Mänitä Jesús ñämáayyägumbä: —Pero Wiindsøn, homiänáajøch jaduhn ngudiuñ. Múutsnøchä hoguiuhdujt nmädsohndaacy nømä Jesús ñämaayyä.

²¹ Mänitä Jesús ja'a craa wyiinhee'ppejty. Jiaanöh tehm chójcäbä craa hänajty je'e. Mänitä Jesús miänaañ:

—Tu'tu'uyyä mga'a cøxy cudiuñ. Nøcx cøxy toog tijaty jim mmøød, jaduhnds mmó'owät pønjaty hajxy häyoob. Coo jaduhn mgudiúnät, mänit jim mnøcxät Dioswiinduum. Jim miichä hoybä weenbä mbáadät tsajpootyp. Hoorä, høøch padu'ubøjcäc.

²²Coo ja'a craa jaduhn ñämaayyä, mänit jiootmadiägøøyy. Mänit wyiimbijnä tájjäp máayyäp. Hix, jaanch tehm miäyøø hänajty je'e.

²³Jimä Jesús ja'a jiamiøødhajxy hänajty piadäna'ay. Mänitä Jesús wyiinhee'ppejty. Mänit miänaa<u>ñ</u>:

—Jaanch tehm chip jaduhn coo yø'ø mäyøødøjc-hajxy jim ñécxät Dioswiinduum. Tehm tiøyhajt jaduhn.

²⁴Coo ja'a Jesús jaduhn miänaañ, jiaanch tehm yagjuøøyy ja'a jiamiøødhajxy jaduhn. Mänitä Jesús miänáangumbä:

—Mägu'ughajpädøjc, pønjatiä xiädø'øñ hajxy hajoodhajp, jaanch tehm chip jaduhn coo hajxy jim ñøcxät Dioswiinduum. ²⁵Maas paquiä camello tu'ug jiiby ñaxø'øwät xuhñdyjutooty San Marcos 10 100

quejee ja'a mäyøøhäna'c-hajxy jim tiägø'øwät Dioswiinduum.

²⁶Coo ja'a Jesús jaduhn miänáangumbä, mänitä jiamiøødhajxy maas hanaxiä yagjuøøguiumbä. Mänitä Jesús miäyajtøøwä:

—Pønxäda'aduhn jaanch tøy nähwa'adsaamb.

²⁷Mänitä Jesús wyiinhee'ppéjcumbä. Mänit miänaañ:

—Ja'a jäya'ayhajxy, cab hajxy hamdsoojoot hoy yajniñähwa'adsǿøjät. Pero Dios, je'eds mäyajnähwaatsp. Hotyiijä Dios jaduhn jiaty.

²⁸Mänitä Pedro ja'a Jesús ñämaayy:

—Huuc mädow, coo højts miich nbadu'ubøjcy, cøjx højts nnähgue'egy tijaty højts hijty nmøød.

²⁹⁻³⁰ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pønjaty cøxiä tøø ñähgue'egy ja'a høøchcøxpä møødä Diosmädia agyquiøxpä, maas may hajxy jaduhn jiaac paada'añ hädaa yaabä naaxwiin tijaty hajxy hänajty tøø ñähgue'egy tøø yhøxyo'oy, tiøjc, piuhya'ay, piuhdo'oxy, tiaj tieedy, yhuung, ñaax. Møød jim hajxy ñøcxa'añ tsajpootyp. Jim hajxy jaduhn homiänaajä yhida'añ, hoy hajxy hänajty yaa tøø jia tsaachpøcy ja'a høøchcøxpä hädaa yaabä naaxwiin. Tøyhajt jaduhn. ³¹ Pønjatiä møjtuung jäda'ahaty ca'a møød, nämay hajxy miøjtägø'øwa'añ. Pero pønjatiä møjtuung jäda'ahaty ja møød, nämayyä tiuunghajxy piøgáanäxä —nømä Jesús miänaañ.

32 Mänitä Jesúshajxy jim tiu'ubøjcy møødä jiamiøødtøjc. Jerusalén hajxy hänajty ñøcxa'añ. Jawyiinä Jesús hänajty yo'oy. Mayyä jäya'ayhajxy hänajty pianøcxy møødä Jesús jiamiøødhajxy, ja'a hajxy hänajty nämajmetspä. Jaanch tehm yagjuøøby hajxy hänajty. Høxtä tsähgøøby hajxy hänajty. Mänitä Jesús ja'a jiamiøød hawiing wioonøcxy. Mänitä Jesús tiägøøyy mädiaacpä nebiaty hänajty jiada'añ yhabeta'añ:

33—Huuc mädow hajxy, yam hajxy nnécxäm Jerusalén. Coo hajxy jim ngoodáanäm, mänítøčhä teedywiindsønhajxy xyajcø'ødägø'øwa'añ, møødä häna'cä Diosmädia'agy hajxy jim yajnähixøøbiä tsajtøgooty, høøch ja'a Diosquexypä. Mänítøch hajxy jaduhn xyajnähdija'añ cooch hajxy xyagho'oga'añ. Mänítøch hajxy xyajcø'ødägø'øwa'añ ja'a häna'c-hajxy jim tsohmbä Roma. 34 Madiú'ujøch hajxy xchaachtiuna'añ. Xñäxi'igáambøch hajxy. Xwyiinwoonáambøch hajxy. Xwyiingutsujø'øwáambøch hajxy. Xwiobho'ogáambøch hajxy. Mänítøch hajxy xjia yagho'oga'añ. Pero cudägøggxøgyyøch njujypiøjtägatsa'añ, —nømä Jesús miänaañ.

³⁵Mänitä Jesús wyiinguwa'agøøyyä ja'a Santiago møødä Juan. Ja'a Zebedeo yhuunghajxy hänajty je'e. Mänit hajxy miänaa<u>ñ</u>:

—Wiindsøn, huuc tuna mayhajt ja'a højtscøxpä.

³⁶Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tii mayhájthøch ndúnäp. ³⁷Mänitä Santiagohajxy miänáangumbä:

—Coo miich hänajty tøø mmøjtägø'øy, coo hänajty tøø mdägø'øy hanehmbä, mänit højts cuhdujt xmió'owät coo højts jim nhäñá'awät miichä mnähmøjc, hahooyhaampiä møød hanajtyhaampiä.

³⁸Mänitä Jesús yhadsóogumbä:
—Mijts, cab hajxy mnajuø'øy tii
hajxy jaduhn mnänøømby. Nej,
mmee'xtúgäp hajxy jaduhmbä
nébiøch ndsaachpøgá'añänä.

³⁹Mänitä Santiagohajxy yhadsooyy:

- —Nmee'xtúgäp højts jaduhn. Mänitä Jesús miänáangumbä:
- —Jaduhn mijts mjaanch tsaachpøgaambä nébiøch ndsaachpøga'añän. Tøyhajt jaduhn. 40 Pero cábøchä cuhdujt jaduhn nmøødä coo mijtsä cuhdujt nmó'owät coo hajxy jim mhäñá'awät høøchä nnähmøjc mänáajøch hänajty tøø ndägø'øyän hanehmbä. Dios ja'a cuhdujt møød pøn yajnähdijaamby coo hajxy jim yhäñá'awät. Je'edshajxy jaduhn jim häña'awaamb —nømä Jesús miänaañ.

⁴¹Coo Jaha Jesús jiamiøødhajxy jaduhn miädooyy, ja'a hajxy hänajty jaac nämajcpä, mänitä Santiagohajxy miäjootma'tä møødä Juan. ⁴²Mänitä Jesús miøjyaaxy ja'a hajxy hänajty jaac nämajcpä. Mänitä Jesús miänaañ:

—Ja'a gobiernähajxy, møødä häna'c-hajxy yaa møjtuungmøødpä hädaa yaabä naaxwiin, ja'a häná'cätshajxy jaduhn yaa hanehmb. Mnajuøøby hajxy jaduhn, túhmäts. ⁴³⁻⁴⁴Pero mijts, cab hajxy mbøc-juø'øwät coo møjtuung hajxy mmøødhádät. Pønä jioot tsojp coo wyiingudsähgø'øwøøjät, weenä jioot piäda'agy coo jiamiøød piuhbédät. ⁴⁵Høøchpaady, høøch ja'a Diosquexypä, mäbuhbéjpøch jaduhn yaa tøø ngäda'agy. Høxtä nnähho'tu'udáambiøchä jäya'ayhajxy nägøxiä. Cábøch jaduhn nmäna'añ coochä jäya'ayhajxy xpiuhbédät.

46 Mänitä Jesúshajxy quioo'ty maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Jericó. Coo hajxy jim chóhngumbä, mayyä jäya'ay hajxy piadu'ubøjcä. Jimä wiinds hänajty tu'ug yhäña'ay tu'haam. Bartimeo hänajty xiøhaty. Timeo ja'a tieedy hänajty xiøhaty. Xädø'øñyujwaambä Bartimeo hänajty. 47 Coo ja'a Bartimeo jaduhn miädooyy coo hänajty je'e Jiesúsä, ja'a hänajty tsohmbä Nazaret, mänitä Bartimeo møc yaaxy:

—Jesús, David miich jecy mhaphajt mdeedyhajt. Høøch näxúu'tsäc.

⁴⁸Mänitä Bartimeo yhojmujcä nämay coo cu yhamooñ. Pero cab jaduhn ñä'ä hamooñ. Tehngajnä maas møc tiägøøyy yaaxpä:

—Jesús, miičhä David jecy mhaphajt mdeedyhajt. Høøčh näxúu'tsäc.

⁴⁹ Mänitä Jesús tiänaaxiøjpy. Mänit miänaa<u>ñ</u> coo ja'a Bartimeo miøjya'axøøjät. Mänitä Bartimeo tu'jäya'ay ñämaayyä:

—Xoonda'ag, tänaayyø'øg. Ximä Jesús xmiøjya'axy.

50 Mänitä Bartimeo paquiä tiänaayyø'cy. Mänitä yoñwit yajniñähnajptuutä. Mänitä Jesús päyø'øguiä hoy wyiingumedsø'øy. ⁵¹Mänitä Jesús ja'a Bartimeo miäyajtøøyy:

—Tii mayhajt jaduhn myajtunáanäp.

Mänitä Bartimeo yhadsooyy:

—Wiindsøn, høøch yaghijxø'cäc.

⁵²Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:

—Ja'a hoy, tisän coo quia'a cabä. Coochä nmädia'agy tøø xmiäbøjcä, paady tøø mhijxø'nø.

Tuuṇā Jesús jaduhṇ ñä'ä mänaañ, mänitiä Bartimeo jiaanch hijxø'cy. Mänitä Jesús piadu'ubøjnä.

Jimä Jesúshajxy hänajty quioodaannä maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Betfagé møød Betania, jim mädøyyä maa ja'a tun hänajty xiøhatiän Olivos. Jim hänajty miäwiingón Jerusalén. Mänitä Jesús ja'a jiamiøød metsc ²ñämaayy:

—Nøcx hajxy jimhaamby maa yø'ø cajpthuungän. Coo hajxy jim mmedsa'añ, jimä burro hajxy tu'ug mbaada'añ cuxoch. Cahnä pøn yajpejmachñä. Mmäguejø'øwäp hajxy. Jaduhnds hajxy yaa mwitsmínät. ³Y pø jimä jäya'ay hajxy xmiäyajtøy tii hajxy jaduhn coo mmäguejø'øy, mänit hajxy mnämá'awät: "Ja'a nwiindsøn højts cham yajmaajiajp. Paquiä højts nnä'ä yajtuna'añ. Mänit højts min nnajtswidsø'øy." Jaduhn hajxy mmäná'anät —nømä Jesús ñajtscapxøøyy.

4-5 Mänitä burro hajxy hoy jiaanch paady cuxoch jim møjtu'haam, jim tøjnähmøjc mädøyyä. Jimä jäya'ayhajxy hänajty näje'e tiäna'ay. Coo ja'a Jesús jiamiøødhajxy tiägøøyy burromäguejøøbiä, mänit hajxy ñämaayyä:

—Tii yø'ø burro hajxy jaduh<u>n</u> coo mmäguejø'øy.

⁶Mänit hajxy jaduhn yhadsooyy waambaty hajxy hänajty tøø yhane'emyii coo hajxy jaduhn yhadsówät. 7 Mänitä Jesús ja'a burro yajnäméjtsäxä. Mänitä jiamiøødä wyit hajxy jim piädaacy burronähgøxp. Mänitä Jesús jim piejty. ⁸ Jaanch tehm miayyä jäya'ayhajxy hänajty pianøcxy. Mänitä wyit hajxy näje'e chijy. Jaduhnds hajxy tu'haam ñajtsye'ebøøyy maa ja'a Jesús hänajty burronähgøxp ñaxø'øwa'añän. Näje'e hujtshaay hajxy hänajty piujxpä. Jim hajxy hänajty piädaacpä tu'haam. ⁹Cu'ughagujcä Jesús hänajty ñøcxy. Mänitä cu'ughajxy nägøxiä tiägøøyy yaaxpä jojpä:

—iViva Jesús, viva! iGloria a Dios! Diosquexy hädaa Jesús jaduhn. ¹⁰ iGloria a Dios tsajpootypä! Jaduhn hädaa Jesús yhane'emaambä nebiä David jecy yhanehmiän, ja'a hajxy jecy nhaphajt ndeedyhájtäm.

¹¹Mänitä Jesúshajxy jim quioo'nä Jerusalén, møødä jiamiøød ja'a nämajmetspähajxy. Mänit hajxy jim ñøcxøøyy maa ja'a tsajtøjcän. Coo hajxy jiiby chajtøjtägøøyy, mänit hajxy yhijxwädijty tijaty hänajty jiiby. Mänit hajxy wyiimbíjcumbä. Mänit hajxy jiiby yhädáaccumbä Betania. Hix, tøø hänajty chuujø'øy, y jiiby hajxy hänajty miejtsta'aga'añ Betania.

¹²Cujaboom, mänitä Jesúshajxy jim tiu'ubǿjcumbä. Mänitä Jesús

yäho'pøjcä. ¹³Mänitä piids tu'ug ñäheebøøyy coo hänajty jim tiäna'ay picxumnä. Coo wiingón ñämejch, mänit yhijxy coo tiøøm hänajty quia'a nä'ägädä hity. Haagä haay hänajty je'e. Cahnä yhii'ts hänajty yhabaadyñä mänaabä hänajty naxy tiøømbetiän. ¹⁴Mänitä Jesús piids ñämaayy:

—Ni mänaa miich mga'a tøømbejtägatsaannä.

Coo ja'a Jesús jaduhn miänaañ, miädoow ja'a jiamiøødhajxy jaduhn.

¹⁵Coo ja'a Jesúshajxy jim miejtstägajch Jerusalén, mänitä Jesús jiiby chajtøjtägøguiumbä. Mänitä Jesús ja'a too'pädøjc juubiädøjc tiägøøyy høxpäboobiädsøømbä jiiby tsajtøgooty. Mänitä meexä tiägøøyy høxjuijpä maa xädø'øñ hajxy hänajty quiuwichän, møødä häñaabiejt maa hajxy hänajty yhäña'ayän coo hajxy hänajty pialomatoogy. 16 Mänitä Jesús tiägøøyy hadujpä coo ja'a jäya'ayä tioogy hajxy jiiby quia'a mädägøøñät tsajtøgooty. 17 Mänitä Jesús tiägøøyy yajwiingapxøøbiä:

—Jaduhn jim myin cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:
"Pa'yaaxtáacthøchä ndøjc hajxy nägøxiä xwiáanät, ja'a jäya'ayhajxy wiinduhmyhagajptpä." Jaduhnä Dios jecy miänaan. Pero mijts, wiing mijtsä tsajtøjc mwa'an. Jaduhn hajxy mwa'an nebiä mee'tstaactän —nømä Jesús miänaan.

¹⁸Coo ja'a teedywiindsønhajxy jaduhn miädooyy, møødä häna'cä Diosmädia'agy hajxy hänajty jiiby yajnähixøøbiä tsajtøgooty, mänit hajxy tiägøøyy cojyquiapxytiuumbä nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät. Hix, chähgøøbiä Jesús hajxy hänajty je'eguiøxpä coo ja'a Jesús ja'a miädia'agy hänajty jiaanch tehm yhamädoowhíjtäxä ja'a cu'ug.

19 Pero coo quioodsøøñä, mänitä Jesúshajxy jiiby yhädáaccumbä Betania.

²⁰Cujaboomä Jesúshajxy ñøcxtägajch Jerusalén. Coo hajxy jim ñaxøøguiumbä maa ja'a Jesús ja'a piids hänajty tøø ñäbogø'øyän, mänitä piids hajxy yhijxy coo hänajty tøø quiøxy tø'øch. ²¹Coo ja'a Pedro jaduhn jiahmiejtstaacy, mänitä Jesús ñämaayyä:

—Wiindsøn, huug hix yø'ø piids. Häxøøy miiëh yø'ø mnäbogøøyy coo ni mänaa quia'a tøømhájnät. Tøø yø'ø quiøxy tøøtsnä —nømä Pedro miänaañ.

²²Mänitä Jesús yhadsooyy:

-Mäbøjcä ja'a Dios miädia'agy coo jiaanch tehm tiømiädia'aguiä. ²³Coo hajxy hamuumdu'joot mmäbégät, høxtä yø'ø tun ja'a mmädia agyhajxy xquiudiúu näp coo hajxy mnämá'awät coo ween nøcxy miejyquia'awø'øy. Mänitä mmädia agyhajxy jaduhn xquiudiúunät coo ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy hamuumdu'joot mmäbőjcät coo tiømiädia aguiä. Tøyhajt jaduhn. ²⁴Coo mijtsä Dios tijaty mmäyujwá'anät, xmió'owäp hajxy jaduhn, coo ja'a miädia'agy hajxy hamuumdu'joot mmäbøjcät coo tiømiädia aguiä. ²⁵Coo mijtsä Dios hänajty mba'ya'axa'añ, tsipcøxpä häna'c hajxy jayøjp mmämée'xät, ja'a mijts hänajty tøø xñägädieeyø'øyäbä, jaduhnä

Dios hajxy jaduh<u>n</u> xmiämée'xpät tijaty hajxy hänajty mgädieeyhajpy. ²⁶Pero pø cab hajxy mmämee'xa'añ, ni mijtsä mDeedy tsajpootypä xquia'a mämee'xtägatsa'añ —nø<u>m</u>ä Jesús miänaañ.

²⁷Coo ja'a Jesúshajxy jim quioo'tägajch Jerusalén, mänitä Jesús jadähooc tiägøøyy tsajtøgooty. Jiibiä Jesús hänajty wiädity, mänit ñämejtsä ja'a teedywiindsøn, møødä häna'c-hajxy jiiby yajnähixøøbiä tsajtøgooty, møødä majjäya'adiøjc. ²⁸Mänitä Jesús hajxy miäyajtøøyy:

—Pøn miich cuhdujt tøø xmio'oy coo miich häxøøy yaa tsajtøgooty tøø mdsiptuñ.

²⁹⁻³⁰ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Nhadsóowäbøch häyaa jaduhn cooch mijts häyaa jayøjp xyhadsóowät. Pønä Juan mäyajnäbejpä quejx, Diosä tøgä jäya'ayä. Hadsóowägøch hajxy. Cooch hajxy häyaa xyhadsóowät, mänítøch mijts häyaa nhadsoodägájtspät —nømä Jesús miänaañ.

³¹Cabä teedywiindsønhajxy hänajty ñajuø'øy waambä Jesús hajxy yhadsówät. Mänit hajxy tiägøøyy niñämáayyäbä: "Coo hajxy häyaa nmänáanämät coo ja'a Dios ja'a Juan quiejxy, jaduhn jadähooc xyhadsowáanäm: Aa, pø tøyhajt jaduhn coo ja'a Dios ja'a Juan jiaanch quejxy, tii ja'a Juan miädia'agy hajxy coo tøø mga'a mäbøjcä. ³²Y coo hajxy häyaa nmänáanämät coo ja'a Dios ja'a Juan quia'a quejxy, mänitä cu'ug hajxy häyaa xmiädsibøøyyämät." Hix, jaduhnä cu'ughajxy hänajty

miäna'añ coogä Juan hänajty Dyiosquexiä. ³³Mänitä Jesús hajxy ñämaayy coo hajxy hänajty quia'a najuø'øy. Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pues, ni høøch jaduhn nga'a nägapxaambä pønhøchä cuhdujt tøø xmio'oy.

12 Mänitä Jesús tiägøøyy yajnähixøøbiä cuentäyajmäbaadyhaam:

-Mänitä jäya'ay tsaatypcam tu'ug piädaacy. Mänit jiuhguraajøøyy. Mänitä tsaatyñøøxee'xøhñdy ñädajøøyy. Mänitä nähbettøjc tu'ug yhädiuuñ coo hajxy jim yhäñá'awät coo ja'a tsaatypcam hajxy hänajty cwieendähada'añ. Mänitä wiingjäya'ay ja'a tsaatypcam hajxy yajcø'ødägøøyyäxä coo hajxy cøguipxyjiaty cwieendähádät. Mänitä cudsaatyp jäguemnaax ñøcxy. ²Coo ja'a tsaatyptuc yhabaaty, mänitä cudsaatyp ja'a mioonsä quiejxy coo hajxy cøgujjiä ween yajwa'xy. 3Coo ja'a craa jim miejch, mänit hoyhoy quioxho'cä. Mänit piäboowyiimbijtä cø'øwa'ads. 4Mänitä cudsaatyp ja'a mioonsä mäwiingpä jia quéjxcumbä. Maas hanaxiä craa je'e wiobhó'cäbä. Høxtä yajtsäbíjtäxä ja'a quiopc jaduhn. Hoyhoy jaduhn chaachtiuunä. ⁵Mänitä cudsaatyp ja'a mioonsä mäwiingpä jia quéjxcumbä. Mänit hajxy je'e yagho'cy. Maas mayyä mioonsä jia jaac tehm quiejxy. Näje'e hajxy wiobho'cä; näje'e hajxy yagho'cä.

6'Jimä cudsaatyp ja'a yhuung hänajty tu'ug. Jiaanch tehm chojpiä yhuung hänajty. Mänit nämaayy: "Nhuuc quéxyhøch miich jim. Wehndä miich hajxy 105 San Marcos 12

häyaa xñä'ä wiingudsähgø'øwät." ⁷Coo ja'a cudsaatyp yhuung jim miejch, mänit hajxy tiägøøyy niñämáayyäbä, ja'a tsaatypcam hajxy hänajty tøø miämähmø'øyäbä: "Coo hädaa craa tieedy häyaa ñä'ä hó'ogät, hädaa craa jaduhn cøxiä mämähmø'øwaamb mäduhntiä hädaa tsaatypcam. Tsøc hädaa craa hajxy jaduhn nä'ägä yaghó'cäm, jaduhn højts hädaa tsaatypcam nje'ehájtämät." 8 Mänitä cudsaatyp yhuung miájtsäxä. Mänit yagho'cä. Mänit hajxy hoy yhøxchømy jäguemjuøøby.

⁹'Haa, nebiä cudsaatypäda'a hänajty jiatcø'øwa'añ. Nøcxaambäda'a hajxy yagho'tägatsa'añii, ja'a hajxy hänajty tøø miäyaghó'oguiäbä. Mänitä wiinghäna'cä tsaatypcam hajxy hänajty yajcø'ødägø'øwa'añii.

¹⁰ Jaduhn jim myin cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Ja'a tsaa mädyii ja'a tøjmuu'tspädøjc-hajxy quia'a nä'ägä cumaayy,

je'e nä'ägä tuundsohn maa ja'a tøjteecän.

¹¹ Ja'a Dios jaduhn mänaan coo ja'a tsaa jaduhn jim tiuundsóonät.

Paady hajxy jaduhn jaanch tehm yajxón nhíjxäm

—nømä Jesús miädiaacy.

12 Ja'a teedywiindsønhajxy, ñajuøøby hajxy hänajty jaduhn coo hajxy hänajty tøø yajmäbaadyii nebiä cahwiindøyhäna'cän, ja'a hajxy hänajty tsaatypcueendähajpä. Coo hajxy jaduhn ñajuøøyy, paadiä Jesús hajxy hänajty jia wi'i

miadsa'añ. Pero cab hajxy jaduhn ñä'ä majch, je'eguiøxpä coo ja'a cu'ug hajxy hänajty chähgø'øy. Mänitä Jesús hajxy ñähgueecnä. Mänit hajxy wyiimbijnä.

¹³ Mänitä fariseoshajxy näje'e wyiinguejxä, møødä Herodes quiu'ughajxy näje'ebä, coo ja'a Jesús hajxy yajcapxtägóyyät, jaduhn hajxy hoy ñäxø'øwø'øwät. ¹⁴ Mänitä Jesús ñämejtsä. Mänit ñämaayyä:

—Nnajuøøby højts coo miich tøy mjaanch tehm miädia'agy. Caj miich jaduhn mnä'ägä møjpäda'agy waambatiä cu'ug xjia näma'ay. Tu'cuhdujt miichä jäya'ay mhixy, pønjaty hajxy mäyøø, pønjaty hajxy häyoob. Tøyhajt højts miich xyajnähixø'øy coo højts hoy njäya'ayhádät nebiä Dios choquiän. Hoorä, coo højtsä gobiernä Rómabä hänajty xyajnähjuudiu'uda'añ, nej, hahixøøby jaduhn coo højts nnähjuudiú'udädä —nømä Jesús miäyajtøøwä.

¹⁵Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tiich hajxy jaduhn coo xjia wi'i yajcapxtägoyya'añ. Høøchä xädø'øñ tu'ug huuc yaghíjxäc.

Paadiä Jesús jaduhn miänaañ, ñajuøøby hänajty jaduhn coo hänajty jia wi'i yajcapxtägoyya'añii. ¹⁶Mänitä Jesús xädø'øñ jiaanöh yaghijxä. Mänit miänaañ:

—Pøn wyiin jiøjp yø'øduhn. Pøn xiøø yø'øduhn jim miimb.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ja'a gobiernä wyiin jiøjp yø'ø, ja'a jim tuumbä Roma. Jaaya'ay xiøø yø'øbä.

17 Mänitä Jesús miänáangumbä:Tøyhajt jaduhn. Mo'owxä ja'a

—Tøyhajt jaduhn. Mo'owxa ja'a gobiernä hajxy pø je'e jie'e yø'ø. San Marcos 12 106

Pero mädyii ja'a Dios jie'e, mo'ow hajxy je'ebä.

Coo ja'a Jesús jaduhn yhadsooyy, jaanch tehm yagjuøøyy ja'a fariseoshajxy jaduhn.

¹⁸Mänitä Jesús ja'a saduceos näje'e ñämejtsä. Cabä saduceoshajxy hänajty miäbøcy coogä ho'ogyjiäya'ayhajxy hänajty jiujypiøjtägatsa'añ. Jaduhnä saduceoshajxy hänajty miäna'añ cooc tyijy ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy quia'a jujypiøjtägatsa'añ. ¹⁹Mänitä saduceos ja'a Jesús hajxy ñämaayy:

—Wiindsøn, jaduhnä Moisés jecy quiujahy neby højts nguhdujthájtämät, højts judíojäya'ayhájtäm. Hoorä, coogä ya'adiøjc tu'ug yhó'ogät, coog hänajty piøquiä, pø cáhnäg hajxy hänajty yhuungpaadyñä, pø jímägä piuhya'ay, wéenägä piuhya'ay ja'a yaamgto'oxy wyiingpøcy, jadúhnäc hajxy jaduhn yhuungpáadät. Jadúhnäc quiähxø'øgät coog hänajty je'e yhuungä, ja'a hänajty tøø yhó'oguiäbä. 20 Hoorä, jii jäya'ayhajxy hänajty näjuxtujya'ay, haagä tu'que'ex. Mänitä tehm quioobhuung tio'oxiøjwiingpøjcy. Cab jejcy miøødtsänaayy, mänitä craa yho'cy. Cabä huung hajxy ñä'ä paaty. ²¹Mänitä jiødsømy ja'a yaamgto'oxy wyiingpøjcy. Ni je'ehajxy quia'a huungpaatpä. Mänitä craa yho'pä. Jaduhnä jiødsømy je'ebä jia wiingpøjcumbä. Jaanä jaduhyyä je'e jiajpä nebiä yhajchhajxy jiajtiän. ²² Jaduhn hajxy näjuxtuje jia møødtsänaayy, ni pøn je'e quia'a yaghuungpaaty. Nägøxiä hajxy jaduhn yho'cy. Høxtä ja'a to'oxiøjc, jaac tehm

yho'c je'ebä. ²³Bueno, coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy hänajty nägøxiä jiujypiøjtägatsa'añ, pønda'a je'e tehm tiøybä møødtsäna'awaamb, ja'a hajxy hänajty näjuxtujcpä. Hix, näjuxtujc hajxy hänajty tøø jia møødtsäna'ay. Paady højtsä tøyhajt ndsocy — nømä Jesús ñämaayyä.

²⁴Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Caj mijtsä tøyhajt hajxy mnä'ägä møødä, je'eguiøxpä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mga'a nä'ägädä wiinjuø'øy. Møød cab hajxy mnajuøøbiä nebiatiä Dios ja'a miøcmäjaa yajcähxø'øgy. ²⁵Coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy hänajty jiujypiøjtägatsa'añ, cab hajxy mänit piøga'añ, cab hajxy mänit yhu'uga'añ. Jaduhn hajxy yhida'añ nebiä Diosmoonsähajxy jim yhitiän tsajpootyp. ²⁶Tii mijts coo mga'a mäbøga'añ coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy jiujypiøjtägatsa'añ. Jaduhnä Moisés jecy quiujahy coogä Dios tähooc miøødnibiaatä jim pactuum maagä hujts haptymøødpä hänajty tioyyän. Mänítägä Dios ja'a Moisés ñämaayy: "Høøchä Abraham xDyioshajp, møødä Isaac, møødä Jacob." 27 Coo ja'a Dios jaduhn jecy miänaañ, jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Abrahamhajxy hänajty tøø jiujypiøjtägach, møødä Isaac, møødä Jacob. Hix, jujcyjiäya'ay ja'a Dios jaduhn Dioshájtäp, ca'a yho'oguiäya'ayä. Coo mijts jaduhn mmäna'añ cooc tyijy ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy quia'a jujypiøjtägatsa'añ, caj mijtsä tøyhajt hajxy mnä'ägä møødä —nømä Jesús miänaañ.

107 San Marcos 12

²⁸ Jimā jäya'ay hänajty tu'ug yhamādoowhity. Tsajtøgooty hänajty tium. Coo miädooyy coo ja'a Jesús hänajty hoy tøø yhadsoy, mänitä Jesús hoy wyiinguwa'agø'øyii. Mänit nämaayyä:

—Madiu'u ja'a Moisés hajxy jecy xyhanéhmäm. Mädyii jaduhn maas tuungpaatp —nømä Jesús miäyajtøøwä.

²⁹Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jaduhn je'e miäna'añ: "Pønjatiä Israel jecy haphajt teedyhajt, hamädoowhit hajxy. Ja'a Dios hajxy nWindsønhájtäm. Tu'uquiä Dios jaduhn Dyioshaty. 30 Hamuumdu'jootä Dios hajxy mjaanch tehm wyiingudsähgø'øwät nägø'ø nädecypiä. Mäbøjcä miädia'agy hajxy homiänaajä. Jahmiets hajxy jaduhn cøjxta'axiøø." ³¹ Jaduhnä miämetspä miänaambä: "Mdsógäbä jäya'ay hajxy nägøxiä nej mijts hamdsooyyä mnichogyiijän. Ni mädyii mädia'agy jaduhn quia'a mäbaady neby hädaa mädia'agy metspä tiuungpaadiän" —nømä Jesús miänaañ.

³²Mänitä craa miänáangumbä, ja'a hänajty tuumbä tsajtøgooty:

—Wiindsøn, jaanch tehm yhoy miich mhadsooyy. Tøyhajt jaduhn nej miich mmäna'añän coo Dios tiu'uquiä. Cabä wiingDios jyiijä. Xjiaanch tehm tiuungpáatäm hajxy jaduhn ³³coo ja'a Dios hajxy hamuumdu'joot nwiingudsähgøøyyämät, møød coo jäya'ay hajxy nägøxiä ndsójcämät neby hajxy hamdsooyyä nnichójcäm. Pero cab hajxy xjiaty tuungpáatäm coo animal hajxy jiiby

nøcxy nnä'ä hayójxäm tsajtøgooty no'cøøc —nømä Jesús ñämaayyä.

³⁴Coo ja'a Jesús jaduhn miädooyy coo ja'a craa hänajty najuøøyyhaamby tøø quiapxy, ja'a hänajty tuumbä tsajtøgooty, mänitä craa ñämaayyä:

—Jaac mäbøc ja'a Diosmädia'agy hamuumdu'joot, jaduhnds miich jim mnøcxät Dioswiinduum —nømä Jesús miänaañ.

Mänitä häna'c-hajxy yhamoonnä, ja'a Jesús hajxy hänajty jia wi'i yagho'ogaambä. Cabä Jesús hajxy waamb miäyajtøønä je'eguiøxpä coo ja'a Jesús hajxy hänajty chähgø'øy.

³⁵Jiibiä Jesús hänajty yajnähixø'øy tsajtøgooty. Mänit miänaañ:

—Yø'ø häna'c-hajxy jii yajnähixøøbiä tsajtøgooty, tii hajxy jaduhn coo miäna'añ coogä David ja'a Cristo yhaphaty yhoc-haty. ³⁶Haa ca'a, jaduhn jim myiñ cujaayä maa ja'a Diosmädia'aguiän coo ja'a David hamdsooyyä jecy miänaañ:

Mänítøchä Dios ja'a nWiindsøn xñämaayyä:

"Yaa min häña'aw maachä nhahooyhaampiän, høxtä cóonøchä mmädsip nga'a yajmäjädáacämät."

Ja'a Dioshespírituhaamä David jaduhn jecy miänaañ. ³⁷ Jaduhnä David jecy miänaañ coogä Cristo hänajty wyiindsønhaty. Hoorä, pø tøyhajt jaduhn coo ja'a David ja'a Cristo jaduhn jecy wyiindsønhajty, tii yø'ø jäya'ayhajxy coo miäna'añ coogä David ja'a Cristo ñä'ä haphaty ñä'ä hoc-haty —nømä Jesús miänaañ.

Jaanch tehm yhomiädoonä ja'a jäya'ayhajxy hänajty miädoy nebiä Jesús hänajty yajnähixø'øyän. Nämayyä jäya'ayhajxy hänajty.

³⁸Mänitä Jesús jiaac mänaa<u>ñ</u>:

—Yø'ø häna'c-hajxy jii yajnähixøøbiä tsajtøgooty, cab yø'ø miädia'agy hajxy mmäbøjcät. Yonwitmøød hajxy naxy wiädity cajptooty je'eguiøxpä coo hajxy wyi'i yajcumaya'añ. Wi'i yajwiingudsähgø'øwaamb hajxy jaduhn. 39 Jiiby hajxy jia wi'i yhäña'awa'añ maa ja'a häñaabiejt yajxonjatypän, hädaa yaabä tsajtøgootypä, møød jim maa ja'a cay hu'ugy naxy jiadyiijän. 40 Pero cabä quiuhdujthajxy ñä'ägädä hoyyä. Hix, pójcäxäbä yaamgto'oxiä tiøjc-hajxy. Hoy hajxy jaduhn jia jatcø'øy, jejcyjiatiä Dios hajxy jia wi'i pia'ya'axy. Pero jaanch tehm yhoyhoy hajxy jaduhn yajcumädowa'añii nømä Jesús miänaañ.

⁴¹Mänitä Jesús jim mädøyyä hoy yhøxta'agy maa ja'a jäya'ay xädø'øñ hajxy hänajty naxy quiuyoxø'øyän. Ja'a mäyøøjäya'ayhajxy, majiatiä xädø'øñ hajxy hänajty piäda'agy. Jimä Jesús hänajty miähee'pna'ay.
⁴²Mänitä yaamgto'oxy tu'ug miejch. Jaanch tehm yhäyoob hänajty je'e. Mejtsmägo'xä häyoobä je'e quiugonøøyy.
⁴³⁻⁴⁴Mänitä Jesús ja'a jiamiøødtøjc ñämaayy:

—Huug hix yø'ø yaamgto'oxy hajxy. Cøxiä yø'øduhn tøø yecy mäduhntiä hijty miøødä, ja'a hijty nägayaambiä. Pero yø'ø mäyøøhäna'c-hajxy, weentiä hajxy jaduhn nä'ä puhyejcy.

Coo ja'a Jesúshajxy jiiby chajtøjpädsøømy, mänitä jiamiøød tu'ug miänaañ:

—Wiindsøn, huug hix yø'ø tsajtøjc, jaanch tehm yajxón yø'øduhn miuuchä.

²Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Hoy huuc tehm yheeb. Hoy yø'ø tøjc jaduhn jia cruundä, cøxaamb yø'øduhn jyida'añ. Haxit hatajø'øy yø'ø muuch jiada'añ.

³Mänitä Jesúshajxy jim ñøcxy maa ja'a tun hänajty xiøhatiän Olivos, jim Jerusalén-woc-hawiimb. Coo hajxy jim miejch, mänitä Jesús hanidiuhmduum hoy yhøxta'agy. Mänitä Pedro ja'a Jesús hajxy ñänøcxy, møødä Santiago, møødä Juan, møødä Andrés. Mänitä Jesús hajxy miäyajtøøyy:

⁴—Mänaads yø'ø tsajtøjc jaduhn jyida'añ. Mädyii hijxtáhndäts jaduhn cähxø'øgaamb coo hänajty jaduhn yhabaada'añ.

⁵Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Mniyajcopcø'øwǿøjäp hajxy. Cab hajxy myajwiinhǿønät. ⁶Mayyä jäya'ayhajxy min miäwiinhøøna'añ. Jaduhn hajxy hänajty miäna'ana'añ: "Høøch je'e Cristo." Mayyä jäya'ayhajxy hänajty jiaanch tehm miäbøga'añ.

7'Coo hajxy mmädoyhádät coo tsip pleetä hänajty xii yaa tøø piädø'øgy, cab hajxy jaduhn mmäná'anät cooc tyijy ja'a naaxwiimbä hänajty wyiimbida'añ. Homiänaajä tsip pleetä jiadyii. ⁸Nimiädsibø'øwáanäp hajxy hänajty wiinghagajptjaty. Wiinduhmyhagajpt hujx hänajty ñaxa'añ. Jadáanäbä yuuxøø hänajty wiinduhmyhagajpt. Coo jaduhn jiada'añíi, hijxtahnd jaduhn cähxø'tsoonaamb coo tsø'ty häyohn hochähgøøñäjaty hänajty jiada'añii.

109 San Marcos 13

⁹'Mniyajcopcø'øwøøjäp hajxy mänit. Mäjahñdiuum hajxy hänajty mhida'añ. Xmiadsaambä mmädsip hajxy hänajty. Mänit hajxy jim xyajnøcxa'añ hagujc. Møød jim maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän, xwiobho'ogaamb hajxy hänajty jim. Xyajnøcxaamb hajxy hänajty jim maa ja'a gobiernä wyiinduumhajxiän, je'eguiøxpä cooch mijts xpiawädity. Jímhøch hajxy jaduhn xmiädiá'agät gobiernäwiinduum. ¹⁰Hix, cahnä naaxwiimbä hänajty wyiimbityñä, cøxaambä jäya'ay ja'a Diosmädia agy hajxy miädowa añ wiinduhmyhagajpt. 11 Y coo hajxy jim xyajnócxät hagujc, cab hajxy mänit mnädaj mnämáyät waambaty hajxy mhadsówät. Hix, ja'a Dios ja'a mädia'agy hajxy hänajty xmio'owaamb. Cab hajxy hänajty hamdsoo mmädia'aga'añ; ja'a Dioshespíritu hajxy hänajty xyajmädia'agaamb. ¹²Hami<u>n</u> haxøpiä jäya'ayhajxy hänajty tu'que'ex ñiñähduga'añii coo hajxy yagho'ogóøjät. Jaanä jaduhnä yhuung hajxy hänajty ñähdugaambä. Ja'a muutsc-häna'c-hajxy, jaanä jaduhnä tieedy hajxy hänajty tiunaambä. ¹³Nägøxiä mijtsä jäya'ay xmiähanhada'añ je'eguiøxpä cooch mijts xpiawädity. Pero pøn hänajty tøø miee'xtucy, hoy hänajty tøø jia ho'ogy, nähwa'adsaamb hänajty je'e.

14'Habaadaamb jaduhn coo ja'a haxøøgpä ca'a hoybä miedsa'añ maa ja'a Diostøjcän —pøn hädaa nocy capxp, ween jaduhn wyiinjuø'øy—. Mänitä Diostøjc jaduhn yajma'ada'añii. Coo ja'a

haxøøgpä hajxy jaduhn mhíxät, mänit hajxy päyø'øguiä mnécxät tunjoot, pønjaty yaa tsänaaby Judeanaaxooty. 15 Pønjaty hänajty häñaaby tøjnähgøxp, ween ñä'ägä päyø'øgy, cap nøcxy tii jiiby yajpädsømy tøgooty. 16 Pønjaty hänajty camjooty, cab jaduhn jim ñócxät maa ja'a tiøjcän. Cap nøcxy jiiby tii yajpädsømy, ni wyit ni tii. ¹⁷ Jaanch tehm chaachpøgaambä to'oxiøjc-hajxy hänajty, ja'a hajxy hänajty co'na'awaambä, møød ja'a hajxy hänajty huungyajtsi'tspä. 18 Mmänuu'xtá'agäbä Dios hajxy coo tsø'ty häyohn ween quia'a jadyii coo hänajty jiaanch tehm tiøøchcä. 19 Jaanch tehm yhoyhoyyä jäya'ayhajxy hänajty chaachpøga'añ. Ni mädyii tsaachpä jaduhn quia'a mäbaada'añ neby hänajty jiada'añiijän, ni ja'a jecy nájxäbä, ni ja'a jaac minaambä. ²⁰Tøø ja'a Dios jaduhn miäna'añ coo ja'a jäya'ayhajxy hänajty jejcy quia'a tsaachpøga'añ, je'eguiøxpä coo chocy pønjaty jaduhn tøø wyiimbiy. Coo ja'a Dios häxøpy jaduhn tøø quia'a mäna'añ, jejquiä jäya'ayhajxy häxøpy chaachpøga'añ. Ni pøn häxøpy quia'a nähwa'adsa'añ.

²¹'Coo mijts pøn xñämá'awät coog tyijy ja'a Cristo hänajty jii wiädity, cab hajxy mmäbøgät. ²²Hix, mayyä jäya'ayhajxy hänajty wiädita'añ mäwiinhøhmbä, cooc tyijy hajxy hänajty je'e Cristo, møød cooc tyijy hajxy hänajty Dyiosquexiä. Piayajcähxø'øgaambiä hijxtahnd hajxy hänajty hoy-yagjuøøñäbä. Jaduhnä jäya'ayhajxy hänajty jia wi'i wyiinhøøna'añii, møød ja'a hajxy hänajty Dioswiimbíyyäbä.

²³Mniyajcopcø'øwǿøjäp hajxy. Jäguemiä hajxy cham nnäma'ay coo hajxy mniyajcopcø'øwǿøjät.

²⁴'Mänitxøøbä, coo ja'a tsaachpä hänajty tøø ñajxnä, mänitä xøø wyiingoodø'øwahñ møødä po'o. ²⁵Mänitä mamiadsa'a hänaity quia'awa'añ. Tsäyuyyaamb hänajty jaduhn, tijaty jim cuhdujtmøød tsajtcøxp. ²⁶ Mänítøch hänajty ngäda'aga'añ jocjooty, høøch ja'a Diosquexypä. Møcmäjaamøødhøch hänajty ngäda'aga'añ. Yajxónhøch hänajty mänit ngäda'aga'añ. Mänítøchä jäya'ayhajxy hänajty may xpia'hee'ptägø'øwa'añ. ²⁷ Mänítøchä nmoonsä tsajpootypähajxy hänajty nguexa'añ coo hajxy jaduhn quiøxy yajtu'ugmúgät pønjátyhøch hänajty tøø nwiimbiy. Wiinduhmyhagajpt hajxy hänajty wioomuga'añii.

²⁸'Høxtahmdsä higueraquepy, coo jaduhn wiámät, hijxtahnd jaduhn coo hänajty tøø pioodtägøøñä. ²⁹ Jaanä jaduhnduhmbä, coo ja'a tsø'ty hajxy jaduhn mhíxät nébiøch naamnä tøø nmädia'agy, hijxtahnd hänajty jaduhn cooch hänajty mobädajpä ngädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, høøch ja'a Diosquexypä. 30 Cøxaamb jaduhn jiada'añii nébiøch naamnä tøø nmädia agy, cahnä jäya ayhajxy hänajty quiøxy ho'ogyñä, ja'a hajxy jäda'ahaty jugyhajpä. Tøyhajt jaduhn. 31 Cuhdägoyyaambä tsajt møødä naaxwiimbä. Pero tsipcøxp jaduhn tiøjiada'añ nébiøch cham nmädia'aguiän.

³²'Ni pøn jaduhn quia'a najuø'øy mänaa jaduhn jiada'añii. Jagooyyä Dios nidiuhm ñajuø'øy, ja'a hajxy nDeedyhájtäm. Ni ja'a Diosmoonsähajxy jaduhn quia'a najuø'øy, ja'a hajxy jim tsajpootypä. Ni høøch nga'a najuø'øy, høøch ja'a Diosquexypä.

³³ 'Paady, nähix hahixø'ø hajxy mhídät homiänaajä, je'eguiøxpä coo hajxy mga'a najuø'øy mänaa jaduhn jiada'añii. 34 Jii jäya'ay hänajty tu'ug, coo hänajty ñøcxa'añ jäguemnaax, mänitä mioonsä ñämaayy coo ja'a tiøjc cwieendähájtäxät. Nägøxiä hajxy jaduhn yhaagä nä'ä tuungmooyyä. Jaduhnä tu'jäya'ay ñämáayyäbä coo jim tiúnät maa ja'a tøghaawän, weenä tøjc yaghawa'ach jopy; tsuu jadähooc yhagøguiumbät. 35-36 Ja'a cudøjcä mioonsähajxy, cab hajxy hänajty ñajuø'øy mänaa ja'a wyiindsønhajxy hänajty miejtstägatsa'añ, pø coodsǿøñäp hänajty jaduhn, o pø tsuhmdä hänajty, o pø tu'tseey-yaaxø'øgy hänajty, o pø jobøøñäp hänajty. Nähix hahixø'ø ja'a wyiindsøn hajxy jaduhn yhahíxät. Pø caj, coo hajxy jaduhn jaguiapxiä ñähmejtspedøøjät, wehndä hajxy hänajty mia'ay. Jaduhn mäwiinäts mijtspä, cab hajxy jaduhn mnajuø'øy mänáajøch yaa ngädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Paady hajxy nähix hahixø'ø homiänaajä mnä'ägä hídät. 37 Jadúhnhøchä jäya'ayhajxy nägøxiä nnämaabiä coo hajxy nähix hahixø'ø ñä'ägä hídät homiänaajä.

Mejtsxøø ja'a pascuaxøø hänajty quia'a habaady mänaa ja'a judíos tsajcaagy hajxy hänajty quiayyän, ja'a cajpä tsoomiøødpä. Ja'a

111 San Marcos 14

teedywiindsønhajxy, møødä häna'c-hajxy, ja'a hajxy hänajty jiiby yajnähixøøbiä tsajtøgooty, cojyquiapxytiuumb hajxy hänajty jaduhn nebiä Jesús hajxy yajtsumøøjät høhnda'agymiädia'agyhaam, jaduhn hajxy jaduhn hoy yajyagho'ogøøjät. ²Mänit hajxy näje'e ñiñämaayyä:

—Cab hajxy tsøc nej jatcøøyyäm coo ja'a cu'ug hajxy jaduhn xñä'ä nähbädø'cämät.

³Tøø ja'a Jesús hänajty yhäda'agy Betania. Jim hänajty miädsuugay maa ja'a Simón tiøjcän, ja'a hijty leprapa'ammøødpä. Mänitä to'oxiøjc tu'ug miejch. Jimä nardoperfume hänajty quiø'øgonhaty alabastro-vidriojooty. Jaanch tehm chowä nardoperfume hänajty ñøcxy. Mänitä to'oxiøjcä perfume-vidrio piuhy. Mänitä Jesús ja'a perfume yajcuhtemøøyyä. ⁴Mänitä jäya'ayhajxy näje'e jiootma'ty, ja'a hajxy hänajty jim pahäñaabiä. Mänit hajxy ñiñämaayyä:

—Cap yø'ø perfume jaduhn cu yaghäyooyy. ⁵Coo jaduhn cu ñä'ägä too'cy, tsoobaadaamb yø'ø hijty, tägøøgmägo'x-xøøguduñ. Jimä häyoobädøjcä chow hajxy jaduhn cu miooyyä coo jaduhn cu ñä'ägä too'cy.

Jaduhnä to'oxiøjc yhojjä. ⁶Mänitä Jesús miänaañ:

—Weends yhity. Ca'a hajxy mwi'i yhojy. Nébiøch yø'ø jaduhn tøø xtiuñan, cab jaduhn ñejpiä; hoy jaduhn. ⁷Homiänaajä mijtsä häyoobäjäya'ay mhixy. Homiänaajä hajxy jaduhn mbuhbédät. Pero høøch, cábøch mijts jejcy xyhixa'añ.
⁸ Xwyiingudsähgøøbiøch yø'øya'ay jaduhn, páadyhøchä perfume jaduhn xyajcuhtemøøyy. Jaduhn miäbaady nej cooch häxøpy tøø nho'oguiän. Jadúhnhøch yø'ø hijty xyajnähdema'añ.
⁹ Majatiä Diosmädia'agy wiädita'añ wiinduhmyhagajpt ja'a høøchcøxpä, jaduhnä jäya'ayhajxy miädia'aga'añ nébiøch yø'øya'ay naamnä tøø xtiuñ. Jaduhn yø'ø homiänaajä jiahmiedsáanänä. Tøyhajt jaduhn.

10 Jimā Jesús ja'a jiamiøød hänajty tu'ug xiøhaty Judas Iscariote, ja'a hajxy hänajty nämajmetspä. Mänitä Judas ja'a teedywiindsøn hoy miøødcojyquiapxytiuñ coo ja'a Judas ja'a Jesús hänajty tiooga'añ. 11 Coo ja'a teedywiindsønhajxy jaduhn miädooyy, mänit hajxy jaduhn jiaanch tehm xioondaacpøjcy. Mänitä Judas yajwiinwaanøøyyä coo xädø'øñ hänajty mio'owa'añii. Mänitä Judas tiägøøyy wiinmaabiä nebiä Jesús paquiä yajcø'ødägø'øwät.

12 Mänitä pascuaxøø yhabaatnä. Jaduhnä judíoshajxy hänajty quiuhdujthaty coo tsajcaagy hajxy naxy quiay, ja'a cajpä tsoomiøødäbä. Jaduhn hajxy hänajty quiuhdujthajpä coo meeghuung hajxy naxy yoxy ja'a pascuaxøøjooty. Mänitä Jesús ja'a jiamiøød miäyajtøøwä:

—Maada'a yhoyyä coo pascuaxøø hajxy häyaa nwiindsuugáayyämät.

¹³Mänitä Jesús ja'a jiamiøød nämetsc ñämaayy:

—Nøcx hajxy jim Jerusalén. Jimä jäya'ay hajxy tu'ug mbaada'añ nøøgón. ¹⁴ Je'eds San Marcos 14 112

hajxy mbadu'ubógäp. Mänit hajxy mbadøjtägó'owät. Mänitä cudøjc hajxy mnämá'awät: "Ja'a nWiindsón højts jaduhn toø xwyiinguexy coo højts nyajtówät maa højtsä pascuaxøø häyaa tsuu nwiindsuugáyät." ¹⁵Mänit mijtsä cudøjc cuarto nocxy xyajnähixø'owa'añ nähbettøjcoxp. Jaanch tehm quiäruundä ja'a cuarto jaduhn mood yajxonä. Jimä cay hu'ugy hajxy mnähix mhahixó'owät coo hajxy jim ndsuugayáanäm — nomä Jesús miänaañ.

¹⁶Mänit hajxy nämetsc jiaanöh nøcxy jim cajptooty. Jiaanöh paat hajxy jaduhn neby hajxy hänajty tøø ñäma'ayiijän. Mänitä tsuugay hajxy tiägøøyy nähix hahixøøbiä.

¹⁷Coo quioodsøøñä, mänitä Jesúshajxy jim ñøcxy maa ja'a pascuaxøø hajxy hänajty wyiindsuugaya'añän, møødä jiamøødhajxy ja'a jaac nämajcpä. Mänit hajxy tiägøøyy caabiä.
¹⁸Mänitä Jesús miänaañ:

—Tú'ughøch mijts mjamiøød xñäxø'øwø'øwa'añ. Quipxy hajxy je'e cham xmiøødcaamiújcäm. Tøyhajt jaduhn —nømä Jesús miänaañ.

¹⁹Mänit hajxy nägøxiä jiootmadiägøøyy. Mänit hajxy tiägøøyy niñämáayyäbä:

—Nej, høøch je'eda'a tyijy xñänøømbä.

²⁰Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Mijts mjamiøød jaduhn tu'ug jatcø'øwaamb, näguipxiä tsajcaagy hajxy jaduhn jiiby xmiøødpaguhmá'tsäm texyjooty. ²¹Høøčh, ja'a Diosquexypä, jadúhnhøch njada'añ nhabeta'añ nepy jim myiñan cujaay maa ja'a Diosmadia'aguian. Tøjiadaamba Diosmadia'agy jaduhn. Pero ja'a cráajøch jaduhn xñahdugaamba, jaanch tehm yhoyhoy jaduhn chaachpøga'añ. Maas hoy haxøpy coo quia'a na'aga naaxwiimbadsøømy —nøma Jesús mianaañ.

²²Caabyñä ja'a Jesúshajxy hänajty, mänitä Jesús ja'a tsajcaagy quionø'cy. Mänitä Dios ñämaayy: "Dioscujú'uyäp." Mänitä jiamiøødä tsajcaagy nägøxiä yajnäguidøøyy. Mänit miänaañ:

—Cay hädaa hajxy; høøëh nni'x ngopc hädaa —nømä Jesús miänaañ.

²³Mänitä Jesús ja'a vaso quionø'cy, ja'a hänajty vinomøødpä. Mänitä Dios ñämáaguiumbä: "Dioscujú'uyäp." Mänitä Jesús ja'a vino yhuuctsohñ. Mänitä jiamiøød miooyy. Nägøxiä hajxy jaduhn yhuucy. ²⁴Mänitä Jesús miänáangumbä:

—Høøch nnø'ty hädaa. Hijxtahnd hädaa jaduhn coochä nnø'ty nyajxee'xa'añ coochä jäya'ayhajxy hänajty nnähho'tu'uda'añ. Jadúhnhøchä cuhdujt nyajtødiägø'øwa'añ, ja'a Dios ja'a Abraham jecy miøødyajcuhdújcäbä. ²⁵Tøyhájthøch jaduhn nnämá'awät, cábøchä vino nhuuctägatsa'añ høxtä cóonøch hänajty jim tøø nnøcxtägach maachä nDeediä wyiinduumän. Mänítøchä vino jemybiä nhuucmadsa'añ —nømä Jesús miänaañ.

²⁶Mänitä Jesús ja'a Dioshøy hajxy yhøøyy, møødä jiamiøødtøjc. Mänit hajxy jim chohñ. Mänit hajxy 113 San Marcos 14

jim ñøcxy maa ja'a tun hänajty xiøhatiän Olivos. ²⁷Mänitä Jesús ja'a jiamiøødtøjc ñämaayy:

—Nägóxiøch mijts xñähgue'ega'añ, je'eguiøxpä cooch nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøgaanä.
Jaduhn jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:
"Nyagho'ogáambiøchä meegcueendähajpä. Cøxaambä meeghajxy piäyø'øga'añ. Xii yaa hajxy ñøcxø'øwa'añ." ²⁸ Cooch hänajty tøø nho'ogy, mänítøch jadähooc njujypiøjtägatsa'añ.
Mänítøch jim nnøcxa'añ Galilea.
Mänítøch mijts jim nøcxy xpiaada'añ —nømä Jesús miänaañ.

²⁹Mänitä Pedro ja'a Jesús ñämaayy:

—Høøch mäbøcypiä, cábøch miich mänaa nbuhwa'adsa'añ, hoy miich hajxy nägøxiä xjia puhwá'adsät.

³⁰ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tøyhájthøch miičh nnämá'awät, häyaa coods miičh tägøøghooc mniguiugapxa'añii coočh tyijy xquia'a hixiä.

³¹Pero Pedro, teh<u>ng</u>ajnä je'e jiaac miänaañ:

—Cábøch mänaa nniguiugapxa'añii cooëh tyijy miiëh nga'a hixiä, hóyhøch miiëh quipxy nja møødhó'ogät —nømä Pedro miänaañ.

Jaduhn hajxy nägøxiä piahadsoobä.

³²Mänitä Jesúshajxy jim ñøcxy maa hänajty xiøhatiän Getsemaní. Mänitä Jesús ja'a jiamiøødtøjc ñämaayy:

—Jiids hajxy huuc häña'aw, nøcxy nhuuc Diospa'ya'axy.

³³Mänitä Jesús ja'a Pedro hawiing miøødnøcxy, møødä Santiago,

møødä Juan. Mänitä Jesús hoyhoy jiaanch tehm jiootmabiøjcy.

³⁴Mänitä Pedrohajxy ñämaayyä:

—Hoyhóyhøch jaduhn njaanch tehm jiootmayhaty. Høxtä ho'ogáambøch nnijiäwø'øyii. Huuc mähmø'øw hajxy yaa. Cab hajxy mmaahó'ogät. Jujcy hajxy mhídät —nømä Jesús miänaañ.

35-36 Mänitä Jesús weeñtiä jiaac nøcxy. Mänit jaduhn miägutscädaacy. Mänitä Dios tiägøøyy mänuu'xtaacpä: "Teedy, mee'x, coo miičh jaduhn cu mga'a mänaañ, cábøch häxøpy ndsaachpøga'añ nébiøch cham nmänaxa'añän. Pero cábøchä nguhdujt yhídät nébiøchä njoot jia tsoquiän. Miichä mguhdujt jaduhn nä'ägädä hidaamb."

³⁷ Mänitä Jesús jim ñøcxtägajch maa ja'a Pedrohajxy hänajty tøø miähmø'øyän. Coo jim miejch, mänit jaduhn yhijxy coo hajxy hänajty tøø quiøxy maaho'ogy. Mänitä Pedro ñämaayyä:

—Simón, nej, mmaabä. Nidu'hora miich tøø mga'a mee'xtucy. ³⁸ Jujcy hajxy hit. Tehngajnä ja'a Dios hajxy mba'yá'axät. Jaduhnä møjcu'ugong hajxy xquia'a jøjcapxø'øwät. Jia tsojpiä mjoothajxy jaduhn coo hajxy jujcy mhídät, pero cabä mni'x ja'a mgopc-hajxy jaduhn miee'xtuga'añ.

³⁹Mänitä Jesús ja'a Dios hoy pia'yáaxcumbä. Jaduhn jadähooc ñämänaanǿøguiumbä. ⁴⁰Mänit jadähooc miéjtscumbä maa ja'a Pedrohajxy hänajty tøø miähmø'øyän. Tøø hajxy hänajty miaahó'cumbä. Hix, tøø hajxy hänajty jiaanch tehm yhanuu'xø'øy. Coo hajxy jaduhn San Marcos 14 114

yujxä, cab hajxy hänajty ñä'ägä najuø'øy waamb hajxy yhadsówät. ⁴¹Coo ja'a Jesús jaduhn miejch ja'a miädägøøghoocpä, mänit miänaannä:

—Nej, je'enä hajxy mwi'i mia'ayñä. Ween tiuhnä. Tøø yhabaatnä coochä cahwiindøyhäna'c-hajxy xquiø'ødägø'øwaannä, høøch ja'a Diosquexypä. ⁴²Pädø'näts hajxy. Jam hajxy. Ximä craa myiñ ja'ach jaduhn xyajcø'ødägø'øwaambä.

43 Jimä Jesús hänajty miädia'agyñä, mänitä Judashajxy miejch, møødä majiäya'ay, haagä espada-cap. Näje'e hajxy hänajty wiojptcappä. Ja'a teedywiindsønhajxy jaduhn mäguejx, møødä häna'c-hajxy jiiby yajnähixøøbiä tsajtøgooty, møødä majjäya'adiøjc-hajxy. 44 Tøø ja'a Judashajxy hänajty quiojyquiapxytiuñ: "Ja'ach hänajty ndsu'xaambiä, je'e hänajty je'e. Mänit hajxy mmádsät. Mänit hajxy nøcxy mdsumy", nømä Judas hänajty tøø miäna'añ. 45 Mänitä Judas ja'a Jesús ñämejch. Mänit ñämaayy:

—iWiindsøn!

Mänitä Judas ja'a Jesús jiaanch tsu'xy. ⁴⁶Mänitä Jesús miajtsä.

⁴⁷ Ja'a Jesús ja'a jiamiøød tu'ug, jimä espada hänajty miøjnädawhaty. Coo jaduhn yhijxy coo ja'a Jesús hänajty tøø miačhii, mänitä yhespada jiuu'pädsøømy. Mänitä teedywiindsønä mioonsä tu'ug tiaatspujxtuutä.

⁴⁸Mänitä Jesús ja'a majiäya'ay ñämaayy:

—Tiich hajxy jaduhn coo tøø xñämiñ espada-cap wojptcap. Tiich

hajxy xyhixy, mée'tspäjä. ⁴⁹Tiich hajxy jim coo xquia'a majtspä tsajtøgooty. Nébyhøch hajxy jaduhn høxtä yaa tøø xñämiñ. Nej, ca'a, jabom-jabómhøch hijty jim nøcxy nyajnähixø'øyä. Pero páadyhøch cham njaty nhabety, jaduhnä Diosmädia'agy tiøjiádät ja'a høøchcøxpä.

⁵⁰Nidiuhmä Jesús hänajty jiaac mädia'agy. Tøø ja'a jiamiøødhajxy hänajty quiøxy päyø'øgy. ⁵¹Jimä høxcujc-häna'c ja'a Jesús hänajty tu'ug piawädijpä, poobwit-nähcäjeenä. Mänit jaduhn jia madsaanä. ⁵²Mänitä poobwit yajniñähnajptuutä. Nähwa'ads høxwa'ads je'e piäyø'cy.

53 Mänitä Jesús yajnøcxä maa ja'a teedywiindsøn wyiinduumän, ja'a jaac tehm miøjpä. Mänitä teedywiindsønhajxy jiaac tehm miejch, møødä majjäya'adiøjc-hajxy, møødä häna'c-hajxy jiiby yajnähixøøbiä maa ja'a tsajtøjcän.
54 Jimä Pedro hänajty jäguemjuøøby piadäna'ay maa ja'a teedywiindsøn tiøjwiingøn. Mänit jim piahøxtaacy maa ja'a hadänaabiähajxy hänajty jiøømba'axamiän.

55 Jimä teedywiindsønhajxy hänajty jia wi'i wyiinmahñdyhaty nebiä Jesús hajxy yajyagho'ogóøjät. Pero cab hajxy hänajty ñä'ägä wiinmahmybiaady. 56 Hix, hoyyä Jesús hajxy hänajty nämay jia nähøønø'øy, wiingaty hajxy hänajty miädia'agy; cab hajxy hänajty tiu'ugmädia'aguiä. 57-58 Mänitä wiinghäna'c-hajxy tiänaayyø'cy; nøm hajxy je'e miänaambä:

—Tøø højts jaduhn nmädoy coo jaduhn miänaañ: "Hädaa tsajtøjc,

115 San Marcos 14

jäya'ayhajxy hädaa hädiuun. Pero høøch, nyajnajtsjidø'øwäbøch hädaa. Cudägøøgxøøyyøchä wiingpä nhädiuundägátsät. Ca'a jiäya'ayhajxy je'e hädiúnäp" — jaduhn hajxy je'e yhøhndaacpä.

⁵⁹Ni je'e hajxy hänajty quia'a tu'ugmädiá'aguiäbä.

⁶⁰Mänitä teedywiindsøn tiänaayyø'cy majiäya'ayhagujc, ja'a tehm miøjpä. Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Nej, cab jaduhn mnä'ä hadsowa'añä waambaty hajxy miäna'añä.

61 Pero cabä Jesús waamb ñä'ägä hadsooyy. Mänit ñämáayyägumbä:

—Nej, tøyhajt jaduhnä coo miichä Dios tøø xquiexiä, Nej, miichä Dios xyHuunghajpä.

62 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tøyhajt jaduhn. Høøch je'e. Xyhixáambøch mijts jaduhn cooch jim nhäña'awa'añ Dioswiinduum, maa ja'a yhahooyhaampiän. Mänítøch hajxy jadähooc xyhixáangumbä cooch hänajty yaa ngädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Jocjóotyhøch hänajty nmänaca'añ.

⁶³Mänitä teedywiindsøn ja'a wyit quiøø'ch. Paady jaduhn jiatcøøyy coo hänajty jiaanch tehm jiootma'ady. Mänit miänaañ:

—Tii testigo hajxy jaduhn nnä'ä jaac wáanämät. 64 Tøø hajxy jaduhn mhamdsoo mädoy coo ja'a Dios tøø miägapxtägoy. Waamb hajxy jaduhn mmäna'añ, neby hajxy ndúunämät.

Haagä jaduhn hajxy miänaañ cooc tyijy ja'a Jesús tøø quiädieey, møød cooc ween yagho'ogyii.

65 Mänitä Jesús tiägøøyyä wiingutsujøøyyäbä. Mänit wyiinguxodsøøyyä. Mänit wyiingutexøøyyä. Mänit ñämaayyä:

—Najuø'øw pø<u>n</u> xquiojx.

Mänitä hadänaabiädøjc ja'a Jesús hajxy wyiingu<u>l</u>a'abøøyy.

66-67 Y ja'a Pedro, jiiby hänajty je'e hanaaxyp jiøømba'axamy maa ja'a tøjwiingän. Mänitä teedywiindsønä qyixymoonsä tu'ug miejch maa ja'a Pedro hänajtiän. Coo ja'a Pedro jaduhn yhijxä, mänit wyiinhee'ppejtä. Mänit ñämaayyä:

—Naxy miich yø'ø Jesús mmøødwädity, túhmäts. Haagä Nazaret hajxy mdsooñ nämetsc, túhmäts.

⁶⁸Mänitä Pedro ñijiøgapxä:

—Ni nga'a híxiøch yø'ø. Ni nga'a najuø'øyhøch jaduhn tiich jaduhn xjia wi'i yajmøødmädiaacp —nømä Pedro yhøhndaacy.

Mänitä Pedro quiuraabädsøømy. Mänitiä tseey tu'ug jiaanch yaaxø'cy. ⁶⁹Mänitä quixymoonsä ja'a Pedro yhíjxcumbä. Mänitä jäya'ayhajxy ñämaayyä, ja'a hajxy hänajty jim jaac padänaabiä:

—Xii Jesús jiamiøød tu'ug. Je'e yø'ø —nømä quixymoonsä miänaañ.

⁷⁰ Mänitä Pedro jadähooc ñiguiugápxägumbä. Cab jaduhn ñä'ä jegøøyy, mänitä Pedro ñämáayyägumbä:

—Mbawädijpy miičhä Jesúspä, túhmäts. Nyo'mädooby højts jaduhn coo miičh jim mdsooñ Galilea.

⁷¹Mänitä Pedro jadähooc miänáangumbä:

—Tøyhajt, cábøch jaduhn nnä'ägä hixiä pøn hajxy jaduhn mja mädiaacypy. Tähooccapxiä ja'a Pedro jaduhn miänaañ cooc tyijy ja'a Jesús hänajty quia'a nä'ägädä hixiä.

72 Mänitiä tseey miämetsc-hoocpä yáaxcumbä. Mänitä Pedro jiahmiejtstaacy coo ja'a Jesús hänajty tøø miäna'añ: "Cahnä tseey hänajty miämetsc-hoocpä ya'axy, tøø miičh hänajty tägøøghooc mniguiugapxyii cooch miich hänajty xquia'a hixiä." Mänitä Pedro jiøøguioo'ty coo ja'a tseey miämetsc-hoocpä jiaanch yaaxy.

Coo jiobøøyy, mänitä teedywiindsønhajxy nägøxiä yhamugøøguiumbä, møødä majjäya'adiøjc-hajxy, møødä häna'c-hajxy jiiby yajnähixøøbiä tsajtøgooty. Mänit hajxy quiojyquiapxytiuuñ nebiä Jesús hajxy hänajty tiuna'añ. Mänitä Jesús hajxy quiø'øxojch. Mänitä Pilato hajxy hoy yajcø'ødägø'øy maa je'e hänajty guiobiernähatiän. ²Mänitä Pilato ja'a Jesús miäyajtøøyy:

—Nej, tøyhajt jaduhnä coo miichä judíoshajxy xguiobiernähatiä.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tøyhajt jaduhn.

³Madiu'u ja'a teedywiindsøn ja'a Jesús hajxy hänajty jia wi'i ñäxø'øwø'øy. Pero cabä Jesús hänajty waamb ñä'ägä hadsooyy. ⁴Mänitä Pilato miänáangumbä:

—Nej, caj mhadsowa'añä. Madiu'u miich hajxy xjia wi'i ñäxø'øwø'øy nømä Jesús ñämaayyä.

⁵Pero cabä Jesús waamb ñä'ägädä hadsooyy. Jiaanch tehm yagjuøøyy ja'a Pilato jaduhn coo ja'a Jesús jaduhn quia'a nä'ägädä hadsooyy.

⁶Jaduhnä Pilato hänajty jomøjt-jomøjt quiuhdujthaty coo xøø hänajty jiadyii, mänitä tsumyjiäya'ay naxy tu'ug yajpädsømy, ja'a judíoshajxy hänajty yajnähdijpiä. ⁷ Jiibiä jäya'ayhajxy hänajty näje'e chumychäna'ay. Tsip hajxy hänajty tøø yagjadyii. Tøø hajxy hänajty miäjäya'ay-yagho'ogy. Tu'ugä tsumyjiäya'ay hänajty xiøhaty Barrabás. ⁸ Coo ja'a cu'ughajxy jim miejch maa ja'a Pilato wyiinduumän, mänitä Pilato hajxy jaduhn nämaayy coo ja'a tsumyjiäya'ay tu'ug yhøxmádsät. ⁹ Mänitä Pilato yhadsooyy:

—Nej, jaduhn hajxy mmäna'añä coochä Jesús nhøxmádsädä, ja'a tyijy hajxy mgobiernähajpiä.

¹⁰Paadiä Pilato jaduhn miänaañ, ñajuøøby hänajty je'eduhn tiiguiøxpä ja'a Jesús coo yajcø'ødägøøyyä ja'a teedywiindsøn. Paadiä Jesús jaduhn yajcø'ødägøøyyä je'eguiøxpä coo ja'a miädia'agy hänajty quia'a yajmädsójcäxä. 11 Mänitä teedywiindsøn ja'a cu'ug hajxy jiøjcapxøøyy coo ja'a cu'ughajxy jaduhn miäná'anät coo ja'a Jesús ween quia'a høxmachii, weenä Barrabás ñä'ägä høxmachii. Coo ja'a cu'ughajxy jaduhn jiaanch mänaañ, 12 mänitä Pilato ja'a cu'ug jadähooc miäyajtøøyy:

—Y yø'ø Jesúsäts, ja'a tyijy hajxy mgobiernähajpiä, neby hajxy yø'ø myajnähdijy nébiøch yø'ø ndúnät.

¹³Mänitä cu'ughajxy møc yaaxy:

-Møjpahbet hajxy cruzcøxp.

¹⁴Mänitä Pilato miänáangumbä:

—iPero tisän! Tii tøø quiädieey. Mänit hajxy maas møc yáaxcumbä: 117 San Marcos 15

—Møjpahbet hajxy cruzcøxp.

15 Mänitä Pilato jiaanch
mänaañ coo ja'a Barrabás
hajxy ween nøcxy yajpädsømy
pujxtøgooty. Hix, cabä Pilato ja'a
cu'ug hänajty yagjootma'ada'añ.
Mänitä Pilato miänaañ coo ja'a
Jesús wiobho'ogøøjät. Mänit
miänáangumbä coo ja'a Jesús hajxy
nøcxy cruzcøxp miøjpahbety.

¹⁶Mänitä soldado ja'a Jesús hajxy yajnøcxy maa ja'a hagujcän. Mänitä soldado ja'a jiamiøød hajxy quiøxy møjyaaxy. ¹⁷Mänitä Jesús hucywyit yajnähtämoogøøyyä. Mänitä haptycorona yajcuhjenøøyyä. ¹⁸Mänitä Jesús tiägøøyyä wiinyáaxäbä:

—iViva ja'a Jesús, ja'a judíoshajxy jaduhn guiobiernähajpiä! iViva!

Jaduhṇä Jesús hänajty
wyiinwooñii. ¹⁹Mänit hoyhoy
wiojpä quiuhduum paxyhaam.
Møød wyiingutsujøøyyä. Mänit
wyiinjijcädaacä. Jaduhṇä
soldadohajxy hänajty jiatcø'øy
nebiä wyiingudsähgøøbiän.
²⁰Pero wyiinwohṃbiä Jesús hajxy
hänajty jaduhṇ. Mänitä hucywyit
hajxy yajtsijy. Mänitä yhamdsoo
wit yajpøgøøyyäxä. Mänit hajxy
yajnøcxy maa hajxy hänajty
miøjpahbeda'añän.

²¹Mänitä jäya'ay hajxy tu'ug jiøjcubaadøøyy. Camjooty hänajty tøø yhoy. Simón hänajty xiøhaty. Jim hänajty chooñ Cirene. Jue'e yhuunghajxy hänajty xiøhaty Alejandro møødä Rufo. Jimä Jesús cruz hänajty chømä. Mänitä Simón hadsip ñämaayyä coo ja'a Jesús ween piuhdsømø'øy. Mänitä Simón ja'a cruz jiaanch tsømø'cy.

²²Mänitä Jesús yajmejtsä maa ja'a nähgaphuung hänajty xiøhatiän Gólgota. Jaduhnä nähgaphuung hänajty quiähxø'øgy nebiä ho'ogyjiäya'aguiopcän, paady hajxy jaduhn yajxøbejty Gólgota. ²³ Mänitä Jesús vino jia mooyyä. Mirra ja'a vino hajxy hänajty tøø yajmädemø'øy. Pero cabä Jesús jaduhn ñä'ägä huucy. ²⁴⁻²⁵Mänitä Jesús miøjpahbejtä cruzcøxp. Møjpetyxiøø hänajty jaduhn. Tøø ja'a Jesús ja'a wyit hänajty jadähooc yajtsíjjäxä. Mänitä soldado ja'a Jesús ja'a wyit hajxy tiägøøyy yajniguiuhäyø'cäbä. ²⁶Mänit hajxy jim yuugjahy cruzcopcuhduum tiiguiøxpä ja'a Jesús jaduhn coo miøjpahbejtä: "Hädaa ja'a judíoshajxy guiobiernähajpy", nøm hajxy jim quiujahy. ²⁷ Mänitä mee'tspähajxy nämetsc miøjpahbéjtäbä. Tu'jäya'ay miøjpahbejtä maa ja'a Jesús yhahooyhaampiän. Jatu'ug miøjpahbéjtäbä maa ja'a Jesús yhanajtyhaampiän. Cujcä Jesús jaduhn hoy piäda'agyii. ²⁸Coo ja'a Jesús ja'a mee'tspä jaduhn näguipxy miøødho'cy, jaduhnä Diosmädia'agy tiøjiajty maa jaduhn myiñän cujaay: "Haxøøghäna'c jaduhn pianänøømä."

²⁹ Ja'a jäya'ayhajxy hänajty jaduhn jim naxøøbiä, høxtä yagjuøøby hajxy hänajty coo ja'a Jesús hajxy jim yhijxy cruzcøxp. Møød hajxy hänajty wyiinwooñ:

—Ja'a, miich mahñdy ja'a tsajtøjc mwi'i yagjidaamby, y cudägøøgxøøyyä mahñdy miich je'e mhädiuundägátsät. ³⁰ Pø tøy miich møcmäjaa mjaanch møødä, tiids miich jim coo mga'a mänacy

San Marcos 15 118

cruzcøxp. Jadúhnäts mbäyø'øgät — nømä Jesús ñämaayyä.

³¹ Jaanä jaduhnä teedywiindsønhajxy hänajty miäwiingapxpejpä, møødä häna'c-hajxy hänajty jim yajnähixøøbiä maa ja'a tsajtøjcän. Jaduhn hajxy hänajty ñiñäma'ayii:

—Tøø yø'ø wiinghäna'c may yajnähwa'ach, pero caj yø'ø hamdsoo hoy yajniñähwa'adsa'añii. Jaduhn hijty ñibiäda'agyii nebiä Dioshuungän. Jaduhn hijty niñänømyii cooc tyijy ja'a judíoshajxy guiobiernähaty. ³² Mänit hajxy häyaa njaanch mäbøjcämät, nägooyyä jim miänácät cruzcøxp.

Jaanä jaduhnä mee'tspähajxy hänajty miäwiingapxpejpä, ja'a Jesús hajxy hänajty näguipxy tøø miøødmøjpahbedyíijäbä.

³³Nägooyyä quiujyxiøøjøøyy, mänit jaduhn cøjx wyiingoodsø'øy. Tägøøghora jaduhn yhijty wiingoods. ³⁴Coo ja'a xøø jaduhn wyiinjajtúutcumbä, mänitä Jesús møc yaaxy: "Eloi, Eloi, lema sabactani." Jaduhn miädia'agytiägø'øy: "Diosteedy, Diosteedy, tiich coo tøø xñähgue'egy."

³⁵Jimä jäya'ayhajxy hänajty näje'e miähee'pna'ay. Coo hajxy jaduhn miädooyy, mänit hajxy miänaañ:

—Mädow, Elíasäda'a møjyáaxäp.

36 Mänit tu'jäya'ay esponja hoy
quioñ päyø'øguiä. Mänit jiiby
piama'tsnajxy xunvinojooty. Mänitä
esponja yujxojch paxyjøbhaam.
Mänitä Jesús yaghagaabøøyyä
coo jaduhn wyiinmúugät. Mänit
jaaya'ay miänaañ:

—Tsøc huuc híjxäm pø minaambä Elías, pø yajmänacáanäbä Jesús cruzcøxp.

37 Mänitä Jesús møc yáaxcumbä. Mänit yho'nä. 38 Tuunä ja'a Jesús jaduhn ñä'ä ho'cy, mänitä tsajtøjc-hadøødiujt cujjiä quiøø'tswa'xy. Quiuhduum chohndaacy, høxtä yhøxhaam jaduhn yhagøødsøøyy. 39 Jimä capitán ja'a Jesús hänajty tu'ug wyiindäna'ay. Coo yhijxy coo ja'a Jesús hänajty tøø yho'ogy, mänit miänaañ:

—Tøyhajt yø'øduhn hijty Dyioshuungä.

⁴⁰ Jimä tajjäya'ayhajxy hänajty näje'e miähee'pna'ay jäguemjuøøby. Jimä María hänajtypä, ja'a hänajty jim tsohmbä Magdala, møødä Salomé. Ja'a María, ja'a Santiago møødä José tiaj, jim hänajty je'ebä. Ja'a muutspä Santiago jaduhn nänøømby. ⁴¹ Hädaa tajjäya'ayhajxy, quipxiä Jesús hajxy hänajty tøø piawädity jim Galilea. Tøø hajxy hänajty piuhbety mänaa hänajty jim tøø yhitiän. Y coo ja'a Jesús jaduhn piejnä Jerusalén, quipxy hajxy piabejty, näguipxy møødä wiingjäya'ayhajxy nämay.

42-43 Ja'a viernes hänajty tsuujøøby. Ja'a poo'xxiøø hänajty tsohnda'agaamb, ja'a pascuaxøø. Nähix yhahixøøbiä judíoshajxy hänajty ja'a pascuaxøøgøxpä. Jimä jäya'ay hänajty tu'ug choon Arimatea. José hänajty xiøhaty. Jim hänajty miøjtuungmøødä tsajtøgooty. Jaanch tehm yhojiäya'ayä José hänajty. Jiøbhijxyp hänajty jaduhn coo ja'a Dios ja'a møcmäjaa hänajty

yajcähxø'øga'añ. Mänitä José ja'a Pilato ja'a Jesús ñaaxni'x hoy miäyujwaanä. Hix, cabä José ja'a Pilato hänajty chähgø'øy. 44 Cahnä Pilato hänajty miädoyhatyñä coo ja'a Jesús hänajty tøø yho'nä. Yagjuøøyy je'eduhn coo ja'a Jesús paquiä yho'cy. Mänitä Pilato ja'a capitán miøjyaaxy. Mänit miäyajtøøyy mäduhnajtä ja'a Jesús yho'cy. 45 Coo ja'a Pilato jaduhn yhawáanäxä coo ja'a Jesús hänajty tøø jiaanch ho'ogy, mänit miänaañ coo ja'a José ja'a ho'ogyjiäya'ay ween yajmänacy cruzcøxp. 46 Mänitä José sábana hoy jiuy. Mänitä Jesús hoy yajmänacy cruzcøxp. Mänit ñähbijty ñähmojch sábanahaam. Mänit hoy yajnaaxtägø'øy tsaajutjooty. Mänitä tsaajut ja'a tsaa hajxy yaghadäguejtägooyy. 47 Jimä Maríahajxy hänajty miähee'pna'ay, møødä Magdala-tsohmbä, møødä José tiaj.

Coo ja'a poo'xxiøø hänajty tøø ñajxnä, mänitä María perfume hajxy hoy jiuy, møødä Magdala-tsohmbä, møødä Santiago tiaj, møødä Salomé. Ja'a Jesús ja'a perfume hajxy hänajty yajnähjaaxaamby. ²Cujaboom jopy ja'a Maríahajxy jim ñøcxy maa ja'a Jesús hänajty tøø ñaaxtägø'øyän. Näxøø hänajty je'e. Tøø ja'a xøø hänajty piädsøømnä. ³Tu'haamnøcxpä hajxy tiägøøyy niñämáayyäbä:

—Pønä tsaa häyaa hadäguejtú'udäp.

⁴Tehm miejtsp hajxy hänajty jim, mänitä tsaajut hajxy yhijxy coo hänajty yhawa'adsän. Tøø häna'cä tsaa hänajty yagjua'ach, hoyyä tsaa hänajty jia cruundä. ⁵Coo hajxy jiiby chaajuttägøøyy, mänitä muutsc-häna'c hajxy tu'ug yhijxy. Jiiby hänajty yhäña'ay hahooyhaamby. Yomybioobwit hänajty miøød. Coo ja'a Maríahajxy jaduhn yhijxy, mänit hajxy chähgøøyy. ⁶Mänit hajxy ñämaayyä:

—Ca'a hajxy mdsähgø'øy. Ja'a Jesús hajxy mhøxtaaby, ja'a jim tsohmbä Nazaret, ja'a tøø miøjpahbedyíijäbä cruzcøxp. Tøø jiujypiøjtägach. Tøø yaa chohnnä. Huuc tehm yhix hajxy, cab je'e yaajän maa je'e piädaacän. ⁷Nøcx ja'a jiamiøød hajxy hawaanä. Møødä Pedro, mhawáanäp je'ebä. Jaduhn hajxy mhawáanät cooc jim nøcxa'an Galilea. Jímäc hajxy nøcxy piaady, neby hajxy hijty tøø yajmøødmädia'agyiijän —nømä muutsc-häna'c miänaan.

⁸Päyø'øguiä Maríahajxy jiutpädsøømy. Tsähgøøyyäp tsäyúuyyäp hajxy piädsøømy. Cab hajxy jaduhn pøn ñä'ägädä hawaanä. Hix, jaanch tehm chähgøøby hajxy hänajty.

⁹Näxøø jopy ja'a Jesús jiujypiøjtägajch. Mänitä María jayøjp yhijxtsohnnä, ja'a hänajty jim tsohmbä Magdala, ja'a møjcu'u juxtujc-hooc yajnähwaatsäbä. Ja'a Jesús jaduhn mäyajnähwaats.

¹⁰Mänitä María ja'a Jesús jiamiøød hoy jia hawaanä. Wi'i jiøøby wi'i xiuu'tsp ja'a Jesús jiamiøødhajxy hänajty.

¹¹Hoy hajxy jia nämaayyä coogä Jesús hänajty tøø jiujypiøcy, møød coogä María hänajty tøø yhixy hajujcy, cab hajxy ñä'ägä mäbøjcy.

San Marcos 16 120

¹²Cujecy, jimä Jesús ja'a jiamiøødhajxy hänajty nämetsc ñøcxy camjooty. Mänitä Jesús ñäguehxtøø'xy maa wyiinduumhajxiän. ¹³Mänitä jiamiøød hajxy hoy jia hawáanäbä. Ni je'e ja'a miädia'agyhajxy jaduhn quia'a mäbøjcäxä.

¹⁴Cujequiä Jesús jiamiøødhajxy hänajty quiay, ja'a hajxy hänajty nämajtu'ugpä. Mänitä Jesús jim ñäguehxtøø'xcumbä maa hajxy hänajty quiayyän. Mänit hajxy jaduhm ñämaayyä:

—Tii mijtsä miädia'agy hajxy coo tøø mga'a mäbøjcä, ja'a mijts tøø xjia hawáanäbä cóogøch hajxy tøø xyhixy hajujcy, cóogøch tøø njujypiøjtägach. ¹⁵Nøcx hädaa mädia'agy hajxy yajwa'x wiinduhmyhagajpt. Jaduhnä jäya'ay hajxy nägøxiä myajwiingapxø'øwät neby hajxy ñähwá'adsät. ¹⁶Pønjaty jaduhn mäbøjp, pønjaty jaduhn näbejp, je'edshajxy jaduhn nähwa'adsaamb. Pero pønjaty jaduhn ca'a mäbøjp, haxøøgtuum hajxy je'e miähmø'øwa'añ.

¹⁷Pønjaty jaduhn mäbøjp, hijxtahnd hajxy yajcähxø'øgaamby hoy-yagjuøñäbä. Ja'a høøchcøxpä, jaduhnä pa'amjäya'ay hajxy yajnähwá'adsät, ja'a hajxy møjcu'umøødpä. Wiinghayuuc hajxy miädia'agáannäp. ¹⁸Hoyyä tsahñdy hajxy tiehm wyidsø'øgät, cab hajxy nej tiunøøjät. Hoyyä veneno hajxy tiehm yhú'ugät, ni jaduhn hajxy nej quia'a jádät. Y coo ja'a pa'amjäya'ay hajxy quiø'ønähgábät, náxäbä pia'amhajxy.

19 Coo ja'a Jesús ja'a jiamiøødtøjc miøødmädiaacpädøøyy, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä, mänit ñøcxnä tsajpootyp. Mänit hoy yhøxta'agy maa ja'a Tieediä yhahooyhaampiän.
20 Mänitä jiamiøødhajxy jiaanch tu'ubøjcy. Mänitä mädia'agy hajxy hoy yajwa'xy wiinduhmyhagajpt. Piuhbejpiä Jesús ja'a jiamiøødtøjc hänajty. Majaty hajxy hänajty wiädity, yajcähxø'piä hijxtahnd hajxy hänajty hoy-yagjuøøñäjaty. Jaduhn hänajty yajnajuø'øy coo hajxy hänajty tiømiädia'agy. Amén.

San Lucas

1-4Mägu'ughajpä Teófilo, miichcóxpøch hädaa nocy nhädiuñ nej miich ja'a tøyhajt jaduhn mmøødhádät ja'a Jesucristocøxpä, nej jiajty nej yhabejty, nej ñibianøcxyii. Pedyíijøch jaduhn tøø nhabøcy. Jaduhn miich tøø mmädoyhajpä. Nämay jäya'ay ja'a nocy capxy hajxy tøø yajpädø'øgy ja'a Jesucristocøxpä. Ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy, je'eds hajxy jaduhn tøø xyajmädoyhájtäm. Yhamdsoo wiinhaam hajxy tiehm yhijxy.

⁵Coo ja'a Herodes hänajty jim guiobiernähaty Judeanaaxooty, jimä jäya'ay hänajty tu'ug xiøhaty Zacarías. Teedy ja'a Zacarías hänajty tiuumby maa ja'a judíos ja'a quiuhdujthajxy hänajty myiñan. Ja'a Abías ja'a quiuhdujt hänajty yajtúunäxäp neby hänajty jecy tøø yhane'emiän. Ja'a Zacarías ja'a tio'oxiøjc, Elisabet hänajty xiøhaty. Ja'a Aarón yhap yhoc ja'a Elisabet jaduhn. ⁶Pedyii ja'a Zacaríashajxy hänajty quiudiuñ ja'a Diosmädia'agy. Hoy hajxy hänajty yajtuñ nebiä Dios choquiän. ⁷Pero cabä yhuunghajxy hänajty nitu'ugtä. Cahnä Elisabet hänajty ñä'ägädä

huungpaadyñä. Tøøds hajxy hänajty miäjaanä.

⁸Tu'ugxøøbä, jiibiä Zacarías hänajty tiun møjtsajtøgooty. ⁹Mänitä piaatä coo ja'a poom jiiby jiógät maa ja'a poomjojtaactän, jim Dioswiinduum. Jaduhnä teedyhajxy hänajty quiuhdujthaty. ¹⁰Mänit yhabaaty coo ja'a Zacarías ja'a poom hänajty jiiby jioga'añ. Mänitä cu'ughajxy yhamugøøyy møjtsajtøghaguuy. Mänit hajxy tiägøøyy Diospa'yaaxpä. 11 Jimä Zacarías hänajty pioomjocy, mänitä Dios mioonsä tu'ug ñäguehxtøø'xy hahooyhaamby maa ja'a poom hänajty jioquiän. Jim hänajty tøø choon Dioswiinduum. 12 Coo ja'a Zacarías jaduhn yhijxy, mänit chähgøøyy. Cabä wiinmahñdy piaaty nej jiatcó'øwät. 13 Mänit ñämaayyä:

—Zacarías, ca'a mdsähgø'øy.
Tøø ja'a Dios miädoy nej tøø
mmägapxiän coo huung xmió'owät.
Huungpaadaamb ja'a mdo'oxiøjc
jaduhn. Juan ja'a mhuung
myajxøhátät. ¹⁴Mxoonda'agaamb
miich jaduhn ja'a mhuungcøxpä.
Nämay ja'a jäya'ayhajxy jaduhn
xioonda'agaambä coo mhuung
myínät miédsät. ¹⁵Cumay ja'a

San Lucas 1 122

mhuung piädsøma'añ ja'a Dioscøxpä. Miøødhadaambiä Dioshespíritu; jaduhn miämín miäga'awa'añ. Cabä jocnøø yhu'uga'añ ni ja'a vino. 16-17 Jaduhndsä cuhdujt miøødhada'añ nebiä Elías jecy miøødhajtiän. Ja'a Diosmädia'agy jaduhn yajwa'xaamby. Mänitä judíos ja'a Dios hajxy jiahmiejtstaactägatsa'añ jadähooc. Jaduhnä Juan yajwiingapxø'øwa'añ coo ja'a yhuung hajxy quia'a møødnimiädsiphájtänät, y coods hajxy miäbøjnät ja'a hoguiapxy ja'a homiädia'agy pøn yhamdsoo cuhdujt ja wi'i yajtunaamb. Coo hajxy jaduhn quiudiúnät, mänitä Dios jaduhn quiuhbøga'añ.

¹⁸Mänitä Zacarías miänaañ:

—Nébiøch ja'a tøyhajt jaduhn nmøødhádät cooch nhuung myina'añ. Tøø højts nmäjaanä møødhøch ndo'oxiøjc.

¹⁹Mänitä Dios mioonsä yhadsooyy:

—Gabriélhøch nxøhaty. Jímhøch ndsooñ Dioswiinduum. Je'ec'h tøø xquiexy cooc'h miich min nhawaana coo ja'a mhuung jaduhn myina'añ. ²⁰Cooc'h miich ja'a nmadia'agy tøø xquia'a mabøjca, huum miich mmahmø'øwa'añ. Høxta coona ja'a mhuung myínat, manit mgapxø'øga'añ. Tøjiadaamb jaduhn nébiøch cham nmadia'aguian.

²¹ Jimä cu'ug ja'a Zacarías hajxy hänajty jia wi'i yhahixy møjtsajtøghaguuy. Yagjuøøby hajxy hänajty coo ja'a Zacarías jiiby wyi'i jiecy tsajtøgooty. ²² Coo ja'a Zacarías tiøjpädsøømnä, tøø hänajty jiaanöh huumy. Mänitä cu'ughajxy ñajuøøyy coo ja'a Zacarías ja'a tsø'ty hänajty tøø yhixy. Hix, cø'øhaam yajnähixøøñä.

²³Hoorä, coo ja'a Zacarías yaghabejty mäduh<u>n</u>tiä hänajty tiuna'a<u>n</u> tsajtøgooty, mänit <u>n</u>øcxnä maa ja'a quiajptän. ²⁴Mänitä tio'oxiøjc jiaanch mähmøøyy maaxhuungmøød. Jiiby <u>n</u>ä'ägä mähmøøyy tøgooty mägoo<u>x</u>po'o. Caj <u>n</u>ä'ägä tøjpädsøø<u>m</u>nä. Jaduh<u>n</u> hänajty wyi'i miädiaacta'agy quiopcooty: ²⁵"Páadyhøch ja'a Dios jaduh<u>n</u> tøø <u>x</u>näxuuch nébiøch ja'a cu'ughajxy jaduh<u>n</u> xquia'a péjxnät."

²⁶Tädujpo'o ja'a Elisabet hänajty tøø yhity maaxhuungmøød, mänitä Dios ja'a Gabriel quiéjxcumbä. Jimä Gabriel quiejxä maa ja'a cajpt xiøhatiän Nazaret jim Galileanaaxooty. ²⁷ Ja'a María jaduhn yajnäguejxä. Cäxyiihajpnä hänajty je'enä. Tøø hänajty tiødiägø'øy coo ja'a José hänajty piøga'añ. Jue'e ja'a José, David yhap yhoc je'e, ja'a hijty jegyhajty gobiernätuumbä. ²⁸ Mänitä Gabriel tiøjtägøøyy maa ja'a María hänajtiän. Mänitä María ñämaayyä:

—Dióshøch tøø xquiexy cooch miich jaduhn nmägápxät. Miichcøxpä ja'a Dios ja'a mayhajt tiuna'añ. Xmiøødhijp miich ja'a Dios. Maas hoy miich ja'a Dios xyhixy quejee ja'a mmädo'oxiøjc-hajxy.

²⁹Cabä María hänajty ñajuø'øy tii jaduhn coo tøø ñäma'ayii ja'a Dioscøxpä. Tsähgøøyy jaduhn siémpräm. ³⁰Mänitä ñämáayyägumbä:

—María, ca'a mdsähgø'øy. Møj ja'a Dios ja'a mayhajt tiuna'añ ja'a 123 San Lucas 1

miichcøxpä. ³¹Mhuungpaadaamb miich jaduhn. Jesús ja'a mhuung myajxøhata'añ. ³²Møj jaanch jaduhn yhida'añ. Høxcabáanäp jaduhn coo Dyioshuungä. Dios jaduhn päda'agaamb gobiernä nebiä David jecy tiuuñän, ja'a Jesús yhap tieedy. ³³Paady jaduhn piäda'aga'añii gobiernä nebiä judíoshajxy yhané'emät cøjxta'axiøø. Nimänaa jaduhn quia'a hanehmbädø'øwa'añ.

34 Mänitä María yajtøøyy:

—Nébiøch jaduhn nnä'ä huungpáadät; cáhnøch ya'adiøjc nhixyhatyñä.

35 Mänitä Gabriel yhadsooyy:

—Minaambä Dioshespíritu xyhuungmo'owa'añ. Dioshuung jaduhn minaamb ca'awaamb. Cabä pojpä cädieey mänaa tiuna'añ. ³⁶Y miich mhocmaam, ja'a Elisabet, jaduhn je'e miaaxhuungpaadaambä, hoy jaduhn jia majjä jia petiä. Tädujpo'ohájnäp je'e. Cábäc tyijy hijty miaaxhuungpaada'añ; jaduhnä cu'ughajxy hijty miäna'añ. ³⁷Pero cabä Dios tii tsip ñä'ägä juø'øy. Hotyiijä jaduhn tiuna'añ.

³⁸Mänitä María miänaa<u>ñ</u>:

—Wéenhøch ja'a Dios jaduhn xñä'ägä moonsähaty. Wéenhøch jaduhn njaty nébiøch tøø xñäma'ayän.

Mänitä Gabriel wyiimbijnä.

39-40 Mänitiä ja'a María
ñøcxy maa ja'a Elisabethajxiän.
Judeanaaxooty hajxy hänajty
chäna'ay tunjooty. Mänitä María
tiøjtägøøyy. 41 Mänitä Elisabet
yajpoo'xä. Mänitä maaxhuung jiiby
yu'xy Elisabet jioodooty. Mänitä

Elisabet ja'a Dioshespíritu ñämejtsä. ⁴²Mänitä Elisabet møc yaa<u>x</u>y:

—Maas hoy miičh ja'a Dios xyhixy quejee ja'a mmädo'oxiøjc-hajxy. Jaduhn miičh mhuung xyhixáanabä. ⁴³ Ja'a miičh mhuung, nwiindsønhadáambiøch je'e. Nyagjuøøbiøch jaduhn cooch miičh xwyiingudsähgø'øy. ⁴⁴ Túunøch miich xñä'ä yajpoo'xy, mänítiøch nhuung yaaby jiaanch tehm yu'xy njoodóotyhøch. Jootcujc jaduhn ñijiäwø'øyii, paady yu'xy. ⁴⁵ Tøjiadaamb jaduhn nej miich ja'a Dios tøø xñäma'ayän. Coo jaduhn mmäbøcy, jootcujc mhida'añ — nømä Elisabet ja'a María ñämaayy.

46 Mänitä María miänaañ: Tøyhajtä Dios miøjjä jiaanchä.

⁴⁷ Jootcujc-høch nnijiäwø'øyii cooëh je'e xyhi<u>x</u>y.

⁴⁸ Xjiahmiéjtspøch jaduhn, hóyhøch nja häyoy. Jootcujc-høch ja'a jäya'ayhajxy xñä'ägä nänømaannä,

⁴⁹ je'eguiøxpä cooch ja'a Dios tøø xyhuungmo'oy.

Møj jaanch ja'a Dios.

⁵⁰ Pønjaty ja'a Dios jaduhn wiingudsähgøøby, Dios jaduhn näxuudsaamb cøjxta'axiøø.

⁵¹ Tøø ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øgy;

tøø hajxy quia'a mäjäda'agy, ja'a hajxy hijty yajcumayaambä.

⁵² Tøø ja'a gobiernä quiuhdujthajxy piøjcäxä, tøø ja'a häyoobäjäya'ayhajxy miøjtägø'øy.

⁵³ Tøø ja'a häyoobäjäya'ayhajxy cøxiä wiinä mio'oyii; San Lucas 1 124

cabä mäyøøjäya'ayhajxy tii tøø piaady.

⁵⁴ Piuhbejt ja'a Dios ja'a judíoshajxy.

Cøjxta'axiøø ñäxuuch pia'häyoy, ⁵⁵ nebiä Abrahamhajxy jecy ñämaayyän, ja'a nhaphájtäm ja'a

ja'a nnapnajtam ja' ndeedyhájtäm.

56 Tägøøgpo'o ja'a María jim jiaac hijty maa ja'a Elisabetän. Mänit yhädaacnä maa ja'a quiajptän.

57 Mänitä Elisabet miaaxhuungpaatnä; ya'ayhäna'c jaduhn miingahw. 58 Mänitä Elisabet hoy quiuhixyíijäm ja'a jiujy ja'a miägu'ughajxy møødä miädøjc-hajxy. Mänit hajxy nägøxiä xioondaacy coo Dios ja'a mayhajt jaduhn tøø tiuñ. 59 Cuductujxøø ja'a pigäna'c hajxy hoy yajcircuncidarhadyii nebiä judíoshajxy hänajty quiuhdujthatiän. Mänit hajxy jia yajxøhataañ Zacarías nebiä tieedy hänajty xiøhatiän. 60 Mänitä tiaj miänaañ:

—Cábøch jaduhn nyajxøhata'añ. Juánhøch jaduhn nyajxøhata'añ.

⁶¹Mänitä Elisabet ñämaayyä:

—Tii jaduhn coo myajxøhata'añ. Caj pøn jaduhn xiøhaty maa miich mjujy maa miich mmägu'ugän.

62 Mänitä Zacarías miäyajtøøwä cø'øhaam nebiä yhuung xiøhátät. 63 Mänitä pu'uyhuung ñädsiiwøøyy coo mio'owóøjät. Mänit yuugjahy pu'uguiøxp: "Juan xiøhata'añ." Mänit hajxy nägøxiä yagjuøøyy. 64 Mänitä Zacarías quiapxø'nä. Mänitä Dios Dioscujú'uyäp miooyy. 65 Jaanch tehm yagjuøøyy ja'a cu'ughajxy jaduhn. Mänitä

mädia'agy tiägøøyy wädijpä jim Judeanaaxooty jim tunjooty nebiaty ja'a Zacarías tøø jiaty. 66 Coo ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä miädoyhajty, mänit hajxy tiägøøyy najuøødiaacpä. Mänit hajxy miänaañ:

—Pätiidä yø'ø pigäna'c tiunaamby coo hänajty tøø yeegy.

Tøyhajtä Dios hänajty piuhbeda'añ.

⁶⁷Mänitä Zacarías ñämejtsä ja'a Dioshespíritu. Mänitä Zacarías jiømädiaacnajxy neby hänajty tøø miøødmädia'agyiijän ja'a Diósäm:

⁶⁸ Møj jaanch ja'a Dios; paady jaduhn tøø quiäda'agy coo højts xyajnähwa'ads xyajcuhwa'adsáanäm, højts judíoshájtäm.

⁶⁹ Tøø højts ja'a yajnähwaatspä yajcuhwaatspä xyajnäguéjxäm;

je'edsä møjcuhdujt jaduhn møød; ja'a David yhap yhoc je'e.

Jaduhnä Dios jecy miänaañ coo højts xyajnähwa'ads xyajcuhwa'adsáanäm højts nmädsiphájtäm.

Jaanä jaduhn miänaambä coo xñäxuuds xpia'häyowáanäm.

Yajtøjiadaamby jaduhn nebiä Abrahamhajxy jecy miøødyajcuhdujquiän,

ja'a nhap ja'a ndeedyhajtämhajxy. Ja'a Diosquexyhajxy jaduhn jømädiaacnajx.

⁷⁴ Coo ja'a Dios hajxy jaduhn xñäwáanäm maa ja'a nmädsiphajtämhajxiän,

paady hajxy nga'a tsähgǿøyyänä. Hoyyä Dios hajxy nbanǿcxämät. 125 San Lucas 1, 2

 75 Hawa'adstuum hajxy xyaghidáanäm cøjxta'axiøø.
 76 Huung, miich nnämaaby coo Diosmädia'agy-yajwa'xpä mwädita'añ.

⁷⁷ Myajwiingapxø'øwaamby ja'a Dios quiu'ughajxy neby hajxy jaduhn ñähwa'ads quiuhwá'adsät.

Coo ja'a Dios ja'a piojpä quiädieey hajxy yajmøødmädiá'agät, mänit hajxy yajnähwa'ads yajcuhwa'adsøøjät.

⁷⁸ Xñäxúu'tsäm ja'a Dios hajxy jaduhn,

paadiä yajnähwaatspä yajcuhwaatspä quiejxy.

⁷⁹ Xpiädáacäm hajxy hawa'adstuum, xmióoyyäm ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy, nømä Zacarías miänaañ.

⁸⁰Hoorä, yee'c møjjøøyy ja'a Juan jaduhn. Wiinmahñdymejts jaduhn. Ñajuøøyy jaduhn mädyii hoy mädyii mäbaad. Miøødhajt ja'a Dioshespíritu jaduhn. Coo miøjjøøyy, mänit tiägøøyy wädijpä hanidiuhmduum. Jim yhijty høxtä coonä tiägøøyy Diosmädia'agy-yaj wa'xpä.

Coo ja'a xøø jomøjt yhabaaty, mänitä gobiernä Augusto yhanehmy coo ja'a jäya'ayhajxy ween nøcxy nägøxiä ñiguiujaayii maa ja'a yhamdsoo cajpthajxiän, ja'a hajxy wiinduhmyhagajptpä.

² Ja'a Augusto jaduhn hanehmdsohn; cahnä pøn hänajty jaduhn yhane'emyñä. Ja'a Cirenio, je'e hänajty jim tuumb gobernador Sirianaaxooty. ³ Mänitä jäya'ayhajxy

nägøxiä jiaanch cudiuun nebiä Augusto hänajty tøø yhane'emiän. 4-5 Jue'e ja'a José hänajty, ja'a David yhap yhoc hänajty je'e. Belén ja'a cajpt hänajty xiøhaty maa ja'a David hänajty tøø myiñ tøø quia'ayän, jim Judeanaaxooty. Coo ja'a David hänajty jim tøø myiñ tøø quia'ay, paadiä Joséhajxy hänajty jim nøcxy ñiguiujaaya'añii møødä María. Tøø hänajty tiødiägøøñä coo hajxy hänajty piøgaannä. Maaxhuungmøød ja'a María hänajty. Galileanaaxooty hajxy hänajty tøø chohnda'agy maa ja'a cajpt xiøhatiän Nazaret. ⁶Coo hajxy jim miejch Belén, mänitä María miaaxhuungpaaty. ⁷Ja'a quioobhuung jaduh<u>n</u> miingahw. Mänitä María ñähbijty ñähmojch. Mänit quiugo'ogøøyy wajjøø'xøhñdyjooty. Hix, cabä mejtstaact hajxy hänajty maa tøø ñä'ägädä paady jim cajptooty. Paady hajxy jim ñä'ä nøcxøøyy tøjpa'c maa häna'c ja'a waj hajxy hänajty yajtäna'ayän.

⁸ Jim häna'c-hajxy hänajty näje'e mieegcueendähaty cajptpa'a. Coods hänajty je'e. ⁹ Mänitä Dios ja'a cujajpä cudøø'xpä yajcähxø'cy maa hajxy hänajty mieegcueendähatiän. Mänitä Diosmoonsä tu'ug ñäguehxtøø'xy maa wyiinduumhajxiän; jim hänajty tøø chooñ tsajpootyp. Mänit hajxy chähgøøyy. ¹⁰⁻¹¹ Mänit hajxy ñämaayyä:

—Ca'a hajxy mdsähgø'øy. Naamnä ja'a Cristo tøø myiñ tøø quia'ay jim Belén. Mijts jaduhn xyajnähwa'ads xyajcuhwa'adsaamb. MWiindsønhadaamby hajxy jaduhn. San Lucas 2 126

Páadyhøch nhawáaṇām nebiä jäya'ayhajxy nägøxiä xioondá'agät. ¹²Coo ja'a pigäna'c hajxy jaduhn mbáadät nähbity nähmoch wajjøø'xøhñdyjooty, jaduhn hajxy mnajuø'øwät coo hänajty jie'ejä.

¹³ Mänitä Diosmoonsähajxy nämay jiaac näguehxtøø'xy; haagä jim hajxy hänajty tøø chooñ tsajpootyp. Mänit hajxy miänaañ:

¹⁴ Møj jaanch ja'a Dios; tsajpootyp jaduhn yhity.

Jootcujc ja'a jäya'ayhajxy yaa yhida'añ hädaa yaabä naaxwiin pønjaty ja'a Dios quiumaaby.

¹⁵Mänitä Diosmoonsä hajxy wyiimbijnä, ñøcxnä hajxy tsajpootyp. Mänitä meegcueendähajpähajxy ñiñämaayyä:

—Jam hajxy híjxäm Belén nebiä Diosmoonsä hajxy tøø xyhawáanäm.

¹⁶Päyø'øguiä hajxy tiu'ubøjcy. Mänitä Jesucristo hajxy hoy jiaanch paady møødä María møødä José. Jiibiä Jesucristo hänajty quio'na'ay nähbity nähmoch wajjøø'xøhñdyjooty. 17 Mänitä mädia'agy hajxy hoy yajwa'xy nebiaty hajxy hänajty tøø yhixy tøø miädoy ja'a Jesucristocøxpä. 18 Ja'a jäya'ayhajxy jaac mädoyhájtäbä, yagjuøøyy hajxy jaduhn. ¹⁹Pero cabä María jaduhn yagjuøøyy. Tøø hänajty miøødmädia agyii coo jaduhn jiada'añ yhabeta'añ. Jiiby quiopcooty miädiaactaacy. Caj pøn yajmøødmädiaacy. ²⁰Haa ja'a meegcueendähajpähajxy, mänit hajxy wyiimbijnä, ñøcxnä hajxy. Mänitä Dios ja'a Dioscujú'uyäp hajxy miooyy coo hajxy tøø yhixy

tøø miädoy nebiaty hajxy hänajty tøø miøødmädia'agyii.

²¹Cuductujxøø ja'a Jesús hajxy yajcircuncidarhajtä. Mänit hajxy yajxøbejty Jesús nebiä María hänajty tøø ñäma'ayii coo hänajty quia'a huungmo'oyiinä. Ja'a Diosmoonsä tsajpootypä hänajty hoy tøø ñäma'ay.

²²Coo ja'a xøø hänajty tøø yhabejnä, mänit hajxy hoy chi'iy nebiä ley myiñan, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Mänitä Jesús hajxy jiiby chehnhädaacy Jerusalén jim møjtsajtøgooty. ²³ Jaduhn jiiby myiñ maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Ja'a coobhuung ya'ayhäna'cpähajxy, Diostuung hajxy tiunaamby."
²⁴Mänitä paloma hajxy metsc yojxy nebiä jiiby myiñan cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän.

²⁵ Jimä jäya'ay hänajty tu'ug chäna'ay Jerusalén; Simeón hänajty xiøhaty. Hojiäya'ay hänajty je'e. Hoyyä Dios hänajty wyiingudsähgø'øy. Miøød ja'a Dioshespíritu hänajty je'e. ²⁶Tøø hänajty miøødmädia 'agyíijäm ja 'a Dioshespíritu coo hänajty quia'a tsoj ho'oga'añ høxtä coonä ja'a Cristo hänajty tøø yhamdsoo hixy, ja'a Dios hänajty quiexaambiä. 27 Mänitä Simeón ñämaayyä ja'a Dioshespíritu coo jim ñécxät tsajtégooty. Mänitä Jesús hoy jiiby piaady møødä tiajhajxy. Cahnä hajxy hänajty wyiimbityñä. 28-29 Mänitä Simeón ja'a Jesús chehndsooyy. Mänitä Simeón miänaañ:

Diosteedy, Dioscujú'uyäp, jootcújc-høch nhó'ogät, je'eguiøxpä coo tøø myajtøjiaty nébiøch hijty tøø xmiøødmädia'aguiän. 127 San Lucas 2

30 Hamdsóojøch tøø nhixy ja'a yajnähwaatspä, ja'a yajcuhwaatspä,

³¹ ja'a miich tøø mgué<u>x</u>iäbä hädaa yaabä naaxwiin.

³² Ja'a hajxy ca'a judíospä, yajwiingapxø'øwáanäp ja'a hoguiapxy ja'a homiädia'agy hajxy.

Ja'a judíoshajxy, cumayáanap hajxy je'e;

møj jaanch hajxy piäda'aga'añii. ³³Mänitä Jesús tiajhajxy yagjuøøyy coo yhuunghajxy hänajty jaduhn tøø ñänøømäxä. ³⁴⁻³⁵Mänit hajxy ñämaayyä:

—Weenä Dios ja'a hoyhajt ja'a weenhajt xmio'oy.

Mänitä María nidiuhm ñämaayyä:
—Näje'e ja'a judíoshajxy
yhida'añ tu'ugmädia'agy møød
miich mhuung. Piaadaamby ja'a
hoyhajt ja'a weenhajt hajxy je'e.
Pero nämay hajxy jaduhn quia'a
møødhida'añ tu'ugmädia'agy.
Ñähwaambedaamby hajxy je'e.
Tu'udägoyyaamb hajxy jaduhn.
Cähxø'øgaambä wyiinmahñdyhajxy
jaduhn neby hajxy tiajy miay.

36-37 Jiibiä yaamgto'oxy hänajty tu'ug tsajtøgooty; Ana hänajty xiøhaty. Fanuel ja'a tieedy hänajty tøø xiøhaty. Aser ja'a yhap ja'a tieedy jegyhajty xiøhaty. Juxtujcjomøjt ja'a ñihyhap hänajty tøø miøødtsäna'ay. Mänitä ñihyhap yho'nä. Mänítäts hänajty tøø jiaac jugyhaty mädaaxc-hii'xcumädaaxcjomøjt nidiuhm. Tøø hänajty miäjaanä. Ja'a Diosmädia'agy hänajty yajwa'xyp. Jiiby hänajty ñä'ägä tuñ tsajtøgooty. Xøømdsuhm ja'a

Dios hänajty wyiingudsähgø'øy. Hayuu hänajty yhity tähoocjaty nebiä Diosmädia'agy jaduhn maas hoy wyiinjuø'øwät. ³⁸ Coo ja'a Ana jaduhn miädooyy nebiä Simeón ja'a Jesús ñänøømiän, mänitä Dios miooyy Dioscujú'uyäp. Mänitä mädia'agy tiägøøyy yajwa'xpä jim Jerusalén coo ja'a Cristo tøø quiäda'agy. Nägøxiä jäya'ayhajxy miädoyhajty, ja'a Cristo hajxy hänajty yhahijxypä.

³⁹Coo ja'a Maríahajxy hänajty tøø quiudiuñ nebiä Diosley myiñan, mänit hajxy wyiimbijnä, yhädaacnä hajxy Nazaret jiiby Galileanaaxooty, maa hajxy hänajty tøø chooñan.
⁴⁰Yee'c møjjøøyy ja'a Jesús jaduhn. Wiinmahñdymejts jaduhn. Dios jaduhn mooyy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt.

⁴¹ Wiingujomøjt ja'a judíos ja'a xøø hajxy hänajty yagjadyii jim Jerusalén mänaabä ja'a meeghuung hajxy hänajty yoxiän. ⁴²Coo ja'a Jesús majmetscjomøjt yaghabejty, mänitä Maríahajxy ñøcxy xøøhajpä Jerusalén møødä Jesús, nebiä cuhdujt hajxy hänajty miøødän. 43 Coo ja'a xøø hänajty tøø miaañä, mänit hajxy wyiimbijnä. Pero ja'a Jesús, jim je'e miähmøøyy Jerusalén nidiuhm. Cabä tiajhajxy hänajty ñajuø'øy pø tøø miähmø'øy. 44 Jaduhn hajxy hänajty miäna'añ cooc tyijy hajxy hänajty jim piamänaqyii møødä miägu'ughajpähajxy. Tu'xøø ja'a Maríahajxy hänajty tøø tiu'uyo'oy, mänitä Jesús hajxy yhixpaaty coo hänajty jim quia'a pamänacy høxhaam. Mänit hajxy jia høxtaayy maa ja'a jiujy ja'a miägu'ughajxiän.

San Lucas 2, 3 128

⁴⁵Coo hajxy quia'a paaty, mänit hajxy wyiimbíjcumbä. Mänit hajxy ñøcxtägajch Jerusalén jadähooc.

46 Jimä Jesús hajxy jiaanch paaty tsajtøgooty. Miädägøøgxøøbä hänajty jim tøø yhity. Jiiby hänajty yhäña'ay maa ja'a ley-yajnähixøøbiädøjc-hajxiän, ja'a hajxy jiiby tsajtøgootypä. Jiibiä capxy mädia agy hänajty miämädoona'ay. Cøxiä wiinä hänajty yajtøy. 47 Jaduhn hänajty yhadsoy nebiä jajpän, nebiä tøøbä quiapxtá'aguiäbän. Yagjuøøby hajxy hänajty, ja'a hajxy hänajty jiiby häñaabiä tsajtøgooty. 48 Coo ja'a Jesús jaduhn piaatä ja'a tiajhajxy, mänit hajxy yagjuøøyy. Mänitä tiaj miänaañ:

—Huung, tii højts jaduhn coo tøø xyhäyoowhixy coo tøø mmähmø'øy. Jiiby højts miičh nja wi'i yhøxta'ay.

⁴⁹Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tiich mijts coo xyhøxta'ay. Nej, cab hajxy mnajuø'øyä cooch tsipcøxp nduna'añ maach nDeedy tiøjcänä. Haa ca'a, Dióshøch jaduhn nDeedyhajpiä.

⁵⁰Pero cabä tiajhajxy wyiinjuøøyy tii jaduhn coo tøø miäna'añ.

⁵¹Mänitä Jesús jiaanöh padu'ubøjnä, piahädaacy jiiby Nazaret. Hix, jiaac mäbøjcäp ja'a tiaj miädia'agyhajxy hänajty. Y ja'a María, jiiby hänajty yajnøcxy yagjuø'øy quiopcooty nebiä yhuung hänajty tøø xyi'igy tøø miädia'agy jiiby tsajtøgooty.
⁵²Yee'c-habejt ja'a Jesús jaduhn; jaac wiinmahñdymejts jaduhn. Quiumaayy ja'a Dios jaduhn møødä tsaan møødä cu'ug.

1-2 Coo ja'a Juan hänajty tøø miøjjøøñä, ja'a Zacarías yhuung, mänit miägapxä ja'a Diósäm. Mänit tiägøøyy wädijpä hanidiuhmduum. Majmocxjomøjt ja'a Tiberio hänajty tøø guiobiernähaty. Ja'a Poncio Pilato hänajty tuumb gobernador Judeanaaxooty. Ja'a Herodes hänajty tuumb gobernador Galileanaaxooty. Ja'a piuhya'ay Felipe hänajty tuumb gobernador Itureanaaxooty møødä Traconitenaaxooty. Ja'a Lisanias hänajty tuumb gobernador Abilinianaaxooty. Ja'a Anás hänajty tuumb teedywiindsøn møødä Caifás. ³Mänitä Juan ñøcxøøyy maa ja'a Jordánmøjnøø mäwiingonän. Jaduhnä tsaangu'ug hänajty yajwiingapxø'øy coo hajxy ñäbétät, coo ja'a yhaxøggwiinmahñdy hajxy ñajtshixø'øwät, nebiä piojpä quiädieey hajxy jaduhn ñähwá'adsät. 4-5 Tøjiajt jaduhn nebiä Isaías ja'a Diosquexypä jecy jiahyyän:

Jimä jäya'ay tu'ug yaaxwädity hanidiuhmduum:

"Najtshixø'øw ja'a mhaxøøgwiinmahñdy hajxy. Jaduhn ja'a mWiindsøn hajxy hoy mhahíxät;

jaduhn hajxy hoy mwiingudsähgø'øwät.

⁶ Nägøxiä jäya'ayhajxy jaduhn ñajuø'øwa'añ neby hajxy yajnähwa'adsøøjät ja'a Diósäm."

⁷Coo ja'a tsaangu'ughajxy hänajty yajnäbeta'añíijäm ja'a Juángäm, jaduh<u>n</u> hajxy hänajty ñäma'ayii: 129 San Lucas 3

—Haay møjcu'u, caj mijts hoguiuhdujt mnä'ägä møødä. Paady hajxy jaduhn mhuuc näbetaambä nebiä Dios hajxy jaduhn xquia'a yajcumädówät, túhmäts. 8 Hoy hajxy mwädítät neby jaduhn quiähxø'øgät coo ja'a mhaxøøgwiinmahñdy hajxy hänajty tøø mnajtshixøøñä. Y cab hajxy jaduhn mmäná'anät: "Abrahámhøch nhaphait ndeedyhait, páadyhøch ja'a Dios xquia'a yajcumädowa'añ." Mänitä Dios hajxy xyajnähwá'adsät coo ja'a mhaxøøgwiinmahñdy hajxy mnajtshixø'øwät; ca'a jie'eguiøxpä coo Abraham hajxy mhaphajty mdeedyhajty. 9Hoy hajxy mwädítät nebiä Dios hajxy jaduhn xquia'a pädá'agät haxøøgtuum. Pøn hoy ca'a wädijp, jaduhn mäwiinäts je'e nebiä quepychaa ca'a tøømhajpän. Piuxaamby hajxy je'e; mänit hajxy ño'oga'añ.

¹⁰Mänitä tsaangu'ughajxy miänaañ:

—Neby højts ndúnät coo højts hoy nwädítät.

¹¹Mänitä Juan yhadsooyy:

—Pøn camiixy metsc møød, ween tu'ug ñä'ä mo'oy pøn quiamiixy ca'a hijp. Jaanä jaduhnduhmbä, pøn jøø'xypøcy møød, ween mio'oy pøn mähdiøjc ca'a møød —nømä Juan miänaañ.

¹²Näje'e ja'a yajnähjuudiuutpähajxy miejtspä näbejpä. Mänitä Juan hajxy ñämaayy:

—Wiindsøn, højtsäts, neby højts jaduhn ndúnät.

¹³Mänitä Juan yhadsooyy:

—Cab hajxy nä'ä tägø'øbä myagjuuñáxät.

¹⁴Jaanä jaduhnä policíahajxy näje'e yajtøøbä. Mänitä Juan yhadsooyy:

—Cabä xädø'øñ pøn mbøjcät nä'ä nagoobä. Y caj pøn mnähwaambédät nä'ä nagoobä. Mjootcädá'agäp ja'a mmäjuhñdy hajxy.

¹⁵ Ja'a tsaangu'ughajxy, jaduhn hajxy hänajty wyi'i yajtøy wyi'i yajtø'xy pø Cristo je'e ja'a Juan. Paady hajxy hänajty wyi'i yajtøy, coo ja'a Cristo hajxy hänajty yhahixy.
¹⁶ Mänitä Juan yhadsooyy:

—Nøøháamhøch mijts chaa nyajnäbety. Pero xiichä jäya'ay tu'ug xjiaac pamiñ. Je'eds mijts mäbøcy xmio'owaamb ja'a Dioshespíritu. Xyajnähwa'ads xyajcuhwa'adsaamb hajxy jaduhn. Maas møc cuhdujt jaaya'ay miøødä quejeech høøch. Cábøchä cuhdujt nnä'ägä møødä ni weeñtiä maa jaaya'aguiøxpän. ¹⁷Pøn ja'a haxøøgwiinmahñdy jaduhn ca'a najtshixø'øwaamb, haxøøgtuum piäda'aga'añii. Cøjxta'axiøø jiiby chaachpøga'añ. Pero pønä homiädia agy pawädijp, cøjxta'axiøø hajxy jim yhida'añ tsajpootyp.

¹⁸Madiu'u ja'a Juan ja'a cu'ug hänajty yajwiinxiic yajwiingapxø'øy ja'a Diosmädia'agy. Møc hänajty jiaanch tehm miädia'agy. ¹⁹Mänitä Juan ja'a Herodes hoy yhojy, ja'a hänajty tuumbä gobernador. Paadiä Herodes yhojjä coo yhamdsoo puhya'ay ja'a tio'oxiøjc hänajty miøødtsänaayyä. Felipe ja'a piuhya'ay hänajty xiøhaty. Jiinä hänajty jiugyhatyñä. Herodías ja'a Felipe tio'oxiøjc hänajty San Lucas 3 130

xiøhaty. Madiu'u ja'a Herodes hänajty jiatcø'øy haxøøg. ²⁰Coo ja'a Herodes jaduhn yhojjä, mänitä Herodes ja'a Juan yajtsuumä. Hix, haxøøgwiinmahñdy ja'a Herodes hänajty miøød.

²¹Coo ja'a Juan hänajty quia'a tsumyiinä, jimä cu'ug hänajty yajnäbety. Mänitä Jesús miejch näbejpä. Juan hänajty je'e yajnäbetaamb. Jimä Jesús hänajty Dyiospa'ya'axy, mänitä tsajpootyp yhawaach. ²²Mänitä Dioshespíritu ja'a Jesús ñägädaacy nebiä paloman. Mänit hoy yhäñaaxiøpy ja'a Jesús ja'a quiuhduum. Mänitä Dios jim quiapxy tsajpootyp:

—NHuunghájpiøch miich. Njaanch tehm chójpiøch miich. Jootcujc-høch jaduhn nnijiäwø'øyii maa miichcøxpän.

²³Hii'xmajcjomøjt ja'a Jesús hänajty miøødä mänaabä tiägø'øyän yajnähixøøbiä. Ja'a cu'ug jaduhn mänaan cooc tyijy ja'a Jesús ja'a José hänajty tieedyhaty. Ja'a José yhap tieedyhajxy, jaduhnä xiøøhajxy ñibianøcxä: Elí ja'a José tieedy xiøhajty. 24 Ja'a Elí tieedy, Matat je'e xiøhajty. Ja'a Matat tieedy, Leví je'e xiøhajty. Ja'a Leví tieedy, Melqui je'e xiøhajty. Ja'a Melqui tieedy, Jana je'e xiøhajty. Ja'a Jana tieedy, José je'e xiøhajty. ²⁵ Ja'a José tieedy, Matatías je'e xiøhajty. Ja'a Matatías tieedy, Amós je'e xiøhajty. Ja'a Amós tieedy, Nahúm je'e xiøhajty. Ja'a Nahúm tieedy, Esli je'e xiøhajty. Ja'a Esli tieedy, Nagai je'e xiøhajty. ²⁶ Ja'a Nagai tieedy, Maat je'e xiøhajty. Ja'a Maat tieedy, Matatías je'e xiøhajty. Ja'a Matatías tieedy, Semei je'e xiøhajty. Ja'a Semei tieedy, Josec je'e xiøhajty. Ja'a Josec tieedy, Judá je'e xiøhajty. 27 Ja'a Judá tieedy, Joanán je'e xiøhajty. Ja'a Joanán tieedy, Resa je'e xiøhajty. Ja'a Resa tieedy, Zorobabel je'e xiøhajty. Ja'a Zorobabel tieedy, Salatiel je'e xiøhajty. Ja'a Salatiel tieedy, Neri je'e xiøhajty. 28 Ja'a Neri tieedy, Melqui je'e xiøhajty. Ja'a Melqui tieedy, Adi je'e xiøhajty. Ja'a Adi tieedy, Cosam je'e xiøhajty. Ja'a Cosam tieedy, Elmodam je'e xiøhajty. Ja'a Elmodam tieedy, Er je'e xiøhajty. 29 Ja'a Er tieedy, Josué je'e xiøhajty. Ja'a Josué tieedy, Eliezer je'e xiøhajty. Ja'a Eliezer tieedy, Jorim je'e xiøhajty. Ja'a Jorim tieedy, Matat je'e xiøhajty. 30 Ja'a Matat tieedy, Leví je'e xiøhajty. Ja'a Leví tieedy, Simeón je'e xiøhajty. Ja'a Simeón tieedy, Judá je'e xiøhajty. Ja'a Judá tieedy, José je'e xiøhajty. Ja'a José tieedy, Jonam je'e xiøhajty. Ja'a Jonam tieedy, Eliaquim je'e xiøhajty. 31 Ja'a Eliaquim tieedy, Melea je'e xiøhajty. Ja'a Melea tieedy, Mena je'e xiøhajty. Ja'a Mena tieedy, Matata je'e xiøhajty. Ja'a Matata tieedy, Natán je'e xiøhajty. 32 Ja'a Natán tieedy, David je'e xiøhajty. Ja'a David tieedy, Isaí je'e xiøhajty. Ja'a Isaí tieedy, Obed je'e xiøhajty. Ja'a Obed tieedy, Booz je'e xiøhajty. Ja'a Booz tieedy, Sala je'e xiøhajty. Ja'a Sala tieedy, Naasón je'e xiøhajty. ³³ Ja'a Naasón tieedy, Aminadab je'e xiøhajty. Ja'a Aminadab tieedy, Admin je'e xiøhajty. Ja'a Admin tieedy, Esrom je'e xiøhajty. Ja'a Esrom tieedy, Fares je'e xiøhajty. Ja'a Fares tieedy, Judá je'e xiøhajty.

131 San Lucas 3, 4

³⁴ Ja'a Judá tieedy, Jacob je'e xiøhajty. Ja'a Jacob tieedy, Isaac je'e xiøhajty. Ja'a Isaac tieedy, Abraham je'e xiøhajty. Ja'a Abra'am tieedy, Taré je'e xiøhajty. Ja'a Taré tieedy, Nacor je'e xiøhajty. 35 Ja'a Nacor tieedy, Serug je'e xiøhajty. Ja'a Serug tieedy, Ragau je'e xiøhajty. Ja'a Ragau tieedy, Peleg je'e xiøhajty. Ja'a Peleg tieedy, Heber je'e xiøhajty. Ja'a Heber tieedy, Sala je'e xiøhajty. 36 Ja'a Sala tieedy, Cainán je'e xiøhajty. Ja'a Cainán tieedy, Arfaxad je'e xiøhajty. Ja'a Arfaxad tieedy, Sem je'e xiøhajty. Ja'a Sem tieedy, Noé je'e xiøhajty. Ja'a Noé tieedy, Lamec je'e xiøhajty. 37 Ja'a Lamec tieedy, Matusalén je'e xiøhajty. Ja'a Matusalén tieedy, Enoc je'e xiøhajty. Ja'a Enoc tieedy, Jared je'e xiøhajty. Ja'a Jared tieedy, Mahalaleel je'e xiøhajty. Ja'a Mahalaleel tieedy, Cainán je'e xiøhajty. 38 Ja'a Cainán tieedy, Enós je'e xiøhajty. Ja'a Enós tieedy, Set je'e xiøhajty. Ja'a Set tieedy, Adán je'e xiøhajty. Ja'a Adán, Dios jaduhn cunuu'x pädaac.

Jimä Jesús hänajty maa ja'a Jordánmøjnøøjän. Miøødä Jesús ja'a Dioshespíritu hänajty. Mänitä Jesús wioonøcxä hanidiuhmduum ja'a Dioshespíritu. ²⁻³ Jim jaduhn yhijty juxychägui'xxøø. Hayuu hänajty ñä'ägä hity. Jimä Jesús hänajty jia jøjcapxø'øwa'añii ja'a møjcu'ugóngäm coog tyijy cu tiu'udägooyy. Mänitä Jesús yuu piaatä. Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a møjcu'ugóngäm:

—Pø tøy miičh ja'a Dios xyHuunghaty, yajwa'añguioj yø'ø tsaa nebiä tsajcaaguiän —ja jøjcapxø'øwaanä ja'a Jesús jaduhn, paady jaduhn ñämaayyä.

⁴Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jaduhnä Diosmädia'agy miäna'añ: "Ca'a quiaaguiä ja'a jäya'ayhajxy miäjugyhádät hädaa yaabä naaxwiin; møødä Diosmädia'agy hajxy miäjugyhádät."

⁵Mänitä møjcu'ugong ja'a Jesús wioonøcxy maa ja'a tun jaanch tehm quiøxpän. Mänitä Jesús tu'habaquiä yajnäheebøøyyä ja'a naax ja'a cajpt cøxiä hädaa yaabä naaxwiin. ⁶⁻⁷Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Høøch nje'e yø'øduhn cøxiä mäduhntiä jii quiähxø'øgy. Yajxón yø'ø cajpt jaduhn. Møj jaanch ja'a jäya'ayhajxy, ja'a hajxy xiiby tsänaabiä. Høøch jaduhn cøxiä tøø xquiøxy cø'ødägø'øy. Nmøødhøch ja'a cuhdujt jaduhn cooch hopiønä nyajcø'ødägø'øwät. Y cooch miich jaduhn xwyiingudsähgø'øwät, mänítøch miich ngøxy mó'owät.

⁸Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jaduhnä Diosmädia'agy miäna'añ: "Mwiingudsähgǿ'øwäp ja'a Dios; je'eduhn mWiindsønhádäp. Cab jaduhn wiingpä mwiindsønhádät."

⁹Mänitä møjcu'ugong ja'a Jesús wioonøcxy jim Jerusalén-cajptooty. Mänit miøødwiimbejty møjtsajtøjcuhduum. Mänitä møjcu'ugong miänaañ:

—Pø tøy miičh ja'a Dios xyHuunghaty, cuhdøpxnax jiiby naaxwiin. ¹⁰Caj miičh nej mjádät. Jaduhn jiiby myiñ maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Dios hane'emaamb ja'a mioonsähajxy tsajpootypä coo miich xcwieendähádät. San Lucas 4 132

11 Xchehnhidaamb miich hajxy jaduhn nej miich tsaajooty jaduhn mga'a cuhnébät.

¹²Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jaduhṇā Diosmādia'agy miānaaṃbā: "Cabā Dios mjøjcapxø'øwät, ja'a mWiindsøṇhajpiä."

¹³Coo ja'a møjcu'ugong miädia'agy hänajty quia'a jøjtägø'øwáanäxä, mänit ñähgueecnä. ¹⁴Mänitä Jesús yhädaactägajch Galileanaaxooty. Diosmäjaa hänajty miøød. Mänitä mädia'agy wiädijty ja'a Jesúscøxpä wiinduhmyhagajpt. ¹⁵Cajpt-cajpt ja'a Jesús hänajty wiädity yajnähixøøbiä tsajtøgooty. Mänitä Jesús quiumaayyä ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä.

Mänitä Jesús miejch Nazaret maa hänajty tøø miuutsc-hatiän. Coo ja'a poo'xxiøø yhabaaty, mänit tiägøøyy tsajtøgooty. Jaduhn hänajty ñä'ägä cuhdujthaty ja'a poo'xxiøøjooty. Mänit ñämaayyä coo ja'a Diosmädia'agy quiápxät. Coo tiänaayyø'cy majiäya'awyiinduum, 17 mänitä libro miooyyä, ja'a Isaías hänajty jegyhajty tøø jiáayäbä, ja'a Diosquexypä. Mänitä libro quiejtøøyy. Mänit tiägøøyy capxpä:

¹⁸ Ja'a Dioshespíritøch nmøød.

Je'ec'h tøø xpiäda'agy cooc'hä häyoobäya'ayhajxy nhawáanät coo hajxy yaghoyø'øwa'añii.

Jadúhnhøch tøø xwyiinguexy coochä jäya'ayhajxy nhawáanät nebiä piojpä quiädieey hajxy ñähwa'ads quiuhwá'adsät, nebiä Diosmädia'agy hajxy pedyii quiudiúnät.

¹⁹ Tøø jaduhn yhabaady coo ja'a Dios ja'a mayhajt jaduhn tiuna'añ møj may.

²⁰Mänitä Jesús ja'a libro yhabädijnä. Mänitä tsajtøjyohbiä jaduhn miooyyä. Mänitä Jesús yhäñaaguiädaacy. Wyi'i wyiinhee'ppejpy ja'a cu'ug ja'a Jesús hajxy hänajty. ²¹Mänitä Jesús miänaañ:

—Tøø ja'a Diosmädia'agy tiøjiaty nébiøch tøø ngapxiän.

²²Mänitä cu'ughajxy yagjuøøyy coo ja'a Jesús hänajty hoy tøø quiapxy. Hoy ja'a Jesús hajxy hänajty ñänømy:

—Maa yø'ø capxy yø'ø mädia'aguiäda'a tøø yhuug habøjpä. Haa ca'a, ja'a José yhuung yø'øduhn, cabä —nøm hajxy hänajty miäna'añ.

²³Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:

—Jadúhnhøch mijtsäda'a xñäma'awa'añ: "Huuc yajcähxø'øg ja'a hijxtahnd yaa maa ja'a mhamdsoo cajptän nej miich jim tøø mhuuc yajcähxø'pän jim Capernaum."

²⁴Mänitä Jesús jiaac mänaa<u>ñ</u>:

—Pero høøch jaduhn mänaamb, ja'a Diosquexypähajxy, cabä miädia'agyhajxy miäbøgáanäxä maa yhamdsoo cajpthajxiän. Tehm tiøyhajt jaduhn. ²⁵⁻²⁶Coo ja'a Elías hänajty jegyhajty wiädity Diosmädia'agy-yajwa'xpä yaa Israelpä-naaxooty, tägøøgjomøjtä cupc caj ñä'ägädä tuuyy. Chaadsä yuuxøø jiaanch tehm jiajtä. Mänitä Dios ja'a Elías quiejxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Sarepta, jim

133 San Lucas 4

Sidón mäwiingón. Jimä Elías ja'a yaamgto'oxy hoy tu'ug piuhbety. Pero ja'a yaamgto'oxyhajxy yaabä, cab hajxy yajnäguejxä, hoy hajxy hänajty jia nämayyä. ²⁷ Jaanä jaduhnduhmbä, jii haxøøgpa'ammøødpähajxy hänajty nämay yaa Israelpä-naaxooty mänaa ja'a Eliseo hänajty yaa wiäditiän Diosmädia'agy-yajwa'xpä. Pero cabä pia'amhajxy jaduhn yajnajx yajmáayyäxä. Jagooyyä Naamán pia'am nidiuhm ñajxy miaayy, y jäguem hänajty chäna'ay jim Sirianaaxooty, ca'a yaajä.

²⁸Coo ja'a jäya'ayhajxy jaduhn miädooyy nebiä Jesús miänaañän, ja'a hajxy hänajty jiiby tsajtøgootypä, cøjx hajxy jiootma'ady. ²⁹Mänitä Jesús hajxy ñädänaayyø'cy. Mänitä Jesús hajxy jim yajnøcxy tunguhduum jim cajptpa'a. Jimä Jesús hajxy hänajty quiuhjuijpnaxa'añ. ³⁰Pero cabä Jesús hajxy nej ñä'ä tuuñ. Jaduhyyä je'e yajyohñajxy majiäya'ayhagujc. Mänit jim wyiimbijnä.

³¹Mänitä Jesús ñøcxy Capernaum, jim Galileanaaxooty. Coo ja'a poo'xxiøø yhabaaty, mänitä Jesús ja'a cu'ug tiägøøyy yajnähixøøbiä tsajtøgooty. ³²Jaduhnä Jesús hänajty yajnähixø'øy nebiä capxta'agypiän, paadiä cu'ughajxy hänajty yagjuø'øy.

³³ Jiibiä jäya'ay hänajty tu'ug ja'a møjcu'uba'ammøødpä. Mänit møc yaa<u>x</u>y:

³⁴—Ween højts nhity. Tii jaduhn mhøxtaaby maa højtsän. Nej, xyajcuhdägoyyaamb højtsä. Nhíxyhøch miich. Jesús mxøhaty. Nazaret mdsooñ. Nnajuøøbiøch jaduhn coo miicha Dios xyHuunghaty.

35 Mänitä Jesús ja'a møjcu'u yhojy:
—Hamón, jua'ads jim maa yø'ø craajän.

Mänitä mähdiøjc quiädaayy naaxwiin maa ja'a jäya'ay wyiinduumhajxiän. Mänitä møjcu'u piädsøømy. Cabä mähdiøjc nej jiajnä. ³⁶Mänitä jäya'ayhajxy nägøxiä chähgøøyy. Mänit hajxy ñiñämaayyä:

—Høxtahmds jaduhn quiapxy miädia'agy. Cuhdujtmøødäda'a yø'øduhn maa ja'a møjcu'uhajxiän. Jaanch pädsøømb hajxy jaduhn coo hajxy ñäma'ayii coo hajxy piädsømät.

³⁷Mänitä mädia'agy tiägøøyy wädijpä ja'a Jesúscøxpä jim wiinduhmyhagajpt.

³⁸ Mänitä Jesús piädsøømy tsajtøgooty. Mänit ñøcxy maa ja'a Simón tiøjc-hajxiän. Jiibiä Simón miø'ødhoc hänajty pia'amgo'na'ay tomiøød. Mänitä Jesús hajxy miänuu'xtaacy coo ja'a toy ween yajtøjtsäxä. ³⁹ Mänitä Jesús ja'a pa'amjäya'ay wyiinguwoodsøøyy. Mänit miänaañ coo ja'a toy ween ñähwa'achii. Mänitiä ja'a toy jiaanch tøjtsnä. Mänitä pa'amjäya'ay piädø'cy. Mänit tiägøøyy mayhajt-tuumbä maa ja'a Jesúshajxiän.

40 Coo chuujøøyy, mänitä pa'amjäya'ayhajxy may wioomejtsä maa ja'a Jesúsän. Madiu'u ja'a pa'am hajxy hänajty miøødä. Mänitä Jesús nägøxiä quiø'ønähgajpy tu'ugjaty-tu'ugjaty. Jaduhnä pia'amhajxy ñähwaats quiuhwaatsä. San Lucas 4, 5 134

hänajty miøjcu'uba'ammøødä. Coo ja'a møjcu'uhajxy piädsøømy, mänit hajxy yhayaaxy:

—Dios miičh xyHuunghajp. Mänitä Jesús ja'a møjcu'u yhojy. Cab hajxy ñä'ägä yajcapxä. Hix, ñajuøøby hajxy hänajty coo ja'a Jesús jie'ejä ja'a Cristo, ja'a Dios tøø quiéxiäbä.

⁴²Coo jiobøøyy, mänitä Jesús ñøcxy cajptpa'a hanidiuhmduum. Jimä cu'ug ja'a Jesús hajxy hänajty yhøxta'ay. Coo hajxy piaaty, mänit hajxy jia yajmähmø'øwaañ.
⁴³Mänitä Jesús miänaañ:

—Páadyhøch ja'a Dios yaa tøø xquiexy hädaa yaabä naaxwiin cooch wiinduhmyhagajpt nwädítät, cooch nyajwiingapxø'øwät coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øgaannä. Paady, cábøch yaa nmähmø'øwa'añ.

⁴⁴Jaduhnä Jesús hänajty wiädity yajnähixøøbiä jim Galileanaaxooty. Wiinduhmyöhajtøjc hänajty wiädity.

Mänitä Jesús hänajty jim tiäna'ay Genesaretmejypia'a. Mänitä jäya'ayhajxy may miejch Diosmädia agymiädoobä. Nø'øchpän ja'a jäya'ayhajxy hänajty tiäna'ay maa ja'a Jesúsän. Cabä hawa'adspä hänajty maa. ²Mänitä Jesús barco yhijxy metsc jim mejypia'a. Yajwa'adsä barco hänajty. Jimä cubarcohajxy hänajty quiuhjuijptsaabiujy mäwiingón. ³Mänitä Jesús ja'a barco tu'ug yajpejty ja'a Simón jie'e. Mänitä Jesús ja'a Simón ñämaayy coo barco weenä yajmäwiingónät wiinduum. Jimä Simón ja'a Zebedeo yhuunghajxy hänajty miøødä nämetscä. Jacobo hänajty tu'ug xiøhaty. Tu'ug hänajty

xiøhajpä Juan. Mänitä Jesús yhäñaaguiädaacy barcojooty. Mänitä cu'ughajxy tiägøøyyä yajwiingapxøøyyäbä. ⁴Coo ja'a Jesús jaduhn quiapxpädøøyy, mänitä Simón ñämaayyä:

—Yajmøjyo'oy ja'a mbarco ja ween comduum. Jiibiä mguhjuijptsaay hajxy mbädá'agät.

⁵Mänitä Simón yhadsooyy:

—Wiindsøn, tu'tsuhm højts tøø nja cuhjuipy. Cab højts tii tøø nnä'ägädä mach. Pero cooch miich jaduhn tøø xñäma'ay, nøcxyhøch nhuuc jaac juipy.

⁶Coo hajxy jaduhn jiaanch cudiuuñ, mänitä hacx hajxy may miajch, høxtä tsøømgøø'tsä ja'a cuhjuijptsaay jaduhn. ⁷Mänitä miägu'ughajpä hajxy miøjyeemy, ja'a hajxy hänajty wiingbarcojootypä, coo hajxy min piuhbedyii. Mänitä barco hajxy metsc yaghujch. Ja weenjaty hajxy quia'a mäguiinä. 8-10 Mänit hajxy yagjuøøyy coo hacx hajxy may miajch. Mänit hajxy ñajuøøyy coo ja'a Jesús ja'a hijxtahnd jaduhn yajcähxø'cy hoy-yagjuøøñä. Mänitä Simón Pedro ja'a Jesús wyiinjijcädaacy. Mänit miänaañ:

—Wiindsøn, cábøch miich hawiinmats xmiøødhídät. Cábøch hoguiuhdujt nmøødä.

Mänitä Jesús ja'a Simón ñämaayy:

—Ca'a mdsähgø'øy.

Wiingtuung mbanøcxáannäp. Myajwiingapxø'øwaambiä cu'ug ja'a Diosmädia'agy.

¹¹Mänitä barco hajxy yajmøjyohbiejty mejypia'a. Mänitä Jesús hajxy piadu'ubøjcy. Ñähgueecy hajxy jaduhn cøxiä. 135 San Lucas 5

¹²Mänitä Jesús wiingcajpt miejch. Jimä jäya'ay hänajty tu'ug haxøøgpu'udsmøød. Coo ja'a Jesús yhijxä, mänit wyiinjijcädaacä. Mänit ñämaayyä:

—Wiindsøn, miich nnämaaby, høøch nbu'uds yajtsóocäc.

¹³Mänitä Jesús ja'a mähdiøjc ñähdooñ. Mänitä Jesús miänaañ:

—Tøø jaduhn mdso'ogy.

Tuuṇā ja'a Jesús jaduhṇ ñā'ā mānaaṇ, mānitiä ja'a māhdiøjc choocy. ¹⁴Mānitä Jesús miānaaṇ:

—Caj pøn mhawáanät coo tøø mdso'ogy. Nøcx tu'uda'aquiä maa ja'a teediän. Jimä xädø'øñ mguyoxø'øwät nebiä Moisés jecy yhanehmiän. Paadiä xädø'øñ mguyoxø'øwät, jaduhnä hijxtahnd myajcähxø'øgät coo tøø mdso'ogy.

15 Mänitä mädia'agy hajxy yajwädijty jäguembaady cooc ja'a Jesús ja'a hijxtahnd tøø yajcähxø'øgy. Mänitä jäya'ayhajxy maas may jiaac hamugøøyy maa ja'a Jesúsän. Ja'a Jesús miädia'agy hajxy hänajty yhamädoowhidáanäp. Møødä pia'amhajxy hänajty yajnaxáanäxä. 16 Coo ja'a jäya'ayhajxy hänajty wyi'i yhamugø'øy maa ja'a Jesúsän, paadiä Jesús hanidiuhmduum ñøcxy Diospa'yaaxpä.

17 Wiinghoocä Jesús ja'a cu'ug hänajty yajwiingapxø'øy. Jaanch tehm yhujts ja'a tøjc hänajty. Jiibiä fariseoshajxy hänajty yhäña'ay møødä ley-yajnähixøøbiähajxy. Wiinduhmyhagajpt hajxy hänajty chooñ Galileanaaxooty møødä Judeanaaxooty møødä Jerusalén. Miøødä Jesús ja'a Diosmäjaa hänajty nebiä pa'am

jaduhn yajnáxät. ¹⁸Mänitä cø'ømucypiä tecymiucypiä tu'ug quiøømiejtsä tsaajiooty. Jiiby hajxy jia yajtøjtägø'øwaañ maa ja'a Jesús hänajty miädia'aguiän. ¹⁹Pero jaanch tehm yhujts ja'a tägø'øwøødiaact hänajty. Mänit hajxy ñiñämaayyä coo hajxy jim yaghawa'adsa'añ tøjnähgøxp. Mänit pa'amjäya'ay hajxy quiuhdøøñajxy tøjcuhduum maa ja'a Jesús hänajty pia'täna'ayän. ²⁰Coo ja'a Jesús ñajuøøyy coo ja'a miädia'agy hänajty miäbøgáanäxä, mänitä cø'ømucypiä tecymiucypiä ñämaayyä:

—Mägu'ughajpä, miich nnämaaby coo ja'a mbojpä mgädieey tøø xñähwa'ach tøø xquiuhwa'ach.

²¹Mänitä fariseoshajxy quiopcooty tiägøøyy mädiaactaacpä møødä ley-yajnähixøøbiä: "Tii yø'ø craa jaduhn coo miäna'añ. Capxtägooby yø'øduhn. Jagooyyä Dios ja'a cuhdujt jaduhn miøødä coo ja'a pojpä cädieey miée'xät."

²²Mänitä Jesús ñajuøøyy nebiaty hajxy hänajty miädiaacta'agy quiopcooty. Mänit miänaa<u>ñ</u>:

—Tii hajxy jaduhn coo mmädiaacta'agy mgopcooty. ²³Nej, maas páquiøch yø'ø mähdiøjc nnämá'awädä: "Tøøöh miiöh mbojpä mgädieey nmämee'xy", tøgä maas páquiøch jaduhn nnämá'awädä "Tänaayyø'øg, yo'oyø'øg." ²⁴Mhuug híxäp hajxy nébiøch hädaa mähdiøjc nyajmøcpøga'añ. Jaduhn hajxy mnajuø'øwät cooöhä cuhdujt jaduhn nmøødä hädaa yaabä naaxwiin cooöhä pojpä cädieey jaduhn nmée'xät, høøöh ja'a Diosquexypä.

San Lucas 5 136

Mänitä mähdiøjc ñämaayyä:

—Tänaayyø'øg; widsø'øg yø'ø mdsaay; nøcxnä maa ja'a mdøjcän.

²⁵Mänitiä ja'a mähdiøjc jaduhn tiänaayyø'cy maa ja'a wyiinduumhajxiän. Mänitä tsaay wyidsø'cy maa hänajty tøø quio'na'ayän. Mänit ñøcxnä maa ja'a tiøjcän. Mänitä Dios Dioscujú'uyäp miooyy. ²⁶Mänit hajxy nägøxiä jiaanch tehm yagjuøøyy. Jaanch tehm chähgøøyy hajxy jaduhn. Mänitä Dios Dioscujú'uyäp hajxy miooyy. Mänit hajxy miänaañ:

—Tøødsä hoy-yagjuǿøñäbä hajxy nhíjxäm jäda'a.

²⁷Mänitä Jesús wyiimbijnä. Mänitä jäya'ay tu'ug yhijxy, ja'a Levíhajpä. Jimä Leví hänajty yhäña'ay maa hajxy hänajty yajnähjuudiu'udiän. Je'e ja'a Leví hänajty tiuunghajpy. Mänitä Jesús ja'a Leví ñämaayy:

-Høøch pamíinäc.

²⁸Mänitä Leví tiänaayyø'cy, pianøcxy ja'a Jesús. Cøjx jaduhn ñähgue'egy mäduhñtiä hänajty miøødä.

²⁹Mänitä Leví ja'a xøø yagjajtä maa ja'a tiøjcän ja'a Jesúscøxpä. Jiibiä yajnähjuudiuutpähajxy hänajty nämay miägaabiä møødä wiinghäna'c-hajxy. ³⁰Jiibiä fariseoshajxy hänajty miägaabiä møødä ley-yajnähixøøbiähajxy. Mänitä Jesús jiamiøødhajxy ñämaayyä ja'a fariseoshajxy:

—Tii yø'ø yajnähjuudiuutpä hajxy coo mmøødcay coo mmøødhu'ugy. Haa ca'a, jue'e yø'ø hajxy, pojpäya'ay cädieejiäya'ayhajxy jaduhn.

³¹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pøn møc, cab hajxy yajtsooyø'øy. Pøn pa'ammøød, je'eds hajxy yajtsooyøøby. ³² Jaduhn mäwíinäts høøch ja'a pojpäya'ay cädieejiäya'ay nyajnähwa'ach nyajcuhwa'ach. Pero mijts jaduhn mänaamb cooc tyijy pojpä cädieey hajxy mga'a møødä. Páadyhøch mijts waamb nga'a näma'ay.

³³ Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Ja'a Juan jiamiøødhajxy, naxy hajxy yhity hayuu; naxiä Dios hajxy pia'ya'axy. Jaduhnä fariseos jiamiøødhajxy naxy quiudiuumbä. Pero miich mjamiøødhajxy, nä'ä caaby nä'ä huucp hajxy je'e. Cab hajxy yhity hayuu. Cab jaduhn yhoyyä.

34 Mänitä Jesús miänaañ:

—Coo ja'a pøc hu'ug maa jiadyii, cabä woybä wichpähajxy hayuu wyiimbity. Jaduhn mäwíinäts høøch nebiä jamiø'ødän ja'a pøgaambä. Páadyhøch njamiøødhajxy hayuu quia'a hity. ³⁵Habaadáannäp jaduhn cooch yaa ndsoonaannä. Mänítøch njamiøødhajxy yhida'añ hayuu mäbøcypiä.

³⁶Mänitä Jesús jadähooc wyiingapxǿøguiumbä:

—Cabä tucwit pøn yhagøyø'øy jemywyithaam. Cøødsäp ja'a jemywyit jaduhn; cab jaduhn ñibiaada'añii møødä tucwit.

37 Jaanä jaduhnduhmbä, cabä jemyvyino pøn quiudemø'øy ja'a tucwajhacxujiooty. Cøødsäp ja'a tucwajhacxuy jaduhn; høxyógäp ja'a vino jaduhn. Haagä tägóyyäp ja'a tucwajhacxuy jaduhn møødä vino.

jemyvyino hajxy quiudemø'øy ja'a jemywiajhacxujiooty. Cab jaduhn tii mia'ady, ni ja'a jemyvyino, ni ja'a jemywiajhacxuy. ³⁹Cabä jemyvyino pøn hoyhuucnä jiäwø'øy coo ja'a vino hänajty tøø yhu'ugy ja'a tehm jiecypiä. "Maas hoyhuucnä ja'a jecyvyino" —nømä jäya'ayhajxy miäna'añ.

Mänitxøø ja'a Jesúshajxy hänajty wiädity trigoni'ibyquiujc. Poo'xxiøøjooty hänajty je'e. Mänitä jiamiøød ja'a trigo hajxy tiøjy. Mänit hajxy ñähxajtstuuty. Mänit hajxy jiøø'xy. ²Mänitä fariseoshajxy näje'e miänaañ:

—Cabä cuhdujt jaduhn myiñ coo hajxy jaduhn mdúnät ja'a poo'xxiøøjooty.

³Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:

—Nej, cahnä ja'a Diosmädia'agy hajxy mgapxiä nebiä David tiuun coo hänajty yäho'ogyii møødä jiamiøødhajxy. 4Mänit hajxy jiiby tiägøøyy tsajtøgooty. Mänitä tsajcaagy hajxy quiaayy ja'a teedyhajxy hänajty tøø quiuyoxø'øyäbä. Cabä David ja'a cuhdujt hajxy hänajty miøødä coo hajxy jaduhn quiáyät. Jagooyyä teedy ja'a cuhdujt hajxy hänajty miøødä coo hajxy quiáyät. 5Høøch ja'a Diosquexypä, jadúhnhøch høøchpä, nmøødhøch ja'a cuhdujt jaduhmbä høxtä maa ja'a poo'xxiøøbaadiän —nømä Jesús miänaañ.

⁶ Jatu'ugpä poo'xxiøøjootypä ja'a Jesús tiägøøyy tsajtøgooty. Mänit tiägøøyy yajwiingapxøøbiä. Jiibiä mähdiøjc hänajty tu'ug hadu'ugcø'ødø'øds ja'a yhahooyhaampiä. ⁷Jiibiä fariseoshajxy hänajty tiäna'ay møødä ley-yajnähixøøbiähajxy. Jiibiä Jesús hajxy hänajty wyi'i yheeby. Yhijxmajchp ja'a Jesús hajxy hänajty pø yajnaxaambiä pa'am ja'a poo'xxiøøjooty. Yhøxtaabiä fariseos ja'a wiinmahñdy hajxy hänajty nebiä Jesús hajxy yajtsumøøjät coo ja'a pa'amjäya'ay hänajty yajmøcpøgyii ja'a poo'xxiøøjooty. ⁸Ja'a Jesús, ñajuøøby hänajty je'e nebiä fariseoshajxy hänajty tiajy miay. Mänitä Jesús ja'a mähdiøjc ñämaayy ja'a hadu'ugcø'ødø'ødspä:

—Tänaayyø'øg, min huuc täna'aw cujc.

Mänit jiaanch tänaayyø'cy. ⁹ Mänitä Jesús ñämaayy ja'a fariseoshajxy:

—Mijts nmäyajtøøby, nej, yejpiä Dios ja'a cuhdujt jaduhn coo hajxy hoy ndúunämät ja'a poo'xxiøøjootiä, tøgä yejpiä cuhdujt coo hajxy haxøøg ndúunämät ja'a poo'xxiøøjootiä. Jaanä jaduhnduhmbä, nej, yejpiä Dios ja'a cuhdujt coo ja'a jäya'ay hajxy nyajnähwáatsämät ja'a poo'xxiøøjootiä, tøgä yejpiä cuhdujt coo jäya'ay hajxy nyajcuhdägóoyyämät ja'a poo'xxiøøjootiä.

¹⁰Mänitä Jesús ja'a jäya'ay wyiinhee'ppejty nägøxiä. Mänitä Jesús ja'a mähdiøjc ñämaayy:

-Xajtøw yø'ø mgø'ø.

Mänitä quiø'ø jiaanch xajtøøyy. Mänitä quiø'ø hoy jiajnä. ¹¹Mänitä fariseoshajxy jiootma'ty hoyhoy. Mänit hajxy quiojyquiapxyhajty nebiä Jesús hajxy tiuna'añ. San Lucas 6 138

¹²Cujaboomgumaaxc ja'a Jesús ñøcxy tunguhduum. Tu'tsuhmä Tieedy pia'yaaxy. 13 Coo jiobøøyy, mänitä jiamiøødhajxy miøjyaaxy. Mänitä nämajmetspähajxy wyiimbiiwä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwá'xät. 14 Jaduhndsä nämajmetspähajxy hänajty xiøhaty: Simón, ja'a Jesús hänajty tøø yajxøbétiäbä Pedro, møødä piuhya'ay Andrés, møødä Jacobo, møødä Juan, møødä Felipe, møødä Bartolomé, 15 møødä Mateo, møødä Tomás, møødä Jacobo, ja'a Alfeo yhuung, møødä Simón ja'a celote, ¹⁶møødä Judas, ja'a Jacobo yhuung, møødä Judas Iscariote; je'e ja'a Jesús hänajty yajcø'ødägø'øwaamb ho'cøøc maa ja'a fariseoshajxiän.

¹⁷ Mänitä Jesúshajxy miänajnä tunguhduum. Mänit hajxy hoy ñaaxoguiädaacnä. Jimä Jesús jiamiøødhajxy hänajty nämay. Jimä jäya'ayhajxy hänajty may tøø miech. Ja'a Jesús miädia'agy hajxy hänajty yhamädoowhidáanap. Yajnaxáanäxäp ja'a pia'amhajxy hänajty. Jäguembaady hajxy hänajty tøø chooñ Judeanaaxooty, møødä Jerusalén, møødä mejypia'a jim Tiro møød jim Sidón. ¹⁸ Ja'a jäya'ayhajxy hänajty møjcu'uba'ammøødpä, yajnájxäxä ja'a pia'amhajxy je'ebä. ¹⁹Nägøxiä ja'a Jesús hajxy hänajty ñähdona'añ. Mänitä pia'amhajxy yajnájxäxä ja'a Jesús miäjaahaam.

²⁰Mänitä Jesús wyiinhee'ppejty ja'a jiamiøødhajxy. Mänit miänaa<u>ñ</u>:

—Jootcujc mijts mhity, mijts häyoobädøjc. Paady hajxy jootcujc mhity coo hajxy jim mnøcxa'añ maa ja'a Diosän. ²¹ 'Jootcujc mijts mhity, mijts yajmaajiajpä. Paady hajxy jootcujc mhity coo ja'a Dios hajxy cøxiä wiinä xmio'owa'añ.

'Jootcujc mijts mhity, mijts jøøbiä xuu'tspä. Paady hajxy jootcujc mhity coo hajxy mxi'ig mxoonda'aga'añ.

²²'Jootcujc mijts mhity, hoy mijts jäya'ay xjia mähanhaty ja'a høøchcøxpä, hoy mijts jäya'ay xquia'a ja tsocy xquia'a ja mee'xy, hoy mijts xjia nänømy, hoy mijts xjia pexy. ²³Mxi'ig mxoondá'agäp hajxy jaduhn. Mbaadaambiä hoyhajt ja'a weenhajt hajxy jim tsajpootyp. Jaduhn hajxy jiajpä yhabejpä, ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy tøø yajwá'xiäbä.

²⁴'Pero mijts mäyøøjäya'ayhajxy, ja'a tsaachpä hajxy mbaadaamby. Cab hajxy mxoonda'agaannä neby hajxy hijty mxoonda'aguiän.

²⁵'Hoy mijts tii hamaay mga'a ja juø'øy, myajmaajiadaamby hajxy jaduhn.

'Hoy mijts mja xi'igy mja xoonda'agy, pero mnä'ägädä jø'øw mnä'ägädä xuudsaamb hajxy.

²⁶'Tsipcøxpä tsaachpä hajxy mbaada'añ, hoyyä cu'ug hajxy xjia cumay. Jaduhna jäya'ayhajxy hijty yajcumay ja'a hajxy hijty jegyhajty nä'ä wädijpä høhndaacpä. Nä'ä mänaamb hajxy hijty jaduhn cooc tyijy ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwa'xy.

27 'Huuc mädow hajxy, mdsógäp hajxy pøn jaduhn xmiädsiphajp hädaa yaabä naaxwiin; mmée'xäp hajxy pøn jaduhn xmiähanhajp.
28 Mmänuu'xtá'agäp ja'a Dios hajxy coo ja'a Dios ween mio'oy ja'a 139 San Lucas 6

hoyhajt ja'a weenhajt pønjaty mijts jaduhn xyhäyoowhijxp, pønjaty mijts jaduhn haxøøg xñänøømb.

²⁹Coo pøn xyhatejxø'øgät tu'nax, mmøjcóogumbäp jadu'nax; ween jaduhn jadu'nax xjiaac tehm yhatejxø'øgy. Coo pøn mjocxwit xpiøjcät, mänitä mgamiixy mjaac tehm mió'owät.

³⁰Coo pøn tii jaduhn xmiäyujwá'anät, mmó'owäp jaduhn. Y coo pøn tii xpiøjcät, cab je'e mmäyujwaandägájtsnät.

³¹Jaduhnds mijts wiinghäna'c mnäxúudsät nej mijts hänajty myajnäxuudsa'añän.

32 'Coo ja'a mmägu'ughajpähajtiä hajxy mmøødnijiootpaadøøjät, cab hajxy tii mbáadät; jaduhndsä pojpäya'ay cädieejiäya'ayhajxy ñichójcaba. 33 Coo hajxy jagooyya mmøødniñäxuudsøøjät pønjaty jaduhn xñäxuu'tsp, cab hajxy tii mbáadät; jaduhndsä pojpäya'ay cädieejiäya'ayhajxy ñiñäxúu'tsäbä. ³⁴Coo jagooyyä xädø'øñ hajxy myaghanúu'xät pøn jaduhn mnajuøøby xmioodiägatsaamb pedyii, cab hajxy tii mbáadät; jaduhndsä pojpäya'ay cädieejiäya'ay xädø'øñ hajxy yajnimiähanúu'xäbä. Ñajuøøby hajxy jaduhn coo hajxy pedyii mioodiägatsa'añii. 35 Mdsógäp hajxy pøn jaduhn xmiädsiphajp. Mnäxúudsäp hajxy jaduhn. Coo pøn xädø'øñ xmiäyujwá'anät, mnä'ä mó'owäp jaduhn. Mänitä hoyhajt ja'a weenhajt hajxy mbáadät may. Mänitä Dios hajxy xyhuunghádät jim tsajpootyp. Hix, Dios, ñäxuu'chp ja'a jäya'ayhajxy høxtä ja'a jäya'ayhajxy ja'a Dioscujú'uyäp hajxy quia'a yejpiä, møød ja'a

hojioot hajxy ca'a møødpä. ³⁶Mmøødhádäp ja'a hojioot hajxy jaduhn nebiä nDeedy hojioot miøødhájtäm.

³⁷ 'Cabä wiinghäna'c hajxy mnähójät coo ja'a Dios hajxy xyajcumädówät. Pero mmämée'xäp hajxy jaduhn; mänitä Dios hajxy jaduhn xmiämée'xpät. 38 Mäduhñtiä wiinghäna'c hajxy mmo'oy, nä'ä tägø'øbä hajxy mbaattägatsa'añ. 39 Jadúhnhøch mijts nyajmäbáadät nebiä wiindspän. Coo ja'a wiindspähajxy ñiwyitswädityii, tsipcøxp hajxy jiutca'ay. Paady mijts jaduhn mga'a wädítät nebiä wiindspän. 40 Cabä capxtaacpäna'c-hajxy jiaty jaty nebiä wyiindsønhajxy jiatiän. Coo hajxy nägø'ø nädecypiä quiapxtá'agät, mänit hajxy jaduhn ñajtspaadø'øwät.

41-42 'Coo ja'a mmägu'ughajpä weentiä quiädiéeyät, y coo miich hänajty maas hanaxiä tøø mgädieey, cabä mmägu'ughajpä hawiinmats waamb mnä'ägädä nämá'awät. Coo miich hänajty tøø mnähwa'ach, mänitä mmägu'ughajpä hawiinmats mwiingapx mjøjcapxø'øwät.

43', Mädyii quepychaa pa'ag nä'ägädä tøømbejp, ni mänaa ja'a tiøøm quia'a xunä. Jaanä jaduhnduhmbä, mädyii quepychaa xun nä'ägädä tøømbejp, ni mänaa ja'a tiøøm quia'a pa'agø'øy. Tøyhajt jaduhn. 44 Mnajuøøby hajxy jaduhn mädyii quepychaa hoy tøømhajp. Ja'a hapty, cab jaduhn tiøømhaty nebiä piidsän. Y ja'a wädsats, cab jaduhn tiøømhaty nebiä tsaatypän. 45 Jaduhn mäwíinädsä hojiäya'ay ja'a howyiinmahñdy

San Lucas 6, 7 140

miøødä. Hoy jaduhn wiädity. Pero ja'a ca'awiindøjiäya'ayhajxy, cabä howyiinmahñdy hajxy miøødä. Haxøøgwiinmahñdy hajxy miäwädijpy. Haxøøg hajxy jaduhn ñä'ägädä capxy ñä'ägädä mädia'agy.

46 'Wiindsønhøch mijts xwyi'i ñäma'ay; pero cab hajxy jaduhn mgudiuna'añ nébiøch mijts nja hane'emiän. 47 Pénhøch nmädia'agy xmiädóowäp, pénhech nmädia agy xmiäbøjcäp, jaduhn mäwíinäts je'e 48 nebiä jäya'ay tiøjcojjiän. Cøøc jaduhn tiajøøyy. Tsaawiing jaduhn miuu'tsø'cy. Coo ja'a nøøgomdägoy quiädaacy, coo ja'a tøjc jaduhn ñøønähgoombejty, cab jaduhn piädø'cy, je'eguiøxpä coo hänajty cøøc miuu'tsø'øguiä. 49 Pero pønhøch nmädia agy jaduhn xquia'a mäbøjcäp, jaduhn mäwíinäts je'e nebiä jäya'ay tiøjc cøøc quia'a muu'tsø'quiän. Coo ja'a tøjc ñøønähgoombejty, pädø'c jaduhn; cøjx jaduhn quiäday.

Coo ja'a Jesús miädiaacpädøøyy, mänit quiajptägøøyy Capernaum. ²Jimä soldadowiindsøn hänajty tu'ug. Roma hänajty chooñ. Tøø ja'a mioonsä hänajty tu'ug pia'ambety. Jaduhn hänajty jiäwø'øy nebiä yhamdsoo puhya'ayän. Nä'ägädä ho'ogáannäp hänajty je'e. ³Coo ja'a soldadowiinds\u00e9n mi\u00e4doyhajty coo ja'a Jesús ja'a pa'amjäya'ay hänajty yajmøcpøcy, mänitä majtøjc näje'e quiejxy maa ja'a Jesúsän. Judíos hajxy je'e. ⁴Mänitä Jesús hajxy hoy miänuu'xta'agy coo ja'a pa'amjäya'ay ween nøcxy yajmøcpøcy. Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Ja'a soldadowiindsøn, hojiäya'ay je'e. Hahixøøby jaduhn coo mbuhbédät. ⁵Xchójcäm hajxy jaduhn. Tøø højts ndsajtøjc xyajcójjäm.

6-7 Mänitä Jesús ja'a majtøjc miøødtu'ubøjcy. Ja ween hajxy hänajty quia'a coody maa ja'a soldadowiindsøn tiøjcän, mänitä soldadowiindsøn ja'a Jesús capxy yajnäguejxy:

—Wiindsøn, jaduhyyä mmäná'anät cooch nmoonsä miøcpøgät. Cábøch cuhdujt nmøødä nej miich cuhdujt mmøødän; paady jaduhn caj yhawiinmatsä coo mdägø'øwät maach ndøgootiän. Páadyhøch miich hamdsoo tøø nga'a mägapxy.

8 Hix, hané'emyhøch nhity; y cooch nsoldado howiaambä nhané'emät møødhøch nmoonsä, xquiudiúunäbøch nmädia'agy hajxy—nømä soldadowiindsøn ja'a Jesús quiapxyñäguejxy.

⁹ Jaanch tehm yagjuøøyy ja'a Jesús jaduhn coo jaduhn ñämaayyä. Mänitä cu'ug wyiinhee'ppejty. Mänit miänaañ:

—Cábøch nmägunaaxhajxy jaduhn miäbøcy nej yø'ø craa miäbøquiän, y jäguem chooñ.

¹⁰ Ja'a majtøjc hänajty tøø quiexyíijäbä maa ja'a Jesúsän, mänit hajxy wyiimbijnä. Coo hajxy miejtstägajch maa ja'a soldadowiindsøn tiøjcän, tøø ja'a soldadowiindsøn mioonsä hänajty miøcpøjnä.

¹¹Mänitä Jesúshajxy ñøcxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Naín møødä miägu'ughajpähajxy. Nämayyä jäya'ayhajxy hänajty pianøcxy. ¹²Jim hajxy hänajty

miäwiingoñ cajptpa'a, mänitä ho'ogyjiäya'ay hajxy hoy jiøjcubaadø'øy. Cabäsantä hänajty nøcxy ñaaxtägø'øy. Tu'ughuung hänajty je'e. Yaamgto'oxy ja'a tiaj je'ebä. Majiäya'ay hänajty panøcxp. ¹³Coo ja'a Jesús ja'a yaamgto'oxy yhijxy, mänit ñäxuu'ch. Mänit ñämaayy:

-Ca'a mjø'øy ca'a mxuuch.

¹⁴Mänitä Jesús miänaañ coo hajxy yhuuc yaghahíxät. Mänitä cøøbiädøjc-hajxy tiänaaxiøjpy. Mänitä Jesús ja'a ho'ogyjiäya'aguiajä hoy ñähdoñ. Mänitä ho'ogyjiäya'ay ñämaayy:

—Jexy, pädø'øg.

¹⁵Mänitä craa yhäñaayyø'cy. Mänit quiapxø'cy. Mänitä tiaj miødhajnä. ¹⁶Mänitä jäya'ayhajxy nägøxiä jiaanch tehm yagjuøøyy. Mänitä Dios hajxy ñämaayy:

—Dioscujú'uyäp.

Mänit hajxy ñiñämaayyä:

—Diosquexy yø'ø craa. Møj jaanch yø'øduhn. Paadiä Dios tøø quiexy, piuhbedaamby ja'a quiu'ug jaduhn, ja'a hajxy hädaa yaabä naaxwiimbä.

¹⁷Mänitä mädia'agy tiägøøyy wädijpä jim Judeanaaxooty coo ja'a Jesús ja'a ho'ogyjiäya'ay tøø yagjujypiøcy. Wiinduhmyhagajpt ja'a mädia'agy jaduhn wiädijty.

¹⁸ Ja'a Juan, tøø je'e hänajty chumyii. Coo ja'a miägu'ughajpähajxy miädoyhajty nebiatiä Jesús hänajty tiuñ, mänitä Juan hoy yhawáanäxä. ¹⁹⁻²⁰ Mänitä Juan ja'a miägu'ughajpä metsc miøjyaaxy. Mänit hajxy quiejxä maa ja'a Jesúsän. Coo hajxy jim miejch, mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Juan mäyajnäbejpä højts tøø xquiexy coo højts miičh nmäyajtówät pøn miich. Nej, miich ja'a Dios hijty jaduhn xquiexaambä, tøgä wiinghäna'c je'ejä.

²¹Jimä Jesús ja'a pa'amjäya'ay hänajty yajmøcpøcy. Madiu'u ja'a pa'am hajxy hänajty miøødä møødä møjcu'u. Møødä wiindspähajxy hänajty nämay yaghijxø'øgyii.
²²Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Nøcxä Juan hajxy hawaanä nebiaty hajxy yaa mhixy mmädoy. Hijxø'p ja wiindspähajxy, yo'oyø'p ja'a tecymia'adpähajxy, nähwaatsp ja'a haxøøgpa'ammøødpähajxy, mädoowø'p ja'a cuhnatpähajxy, jujypiøjp ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy, yajwiingapxøøyyäp ja'a häyoobäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy. ²³Pønjátyhøch nmädia'agy xmiäbøjcäp tehngajnä, jootcujc hajxy jaduhn ñijiäwø'øyii —nømä Jesús miänaañ.

²⁴Coo ja'a Juan miägu'ughajpähajxy wyiimbijnä, mänitä Jesús miänaañ:

—Coo hajxy tøø mhoy pactuum, Juan miädia'agy hajxy hänajty mmädowáanäp, túhmäts. Cabä tsajcapy pojyu'xpä hajxy hoy mhixy. Caj pues, paady hajxy jim tøø mhoy coo ja'a Juan ja'a miädia'agy hajxy hänajty mmädowaanä. ²⁵Diosquexy je'e, paady hajxy hoy tøø mmädoowä, hoyyä howyit je'e quia'a ja møødä nebiä mäyøøjäya'ayhajxy miøødän. ²⁶Tøyhajt jaduhn coo ja'a Juan ja'a Diosmädia'agy yajwa'xy. Maas may ja'a Dios ja'a Juan cuhdujt tøø mio'oy quejee ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy yajwá'xäbä. 27 Ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia agy jecy nägápxäbä,

San Lucas 7 142

Juan je'e. Jaduhnä Dios jecy miänaañ coo ja'a quiuguexy hänajty jayøjp quiexa'añ coo ja'a cu'ug ween yajwiinxiic yajwiingapxø'øy coo ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixó'øwät. Høxháamhøch hijty ngäda'aga'añ. Jayøjpä Juan quiejxä; høxháamhøch njaanöh cädaacy. ²⁸Ni pøn jaduhn jäda'ahaty quia'a mäbaady hädaa yaabä naaxwiin nebiä Juan mäyajnäbejpä ja'a cuhdujt miøødän. Tøyhajt jaduhn. Pero cooch hänajty tøø nho'nä, cooch hänajty tøø nnøcxtägach maach nhuuc tsohmban, pønjaty ja'a Diosmädia'agy hänajty mäbøgaamb ja'a høøchcøxpä, maas may ja'a cuhdujt hajxy hänajty miøødhada'añ quejee ja'a Juan jäda'ahaty miøødän, hoyyä møjcuhdujt hajxy hänajty quia'a ja møødä.

²⁹Coo ja'a cu'ughajxy jaduhn miädooyy møødä yajnähjuudiuutpädøjc-hajxy, mänitä Dios hajxy quiapxpaaty coo yhoyyä, je'eguiøxpä coo hajxy hänajty tøø yajnäbetyii ja'a Juángäm. ³⁰Pero ja'a fariseoshajxy møødä ley-yajnähixøøbiähajxy, cab hajxy hänajty tøø yajnäbetyii ja'a Juángäm. Paadiä Dios hajxy quia'a jøjpøgøøyy. Cabä jioot hajxy hänajty chocy coo hajxy yajnähwa'adsøøjät ja'a Diósäm. ³¹Mänitä Jesús miänaañ:

—Nhuuc yajmäbáadyhøch ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä. ³²Cab hajxy tii yhojiäwø'øwa'añ. Jaduhn mäwíinäts hajxy je'e nebiä pigäna'c-hajxy wiinhecpän. Coo hajxy naxy miech häyø'pä tøjpa'c, mänitä miäbigäna'c hajxy

ñäma'ay: "Tøø højts nja xu'uxy, pero cab hajxy tøø mhech. Tøø højts hojiøøñä nja høy, pero cab hajxy tøø mjø'øy." 33 Hoorä, coo ja'a Juan mäyajnäbejpä miejch, cabä tsajcaagy hänajty quiaya'añ, ni ja'a vino hänajty quia'a hu'uga'añ. Y mijts jaduhn mänaamb coo quiuhmäñø'øy. ³⁴Y cooch nbamejtspä, høøch ja'a Diosquexypä, mänítøch ndägøøyy caabiä huucpä. Jaduhnch mijts xñänøømbä cooch nwi'i quiaya'añ, cooch nwi'i yhu'uga'añ, coocha pojpaya'ay cadieejiaya'ay nmägu'ughaty møødä yajnähjuudiuutpädøjc. ³⁵Pønjaty ja'a Dios jaanch jahmiejtsp, yajcähxø'py hajxy jaduhn coo ja'a Dioswiinmahñdy hajxy miøødä.

36 Mänitä fariseo ja'a Jesús tu'ug hoy wioy caabiä. Simón hänajty xiøhaty. Mänit hajxy yhäñaaguiädaacy caabiä maa ja'a Simón tiøjcän. 37 Mänitä to'oxiøjc tu'ug miejch cuhhinbä. Haxøøgcuhdujt hänajty miøød. Tøø hänajty miädoyhaty coo ja'a Jesús jiiby tøø miech maa ja'a Simón tiøjcän. Perfume quionmejts alabastrofrascooty. 38 Mänit tiägøøyy jøøbiä. Mänitä Jesús tiecypiujy wyiinnøøhaam. Mänit tiecymieexy quiuhwaayhaam. Mänit tiecychu'xy. Mänit tiecyñähjahxy perfumehaam. ³⁹ Mänitä Simón tiägøøyy tajpä maabiä: "Coo ja'a Jesús häxøpy quiunajuøhñdiä, tøø häxøpy ñajuø'øy coo yø'ø to'oxiøjc quiuhhinä." 40 Mänitä Jesús ja'a Simón ñämaayy:

-Simón, tsøg mädiáacäm.

143 San Lucas 7, 8

Mänitä Simón yhadsooyy:

- -Wiindsøn, tsøc.
- ⁴¹ Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:
- —Jimä jäya'ay hijty tu'ug miänuu'xyhadyii jäya'ay metscä. Tu'jäya'ay hänajty miänuu'xyhaty mägooxmägo'x denarios. Jatu'ug, juxychägui'xmajc. ⁴²Cab hajxy hänajty tii miøødä nebiä ñuu'xy hajxy yajnähwá'adsät. Mänit hajxy ñämaayyä: "Weends yhity." Hoorä, pønäda'a maas mädsógäp.
  - ⁴³Mänitä Simón yhadsooyy:
- —Jue'eda'a, ja'a craa ja'a ñuu'xy maas may hijty miøødpä.

Mänitä Jesús miänaañ:

- —Je'e pues.
- ⁴⁴Mänitä Jesús ja'a to'oxiøjc miøjhee'py. Mänitä Simón ñämaayy:
- -Cooch yaa ndägøøyy maa miich mdøgootiän, cábøch miich nøø tøø xmio'oy cooch ndecypiújät. Jaduhn hajxy naxy nguhdujthájtäm. Pero yø'ø to'oxiøjc, wyiinnøøháamhøch ndecy tøø xpiujjä, quiuhwaayháamhøch ndecy tøø xmieexä. 45 Cábøch miičh tøø xchu'xy, pero yø'ø to'oxiøjc, tehngájnøch ndecy xwyi'i chu'xä. ⁴⁶Cábøch miičh ja'a nguhwaay tøø xyhoonä. Jaduhn hajxy naxy nguhdujthájtäm. Pero yø'ø to'oxiøjc, perfumeháamhøch ndecy tøø xyhoonä. ⁴⁷ Xjiaanöh tehm chójpøch yø'øduhn; paadiä piojpä quiädieey yajnähwáatsäxä, hoy hijty may jia møødä. Pero pønä pojpä cädieey hijty ca'a jaty møød, cábøch jaduhn xjiaty wiingudsähgø'øy.
- ⁴⁸ Mänitä Jesús ja'a to'oxiøjc ñämaayy:
- —Tøøch miich ja'a mbojpä mgädieey nyajnähwaatsäm.

- ⁴⁹ Ja'a hajxy hänajty jiiby pahäñaabiä, mänit hajxy tiägøøyy niñämáayyäbä:
- —Maa ja'a cuhdujtäda'a tøø yhuuc paatpä coo ja'a pojpä cädieey yajnähwa'ach.

50 Mänitä Jesús ja'a to'oxiøjc ñämáaguiumbä:

—Cooëh nmädia'agy tøø xmiäbøjcä, páadyhøch ja'a mbojpä mgädieey tøø nyajnähwa'aëh. Nøcxnä jootcujc.

Mänitä Jesúshajxy tiägøøyy wädijpä wiinduhmyhagajpt møødä jiamiøødhajxy ja'a nämajmetspä. Diosmädia'agy-yajwa'xpä hajxy hänajty wiädity. Jaduhnä Jesús hänajty miäna'añ cooc ja'a Dios ja'a miäjaa hänajty yajcähxø'øgaannä. ²Quipxiä to'oxiøjc-hajxy hänajty nämay piawädijpä, ja'a Jesús hänajty tøø yajpa'amnáxiäbä, møød ja'a møjcu'u hajxy hänajty tøø yajnähwa'achíijäbä. Paadiä Jesús hajxy hänajty piawädity, mioobiä Jesús hajxy hänajty tijaty je'e hänajty miäjugyhajpy. María ja'a to'oxiøjc hänajty tu'ug xiøhaty ja'a Magdalatsohmbä. Juxtujc ja'a møjcu'u hänajty tøø yajnähwa'achii. ³Jatu'ug hänajty xiøhaty Juana, ja'a Cuza tio'oxiøjc. Ja'a Cuza hänajty copc-hajp maa ja'a Herodes hänajty yhane'emiän. Møødä Susana hänajty piawädijpä.

⁴Mänitä Jesús jäya'ay may ñänøcxä. Mayhagajpt hajxy hänajty chooñ. Coo hajxy hänajty may tøø yhamugø'øy, mänitä Jesús tiägøøyy yajwiingapxøøbiä yajmäbaadyhaam:

5—Mänitä jäya'ay tu'ug tiu'ubøjcy niippä. Coo ja'a tøømd tiägøøyy San Lucas 8 144

wøjpä, näje'e ja'a tøømd quiahy tu'haam. Mänitä muuxyhajxy hoy yajpädø'øgy. Mäduhñtiä ja'a muuxyhajxy quia'a yajpädø'cy, je'edsä jäya'ay jiaac yajtehn. 6Näje'e ja'a tøømd quiahy tsaanähgøxp. Ja mujx je'eduhn, pero tøøts. Hix, weentiä ja'a naax jim tsaanähgøxp. 7Näje'e ja'a tøømd quiahy haptiooty. Ja mujx je'eduhn. Ja yee'c, pero caj nä'ä tøømbejty. Hix, ja'a hapty je'e xaam. 8Näje'e ja'a tøømd quiahy maa ja'a honaaxän. May je'e tiøømhajty høxtä mägo'xhaam.

Mänitä Jesús møc miänaa<u>ñ</u>:

—Pø<u>n</u> hädaa wiinjuøøby,
wéenhøch hädaa nmädia'agy
xmiäbøjcä.

⁹Mänitä Jesús miäyajtøøwä neby jaduhn miädia'agytiägø'øy. Ja'a miägu'ughajpähajxy jaduhn yajtøøw. ¹⁰Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Chojpiä Dios jioot jaduhn coo mijts mwiinjuø'øwät nebiä miäjaa yajcähxø'øga'añ. Pero ja'a häna'c-hajxy jaac yaabä, cabä Diosmädia'agy hajxy tiu'joottsocy. Hoyyä mädia'agy hajxy jia mädoy, pero cab hajxy wyiinjuø'øy tii jaduhn jia mädiaacypy.

11'Jaduhnds miädia'agytiägø'øy nébiøch hajxy tøø nyajwiingapxø'øyän. Jaduhndsä tøømd miäbaady nebiä Diosmädia'aguiän. 12 Ja'a tøømd cáhwäbä tu'haam, jaduhn miäbaady nebiä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy jia mädoyyän. Coo ja'a møjcu'u miech, mänit hajxy wyiinhøøñii neby hajxy jaduhn quia'a mäbøgät, nebiä piojpä quiädieeyhajxy jaduhn quia'a nähwá'adsät. 13 Y ja'a tøømd

cáhwäbä tsaanähgøxp, jaduhnds je'e miäbaatpä neby hajxy jia mädoyyän. Tu'habaquiä hajxy jaduhn xioonda'agy. Pero cab hajxy hamuumdu'joot pianøcxy. Coo hajxy cøxypänejpiä tiuñii, mänit hajxy ñajtshixøøñä. ¹⁴Y ja'a tøømd cáhwäbä haptiooty, jaduhnds je'e miäbaatpä neby hajxy jia mädoyyän. Pero caba yhamdsoo cuhdujt hajxy ñajtshixø'øwa'añ møødä miäyøøhajt. Cabä Diosmädia agy hajxy hoy quiudiuna'añ. 15Y ja'a tøømd cáhwäbä hoñaaxooty, jaduhn miäbaady nebiä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mäbøjpän. Jaanch tehm yhoy hajxy jaduhn auiudiuñ.

16'Coo jäya'ay jøøn hajxy quiuhno'ogø'øy, cøxp hajxy yujcoñ neby hajxy quiudøø'xøøjät, ja'a hajxy tøjtägøøbiä. Cabä pøn jøøn quiuhjupy, ni maabejtpa'c hajxy quia'a päda'agy. 17 Jaduhn mäwíinäts mijts ja'a nmädiá'agyhøch hajxy xwyiinjuø'øwaanä, ja'a tsipjátypøch jaduhn tøø nyajwiingapxø'øyäbä.

18'Huuc wiinjuø'øw hajxy hoy. Pønhøch nmädia'agy tøø xmiäbøjcä, njaac yajnähixø'øwáambiøch je'e. Pønhøch nmädia'agy tøø xquia'a mäbøjcä, cábøch tii nyajnähixø'øwaannä. Høxtä jiahdiägoyyaamby hajxy je'e mädyii tyijy ja'a tøø wyiinjuø'øy.

¹⁹ Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a tiaj møødä piuhya'ayhajxy. Cab hajxy hoy tiehm wyiingumedsøøyy, je'eguiøxpä coo ja'a jäya'ayhajxy hänajty ñämayyä jiiby tøgooty maa ja'a Jesús hänajtiän. ²⁰ Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Ximä mdajhajxy tøghaguuy møødä mbuhya'ayhajxy. Miich hajxy xjia wi'i miøødmädia'agaamb.

²¹Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:

—Pønä Diosmädia'agy jaduhn mäbøjp, pøn jaduhn cudiuumb, je'ech ndajhajpy, je'ech nbuhya'ayhajpy.

²²Miäwiinghoocpä ja'a Jesúshajxy tiägøøyy barcojooty møødä miägu'ughajpähajxy. Mänitä Jesús miänaañ:

—Jam hajxy jim mejyhawiimb. Mänit hajxy jiaančh tu'ubøjcy. ²³Nøcxnä hajxy hänajty jaduhn, mänitä Jesús miaaho'cy. Mänitä poj møc piädø'cy. Mänitä nøø quiubojøøyy barcojooty. Hújtsnäp ja'a barco hänajty. ²⁴Mänitä Jesús hajxy hoy yuxy. Mänit hajxy nämaayy:

—Wiindsøn, Wiindsøn, pädø'øg, quinaambä barco cham.

Mänitä Jesús piädø'cy. Mänitä poj yhojy møødä nøø. Mänitä poj yuungøøyy. Moñdiucy jaduhn jiajnä. ²⁵ Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpähajxy ñämaayy:

—Tii hajxy coo mwi'i chähgø'øy. Nej, cab hajxy mnajuø'øyä cooch mijts homiänaajä ngüeendähada'añ.

Jaanch tehm yagjuøøyy hajxy jaduhn. Mänit hajxy hamiñ haxøpy ñiñämaayyä:

—Pønada'a yø'øduhn coo ja'a miädia'agy miäbøjcäxä ja'a poj møødä nøø.

²⁶Mänit hajxy miejyhawiimpädsøømnä jim maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Gadara, jim jaduhn mejyhawiimpä maa ja'a Galileanaaxootiän. ²⁷Coo ja'a Jesús biarcopädsøømy, mänitä jäya'ay tu'ug miejch Jesús wyiinduum, ja'a jim cajptooty tsänaabiä. Tøø hänajty jiegø'øy mänaa ja'a mähdiøjc møjcu'u hänajty tøø ñämechiijän. Cabä wit hänajty miøødhajnä, ni quia'a häña'ay hänajty tøgooty. Jim hänajty yhity maa ja'a cabäsantän. ²⁸ Coo ja'a Jesús yhijxy, mänit wyiinjijcädaacy. Mänitä møjcu'uhajxy yaaxy:

—Jesús, tii højts xwia'ana'añ. Dios miičh xyHuunghajp ja'a tsajpootypä. Tunä mayhajt, ca'a højts jiiby xquiexy maa jiaanch tehm chaachpän.

²⁹ Paadiä mähdiøjc jaduhn yaaxy, je'eguiøxpä coo ja'a Jesús ja'a møjcu'u hänajty tøø yhane'emy coo ñähwa'adsøøjät. Mayhooc ja'a mähdiøjc hänajty tøø ñämečhii ja'a møjcú'ujäm. Paadiä jäya'ayhajxy hänajty jia wi'i yaghida'añ cø'øxoch tecyxioch cadenahaam neby jaduhn hoy yhídät. Pero nimiäpodøøyyäp hänajty je'e, y yajnøcxäp hänajty pactuum ja'a møjcú'ujäm. ³⁰ Mänitä Jesús ja'a mähdiøjc miäyajtøøyy:

—Tii mxøhaty.

Mänit yhadsooyy:

-Legiónhøch nxøhaty.

Paady jaduhn miänaan coo ja'a møjcu'u hänajty may miøødä. ³¹Mänitä møjcu'u ja'a Jesús hajxy miänuu'xtaacy coo hajxy jiiby quia'a quexøøjät møjcu'uhaam maa jiaanch tehm chaachpän. ³²Jimä mayhädsøm hänajty yuumy tunmøjc. Mänitä møjcu'u ja'a Jesús hajxy miänuu'xtáaccumbä coo hajxy jim quiexøøjät maa ja'a mayhädsøm hänajtiän. Mänitä Jesús cuhdujt miooyy. ³³Mänitä mähdiøjc ja'a møjcu'u ñähwáatsänä.

San Lucas 8 146

Mänitä hädsømhajxy hoy ñämechii. Mänit hajxy wyiinmänacpäyø'cy. Mänit hajxy quiuhgahnajxy naaxøjpcøxp mejjiooty. Jiiby hajxy cøjx ñøøho'ogø'øy.

34 Coo ja'a

hädsømgüeendähajpähajxy jaduhn yhijxy, mänit hajxy piäyø'cy. Mänitä cu'ug hajxy hoy yhawaanä cajptooty mødä cajptpa'a. 35-36 Mänitä cu'ughajxy hänajty nøcxy yhixa'añ neby hänajty tøø jiadyiijän. Mänit hajxy miejch maa ja'a Jesús hänajtiän. Jiibiä mähdiøjc ja'a Jesús hänajty wyiinhäña'ay, ja'a møjcu'u hänajty tøø ñähwa'achíijäbä. Tøø

hänajty tøø ñähwa'achíijäbä. Tøø wit hänajty piägøøñä. Tøø hänajty wyiinmahñdymejtsnä. Coo ja'a cu'ughajxy jaduhn yhijxy, mänit hajxy chähgøøbiøjcy. Paady hajxy chähgøøyy, haxøøgjäya'ay tyijy ja'a Jesús. Mänitä cu'ughajxy yhawáanäxä nebiä mähdiøjc ja'a møjcu'u hänajty tøø ñähwa'achiijän. Ja'a hajxy hänajty tøø yhíxiäbä, je'e hajxy jaduhn nägapx. 37-39 Mänitä Jesús hajxy tiägøøyy mänuu'xtaacpä coo jim chóonät Gadara. Hix, jaanöh tehm chähgøøby hajxy hänajty. Jim tyijy ja'a Jesús cøxypänejpiä jiaac jatcø'øwa'añ. Ja'a mähdiøjc hänajty tøø ñähwá'achäbä, mänitä Jesús miänuu'xtaacy coo cu miødhajty. Mänitä Jesús yhadsooyy coo

—Nøcx maa ja'a mdøjcän; mädia'ag nebiaty ja'a Dios tøø xpiuhbety.

miähmø'øwät maa quiajptän:

Mänitä craa jiaanch nøcxy, miädiaacy jiiby cajptooty nebiaty hänajty tøø piuhbedyíijäm ja'a Jesús. Mänitä Jesús biarcotägøøñä, wyiimbijnä.

⁴⁰Coo ja'a Jesús jim miejtstägajch mejyhawiimb, jimä cu'ughajxy hänajty yhahixy. Mänit hajxy xioondaacy. 41 Mänitä jäya'ay tu'ug miejch ja'a xøhajpä Jairo. Tsajtøjwiindsøn hänajty tiuumby. Mänitä Jesús wyiinjijcädaacy. Mänit miänuu'xtaacy coo ñécxät maa ja'a tiøjcän. 42 Jimä Jairo yhuung hänajty yho'ogaannä. Tiu'ughuung hänajty je'e. Majmetscjomøjt ja'a to'oxyhäna'c hänajty miøødä. Mänitä Jesús tiu'ubøjcy. Mayyä jäya'ayhajxy piadu'ubøjcy, høxtä yhanø'tsmujpy ja'a Jesús hajxy hänajty.

43-44 Mänitä Jesús ja'a tajjäya'ay tu'ug jiøguyohdiägøøyyä. Pa'ammøød hänajty je'e. Majmetscjomøjt ja'a pa'am hänajty tøø miähäyoy. Ñø'ty hänajty wi'i xiee'xp, pero weenjaty weenjaty. Ni pøn hänajty quia'a najuø'øy nebiä choomiáyät. Mänitä Jesús wyitpa'a ñähdóonäxä. Mänitiä ja'a tajjäya'ay ñø'ty yhadujnä. 45 Mänitä Jesús miänaañ:

—Pønhøch xñähdoon.

Ni pøn quia'a mänaañ coo hajxy ñähdooñ. Mänitä Pedrohajxy miänaañ:

—Wiindsøn, xjiaanch tehm yhanø'tsmujp miich ja'a cu'ug. Tii nyajnajuǿøyyäm pøn tøø xñähdoñ.

⁴⁶ Mänitä Jesús miänáangumbä:

—Nnajuǿøbiøch coo pøn tøø miäbaadø'øy høøch nmäjaahaam. Páadyhøch jaduhn tøø nnä'ä najuø'øy cooch hajxy tøø xñähdoñ.

⁴⁷Mänitä tajjäya'ay jaduhn ñajuøøyy coo ja'a Jesús hänajty ñajuø'øy coo je'e hänajty tøø miänähdon. Mänitä Jesús 147 San Lucas 8, 9

wyiingumedsøøyy tsäyúuyyäp. Mänitä Jesús wyiinjijcädaacy. Mänit ñägapxy cu'ughagujc cooc ja'a Jesús wyit hänajty tøø ñähdoonä, y cooc mänitiä pia'amnajxy. ⁴⁸ Mänitä Jesús ja'a tajjäya'ay ñämaayy:

—Huung, paady miich tøø mba'amnaxy coo tøø mmäbøcy. Nøcxnä jootcujc.

⁴⁹ Jimä Jesús hänajty miädia'agyñä, mänitä jäya'ay tu'ug miejch. Jim hänajty tøø chohnda'agy maa ja'a Jairo tiøjcän. Mänitä Jairo ñämaayyä:

—Tøø ja'a mhuung yho'ogy. Cabä wiindsøn mhadsíjpnät.

Miädoow ja'a Jesús jaduhn. Mänitä Jairo ñämaayy:

—Ca'a mjootmayhaty. Mäbøc. Jujypiøgäp ja'a mhuung häyaa.

⁵¹Mänit hajxy jim miejtsnä maa ja'a Jairo tiøjcän. Coo ja'a Jesús tiøjtägøøyy, caj pøn miøødtøjtägøøyy, jagooyyä Pedro møødä Juan møødä quixy tiaj tieedy. ⁵²Tøghaguuy ja'a cu'ughajxy miähmøøyy jøøbiä xuu'tspä. Mänitä Jesús miänaañ:

—Ca'a hajxy mwi'i jiø'øy mwi'i xiuuch. Caj tøø yho'ogy, nä'ä maab jaduhn.

⁵³Mänitä Jesús ñäxiicä. Ñajuøøby hajxy hänajty coo ja'a quixy hänajty tøø yho'ogy. ⁵⁴Mänitä Jesús ja'a quixy quiø'ø miajtsä. Mänitä Jesús møc miänaañ:

-Huung, pädø'øg.

⁵⁵Mänitä quixy jiujypiøjcy.
Mänit piädø'cy. Mänitä Jesús miänaañ coo hajxy yajcáyät.
⁵⁶Jaanch tehm yagjuøøyy ja'a tiaj ja'a tieedy jaduhn. Mänitä Jesús miänaañ coo hajxy pøn quia'a

yajmøødmädiá'agät neby hänajty tøø jiatiän.

Mänitä Jesús ja'a jiamiøød miøjyaaxy ja'a hajxy nämajmetspä. Mänitä cuhdujt hajxy miooyyä coo ja'a møjcu'uba'ammøødpä hajxy nägøxiä yajnähwá'adsät. Møødä mäjaa hajxy mióoyyäbä coo ja'a pa'amjäya'ay hajxy yajmøcpøgät. ²Mänit hajxy wyiinguejxä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwá'xät, coo ja'a pa'amjäya'ay hajxy yajmøcpøgät. Jaduhn hajxy miädiá'agät coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ. ³Mänit hajxy ñämaayyä:

—Cab hajxy tii mmänøcxät, ni cuhdajt, ni pijty, ni tsajcaagy, ni xädø'øñ. Tu'xojxc-hajtiä ja'a mwit hajxy mmänøcxät, ca'a mietscä. ⁴Homiädyii tøjcä hajxy mmejtstá'agät, jim hajxy mmähmø'øwät høxtä coonä hajxy jim jadähooc mwiimbídät. ⁵Y coo hajxy maa xquia'a yajtøjtägø'øwá'anät, mänit hajxy jim mdsóonät maa ja'a cajptän. Mänitä mdecy hajxy mwiinwóbät nebiä hijxtahnd jaduhn miähmø'øwät coo mijts tøø xquia'a yajtøjtägø'øy — nømä Jesús miänaañ.

⁶Mänit hajxy tiu'ubøjcy. Wiinduhmyhagajpt hajxy hänajty wiädity Diosmädia'agy-yajwa'xpä, pa'amjäya'ay-yajmøcpøjpä.

⁷Ja'a Herodes hänajty jim tuumb gobernador. Mänit miädoyhajty nebiatiä Jesús ja'a hijxtahnd hänajty yajcähxø'øguiän. Cab hänajty ñajuø'øy nebiä wyiinmahñdyhádät. Hix, näje'e hajxy hänajty miäna'añ cooc San Lucas 9 148

tyijy ja'a Juan hänajty tøø jiujypiøcy. Hix, tøø ja'a Juan hänajty yagho'ogyii. ⁸Näje'e hajxy hänajty miänaambä cooc tyijy je'e Elías, ja'a Diosmädia'agy jecy yajwá'xäbä. Näje'e hajxy hänajty jiaac mänaambä cooc tyijy ja'a jecyjiäya'ay tøø jiujypiøcy, ja'a Diosmädia'agy jecy yajwá'xäbä. ⁹Mänitä Herodes miänaañ:

—Høøchä Juan nyajyo'pujxä. Pønäda'a jaduhn wädijp. Madiú'ujøch jaduhn nmädoy yajcähxø'øgy.

Jiaanch tehm yhixaambiä Herodes ja'a Jesús hänajty.

¹⁰Coo ja'a Jesús jiamiøødhajxy wyiimbijtägajch, mänitä Jesús hajxy yajmøødmädiaacy nebiaty hajxy hänajty tøø wiädity. Mänit hajxy miøødnøcxä pactuum, jim mäwiingón maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Betsaida. ¹¹Coo ja'a cu'ughajxy jaduh<u>n</u> miädoyhajty, mänitä Jesús hajxy jim piamejch. Mänit hajxy ñämaayyä coo hajxy jim miähmø'øwät. Mänitä Diosmädia agy hajxy yajmøødmädiaacä cooc ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ. Møødä pa'amjäya'ayhajxy may yajmøcpøjcä.

¹²Tsuujøøñäp hänajty, mänitä Jesús wyiingumedsøøyyä ja'a jiamiøødhajxy ja'a nämajmetspä. Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Näma'aw yø'ø jäya'ayhajxy coo hajxy nøcxy pioo'xnä, coo hajxy nøcxy quiayhøxta'ay wiingtuum maa ja'a cajpt miäwiingonän. Yaa maa hajxy nhíjtäm, cabä tii yaa.

¹³Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:

-Huuc yajcay mijts.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Cab højts tii nmøødä; jagooyyä højts tsajcaagy mägooxc nmøødä møødä hacx metscä. Tøgä nøcxäp højts njuuyyä ja'a hajxy quiayaambiä, hoy hajxy jia nämayyä.

¹⁴Nämägooxmil ja'a ya'adiøjc-hajxy hänajty nägøxiä. Mänitä Jesús ñämaayy ja'a jiamiøødhajxy:

—Näma'aw hajxy ween hajxy yhäñaaguiäda'agy naaxwiin näjuxychägui'xmajcjaty.

¹⁵Mänit hajxy ñämaayy coo hajxy jaduhn yhäñaaguiädá'agät. Mänit hajxy yhäñaaguiädaacy nägøxiä. ¹⁶Mänitä Jesús ja'a mägooxpä tsajcaagy quioondsooyy møødä metspä hacx. Mänit chajhee'py. Mänitä Dios pia'yaaxy, miänaañ:

—Dioscujú'uyäp coo højts hädaa tøø xmio'oy.

Mänit jaduhn yhaguidøøyy. Mänitä jiamiøød miooyy coo hajxy jaduhn yajwá'xät maa ja'a cu'ugän. ¹⁷Mänit hajxy nägøxiä quiaayy cu'uxiä. Majmejtscach ja'a caadiuc quiunajxy.

¹⁸Wiingxøø hänajty je'ebä, jimä Jesús ja'a Tieedy hänajty pia'ya'axy hanidiuhmduum. Jimä jiamiøødhajxy hänajty miøødä. Mänitä Jesús yajtøøyy:

—Nébyhøch ja'a cu'ughajxy xñänømy pønhøch høøch.

¹⁹Mänit hajxy yhadsooyy:

—Näje'e hajxy miäna'añ cooc tyijy miich mJuangä ja'a hijty mäyajnäbejpä. Näje'e hajxy miänaambä cooc tyijy miich mhElíasä. Näje'e hajxy jiaac mänaambä cooc tyijy ja'a

jecyjiäya'ay tøø jiujypiøcy, ja'a Diosmädia'agy jecy yajwá'xäbä, y cooc tyijy miičh mje'ejä.

²⁰Mänitä Jesús yajtǿøgumbä:

—Míjtsäts, nej mijts mmänaambä pøn xtyijy høøch.

Mänitä Pedro yhadsooyy:

-Diosquexy miich.

²¹Mänitä Jesús møc miänaañ coo hajxy quia'a nägápxät pøn hänajty je'e. ²²Mänitä Jesús miänáangumbä:

—Høøch ja'a Diosquexypä, hoyhóyhøch njaanch tehm chaachpøga'añ. Cábøch ja'a tsajtøjwiindsønhajxy xñä'ägädä wiingudsähgø'øwa'añ, ni ja'a teedywiindsønhajxy, ni ja'a jäya'ayhajxy jim cuhdujtmøødpä tsajtøgooty. Xyagho'ogáambøch hajxy, pero cudägøøgxøøjøch njujypiøga'añ.

²³Mänit jiaac mänáangumbä:

-Pønjátyhøch nmädia'agy xpiadu'ubøgáanäp, ween yhamdsoo cuhdujt hajxy ñajtshixø'øy, ween hajxy chaachpøjpä jabom-jabom nébiøch ndsaachpøga'añän. Jadúhnhøch nmädia agy hajxy hoy xpianócxät. 24 Pøn jiugyhajt ja wi'i yaghoyø'øwaamb, nä'ägä cuhdägoyyaamb je'e. Pero pøn jiugyhajt jaduhn yajtägoyyaamb ja'a høøchcøxpä, nä'ägä hodiuum je'e miähmø'øwa'añ. ²⁵Coo hajxy hodiuum mga'a mmähmø'øwät, cab hajxy jaduhn mniyaghoyø'øwøøjät, hoy hajxy mja mäyøøjä hädaa yaabä naaxwiin. ²⁶Pønhøch nmädia'agyquiøxpä, mänítøch jaduhn nmädsähdiunaambä cooch hänajty ngädaactägatsa'añ.

Hajajaamb hänajty yaa neby jim yhajajjiän tsajpootyp maach nDeedy yhitiän, maa ja'a mioonsähajxy yhitiän. ²⁷ Tøyhájthøch jaduhn nmäna'añ, ja'a hajxy yaa tänaabiä, näje'e hajxy jaduhn quia'a tsoj ho'oga'añ høxtä coonä ja'a Dios ja'a miäjaa hänajty yajcähxø'øga'añ.

²⁸Cuductujxøø ja'a Jesús ja'a Pedro miøødwiimbejty tunguhduum Diospa'yaaxpä, møødä Juan møødä Jacobo. ²⁹ Jimä Jesús ja'a Tieedy hänajty pia'ya'axy, mänitä wyiin jiøjp høxtä haamb høxtä tsämaamb quiähxø'cy. Jaanch tehm pioob ja'a wyit jaduhn jiajnä. 30-31 Mänitä Moiséshajxy ñäguehxtøø'xy maa jiajy maa chämamiän møødä Elías. Mänitä Jesús hajxy miøødtägøøyy mädiaacpä. Je'e hajxy hänajty miädiaacypy coo ja'a Jesús hänajty jim nøcxy yho'oga'añ Jerusalén. 32 Hoyyä Pedrohajxy hänajty jia wi'i mia'awa'añ, cab hajxy ñä'ägädä maaho'cy. Mänit hajxy yhijxy coo ja'a Jesúshajxy hänajty jiajy chämamy møødä Moisés møødä Elías. 33 Coo ja 'a Moiséshajxy hänajty wyiimbidaannä, coo ja'a Jesús hajxy hänajty piuhwa'adsaannä, mänitä Pedro ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsøn, hoyøøyy jaduhn coo hajxy yaa tøø nbéjtäm. Ween højts tøjquemy tägøøg cu nhädiuuñ, tu'ug miich mje'e, tu'ug Moisés jie'e, tu'ug Elías jie'e.

Nä'ä nagoobä ja'a Pedro jaduhn miänaañ. ³⁴Mänitä näma'a tehm miapxy quiädaacy maa hajxy hänajtiän. Nädägooyy hajxy jaduhn. Mänitä Pedrohajxy chähgøøbiøjcy. San Lucas 9 150

³⁵Mänit hajxy miädooyy ja'a Dios quiapxy näma'ajooty:

—Høøch nHuung hädaa. Høøch tøø nwiinguexy. Mhamädoowhíjtäp ja'a miädia'agy hajxy.

³⁶Mänitä Jesús hajxy yhijxy coo hänajty nidiuhm tiänaañä. Hamon hajxy jaduhn miähmøøñä. Cab hajxy pøn yajmøødmädiaacy nebiaty hajxy hänajty tøø yhixy.

³⁷ Cujaboom hajxy jim wyiimbijnä tunguhduum. Mänitä Jesús jäya'ay may jiøjcubaadøøyyä. ³⁸⁻³⁹ Mänit tu'jäya'ay møc quiapxy maa ja'a cu'ugän:

—Wiindsøn, tú'uquiøch nhuung. Náxyhøch nhuung møjcu'u xjiaanch tehm ñämejtsä. Møc jaduhn ya'axy, møc chäyuy. Høxtä hahoo'p jaduhn. Hanaxiä jaduhn chaachtiuñii, y cab jaduhn ñä'ägädä nähwa'ach. Wiindsøn, tunä mayhajt, yajnähwáatsägøch nhuung. 40 Tøøch ja'a mjamiøød nja wi'i miänuu'xta'agy cooch nhuung hajxy xyajnähwáatsät, pero cab hajxy jaduhn ñä'ä jajty.

⁴¹Mänitä Jesús ja'a jiamiøød ñämaayy:

—Nej, cájtäm mijts mänaa mmäbøga'añä. Pämädúh<u>ñ</u>tiøch mijts jaduhn njaac mämee'xtuga'añ.

Mänitä cuhuung ñämaayy:

—Woominxä mhuung.

⁴²Cahnä craa hänajty miechñä maa ja'a Jesúsän, mänit yajcädaawä ja'a møjcú'ujäm. Mänit yajtsäyuuyyä. Mänitä Jesús ja'a møjcu'u yhøxquejxy. Mänitä craa ñähwaach. Mänitä tieedy yajcø'ødägøøyyä. ⁴³ Mänitä cu'ughajxy nägøxiä yagjuøøyy coo ja'a Dios miøjjä jiaančhä,

nebiä Jesús ja'a hijxtahnd hänajty yajcähxø'øguiän.

Mänitä Jesús ñämaayy ja'a jiamiøødhajxy:

44—Hoy hajxy wiinjuø'øw; ca'a hajxy mjahdiägoy; høøch ja'a Diosquexypä, nmädsíphøch hajxy jim xyajcø'ødägø'øwaamb maa ja'a cu'ughajxiän nägøxiä.

⁴⁵Pero cabä jiamiøødhajxy ñä'ägädä wiinjuøøyy neby hajxy hänajty tøø miøødmädia'agyiijän. Hix, Jesús jaduhn ca'a yajwiinjuøøyy. Cab hajxy jaduhn yajtøøyy. Tsähgøøby hajxy hänajty.

⁴⁶ Mänit hajxy tiägøøyy yajtsiptaacpä pøn cuhdujt maas møj mo'owáanäp. ⁴⁷ Ñajuøøbiä Jesús hänajty nebiaty hajxy hänajty tiajy miay. Mänitä pigäna'c hoy tu'ug wioy, piädaacy miøjc-haamby. ⁴⁸ Mänit miänaañ:

—Pøn hädaa pigäna'c jaduhn tsógäp ja'a høøchcøxpä, jaduhn mäwiinäts høøch xchojpä. Y pønhøch jaduhn xchojp, je'ech nDeedy jaduhn xjiahmiéjtsäp ja'ach jaduhn tøø xquiéxiäbä. Pøn ja'a møjcuhdujt ca'a tsogaamb maa mijtsän, je'eds ja'a møjcuhdujt jaduhn nä'ägädä mo'owáanäp.

49 Mänitä Juan miänaañ:

—Wiindsøn, tøø højts tu'jäya'ay nhixy. Miichcøxpä ja'a møjcu'u hijty yhøxquexy. Mänit højts jaduhn nnämaayy coo quia'a høxquéjxnät, je'eguiøxpä coo højts xquia'a møødwädíjtäm.

50 Mänitä Jesús miänaañ:

—Cab hajxy jaduhn cu mnämaayy. Pøn højts jaduhn xquia'a mädsiphájtäm, je'e højts jaduhn xmiägu'ughájtäm.

⁵¹Tøø hänajty miäwiingoonnä coo ja'a Jesús hänajty ñøcxaannä tsajpootyp, mänitä jioot yajmøødmädiaacy coo jim ñécxnät Jerusalén. 52 Mänitä jiamiøød mejtstägøøg quiejxø'cy. Mänitä mejtstaact hajxy hoy jia høxta'ay maa ja'a cajpthuung tu'ugän jim Samarianaaxooty. 53 Pero cab hajxy jaduhn ñä'ä tøjmooyyä, je'eguiøxpä coo hajxy hänajty jim jiaac nøcxa'añ Jerusalén. Hix, cabä Samariabä-jäya'ayhajxy hänajty miøødnijiootpaadyii ja'a jäya'ayhajxy hänajty tsänaabiä Jerusalén. 54 Coo ja'a Jacobo jaduhn miädooyy møødä Juan, mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Wiindsøn, tähooc ja'a Elías jøøn jim miøjyaaxy tsajpootyp nebiä haxøøgjäya'ayhajxy jaduhn tióyät. Nej, mmäná'anäp miich jaduhn coo højts jøøn jim nmøjyáaxpät tsajpootyp neby hajxy jaduhn tióobiät ja'a højts jaduhn xquia'a tøjmo'owaambä.

⁵⁵Mänitä Jesús wyiinhee'ppejty; mänit yhojy:

—Mijts, cab hajxy mnajuø'øy coo haxøøgwiinmahñdy hajxy mmøødä. ⁵⁶Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin nébiøch ja'a jäya'ayhajxy jaduhn nyajnähwa'ads nyajcuhwá'adsät. Cábøch hajxy jaduhn nyajcuhdägoyya'añ.

Mänit hajxy jim tiu'ubøjnä, ñøcxy hajxy wiingcajpt.

⁵⁷ Jim hajxy hänajty tiu'uyo'oyñä, mänitä jäya'ay hajxy tu'ug piaaty jim tu'haam. Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Wiindsøn, nja wi'i pianøcxáambiøch miich majaty miich mnøcxa'añän. 58 Mänitä Jesús miänaañ:

—Ja'a xøøgaa, jimä jiut je'e; ja'a muuxy, jimä pie'eñ je'e; pero høøch ja'a Diosquexypä, cábøch ndøjc jaduhn maach nboo'x nhäñá'awät.

⁵⁹ Mänitä Jesús wiinghäna'c ñämáaguiumbä:

—Høøch padu'ubøjcäc.
Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Mänítøch miičh nbadu'ubøgät cooch ndeedy hänajty tøø yho'nä, cooch hänajty tøø nyajnaaxtägøøñä.

60 Mänitä Jesús miänaañ:

—Ja'a jäya'ayhajxy ca'a mäbøjpä, je'e miich ja'a mdeedy hajxy xyajnaaxtägø'øwáanäp. Pero miich, nøcx ja'a Diosmädia'agy yajwa'x coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ.

⁶¹Mänitä Jesús ñämaayyä wiingjäyá'ayägumbä:

—Wiindsøn, nja wi'i pianøcxáambiøch miich, pero nøcxyhøch ja'a njujy nmägu'ug nhuuc hawaanä jayøjp cooch miich jaduhn nbadu'ubøgaannä.

62 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pønhøch jaduhn xjia wi'i piawäditaamb, cooch nmädia'agy hamuumdu'joot xquia'a mäbøjcät, cábøch jaduhn hoy xpianøcxät.

Mänitä Jesús jäya'ay jiaac wiimbiiyy nädägøøghii'xcumajc. Mänit hajxy metscaty metscaty quiejxø'cä majaty ja'a Jesús hänajty ñøcxa'añän. ²Mänit hajxy ñämaayyä:

—Nämayyä jäya'ayhajxy jia mäbøga'añ; je'eds ca'a hijp pøn ja'a Diosmädia'agy yajwá'xäp. Mänuu'xta'ag ja'a Dios hajxy coo ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpä San Lucas 10 152

jiaac quéxät. ³Nøcx hajxy. Mnigwieendähadøøjäp hajxy. Ca'awiindøyhäna'c-hagujc hajxy mwädita'añ. 4Cabä xuumy hajxy mmänøcxät, ni xädø'øñ. Tu'tehngä cø'øg hajxy mmänécxät. Cab hajxy pøn mwiindänaaxiøbät tu'haam. ⁵Coo hajxy muum maa mhamejtstá'agät, myajpóo'xäp ja'a cudøjc hajxy. "Weenä Dios hajxy xmio'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt." Jaduhn hajxy mnämá'awät. ⁶Pø hojiäya'ay ja'a cudøjc-hajxy jaduhn, mänitä Dios jiaanch mó'owät ja'a hoyhajty ja'a weenhajt; pø caj, cab hajxy jaduhn mio'owóøjät. Y cab hajxy jim mnä'ägä mähmø'øwät. ⁷Cab hajxy tøjc-tøjc mwädítät. Jim hajxy mnä'ägädä hídät maa hajxy hänajty tøø mmejtsta'aguiän. Jim hajxy mmähu'ug mmägáyät. Je'e hajxy jaduhn mhú'ugäp mgáyäp tijaty hajxy jaduhn xmiooby. Hawiinmats jaduhn coo hajxy jaduhn xmió'owät, je'eguiøxpä coo hajxy mwiinguexiä. 8Homiädyii cajptä hajxy jaduhn xtiøjmó'owät, mgáyäp hajxy jaduhn tijaty hajxy xmiooby. ⁹Myajmøcpøgäp ja'a pa'amjäya'ay hajxy maa ja'a cajptän. Jaduhn hajxy mnämá'awät: "Tøø miäwiingoonnä coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ ja'a mijtscøxpä." 10 Pero homiädyii cajptä hajxy jaduhn xquia'a tøjmó'owät, callejooty hajxy nøcxy mya'axy: 11"Hädaa cajpt yaabä, cabä quiuhdujthajxy yhoyyä. Paady højts ndecy nwiinwoba'añ. Jaduhnä hijxtahnd miähmø'øwät coo ja'a mguhdujthajxy quia'a hoyyä. Mjahmiédsäp hajxy jaduhn coo miäwiingoonnä coo ja'a Dios

ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ ja'a mijtscøxpä." ¹²Tøyhájthøch jaduhn nmäna'añ, coo ja'a naaxwiimbä hänajty wyiimbida'añ, maas hanaxiä ja'a cajpt jaduhmbä chaachpøga'añ quejee ja'a Sodomacajpt jecy chaachpøjquiän.

13-14'Mjaanch tehm chaachpøgaamb hajxy pønjaty jim tsänaaby Corazíncajptooty møødä Betsaidacajptooty. Maas hanaxiä hajxy mdsaachpøga'añ quejee ja'a jäya'ayhajxy jecy chaachpøjquiän, ja'a hajxy jecy tsänáayyäbä Tirocajptooty møødä Sidóncajptooty. Coo je'e hajxy cu yhijxy ja'a hijxtahnd nej mijts mja hixiän, cu ñajtshixøøyy ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy; cu jiøøyy cu xiuu'ch hajxy jaduhn. 15 Y mijts jim tsänaabiä Capernaum, haagä jiiby mijts mhäda'aga'añ møjcu'uhaam. Cab hajxy jim mnøcxa'añ tsajpootyp neby hajxy mdijjiän.

¹⁶Mänitä Jesús ñämaayy ja'a jiamiøødhajxy ja'a nädägøøghii'xcumajcpä:

—Pønjaty mijts mmädia'agy xyhamädoowhíjtäp, jaanä jadúhnhøch nmädia'agy hajxy xyhamädoowhíjtäbä. Pero pønjaty mijts mmädia'agy xquia'a hamädoowhíjtäp, ni høøch nmädia'agy hajxy xquia'a hamädoowhíjtäbä; ni ja'a nDéedyhøch miädia'agy xquia'a hamädoowhíjtäbä, ja'ach tøø xquiéxiäbä.

¹⁷Mänitä nädägøgghii'xcumajcpähajxy tiu'ubøjcy Diosmädia'agy-yajwa'xpä. Cujecy hajxy wyiimbijtägajch. Jaanch tehm jiootcujc hajxy hänajty. Mänit hajxy miänaañ:

—Wiindsøn, høxtä ja'a møjcu'u højts nmädia'agy hajxy tøø xmiäbøjcä ja'a miičhcøxpä.

¹⁸Mänitä Jesús miänaañ:

—Tøyhajt jaduhn. Nhíjxhøch ja'a Satanás coo jim quiahy tsajpootyp. Nebiä wädsucän jaduhn jiatcøøyy. ¹⁹Huuc mädow hajxy, tøøch mijts ja'a mäjaa nmo'oy coo mijts tsahñdy myajtéenät møødä caa'pty, y coo ja'a møjcu'u hajxy mga'a yajmäjädá'agät; y cab hajxy nej mjada'añ. ²⁰Paady hajxy mxoondá'agät coo ja'a mxøøhajxy jim yhity cujaay tsajpootyp. Cab jaduhn ñejpiä pø tøø ja'a møjcu'u ja'a mmädia'agyhajxy xmiäbøjcä.

²¹Mänitä Jesús jiaanch tehm yajxoondaacpøjcä ja'a Dioshespíritu. Mänitä Jesús miänaañ:

—Teedy, míičhäts jim Wiindsønhajp tsajpootyp møød hädaa yaabä naaxwiin. Chojpy miičh mjoot jaduhn coo ja'a hajxy ca'a høxpøcypiä wyiinjuø'øwät tijaty ja'a hajxy høxpøcypiä tøø mga'a yajwiinjuø'øy. Páadyhøch miičh hoy nnänømy.

²²Mänitä Jesús ñämaayy ja'a jiamiøødhajxy:

—Tøøch nDeedy ja'a cuhdujt xquiøxy mo'oy. Cábøch pøn xñajuø'øy pønhøch høøch, jagóoyyøch nDeedy jaduhn xñajuø'øy. Y jagóoyyøch nDeedy nnajuøøbiä. Ñajuøøby hajxy je'ebä pønjátyhøch tøø nyajnähdijy coo hajxy ñajuø'øwät.

²³Mänitä Jesús ja'a jiamiøød wyiinhee'ppejty ja'a hajxy nämajmetspä. Mänit hajxy hawiing ñämaayyä:

—Jootcujc hajxy jaduhn mhídät je'eguiøxpä cooch mijts ja'a

hijxtahnd may tøø nyajnähixø'øy. ²⁴Tøyhájthøch jaduhn nmäna'añ. Ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy møødä gobiernähajxy, nämay hajxy jia hixaañ tijaty mijts mhijxyp. Nämay hajxy jia mädowaañ tijaty mijts mmädooby.

²⁵Mänitä ley-yajnähixøøbiä tu'ug tiänaayyø'cy. Mänitä Jesús hoy miäyajtøy:

—Wiindsøn, tiich ngudiúnäp nébiøch cøjxta'axiøø njugyhádät nebiä Dios jiugyhatiän.

Paadiä Jesús jaduhn nämaayyä, nä'ä mädia'agyhixáanäp hänajty je'e waamb hänajty yhadsowa'an. ²⁶Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Neby jaduh<u>n</u> ji<u>m</u> myi<u>n</u> cujaay maa ja'a leyän. Neby jaduh<u>n</u> mwiinjuø'øy.

²⁷Mänitä ley-yajnähixøøbiä yhadsooyy:

—Jaduhn jim myin maa ja'a leyän coo ja'a Dios mwiingudsähgø'øwät hamuumdu'joot. Jaanä jaduhn jim myiimbä coo hopiønä mdsógät mba'häyówät nebiä mni'x nebiä mgopc mdsoquiän.

²⁸Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:

—Hoy jaduhn tøø mhadsoy; coo jaduhn mgudiúnät, mänit jim mnǿcxät tsajpootyp.

²⁹Pero yajcumayaambä ley-yajnähixøøbiä hänajty. Mänit miänáangumbä:

—Pøn jaduhn mnänøømby cooch hopiønä ndsógät nba'häyówät.

30 Mänitä Jesús yhadsóogumbä:

—Nhuuc yajmøødmädiá'agyhøch mädia'agy tu'ug, nej miičh jaduhn hoy mwiinjuø'øwät. Jiibiä jäya'ay hänajty tu'ug yhäda'agy Jericó. Jerusalén hänajty tøø chohnda'agy. Tu'haamhädaacpä ja'a mee'tspä piaaty. Cøjx jaduhn miée'tsäxä møødä wyit. Mänit hoyhoy wiobho'cä. Nebiä ho'ogypiän hajxy jaduhn ñähgueecy. 31 Mänit teedywiindsón tu'ug ñajxy. Coo ja'a mähdiøjc jaduhn yhijxy, cab jaduhn tiänaaxiøjpy. Jiuhyohy jaduhn. ³² Jaduhndsä tsajtøjcueendähajpä tu'ug ñajxpä; jaduhn je'e jiuhyohbiä. 33 Mänitä Samariabäya'ay tu'ug ñajxpä. Coo jaduhn yhijxy, mänitä hojioot miøødhajty. 34 Mänitä mähdiøjc chooyøøyy aceitehaam møødä vinohaam. Mänit yhamäguijty withaam maa hänajty tøø jiotiän. Mänitä yhamdsoo jäyujcøxp yujtsehñ. Mänitä mähdiøjc hoy ñajtsømø'øyii maa ja'a mejtstaactän. Mänit jim yhijxä. ³⁵Cujaboomä Samariabäya'ay ja'a cudøjc plataxädø'øñ metsc miooyy. Mänit ñämaayy: "Tunä mayhajt, huuc cueendähat yø'ø mähdiøjc. Mäduhntiä xädø'øn mjaac yajtun, mänítøch jaduhn nmoodiägátsät cooch nwiimbijtägátsät."

³⁶Mänitä Jesús ja'a ley-yajnähixøøbiä miäyajtøøyy:

—Pøn maas hoyhäna'c tøø piädsømy yø'ø nädägøøgpähajxy.

³⁷Mänitä ley-yajnähixøøbiä yhadsooyy:

—Ja'a häna'c hojioot møødhájtäbä. Mänitä Jesús miänaañ:

—Nøcx, y jaduhn miich hojioot mmøødhájpät.

³⁸Mänitä Jesúshajxy tiu'ubójcumbä. Mänit hajxy miejch wiingcajptooty. Mänitä Jesús yajtøjtägøøyyä ja'a to'oxiøjc tu'ug ja'a xøhajpä Marta. ³⁹Jimä Marta piuhdo'oxy hänajty tu'ug ja'a xøhajpä María. Mänitä María ja'a Jesús wyiinhøxtaacy. Yhamädoowhidaamby hänajty je'e waambaty ja'a Jesús hänajty miädia'aga'añ. ⁴⁰ Pero wyi'i jioodhadøøtsäp ja'a Marta tiuung hänajty. Mänitä Jesús ñämaayy:

—Wiindsøn, nej miich jaduhn mnijiäwø'øyii cooch nbuhdo'oxy ja'a tuung tøø xyajmänähgueegø'øy. Huuc näma'aw weench xpiuhbety.

⁴¹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Marta, Marta, madiu'u miich mwi'i tiajy mwi'i miay. ⁴² Tu'tu'uyyä jaduhn yhawiinmatsä. Hoyyä mbuhdo'oxy jaduhn quiudiuñ. Cabä María ja'a cuhdujt jaduhn pøn piøgáanäxä cooch nmädia'agy jaduhn xyhamädoowhíjtät.

Wiingtuumä Jesús ja'a Dios hänajty pia'ya'axy. Coo pia'yaaxpädøøyy, mänitä jiamiøød tu'ug miänaañ:

—Wiindsøn, højts Diospa'ya'ax yajnähixøøyyäc nebiä Juan ja'a jiamiøød yajnähixøøyyän.

²Mänitä Jesús miänaañ:

—Coo ja'a Dios hajxy hänajty mba'ya'axa'añ, jaduhn hajxy mmäná'anät:

> Dios, miičh højts nDeedyhajpy. Jim mhity tsajpootyp. Weenä jäya'ayhajxy nägøxiä xwyiingudsähgø'øy. Weenä mmäjaa myajcähxø'øgy.

Weenä mmädia'agy hajxy yaa xmiäbøjcä hädaa yaabä naaxwiin neby hajxy jim xmiäbøjcän tsajpootyp.

Móoyyäc højts ja'a cay jäda'axøø neby højts cu'uxiä ngáyät.

⁴ Højts ja'a pojpä cädieey mämée'xäc neby højts jaduh<u>n</u>

nmämee'xiän pønjaty højts xñägädieeyøøby. Cabä møjcu'ugong cuhdujt mmó'owät coo højts xjiøjcapxø'øwät, coo højts ja'a haxøøgpä xyajnähdíjät.

⁵Mänitä Jesús miänáangumbä: —Tsøg hajxy jaduhn mänáanäm coo mijts mmägu'ughajpä mmøødä tu'ug. Coo miičh cuptsuhmdä nøcxy mnäma'ay: "Mägu'ughajpä, høøchä tsajcaagy tägøøg yajyujwáanäc. ⁶ Ja'a nmägu'ughájpøch tu'ug tøø miech. Jäguem chooñ. Cábøch tii nmøødä tiich jaduhn nnä'ä mó'owäp." ⁷Wehndä mmägu'ughajpä jiiby tøgooty xyhadsówät: "Ca'a xyhadsipy. Hagø'øy ja'a tøjcän. Tøø højts ngøxy maaho'nä møødhøch nhuunghajxy. Cábøch nbädø'øgaannä cooch miich jaduhn tijaty nmó'owät." ⁸Tøyhájthøch jaduhn nmäna'añ, hoy jaduhn xjia mägu'ughaty, cab jaduhn xñä'ä näbädø'øgáambät coo miich tijaty xmió'owät. Pero coo miich tehngajnä mwi'i ñé'emät, mänit jaduhn piädø'øgät, mänit jaduhn xmió'owät tijaty miich hänajty myajmaajiajpy. ⁹Tøyhájthøch jaduhn nmäna'añ, coo mijts ja'a Dios tijaty mmäyujwá'anät tehngajnä, tsipcøxp jaduhn xñä'ägädä mó'owät. 10 Coo pønä Dios tijaty miäyujwá'anät tehngajnä, tsipcøxp jaduhn ñä'ägädä mo'owa'añii.

11'Pø jim mhuunghajxy, coo tsajcaagy xmiäyujwá'anät, cabä tsaa mmo'owa'añ; coo hacx xmiäyujwá'anät, cabä tsahñdy mmo'owa'añ. 12O coo tseediu'udy xmiäyujwá'anät, cabä caa'pty

mmo'owa'añ. ¹³Hojiatypä ja'a mhuung hajxy jaduhn mmooby, hoy hajxy mja ca'awiindøyyä. Mänaxiä ja'a mDeedyhajxy jim tsajpootypä xmió'owät ja'a yhEspíritu coo mijts jaduhn mmäyujwá'anät.

¹⁴Wiinghooca Jesús ja'a møjcu'u hänajty yhøxquexy. Tøø jäya'ay hänajty tu'ug yaghuumyii. Coo ja'a mähdiøjc ñähwaatsnä, mänit quiapxø'nä. Yagjuøøyy ja'a jäya'ayhajxy jaduhn. ¹⁵Pero näje'e hajxy jaduhn miänaañ:

—Yø'ø craa, ja'a møjcu'ugongä miäjaa jaduhn miøødhájtäp, paadiä møjcu'u yhøxquexy. Ja'a møjcu'ugong, ja'a møjcu'u wyiindsønhajxy je'e.

¹⁶Näje'e häna'c ja'a Jesús hajxy hänajty ñäma'ay coo hijxtahnd ween yajcähxø'øgy, ja'a jim tsajpootypä. Wyiinmahñdyhixaambiä Jesús hajxy hänajty. ¹⁷Pero ñajuøøbiä Jesús hänajty nebiaty hajxy hänajty wyi'i tiajy wyi'i miay. Mänit miänaañ:

—Homiädyii cajptä, coo ja'a cu'ughajxy ñiyhawiingpäda'agóøjät, coo hajxy tu'tøjc ñimiädsibø'øwøøjät, cuhdägóyyäp ja'a chäna'ahajxy jaduhn. 18 Jaanä jaduhnduhmbä, coo Satanáshajxy ñimiädsibø'øwøøjät, cuhdägóyyäp hajxy je'ebä. Mijts jaduhn mänaamb cooch tyijy ja'a møjcu'uhajxy nhøxquexy ja'a møjcu'ugongä miäjaagøxpä. 19 Pero coo häxøpy jaduhn tiøyyä, maa mijts mjamiøød ja'a mäjaa hajxy yhuuc paatpä coo ja'a møjcu'u hajxy yhøxquexy. Cähxø'p jaduhn coo mijts ja'a tøyhajt hajxy mga'a møødä. 20 Pero høøch, ja'a

San Lucas 11 156

Diosmäjaagǿxpøch ja'a møjcu'uhajxy nhøxquexy. Y cähxø'p jaduhn coo miäwiingoonnä coo Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ ja'a mijtscøxpä.

21 'Tsøg jaduhn mänáanäm, coo ja'a jäya'ay jaanöh møcpä cwieendähádät ja'a yhamdsoo tøjc, coo pujxt coo wojpt hänajty miøødä, cabä mee'tspä jaduhn tiägø'øwät. ²² Pero coo jäya'ay maas ca'awiindøybä miédsät, cabä cudøjc jaduhn miäjädá'agät. Pøjcäxäp ja'a piujxt ja'a wiojpt jaduhn ja'a tyijy yajmäjäda'agaambiä. Møød jaduhn piøjcäxäbät tijaty jiiby miøød tøgooty. Y høøöh, jaduhn mäwíinäts høööh ja'a møjcu'ugong nga'a yajmäjäda'agy.

²³ 'Pønhøch jaduhn xquia'a møødpädø'p, høøch nmädsip je'eduhn. Y pønhøch jaduhn xquia'a møødtuumb, je'e jaduhn yajma'p pønjátyhøch nmädia'agy xjia wi'i miäbøgáanäp.

²⁴Mänitä Jesús miänáangumbä: —Tsøg jadähooc mädiáaccumbä. Coo ja'a møjcu'u piädsømät maa jäya'ay tu'ugän, mänit tiägø'øy poo'xtaacthøxtaabiä pactuum. Y coo jaduhn quia'a páadät, mänit miäna'añ cooc jim wyiimbida'añ maa tøø yhuuc pädsøømbän. ²⁵Coo jim miejtstägátsät maa ja'a jäya'ayän, tøø ja'a jäya'ay hänajty wyiinmahñdymech nebiä tøjc wa'adspän. ²⁶Mänitä møjcu'u ja'a jiamiøød nøcxy wioy juxtujc ja'a maas haxøøgpä. Mänit hajxy nägøxiä tiägø'øy maa ja'a jäya'ayän tsänaabiä. Y maas haxøøg ja'a jäya'ay ñä'ägä jaty quejee hänajty.

²⁷ Jimā Jesús hānajty miādia agyñā, mānitā to oxiøjc tu'ug yaaxy cu'ughagujc: —Jootcujc miičh mdaj mdsi'tsc jaduhn yhity je'eguiøxpä coo miičh tøø xyajtso'ogy tøø xyajyeegy.

²⁸Mänitä Jesús miänaañ:

—Je'eds maas jootcujc hijp, pønjatiä Diosmädia'agy cudiuumb.

²⁹⁻³⁰Tehngajnä ja'a Jesús ja'a cu'ug hänajty jiaanöh tehm ñämugø'øyii may. Mänitä Jesús miänaañ:

—Cabä jäya'ay howyiinmahñdy hajxy miøødä, ja'a hajxy jäda'ahatypä. Ja'a hijxtahnd hajxy jia wi'i yhixaamby, ja'a hoy-yagjuǿøñäbä. Pero cab hajxy jaduhn yaghixa'añii. Jagooyyä hajxy jaduhn yhixa'añ cooch høøch jaduhn njada'añ nebiä Jonás jecy jiajtiän mänaa jim quiexyiijän Nínivecajptooty. Dios jaduhn quejx. ³¹Coo jaduhn yhabáadät coo ja'a jäya'ayhajxy hänajty yajnähdija'añii, mänitä to'oxiøjc piädø'øga'añ, ja'a jecy hanéhmäbä jim jäguemnaax ja'a jøømbojmänajpä. Je'e jaduhn mäna'anaamb coo ja'a jäya'ayhajxy haxøøgtuum. Je'eds ja'a Salomón hoy tøø miämädoona'ay, je'eguiøxpä coo ja'a Salomón hänajty jiaanch tehm quiuhwijjiä. Y cabä Salomón cuhdujt hänajty jiaty møødä nébiøch høøčh jaduhn nmøødän. 32 Y ja'a jäya'ayhajxy jecy tsänáayyäbä Nínivecajptooty, jaduhn hajxy miäna'anaambä coo ja'a jäya'ayhajxy haxøøgtuum. Coo ja'a Jonás ja'a Diosmädia'agy hoy yajwa'xy jim Nínivecajptooty, mänitä jäya'ay ja'a yhaxøøgwiinmahñdy hajxy ñajtshixøøyy. Y cabä Jonás cuhdujt

hänajty jiaty møødä nébiøch høøch nmøødän.

33'Coo ja'a jäya'ay jøøn hajxy quiuhno'ogø'øy, cøxp hajxy jaduhn piäda'agy, nebiä jäya'ayhajxy jaduhn quiudøø'xøøjät ja'a hajxy tøjtägøøbiä. Cabä jøøn hajxy yu'uch, ni cab hajxy quiuhjupy cajónghaam. 34-36 Cooch mijts ja'a nmädia'agy hamuumdu'joot xmiäbøjcät, hoy hajxy jaduhn mwädítät homiänaajä. Pero cooch nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøjcät, hagoodstuum hajxy jaduhn mhídät. Homiänáajøch nmädia'agy hajxy xmiäbøjcät neby hajxy hagoodstuum mga'a cá'awät.

³⁷Coo ja'a Jesús miädiaacpädøøyy, mänitä Jesús wioonøcxä mägaabiä ja'a fariséwäm. Coo jim miejch maa ja'a fariseo tiøjcän, mänit yhäñaaguiädaacy meexäwiinduum. ³⁸Jaguiø'øbujy ja'a Jesús yhäñaaguiädaacy. Caj quiø'øbujy nebiä judíoshajxy hänajty quiuhdujthatiän. Coo hajxy hänajty tiägø'øwa'añ caabiä, mänit hajxy hänajty quiø'øbujy. Coo ja'a Jesús quia'a cø'øbujy, yagjuøøyy ja'a fariseo jaduhn. ³⁹Mänitä Jesús miänaañ:

—Mijts fariseodøjc, jaduhn hajxy mja wi'i quiähxø'øga'añ nebiä hoyhäna'cän jim cu'ughagujc. Pero cabä mjoot cabä mjuøhñdyhajxy yhoyyä, je'eguiøxpä coo hajxy mwi'i mieeëh mwi'i pioty. ⁴⁰ Caj mijts mwiinmahñdy yhoyyä. Tøø ja'a Dios ja'a mni'x ja'a mgopc-hajxy xquiunuu'xä. Tøø ja'a mjoothajxy xjia cunúu'xäbä coo ja'a mjuøhñdyhajxy hoy cu mhijty. ⁴¹ Coo ja'a häyoobäya'ay hajxy

mbuhbédät hamuumdu'joot, mänit hajxy jaduhn mnähwá'adsät.

42'Mijts fariseodøjc, haxøøg hajxy mjada'añ mhabeta'añ. Xiøøbä hajxy mja nä'ä wi'i quiuyoxø'øy yø'øbi'c jøø'xychooy jiiby tsajtøgooty. Pero cabä Diosmädia'agy hajxy mgudiuna'añ maa jaduhn myiñan coo hajxy hoy mwädítät, coo ja'a Dios hajxy mwiingudsähgø'øwät. Pedyii ja'a Diosmädia'agy hajxy mgudiúnät.

43'Mijts fariseodøjc, haxøøg hajxy mjada'añ mhabeta'añ. Mjaanch tehm yajcumayaamb hajxy jaduhn. Jiiby hajxy mja wi'i yhäña'awa'añ maa ja'a häñaabiejt hojiatypän jiiby tsajtøgooty. Y chojpy ja'a mjoothajxy jaduhn coo ja'a cu'ug hajxy xi'ig xon xwyiingudsähgø'øwät jiiby halaplaaz.

44'Mijts fariseodøjc, mijts ley-yajnähixøøbiädøjc, mhøhndaacp hajxy jaduhn. Cab hajxy myajcähxø'øgy coo ja'a mguhdujthajxy quia'a hoyyä. Y pønjaty ja'a mmädia'agyhajxy xpianøcxäp, tu'udägooby hajxy je'ebä, je'eguiøxpä coo hajxy quia'a najuø'øy coo mijts mguhdujt jaduhn yhaxøøgä.

⁴⁵Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a ley-yajnähixøøbiä tu'ug:

—Wiindsøn, coo jaduhn mmäna'añ, haxøøg højts jaduhn xñänøømbä.

46 Mänitä Jesús miänaañ:

—Mijts ley-yajnähixøøbiädøjc, jaanä haxøøg mijts mjadaambä mhabetaambä. Hanaxiä mijts ja'a tsipjatypä myajnähixø'øy. Ni pøn jaduhn quia'a jada'añ nej mijts myajnähixø'øyän. Y cab hajxy hamdsoo mgudiuna'añ neby hajxy myajnähixø'øyän ni wee<u>ñ</u>tiä.

47-48'Haxøøg hajxy mjada'añ mhabeta'añ. Haxøøg mijts mguhdujt nebiä mhap ja'a mdeedyhajxy hijty chäna'ay yhäyoyyän jegyhajty. Je'eds hajxy jaduhn yagho'c ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy yajwá'xäbä. Y mijts ja'a tiøjc-huunghajxy myajcójjäp maa hajxy jecy ñaaxtägøøyyän. Myajcähxø'py hajxy jaduhn coo ja'a mhap ja'a mdeedy hajxy tu'ugwiinmahñdy mmøødhity.

49'Ñajuøøbiä Dios jaduhn. Je'e jaduhn mänaan: "Nguexáambiøch nguguexyhajxy maa yø'ø häna'c-hajxiän. Näjé'ejøch nguguexyhajxy xyagho'ogaanä. Näje'e hajxy ñä'ä tsaachtiuna'añii." 50 Ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä, pojpätuum cädieediuum hajxy jaduhn miähmø'øwa'añ ja'a Dios quiuguexycøxpähajxy, ja'a hajxy tøøbä yagho'ogyíijäbä nägøxiä. Mänit hajxy tiägøøyyä yaghó'cäbä mänaa hädaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. ⁵¹ Møødä Abel yaghó'cäbä møødä Zacarías. Tsajtøghaguuy ja'a Zacarías yagho'cä jim mädøyyä maa ja'a altarän. Tøyhajt jaduhn coo ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä miähmø'øwa'añ pojpätuum cädieediuum.

52 'Mijts ley-yajnähixøøbiädøjc, haxøøg hajxy mjada'añ mhabeta'añ. Cabä cu'ug ja'a tøyhajt hajxy mnä'ä mo'owa'añ. Cabä tøyhajt hajxy hamdsoo mnä'ä tsocy. Mijts ja'a cu'ug mwi'i quiapxhiimby nebiä tøyhajt hajxy jaduhn quia'a páadät. ⁵³ Mänitä Jesús jiaanch tehm miäjootma'tä ja'a fariseodøjc møødä ley-yajnähixøøbiädøjc. Mänit hajxy tiägøøyy mäyajtøøbä madiu'u. ⁵⁴ Jia wiinmahñdyhixaan ja'a Jesús hajxy jaduhn neby hajxy jaduhn cu yajnähdsøømy.

Mänitä jäya'ayhajxy yhamugøøyy milhaam høxtä niñø'tsmujcä hajxy jaduhn. Mänitä Jesús ja'a jiamiøød hawiing ñämaayy:

—Cabä fariseos miädia'agy hajxy mmäbójcät. Nämay häna'c jaduhn tiu'udägoy coo ja'a fariseos miädia'agy hajxy miäbøjcä. Hix, høhndaacp ja'a fariseoshajxy jaduhn. Yajnajuø'øwaamb jaduhn tsipcøxp coo hajxy jaduhn yhøhnda'agy. Hoy hajxy hoy jia capxy jia mädia'agy, cab hajxy hamdsoo hoy quiudiuñ. ²Hix, cab jaduhn tii ñä'ägädä mähmø'øwa'añ jañägapxy. Haagä cähxø'øgaamb jaduhn cøxiä. 3 Jaanä jaduhnduhmbä ja'a mijtscøxpä, waambaty hajxy tøø mmäna'añ hamee'ch, yajmädowaamb jaduhn cu'ughagujc.

4'Mägu'ughajpädøjc, cab hajxy mdsähgø'øwät pøn ja'a mni'x ja'a mgopc xyaghó'cäp. Cab jaduhn nej xjiaac túnät. ⁵Pero ja'a Dios hajxy jaduhn mdsähgø'øwäp. Je'edsä cuhdujt møød coo ja'a mjugyhajthajxy xyajcuhdägóoyyät, y coo hajxy xpiädá'agät haxøøgtuum.

⁶'Høxtahmdsä muuxyhuunghajxy, hoy hajxy yaa tii quia'a ja wa'añ, jiahmiejchpä Dios je'e. ⁷Mänaxiä mijts ja'a Dios xquia'a jahmiédsät. Paady hajxy jaduhn mga'a

tsähgó'øwät. Xjiaanöh tehm chojp mijts ja'a Dios høxtä xmiooby hajxy tijaty hajxy myajmaajiajpy.

⁸ 'Tøyhájthøch jaduhn nmäna'añ, høøch ja'a Diosquexypä, pønhøch xquiapxpaatp cu'ughagujc, je'ech jaduhn ngapxpaattägatsaamby jim tsajpootyp ja'a Diosmoonsäwiinduum. ⁹ Pero pønhøch jaduhn xquia'a capxpaatp cu'ughagujc, ni je'ech jaduhn nga'a capxpaadaambä ja'a Diosmoonsäwiinduum.

10 'Pønhøch haxøøg xñänøømb, mee'xáanäp je'e. Pero coo ja'a Dioshespíritu hajxy haxøøg ñänømät, cab hajxy jaduhn miée'xänät.

11'Coo mijts häna'c mädsibø'øbä xyajnøcxät tsajtøgooty o jim maa ja'a hagujtøjcän, cab hajxy mdaj mmáyät waamb hajxy mmädiá'agät, 12 je'eguiøxpä coo ja'a Dioshespíritu hajxy xñajtscapxøøyyät waambaty hajxy jaduhn mhadsówät.

¹³Mänitä Jesús ñämaayyä tu'jäya'ay maa ja'a cu'ugän:

—Wiindsøn, nämáayyägøch nbuhya'ay cooöhä nnädeedyñaax xpiuhmó'owät.

¹⁴Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:

—Pønhøch tøø xquiuhdujtmo'oy cooch mijts nhané'emät.

¹⁵Mänitä Jesús miänáangombä:

—Mnigwieendähadøøjäp hajxy coo hajxy tii mga'a hadsógät. Cab hajxy nøcxy mdajy mmay coo hajxy cøxiä mga'a møødä.

¹⁶Mänit miänáangombä:

—Tsøg hajxy mänaanäm, jii jäya'ay hijty tu'ug jaanch tehm miäyøø. Mänitä ñøø miooc may yajpädø'cy. ¹⁷ Mänit tiägøøyy tajpä

maabiä: "Nébiøch nnøø nmooc ndúnät. Maach jaduhn nnä'ä pädá'agät." ¹⁸ Mänit miänáangombä: "Tøøch nnajuø'øy maach nbädá'agät. Nyajmá'adäbøch yø'ø ndsehx. Maas crúundøch ngójät. Jíibyhøch nnøø nmooc ngøxy pädá'agät, mädúhñtiøch nmøødä. 19 Cábøch jaduhn tii ndájnät nmáañät. Jootcujc-høch jaduhn ndsänáañät nhäyóonät majiomøjt. Poo'xáambøch, cayáambøch hu'ugáambøch, xoonda'agáambøch." ²⁰Mänitä Dios ja'a craa ñämaayy: "Miich, cab jaduhn mnä'ägä mäbøcy. Jäda'a coods mho'oga'añ. Yø'øduhn tøø mwi'i piädá'aguiäbä, pøn jaduhn mämähmø'øwaamb." ²¹ Jaduhndsä mäyøøjäya'ayhajxy jiaty yhabety pønjaty maxiädø'øñ jaduhn tehngajnä yajmujp yhamdsoogøxpähajxy. Pero maa ja'a Dioswiinduumän, häyoob hajxy jaduhn.

²²Mänitä Jesús ja'a jiamiøød ñämaayy:

-Ca'a hajxy mdajy mmay tii hajxy mnäjugyhadaamby, tii hajxy mgayaamby, tii hajxy mwithadaamby. 23 Cab hajxy nøcxy mdajy mmay coo hajxy cøxiä wiinä mga'a møødä. 24 Høxtahmds yø'ø muuxyhajxy, cab hajxy tiuñ xiajy. Cab hajxy tii ñi'iby; cab hajxy tii yajpädø'øgy; cabä tsehx hajxy miøødä. Ja'a Dios jaduhn yagjøø'xp. Y mijts, mmaas tsoobaatp hajxy quejee ja'a muuxyhajxy. ²⁵Hoy hajxy mäduhntiä mja taj mja máyät, cab hajxy hamdsoo mniyajyeegøøjät ni weentiä. 26 Pø cab hajxy hoy hamdsoo mniyajyeega'añii, cab hajxy tii mdaj mmáyät.

San Lucas 12 160

²⁷ 'Høxtahmds yø'ø pøjy, yee'p vø'ø. Pero cab tiuñ xiajy; cab pyiidyhädiuñ. Tøyhajt jaduhn, ni ja'a rey Salomón jecy quia'a nä'ägä mäbaaty nej yø'ø pøjjiän, hov howyit hänajty jia møødä. ²⁸Hoyyä Dios yø'ø pøjy yajxón jia cunuu'xy, cab jiecy. Mänaxiä mijts ja'a Dios xquia'a witmó'owät, hoy mijts jaduhn mga'a ja mäbøcy. ²⁹Ca'a hajxy mwi'i tiajy mwi'i miay tii hajxy mgayaamby mhu'ugaamby. 30 Ja'a hajxy jaduhn ca'a mäbøjpä, je'eds hajxy wyi'i tiajpy wyi'i miaaby. Pero mijts, ñajuøøbiä mDeedyhajxy tijaty hajxy myajmaajiajpy. 31 Taj may hajxy nebiä Diosmädia agy hajxy hoy mgudiúnät, mänitä Dios cøxiä xmió'owät.

32'Mägu'ughajpädøjc, ca'a hajxy mdsähgø'øy, hoy hajxy jaduhn mja nä'ä weentiä. Chojpiä mDeedy jioot jaduhn coo mijts xyhuunghádät.
33 Mdóogäp hajxy mäduhntiä hajxy mmøødä; mänitä häyoobäya'ay hajxy mnä'ä mó'owät cøxiä. Jaduhn mijts hoyhajt weenhajt jim mbáadät tsajpootyp. Cab jaduhn pøn jim tii xpiøjcät. 34 Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mgudiúnät, mbáadäp ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy jaduhn. Coo ja'a yaabä naaxwiimbä hajxy mbøcjuø'øwät, cab hajxy tii mbáadät.

35-36 Mänitä Jesús tiägøøyy mädiaacpä nebiä jiamiøødhajxy nähix hahixø'ø yhídät coo hänajty quiädaactägatsa'añ jadähooc. Mänit miänaañ:

—Nähix hahixø'ø hajxy mhídät nebiä homioonsähajxiän coo ja'a wyiindsønhajxy wyiimbídät mägaabiä mähuucpä maa ja'a pøc hu'ug jiadyiijän. Jøønmøød hajxy jaduhn yhahixy. Coo ja'a wyiindsønhajxy miech maa ja'a tiøjcän, mänit hajxy yajtøjtägø'øy. 37-38 Pø jujyñä ja'a mioonsähajxy hänajty, hoy ja tsuhmdä, hoy ja moññä, cumayaambä wyiindsén jaduhn. Tøyhajt jaduhn. Høxtä yajcayøøjäp hajxy ja'a yhamdsoo wiindsøn. 39 Y jaanä jaduhnduhmbä, coo ja'a cudøjc jaduhn ñajuø'øwät mäduhnajtä ja'a mee'tspä miédsät, cab jaduhn ñä'ägä maahó'ogät nebiä mee'tspä jaduhn quia'a tøjtägø'øwät. 40 Jaduhn mijts nähix hahixø'ø mhíjpät. Cab hajxy mnä'ägä najuø'øwät mänáajøch ngädaactägatsa'añ, høøch ja'a Diosquexypä.

⁴¹ Mänitä Pedro yajtøøyy:

—Wiindsǿn, pøn miich hädaa myajmøødmädiaacypy, højtsyähajtiä tøgä nägøxiä.

⁴²Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pøn jaduhn cudiuumb nebiatiä wyiindsøn yhane'emiän, je'eds jaduhn hoy copc-hajp maa ja'a wyiindsón tiojcan. Coo ja'a wyiindsǿn maa ñøcxy, je'eduhn mähmøøby coo jaduhn yajcáyät pøn jiiby hijp tøgooty. 43 Pø cudiuumbä copc-hajpä hänajty hoy, coo ja'a wyiindsøn wyiimbijtägátsät, cumayáanäp jaduhn ja'a wyiindsøn. 44 Mänitä wyiindsøn yajnähdija 'añii coo jaduhn quiopc-hádät mäduhñtiä ja'a wyiindsøn miøødä cøxiä. 45 Pero coo ja'a copc-hajpä miäná'anät coo ja'a wyiindsǿn quia'a tsoj medsa'añ, coo ja'a miämoonsä yhäyoowhixät, coo tiägø'øwät huucpä caabiä,

coo miu'ugǿøjät, ⁴⁶mänitä wyiindsǿn miejtstägatsa'añ jaguiapxy, mänit jaduhn jiaanch tehm chaachtiuna'añii neby hajxy chaachtiuñiijän ja'a hajxy ca'a mäbøjpä.

⁴⁷'Mädyii moonsä jaduhn ca'a mädia'agymiäbøjp, hoy jia najuø'øy nebiaty ja'a wyiindsøn yhane'emyii, jaanch tehm chaachtiunáanäp je'e. ⁴⁸Pero mädyii moonsä ca'a mädia'agymiäbøjp je'eguiøxpä coo quia'a najuø'øy, cab jaduhn jiaty tsaachtiuna'añii. Pøn madiuung jaduhn yajcø'ødägøøyyäp, tsipcøxp jaduhn quiudiúnät nebiaty yhane'emyii.

49 'Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin nebiä tsip jaduhn piädó'øgät. Weenä jäya'ayhajxy ñimiädsibø'øyii. ⁵⁰ Mobadájpøch nho'oga'añ. Jiaanch tehm chójpiøch njoot coo paquiä yhabáadät. 51-52 Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin nebiä jäya'ayhajxy ñimiädsibø'øwøøjät. Cabä jäya'ayhajxy jootcujc ñä'ägä hidaannä. Nimiädsibø'øwáanäp hajxy tu'ugtøgooty. Nädägøøgpäna'c-hajxy yajmuga'añ ja'a nämetspäya'ay. 53 Miøødnimiädsibø'øwáanäp ja'a tiaj ja'a tieedyhajxy. Miø'ødhoc jiaxie'ebhajxy ñimiädsibø'øwa'añii.

⁵⁴Mänitä Jesús ja'a cu'ug ñämaayy:

—Coo ja'a joc piädø'øgy maa ja'a xøø quiuhnaxiän, hijxtahnd je'e coo tiu'uwa'añ. ⁵⁵Y coo jiøømbojy, hijxtahnd jaduhn coo han yhida'añ. Y mnajuøøby hajxy jaduhmbä. ⁵⁶Tøyhajt jaduhn, mnajuøøby hajxy

jaduhn nebiä xøø ñaxa'añ, pero cab hajxy mnajuø'øy tijaty jadáannäp habetáannäp. Hix, hamdsoo ja'a mjoothajxy quia'a tsocy coo hajxy jaduhn mnajuø'øwät.

⁵⁷ Tii hoguiuhdujt hajxy hamdsoo coo mga'a jada'añ. ⁵⁸ Coo pøn hänajty tøø xñäxø'øwø'øy, coo hänajty xyajnøcxy hagujc, tu'haamnøcxpä myajtødiägø'øwät. Pø caj, xchúmäp hajxy jaduhn. ⁵⁹ Y cab jaduhn mdsoj pädsømät høxtä coonä mnuu'xy myajnähwá'adsät pedyii. Jaduhn mäwíinäts Dios hajxy xyajcumädówät.

Mänitiä ja'a Jesús yhawáanäxä coo ja'a Pilato ja'a Galileabäya'ay hänajty näje'e tøø yajyagho'ogyii tsajtøghaguuy. Animalyojxpä Galileabäya'ayhajxy hänajty. Jaduhn hajxy hänajty quiuhdujthaty. ²Mänitä Jesús miänaan.

-Nej, mmänaamb hajxy jaduhnä, paady yø'ø häna'c-hajxy yagho'cä je'eguiøxpä coo maas may ja'a pojpä cädieey hajxy hänajty tøø tiuñ quejee ja'a miägunaaxhajxiä. ³Høøch jaduhn mänaamb, caj. Y coo mijts ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mga'a najtshixø'øwät, jaduhn hajxy mjájpät nägøxiä. 4Y yø'ø häna'c-hajxy nämajmocxtägøøgpä tøø yhó'oguiäbä jim Siloé mänaa ja'a møj torre tøø ñähgahbetiän, nej, mmänaamb mijts jaduhnä coo maas may pojpä cädieey hajxy hänajty tøø tiuñ quejee ja'a jiamiøødhajxy jim tsänaabiä Jerusalén. ⁵Høøch jaduhn mänaamb, caj. Y coo mijts ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mga'a najtshixø'øwät, jaduhn hajxy mjájpät nägøxiä.

San Lucas 13 162

⁶Mänitä Jesús miänáangombä:

—Tsøc mädiáacäm, jii jäya'ay piids hijty tu'copc miøødä maa ja'a ñaaxän. Mänit hoy jia hixø'øy pø tøø tiøømbety. Cahnä hänajty tiøømbetyñä. ⁷Mänitä mioonsä ñämaayy: "Huug hix yø'ø piids, tøø ndijy häxøpy tiøømbejnä cudägøøgjomøjt, y cahnä ñä'ägädä tøømbetyñä. Púxäts, xiøøbä jim ñä'ä naaxnähdäna'ay." 8 Mänitä mioonsä miänaañ: "Wiindsén, ween jiaac täna'ay tu'jomøjt. Nhuuc nä'ä juhdajtú'udyhøch. Nhuuc tsooyø'øyhøch abonohaam. ⁹Wehndä jaduhn ñä'ä tøømbédät. Pø caj, mänítøch nbúxät."

¹⁰ Wiinghoocä Jesús hänajty jiiby yajwiingapxø'øy tsajtøgooty. Poo'xxiøøjooty hänajty je'e.
¹¹ Jiibiä tajjäya'ay hänajty tu'ug.
Majmocxtägøøgjomøjt ja'a pa'am hänajty tøø miähäyoy. Jøney ja'a mähdiøjc hänajty tøø yagjadyii ja'a møjcú'ujäm; ni cab hänajty hoy ñä'ägä tøwa'añ.
¹² Coo ja'a Jesús ja'a tajjäya'ay yhijxy, mänit miøjyaaxy.
Mänit miänaañ:

—Pi'maam, tøø ja'a mba'am jaduhn xñähwa'ach.

¹³Mänitä Jesús ja'a pa'amjäya'ay ñähdooñ. Mänitiä ja'a mähdiøjc tiøøyy. Mänit miänaañ coo ja'a Dios miøjjä jiaanchä. ¹⁴Mänitä tsajtøjwiindsøn jiootma'ty je'eguiøxpä coo ja'a Jesús ja'a pa'am yajnajxy ja'a poo'xxiøøjooty. Mänitä cu'ug ñämaayy:

—Tädujxøø ja'a Dios tøø quiunuu'xy coo hajxy ndúunämät. Mänitä mba'am hajxy min myajniñähwa'achii. Pero cab hajxy myajniñähwa'adsøøjät ja'a poo'xxiøøjooty.

¹⁵Mänitä Jesús miänaañ:

—Mhøhndaacp mijts jaduhn.
Nej, caj mijts mweey mburro
hajxy myajnøøhu'ugy ja'a
poo'xxiøøjootiä. Hoy hajxy hoy
mja capxy mja hane'emy, cab hajxy
hamdsoo hoy mgudiuñ. ¹⁶Y hädaa
tajjäya'ay, Abraham yhap yhoc
hädaaduhn. Majmocxtägøøgjomøjt
hijty tøø yaghidyii pa'ammøød
ja'a møjcú'ujäm. Nej, cábøch
ja'a cuhdujt hijty nmøødä cooch
poo'xxiøøjooty tøø nyajnähwa'achä.

¹⁷Mänitä Jesús miädsiphajxy chähdiuuñ. Pero ja'a cu'ug, jaanch tehm xioondaac hajxy jaduhn je'eguiøxpä coo ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuøñäjatypä hänajty tøø yajcähxø'øgy.

¹⁸Mänitä Jesús miänaañ:

—Coo ja'a Dios ja'a miäjaa hänajty yajcähxø'øga'añ, jadúhnhøch nyajmäbaada'añ ¹⁹nebiä habi'c mostazapajcän. Coo jäya'ay jaduhn ñí'ibät maa ja'a ñaaxän, cøxp jaduhn yéegät. Høxtä pe'eñhädiúnäp ja'a muuxyhajxy yhaa'xcøxp.

²⁰Mänitä Jesús miänáangombä:

—Coo ja'a Dios ja'a miäjaa hänajty yajcähxø'øga'añ, jadúhnhøch nyajmäbaada'añ ²¹nebiä to'oxiøjc tsajcaagychooy hajxy yajtuñan coo tsajcaagy hajxy yhädiuñ. Tägøøgquipxøhñdy ja'a harina hajxy yajmäbädaagø'øy ja'a tsajcaagychooy. Mänit jaduhn hoy piädø'øgy.

²²Mänitä Jesús tiu'ubøjcy. Jerusalén hänajty ñøcxa'añ. Tu'haamnøcxpä ja'a Jesús hänajty yajnähixø'øy maa ja'a cajpthuungän. ²³Mänitä Jesús miäyajtøøwä: —Nej, näweeñtiä hajxy ñähwa'adsa'añ ja'a piojpä cädieeyhajxiä.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

²⁴—Tsipcøxpä Diosmädia'agy hajxy hoy mgudiúnät nebiä cuhdujt hajxy hoy mmøødhádät neby hajxy jim mdägø'øwät tsajpootyp. Nämay hajxy jia wi'i tiägø'øwa'añ, pero cab hajxy hänajty yajtägø'øwa'añii coo cuhdujt hajxy hänajty quia'a møødä. 25 Coo ja'a Dios ja'a tøjc hänajty tøø yhagøøñä, mänitä tøghagø'øw hajxy hänajty jia wi'i quiojxnoga'añ, pønjaty tøba'am hänajty tøø miähmø'øy. Mänit hajxy hänajty jia wi'i miäna'ana'añ: "Dios, yaghawa'ads yø'ø tøjc." Mänitä Dios yhadsowa'añ: "Cábøch mijts nhixiä." 26 Mänit hajxy hänajty miäna'anáangombä: "Pero tøøds miich nmøødcay nmøødhu'ugy; tøøds miich mmädia agy xyajnähixø'øy mänaa jim mhitiän maa højts ngajptän." 27 Mänitä Dios hänajty yhadsowáangombä: "Tøø hajxy nnäma'ay coo hajxy nga'a hixiä. Wiimbit hajxy. Caj mijts mguhdujt ñä'ägä hoyyä." 28 Mänitä Abraham hajxy hänajty jim mhixa'añ tsajpootyp jim Dioswiinduum møødä Isaac møødä Jacob møødä Diosquexyhajxy nägøxiä. Mänit hajxy mjø'øwa'añ mxuudsa'añ coo ja'a Dios hajxy tøø xquia'a yajtägø'øy. ²⁹Nøcxaambä jäya'ayhajxy miägaya'añ Dioswiinduum ja'a hajxy wiinduhmyhagajpt-tsohmbä. 30 Jaaya'ayhajxy jäda'ahaty péjxäbä, näje'e møjtuung hajxy piaada'añ. Y jaaya'ayhajxy jäda'ahaty møjtuungmøødpä, näje'e tiuunghajxy piøgáanäxä.

³¹Mänitxøøbä ja'a fariseoshajxy näje'e miejch maa ja'a Jesúsän. Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Mdsóonäp yaa coo ja'a Herodes xjia wi'i yajyagho'oga'añii.

³²Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Ca'awiindøyyä Herodes jaduhn. Nøcx hajxy näma'aw cooch mejtsxøø tägøøgxøø njaac tuna'añ. Njaac høxquexáambiøch ja'a møjcu'uhajxy. Njaac yajmøcpøgáambiøch ja'a pa'amjäya'ayhajxy. Mänítøch nduumbädø'øwa'añ. 33 Jexioo, mejtsxøø tägøøgxøøjøch njaac tu'uyo'oya'añ. Mänítøch jim nmedsa'añ Jerusalén. Cab jaduhn yhawiinmatsä coo ja'a Diosquexy wiingtuum yhó'ogät.

³⁴Mänitä Jesús miänáangombä:

—Ja'a häna'c-hajxy jim tsänaabiä Jerusalén, tøø ja'a Diosquexy hajxy may quiuhga'ach. Tøøch mayhooc nja wi'i ñäma'ay coo ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'øwät; pero cab hajxy ñä'ä najtshixø'øwa'añ. ³⁵Cooch jim ngóodät Jerusalén, páquiøch jim nhida'añ. Mänítøch mijts jim nnähgue'egáangombä. Cábøch hajxy xyhixaannä høxtä cóonøch hänajty ngädaactägatsa'añ. Mänit hajxy hänajty mmäna'ana'añ: "Jaanch tehm miøj jaanch tehm jiaanch ja'a Dios tøø quiéxiäbä."

Wiinghoocä Jesús ñøcxy mägaabiä maa ja'a fariseowiindsønä tiøjcän. Poo'xxiøøjooty hänajty je'e. Jiibiä Jesús hänajty miähijxna'ayíijäm tøgooty ja'a fariseoshajxy. ²Jiibiä mähdiøjc hänajty tu'ug qui'ixypa'ammøød. San Lucas 14 164

Jesúswiinduum hänajty tiäna'ay. ³Mänitä Jesús miäyajtøøyy ja'a ley-yajnähixøøbiähajxy møødä fariseoshajxy:

—Nej, jii cuhdujt jaduhn coo ja'a pa'amjäya'ay myajmøcpøgät poo'xxiøøjootiä.

⁴Pero cab hajxy waamb ñä'ä hadsooyy. Mänitä Jesús ja'a pa'amjäya'ay ñähdooñ, yajmøcpøjcy. Mänit ñämaayy coo wyiimbídät. ⁵Mänitä fariseoshajxy ñämáayyägombä:

—Coo mijts mburro mweey quiuga'awø'øwät nøøjutjooty, nej, cab hajxy mänitiä myajpädsømädä, hoy hänajty jia poo'xxiøøjootiä.

⁶Cab hajxy waamb ñä'ägä hadsooyy.

⁷Mänitä Jesús yhijxy coo ja'a woybä wichpä hoyhäñaabiejt hajxy jia wi'i yhøxta'ay. Mänit miänaañ:

8—Coo ja'a pøc ja'a hu'ug hänajty mänaa jiadyii, coo mijts myajwówät, cabä hoyhäñaabiejt hajxy myaghäña'awó'øwät. Hix, coo häna'c maas cuhdujtmøødpä jiaac médsät, ⁹mänitä cudøjc xñämá'awät: "Pädø'øg, mo'ow yø'ø häñaabiejt yø'ø häna'c tøø jiaac méchäbä." Xyajtsähdiúnäp jaduhn. Mänit nøcxy mhäña'ay maa ja'a häñaabiejt ca'a hojiatypän. ¹⁰Pero jayøjp mhøxtá'awät ja'a häñaabiejt ca'a hojiatypä. Mänitä cudøjc xñämá'awät: "Mägu'ughajpä, yaa nax maa hädaa häñaabiejt hojiatypän." Xquiumáyäp ja'a jäya'ayhajxy ja'a hajxy jim häñaabiä. ¹¹Pøn ja wi'i yajcumayaamb, yajpexaamb je'eduhn. Pøn ca'a yajcumayaamb, je'eds jaduhn møjtägø'øwaamb.

¹²Mänitä Jesús ja'a fariseowiindsøn ñämaayy, ja'a hänajty tøø miäwóyyäbä:

-Coo ja'a tsuunax hänajty mänaa myagjada'añii, cabä mmägu'ughajpähajxy mwówät, ni ja'a mbuhya'ayhajxy, ni ja'a mjujy ja'a mmägu'ughajxy, ni ja'a mmäjøøn ja'a mmädøjc-hajxy ja'a mäyøøbä. Xwioodägátsäp hajxy je'e ja'a miich hänajty tøø mwóyyäbä. ¹³Pero je'eds mwówäp ja'a häyoobä, ja'a ca'a hoybä, ja'a tecymia'adpä, ja'a wiindspä. 14 Hoy miich jaduhn xquia'a ja woodägátsät, jootcujc mhídät jadähooc je'eguiøxpä coo ja'a hoyhajt ja'a weenhajt mbaada'añ mänaa ja'a jäya'ayhajxy hänajty jiujypiøjtägatsa'añän, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty tøø quiudiúñäbä.

¹⁵Jimä jäya'ay hänajty tu'ug yhäña'ay meexäwiinduum. Mänitä Jesús ñämaayy:

—Jootcujc je'e, pøn mägayaamb Dioswiinduum.

¹⁶Mänitä Jesús miänaañ:

—Tsøc mädiáacäm. Jaduhnä jäya'ay tsuunax tu'ug yagjajtä. Mänitä jäya'ay may yajwoowä. ¹⁷Coo hänajty tøø yhabaady, mänitä mioonsä ñämaayy: "Nøcx ja'a woybä wichpähajxy näma'aw coo hajxy yhadó'ødsät, coo ja'a cay tøø yhabaatnä." 18 Pero mänit hajxy nägøxiä yhadsooyy cooc hajxy quia'a näbaadø'øwáanäxä. Tu'jäya'ay miänaañ: "Tøøchä naax njuy; nøcxáambøch cham nhixa'añ. Huuc mee'x, cábøch xñäbaadø'øwaanä." ¹⁹Mänit wiingpä miänáangombä: "Tøøchä waj njuy mägooxmancuerno. Je'ec'h

nøcxy nyajtuunghabøga'añ. Huuc mee'x, cábøch xñäbaadø'øwaanä." ²⁰Mänitä wiingpä jiaac mänáangombä: "Naambøcyhøch høøch; páadyhøch nga'a nøcxa'añ mägaabiä." ²¹Coo ja'a moonsä wyiimbijtägajch, mänit je'e cøjx ñägapxy waambaty hajxy yhadsooyy. Mänitä wyiindsøn jiaanch tehm jiootma'ty. Mänitä mioonsä ñämáaguiombä: "Nøcx jim päyø'øguiä maa ja'a møjtu'ujän. Pønjaty jim mbaatyp, ja'a häyoobä, ja'a ca'a hoybä, ja'a tecymia'adpä, ja'a wiindspä, je'e jaduhn mwoomínäp." 22 Coo ja'a moonsä jadähooc wyiimbijtägajch, mänit miänaañ: "Wiindsøn, Tøøch ngudiuñ nébiøch miich tøø xyhane'emiän. Pero xiinä hawa'adspä." ²³Mänitä wyiindsøn yhadsooyy: "Nøcx jim maa ja'a xu'udstu'ujän, maa ja'a padu'ujän; pønjaty jim najxp, mnämá'awäp hadsip coo hajxy myínät, nébiøch ndøjc jaduhn yhúdsät. 24 Pero pønjátyhøch tøø nja yajwoyii, cab hajxy min quiaya'añ maach ndsuunax nyagjadyiijän."

²⁵Nämayyä jäya'ay ja'a Jesús hänajty pianøcxy. Mänitä Jesús wia'wiimbijty. Mänit miänaa<u>ñ</u>:

26-27—Pønjátyhøch xpianøcxaamb, wéenhøch xmiaas tsocy quejee ja'a tiaj ja'a tieedyhajxy chocy, møødä yhuch ja'a piuhya'ay; quejee ja'a yhuungä tio'oxy chocy. Pø caj, cábøch hoy xpianøcxät. Pøn ja'a jiugyhajt ca'a nähdujp, cábøch jaduhn hoy xpianøcxät. 28 Coo pønä tøjc hänajty quioja'añ, jayøjpä xiädø'øñ miächoy pø pedáanäp jaduhn. 29 Pø caj, mänit jaduhn ñäxi'igøøjät coo hänajty

quia'a maya'añ. ³⁰ Jaduhn hajxy miäná'anät: "Xiøøbä yø'ø craa ñä'ä yajtsohndaacy; maa jaduhn nä'ä yajmaayy." ³¹ Coo ja'a reyhajxy hänajty ñimiädsibø'øwa'añii, jayøjp hajxy yhahixø'øy pø mäjäda'agaamb coo nämajcmil soldado jia møødä, coo ja'a miädsip ja'a soldado nähii'xmil miøødä. ³² Pø caj, jäguemiä ja'a quiuguexy quiéxät weenä miädsip jaduhn miee'xy. ³³ Jaanä jaduhn mijtspä, coo hajxy cøxiä wiinä mga'a najtshixø'øwät ja'a høøčhcøxpä, cábøch hajxy hoy xpianøcxät.

³⁴'Tuungpaatpä caan hit. Pero coo jiø'øwät, cab jaduhn mänaa yhoyøøñät. ³⁵Cab jaduhn tiuungpaadaannä. Nä'ä tägooby jaduhn. Pø mwiinjuøøby hajxy, wéenhøch hädaa nmädia'agy xmiäbøjcä.

Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a yajnähjuudiuutpähajxy nämay møødä cubojpä cugädieeybähajxy. Miädowaambiä miädia'agy hajxy hänajty.

Mänitä fariseos ja'a Jesús hajxy tiägøøyy mädiaacpä møødä ley-yajnähixøøbiähajxy:

—Cab jaduhn yhoyyä coo yø'ø craa ja'a cubojpä ja'a cugädieeybä miägu'ughádät, coo miøødcáyät.

³Mänitä Jesús tiägøøyy mädiaacpä:

⁴—Tsøc mänáanäm, pøn meeg hänajty møød mägo'x, coo tu'ug tiägóyyät, nej, cabäda'a nägø'ø nädecypiä mhøxtá'awädä. ⁵Y coo mbáadät, mänit mxoondá'agät. Mänitä meeg mdsehnø'øgät. Mänit mdsehnnøcxät maa ja'a mdøjcän. ⁶Coo jim mmédsät, mänit San Lucas 15 166

mmäjøøn mmädøjc mwoomúgät møødä mmägu'ughajpähajxy. Mänit mmäná'anät: "Tsøg hajxy xoondáacäm; tøøchä meeg nbaady ja'a hijty tøø tiägóyyäbä." ⁷ Tøyhajt, jaanä jaduhn hajxy jim xioonda'agaambä tsajpootyp coo ja'a cubojpä cugädieeybä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'øwät. Ja'a jaac nämäd aaxc-hii'x-cumajmocxmädaaxc jäya'ayhajxy, ja'a hijty tøø quia'a tu'udägóyyäbä, cab hajxy jiaty näxoonda'aga'añii.

⁸'Tsøg jaac mänáa<u>n</u>äm, mädyii to'oxiøjc xädø'øñ majc møød, coo tu'ug tiägóyyät, mänitä jøøn quiudøø'xø'øy. Mänit tiägø'øy tøjpeetpä hodia'agyhaamby, cham jaduhn yhøxta'ay. 9Coo ja'a xädø'øñ piaady, mänitä miäjøøn miädøjc wioomucy møødä miägu'ughajpähajxy. Mänit miäna'añ: "Tsøg hajxy xoondáacäm; tøøchä xädø'øñ nbaady ja'a hijty tøø tiägóyyäbä." 10 Tøyhajt jaduhn, jaanä jaduhn ja'a Diosmoonsähajxy jim xioonda'agaambä tsajpootyp coo ja'a cubojpä cugädieeybä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'øwät.

¹¹Mänitä Jesús jadähooc miänáangombä:

—Tsøc mädiáacäm, jaduhnä jäya'ay hänajty tu'ug, metsc yhuung. ¹²Mänitä muutspä ñämaayy ja'a tieedy: "Teedy, høøchä xädø'øñ móoyyäc mädúhñtiøch hijty tøø xyajnähdijy." Mänitä yhuunghajxy miooyy ja'a xädø'øñ. ¹³Cujaboom cumaaxcä craa muutspä tiu'ubøjnä. Cøjxä xiädø'øñ miädu'ubøcy. Mänit ñøcxy jäguemnaax.

Mänitä xiädø'øñ cøjx ñähadun ñähanäma'awø'øy. Haxøøg hänajty wiädity. 14 Coo ja'a xiädø'øñ hänajty tøø quiøjxnä, mänitä yuu miejch maa ja'a craa hänajtiän. Mänitä yuu hoyhoy piáatänä. 15 Mänitä tuung hoy piaady mähädsømyagjøø'x. ¹⁶Jia wi'i jiøø'xaamby hänajty ja'a hädsøm hänajty jiøø'xypä, pero cab hänajty tii ñä'ägä mo'oyii. ¹⁷Mänit wyiinmahñdymejch: "Jim maach ndeedy tiøjcan, jaanch tehm quiu'uxiä ja'a moonsähajxy jim quiay yhu'ugy. Y høøch, cooch yaa nmähmø'øwät, yuuhó'ogäbøch häyaa. 18 Nnä'ägä nécxyhech jim maach ndeedy tiøjcän. Jadúhnhøch nnäma'awa'añ: Teedy, tøøch ngädieey ja'a Dioscøxpä møødä miichcøxpä. 19 Cábøch miich hawiinmats xyhuunghájnät. Hóyhøch miich xñä'ä wá'anät moonsä." ²⁰Mänitä craa wyiimbijty, ñøcxtägajch maa ja'a tieedy tiøjcän.

'Møjnä hänajty quia'a mech, mänitä tieedy jiøjcuheebøøyyä. Mänitä tieedy jioot xiuu'tspøjcy jadähooc. Mänit päyø'øguiä hoy jiøjcubaadø'øy. Mänit ñähmäneeñ quiuhmäneeñ. Mänit chu'xy. ²¹Mänitä yhuung miänaa<u>ñ</u>: "Teedy, tøøch ngädieey ja'a Dioscøxpä møødä miichcøxpä. Cábøch miich hawiinmats xyhuunghájnät." ²²Mänitä tieedy ja'a moonsä tu'ug ñämaayy: "Tsógäm, nøcx ja'a howyit yajpädsøm. Yajniguiubøgøø. Pädaacä cø'øjädsøhñdy tu'ug møødä xäguiø'øg. 23 Nøcxä wajhuung hajxy yagho'og ja'a ni'xpä. Tsøgä xøø hajxy yagjájtäm. Tsøg hajxy caayy tsøg hajxy húucäm. ²⁴Jadúhnhøch hädaa nhuung hijty

nebiä ho'ogypiän nebiä tägoybän. Pero tøøch jadähooc xyhajuø'øyii. Y chaach tøø xñämech." Mänitä xøødsuu hajxy yagjajtä.

²⁵'Ja'a craa møjpä, jim hänajty je'e camjooty. Mänit wyiimbijty. Coo hänajty miedsaannä maa tøjcän, mänit miädooyy coo hajxy wyi'i xiu'uxy, coo hajxy wyi'i yhech wyi'i piuty. ²⁶Mänitä moonsä tu'ug miøjyaaxy. Mänit miäyajtøøyy: "Tii jaduhn jájtäp." ²⁷Mänit ñämaayyä: "Tøø ja'a mhuch miech hoy ween. Paadiä mdeedy ja'a wajhuung ni'xpä tøø yajyagho'ogyii." ²⁸Mänitä craa møjpä jiootma'ty. Cab hänajty tiøjtägø'øwa'añ. Mänitä tieedy tiøjpädsøømy. Mänit hoy miänuu'xta'agyii coo tiägø'øwät. ²⁹Mänitä craa ja'a tieedy ñämaayy: "Tøøch mijch majiomøjt nja møødtuñ. Homiänáajøch miich mmädia agy tøø nmäbøjcäm. Pero cáboch miich mänaa tii tøø xñä'ägä mo'oy, nébiøchä xøø jaduhn nyagjadóøjät móødhøch nmägu'ughajpädøjc-hajxy. 30 Pero xiidsä mhuung tøø miech. Tøø miich mxädø'øñ xñä'ä yaghäyø'cä maa ja'a cuhhindo'oxiøjcän. Y yø'ø craagøxpä miichä wajhuung ni'xpä tøø myajyagho'ogyii." ³¹ Mänitä tieedy miänaañ: "Huung, homiänáajøch miich tøø xmiøødhity. Y haagä miich mje'e jaduhn mädúhntiøch jii nmøødä. 32 Pero hawiinmats jaduhn coo ja'a xøø nyagjájtämät, coo nxoondáacämät, je'eguiøxpä coo vø'ø mhuch tøø miech. Jaduhn hijty nebiä ho'ogypiän nebiä tägoybän. Pero tøøds jadähooc xyhajuóøyyäm."

Mänitä Jesús ja'a jiamiøød nämaayy:

-Jaduhndsä mäyøøjäya'ay hänajty tu'ug. Mänit hoy yhawáanäxä coo ja'a xiädø'øñ hänajty yajtúunäxä ja'a mioonsä. ²Mänitä mioonsä miøjyaaxy: "Nej, tøyhajt jaduhn cooch miich ja'a nxädø'øñ xwyi'i yajtúunäjä. Hoorä, høøch móoyyäc mädúhñtiøch miich hijty tøø nyajcø'ødägø'øy. Cábøch miich nmoonsähadaannä." ³Mänitä craa tiägøøyy tajpä maabiä: "Nébiøch jaduhn nnä'ä jatcó'øwät. Xpiøgáanäbøch ja'a nduung jaduhn. Cábøch møcmäjaa nmøødä cooch nyu'uw cooch nbúxät. Tsähdiúnäbøch jaduhn cooch ndägø'øwät xädø'øñyujwaambä. 4Tøøch nnajuø'øy nébiøch njatcø'øwät, nébiøchä jäya'ayhajxy xtiøjmó'owät, cooch nduung hänajty tøø xpiøjcä." 5 Mänit tu'ugjaty tu'ugjaty miøjyaaxy pønjaty ja'a wyiindsøn hänajty mänuu'xyhajp. Mänitä tu'jäya'ay jayøbajt miäyajtøøyy: "Mädúhñtiøch yø'ø nwiindsøn xmiänuu'xiä." 6 Mänit yhadsooyy: "Mägo'xlatä acéitøch nmänuu'xiä." Mänitä craa miänaañ: "Hädaa nocy jaduhn mänaamb coo miich mägo'xlatä mmänuu'xyhaty. Chaadsä nocy wiingpä. Huug hädiuundägats coo juxychägui'xmajc-latä mmänuu'xyhaty." 7 Mänitä tu'ug miäyajtøøgombä: "Míichäts, mäduhñtiä mnuu'xy." Mänit yhadsooyy: "Mägo'xquipxéhñdyhøchä trigo nmänuu'xyhaty." Mänitä craa miänaañ: "Chaadsä nocy

San Lucas 16 168

wiingpä. Huug hädiuundägats coo mädaaxc-hii'x mmänuu'xyhaty."

8 Manitä mäyøøjäya'ay ja'a mioonsä quiumaayy coo quiuhwijjiä. Maas cuhwijy ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä maa ja'a tiuunghajxiän quejee yø'ø Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä.

⁹ 'Tsipcøxpä xädø'øñ quiøxa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Myajtúnäp hajxy jaduhn nebiä jäya'ay hajxy jaduhn xmiägu'ughádät. Coo hänajty tøø mho'nä, mänitä Dios jim xwyiingpøgät tsajpootyp.

10'Pønä xädø'øñ hoy yajtuumb, hoy jia weentiä, coo ja'a xädø'øñ hänajty miayyä, mänit hoy yajtuungombät. Pero pønä xädø'øñ hoy ca'a yajtuumb coo hänajty weentiä, ni jaduhn hoy quia'a yajtunät coo hänajty miayyä.

11 Jaduhnds je'e, coo mijts ja'a xädø'øñ hoy mga'a yajtunät hädaa yaabä naaxwiin, caj mijts ja'a Dios xyajcø'ødägø'øwät mädyii jaanch tsoobaadaamb. 12 Y coo wiingjäya'ay xiädø'øñ hajxy hoy mga'a yajtunät, cabä hoyhajt ja'a weenhajt hajxy jim mbáadät tsajpootyp.

13'Coo ja'a moonsä ja'a wyiindsøn metsc miädúnät, ja'a tu'jäyá'ayäbä, je'e miädia'agy hoy quiudiúunäp; ja'a tu'jäyá'ayäbä, cabä miädia'agy miäbøjcät. Jaanä jaduhnduhmbä, coo ja'a xädø'øñ hajxy mwi'i chógät, cabä Dios hajxy hoy mmädúnät.

¹⁴ Jimä fariseoshajxy hänajty näje'e miämädoona'ay. Jiaanch tehm piøcjuøøbiä fariseos ja'a xädø'øñ hajxy hänajty. Mänitä Jesús hajxy ñäxiicy. ¹⁵ Mänitä Jesús miänaañ:

—Mijts, mjaanëh tehm yajcumayaamb hajxy jaduhn maa ja'a cu'ughagujcän. Pero xñajuǿøyyäp ja'a Dios ja'a mwiinmahñdyhajxy. Mädyiijaty ja'a jäya'ayhajxy quiumaaby, je'edsä Dios jaduhn piejxyp.

16'Ja'a Moisés miädia'agy hijty cudiúunäxäp møødä Diosquexy miädia'agyhajxy. Pero coo ja'a Juan ja'a Diosmädia'agy tiägøøyy yajwa'xpä, nägøxiä jäya'ayhajxy jia wi'i tiägø'øwa'añ maa ja'a Diosmädia'aguiän.

¹⁷'Pero cabä Moisés miädia'agy tiägoyya'añ. Maas paquiä ja'a tsajpootyp tiägóyyät møødä naaxwiin quejee ja'a Moisés miädia'agy.

¹⁸'Pønä tio'oxiøjc høxmajtsp, tu'udägooby jaduhn coo wiingto'oxiøjc wyiingpøjnät. Jaanä jaduhn tiu'udägoobiä pønä to'oxiøjc wiingpøjp ja'a tøø yhøxmačhíijäbä.

19 'Jaduhndsä mäyøøjäya'ay hänajty tu'ug. Jaanch tehm yajxón ja'a wyit hänajty miøødhaty. Jabom-jabom ja'a xøø hänajty yagjadyii jaanch tehm yajxón. ²⁰ Jimä mähdiøjc hänajty tu'ug xiøhaty Lázaro. Jaanëh tehm ñähbu'uds jaanch tehm quiuhbu'udsä Lázaro hänajty. Jim naxy yhäña'ay naaxwiin maa ja'a mäyøøhäna'c tiøghaawän. ²¹ Je'e ja'a Lázaro hänajty jia wi'i quiayaamby tijaty jiiby cahb naaxwiin maa ja'a mäyøøjäya'ay mieexän. Høxtä nähwéhyyäxäbä Lázaro piu'uds hänajty ja'a húcäm. 22 Mänitä Lázaro yho'nä. Mänitä yháañämä yajnécxäxä tsajpootyp maa ja'a Abraham wyiinduumän. Ja'a Diosmoonsä yajnøcx. Mänitä mäyøøjäya'ay

yho'pä. Mänit yajnaaxtägøøyyä. ²³ Mänitä yháañämä yhädaacy møjcu'uhaam. Mänit tiägøøyyä tsaachtiúunäbä. Mänit chajhee'py. Jimä Abraham ñäheebøøyy møødä Lázaro. 24 Mänit yaaxy: "Abraham, høøch näxúu'tsäc. Høøchä Lázaro yajnäguéjxäc. Weenä quiø'øjøjp yajxoogy wéenhøch ndoots min xyajtøjtsä. Jaanch tehm chaachpøjpøch yaa jøønjooty." ²⁵Mänitä Abraham yhadsooyy: "Huung, jahmiets jaduhn nej tøø mdsäna'ay nej tøø mhäyoyyän yajxón. Pero Lázaro, jaanöh tehm yhäyoob je'e hijty. Pero coo yaa tøø quioo'nä, jootcujc yhijnä. Míichäts jiiby tsaachpójnäp. ²⁶Y chaads je'ebä, cabä najxtaact maa, coo ja'a Lázaro jiiby yhädá'agät, ni coo miich yaa mbédät." 27 Mänitä mäyøøjäya'ay miänaañ: "Abraham, tunä mayhajt, huuc quex ja'a Lázaro jim maach ndeedian. ²⁸ Mägóoxc-høch nbuhya'ay jim. Weenä Lázaro nøcxy ñäma'ay coo ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'øwät, neby hajxy yaa min quia'a tsaachpøjpät." ²⁹Mänitä Abraham miänaañ: "Jim hajxy je'e miøødä ja'a Moisés miädia'agy møødä Diosquexy miädia'agyhajxy. Je'e hajxy quiudiúnäp." 30 Mänitä mäyøøjäya'ay miänáangombä: "Abraham, tøyhajt jaduhn, pero coo ja'a ho'ogyjiäya'ay jim miédsät maach ndeedyhajxiän, mänit mäbøcypiä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'øwät." 31 Mänitä Abraham yhadsóogombä: "Pø cab hajxy quiudiuna'añ nebiä Moisés jia hanehmiän, nebiä Diosquexyhajxy jia hanehmiän, nej, je'e hajxy nøcxy ñä'ä mäbøquiä coo ja'a ho'ogypiä jia médsädä."

17 Mänitä Jesús ja'a jiamiøød ñämaayy:

—Tsipcøxpä jäya'ay hajxy xjia wi'i yajtu'udägoyya'añ. Pero pøn jaduhn jatcøøby, haxøøg jiada'añ. ²⁻³Nägüeentä hajxy mwädítät. Coo pøn yø'ø pigäna'c yajtu'udägóyyät, haxøøg jaduhn jiádät. Mejor ñä'ägä mejjwyipø'øwøøjät molinopaanyo'xodsø'øy.

'Coo ja'a mbuhya'ay xñägädieeyø'øwät, mhójäp jaduhn. Y coo xñämá'awät coo mmée'xät, mmée'xäp jaduhn. 4Coo juxtujc-hooc xñägädieeyø'øwät tu'xøøbä, y coo juxtujc-hooc xñämá'awät coo quia'a jatcø'øwaannä jaduhn, mmée'xäp jaduhn.

⁵Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a jiamiøødhajxy:

—Højtsä mäjaa jaac móoyyäc neby højts maas hoy nmäbøgät.

⁶Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Coo mijts häxøpy mmäbøcy hoy jia tu'lii'xiä, coo yø'ø quepychaa hajxy mnämá'awät coo nøcxy ñimiejjwyipø'øyii, xquiudiúunäbä mmädia'agyhajxy jaduhn.

⁷'Tsøg jaduhn mänáanäm, coo ja'a mmoonsä tu'ug wyiimbídät camjooty, nej, jaduhn mnämá'awädä: "Min cay." ⁸Caj pues, cab jaduhn mnämá'awät. Jaduhn mnämá'awät: "Høøch njøø'xy hädiúunäc, høøch puhbéjtäc maach cham ngaya'añ nhu'uga'añän. Mänit miich häyaa høxhaam mgáyät mhú'ugät." ⁹Ni mga'a Diosmó'owät coo ja'a mmädia'agy hänajty tøø xquiudiuunä. ¹⁰Jaanä

San Lucas 17 170

jaduhn mijtspä, coo hajxy hänajty tøø mgudiuñ nebiatiä Dios hänajty tøø xyhane'emiän, jaduhnä Dios hajxy mnämá'awät: "Cab højts hawiinmats xmió'owät Dioscujú'uyäp. Jaduhyyä højts tøø ngudiuñ neby højts miich tøø xyhane'emiän" —nømä Jesús miänaañ.

¹¹Tu'uyóhñäbä Jesúshajxy hänajty. Jerusalén hajxy hänajty ñøcxy. Mänit hajxy jim miejch maa ja'a Samarianaax miøødnibiaadyiijän ja'a Galileanaax. ¹²Mänit hajxy miejch maa ja'a cajpthuung tu'ugän. Mänitä Jesús jiøjcubaadøyyä ja'a häna'c nämajcpä ja'a haxøøgpu'udsmøødpä. Pero cabä Jesús wiingón tiehm ñämejtsä.
¹³Mänit hajxy yaaxy:

—Jesús, Wiindsøn, højts näxúu'tsäc.

¹⁴Coo ja'a Jesús jaduh<u>n</u> yhijxy, mänit miänaañ:

—Nøcx hajxy niyajcähxø'øgøø maa ja'a teedyhajxiän.

Coo hajxy wyiimbijty, mänit hajxy cøjx ñähwa'ach ja'a piu'uds. ¹⁵Coo hajxy yhijxy coo hajxy hänajty tøø ñähwa'ach, mänit tu'jäya'ay wyiimbíjcumbä. Mänit møc yaaxy coo ja'a Dios miøjjä jiaanchä. ¹⁶Mänitä Jesús hoy wyiinjijcäda'agy. Høxtä mägujtscädaac naaxwiin. Mänitä Jesús Dyiosmooyy. Samaria ja'a craa hänajty chooñ. ¹⁷Mänitä Jesús miänaañ:

—Nämajc ndijy hajxy tøø ñähwa'ach. Maa ja'a jiamiøødhajxy ja'a nädaaxtujcpä. ¹⁸ Jagooyyä hädaa craa nidiuhm tøø wyiimbity Diospa'yaaxpä, y Samaria chooñ.

¹⁹Mänitä Jesús ja'a craa ñämaayy:

—Tänaayyø'øg, nøcxnä. Coo tøø mmäbøcy, paadiä mbu'uds tøø cho'ogy.

²⁰Mänitä fariseos ja'a Jesús hajxy miäyajtøøyy mänaa hänajty yhabaada'añ coo ja'a Dios ja'a miäjaa hänajty yajcähxø'øga'añ. Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Cab jaduhn yaghixa'añ mänaa jaduhn yhabaada'añ. ²¹Cab hajxy jaduhn miäna'ana'añ: "Xiids je'e", o "Chaads je'e." Tøø yhabaatnä coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ.

²²Mänitä Jesús ja'a jiamiøød ñämaayy:

—Habaadaamb jaduhn cooch mijts xjia wi'i yhijxtägatsa'añ, høøch ja'a Diosquexypä; pero cábøch hajxy xyhixa'añ. 23 Mänitä cu'ughajxy miäna'ana'añ cóogøch tyijy tøø ngäda'agy; pero cab hajxy mmäbógät. ²⁴ Jadúhnhøch ngäda'aga'añ nebiä wädsucän coo xim yam tiägø'øy hajajpä. ²⁵Pero jaanch tehm chaachpøgáambøch jayøjp. Cábøch jäya'ayhajxy xmiee'xa'añ ja'a hajxy jäda'ahatypä. ²⁶Cooch hänajty ngädaactägatsa'añ, jaduhnä jäya'ayhajxy hänajty jiatcø'øwa'añ nebiä jecyjiäya'ayhajxy hänajty jiatcø'øyän mänaa ja'a Noé hänajty jyiijän. ²⁷Wi'i quiaaby wi'i yhuucp hajxy hänajty, wi'i piøjp wi'i yhuucp hajxy hänajty. Mänitä Noé tiägøøyy barcojooty. Mänitä Dios ja'a nøøgomdägoy quiejxy. Cøjx hajxy jaduhn yho'ogy. 28 Jaduhn hajxy hänajty jiatcøøbiä mänaa ja'a Lot hänajty jyiijän. Wi'i quiaaby wi'i yhuucp hajxy hänajty, wi'i jiuuby wi'i tioo'p hajxy hänajty, wi'i ñiip hajxy hänajty, wi'i tiøjcojp hajxy hänajty. ²⁹Coo ja'a Lot jim chohm maa ja'a Sodomacajptootiän, mänitä jøøn tiägøøyy cahbä møødä azufre. Cøjxä jäya'ayhajxy yho'ogy. ³⁰Jaduhmä jäya'ayhajxy hänajty jiatcø'øwáangombä cooch hänajty ngädaactägatsa'an, høøch ja'a Diosquexypä.

31 'Mänitxøø, pøn hänajty hijp tøjwiing, caj tiøjtägø'øwät coo cøxiä wiinä yajpädsømät; jaduhyyä piäyø'øgät. Y pøn hänajty hijp camjooty, caj wyiimbídät maa ja'a tiøjcän; jaduhyyä tiu'ubøjtøwät.
32 Høxtahmdsä Lot tio'oxiøjc jiajty.
33 Pønä jiugyhajt hädaa yaabä naaxwiin ja wi'i yaghoyø'øwaamb, haxøøgtuum piäda'aga'añii. Pero pønä jiugyhajt nähdugaamb, hodiuum je'e ñä'ägä nøcxa'añ.

34'Tøyhajt jaduhn, mänitcoods, nämetsc hajxy hänajty mia'awa'añ tu'ugmaabejt. Tu'ug yajnøcxa'añii, tu'ug yajmähmø'øwa'añii.
35 Jaduhnä to'oxiøjc-hajxy hänajty jiøjtspä nämetsc. Tu'ug yajnøcxa'añii, tu'ug yajmähmø'øwa'añii.
36 Jaduhnä ya'adiøjc-hajxy hänajty nämetsc tiuumbä camjooty.
Tu'ug yajnøcxa'añii, tu'ug yajmähmø'øwa'añii.

³⁷ Mänitä Jesús miäyajtøøwä:

—Wiindsøn, maa jaduhn jiada'añii. Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tsipcøxp jaduhn jiada añii nébiøch cham nmädia aguiän.

Mänitä Jesús tiägøøyy yajwiingapxøøbiä coo hajxy tehngajnä Dyiospa'yá'axät, coo hajxy mänaa quia'a jootmayhádät, hoyyä Dios quia'a ja tsoj hadsówät.

Mänit miänaañ:

—Tsøg hajxy mädiáacäm. Jaduhnä jäya'ay hijty tu'ug quiuduunghaty. Cabä Dios hänajty wyiingudsähgø'øy ni ja'a miägajptjäya'ay. ³Jimä yaamgto'oxy hänajty tu'ug maa ja'a cajptän. Ja'a miädsip hänajty jia wi'i ñäxø'øwø'øwaamby. Paady hänajty jabom-jabom ñøcxy maa ja'a cuduungän neby jaduhn piuhbedőøjät. 4Cabä yaamgto'oxy miädia'agy hänajty ñä'ägä cudiunáanäxä. Mänitä cuduung tiägøøyy tajpä maabiä: "Cábøch pøn nwiingudsähgø'øy ni ja'a Dios ni ja'a jäya'ay. ⁵Pero cooch yø'ø yaamgto'oxy xwyi'i yhadsipy, ngudiunáanäbøchä miädia 'agy jaduhn, nébiøch min xquia'a wi'i yhadsíjpnät. Pø caj, jootmá'adäbøch hävaa."

6—Nømä cuduung miänaañ, ja'a Dios ca'a wiingudsähgøøbiä.

7 Jaduhnä Dios ja'a yhuung piuhbedaambä, ja'a hajxy xøømdsuhm pa'yaaxpä. 8 Paquiä yhadsowa'añ. Pero høøch ja'a Diosquexypä, cooch yaa ngädaactägátsät hädaa yaabä naaxwiin, nej, je'enä ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty miäbécyñäjä.

⁹ Jimä jäya'ayhajxy hänajty näje'e, wi'i yajcumayaamb hajxy hänajty. Wyi'i piejxyp wyi'i tiehmby ja'a miägu'ughajpä hajxy hänajty. Mänitä Jesús miänaañ:

10—Tsøg hajxy mädiáacäm. Jaduhnä jäya'ay metsc ñøcxy tsajtøgooty Diospa'yaaxpä. Tu'ug hänajty tiuñ fariseo, tu'ug hänajty tiuñ yajnähjuudiuutpä.
11 Ja'a fariseo, täna'a hänajty San Lucas 18 172

Dyiospa'ya'axy: "Haay Dios, Dioscujú'uyäp cooch nguhdujt quia'a haxøøgä. Cábøch nmeech cábøch nboty, cábøchä to'oxiøjc nmøødä wiingpä. Cábøch jaduhn njatcø'øy nej yø'ø yajnähjuudiuutpän. 12 Hayúujøch naxy nhity metsc-hooc tu'ugpä semana. Nyéjpiøchä diezmo homiänaajä." ¹³ Jäguemjuøøbiä yajnähjuudiuutpä hänajty tiäna'ay. Cab hänajty ñä'ägä tsajheeby. Jaanch tehm jiootmayhajp hänajty je'e. Jaduhn hänajty miäna'añ: "Haay Dios, høøch näxúu'tsäc. Nnajuøøbiøch cooch ngubojpä cooch ngugadieeya." ¹⁴Tøyhajt jaduh<u>n</u>, coo ja'a yajnähjuudiuutpä wyiimbijnä, tøø ja'a piojpä quiädieey hänajty yajnähwa'achíijäm ja'a Diósäm. Pero ja'a fariseo, cab jaduhn yajnähwaatsä. Pøn ja wi'i yajcumayaamb, cabä Dios quiumay. Pero pøn ca'a yajcumayaamb, je'edsä Dios jaduhn quiumaaby.

¹⁵Mänitä pigäna'c-huunghajxy näje'e wioomejtsä maa ja'a Jesúsän, nebiä Jesús jaduhn quiunúu'xät. Coo ja'a jiamiøødhajxy jaduhn yhijxy, mänit hajxy tiägøøyy hojpä ja'a pigäna'c-hajxy tøø wioomechíijäbä. ¹⁶⁻¹⁷Mänitä Jesús ñämaayy ja'a jiamiøødhajxy:

—Weench yø'ø pigäna'c-hajxy xñämiñ. Ca'a hajxy mhaducy. Yø'ø pigäna'c-hajxy, chojpiä jioothajxy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy miäbøgät. Cab hajxy yajcumaya'añ. Pønä jioot jaduhn tsojp coo ja'a Diosmädia'agy miäbøgät, pøn ca'a yajcumayaamb, je'eds jim nøcxaamb maa ja'a Dioswiinduumän. Tøyhajt jaduhn.

¹⁸Mänitä Jesús miäyajtøøwä ja'a copc-hajpä tu'ug:

—Wiindsøn, mhoyhäna'c miich. Tiich ngudiúnäp nébiøch cøjxta'axiøø njugyhádät nebiä Dios jiugyhatiän.

¹⁹Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tiich coo xñama'ay cooch nhoyhana'ca. Jagooyya Dios tu'ug yhoyya. ²⁰ Mjajpy jaduhn nebia Dios tøø xyhanéhmam, tuhmds: "Caba to'oxiøjc wiingpa mmøødhádat; ca'a mjäya'ay-yagho'ogy; ca'a mmeech; ca'a mhøhnda'agy; mwiingudsähgø'øwap ja'a mdaj ja'a mdeedy."

²¹ Mänitä copc-hajpä miänaa<u>ñ</u>:

—Ngudiúumbiøch jaduhn. Chúucnøch jaduhn nmädsohndaacy ja'a wiinmahñdy hoybä.

²²Mänitä Jesús miänaañ:

—Jadu'tu'uyyä mga'a yajpedyii. Cøx toog mäduhñtiä mmøødä; mänitä häyoobäya'ay mnä'ä mó'owät. Coo jaduhn mgudiúnät, mänit jim mdägø'øwät tsajpootyp. Hoorä, høøch padu'ubøjcäc.

²³Mänitä craa jiootmabiøjcy, je'eguiøxpä coo hänajty jiaanch tehm miäyøøjä. ²⁴Coo ja'a Jesús yhijxy coo ja'a craa hänajty tøø jiootmabiøcy, mänit miänaañ:

—Jaanch tehm chip jaduhn coo ja'a mäyøøjäya'ayhajxy jim tiägø'øwät Dioswiinduum. ²⁵Maas paquiä ja'a camello ñaxø'øwät ja'a xuhñdyjutjooty quejee ja'a mäyøøjäya'ayhajxy jim tiägø'øwät Dioswiinduum.

²⁶Mänitä jäya'ayhajxy miänaa<u>ñ</u>, ja'a hajxy hänajty ji<u>m</u> mämädoonaabiä:

—Pønäda'a jim nä'ä tägø'øwäp Dioswiinduum. ²⁷Mänitä Jesús miänáangombä:

—Mädyii ja'a jäya'ayhajxy quia'a jadaamby, Dios mäbøcypiä jadaamb.

²⁸Mänitä Pedro miänaa<u>ñ</u>:

—Tøøds højts ngøxy najtshixø'øy mäduhñtiä højts hijty nmøødä, neby højts miičh hoy nbanøcxät.

²⁹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tøyhajt jaduhn, pønä tiøjc najtshixø'øwaamb, o ja'a tiaj ja'a tieedy, o ja'a piuhya'ay, o ja'a yhuung ja'a tio'oxy, ja'a Diosmädia'agyquiøxpä, ³⁰ piaadaamby ja'a maas hoybä ja'a maas weenbä hädaa yaabä naaxwiin. Y coo hänajty tøø yho'nä, mänit hänajty cøjxta'axiøø jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän.

³¹Mänitä Jesús ja'a jiamiøød hawiing wioonøcxy ja'a nämajmetspä. Mänit miänaa<u>ñ</u>:

—Yam hajxy nnócxäm Jerusalén. Jímhoch njada'añ nhabeta'añ nébiochä Diosquexyhajxy jecy xmiädiaaquiän, høoch ja'a Diosquexypä.

32 Xquio'odägo'owáamboch ja'a teedywiindsonhajxy ja'a jäguembäya'ayhajxy. Xñäxi'igáamboch hajxy. Xwyiinwoonáamboch hajxy. Xwyiingutsujo'owáamboch hajxy. 33 Xwiobho'ogáamboch hajxy. Mänítoch hajxy xyagho'ogaannä. Y cudägoogxóojoch njujypioga'añ.

³⁴Cabä Jesús ja'a jiamiøødhajxy hänajty ñä'ägä wiinjuø'øy nebiä Jesús hänajty miädia'agy. Tsip hänajty miädia'agy.

³⁵Coo ja'a Jesúshajxy hänajty tøø miäwiingoonnä maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Jericó, jimä wiindspä hänajty tu'ug yhäña'ay tu'haam. Xädø'øñ hänajty yujwaamby. ³⁶Coo miädooyy coo jäya'ay hänajty may wyi'i ñaxy, mänit yajtøøyy tii jájtäp. ³⁷Mänitä yhawáanäxä coo ja'a Jesús hänajty ñaxy, ja'a Nazaret-tsohmbä. ³⁸Mänitä wiindspä yaaxy:

—Jesús, miičhä David xyhaphajp xyhoc-hajp. Høøčh hii näxúu'tsäc.

³⁹ Ja'a hajxy hänajty jawyiin najxpä, mänit hajxy yhojy coo yhamónät. Pero maas møc jaduh<u>n</u> jiaac yaa<u>x</u>y:

—Miichä David xyhaphajp xyhoc-hajp. Høøch hii näxúu'tsäc.

⁴⁰ Mänitä Jesús tiänaaxiøjpy. Mänit miänaañ:

—Yajmets yø'ø wiindspä yaa. Coo ja'a mähdiøjc yajmejtsä maa ja'a Jesúsän, mänitä Jesús ja'a wiindspä miäyajtøøyy:

⁴¹—Nébiøch miičh nbuhbédät. Mänitä mähdiøjc yhadsooyy:

—Wiindsøn, høøch hii yaghijxø'cäc.

⁴²Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:

—Tøø jaduhn mhijxø'øgy coo tøø mmäbøcy.

⁴³Mänitiä ja'a wiindspä jiaanch hijxø'cy. Mänitä Jesús piadu'ubøjcy. Mänit tiägøøyy mänaambä coo ja'a Dios miøjjä jiaanchä. Ja'a jäya'ayhajxy jaduhn hijxäbä, jaduhn hajxy miänaambä nägøxiä coo ja'a Dios miøjjä jiaanchä.

Mänitä Jesús quiajptägøøyy Jericó. Mänit ñajxy cajptooty. ² Jimä mäyøøjäya'ay hänajty tu'ug ja'a xøhajpä Zaqueo. Wiindsøn hänajty tiuumby maa ja'a yajnähjuudiuutpähajxiän. ³ Ja'a Zaqueo, jia wi'i yhixaambiä Jesús hänajty, pero cab hänajty hoy

San Lucas 19 174

yhixa'añ je'eguiøxpä coo hänajty jiaanch tehm ñaaxypä, møødä jäya'ayhajxy hänajty jiaanch tehm miayyä. ⁴Mänit päyø'øguiä ñøcxy maa ja'a Jesús hänajty ñaxø'øwa'añän. Mänit piejty quepyquiøxp, nebiä Jesús jaduhn hoy yhíxät. ⁵Coo ja'a Jesús jim ñajxy, mänit yuughee'py maa ja'a Zaqueo hänajty yhäña'ayän. Mänitä Jesús miänaañ:

—Zaqueo, tsógämäts, mänácäts, mejtsta agáambøch jim maa miich mdøjcän.

⁶Mänitiä ja'a Zaqueo miänajcy. Mänitä Jesús hoy yajtøjtägø'øy jootcujc. ⁷Coo ja'a cu'ug jaduhn yhijxy, mänit hajxy tiägøøyy mänaambä cooc jaduhn quia'a hoyyä coo ja'a Jesús jim miejtstá'agät maa ja'a cubojpäya'ay cugädieejiäya'ay tiøjcän. ⁸Mänitä Zaqueo tiänaayyø'cy. Mänitä Jesús ñämaayy:

—Wiindsón, huuc mädow, mädúhñtiøch nmøødä, cúpc-høchä häyoobäya'ay nnä'ä mo'owa'añ. Pønjátyhøch tøø nmämeech høhnda'agymiädia'agyhaam, mädaaxcjadúhñtiøch nyajwiimbida'añ.

⁹Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:

—Jädá'ajøčhä piojpä quiädieeyhajxy nyajnähwa'adsaanä hädaa tøgootypä, je'eguiøxpä coo yhAbraham yhap yhocä hädaa craabä, hoy jia nä'ä yajnähjuudiu'udy. ¹⁰Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin, høøčh ja'a Diosquexypä, nébiøčhä jäya'ay piojpä quiädieeyhajxy jaduhn nyajnähwá'adsät. Jadúhnhøch njoot chocy.

¹¹Mäwiingóonnäbä Jesúshajxy hänajty Jerusalén. Miädóowäbä cu'ugä Jesús miädia'agy hänajty. Jaduhn hajxy hänajty miäna'añ cooc hänajty tøø yhabaatnä coo ja'a Dios ja'a miäjaa hänajty yajcähxø'øga'añ. ¹²Paadiä Jesús tiägøøyy mädiaacpä:

—Jaduhnä mäyøøhäna'c hänajty tu'ug. Nøcxaamb hänajty jäguemnaax coo hänajty mio'owa'añii møjtuung maa ja'a yhamdsoo cajptän. Mänit hänajty wyiimbida'añ. ¹³Coo hänajty tiu'ubøga'añ, mänitä mioonsä ja'a majcpä miøjyaaxy. Mänitä maxiädø'øñ hajxy nägøxiä yajcø'ødägøøyyä. Mänitä mäyøøjäya'ay miänaañ: "Mädúhntiøch jäguem nhida'añ, myajmayó'øwäp hädaa xädø'øñ hajxy." Mänitä craa tiu'ubøjcy. ¹⁴Jaanch tehm xiøøghájtäbä craa jim maa ja'a yhamdsoo cajptän. Mänitä cu'ugä capxy quiejxy coo hajxy hänajty quia'a tsocy coo ja'a craa jim quiopc-hádät maa ja'a quiajpthajxiän. ¹⁵Coo ja'a craa hänajty tøø tiuungwiingpøjnä, mänit wyiimbijnä maa ja'a quiajptän. Mänitä mioonsä miøjyaaxy ja'a xädø'øñ hajxy hänajty tøø yajcø'ødägø'øyíijäbä. Yajtøwaambiä craa hänajty mäduhnjaty hajxy hänajty tøø yajmayø'øy. 16 Mänit tu'ug miejch. Mänit miänaañ: "Wiindsøn, majcjaduhñtiä ja'a mxädø'øñ tøø miayø'øy." ¹⁷Mänitä craa yhadsooyy: "Jaanch tehm yhoy miich tøø mgudiuñ. Wéeñtiøch miich hijty tøø nyajcø'ødägø'øy. Coo hoy tøø mgudiuñ, páadyhøch

miich nyajnähdijy coo mgopc-hádät maa yø'ø majcpä cajptän." ¹⁸Mänitä wiingpä miejtspä. Mänit miänaañ: "Wiindsøn, mägooxcjaduhñtiä ja'a mxädø'øñ tøø miayø'øy." 19 Mänitä craa yhadsóogombä: "Jim miich mgopc-hada'añ maa ja'a mägooxpä cajptän." 20 Mänitä wiingpä jiaac mejtspä. Mänit miänaañ: "Wiindsøn, chaadsä mxädø'øñ. Paayyäjóotyhøch hijty nyaghity. ²¹ Míichhøch hijty ndsähgøøby je'eguiøxpä coo miich mjootmøjjä, coo miich myajpädø'øgy maa hijty tøø mga'a päda'aguiän." ²²Mänitä mäyøøhäna'c miänaañ: "Caj miich hoy tøø mgudiuñ. Hamdsoo miich mmäna'añ cooch njootmøjjä, cooch nyajpädø'øgy maach hijty tøø nga'a päda'aguiän. ²³ Jímhøch nxädø'øñ häxøpy tøø xpiädaacä maa ja'a bancon, neby jaduhn cu miayøøyy, mädúhñtiøch hoy jäguem tøø nwädity." 24 Mänitä craa ja'a jäya'ay ñämaayy ja'a hajxy hänajty jiiby tänaabiä: "Pøjcä yø'ø craa yø'ø xädø'øñ. Mo'ow yø'ø craa ja'a xädø'øñ majcjaduhñtiä tøø yajmayø'øyäbä." 25 Mänit hajxy yhadsooyy: "Wiindsøn, tisän, ximä xädø'øñ may miǿødäbä." 26 Mänitä mäyøøhäna'c yhadsooyy: "Høøch jaduhn mänaamb; pøn may møød, maas may mio'owa'añii. Pero pøn weeñtiä møød, pøgáanäxäp cøxiä mäduhñtiä miøødä. 27 Y ja'a nmädsiphøchhajxy, ja'a høøch hajxy xxiøøghajpä, yajmín hajxy yaa; yagho'og hajxy yaa maach nwiinduumän" --nømä Jesús miänaañ.

²⁸Mänitä Jesúshajxy tiu'ubǿjcombä. Jerusalén hajxy hänajty ñøcxy. ²⁹Mäwiingoomb hajxy hänajty maa ja'a cajpt hänajty metsc xiøhatiän Betfagé møødä Betania, mäwiingón maa ja'a tun hänajty xiøhatiän Olivos. Mänitä Jesús ja'a jiamiøød metsc ³⁰ñämaayy:

—Nøcxø'øg hajxy jim maa yø'ø cajptän. Jim cajptpa'a ja'a burrohuung hajxy tu'ug mbaada'añ cuxoch. Cahnä pøn ñä'ägä yaghäñaabietyñä.

Mmäguejø'øwäp hajxy; mänit hajxy yaa mmämínät. ³¹Coo pøn xmiäyajtøwät tii ja'a burro hajxy coo mmäguejø'øy, mänit hajxy mhadsówät cooch høøch jaduhn nmäna'añ.

³²Mänitä burro hajxy hoy jiaanch paady nebiä Jesús hänajty tøø miäna'añän. ³³Jimä burro hajxy hänajty miäguejø'øy, mänit hajxy ñämaayyä ja'a cuburrohajxy:

—Tii yø'ø burro hajxy coo mmäguejø'øy.

34 Mänit hajxy yhadsooyy:—Højts nwiindsøn jaduhn mänaamb.

³⁵Mänitä burro hajxy yajnøcxy maa ja'a Jesúsän. Mänitä wyit hajxy piädaacy burronähgøxp. Mänitä Jesús hajxy yajpejty burronähgøxp.

36 Mänitä cu'ugä wyit hajxy tiägøøyy najtswidsøøbiä tu'haam maa ja'a Jesús hänajty ñaxø'øwa'añän. 37 Olivostunmøjcä tu'u hänajty ñaxø'øy. Coo hajxy miejtsnä maa ja'a wiinmänacän, mänitä Jesús jiamiøødhajxy tiägøøyy yaaxpä jojpä je'eguiøxpä coo hajxy hänajty xioonda'agy. Nämayyä Jesús jiamiøødhajxy hänajty. Jaduhn hajxy hänajty

ya'axy coo ja'a Dios miøjjä jiaanchä, coo hajxy hänajty tøø yhixy ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä ja'a Jesús hänajty tøø yajcähxø'øguiäbä:

³⁸—Møj jaanch hädaa gobiernä; Diosquexy hädaaduhn. Møj jaanchä Dios jim tsajpootypä; ween hajxy jim xioonda'agy —nøm hajxy hänajty ya'axy.

³⁹Jimā fariseoshajxy hänajty näje'e piadäna'ay. Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Wiindsøn, mhójäp yø'ø mjamiøødhajxy.

40 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Hóyhøch yø'ø häna'c cu nja hoj, cab häna'c häyaa ñä'ä hamóombät; maas møc hajxy ñä'ägä yá'axät.

4¹Coo ja'a Jesús hänajty jim miedsaannä Jerusalén, coo jaduhn ñäheebøøyy, mänit tiägøøyy jøøbiä.
4²Mänit miänaañ:

—Yø'ø Jerusalénpäya'ayhajxy, cooch hajxy cu xchojcy, jootcujc hajxy häxøpy yhity. Tøø yhabaady coo ja'a cu'ughajxy cu jiootcugøøyy. Pero cab hajxy wyiinjuø'øwa'añ. Cábøch hajxy xchoga'añ xmiee'xa'añ. 43 Haxøøg hajxy jiada'añ yhabeta'añ. Medsaambä miädsiphajxy. Mänit hajxy jiuhguraajø'øwa'añii piquiä. 44 Cab hajxy yajmäjäda'aga'añii. Yagho'ogáanäp hajxy jaduhn. Mänitä quiajpthajxy quiuhdägoyya'añ. Paady hajxy jaduhn jiada'añ yhabeta'añ cooch hajxy jaduhn xquia'a tsoga'añ.

⁴⁵Coo ja'a Jesús miejch cajptooty, mänit tiägøøyy tsajtøgooty. Mänit tiägøøyy høxquejxpädsøømbä pønjaty jiiby juuby too'p. ⁴⁶Mänit miänaañ: —Jim jaduhn myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Jue'ec'h ndøjc hajxy xwiáanät cooc'h hajxy jiiby xpia'yá'axät." Ja'a Dios jaduhn mänaan. Pero mijts, jaduhn hajxy mwa'añ meedsøhñdy.

⁴⁷ Najxpäxøø ja'a Jesús hänajty jiiby yajnähixø'øy tsajtøgooty. Pero ja'a teedywiindsønhajxy møødä ley-yajnähixøøbiähajxy, quiojyquiapxytiuumby hajxy hänajty nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät, møødä cu'ugwiindsønhajxy. ⁴⁸ Pero cab hajxy hänajty ñajuø'øy neby hajxy jiatcø'øwät je'eguiøxpä coo ja'a cu'ug ja'a Jesús miädia'agy hajxy hänajty jiaanch tehm miämädoonaayyä.

Jiibiä Jesús ja'a cu'ug ja'a Diosmädia'agy hänajty yajnähixø'øy tsajtøgooty, mänitä Jesús ñämejtsä ja'a teedywiindsønhajxy møødä ley-yajnähixøøbiähajxy møødä copc-hajpähajxy. ²Mänit hajxy miänaañ:

—Pønä cuhdujt tøø xmio'oy coo ja'a cu'ug tøø mhøxquejxpädsømy tsajtøgooty, y coo tøø mdägø'øy yajnähixøøbiä.

³Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:

—Chaads mijts nmäyajtøwaambä. Mhadsówäp hajxy jaduhn: ⁴Coo ja'a Juan hijty wiädity mäyajnäbejpä, pøn jaduhn quejx, Dios tøgä jäya'ayä.

Cab hajxy ñä'ä hadsooyy. ⁵Mänit hajxy tiägøøyy yajcapxiøøbiä:

—Neby hajxy nnä'ä hadsóowämät; coo hajxy nmänáanämät coo ja'a Dios quiejxy, mänit yhadsowa'añ: "Tii hajxy coo mga'a mäbøjcä." 177 San Lucas 20

⁶Y coo hajxy nmänáanämät coo jäya'ay quiejxy, mänitä cu'ug hajxy xquiuhgá'tsämät. Hix, haagä mänaamb hajxy jaduhn coo ja'a Juan tøø quiexyíijäm ja'a Dios.

⁷Mänit hajxy yhadsooyy coo hajxy quia'a najuø'øy pønä Juan quejx mäyajnäbejpä.

⁸Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:

—Ni høøch nga'a nägapxa'añ pønhøch ja'a cuhdujt tøø xmio'oy.

⁹Mänitä Jesús ja'a cu'ug tiägøøyy møødmädiaacpä:

—Jaduhnä jäya'ay tsaatypcam piädaacy maa ja'a ñaaxän. Mänit yhadoo'tujcy. Mänit tiu'ubøjcy. Jäguem ñøcxy. Jegaamb hänajty jim. ¹⁰Coo ja'a tsaatyptuc yhabaaty, mänitä mioonsä tu'ug quiejxy coo ja'a tsaatypcam piuhmo'owóøjät. Mänitä mioonsä quioxhó'cäxä. Caj tii yajmäwiimbijtä. ¹¹Mänitä mioonsä tu'ug quiéjxcumbä. Jaduhnä mähdiøjc quioxhó'cägombä. Haxøøgjaty jaduhn ñämaayyä. Ni je'e tii quia'a mooyyä. ¹²Mänitä wiingpä jiaac quéjxcombä. Nähdsäbit cuhdsäbit ja'a mähdiøjc piädáacänä.

13 Mänitä cudsaatypcam miänaannä: "Nébiøch nnä'ä jatcø'øwät. Tøøch cham nnajuø'øy. Hädaa nhúunghøch, njaanch tehm chójpiøch njaanch tehm pia'häyóobiøch hädaa. Nhuuc quéxyhøch hädaa. Coo yhøxcabøøjät, wehndä wyiingudsähgø'øwøøjät." Mänitä yhuung quiejxy. 14 Coo yhøxcajpä, mänit hajxy tiägøøyy ñiñämáayyäbä, ja'a tsaatypcam hajxy hänajty hajoodiujpä: "Ja'a cudsaatypcam yhuung yø'ø. Coo yø'ø tieedy jaduhn yhó'ogät, yø'ø mähmø'øwaamb cudsaatypcam. Tsøg hajxy yaghó'cäm neby hajxy jaduhn nmämähmøøyyämät."

15 Mänitä cudsaatypcam yhuung yhøxwijtspädsøømäxä. Mänit hajxy yagho'cy.

Mänitä Jesús yajtøøyy:

—Nebiä cudsaatypcam jiatcø'øwa'añ coo yhuung yaghó'cäxä. ¹⁶Nøcxaamb yagho'tägatsa'añ ja'a yhuung tøø yaghó'cäxäbä. Mänitä wiinghäna'c ja'a tsaatypcam yaghajoodiuga'añ.

Coo ja'a cu'ughajxy jaduhn miädooyy, mänit hajxy miänaañ:

—Ni ja'a Dios jaduhn quia'a mäná'anät.

¹⁷Mänitä Jesús ja'a cu'ug wyiinhee'ppejty. Mänit miänaa<u>ñ</u>:

—Nej mijts ja'a Diosmädia'agy myajmädia'agytiägø'øy coo miäna'añ:

Ja'a tsaa mädyii ja'a tøjcojpä hajxy quia'a nä'ägä cumaayy, je'e nä'ägä tuundsohn.

(Jesús hamdsoo niñänøømä nebiä tsaajän je'eguiøxpä coo hänajty quia'a tsocy quia'a mee'xyíijäm ja'a cu'ug. Pero mo'owáanäbä Jesús hänajty møjtuung.)

¹⁸Mänitä Jesús miänáangumbä:

—Pøn jaduhn cá'awäp yø'ø tsaanähgøxp, tägóyyäp jaduhn. Y coo pøn ñähgahbedøøjät yø'ø tsaa, tägóyyäp je'ebä.

¹⁹Mänitiä ja'a Jesús jia madsaanä ja'a teedywiindsønhajxy møødä ley-yajnähixøøbiähajxy. Ñajuøøby hajxy hänajty coo hajxy hänajty tøø miädia'agyii. Pero cabä Jesús ñä'ä majtsä je'eguiøxpä coo ja'a cu'ug hänajty chähgø'øyíijäm ja'a

San Lucas 20 178

teedywiindsønhajxy. 20 Mänitä häna'c hajxy yajnähdijy coo hajxy ñibiäda'agøøjät nebiä hoyhäna'cän. Nócxäp hajxy miädoy nebiaty ja'a Jesús hänajty miädia'aga'añ. Coo ja'a Jesús quiapxtägóyyät, mänit hajxy ñäxø'øwø'øwa'añ maa ja'a gobernadorän. 21 Mänitä Jesús hajxy miäyajtøøyy:

—Wiindsøn, nnajuøøby højts coo miičhä tøyhajt myajnähixø'øy ja'a Diosmädia'agy. Hopiønä miičh mmøødmädia'agy; y caj miičh pøn mmøjpäda'agy, hoy pøn møjtuung jia møødä. ²² Højtsä tøyhajt móoyyäc. Coo højtsä gobiernä hänajty xyagjuy xyajmo'ona'añ, nej, hoyyäda'a jaduhn coo højts njúyädä.

²³Pero ñajuøøbiä Jesús hänajty coo hänajty jia yajcapxtägoyya'añii.

Mänit miänaañ:

—Tiičh hajxy coo xjia wi'i jiøjcapxø'øwa'añ. ²⁴Høøčhä xädø'øñ tu'ug yaghíjxäc. Pøn yhajahñaxy yø'øduhn, pøn xiøø yø'øduhn.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ja'a gobiernä.

²⁵Mänitä Jesús miänáangombä:

—Pues, mmó'owäp ja'a gobiernä hajxy tijaty yø'ø jie'ehajpy. Y mmó'owäbä Dios hajxy tijaty yø'ø jie'ehajpy.

²⁶Cabä Jesús hajxy hänajty hoy yajcapxtägoyya'añ cu'ughagujc. Yagjuøøyy hajxy jaduhn coo hoy yhadsooyy. Y cab hajxy waamb miänaannä.

²⁷Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a saduceoshajxy näje'e, ja'a hajxy jaduhn mänaambä cooc tyijy ni pøn quia'a jujypiøga'añ. Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

²⁸—Wiindsøn, jaduhndsä Moisés jecy quiujahy, cooc ja'a

ya'adiøjc hänajty tu'ug tøø yho'ogy, y cooc ja'a yaamgto'oxy ja'a huung quia'a møødä, mänítägä quiapy wyiingpøgät, nébiägä yhuung jaduhn miähmø'øwät ja'a piuhya'aguiøxpä. ²⁹ Jaduhnä häna'c-hajxy hänajty, näjuxtujc tu'que'ex. Ja'a craa møjpä, mänit jia pøjcy. Mänit yho'cy. Nitu'ugtä yhuung quia'a mähmøøyy. 30 Mänitä jiødsømy ja'a yaamgto'oxy jia wiingpøjcombä. Mänit je'e yhó'combä. Nitu'ugtä yhuung quia'a mähmøøbiä. 31 Mänitä yaamgto'oxy ja'a quiapy jia wiingpøjcombä jatu'ug. Jaanä jaduhn yhó'combä. Nägøxiä ja'a yaamgto'oxy ja'a quiapy jia møødtsänaayy ja'a näjuxtujpä; cøjx hajxy yho'ogy, y ni pøn yhuung quia'a mähmøøyy. ³²Mänitä yaamgto'oxy jiaag ho'pä. 33 Hoorä, coo hajxy hänajty tøø jiujypiøjnä, pønä to'oxiøjc tøyhajt møødtsäna'awaamb ja'a näjuxtujpä, jim tsajpootyp.

³⁴Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Hädaa yaabä naaxwiin, pøjp huucp ja'a jäya'ayhajxy yaa. 35 Pero pønjaty jujypiøgaamb, pønjaty nøcxaamb tsajpootyp, cab hajxy jim piøgaannä yhu'ugaannä. 36 Cab hajxy mänaa yho'tägatsaannä. Coo hajxy hänajty tøø jiujypiøjnä, jaduhn hajxy miähmø'øwaannä nebiä Dioshuungän, nebiä Diosmoonsän. 37 Hamdsoo ja'a Moisés hajxy xyajnähixøøyyäm coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy jiujypiøga'añ, jiiby maa jaduhn myiñän coo ja'a hujtshuung hänajty tioy tu'ug. Jaduhn jiiby myiimbä coo ja'a Dios wyiingudsähgø'øyíijäm ja'a

Abraham møødä Isaac møødä Jacob. ³⁸Cabä Dios wyiingudsähgø'øyíijäm ja'a ho'ogypiähajxy. Ja'a jujcyjiäya'ayhajxy, je'eds hajxy jaduhn wiingudsähgøøby ja'a Dios.

³⁹Mänitä ley-yajnähixøøbiähajxy näje'e miänaa<u>ñ</u>:

—Wiindsøn, yajxón miich jaduhn mmädia'agy.

⁴⁰Cabä Jesús hajxy waamb ñämaañä je¹eguiøxpä coo hajxy hänajty chähgøøñä.

41 Mänitä Jesús miänaañ:

—Tii hajxy coo mmäna'añ cooc ja'a David yhuunghaty ja'a Diosquexy. ⁴²Hamdsoo ja'a David miänaañ maa ja'a Salmos quiujahyyän:

Mänítøchä Dios ja'a nwiindsøn xñämaayyä:

"Yaads min häña'aw
nhahooguiø'øháampiøch,
43 høxtä cóonøčhä mmädsip tøø
nga'a yajmäjädáacäm."
44 Coo ja'a David ja'a Diosquexy
hamdsoo ñämaayy "wiindsøn",
nébiäts jaduhn ñä'ä huunghádät.

⁴⁵Jimä cu'ughajxy hänajty nägøxiä miämädoona'ay, mänitä Jesús ñämaayy ja'a jiamiøødhajxy:

46—Ca'a yø'ø ley-yajnähixøøbiä miädia'agy hajxy mmäbøjcä. Yoñwitmøød hajxy wyi'i wiädity je'eguiøxpä coo hajxy wyi'i yajcumaya'añ. Jaduhnä jioothajxy jia tsocy coo hajxy jim wyiingudsähgø'øwøjät halaplaaz. Jiiby hajxy yhäña'awa'añ maa ja'a häñaabiejt yajxonjatypän jiiby tsajtøgooty, chaads jim maa ja'a xøø jiadyiijän. 47 Y piøjcäbä yaamgto'oxy ja'a tiøjc hajxy. Wi'i yajcumayaamb hajxy, paady hajxy

wyi'i Dyiospa'ya'axy jejcyjiaty. Hanaxiä hajxy chaachtiuna'añii.

Tsajtøgootiä Jesús hänajty, mänitä mäyøøjäya'ay yhijxy coo xädø'øñ hajxy hänajty quiuyoxø'øy. ²Mänitä yaamgto'oxy tu'ug yhijxpä ja'a jaanch tehm yhäyoobä. Jagooyyä xädø'øñhuung hänajty miøødä metsc. Je'eduhn cøjx yecy. ³Mänitä Jesús miänaañ:

—Tøyhajt jaduhn, maas may hädaa yaamgto'oxy häyoobä ja'a xädø'øñ tøø quiuyoxø'øy quejee yø'ø mäyøøjäya'ayhajxy. ⁴Yø'ø mäyøøjäya'ayhajxy, je'e hajxy quiuyoxøøyy mäduhñtiä hajxy tøø yajcunaxy. Pero hädaa yaamgto'oxy, je'e cøjx quiuyoxø'øy mäduhñtiä hijty ñägaya'añ.

⁵Jiibiä jäya'ayhajxy hänajty näje'e tsajtøgooty. Jaduhn hajxy hänajty miädia'agy coo ja'a tsaa jiaanch tehm yajxonjatiä, coo hajxy tøgooty yajxón jiaanch tehm yhixy nebiatiä jäya'ayhajxy hänajty tøø piäda'aguiän. Mänitä Jesús miänaañ:

⁶—Habaadaamb jaduhn coo hädaa tsajtøjc jyida'añ cøxiä.

⁷Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Wiindsøn, mänaa jaduhn jiada'añii. Tii hijxtahnd jaduhn naxaamb coo hänajty tøø yhabaatnä.

⁸Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Mniyajcopcø'øwóøjäp hajxy, cab hajxy myajwiinhóønät. Nämay hajxy wiädita'añ. Jaduhn hajxy miäna'ana'añ: "Høøchä Dios tøø xquiexy", y "Tøø yhabaatnä." Pero cab hajxy mmäbógät. ⁹Coo hajxy jaduhn mmädoyhádät coo tsip piädø'øga'añ, cab hajxy

San Lucas 21 180

mdsähgó'øwät. Jayøjpä tsip jiada'añii, cahnä hänajty yhabaadyñä.

Mänitä Jesús jiaac mänaañ:
 —Nimiädsibø'øwáanäbä
 wiingcajptjaty.
 Møc hujx
 jiädita'añ. Jadáanäbä yuuxøø

jiädita'añ. Jadáanäbä yuuxøø møødä pa'am wiinduhmyhagajpt. Y jimä hochähgøøñäjatypä quiähxø'øga'añ tsajtwiing.

¹²'Pero cahnä hänajty yhabaadyñä, xmiadsaamb mijts ja'a jäya'ayhajxy. Xyajnøcxaamb hajxy maa ja'a tsajtøjcän. Jiiby hajxy xñäxø'øwø'øwa'añ. Xchumaamb hajxy jaduhn. Xyajnøcxaamb hajxy maa ja'a gobiernäwiinduumhajxiän. Ja'a høøchcøxpä hajxy xchaachtiuna'añ. 13 Coo hajxy jaduhn mjádät mhabétät, mänítøch hajxy xmiädiá'agät. ¹⁴Wiinjuø'øw hajxy jaduhn. Cab hajxy jäguemiä mwiinmahñdyhádät waambaty hajxy mhadsówät. ¹⁵Høøch mijts nbuhbedaamby. Nmo'owáambiøch mijts ja'a wiinmahndy nebiä mmädsip hajxy mga'a yajmäjädá'agät. 16 Høxtä xñähdugaambä mdeedy hajxy møødä mbuhya'ayhajxy møødä mjujy mmägu'ughajxy møødä mmägu'ughajpähajxy. Näjé'eyyäm mijts häna'c xyagho'oga'añ. ¹⁷Nägøxiä hajxy xxiøøghada'añ maa ja'a høøchcøxpän. 18 Hoy hajxy cøxypänejpiä cu mja jat cu mja habet, tsipcøxp hajxy

20 'Coo hajxy mhíxät coo ja'a Jerusaléncajpt hänajty tøø jiuhbigø'øyíijäm ja'a miädsip,

hamuumdu'joot mmee'xtúgät, mdägó'øwäp hajxy jim tsajpootyp.

hodiuum mnøcxa'añ. 19 Coo hajxy

mänit hajxy mnajuø'øwät coo hänajty tøø yhabaatnä coo Jerusalén quiuhdägoyya'añ. ²¹Pønjaty hänajty yaa hijp Judeanaaxooty, tsipcøxp hajxy piäyø'øgät, nécxäp hajxy jim maa ja'a tunän. Pønjaty hänajty yaa hijp Jerusaléncajptooty, tsipcøxp hajxy yaa chóonät. Pønjaty hänajty hijp camjooty, cab hajxy ñøcxtägátsät quiajptootyhajxy. ²² Jaanch tehm chaachpøgaambä jäya'ayhajxy nägø'ø nädecypiä. Jadáanäp jaduhn nebiaty jiiby myiñän cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän coo jiada'añii. ²³ Jaanch tehm chaachpøgaambä to'oxiøjc-hajxy hänajty, ja'a hajxy hänajty moxtsa'amhajpä, ja'a hajxy hänajty maaxhuungmøødpä. Hoyhoyyä jäya'ayhajxy yaa chaachpøga'añ hädaa yaabä naaxwiin. Jaanch tehm yajcumädowáanäp hajxy jaduhn. 24 Näje'e hajxy yho'oga'añ coo ja'a tsip jiada'añii. Näje'e hajxy miadsa'añii. Mänit hajxy yajnøcxa'añii wiinduhmyhagajpt. Minaambä jäguemjäya'ay ja'a Jerusaléncajpt hajxy yajma'ada'añ, høxtä coonä yhabétät coo ja'a cuhdujt hajxy piójcäxät coo hajxy jaduhn quia'a jatcéeñät.

²⁵'Cähxø'øgaambä hijxtahnd maa ja'a xøøjän, maa ja'a po'ojän, maa ja'a madsa'ajän. Pädø'øgaambä mejy; jäditaamb jaduhn. Paadiä cu'ughajxy chähgø'øwa'añ wiinduhmyhagajpt. ²⁶Wiinmahñtiägoyyaambä jäya'ayhajxy coo hochähgøøñä yaa jiada'añii hädaa yaabä naaxwiin. Tsäyuyyaambä xøø chaadsä po'o chaadsä madsa'a.

²⁷ Mänítøch ngädaactägatsa'añ joc-hagujc, høøch ja'a Diosquexypä. Hajájjäbøch ngäda'aga'añ mäjaamøød. Xyhixáambøchä jäya'ayhajxy. ²⁸ Coo jaduhn jiadóøjät, mänit hajxy mjootcugó'øwät. Mänit hajxy mbädsøma'añ hawa'adstuum.

²⁹Mänitä Jesús miänáangombä:

—Høxtahmdsä quepychaa, ³⁰coo hajxy mhixy coo wiamy, mnajuøøby hajxy coo pioodtägøøñä. ³¹Jaduhn mäwíinäts je'e coo ja'a hijxtahnd hajxy mhijxtsóonät, mnajuø'øwäp hajxy jaduhn coo yhabaatnä coo Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ.

³²'Coo jaduhn yhabáadät nébiøch cham nmädia'aguiän, cahnä jäya'ayhajxy hänajty quiøxy ho'ogyñä ja'a hajxy jäda'ahatypä. Tøyhajt jaduhn. ³³Tägoyyaambä tsajtwiing møødä naaxwiin, pero tøjiadaamb nébiøch cham nmädia'aguiän.

34-35'Mniyajcopcø'øwóøjäp hajxy. Cab hajxy mnajuø'øy mänáajøch ngädaactägatsa'añ. Paady hajxy hoy mhídät. Cab hajxy mhu'ug cab hajxy mjóø'xät. Cab hajxy tii mhadsógät hädaa yaabä naaxwiin. Pønjaty jaduhn ca'a cudiuumb, haxøøg hajxy jiada'añ yhabeta'añ, høxtä hoy hajxy maa cu jia tsäna'aw. 36 Nähix hahixø'ø hajxy mhídät. Homiänaajä hajxy mDiospa'yá'axät neby hajxy haxøøg mga'a jat mga'a habétät, nébiøch hajxy hoy xwyiingudsähgø'øwät, høøch ja'a Diosquexypä.

³⁷ Xøømbaadiä Jesús hänajty yajnähixø'øy tsajtøgooty. Coodspaady hänajty wiädity maa ja'a tun xiøhatiän Olivos. ³⁸ Jopyñä ja'a jäya'ayhajxy hänajty quiøxy hamugø'øy tsajtøgooty coo ja'a Jesús miädia'agy hajxy hänajty wyi'i yhamädoowhidaanä.

Tøø ja'a pascuaxøø hänajty miäwiingoonnä mänaa ja'a tsajcaagy hajxy hänajty quiayyän ja'a cajpä tsooy miøødäbä. ²Jia wi'i xyiictaacypy jia wyi'i miädiaactaacypy ja'a teedywiindsønhajxy hänajty møødä ley-yajnähixøøbiähajxy nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät. Pero chähgøøbiä cu'ug hajxy hänajty.

³Mänitä Judas Iscariote ja'a Satanás jioottägøøyy quioptägøøyyä. Jesús jiamiøød hänajty je'e tu'ug maa ja'a nämajmetspän. ⁴Mänitä Judas ja'a teedywiindsǿn hoy miøødmädia'agy møødä møjhajpä hajxy maa ja'a tsajtøjcän. Je'e yajmøødmädiaac nebiä Jesús yajcø'ødägø'øwät. ⁵Mänitä teedywiindsønhajxy xioondaacy. Mänitä Judas hajxy ñämaayy coo xädø'øñ hajxy mio'owa'añ. ⁶Mänitä Judas ñähadsooyy. Mänit tiägøøyy wiinmahñdyhajpä nebiä Jesús yajcø'ødägø'øwa'añ, mänaa ja'a cu'ughajxy hänajty quia'a jaty mayyän.

⁷Mänitä pascuaxøø yhabaatnä mänaa ja'a tsajcaagy hajxy quiayyän, ja'a cajpä tsooy miøødäbä. Yojxypä meeghuung hajxy hänajty ja'a pascuaxøøjooty. ⁸Mänitä Jesús ñämaayy ja'a Pedro møødä Juan:

—Nøcx ja'a tsuugay hajxy yaghoyø'øw. Tøø yhabaady coo hajxy ndsuugayáanam ja'a pascuaxøøgøxpä.

⁹Mänitä Jesús hajxy miäyajtøøyy:

San Lucas 22 182

- —Maa højts nyaghoyø'øwät. 10 Mänitä Jesús yhadsooyy:
- —Coo hajxy mgajptägó'øwät, mbaadaambiä jäya'ay hajxy tu'ug majtcón. Mbanócxäp hajxy maa tiøjtägø'øwa'añän. 11 Mänitä cudøjc hajxy mnämá'awät: "Højts nWiindsøn tøø xquiexy coo højts miich nmäyajtówät maa hawa'adspä jii maa højts ndsuugáyät ja'a pascuaxøøgøxpä." 12 Mänitä hawa'adspä hajxy xmio'owa'añ cruundä jim cøxp. Tøø hajxy hänajty hoy yajxón yaghoyø'øy. Jimä tsuugay hajxy myaghoyø'øwät.

¹³Mänit hajxy hoy piaady nebiatiä Jesús hänajty tøø miäna'añän. Mänitä tsuugay hajxy yaghoyøøyy ja'a pascuaxøøgøxpä.

¹⁴Coo yhabaatnä, mänitä Jesúshajxy yhäñaaguiädaacy meexäwiinduum møødä jiamiøødhajxy. ¹⁵Mänitä Jesús miänaañ:

—Cooch nho'ogaannä, jootcújc-høch nnijiäwø'øyii cooch mijts nmøødtsuugaya'añ ja'a pascuaxøøgøxpä. ¹⁶Cábøch mijts nmøødtsuugaadiägatsa'añ høxtä coonä yhabáadät mänaa ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añän. Tøyhajt jaduhn.

¹⁷ Mänitä Jesús ja'a vaso tu'ug quionø'cy vinomøød. Mänitä Dioscujú'uyäp yejcy. Mänit miänaañ:

—Huucmuc hajxy hädaa nägøxiä. ¹⁸Cábøchä vino nhuuctägatsa'añ høxtä coonä yhabáadät coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ.

¹⁹Mänitä Jesús tsajcaagy quionø'cy. Mänitä Dioscujú'uyäp yéjcombä. Mänitä tsajcaagy qyijwa'xy. Mänitä jiamiøød miooyy. Mänit miänaa<u>ñ</u>:

—Høøch nni'x ngopc hädaa. Ja'a mijtscøxpøch nniñähduga'añii cooch mijts nnähho'tu'uda'añ. Naaghóoc-høch mijts xjiahmiejtsta'agy, jaduhnä tsajcaagy hajxy mgáyät.

Coo hajxy quiaabiädøøyy, mänitä Jesús ja'a vaso quionø'cy, ja'a hänajty vinomøødpä. Mänit miänaañ:

²⁰—Hädaa vino, hijxtahnd jaduhn miähmø'øwa'añ nébiøch nnø'ty nyaghäyowa'añän cooch mijts nnähho'tu'uda'añ.

²¹'Pero ja'a craa xyegáambøöhä, yaaöh jaduhn xmiøødhäña'ay maa hädaa meexän. ²²Tsipcøxpøch nho'oga'añ nébiøöhä Dios tøø xyajnähdijjiän, høøöh ja'a Diosquexypä. Pero ja'a craa xyegaambä, maas haxøøg jiada'añ yhabeta'añ.

²³Mänitä Jesús jiamiøødhajxy tiägøøyy nimiäyajtǿøwäbä hamiñ haxøpy pønä Jesús yegaamb.

²⁴Mänit hajxy tiägøøyy yajcapxiøøbiä pøn møjtuung mo'owáanäp. ²⁵Mänitä Jesús miänaañ:

—Hädaa hajxy yaa gobiernähajpä hädaa yaabä naaxwiin, nä'ä hanehmb hajxy. Tsipcøxpä cu'ughajxy quiudiuñ neby hajxy yhane'emyiijän. ²⁶Pero mijts, cab hajxy mnibiäda'agóøjät nebiä gobiernän. Pøn møjtuung mød maa mijtsän, ween ñibiäda'agyii nebiä tuung møj ca'a møødpän. Pøn hanehmb maa mijtsän, ween ñibiäda'agyii nebiä moonsän. ²⁷Pøn

183 San Lucas 22

møjtuung møød, ja'a craa caabiä, tøgä craa mäyajcaabiä. Ja'a craa caabiä, je'eds møjtuung møød. Pero høøch mijts nyajcaaby, hóyhøch møjtuung nja møødä.

²⁸ 'Tøøch mijts xmiøødyo'oy xmiøødnaxy tsip xex. ²⁹ Páadyhøch mijts møjtuung nmo'owa'añ, nébiøch nDeedy tøø xmio'oyän, ³⁰ neby hajxy jim mgay mhú'ugät maach nmeexäwiinduumän maach ngobiernähada'añän, nebiä hoyhäñaabiejt hajxy myaghäña'awø'øwät mänaa ja'a judíos hajxy mhane'ema'añän, ja'a nämajmetsc-hagajptpä.

³¹ Mänitä Jesús ja'a Pedro ñämaayy:

—Simón, Simón, mniyajcopcø'øwóøjäp. Tøøchä Satanás cuhdujt xjia mäyujwa'añ coo mijts xyajtu'udägóyyät. ³²Pero tøøchä Dios nmänuu'xta'agy ja'a miichcøxpä nébiøch miich nmädia'agy homiänaajä xmiäbójcät. Coo miich hänajty tøø mwiinmahñdymejtsnä, mjoodcapxmøcpógäp ja'a mjamiøødtøjc neby hajxy jaduhn quia'a tu'udägóyyät.

³³Mänitä Pedro ja'a Jesús ñämaayy:

—Homiáajøch miičh nbanǿcxät, hoy jia pujxtøgootiä. Høxtä näguipxy jaduhn nmøødhó'ogät.

³⁴Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:

—Pedro, cham nnäma'ay, cahnä tseey hänajty ya'axyñä, tøø miich hänajty tägøøghooc mnijiøgapxyii cooch tyijy xquia'a hixiä.

³⁵Mänitä Jesús miäyajtøøyy ja'a jiamiøødhajxy: —Cooch mijts nguejxy Diosmädia'agy-yajwa'xpä, mänítøch mijts nnämaayy coo hajxy tii mga'a wähátät, ni xuumy, ni xädø'øñhidøhñdy, ni cø'øg. Y tii hajxy myajmaajiajt.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ni tii.

³⁶ Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:

—Pero chaach nmänaannä coo xuumy hajxy mwähátät møødä xädø'øñhidøhñdy. Pøn espada ca'a møød, weenä wyit tioogy nebiä espada jiúyät. ³⁷Tsipcøxp tiøjiada'añ neby jim myiñan cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän ja'a høøchcøxpä: "Ca'awiindøyhäna'c jaduhn tyijjä." Cøxiä jaduhn tiøjiada'añ neby jim myiñan cujaay ja'a høøchcøxpä.

³⁸Mänit hajxy miänaa<u>ñ</u>:

—Chaa højts espada metsc nmøødä.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

-Mädøyyä jaduhn.

³⁹ Mänitä Jesús tiu'ubøjcy. Mänit ñøcxy maa ja'a Olivostunän neby hänajty ñä'ägä cuhdujthatiän. Quipxiä jiamiøødhajxy pianøcxy. ⁴⁰ Coo hajxy jim miejch, mänitä Jesús miänaañ:

—Tsøgä Dios hajxy pa'yáaxäm; jaduhn hajxy mga'a tu'udägóyyät.

4¹ Mänitä Jesús ñøcxy
 jäguemjuøøby nidiuhm
 Diospa'yaaxpä. Mänit jyijcädaacy.
 4² Mänit miänaañ:

—Teedy, coo miičh jaduhn mmäná'anät, cábøch hädaa tsaačhpä peenä nmänáxät. Pero ca'a yhøøčh nguhdujtä nyaghidaamby; miičh mguhdujt hidaamb. San Lucas 22 184

⁴³ Mänitä Diosmoonsä tu'ug ñäguehxtøø'xy. Tsajpootyp hänajty chooñ. Ja'a Jesús ja'a mäjaa hoy mio'oy. ⁴⁴ Jaanch tehm chaachpøjpä Jesús hänajty. Mänitä Dios miänuu'xtaacy nägø'ø nädecypiä. Mänit xiäbitnøø tiägøøyy ta'xpä naaxwiin nebiä nø'tiän.

45 Coo ja'a Jesús Dyiospa'yaaxpädøøyy, mänit tiänaayyø'cy. Mänitä jiamiøødhajxy hoy yhixø'øy. Haagä maab hajxy hänajty je'eguiøxpä coo hajxy hänajty jiaanch tehm jiootmayhaty.
46 Mänitä Jesús miänaañ:

—Tii hajxy coo mwi'i mia'ay. Pädø'øg hajxy. MDiospa'yá'axäp hajxy; jaduhn hajxy mga'a tu'udägóyyät.

⁴⁷ Jimnä ja'a Jesús hänajty miädia'agyñä, mänitä cu'ug miejch. Ja'a Judas hänajty copc-hajp maa ja'a cu'ughajxiän. Je'e ja'a Jesús hänajty tøø jiamiøødhaty maa ja'a nämajmetspähajxiän. ⁴⁸ Mänitä Jesús hoy chu'xy. Mänitä Jesús miänaañ:

—Judas, nej, tsu'xyháamhøch miičh xyega'añä, høøčh ja'a Diosque<u>x</u>ypä.

⁴⁹Mänitä Jesús jiamiøødhajxy miänaa<u>ñ</u>:

—Wiindsøn, nej, pädø'øgäp højts espadahaamä.

⁵⁰Mänitä Jesús jiamiøød tu'ug tiaatspujxtuuty ja'a teedywiindsøn mioonsä. Ja'a hahooybä taatsc ñäbujx. ⁵¹Mänitä Jesús miänaañ:

—Ween hajxy yhity. Ween tiuhnä. Mänitä Jesús ja'a craa tiaatsc piädaacä. Tsooc je'e. ⁵²Mänitä Jesús ñämaayy ja'a teedywiindsønhajxy, møødä tsajtøjwiindsønhajxy, møødä møjtøjc-hajxy, ja'a Jesús hajxy hänajty yajpädø'øgaambä:

—Nej, mée'tspøch hajxy jaduhn xtyijjiä coo espada coo wojpt hajxy mmäbädø'øguiä. ⁵³Cooch mijts hijty nmøødhity tsajtøgooty najxpäxøø, cábøch mijts hijty nej xtiuñ. Pero tøø yhabaatnä cooch mijts xmiádsät ja'a haxøøgpä miäjaagøxpä.

Mänitä Jesús hajxy miajch. Mänit hajxy yajnøcxy maa ja'a teedywiindsøn tiøjcän. Jäguemjuøøbiä Pedro hänajty piayo'oy. 55 Mänitä soldado jøøn hajxy tiägøøyy yajmøjjøøbiä jim tøba'amhagujc. Mänit hajxy yhøxtaacy piquiä jøømba'axaambä. Mänitä Pedro piahøxtaacpä. 56 Mänitä to'oxymoonsä ja'a Pedro yhijxy coo jiiby piahäñaabiä. Mänit miänaañ:

—Yø'ø mixy, ja'a Jesús jiamiøød vø'ø.

⁵⁷ Mänitä Pedro ñijiøgapxä:

—Pi'muuxy, cábøchä Jesús nhixiä.

⁵⁸Mänitä Pedro yhøxcájpägombä wiinghäna'c. Mänit ñämaayyä:

—Miich mjamiøød je'e, tuhmds. Mänitä Pedro yhadsooyy:

—Joom, caj tiøyyä.

⁵⁹Tøø hänajty tu'horä yhity, mänitä Pedro ñänøø<u>m</u>ä:

—Tøyhajt jaduhn coo ja'a Jesús jiamiøød yø'ø. Galilea yø'ø craa chohmbä.

⁶⁰Mänitä Pedro miänaa<u>ñ</u>:

—Joom, pätiidä miich jaduhn mnä'ä mädiaacypy.

Tuunä Pedro jaduhn nä'ä mänaañ, mänitiä ja'a tseey jiaanch yaaxy. ⁶¹ Mänitä Jesús ja'a Pedro miøjhee'py. Mänitä Pedro cøjx jiahmiech waambaty hänajty tøø ñäma'ayíijäm ja'a Jesús: "Cahnä tseey hänajty ya'axyñä, tøø miich hänajty tägøøghooc mnijiøgapxyii cóogøch tyijy xquia'a hixiä." ⁶²Mänitä Pedro wyiimbijnä. Mänit hoyhoy jiøøyy.

63 Mänitä Jesús tiägøøyyä näxíicäbä näyáaxäbä ja'a häna'c-hajxy hänajty hadänaabiä. Mänit tiägøøyyä wobhó'cäbä. 64 Mänit hajxy wyiinguxodsøøyy. Mänit hajxy wyiinguwobøøyy. Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Najuø'øw pøn tøø xwiopy. 65 Jaanch tehm yhaxøøgjatiä Jesús ñämaayyä.

66 Coo jiobøøyy, mänitä judíoshajxy yhamugøøyy, møødä møjtøjc-hajxy, møødä teedywiindsønhajxy, møødä ley-yajnähixøøbiähajxy. Mänitä Jesús hajxy yajnøcxy maa junta hajxy hänajty yagjadyiijän. Mänit hajxy miäyajtøøyy:

⁶⁷—Højtsä tøyhajt móoyyäc, nej, miich Dios tøø xquiexiä.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Hóyhøch jaduhn cu nja mäna'an, cábøch mijts häyaa xñä'ä mäbøjcäbät. ⁶⁸Y cooch mijts waambaty nmäyajtøwät, cábøch hajxy xyhadsówät, ni cábøch hajxy xyhøxmádsät. ⁶⁹Tøø yhabaatnä cooch jim nnøcxaannä maa ja'a Diosän, ja'a møjcuhdujtmøødpä. Jímhøch nøcxy nhäña'awa'añ maa ja'a yhahooyhaampiän, høøch ja'a Diosquexypä.

Mänit hajxy wyi'i miäyajtøøyy:
 —Nej, miichä Dios xyHuunghajpä.
 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tøyhajt jaduhn nej mijts mmäna'añän. ⁷¹Mänit hajxy miänaa<u>ñ</u>:

—Tii testigo hajxy nnä'ä jaac wáanämät. Hamdsoo hajxy tøø nmädóowäm coo hamdsoo tøø ñimiädia'agyii.

Mänit hajxy nägø<u>x</u>iä tiänaayyø'cy. Mänitä Jesús hajxy yajnøcxy maa ja'a Pilato wyiinduumän. ²Mänit hajxy tiägøøyy nähwaambejpä:

—Jim hädaa craa ja'a cu'ug hijty wyi'i quiapxhiñ. Nøm hijty miäna'añ coo højtsä gobiernä xädø'øñ nga'a mó'owät ja'a jim tsänaabiä Roma. Jaduhn hijty miänaambä cooc tyijy ja'a Dios tøø quiexyii gobiernähajpä.

³Mänitä Pilato ja'a Jesús miäyajtøøyy:

—Nej, jaduh<u>n</u> miičh mnibiäda'agyii nebiä gobiernän maa hädaa judíoscájptänä.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tøyhajt jaduhn nej miich mmäna'añän.

⁴Mänitä Pilato ñämaayy ja'a teedywiindsønhajxy møødä cu'ug:

—Cábøch hädaa craa nhixy coo tii pojpä quia'a møødä.

⁵Mänit hajxy tehngajnä wyi'i ya'axy:

—Høhnda'agymiädia'agyhaam yø'ø craa yajnähixø'øy ja'a Judeabä-jäya'ayhajxy. Jim yajtsohndaacy Galilea. Yaa tøø miech. Jaduhn yaa jiatcøøbiä.

⁶Coo ja'a Pilato jaduh<u>n</u> miädooyy, mänit yajtøøyy pø ji<u>m</u>ä Jesús jiaanch tsooñ Galilea. ⁷Coo ja'a Pilato yhawáa<u>n</u>äxä cooc ja'a Jesús ji<u>m</u> chooñ, mänitä Pilato ja'a Jesús quiejxy maa ja'a Herodes wyiinduumän. Hi<u>x</u>, gobernador San Lucas 23 186

ja'a Herodes hänajty jim tiuumby Galilea. Tøø hänajty quioody Jerusalén xøøhajpä. ⁸Coo ja'a Herodes ja'a Jesús yhijxy, mänit jiootcugøøyy je'eguiøxpä coo hänajty jia wi'i yhixa'añ. Tøø hänajty miädoyhaty coo ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä hänajty tøø yajcähxø'øgy. Jaduhnä Herodes hänajty jia wi'i yhixa'añ coo yajcähxó'øgät. ⁹Mänitä Herodes ja'a Jesús madiu'u jia wi'i miäyajtøøyy, pero cabä Jesús ñä'ägä hadsooyy. 10 Tehngajnä ja'a Jesús hänajty ñähwaambedyíijäm ja'a teedywiindsønhajxy møødä ley-yajnähixøøbiähajxy. 11 Mänitä Herodes ja'a Jesús hajxy tiägøøyy näxiicpä näyaaxpä møødä soldadohajxy. Mänitä wit hajxy yajpägøøyy yajxonbä nebiä rey wyitän. Mänitä Herodes ja'a Jesús quiejxwiimbijty maa ja'a Pilatän. 12 Mänitxøø ja'a Pilato ja'a Herodes miøødnimiägu'ughajpøjcä. Nimiädsiphájtäp hajxy hänajty.

¹³Mänitä Pilato yaaxmujcy ja'a teedywiindsønhajxy møødä copc-hajpähajxy møødä cu'ughajxy.
¹⁴Mänit miänaañ:

—Míjtshøch hädaa craa tøø xyajnämech. Mmänaamb mijts jaduhn coo ja'a cu'ug hijty quiapxhiñ. Tøøch nja yajmäyach maa mijts mwiinduumhajxiän, y tøø hajxy mhixy mmädoy coo ja'a pojpä quia'a møødä nej mijts tøø mja nähwaambetiän. ¹⁵Ni ja'a Herodes quia'a mäna'añ coo ja'a pojpä miøødä, paady tøø quiejxwiimbity. Tøø hajxy mhixy coo ja'a pojpä quia'a møødä.

Paady, cábøch nyajyagho'oga'añii. ¹⁶ Jayøjphøch nyajcumädowa'añ, mänítøch nhøxmadsaannä.

¹⁷ Jaduhn hajxy hänajty quiuhdujthaty coo ja'a tsumyjiäya'ay hajxy hänajty tu'ug yhøxmach ja'a pascuaxøøjooty. ¹⁸ Mänit hajxy nägø<u>x</u>iä yaa<u>x</u>y:

—Ca'a yø'ø craa mhøxmach. Jue'e mhøxmádsäp ja'a craa Barrabáshajpä.

¹⁹Paadiä Barrabás hänajty tøø chumyii coo ja'a tsip hänajty tøø yajpädø'øgy cajptooty, møød coo hänajty tøø miäjäya'ay-yagho'ogy.
²⁰Jia wi'i yhøxmadsaamby ja'a Pilato ja'a Jesús hänajty. Jaduhnä cu'ug jia nämáaguiombä.
²¹Mänitä cu'ughajxy maas møc jiaac yaaxy:

—Møjpahbet hajxy cruzcøxp, møjpahbet hajxy cruzcøxp.

²²Miädägøøghoocpä ja'a Pilato jia mänáangombä:

—Pero nébiämäts jaduhn tøø jiatcø'øy. Cabä pojpä tii miøødä. Nébiøch nyajyagho'ogǿøjät. Nyajcumädowáambiøch. Mänítøch nhøxmadsaannä.

²³Pero tehngajnä hajxy jiaanëh tehm ya'axy coo ja'a Jesús miøjpahbedøøjät cruzcøxp. Jaduhndsä teedywiindsønhajxy yaaxpä. Mäjädaac hajxy jaduhn neby hajxy hänajty miäna'añän. ²⁴Mänitä Pilato miänaannä coo ja'a Jesús miøjpahbedøøjät cruzcøxp. ²⁵ Mänit Barrabás yhøxmajch, ja'a cu'ughajxy hänajty tøø yajnähdíjjiäbä, ja'a hänajty tøø chumyíijäbä je'eguiøxpä coo tsip hänajty tøø yajpädø'øgy, møød coo hänajty tøø miäjäya'ay-yagho'ogy. Mänitä Pilato yhanehmy coo ja'a Jesús miøjpahbedøøjät cruzcøxp.

187 San Lucas 23

²⁶ Jimä soldado ja'a Jesús hajxy hänajty yajnøcxy maa hajxy hänajty miøjpahbeda'añän. Mänitä jäya'ay hajxy tu'ug miajch, ja'a xøhajpä Simón, ja'a Cirenetsohmbä. Camjootiä Simón hänajty tøø yhoy. Mänitä cruz hadsip yajtsømdu'ubøjcä. Høxhaamä cruz miäyohy.

²⁷ Jaanch tehm ñämay hajxy hänajty pianøcxy møødä to'oxiøjc-hajxy. Jøøyyäp yáaxäbä to'oxiøjc-hajxy hänajty ñøcxy. Jootmayhajp hajxy hänajty ja'a Jesúscøxpä. ²⁸ Mänitä Jesús ja'a to'oxiøjc-hajxy miøjhee'ppejty ja'a hajxy tsohmbä Jerusalén. Mänit hajxy ñämaayyä:

—Ca'ach hajxy xñajø'øy. Mijts hamdsoo mniñajø'øwøøjäp møødä mhuunghajxy. ²⁹ Habaadaamb jaduhn coo ja'a jäya'ayhajxy miäna'ana'añ: "Jootcujcä to'oxiøjc-hajxy yhity ja'a yhuung ca'a hijpä." ³⁰ Mänitä jäya'ay ja'a tun hajxy ñäma'awa'añ: "Højts nähgahbéjtäc, højts yú'tsäc." ³¹ Xchaachtiunáambøch ja'a jäya'ayhajxy, hóyhøchä pojpä cädieey nga'a ja møødä. Maas hanaxiä mijts mjada'añ mhabeta'añ.

32 Metscä mee'tspädøjc ja'a
Jesús hänajty quipxy nøcxy
miøødmøjpahbeda'añii. 33 Coo hajxy
jim miejch maa hänajty xiøhatiän
"Maa ja'a Ho'ogyjiäya'aguiopc
Nähgädá'aguiän", mänitä Jesús
miøjpahbejtä cruzcøxp møødä
mee'tspädøjc, tu'ug hanajtyhaamby,
tu'ug hahooyhaamby. 34 Jimnä ja'a
Jesús hänajty miøjpahbedyiinä,
mänit miänaañ:

—Teedy, mee'x yø'ø häna'c-hajxy; cab hajxy ñajuø'øy tii hajxy jaduhn coo jiatcø'øy.

Mänitä soldado ja'a Jesús wyit hajxy tiägøøyy yajniguiuhäyø'cäbä. ³⁵Jimä cu'ughajxy hänajty miähee'pna'ay møødä tuungmøødpähajxy. Jimä Jesús hajxy hänajty wyi'i ñäxi'igy:

—Yajnähwaachp yø'ø craa hijty wiinghäna'c. Ween hamdsoo yajniñähwa'achii pø tøy jaduhn Dyioshuungä, pø tøy jaduhn Dyiosquexiä.

³⁶Jaanä jaduhnä soldadohajxy wyi'i ñäxiicpä. Mänitä Jesús vinagre yaghuucä. ³⁷Mänit ñämaayyä:

—Pø tøy miičhä judíoshajxy xquiobiernähaty, hamdsoods yajniñähwa'adsøø.

38 Mänitä soldado pu'uyhuung hajxy jim yujpahy cruzcuhduum. Tägøøgtu'u hayuuc hänajty miøødä cujaay: "Hädaadsä judíoshajxy guiobiernähajpy." Griegohaam hänajty quiujaayä, møødä latínhaam, møødä hebreohaam.

³⁹Mänitä mee'tspä tu'ug miänaañ, ja'a hänajty tøø miøjpahbéjtäbä cruzcøxp:

—Pø tøyyä Dios tøø xquiexy, hamdsoods yajniñähwa'adsøø, y yajnähwáatsägäts højtspä —nømä Jesús ñämaayyä.

⁴⁰⁻⁴¹ Mänitä craa yhojjä jiamiøød:

—Nej, cájtämä Dios mwiingudsähgø'øyä. Paady højts ngumadowáanäm coo tøø ngädiéhyyäm. Pero hädaa craa, caj nej tøø jiatcø'øy.

⁴²Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Jesús, høøch xjiahmiédsäp coo miich hänajty mdägø'øwa'añ gobiernähajpä.

43 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tøyhajt jaduhn nnäma'ay, jädá'ajøch miičh jim xmiødhada'añ tsajpootyp.

⁴⁴Cujyxiøø hänajty je'e, mänit wyiingoodsøøyy wiinduhmyhagajpt. Tägøøghorä yhijty wiingoods.
⁴⁵Cabä xøø hänajty maa ñä'ä hañ. Mänitä tsajtøjc-hadøødiuc quiøø'tswa'xy cujjiä. ⁴⁶Mänitä Jesús yaaxy:

—Teedy, høøch miich njoot njuøhñdy nyajcø'ødägø'øwaamby. Jagoo jaduhn jiaac mänaannä,

mänitiä yho'nä.

⁴⁷Mänitä soldadowiindsøn yhijxy nebiä Jesús jiajtiän. Mänit jia mänaañ coo ja'a Dios miøjjä jiaanchä, coo ja'a Jesús ja'a pojpä hijty quia'a møødä.

⁴⁸Coo ja'a cu'ughajxy yhijxy nebiä Jesús jiajtiän, mänit hajxy wyiimbijnä jootmayhájtäp. ⁴⁹Jimä Jesús miägu'ughajpähajxy hänajty tiäna'ay jäguemjuøøby møødä to'oxiøjc-hajxy, ja'a hajxy hänajty jim tøø piadsóoñäbä Galilea. Yhijx hajxy je'ebä nebiä Jesús jiajtiän.

Jimä hojiäya'ay hänajty tu'ug ja'a xøhajpä José. Arimatea hänajty chooñ jim Judeanaaxooty. Møjtuung hänajty miøød maa ja'a judíoscajptän. JPero cab jaduhn piamänaañ coo ja'a Jesús cu yagho'cä. Jiøbhijxyp hänajty je'e coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ. Mänitä José ja'a Pilato ja'a cuhdujt hoy miäyujwa'añ coo ja'a ho'ogyjiäya'ay yajmänácät cruzcøxp. Coo ja'a cuhdujt jaduhn

miooyyä, mänit yajmänajcy. Mänitä poobwit yajnähbijty. Mänit hoy yajnaaxtägø'øy maa ja'a tsaajutän ja'a naamhädiúñäbä. ⁵⁴Mänacyxiøø hänajty je'e mänaa ja'a Jesús ñaaxtägø'øyän. Viernes hänajty je'e. Hadsuujøøñäp hänajty; ja'a poo'xxiøø hänajty habáatnäp.

55 Ja'a to'oxiøjc-hajxy, ja'a Jesús hajxy hänajty tøø piadsóoñäbä Galilea, mänitä Jesús hajxy hoy yhixy maa hänajty tøø ñaaxtägø'øyän. 56 Coo hajxy wyiimbijty, mänitä pa'agxuu'pähón hajxy hoy jiuy. Mänit hajxy pioo'xnä ja'a poo'xxiøøjooty neby hajxy hänajty quiuhdujthatiän.

Näxøøjopiä to'oxiøjc-hajxy ñøcxtägajch maa ja'a Jesús hänajty tøø ñaaxtägø'øyän møødä jiamiøødhajxy wiingpä. Pa'agxuu'pähongón hajxy ñøcxy ja'a hajxy hänajty tøø jiúyyäbä. ²Coo hajxy jim miejch, mänit hajxy yhijxy coo ja'a tsaajut hänajty tøø yhawa'ach. 3 Mänit hajxy jiiby tiägøøyy. Cab hajxy jiiby pøn piaaty. ⁴Mänit hajxy chähgøøyy. Cab hajxy hänajty ñajuø'øy neby hajxy jiatcó'øwät. Mänit hajxy yhijxy coo ja'a jäya'ay hajxy hänajty metsc miøødtäna'ay. Yajxonjatiä wyithajxy hänajty. Høxtä haambä wyithajxy hänajty. 5 Mänitä to'oxiøjc-hajxy ñaaxcooyy je'eguiøxpä coo hajxy hänajty chähgø'øy. Mänit hajxy ñämaayyä:

—Tii ja'a Jesús hajxy yaa coo mhøxta'ay maa ja'a ho'ogyjiäya'ayhagujcän. ⁶Cab je'e yaajän. Tøø jiujypiøjnä. Nej, cab hajxy mjahmiechä neby hajxy jiiby tøø xyajmøødmädia'aguiän

189 San Lucas 24

Galilea. ⁷Nømä Jesús ja'a Diosquexypä hajxy xyhawaanä cooc hijty quiø'ødägø'øwa'añii ja'a cubojpäya'ay ja'a cugädieejiäya'ay, cooc hijty miøjpahbeda'añii cruzcøxp, cooc cudägøøgxøø hijty jiujypiøga'añ.

⁸Mänit hajxy jiaanch jahmiejtsnä neby hajxy hänajty tøø ñäma'ayiijän Jesúsäm. ⁹Mänit hajxy wyiimbijnä. Mänitä jiamiøød hajxy hoy yhawaanä ja'a nämajtu'ugpä møødä nämaybä. ¹⁰ Ja'a to'oxiøjc ja'a mädia'agy hajxy mäméjtsäbä, jue'e hajxy hänajty näje'e xiøhaty María Magdalatsohmbä, møødä Juana, møødä María ja'a Jacobo tiaj. ¹¹ Pero cabä to'oxiøjc ja'a miädia'agyhajxy miäbøjcäxä ja'a Jesús jiamiøødhajxy. Nebiä cuhhiimbä-mädia'aguiän hajxy jaduhn miädooyy.

¹²Pero ja'a Pedro, miäbøjc je'e. Päyø'øguiä ñøcxy maa ja'a Jesús hänajty tøø ñaaxtägø'øyän. Coo jiiby quiuwoodsøøyy, mänitä poobwit yhijxy coo wiingtuum yhijnä. Mänit wyiimbijnä. Yagjuøøyy jaduhn neby hänajty tøø jiadyiijän.

¹³Mänitxøøbä ja'a Jesús jiamiøødhajxy hänajty metsc ñøcxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Emaús. Majtu'ugkilómetro hänajty jiäguemä maa ja'a Jerusaléncajptän. ¹⁴Mädiáacäp hajxy hänajty tiu'uyo'oy tijaty tøø jiadyii. ¹⁵Mänit hajxy wyiingumedsøøyyä ja'a Jesús. Mänit hajxy miøødtu'ubøjcy. ¹⁶Hoy hajxy jia hijxy, cab hajxy yhøxcajpy. ¹⁷Mänitä Jesús miänaañ:

—Tii hajxy mmädiaacypy. Tii hajxy coo mdajy coo mmay.

¹⁸Tu'jäya'ay hänajty xiøhaty Cleofas. Mänit yhadsooyy:

—Hopiønä ñajuø'øy tii jim tøø jiadyii Jerusalén jäda'a xøøbä. Nej, miich nidiuhm mga'a najuøøby tii jim tøø jiadyiijä, hoy miich jim tøø mja hijpä.

¹⁹⁻²⁰ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tii jaduh<u>n</u> tøø jiadyii. Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ja'a Jesús tøø yagho'ogyii cruzcøxp. Ja'a teedywiindsønhajxy yejc møød højts ngopc-hajpä. Diosquexy hijty wiädity. Hoy-yagjuøøñäjatypä hijty yajcähxø'py. Hoy hijty miädia'agy ja'a Dioscøxpä cu'ughagujc. ²¹ Jaduhn højts njoot hijty chocy coo ja'a Jesús ja'a gobiernä Rómaba ja'a quiuhdujt cu piøjcä nebiä gobiernä yaa quia'a hanéhmnät maa højts ngajptän, højts judíosjäya'ayhajxy. Maaxtøjcy mädägøøy jaduhn yagho'cä. ²²Haamiän ja'a to'oxiøjc-hajxy näje'e yhooyy maa ja'a Jesús hänajty tøø ñaaxtägø'øyän. ²³Pero cábäc hajxy piaaty. Mänítägä Diosmoonsä hajxy metsc yhijxy ja'a tsajpootypä-tsohmbä. Mänítäc hajxy yhawáanaxa cooc ja'a Jesús hanajty tøø jiujypiøjnä. Hoy-yagjuøøñä højts hajxy xyajmøødmädiaacy. ²⁴Mänit højts njamiøødhajxy hoy yhijxpä. Jadúhnäc hajxy piaatpä nebiä to'oxiøjc-hajxy hänajty tøø ñägapxiän. Ni jé'egädsä Jesús hajxy quia'a hijxy.

²⁵Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:

—Nej, cab hajxy mnä'ägä wiinjuø'øyä, cab hajxy mnä'ägä mäbøquiä nebiä Diosquexyhajxy jecy miänaa<u>ñ</u>än. ²⁶Tsipcøxpä Diosquexy chaachpøga'añ coo hänajty jim ñøcxaannä tsajpootyp.

²⁷Mänit tiägøøyy yajwiingapxøøbiä ja'a Diosmädia'agy majaty miädia'agyiijän. Jim quiapxtsohm maa ja'a Moisés hänajty tøø quiujaayän. Cøjx quiapxy mäduhmtiä ja'a Diosquexyhajxy quiujahyyän.

²⁸Coo hajxy jim miejch Emaús, mänitä Jesús miänaañ cooc jiaac yo'oya'añ. ²⁹Mänit hajxy ñämaayyho'cy:

—Huuc mähmø'øw yaa maa højtsän. Tøø chuujøøñä. Coodsøøñäp jaduhn.

Mänitä Jesús jiaanch mähmøøyy. Mänit hajxy tiøjtägøøyy.

30 Mänit hajxy yhäñaaguiädaacy meexäwiinduum. Mänitä Jesús tsajcaagy quionø'cy. Mänitä Dioscujú'uyäp yejcy. Mänitä tsajcaagy qyijwa'xy. Mänitä jiamiøød miooyy.

31 Mänitnäts hajxy yhøxcajpnä. Mänitä Jesús yhadägoyyøøñä.

32 Mänit tu'jäya'ay miänaañ:

—Wíinghøch hijty nnijiäwø'øyii tu'haambejpä coo ja'a Diosmädia'agy xyajmøødmädiáacäm.

³³Mänitiä hajxy wyiimbijnä, ñøcxtägajch Jerusalén. Mänitä jiamiøød hajxy hoy piaady maa hajxy hänajty tøø yhamugø'øyän, ja'a nämajtu'ugpä møød hajxy nämaybä.
³⁴Mänit hajxy nämetspä ñämaayyä:

—Tøyhajt jaduhn coo ja'a nWiindsønhájtäm tøø jiujypiøcy. Ja'a Simón jaduhn tøø yhixy.

³⁵Mänit hajxy je'e ñägapxpä cooc ja'a Jesús hajxy tøø piaady tu'haam.

Mänítäc hajxy yhøxcajpnä coogä Jesús ja'a tsajcaagy qyijwa'xy.

³⁶ Jiiby hajxy hänajty miädia'agyñä, mänitä Jesús ñäguehxtøø'xy maa hajxy hänajty yhäña'ayän. Mänit yajpoo'xy ja'a jiamiøødhajxy. ³⁷ Mänit hajxy jiaanch tehm chähgøøyy. Háañämä tyijy hajxy nämejtsä. ³⁸ Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:

—Tii hajxy coo mwi'i chähgø'øy. Tiičh hajxy coo xquia'a høxcapy. ³⁹ Høxtáhmdsøch hädaa ngø'ø, høxtáhmdsøch hädaa ndecy. Høøčh je'e Jesús. Høøčh hajxy nähdóonäc. Cabä háañämä ni'x copc miøødä nébiøch høøčh nmøødän.

40 Mänitä Jesús ja'a quiø'ødiecy yaghijxy ja'a jiamiøødhajxy. 41 Pero cab hajxy hamuumdu'joot ñä'ägä mäbøjcy. Xoondaacp hajxy hänajty møød hajxy hänajty yagjuø'øy. Mänitä Jesús miänaañ:

—Tii hajxy jii mmøød cooch ngáyät.

⁴²Mänitä hacxtsa'ay hajxy miooyy møødä møjtsiinjøødy. ⁴³Mänitä Jesús quioondsooyy. Mänit quiaayy maa ja'a wyiinduumhajxiän. ⁴⁴Mänit miänaañ:

—Nébiøch tøø njatiän, tøøds hajxy hijty nhawáanam mänaa hajxy quipxy tøø nhíjtäm. Tøjiajt jaduhn ja'a høøchcøxpä neby jiiby myiñan cujaay maa ja'a Moisés miädia'aguiän, chaads jiiby maa ja'a Sálmosan, chaads jiiby maa ja'a librän ja'a Diosquexyhajxy jecy jiáhyyäbä.

45 Mänitä Diosmädia agy quiapxtøøyy:

46—Jaduhn myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän 191 San Lucas 24

cooc ja'a Diosquexy tsipcøxp yho'oga'añ, y cooc cudägøøgxøø jiujypiøjtägatsa'añ, 47 y cooc miädia'aga'añii wiinduhmyhagajpt. Yaa Jerusalén miädiaactsoona'añii. Jaduhnä cu'ughajxy yajwiingapxø'øwa'añii coo ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixó'øwät. Mänit hajxy yajnähwa'adsa'añii ja'a piojpä quiädieey hajxy. 48 Hamdsoo hajxy tøø mhixy tøø mmädoy nébiøch cham nmädia 'aguiän. 49 Nyajnäguexáambiøch mijts ja'a Dioshespíritu ja'a nDéedyhøch tøø xyajwiinwaanø'øyäbä cooch mijts nmó'owät. Jim choona'añ tsajpootyp. Yaa hajxy mmähmø'øwät Jerusalén høxtä

coonä ja'a Dioshespíritu hajxy hänajty tøø xñägäda'agy.

50 Mänitä Jesús miøødcajptpädsøømy ja'a jiamiøødhajxy. Mänit hajxy miejch maa ja'a cajpt xiøhatiän Betania. Mänitä Jesús ja'a quiø'ø chajxajy. Mänitä Dioscujú'uyäp yejcy ja'a jiamiøødcøxpähajxy.

⁵¹Mänit hajxy ñähguéecänä. Mänitä Jesús jim ñøcxy tsajpootyp. ⁵²Mänitä Jesús hajxy wyiingudsähgøøyy. Mänit hajxy wyiimbijnä jaanch tehm jiootcujc. Mänit hajxy ñøcxy Jerusalén. ⁵³Jabom-jabom hajxy hänajty ñøcxy tsajtøgooty. Nøcxy hajxy hänajty quiapxy miädia'agy coo ja'a Dios miøjjä jiaanchä. Amén.

San Juan

Ja'a Dioshuung, je'e hajxy xyajnähixǿøyyäm nebiä Dios jiäya'ayhatiän. Jíiyyäm hänajty je'e mänaa hädaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. Jíiyyäm hänajty je'e møødä Dios; Diósäts je'e. ²Jim hänajty je'e møødä Dios mänaa hädaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. ³Jaaya'ay jaduhn hädiuun cøxiä. Nidiuhm yhädiuuñ. ⁴ Ja'a Dioshuung, yejpy ja'a jugyhajt je'e. Jaduhn mäwiin je'e nebiä cujajpä nebiä cudøø'xpän. Xyajpädsøømäm hajxy hagoodstuum. ⁵Coo jøøn yhajajy hagoodstuum, hoy jaduhn nhíjxäm. Ja'a Dioshuung, jaduhn mäwiinäts je'e nebiä jøønän coo xyaghíjxäm neby hajxy hoy nwädíjtämät.

⁶Mänitä Dios jäya'ay tu'ug quiejxy, ja'a xøhajpä Juan. ⁷Paadiä Juan quiejxä, jaduhnä Dioshuung ñägápxät, jaduhnä jäya'ayhajxy nägøxiä miäbøgät. ⁸Ja'a Juan, ca'a je'e Dyioshuungä. Nä'ä nägapxpä jaduhn quiejxä. ⁹Tøø ja'a Dioshuung hänajty yaa miejtsnä hädaa yaabä naaxwiin. Je'e ja'a tøyhajt hajxy xmióoyyäm nägøxiä maa hajxy yaa ndsänáayyäm hädaa yaabä naaxwiin. Cøxiä xyajnähixøøyyäm.

¹⁰Coo yaa miejch hädaa yaabä naaxwiin, cabä miädia'agy miäbójcäxä, hoy hänajty cøxiä tøø jia hädiuñ. ¹¹ Jim je'e jia medsøøyy maa ja'a yhamdsoo cajptän, pero cab jim chojcä. ¹² Pero näje'ejaty hajxy chojcy. Pøn jaduhn tsojc, pøn ja'a miädia'agy mäbøjcä, je'edsä cuhdujt hajxy mooyyä coo hajxy yhídät nebiä Dioshuungän. ¹³ Cab hajxy xyhuunghájtäm nebiä yaabä teedy hajxy xyhuunghájtäm. Pero coo hajxy nmäbőjcämät ja'a Dios ja'a miädia'agy, mänit hajxy jaduhn xyhuunghájtämät.

¹⁴ Ja'a Dioshuung, jäya'ayhajt je'e neby højts chaa njäya'ayhájtäm. Hädaa yaabä naaxwiin je'e chänaayy maa højtshájtäm. Tøø højts nhixy coo je'e miøjjä jiaanchä. Paady miøjjä jiaanchä coo je'e Dyioshuungä. Tiuumby je'e ja'a mayhajt homiänaajä. Tømiädiaacp je'e homiänaajä. ¹⁵ Jaayá'ayädsä Juan jaduhn ñägapx:

—Yø'øyá'ayhøch hijty nnägapxyp, yø'ø høxhaam tøø jiaac méchäbä. Høøch hijty jayøjp tøø nmech. Yø'ødsä møjcuhdujt nä'ägädä møød. Høøch, cábøchä cuhdujt jaduhn nmøødä neby yø'øya'ay miøødän. Jímiäm yø'øya'ay hänajty cooch yaa nmiiñ ngahy.

¹⁶Jaayá'ayäts ja'a mayhajt tuu<u>m</u>b ja'a højtscøxphájtäm homiänaajä.

193 San Juan 1

¹⁷Dios ja'a Moisés ja'a cuhdujt jaduhn mooyy. Højts ja'a Moisés ja'a cuhdujt xmioodiägájtsäm. Pero xchójcäm ja'a Dios hajxy møød xmióoyyäm ja'a tøyhajt. Paadiä Jesucristo yaa quiejxä. ¹⁸Ni pøn ja'a Dios quia'a hixyñä. Ja'a yHuung, je'e hajxy xyhawáanäm nebiä Dios jiäya'ayhatiän. Jiaanch tehm chojpy ja'a Dios ja'a Jesucristo. Tu'ughuunghajp ja'a Jesucristo.

¹⁹Mänitä teedyhajxy näje'e jim quiejxä møødä levitashajxy maa Juangän. Ja'a levitashajxy, tsajtøjcueendähajpä hajxy hänajty tiuunghajpy. Jim hajxy chohndaacy maa ja'a cajpt jaduhn xiøhatiän Jerusalén. Ja'a judíos wyiindsønhajxy jaduhn mäguejx. Paadiä teedyhajxy jaduhn quiejxä coo ja'a Juan hajxy ween nøcxy tiøyhajtmädoy pøn je'e. ²⁰Coo ja'a Juan jaduhn miäyajtøøwa, yejc je'e ja'a tøyhajt. Caj yhøhndaacy:

—Ca'a yhøøchä je'e ja'a Cristo, ja'a hajxy nhahíjxämbä, ja'a Dios tøø wyiinguéxiäbä coo hajxy xyhanéhmämät.

²¹Mänitä jadähooc miäyajtǿøwägumbä:

—Pøn miich. Nej, miich Elíashajpä ja'a mináambäjä.

Mänitä Juan yhadsooyy:

—Caj.

Mänitä miäyajtǿøwägumbä:

—Nej, tøgä miičh ja'a Diosmädia'agy jecy tøø mhuuc mäwädijpä.

Mänitä Juan yhadsóogumbä:

—Cábämäts.

²²Mänitä miäyajtǿøwägumbä:

—Pøn miich. Højts ja'a tøyhajt móoyyäc neby højts ja'a nwiindsøn häyaa nhawaandägájtsät pøn miich. ²³Mänitä Juan yhadsooyy:

—Høøch, nyajcapxøøbiøch ja'a Diosmädia'agy møc pactuum. Panøcx ja'a Diostu'u hajxy nebiä Isaías jecy miänaañan coo hajxy mbanøcxät. Diosmädia'agy ja'a Isaías jecy yajwa'x.

²⁴ Ja'a hajxy hänajty tøø quiexyíijäbä maa ja'a Juangän, näje'e hajxy hänajty pianøcxä ja'a fariseos ja'a miädia'agy hajxy.

²⁵Mänitä Juan miäyajtøøwa:

—Tii miich coo mnä'ä mäyajnäbejpä pø cá'adäm miich mGrístäjä, pø cá'adäm miich ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy jecy tøø yajwá'xiäbä.

²⁶Mänitä Juan yhadsooyy:

—Høøch, nøøháamhøch nmäyajnäbety. Pero xima jäya'ay tu'ug majiäya'ayhagujc. Cahnä hajxy mhixyhatyñä. ²⁷ Jayøjphøch nmejch. Mänit yø'øya'ay høxhaam jiaac mejch. Møjcuhdujt yø'øya'ay miøød quejeech nmøødä.

²⁸ Jimā Juan hänajty miäyajnäbety maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Betábara, ja'a Jordángpä møjnøøhaawiimbä jaduhn maa ja'a xøø piädsømiän.

²⁹Cujaboom ja'a Juan ja'a Jesús yhijxy. Jimä Jesús hänajty miänacy maa ja'a Juan hänajty tiäna'ayän. Mänitä Juan miänaañ:

—Huug hix hajxy, xii jäya'ay tu'ug miänacy. Yø'ø jaduhn xøhajp ja'a Meeghuung ja'a Dios tøø quiéxiäbä. Yø'øds hajxy je'e xñähho'tu'udáanäm. Yø'øds hajxy je'e xyajnähwa'ads xyajcuhwa'adsáanäm ja'a nbojpä ngädieeyhájtäm. ³⁰ Yø'øch hijty nnänøømby ja'a høxhaam tøø jiaac méchäbä. Høøch hijty jayøjp tøø

San Juan 1 194

nmech. Yø'øds je'e ja'a møjcuhdujt møød quejeech nmøødä. Jímiäm yø'øya'ay hänajty mänaach nmiñ nga'ayän. ³¹Cábøch hijty nnajuø'øy pøn jaduhn tunaamb nébiøch tøø nmädia'aguiän. Pero páadyhøch tøø nmech mäyajnäbejpä nøøhaam neby hajxy jaduhn mnajuø'øwät pøn je'e, mijts judíos.

³²Mänitä Juan miänáangumbä: —Tøøchä Dioshespíritu nhixy coo jim tøø chooñ tsajpootyp. Mänítøch nhijxy coo hänajty miänacy nebiä palomän. Mänitä ñaaxcädaacy. Mänitä jim yhøxtaacy yø'øya'ay quiuhduum. 33 Cáhnøch hänajty nnajuø'øy pøn je'e. Pero jaayá'ayhøch tøø xquiéxiäbä mäyajnäbejpä nøøhaam, je'ech jaduhn xñämaayy: "Mhixaambiä Dioshespíritu maa je'e miänacø'øwa'añän. Jim jaduhn miähmø'øwa'añ maa tu'jäya'ay quiuhduumän. Jaayá'ayäts ja'a Dioshespíritu jaduhn yegáannäp." ³⁴Tøøch njaanch hixy. Tøøch nnägapxy coo yø'øya'ay jiaanch Dioshuungä. Nyéjpiøch ja'a tøyhajt iaduhn.

³⁵Cujaboom ja'a Juan hänajty jim tiänáaguiumbä møødä jiamiøød metscä. ³⁶Jimä Jesús hänajty wiädijpä. Coo ja'a Juan ja'a Jesús miøjhee'py, mänitä Juan miänaa<u>ñ</u>:

—Yø'øds jaduhn xøhajp ja'a Meeghuung ja'a Dios tøø quiéxiäbä.

³⁷Coo ja'a Juan ja'a jiamiøødhajxy jaduhn miädooyy, mänitä Jesús hajxy piadu'ubøjcy nämetscä.
³⁸Coo Jesús jiäwøøyy coo hänajty pianøcxyii, mänitä wia'wiimbijty.
Mänitä yhijxy coo hänajty nämetscä pianøcxyii. Mänitä miänaañ:

—Tii hajxy mhøxtaaby. Mänit hajxy yhadsooyy:

—Wiindsøn, maa miich tøø mmejtsta'agy.

³⁹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jam huug híjxäm.

Mänit hajxy hoy jiaanch hixy maa Jesús hänajty tøø miejtsta'aguiän. Tøø hänajty miänacyxiøøjøøñä. Jim hajxy miähmøøñä maa Jesúsän.

⁴⁰Tu'ugä Juan ja'a jiamiøød hänajty xiøhaty Andrés, ja'a Simón Pedro piuhya'ay. Je'eds ja'a Jesús hänajty tøø piadu'ubøcy møødä jiamiøød tu'ug. ⁴¹Mänitiä Andrés ja'a piuhya'ay hoy piaady, ja'a xøhajpä Simón. Mänitä Simón ñämaayy:

—Tøø højts ja'a Mesías nbaady je'e jaduhn ñänøømby ja'a Cristo, ja'a Dios tøø wyiinguéxiäbä coo hajxy yaa xyhanéhmämät.

⁴²Mänitä Andrés ja'a Simón jim wioonøcxy maa ja'a Jesús hänajtiän. Coo ja'a Jesús ja'a Simón yhijxy, mänit miänaañ:

—Miich, Simón miich mxøhaty. Jonás miich mdeedyhajpy. Pero Pedro mxøhataannä —je'e jaduhn ñänøømby tsaa.

⁴³Cujaboom ja'a Jesús hänajty ñøcxa'añ Galilea. Mänitä Felipe hoy piaady. Mänitä Felipe ñämaayy:

—Jámhøch quipxy møødwädíjtäc. Høøčhä nmädia'agy habøjcäc.

⁴⁴Jimä Felipe hänajty chooñ maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Betsaida. Jim ja'a Andrés hänajty chohmbä møødä Pedro. ⁴⁵Mänitä Felipe ja'a Natanael hoy piaady. Mänitä Natanael ñämaayy:

—Tøø højts jaaya'ay nbaady ja'a Moisés tøø ñägápxiäbä maa ja'a nocy piädø'quiän, ja'a Diosmädia'agymiäwädijpähajxy tøø ñägápxiäbä. Jesús jaduhn xiøhaty. José yhuung je'eduhn. Jim jaduhn choon Nazaret.

- ⁴⁶ Mänitä Natanael miänaa<u>ñ</u>:
- —Nazaretä. Cabä ndijy hoybäda'a jim Nazaret.

Mänitä Felipe yhadsooyy:

- —Jam huug híjxäm.
- ⁴⁷ Jimä Natanael ja'a Jesús hänajty ñämech. Coo Jesús ja'a Natanael yhijxy, mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:
- —Yø'ø judío xii miimbä, hamuumdu'joot ja'a Diosmädia'agy quiudiuñ. Ni mänaa quia'a høhnda'agy.
- ⁴⁸ Mänitä Natanael ja'a Jesús miäyajtøøyy:
- —Maach miich tøø xyhixy cooch miich jaduhn tøø xyhøxcapy.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

- —Jiiby miich hänajty mdäna'ay piidspa'c. Cahnä Felipe hänajty xmiägapxy.
  - ⁴⁹ Mänitä Natanael miänaa<u>ñ</u>:
- —Wiindsøn, Dios miich xyhuunghajp. Mhanehmby miich ja'a judíoshajxy.
  - ⁵⁰Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:
- —Páadyhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcä coočh jaduhn nmänaañ coočh miičh jiiby tøø nhixy piidspa'c. Pero mhixaamby coočh maas hoy-yagjuøøñäjatypä nyajcähxø'øga'añ.
  - ⁵¹ Mänitä Jesús miänáangumbä:
- —Chaads mijts nnämá'awät, mhixaamby hajxy coo ja'a tsajpootyp yhawa'adsa'añ. Mhixaamby ja'a Diosmoonsä hajxy ja'a tsajpootypä coo hajxy chajpeda'añ coo hajxy

ñaaxcäda'aga'añ maachä nwiinduumän, høøch ja'a Diosquexypä.

- Cumaaxc ja'a pøc hu'ug hänajty jiada'añii maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Caná de Galilea. Jimä Jesús ja'a tiaj wioowä ²møødä Jesús møødä jiamiøødhajxy. ³Mänitä vino quiøjxy. Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a tiaj coog ja'a vino tøø quiøxy. ⁴Mänitä Jesús yhadsooyy:
- —Maam, ca'a mhaaw mbäda'agy. Ca'a myiichä mgüeendä. Høøch nnajuøøby. Cahnä yhabaadyñä cooch nmayhajtúnät.

⁵Mänitä Jesús ja'a tiaj miänaa<u>ñ</u>, ñämaayyä ja'a moonsähajxy:

- —Naxy hajxy mdehm miäbøgät coo Jesús hajxy xmiägapx xyhané'emät.
- ⁶Jimä hamøj tsaanøøgow hänajty quiärumna'ay tädujcä. Tägø'øwaamb jiiby tu'nøøgow mädaaxc-hii'xlitro o mägo'xlitro. Jue'e ja'a judíos hajxy hänajty wia'añ, cø'øbujnøøhidøhñdy. Jaduhn hajxy hänajty quiuhdujthaty. ⁷Mänitä Jesús miänaañ, ñämaayyä ja'a moonsähajxy:
- —Cudemø'øw nøø hajxy nøøgowooty. Cøxy yaghuts hajxy.

Mänit hajxy jiaanch yaghujch.

8 Mänit Jesús miänáangumbä:

—Jee'ppädsøm nøø hajxy weentiä. Nøcx ja'a mwiindsøn hajxy mo'ow.

Mänit hajxy jaduhn quiudiuun.

⁹Tøø ja'a nøø hänajty wia'anguiojy vino. Jesús jaduhn yajwa'anguioj.

Mänitä moonsäwiindsøn ja'a vino quiøøchooyy. Mänit yhuucmajch.

Cab hänajty najuø'øy maa ja'a vino tøø choon. Pero najuøøby

San Juan 2 196

ja'a moonsähajxy hänajty; hix, je'e ja'a nøø hajxy hänajty tøø jiee'ppädsømy. Mänitä moonsäwiindsøn ja'a jamiø'ød miøjyaaxy. ¹⁰Mänit ñämaayyä:

—Jayøjp ja'a hovyino hajxy naxy ñä'ägädä temy. Coo ja'a woybä wichpähajxy hänajty com tøø yhu'ugy, mänit hajxy hänajty jiaac tema'añ ja'a vino ca'a jaty hoybä. Pero miich, cahnä hovyino mdemyñä.

¹¹Coo Jesús ja'a vino yajwa'añguiojy jim Caná de Galilea, hijxtahnd jaduhn yajcähxø'tsohn coo miøjjä coo jiaančhä. Coo Jesús ja'a jiamiøødhajxy jaduhn yhijxy coo Jesús ja'a vino yajwa'añguiojy, paadiä Jesús miädia'agy miäbøjcäxä.

¹²Mänitä Jesúshajxy jiiby yhädaacy maa ja'a cajpt jaduh<u>n</u> xiøhatiän Capernaum, møødä tiaj, møødä piuhya'ayhajxy, møødä jiamiøødhajxy. Coo hajxy jiiby quiädaacy, mejtsxøø tägøøgxøø hajxy jiiby yhijty.

¹³ Jadáa<u>n</u>äp ja'a pascuaxøø hänajty jim maa ja'a cajpt jaduhn xiøhatiän Jerusalén. Ja'a judíoshajxy hänajty jim yagjadáanäp. Mänit Jesús jim ñøcxy Jerusalén. ¹⁴Coo jim quioo'ty, mänit jiiby tiøjtägøøyy maa ja'a tsajtøjc hamøjpän maa ja'a judíos ja'a Dios hajxy hänajty wyiingudsähgø'øyän. Jiiby ja'a wajtoo'pähajxy hänajty møødä meegtoo'pä møødä palomatoo'pä. Jaanä jiipiä xädø'øñguiuwijtspähajxy hänajty yhäñaabiä. 15 Coo Jesús jaduhn yhijxy, mänitä xaach wyidsø'cy. Mänitä ju'xt yhädiuuñ. Mänitä

jäya'ayhajxy cøjx yhøxpäbo'oyii jiiby tsajtøgooty møødä waj møødä meeg cøxiä. Mänitä Jesús yajtsitø'cy ja'a xädø'øñguiuwijtspä mieexähajxy. Cøjx ja'a xiädø'øñhajxy yhøxxity. ¹⁶Mänitä palomatoo'pähajxy ñämaayyä:

—iYajpädsøm yø'ø mbaloma hajxy!

—iYajpädsøm yø'ø mbaloma hajxy! iCábøch nDeedy ja'a tiøjc hajxy xwiáanät halaplaaz!

¹⁷Mänitä jiamiøødhajxy jiahmiejtstaacy coo jaduhn yhity cujaay: "Mjaanch tehm cwieendhadáanäbøch hädaa miich mdøjc nägø'ø nädecypiä, hóyhøch hajxy cu xjia yajcuyagho'ogø'øw."

¹⁸Mänitä judíoshajxy miänaañ, ñämaayyä Jesús:

—Tii hijxtahnd højts xyajcähxø'øgáanäp hoy-yagjuøøñäjatypä pø mmøød miich cuhdujt jaduhn coo yø'øya'ayhajxy tøø mgøxy høxpäbo'oy.

¹⁹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Coo hädaa tsajtøjc hajxy myagjídät, pues cudägøøgxøøyyøch nyaghoyøødiägátsät.

²⁰Mänitä judíoshajxy miänaa<u>ñ</u>:

—Cujuxychägui'xtädujcjumøjt hädaa tsajtøjc jecy miaayy y tägøøgxøøyyä miičh myaghoyøødiägatsa'añ. Cab højts jaduhn nmäbøcy.

²¹Pero jue'e Jesús hänajty ñänøømby "ja'a tsajtøjc", ja'a yhamdsoo ni'x ja'a yhamdsoo copc. ²²Coo Jesús hänajty cujecy tøø jiaanch jujypiøcy, mänitä jiamiøødhajxy jiahmiejtstaacy nebiaty hänajty tøø miäna'añän. Mänitä Diosmädia'agy hajxy miäbøjnä møødä Jesús ja'a miädia'agy. 197 San Juan 2, 3

²³Mänaa ja'a Jesús jim yhitiän Jerusalén ja'a pascuaxøøjooty, mänitä cu'ugä Jesús hajxy yhijxy coo ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä hänajty yajcähxø'øgy. Mänitä Jesús ja'a miädia agy miäb jcäxä näm j nämay. 24 Pero cabä Jesús hänajty yajwiinhøøñ, je'eguiøxpä coo hänajty ñajuø'øy hamdsoohaamby coo ja'a cu'ughajxy hänajty hamuumdu'joot quia'a mäbøcy. ²⁵Hix, hamdsoohaambiä Jesús hänajty ñajuø'øy coo hajxy haxøøg nwiinmahndyhájtäm nägøxiä. Cabä Jesús hänajty pøn miäyajtøy neby hajxy nwiinmahñdyhájtäm.

1-2 Coo maxiøø hänajty tøø yhijnä, mänitä copc-hajpä jim tu'ug miejch maa Jesúsän. Nämay hajxy hänajty quiopc-haty maa judíoshajxiän. Nicodemo ja'a copc-hajpä hänajty xiøhaty. Pianøcxäp ja'a fariseos miädia'agyhajxy hänajty. Tøø hänajty quioodsø'øy coo jim miejch maa Jesúsän. Mänit Jesús ñämaayyä:

—Wiindsøn, nnajuøby højts coo miichä Dios tøø xquiexy yajnähixøøbiä. Coo miichä Dios häxøpy xquia'a puhbety, caj miich hoy-yagjuøøñäjatypä häxøpy myajcähxø'øgy.

³Mänit Jesús miänaa<u>ñ</u>:

—Chaads miich tehm tiøyhajt nnämá'awät, coo mga'a miindägats mga'a cahdägátsät, cabä Dios xyhané'emät.

⁴Mänit Nicodemo yajtøøyy:

—Pero neby jaduhn mmiindägats mgahdägátsät coo hänajty tøø mmäjaanä. Neby jiiby mdägøødiägátsät ja'a mdaj jioodooty coo jiiby jadähooc mmaaxhuunghádät.

⁵Mänit Jesús yhadsooyy:

-Pues caj. Chaads miich tehm tiøyhajt nnämá'awät, coo mga'a miindägats mga'a cahdägátsät nøøhaam møødä Dios yhEspírituhaam, cabä Dios xyhané'emät. 6Coo tøø mmiñ tøø mga'ay nebiä maaxhuungän, Dios je'e xmiooyy ja'a mni'x ja'a mgopc møødä mjuøhñdy. Y jaduhn mäwíinäts je'e, coo Dioshespíritu mbadu'ubégät, nebiä miindägach cahdägachpän mmähmø'øwät. ⁷Ca'a myagjuø'øy cooch jaduhn nnäma'ay coo tsipcøxp mmiindägats mgahdägátsät. 8Coo poj jaduhn xiämemy, cab hajxy nnajuǿøyyäm maa myinø'øy maa ñøcxø'øy. Homiaajä poj xiämemy. Mmädówäp jaduhn pero caj mhíxät. Jaduhn mäwíinäts ja'a Dios yhEspíritu coo xjioottägø'øw coo xquioptägó'øwät. Coo jaduhn mmäbégät hamuumdu'joot, jaduhn mjádät nebiä miindägach cahdägachpän —nømä Jesús miänaañ.

⁹Mänitä Nicodemo yajtǿøgumbä:

-Neby je'eduhn mnänømy.

¹⁰Mänit Jesús yhadsooyy:

—Yajnähixøøbiä miich mduunghajpy maa ja'a judíoshajxiän pero cáhnøch nmädia'agy xwyiinjuøøyyäbä. ¹¹Chaads miich tehm tiøyhajt nnämá'awät. Nmädiaacypy højts mädyiijaty højts nnajuøøby y nnägapxyp højts mädyiijaty højts tøø nhixy. Pero mijts, cab højts mijts nmädia'agy xñä'ägädä

San Juan 3 198

mäbøjcä. ¹²Tøø hajxy nja yajmøødmädia'agy tijaty yaa ja hijp hädaa yaabä naaxwiin, pero cab hajxy mmäbøcy. Hoora, cooch ja'a tsajpootypä hajxy nyajmøødmädiá'agät, ni je'e hajxy mga'a wiinjuø'øwät.

13'Ni pøn jim quia'a hoyñä tsajpootyp. Jagóoyyøch jim nidiuhm ndsooñ, høøch ja'a Diosquexypä. Páadyhøch ja'a tøyhajt nmøødä neby jim. 14 Ja'a Moisés, jimä tsahñdyhahädiuunnaxy yujpahy quepyquiøxp jim pactuum. Jaanä jadúhnhøch jäya'ay xyujpa'awaambä, høøch ja'a Diosquexypä. 15 Pønjátyhøch nmädia'agy xmiäbøjcäp, cabä yháañämähajxy mänaa quiuhdägoyya'añ. Cøjxta'axiøø hajxy jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän —nømä Jesús miänaañ.

¹⁶Xjiaanch tehm chojc xjiaanch tehm pia'häyóowäm ja'a Dios hajxy nägøxiä, mäduhñtiä hajxy yaa nhíjtäm hädaa yaabä naaxwiin; paadiä tiu'ughuung ñähdujcy. Coo ja'a mädia'agy hajxy hamuumdu'joot nmäbéjcämät ja'a Dioshuungcøxpä, cabä nháañämähajxy mänaa quiuhdägóoyyämät. Jaduhn hajxy cøjxta'axiøø njugyhájtämät nebiä Dios jiugyhatiän. ¹⁷Paadiä Dios ja'a yHuung yaa tøø quiexy hädaa yaabä naaxwiin coo hajxy jaduhn ween xñähho'túutäm. Cab hajxy jaduhn xyajcumädowáanäm.

¹⁸Pønjatiä Dios yHuung ja'a miädia'agy mäbøjcäxäp, cab hajxy je'e yajcumädowa'añii. Pønjaty ca'a mäbøjp, tøø Dios miäna'añ cooc hajxy yajcumädowa'añii, coogä

Dios ja'a yHuung ja'a miädia'agy quia'a mäbőjcäxä. 19 Coo Dios yHuung yaa yhooyy hädaa yaabä naaxwiin, hagoodstuum jäya'ayhajxy hänajty yhity. Paady hajxy hänajty yhity hagoodstuum coo haxøøgwiinmahñdy hajxy hänajty tiuñ. Cabä Dios yHuung miädia'agy hänajty miäbøjcäxä. Jaduhn mäwíinäts je'e nebiä jøønän. Paady jaduhn nebiä jøønän, jaduhn jäya'ayhajxy piädsémät hagoodstuum. Penjaty hagoodstuum mähmø'øwaamb, je'eds Dios ñänøømby coo hajxy yajcumädowa'añii. ²⁰Pønjaty haxøøgwiinmahñdy tuumb, cab hajxy chocy maa jiajjiän. Cähxø'øgaamb yhaxøøgwiinmahñdyhajxy je'e, paady hajxy quia'a pädsøma'añ jajtuum. ²¹ Pønjaty panøcxaamb ja'a tømiädia'agy, je'eds jaduhn pädsømaamb jajtuum. Paady hajxy jaduhn piädsøma'añ, jaduhn quiähxø'øga'añ coo Dios hajxy tøyhajt jiaanch puhbedyii.

²²Mänitä Jesúshajxy jim ñøcxy Judeanaaxooty møødä jiamiøødhajxy. Coo hajxy jim miejch, mänit hajxy tiägøøyy mäyajnäbejpä. Maxiøø hajxy jim yhijty mäyajnäbejpä. ²³Jaanä jimä Juanghajxy hänajty miäyajnäbejpä maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Enón. Salim cajpt mäwiingón jaduhn. Comä nøø hänajty jim. Mejtsp jäya'ayhajxy hänajty jim näbejpä. ²⁴Cahnä Juan hänajty chumyii.

²⁵Mänitä Juan ja'a jiamiøødhajxy tiägøøyy mädiaacpä møødä judíoshajxy nämejtsc nädägøøg. Je'e hajxy hänajty miädiaacypy neby hajxy ñäbétät. ²⁶Mänit Juan hoy ñäma'ayii:

—Wiindsøn, xiiby yø'øya'ay miäyajnäbety, ja'a miich hijty jim xmiøødhijpä ja'a Jordángpä møjnøøhawiimb, ja'a miich tøø mnägápxiäbä coo Dios tøø quiexy. May jäya'ay tøø ñämech maa miäyajnäbetiän.

²⁷Mänit Juan miänaa<u>ñ</u>:

-Coo ja'a Dios jaduhn tøø miäna'añ, paadiä Jesús miädia'agy pianécxäxä nämay. ²⁸Tøø hajxy mmädoy cooch nga'a Cristo. Jawyíinhøch Dios xquiejxy. Páadyhøch jawyiin xquiejxy cooch mädia agy nyajwá vät yø ø Jesúscøxpä. 29 Coo ja'a pøc hu'ug maa jiadyii, ja'a jamiø'ød, je'eds ja'a jaxie'eb møød. Ja'a jamiø'ød ja'a miägu'ughajpä jii hijpä, xoondaacp je'eduhn coo jamiø'ød quiapxy. Jaanä xoondáacpøch høøchpä je'eguiøxpä coo Jesús miädia'agy pianécxäxä nämay. 30 Tehngahnä hajxy miayø'øwa'añ, ja'a Jesús miädia'agy hajxy panécxäbä. Pero pønjátyhøchä nmädia agy xpianócxäp, haweenø'øwaamb hajxy je'e.

³¹Xyhanéhmäm hajxy je'e nägøxiä, jaaya'ay jim tsohmbä tsajpootyp. Yaayyä hajxy ndsänáayyäm hädaa yaabä naaxwiin, y hädaa yaabä naaxwiimbä mädia'agy hajxy nmädiáacäm. Pero jaaya'ay jim tsohmbä tsajpootyp, ³²je'eduhn miädiaacypy nebiaty jim tøø yhixy tøø miädoyyän tsajpootyp. Pero cabä miädia'agy miäbøjcäxä nämay. ³³Pønjatiä Jesús miädia'agy mäbøjcäp, je'eds tøyhajt yejp coo

Dios tiømiädia'agy. ³⁴Jaaya'ay Dios tøø quiéxiäbä, Diosmädia'agy je'eduhn miädiaacypy. Hamuumdu'joot Dios ja'a Jesús ja'a Dioshespíritu miooyy nebiä Jesús jaduhn miädiaactägátsät. ³⁵Chojpy ja'a Dios ja'a yHuung; paadiä cøxiä wiinä tøø yajcø'ødägø'øy. 36 Pønä Dios yHuung ja'a miädia'agy mäbøjcäp, je'eds cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiä Dios jiugyhatiän. Ja'a hajxy ca'a mäbøjpä, cab hajxy jaduhn jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän; yajcumädowáanäp hajxy je'e ja'a Diósäm.

4 1-3 Coo Jesús miädoyhajty coogä fariseoshajxy hänajty tøø miädoyhaty coogä Jesús ja'a jiamiøødhajxy hänajty maas may yajmäbøcy y yajnäbety quejee Juan, mänit Jesúshajxy wyiimbijty Judea. Galilea hajxy ñøcxtägajch.

⁴Jim hajxy ñaxøøyy Samarianaaxooty. 5 Mänit hajxy jim miejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Sicar jim Samarianaaxooty, mäwiingón maa José ñädeedyñaaxän. Ja'a tieedy jaduhn jecy xøhajt Jacob. 6-8 Jimä nøøjut mädyii José yajmämähmøøyyä coo Jacob yho'cy. Coo Jesúshajxy jim miejch maa nøøjutän, tøø Jesús hänajty yhanuu'xø'øy. Mänit Jesús yhøxtaacy nøøjutpa'a. Tøø hänajty quiujyxiøøjø'øy. Mänitä jiamiøødhajxy ñøcxy cajptooty juuguiaabiä. Mänitä to'oxiøjc tu'ug quiädaacy nøøgoombä; Samaria hänajty chooñ. Mänit Jesús to'oxiøjc ñämaayy:

—Høøchä nøø móoyyäc.

San Juan 4 200

- ⁹Mänit Jesús ñämaayyä:
- —Tiich miich nøø coo xmiäyujwa'añ. Jue'e miich mdsooñ Judea. Høøch, yaach ndsooñ Samaria.

(I<u>x</u>, cabä Judéabä jäya'ayhajxy hänajty miøødnijiootpaadyii ja'a Samáriabä jäya'ayhajxy.) ¹⁰Mänit Jesús yhadsooyy:

- —Coo häxøpy mnajuø'øy tii mayhajt Dios tiunaamby maa miichcøxpän y pønch høøch cooch ja'a nøø tøø nja yujwa'añ, mänítøch cu xmiäyujwaañ ja'a nøø ja'a ni mänaa ca'a tøøtspä.
  - ¹¹Mänitä to'oxiøjc yhadsooyy:
- —Tsäguhm, cøøc hädaa nøøjut. Caj miich tii mmøødä coo ja'a nøø myajwohmbädsømät. Maa tyijy miich ja'a nøø mbáadät, ja'a ni mänaa ca'a tøøtspä. ¹² Nejy, maas møctäm miich cuhdujt mmøødä quejee Jacob cuhdujt jegyhajty miøødä, ja'a hajxy hijty nhaphajt ndeedyhájtäm. Je'e hädaa nøøjut xyajmämähmøøyyäm. Yaa jecy ñøøhuucy møødä yhuunghajxy møødä yhanimalhajxy.

¹³Mänit Jesús yhadsooyy:

—Coo hädaa nøø hajxy yhu'ugy, najxp tiødsø'øhajxy jaduhn.
Mänit hajxy tiødsø'øbáatägumbä cujaboom cumaaxc. ¹⁴Høøch, nyéjpiøch ja'a nøø, ja'a ni mänaa ca'a tøøtspä. Coo hajxy yhú'ugät, ni mänaa ja'a tødsø'ø hajxy quia'a paattägájtsänät. Cøjxta'axiøø hajxy jaduhn jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän.

¹⁵Cahnä to'oxiøjc ja'a mädia'agy hänajty wyiinjuø'øyñä nebiä Jesús ja'a nøø ñägapxiän. Jue'e Jesús jaduhn ñänøøm ja'a mayhajt ja'a Dios jaduhn tiunaamby maa højtscøxpän. Mänit to'oxiøjc miänaañ:

—Høøchä nøø móoyyäc nébiøch tødsø'ø xquia'a páatnät. Jadúhnhøch yaa min nga'a nøøwóhnnät.

16 Mänit Jesús miänaañ:

—Nøcx ja'a mnihyhap møjya'ax; mänit yaa mwoomínät.

¹⁷Mänit to'oxiøjc yhadsooyy:

—Cábøch nnihyhap.

Mänit Jesús miänaañ:

—Tehm tiøyhajt miičh jaduhn mmäna'añ coo nihyhap mga'a møødä. ¹⁸Mägooxcä mnihyhap tøø mmøødtsäna'ay, y yø'ø ya'adiøjc xim mmøødpä, tøyhajt, ca'a myiičhä mhamdsoo nihyhap yø'ø.

¹⁹Mänit to'oxiøjc miänaa<u>ñ</u>:

—Tsäguhm, nyo'mädóobiøch jaduhn coo miičh ja'a Dioshespíritu mmøødä. ²⁰ Jim højts nhap ndeedy ja'a Dios hajxy hijty jecy wyiingudsähgø'øy maa yø'ø tunän. Pero mijts mänaamb coo hajxy jim nwiingudsähgøøyyämät jim Jerusalén.

²¹Mänit Jesús yhadsooyy:

—Muuxy, mäbójcägøch nmädia'agy. Habaadáannäp je'ejän coo mijts ja'a Diosteedy homiaajä mwiingudsähgø'øwaannä. Ca'a ñä'ä jiiyyä hajtiä mwiingudsähgø'øwa'añ maa yø'ø tunän ni jim Jerusalén. ²²Hoy Dios hajxy mja wiingudsähgø'øy, cab hajxy mhixiä. Højts, nhixy højts ja'a Dios. Jaduhn ja'a Diosmädia'agy miäna'añ coo ja'a judíos jäya'ay tu'ug yajnähwa'ads yajcuhwa'adsa'añ. ²³Pøn ja'a Dios tehm tiøyhajt wiingudsähgøøñäp, je'eds

201 San Juan 4

hamuumdu'joot wiingudsähgøøby. Jadúhnäts ja'a Dios chocy coo wyiingudsähgø'øwøød hamuumdu'joot. ²⁴ Jaduhnä Dios nebiä poj nebiä täxa'ajän. Tsipcøxp hit ja'a Dios hajxy nwiingudsähgøøyyämät.

²⁵Mänit to'oxiøjc miänaañ:

—Ja'a Cristo, ja'a Dios quiexaambiä, je'e højts nhahíjxäm. Coo je'e quiäda'aga'añ, mänit højts je'e cøxiä xyhawaanáanäm.

²⁶Mänit Jesús miänaañ:

—Høøchäts je'e ja'a Cristo.

²⁷ Mänit Jesús jiamiøødhajxy miejch. Coo hajxy yhijxy coo Jesús ja'a to'oxiøjc hänajty miøødmädia'agy, yagjuøøyy hajxy jaduhn. Pero cab hajxy yajtøøyy tiiguiøxpä Jesús ja'a to'oxiøjc hänajty coo miøødmädia'agy.

²⁸ Mänitä to'oxiøjc jiiby chohn maa hajxy hänajty miädia'aguiän. Jiibiä miajt nähgueecy, nøcxy je'e cajptooty, hoy ja'a cu'ughajxy näma'ayii:

²⁹—Jam jäya'ay hajxy tu'ug huug híjxäm. Tøøch je'e xñajuø'øy nebiátyhøch haxøøgpä tøø nduñ. Jadúhnhøch je'e tøø xyhawaanä. Je'e ndijjiäda'a je'e ja'a Cristo.

³⁰Mänitä cu'ughajxy tiu'ubøjcy cajptooty, ñänøcxy ja'a Jesús hajxy.
³¹Jimä Jesús hänajty ñäma'ayii ja'a jiamiøødhajxy:

-Wiindsøn, cay.

³²Mänit Jesús yhadsooyy:

—Xiich jøø'xypøcy nmøødä. Cab hajxy mnajuø'øy tii je'eduhn.

³³Mänitä jiamiøødhajxy ñiñämaayyä:

—Nejy, tøø jiøø'xypøquiäda'a yajméjtsäxä.

34 Mänit Jesús miänaañ:

—Cooch jaduhn nmänaañ cooch jøø'xypøcy nmøødä, je'ech hänajty jaduhn nnänøømby cooch njootcujcä, cooch ngudiúnät nébiøch Dios tøø xyhane'emiän, cooch tiuung nyajmáayyät; je'ech jaduhn tøø xquiexy. 35 Huug hix yø'øya'ay hajxy xii mänajpä. Xmiäbøgáanäbøch nmädia'agy hajxy yø'ø. Jaduhn mäwíinäts høøchä nmädia agy nebiä tøømd paquiä miayø'øyän. Tehm quiähxø'p jaduhn. Cab hajxy jaduhn mdehm miäná'anät nebiä niippädøjc-hajxy miäna'añän cooc mädaaxpo'o yhabety, mänítäc hajxy je'e yajpädø'øga'añ. ³⁶Pønhøch jäya'ay ja'a nmädia'agy xyajmäbøgáanäp, xoonda'agaamb hajxy je'e coo hajxy je'e may miäbøga'añ. Quipxy hajxy miøødxoonda'aga'añ ja'a Diosmädia agy hajxy jayøbajt yaghawa'xøøchóhnäbä. Ja'a hajxy yajmäbøgáanäbä, je'edshajxy cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiä Dios jiugyhatiän. 37 Tøyhajt je'eduhn nebiä jäya'ayhajxy miäna'añän: "Wiingpä je'e niip, y wiingpä je'e yajpädø'p." 38 Tøøch mijts nwiinguexy coo mijts jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy myajmäbøgät, ja'a hajxy hijty tøø miädoyhátiäbä. Wiingpä hajxy jayøbajt yajmädoyhajt; mijts høxhaam myajmäbøgaamby --nøm Jesús miänaañ.

³⁹ Ja'a Sicarpä jäya'ayhajxy, nämay hajxy je'eduhn miäbøjcä ja'a Jesús miädia'agy. Paady hajxy je'eduhn miäbøjcy coo ja'a to'oxiøjc hänajty jaduhn tøø ñägapxy cooc yhaxøøgwiinmahñdy cøjx San Juan 4 202

ñajuǿøyyäxä, møød cooc cøjx yhawaandǿøwäxä. Jimä Sicarpä jäya'ayhajxy hänajty xiøønaxy Samarianaaxooty. 40 Mänit Jesús hoy miänuu'xta'agyii coo jim miähmø'øwät maa quiajpthajxiän. Mänit jiaanch mähmøøyy. Mejtsxøø je'eduhn jim yhijty. 41 Coo Jesús jiaac yajmøødmädiaacy ja'a jäya'ayhajxy, nämay ja'a miädia'agy jiaac mäbøjcäxä. 42 Mänitä to'oxiøjc hajxy ñämaayy:

—Høxtahmds miich jim hoy mnägapxiän cajptooty, cab højts tu'joot nmäbøjcy. Pero coo højts jiiby ngädaacy, mänit højts je'e xtiehm yhamdsoo møødmädiaacy. Mänit højts nmäbøjcy. Mänit højts nnajuøøyy coo yø'øyá'adiäm Cristohaty. Yø'øds hajxy xyajnähwa'ads xyajcuhwa'adsáanäm nägøxiä mäduhntiä hajxy yaa ndsänáayyäm hädaa yaabä naaxwiin.

43 Nägooyyä mejtsxøø yhabejty, mänit Jesúshajxy tiu'ubøjnä, ñøcxnä hajxy jim Galilea.
44 Hamdsoo Jesús je'eduhn miänaañ cooc hajxy quia'a wiingudsähgø'øyii maa yhamdsoo cajptän, ja'a Diosmädia'agy hajxy yaghawa'xøøbiä. 45 Pero coo Jesús jim miejch Galilea maa yhamdsoo cajptän, mänit yajpoo'xä haxi'ig haxón. Paadiä Jesús yajpoo'xä, coo jäya'ayhajxy hänajty tøø yhixy hoy-yagjuøøñäjatypä, nebiaty Jesús jim tøø tiuñ tøø yajcähxø'øgy Jerusalén ja'a pascuaxøøjooty.

⁴⁶Mänit Jesús ji<u>m</u> jadähooc miéjtscumbä Caná de Galilea maa ja'a nøø hänajty tøø yajwa'añguiojjiän vino. Ji<u>m</u>ä gobiernä mioonsä hänajty tu'ug tøø miech. Tu'ugä yhuung hänajty tøø pia'ambety jim Capernaum.

⁴⁷Coo ja'a gobiernä mioonsä miädoyhajty coo Jesús hänajty tøø miech jim Galilea, mänit Jesús hoy miänuu'xta'agyii coo yhuung nøcxy yajmøcpøjcäxä. Møjta'agy yhuung hänajty.

⁴⁸Mänitä gobiernä mioonsä ñämaayyä:

—Mijts, cahnä hajxy mmäbøcyñä, hoy hajxy tøø mja mädoyhaty cooch hoy-yagjuøøñäjatypä tøø nduñ. Mänit hajxy mmäbøga'añ coo hajxy mhuuc tehm yhixa'añ.

⁴⁹ Mänitä gobiernä mioonsä miänaañ:

—Tsógäm, jam hadø'øchä; chámhøch nhuung yho'ogaannä.

⁵⁰Mänit Jesús miänaañ:

—Wiimbit jootcujc. Cabä mhuung yho'oga'añ.

Mänit Jesús miädia'agy jiaanch mäbøjcäxä. Mänit gobiernä mioonsä jiaanch wiimbijty. ⁵¹Tu'haamhädaacpä ja'a mioonsähajxy jiøjcubaadøøyyä. Mänit yhawáanäxä cooc yhuung hänajty tøø jiaanch møcpøcy.

⁵²Mänit yajtøøyy mädunajtä hänajty tøø miøcpøcy. Mänit ñämaayyä:

—Häxøøy ja'a tioy tiøjch cujyxiøøho'ogy.

jiaanch jahmiejch coo Jesús hänajty häxøøyhajty cujyxiøøho'ogy tøø miäna'añ cooc yhuung miøcpøga'añ. Mänit Jesús ja'a miädia'agy cøjx miäbøjcäxä mäduhntiä hajxy tiu'ugtøjcä.

54 Miämetsc-hoocpä Jesús je'eduhn yajcähxø'cy ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä jim Galilea. Mänit je'eduhn yajcähxø'cy coo hänajty tøø yhoy Judea.

Mänit Jesús ñécxcumbä jim Jerusalén xøøhajpä. Ja'a judíos xiøøhajxy hänajty jadáanäp. ²Jimä tsiidaact jaduhn tu'ug xiøhaty Betzata, ja'a hebreohayuuc-haamby. Jimä tsiidaact mädøyyä maa ja'a meegtoo'taactän. Mägooxc-hit ja'a tøjwiing wäditiä jim maa ja'a tsiidaactän. ³Mayyä pa'amjäya'ay hänajty jim quio'na'ay møødä wiindspä møødä tecymia adpä møødä tecymiucypiä. Jim hajxy hänajty yhahixy coo ja'a nøø jaduhn jiädsenyó'oyät. ⁴Wiingumänaa ja'a Dios mioonsä tsajpootypä hänajty tu'ug quiäda'agy nøøyagjädsenyohbiä maa ja'a tsiidaactän. Pero cab hänajty quiähxø'øgy. Nägooyyä ja'a nøø hajxy hänajty jaduhn yhixy tiägø'øy jädsenyohbiä, mänitä pa'amjäya'ayhajxy tiägø'øy nøøjooty. Ja'a hänajty jayøbajt tehm tiägøøchohmbä, je'eds hänajty jaduhn møcpøjp nidiuhm. Hoy tyii pa'amä hänajty jia møødä, yajnajxyp je'e. ⁵Jim jäya'ay hänajty tu'ug pia'amgo'na'ay. Miähii'xmajmocxtägøøgjumøjtpä hänajty jim tøø yhity. 6Coo Jesús ja'a pa'amjäya'ay jaduhn yhijxy, mänit Jesús yajtøøyy:

- —Nejy, mmøcpøgaambä.
- ⁷Mänitä pa'amjäya'ay yhadsooyy:
- —Cábøch nbøn pønhøch xpiädá'agäp nøøjooty coo ja'a nøø tiägø'øy jädsenyohbiä. Cooch hänajty jiiby nja tägø'øwa'añ, tøø wiingpä hänajty tiägøøñä.

⁸Mänit Jesús miänaañ:

—Pädø'øg, yajpädø'øg mdo'ogy, yohñä.

⁹Mänitiä pa'amjäya'ay jaduhn jiaanch møcpøjcy. Mänitä miaabejt jiaanch yajpadø'cy yo'oyø'cy.
Poo'xxiøøjooty hänajty je'e.
¹⁰Mänitä judíoshajxy miänaañ, ñämaayyä ja'a craa ja'a hänajty tøø yajmøcpøgyíijäbä:

—Poo'xxiøø jäda'a. Cabä cuhdujt jaduhn myiñ coo yø'ø mdo'ogy jäda'a mgapwädítät.

¹¹Mänit jäya'ay yhadsooyy ja'a hänajty tøø miøcpǿquiäbä:

—Jaayá'ayhøch tøø xyajmøcpøquiäbä, je'ech jaduhn xñämaayy cooch ndo'ogy nyajpädø'øgät.

¹²Mänit miäyajtøøwa:

—Pøn jaduhn tøø xñäma'ay coo mdo'ogy myajpädø'øgät, coo myo'oyø'øgät.

¹³Cabä mähdiøjc ñä'ä hadsooyy. Hix, jaanch tehm ñämay jäya'ayhajxy hänajty jim. Tøø Jesús hänajty yhijxtägóoyyänä. Paadiä mähdiøjc hänajty quia'a najuø'øy waamb yhadsówät. ¹⁴Mänit cueentiä, mänit Jesús yhíjxcumbä maa ja'a tsajtøjc hamøjpän. Mänit Jesús miänaañ:

—Huuc mädow, chaa miich nnämá'awät, tøø miich mmøcpøcy. Ca'a tii pojpä cädieey mduñ coo maas haxøøg mjádät.

¹⁵ Mänitä mähdiøjc hoy ñägapxy maa ja'a judíoshajxiän cóodäm Jesús je'e, ja'a hänajty tøø miäyajmøcpøquiäbä. ¹⁶ Coo Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä yajcähxø'cy ja'a poo'xxiøøjooty, paadiä judíos Jesús hajxy San Juan 5 204

miädsiphajty; paady hajxy wyiinmaayy nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät. ¹⁷Mänit Jesús miänaa<u>ñ</u>, ñämaayyä ja'a judíoshajxy:

—Cábøch nDeedy mänaa tiuumbädø'øy. Jäda'anäbaadyñä tiuñ. Páadyhøch jaduhn nbaduumbä, hoy jaduhn jia poo'xxiøøjootiä.

¹⁸Paady hajxy jia wiinmaayy nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät, coo Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä yajcähxø'cy ja'a poo'xxiøøjooty, møød coo jaduhn miänaan cooc Dios Tieedyhaty, møød coo yajnimiäbaatä nebiä Diosän.

¹⁹Mänit Jesús miänaa<u>ñ,</u> ñämaayyä ja'a judíoshajxy:

—Chaads mijts tehm tiøyhajt nnämá'awät, cábøch nhamdsoo tuung nduñ; jadúhnhøch nduñ nébiøch nDeedy jim tiuñän. Nebiátyhøch nDeedy tiuñ, jadúhnhøch nduumbä. ²⁰Xchójpøch nDeedy. Xyajnähixøøbiøch nebiaty je'e tiuñ. Maas hoy-yagjuøøñátyhøch nDeedy xyajnähixø'øwa'añ neby hajxy myagjuø'øwät. ²¹ Yagjujypiǿjpiøch nDeedy ja'a ho'ogyjiäya'ay. Jaanä jadúhnhøch nyagjujypiøgaambä, pønjátyhøch nyajnähdíjäp. 22 NDéedyhøch, cab je'e pøn yajcumädowa'añ. Høøch je'e tøø xquiuhdujtmo'oy cooch jäya'ay nyajcumädówät, ja'a hajxy ca'a mädia 'agymiäbøjpä. ²³ Páadyhøch jaduhn tøø xquiuhdujtmo'oy coocha jaya'ayhajxy ween xwyiingudsähgø'øy nébiøch nDeedy wyiingudsähgø'øyiijän. Pønjátyhøch hajxy xquia'a wiingudsähgøøby, ni nDéedyhøch hajxy xquia'a wiingudsähgógyyäbä, ja'ach tog xquiéxiäbä.

²⁴'Chaads mijts tehm tiøyhajt nnämá'awät, pønjaty højts nmädia'agy hajxy xmiäbøgáanäp møødhøch nDeedy, tøø ja'a haxøøgpä hajxy quiøxy najtshixøøñä. Je'eds hajxy cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiä Dios jiugyhatiän. Cab hajxy je'e mänaa quiumädowa'añ. 25 Ja'a hajxy ca'a mäbøjpä, tøø yhabaady coocha nmadia agy hajxy xmiäbøgaanä. Coochä nmädia agy hajxy jaduhn xmiäbøjcät, jaduhn hajxy jiugyhada'añ cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhatiän. ²⁶Miǿødhøch nDeedy cuhdujt coo jäya'ayhajxy ñämá'awät coo hajxy jaduhn jiugyhádat tsajpootyp cøjxta'axiøø. Je'ec'h cuhdujt tøø xmio'oy coocha jaya'ayhajxy jaduhn nnämá'awät coo hajxy jim yhídät cøjxta'axiøø. 27 Cooch je'eduhn tøø xwyiinguexy, páadyhøch jaduhn tøø xquiuhdujtmo'oy cooch nyajnähdíjät nebiaty jäya'ayhajxy jiádät. 28 Ca'a hajxy myagjuø'øy. Habaadaamb je'e coocha ho'ogyjiaya'ayhajxy nyaaxpädsøma'añ. Mänítøch nmädia'agy hajxy xmiädowaanä. ²⁹Mänit hajxy nägøxiä quiøxy jutpädsøma'añ mäduhñtiä hajxy hänajty tøø yho'ogy. Ja'ach nmädia'agy hajxy hänajty tøø xmiäbøjcäbä, je'eds hajxy nøcxaamb tsajpootyp. Ja'ach nmädia'agy hajxy hänajty tøø xquia'a mäbøjcäbä, je'eds hajxy ca'awaamb haxøøgtuum.

30'Nyajtødiägøøbiøch nébiøch nDeedy xñäma'ayän. Ca'a yhøøchä nhamdsoo wiinmahñdy nyaghijpy. Ngudiúumbiøch jaduhn nébiøch 205 San Juan 5

nDeedy xmiägapxy xyhane'emiän. Cooch jaduhn ngudiuñ, páadyhøch ja'a tøyhajt nyecy cooch nyajtødiägø'øy. ³¹Cooch häxøpy hamdsoo nniñägapxyii, mänit hajxy cu mmänaañ coocha tøyhajt nga'a mädia'agy. 32 Jiichä wiingpä xñägapxy; nnajuǿøbiøch coo ja'a tøyhajt je'eduhn yecy. Dióshøch je'e xñägapxp. ³³Tøøch mijts hoy xyajtøy maa Juangän pø Dióshøch tøø xjiaanch quexy. Mänitä Juan ja'a tøyhajt hajxy xmiooyy. ³⁴Pero høøch, ca'a jiäyá'ayhøch tøø xyhawaanä cooch Dios tøø xquiexy. Nyagjahmiéjchpøch mijts nebiä Juan hajxy tøø xyhawaanän cooch Dios tøø xquiexy, neby hajxy jaduhn mnähwa'ads mguhwá'adsät. 35 Yajwa'xyp ja'a Juan ja'a Diosmädia agy hijty. Xyajnähixøøby hajxy hijty neby hajxy mnähwa'ads mguhwá'adsät. Hoy ja'a miädia'agy hajxy hijty mmädóowä. Pero cabä miädia'agy hajxy hijty mmäbøgaanä. 36 Ndúumbiøch nébiøch nDeedy tøø xyhane'emiän. Cooch jaduhn nduñ, cähxø'p jaduhn cooch nDeedy tøyhajt tøø xquiexy. Cooch hajxy jaduhn xyhixy nébiøch nduñän, páquiøch nmädia agy hajxy xmiäbójcät, hoy ja'a Juan ja'a miädia'agy hajxy tøø mga'a ja mäbøjcä ja'a høøchcøxpä cooch xñägapxy. ³⁷ Ja'a nDéedyhøch, ja'ach tøø xquiéxiäbä, høøchcøxpä jiiby tøø xyajcujaayii maa Diosmädia'aguiän. Pero cab hajxy mnajuø'øy cooch nDeedy ja'a miädia'agy jaduhn nmädiaacä. Cab hajxy mnajuø'øy cooch jaduhn nduñ nébiøch nDeedy tiuñän. 38 Pero cábøch

mijts nDeedy ja'a miädia'agy tøø xmiäbøjcä, ja'ach tøø xquiéxiäbä. Coo hajxy häxøpy tøø mmäbøcy, cu xmiäbøjcøch mijts ja'a nmädia'agy. 39 Myajmädiaac-ho'py ja'a Diosmädia'agy hajxy, ja'a jecy mähmøøyyäbä cujaay. Paady hajxy jaduhn myajmädiaac-ho'ogy coo tyijy hajxy jaduhn mjugyhádat nebiä Dios jiugyhatiän. Chaads mijts hajxy nnämá'awät, cooch nmädia'agy hajxy xyajtúunät, mänit hajxy jaduhn mjugyhádat. Pero hóyhøch Diosmädia'agy xjia nägapxy, 40 cáboch mijts ja'a nmädia agy xmiäbøgaanä. Cooch mijts nmädia'agy hamuumdu'joot xmiäbøjcät, mänit hajxy mäbøcy mjugyhádat nebiä Dios jiugyhatiän.

41 'Cábøch nmøjpäda'agy, hóyhøch jäya'ayhajxy xquia'a ja wiingudsähgø'øy. 42 Nnajuøøbiøch coo mijts Dios mga'a tsocy. ⁴³NDéedyhøch tøø xjia hamdsoo quexy. Pero cábøch mijts nmädia agy xmiäbøgaanä. Coo wiingpä miédsät, je'eds mijts ja'a miädia'agy paquiä mmäbøgáanäp. 44 Cábøch mijts nmädia agy hoy xmiäbøgaanä. Jia tsojpy ja'a mjoothajxy jaduhn coo jäya'ay hajxy xwyiingudsähgó'øwät. Pero cabä mjoothajxy chocy coo Dios hajxy xchógät. 45 Ca'a yhøøchä mijts jim nnäxø'øwø'øwaamby maa Dios wyiinduumän. Ja'a Moisésäts mijts jaduhn xñäxø'øwø'øwaamb. Mmänaamb hajxy jaduhn coo tyijy Diosmädia'agy hajxy mmäbøcy, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. 46 Coo mijts cu mjaančh mäbøjcy, cu xmiäbøjcøch nmädia'agy hajxypä. Høøchcøxpä Moisés jaduhn jecy

San Juan 5, 6 206

quiujahy. ⁴⁷Pero pø cab hajxy mmäbøga'añ nebiä Moisés jecy quiujahyyän, ni høøčhä nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøgáa<u>n</u>äbä.

Cumejtspo'o cudägøøgpo'o Jesús jim ñøcxy mejyhawiimb. Mejtstu'u ja'a mejy xiøhaty Galilea møød Tiberias. ²Nämay Jesús hänajty pianøcxyii jäya'ayhajxy. Paady hänajty pianøcxyii coo hoy-yagjuøøñäjatypä hänajty tøø yajcähxø'øgy, møød coo pa'amjäya'ay hänajty tøø yajmøcpøcy. ³Mänit Jesúshajxy jim wyiimbejty maa ja'a tunguhduumän møødä jiamiøødhajxy. Mänit hajxy jim yhøxtaacy tunguhduum. ⁴Mäwiingoomb ja'a pascuaxøø hänajty, ja'a judíoshajxy yagjájtäbä. ⁵Mänit Jesús wyiinhee'ppejty coo jäya'ay hänajty may pianøcxyii. Mänit Jesús ja'a Felipe ñämaayy:

—Maa ja'a caayyøøc hajxy nbáatämät coo yø'øya'ay hajxy nyajcáayyämät nämay.

⁶Paadiä Jesús jaduhn miänaan, yhuuc nä'ä mädia'agyhixaamby hänajty waambä Felipe hänajty yhadsowa'an. Tøø Jesús hänajty hamdsoo wyiinmay nebiä jäya'ayhajxy hänajty yajcaya'anii. ⁷Mänitä Felipe yhadsooyy:

—Ni mejtsmägo'x denariojuy ja'a tsajcaagy quia'a mädøyhádät, hoy hajxy tu'lii'xyjaty cu nja móoyyäm.

⁸ Andrés ja'a Jesús ja'a jiamiøød hänajty tu'ug xiøhaty, ja'a Simón Pedro piuhya'ay. Mänitä Andrés ja'a Jesús ñämaayy:

⁹—Chaadsä pigäna'c ja'a cebadatsajcaagy miøødä mägoo<u>x</u>cä, møødä hacx metscä. Pero

cab jaduhn miädøyhádät. Hix, majiäya'ay yø'øduhn.

¹⁰Mänit Jesús miänaañ:

—Näma'aw hajxy ween hajxy yhøxta'agy.

Møj jim miøøjiootä. Jim hajxy yhøxtaacy ja'a mägooxmilpä ya'adiøjc-hajxy møødä to'oxiøjc-hajxy hawiing. 11 Mänit Jesús ja'a tsajcaagy quioondsooyy. Mänit Jesús Dios jaduhn ñämaayy: "Dioscujú'uyäp." Mänit Jesús ja'a jiamiøød ja'a tsajcaagy miooyy. Mänitä jiamiøød ja'a tsajcaagy hajxy tiägøøyy yajwa'xpä maa jäya'ayhajxy hänajty yhäña'ayän. Møødä hacx hajxy yajmäwa'xøøbiä. Jaduhntiä jäya'ayhajxy miooyyä mäduhntiä hajxy hänajty quiaya'añ. ¹²Coo hajxy quiaabiädøøyy, mänit Jesús ja'a jiamiøød ñämaayy:

—Yajpädø'øg tsajcaagyquiaadiuc hajxy møødä hacxtsu'tstuc, neby hajxy jaduhn nga'a nähguéecämät.

¹³Mänit ja'a tsajcaagyquiaadiuc hajxy cøjx yajpädø'øgy møødä hacxtsu'tstuc. Majmetscach hajxy yaghujch ja'a tsajcaagyquiaadiuc.
¹⁴Coo jäya'ayhajxy yhijxy nebiä Jesús ja'a tsajcaagy hänajty tøø yajwa'añguiojjiän, mänit hajxy tiägøøyy mänaambä:

—Pues tehm tiøyhajt, yø'øds je'e, ja'a hajxy hijty nhahíjxämbä coo hajxy hijty xñämedsáanäm nebiä Diosmädia'agy miäna'añän.

¹⁵Coo Jesús ñajuøøy coo hänajty nøcxy piäda'aga'añii gobiernä mädsibø'øbä, mänit jim chohnnä. Mänit jim ñøcxnä nidiuhm tunjoot.

16 Coo chuujøøyy, mänitä Jesús jiamiøødhajxy yhädaacy mejypia'a.
17 Mänit hajxy tiägøøyy barcojooty. 207 San Juan 6

Mänit hajxy tiu'ubøjcy. Jim Capernaum hajxy hänajty ñøcxa'añ mejyhawiimb. Wiingoods hänajty. Cahnä Jesús ja'a jiamiøød hänajty piaadyñä. ¹⁸ Mänitä poj piädø'cy møc. Mänitä mejy chajcujy cøxp. ¹⁹ Mägooxkilómetro tädujkilómetro hajxy hänajty tøø ñøcxy, mänitä Jesús hajxy yhijxy coo ja'a barco hänajty tøø ñajtspaadø'øy. Yohby Jesús hänajty mejywyiing. Mänitä jiamiøødhajxy chähgøøbiøjcy. ²⁰ Mänit hajxy ñämaayyä:

—Ca'a hajxy mdsähgø'øy; Jesúshøch høøčh.

²¹Mänit hajxy jiootcugøøyy. Mänitä Jesús yajtägøøyyä barcojooty. Mänitiä hajxy ji<u>m</u> miejtsnä mejypia'a maa hajxy hänajty ñøcxiän.

²²Cujaboom, jimnä majiäya'ayhajxy hänajty mejyhawiimbnä, maa hajxy hänajty tøø yajcayiijän. Ñajuøøby hajxy hänajty coo Jesús hänajty tøø quia'a møødtu'ubøgyii ja'a jiamiøødhajxy quipxy. Hijxä ja'a Jesús jiamiøødhajxy coo hajxy tiu'ubøjcy barcojooty ja'a majiäya'ayhajxy. Jagoo barco hänajty tu'ug; je'e hajxy hänajty tøø yajtu'ubøcy. ²³Mänitä barco hajxy yajmejch wiingpä, ja'a Tiberiastsohmbä. Jim hajxy miedsøøyy maa jäya'ayhajxy hänajty tøø chajcaagyquiayyän, mänaa Jesús ja'a Dioscujú'uyäp yequiän. ²⁴Coo ja'a majiäya'ayhajxy yhijxy coo Jesúshajxy quia'a jiijän, mänit hajxy tiägøøyy barcojooty. Mänit hajxy tiu'ubøjcy Jesúshøxtaabiä. Jim hajxy ñøcxy mejyhawiimb jim Capernaum.

²⁵Coo hajxy jim miejch mejyhawiimb, mänitä Jesús hajxy jim piaaty. Mänit Jesús hajxy ñämaayy:

—Wiindsøn, mänaa mmejch. ²⁶ Mänit Jesús miänaañ:

—Chaads mijts tehm tiøyhajt nnämá'awät, páadyhøch mijts hijty xyhøxta'ay cooch mijts je'e cu'uxiä nyajcaayy. Cábøch mijts je'e xmiäyajtøwa'añ tiiguiøxpøch ja'a hoy-yagjuøøñäbä coo nyajcähxø'cy.

²⁷Paady hajxy mduñ, jaduhnä cay hu'ugy hajxy mbaady. Pero chaads mijts nnämá'awät jadunajtä coo hajxy mhøxtá'awät neby hajxy mjugyhádat nebiä Dios jiugyhatiän. Høøch mijts cuhdujt nmo'owaamby coo hajxy jaduhn mjugyhádat. Páadyhøch mijts jaduhn nmo'owa'añ, coochä Dios tøø xquiuhdujtmo'oy, høøch ja'a Diosquexypä.

²⁸Mänit Jesús miäyajtøøwa:

—Neby højts ngudiúnät nebiä Dios choquiän.

²⁹Mänit Jesús yhadsooyy:

—Chojpy ja'a Dios cooch mijts ja'a nmädia'agy xmiäbøjcät, ja'ach tøø xouiéxiäbä.

³⁰Mänitä Jesús miäyajtǿøwägumbä:

—Tii hijxtahnd hoy-yagjuóoñabä myajcähxoʻogaamby neby hojts miich ja'a mmädia'agy jaduhn nmäbójcät coo miich ja'a Dios too xquiexy. 31 Ja'a hajxy hijty nhaphájtäm ndeedyhájtäm ja'a jecypiä, jimä maná hajxy quiaayy maa hänajty pon quia'a tsäna'ayän. Moisés ja'a maná yajwa'anguioj. Ja'a maná, nebiä tsajcaaguiän je'e. Jiiby jaduhn myiñ cujaay maa ja'a

San Juan 6 208

Diosmädia'aguiän: "Yajcaayyä jäya'ayhajxy ja'a tsajcaagyhajpä ja'a tsajpootyptsohmbä. Dios jaduhn quejx."

32 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Chaads mijts tehm tiøyhajt nnämá'awät: Caha Mioisésä mijts ja'a tsajcaagy xyajnäguejx ja'a tsajpootyptsohmbä. Dios, je'eds hajxy je'e xyajnäguejx. Je'eds hajxy je'e xquiuhdujtmo'owaamb coo hajxy jim mdägø'øwät tsajpootyp. ³³ Ja'a Dios tøø quiéxiäbä, jim tsajpootyp je'e tøø chooñ. Paady je'e yaa tøø quiäda'agy nejy mijts xquiuhdujtmó'owät coo hajxy mjugyhádat nebiä Dios jiugyhatiän.

³⁴Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Højts yø'ø tsajcaagy móoyyäc cøjxta'axiøøbä, ja'a tsajpootyptsoh<u>m</u>bä.

Paady hajxy jaduhn miänaañ coo hajxy quia'a wiinjuøøyy coo Jesús jaduhn ñiñänøøma hamdsoo coo je'e tøø quiexyii ja'a Dios.

35 Mänitä Jesús miänaañ:

—Høøch je'e, ja'a Dios tøø quiéxiäbä. Cuhdujtyéjpøch coo hajxy jim tiägó'øwät tsajpootyp pønjátyhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp. Cøjxta'axiøø hajxy jim yhídät. 36 Pero mijts, cábøch ja'a nmädia'agy hajxy tøø xmiäbøjcä, hoy hajxy tøø mja hixy coocha hoy-yagjuøøñaba tøø nja yajcähxø'øgy. 37 Pønjátyhøch ja'a nDeedy jaduhn xyajcø'øwaanøøby, je'echä nmädia'agy xmiäbøgáanäp. Nguhbøgáambiøch hajxy je'e. ³⁸Páadyhøch tøø ndsooñ tsajpootyp cooch ngudiúnät nébiøch nDeedy xyhane'emiän, ja'ach tøø xquiéxiäbä. Cábøch ja'a nhamdsoo

wiinmahñdy nyaghida'añ. 39 Cábøchä nDeedy miäna'añ coo hajxy haxøøgtuum quiá'awät, ja'ach hajxy tøø xyajcø'øwaanø'øyäbä, coo ja'a xøø jumøjt jaduhn yhabéjnät. Pero jaduhn miäna'añ cooch hajxy nyajnócxät tsajpootyp. 40 Jadúhnhøch ja'a nDeedy miäna'añ coo hajxy cøjxta'axiøø jiugyhádat neby jaaya'ay jiugyhatiän, pønjaty jaduhn najuøøby coocha Dios xyHuunghaty, pønjátyhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp. Je'ech hajxy jim nyajnøcxaamby tsajpootyp coo ja'a xøø jumøjt yhabéjnät.

⁴¹Coo Jesús miädiaacpädøøyy, mänit tiägøøyyä wiingapxpéjtäbä ja'a judíoshajxy. Paadiä wyiingapxpejtä coo hänajty tøø miäna'añ coo jim chooñ tsajpootyp.
⁴²Jaduhn hajxy ñiñämaayyä:

—Jesús yø'øya'ay xiøhaty; José yhuung yø'ø. Nhixyhájtäm ja'a tiaj tieedy yø'ø. Høhndaacp yø'øduhn cooc tyijy jim tøø choon tsajpootyp.

⁴³Mänitä Jesús ja'a judíos yhojy:

—Ca'a hajxy mgapxtägooñä. 44 Pønhøch ja'a nDeedy yajnähdijpy, je'echä nmädia'agy xmiäbøgáanäp. Je'ech nyajnøcxaamby tsajpootyp coo ja'a xøø jumøjt yhabéjnät. 45 Jiiby jaduhn myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän coo Dios jäya'ay nägøxiä yajnähixø'øwa'añ. Pønjátyhøch ja'a nDeedy ja'a miädia'agy tøø xwyiinjuøøyyä tøø xyhabøjcä, jé'edshøch ja'a nmädia'agy tøø xmiäbøjcä.

46 'Cábøch nDeedy mänaa yhixyii jäyá'ayäm; høøöh nidiuhm tøø nhixy. Jímhøch ndsooñ Dioswiinduum. 47 Chaads 209 San Juan 6

mijts tehm tiøyhajt nnämá'awät, pønhøch nmädia'agy xmiäbøjcäp, je'eds jugyhadaamb cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhatiän.

48 Høøch hajxy jaduhn jim nyajtägø'øwaamby.

49 Ja'a nhaphájtäm ndeedyhájtämhajxy, ho'c hajxy je'e, hoy ja'a maná hajxy jia caayy pactuum. Ja'a maná, mäjaayejc jaduhn. Pero paquiä ja'a miäjaahajxy quiøjxy.

50-51 Høøch, páadyhøch tøø ndsooñ jim tsajpooty nébiøch jäya'ayhajxy jim nyajtägø'øwät. Jim hajxy yhida'añ cøjxta'axiøø pønjátyhøch nmädia'agy xmiäbøjcäp. Nnähdugáambiøch ja'a nni'x ja'a ngopc. Nnähho'tu'udáambiøch jäya'ayhajxy nägøxiä.

⁵²Mänitä judíoshajxy yajcapxiøøyy ja'a Jesús ja'a miädia'agy:

- —Nejy, xmio'owáanam yø'øya'ay ñi'x quiopcada'a coo ndsú'tsamada.
- ⁵³Mänitä Jesús ñämaayy ja'a judíoshajxy:
- -Chaads mijts tehm tiøyhajt nnämá'awät, høøch ja'a Diosquexypä, cooch mijts ja'a nni'x ja'a ngopc xquia'a tsú'tsät, cooch mijts ja'a nnø'ty ja'a njoot xquia'a húucät, cab hajxy jim mdägø'øwät maa Dioswiinduumän. ⁵⁴Pønjátyhøch ja'a nni'x ja'a ngopc xchú'tsäp, pønjátyhøch ja'a nnø'ty ja'a njoot xyhúucäp, je'eds je'e hidaamb cøjxta'axiøø jim tsajpootyp. 55 Tsu'tsøøc-høch ja'a nni'x ja'a ngopc; huucóøc-høch ja'a nnø'ty ja'a njoot. 56 Pønjátyhøch ja'a nni'x ja'a ngopc xchú'tsäp, pønjátyhøch ja'a nnø'ty ja'a

njoot xyhúucäp, je'ech jaduhn nnänøømby ja'a nmädiá'agyhøch hajxy xmiäbøjcäp. Je'ech hajxy nguhdujtmo'owaamby coo hajxy yhídät cøjxta'axiøø jim tsajpootyp. Tu'ugmädiá'agyhøch hajxy nmøødhida'añ. 57-58 Ja'a nDéedyhøch, ja'ach tøø xquiéxiäbä, je'ech jaduhn tøø xquiuhdujtmo'oy cooch jäya'ayhajxy jim nyajnécxät tsajpootyp, pønjátyhøch ja'a nmädia agy xmiäb ójcäp. Jim hajxy yhida'añ cøjxta'axiøø. Ja'a nhaphájtäm ja'a ndeedyhájtäm, ho'c hajxy je'e jeguiän, hoy ja'a maná hajxy jia caayy. Pero pønjátyhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp, cab hajxy quia'awa'añ haxøøgtuum mänaa.

⁵⁹ Jaduhn Jesús jim miädiaacy Capernaum coo hänajty yajnähixø'øy tsajtøgooty maa ja'a judíos ja'a Dios hajxy hänajty wyiingudsähgø'øyän.

60 Coo Jesús ja'a jiamiøødhajxy jaduhn jim miädooyy, mänit hajxy näje'e miänaañ:

—Cab hajxy jaduhn nguhbójcämät; tsip xex yo'o mädia'agy jaduhn.

⁶¹Ñajuøøyy Jesús jaduhn nebiaty hajxy hänajty miädia'aguiän. Mänit hajxy ñämaayyä:

—Nejy, cábøčhä nmädia'agy hajxy xjiøjpøgø'øwáanäjä. ⁶²Cooch mijts xyhíxät cooch hänajty jim nnøcxy tsajpootyp, mänítøch mijts ja'a nmädia'agy xmiäbøgaanä cooch jim ndsoon tsajpootyp, høøch ja'a Diosquexypä. ⁶³Ja'a mjuøhndyhajxy, je'eds hajxy yaa xyagjugyhajp. Ja'a mni'x ja'a mgopc-hajxy, cab hajxy je'e yaa xyagjugyhaty. Cooch mijts

San Juan 6, 7 210

ja'a nmädia'agy xmiäbøjcät, mänit hajxy mdägø'øwät jim tsajpootyp. ⁶⁴Pero cahnä hajxy nägø<u>x</u>iä mmäbøcyñä.

Paadiä Jesús jaduhn miänaañ, ñajuøøby hänajty jaduhn pønjaty hänajty je'e ca'a mädia'agymiäbøgaamb. Ñajuøøby hänajty je'ebä pøn hänajty yegáanäp ho'cøøc. Jäguemiä Jesús jaduhn ñajuøøyy mänaa ja'a miägu'ughajpähajxy tiägø'øyän yajnähixøøbiä. 65 Mänit Jesús miänáangumbä:

—Páadyhøch mijts jaduhn nnämaayy: "Pønhøch ja'a nDeedy yajnähdijpy, je'echä nmädia'agy xmiäbøgáanäp."

⁶⁶Coo Jesús jaduhn miädiaacpädøøyy, mänitä jiamiøødhajxy nämay wyiimbijnä. Cabä Jesús hajxy hänajty miøødwäditaannä. ⁶⁷Mänitä Jesús ja'a jiamiøød miäyajtøøyy ja'a nämajmetspähajxy:

—Nejy, xpiuhwa'adsáambøch mijtspä.

⁶⁸ Mänitä Simón Pedro yhadsooyy:

—Wiindsøn, caj. Tii højts miich coo nnä'ä puhwá'adsät. Miich højts je'e xyajnähixøøby neby højts jim ndägø'øwät tsajpootyp. 69 Nmäbøjcäp højts miichä mmädia'agy. Nnajuøøby højts coo jim tøø mdsooñ maa Diosän, coo mGristähaty, ja'a højts hijty nhahijxypä, ja'a Dios hijty quiexaambiä.

70 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Páadyhøch mijts tøø nwiimbiy nébiøch hajxy jaduhn xmiøødwädítät, mijts ja'a nämajmetspä. Pero xii hajxy tu'jäya'ay mmøødä, ja'a møjcu'uwiinmahñdymøødpä.

71 Ja'a Judas jaduhn nänøøma, ja'a Simón Iscariote yhuung. Ja'a Judas, je'edsä Jesús hänajty yegaamb ho'cøøc, hoy ja'a Judas ja'a Jesús hänajty jia møødwädity møødä nämajtu'ugpähajxy.

Mänitä Jesús tiägøøyy cajpthayohbiä jim Galilea. Cab hänajty jim wiäditaannä jim Judea, je'eguiøxpä coo ja'a judíoshajxy hänajty yhøxta'ay nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät. ² Jadáanäp ja'a judíos xiøøhajxy hänajty coo ja'a ramada hajxy yhädiun. Jim hänajty jiada'añii Jerusalén. ³ Mänitä Jesús nämaayyä yhuchhajxy:

—Ca'a yaa mmähmø'øy.
Nøcx jim Judea. Ween ja'a
mmägu'ughajpähajxy jimbä
yhuug hijxpä nejy miich
ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä
myajcähxø'øguiän. ⁴Myajcähxø'py
miich hijty maa jäya'ay quia'a
mayyän. Pero pø chojpy ja'a
mjoot jaduhn coo ja'a mmädia'agy
wiädítät ja'a miichcøxpä, mänit
hijxwiinduum myajcähxø'øgät
majiäya'ayhagujc.

⁵Cabä Jesús ja'a miädia'agy hänajty miäbøjcäxä ni ja'a yhamdsoo huchhajxy. Paady hajxy jaduhn miänaañ. ⁶Mänitä Jesús miänaañ:

—Cahnä yhabaadyñä cooch jäya'ayhajxy nhawáanät pønhøch høøch. Pero mijts, homiänaajä hajxy jim mnøcxät Jerusalén. ⁷Caj mijts cu'ug xmiähanhaty. Pero høøch, xmiähanhájpøch cu'ug. Páadyhøch hajxy xmiähanhaty cooch nnägapxy coo hajxy

211 San Juan 7

yhaxøøgwädity. ⁸Nøcx mijts xøøhat. Cábøch nnøcxa'añ høøch. Cahnä yhabaadyñä cooch jäya'ayhajxy nhawáanät pønhøch høøch.

⁹Mänit Jesús miädiaacpädøøñä. Mänit jim jiaanöh mähmøøñä jim Galilea.

Mänit Jesús yhuchhajxy jim nøcxy xøøhajpä Jerusalén. Mänit Jesús jim pianøcxy hamee'ch.
Jimä judíos ja'a Jesús hajxy hänajty yhøxta'ay maa ja'a xøø hänajty jiadyiijän. Jaduhn hajxy hänajty miäna'añ:

—Maada'a tyijy je'e.

¹²Mädiáacäp ja'a Jesús hänajty ja'a majiäya'ayhajxy. Näje'e hajxy hänajty miäna'añ cooc yhojiäya'ayä. Näje'e hajxy hänajty miänaambä cooc tyijy yhaxøøgjäya'ayä, cooc tyijy hänajty wiädity cu'ugwiinhøhmbä.

¹³Pero hamee'ch hajxy hänajty miädia'agy. Hix, chähgøøby hajxy hänajty ja'a judíos wyiindsønhajxy.

¹⁴Mägujnä xøø hänajty jiadyii, mänit Jesús tiägøøyy tsajtøgooty yajnähixøøbiä. ¹⁵Mänitä judíoshajxy yagjuøøyy, miänaañ hajxy:

—Tii yø'øya'ayäda'a coo jiaanch tehm jiaty madiu'u y caj yhøxpøquiä.

¹⁶Mänit Jesús yhadsooyy:

—Ca'a yhøøchä nhamdsoo mädia'agy hädaa; nDéedyhøch miädia'agy hädaa jaduhn, ja'ach tøø xquiéxiäbä. ¹⁷ Pøn jaduhn cudiunaamb nebiä Dios miäna'añän, je'e najuø'øwaamb coo quia'a yhøøchä nhamdsoo mädia'agy hädaa, coo Diosmädia'agy hädaa. ¹⁸ Pøn jioot jaduhn tsojp coo yajcumáyät, je'edsä

yhamdsoo mädia'agy mädiaacp. Pero chójpiøch njoot coo Dios wyiingudsähgø'øwøøjät, ja'ach tøø xquiéxiäbä. Nmøødhøch ja'a tøyhajt; cábøch nhøhnda'agy.

19 'Tøyhajt coo Moisés ja'a ñocy jecy yejcy, túhmäts. Jiiby jaduhn miäna'añ ñocyjiooty coo hajxy hoy mjäya'ayhádät. Pero cab hajxy mgudiuñ. Mmänaamb hajxy jaduhn cooch hajxy xyagho'oga'añ.

²⁰Mänitä cu'ug yhadsooyy:

—Nej, mguhmäñøøbiä coo jaduhn mmäna'añ coo højts miich nyagho'oga'añ. Pøndsän miich xyagho'ogaamb.

²¹Mänitä Jesús miänáangumbä:

—Tähóoc-høch ja'a hoybä tøø nduñ ja'a poo'xxiøøjooty; mänit hajxy myagjuøøyy nägøxiä. Mmänaamb hajxy jaduhn coo hajxy tii nga'a túunämät ja'a poo'xxiøøjooty; paady hajxy myagjuøøyy. ²²Moisés ja'a cuhdujt jecy yejc coo hajxy mnicircuncidarhadøøjät. (Ca'a Mioisésä yajtsohndaac; yhaphajpä tieedyhajpähajxy jecy yajtsohndaac.) Paadiä mhuung hajxy mcircuncidarhaty hoy jia poo'xxiøøjootiä. ²³Mgudiuumby hajxy jaduhn nebiä Moisés ja'a cuhdujt jecy yejquiän; pero mjootma'p hajxy coochä jäya'ay tøø nyajmøcpøcy ja'a poo'xxiøøjooty. ²⁴Cabä jäya'ay hajxy paquiä mwiinmahñdyhíxät nebiä wyiinmahñdy je'e. Coo jejcy mmøødhídät, mänítäts ja'a wyiinmahñdy je'e mhíjxät. Coochä pa'amjäya'ay tøø nyajmøcpøcy ja'a poo'xxiøøjooty, paady hajxy jaduhn mmäna'añ cóogøch tyijy ja'a haxøøgwiinmahñdy nmøødä.

San Juan 7 212

Mmänaamb hajxy jaduhn coo tii nga'a túunämät ja'a poo'xxiøøjooty. Pero Dios mänaamb coo yhahixø'øy coo hajxy ndúunämät.

²⁵Mänitä Jerusaléngpä jäya'ayhajxy näje'e tiägøøyy mänaa<u>m</u>bä:

—Yø'øds hajxy yhøxtaaby coo hajxy yagho'oga'añ. ²⁶Xiidsä quiapxy majiäya'ayhagujc, y caj waamb ñäma'ayii. Nej, mänaamb højts nwiindsønhajtämhajxiäda'a coo yø'ø Miesíasä, ja'a hajxy nhahíjxämbä. ²⁷Nnajuøøyyäm hajxy maa yø'øya'ay chooñ. Pero ja'a Mesías, ja'a gobiernähadaambä, cab hänajty yajnajuø'øwa'añ maa hänajty chooñ.

²⁸ Jiibiä Jesús hänajty yajnähixø'øy tsajtøgooty. Coo jaduhn miädooyy waambaty hajxy hänajty miäna'añ, mänitä møc miänaañ:

—Xyhixyhájpøch hajxy.
Mnajuøøby hajxy maačh ndsooñ.
Pero ca'a yhøøčhä hamdsoo tøø
nwiinmay coočh yaa ngädá'agät.
Ja'a nDéedyhøch tøø xquiexy. Pero
cab hajxy mnajuø'øy. ²⁹Nhíxyhøch
je'e. Jímhøch ndsooñ. Je'ečh jaduhn
tøø xquiexy.

³⁰Coo Jesús jaduhn miänaañ, mänitä jia madsaanä. Pero caj ñä'ä yajmajch. Cajnä hänajty yhabaadyñä coo Jesús yagho'ogóøjät. ³¹Hoy ja'a Jesús hänajty jia madsa'añii, nämay ja'a Jesús ja'a miädia'agy hänajty miäbójcäxä. Mänit hajxy miänaañ:

—Coo ja'a Mesías jaduhn miédsät, ja'a hajxy nhahíjxämbä, nej, maas hoy-yagjuøøñäjaty ja'a Mesíasäda'a yajcähxø'øga'añ quejee nej yø'øya'ay jaduhn yajcähxø'øguiän.

³²Mänitä fariseoshajxy jaduhn miädoyhajty waambaty Jesús hänajty miädia'agyii. Mänitä policíahajxy quiejxä coo Jesús hajxy miádsät. Ja'a fariseoshajxy jaduhn mäguejx møødä teedywiindsønhajxy. ³³Mänitä Jesús miänaañ:

—Cábøch mijts jejcy nmøødhidaannä. Nøcxáannäbøch maachä ndsohñän. ³⁴Xjia høxta'awáambøch hajxy, pero cábøch hajxy xpiaada'añ. Cab hajxy jim hoy mnøcxät maach nhida'añän.

³⁵Mänitä judíoshajxy ñiñämaayyä:

—Maa yø'øya'ayäda'a ñøcxa'añ coo hajxy jaduhn nga'a páatämät. Nej, nøcxaambäda'a jim maa ja'a judíoshajxy wa'xyjaty chäna'ayän maa ja'a hajxy ca'a Israelpähajpän, coo Diosmädia'agy yajnähixø'øwät ja'a hajxy ca'a judíoshajpä. ³⁶Tiida'a tyijy coo miäna'añ cooc hajxy nja høxta'awáanäm, pero cábäc hajxy nbaadáanäm, y cooc hajxy hoy nga'a nøcxämät maa yhida'añän.

³⁷Coo ja'a xøø hänajty miayaannä, ja'a møjxøøjooty, mänitä Jesús tiänaayyø'cy. Mänitä møc miänaañ:

—Pøn tødsøøyyäp, ween yaa myiñ maach høøchän, ween min yhu'ugy mädyíibøch nmo'owaamby.

Jaduhn Jesús yajnimiäbaatä nebiä møjnøøgopcän. Mänitä miänáangumbä:

³⁸—Pønjátyhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp, je'echä nmädia'agy xyajwa'xtägájtsäp, nebiä Diosmädia'agy miäna'añän. ³⁹ Jaduhn Jesús miänaañ, pønjaty ja'a miädia'agy mäbøgáanäp, mänitä Dioshespíritu mio'owa'añii. Cahnä Dioshespíritu hänajty quiäda'agyñä. Cahnä Jesús hänajty yagho'ogyii; cahnä hänajty yhoodiägachñä maa ja'a Tieediän.

⁴⁰Coo ja'a cu'ughajxy jaduhn miädooyy nebiä Jesús hänajty tøø miädia'aguiän, mänit hajxy näje'e miänaañ:

—Tehm tiøyhajt ja'a Dios ja'a quiugapxy yø'ø, ja'a Dios hijty quiexaambiä.

⁴¹Näje'e hajxy miänaambä:

—Ja'a Mesías yø'ø, ja'a gobiernähadaambä.

Pero näje'ehajxy miänaambä:

—Pero cabä Mesías jim choona'añ Galilea. ⁴² Jaduhn Diosmädia'agy miäna'añ cooc ja'a Mesías ja'a David yhaphada'añ tieedyhada'añ, y cooc jim choona'añ Belén maa ja'a David jecy chänaayyän.

⁴³Coo hajxy hänajty jaduhn miädia'agy, cab hajxy hänajty tu'ugmädia'agy ñibiaadyii ja'a Jesúscøxpä. ⁴⁴Näje'e ja'a Jesús hajxy hänajty jia madsa'añ, pero caj pøn ñä'ä majch.

⁴⁵Mänitä policíahajxy wyiimbijty maa ja'a teedywiindsønhajxiän, maa ja'a fariseoshajxiän. Mänitä policíahajxy ñämaayyä:

—Tii hajxy coo mga'a yajmejch.

⁴⁶Mänit hajxy yhadsooyy:

—Cab jaduhn pøn mänaa miädia'agy nej yø'øya'ay miädia'aguiän.

 ^{47} Mänitä fariseoshajxy miänaa $\tilde{\mathbf{n}}$:

—Cab jaduhn yhoyyä coo mijts jaduhn tøø myajwiinhøhmbä. ⁴⁸Caj yø'øya'ay ja'a miädia'agy miäbǿjcäxä ja'a wiindsønhajxy møødä fariseoshajxy. ⁴⁹Pero yø'ø cu'ughajxy, cabä jecyquiuhdujt hajxy jiaty. Ween hajxy chaachpøcy.

⁵⁰ Jimä Nicodemo hänajty, ja'a Jesús hänajty tøø ñähóyyäbä. Fariseohajp hänajty je'ebä. Mänitä Nicodemo miänaa<u>ñ</u>:

⁵¹—Cab højts nguhdujthájtäm jaduhn myíinäm coo jäya'ay nyajcumädóowämät coo hänajty tøø nga'a mädia'agymiädóowäm jayøjp.

⁵²Mänitä Nicodemo wyiinwoh<u>n</u>ä ñämaayyä:

—Jaduhn miich mbamädiaacpä nebiä Galileabä jäya'ayhajxy miädia'aguiän. Huuc tehm yajmädia'ag ja'a Diosmädia'agy. Cab jaduhn jiiby maa myiñ coo ja'a Dios ja'a quiugapxy jim choona'añ Galilea.

⁵³Mänit hajxy ñøcxnä maa ja'a tiøjc-hajxiän.

Mänitä Jesús jim ñøcxy maa ja'a tun jaduhn xiøhatiän Olivos. ²Cujaboom jopyjiajjø'øgyñä, mänitä Jesús ñøcxy maa ja'a tsajtøjcän. Mänitä Jesús ja'a cu'ug ñämejtsä. Mänitä Jesús yhäñaaguiädaacy, tiägøøyy yajnähixøøbiä. ³Mänitä to'oxiøjc tu'ug yajmejtsä maa Jesúsän. Ja'a cuhdujtyajnähixøøbiähajxy mäyajmejts møødä fariseoshajxy. Paadiä to'oxiøjc hänajty tøø miachii coo hänajty tøø tiu'uma'ady tøø tiu'udägoy. Mänitä to'oxiøjc jim yajnøcxä maa ja'a cu'ughagujcän. ⁴Mänitä cu'ug ja'a Jesús hajxy ñämaayy:

—Wiindsøn, paady hädaa to'oxiøjc tøø miachii coo tøø piaadyii

San Juan 8 214

wiingya'adiøjmøød. ⁵Jiiby maa ja'a Diosmädia'aguiän, jiibiä Moisés hajxy xyhanéhmäm coo ja'a to'oxiøjc jaduhmbä hajxy nguhgá'tsämät. Míičhäts, waamb miičh mmänaambä.

⁶Paady hajxy jaduhn yajtøøyy, coo hajxy hänajty miädowa'añ pø tu'ugmädia'agy ja'a Jesús hänajty møødä Diosmädia'agy. Yhøxtaaby hajxy hänajty nebiä Jesús hajxy ñähwaambédät coo häxøpy quia'a tu'ugmädia'aguiä. Pero cabä Jesús waamb yhadsooyy. Mänitä Jesús ñaaxcooyy. Mänitä tiägøøyy jahbiä cø'øhaam naaxwiin. ⁷Mänitä Jesús jaduhn miäyajtøøwägumbä. Mänit yhäñaaguiugøøyy. Mänit miänaañ:

—Pønä pojpä cädieey ca'a møød, ween quia'tstsooñ.

⁸Mänitä Jesús ñaaxcóogumbä.
Mänit tiägóøguiumbä jahbiä
naaxwiin. ⁹Coo hajxy jaduhn
miädooyy nebiä Jesús hänajty
tøø miäna'añän, mänit hajxy je'e
tiu'ubøjnä hanidiuhmjaty. Ja'a møjpä,
je'e jawyiin tehm tiu'ubøjtsohn.
Niñajuøøyyä hajxy hamdsoo coo ja'a
pojpä cädieey hajxy hänajty miøødä,
paady hajxy tiu'ubøjcy. Mänämetscä
Jesús ja'a to'oxiøjc miøødmähmøøyy.
Jimä to'oxiøjc hänajty tiäna'ay Jesús
ja'a wyiinduum. ¹⁰Mänitä Jesús
yhäñaaguiugøøyy. Mänitä Jesús ja'a
to'oxiøjc ñämaayy:

—Maa jaaya'ayhajxy, ja'a hajxy hijty xquiuhga'adsaambä. Nej, caj pøn tøø xñä'ä cuhga'ac̈hä.

¹¹Mänitä to'oxiøjc yhadsooyy:

—Wiindsøn, caj.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Ni høøch jaduh<u>n</u> nga'a mänaambä coo miich myajcuhgá'adsät. Nøcx; cab jaduhn haxøøg mjatcóøñät.

¹² Mänitä Jesús miänáangumbä:

—Jaduhn mäwíinhøch nyajnimiäbaadyii nebiä jøønän coochä jäya'ayhajxy nyajnähixø'øy ja'a tu'u hoybä. Pønjaty ja'a nmädia'agy xpianøcxáanäp, cab jaduhn wiädita'añ hagoodstuum. Cøjxta'axiøø jim yhida'añ tsajpootyp.

¹³Mänitä fariseos ja'a Jesús hajxy ñämaayy:

—Hamdsoo miich mniñanømyii. Pero caj miich mnä'ä tømiädia'agy.

¹⁴Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tømiädiáacpøch, hóyhøch hamdsoo nja niñänømyii. Nnajugobioch maach ndsoon maach nnøcxy. Pero mijts, cab hajxy mnajuø'øy. 15 Nä'ä nägóobøch mijts xñä'ä nähwaambety. Pero høøchä, cábøch jäya'ay nä'ä nägoobä nnähwaambety. 16 Tøyhájthøch nnä'ägädä mädia'agy. Ca'a yhøøchä nhamdsoo mädia'agy hädaa; ja'a nDéedyhøchä miädia'agy hädaa, ja'ach tøø xquiéxiäbä. ¹⁷Miimb jaduhn cujaay maa ja'a Diosmädia 'aguiän, coo jäya 'ayhajxy tiu'ugmädia'aguiä nämetscä, pues tøyhajt hajxy jaduhn yejpy. ¹⁸Pues højts, tu'ugmädia'agy højts møødhøch nDeedy cooch je'e tøø xquiexy.

¹⁹Mänitä fariseoshajxy miänaa<u>ñ</u>:

-Maa mDeedy.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Cábøch mijts xñajuø'øy; ni ja'a nDéedyhøch hajxy xquia'a najuøøyyä. Cooëh mijts häxøpy xñajuø'øy, xñajuøøyyäbøch ja'a nDeedy hajxy häxøpy.

²⁰ Yajnähixøøguiujc ja'a Jesús jaduhn miänaan jiiby tsajtøgooty, jiiby mädøyyä maa ja'a cajän maa ja'a xädø'øñ hajxy hänajty yajnähgäda'aguiän. Pero cabä Jesús hänajty pøn miadsa'añii, hoy hänajty jia mädia'agy cu'ughagujc. Cahnä hänajty yhabaady coo je'e miadsøøjät.

²¹Mänitä Jesús miänáangumbä:

—Nøcxáannäbøch høøch. Xjia høxta'awáambøch mijts, pero cábøch hajxy xpiaada'añ. Cab hajxy hoy mnøcxät maach nnøcxa'añän. Coo hajxy mho'oga'añ, jiiby hajxy mga'awa'añ haxøøgtuum.

²²Mänitä judíoshajxy ñiñämaayyä:

—Nej, hamdsooda'a ñiyagho'oga'añii, coo hajxy jaduhn nga'a nǿcxämät maa ñøcxä'añän.

²³Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:

—Yaa mijts mdsooñ, hädaa yaabä naaxwiin. Pero høøch, tsajpóotypøch ndsooñ, ca'a yaajä. ²⁴Tøøch mijts jaduhn nnäma'ay, coo hajxy hänajty tøø mho'ogy, cahnä mbojpä mgädieey hajxy hänajty xñähwa'achñä. Cabä mbojpä mgädieey hajxy xñähwa'adsa'añ coochä nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøjcät pønhøch høøch.

²⁵Mänitä Jesús hajxy miäyajtøøyy:

—Pǿnäsän miich.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tøøch mijts nja hawáanam pønhøch høøch. ²⁶ Madiú'ujøch nnägápxät coo hajxy haxøøg mjäya'ayhaty. Cábøch mijts ja'a nmädia'agy xmiäbøjcä. Nhawáanam mijts jaduhn nebiátyhøch jaaya'ay tøø

xñajtscapxøøyyän, ja'ach tøø xquiéxiäbä.

²⁷Pero cab hajxy wyiinjuøøyy coo
Jesús ja'a Tieedy jaduhn ñägapxy.
²⁸Mänitä Jesús miänaañ:

—Cooch mijts hänajty tøø xmiøjpahbety, mänit hajxy mnajuø'øwa'añ pønhøch høøch, y coochä nhamdsoo cuhdujt nga'a yajtuñ. Pero jaduhn nhawáanäm nebiátyhøch ja'a nDeedy tøø xyajnähixø'øy. ²⁹ Xmiøødwädíjpøch je'e, ja'ach tøø xquiéxiäbä. Cábøch nidiuhm tøø xñähgue'egy je'eguiøxpä cooch homiänaajä ngudiuñ nébiøch tøø xyhane'emiän.

³⁰Coo ja'a Jesús jaduhn miädiaacy, mänitä miädia'agy miäbøjcäxä nämay.

³¹Mänitä Jesús ñämaayy ja'a judíoshajxy, ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy hänajty tøø miäbǿjcäbä:

—Cooch mijts ja'a nmädia'agy xquiudiúunät homiänaajä, mänítøch mijts hamuumdu'joot xmiøødwädítät. ³² Jaduhndsä tøyhajt hajxy mmøødhádät cooch ja'a Dios tøø xquiexy. Jaduhndsä mhaxøøgwiinmahndy hajxy mnajtshixø'øwät, nebiä møjcu'ugong hajxy jaduhn xquia'a hané'emät.

³³Mänitä judíoshajxy yhadsooyy:

—Abraham højts hijty nhaphajpy ndeedyhajpy. Cab højts pøn xyhane'emy. Tii jaduhn coo mmäna'añ coo højts ja'a møjcu'ugong xquia'a hané'emät.

³⁴Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Chaads mijts tehm tiøyhajt nnämá'awät, pønjaty ja'a pojpä cädieey jaduhn møød, møjcu'ugong San Juan 8 216

jaduhn hanehmb. 35 Ja'a moonsähajxy, cab hajxy jim yhity cøjxta'axiøø maa hajxy quiuduñän. Pero ja'a cumoonsä yhuungä, je'eds jim nä'ägä hijp maa ja'a tiøjcän. ³⁶Høøch, nbuhbédäbøch mijts jaduhn nebiä mhaxøøgwiinmahñdy hajxy mnajtshixó'øwät, nebiä møjcu'ugong hajxy jaduhn xquia'a hané'emät. 37 Nnajuǿøbiøch jaduhn coo Abraham hajxy hijty mhaphaty mdeedyhaty. Pero xyagho'ogáambøch mijts, je'eguiøxpä coo hajxy tu'joot mga'a tuna'añ nébiøch mijts nja näma'ayän. ³⁸Nmädiáacypiøch nébiøch ja'a nDeedy tøø xyajmøødmädia'aguiän. Pero mijts, jaduhn mijts mjäya'ayhaty nebiä mdeedy yaa jiäya'ayhatiän hädaa yaabä naaxwiin, nebiä cu'ug yhane'emiän.

³⁹Mänit hajxy yhadsooyy:

—Abraham højts hijty nhaphajpy ndeedyhajpy.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Pø tøyhajt ja'a Abraham hajxy hijty mhaphaty mdeedyhaty, jaduhn hajxy mjäya'ayhájpät nebiä Abraham jecy jiäya'ayhajtiän.

40 Pero xyagho'ogáambøch mijts, hóyhøch mijts ja'a tøyhajt tøø nja yajmøødmädia'agy, mädyíibøch ja'a Dios tøø xyajmøødmädia'agy. Cábøchä Abraham häxøpy xyagho'oga'añ. Caj mijts mjäya'ayhaty nebiä Abraham jecy jiäya'ayhajtiän.

41 Jaduhn mijts mjäya'ayhaty nebiä mdeedyhajxy jiäya'ayhatiän.

Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Tøyhajt højts ja'a Abraham hijty nhaphaty ndeedyhaty. Jaduhn højts njäya'ayhaty nebiä Abraham jecy jiäya'ayhajtiän. Tu'ug højts nDeedy; Dios je'e.

⁴²Mänitä Jesús miänaañ:

—Coo Dios hajxy häxøpy tøyhajt mDeedyhaty, xchójpøch mijts häxøpy yaabä. Jímhøch tøø ndsooñ maa Diosän; pero yaach nhijnä hädaa yaabä naaxwiin. Ca'a yhamdsoo jóothøch yaa tøø ngäda'agy. Dióshøch xquiejx. 43 Xióøbøch yaa nja mädia'agy; cábøch mijts ja'a nmädia'agy xñä'ä cudiunaanä. 44 Ja'a møjcu'ugong hajxy mdeedyhajpy. Jaduhn hajxy mjäya'ayhaty nebiä mdeedy jiäya'ayhatiän. Mänit je'e tiägøøyy jäya'ay-yagho'pä mänaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. Cabä tiømiädia'agy. Cabä hädaa yaabä naaxwiin hoy jiäya'ayhaty. Høhndaacp je'e; jaduhn ñä'ägä cuhdujthaty. Jaduhn jäya'ayhajxy yaa yajnähixø'øyii ja'a møjcu'uwiinmahñdy. 45 Pero høøch, cooch mijts ja'a tøyhajt nyajmøødmädia agy, cábøch nmädia'agy hajxy xmiäbøjcä. 46 Hopiønä ñajuø'øy coocha pojpa cädieey nga'a møødä. Jaduhn hajxy mnajuó'øwät coochä tøyhajt nmädia'agy. 47 Ja'a Dios ja'a yhuungä, miädóowäp je'e ja'a Dios ja'a miädia'agy. Pero mijtsä, caj mijts Dios xyhuunghaty; paadiä Dios miädia'agy hajxy mga'a mädowaanä.

⁴⁸Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a judíoshajxy:

—Nej, cab jaduhn tiøyyä coo jim mdsooñ Samaria, coo møjcu'ugong tøø xyajtägø'øyä.

⁴⁹Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Cábøchä møjcu'ugong tøø xyajtägø'øy. Nwiinguhdsähgøøbiøch ja'a nDeedy. Pero cábøch mijts xwyiingudsähgø'øy. ⁵⁰ Cábøch hamdsoo nmäna'añ cooch hajxy xwyiingudsähgø'øwät. Ja'a nDéedyhøch jaduhn mänaamb. Yajcumädowaamby je'e pønhøch haxøøg xñänøømb. ⁵¹ Chaads mijts tehm tiøyhajt nnämá'awät, coochä nmädia'agy pøn xmiäbøjcät, ni mänaa quia'a hó'ogät.

⁵²Mänitä judíoshajxy yhadsooyy:

—Hoora sí, tøø højts nnajuø'øy coo møjcu'ugong tøø xyajtägø'øy. Tøø ja'a Abraham yho'ogy møødä Dios ja'a quiugapxyhajxy. Pero miich mänaamb coo mmädia'agy pøn xmiäbøjcät, ni mänaa quia'a hó'ogät. ⁵³Nej, maas møc miichä cuhdujt mmøødä quejee ja'a Abraham jecy miøødhajty, ja'a hajxy hijty nhaphájtäm ndeedyhájtämbä. Tøø je'e yho'ogy. Jaduhn ja'a Dios ja'a quiugapxyhajxy tøø yho'pä. Pøn tyijy miich coo jaduhn mniñänømyii.

⁵⁴Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Cab jaduhn yhahixø'øy cooch hamdsoo nniguiumayøøjät. Pero Dióshøch xquiumaaby, ja'a tyijy mijts mDioshajpy. ⁵⁵Cáhnøch nDeedy hajxy xñajuøøyyä. Pero høøch, nhíxyhøch høøch. Cooch nmäná'anät cooch nga'a hixiä, høhndá'agäbøch jaduhn nej mijts mhøhnda'aguiän. Pero nhíxyhøch høøch. Nmäbøjcäbøch ja'a miädia'agy je'e. ⁵⁶Ja'a Abraham, ja'a hajxy jecy nhaphájtäm ja'a ndeedyhájtämbä, xoondaacp je'e hijty cooch hänajty xyhixa'añ mänáajøch hänajty nhida'añän

hädaa yaabä naaxwiin. Tøøch je'e xjiaanch hixy. Mänit jiaanch xoondaacy.

⁵⁷Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a judíoshajxy:

—Je'enä jaduhn mdsaanä. Nej, tøø ja'a Abraham mhixiä.

⁵⁸Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Chaads mijts tehm tiøyhajt nnämá'awät, jíiyyämøch hänajty; cahnä Abraham hänajty jiinä.

⁵⁹Mänitä tsaa hajxy quionø'cy; Jesús hajxy hänajty quiuhga'adsaamby. Pero tøø ja'a Jesús hänajty ñiguiu'uchii. Mänit piädsøømnä tsajtøgooty.

Jimä Jesús hänajty ñaxy. Mänitä wiindspä tu'ug yhijxy. Jaduhnä mähdiøjc ñä'ägä maaxhuunghajty wiinma'ad. ²Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a jiamiøødhajxy:

—Wiindsøn, tii yø'øya'ay wyiinäda'a coo mia'adä. Pønä pojpä cädieeyäda'a tøø tiuñ, yø'øya'ayä, tøgä tiaj tieediä.

³Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Ni pøn. Paady yø'øya'ay wyiin mia'adä nebiä Dios ja'a miäjaa jaduhn quiähxø'øgät maa yø'øya'aguiøxpän. ⁴Tsøc Diostuung hajxy túunäm, ja'ach tøø xquiéxiäbä, mäduhntiä jugyhajt hajxy nmøødhájtäm. Coo hajxy nhó'cänät, cab hajxy jaduhn mänaa ndúunänät. ⁵Cooch yaa nhity hädaa yaabä naaxwiin, nyajcähxø'piøch jäya'ay piojpä quiädieeyhajxy.

⁶Mänitä Jesús ñajtsujøøyy naaxwiin. Mänitä chujy yajmo'ondscojy. Mänitä pyiinø'cy. Mänitä wiindspä yajwiingupiinøøyy ja'a chujy, ja'a hänajty tøø mio'ondscójjiäbä. ⁷Mänitä Jesús ja'a wiindspä ñämaayy:

—Nøcx niwyiimbujøø maa ja'a tsiidaact jaduhn xiøhatiän Siloé je'e jaduhn ñänøømby, Quexy.

Mänitä wiindspä hoy jiaanch niwyiimbujyii. Coo wyiimbijnä, tøø hänajty wyiindøø'xø'nä. ⁸ Mänitä mähdiøjc yhijxä ja'a miädøjc-hajxy møødä hajxy hijty yhijxypä coo hänajty xiädø'øñyujwa'añ. Mänitä hajxy miänaañ:

—Nej, caj jie'e yø'øjä, ja'a hijty naxy xädø'øñyujwaambä häña'a.

⁹Näje'e hajxy hänajty miäna'añ:

—Jaanch je'e yø'ø.

Näje'e hajxy hänajty miäna'añ:

—Ca'a jie'ejä; pero tehm jiaduhn quiähxø'øgy.

Pero ja'a mähdiøjc, hamdsoo hänajty ñiñänømyii:

- —Høøch je'e hijty wiinds.
- ¹⁰Mänitä miäyajtøøwa:
- -Nejy mwiindøø'xø'cy.
- ¹¹Mänit yhadsooyy:
- —Jaaya'ay ja'a Jesúshajpä, jaaya'ay ja'a chujy yajmo'ondscoj. Mänítøch xyajwiingubiinøøyy. Mänítøch xñämaayy cooch nøcxy nniwyiimbujyii maa ja'a tsiidaact jaduhn xiøhatiän Siloé. Mänítøch hoy njaanch niwyiimbujyii. Mänítøch nwiindøø'xø'cy.
  - ¹²Mänitä miäyajtǿøwägumbä:
  - —Maa jaaya'ayäda'a.

Mänit yhadsooyy:

—Pämáadädä.

13 Mänitä mähdiøjc yajnøcxä maa ja'a fariseos wyiinduumhajxiän, ja'a hänajty tøø wyiindøø'xø'øguiäbä.

14 Poo'xxiøøjooty ja'a Jesús ja'a chujy yajmo'ondscojy, yajwiindøø'xø'cy ja'a

wiindspä. ¹⁵Mänitä mähdiøjc miäyajtǿøwägumbä ja¹a fariseoshajxy:

—Nejy mwiindøø'xø'cy. Mänit yhadsooyy:

—Chujy jaaya'ay yajmo'ondscoj; je'ec'h je'e xyajwiingubiinøøyy. Mänítøch hoy nniwyiimbujyii. Mänítøch nwiindøø'xø'nä.

¹⁶Mänitä fariseoshajxy näje'e miänaañ:

—Ca'a yø'øya'ay Dyiosquexiä. Tuumb yø'øduhn poo'xxiøøjooty. Cabä cuhdujt miøødä coo jaduhn tiúnät poo'xxiøøjooty.

Pero näje'e hajxy hänajty miäna'añ:

—Pero nebiä cuboj cugädieejiäya'ay ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä jaduhn ñä'ä yajcähxø'øgät.

Cab hajxy hänajty tu'ugmädia'agy ñibiaadyii. ¹⁷Mänitä mähdiøjc ñämaayyä, ja'a hänajty tøø wyiindøø'xø'øguiäbä:

—Míichäts, waamb miich mmäna'añ. Nejy yø'øya'ay mnänømy, ja'a tøø xyaghijxø'øguiäbä.

Mänit yhadsooyy:

—Dios je'e tøø quiexy.

¹⁸Cabä judíoshajxy hänajty miäbøga'añ coo jaaya'ay hijty wyiindsä, coo jaaya'ay hijty tøø wyiindøø'xø'øgy. Paady hajxy miøjyaaxy jaaya'ay tiaj tieedy.
¹⁹Mänit hajxy miäyajtøøwa:

—Nej, mijts ja'a mhuung yø'ø, ja'a hajxy mnänøømbiä coo hijty wiinds tøø miaaxhuunghatiä. Nebiäda'a tøø yhijxø'øgy.

²⁰Mänitä tiaj tieedyhajxy yhadsooyy:

—Højts nhuung jaanch yø'ø. Wiinds jiaanch maaxhuunghajty. ²¹Pero cab højts nnajuø'øy nejy tøø yhijxø'øgy o pøn jaduhn tøø yaghijxø'øgy. Yø'ø hajxy mäyajtøw. Møj yø'øjän. Ween hamdsoo ñägapxy.

²²Paady hajxy jaduhn miänaañ, coo ja'a teedywiindsøn hajxy hänajty chähgø'øy. Tøø ja'a teedywiindsønhajxy hänajty quiojyquiapxyhaty coo hajxy hänajty yajpädsøma'añ tsajtøgooty pøn jaduhn mäna'anaamb cooc Jesús Miesíashaty. Nägooyyä hajxy hänajty yajtøjpädsøma'añ, cab hajxy hänajty yajtøjtägø'øwaannä tsajtøgooty. ²³Paady jaaya'ay tiaj tieedyhajxy miänaañ: "Yø'ø hajxy mäyajtøw. Møj yø'øjän."

²⁴Mänitä mähdiøjc miøjyáaxägumbä, ja'a hänajty tøø yhijxø'øguiäbä. Mänitä ñämaayyä:

—Højts tøyhajt móoyyäc. Nnajuøøby højts coo Jesús quiuboj quiugädieeyä.

²⁵Mänit yhadsooyy:

—Cábøch nnajuø'øy pø cuboj pø cugädieey je'e. Pero nnajuøøbiøch cooch tøø nhijxø'øgy, hóyhøch hijty nja wiindsä.

²⁶Mänit ñämaayyä:

—Nej xyaghijxø'cy.

²⁷Mänit yhadsooyy:

—Tøøds mijts nja hawáanam. Pero cab hajxy mmäbøjcy. Tii hajxy coo mmädowáangombä. Nej, mbanøcxáanap ja'a miädia'agy hajxypä.

²⁸Mänit yhojjä ñämaayyä:

—Miich jaduhn mbanócxap ja'a miadia'agy. Højtsa, Moisés ja'a miadia'agy nbanócxap. ²⁹Nnajuøøby højts coo Dios ja'a Moisés miøødmädiaacy jequiän. Pero jaaya'ayä, cab højts nnajuø'øy maa chooñ.

³⁰ Mänitä mähdiøjc yhadsooyy:

-Hoy-yagjuøøñä jaduhn. Cab hajxy mnajuø'øy maa jaaya'ay chooñ, hóyhøch tøø xjia yaghijxø'øgy. 31 Hoy piønä jaduhn ñajuø'øy coo Dios jaduhn quia'a mädoowa ja'a miädia'agy ja'a cuboj ja'a cugädieey. Pero pøn ja'a Dios jaduhn wiingudsähgøøby, pøn jaduhn cudiuumb nebiä Dios yhane'emiän, je'e ja'a miädia'agy jaduhn mädóowäxäp ja'a Diósäm. 32 Høxtahmds ja'a naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän, ni mänaa jaduhn quia'a yajmädoyhaty coo jäya'ay yaghijxø'øgyii, ja'a wiinds tøø miaaxhuunghátiäbä, høxtä jäda'anäbaady. 33 Coo jaaya'ay häxøpy quia'a Diosquexiä, cab jaaya'ay cu yajcähxø'cy hoy-yagjuøøñäbä.

³⁴Mänitä mähdiøjc yhojjä:

—Nej, xyajnähixø'øwaamb højts miichä. Pojpätuum cädieediuum miich tøø mmaaxhuunghaty.

Mänitä mähdiøjc je'e yajpädsøøma tsajtøgooty.

³⁵Mänitä Jesús miädoyhajty coo ja'a mähdiøjc hänajty tøø yajpädsømyii tsajtøgooty. Mänitä Jesús ja'a mähdiøjc yhøxtaayy. Mänit jiaanch paaty. Mänitä Jesús miänaañ:

—Nej, mmäbǿjcäp ja'a miädia'agy, ja'a Dios tøø quiéxiäbä.

³⁶Mänitä mähdiøjc yhadsooyy:

—Wiindsøn, pøn jaduhn mnänøømby. Høøch hawáanäc nébiøch ja'a miädia'agy nmäbøjcät. San Juan 9, 10 220

- ³⁷ Mänitä Jesús miänaañ:
- —Tøø je'e mhixy. Høøch je'e.
- ³⁸Mänitä mähdiøjc miänaa<u>ñ</u>:
- —Wiindsøn, mäbøjpøch.

Mänitä Jesús wyiinjijcädaacä, wyiingudsähgøøyyä.

³⁹Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:

—Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin neby hajxy jaduhn yhijxø'øgät, ja'a hajxy hijpä nebiä wiindspän; møød neby hajxy jaduhn wyiindsø'øwät, ja'a hajxy hijpä nebiä hijxpän.

⁴⁰ Jimä fariseoshajxy hänajty näje'e tiäna'ay maa Jesús hänajty mädøyyän. Coo hajxy jaduhn miädooyy nebiä Jesús miänaañän, mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

- —Nej, mmänaamb miich jaduhnä coo højts jaduhn nhijpä nebiä wiindspän.
  - ⁴¹ Mänitä Jesús yhadsooyy:
- —Coo hajxy häxøpy mhity nebiä wiindspän, cabä pojpä cädieey hajxy häxøpy mhixyhaty. Pero coo hajxy jaduhn mmäna'añ coo hajxy mhity nebiä hijxpän, paadiä mbojpä ja'a mgädieey hajxy xquia'a nähwa'achñä.

Mänitä Jesús miänáangombä:

—Chaads mijts tehm tiøyhajt nnämá'awät: cabä mee'tspähajxy jiiby tiägø'øwø'øy maa ja'a meegcuraahaawän. Wiingtuum hajxy je'e tiägø'øwø'øy maa ja'a curaahaaw quia'a hitiän. ²Pero ja'a cumeeg, je'eds jiiby tägø'øwøby maa ja'a curaahaawän. ³Yajtägøøby ja'a curaagüeendähajpä ja'a cumeeg jiiby curaajooty. Coo hänajty mieegmøjya'axa'añ, mänitä mieeg quiøxy xøøguya'axy. Yo'mädooby

ja'a meeg ja'a wyiindsøn hajxy. Mänitä cumeeg yhøxwoobädsømy. ⁴Coo ja'a meeghajxy hänajty tøø piädsømy, mänitä wyiindsøn hajxy cøjx piadu'ubøcy. Paady hajxy jaduhn piadu'ubøcy coo ja'a wyiindsøn hajxy yo'mädoy. ⁵Cabä wiingjäya'ay hajxy pianøcxa'añ. Coo wiingjäya'ay hajxy yo'mädoy, cøjx hajxy chähgø'øbäyø'øgy.

⁶Ja'a Jesús, yajmäbaadyhaam hänajty miädia'agy; pero cabä miädia'agy hänajty wyiinjuǿøyyäxä.

⁷Mänitä Jesús miänáangumbä:

-Chaads mijts tehm tøyhajt nnämá'awät: Øøch, jaduhn mäwíinhøch nebiä curaahaawän maa ja'a meeghajxy tiägø'øwø'øyän. ⁸Cáhnøch hänajty nmech, tøø jäya'ayhajxy hänajty may miech høhndaacpä. Jaduhn hajxy ñibiäda'agyii nebiä Diosquexypän. Jaduhn mäwíinäts hajxy miäbaady nebiä meegmee'tspän. Pero cabä miädia'agyhajxy miäbójcäxä. Jaaya'ayädshajxy jaduhn ca'a mäbøjc, pønjátyhøch nmädia agy xmiäbøjcäp. Jaduhn mäwíinäts hajxy je'e miäbaatpä nebiä meeg mädia'agymiäbøjpän. ⁹Ja'a meeghajxy, jii hajxy je'e tiägø'øwø'øy maa ja'a curaahaawän. Høøch, jaduhn mäwiinhøch nebiä curaahaawän. Pénhech ja'a nmädia agy xmiäbójcap, je ech ngüeendähadaamby.

10 'Ja'a hajxy jäya'awyiinhøhmbä, Diosmädiá'aguiäc tyijy hajxy je'e yajwa'xyp. Yhamdsoo copcooty ja'a mädia'agy hajxy hänajty yajpädsømy. Pero høøch, páadyhøch tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin nebiä jäya'ayhajxy jaduhn

jim nécxät tsajpootyp, neby hajxy jaduhn jim yhídät cøjxta'axiøø. ¹¹ Ja'a cumeeg, cwieendähajpy ja'a mieeg je'e. Jaduhn mäwíinhøch je'e, ngüeendähadáambiøch ja'ach nmädia agy hajxy xmiäb jcäbä. Jaaya'ay ja'a meeg jaanch tehm chojpä, høxtä ñähho'tú'udäp ja'a mieeg. 12-13 Ja'a moonsähajxy, cabä meeg hajxy tu'joot cwieendähaty. Paady hajxy je'e tu'joot quia'a cueendähaty, coo hajxy je'e quia'a yhamdsoo je'ejä. Mäjuy hajxy je'e jia cuduñ. Coo ja'a pahuc miech meegtsu'tspä, mänitä moonsähajxy piäyø'øgy. Mänitä meeg mähdiøjc-hajxy ñä'ägä machii. Mänit hajxy chähgø'øbäyø'øgy.

14-15'Pero høøch, jaduhn mäwíinhøch nebiä jäya'ay meeg hajxy jaanch tehm chojpan. Xyhixyhájpøch ja'a nDeedy, y nhixyhájpiøch je'ebä. Jaanä jaduhnds je'e, jaanä nhixyhájpiøch pønjátyhøch nmädia agy hajxy xmiäbøjcäp. Nnähho'tu'udáambiøch hajxy je'e. 16 Jaanä xmiäbøgáanäbøch ja'a nmädia'agy hajxy, ja'a jäya'ayhajxy tsänaabiä wiinghagajpt. Tu'ugmädia'agy hajxy yhida'añ møød hädaa jäya'ayhajxy yaabä. Tu'cuhdújthøch ja'a nmädia'agy hajxy xmiäbøgaanä nägøxiä.

17 Páadyhøch ja'a nDeedy xchocy cooch jaduhn nmäna'añ cooch häna'c ween xyagho'ogy nébiøch jaduhn njujypiøgät jadähooc.

18 Høøch, hamdsooch nmäna'añ coochä jäya'ay xyagho'ogät. Cooch häxøpy nga'a mänaambä, cábøchä jäya'ay häxøpy xyagho'oga'añ.

Nmøødhøch cuhdujt cooch

nhó'ogät; y nmǿødhøch cuhdujt cooch njujypiǿgät jadähooc. Páadyhøch ja'a nDeedy tøø xwyiinguexy cooch nhó'ogät, cooch njujypiǿgät.

¹⁹Coo Jesús jaduhn miädiaacy, paadiä judíoshajxy tu'ugmädia'agy quia'a nibiaatä. ²⁰Mänit hajxy nämay miänaañ:

—Møjcu'uda'a miøød. Cuhmäñøøbiäda'a jaduhn. Tii yø'ø miädia'agy hajxy coo mmädowaanä.

²¹Mänit hajxy näje'e miänaa<u>ñ</u>:

—Cabä møjcu'umøødpä jaduhn miädiá'agät. Cabä møjcu'u ja'a wiindspä jaduhn yaghijxø'øgät.

²² Jájtäbä xøø hänajty jim Jerusalén, ja'a xøhajpä ja'a Dedicación. Tøøchpojjooty hänajty. ²³ Jiibiä Jesús hänajty wiädity tsajtøgooty, jiiby maa ja'a tøjwiingän, ja'a xøhajpä Salomón. ²⁴ Mänitä judíoshajxy jim yhamugøøyy maa Jesús hänajty wiäditiän. Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Mänaa højts xyhawaanaanä pø tøyhajt mMesíashaty.

²⁵Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tøøds mijts nja hawáanam, pero cab hajxy mmäbøjcy. Cooch jaduhn ngudiuñ nébiøch ja'a nDeedy tøø xyhane'emiän, cähxø'pøch jaduhn cooch nGristohaty. ²⁶Pero, cooch mijts ja'a nmädia'agy hajxy xquia'a panøcxä, páadyhøch ja'a nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøgaana. ²⁷Nhixyhájpiøch pønhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp; je'ech ja'a nmädia'agy xpianøcxäp. ²⁸Nyajnøcxáambiøch hajxy jim tsajpootyp. Jim hajxy yhida'añ cøjxta'axiøø. Cábøch hajxy je'e pøn xpiøjcät. ²⁹Mióødhøch ja'a

nDeedy ja'a mäjaa. Cabä pøn ja'a mäjaa jaduhn miøødä nébiøch ja'a nDeedy miøødän. Ja'a nDéedyhøch jaduhn tøø miäna'añ cooch jaaya'ay ja'a nmädia'agy hajxy xmiäbøjcät. Cábøch ja'a nDeedy jaaya'ayhajxy mänaa piøgáanaxä. ³⁰ Høøch møødhøch ja'a nDeedy, tu'ugmädia'agy højts nhity.

31 Mänitä judíoshajxy
 tiägóøguiombä tsaagonø¹pä. Jesús
 hajxy hänajty quia¹adsaamby.
 32 Mänitä Jesús ja¹a judíos ñämaayy:

—Madiú'ujøch ja'a hoybä tøø ngudiuñ nébiøch ja'a nDeedy tøø xyhane'emiän. Tiiguiǿxpøch mijts coo xquia'adsa'añ.

33 Mänit hajxy yhadsooyy:

—Paady højts miich nga'adsa'añ coo Dios haxøøg mnänømy, coo mnibiäda'agyii nebiä Diosän; ca'a jie'eguiøxpä coo hodiuung jaduhn tøø mduñ.

34 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jiiby jaduhn myin maa mijts mguhdujtän coo Dios jaduhn miänaañ: "Mdioshajp hajxy." 35 Tøyhajt ja'a Diosmädia'agy jaduhn ñä'ägädä mädia'agy. Jaduhn miäna'añ cooc hajxy jaduhn dyioshaty, ja'a jäya'ayhajxy tøø wyiingpóquiäbä ja'a Diosmädia'agy. ³⁶Hoora, Dióshøch tøø xquiunuu'xy tøø xpiäda'agy. Yaach tøø xquiexy hädaa yaabä naaxwiin. Cábøch Dios tøø nwiingapxpety cooch nmänaañ coocha Dios xyHuunghaty. Tøyhájthøch jaduhn xyHuunghaty. ³⁷Cooch häxøpy nga'a tuñ nébiøch ja'a nDeedy tiuñan, cábøcha nmadia agy hajxy häxøpy xmiäbøjcä. 38 Pero jaanch túumbøch jaduhn. Mmäbøgäp hajxy jaduhn coocha Dios tøø xquiexy, hóyhøcha nmadia'agy hajxy xquia'a ja mabøjca. Jaduhnds hajxy mnajuøøñat coo højts tu'ugjäya'ay nhity møødhøcha nDeedy.

³⁹Mänitä Jesús jia madsáanägumbä. Pero cabä ñä'ä yajmajch.

⁴⁰Mänitä miøjnøønájxcumbä ja'a Jordángpä møjnøøbä maa ja'a Juan miäyajnäbejtsohñän. ⁴¹Mänitä Jesús hajxy ñämejch nämay. Mänit hajxy miänaañ:

—Cabä Juan ja'a hoy-yagjuøøñäbäjaty ñä'ä yajcähxø'cy. Pero tøyhajt jaduhn cøxiä nebiä Juan yø'øya'ay tøø ñägapxiän.

⁴²Mänitä Jesús ja'a miädia'agy hajxy jim miäbøjcä nämay.

Tu'ug jäya'ay hänajty xiøhaty Lázaro. Tøø hänajty pia'ambety. Jim hänajty chäna'ay Betania møødä piuhdo'oxyhajxy, ja'a María møødä Marta. ²Cahnä hänajty yhabaady mänaa María ja'a Jesús ja'a perfume hänajty yajtecytia'xø'øwa'añ, mänaa María ja'a Jesús hänajty tiecymie'exa'añ ja'a quiuhwaayhaam. 3Coo Lázaro hänajty tøø pia ambety, mänitä piuhdo'oxy ja'a capxy hajxy quiejxy maa Jesúsän coogä Lázaro tøø pia'ambety. Jesús ja'a miägu'ughajpä hänajty je'e. ⁴Coo Jesús ja'a mädia'agy jaduhn miädooyy, mänit miänaañ:

—Cabä mähdiøjc tiehm yho'oga'añ. Paady tøø pia'ambety neby jaduhn quiähxø'øgät coo Dios miøjjä jiaanchä, neby jaduhn quiähxø'øgät cooch nmøjjä njaanchä. Dióshøch xyHuunghajp.

⁵Hoy ja'a Jesús hänajty jia jaanch tehm miøødnijiootpaadyii ja'a Lázarohajxy, ⁶mejtsxøø jim jiaag hijty maa hänajty ñä'ägä hitiän. ⁷Mänitä Jesús ja'a jiamiøød ñämaayy:

- —Jamds hajxy jadähooc Judea. ⁸Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:
- —Wiindsøn, cahnä jiegø'øy mänaa ja'a judíoshajxy xjia cuhga'adsa'añän. Tii jim coo mnøcxtägatsa'añ.
  - 9-10 Mänitä Jesús yhadsooyy:
- —Ja'a Diostuung hajxy tuumbä, coo ja'a tiuunghajxy je'e quia'a mayñä, cahnä hajxy je'e yho'oga'añ. Jaduhn mäwíinäts hajxy je'e nebiä xøømbä tiu'uyo'oyän. Cab hajxy je'e quiuhnepy. Hoy hajxy je'e yhixy.
  - ¹¹Mänitä miänáangombä:
- —Tøø højts nmägu'ughajpä Lázaro miaahó'cäm. Nøcxáambøch cham nyuxa'añ.
  - ¹²Mänitä jiamiøødhajxy miänaa<u>ñ</u>:
- —Pero, wiindsøn, pø nä'ä maaho'c jaduhn, møcpøjtägatsaambäda'a jaduhn, cabä.

13 Coo Jesús jaduhn miänaañ cooc Lázaro miaaho'cy, jaduhn hänajty miäna'anaañ cooc tøø yho'ogy. Pero cabä jiamiøødhajxy jaduhn wyiinjuøøyy coo Lázaro tøø yho'ogy. Jaduhn hajxy wyiinjuøøyy coo tøø miaaho'ogy. 14 Mänitä Jesús howyiinjuøøñä tiehm ñägapxnä:

—Tøø ja'a Lázaro yho'ogy.

15 Xoondáacpøch jaduhn cooch hänajty nga'a jimä. Coo hajxy jaduhn mhixa'añ nébiøch nduna'añän, mänítøch mijts ja'a nmädia'agy xmiaas mäbøgaanä. Páadyhøch jaduhn nxoonda'agy. Jamds hajxy jim maa Lázarän.

¹⁶Tu'ugä Jesús ja'a jiamiøød hänajty xiøhaty Tomás, ja'a hajxy hänajty ñänøømbiä hametsc-huung. Mänitä Tomás ñämaayy ja'a jiamiøødhajxy:

—Jamxä Jesús hajxy møødhó'cäm.

¹⁷Coo hajxy jim miejch Betania, mänitä Jesús yhawáanäxä coo ja'a Lázaro hänajty jiiby tøø yhity mädaaxxøø jutjooty maa cabäsaantän. 18 Mäwiingón Betania hänajty jim Jerusalén. Jaduhnda'a jiäguema, mejtskilómetro ja cupcäda'a. ¹⁹Nämay ja'a judíoshajxy hänajty tøø ñämech ja'a Marta møødä María. Capxmøcpøgáanäp hajxy hänajty coo ja'a piuhya'ayhajxy hänajty tøø yho'ogy. 20 Coo ja'a Marta jaduhn miädoyhajty coo Jesús hänajty miäwiingoñ, mänit hoy jiøjcubaadø'øy. Pero María, jiiby miähmøøyy maa ja'a tiøgootyhajxiän. ²¹ Mänitä Marta ja'a Jesús ñämaayy:

- —Wiindsøn, coo häxøpy myaajä, cábøchä nbuhya'ay häxøpy tøø yho'ogy. ²²Nnajuøøbiøch jaduhn, hoytyiijä Dios mmäyujwá'anät, xmió'owäp je'e.
- ²³Mänitä Jesús ja'a Marta ñämaayy:
  - —Jujypiøgaambä mbuhya'ay.
  - ²⁴Mänitä Marta miänaa<u>ñ</u>:
- —Nnajuǿøbiøch coo jiujypiøga'añ coo ja'a naaxwiimbä hänajty wyiimbida'añ, coo hajxy nägøxiä njujypiøgáanäm.
  - ²⁵⁻²⁶ Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:
- —Nyagjujypiøgáambiøch hajxy je'e pønjátyhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp. Nyajnøcxáambiøch hajxy je'e jim tsajpootyp, hoy

San Juan 11 224

hajxy hänajty jia jujcyñä, hoy hajxy hänajty tøø jia ho'ogy. Nejy, mmäbøjpy jaduhnä.

²⁷ Mänitä Marta miänaa<u>ñ</u>:

—Wiindsøn, nmäbøjpiøch coo miich ja'a Dios xyHuunghaty, coo mMesíashaty, coo miich ja'a Dios tøø xquiexy hädaa yaabä naaxwiin.

²⁸Mänitä Marta ja'a piuhdo'oxy hamee'ch hoy ñäma'ay:

—Tøø ja'a nWiindsønhájtäm miéjtsäm. Miich xyajtøøb.

²⁹Coo ja'a María miädooyy, mänitiä tiänaayyø'cy. Mänitä María ja'a Jesús ñänøcxy. ³⁰Jimä Jesús hänajty tøø miähmø'øy maa ja'a Marta hänajty hoy tøø miøødmädia'aguiän. Cahnä Jesús hänajty quiajptägø'øy. ³¹Ja'a judíoshajxy hänajty jiiby maa ja'a María tiøgootyhajxiän, coo hajxy yhijxy coo María tiänaayyø'cy, coo tiøjpädsøømy, mänitä María hajxy piadøjpädsøømy. Jim tyijy María hänajty ñøcxy cabäsaantä jøøbiä xuu'tspä.

³²Coo ja'a María jim miejch maa ja'a Jesús hänajty tøø miähmø'øyän, mänitä Jesús yhijxy. Mänitä María ja'a Jesús wyiinjijcädaacy. Mänitä María miänaañ:

—Wiindsøn, coo miich häxøpy myaajä, cábøchä nbuhya'ay häxøpy tøø yho'ogy.

³³Coo Jesús jaduh<u>n</u> yhijxy coo María hänajty jiø'øy møødä judíoshajxy, ja'a hänajty tøø piamečhíijäbä, mänitä Jesús jiootmabiøjcy. ³⁴Mänit miänaa<u>ñ</u>:

- —Maa hajxy tøø myajnaaxtägø'øy. Mänitä Jesús ñämaayyä:
- -Wiindsøn, jam nyajnähixø'øy.

³⁵Mänitä Jesús jiøøyy. ³⁶Mänitä judíoshajxy miänaa<u>ñ</u>:

—Høxtahmds jiø'øy coo Lázaro hijty jiaanöh tehm miøødnijiootpaadyii.

³⁷Mänit hajxy näje'e miänaa<u>ñ</u>:

—Tisän yø'øya'ay ja'a Lázaro coo quia'a yajmøcpøjcy. Tøø yø'øya'ay ja'a wiindspä yaghijxø'øgy, túh<u>m</u>äts.

³⁸Mänitä Jesús jiootmabiójcombä. Mänit jim ñócxy maa ja'a naaxjutän maa ja'a Lázaro hänajty tóó ñaaxtägó'óyän. Jimä tsaa ja'a jut hänajty yhadäguec-haty. ³⁹Mänitä Jesús ñämaayy ja'a hajxy hänajty jim tänaabiä juthaguum:

—Hadäguejtu'ud yø'ø jut hajxy. Jimä cuhäyohnd hänajty tiänaabiä, ja'a Martahajpä. Mänitä Marta ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsǿn, pero mädaaxxøø jiiby tøø yhity jutjooty. Haxøøgxuu'päda'a yø'øjän.

⁴⁰Mänitä Jesús ja'a Marta ñämaayy:

—Tøøch miich nhawáanam, coo mmäbøgät, mänit mhíxät coo Dios miøjjä jiaanchä.

⁴¹ Mänitä jut hajxy jiaanch yhadäguejtuuty. Mänitä Jesús chajhee'py. Mänit miänaañ:

—Teedy, Dioscujú'uyäp cooch miich ja'a nmädia'agy tøø xmiädoowa. ⁴² Nnajuøøbiøch jaduhn cooch miich ja'a nmädia'agy hoymiänaajä xmiädoowa. Páadyhøch miich tøø nnäma'ay "Dioscujú'uyäp" neby hajxy miäbøgät cooch miich tøø xquiexy, yø'øya'ayhajxy xii tänaabiä.

⁴³Mänitä Jesús møc yaa<u>x</u>y:

—iLázaro, pädsømäts!

⁴⁴Mänitä Lázaro jiaanöh pädsøøṃy, ja'a hänajty tøø yhó'oguiäbä. Nähbity nähmoch piädsøøṃy. Mänitä Jesús ñämaayy ja'a hajxy hänajty jiṃ tänaabiä:

—Nähbijtu'ud yø'ø hajxy. Ween ñøcxy maa ja'a tiøjcän.

Mänitä Lázaro hajxy jiaanch nähbijtuuty. Mänit ñøcxy maa ja'a tiøjcän.

45 Mänitä Jesús ja'a miädia'agy miäbøjcäxä nämay ja'a judíoshajxy, ja'a María hajxy hänajty tøø miøødhítiäbä maa ja'a tiøjc-hajxiän, ja'a hajxy hänajty tøø yhíxiäbä coo ja'a Jesús ja'a ho'ogyjiäya'ay yagjujypiøjcy. 46 Pero cab judíos hajxy näje'e miäbøjcy. Paady ja'a fariseos hajxy hoy yhawaanä nebiä Jesús hänajty tøø tiuñ. 47 Mänitä teedywiindsønhajxy yhamugøøyy møødä fariseoshajxy møødä tuungmøødpähajxy. Mänit hajxy ñiñämaayyä:

—Neby hajxy nwiinmahñdyhájtämät. Madiu'u jaaya'ay ja'a hoy-yagjuøøñäbäjaty tøø yajcähxø'øgy. ⁴⁸Coo hajxy nga'a májtsämät, mänitä miädia'agy miäbøgáanäxä nägøxiä. Minaambä romano jäya'ayhajxy ja'a møjcuhdujtmøødpä. Mänitä ndsajtøjc hajxy xyajma'adáanäm. Mänitä nguhdujt hajxy xpiøgáanäm.

⁴⁹ Caifás ja'a teedywiindsøn hänajty xiøhaty ja'a møjcuhdujtmøødpä. Mänit miänaañ:

—Cab hajxy tii mjaty mnajuø'øy. ⁵⁰Cab hajxy mwiinjuø'øy coo maas hoy hit jaduhn coo ja'a cu'ug tu'jäya'ay xñähho'túutämät. Cab hajxy jaduhn nägøxiä nguhdägóoyyämät.

⁵¹Ca'a Quiaifás ja'a yhamdsoo wiinmahñdy jaduhn. Pero coo hänajty tiuñ teedywiindsøn møjcuhdujtmøødpä, paadiä Dios ja'a Caifás jaduhn yajnägapxy coo ja'a Jesús ja'a judíos hänajty ñähho'tu'uda'añ, ⁵²møød hajxy nägøxiä, ja'a Dios hänajty tøø wyiimbíyyäbä, ja'a wiinghagajptjatypä. ⁵³Mänitä møjcuhdujtmøødpähajxy quiojyquiapxyhajty coo Jesús hajxy hänajty yagho'oga'añ.

⁵⁴Paadiä Jesús hänajty jim quia'a wäditaannä mayjiäya'ayhagujc maa ja'a Israelpähajxiän. Mänitä Jesúshajxy jim chohn jim Judea, ñøcxy hajxy jim maa ja'a cajpt jaduhn xiøhatiän Efraín. Jimä Jesúshajxy miähmøøyy møødä jiamiøødhajxy. Mäwiingón ja'a cajpt hänajty tø'ødsnähgäp.

⁵⁵Habaadáannäp ja'a pascuaxøø hänajty, ja'a judíoshajxy yagjájtäbä. Nämay hajxy jim ñøcxy xøøhajpä jim Jerusalén, ja'a hajxy jim tsohmbä maa ja'a cajpthuungän. Cahnä xøø hänajty jim chohnda'agy coo hajxy jim quioo'ty. Jayøjp hajxy hänajty yhuuc tsi'iwa'añ. Jadúhnäc tyijy hajxy hänajty ñähwa'adsa'añ ja'a piojpä quiädieey. ⁵⁶ Jiibiä Israelpäjäya'ay ja'a Jesús hajxy hänajty yajcopcø'øy tsajtøgooty. Jiiby hajxy hänajty ñimiäyajtøyii:

—Nej, cabä Jesúsäda'a miedsa'añ xøøhájpäjä.

⁵⁷ Tøø ja'a teedywiindsønhajxy hänajty yhane'emy møødä fariseoshajxy, coo Jesús pøn yhíxät, mänit hajxy ñägápxät, nebiä Jesús hajxy jaduhn miádsät.

Ja tädujxøø ja'a pascuaxøø hänajty quia'a habaady. Mänitä Jesús jim ñøcxy Betania, maa Lázaro hänajty chäna'ayän, ja'a Jesús hänajty tøø yagjujypióquiäbä coo hänajty too yho'ogy. ²Nämayyä jäya'ayhajxy jiiby yhamugøøyy tsuugaabiä ja'a Jesúscøxpä. Ja'a Marta hänajty texyhabøgøøby. Jiibiä Lázaro ja'a Jesús hänajty miøødtsuugay tøgooty. ³Mänitä María ja'a perfume quionmejch cuplitro. Haagä nardopøjy ja'a perfume hänajty ja'a tsowjatypä. Mänitä María ja'a Jesús yajtecytia'xøøyy ja'a perfume. Mänitä María ja'a Jesús tiecymieexy quiuhwaayhaam. Mänitä perfume tiägøøyy pu'xø'pä tøgooty. ⁴Jiibiä Judas hänajty, ja'a Simón Iscariote yhuung. Jesús ja'a jiamiøød hänajty je'ebä. Je'edsä Jesús hänajty yegaamb coo hänajty yajcø'ødägø'øwa'añii maa ja'a soldadohajxiän. Mänitä Judas miänaañ:

⁵—Maas hoy hijty coo yø'ø perfume cu ndóo'cäm nebiä häyoobädøjc ja'a xädø'øñ cu nnä'ä móoyyäm.

⁶Pero cabä Judas ja'a häyoobädøjc hänajty ñä'ägädä näxuuch. Je'e ja'a xädø'øñ hänajty yajconwädíjtäp. Pero hamdsoo hänajty wyi'i yajpädsømy. Paady jaduhn miänaañ coo ja'a perfume hajxy cu tioo'cy nebiä xädø'øñ jaduhn miéedsät. ⁷Mänitä Jesús ja'a Judas ñämaayy:

—Ween yø'ø to'oxiøjc yhity. Ca'a waamb mnäma'ay. Ween yø'ø perfume yaghity høxtä cóonøch nhó'ogät. Mänítøch yø'ø perfume xyajnähjáaxät. ⁸Hoymiänaajä mijts ja'a häyoobädøjc xmiøødhida'añ. Pero høøch, cábøch mijts hajxy jejcy nmøødhida'añ.

⁹Nämayyä Israelpä jäya'ayhajxy miädoyhajty coogä Jesús hänajty jim tøø miech Betania. Mänitä Jesús hajxy hoy yhixy møødä Lázaro, ja'a Jesús hänajty tøø yagjujypiøquiäbä. 10-11 Coo Jesús ja Lázaro hänajty tøø yagjujypiøcy, paadiä Israelpä jäya'ay ja'a Jesús hajxy hänajty tøø piadu'ubøcy nämay. Y paadiä Jesús ja'a miädia'agy hajxy hänajty tøø miäbøjcäxä nämay. Coo ja'a teedywiindsøn ja'a miädia'agyhajxy hänajty quia'a jaty panécxäxä, paady hajxy quiojyquiapxytiuuñ coo ja'a Lázaro hajxy ween yagho'ogy nebiä Jesús hajxy hänajty yagho'oga'añän.

¹²Nämayyä jäya'ayhajxy hänajty jim tøø miech Jerusalén pascuaxøøhajpä. Cujaboom hajxy miädoyhajty coo ja'a Jesús hänajty miedsa'añ cajptooty. ¹³Mänitä xi'iwhaay hajxy hoy piuxy. Mänitä Jesús hajxy hoy jiøjcubaadø'øy xi'iwhaaguiap. Yáaxäp ja'a Jesús hajxy hänajty ñänøcxy:

—iViva Jesús! Tsøc yø'øya'ay hajxy wiingudsähgøøyyäm, yø'ø Dios tøø quiéxiäbä. Paadiä Dios tøø quiexy coo hajxy ngobiernähájtämät, højts ja'a Israelpäjäya'ayhájtäm.

¹⁴Mänitä Jesús ja'a burrohuung tu'ug piaaty. Mänit yajpejty. Jaduhn jiiby myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

¹⁵ Ca'a hajxy mdsähgø'øy, mijts jim tsänaabiä Jerusalén.

Huug hix hajxy, xiidsä mgobiernähajxy piety burrohuungnähgøxp.

¹⁶Cabä Jesús ja'a jiamiøødhajxy hänajty ñajuø'øy pøn jaduhn ñänøømby coo miedsa'añ burrohuungnähgøxp, ja'a Dios quiexaambiä. Pero cujecy, coo Jesús hänajty tøø jiujypiøjnä, coo hänajty tøø ñøcxnä tsajpootyp, mänitä jiamiøødhajxy jiahmiejtstaacnä coo jaduhn jiaanch min cujaay ja'a Jesúscøxpä y coo Jesús hajxy hänajty tøø piuhbety.

17 Mädiaacp hajxy hänajty neby hajxy hänajty jim tøø yhixy mänaa Jesús ja'a Lázaro jiiby yhøxyaaxpädsømiän tsaajutjooty. Ja'a hajxy hänajty tøø quia'a yhíxiäbä, je'eds hajxy hänajty miøødmädiaacypy. 18 Coo jaduhn yajmädoyhajty nebiä Jesús ja'a Lázaro hänajty tøø yagjujypiøquiän, paadiä Jesús hajxy hänajty nøcxy jiøjcubaadø'øy mayjiäya'ay.

¹⁹Mänitä fariseoshajxy ñiñämaayyä:

—Nejy yø'øya'ay ndúunämät coo jaduhn piawädityii nägøxiä.

²⁰Tøø ja'a ca'a Israelpähajpähajxy hänajty näje'e quioo'pä xøøhajpä. Dioswiingudsähgøøbiä hajxy hänajty tøø quioody. ²¹Mänitä Felipe hajxy hoy ñämech. Betsaida Felipe hänajty chooñ jim Galileanaaxooty. Mänitä Felipe ñämaayyä:

—Tsäguhm, maa ja'a Jesús. Je'eds højts nja møødmädia'agaan.

²²Mänitä Felipe ja'a Andrés hoy yhawaanä coogä Jesús hajxy hänajty hoy tøø jia møødmädia'aga'añ. Mänitä Felipe ja'a Jesús hajxy hoy yhawaandägajtsä møødä Andrés. ²³Mänitä Jesús miänaañ:

—Tøø yhabaady cooch nhó'ogät. Páadyhøch Dios tøø xquiexy. ²⁴Chaads mijts tehm tiøyhajt nnämá'awät, coo jäya'ay ja'a trigo hajxy ñi'iby, mänitä tøømd tyictspädsømy yhaabiädsømy. Coo jaduhn tyictspädsémät yhaabiädsémät, mänit hoy tiägeeñä yee'pä. Mayø'øb ja'a trigo jaduhn. Pero coo quia'a tictspädsémät quia'a haabiädsémät, jaduhyyä piú'udsät. Cabä miúxät. Cabä trigo miayø'øwät. 25 Pønjátyhøchä nmädia agy xquia mäbøgáan ap, cab hajxy jim ñócxät tsajpootyp. Páadyhøchä nmädia agy hajxy xquia'a mäbøgaanä coo hajxy chähgø'øy coo hajxy yagho'oga'añii. Pønjátyhøčhä nmädia agy xmiäbójcäp, je'eds hajxy jim nøcxaamb tsajpootyp, hoy hajxy jia yagho'ogyii ja'a høøchcøxpä. ²⁶Pø xWyiindsønhadáambøch hajxy je'e, wéenhøchä nmädia'agy hajxy xpianøcxä. Nwowhídäbøch hajxy je'e. NDéedyhøch päda'agaamb coo hajxy wyiingudsähgø'øwøød wiingjäya'aybä.

²⁷ 'Jootmayhájpøch cham. Cab jaduhn yhahixø'øy cooëhä nDeedy nnämá'awät ween xyajtso'ogy cooëh hänajty yaa nho'oga'añ hädaa yaabä naaxwiin. Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy cooëh yaa nhø'ogät. ²⁸ Teedy, yajcähxø'øg ja'a mmäjaa.

Mänitä Dios jim yhadsooyy tsajpootyp:

—Tøøch tähooc nyajcähxø'øgy. Nyajcähxø'øgáambiøch jadähooc.

²⁹ Ja'a hajxy hänajty jim tänaabiä nämay maa ja'a Jesús ja'a wyiinduumän, jia mädoow hajxy, San Juan 12 228

pero cab hajxy wyiinjuøøyy. Näje'e hajxy miänaañ cooc tyijy hänee yaaxy. Näje'e hajxy miänaañ cooc tyijy ja'a Dios ja'a mioonsä jim tsajpootyp tu'ug quiapxy. ³⁰ Mänitä Jesús miänaañ:

—Ca'a yhøøchcøxpä ja'a Dios jaduhn miänaañ. Paady jaduhn miänaañ nej mijts mnajuø'øwät cooch jaduhn xmiägapxy.

31 Cooch nhó'ogät, cábøch ja'a møjcu'ugong nyajmäjäda'aga'añ, jaaya'ay hanehmbä hädaa yaabä naaxwiin. Dios jaduhn mänaamb coo hajxy ween yajcumädoy, ja'a høøchä nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøjcäbä. 32 Høøch, cooch nyajmøjpahbédät cruzcøxp, mäníthøchä nmädia'agy hajxy xmiäbøgaanä, ja'a hajxy tsänaabiä wiinduhmyhagajpt.

³³Paadiä Jesús jaduhn miänaañ, neby hajxy ñajuó'øwät neby hänajty yagho'oga'añii. ³⁴Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Jiiby jaduhn myiñ maa højts nguhdujtän coo jaaya'ay hänajty yhane'ema'añ mayjiomøjt, ja'a Dios quiexaambiä, ja'a højts nhahijxypä. Pero miich jaduhn mänaamb coo tsipcøxp ja'a Diosquexypä yajmøjpahbeda'añ cruzcøxp. Pøn miich jaduhn mnänøømby ja'a Diosquexypä.

35-36 Mänitä Jesús miänaañ:
—Cábøch mijts hajxy jejcy
nmøødhida'añ. Jaduhn mäwíinhøch
mijts ngudøø'xy nebiä jøønän.
Mäbøjcägøch ja'a nmädia'agy
hajxy, mädúhñtiøch hädaa yaabä
naaxwiin nhídät, nébyhøch mijts
jaduhn hoy xpianøcxät, neby hajxy
mga'a hídät hagoodstuum. Pøn

hajxy jaduhn hijp hagoodstuum, tägodiuum hajxy ñä'ägädä hity. Høøch, nøcxáannäbøch. Cábøch ja'a nmädia'agy hajxy xmiädowáanänä.

Coo ja'a Jesús jaduhn miädiaacpädøøyy, mänitä tiu'ubøjnä. Mänit ñiguiu'tsä.

³⁷Cabä Jesús ja'a miädia'agy hänajty miäbøgáanäxä, hoy hänajty madiu'u hoy-yagjuøñäjaty tøø jia yajcähxø'øgy. ³⁸Paady hajxy hänajty quia'a mäbøga'añ nebiä profeta Isaías ja'a miädia'agy jaduhn tiøjiádät, nebiä jecy quiujahyyän:

Dios, cab højts ja'a nmädia'agy pøn tøø xmiäbøjcä.

Tøø ja'a mmäjaa mja yajcähxø'øgy, pero cab hajxy tøø xmiøjpäda'agy. ³⁹Cabä Jesús ja'a miädia'agy miäbøgáanäxä nebiä Isaías wiingtuum quiujahyyän:

⁴⁰ Tøø ja'a Dios miäna'añ: Tøøchä quiopc-hajxy nyajxejxä nébyhøchä nmädia'agy hajxy xquia'a wiinjuøøyyät, nebiä yhaxøøgwiinmahñdy hajxy quia'a najtshixø'øwät. Cábøch ja'a piojpä quiädieey hajxy nyajnähwáatsät.

⁴¹ Jaduhnä Isaías jecy quiujahy nebiä Isaías ja'a Jesús hänajty tøø yhixiän tsajpootyp. Cahnä Jesús hänajty yaa quiäda'agy hädaa yaabä naaxwiin.

⁴²Siémpräm ja'a Israelpä jäya'ay ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy miäbøjcä, møødä copc-hajpähajxy nämay. Pero hamee'ch hajxy miäbøjcy. Cabä Jesús hajxy hänajty quiapxpaady mayjiäya'ayhagujc. Tsähgøøby hajxy hänajty coo

hajxy yajpädsømøød maa ja'a chajtøjc-hajxiän ja'a fariseoshajxy. ⁴³ Ja'a judíoshajxy, cab hajxy chocy coo hajxy quiumayøød ja'a Dios. Je'e hajxy chojpy coo hajxy ween wyiingudsähgø'øyii ja'a cu'ug.

44 Mänitä Jesús møc miänaañ:

—Pønhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp, jaanä xmiäbøjcäbøchä nDeedy ja'a miädia'agy hajxypä, ja'ach yaa tøø xquiéxiäbä hädaa yaabä naaxwiin. 45 Pénhéch jaduhn xyhijxp, jaanä xyhijxäbøchä nDeedy hajxypä. 46 Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin, neby hajxy quia'a mähmø'øwät hagoodstuum pønjátyhøch nmädia agy hajxy xmiäbøjcäp. Jaduhn mäwíinhøch ngudøø'xy nebiä jøønän neby hajxy hoy yhíxät. 47 Ca'a yhøøchä hajxy nyajcumädowaamby, ja'a nmädiá'agyhøch hajxy xquia'a mäbőjcäbä, hoy hajxy jaduhn tøø jia mädoyhaty. Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin, nébyhøch ja'a jäya'ayhajxy jaduhn nnähho'tú'udät. Ca'a yhøøchä hajxy je'e nyajcumädowaamby. 48 Pénhechä nmädia agy hajxy xquia'a mäbøjcäp, mänit hajxy quiumädowa'añ coo ja'a naaxwiimbä hänajty wyiimbida'añ. Paady hajxy quiumädowa'añ, coocha nmadia agy hajxy hanajty tøø xquia'a mäbøjcä. 49 Ca'a yhøøchä nhamdsoo mädia'agy jaduhn tøø nyaghity. Ja'a nDéedyhøch, ja'ach tøø xquiéxiäbä, je'ech jaduhn tøø xyhane'emy nebiátyhøch nmädiá'agät. 50 Høøchä, nmøødhøch ja'a tøyhajt jaduhn coo hajxy jim yhida'añ tsajpootyp

cøjxta'axiøø, pønjátyhøch ja'a nDeedy ja'a miädia'agy mäbøjcäp. Nmädiáacypiøch nébyhøchä nDeedy tøø xyhane'emiän.

Mänitä pascuaxøø hänajty tiehm yhadsuujø'øy. Tøø ja'a Jesús hänajty ñajuø'øy coo hänajty tøø yhabaady coo hänajty yaa choonaannä hädaa yaabä naaxwiin, coo hänajty jim ñøcxaannä maa ja'a Tieediän. Chojpy ja'a Jesús ja'a jiamiøød hänajty hamuumdu'joot hädaa yaabä naaxwiin.

²Coo ja'a Jesúshajxy hänajty chuugaya'añ, tøø Judas hänajty wyiinmahñdyhaty, ja'a Simón Iscariote yhuung, coo Jesús hänajty yajcø'øwaanø'øwa'añii maa ja'a soldadohajxiän. Ja'a møjcu'ugong ja'a Judas jaduhn yajwiinmahñdiägooyy. ³Ñajuøøbiä Jesús hänajty nebiaty ja'a cuhdujt hänajty tøø mio'oyii ja'a Tieedy. Najuøøby hänajty coo hänajty jim tøø chooñ maa ja'a Tieediän, coo hänajty jim ñøcxáangombä jadähooc. 4Coo hajxy hänajty tøø chuugaabiädøøñä, mänitä Jesús tiänaayyø'cy. Mänitä wyit chijy. Mänitä cuhbe'en tu'ug yajnimioxmäguitøøyyä. 5 Mänitä nøø quiudemøøyy palanganajooty. Mänitä Jesús tiägøøyy tecypiujpä ja'a jiamiøød. Coo tiecypiujpädøøyy, mänit tiecymiéexcombä.

⁶Coo ja'a Jesús ja'a Simón Pedro hänajty tiecypiuja'añ, mänitä Simón Pedro miänaañ:

- —Nej, xtiecypiujáambøch hǿøchpäjä.
  - ⁷Mänitä Jesús yhadsooyy:
- —Miich, caj miich mnajuø'øy tiiguiøxpøch miich coo ndecypiujy.

San Juan 13 230

Mänit jaduhn mnajuø'øwa'añ cooch jaduhn njádät nhabétät.

⁸Mänitä Pedro miänaa<u>ñ</u>:

—Cab jaduh<u>n</u> yhahixø'øy cooch miich jaduh<u>n</u> xtiecypiújät.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pø cájtäm miich myajtecypiuja'añ, cájtämøch miich hoy xjiamiøødhadaannä.

 ^{9} Mänitä Simón Pedro miänaa $\underline{\tilde{n}}$:

—Bueno, Wiindsón, cóxiøch jaduhn xpiújät móødhøchä ndecy, móødhøchä ngo'ø, móødhøchä ngopc.

¹⁰ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pøn tøø chi'iy, wa'ads ja'a ñi'x ja'a quiopc je'e. Jagoo ja'a tiecy piújät. Mijts, mwa'ads mijts hajxy, pero cab hajxy nägøxiä mwa'adsä.

¹¹Ñajuøøbiä Jesús hänajty pøn hänajty yajcø'øwaanø'øwáanäp. Paady jaduhn miänaañ coo tu'jäya'ay hänajty quia'a wa'adsä.

¹²Coo ja'a Jesús cøjx tiecypiujpädø'øy ja'a jiamiøødhajxy, mänitä Jesús wyitpägøøñä. Mänit yhøxtaacnä. Mänit miänaañ:

—Chójpiøchä njoot jaduhn coo hajxy mnajuó'øwät tiiguióxpøch mijts coo tøø ndecypiujy. ¹³Hoy jaduhn cooch mijts jaduhn xñäma'ay: "Wiindsøn." Tøyhájthøch mijts hajxy jaduhn xWyiindsønhaty. ¹⁴Tøøch mijts hajxy ndecypiujy, hóyhøch Wiindsøn nja tuñ. Jaanä jaduhn mijtspä, mnidiecypiujøøb hajxy hami<u>n</u> haxøpy. ¹⁵Mbahíxäp hajxy jaduhn nebiátyhøch mijts tøø nduñ. 16 Chaads mijts tehm tiøyhajt nnämá'awät, cabä moonsä cuhdujt møc miøødä quejee ja'a wyiinds

øn. Jaanä jaduhn je ebä ja'a tøø quiexyíijäbä, cabä cuhdujt

je'e møc miǿødäbä quejee ja'a tøø miäguéxiäbä. ¹⁷Coochä nmädia'agy hajxy xwyiinjuǿøyyät, coo hajxy jaduhn mgudiúnät, jootcujc hajxy jaduhn mhídät.

18 'Cábøch mijts nägøxiä pønjátyhøch tøø nwiimbiy. Pero tøjiajpä Diosmädia'agy maa jaduhn miäna'añän: "Ja'a craach tu'ugmucy xmiøødcaabiä, tøøch je'e xmiädsibø'øy." 19 Jäguémiøch mijts chaa nhawáanäm cooch haxøøg njada'añ nhabeta'añ. Cooch jaduhn njaanch jádat njaanch habétät, mänit hajxy mhuuc mäbøgät coochä Dios tøyhajt tøø xjiaanch quexy. 20 Chaads mijts tehm tigyhajt nnämá'awät, pgn hajxy mägu'ugpøgaamb ja'ach nguexaambiä, møød høøch jaduhn xmiägu'ugpøgaambä. Jaanä xmiägu'ugpøgaamb, møødä Dios jaduhn miägu'ugpøgaambä, ja'ach tøø xquiéxiäbä.

²¹Coo ja'a Jesús miädiaacpädøøñä, mänit jiootmadiägøøñä. Mänit miänaañ:

—Chaads mijts tehm tiøyhajt nnämá'awät cooch mijts ja'a mjamiøød tu'ug xyega'añ ho'cøøc.

²²Mänitä jiamiøødhajxy ñiwyiinhee'ppejtä. Cab hajxy hänajty ñajuø'øy pøn ja'a Jesús hänajty jaduhn ñänøømby. ²³Jimä Jesús ja'a jiamiøød hänajty yhäña'ay tiehm ñähmøjc. Jaanöh tehm yhoy ja'a Jesús hänajty miøødnijiootpaadyii. ²⁴Mänitä Simón Pedro ja'a craa miäwø'xy. Mänit hamee'ch ñämaayy:

—Huuc mäyajtøw pøn jaduhn ñänøømby. ²⁵Mänitä craa ja'a Jesús tiaatsmägowøøyy. Mänit miäyajtøøyy:

—Pøn jaduhn mnänøømby.

²⁶Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Nbama'tsnaxáambiøch hädaa tsajcaagyhaguijt. Mänítøch ja'a craa nmo'owa'añ, ja'ach xyegaambä ho'cøøc.

Mänitä Jesús ja'a tsajcaagyhaguijt jiaanch pama'tsnajxy. Mänitä Judas yajcø'øgonøøyy, ja'a Simón Iscariote yhuung. ²⁷Tuunä Judas ja'a tsajcaagy ñä'ä coondsooyy, mänitiä miøjcu'ujoottägøøyyä. Mänitä Jesús ja'a Judas ñämaayy:

—Tsógäm. Nøcx jatcø'øw nejy mjatcø'øwa'añän.

²⁸ Ja'a hajxy hänajty jim caabiä, cab hajxy hänajty ñajuø'øy tiiguiøxpä Jesús jaduhn coo miänaañ. 29 Näje'e hajxy hänajty wyiinmahñdyhaty coo tyijy ja'a Jesús ja'a Judas hänajty quiexy juubiä mädyiijaty tyijy hänajty yajtunaamby xøøjooty. Näje'e hajxy hänajty wyiinmahñdyhajpä coo tyijy Jesús ja'a Judas ja'a häyoobäya'ay hänajty yajmo'owa'añ xädø'øñ. Paady hajxy hänajty wyiinmahñdyhaty, coo ja'a Judas ja'a xädø'øñ hänajty yajwijtswädityii. 30 Tuunä Judas ja'a tsajcaagy ñä'ä coondsooyy, mänitiä tiøjpädsøømy. Tøø hänajty quioodsøøñä.

³¹Coo ja'a Judas tiøjpädsøømy, mänitä Jesús miänaañ:

—Tøø yhabaady cooch ngähxø'øga'añ cooch nmøjjä njaanchä. Høøchcøxpä Dios jaduhn quiähxø'øga'añ coo miøjjä jiaanchä. Dióshøch tøø xwyiinguexy.

³²Nyajcähxø'øgáambiøch ja'a Dios coo miøjjä jiaanchä. Mobädájpøch ja'a Dios xyajcähxø'øgaambä cooch nmøjjä njaanchä. ³³ Mägu'ughajpädøjc, cábøch mijts jejcy nmøødhida'añ. Xjia høxta'awáambøch mijts, pero cábøch hajxy xpiaada'añ. Chaads mijts hajxy nnämá'awät nébyhøčhä Israelpä jäya'ayhajxy tøø nnäma'ayän: Cab hajxy jim hoy mnécxät maach nhida'añän. 34 Chaads mijts hajxy ja'a hawiinjemyguiuhdujt nmó'owät coo hajxy hamiñ haxøpy mnichogøød nébyhøch mijts ndsoquiän. 35 Coo hajxy mnichogøød mnibia'häyowøød, cähxø'øgäp jaduhn cooch mijts ja'a nmädia'agy xjiaanch panøcxä. Xyhíxäp ja'a jäya'ayhajxy jii nägøxiä.

³⁶Mänitä Simón Pedro ja'a Jesús miäyajtøøyy:

—Wiindsøn, maa mnøcxa'añ.Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Cábøch miičh jadunajtä hoy xpianócxät maačh nnocxa'añän. Miičh, hoxhaam miičh mnocxät.

³⁷Mänitä Pedro ja'a Jesús miäyajtǿøgumbä:

—Tiich miichäda'a jadunajtä hoy coo nga'a panǿcxät. Nnähho'tú'udäbøch miich häyaa.

³⁸ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jaanchä; cabä ndijy miichäda'a xñähho'tú'udät. Chaads miich jadunajtä nnämá'awät, cahnä tseey hänajty ya'axyñä, tøø miich hänajty tägøøghooc mnijiøgapxyii cooch tyijy miich hänajty xquia'a hixiä.

Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:
—Ca'a hajxy mwi'i
tiajy mwi'i miay. Mäbøjcä ja'a

San Juan 14 232

Dios ja'a miädia'agy hajxy, y mäbőjcägőch ja'a nmädia'agy hajxypä. ²Jim tsajpootyp maachä nDeediän, mayyä tsäna'awøhñdy jim. Coo häxøpy quia'a tøyyä, cab hajxy cu nhawáanäm. Nøcxáambøch ja'a tsäna'awøhñdy nbäda'aga'añ nähix hahixø'ø maa mijts mhídät. 3 Cooch jim nnøcxa'añ, cädaactägatsáambøch jadähóocägumbä. Mänítøch mijts jim ngøxy woonøcxa'añ maach nhida'añän. Näguipxy hajxy jim nhidáanäm. 4Mnajuøøby hajxy maach nnøcxa'añ. Jaduhn hajxy mnajuøøbiä neby hajxy jim mnøcxät.

⁵Mänitä Tomás ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsøn, pero cab højts nnajuø'øy maa miich mnøcxa'añ. Neby højts jaduhn jim nnä'ä nøcxät.

⁶Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jaduhn mäwíinhøch høøch nebiä tu'ujän. Høøchcøxpä hajxy jim mgooda'añ pønjátyhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp. Høøchcøxpä hajxy jim mhida'añ cøjxta'axiøø. Paady hajxy jim mhida'añ coochä tøyhajt nyajcähxø'øgy ja'a Dioscøxpä. Pønjátyhøch je'e xyhixyhajp, jaanä xyhixyhájtäbøch ja'a nDeedy je'ebä. Tøø hajxy mhixy.

⁸Pero cab hajxy wyiinjuøøyy waambä Jesús jaduhn jia mänaañ. Mänitä Felipe ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsøn, ween højts ja'a mDeedy xyhuuc yaghíxät. Mänit højts jootcujc nmähmø'øwät.

⁹Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Felipe, tii jaduhn coo mmäna'añ. Tøøch miich jejcy xpiawädity.

Xyhixyhájpøch miich jaduhn. Pønch xyhijxp, jaanä xyhijxäbøch ja'a nDeedy je'ebä. Tiich miich jaduhn coo xñäma'ay cooch mijts ia'a nDeedy nyaghíxät. 10 Nej, cab jaduhn mmäbøquiä coocha nDeedy tu'ugmädia'agy nmøødhity. Ja'a nDéedyhøch miädia'agy, je'ech jaduhn nmädiáacäp; ca'a yhøøchä nhamdsoo mädia'agy nmädiaacypy. Ja'a nDéedyhøch ja'a mäjaa jaduhn xmiooby; je'ech ja'a tiuung jaduhn ndúunäp. 11 Mäbøjcägøch ja'a nmädia'agy hajxy coochä nDeedy jaduhn tu'ugmädia'agy nmøødhity. Hoy hajxy mwiinjuø'øy mga'a ja wiinjuø'øy, mmäbǿgäp hit hajxy jaduhn. Páadyhøch hit hajxy ja'a nmädia'agy xmiäbøjcät, cooch hoy-yagjuøøñäjatypä nyajcähxø'øgy. 12 Chaads mijts tehm tiøyhajt nnämáaguiombä, pénhech ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp, jaanä yajcähxø'øgaamby je'ebä ja'a hoy-yagjuøøñäjaty. Maas hoy-yagjuøøñäjatypä je'e yajcähxø'øga'añ quejeech nyajcähxø'øgy. Paady jaduhn yajcähxø'øga'añ cooch jim nnøcxa'añ maachä nDeediän. 13-14 Coo hajxy mmäbøgät cooch ja'a cuhdujt tøyhajt nmøødä, coo hajxy hänajty tii myujwa'ana'añ, ngudiúnäbøch jaduhn neby jaduhn quiähxø'øgät coochä nDeedy je'eduhn miøjjä jiaanchä.

¹⁵'Pø xchójpøch mijts, mänítøch mijts ja'a nmädia'agy xquiudiúunät nebiátyhøch mijts tøø nmägapxy tøø nhane'emiän. ¹⁶Nnämáabiøch ja'a nDeedy coo mijts ja'a jootcapxmøcpøjpä wiingpä xyajnäguéxät, ja'a tømiädiaacpä.

Ja'a Dioshespíritu je'e. Cøjxta'axiøø hajxy jaduhn xmiøødhida'añ. ¹⁷Pønjaty ja'a Diosmädia'agy ca'a mäbøjp, cabä Dioshespíritu hajxy choga'añ. Cab hajxy mänaa yhixyhada'añ. Pero mijts, mobädajpä hajxy je'e mhixyhada'añ. Xmiøødhidáannäp hajxy je'e. Jiiby hajxy mmøødhada'añ mjoodootyhajxy. 18 Cábøch mijts je'e nnähgue'ega'añ nidiuhm nämetsc. Cädaactägatsáambøch yaa jadähooc maa mijtsän. 19 Mejtsxøø tägøøgxøøch ja'a jäya'ayhajxy xjiaag hixa'añ. Cábøch hajxy hänajty yaa xyhixaannä cooch yaa ndsoonaannä. Cooch cøjxta'axiøø nhida'añ, paady mijts cøjxta'axiøø mhidaambä. 20 Mobädajpä hajxy jaduhn mnajuø'øwa'añ coochä nDeedy tu'ugmädia'agy nmøødhity. Jaanä tu'ugmädia'agy hajxy jaduhn nhidáanämbä. ²¹ Pønjátyhøch ja'a nmädia'agy xquiudiúunäp nébiøch tøø nmägapxy tøø nhane'emiän, xchójpøch je'e. Jaanä ndsojpy højts je'ebä møødhøch ja'a nDeedy. Nyaghixáambiøch ja'a nwiinmahñdy hajxy.

²² Jii Jesús ja'a jiamiøød hänajty tu'ug xiøhaty Judas. Pero ca'a je'e yhIscariote. Mänitä Judas ja'a Jesús miäyajtøøyy:

—Wiindsøn, tii højts ja'a mwiinmahndy coo xyaghixa'an, pero cabä cu'ughajxy myaghixa'an.

²³Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pønhøch xchojp, xquiudiúunäbøch ja'a nmädia'agy je'e. Y chójpiøchä nDeedy je'ebä. Tu'ugmädia'agy højts nmøødhida'añ møødhøch ja'a nDeedy. ²⁴Pønhøch jaduhn xquia'a tsojp, cábøčhä nmädia'agy xyajtuunä. Ca'a yhøøčhä nhamdsoo mädia'agy hädaa, hädaa hajxy nyajmøødmädiaacypiä. Ja'a nDéedyhøch miädia'agy hädaa, ja'ach tøø xquiéxiäbä.

²⁵'Mijts, nyajmøødmädiáacypiøch mijts jaduhn mäduhntiä hajxy yaa nmøødhitiän. ²⁶Nägóoyyøch nnøcxaannä ndu'ubøgaannä, mänítøch ja'a nDeedy yhEspíritu quiexa'añ maa mijtsän. Je'ech jaduhn nguwitshadaamby. Mijts jaduhn xjiootcapxmøcpøgaamb. Cøxaamb hajxy xyajnähixø'øwa'añ. Cøxaamb hajxy xyagjahmiejtsta'aga'añ nebiátyhøch mijts yaa tøø nyajmøødxi'igy tøø

nyajmøødmädia'agy. ²⁷'Jootcújc-høch mijts nyajmähmø'øwa'añ. Cab mijtsä cu'ug xyagjootcugø'øwät nébiøch mijts jootcuje tøø nyaghitiän. Ca'a hajxy tii mnädajy mnämay. Ca'a hajxy mdsähgø'øy mdsähdiuñ. ²⁸Tøøch mijts nhawáanäm cooch nnøcxa'añ ndu'ubøga'añ. Pero cädaactägatsáambøch jadähooc. Pø xchójpøch mijts tøyhajt, mxoondá'agäp hajxy coo nhawáanäm cooch jim nnøcxalañ maachä nDeediän. Miaas møødä mäjaa je'e quejeech nmøødä. 29 Tøøch mijts jäguemiä nhawáanäm nébiøch yaa njada'añ hädaa yaabä naaxwiin y cooch jim nnøcxaannä maachä nDeediän. Cooch jaduhn njádät, cooch jim nnécxät, mänit hajxy mhuuc tehm miäbøgät.

30 'Tu'habáquiøch mijts nhuuc jaac møødmädia'agyñä. Medsaambä møjcu'ugong, ja'a yaa cu'ughanehmbä; pero cabä cuhdujt miøødä maach høøchcøxpän. ³¹ Ngudiunáannäbøch nébiøch ja'a nDeedy tøø xmiägapxy tøø xyhane'emiän. Páadyhøch jaduhn ngudiuna'añ neby jaduhn quiähxø'øgät coochä nDeedy tøyhajt njaanch tsocy. Tänaayyø'øg hajxy. Jam hajxiän.

'Høøch, jaduhn mäwíinhøch høøch nebiä tsaatyptequiän ja'a tøyhajtpä. Ja'a nDéedyhøch, jaduhn je'e nebiä cudsaatypcamän. ² Ja'a nDéedyhøch, xyhøxpújxäbøch ja'a nhaads mädyii ca'a tøømbejp; pero mädyiids jaduhn tøømbejp, je'eds jaduhn weenjaty yhøxpujxyp, nebiä maas majiaty tiøømbédät. ³Coo hajxy jaduh<u>n</u> tøø mmäbøcy nebiátyhøch mijts je'e tøø nyajnähixø'øyän, jadúhnhøch ja'a nDeedy mijts tøø xyajnähwa'ach ja'a mhaxøggwiinmahñdyhajxy. Jaduhn mäwíinäts je'e nebiä tsaatyp hajxy jiøjpuxiän. ⁴Tehngájnøch ja'a nmädia'agy hajxy xpianócxät; tehngájnoch mijts nbuhbeda'añ. Ja'a tsaatyphaads, cab je'e tiøømbeda'añ coo ja'a yhøjxä tiecy hänajty quia'a hity. Jaduhn mäwíinäts mijtspä, pø cáboch ja'a nmädia'agy hajxy tehngajnä xpianøcxaanä, cab hajxy hoy mwädítät.

⁵'Høøch, jaduhn mäwiinhøch høøch nebiä tsaatyptequiän. Høøch mijts jaduhn nhaadshajpy. Coochä nmädia'agy hajxy tehngajnä xpianøcxät, mänit hajxy hoy mwädität. Nbuhbédäbøch mijts jaduhn. Cooch mijts nga'a puhbédät, cab hajxy tii hoy mduna'añ. ⁶Pønhøchä nmädia'agy xquia'a panøcxäp, jaduhn mäwiinäts je'e nebiä tsaatyphaads hajxy yhøxpuxiän. Coo jaduhn tiø'øch, mänit hajxy yajpädø'øgy; mänit hajxy ño'ogy.

7'Coocha nmadia'agy hajxy tehngajnä xpianécxät, coo hajxy mga'a jahdiägóyyät nebiátyhøch mijts tøø nyajnähixø'øy, ngudiúnäbøch jaduhn mädyiibäjaty mijts xmiäyujwa'anaamb. 8Coo hajxy hoy mwädítät, cähxé'øgäp jaduhn coocha nmadia agy hajxy tøyhajt xpianøcxä. Jaanä cähxø'øgaamb jaduhmbä coochä nDeedy je'e miøjjä jiaanchä. 9-10 Nébiøchä nDeedy xchoquian, jadúhnhøch mijts ndsojpä. Coochä nmädia'agy hajxy xyajtúunät, ngumáyäbøch mijts jaduhn; hoy miänáajøch mijts ndsógät. Jadúhnhøčhä nDeedy xchocy coocha miadia agy nyajtúunaba.

¹¹'Páadyhøch mijts jaduhn nyajmøødxi'igy nyajmøødmädia'agy coo hajxy tehngajnä mxoondá'agät nébiøch nxoonda'aguiän. ¹²Míjtshøch jaduhn nmägapxyp nhanehmby coo hajxy hamiñ haxøpy mničhogøød mnibia'häyowøød nébiøch mijts ndsoquiän. 13 Pøn jaduhn jaanch tehm chójcäp, coo hänajty yagho'oga'añii, nähho'tu'udøøb je'e ja'a miägu'ughajpä. ¹⁴Coo hajxy mgudiúnät nebiátyhøch mijts tøø nmägapxy tøø nhane'emy, xmiägu'ughájpøch mijts hänajty jaduhn. ¹⁵Cábøch mijts nnäma'awaannä "moonsä." Ja'a moonsä, cabä ñajuø'øy tii ja'a wyiindsøn tiuumby. Pero mijts, tøø

mijts ngøxy hawáanäm nebiátyhøch ja'a nDeedy je'e tøø xyhawaanä. Páadyhøch mijts nnäma'awaannä "mägu'ughajpä." 16 Ca'a yhøøch mijts je'e tøø xwyiimbiy; høøch mijts je'e tøø nwiimbiy. Tøøch mijts jaduhn nwiinguexy coo hajxy hoy mwädítät, coo Diosmädia'agy hajxy myajwá'xät, neby hajxy jaduhn mmayø'øwät. Weenä Diosmädia'agy hajxy tehngajnä pianøcxpä; ween hajxy hoy wiädijpä. Jadúhnhøch mijts nDeedy xmió'owät tijaty mijts hänajty mdsogaamby, coocha nmadia agy hajxy hänajty xmiäbøjcä. 17 Chámhøch mijts jadähooc nmägapxy nhane'emy coo hajxy mnichogøød mnibia'häyowøød hamiñ haxøpy.

¹⁸'Mijts, xmiähanhadaamb ja'a tsaan ja'a cu'ug hajxy. Moorä høøch hajxy tøø xmiähanhajpä. ¹⁹Xmiähanhadaamb mijts je'e, ja'a hajxy haxøøgwädijpä. Paady mijts xmiähanhada'añ coo mijts ja'a haxøøgpä tøø mgøxy najtshixøøñä. Tøø mijts ja'a mbojpä mgädieey nyajnähwáatsäm. Coo mijts häxøpy tøø mga'a najtshixø'øy ja'a haxøøgpä, cu xmiägu'ughajty jäya'ay hajxy may. 20 Huuc jahmiets hajxy nejy mijts tøø nnäma'ayän, cabä moonsähajxy quiuhdujtmøød quejee wyiindsønhajxy. Coocha jaya'ayhajxy näje'e xmiädsiphaty, paady mijts hajxy xmiädsiphadaambä. Y coochä nmädia agy hajxy näje e xmiäbøjcä, paady mijts ja'a mmädia'agy hajxy xmiäbøgáanäbä. ²¹Høøchcøxpä mijts ja'a cu'ug xmiädsiphada'añ, je'eguiøxpä coochä nDeedy hajxy xquia'a hixyhajtä, ja'ach tøø xquiéxiäbä.

²²'Tøøch jäya'ay ja'a nmädia'agy hajxy hoy nyajmädoyhaty. Coocha nmadia agy hajxy tøø xquia'a mäbøjcä, paady hajxy quiumädowa'añ. Coochä nmädia'agy hajxy häxøpy tøø xquia'a mädoyhajtä, cab hajxy häxøpy quiumädowa'añ. ²³Pønhøch xmiähanhajp, jadúhnhøchä nDeedy xmiähanhájtäbä. ²⁴Tøøchä hoy-yagjuøøñäjatypä nyajcähxø'øgy. Caj pøn jaduhn yajcähxø'øgy hädaa yaabä naaxwiimbä. Hoy jäya'ayhajxy tøø jia hixy tøø jia mädoy, xmiähanhajp højts mốødhøchä nDeedy. Paady hajxy je'e quiumädowa'añ. Coochä hoy-yagjuøøñäjatypä häxøpy tøø nga'a yajcähxø'øgy, cab hajxy häxøpy quiumädowa'añ. 25 Coochä jäya'ayhajxy xmiähanhaty, tøjiajp jaduhn nebiä Diosmädia agy myiñän, neby hajxy jecy quiujahyyän: "Pues, nä'ä nägóobøch hajxy xmiähanhaty."

²⁶ Nguexáambiøch ja'a Dioshespíritu, ja'a mijts xjiootcapxmøcpøgaambä, ja'a tømiädiaacpä. Jim jaduhn choona'añ maačhä nDeediän. Coo quiäda'aga'añ, mänítøch je'e xñägapxa'añ. ²⁷ Jadúhnhøch mijts xñägapxaambä, nebiátyhøch mijts yaa tøø nmøødwädity. Høxtáhmdsøchä jäya'ayhajxy nyajnähixøøchooñän, quípxyhøch mijts nmøødtägøøyy wädijpä høxtä jäda'anäbaadyñä.

16 'Páadyhøch mijts cham nyajmøødxi'igy nyajmøødmadia'agy, cooch mijts ja'a nmädia'agy ni mänaa xquia'a najtshixøøyyät, hoy mijts jäya'ay

San Juan 16 236

mäduh<u>n</u>tiä xjia mädsiphaty xjia mähanhaty. ²Xyajpädsømaamb mijts je'e tsajtøgooty. Høxtä habaadaamb jaduhn coo mijts xyagho'oga'añ je'eguiøxpä cooc tyijy ja'a Diosmädia'agy hajxy quiudiuñ. ³Paady mijts je'e xmiädsiphada'añ coo højts je'e xquia'a hixiä møødhøchä nDeedy. ⁴Coo hajxy jaduhn mjadät mhabétät, mänit hajxy jaduhn mjahmiédsät coo hajxy nhawáanäm. Paady cham nhawáanäm.

'Cooch mijts hijty quipxy nmøødwädity, paady hajxy hijty nga'a hawáanäm. ⁵Nøcxáannäbøch jim maachä nDeediän, ja'ach tøø xquiéxiäbä. Jímhøch nhidaannä. Pero cáboch mijts xmiäyajtøy maach nnøcxa'añ. 6 Mjootmayhajp mijts jaduhn cooch mijts jaduhn tøø nyajmøødmädia agy. 7 Chaads mijts tehm tiøyhajt nnämá'awät, hoyø'øwaamb jaduhn mijtscøxpä cooch nnøcxa'añ. Nguexáambiøch pøn mijts xjiootcapxmøcpøgaamb. Cooch nga'a nécxät, cab jaduhn quiädá'agät maa mijtsän. 8-9 Tsipcøxp jaduhn ñä'ägä cäda'aga'añ. Mänitä jäya'ayhajxy yajwiinjuø'øwa'añii coo pojpä cädieey hajxy tøyhajt jiaanch møødä. Paady hajxy miøødä, coocha nmadia agy hajxy tøø xquia'a mäbøjcä. Paady hajxy yajcumädowa'añii ja'a Diósäm. 10 Jaduhn hajxy yajwiinjuø'øwáanäbä cooch ja'a pojpä cädieey nga'a møødä. Nøcxáambøch jim maachä nDeediän; cábøch mijts yaa xyhixaannä. 11 Jaduhn hajxy yajwiinjuø'øwáanäbä coo hajxy

yajcumädowa'añii ja'a Diósäm, pønjaty ja'a møjcu'ugong ja'a miädia'agy panøcxäp, ja'a yaa hanehmbä hädaa yaabä naaxwiin. Tøø ja'a Dios miäna'añ coo ja'a møjcu'ugong quiumädowa'añ.

¹²'Madiu'u mijts nja hawaanáanäm, pero cab hajxy mwiinjuø'øwät. ¹³Coo ja'a Dioshespíritu hänajty quiäda'aga'añ, mänit mijts ja'a tøyhajt xquiøxy yajwiinjuø'øwa'añ. Ca'a yhamdsoo mädia'agy je'e miädia'agaamby. Piamädia'agaamby jaduhn nebiaty je'e tøø miädoy. Je'e mijts xyajmädoyhadaamb tijaty jadaan tunáanäp. 14 Xñägapxáambøch je'e cooch nmøjjä njaanchä. Mijts xyajmädoyhadaamb nebiátyhøch je'e tøø nnäma'ayän. ¹⁵Coo højts nhity tu'ugmädia'agy mǿødhøchä nDeedy, páadyhøch mijts cham nnäma'ay coo mijts ja'a Dioshespíritu xyajmädoyhada'añ nebiátyhøch je'e tøø nnäma'ay.

16'Mobädájpøch jim nnøcxaannä maachä nDeediän. Pero cábøch njega'añ; mänítøch mijts hänajty xyhijxtägatsa'añ.

¹⁷Mänitä Jesús ja'a jiamiøødhajxy näje'e ñiñämaayyä:

—Pätiidä yø'øya'ay jaduhn coo ñä'ä mäna'añ cooc mobädajpä ñøcxaannä; cábäc jaduhn jiega'añ. Mänítäc nhixáanägombä. Pätiidä coo ñä'ä mäna'añ cooc ñøcxa'añ maa ja'a Tieediän. ¹⁸ Pätiidä coo ñä'ä mäna'añ "mobädajpä." Päwaambtä jaduhn jia mäna'ana'añ.

¹⁹Ñajuøøbiä Jesús hänajty coo hänajty miäyajtøwa'añii. Mänit miänaañ:

—Xmiäyajtøwáambøch mijts tijátyhøch jaduhn tøø nja mädia'agy,

túhnämäts. 20 Chaads mijts tehm tiøyhajt nnämá'awät, mjø'øwaamb mxuudsaamb mijts ja'a høøchcøxpä. Pero yø'ø cu'ughajxy, jaanch tehm xioonda'agaamb hajxy. Pero cab hajxy jejcy mjootmayhada'añ. Paquiä hajxy mjootcugø'øwáangombä. 21 Coo ja'a to'oxiøjc ja'a xiøøbio'ohajxy piedyii, mänitä jioothajxy piädø'øgø'øgy. Nägooyyä ja'a yhuunghajxy je'e miejtsnä, hagädaacp ja'a jioothajxy je'e. Cab hajxy je'e jiahmiejtsnä coo ja'a jioothajxy hänajty tøø piädø'øgy. Xoondáacnäp hajxy coo yhuunghajxy hoy ween tøø myiñ tøø quia'ay. ²² Jaduhn mäwíinäts hajxy mjootmayhaty nebiä to'oxiøjc ja'a jioothajxy piädø'øguiän. Pero nägooyyä højts nniyhíjxägumbä, mänit mijts mxoonda'aga'añ. Caj mijts pøn xyagjootmayhadaannä.

²³'Cábøch mijts hänajty tii xmiäyujwa'anaannä. Chaads mijts tehm tiøyhajt nnämá'awät, cooch mijts nDeedy hänajty tijaty xmiäyujwa'anaanä, xmio'owaamb mijts je'e ja'a høøchcøxpä. ²⁴Cahnä hajxy tii mhuuc yujwa'añ ja'a høøchcøxpä. Coo hajxy tijaty myujwá'anät, xñä'ägä mo'owaamb hajxy je'e. Jaduhn hajxy hoy jootcujc mhídät.

²⁵'Yajmäbaadyháamhøch mijts tøø nmøødmädia'agy. Habáatnäp jaduhn cooch nga'a mädia'agaannä yajmäbaadyhaam. Howyiinjuǿøñøch ja'a nDeedy nmädia'agaannä. ²⁶⁻²⁷Mänítøch mijts ja'a nDeedy hoy tyiijä xmiäyujwa'anaanä ja'a høøchcøxpä. Mänit hajxy xmio'owa'añ. NDéedyhøch mijts xyhamdsoo mäyujwa'anáanäp je'eguiøxpä cooch mijts nDeedy xjiaanch tehm chocy. Paady mijts xchocy cooch mijts xchojpä, cooch mijts ja'a nmädia'agy hajxy tøø xmiäbøjcä cooch jim tøø ndsoon maachä nDeediän. Hamdsoo hajxy mmäyujwa'ana'añ; cábøch waamb nmäna'ana'añ. ²⁸Høøch, jímhøch tøø ndsoon maachä nDeediän. Yaach tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin. Pero tsoonáambøch yaa jadähóocägumbä. Nøcxtägatsáambøch jímägumbä maachä nDeediän.

²⁹Mänitä Jesús ja'a jiamiøødhajxy miänaañ, ñämaayyä Jesús:

—Hoora sí, howyiinjuøøñä miich mmädiaacnä. ³⁰Tøø højts nnajuø'øy. Cab højts miich tii nmäyajtøwaannä. Nmäbøjnäp højts jaduhn cóodäm miich jim mjaanch tsoon maa Diosän.

³¹Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Mjaanch mäbøjpiäda'a tyijy hajxiä. 32 Habáatnäp jaduhn coo mijts ja'a cu'ug xquiøxy päboowia'xa'añ. Mänit hajxy jim mnøcxaannä maa mdøjc-hajxiän. Nidiúhmhøch hajxy yaa xñähgue'egaannä. Pero cábøch nidiuhm tøyhajt nhida'añ. Ja'a nDéedyhøch jaduhn xmiøødhidaamb. ³³Páadyhøch mijts jaduhn cham nyajwiinxiic nyajwiingapxø'øy coo mijts ween jootcujc mhíjnät coochä nmädia'agy hajxy xmiäbøjcät. Mbaadaambiä tsaachpa peenä hajxy hädaa yaabä naaxwiin. Pero ca'a hajxy tii mdajy mmay; cábøchä møjcu'ugong nyajmäjäda'aga'añ.

Nägooyyä Jesús miädiaacpädøøyy, mänit San Juan 17 238

yuughee'py tsajpootyp. Mänit miänaañ:

—Teedy, tøø yhabaatnä. Huuc yajcähxø'øg cooch nmøjjä cooch njaanchä. Jadúhnhøch nyajcähxø'øgaambä coo miičh mmøjjä coo miich mjaanchä. ²Tøøch miich cuhdujt jaduhn xmio'oy coocha jaya'ayhajxy nägøxiä nguhdujtmó'owät coo hajxy jim jaduhn ween yhity maa miichän cøjxta'axiøø, pønjátyhøch miich tøø xyajcø'øwaanø'øy. ³Jaduhn hajxy jim cøjxta'axiøø yhida'añ maa miichän, coo højts ja'a nmädia'agy jaduhn xmiäbøjcämät coo miich nidiuhm mDioshaty, coo miich mdømiädia'agy, cooch miich yaa tøø xquiexy hädaa yaabä naaxwiin.

4'Høøch, ngudiúumbiøch hädaa yaabä naaxwiin nébiøch miich tøø xyhanelemiän. Nyajcähxølpiøch jaduhn coo miich jala mäjaa tøyhajt mmøødä. ⁵Teedy, høøchä nmäjaa yajcähxølcäc jim maa miichä mwiinduumän nébiøchä mäjaa hijty jim nmøødän mänaabä hädaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøølxtalaguiän.

6'Pønjaty miich yaa tøø mwiimbiy hädaa yaabä naaxwiin, je'ec'h hajxy jayøjp nyajmädoyhajt coo miich nidiuhm mDioshaty, coo miich mdømiädia'agy. Miichä mgø'øjooty hajxy je'e hijty. Pero jadähóoc-høch miich je'e tøø xyajcø'øwaanøguiumbä. Tøø ja'a mmädia'agy hajxy je'e xmiäbøjcä xquiudiuunä.

7 Ñajuøøñäp hajxy cooch miich jaduhn tøø xmio'oy mädúhñtiøch nmøødä. 8 Tøøch hajxy ngøxy yajnähixø'øy nebiátyhøch miich tøø xyajnähixø'øy nebiátyhøch miich tøø xyajnähixø'øbiän. Ñajuøøñäp hajxy

cooch jim tøyhajt ndsooñ maa miichän. Tøøchä nmädia'agy hajxy jaduhn xmiäbøjcä cooch miich tøø xquiexy.

⁹ 'Teedy, tunä mayhajt. Cueendähat hädaa jäya'ayhajxy, hädáajøch miičh tøø xyajcø'øwaanø'øyäbä. Ca'a jie'emøødøch jaduhn nnänømy ja'a mmädia'agy hajxy tøø xquia'a mäbøjcäbä. ¹⁰ Højts hädaa jäya'ay nje'ehajmújcäm; páadyhøch miičh nnäma'ay coo mgüeendähádät. Hädaa jäya'aguiøxpä jaduhn quiähxø'øga'añ coo højts nmøjhájtäm coo højts njaančhhájtäm.

¹¹'Cábøch yaa nhidaannä hädaa vaabä naaxwiin. Nøcxáannäbøch jim maa miičhän. Pero yaachä njamiøødhajxy miähmø'øwa'añ. Cueendähat hajxy neby hajxy jaduhn yhídät tu'ugmädia'agy neby højts nhíjtäm tu'ugmädia'agy. Miichä mmäjaagøxpä mgüeendähádät. Míichhøch hajxy tøø xyajcø'øwaanø'øy. Jaanch tehm wia'ads miichä mjoot miichä mwiinmahñdy. ¹²Høxtä jäda'anäbáadyñøch hajxy ngüeendähaty miichä mmäjaagøxpä. Caj miichä mmädia'agy hajxy nägøxiä tøø xñajtshixøøyyä. Jagooyyä tu'jäya'ay ja'a mmädia'agy tøø xñajtshixøøyyä, ja'a hijty nä'ägä tu'udägoyyaambä. Paady jaduhn tiu'udägooyy nebiä mmädia'agy jaduhn tiøjiádät nebiä cujaaybä miähmøøyyän.

¹³'Høøch, nøcxáannäbøch jim maa miichän. Páadyhøch miich jaduhn cham nyajmøødmädia'agy hädaa jäya'ay wyiinduumhajxy

neby hajxy jaduhn xioondáacpät nébiøch nxoonda'aguiän. ¹⁴Tøøch miichä mmädia agy hädaa jäya'ayhajxy nyajmøødmädia'agy. Paady hajxy yaa miähanhadyii hädaa yaabä naaxwiin, coo hajxy haxøøgtuum quia'a wädijnä. Høøch hajxy xpiahijxp cooch haxøøgtuum nga'a wädity. 15 Chaads miich nnämá'awät coo miich hädaa jäya'ayhajxy mgüeendähádät maa ja'a møjcu'ugongän. Cábøch jaduhn nmäna'añ coo hajxy yaa chóonät hädaa yaabä naaxwiin. 16 Hoy hajxy jaduhn wiädity nébiøch nwäditiän. ¹⁷Cunuu'x hädaa jäya'ayhajxy ia'a miichä mhomiädia'agyhaam nebiä mmädia agy hajxy tehngajnä xpianécxät xquiudiúunät. Mäduhntiä miichä mmädia aguiä, tøyhajt je'e. ¹⁸Høøch, hädaa yaabä naaxwíinhøch miich tøø xquiexy nébiøch miich ja'a jäya'ay ja'a mmädia agy hajxy nyajmädoyhádät. Jadúhnhøch yø'øya'ayhajxy nwiinguexaambä nebiä mmädia'agy hajxy xyaghawa'xøøyyät. ¹⁹Nnähho'tu'udáambiøch hädaa jäya'ayhajxy nejy miichä mmädia'agy hajxy tehngajnä xpianécxät xquiudiúunät.

20-21'Jadúhnhøch nmänaambä coo jäya'ayhajxy ween yhity tu'ugmädia'agy nägøxiä mädúhñtiøch ja'a nmädia'agy hajxy xmiäbøgaanä majatyhagájpthøchä njamiøød ja'a nmädia'agy hajxy xyajwa'xaanä. Ween hajxy xmiøødhíjtäm tu'ugmädia'agy neby højts nhíjtäm tu'ugmädia'agy. Jaduhndsä jäya'ayhajxy miäbøga'añ cooch miich tøyhajt tøø xjiaanch quexy. 22 Tøøch

hajxy nguhdujtmo'oy coo hajxy yhídät tu'ugmädia'agy, nébiøch miičh tøø xquiuhdujtmo'oyän coo nhíjtämät tu'ugmädia'agy.

23 Tu'ugmädiá'agyhøch hajxy xmiøødhity nébiøch miičh nmøødhitiän tu'ugmädia'agy.

Nägøxiä hajxy jaduhn yhídät tu'ugmädia'agy, ja'a nmädiá'agyhøch hajxy tøø xmiäbøjcäbä. Jaduhndsä jäya'ayhajxy ñajuø'øwa'añ nägøxiä coočh miičh tøø xquiexy, coo miičh hajxy jaduhn mdsocy nébiøch miičh xchoquiän.

²⁴'Teedy, mänáambøch jaduhn cooch hajxy jim ween xmiøødhity maach nhida'añän, ja'ach miich tøø xyajcø'øwaanø'øyäbä. Jadúhnhøch nmänaambä coo ja'a mäjaa hajxy ween yhixy, ja'ach miich tøø xmió'oyäbä. Xjiaanch tehm chójpøch miich hänajty mänaabä hädaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. Høxtä jäda'anäbáadyñøch miich xchocyñä. ²⁵Teedy, tøyhajt miich mnä'ägädä mädia'agy. Ja'a cu'ughajxy, cab hajxy wyiinjuø'øy coo miich mdømiädia agy. Pero høøch, nhíxyhøch miich. Hädaa njamiøødhøch hajxy chaa tänaabiä, ñajuøøby hajxy je'e cooch miich tøø xquiexy. ²⁶Tøøch hajxy je'e nyajmøødmädia'agy coo miich nidiuhm mDioshaty, coo miich mdømiädia agy. Tehngájnøch jaduhn nyajmøødmädia'aga'añ neby hajxy jaduhn ñichogøød ñibia'häyowøød nébiøch miich xchoquiän. Wéenhøch hajxy tu'ugmädia'agy xmiøødhity.

Mänitä Jesús miädiaacpädøøyy.

San Juan 18 240

Coo Jesús miädiaacpädøøyy, mänitä Jesúshajxy choh<u>ñ</u> cajptooty møødä jiamiøødhajxy. Mänitä woc hajxy yajnajxy, ja'a hänajty xøhajpä Cedrón. Mänit hajxy tiägøøyy olivocamjooty. ² Ja'a Judas, yhixy hänajty je'e jiiby olivocamjooty. Mayhooc ja'a Jesúshajxy hänajty jiiby tøø yhamugø'øy. Ja'a Judas ja'a Jesús hänajty yegaamb. Ja'a Jesús ja'a miädsiphajxy hänajty yajcø'ødägø'øwáanäp. 3Mänitä Judas ja'a soldadohajxy hoy wioy. Møødä policíahajxy hoy wioy maa ja'a teedywiindsønhajxiän, maa ja'a fariseoshajxiän. Mänitä Jesús jiiby ñägädaacä olivocamjooty, ja'a Judashajxy møødä soldado møødä policía. Tøø hänajty quioodsøøñä. Møødä jiøøn møødä quiuhmd hajxy quiädaacy. ⁴Ja'a Jesús, ñajuøøby hänajty je'e nebiaty hänajty je'e tiuna'añii. Mänitä Jesús hoy jiøjcuyo'oyø'øy ja'a Judashajxy. Mänit miäyajtøøyy:

- —Pøn hajxy mhøxtaaby.
- ⁵Mänit hajxy yhadsooyy:
- —Jesús Nazaretpä højts nhøxtaaby. Mänitä Jesús miänaañ:
- —Høøch jaduhn xøhajp.

⁶Coo ja'a soldadohajxy jaduh<u>n</u> miädooyy, mänit hajxy jaduhyyä yhøxtägø'øwa'cy. Jaduhyyä hajxy cøjx quiäday. ⁷Mänit Jesús miäyajtǿøgumbä:

- —Pøn hajxy mhøxtaaby.Mänitä Judashajxy yhadsóogumbä:—Ja'a Jesús Nazaretpä højts
- —Ja'a Jesus Nazaretpa nøjts nhøxtaaby.
  - ⁸Mänit Jesús miänaa<u>ñ</u>:
- —Tøøds mijts nja hawáanam. Høøchämäts je'e. Pø høøchtiäm

mijts xyhøxtaaby, wéenhøchä njamiøødhajxy wyiimbity.

⁹Paadiä Jesús jaduhn miänaañ neby jaduhn tiøjiádät nebiä Tieedy hänajty tøø ñäma'ayän: "Pønhøch miich tøø xyajcø'øwaanø'øy, cábøch pøn xpiøgaanä. Cab hajxy nej jiada'añ." ¹⁰Mänitä Simón Pedro ja'a espada jiädujpädsøømy. Mänitä teedywiindsøn ja'a mioonsä tiaatsc ñä'ä pújxäxä, ja'a hahoodiaatsc. Malco hänajty xiøhaty. ¹¹Mänitä Jesús ja'a Pedro yhojy:

—Cuyuugø'øw yø'ø mhespada. Tsipcøxpøch nho'oga'añ nébiøchä nDeedy tøø xñäma'ayän.

12 Mänitä Jesús miajtsä quiø'øxojtsä. Ja'a soldadohajxy jaduhn jatcøøyy møødä wyiindsønhajxy møødä policíahajxy, ja'a judíoshajxy hänajty tøø quiéxiäbä. 13 Mänitä Jesús yajnøcxä maa ja'a Anás ja'a tiøjcän. Ja'a Anás ja'a Caifás hänajty miø'ødhajpy. Teedywiindsøn ja'a Caifás hänajty tiuumby. 14 Ja'a Caifás, je'e ja'a judíoshajxy hänajty tøø näma'ay cooc yhahixø'øy jaduhn coo tu'jäya'ay ja'a cu'ug nähho'tú'udät.

15 Høxhaam ja'a Simón Pedro ja'a Jesús hajxy hänajty pianøcxy nämetscä. Ja'a Jesús ja'a jiamiøødhajxy nämetscä. Ja'a Simón Pedro miägu'ughajpä, yhixy ja'a teedywiindsøn hänajty je'e. Mänit Jesús piadägøøyyä ja'a Simón Pedro miägu'ughajpä maa ja'a teedywiindsøn tiøghawa'adsän. 16 Ja'a Pedro, jim je'e miähmøøyy tøghawa'adshaguum. Mänitä Pedro miägu'ughajpä piädsøømy. Mänitä to'oxymoonsä miägapxy ja'a tøjcueendähajpä. Mänitä Pedro

quiuwowóøyyäbä tøghawa'ads ja'a yhamdsoo mägu'ughajpä. ¹⁷Mänitä to'oxymoonsä ja'a Pedro miäyajtøøyy:

—Miich yø'øya'ay mmøødwädijpy, túhnämäts.

Mänitä Pedro yhadsooyy:

—Ca'a yhøøchä.

¹⁸ Jimä policíahajxy hänajty jiøømba'axamy møødä moonsähajxy. Tøøchc hänajty. Paady hajxy hänajty tøø jiøønyajmøjjø'øy. Jimä Pedro hänajty jiøømba'axaambä.

¹⁹ Mänitä Jesús miäyajtøøwa ja'a jiamiøødcøxpä møødä miädia'agyquiøxpä. Ja'a teedywiindsøn jaduhn yajtøøw. ²⁰ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jímhøch hijty tøø nmädia'agy majiäya'ayhagujc. Jímhøch hijty nmäyajnähixø'øy Diostøgooty møød tsajtøgooty maa ja'a judíoshajxy naxy yhamugø'øyän. Cábøch jim mänaa pactuum tøø nmädia'agy. ²¹Tiich miich coo xmiäyajtøy. Yø'øya'ayhajxy mmäyajtøwäp yø'ø nmädia'agyhøch hajxy tøø xmiädóowäbä. Yø'øhajxy je'e najuøøby nebiátyhøch jim tøø nmädia'aguiän.

²²Tuunä Jesús jaduhn ñä'ä hadsooyy, mänit yhala'abø'cä. Policía jaduhn tu'ug jatcøøyy. Mänitä policía Jesús ñämaayy:

—Cab jaduhn yhoyyä coo ja'a teedywiindsøn jaduhn mhadsówät.

²³Mänitä Jesús miänaañ:

—Pø tøøch ngapxtägoy, yec ja'a tøyhajt yaa. Pø caj, cab jaduhn yhoyyä cooch miich nä'ä nägoobä xñä'ä hala'abø'øgät. ²⁴Mänitä Anás ja'a Jesús quiejxy cø'øxoch maa ja'a Caifás ja'a wyiinduumän. Caifás hänajty teedywiindsøn tuumb.

²⁵Ja'a Simón Pedro, jim hänajty jiøømba'axamy. Mänit miäyajtøøwa:

—Miich yø'øya'ay mmøødwädijpy, túhnämäts.

Mänitä Pedro ñiguiugapxä:

—Ca'a yhøøchä.

²⁶Mänitä Pedro miäyajtǿøwägumbä:

—Tøøch miich jiiby nhixy olivocamjooty møød yø'øya'ay, túhnämäts.

Ja'a teedywiindsøn ja'a mioonsä jaduhn mäyajtøøw, jaaya'ayä jiujy miägu'ug ja'a tiaatsc hänajty tøø ñä'ä pújxäxä ja'a Pedro. ²⁷Mänitä Pedro ñiguiugápxägumbä. Tuunä jaduhn ñä'ä mänaan, mänitä tseey yaaxy.

²⁸Mänitä Jesús yajnøcxä maa ja'a gobernador tiøjcän. Pilato hänajty tuumb gobernador. Jobø'øwaamb hänajty. Coo hajxy jim quioo'ty, cabä teedywiindsønhajxy ñä'ä tøjtägøøyy. Cabä Israelpä quiuhdujthajxy hänajty jaduhn myiñ coo hajxy jiiby tiøjtägø'øwät maa ja'a tiøjc-hajxiän, ja'a hajxy ca'a Israelpähajpä, ja'a pascuaxøøjooty. Coo hajxy jiiby tiøjtägø'øwät, cädiéeyäp hajxy jaduhn. Coo hajxy jaduhn quiädiéeyät, cab hajxy miägáyät ja'a pascuaxøøjooty. Paady hajxy jiiby quia'a tägøøyy Pilato tiøgooty. ²⁹Coo Pilato miädooyy coo hajxy hänajty tøø quioody, mänit hajxy ñädøjpädsøøma. Mänitä Pilato miänaañ:

—Tii mijts yø'øya'ay myajcuxø'øwø'øwaamby.

30 Mänit hajxy yhadsooyy:

—Coo hädaa jäya'ay häxøpy tøø quia'a cädieey, cab højts miich häxøpy tøø nyajnägoody.

³¹ Mänitä Pilato miänáangumbä:

—Yajwiimbit yø'øya'ay hajxy. Nøcx mijts mädia'agymiädow nej mijts ja'a mguhdujt myiñan pø tøø quiädieey.

Mänitä judíoshajxy yhadsooyy:

—Ja mäná'anäp højts jaduhn coo yagho'ogøød; pero højts, cab højts ja'a cuhdujt jaduhn nmøødä coo højts jäya'ay nyaghó'ogät.

³²Paady hajxy jaduhn yhadsooyy, ween ja'a Pilato jaduhn ñägapxy pø tøø Jesús tøyhajt jiaanöh cädieey. Tøjiajt jaduhn nebiä Jesús hänajty tøø miäna'añän coo hänajty yega'añii maa ja'a ca'a Israelpähajxiän, coo hänajty yagho'oga'añii cruzcøxp. ³³Mänitä Pilato tiøjtägøøyy. Mänitä Jesús quiuyaaxøøyyä tøgooty. Mänit miäyajtøøwa:

—Nej, miičhä judíoshajxy xguiobiernähajpä.

³⁴Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pøn jaduhn xñämaayy. Tøgä miičhä mhamdsoo copcooty mnä'ä yajcojjiä.

³⁵Mänitä Pilato jadähooc yhadsóogumbä:

—Tiich nyajnajuø'øb. Ca'a yhøøchä Israelpäjäya'ay. Miichä mhamdsoo mägunáaxhøch miich tøø xyajnägoody møødä teedywiindsønhajxy. Tii jaduhn tøø mgädieey.

³⁶Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Høøch, cábøch yaa nduñ gobiernä hädaa yaabä naaxwiin. Cooch häxøpy nduñ, tøøchä nmoonsähajxy häxøpy xñäwa'añ. Cábøchä judíoshajxy häxøpy tøø xñä'ä mach. Cábøch yaa nduñ gobiernä.

³⁷ Mänitä Pilato miänaa<u>ñ</u>:

—Mduumbäda'a gobiernä. Mänitä Jesús miänaañ:

—Jexioo, túumbøch jaduhn. Høøch, nmädiáacypiøch ja'a tøyhajt hädaa yaabä naaxwiin. Páadyhøch yaa tøø nmiñ tøø nga'ay. Pønjaty ja'a tømiadia'agy mäbøjp, je'echä nmädia'agy xmiäbøjcäp.

38 Mänitä Pilato miänaañ:

—Pätiidä miich jaduhn mnänøømby ja'a tøyhajt.

Mänitä Pilato tiøjpädsøømgumbä. Mänitä judíoshajxy ñämaayyä:

—Høøch, cábøch yø'øya'ay tøø nhamdsoo hixy tøø nhamdsoo paady pø tøø quiädieey. ³⁹ Jii mijtsä mguhdujt jaduhn cooch mijts ja'a jäya'ay tu'ug nhøxmájtsämät ja'a pascuaxøøjooty. Nej, mmänaamb hajxy jaduhnä coo ja'a mgobiernähajxy nhøxmájtsämät.

⁴⁰Mänit hajxy møc yhadsooyy:

—iCa'a yø'øya'ay mhøxmach! iHøxmats ja'a craa Barrabáshajpä!

Paadiä Barrabás hänajty chumychäna'ay coo hänajty tøø mieech tøø pioty. Mänitä Pilato tiøjtägøøñä.

Mänitä Pilato ja'a Jesús yajwojpä. ²Mänitä soldado ja'a wädsatscorona hajxy yhädiuuñ. Mänitä Jesús ja'a quiuhduum piädáacäxä. Mänitä Jesús ja'a hucywyit yajnähgäjenøøyyä nebiä gobiernähajxy hänajty wyithatiän. Paadiä Jesús jaduhn tiuunä, neby hajxy hänajty ñä'ä wi'i ñäxi'iga'añ

ñä'ä wi'i ñäya'axa'añ. Paady hajxy hänajty ñä'ä wi'i ñäxi'iga'añ coo ja'a Pilato hänajty tøø miäna'añ coogä Jesús hänajty guiobiernähaty. ³Mänitä Jesús miäwiingoonä. Mänit ñäxiicä:

—iA poco miičh tuumb gobiérnäjä!

Mänitä Jesús tiägøøyyä coxhó'cäbä.

⁴Mänitä Pilato tiøjpädsøømgumbä. Mänitä judíoshajxy ñämaayyä:

—Nyajtøjpädsømáambiøch yø'øya'ay nebiä tøyhajt hajxy jaduhn mmøødhádät cooch tøø nhixy tøø nbaady coo tøø quia'a cädieey.

⁵Mänitä Jesús piadøjpädsøø<u>my</u> hucywyitmøød, coronamøød. Mänitä Pilato ñämaayy ja'a Israelpäjäya'ayhajxy:

—Xiids yø'øya'ay tøø tiøjpädsømy. ⁶Coo Jesús jaduhn yhijxä ja'a teedywiindsønhajxy møødä policíahajxy, mänit hajxy ñäyaaxøøyy:

—iMøjpahbétäts hajxy cruzcøxp! iMøjpahbétäts hajxy!

Mänitä Pilato miänaa<u>n</u>:

—Hamdsoo hajxy mmøjpahbédät. Høøch, cábøch jaduhn nmänalañ coo tøø quiädieey.

⁷Mänitä Israelpäya'ayhajxy yhadsooyy:

—Jaduhn højts nguhdujt myiñ coo yø'øya'ay ween yagho'ogyii je'eguiøxpä coo tøø miäna'añ coogä Dios Tieedyhaty.

⁸Coo Pilato jaduhn miädooyy, mänitä chähgøøbiøjcy. ⁹Mänitä Pilato ja'a Jesús miøødtøjtägøøñä. Mänitä miäyajtøøyy:

-Maa miich mjaanch tsooñ.

Pero cabä Jesús waamb miänaañ. ¹⁰Mänitä Pilato miänáangumbä:

—Nej, cábøch xñä'ägä hadsowa'añä. Nej, caj miičh mnajuø'øyä coočhä cuhdujt nmøødä coočh miičh nhøxmádsät, ó coočh miičh nyajmøjpahbedøød.

¹¹Mänit Jesús yhadsooyy:

—Coo Dios miičh cuhdujt häxøpy tøø xquia'a mo'oy, caj miičh ja'a cuhdujt häxøpy mmøødä maačh høøčhcøxpän. Paady miičh ja'a pojpä caj mjaty møødä quejee ja'a teedywiindsøn, ja'a høøch yaa tøø xyajméchäbä maa miičhä mwiinduumän.

¹²Mänit Pilato jia wiinmahñdyhajty nebiä Jesús yhøxmádsät. Pero mänitä Israelpäya'ayhajxy ñäyaaxøøguiumbä:

—iPø mmägu'ughajpy miich ja'a gobiernä César, caj miich yø'ø craa mhøxmádsät! Pøn jaduhn wi'i ñibiädáacäp nebiä gobiernän, je'edsä gobiernä César møøtnimiädsiphájtäp.

¹³Coo Pilato jaduhn miädooyy, mänitä Jesús miøødtøjpädsøømägumbä. Mänitä Pilato yhøxtaacy häñaabiejtcøxp maa hajxy hänajty xiøhdaacthatiän. Jue'e hänajty jim xiøhaty Gabata, hebreohayuuc-haamby. Je'eduhn ñänøømby "maa ja'a tsaa quiøøña'ayän." ¹⁴Tøø hänajty quiujyxiøøjø'øy. Hadsuujø'øwaambä pascuaxøø hänajty. Mänitä Pilato ñämaayy ja'a Israelpäya'ayhajxy:

—iXiidsä mgobiernähajxy!

¹⁵Mänit hajxy ñäyaaxǿøguiumbä:

—iWeen yho'ogy! iWeen yho'ogy! iNøcx hajxy møjpahbet!

San Juan 19 244

Mänit Pilato miänaañ:

—Nej, mmäná'anäp mijts jaduhnä coo mijts ja'a mgobiernä nmøjpahbéjtämät.

Mänit teedywiindsønhajxy yhadsooyy:

—César højts ngobiernähajpy. Ca'a wyiinghäna'cä.

¹⁶Mänitä Pilato Jesús yajcø'ødägøøyy maa ja'a Israelpähajxiän, coo Jesús miøjpahbedøød.

¹⁷Mänitä Jesús jim yajnøcxä maa jaduhn xiøhatiän "Maa ja'a Ho'ogyjiäya'aguiopcän." Gólgota jim xiøhaty hebreohayuuc-haamby. Yhamdsoo cruz je'e yajquejyquiaphajtä. ¹⁸ Ji<u>m</u>ä Jesús hoy miøjpahbedyii. Metscä jäya'ay jim miøjpahbéjtäbä Jesús ja'a ñähmøjc. Cujc ja'a Jesús quiuba'awøøyyä. 19 Mänitä Pilato yagjahyyä pu'uyhuungcøxp: "Jesús Nazaretpä, ja'a Israelpäjäya'ay ja'a guiobiernähajxy." Mänitä pu'uyhuung yajyujpahwa cruzcuhduum. ²⁰Tägøøghayuuc-haamby jaduhn yagjahyyä, møødä hebreo, møødä griego, møødä latín. Cajptmäwiingón Jesús miøjpahbejtä. Paadiä judíoshajxy nämay yajmädiaacy nebiä Pilato hänajty tøø yajyuugjaayiiyän cruzcøxp. Mänitä teedywiindsøn ja'a Pilato hajxy ñämaayy:

²¹—Cab hijty jaduhn yhahixø'øy coo jaduhn cu mjahy: "Ja'a Israelpäjäya'ay ja'a guiobiernähajxy." Jaduhn cu mjahy: "Nä'ä nibiädáacäp jaduhn nebiä Israelpäjäya'ay ja'a guiobiernähajxiän." ²²Mänitä Pilato yhadsooyy:

—Tøøch jaduhn njaay; cábøch nyajtägatsa'añ.

²³Coo Jesús hänajty tøø miøjpahbedyii, mänitä soldado ja'a Jesús ja'a wyit hajxy yajpädø'cä. Nämädaaxc ja'a soldadohajxy hänajty. Mänitä wit hajxy yajwa'xy cødu'ug. Jii Jesús ja'a yoñwit hänajty tu'ug. Tu'ugwit hänajty tøø quiojy; cab hänajty maa xiuyyä.

²⁴Mänitä soldadohajxy ñiñämaayyä:

—Cab jaduhn yhoyyä coo hädaa wit hajxy nhagøødsøøyyämät. Tsøg hajxy häyø'cäm. Pøn hädaa wit jaduhn cuhäyø'øgäp, je'e jaduhn je'ehådäp.

Mänitä soldadohajxy jaduhn jiaanch häyø'cy. Jaduhndsä Diosmädia'agy tiøjiajty maa jaduhn cujaay myiñan: "Xyajwá'xøch ja'a nwit hajxy; xquiuhäyø'cøch ja'a nwit hajxy jaduhn."

²⁵ Jimā Jesús ja'a tiaj hānajty tiāna'ay maa hānajty mādøyyä tøø miøjpahbedyiijān, chaadsä tiaj ja'a piuhdo'oxy, chaadsä María ja'a Cleofas ja'a tio'oxiøjc, chaadsä María Magdalena. Jimā Jesús ja'a miägu'ughajpä hānajty tu'ug tiāna'ay maa ja'a Jesús tiaj mādøyyän, ja'a Jesús hänajty jiaanch tehm chojpiä. ²⁶ Coo hajxy yhijxä ja'a Jesús, mänitä Jesús ja'a tiaj ñāmaayy:

- -Maam, hädaads mhuunghádäp.
- ²⁷Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpä ñämaayy:
- —Hädaads mdajhádäp, ja'a høøchä ndaj.

Mänit jiaanch tajnäbøjcy. ²⁸Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:

-Tødsøøyyäbøch.

Tøjiajt ja'a Diosmädia'agy jaduhn. Ñajuøøbiä Jesús hänajty coo hänajty tøø yhabejnä. ²⁹ Jimä texy hänajty tu'ug quiøøña'ay vinoxunmøød. Mänitä xo'od hajxy quiugonøøyy vinojooty. Cøjx je'e chomø'øy. Mänitä paxy hajxy yagjøjwøønøøyy ja'a xo'od. Mänitä Jesús ja'a xo'od hajxy yaghayuugøøyy. ³⁰ Coo Jesús ja'a vino miuu'cy, mänitä miänaañ: —Tøøds jaduhn miaañä.

Mänitä quiopc yagjänaannä. Mänit yho'nä.

³¹ Mänaa ja'a Jesús yho'oguiän, ja'a pascuaxøø hänajty tehm yhadsuujøøby. Cujaboom ja'a møjpascuaxøø hänajty jiada'añii, poo'xxiøøjooty. Jaduhndsä judíoshajxy hänajty quiuhdujthaty, cabä ho'ogyjiäya'ay hajxy hänajty jim yajmähmø'øy cruzcøxp ja'a poo'xxiøøjooty. Mänitä Israelpä ja'a Pilato hajxy hoy ñäma'ay coo soldado quiéxät weenä Jesús ja'a tiecyhajxy nøcxy tiøjjäxä neby hajxy paquiä yhó'ogät. Nägooyyä hajxy jaduhn yhó'ogät, mänit hajxy yajmänacøød cruzcøxp. 32-33 Mänitä Pilato ja'a soldado jiaanch quejxy. Coo ja'a soldadohajxy jim miejch, mänit hajxy yhijxy coo ja'a Jesús hänajty tøø yho'ogy. Cabä tiecy hajxy je'e ñä'ä tøjjä. Mänitä ñähmøjcpähajxy tiecytiøjjä nämetscä. Cahnä hajxy hänajty yho'ogy.

³⁴Mänitä Jesús quiaachmägumøøyyä cuhmdhaam. Soldado jaduhn tu'ug jatcøøyy. Mänitä nø'ty piädsøømy chaadsä nøø. ³⁵Høøch, tøyhájthøch jaduhn tøø nhixy. Páadyhøch mijts jaduhn nyajmädoyhaty neby hajxy jaduhn mmäbøgät. ³⁶⁻³⁷ Jecy hajxy jaduhn quiujahy Diosmädia'agyjiooty ja'a Jesúscøxpä: "Cabä piajc tiøjáanäxä." Jaduhn hajxy quiujahbiä ja'a Jesúscøxpä: "Wyiinhee'ppedaamby hajxy, ja'a hajxy hänajty tøø quiúmiäbä." Coo ja'a Jesús ja'a tiecy jaduhn quia'a jaanch tøjjäxä, coo jaduhn jiaanch cuuma, tøjiajt ja'a Diosmädia'agy jaduhn.

³⁸Tu'ugä jäya'ay hänajty jim chooñ Arimatea. José hänajty xiøhaty. Hamee'ch ja'a Jesús hänajty miøødnimiägu'ughadyii. Chähgøøbiä José ja'a judíos hänajty. Paadiä Jesús hänajty hijxwiinduum quia'a møødwädityii. Mänitä José ja'a cuhdujt hoy yajpädsømy maa ja'a Pilatän coo ja'a Jesús yajmänaca'añ cruzcøxp. Mänitä Pilato ja'a cuhdujt jiaanch yejcy. Mänitä José ja'a Jesús yajmänajcy cruzcøxp. 39 Mänitä Nicodemo ja'a perfume miämejch hii'xmajc kilo. Mäyäbicø'øy miämejch møødä mirra møødä áloes. Tøø hänajty jiegø'øy coo ja'a Nicodemo hänajty tøø yhuug hoobiä coods maa ja'a Jesúsän. 40 Mänitä José ja'a Jesús hajxy ñähbijty møødä Nicodemo. Jiibiä perfume hajxy yajmänähbidøøyy. Jaduhndsä judíoshajxy hänajty quiuhdujthaty. Perfumemänähbidø'øy ja'a ho'ogyjiäya'ay hajxy hänajty yajnaaxtägø'øy. 41 Jimä olivocam hänajty tu'ug mäwiingón maa ja'a Jesús hänajty tøø miøjpahbedyiijän. Jiibiä tsaajut hänajty tu'ug olivocamjooty wiinmøjtuum. Naamba'ay ja'a tsaajut hänajty.

Cahnä ho'ogyjiäya'ay hänajty jiiby piädaactsooñiinä. ⁴²Ja'a judíoshajxy, tsuu ja'a pioo'xxiøø hajxy hänajty yajtsohnda'agy. Cab hajxy hänajty quiuhdujthaty coo hajxy tii tiúnät ja'a poo'xxiøøjooty. Ja ween ja'a poo'xxiøø hänajty quia'a habaady, paadiä Joséhajxy quia'a näbaadøøyyä coo hajxy hoy jäguem cu yajnaaxtägøøyy. Paady hajxy jimiä ñä'ä pädaacy tsaajutjooty ja'a olivocamjootypä.

20 Cumaaxc, näxøø hänajty je'e. Mänitä María Magdalenahajxy jim ñøcxy maa ja'a tsaajutän, maa ja'a Jesús hänajty tøø ñaaxtägø'øyän. Cahnä hänajty hoy jiajjø'øgyñä. Coodsjuøøbyñä hänajty. Mänit hajxy yhijxy coo ja'a tsaa jim tøø jiøwa'ach juthaguuy.

Coo ja'a María yhijxy coo ja'a tsaa quia'a jimän juthaguuy, mänit wyiimbijty päyø'øguiä. Mänitä Simón Pedrohajxy piaatä chaadsä Jesús ja'a miägu'ughajpä, ja'a Jesús hänajty jiaanch tehm chojpiä. Mänitä María miänaañ:

—Tøø ja'a nWiindsønhájtäm hajxy xyajpädsøømäm tsaajutjooty. Cab højts nnajuø'øy pämaadä hajxy tøø piäda'agy.

³Coo ja'a Pedrohajxy jaduhn miädooyy, mänit hajxy jim ñøcxy päyø'øguiä maa ja'a tsaajutän. Mänitä María jadähooc pianøcxcumbä. ⁴Mänitä Pedro yhøxpäyø'cä. Jayøjp ja'a Pedro jiamiøød jim miejch maa ja'a tsaajutän. ⁵Mänit jiiby quiuwoodsøøyy tsaajutjooty. Mänitä wit yhijxy coo jiiby yhohxna'ay jutjooty. Pero cab jiiby tiehm tiägøøyy. Nä'ä cuhixøøyy

jaduhn. 6 Mänitä Simón Pedro høxhaam jiaac mejch. Tu'uda'aquiä jiiby tiägøøyy tsaajutjooty. Jaduhnä wit yhijxpä coo jiiby yhohxna'ay. ⁷Mänitä paayyä yhijxy, ja'a Jesús hajxy hänajty tøø yajcuhmäguítiäbä. Hawiing hänajty jim ñe'na'ay. ⁸Mänitä Pedro jiamiøød piadägøøbiä, ja'a hänajty jayøjp tøø miéchäbä. Mänitä paayyä yhijxpä coo hawiing ñe'na'ay. Paady jaduhn miäbøjcy coo ja'a Jesús hänajty tøø jiujypiøcy. ⁹Cahnä Diosmädia'agy hajxy hänajty hoy wyiinjuø'øyñä ja'a jecypiä maa jaduhn myiñän coo ja'a Jesús hänajty jiujypiøga'añ coo hänajty tøø yho'ogy. 10 Mänitä Pedrohajxy wyiimbijnä, ñøcxnä hajxy maa ja'a tiøjc-hajxiän.

¹¹Tøø ja'a María hänajty piaméjtscumbä høxhaam maa ja'a tsaajutän. Coo ja'a Pedrohajxy wyiimbijnä, mähmøøyy ja'a María jim nidiuhm. Wi'i jiøøby hänajty. Mänit jiiby quiuwoodsøguiumbä tsaajutjooty. ¹²Mänitä Diosmoonsä metsc yhijxy, ja'a tsajpootyptsohmbä. Haagä nähboobwit hajxy hänajty. Jiiby hajxy hänajty yhäña'ay maa ja'a Jesús hänajty tøø wyijtsna'ayän. Tu'jäya'ay hänajty yhäña'ay maa ja'a Jesús ja'a quiopc hänajty tøø quioonna'ayän. Y tu'jäya'ay hänajty yhäña'ay maa ja'a Jesús ja'a tiecy hänajty tøø quiajpna'ayän. 13 Mänitä María miäyajtøøwa:

- —Muuxy, tii coo mwi'i jiø'øy. Mänitä María yhadsooyy:
- —Tøøčhä nWiindsøn hajxy xyajpädsøømä. Pämaadä hajxy tøø piäda'agy.

¹⁴⁻¹⁵Tuunä María jaduhn ñä'ä hadsooyy, mänitä wia'wiimbijty.

Mänitä Jesús yhijxy. Jim hänajty tiäna'ay; pero cab jaduhn yhøxcajpy. Olivocamgüeendähajpä je'e yhajoodhajt. Mänitä Jesús miänaañ:

—Muuxy, tii coo mwi'i jiø'øy. Pøn mhøxtaaby.

Mänitä María yhadsooyy:

—Tsäguhm, pø miich tøø myajpädsømy, høøch hawáanäc maa tøø mbäda'agy nébiøch häyaa nøcxy nyajpädø'øgy.

¹⁶Mänitä Jesús yhadsooyy:

—iMaría!

Tuuṇä María jaduhṇ ñä'ä nämaayyä, mänitä wyiinhee'ppejty. Mänitä yhøxcajpy coo je'e Jiesúsä. Mänitä jaduhṇ miänaaṇ hebreohayuuc-haamby:

—iRaboni! —je'e jaduhn ñänøømby "Wiindsøn."

¹⁷Mänitä María ja'a Jesús jia mats jia mänenaañ. Mänitä Jesús miänaañ:

—Ca'ac'h xmiach. Cáhnøch jim nhoyña maac'ha nDeedian. Nøcxhøc'ha njamiøødhajxy hawáanac cooc'h jim nnøcxa'añ maac'ha nDeedian, maac'ha nDiosan. Jaana je'e mijts mDeedyhajpa mDioshajpa.

¹⁸Mänitä María ja'a Jesús ja'a jiamiøødhajxy hoy jiaanch näma'ay:

—Tøøch je'e nhixy, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä.

Mänit hajxy cøjx yhawáanäxä nebiaty ja'a María hänajty tøø ñäma'ayii.

¹⁹Coo quioodsøñä, mänitä Jesús ja'a jiamiøødhajxy ñiyhagøøyyänä. Hix, chähgøøby ja'a judíos hajxy je'e hänajty; paady hajxy ñiyhagøøyyä. Mänitä Jesús jiiby ñäguehxtøø'xy hagujc hawa'ads. Mänitä Jesús miänaañ:

—Mäguieppe hajxy. Ca'a hajxy tii mdajy mmay.

²⁰Mänitä Jesús yajcähxø'cy ja'a quiø'øjoot møødä quiaachhac maa hänajty tøø jiotiän. Coo hajxy yhijxy, mänit hajxy ñajuøøyy coo je'e Jiesúsä. Mänit hajxy xioondaacy. ²¹Mänitä Jesús miänaañ:

—Ca'a hajxy tii mdajy mmay. Nébiøchä nDeedy tøø xwyiinguexiän, jaanä jadúhnhøch mijts nwiinguexaambä.

²²Mänitä Jesús ñäbäxujy ja'a jiamiøødhajxy. Mänitä miänaañ:

—Wiingpøc ja'a Dioshespíritu hajxy. ²³ Høøch mijts ja'a mäjaa nmo'owaamby. Pønjaty mijts mhawáanäp coo Dios ja'a piojpä quiädieeyhajxy tøø yajnähwa'ach, pues tøyhajt jaduhn coo Dios tøø yajnähwa'ach. Pønjaty mijts mhawáanäp coo Dios tøø quia'a yajnähwa'ach, pues tøyhajt jaduhn coo Dios tøø quia'a yajnähwa'ach.

²⁴Majmetscjäya'ay ja'a Jesús hänajty tøø miøødwädity. Tu'ug hänajty xiøhaty Tomás, ja'a hajxy hänajty ñänøømbiä "Hametsc-huung." Mänaa ja'a Jesús ñäguehxtøø'xtsooñän jayøbajt, cabä Tomás hänajty jim. ²⁵Mänitä Tomás ñämaayyä ja'a jiamiøødhajxy:

—Tøø højts nhixy, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä.

Mänitä Tomás miänaañ:

—Mänítøch nmäbógät cooch ndehm yhíxät pø jaanch jot ja'a quiø'ø, coochä ngø'ø jiiby nhuuc tehm piädá'agät maa ja'a quiaachmøjc jiutän. Pø cabä, cábøch jaduhn nnä'ägä mäbøgät.

²⁶Cuductujxøø, jiibiä Jesús ja'a jiamiøødhajxy hänajty tøgóotiägumbä. Jiibiä Tomás hänajtypä. Tøø ja'a tøjc hajxy hänajty yhagøøguiumbä. Mänitä Jesús jiiby ñäguehxtøø'xcumbä hagujc hawa'ads. Mänitä miänaañ:

—Mäguieppe hajxy. Ca'a hajxy tii mdajy mmay.

²⁷ Mänitä Tomás ñämaayy:

—Tehm quiudsiiwø'øw yø'ø mgø'ø yaaby ngø'øjóotyhøch maa ja'a clavohaawän. Híjxägøch hädaa ngø'ø. Päda'ag yø'ø mgø'ø yaaby ngaachmøjc-høch. Miich, caj miich hijty mmäbøcy. Chaach miich nnämá'awät coo mmäbøgät.

²⁸Mänitä Tomás yhadsooyy:

—Míichhøch nWiindsønhajpy, nDioshajpy.

²⁹Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:

—Cooch miich tøø xyhixy, paady jaduhn mmäbøcy. Jootcujc hajxy je'e, ja'a hajxy tøø miäbøquiäbä, hóyhøch hajxy je'e tøø xquia'a ja hixy.

30 Madiu'u ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjätypä yajcähxø'cy ja'a jiamiøødä wyiinduumhajxy. Cab yam cøxiä quiujaayä hädaa librocøxp. Cujwa'xy je'e yam quiujaayä. 31 Paady yam quiujaayä neby hajxy jaduhn mmäbøgät coo Jesús ja'a Dios Tieedyhaty, coo Jesús je'e Miesíashaty, coo ja'a Dios jaduhn tøø quiexy. Coo ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy mmäbøjcät, mhídäp hajxy jim tsajpootyp cøjxta'axiøø.

Jadähooc ja'a Jesús yhíjxägumbä ja'a

jiamiøødhajxy jim mejypia'a ja'a xøhajpä Tiberias. ²Jimä Simón Pedrohajxy hänajty møødä Tomás, ja'a hajxy hänajty ñänøømbiä "Hametsc-huung", møødä Natanael ja'a Caná de Galilea tsohmbä, møødä Zebedeo yhuunghajxy, møød hajxy jaac nämetspä. Haagä Jesús ja'a jiamiøødhajxy jaduhn. ³Mänitä Simón Pedro miänaañ:

—Nøcxy nhuuc jaac hacxmach.Mänitä jiamiøødhajxy miänaañ:—Ween hajxy nnøcxäm.

Mänit hajxy jiaanch nøcxy mejypia'a. Mänit hajxy biarcotägøøyy. Mänit hajxy hoy jia hacxmadsa'añ. Tu'tsuhm hajxy jaduhn jia wädijty. Pero cab hajxy tii ñä'ägä paaty. ⁴Coo jiobøøyy, jimä Jesús hänajty tiäna'ay pu'uwiing. Pero cabä Jesús yhøxcajpä ja'a jiamiøødhajxy.

⁵Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:

—Mägu'ughajpädøjc, nej, cab hajxy tii tøø mnä'ägä paadiä.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Joom mägu'ughajpä, cab højts tii tøø nnä'ägä paady.

⁶Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:

—Päda'ag yø'ø mdsaay hajxy jimhaamby ja'a barcohahooyhaampiä pa'ahaam. Mänit hajxy jaduhn mbáadät.

Mänitä chaay hajxy jim jiaanch pädaacy. May ja'a hacx hajxy jiaanch tehm yaghadujcy. Cab hajxy hänajty miaya'añii coo ja'a tsaay hajxy hänajty jia wijtspädsøma'añ nøøjooty. ⁷Mänitä Pedro ñämaayyä ja'a Jesús ja'a jiamiøød, ja'a Jesús hänajty jiaanch tehm chojpiä:

—iJa'a nWiindsønhájtämhajxy yø'ø! 249 San Juan 21

Tuunä Pedro jaduhn ñä'ä mädooyy coo je'e Jiesúsä, mänitä wyitpägøøyy. Høxyø'øhuungmøød hajxy hänajty yhacxmach. Mänitä quiuhtøpxnajxy nøøjooty. Nøcxaamb hänajty pu'uwiing maa ja'a Jesúsän. ⁸ Ja'a jiamiøødhajxy, jiiby hajxy miähmøøyy barcojooty. Mejypia'a mäwiingón hajxy hänajty yhacxjoomy. Jaduhnäda'a ja'a mejypia'a hajxy hänajty tøø ñähgue'egy mägo'xmetro. Hujts ja'a tsaay ja'a hacx hänajty miøødä. Mänitä tsaay hajxy pawich yajnøcxy mejypia'a barcojooty. ⁹Mänit hajxy biarcopädsøømy. Mänitä juhñdy hajxy yhijxy coo jim wyi'i tioy pu'uwiing. Jimä Jesús hänajty yhacxtsa'ay. Jimä tsajcaagy hänaity yajcoonna'ay. 10 Mänitä Jesús miänaañ:

—Mämín ja'a hacx hajxy mejtstägøøg, ja'a hajxy tøø mmáchäbä.

¹¹Mänitä Pedro tiägóøguiumbä barcojooty. Mänitä tsaay pawich yajmejch mejypia'a. Mägo'x cu juxychägui'xmajtägøøg ja'a hacx hänajty jiiby tsaajiooty, haagä majatypä. Hujts ja'a tsaay hänajty, pero cabä hacx yajcøø'ch. ¹²Mänitä Jesús miänaañ:

—Minds hajxy cay.

Cab hajxy miäyajtøøyy pøn je'e. Tøø hajxy hänajty yhøxcapy coo je'e Jiesúsä. ¹³Mänitä Jesús ja'a jiamiøød ja'a tsajcaagy hajxy miooyy møødä hacxtsa'ay.

¹⁴Miädägøøghoocpä ja'a Jesús hajxy hänajty tøø yhixy mänaa hänajty tøø jiujypiøquiän.

¹⁵Coo hajxy quiaabiädøøyy, mänitä Jesús ja'a Simón Pedro ñämaayy: —Simón, Juan miičh mdeedyhajpy. Pønhøchäda'a xmiaas tsojp, yø'ø njamiøødhájtäm o miičh.

Mänitä Pedro yhadsooyy:

—Mnajuøøby miičh coočh miičh njuø'øy nebiä hajch nebiä puhya'ayän.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Yaghójcägøöhä nmeeghuunghajxy.

Ca'a mieeghuungä ja'a Jesús jaduhn tiehm ñänøøm. Je'eduhn ñänøøm coo ja'a Simón Pedro ja'a jäya'ayhajxy yajnähixø'øwät, ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy panøcxäbä. ¹⁶Mänitä Jesús miänáangumbä:

- —Simón, nej, xchójpøch miičhä. Mänitä Pedro yhadsooyy:
- —Mnajuøøby miičh coočh miičh njuø'øy nebiä hajch nebiä puhya'ayän.

Mänitä Jesús miänaañ:

- —Cueendähájtägøčhä nmeeghajxy.
- ¹⁷ Ja'a miädägøøghoocpä ja'a Simón Pedro ñämáayyägumbä:
- —Simón, nej, jaduhnch xjwiø'øyä nebiä hajch nebiä puhya'ayän.

Mänitä Pedro jiootmadiägøøyy coo miäyajtøøwa ja'a miädägøøghoocpä.

Mänitä Pedro yhadsooyy:

—Cøxiä miich mnajuø'øy. Mnajuøøby jaduhn cooch miich njuø'øy nebiä hajch nebiä puhya'ayän.

Mänitä Jesús miänáangumbä:

—Pues, yaghójcägøch ja'a nmeeghajxy. ¹⁸Tehm tiøyhájthøch miičh chaa nnämá'awät, coo hijty mdsucywiajyhatyñä, hamdsoo ja'a mwit hijty mbägø'øy. Mwädijp hijty maa ja'a mjoot San Juan 21 250

hijty choquiän. Pero coo hänajty tøø mmäjaanä, mänit mgø'ø mxajtøwa'añ. Mänitä wiinghäna'c ja'a mwit xyajpägø'øwa'añ. Mänit xyajnøcxa'añ maa ja'a mjoot hänajty quia'a tsoquiän.

19 Paadiä Jesús jaduhn miänaañ nebiä Pedro jaduhn ñajuø'øwät neby hänajty yagho'oga'añii, nebiä Dios ja'a miäjaa jaduhn yajcähxø'øgät ja'a Pedrocøxpä. Mänitä Jesús ja'a Pedro ñämaayy:

—Jam hajxy wädíjtäm.

²⁰Mänitä Pedro quioowiimbijty. Mänítøch xyhijxy cooöhä Jesús hänajty nbanøcxpä. Høøöh, Juánghøch høøöh. Høøöhä Jesús hijty xjiaanöh tehm chojp. Høøöh je'e häñaayy ja'a Jesús ja'a ñähmøjc mänaa højts ndsuugayyän. Høøöh jaduhn nyajtøøw: "Wiindsøn, pøn miöh jaduhn xyegaamb." ²¹Cooöhä Pedro xyhijxy, mänitä Jesús miäyajtøøyy:

—Wiindsøn, yø'øyá'ayäts, nej yø'øya'ay jiada'añ.

²²Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Ca'a myiichä mgüeentä yø'ø pø chójpiøchä njoot jaduhn coo yø'øya'ay hänajty jiinä coochä ngädaactägátsät. Pero miich, panøcxägøch ja'a nmädia'agy.

²³Mänitä mädia'agy jii wiädijty maa ja'a jäya'ayhajxiän ja'a Diosmädia'agy hajxy panøcxpä cóogøch tyijy nga'a ho'oga'añ. Pero cabä Jesús jaduhn miänaañ cóogøch nga'a ho'oga'añ. Nøm jaduhn miänaañ: "Ca'a myiichä mgüeentä yø'ø pø chójpiøch ja'a njoot jaduhn coo yø'øya'ay hänajty jiinä cooch ngädaactägátsät."

²⁴Høøch, Juánghøch høøch. Tehm tiøyhájthøch jaduhn tøø nhixy nébiøch chaa ngujaayän. Ñajuóøbiøchä njamiøødhajxy coochä tøyhajt nmøødä.

²⁵Madiu'u ja'a Jesús jaduhn jiaanch tuuñ. Cábøch yam cøxiä tøø ngujaay. Cooch häxøpy cøxiä tøø ngujaay, cabä ndijy hädaa naaxwiimbä miädøyhádät. Amén.

Mägu'ughajpä Teófilo, mänáajøch miičh jayøbajt nnäjaayø'øyän, mänítøch ngøxy cujahy nebiatiä Jesús yaa wiädijty hädaa yaabä naaxwiin, møød nebiaty yajnähixøøyy, ²⁻⁴mänaa jaduhn tiägø'øyän wädijpä høxtä coonä hänajty ñøcxtägatsa'añ tsajpootyp. Cahnä Jesús hänajty yho'ogyñä, tóøyyämä jiamiøød hänajty wyiinguexy coo miädia'agy yajwá'xäxät wiinduhmyhagajpt. Coo Jesús yho'cy, mänit jiujypiøjtägajch. Coo Jesús jaduhn yhijxä ja'a jiamiøødhajxy, jaduhnä tøyhajt hajxy miøødhajty coo Jesús hänajty tøø jiaanch jujypiøjtägach. Coo Jesús jaduhn jiujypiøjtägajch, mänitä jiamiøød jiaac møødwädijty juxychägui'xxøø. Jaduhnä Jesús hänajty yajnähixø'øy coo Dios hajxy xyhanéhmäm ja'a miøcmäjaahaam. Coo juxychägui'xxøø yhabejty, mänitä Jesús ja'a jiamiøød miøødhamugøøyy maa tun hänajty xiøhatiän Olivostún. Mänitä Jesús tiägøøyy hanehmbä ja'a Dioshespíritu miäjaahaam. Mänit miänaañ:

—Coo hajxy jim mnøcxtägátsät Jerusalén, cab hajxy jim mdsohndägátsät. Jim hajxy jaduhn mjøbhíxøt cooch mijtsä nDeedy ja'a yhEspíritu xyajnäguéxät nej mijts tøø nnäma'ayän. Tøøch mijtsä nDeedy xyhuuc yajwiinwaanøøbiä coo hajxy jaduhn xyajnäguexa'añ. ⁵Ja'a Juan, nøøhaam hijty miäyajnäbety. Tøyhajt jaduhn. Pero jaboom juxtøpc mijtsä Dios ja'a yhEspíritu xjiaanch yajnäguexa'añ. Ja'a yhEspírituhaam hajxy jaduhn xyajnäbeta'añ —nømä Jesús ja'a jiamiøød ñämaayy, ja'a hajxy hänajty tøø yhamugó'øyäbä.

⁶Mänitä Jesús miäyajtøøwä:

—Wiindsøn, nej, jaduhn miich tøø mwiinmahndyhatiä coo højtsä nmädsip mga'a yajmäjädáacnädä, højts judíos, møød coo højtsä nhamdsoo mägunaax ngobiernähájnät.

⁷Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Ja'a nDéedyhøčhä tøyhajt møød mänaa jaduhn yajtøjiada'añ nej mijts myajtøyyän. Je'e cuhdujt nidiuhm møød coo jaduhn yajtøjiádät. Pero mijts, caj yhahixø'øy coo mijtsä tøyhajt mmøødhádät. ⁸Coo mijtsä Dioshespíritu xñägädá'agät, mänitä mäjaa hajxy xmio'owa'añ. Mänítøch hajxy jim xmiädiá'agät Jerusalén coočh tøø njujypiøjtägach, hóyhøch

Hechos 1 252

hänajty tøø nja ho'ogy. Møød jim hajxy xmiädiáacpät Judea-naaxooty, møød jim Samaria-naaxooty, møød jim wiinduhmyhagajpt høxtä mäduhmitiä cajpt quiugøxø'øyän.

Mänitä Jesús miädiaacpädøøyy. Jimä Jesús hänajty wyiinhee'ppedyii ja'a jiamiøødhajxy, mänitä Jesús nä'ä nägoobä chajpejty. Mänit hoy tiägø'øy jocjooty. Mänitä Jesús yhijxtägooyyä ja'a jiamiøødhajxy. ¹⁰ Jim hajxy hänajty chajheebyñä, mänitä jäya'ayhajxy metsc ñäguehxtøø'xy jim maa Jesús ja'a jiamiøødä wyiinduumhajxiän. Nähboobwit hajxy hänajty nämetsc. ¹¹ Mänitä Jesús ja'a jiamiøødhajxy ñämaayyä:

—Mägu'ughajpädøjc, jim hajxy mdsooñ Galilea maa Jesús chooñän. Mijtsä mmägunaax yø'ø. Quipxy hajxy hijty mmøødwädity. Ca'a hajxy mwi'i yuugheeby. Ca'a hajxy mwi'i tiajy mwi'i miay. Tøø Jesús jaduhn ñøcxnä tsajpootyp. Pero coo yhabáadät, mänit jaduhn wyiimbijtägatsa'añ neby hajxy tøø mhijxnøcxiän.

12 Mänitä Jesús ja'a jiamiøødhajxy jim chohm maa tun hänajty xiøhatiän Olivos. Mänit hajxy nøcxy Jerusalén. Tu'kilómetro hänajty jiäguemä. 13 Jue'e Jesús ja'a jiamiøødhajxy hänajty xiøhaty: Pedro, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Simón ja'a Celote, møødä Judas. Nämetsc hajxy hänajty xiøhaty Santiago. Judas ja'a piuhya'ay je'e ja'a tu'jäya'aybä. Alfeo ja'a Judas ja'a tieedyhajxy hänajty xiøhaty.

14 Naxy hajxy hänajty yhamugø'øy

Diospa'yaaxpä nägøxiä, näguipxy møødä Jesús ja'a tiaj María, møødä Jesús ja'a piuhya'ayhajxy, møødä to'oxiøjc-hajxy, ja'a Jesús hänajty quipxy tøø piawädityíijäbä.

¹⁵Cujaboom cumaaxc, mänitä mäbøjpädøjc-hajxy yhamugøøyy. Nämägo'x-cu-ii'x hajxy hänajty. Mänitä Pedro tiänaayyø'cy. Mänit miänaañ:

¹⁶⁻²⁰—Mägu'ughajpädøjc, jéquiänä David quiujahy salmosjooty ja'a Judascøxpä, nebiatiä Dioshespíritu ñajtscapxøøyyä: Pactsacä tiøjc jiada'añ; caj pøn jim chäna'awaannä. Ja'a Judas ja'a tiøjc jaduhn nänøømäxä. Jaduhn jim miänaambä coogä Judas wiingjäya'ay hänajty ñähduundu'uda'añii. Jaanëh tøjiajt jaduhn ja'a Judascøxpä nebiatiä David jecy quiujahyyän. Näguipxy højtsä Judas hijty xmiøødwädíjtäm. Näguipxy højts hijty xmiøødtuunmújcäm. Mänitä Judas wyiinmahñdyhajty coo Jesús ñähdúgät. Mänitä Judas ja'a jäya'ay wioomejch maa Jesús hänajtiän, ja'a Jesús hajxy hänajty madsaambä. Coo Judas jaduhn haxøøg jiatcøøyy, mänit miäjuuyyä. Mänitä naax hoy jiuy. Mänit hoy quiuhgahnaxy cuhmänac. Coo mioxtsäbijty, mänitä tyiinch yhøxhänøømbädsøømy. Coo jäya'ayhajxy jaduhn miädoyhajty, ja'a hajxy hänajty jim tsänaabiä Jerusalén, coo ja'a Judas hänajty tøø yho'ogy, mänitä naax hajxy yajxøbejty Acéldama, ja'a Judas hänajty tøø jiúyyäbä; jaduhn miädia'agytiägø'øy yhamdsoo hayuuc-haambyhajxy, Nø'ñaax.

253 Hechos 1, 2

21-22'Jii højtsä
nmägu'ughajpähájtäm, näguipxy
hajxy tøø xmiøødwädíjtäm
mänaa Jesús hijty jiijän, mänaa
Juan ja'a Jesús yajnäbetiän,
høxtä coo Jesús chajpejty cøxp.
Hahixøøby jaduhn coo hajxy
tu'jäya'ay nwiinguéjxämät, ja'a
Judas nähduundu'udaambä.
Näguipxiä mädia'agy hajxy
xmiøødyajwá'xämät coo Jesús tøø
jiujypiøcy —nømä Pedro miänaañ.

²³Mänitä jäya'ay metsc ñänøømä. Tu'ug hänajty xiøhaty Matías. Jatu'ugpä, tägøøgtu'u hänajty xiøhaty: José, Barsabás, Justo. ²⁴Mänitä Pedrohajxy tiägøøyy Diospa'yaaxpä:

—Teedy, miičh mnajuøøby neby højts nägøxiä nwiinmahñdyhatiän. Højts hawáanäc mädyii miičh tøø mwiimbiy hädaahajxy nämetspä, ²⁵ mädyiibä Judas jaduhn nähduundú'udäp. Coo Judas jaduhn quiädiehy, paadiä tiuung yajtägooyy. Paady jiiby yhädaacy haxøøgtuum —jaduhnä Dios hajxy pia'yaaxy.

²⁶Mänit hajxy yhäyø'cy suertehaam mädyii hänajty tuungtägø'øwaamb. Mänitä Matías piaatä. Mänitä Matías hajxy quiumaayy, ja'a hajxy hänajty nämajtu'ugpä.

Coo Pentecostés-xøø yhabaaty, mänitä mäbøjpädøjc-hajxy nägøxiä yhamugøøyy. ²Jiiby hajxy hänajty tøgooty yhäña'ay. Mänit hajxy miädooyy nebiä poj yhamuuyän coo møc piojy. Cøxp jaduhn chohndaacy. Møc jiiby yhawaandsøøyy tøgooty. ³Mänit hajxy nägøxiä ñägädaacä

hanidiuhmjaty ja'a Dioshespíritäm. Jaduhn hänajty quiähxø'øgy nebiä tootsän, nebiä jøønhaayän. ⁴Mänit hajxy nägøxiä yhadägøøyyä jioottägøøyyä ja'a Dioshespíritäm. Mänit hajxy tiägøøyy mädiaacpä wiinghayuucjaty. Ja'a Dioshespíritu hänajty jaduhn yajmädiaacp.

⁵Tøø judíoshajxy hänajty nämay miech Jerusalén xøøhajpä. Wiinduhmyhagajpt hajxy hänajty chooñ. Paady hajxy miejch Jerusalén xøøjooty, quiudiunaambiä quiuhdujt hajxy hänajty jaduhn neby hajxy hänajty quiuhdujthatiän. 6-7 Coo judíoshajxy miädooyy coo poj hänajty møc yhamuuy jiiby tøgooty maa mäbøjpädøjc-hajxy hänajty tøø yhamugø'øyän, mänitä judíoshajxy jiiby tiøjtägøøyy. Coo judíoshajxy jaduhn miädooyy coo mäbøjpädøjc-hajxy hänajty quiapxy miädia'agy wiinghayuucjaty, mänitä judíoshajxy wyiinjuøøyy yhamdsoo hayuuc-haamby neby hajxy hänajty miädia'aguiän majaty hajxy hänajty chooñ wiinduhmyhagajpt. Coo hajxy jaduhn miädooyy, mänit hajxy jiaančh tehm yagjuøøyy nägø'ø nädecypiä. Mänit hajxy ñiñämaayyä:

—Yø'ø jäya'ayhajxy xiiby capxpä mädiaacpä, haagä Galilea yø'ø hajxy chooñ. ⁸Tii hajxiäda'a coo tøø nmädóowäm nebiaty hajxy cøjwiinghayuuc tøø nmämín tøø nmäga'awøøyyäm. ⁹Hix, wiinduhmyhagajpt hajxy ndsóhnäm, Partia, Media, Elam, Mesopotamia, Judea, Capadocia, Ponto, Asia, ¹⁰Frigia, Panfilia, Egipto, møød jim Libia, Cirene Hechos 2 254

mäwiingón. Høxtä Roma hajxy näje'e ndsóhnäm, 11 møød Creta, møød Arabia. Näje'e hajxy judíos nmämín nmäga'awóøyyäm. Näje'e ja'a judíos quiuhdujt wyiinmahñdy hajxy tøø njøjpøgóøyyäm neby hajxy quiuhdujthatiän. Coo yø'ø Galileabä-jäya'ayhajxy jaduhn tøø quiapxy tøø miädia'agy wiinghayuucjaty nebiatiä Dios ja'a hoy-yagjuóøñäbä tøø yajcähxø'øgy, jaduhn hajxy tøø nwiinjuóøyyäm ja'a nhamdsoo hayuuc-haamby cøjwiinduum —nømä judíoshajxyñiñämaayyä.

¹²Coo judíoshajxy jaduhn wyiinjuøøyy ja'a yhamdsoo hayuuc-haamby, paady hajxy jiaanch tehm yagjuøøyy nägø'ø nädecypiä. Mänit hajxy ñimiäyajtøøwä:

—Tii yø'ø jäya'ayhajxy coo quiapxy coo miädia'agy wiinghayuucjaty, yø'ø hajxy tsohmbä Galilea.

¹³Mänit hajxy näje'e yhadsooyy xi'igy hanähaty:

-Múucäp hajxiäda'a.

14-15 Mänitä Pedrohajxy tiänaayyø'cy møødä jiamiøødhajxy ja'a nämajtu'ugpä, ja'a hajxy hänajty jaduhn Dioswiinguexypä. Mänitä Pedro møc tiägøøyy mädiaacpä:

—Mägu'ughajpädøjc, nägøxiä hajxy njudíoshájtäm mäduhñtiä hajxy yaa nyajpáatäm, mäduhñtiä hajxy jäguem mdsooñ, møød mijts yaa tsohmbä Jerusalén. Näje'e mijts mmäna'añ cooc tyijy højts nmu'ugyii. Pero cab jaduhn tiøyyä. Cab jaduhn pøn yhu'ugy jopyñä. ¹⁶Coo hajxy tøø mhixy tøø mmädoy coo højts tøø ngapxy

tøø nmädia'agy wiinghayuucjaty, jaanch tøjiajt jaduhn nebiä Joel jecy quiujahyyän ja'a Dioscøxpä. Diosquexiä Joel hänajty. Jaduhnä Joel jecy quiujahy:

¹⁷ Jaduhnä Dios miänaan. Coo hänajty yhabaadaannä coo naaxwiimbä hänajty wyiimbidaannä,

mäníthøčhä nhEspíritu
nguexa'añ maa jäya'ayhajxy
nägøxiän, mäduhñtiä hajxy
yaa yhity hädaa yaabä
naaxwiin.

Y mijtsä mnøøx mmajc-hajxy, mäníthøčhä nmädia'agy hajxy xyajwa'xaa<u>n</u>ä.

Ja'a høxcujc-häna'c-hajxy, hoy-yagjuøøñäjátyhøch hänajty nyajwiinhixa'añ.

Jaanä jaduhnä majjäya'adiøjc-hajxypä, nyajcuma'awáambiøch hajxy hänajty hoy-yagjuøøñäjaty.

¹⁸ Coo hänajty yhabaada'añ, mäníthøchä nhEspíritu nyajnäguexaambä ja'a nmoonsähajxy, ja'a ya'aybä, ja'a to'oxypä.

Mäníthøchä nmädia'agy hajxy xyajwa'xáanäbä.

¹⁹ Nyajcähxø'øgáambiøchä hijxtahnd hoy-yagjuøøñäjatypä jim tsajtcøxp møød hädaa yaabä naaxwiin.

Hochähgøøñäjátyhøch jaduhn nyajcähxø'øga'añ nebiä nø'tiän, nebiä jøønän, nebiä jøønjocän.

²⁰ Wiingoodsø'øwaambä xøø hänajty.

Ja'a po'o, tsapts hänajty yhana'añ nebiä nø'tiän.

Ja ween hänajty quia'a habaadyñä coochä naaxwiimbä nyajwiimbidaannä, coochä nHuung Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa vaabä naaxwiin. Mänitä jäya'ayhajxy nägøxiä yajtøyhajtyega'añii. Jadúhnhøčhä nmøcmäjaa hänajty nyajcähxø'øga'añ. ²¹ Pønjatiä Jesucristo hänajty capxpaadaamb, je'e hänajty hodiuum mähmø'øwaamb. nømä Dios miänaañ. Jim jaduhn myiñ maa Joel jecy quiujahyyän.

²²'Mijts israelitas, huuc hamädoowhit hajxy hoy. Mnajuøøby hajxy jaduhn coo Dios ja'a Jesús ja'a Nazarettsohmbä wyiinguejxy coo jii tiúnät maa mijtsän. Madiu'u ja'a Jesús hijxtahnd yajcähxø'cy hoy-yagjuøøñäjatypä maa mijtsä mwiinduumhajxiän. ²³Tøø Dios hänajty yajnähdijy coo mijtsä Jesús mmádsät. Mänitä cahwiindøyhäna'c hajxy hoy myajcø'ødägø'øy. Mänitä Jesús hoy miøjpahbedyii cruzcøxp. Mänit yho'cy. 24 Pero mänitä Dios ja'a Jesús yagjujypiøjtägajch. Jaduhnä Dios hänajty tøø miäna'añ coogä Jesús tsipcøxp jiujypiøgät. ²⁵Hix, jaduhnä David jecy miädiaacy ja'a Jesúscøxpä:

Nnajuøøbiøch jaduhn cooch homiänaajä xpiuhbety.
Homiänaajöch jaduhn xcwieendähaty, jaduhnhøch pøn xquia'a hadsähgø'øwøt.

26 Páadyhøch jootcujc njaanch tehm ñijiäwø'øyii.
Páadyhøchä Dios jootcujc nba'ya'axy.

Cábøchä nho'og ndsähgø'øy je'eguiøxpä coochä njuøhñdy nbäda'agy maa Diosän.

²⁷ Xyagjujypiøgáambøch miich jaduhn.

Cábøch miičh jiiby jutjooty xyajmähmø'øwa'añ coočh jiiby nbú'udsät,

je'eguiøxpä cooch miich xyHuunghaty.

²⁸ Xyagjugyhadáambøch miich cøjxta'axiøø nej miich homiänaajä mjugyhatiän.

Cooch miich jaduhn xmiøødhida'añ tehngajnä, páadyhøch jootcujc nnijiäwø'øwa'añii.

²⁹Mänitä Pedro miänáangumbä:

-Mägu'ughajpädøjc, nmøødhájtämä tøyhajt hajxy jaduhn coo David jaduhn jecy quia'a nimiädiaacä hamdsoo. Hix, coo David jecy yho'cy, mänit hoy ñaaxtägø'øy. Jiiby jaduhn yhityñä jutjooty høxtä jäda'anäbaadyñä. ³⁰Coo David jaduhn jecy miädiaacy, ñajuøøby hänajty jaduhn coo yhapä yhoc hänajty tu'ug wyiinguexáanäxä ja'a Diósäm, møød coo hänajty yhane'emaambä nebiä David jecy yhanehmiän. Tøøyyämä Dios hänajty miäna'añ coo hänajty yajtøjiada'añ coo David ja'a yhapä yhoc hänajty tu'ug wiindsøn tiuna'añ. 31 Jaduhnä David tøyhajt jecy miøødhajty coo Dios ja'a wyiinguexypä yagjujypiøga'añ coo hänajty tøø yho'ogy, møød coo hänajty quia'a mähmø'øwa'añ jutjooty, møød coo ñi'xä quiopc hänajty jiiby quia'a pu'uda'añ. ³² Ja'a Jesúscøxpä David jecy miädiaacy coo Jesús

Hechos 2 256

hänajty jiujypiøjtägatsa'añ. Tøø højts nhamdsoo hixy coo jiaanch jujypiøjcy. 33 Mänitä Jesús jim miøjyaaxä maa Tieediä wyiinduumän. Mänit ñämaayyä coo jim yhøxtá'agät maa Tieediä yhahooyhaampiän. Mänitä Jesús jaa Tieediä yhEspíritu miooyyä nebiä Tieedy hänajty tøø yajwiinwaanø'øyiijän. Mänitä Jesús ja'a Tieediä yhEspíritu yaghawa'xøøyyä. Je'e hajxy jaduhn tøø mhixy tøø mmädoy. 34 Ja'a Jesúsäts jim møjyaaxä tsajpootyp, ca'a Diavitä. Hix, jaduhnä David jecy miänaambä:

Ja'a høøchä nWiindsøn, je'e jaduhn nämaayyä ja'a Tiéediäm:

"Min yaa häña'aw maach nhahooyhaampiän.

35 Nmo'owáambiøch miičh cuhdujt jaduhn coo mmädsip mga'a yajmäjädá'agät." Jaduhnä Dios ja'a yHuung ñämaayy.

³⁶Mänitä Pedro miänáangumbä:

—Jaduhnds je'e, ja'a Jesús, ja'a mijts mmøjpahbéjtäbä cruzcøxp, je'e ja'a Dios jaduhn wyiinguejx coo hajxy nWiindsønhájtämät, coo hajxy xyajnähwáatsämät. Tøyhajt jaduhn. Hahixøøby jaduhn coo hajxy nägøxiä mmäbøgät ja'a Jesúscøxpä, mijts israelitas. Ca'a hajxy mga'a mäbøcy —nømä Pedro miänaañ.

³⁷ Ja'a jäya'ayhajxy hänajty jiiby hamädoowhijpä, coo hajxy jaduhn miädooyy, mänit hajxy tiägøøyy tajpä maabiä hoyhoy. Mänitä Pedrohajxy ñämaayyä møødä jiamiøødtøjc:

—Mägu'ughajpädøjc, neby jaduh<u>n</u> yhahixø'øy højts ngudiúnät.

³⁸Mänitä Pedro yhadsooyy:

—Najtshixø'øw ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy. Jøjpøgøøyyä ja'a Dios ja'a quiuhdujt hajxy. Näbet hajxy ja'a Jesucristocøxpä. Jaduhnä Dios ja'a mbojpä mgädieeybä hajxy xyajnähwáatsät. Jaduhnä yhEspíritu hajxy xmióobiät. 39 Pønjatiä Dios ja'a nWiindsønhájtämbä miøjyaaxyp, jé'egädsä piojpä quiädieeybä yajnähwáatsäxäp, jé'egädsä Dios yhEspíritu mio'owaamby, møød mijts, møødä mhap møødä mhoc-hajxy, møød pønjaty jäguem tsänaaby. Jaduhn hajxy xyajwiinwaanóøyyäm nømä Pedro miänaañ.

⁴⁰ Madiu'ujä Pedro jiaac mädiaacy. Mänit jiaac tehm miänaañ:

—Yø'ø cahwiindøjiäya'ayhajxy, ca'a hajxy tehngajnä mbahixy neby hajxy quiuhdujthatiän, coo hajxy jaduhn mnä'ä padägóyyät —nømä Pedro miägapxy yhanehmy.

⁴¹ Mänitä Pedro miädia'agy miäbøjcäxä nädägøøgmil-jäya'ay. Mänit hajxy hoy nägøxiä ñäbety. ⁴² Hamuumdu'joot hajxy hänajty miäbøcy nägøxiä neby hajxy hänajty yajnähixø'øyiijän ja'a apóstoldøjcäm. Naxy hajxy hänajty yhamugø'øy tsajcaagyquiaamiujpä, møød hajxy hänajty Dyiospa'ya'axy. Tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy hajxy hänajty yhity. Hamiñ haxøpy hajxy hänajty ñibiuhbedyii.

43 Madiu'ujä apóstoldøjcø hijxtahnd hajxy hänajty yajcähxø'øgy hoy-yagjuøøñäjaty. Jiaanch tehm yagjuøøbiä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty neby hajxy hänajty yhixiän.

257 Hechos 2, 3

44 Tu'ugmädia'agy hajxy hänajty yhity mäduhñtiä hajxy hänajty miäbøcy. Yajtuunmujpy hajxy hänajty tijaty hajxy hänajty miøød. 45 Mänit hajxy nägøxiä tiägøøyy too'pä tijaty hajxy hänajty miøød. Pønjatiä xädø'øñ hänajty yajmaajiajp, mänitä xädø'øñ hajxy hänajty mio'oyii mäduhnjaty hajxy hänajty yajmaajiaty. 46 Jabom-jabom hajxy hänajty yhamugø'øy maa møjtsajtøjcän Diospa'yaaxpä. Jootcujc hajxy hänajty quiaamiucy yhuucmucy maa yhamdsoo tøjc-hajxiän. Hojioot hajxy hänajty miøød. 47 Wyiingudsähgøøbiä Dios hajxy hänajty. Møødä cu'ug hajxy hänajty wyiingudsähgøøbiä. Jabom-jabomä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty yajmayø'øyii ja'a Diósäm. Jaduhn hajxy hänajty yajnähwa'achii.

Tu'ugxøøbä Pedrohajxy hänajty ñøcxy tsajtøgooty møødä Juan. Mänacyxiøø hänajty je'e. Jaduhn hajxy hänajty quiuhdujthaty jabom-jabom coo hajxy mänacyxiøø Dyiospa'ya'axy. ²Jimä pa'amjäya'ay hänajty tu'ug yhäña'ay maa tsajtøghaawän. Tecymia'adä mähdiøjc hänajty tøø myiñ tøø quia'ay. Jabom-jabom hänajty jim yajmečhii maa tsajtøjcän xädø'øñyujwaambä. Jim hänajty jabom-jabom ñajtshäña'awø'øyii maa tsajtøghaawän, ja'a hänajty xøhajpä ja'a yajxonbä. Pønjaty hänajty jiiby tägøøby, mänitä xädø'øñ hajxy hänajty miäyujwa'añii ja'a pa'amjäya'ay. ³Coo Pedrohajxy hänajty jiiby tiøjtägø'øwa'añ tsajtøgooty, mänit hajxy yhijxä ja'a

pa'amjäya'ay. Mänitä xädø'øñ hajxy miäyujwaanä. ⁴Mänitä Pedro ja'a mähdiøjc ñaaxcuheebøøyy maa hänajty yhäña'ayän. Mänitä Pedro miänaañ:

—Højts wiinhee'ppéjtäc.

⁵Mänitä Pedrohajxy jiaanch wiinhee'ppejtä. Jaduhnä mähdiøjcä yhaa jioot hänajty yagjaty coo xädø'øñ hänajty mio'owa'añii. ⁶Mänitä Pedro miänáangumbä:

—Cab højtsä xädø'øñ nnä'ä møødä tii højts miich nnä'ä mó'owäp. Pero ndunaamby højtsä mayhajt maa miichcøxpän. Jaduhn højts miich nnäma'ay coo mbädø'øgät, coo myo'oyø'øgät. Ja'a Jesucristocøxpä højts miich jaduhn nnäma'ay, ja'a hijty jim tsohmbä Nazaret.

⁷⁻⁸Mänitä Pedro ja'a mähdiøjcä yhahooguiø'ø miajtsä. Mänitiä ja'a mähdiøjcä tiecy miøgøøyy møødä tiecy-yo't. Coo Pedro wyidsø'cy, mänitä pa'amjäya'ay tiøpxø'cy. Mänit yo'oyø'cy. Mänitä Pedrohajxy jiiby miøødtøjtägøøyyä tsajtøgooty. Tøpxäp júhyyäp ja'a craa tiøjtägøøyy, ja'a hänajty tøø miøcpøquiäbä. Mänit tiägøøyy Dioscapxpaatpä. ⁹ Jiibiä jäya'ayhajxy hänajty nämay tsajtøgooty. Mänit hajxy yhijxy coo craa hänajty yo'oy, møød coo Dios hänajty quiapxpaady. ¹⁰ Mänitä craa yhøxcajpä coo hänajty je'e jie'ejä, ja'a hänajty jim tøø xiädø'øñyujwá'añäbä maa tsajtøghaawän, ja'a hajxy hänajty tyijpiä ja'a jaanch tehm yajxonbä. Mänitä jäya'ayhajxy jiaanch tehm yagjuøøyy nägø'ø nädecypiä coo craa hänajty tøø miøcpøcy.

¹¹Jimä Pedrohajxy hänajty tiäna'ay maa hajxy hänajty tyijjiän Hechos 3 258

Pórtico de Salomón, møødä Juan, møødä craa ja'a hänajty tøø miøcpøquiäba. Cabä Pedrohajxy hänajty piuhwa'adsa'añii. Mänitä jäya'ayhajxy jim ñøcxøøyy yagjuøøyyäp maa Pedrohajxy hänajty tiäna'ayän. 12 Coo Pedro jaduhn yhijxy coo jäya'ayhajxy hänajty yagjuø'øy, mänitä jäya'ay ñämaayy:

—Mägu'ughajpädøjc, israelitadøjc, tii hajxy jaduhn coo mwi'i yagjuø'øy. Tii højts jaduhn coo xwyi'i yheeby. Coo hädaa craa tøø miäbøcy ja'a Jesúscøxpä, paady jaduhn tøø yo'oyø'øgy, ca'a jie'eguiøxpä coo højts mäjaa nmøødä, ni quia'a je'eguiøxpä coo højtsä Dios hoy nwiingudsähgø'øy. 13-15 Jue'e hajxy jecy nhaphájtäm ndeedyhájtäm, ja'a Abrahamhajpä, møødä Isaac-hajpä, møødä Jacobhajpä. Wyiingudsähgøøbiä Abraham ja'a Dios hajxy hänajty jegyhajty. Pero coo Dios ja'a yHuung Jesús yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin, cab hajxy mwiingudsähgøøyy. Mänit hajxy hoy mmach. Mänitä tuungmøødpä hajxy hoy myajcø'ødägø'øy. Mänitä Pilato ja'a Jesús jia yaghøxmadsaanä. Pero mijts, caj mijts jaduhn mmänaañ coo Jesús yhøxmadsøøjät, hoyyä Jesús tii pojpä tii cädieey hänajty quia'a jagä møødä. Mänit mijtsä haxøøghäna'c mnä'ägä nähdujcy coo yhøxmadsøøjät, ja'a hänajty tøø jiäya'ay-yaghó'oguiäbä. Mänit hajxy mmänaañ coo Jesús yagho'ogóøjät. Coo Jesús jaduhn yho'cy, xyajnähwáatsäm hajxy jaduhn; jaanä jaduhn hajxy

xyagjugyhadáanām cøjxta'axiøø neby je'e jiugyhatiān. Mänitä Dios ja'a Jesús yagjujypiøjtägajch. Jaduhnā Dios ja'a Jesús yajmøjtägøøyy. Coo Jesús hänajty tøø jiujypiøcy, mänit højts nhijxy, paady højts tøyhajt jaduhn nmøødä. ¹⁶Hoorä, hädaa craa, mnajuøøby hajxy hijty coo hijty tiecymia'adä. Mhíjxnäp hajxy jaduhn coo tøø choocnä. Paady tøø cho'ogy coo tøø miäbøcy ja'a Jesúscøxpä, coo Jesús møcmäjaa miøødä, møødä møccuhdujt.

¹⁷'Mägu'ughajpädøjc, huuc mädow hajxy. Nnajuøøbiøch jaduhn coo mijts hänajty mga'a najuø'øy coo Jesús Dyioswiinguexiä, paady hajxy myajyagho'cä. Ni ja'a mwiindsønhajxy hänajty quia'a najuø'øy coo je'e Dyiosquexiä. ¹⁸ Jéquiänä Dios ja'a profetadøjc ñajtscapxøøyy coo Mesías hänajty tsipcøxp yho'oga'añ, ja'a Dios hänajty tøø wyiinguéxiäbä. Jaduhnä profetadøjc-hajxy jiaanch cujahy. Y coo Jesús jaduhn jiaanch ho'cy, jaduhnä Dios yajtøjiajty neby hänajty jecy tøø miäna'añän. ¹⁹Paadiä mhaxøøgcuhdujt hajxy mnajtshixó'øwät. Jøjtägøøyyä ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy. Jaduhnä Dios ja'a mbojpä mgädieeybä hajxy xyajnähwáatsät. Y jaduhnä hoybä weenbä hajxy xmió'owät. 20 Coo yhabáadät, mänitä Dios ja'a Jesús yaa quiejxtägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, ja'a tøø wyiinguéxiäbä coo mijts xyajnähwá'adsät. ²¹Cahnä yhabaady coo Jesús jim chohndägátsät tsajpootyp, coo yaa miänajtägátsät hädaa yaabä naaxwiin. Jim jaduhn yhida'aññä

259 Hechos 3, 4

høxtä coonä yhabáadät coo Dios yaghoyøødiägátsät tijaty yaa hijp hädaa yaabä naaxwiin. Jaduhnä Dios ja'a profetadøjc jecy ñämaayy coo hajxy quiujáayät, ja'a Dios hänajty tøø wyiinguéxiäbä. ²²Hix, jéquiänä Moisés jaduhn ñämaayy ja'a nhaphájtäm ja'a ndeedyhájtäm: "Tøøčhä Dios xwyiinguexy coocha profeta ndúnät. Coo yhabáadät, mänitä Dios tu'jäya'ay wyiinguexa'añ, ja'a højts nmägunáaxäm. Jaduhn je'e tiunaambä profeta nébiøch nduñän. Nebiaty mijts xyhane'ema'añ, mgudiúunäbä miädia'agy hajxy. ²³ Pønjaty hänajty ca'a mäbøgaamb, yajcuhdägoyyáanäp hajxy hänajty ja'a cú'ugäm", nømä Moisés jecy miänaañ.

²⁴'Jaduhnä profetadøjc-hajxy jecy miädiaacy nägøxiä nebiaty jäda'ahaty jiadyii tiuñii, møødä Samuel, møød hajxy jaac túunäbä profeta. ²⁵Ja'a hajxy jecy túunäbä profeta, mänitä Dios hajxy ñajtscapxøøyyä coo mijtsä Dios xñämaayy coogä Dios ja'a Mesías hänajty wyiinguexa'añ mijtscøxpä. Jaanä jaduhnduhmbä, jéquiänä Dios yajcuhdujcy møød højtsä nhaphájtäm møød højtsä ndeedyhájtäm coo Mesías hänajty wyiinguexa'añ mijtscøxpä. Hix, jaduhnä Dios ja'a Abraham jecy ñämaayy: "Ja'a miichä mhapä mhoccøxpä tu'ug, jadúhnhøchä jäya'ay nägøxiä ngunuu'xa'añ wiinduhmyhagajpt", nømä Dios jecy miänaañ. ²⁶Y coo Dios ja'a yHuung yagjujypiøjtägajch mänaa hänajty tøø yho'oguiän, mijts jayøjp xyajnäguejx. Paady mijts

jaduhn xyajnäguejxy coo mijts jaduhn xquiunúu'xät, coo weenä mhaxøøgcuhdujt hajxy jaduhn nägøxiä mnajtshixø'øwät, —nømä Pedro miänaañ.

1-2 Jimä Pedro ja'a cu'ug hänajty miøødmädia'agyñä tsajtøgooty, mänitä teedyhajxy miädoyhajty møødä saduceodøjc coogä Pedro ja'a cu'ug hajxy hänajty yajnähixø'øy coogä Jesús hänajty tøø jiujypiøjtägach mänaa hänajty tøø yho'oguiän. Coogä Jesús jaduhn jiujypiøjcy, jadúhnägä Pedro tøyhajt hajxy hänajty miøødä coogä ho'ogyjiäya'ayhajxy hänajty jiujypiøgaambä. Coo teedyhajxy jaduhn miädoyhajty coogä Pedrohajxy hänajty jaduhn yajnähixø'øy, mänitä teedyhajxy jiaanch tehm jiootma'ty møødä saduceodøjc-hajxy, møødä tsajtøjcueendähajpä wyiindsønhajxy. Mänitä Pedrohajxy ñämejtsä møødä Juan. ³Mänitä Pedrohajxy hoy chumyii. Tøø hänajty chuujø'øy. Mänit hajxy jiiby yhijty pujxtøgooty tu'tsuhm. ⁴Mänitä jäya'ayhajxy nämay miäbøjcy ja'a Jesúscøxpä, ja'a hajxy hänajty tøø miädóyyäbä nebiä Pedrohajxy yajnähixøøyyän tsajtøgooty. Nämägooxmil ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduhn jiajty, haagä ya'adiøjc.

⁵Cujaboom, mänitä judíos wyiindsønhajxy jim yhamugøøyy Jerusalén, møødä majjäya'adiøjc-hajxy, møødä cuhdujtyajnähixøøbiädøjc-hajxy, ⁶møødä Anás, ja'a hänajty tuumbä teedywiindsøn, møødä Caifás, møødä Juan, møødä Alejandro, møødä teedywiindsøn jiujy Hechos 4 260

miägu'ughajxy. ⁷Mänitä Pedrohajxy yajnøcxä møødä Juan jim maa judíos wyiindsønhajxy hänajty tøø yhamugø'øyän. Mänitä Pedrohajxy piädaacä cujc. Mänit hajxy miäyajtøøwä:

—Coo mijts hädaa craa tecymia'adpä tøø myajtso'ogy, pønä quiuhdujthaam, pønä miäjaahaam hajxy jaduhn myajtsoocy.

⁸Haa ja'a Pedro, miøødä Dioshespíritu hänajty je'e. Mänitä Pedro miänaañ:

—Mijts cu'ugwiindsøndøjc, mijts majjäya'adiøjc, ⁹mijts højts jaduhn xmiäyajtøøb neby højts hädaa mähdiøjc tøø nyajtso'ogy, hädaa hijty tecymia'adpä. ¹⁰Huuc tunä mayhajt hajxy, huuc hamädoowhit hajxy weentiä neby højts cham nmädia'aga'añän maa mijtsä mwiinduumhajxiän. Jaduhnä tøyhajt hajxy nägøxiä mmøødhádät møødä israelitadøjc-hajxy nägøxiä neby hädaa mähdiøjc miøcpøjcy, hädaa hijty tecymia'adpä, hädaa yaa tänaabiä mijtsä mwiinduum. Ja'a Jesucristo jaduhn yajmøcpøjc, ca'a yhøjtsä. Nazaret ja'a Jesucristo hijty chooñ. Mänit mijts myajmøjpahbejtä cruzcøxp. Mänitä Dios yagjujypiøjtägajch. ¹¹ Jaduhn jim myiñ cujaay maa Diosmädia 'aguiän: "Jaa tsaa mädyiibä tøjcojpädøjc-hajxy quia'a cumaayy, je'eds jaduhn jayøjp pädaactsohnä jim tøjteec." Haa jaa Jesucristo, jaduhn je'e miäbaady nebiä tsaajän, ja'a jayøjp jim pädaactsóhnäbä teectuum. Pero mijts, cab hajxy mgumaayy, paady hajxy myajyagho'cä. ¹²Jaaya'ay hajxy jaduhn xyajnähwaats

xyajcuhwáatsäm. Ja'a Dios jaduhn mänaan coo Jesús hajxy jaduhn xyajnähwaats xyajcuhwáatsämät nømä Pedro miänaañ.

¹³Coo Pedrohajxy hänajty quiapxy hamøj jootmøj, paadiä møjtøjc-hajxy hänajty yagjuø'øy. Hix, ñajuøøbiä møjtøjc-hajxy hänajty coo Pedrohajxy hänajty quia'a høxpøquiä. Mänitä møjtøjc-hajxy ñajuøøyy coo Pedro ja'a Jesús hänajty tøø piawädity, paady hajxy hänajty quiapxy hamøj jootmøj. 14 Cabä Pedrohajxy hänajty hoy quiapxhaduga'añii, je'eguiøxpä coo hajxy hänajty piuhdäna'awø'øyii ja'a craa ja'a hänajty tøø chó'oguiäbä. ¹⁵Mänitä Pedrohajxy jiiby yhøxquejxpädsøømä. Mänitä teedyhajxy tiägøøyy yajcapxiøøbiä:

16—Neby hajxiäda'a nnä'ä jatcógyyämät maa yo'ø häna'cøxpän. Mäduhñtiä cu'ughajxy yaa chäna'ay Jerusalén, quiøxy hixy quiøxy mädoy hajxy jaduhn coo yø'ø häna'c yø'ø tecymia'adpä hajxy tøø yajtso'ogy. Neby hajxy jaduhn nnä'ä mänáanämät coo jaduhn quia'a tøyyä neby yø'ø häna'c yø'ø tecymia'adpä hajxy tøø yajtso'oguiän. Pero cab jaduhn yhahixø'øy coo yø'ø capxy coo yø'ø mädia'agy jaduhn tehngahnä yhawa'xø'øwät. ¹⁷Hahixøøby jaduhn coo hajxy nhadsähgéøyyämät, jaduhnä dijuuntä Jesús hajxy tehngahnä quia'a ja wi'i quiapxpáadät —nømä teedyhajxy ñiñämaayyä.

¹⁸Mänitä Pedrohajxy yajmøjyaaxä møødä Juan. Mänit hajxy yhaneh<u>m</u>ä coo Jesús hajxy quia'a

capxpáatnät, coo cu'ug hajxy quia'a yajnähixǿøñät ja'a Jesúscøxpä. ¹⁹Mänitä Pedrohajxy yhadsooyy:

—Huuc wiinmahñdyhat hajxy waambä Diosäda'a miäna'añ, pø hahixøøby jaduhn coo højts mijtsä mmädia'agy ngudiúunämät, cahnä højtsä Dios ja'a miädia'agy hänajty ngudiuunä. 20 Caj pues, cab jaduhn yhahixø'øy coo højts mijtsä mmädia agy ngudiúunämät, cahnä højtsä Dios ja'a miädia'agy hänajty ngudiuunä. Hoorä, jaduhn højtsä Dios tøø xyhane'emy coo højtsä miädia agy tehngahnä ngapxwá vät coo højtsä Jesús tøø nhijxjujypiøcy, coo højts tøø nmädoy nebiatiä Jesús tøø yajnähixø'øyän. Paady højts jaduhn nga'a hamona'añ —nømä Pedrohajxy miänaañ.

²¹⁻²²Mänitä Pedrohajxy jadähooc yhadsähgøøyyä. Mänit hajxy yhøxmajtsä. Paady hajxy jaduhn yhøxmajtsä coo teedywiindsønhajxy hänajty quia'a najuø'øy nebiä Pedrohajxy ñä'ä tsaachtiunéøjät. Hix, chähgøøbiä teedywiindsønä cu'ug hajxy hänajty je'eguiøxpä coo cu'ugä Dios hajxy hänajty tehngahnä wyi'i quiapxpaady coo mähdiøjc tøø cho'ogy, ja'a hänajty tøø myiñ tøø quiá'ayäbä tecymia'ad. Jiaanch tehm yagjuøøbiä cu'ughajxy hänajty jaduhn, je'eguiøxpä coo mähdiøjc juxychägui'x naxy jomøjt hänajty miøødä, ja'a tøø chó'oguiäbä.

²³Coo Pedrohajxy yhøxmájtsänä møødä Juan, mänit hajxy jim ñøcxy maa jiamiøødhajxiän. Mänit hajxy quiøxy mädiaacy waambatiä teedywiindsønhajxy hänajty tøø miäna'añ, møødä majtøjc-hajxy. ²⁴Coo jiamiøødhajxy jaduhn miädooyy, mänit hajxy nägøxiä tiägøøyy Diospa'yaaxpä:

—Diosteedy, miičh højts nWiindsønhajpy. Miičhä tsajt jaduhn mhädiuun møød hädaa yaabä naaxwiin, møødä mejy, møød tijaty jim hijp tsajtcøxp, møød hädaa yaabä naaxwiin, møød jiiby mejjiooty. ²⁵⁻²⁶ Jaduhn miičhä David jecy mnajtscapxøøyyä ja'a mhEspírituhaam:

Nä'ä nägoobä jäya'ayhajxy yhawa'anda'agy, ja'a Dios hajxy ca'a wiingudsähgøøbiä.

Xiøøbä hajxy ñä'ä wiinmahñdyhaty, cab hajxy tii yhoyǿøyyäxä.

Mänitä gobiernähajxy yhamugøøyy, ja'a hajxy yaa hanehmbä hädaa yaabä naaxwiin.

Mänitä Dios hajxy jia näbädø'cy. Jaanä Mesías jaduhn ja näbädø'cäbä, ja'a Dios hänajty wyiinguexaambiä,

nømä David jecy miänaañ, ja'a miičh jecy mmoonsähájtäbä, ja'a højts jecy nhaphajt ndeedyhájtäbä.

²⁷'Coo Jesús jaduhn miajtsä, mänitä Herodeshajxy yaa yhamugøgyy juntahajpä yaa Jerusalén, møødä Poncio Pilato, møødä israelitahajxy, møødä jäya'ayhajxy ca'a israelítabä. Jaduhn jiaanöh tøjiajty nebiä David jecy jiaanöh mänaañän. Mänitä Herodes ja'a Jesús hajxy nähwaambejty, hoyyä Jesús hänajty tii cädieey quia'a jagä møødä. Miiöhä mHuung je'e. Miiöh je'e mwiinguejx coo Mesías tiúnät.

²⁸Tøøyyäm miiöh hänajty jaduhn

Hechos 4, 5 262

mmäna'añ coo Jesús hänajty jaduhn tsipcøxp jiada'añ yhabeta'añ, paady miich jaduhn waamb mga'a mänaañ coo Jesús jaduhn jiaanch jajty jiaanch habejty. 29 Hoorä, Diosteedy, mnajuøøby miičh jaduhn coo højtsä teedywiindsøndøjc tøø xjia hadsähgø'øy. Højts miich jaduhn xmioonsähajp. Højtsä mäjaa jaac móoyyäc, jaduhn højts miičhä mmädia'agy jaduhn hoy njaac yaghawa'xǿøyyät hamøj jootmøj. ³⁰Højts jaac puhbéjtäc, jaduhn højtsä pa'amjäya'ay nyajmøcpøgät ja'a miichä mHuungä miäjaagøxpä, ja'a Jesúshajpä, weenä cu'ughaixv jaduhn jiaanch tehm yagjuø'øy nej mijtsä møcmäjaa hajxy mjaanch tehm miøødä —nømä Pedro ja'a Dios hajxy pia'yaaxy.

31 Coo Pedrohajxy jaduhn Dyiospa'yaaxpädøøyy, mänit jim chäyuuyy maa hajxy hänajty tøø yhamugø'øyøn. Mänitä Dioshespíritu hajxy nägøxiä yhadägøøyyä jioottägøøyyä. Mänitä Diosmädia'agy hajxy tiägøøyy yajwa'xpä hamøj jootmøj.

32 Tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdiä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty nägøxiä. Mäduhnjaty hajxy hänajty miøødä cøxiä wiinä, tu'ugmucy hajxy hänajty yajtuunmucy. Cab hänajty pøn miäna'añ coo hänajty nidiuhm jie'ehaty. 33 Haa ja'a apóstoldøjc-hajxy, Diosmäjaamøød hajxy hänajty quiapxy miädia'agy coogä Jesús hänajty tøø jiujypiøcy, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. Jaanch tehm piuhbéjtäp hajxy hänajty nägøxiä ja'a Diósäm. 34 Cab hänajty pøn tii yajmaajiaty. Hix, pønjatiä naax hänajty møød, møødä

tøjc, tioo'py hajxy hänajty. Pønjaty hänajty tøø ñaaxtoogy tøø tiøjtoogy, 35 mänitä xädø'øñ hajxy hänajty yecy maa apóstoldøjc-hajxiän. Mänitä mäbøjpädøjcä xädø'øñ hajxy hänajty yajniñäwa'xø'øyii pønjaty hänajty yajmaajiajp. 36 Jimä mäbøjpä hänajty tu'ug xiøhaty José. Chiprenaaxooty hänajty chooñ. Ja'a Leví ja'a José hänajty jegyhajty tøø yhaphaty tøø tieedyhaty. Bernabé ja'a José yajxøbejtä ja'a apóstoldőjcäm. (Jue'e Bernabé miädia'agytiägø'øy hahebreohaam, "mäjootcapxmøcpøjp.") 37 Jimä José naaxcam hänajty miøødä. Mänit tioo'cy. Mänitä xädø'øñ hoy yecy maa apóstoldøjc-hajxiän.

Jimä jäya'ay hänajty tu'ug xiøhaty Ananías. Safira ja'a tio'oxiøjc hänajty xiøhaty. Mänitä ñaax hajxy je'e piadoo'pä. ²Tøø hajxy hänajty quiojyquiapxytiuñ møødä tio'oxiøjc coogä xädø'øñ hajxy hänajty cujjiä yega'añ maa apóstoldøjc-hajxiän. Cújjiäc hajxy hänajty miämähmø'øwa'añ. Coo Ananías ja'a Pedro ja'a xädø'øñ yajnämejch, mänitä Ananías miänaañ cooc tyijy ja'a xädø'øñ hänajty tøø quiøxy yecy mäduhñtiä hänajty tøø tioogy. ³⁻⁴Mänitä Pedro miänaañ:

—Ananías, coo miičhä mnaax tøø mdoogy, cujjiä xädø'øñ tøø mmämähmø'øy mäduhñtiä tøø xquiujuuyyä. Cooch miichä xädø'øñ cujjiä tøø xmio'oy, jaduhn miich tøø mmäna'añ cooch tyijy cøxiä tøø xmio'oy. Coo naax hänajty mga'a toogyñä, mje'ehajpyñä hänajtyñä. Coo tøø mdoo'nä, miich mje'e hijty je'e ja'a naaxtsow. Coo jaduhn tøø

mhøhnda'agy, mgädiehy jaduhn. Ja'a Dios miičh mja wiinhøønaan, ca'a yhøjtsä. Ja'a møjcu'ugong miičh jaduhn xyajcapxtägooyy, paadiä Dioshespíritu jaduhn mja wiinhøønaan —nømä Ananías nämaayyä.

⁵Coo Ananías jaduh<u>n</u> miädooyy, mänitiä ho'ogy quiädaayy. Pønjaty jaduh<u>n</u> mädoyhajt coo Ananías jaduh<u>n</u> yho'cy, mänit hajxy chähgøøbiøjcy. ⁶Mänitä høxcujc-häna'c-hajxy näje'e miejch. Mänitä ho'ogyjiäya'ay hajxy nähbijty. Mänit hajxy hoy yajnaa<u>x</u>tägø'øy.

⁷Cudägøøghorä, mänitä Ananías tio'oxiøjc piamejtspä, ja'a hänajty xøhajpä Safira. Cahnä Safira hänajty miädoyhatyñä coo ñihyhap hänajty tøø yho'ogy. Mänitä Safira tiøjtägøøyy maa Pedro hänajtiän. ⁸Mänitä Pedro ja'a Safira miäyajtøøyy:

- —Nej, jaduhnä mnaax hajxy mjaanch yejquiä, neby hajxy tøø mnägapxiän.
- —Jaduh<u>n</u> —nø<u>m</u>ä Safira yhadsooyy.

⁹Mänitä Pedro miänáa<u>ng</u>umbä:

—Tii hajxy coo mja cojyquiapxytiuum̃ coo hajxy hänajty mhøhnda'aga'añ. Nej, cab hajxy mnajuø'øyä coo Dioshespíritu hotyiijä yajcopcø'øy. Cab hajxy jaduhn hoy mwiinhønät. Coo mnihyhap yhøhndaacy, paady tøø yho'ogy. Xii häna'c-hajxy je'e tiøjtägø'øy, ja'a hajxy hoy tøø miäyajnaaxtägø'øyäbä. Nøcxaamb miich yø'ø häna'c xyajnaaxtägø'øwaambä —nømä Safira ñämaayyä.

10 Tuunä Safira jaduhn ñä'ä mädooyy, mänitiä Pedro tiecyquiädawøøyyä ho'ogy. Coo høxcujc-häna'c-hajxy tiøjtägøøyy, mänitä Safira hajxy yhijxy coo hänajty tøø yho'ogy. Mänit hajxy yhøxcøøbiädsøømy. Mänit hajxy hoy yajnaaxtägø'øy maa ñihyhapä ñähmøjcän. 11 Pønjaty jaduhn mädoyhajt nebiä Ananíashajxy hänajty tøø jiaty tøø yhabetiän, mänit hajxy nägøxiä chähgøøbiøjcy, møødä mäbøjpädøjc-hajxy nägøxiä.

12 Mänitä apóstoldøjc-hajxy jim tiägøøyy mäba'amyajnajxpä cajptooty. Jaanch tehm yhoy-yagjuøøñä hajxy hänajty tiuñ. Jaduhn hajxy hänajty yajcähxø'øgy coo Dios mäjaa jiaanch tehm miøødä. Jimä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty yhamugø'øyhaty tsajtøgooty maa hänajty xiøhatiän ja'a Pórtico de Salomón. ¹³⁻¹⁴Tehngahnä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty miayø'øy näya'ay-nädo'oxy, ja'a hajxy hänajty mäbøjpä ja'a Jesucristocøxpä. Haa ja'a jäya'ayhajxy hänajty ca'a mäbøjpä, cab hajxy hänajty jim ñä'ägädä nøcxy maa mäbøjpädøjc-hajxy hänajty naxy yhamugø'øyän, hoyyä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty jiaanch tehm quiumayii ja'a cú'ugäm. Paady hajxy hänajty jim quia'a nøcxa'añ, ja'a hajxy hänajty ca'a mäbøjpä, coo hajxy hänajty chähgø'øy. ¹⁵Coo apóstoldøjcä pa'amjäya'ay hajxy hänajty may yajmøcpøcy, paadiä pa'amjäya'ayhajxy hänajty jim quiøøñøcxyii tu'haam maa Pedro hänajty ñaxø'øwa'añän. Jadúhnägä pa'amjäya'ayhajxy jaduhn näje'e miøcpégät coogä

Hechos 5 264

Pedro yhahapc hajxy ñä'ä páatät maa hajxy hänajty quio'na'ayän cøjxcøxp, møød to'ogyquiøxp.

¹⁶Mayyä pa'amjäya'ayhajxy hänajty jim yajmečhii Jerusalén, møød ja'a hajxy haxøøgpä ca'a hoybä møødpä, ja'a hajxy hänajty tsohmbä Jerusaléncajptpa'a mäwiingón. Nägøxiä hajxy hänajty yajmøcpøgyii.

¹⁷Coo teedywiindsønhajxy jaduhn miädoyhajty coo pa'amjäya'ayhajxy hänajty may tøø wyi'i miøcpøcy, mänit hajxy nägø'ø nädecypiä jiootma'ty, møødä saduceodøjc-hajxy. Hix, cabä apóstoldøjc-hajxy hänajty yajmädsogyii coo hajxy hänajty tehngahnä wyi'i yajnähixø'øy ja'a Jesúscøxpä. ¹⁸ Mänitä apóstoldøjc-hajxy hoy chumyii. ¹⁹ Mänitcoodsä Diosmoonsä ja'a pujxtøghaaw hoy yaghawa'ach. Mänitä apóstoldøjc-hajxy yhøxwoobädsøømä ja'a Diosmóonsäm. 20 Mänit hajxy ñämaayyä:

—Coo jiobø'øwät, mänit hajxy jim mnøcxät maa tsajtøjcän. Jimä cu'ug hajxy myajnähixø'øwät neby hajxy ñähwá'adsät, neby hajxy jaduhn jiugyhádät cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhatiän —nømä Diosmoonsä miänaañ.

²¹Coo jiobøøyy, mänitä apóstoldøjc-hajxy ji<u>m</u> jiaančh nøcxy tsajtøgooty neby hajxy hänajty tøø ñäma'ayiijän ja'a Diosmóonsäm. Mänitä cu'ug hajxy tiägøøyy yajnähixøøbiä.

Mänitä teedywiindsønhajxy miänaan coo hajxy nägøxiä yhamugø'øwät juntahajpä, møødä majtøjc-hajxy israelítabä. Mänit hajxy miänaañ coo tsumyhäna'c-hajxy jim yajmedsøøjät maa junta hajxy hänajty yagjadyiijän. ²²Coo policíashajxy jim miejch maa pujxtøjcän, cab pøn hänajty jiibiän. Mänitä policíashajxy wyiimbijty. ²³Mänit hajxy miänaañ:

—Coo højts jim nmejch maa pujxtøjcän, je'enä hänajty hoy yhaawguiichä. Jimä soldadohajxy hänajty yhadäna'ayñä maa pujxtøghaawän. Pero coo højts jiiby nja tøjtägøøyy, cab pøn hänajty jiibiän —nømä policíashajxy miänaañ.

²⁴Coo teedywiindsønhajxy jaduhn miädooyy, møødä tsajtøjcueendähajpä wyiindsønhajxy, møødä møjteedywiindsøn, mänit hajxy jiaanch tehm yagjuøøyy. Cab hajxy hänajty ñajuø'øy tii hänajty jájtäp túunäp. ²⁵Mänitä jäya'ay tu'ug miejch maa teedywiindsønhajxy hänajty jiuntahatiän. Mänitä craa miänaañ:

—Ximä cu'ug wyi'i yajnähixǿøyyägumbä tsajtøgooty —nømä teedywiindsønhajxy ñämaayyä.

²⁶Mänitä apóstoldøjc-hajxy hoy wioyii. Ja'a tsajtøjcueendähajpähajxy hoy miäwoy møødä policíashajxy. Hahoy haweenä apóstoldøjc-hajxy jaduhn jim yajmejtsä maa junta hänajty jiadyiijän. Hix, tsähgøøbiø policíashajxy hänajty coo hajxy ñä'ä paga'ads ñä'ä pawobøøjät ja'a cú'ugäm. ²⁷Coo apóstoldøjc-hajxy jim wioomejtsä maa junta

hänajty jiadyiijän, mänit hajxy jim yajnøcxä maa møjteedywiindsønä wyiinduumän. Mänitä apóstoldøjc-hajxy ñämaayyä:

²⁸—Tøø højts mijts nja näma'ay coo hajxy mga'a nä'ägädä yajnähixøñät ja'a dijuuntä Jesúscøxpä. Pero cab højts mijtsä nmädia'agy tøø xquiudiuunä.
Tøø cu'ug hajxy jaduhn mgøxy yajnähixø'øy, mäduhntiä hajxy yaa chäna'ay Jerusalén. Y højts mijts jaduhn xjia wi'i yajnähdsømaamb cooc tyijy højtsä dijunto Jesús nyajyagho'cä.

²⁹Mänitä Pedrohajxy yhadsooyy møødä jiamiøødhajxy:

—Cab yhahixø'øy coo højtsä jäya'ay miädia'agy ngudiúunät, cahnä højtsä Dios miädia'agy hänajty ngudiuunä. 30 Coo mijtsä Jesús myajyujmänoonä cruzcøxp, mänitä Dios ja'a Jesús yagjujypiøjtägajch, ja'a højtsä nhapä ndeedyhájtäm jecy wyiingudsähgøøyyäbä. 31 Mänitä Dios ja'a Jesús cuhdujt miooyy coo Jesús jim miähané'emät tsajpootyp maa Dios yhahooyhaampiän. Coo judíos ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixó'øwät, jaduhnä piojpä quiädieeybä hajxy jaduhn yajnähwaats yajcuhwáatsäxät Jesúsäm. ³²Højtsä tøyhajt nyejpy coo Jesús jiujypiøjtägajch coo hänajty tøø yho'ogy. Jaanä jaduhnä Dioshespíritu tøyhajt yejpä coo Jesús jiujypiøjcy. Pønjatiä Dios ja'a miädia'agy jaduhn cudiúunäp, je'e ja'a Dios ja'a yhEspíritu miooby jaduhnä Pedrohajxy miänaañ.

³³Coo teedywiindsønhajxy jaduhn miädooyy, mänit hajxy jiaanch tehm jiootma'ty. Mänit hajxy jaduhn jia mänaañ coo Pedrohajxy yagho'ogóøjät. ³⁴Jimä fariseo hänajty tu'ug teedywiindsønhagujc. Jue'e hänajty xiøhaty Gamaliel. Ley-yajnähixøøbiä hänajty tiuunghajpy. Jaanöh tehm wyiingudsähgóøyyäp hänajty je'e ja'a cú'ugäm. Mänit tiänaayyø'cy. Mänit yhanehmy coo apóstoldøjc-hajxy nøcxy yajpädsømyii tu'habaquiä. ³⁵Mänitä Gamaliel ja'a jiamiøødtøjc nämaayy:

—Mägu'ughajpädøjc, huuc wiinmahñdyhat hajxy hodiägaamby neby yø'ø häna'c hajxy mduna'añ. ³⁶Huuc jahmiets hajxy nebiä Teudas jecy jiajtiän. Mänit jootmøj ñibiädaacä. Mänit ñiñänøømä cooc tyijy miøjjäya'ay jiaanchjäya'ayä. Mänit piadu'ubøjcä nämädaaxmägo'x jäya'ay. Mänitä Teudashajxy tiägøøyy tsiptuumbä. Mänitä Teudas yagho'cä. Ja'a soldadohajxy jaduhn mäyagho'c. Mänitä Teudas jiamiøødhajxy xii yaa ñøcxøøyy. Mänitä tsip jaduhn yhamaadiujnä. 37 Mänitä tsip wiingpä jadähooc chohndáaccumbä mänaa censo hajxy hänajty yajpädø'øguiän. Ja'a craa Judas ja'a tsip jaduhn yajtsohndaac, ja'a hänajty jim tsohmbä Galilea. Mänitä cu'ug may piadu'ubøjcäbä. Mänitä Judas yaghó'cäbä ja'a soldadohajxy. Jaduhnä Judas jiamiøødhajxy xii yaa ñøcxøøbiä. ³⁸ Paady, høxmats yø'ø häna'c hajxy. Cab jaduhn yhahixø'øy coo hajxy nej mdúnät. Hix, pø yhamdsoo wiinmahñdy hajxy jaduhn yajtuumby, cab jaduhn yhoyø'øwät;

Hechos 5, 6 266

tu'umá'adäp jaduhn. ³⁹Pero pø yø'ø häna'cä Dios wyiinmahñdy hajxy yajtúunäp, cab hajxy jaduhn hoy mgapxhadúgät. Hix, jaduhn quiähxø'øgät nejpiä Dios hajxy hänajty mmädsiphajpiän —jaduhnä teedywiindsønhajxy ñämaayyä.

Jiaanëh mäbøjc hajxy jaduhn nebiä Gamaliel miänaañän.

40 Mänitä apóstoldøjc-hajxy jadähooc quiuyaaxøøyyä tøgooty. Mänit hajxy wiobho'cä. Mänit hajxy yhanehmä coo Jesús hajxy quia'a capxpáatnät. Mänit hajxy ñajtsmadsøøyyä. 41 Xoondáacäp hajxy tiøjpädsøømy maa junta hänajty jiadyiijän. Paady hajxy hänajty xioonda'agy, hix, hahixøøby hänajty jaduhn coo hajxy hochähdiuunnä chaachpégät ja'a Jesúscøxpä. 42 Mänit hajxy tiägøøguiumbä yajnähixøøbiä ja'a Jesúscøxpä, tsajtøgooty møød tøgootypaady. Tehngahnä hajxy hänajty yajnähixø'øy jøjwidsø'ø.

Tehngahnä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty jiaanch tehm miayø'øy. Jaduhn hajxy hänajty quiuhdujthaty coo yaamgto'oxy cay hu'ugy hajxy jabom-jabom mio'owóøjät. Cujwa'xiä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty quiapxy hagriego. Cujwa'xiä hajxy hänajty quiapxy hahebreo. Ja'a hajxy hänajty capxpä hagriego, mänit hajxy tiägøøyy mänaambä coo yaamgto'oxy cay hu'ugy hajxy hänajty pedyii quia'a móoyyänä, ja'a hajxy hänajty capxpä hagriego. Høxtä yajtsip yajma'adøøby hajxy hänajty ja'a yaamgto'oxycøxpä. ²Mänitä apóstoldøjc ja'a nämajmetspähajxy

miänaañ coo mäbøjpädøjc hajxy nägøxiä yhamugø'øwät. Mänitä apóstoldøjc-hajxy miänaañ:

-Mägu'ughajpädøjc, cab jaduhn yhahixø'øy coo højtsä cay hu'ugy njaac yajwá'xät tehngahnä. Hix, cab højtsä Diosmädia'agy jaduhn hoy ngapxwa'xaannä. ³Paadiä, hahixøøby jaduh<u>n</u> coo hajxy mniwyiimbiwøøjät näjuxtuje coo cay hu'ugy hajxy yajwá'xät. Jue'e hajxy mwiimbíwäp mädyii hoyhäna'c, mädyii Dioshespíritumøød, mädyii jajp najuøøby. 4Y højts ja'a nämajmetspä, tehngahnä højtsä Dios nba'ya'axa'añ. Tehngahnä højtsä miädia'agy nyajnähixø'øwaanä —nømä apóstoldøjc-hajxy miänaañ.

⁵Mänitä mäbøjpädøjc-hajxy nägøxiä cojyquiapxy miähmøøyy pønjaty hajxy hänajty wyiimbiwaamby. Jue'e hajxy jaduhn wiimbiiwä, ja'a Esteban, møødä Felipe, møødä Prócoro, møødä Nicanor, møødä Timón, møødä Parmenas, møødä Nicolás. Haa ja'a Esteban, hoyyä Diosmädia'agy hänajty jiaanch tehm miäbøcy. Miøødä Dioshespíritu hänajty je'e. Haa ja'a Nicolás, Antioquía hänajty chooñ. Coo hänajty tøø miøjjø'øy, mänit jaduhn tiägøøyy maa judíos quiuhdujthajxiän. 6 Mänitä näjuxtujpähajxy jim wioonøcxä apóstolwiinduumhajxy. Coo näjuxtujpähajxy jim miejch, mänit hajxy quiø'ønähgajpä ja'a apóstoldøjc. Mänitä apóstoldøjcä Dios hajxy pia'yaaxy coo näjuxtujpä cuhdujt hajxy mio'owóøjät

267 Hechos 6, 7

coo hajxy jaduhn tiúnät nebiä apóstoldøjc-hajxy hänajty tiuñän.

⁷Tehngahnä Diosmädia'agy hänajty yhawa'xø'øy. Mayøøbyñä ja'a mäbøjpädøjc-hajxy hänajty tehngahnä jim Jerusalén. Mayyä teedywiindsønhajxy hänajty miäbøjpä.

⁸Haa ja'a Esteban, miøødä Diosmäjaa hänajty je'e. Dioswiinguexy hänajty jaduhn. Mänit tiägøøyy pa'amyajnajxpä maa cu'ugän. Hoy-yagjuøøñä hänajty jaduhn wyi'i tiuñ. 9 Mänitä judíos ja'a Esteban hajxy näje'e tiägøøyy yajcapxiøøbiä nebiatiä Esteban hänajty yajnähixø'øy. Tøø hajxy hänajty yhity nebiä cudoogø'øybän. Pero tøø hajxy hänajty yhøxmájtsänä. Jimä yhamdsoo tsajtøjc hajxy hänajty miøødä. Jäguembaady hajxy hänajty chooñ wiinghagajptjaty, møød jim Cirene, møød jim Cilicia-naaxooty, møød jim Asia-naaxooty. 10 Pero cab hajxy hänajty miäjäda'aga'añ je'eguiøxpä coo Esteban hänajty jiaanch tehm jiaty mädia'ag. Hix, miøødä Esteban ja'a Dioswiinmahñdy hänajty nebiaty hänajty mio'oyii ja'a Dioshespíritäm. ¹¹Mänitä judíoshajxy quiojyquiapxytiuuñ coo wiinghäna'c hajxy miäjúyät coo weenä Esteban ñähwaambedyii cooc tyijy ja'a Moisés hänajty haxøøg tøø ñänømyii møødä Dios. 12 Coo Esteban jaduhn ñähwaambejtä, mänitä cu'ughajxy hoyhoy jiootma'ty, møødä majtøjc-hajxy, møødä ley-yajnähixøøbiädøjc-hajxy. Mänitä Esteban yajmujcä. Mänit miajtsä. Mänit yajnøcxä maa

teedywiindsønwiinduumhajxiän, maa junta hajxy hänajty yagjadyiijän. ¹³ Mänitä wiinghäna'c-hajxy yajmejtsä maa junta hänajty jiadyiijän. Mänitä Esteban tiägøøyyä nähwaambéjtäbä:

—Tehngahnä yø'ø craa hädaa tsajtøjc haxøøg ñänømy maa Dios hajxy nwiingudsähgøøyyämän. Jaduhnä ley haxøøg ñänøømbä, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. ¹⁴ Jaduhn højts nmädooyy coo jäya'ayhajxy miänaambä cooc tyijy ja'a Jesús Nazaretpä hädaa tsajtøjc yajma'ada'añ, cooc tyijy ja'a cuhdujt yajtägatsa'añ, ja'a Moisés hajxy jecy xyajmänähgueegøøyyämbä —nømä Esteban ñähwaambejtä.

¹⁵Mänitä tuungmøødpä Esteban hajxy wyiinhee'ppejty, mäduhntiä hajxy hänajty jim yhäna'ay maa junta hänajty jiadyiijän. Haamb tsämaambä Esteban wyiin jiøjp hänajty quiähxø'øgy nebiä Diosmoonsä wyiin jiøjphajxy quiähxø'øguiän, ja'a hajxy jim hijpä tsajpootyp.

Mänitä teedywiindsønä Esteban miäyajtøøyy:

—Nej, jaanch tøyhajt jaduhnä nej miich yø'ø häna'c xñänømiän.

²Mänitä Esteban yhadsooyy:

—Majtøjc, puhya'adiøjc, høøchä nmädia'agy hajxy huuc hamädoowhíjtäc. Ja'a Abraham hajxy jecy nhaphajt ndeedyhájtäm. Jim hänajty chäna'ayñä Mesopotamia-naaxooty maa Caldeabä-jäya'ayhajxy hänajty chäna'ayän. Cahnä Abraham hänajty jim jiøbajnaxyñä maa naax hänajty xiøhatiän Harán.

Hechos 7 268

Mänitä Dios tsajpootypä jim ñäguehxtøø'xy maa Abraham wyiinduumän. 3 Mänitä Dios ja'a Abraham ñämaayy: "Mdsóonäp yaa maa mnaax maa mgajptän. Mnähgué'egäbä mjujy mmägu'ug. Jim mnécxät maach miich nwoonøcxa'añän. Mänítøch miich jim nyajnähixø'øwät maa mdsänaadiaacpégät", nømä Abraham jecy nämaayyä. ⁴Mänitä Abraham jim jiaanch tsohnnä Mesopotamia. Mänit jim ñøcxy tsänaadiaacpøjpä Harán-naaxooty. Pero cab jim jejcy yhijty Harán-naaxooty. Coo Abraham tieedy yho'cy, mänit jim chóhngumbä. Mänitä Dios ja'a Abraham yaa wioomejch hädaa vaabä naax hädaa yaabä cajpt maa hajxy jäda'ahaty nhíjtäm. ⁵Pero cabä Dios ja'a Abraham cuhduit ñä'ägä mooyy ni weeñtiä coo yaa chänaadiaacpégät. Jaduhnä Abraham cuhdujt ñä'ä mooyyä coo yaa ñä'ä hahídät. Mänitä Dios ja'a Abraham yajwiinwaanøøyy coogä cuhdujt hänajty mio'owa'añ coo yhap yhoc-hajxy yaa chänáañät coo Abraham hänajty tøø yho'ogy, hoyyä Abraham yhuung hänajty quia'a jagä jiijä mänaa jaduhn yajwiinwaanøøyyän. ⁶ Jaduhnä Dios jiaac mänaañ coogä Abraham yhap yhoc-hajxy hänajty wiingnaaxooty nøcxy yhadsäna'awa'añ, møød coog hajxy hänajty yhida'añ nebiä cudoogø'øybän mädaaxmägo'xjumøjt, møød coog hajxy tsaachtiuñ yhida'añ. ⁷Mänitä Dios miänáangumbä: "Coo miičhä mhapä mhoc-hajxy hänajty tøø yagjaamduñ tøø

yajtsaachtiuñ, mäníthøchä jäya'ay nyajcumädowa'añ, ja'a miičhä mhapä mhoc hänajty tøø xjiaamduun tøø xchaachtiúunäbä. Mänitä mhapä mhoc-hajxy jim choona'añ. Mänit hajxy yaa myina'añ. Yaach hajxy jaduhn xwyiingudsähgø'øwa'añ." 8Coo Dios ja'a Abraham jaduhn yajmøødmädiaacy, yajcuhdujc hajxy jaduhn neby hajxy jaduhn miädiaaquiän. Mänitä Dios ja'a Abraham yhanehmy coo Abrahamhajxy yajcircuncidarhádät, møødä yhuunghajxy, møødä yhapä yhoc-hajxy. Jaduhnä hijxtahnd miähmøøyy coo Dios ja'a Abraham jaduhn miøødyajcuhdujcy. Paadiä, coo Abraham yhuung Isaac jiaanëh miiñ jiaanch cahy, cuductujxøø ja'a Abraham ja'a yhuung jiaanch circuncidarhajty. Y coo Isaac hänajty tøø miøjjø'øy, jaduhnä yhuung Jacob tiuumbä. Y ja'a Jacob, jaanä jaduhnä ñøøx miajc yajpanøcxpä, ja'a nämajmetspä, ja'a højts jecy nhaphajt ndeedyhájtämbä.

⁹'Jue'e Jacob yhuung hänajty tu'ug xiøhaty José. Coo José hänajty jiaanch tehm chogyii ja'a tiéediäm, paadiä José yhajchhajxy jiootma'ty. Mänitä José jim quiudoogøøyyä Egipto-naaxooty. José yhajchhajxy jaduhn jatcøøyy. Pero tehngahnä Dios ja'a José hänajty cwieendähaty. 10 Coo José hänajty hoyhoy tøø chaachtiuñii, mänit yajnähwaatsä ja'a Diósäm. Mänitä José wiinmahñdy miooyyä. Mänitä Dios miänaañ coo José quiumayøøjät ja'a Faraóngäm, ja'a hänajty jim tuumbä gobiernä Egipto-naaxooty. Mänitä Faraón

ja'a José wyiinguejxy coo José jim yhané'emät mäduhñtiä Egipto-naax, møød jimbaady maa Faraón tiøjcän.

¹¹'Mänitä yuuxøø hoyhoy jiajtä jim Egipto møød jim Canaán-naaxooty. Mänit højtsä nhapä ndeedyhajxy jiaanch tehm chaachpøjcy ja'a yuugøxpä, coo cay hu'ugy hänajty jim quia'a hijnä. 12 Pero coo Jacob jaduhn miädoyhajty coo trigo hänajty jim yajpaady Egipto, mänitä ñøøx miajc jim quiejxy trigojuubiä. Coo Jacob yhuunghajxy yhoochohñ jayøbajt, caba José choj høxcajpä ja'a yhájchäm. ¹³Coo hajxy miämetsc-hoocpä yhoodiägajch, mänitä José ñiñägapxä. Mänit yhøxcájpänä. Mänitä Faraón ñajuøøñä coo José vhajchhajxy hänajty je'e. ¹⁴Mänitä José quiapxyñäguejxy coo tieedyhajxy jiiby ween miänacy Egipto, møødä jiujy miägu'ughajxy nägøxiä. Jue'e hajxy hänajty nägøxiä, nädägøøghii'xcumajmocx. ¹⁵Mänitä Jacobhajxy jiiby jiaanch hädaacnä Egipto møødä yhuunghajxy. Jiiby hajxy nägøxiä yho'taacy, ja'a hajxy jecy nhaphajt ndeedyhájtämbä. 16 Cujequiä Jacob piajc-hajxy yagjødsohnnájxäxä møødä José piajc. Jimä piajc-hajxy yajnécxäxä maa cajpt hänajty xiøhatiän Siquem. Jim hajxy hoy ñaaxtägøødiägach maa Abraham ja'a naax hänajty tøø jiuyyän. Ja'a Hamor yhuungä naax hajxy too'c.

17'Coo hänajty yhabaadaannä coo Dios hänajty yajtøjiada'añ nebiä Abraham hänajty tøø yajwiinwaanø'øyiijän, tøø højtsä nhaphájtämä ndeedyhájtämhajxy hänajty

miayøøñä jim Egipto. 18 Mänitä wiinggobiernä jim tiägøøyy tuumbä Egipto-naaxooty. Cabä gobiernä miøjpädaacy nebiä José hänajty tøø tiuñän. 19 Mänit højtsä nhaphájtämä ndeedyhájtämhajxy wyiinhøhnä. Ja'a gobiernä jaduhn mäwiinhøhn. Mänit hajxy jiaamduunä chaachtiuunä. Mänit hajxy yhanehmä hadsip coo yhuung hajxy yhøxtséenät yhøxcónät, ja'a naammiñ ja'a naammechpä, coo hajxy jaduhn ween yho'ogy. 20 Mänitä Moisés myiiñguiahy. Yajxón jiaanöh tehm miaaxhuunghajty. Cabä Moisés yhøxtsehnä nebiä gobiernä hänajty tøø jia hane'emiän. Yu'uchä Moisés yaghijtä tägøøgpo'o tøgooty. 21 Coo Moisés hänajty hoy yu'uch quia'a hidaannä, mänitä gobiernä tio'oxyhuungä Moisés yohbiaaty. Mänit yajtsoocy nebiä hamdsoo huungan. 22 Coo Moisés miøjjøøyy, mänitä cuhdujt cøxiä yajwiinhixøøyyä nebiä egipcioshajxy hänajty quiuhdujthatiän. Jaanch tehm jiajp jaduhn piädsøømy. Jaanch tehm yajxón hänajty quiapxy miädia agy nebiä jajp nebiä najuøøbiän. Jaanch tehm yhoy hänajty miähane'emy.

²³'Coo Moisés jiumøjt
juxychägui'x yhabejty, mänit
wyiinmaadiaacy coo ja'a miägunaax
nøcxy quiuhixa'añ. ²⁴ Jimä Moisés
ja'a miägunaax hänajty tu'ug
chaachtiuñii ja'a egipcio-jäyá'ayäm.
Coo Moisés jaduhn yhijxy, mänitä
miägunaax ñäwaañ. Mänitä
egipcio-jäya'ay yagho'cy, ja'a
hänajty mädsaachtiuumbä.
²⁵Paadiä Moisés jaduhn jiatcøøyy,

Hechos 7 270

jaduhn hänajty tiajy miay coo miägunaaxhajxy hänajty tøø miäbøcy coo Moisés hänajty tøø wyiinguexyii ja'a Diósäm coo miägunaax jaduhn yajnähwá'adsät. Pero cab hajxy jaduhn ñä'ä mäbøjcy. ²⁶Cujaboom, jimä israelitahajxy hänajty nämetsc ñiguioxyii. Coo Moisés jaduhn yhijxy, mänit jia mänaañ coo hajxy ñiyhøxmadsøøjät. Mänit miänaañ: "Mägu'ughajpädøjc, jue'e mijts jaduhn, mdu'ugcunaax mijts jaduhn. Cab jaduhn yhahixø'øy coo hajxy jaduhn mniguioxøøjät." ²⁷ Mänitä Moisés yhøxjahmä tu'jäya'ay, ja'a hänajty mäjäda'agaambä. Mänitä Moisés ñämaayyä: "Pøn miich tøø xpiäda'agy coo højts miičh xyhané'emät. 28 Nej, jaduhn miich mdaj mmaabiä cooch miich xyagho'ogaambä nej miichä egipcio-jäya'ay häxøøyy myagho'quiän." 29 Coo Moisés jaduhn miädooyy, mänit piäyø'cy. Mänit jim ñøcxy jäguem maa naax hänajty xiøhatiän Madián. Mänit jim tiägøøyy hadsänaabiä. Mänitä jäya'ay wyiingpøjcy. Mänitä huung hajxy metsc piaaty.

30 'Coo Moisés hänajty jim tøø yhijnä Madián juxychägui'xjumøjt, mänit jim tiägøøyy wädijpä pactuum, jim mädøyyä maa ja'a tun hänajty xiøhatiän Sinaí. Mänitä Moisés yhijxy coo ja'a wädsats hänajty tioy. Mänitä Diosmoonsä tu'ug ñäguehxtøø'xy jøønhaajiooty. Tsajpootyp hänajty tøø chooñ. 31 Coo ja'a Moisés jaduhn yhijxy, mänit jaduhn jiaanch tehm yagjuøøyy. Mänitä Dios ja'a Moisés ñämaayy: 32 "Høøch

Dioshajp. Høøchä Abrahamhajxy jecy xwyiingudsähgøøyy, møødä Isaac, møødä Jacob, ja'a miich jecy mhaphajt mdeedyhájtäbä." Mänitä Moisés tiägøøyy tsäyuubiä. Jaanch tehm chähgøøby hänajty jaduhn. Cab hänajty jim ñä'ägä møjheeba'añ maa hänajty miägapxyiijän. 33 Mänitä Moisés ñämáayyägumbä: "Jen yø'ø mgø'øg. Høøch nwiinduum miich yaa mdäna'ay. 34 Tøøch nhixy coochä ngu'ughajxy jim jiaanch tehm chaachpøcy Egipto-naaxooty. Tøøch nmädoy coo hajxy wyi'i jiø'øy wyi'i xiuuch. Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin, ja'a ngú'ughøch nyajnähwa'ads nyajcuhwa'adsaamby. Miich jim nguexaamby Egipto yajnähwaatspä", nømä Dios miänaañ.

35 Mänitä Esteban jiaac mädiaacy: -Tøø ja'a Moisés ja'a miädia'agy hänajty quia'a mäbøjcäxä. Ja'a yhamdsoo miägunaaxhajxy hänajty tøø quia'a mäbøcy. Mänit hajxy miänaañ: "Pøn miich tøø xwyiinguexy coo mmøjhádät, coo mmähané'emät." Hoyyä Moisés hänajty jaduhn tøø jia näma'ayii, mänitä Dios ja'a Moisés wyiinguejxy wiindsønhajpä maa ja'a quiu'ugän, coo hajxy jaduhn ñähwa'ads quiuhwá'adsät. Ja'a Diosmoonsä ja'a Moisés jaduhn najtscapxøøyyä, ja'a hänajty tøø ñäguehxtéø'xiäbä maa ja'a wädsats hänajty tioyyän. 36 Mänitä Moisés ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä may yajcähxø'cy jim Egipto-naaxooty. Mänitä miägunaax jim hoy wioobädsømy. Majatiä Moiséshajxy hänajty wiädity, yajcähxø'piä

Moisés ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä hänajty, møød jim maa ja'a Tsaptsmejjiän, møød jim pactuum. Juxychägui'xjumøjt hajxy jim wiädijty pactuum. ³⁷Mänitä Moisés ja'a miägunaax ñämaayy: "Nébiøchä Dios tøø xwyiinguexiän coo mijts nyajnähwá'adsät, jaanä jaduhnä Dios wiinghäna'c wyiinguexaambä, ja'a jaac miimbä ja'a jaac cahbä. Mijtsä mmägunaax jaduhn pädsømaamb. Naxiä miädia'agy hajxy mdehm quiudiúunät waambaty hänajty miäna'ana'añ", nømä Moisés jecy miänaañ. 38 Hanäguipxiä Moisés ja'a miägunaax jim miøødwädijty pactuum, ja'a højts nhaphajt ndeedyhájtäm. Coo hajxy jim miejch maa ja'a tun hänajty xiøhatiän Sinaí, mänitä Diosmoonsä ja'a Moisés jim tu'ug miägapxy, ja'a hänajty jim tsohmbä tsajpootyp. Mänitä Moisés ja'a Diosmädia'agy ñajtscapxøøyyä. Paady jaduhn ñajtscapxøøyyä, coo højts jaduhn xyajmänähgueeg

ø

g

y

y

ä

mät. Ja'a Diosmädia'agy, cab jaduhn mänaaxøø quiuhdägoyya'añ.

39'Pero cabä Moisés ja'a miädia'agy hänajty yajtunáanäxä. Ja'a højts nhaphajt ndeedyhájtämhajxy hänajty ca'a cudiunaamb. Jaduhnä jioot hajxy hänajty tøø piäda'agy coo hajxy hänajty wyiimbida'añ, coo hajxy hänajty jim ñøcxtägatsa'añ Egipto.
40 Jimä Moisés ja'a piuhya'ay hänajty tu'ug xiøhaty Aarón. Coo ja'a Moisés hänajty tøø ñøcxy tunmøjc, mänitä cu'ugä Aarón hajxy ñämaayy: "Huuc tunä mayhajt, højtsä saandä mejtstägøøg

hädiúunäc, jaduhn højts nwiingudsähgø'øwät. Je'e højts jaduhn xwyiinwówäp. Ja'a Moisés, ja'a højts tøø xwioobädsøømämbä jim Egipto-naaxooty, cab jaduhn yajnajuø'øy neby jaduhn tøø jiaty tøø yhabety", nømä Aarón ñämaayyä. 41 Mänitä saandä hajxy yhädiuuñ wajhuunghahädiuunnaxy. Mänitä saandä hajxy tiägøøyy wiingudsähgøøbiä. Mänitä animal hajxy tiägøøyy yojxpä ja'a saandäcøxpä. Mänitä saandä hajxy wyiinxoondaacy, ja'a hajxy hänajty hamdsoo tøø yhädiúñäbä. 42 Mänitä Dios ja'a tsaangu'ug piuhwaatsnä. Mänit ñähgueecnä, je'eguiøxpä coo ja'a xøø hajxy hänajty tøø tiägø'øy wiingudsähgøøbiä møødä po'o møødä madsa'a. Hix, jaduhn jim myiñ cujaay maa ja'a profeta jecy quiujahyyän:

mänaa hajxy jecy mwäditiän pactuum juxychägui'xjumøjt, ca'a yhøøchcøxpä ja'a animal hajxy mwi'i yojxy, ca'a yhøøchä mijts xwyiingudsähgøøyy. 43 Caj pues, ca'a yhøøchä. Je'e hajxy mwiingudsähgøøyy ja'a saandä hänajty xøhajpä Moloc. Je'e chajtøjc-hahädiuunnaxy hajxy mmädajnajxä, møødä saandä Renfán ja'a miadsa'ahahädiuunnaxy. Hamdsoohaambiä saandä hajxy mhädiuuñ neby hajxy jaduhn mwiingudsähgø'øwät. Coo hajxy jaduhn mjatcø'øy, paady mijts nhøxquejxpädsøma'añ maa ja'a mhamdsoo naaxhajxiän.

Mijts Israelpäjäya'ay,

Hechos 7 272

Jäguem mijts nguexa'añ Babilonia-nänaxy. Jaduhn jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän.

44'Hoorä, mänaa højts nhaphajt ndeedyhájtämhajxy jecy wiäditiän pactuum, carpa-tøbia'cä Dios hajxy hänajty wyiingudsähgø'øy. Tsajtøjcä carpa-tøy hajxy hänajty wia'añ. Hoy ñä'ä majatiä carpa hajxy hänajty ñä'ä tøy. Jaduhnä carpa-tøy hajxy yhädiuuñ nebiä Dios ja'a Moisés ja'a hijxtahnd jecy yaghijxiän coo jaduhn piahädiúnät. 45 Ja'a nhaphajt ja'a ndeedyhájtämhajxy, ja'a hajxy jaac púhwäbä jaac hí'cäbä, tehngahnä cuhdujt hajxy hänajty jiaac panøcxy coo ja'a Dios hajxy hänajty wyiingudsähgø'øy carpa-tøbia'c. Jaduhn hajxy hänajty jiaac paduññä mänaa ja'a Josué hajxy jim wioonøcxyiijän wiinghagajpt maa ja'a wiingjäya'ayhajxy hänajty chäna'ayän. Coo ja'a nhaphajt ja'a ndeedyhájtämä naax hajxy ñädägøøyy tsiptuumbä, ja'a Dioscøxpä hajxy miäjädaacy. Ja'a miädsiphajxy, cøjxä ñaax hajxy yhøxpäyø'øgy. Y coo ja'a David cujecy tiägøøyy gobiernähajpä, je'enä ja'a nhaphajt ja'a ndeedyhájtämä cuhdujt hajxy hänajty jiaac paduñ coo ja'a Dios hajxy hänajty wyiingudsähgø'øy carpa-tøbia'c, ja'a hajxy hänajty tøø jiaac tehm piú'uyäbä, ja'a hajxy hänajty tøø jiaac tehm yhí'iguiäbä. 46 Ja'a David, jaanch tehm quiumaabiädsøøm jaaya'ay maa ja'a Diosän. Mänitä David ja'a Dios cuhdujt miäyujwaañ coo ja'a tsajtøjc yhädiúnät maa ja'a Jacob

yhap yhoc ja'a Dios hajxy jaduhn pia'yá'axät. ⁴⁷Ca'a Diavitä ja'a tsajtøjc hädiuun ja'a Dioscøxpä. Ja'a David ja'a yhuung Salomón, je'edsä tsajtøjc jaanch hädiuun. ⁴⁸Pero ja'a Dios tsajpootypä, cab jaduhn tiehm yhity tsajtøgooty, ja'a jäya'ayhajxy yhädiuumbiä. Jaduhnä profeta tu'ug jecy quiujahy coogä Dios miänaañ:

⁴⁹ Høøch Dioshajp. Yaach nhäña'ay tsajpootyp.

Yaach nmähane'emy. Jiiby naaxwiin, jíibyhøchä ndecy nyaghity.

Cábøchä tøjc nyajmaajiaty maach nbóo'xät. Cab jaduhn yhahixø'øy coo mijtsä tøjc xquiójjät.

Tiichä tøjc jaduhn nnä'ä wá'anät. 50 Haa ca'a, høøch cøxiä tøø nhuuc hädiuumbä mäduhñtiä yaa tsajpootypä møød jiiby naaxwiin,

nømä Dios miänaañ.

⁵¹Mänitä Esteban jiaac miänaa<u>ñ</u>: —Ja'a mijtsä mhapä mdeedyhajxy ja'a jecypiä haampiä, jaanch tehm quiuhxex hajxy hijty, nebiä Diosmädia agy hajxy ca a mäbøjpän. Jaanä jaduhn mijtspä, caj mijtsä Diosmädia agy mmäbøgaambä. Høxtä Dioshespíritupaady hajxy jaduhn homiänaajä mmädsiphaty. ⁵² Ja'a mijtsä mhapä mdeedyhajxy ja'a jecypiä haampiä, quiøxy jaamduun quiøxy tsaachtiuun ja'a profetadøjc hajxy jecy, ja'a Dios hänajty tøø wyiinguéxiäbä coo ja'a mädia'agy hajxy yajwá'xät coogä Dios ja'a yHuung hänajty yaa quiexa'añ hädaa yaabä naaxwiin, ja'a pojpä cädieey ca'a

273 Hechos 7, 8

møødpä. Høxtä yagho'cä ja'a profetadøjc-hajxy jaduhn. Y coo ja'a Dios yHuung yaa jiaanch cädaacy, mänit mijts mgø'øyejcy coo yagho'ogóøjät. ⁵³Coo ja'a Dios ja'a Moisés cuhdujt jecy miooyy, ja'a Diosmoonsä ja'a Moisés najtscapxøøyyä, ja'a jim tsohmbä tsajpootyp, mänit mijtsä mhapä mdeedy ja'a cuhdujt hajxy jaduhn mioodiägajtsä. Hoyyä Diosmoonsä ja'a cuhdujt hajxy jia yejcy, cab hajxy jaduhn mgudiuñ —nømä Esteban miädiaacpädøøyy.

⁵⁴Coo ja'a teedywiindsønhajxy jaduhn miädooyy nebiä Esteban hänajty miädia'aguiän, mänitä Esteban hajxy jaduhn jiaanch tehm miäjootma'ty. Høxtä tøøtscädajp hajxy hänajty. 55 Pero cabä Esteban jaduhn ñä'ä møjpädaacy. Hix, miøødhajpiä Esteban ja'a Dioshespíritu hänajty. Mänitä Esteban yuughee'py tsajpootyp. Mänit jaduhn yhijxy coo jim jiaanch tehm yajxonä maa ja'a Dios yhäña'ayän. Mänitä Jesús jaduhn yhíjxäbä coo jim yhäñaabiä maa ja'a Dios ñähmøjcän yhahooyhaamby. 56 Mänitä Esteban miänaañ:

—Huug hix hajxy. Jadúhnhøchä tsajt nhixy nebiä hawa'adspän. Ximä Jesucristo yhäña'ay Diosnähmøjc maa yhahooyhaampiän.

⁵⁷ Mäduhntiä jäya'ayhajxy hänajty yhamädoowhity, mänit hajxy nidiaatsmo'xä; haa ca'a, cab hajxy hänajty tehngahnä miädowaannä nebiatiä Esteban hänajty miädia'agy. Mänit hajxy tiägøøyy yaaxpä jojpä møcjaty. Mänitä Esteban yajmujcä.

⁵⁸Mänit yajnøcxä cajptpa'a hadsip. Ja'a häna'cä Esteban hajxy hänajty tøø ñähwaambétiäbä, mänitä jiocxwit hajxy nägøxiä yhøxchijy. Jimä høxcujc-häna'c hänajty tu'ug piadäna'ay, ja'a hänajty xøhajpä Saulo. Mänitä Saulo ñämaayyä coo ja'a jiocxwithajxy cwieendähájtäxät. Mänitä Esteban tiägøøyyä ca'adshó'cäbä. ⁵⁹ Jimä Esteban hänajty quia'adsho'ogyii, mänit tiägøøyy Diospa'yaaxpä. Mänit miänaañ:

—Wiindsøn Jesús, tuna mayhajt, høøch njuøhndy jim wiingpøjcac tsajpootyp.

⁶⁰Mänitä Esteban jyijcädaacy. Mänit møc yaaxy:

—Dios, ca'a jaduhn mmøjpäda'agy nébiøch yø'ø häna'c xchaachtiuñan, hoy jia møjpoj jia møjcädieeyä.

Coo ja'a Esteban jaduhn jiaac tehm quiapxy, mänit yho'nä.

Y ja'a Saulo, quiumaayy je'eduh<u>n</u> coo ja'a Esteban yagho'cä.

Ja'a mänitxøøbä ja'a mäbøjpädøjc-hajxy tiägøøyyä jaamduun tsaachtiúunäbä jim Jerusalén. Mänit hajxy xii yaa ñøcxøøyy. Näje'e hajxy miähmøøyy Judea-naaxooty wiinduhmyhagajpt. Näje'e hajxy ñøcxøøbiä Samaria-naaxooty. Jagooyyä ja'a apóstolädøjc-hajxy jim jiaac mähmøøyy Jerusalén. ²Mänitä dijuuntä Esteban hoy yajnaaxtägø'øyii. Näje'e jäya'ayhajxy hoy miäyajnaaxtägø'øy, pønjatiä hojioot hänajty møød. Hoyhoyyä Esteban ñäjøøyy ñäxuu'tsä. ³Y ja'a Saulo, tehngahnä ja'a mäbøjpädøjc hänajty jiaamduñ

Hechos 8 274

chaachtium wiinduhmyhagajpt. Høxtä jäya'adiøgootypaadiä Saulo hänajty tiägø'øy. Pønjaty hänajty yajpaatp tiøgooty, mänit hajxy hänajty yhøxwich yhøxwoonii, ja'a ya'adiøjc ja'a to'oxiøjc.

⁴Y ja'a mäbøjpädøjc-hajxy, ja'a hajxy hänajty tøø chóoñäbä Jerusalén, je'enä ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty tehngahnä yajwa'xy ja'a Jesúscøxpä, majaty hajxy hänajty wiädity. 5 Høxtáhmdsä craa Felipehajpä, coo jim chohñ Jerusalén, mänit jim ñøcxy Samaria-cajptooty. Coo jim miejch, mänit jaduhn tiägøøyy mädiaacpä ja'a Jesúscøxpä, coo hänajty je'e Dyiosquexiä. ⁶Mayyä jäya'ayhajxy hänajty yhamugø'øy mädia 'agyhamädoowhijpä waambatiä Felipe hänajty miäna'añ. Madiu'u ja'a Felipe hoy-yagjuøøñäjatypä hänajty yajcähxø'øgy, paadiä miädia'agy hänajty jiaanch tehm yhamädoowhíjtäxä. ⁷Pønjatiä haxøøgpä ca'a hoybä hänajty møød, mänit hajxy nämay pia'amnajxy. Yáaxäp jójcäbä haxøøgpä ca'a hoybähajxy hänajty piädsømy. Jaduhnä cø'ømucypiä tecymiucypiähajxy hänajty miøcpøjpä møødä tecymia'adpähajxy. ⁸Paadiä cu'ughajxy hänajty jiaanch tehm xioonda'agy jim Samaria.

9-11 Jimā jāya'ay hānajty tu'ug xiøhaty Simón. Tøø ja'a magia-wiinmahñdy hänajty jejcy tiuñ jim Samaria. Tøø ja'a Simón ja'a jäya'ay hänajty jim may jiaanch tehm wyiinhøøñ. Jaduhnä Simón hänajty ñiñänømyii cooc tyijy jiaanch tehm miøj jiaanch tehm jiaanchä, je'eguiøxpä cooc tyijy ja'a magia hänajty jiaanch tehm jiaty. Madiu'u ja'a Simón ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä hänajty jiaanch tehm yajcähxø'øgy, paadiä miädia'agy hänajty jiaanch tehm miäbøjcäxä nägøxiä høxtä ja'a møjtøjcpaady:

—Yø'ø Simón, jue'eda'a yø'ø, Dioswiinguexiäda'a yø'ø, paadiä møcmäjaa jaduhn jiaanch tehm miøødä.

Jaduhṇā Simón hānajty ñānømyii ja'a cú'ugām. ¹² Jaduhṇā Felipe hānajty yajnāhixø'øy coogā Dios yhane'emy ja'a miøcmājaahaam, møød coogā Jesús Dyioswiinguexiā. Mānitā jāya'ayhajxy may miābøjcy nāya'ay nādo'oxy. Mānit hajxy nāgøxiā hoy ñābety. ¹³Y ja'a Simón, miābøjc je'eduhṃbā. Mānit hoy pianābejpā. Mānitā Simón ja'a Felipe tiāgøøyy møødwādijpā. Yagjuøøbiā Simón hānajty nebiā Felipe ja'a hoy-yagjuøøñābā hānajty yajcāhxø'øguiān.

¹⁴Y ja'a apóstoldøjc-hajxy, ja'a hajxy hänajty tøø miähmø'øyäbä Jerusalén. Mänit hajxy miädoyhajty coogä cu'ug ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty tøø jiøjpøgø'øy jim Samaria. Mänitä Pedrohajxy jim quiejxä møødä Juan. ¹⁵Coo hajxy jim miejch Samaria, mänit hajxy tiägøøyy Diospa'yaaxpä ja'a mäbøjpädøjcøxpähajxy, weenä Dioshespíritu hajxy nägøxiä yhadägø'øy jioottägø'øyii. 16 Hix, cahnä Dioshespíritu hänajty pøn yhadägø'øy jioottägø'øyii. Tøø hajxy hänajty jia näbety ja'a Jesúscøxpä. Cahnä hajxy hänajty miädoyhatyñä

ja'a Dioshespíritucøxpä. ¹⁷Coo ja'a Pedrohajxy Dyiospa'yaaxpädøøyy møødä Juan, mänitä mäbøjpädøjc-hajxy quiø'ønähxajjä. Mänit hajxy yhadägøøyy jioottägøøyyä ja'a Dioshespíritäm.

¹⁸Y ja'a Simón, coo jaduhn yhijxy, mänitä Pedro xädø'øñ hajxy jia yajmähawaanøøyyä. ¹⁹Mänitä Simón miänaañ:

—Høøch yø'ø mäjaa jaduhmbä yaghabøjcäc. Hix, cooch pøn jaduhn ngø'ønähxájät, tehm jiaduhn je'e yhadägøøyy jioottägøøyyäbät ja'a Dioshespíritäm.

²⁰Mänitä Pedro yhadsooyy:

—Coo miich jaduhn mwi'i tiajy mwi'i miay coo højts miich ja'a Diosmäjaa nyaghabøgät juyhaam, paady miichä Dios xyajcuhdägoyya'añ møødä mxädø'øñ. Hix, ñä'ä yejpiä Dios jaa miäjaa jaduhn, caj pøn yajmädoogy. ²¹Caj miičh cuhdujt mnä'ägädä møødä coo højts miich ja'a Diostuung xmiøødtúnät, je'eguiøxpä coo miichä mwiinmahñdy quia'a nä'ägädä hoyyä ja'a Dioscøxpä. 22 Najtshixø'øw ja'a mhaxøøgwiinmahñdy jaduhn. Jímbädä Dios xñä'ä mämée'xät coo mmänuu'xtá'agät. ²³Tøøch miich nhøxcapy coo miichä mhaa mjoot jiaanch tehm yhaxøøgä, møød coo miich haxøøg mjaanch tehm tiajy mjaanch tehm miay mjoodooty mgopcooty.

²⁴Mänitä Simón yhadsooyy:

—Huuc tunä mayhajt hajxy, huuc Diospa'ya'ax hajxy ja'a høøchcøxpä, jadúhnhøchä Dios xquia'a yajcumädówät nébiøch hajxy tøø xyajmøødmädia'aguiän —nømä Simón miänaañ.

²⁵ Jimā Pedrohajxy hānajty jiaac capxy jiaac mādia'agy ja'a Jesúscøxpä møødä Juan, nebiaty hajxy hānajty tøø yhamdsoo yajnähixø'øyii ja'a Jesúsäm. Mänit hajxy wyiimbijnä, mänit hajxy jim ñøcxtägajch Jerusalén näguipxy møødä Felipe. Tu'haamnøcxpä, nøødänáayyäp tu'udänáayyäp hajxy hänajty ñøcxy. Majatiä cajpthuung jim Samaria-naaxooty, jaduhmä Diosmädia'agy hajxy hänajty yajwa'xy nebiä cu'ugä piojpä quiädieeybä ñähwa'ads quiuhwá'adsät.

²⁶Coo hajxy jim quioo'ty Jerusalén, mänitä Felipe ja'a Diosmóonsäm tu'ug ñämaayyä, ja'a jim tsohmbä tsajpootyp:

—Nøcxø'øw jim jøømboj mänajpä. Ja'a møjtu'u mbanøcxäp, ja'a jim nøcxpä maa ja'a cajpt jaduhn xiøhatiän Gaza.

Ja'a møjtu'u jaduhmbä, pactuum jaduhn ñøcxø'øy. 27-28 Mänitä Felipe jiaanch tu'ubøjcy. Ja'a tu'haamnøcxpä, mänitä Felipe ja'a jäya'ay tu'ug piaaty, ja'a hänajty tsohmbä Etiopía. Tøø jaaya'ay hänajty yhoy Jerusalén Dioswiingudsähgøøbiä. Quiajptooty hänajty ñøcxnä. Eunuco je'e. Møjtuung hänajty jim miøød maa ja'a ñaax maa ja'a quiajptän. Xädø'øñgwieendähajpä hänajty jim tiuumby. Ja'a reina mioonsä hänajty je'eduhn, ja'a hänajty jim mähanehmbä Etiopía. Carretajooty jaaya'ay hänajty ñøcxy nocyhée'päp. Jue'e hänajty quiapxyp, ja'a nocy ja'a Isaías jecy quiujáhyyäbä, ja'a jecy túunäbä profeta.

Hechos 8, 9 276

²⁹Mänitä Felipe ñämaayyä ja'a Dioshespíritäm coo jim miøjwá'agät carretawiinduum. ³⁰Coo ja'a Felipe jim jiaanöh møjwa'cy carretawiinduum, mänitä Felipe miädooyy coo ja'a Etiopíabä jäya'ay ja'a nocy hänajty quiapxy, ja'a Isaías jecy quiujáhyyäbä. Mänitä Felipe jaaya'ay miäyajtøøyy:

—Nej, mwiinjuøøby miich jaduhnä nebiaty mgapxiän.

³¹ Mänitä jaaya'ay yhadsooyy:

—Cábøch nwiinjuø'øy. Cábøch pøn nmøødä pønhøch jaduhn xquiapxtøøwäp.

Mänitä Felipe ñämaayyä coo jim piédät carretajooty, coo jim yhøxtá'agät maa ja'a Etiopíabä jäya'ay ñähmøjcän. ³² Jaduhnä jaaya'ay hänajty quiapxy:

> Hadsipä mähdiøjc yajnøcxä maa ja'a yagho'taactän, jaduhn nebiä meeg yajnøcxyiijän maa ja'a yagho'taactän.

Cabä mähdiøjc waamb ñä'ägädä capxy;

jaduhn hamon yhijty nebiä meeg hamon yhitiän coo nähme'xyii. ³³ Hochähdiuunnä ja'a mähdiøjc yagho'cä.

Cab jaduhn pøn nähgapxtuuty. Cabä nøøxä miajc miøødhajty; hix, tøø ja'a jiugyhajt hänajty yaa quiøjxnä hädaa yaabä naaxwiin.

³⁴Mänitä Felipe ñämaayyä:

—Tunä mayhajt, høøch huuc hawáanäc, coo ja'a Isaías jaduhn jecy quiujahy, pøn jaduhn miädiaac, wiingjäya'ay tøgä je'eguiøxpä nømä Etiopíabä jäya'ay yajtøøyy.

³⁵Mänitä Felipe tiägøøyy capxtøøbä waa<u>m</u>baty hänajty jaduhn miädia'agytiägø'øy. Mänit miädiaacy ja'a Jesúscøxpä, coo hajxy hoy xñähho'túutäm. ³⁶Weeñtiä hajxy jaduhn jiaac yohy carretajooty, mänitä nøø hajxy piaaty. Mänitä Etiopíabä jäya'ay miänaañ:

—Xii nøø. Nej, cab jaduhn yhahixø'øyä cooch nnäbétädä.

³⁷ Mänitä Felipe yhadsooyy:

—Hahixøøby jaduhn pø tøyhajt jaduhn mmäbøcy hamuumdu'joot.

Mänitä Felipe yhadsoowä:

—Nmäbøjpiøch jaduhn coo ja'a Jesucristo Dyioshuungä.

38 Mänitä Etiopíabä jäya'ay ja'a carreta yajyajtänaaxiøjpä. Mänitä Felipehajxy nämetsc quiarretamänajcy, møødä Etiopíabä jäya'ay. Mänit hajxy nämetsc ñøødägøøyy. Mänitä Etiopíabä jäya'ay ñäbejty. 39 Coo hajxy ñøøbädsøømgumbä, mänitä Felipe wiingtuum yajnøcxä ja'a Dioshespíritäm. Cabä Felipe yhijxtägájtsänä ja'a Etiopíabä jäyá'ayäm. Xoondáacäp ja'a Etiopíabä jäya'ay ñøcxnä. 40 Y ja'a Felipe, mänit jim miejch maa ja'a cajpt hänajty xighatiän Azoto. Mänit tiägøøyy wädijpä cajpt-cajpt. Yajwa'xypä Felipe ja'a Diosmädia'agy hänajty nebiä cu'ugä piojpä quiädieeybä ñähwa'ads quiuhwá'adsät. Mänit jim miejch Cesarea.

9 Y ja'a Saulo, tehngahnä ja'a mäbøjpädøjc hänajty yhadsähgø'øy yhajuø'øy coo hajxy hänajty yagho'oga'añii, pønjaty hänajty mäbøjp ja'a Jesúscøxpä. Coo ja'a Saulo hänajty jaduhn tehngahnä jia wi'i

miähadsähgø'øwa'añ, paady jim ñøcxy maa ja'a teedywiindsønän. ²Mänitä Saulo cuhdujt miooyyä nocyhaam coo jim ñécxät Damasco, coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jim yhøxta'awøøjät wiinduhmchajtøjc, majatiä judíoshajxy hänajty yhamugø'øyän. Jaduhnä Saulo hänajty tiajy miay coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy hänajty jim nøcxy chuma'añii Jerusalén, ya'adiøjcä tio'oxiøjcä. ³Mänitä Saulohajxy tiu'ubøjcy møødä jiamiøød nämetsc nädägøøg. Ja ween hajxy hänajty jim quia'a mech Damasco, mänitä Saulo jøøn møc quiuhjajcädaacä wäditiä. Tsajpootypä jøøn chohndaacy. ⁴Mänitä Saulo quiädaayy. Mänit miädooyy coo jäya'ay hänajty tu'ug quiapxy:

—Saulo, Saulo, tiich miich jaduhn coo xwyi'i miädsibø'øy.

⁵Mänitä Saulo yajtøøyy:

- —Wiindsøn, pøn miich jaduhn. Mänit yhadsoowä:
- —Jesúshøch høøch. Høøch miich jaduhn xwyi'i miädsibøøby. Cooch miich jaduhn xwyi'i miädsibø'øy, hamdsoo miich jaduhn mnichaachtiuñii.

⁶Tsähgøøyy tsäyúuyyäbä Saulo yajtǿøgumbä:

—Wiindsø<u>n</u>, neby yhahixø'øy njatcø'øwädøch.

Mänit yhadsóowägumbä:

—Pädø'øg, nøcx cajptooty. Jim häna'c xyhawáanät nej mjatcø'øwät.

⁷Y ja'a Saulo jiamiøødhajxy, coo hajxy jaduhn miädooyy nebiatiä Saulo hänajty tøø miägapxyiijän, jaanch tehm chähgøøyy hajxy jaduhn. Hix, cab hajxy pøn yhijxy. Høxtä hahuum høxtä hawiinds hajxy miähmøøyy. ⁸Mänitä Saulo jiaanch tänaayyø'cy. Coo jaduhn jia wiindøø'xy, cab jaduhn tii yhijxy. Hix, tøø hänajty wyiinxooch. Coo hajxy jaduhn tiu'ubøjtägajch, wichhaamä Saulo jim yajmejtsä Damasco. ⁹Tägøøgxøø ja'a Saulo jim yhijty wiinxoods Damasco. Ni quia'a cay ni quia'a hu'ugy hänajty tii.

10 Jimä jäya'ay hänajty tu'ug chäna'ay Damasco, ja'a hänajty xøhajpä Ananías. Tøø ja'a Diosmädia'agy hänajty miäbøcy. Mänitä Ananías ja'a Jesús wyiinhijxy haguma'ayhaam. Mänitä Ananías miägapxä:

—Ananías.

Mänit yhadsooyy:

- -Wiindsøn, chaach høøch, tisän.
- ¹¹Mänitä Jesús miänaa<u>ñ</u>:
- —Pädø'øg. Nøcx jim maa ja'a møjtu'u jaduhn xiøhatiän Tødiu'u. Jimä jäya'ay tu'ug chäna'ay, ja'a xøhajpä Judas. Jimä craa tu'ug yhahity, ja'a xøhajpä Saulo. Jim je'e chooñ maa ja'a cajpt xiøhatiän Tarso. Diospa'yaaxp jim jadunajtä maa ja'a Judas tiøjcän. Coo jim mmédsät, mänitä Saulo myajtówät. ¹²Tøø miichä Saulo xwyiinhixy haguma'ayhaam coo miich hoy mnähdoñ, jaduhn yhijxtägátsät.

¹³Coo ja'a Ananías jaduh<u>n</u> miädooyy, mänit miänaa<u>ñ</u>:

—Wiindsøn, tøøch jaduhn mayhooc nmädoyhaty nebiä craa Saulo naxy jiatcø'øy jim Jerusalén. Náxiägä mäbøjpädøjc-hajxy jim jiaamdun chaachtiunii, ja'a miichä mmädia'agy hajxy xmiäbøjcäbä. ¹⁴ Jadúhnhøch tøø nmädoyhajpä Hechos 9 278

coogä cuhdujt jim miooyyä coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy yaabä yajnøcxøøjät jim Jerusalén, coo hajxy jim chúumäbät, pønjaty miich jaduhn yaa xquiapxpaatp. Ja'a teedywiindsønä cuhdujt hajxy jaduhn yejc. Hoorä, tøø ja'a Saulo yaa miejtsnä Damasco —nømä Ananías miänaañ.

¹⁵Mänitä Jesús ja'a Ananías ñämáaguiumbä:

—Tsógäm, nøcx cudiún nébiøch miich tøø nhane'emiän. Tøøchä Saulo nyajnähdijy coo miädiá'agät ja'a høøchcøxpä jim maa ja'a israelitahajxiän, møød jim maa ja'a ca'a israelitahajxypän, møød jim maa ja'a guiobiernähajxiän.

16 Høøchä Saulo nyajnähdijaamby mäduhntiä jaduhn yhahixø'øy chaachpøgät ja'a høøchcøxpä.

¹⁷ Mänitä Ananías jiaanch nøcxy maa ja'a Saulo hänajty tøø miejtsta'aguiän. Coo ja'a Ananías tiøjtägøøyy, mänitä Saulo quiø'ønähgajpä. Mänit ñämaayyä:

—Mägu'ughajpä Saulo, ja'a Jesús miich jaduhn jim mhijx tu'haammiimbä. Jaayá'ayhøch jaduhn yaa tøø xquiexy nej miich jaduhn mhijxø'tägátsät hoy. Y jaduhn miichä Dioshespíritu xyhadägø'øw xjioottägø'øwät.

¹⁸Tuunä ja'a Ananías jaduhn ñä'ä mänaañ, mänitiä Saulo wyiingahduutä nebiä tsaamghacän. Mänitä yhijxø'tägajch. Mänit tiänaayyø'cy. Mänit hoy ñäbety.
¹⁹Mänit quiaayy yhuucy.
Møcpøjc je'e jaduhn. Mänit jim jiaac mähmøøyy mejtsxøø tägøøgxøø Damasco maa ja'a mäbøjpädøjc-hajxiän. ²⁰Mänitä Saulo tiägøøyy mädia'agy-yajwa'xpä wiinduhmächajtøjc jim Damasco maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. Jaduhn hänajty miädia'agy coogä Jesús Dyioshuungä. ²¹ Pønjaty ja'a Saulo miädia'agy hänajty hamädoowhíjtäp, jiaanäch tehm yagjuøøby hajxy hänajty jaduhn nebiä Saulo hänajty miädia'aguiän ja'a Jesúscøxpä. Mänit hajxy tiägøøyy niñämáayyäbä:

—Yø'ø craa Saulo, jue'e yø'ø, yø'ø ja'a mäbøjpädøjc jim wi'i miädsibøøby Jerusalén, pønjatiä Jesús capxpaatp. Paady yø'ø yaa tøø piejpä Damasco coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy yaa miájtsäbät, møød coo hajxy jim yajnøcxøød Jerusalén hadsip, jaduhn hajxy jim nøcxy quiø'øyegyii maa ja'a teedywiindsønhajxiän —nømä Saulo ñänøømä.

²²Y ja'a Saulo, tehngahnä hänajty hamøj jootmøj jiaty coo ja'a tsaanä cu'ug hänajty yajwiinxiic yajwiingapxø'øy coogä Jesús Dyioswiinguexiä. Jaanch tehm homiäbøjnä hänajty miädia'agy. Y ja'a judíoshajxy, ja'a hajxy hänajty jim tsänaabiä Damasco, cabä Saulo hajxy hänajty hoy quiapxhaduga'añ, je'eguiøxpä coo Saulo hänajty miädia'agy hamøj jootmøj.

²³Cujecy, mänitä judíoshajxy jim yhamugøøyy. Mänit hajxy quiojyquiapxytiuum coogä Saulo hajxy hänajty yagho'oga'an.
²⁴Xøømdsuhmä Saulo hänajty miäxojna'ayii mäduhmjatiä tägø'øwøødiaactän maa ja'a Damasco-cajpt jiuhmuu'tswäditiän. Mänitä Saulo jaduhn miädoyhajty

cooc hänajty yagho'oga'añii. ²⁵Mänitä mäbøjpädøjcä Saulo hajxy coods piädaacy møjcachjooty. Mänit hajxy quiuhdøøñajxy maa ja'a cajpt hänajty piquiä yhamuudsø'øguiän. Jaduhndsä Saulo piäyø'cy.

²⁶Coo Saulo jim chohñ Damasco, mänit jim ñøcxtägajch Jerusalén. Coo jim quioo'ty, mänit jim ñøcxøøyy maa ja'a mäbøjpädøjc-hajxiän. Pero je'enä ja'a Saulo hajxy hänajty nägøxiä jiaanch tehm chähgø'øy. Hix, cab hajxy hänajty ñajuø'øy pø mäbøjp hänajty je'ebä. 27 Jimä mäbøjpä hänajty tu'ug xiøhaty Bernabé. Je'e mäbøcypiä, cab hänajty chähgø'øy. Mänitä Bernabé ja'a Saulo wioonøcxy maa ja'a apóstoldøjc-hajxiän. Mänitä Bernabé ja'a apóstoldøjc yajmøødmädiaacy coogä Saulo ja'a Jesús hänajty tøø wyiinhixy tu'haamnøcxpä jim Damasco-mäwiingón, møød coogä Jesús ja'a Saulo jim miägapxy, møød coogä Saulo tiägøøyy mädiaacpä hamøj jootmøj jim Damasco ja'a Jesúscøxpä. Jaduhnä Bernabé ja'a apóstoldøjc yajmøødmädiaacy ja'a Saulocøxpä. ²⁸Mähmøøyy ja'a Saulo jim Jerusalén. Mänitä Saulo ja'a apóstoldøjc tiägøøyy møødwädijpä. Mänitä mädia'agy tiägøøyy yajwa'xpä ja'a Jesúscøxpä hamøj jootmøj. ²⁹ Jimä judíoshajxy hänajty näje'e, hagriego hajxy hänajty yhayuuc-hajpy. Mänitä Saulo tiägøøyy møødyajcapxiøøbiä ja'a Jesúscøxpä. Pero cabä judíoshajxy jaduhn yhojiäwøøyy. Mänit hajxy wyiinmaayy coo ja'a

Saulo hajxy yaghó'ogät. ³⁰Coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduhn miädoyhajty coogä Saulo hänajty yagho'oga'añii, mänitä Saulo hajxy miøødnøcxy jim Cesarea. Coo hajxy jim miejch, mänitä Saulo hajxy quiejxtägajch Tarso.

31 Mänitä tsip jaduhn yhamaadiujnä ja'a mäbøjpädøjcøxpähajxy, mäduhnjaty hajxy hänajty xii yaa chäna'ay, møød jim Judea, jim Galilea, jim Samaria. Tehngahnä møcmäjaa hajxy hänajty mio'oyii jøjwidsø'ø ja'a Dioshespíritäm, paady hajxy hänajty jabom-jabom miayø'øy.

32 Y ja'a Pedro, wiinduhmchajtøjc hänajty wiädity mäduhnjatiä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty chäna'ay. Mänit jim ñøcxøøbiä maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Lida. Jimä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty chänaabiä. 33 Jimä jäya'ay hänajty tu'ug pia'amgo'na'ay, ja'a hänajty xøhajpä Eneas. Tuctujcjumøjt hänajty tøø piøgyii. Jue'e hänajty je'e, cø'ømucy tecymiucy. Coo ja'a Pedro jim miejch Lida, mänit jim ñøcxy maa Eneas tiøjcän. 34 Mänitä Pedro miänaañ:

—Eneas, ja'a Jesucristo miich xyajmøcpøgaamb. Pädø'øg. Pädit yø'ø mgøjxt.

Tuuṇā ja'a Eneas jaduhṇ ñā'ä nāmaayyä, mānitiä jiaanch pādø'cy. ³⁵Mäduhntiä jäya'ayhajxy hānajty chāna'ay jiṃ Lida møød jiṃ maa ja'a joy hānajty xiøhatiān Sarón, coo hajxy jaduhṇ miädoyhajty coogā Eneas hānajty tøø pia'amnaxy, mānitä Eneas hajxy nāgøxiä hoy yhixy coo tøø jiaanch møcpøcy. Mänitä Diosmädia'agy

Hechos 9, 10 280

hajxy tiägøøyy mäbøjpä ja'a Jesúscøxpä. Mänitä yhamdsoo cuhdujt hajxy ñajtshixøøñä.

³⁶Jimä tajjäya'ay hänajty tu'ug chäna'ay maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Jope. Tabita ja'a tajjäya'ay hänajty xiøhaty arameo-ayuuc-haamby. Hagriegohaamby, jue'e hajxy hänajty tyijy Dorcas. Jaduhn miädia'agytiägø'øy "Gacela." Hoorä, ja'a Dorcas, miäbøjpiä Diosmädia'agy hänajty je'e, paadiä häyoobädøjc hänajty naxy piuhbety, pønjaty hänajty tii yajmaajiajp. Jaanch tehm yhoyyä Dorcas hänajty jiäya'ayhaty. 37 Mänitä Dorcas pia'ambejty. Mänit yho'cy. Mänitä ho'ogyjiäya'ay hajxy yajtsiiyy. Mänit hajxy hoy piäda'agy cøxp nähbettøgooty. 38 Jim Jope, wiingón hänajty jim Lida maa ja'a Pedro hänajty yhitiän. Hoorä, ja'a mäbøjpädøjc-hajxy hänajty jim tsänaabiä Jope, coo hajxy jaduhn miädoyhajty coogä Pedro hänajty jim wiädityñä Lida, mänitä cugapxy hajxy metsc quiejxy coo Pedro paquiä yhuuc nécxät jim Jope maa ja'a Dorcas hänajty tøø yho'oguiän.

³⁹Mänitä Pedro jiaanch panøcxy. Coo hajxy jim miejch Jope, mänitä Pedro wioonøcxä nähbettøgooty maa ja'a ho'ogyjiäya'ay hänajty wyijtsna'ayän. Piquiä ja'a yaamgto'oxy ja'a ho'ogyjiäya'ay hajxy hänajty tøø piäda'agy. Wi'i jiøøby wi'i xiuu'tsp hajxy hänajty. Mänitä Pedro ja'a wit tucxy yaghijxä mädyiijatiä Dorcas hänajty tøø yhädiuñ. ⁴⁰ Mänitä Pedro ja'a jäya'ay nägøxiä yhøxquejxpädsøømy. Mänitä Pedro jyijcädaacy.

Mänit Dyiospa'yaaxy. Mänitä ho'ogyjiäya'ay wyiinhee'ppejty. Mänit miänaañ:

—Tabita, pädø'øg.

Mänitä Dorcas wyiindøø'xø'cy. Coo ja'a Dorcas ja'a Pedro yhijxy, mänitä Dorcas yhäñaayyø'cy. 41 Mänitä Pedro ja'a Dorcas wyidsø'cy. Mänitä Pedro ja'a mäbøjpädøjc quiuyaaxøøyy tøgooty møødä yaamgto'oxy. Coo hajxy tiøjtägøøyy, mänit hajxy yhijxy coo ja'a Dorcas hänajty tøø jiujypiøjnä. 42 Mänitä mädia'agy paquiä wia'xy jim Jope cooc jaduhn tøø jiujypiøcy. Mänitä jäya'ayhajxy may jiaanch mäbøjcy ja'a Jesúscøxpä. 43 Mänitä Pedro jim jiaac mähmøøyy Jope maxiøø. Jim hänajty miejtsta'agy maa ja'a Simón tiøjcän, ja'a wajhacyajtøøtspä.

Jimä jäya'ay hänajty tu'ug chäna'ay Cesarea, ja'a hänajty xøhajpä Cornelio. Soldado-wiindsøn hänajty tiuumby. Italia ja'a soldadohajxy hänajty chooñ. Nämayyä soldadohajxy hänajty jim yhity Cesarea. ²Hoyyä Cornelio ja'a Dios hajxy hänajty wyiingudsähgø'øy møødä yhuung møødä tio'oxy. Hojiootä Cornelio hänajty jiaanch tehm miøød. Naxiä judíoshajxy hänajty piuhbedyii xädø'øñhaam, ja'a hajxy hänajty häyoobä. Jabom-jabomä Cornelio hänajty Dyiospa'ya'axy. ³Mänacyxiøø hänajty jaduhn, jimä Cornelio hänajty tiuñ xiajy tøgooty, mänitä Diosmoonsä tu'ug ñäguehxtøø'xy maa Cornelio hänajtiän. Tsajpootyp ja'a Diosmoonsä hänajty tøø chohnda'agy. Mänitä Diosmoonsä ja'a Cornelio ñämaayy:

-Cornelio.

⁴Coo ja'a Cornelio ja'a Diosmoonsä jaduh<u>n</u> yhijxy, chähgøøyy jaduh<u>n</u>. Jejcy-juøøby miähee'pnaayy. Mänit miäyajtøøyy:

—Wiindsøn, tii mdsojpy.

Mänitä Diosmoonsä yhadsooyy:

-Xquiumaaby miichä Dios jaduhn coo miich tehngahnä mba'ya'axy, møød coo miičhä häyoobäjäya'ay naxy mbuhbety. 5-6 Jim Jope, jimä jäya'ay tu'ug chäna'ay mejypia'a, ja'a xøhajpä Simón. Jue'e Simón tiuunghajpy, wajhacyajtøøtsp. Jimä craa tu'ug yhahäña'ay maa ja'a Simón tiøjcän. Mejtstu'u ja'a craa xiøø, Simón møød Pedro. Jimä cugapxy mejtstägøgg mguéxät Jope, weenä Pedro jaduhn nøcxy ñäma'ayii cooc miich yaa min xquiuhixy. Jaaya'ay jaduhn xyhawáanäp tii miichä Dios xyajmädsojp coo mgudiúnät nømä Diosmoonsä miänaañ.

⁷Coo ja'a Diosmoonsä wyiimbijnä, mänitä Cornelio ja'a mioonsä metsc quiuyaaxøøyy møødä soldado tu'ug. Dioswiingudsähgøøbiä soldado hänajty. Miøødnijiootpáatäbä Cornelio ja'a soldado hänajty.
⁸Mänitä Cornelio quiøxy yajmøødmädiaacy waambaty hänajty tøø ñäma'ayii ja'a Diosmóonsäm. Mänitä Cornelio ja'a mioonsä jim quiejxy Jope nädägøøg møødä soldado.

⁹Cujaboom cujyxiøø, jim hajxy hänajty tiu'uyo'oyñä. Ja ween hajxy hänajty jim quia'a mech Jope. Y ja'a Pedro, mänit jim wyiimbejty tøjnähgøxp Diospa'yaaxpä. ¹⁰Jaanch tehm yähó'cäbä Pedro hänajty. Jaguiay hänajty je'eduhn. Jimä quiay hänajty yaghoyóøyyäxä. Mänit jaduhn wyiinhijxy 11 coo ja'a tsajt hänajty tøø yhawa'ach. Mänit jaduhn yhijxy coo tii jaduhn quiuhdøoñaxyii nebiä poobwit crutypän. Mädaaxc-hitä poobwit hänajty xiojtsø'øguiä. Jaduhn hänajty miänoonna'ay. 12 Madiu'u animalhajxy hänajty jim quiähxø'øgy poobwittøguiøxp, møødä hamädaaxtecypiähajxy, møødä tsahndy, møødä muuxy. 13 Mänitä Dios ja'a Pedro ñämaayy:

—Pedro, pädø'øg. Yagho'og yø'ø animal maybä. Mänit mdsú'udsät.

¹⁴Mänitä Pedro yhadsooyy:

—Wiindsøn, caj; cábøch yø'ø animal jaduhmbä mänaa ndsu'uch. Hix, cab højts nguhdujt jaduhn myiñ coo højts animal hoñä'ä mädyiibä ndsú'udsät.

¹⁵Mänitä Pedro ñämáayyägumbä:

—Tijátyhøch nyajnähdijpy coo hajxy mdsú'udsät, cab jaduhn yhahixø'øy coo hajxy mwiingápxät —nømä Dios miänaañ.

¹⁶Tägøøghoocä Pedro jaduhn miägapxä, mänit yhijxy coo ja'a poobwit chajpéjcumbä tsajpootyp. ¹⁷Wyi'i tiajpy wyi'i miaabiä Pedro hänajty tiiguiøxpä hänajty jaduhn coo tøø wyiinhixy. Y ja'a Cornelio quiugapxyhajxy, tøø ja'a Simón ja'a tiøjc hajxy hänajty piáatänä. ¹⁸Mänit hajxy møc quiugapxøøyy pø jiibiä Simón Pedro jiaančh hity.

¹⁹Y ja'a Pedro, je'enä hänajty wyi'i tiajy wyi'i miay tiiguiøxpä hänajty jaduhn coo tøø wyiinhixy. Mänitä Dioshespíritu ja'a Pedro ñämaayy:

—Mädow, xiiby miich häna'c nädägøøg xyhøxta'ay. ²⁰Mänac, Hechos 10 282

nøcx yø'ø häna'c yajtøjtägø'øw. Hoy jaduhn coo mbanøcxät coo hajxy hänajty wyiimbida'añ. Hix, høøch yø'ø häna'c jaduhn tøø nguexy coo miich jaduhn xwioonøcxät maa ja'a quiajpthajxiän.

²¹Mänitä Pedro jiaanch mänajcy. Mänitä Pedro ja'a häna'c nädägøøgpä ñämaayy:

—Høøch Pedrohajp. Høøch mijts xyhøxtaaby. Tiich mijts xwia'ana'añ.

²²Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ja'a Cornelio højts tøø xquiexy, ja'a soldado-wiindsøn. Jaanch tehm yhojiäya'ay je'e. Dioswiingudsähgøøby je'e. Jiaanch tehm chojpiä judíos ja'a Cornelio hajxy. Jiaanch tehm quiumaaby hajxy jaduhn —nømä Pedro ñämaayyä.

²³Mänitä Pedro ja'a häna'c nädägøøgpä ñämaayy coo hajxy tiøjtägø'øwät, møød coo hajxy jim miejtstá'agät. Cujaboom hajxy wyiimbijnä näguipxy møødä Pedro. Näje'e ja'a mäbøjpädøjc-hajxy pianøcxpä, ja'a hajxy hänajty jim tsänaabiä Jope.

²⁴Cumaaxc hajxy jim miejch Cesarea. Jimä Cornelio hänajty yhahixy, møødä jiujy møødä miägu'ug, møødä miägu'ughajpähajxy. ²⁵Coo ja'a Pedro jim miejch maa ja'a Cornelio tiøjcän, mänitä Cornelio ja'a Pedro yajpoo'xy. Mänitä Cornelio ja'a Pedro wyiinjijcädaacy. Wyiingudsähgø'øwaambiä Cornelio ja'a Pedro hänajty jaduhn. ²⁶Mänitä Pedro ja'a Cornelio ñämaayy:

—Tänaayyø'øg, ca'ach nDiosä. Nä'ä pajäya'ayhájpøch høøch nej miichän. Cab jaduhn yhahixø'øy cooch miich xwyiingudsähgø'øwät. ²⁷ Mänitä Cornelio jiaanch tänaayyø'cy. Mänit hajxy paquiä miädiaacy. Mänit hajxy tiøjtägøøyy maa ja'a Cornelio miägu'ughajpähajxy hänajty nämay tøø yhamugø'øyän. ²⁸ Mänitä Pedro miänaañ:

—Højts judíos-jäya'ay, jaduhn højts nguhdujt myiñ coo højts jiiby nga'a tøjtägø'øwät maa jäya'ay tiøjc-hajxiän, ja'a hajxy ca'a judíospä, nébiøch chaa tøø ndøjtägø'øyän. Coochä Dios jaduhn xyajwiinhijxy, jadúhnhøch tøø xyajwiinjuø'øy coo jaduhn quia'a hahixø'øy cooch pøn nbéxät. ²⁹Paady, coochä Cornelio tøø xyajmøjya'axyii, páadyhøch jaduhn tøø nga'a mäna'añ cooch hänajty nga'a mina'añ. Huuc tunä mayhajt, høøch huuc hawáanäc tiich jaduhn coo tøø xyajmøjya'axyii.

30 Mänitä Cornelio yhadsooyy:

-- Maaxtøjcy mädägøøyy, yáabiøch hänajty nDiospa'ya'axy tøgooty. Mänacyxiøø hänajty je'e. Mänitä jäya'ay tu'ug ñäguehxtøø'xy høøch nwiinduum. Jaanch tehm yhaambä wyit hänajty. 31 Mänítøch xñämaayy: "Cornelio, tøø miičhä Dios xmiädoy coo jaduhn jabom-jabom mba'ya'axy. Xquiumaaby miičhä Dios jaduhn coo miichä häyoobädøjc mnäxuuch. ³²Capxyñäguex ja'a Simón Pedro jim Jope coo ween yaa myiñ. Jim jaduhn yhahäña'ay maa ja'a craa Simónhajpä tiøjcän, ja'a wajhacyajtøøtspä. Mejypia'a mädøyyä chäna'ay. Coo ja'a Simón Pedro yaa miédsät, mänit miich jaduhn xmiøødmädia 'aga'añ." 33 Mänítøch häna'c jim njaanch

quejxy coo miičh nøcxy xwioy. Hoy jaduhn coo tøø mmiñ. Paady højts yaa tøø nhamugø'øy coo højts miičh mgapxy mmädia'agy nhamädoowhidáanäm nebiaty miičhä Dios tøø xñajtscapxøøyyän coo højts jaduhn xyajmøødmädiaactägátsät. Xyhijxp højtsä Dios jaduhn coo højts hamuumdu'joot nmäbøga'añ — nømä Pedro ñämaayyä.

³⁴Mänitä Pedro tiägøøyy mädiaacpä:

—Tøøch nwiinjuøøñä coo højtsä Dios tu'cuhdujt xchójcäm. Cabä Dios pøn hixy heeby piäda'agy. Tøyhajt jaduhn. 35 Pønjatiä Dios jaduhn wiingudsähgøøby hamuumdu'joot, pønjaty hojioot møød, je'edsä Dios quiumaaby, homiädyii cajptä hajxy jia tsooñ. 36-37 Mänaa ja'a Juan tiägø'øyän mäyajnäbejpä, mänitä mädia'agy jim tiägøøyy yajwa'xpä Galilea-naaxooty cooc ja'a Dios ja'a Jesucristo hänajty quiexa'añ maa ja'a israelita-jäya'ayhajxiän, majaty hajxy hänajty chäna'ay, jaduhnä piojpä quiädieeybä hajxy ñähwa'ads quiuhwá'adsät. Jaaya'ay hajxy nägøxiä nWiindsønhájtäm. ³⁸Nazaret ja'a Jesús hänajty chooñ. Mänitä Dios ja'a Jesús ja'a yhEspíritu miooyy møødä mäjaa. Jaduhnä Jesús wyiinguejxä coo wiädítät mayhajtuumbä. Pønjaty hänajty pójcäp, yajpa'amnájxäp hajxy hänajty. Pønjatiä haxøøgpä ca'a hoybä hänajty møød, yajnähwáatsäp hajxy hänajty. Puhbéjtäbä Jesús hänajty ja'a Diósäm. 39 Højts, hamdsoo højts nhijxy tijatiä Jesús jim tiuun

Judea-naaxooty møød jim Jerusalén. Paady højtsä tøyhajt nmøødä coo tiøyyä. Mänitä Jesús miøjpahbejtä cruzcøxp. Jaduhn yho'cy. 40-41 Pero cumaaxcä Dios ja'a Jesús yagjujypiøjcy. Mänit højtsä Dios ja'a Jesús xyaghijxy coo hänajty tøø jiaančh jujypiøcy. Cabä jäya'ayhajxy nägøxiä yhijxy. Jagooyyä højts nhijxy. Paady højtsä Dios xyaghijxy coo højts hänajty jaduhn tøø xyajnähdijy. Mänit højtsä Jesús nmøødcaayy nmøødhuucy. 42 Mänit højtsä Jesús xwyiinguejxy coo højtsä Diosmädia agy nøcxy nyajwa'xy wiinduhmyhagajpt ja'a Jesúscøxpä, coo ja'a Dios ja'a Jesús tøø piäda'agy coo jäya'ayhajxy nägøxiä yajtøyhajtyegøøjät, yho'oguiä, jiujyquiä. 43 Jaduhnä profetadøjc-hajxy jecy quiujahy coogä jäya'ayä piojpä quiädieey hajxy yajnähwa'ach yajcuhwa'achii, pønjatiä Jesús ja'a miädia'agy mäbøjcäp.

44 Cahnä ja'a Pedro hänajty miädiaacpädø'øyñä, mänit hajxy nägøxiä yhadägøøyy jioottägøøyyä ja'a Dioshespíritäm, pønjatiä Pedro ja'a miädia'agy hänajty hamädoowhíjtäp. 45 Y ja'a judíoshajxy, ja'a Pedro hajxy hänajty tøø piamechíijäbä, ja'a hajxy hänajty mäbøjpä, coo hajxy jaduhn yhijxy coo ja'a jäya'ayhajxy ca'a judíoshajpä yhadägøøyy jioottägøøyyä, mänit hajxy jiaanch tehm yagjuøøyy. 46 Hix, miädoow ja'a judíoshajxy jaduhn coo ja'a ca'a judíospähajxy hänajty wiinghayuuc miädia'agy. Jaduhnä Dios hajxy hänajty quiapxpaady coo miøjjä coo jiaanchä. 47 Mänitä Pedro ja'a judíos ñämaayy:

Hechos 10, 11 284

—Neby højtsä Dioshespíritu xyhadägøøyy xjioottägøøyyäm, jaanä jaduhn hädaa jäya'ayhajxy yaabä tøø yhadägøøyy tøø jioottägøøyyäbä, hädaa ca'a judíoshajxypä. Hahixøøby jaduhn coo hajxy ñäbéjpät.

⁴⁸Mänitä Pedro ja'a jäya'ay ca'a judíospä jiaanch nämaayy coo hajxy ñäbétät ja'a Jesucristocøxpä. Mänit hajxy hoy jiaanch näbety. Mänitä Cornelio ja'a Pedro ñämaayy coo Pedro jim jiaac hídät mejtsxøø tägøøgxøø maa ja'a Cornelio tiøjcän.

Mänitä mädia'agy jim wia'xy Judea-naaxooty wiinduhmyhagajpt coogä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hänajty tøø jiøjpøgø'øy, ja'a hajxy ca'a judíospä. Jaduhmä apóstoldøjc-hajxy miädoyhajty mødä mäbøjpädøjc-hajxy. ²⁻³ Pero coo ja'a Pedro jim nøcxtägajch Jerusalén, mänit nähojjä:

—Tii miichä jäya'ay hoy coo tøø mguhixy, ja'a hajxy ca'a judíospä. Tii hoy coo tøø mmøødcay coo tøø mmøødhu'ugy.

Ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduhn mänaan, ja'a hajxy hänajty mänaambä coo ja'a ca'a judíoshajxy tsipcøxp yajcircuncidarhájpät nebiä judíoshajxy quiuhdujthatiän. ⁴Mänitä Pedro quiøxy mädiaacy tiiguiøxpä hänajty coo tøø yhoy Cesarea:

⁵—Jímhøch hänajty nDiospa'ya'axy maa ja'a cajpt xiøhatiän Jope, mänítøch nwiinhijxy coo tii hänajty quiuhdøøñaxyii tsajpootyp nebiä poobwit crutypän. Mädaaxc-hit

hänajty xiojtsø'øguiä. Jaduhn hänajty miänoonna'ay. Coo jaduhn ñaaxcädaacy maach hänajtiän, ⁶mänítøch jiiby nguheebøøyy poobwittøjiooty. Mäníthøchä animal madiu'u nhijxy møødä hamädaaxtecypiähajxy, møødä hawa'anjatypä, møødä tsahñdy, møødä muuxy. ⁷Mäníthøchä Dios xñämaayy: "Pedro, pädø'øg. Yagho'og yø'ø animal. Mänit mdsú'udsät." 8 Mänítøch nhadsooyy: "Wiindsøn, caj, cábøch yø'ø animalduhmbä mänaa ndsu'uch. Hix, cab højts nguhdujt jaduhn myiñ coo højtsä animal hoñä'ä mädyiibä ndsú'udsät." ⁹Mäníthøchä Dios jadähooc xñämáaguiumbä: "Tijátyhøch nyajnähdijpy coo hajxy mdsú'udsät, cab jaduhn yhahixø'øy coo hajxy mwiingápxät." ¹⁰Tägøghóoc-høchä Dios jaduhn xñämaayy, mäníthøchä poobwit nhijxy coo chajpéjcumbä tsajpootyp. 11 Mäníthøchä häna'c nädägøøg xñämejch maach hänajty nmejtsta'aguiän. Jim hajxy hänajty tøø chohnda'agy Cesarea. ¹²Mäníthøčhä Dioshespíritu xñämaayy cooch tähooccapxiä nbadu'ubǿgät. Mänítøch njaanöh møødnøcxy. Mänit hädaa mäbøjpädøjc-hajxy nädädujc piadu'ubøjpä. Jope hajxy chooñ. Coo højts jim nmejch Cesarea, mänit højts jim ndøjtägøøyy maa ja'a craa Corneliohajpä tiøjcän. 13 Mänit højtsä Cornelio xyajmøødmädiaacy nébiägä Diosmoonsä tsajpootypä ñäguehxtøø'xiän ja'a Cornelio wyiinduum. Mänítägä Diosmoonsä ja'a Cornelio ñämaayy: "Jimä

craa tu'ug yhity Jope, ja'a xøhajpä Simón Pedro. Capxyñäguex ja'a craa jaduhn coo yaa myinät. ¹⁴Coo yaa miédsät, mänit miich xyhawaanaanä nebiä mbojpä mgädieeybä hajxy mnähwa'ads mguhwá'adsät, møødä mhuung møødä mdo'oxy." 15 Cooch ndägøøyy mädiaacpä, mänitä Corneliohajxy yhadägøøyy jioottägøøyyä ja'a Dioshespíritäm, neby højts jayøbajt xyhuuc nägädáacämbän. ¹⁶Mänítøch njahmiejtstaacy nebiä Jesús tähooc miänaañän: "Ja'a Juan, nøøhaam hijty miäyajnäbety. Tøyhajt jaduhn. Pero mijts jaduhn xyajnäbetaamb ja'a Dios yhEspírituhaam", nøm højtsä Jesús xñämaayy. 17 Y coo hajxy tøø nmäbőjcäm ja'a Jesucristocøxpä, paadiä Dios ja'a yhEspíritu hajxy tøø xmióoyyäm. Hoorä, ja'a jäya'ayhajxy ca'a judíospä, tøø ja'a Dios ja'a yhEspíritu mioobiä, neby hajxy tøø xmióoyyämbän. Pénhoch hooch coocha Dios jaduhn nnä'ä capxhadúgät —nømä Pedro miädiaacy.

¹⁸Coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduhn miädoyhajty jim Jerusalén, mänit hajxy hamoñ haducy miähmøøyy. Mänitä Dios hajxy pia'yaaxy coo miøj coo jiaanchä. Mänit hajxy miänaañ:

—Ja'a jäya'ayhajxy ca'a judíospä, tøø ja'a cuhdujt hajxy mióoyyäbä coo ja'a Dios hajxy jiøjpøgø'øwät, møød coo ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'øwät, jaduhn hajxy cøjxta'axiøø jiugyhádät nebiä Dios jiugyhatiän.

¹⁹Tǿøyyämä Esteban hänajty jim yagho'ogyii Jerusalén, mänitä

mäbøjpädøjc-hajxy jim tiägøøyyä jaamdúunäbä tsaachtiúunäbä. Coo hajxy jim chohñ, näje'e hajxy jäguembaady ñøcxøøyy, Fenicia, Chipre, Antioquía. Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty yajwa'xy ja'a Jesucristocøxpä homiaajä, jagooyyä judíos ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty yajnähixø'øyii. Pønjaty hänajty ca'a judíos, cab hajxy hänajty yajnähixø'øyii. 20 Ja'a mäbøjpädøjc-hajxy hänajty jim tsohmbä Chipre møød Cirene, coo hajxy näje'e miejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Antioquía, hopiønä Diosmädia'agy yajnähixøøyyä ja'a Jesúscøxpä, møødä judíoshajxy, møødä ca'a judíoshajxypä. Jaduhn hajxy yajnähixøøyyä coo ja'a Jesús hajxy nWiindsønhájtäm. ²¹ Ja'a mäbøjpädøjc-hajxy, miøødhájtäbä Dios ja'a miøcmäjaa hajxy hänajty. Mänitä jäya'ay ja'a jiecyquiuhdujt hajxy nämay ñajtshixøøyy. Mänitä Dios hajxy jiøjpøgøøyy.

²²Ja'a mäbøjpädøjc-hajxy, ja'a hajxy hänajty hijpä Jerusalén, coo hajxy jaduhn miädoyhajty coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy hänajty jim miayø'øy Antioquía, mänitä Bernabé hajxy jim quiejxy. ²³Coo ja'a Bernabé jim miejch Antioquía, mänit yhijxy coo ja'a Dios ja'a mayhajt hänajty møj tøø tiuñ, coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy hänajty tøø jiaanch mayø'øy. Mänitä Bernabé jiaanch tehm xioondaacpøjcy. Mänitä Bernabé ja'a mäbøjpädøjc ñämaayy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tehngahnä miäbégät hamuumdu'joot ja'a

Hechos 11, 12 286

Jesucristocøxpä. ²⁴Hojiootä Bernabé hänajty jiaanch tehm miøød. Jiaanch tehm miøødä Dioshespíritu hänajty je'eduhn. Hamuumdu'jootä Diosmädia'agy hänajty miäbøcy. Paadiä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty jaduhn tehngahnä miayø'øy, ja'a hajxy hänajty mäbøjpä ja'a Jesúscøxpä.

²⁵Coo ja'a Bernabé jim chohñ Antioquía, mänitä Saulo hoy piaady. Mänit hajxy jim nämetsc ñøcxtägajch Antioquía. ²⁶Tu'jumøjtä Bernabéhajxy jim yhijty møødä Saulo maa ja'a mäbøjpädøjc-hajxiän. Jimä cu'ugä Diosmädia'agy hajxy nämay yajwiingapxøøyyä. Jim Antioquía, jimä mäbøjpädøjc-hajxy yajxøbejtsohnä cristianos, je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy hänajty tøø jiøjpøgø'øy.

²⁷ Mänitä jäya'ayhajxy näje'e jiiby quiädaacy Antioquía. Jerusalén hajxy hänajty tøø chohnda'agy. Tøø hajxy hänajty ñajtscapxøøyyä ja'a Diósäm. ²⁸Tu'jäya'ay hänajty xiøhaty Agabo. Tøø ja'a mäbøjpädøjc-hajxy hänajty yhamugø'øy. Mänitä Agabo tiänaayyø'cy jäya'ayhagujc. Mänit miänaañ coogä yuuxøø hänajty jejcy jiada'añii wiinduhmyhagajpt. Mänit jaduhn jiaanch tøjiajty cujecy mänaa ja'a Claudio hänajty jim tiuungmøødän Roma. ²⁹Mänitä mäbøjpädøjc-hajxy quiojyquiapxytiuuñ jim Antioquía coo ja'a xädø'øñ hajxy hänajty jim quiexa'añ Judea maa ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jimbän. Jaduhn hajxy hanidiuhmjaty yejcy, mäduhñtiä xädø'øñ hajxy

hänajty miøødä. ³⁰Mänitä xädø'øñ hajxy jaduhn jiaanch quejxy. Ja'a Bernabéhajxy jim mänøcx Judea møødä Saulo. Mänitä majjäya'adiøjc ja'a xädø'øñ hajxy hoy mio'oyii, ja'a hajxy hänajty tsänaabiä jim Judea.

Mänitä mäbøjpädøjc-hajxy näje'e tiägøøyyä jaamdúunäbä tsaachtiúunäbä. Ja'a Herodes jaduhn jatcøøyy, ja'a hänajty tuumbä gobiernä jim Judea. ²Mänitä Herodes ja'a Santiago yajyagho'cä espadahaam, ja'a Juan yhajch. 3Coo ja'a Herodes jaduhn yhijxy coo ja'a judíoshajxy hänajty xioonda'agy je'eguiøxpä coo ja'a Santiago hänajty tøø yagho'ogyii, mänitä Herodes ja'a Pedro yajmajtsä. Ja'a xøø hänajty jájtäp mänaa ja'a judíos ja'a tsajcaagy hajxy hänajty quiayyän, ja'a ca'a tsoomiøødpä. 4Coo ja'a Pedro jaduhn yajmajch, mänit chuumä. Xøømdsuhm ja'a Pedro hänajty cwieendähadyii ja'a soldádäm. Tädujc-horajatiä soldadohajxy hänajty nämädaaxcjaty yhadäna'ay. Niguiuwíjtsäp hajxy hänajty. Tøø ja'a Herodes hänajty wyiinmay coo ja'a Pedro hänajty xøønaxy yajtøyhajtyega'añii cu'ughagujc. ⁵Hoyyä Pedro hänajty jia tsumiä, tehngahnä mäbøjpädøjc ja'a Dios hajxy hänajty pia'ya'axy ja'a Pedrocøxpä, coo yhøxmadsøøjät.

⁶Cujaboomä Herodes ja'a Pedro hänajty yajnøcxa'añ cu'ughagujc, jimä Pedro hänajty mia'ay pujxtøgooty. Coods hänajty jaduhn. Soldadohagujc hänajty mia'ay. Cø'øxoch hänajty jaduhn mejtsnax. Jimä soldadohajxy hänajty yhadäna'ay pujxtøghaawjooty.

⁷Mänitä Diosmoonsä tu'ug näguehxtøø'xy ja'a Pedro wyiinduum. Mänitä jøøn jiiby yagjajøøyy pujxtøgooty. Mänitä Diosmoonsä ja'a Pedro jiahmyu'xy. Mänitä Pedro ñämaayyä:

-Tsógäm, pädø'øg.

Mänitä Pedro ja'a cadena quiø'øgahduutä. ⁸Mänitä Diosmoonsä miänáangumbä, ja'a hänajty jim tsohmbä tsajpootyp:

—Niwiøhnda'adsøø. Pägø'øw yø'ø mgø'øg.

Coo ja'a Pedro jaduhn quiudiuuñ, mänit ñämáayyägumba:

—Pägø'øw yø'ø mjocxwit. Høøch pajáamac.

⁹Mänitä Pedro ja'a Diosmoonsä jiaanch padu'ubøjcy. Caba Pedro hänajty ñajuø'øy pø tøyyä ja'a Diosmoonsä jiaanch hijxy, tøgä ñä'ä wiinhijx jaduhn. 10 Mänitä Pedrohajxy jim ñajxy maa ja'a soldado jayøjpä hänajty yhadäna'ayän. Mänit hajxy ñajxy maa ja'a miämetspän. Coo hajxy jim miejch maa tehm piujxtøghaawän, mänit yhawaach hamdsoo. Coo hajxy piädsøømy, mänit hajxy weentiä jiaac nøcxy. Mänitä Diosmoonsä yhadägoyyøøñä. Nidiuhmä Pedro jaduhn miähmøøyy.

¹¹Mänitä Pedro wyiinmahñmejtsnä. Mänit miänaa<u>ñ</u> quiopcooty:

—Tøyhajt jaduhn coochä Dios ja'a mioonsä tøø xyajnäguexy. Tøøch jaduhn xyajnähwa'ach ja'a Herodescøxpä møødä judíoshajxy.

¹²Mänitä Pedro jim ñøcxy maa ja'a María tiøjcän, ja'a Juan ja'a tiaj. Jaduhnä Juan hajxy hänajty

tyijpä Marcos. Tøø jäya'ayhajxy hänajty may yhamugø'øy tøgooty Diospa'yaaxpä. 13 Coo ja'a Pedro jim miejch, mänitä tøghaaw quiojxnojcy. Mänitä quixy tu'ug jim miejch maa ja'a tøghaawän, ja'a hänajty xøhajpä Rode. Miädowaambiä Rode hänajty jaduhn pønä tøjc cojxnojp. 14 Coo ja'a Rode ja'a Pedro yo'mädooyy, mänitä Rode päyø'øguiä wyiimbijty xoondáacäp. Cabä Rode ja'a tøjc ñä'ä yaghawaach. Mänit hoy ñägapxy coogä Pedro hänajty jim tiäna'ay tøguuy. 15 Mänitä Rode ñämaayyä:

—Tøø miiċhäda'a mguhhiñ.

Pero tehngahnä Rode hänajty miäna'añ cooc hänajty jie'ejä ja'a Pedro. Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ca'ada'a yø'ø jie'ejä. Ja'a yhaañämädah yø'ø.

¹⁶ Jimä Pedro ja'a tøghaaw hänajty tehngahnä jia wi'i quiojxnocy. Coo hajxy hoy yaghawa'ach, mänit hajxy yhijxy coo hänajty jiaanch je'ejä. ¹⁷ Mänitä Pedro seña tiuuñ quiø'øhaam coo hajxy yhamónät. Mänit jaduhn miädiaacy neby hänajty tøø yajpädsømyii pujxtøgooty ja'a Diósäm. Mänit jiaac mänaañ:

—Nøcxä Santiago hajxy hawaa<u>n</u>ä møødä mäbøjpädøjc cooch tøø nnähwa'ach.

Coo ja'a Pedro jaduhn miädiaacpädøøyy, mänit wiingtuum ñøcxnä.

¹⁸Coo jiobøñä, mänitä soldadohajxy jiaanch tehm yagjuøøyy coo ja'a Pedro hänajty quia'a jiibiän pujxtøgooty. ¹⁹Mänitä Herodes yhanehmy coo ja'a Pedro Hechos 12, 13 288

yhøxta'awøøjät. Coo ja'a Pedro maa quia'a yajpaaty, mänitä soldadohajxy yajnähdsøømä, ja'a hajxy hänajty tøø yhadäná'ayäbä maa ja'a pujxtøjcän. Mänitä Herodes yhanehmy coo ja'a soldadohajxy yagho'ogøøjät. Mänitä Herodes jim chohn Judea. Mänit jim nøcxy tsänaabiä Cesarea.

²⁰Mänitä Herodes ja'a cu'ug jiaanch tehm miäjootma'ty, ja'a hajxy hänajty tsänaabiä jim Tiro møød jim Sidón. Mänitä cu'ughajxy nägøxiä quiojyquiapxytiuum coo hajxy nägøxiä jim ñécxät ja'a Herodes wyiinduum. Jimä Herodes ja'a mioonsä hänajty tu'ug xiøhaty Blasto. Møjtuungä Blasto hänajty jim miøød maa ja'a Herodes wyiinduumän. Mänitä cu'ugä Blasto hajxy miäjuuyy coo ja'a Blasto ja'a cu'ug piuhbédät, weenä tsip jaduhn ñaxy miay. Hix, jimä cu'ughajxy hänajty tiuundaacthaty maa ja'a Herodes ñaaxootiän. ²¹Coo hajxy hänajty tøø yajcuhducy mänaa hajxy hänajty jim yhamugø'øwa'añän maa ja'a Herodes wyiinduumän, mänitä Herodes ja'a reewyit piägøøyy. Mänit jim yhøxtaacy maa ja'a yhäñaabiejtän, maa ja'a cu'ughajxy hänajty tøø yhamugø'øyän. Mänitä Herodes ja'a cu'ug tiägøøyy møødmädiaacpä. ²²Mänitä cu'ughajxy tiägøøyy yaaxpä:

—Yø'ø craa xim capxpä, jue'e yø'ø, Diosäda'a yø'ø; ca'ada'a yø'ø jiäya'ayä neby højtshájtäm.

²³Tuunä hajxy jaduhn ñä'ä mänaañ, mänitä ja'a Diosmoonsä ja'a Herodes yajpa'ambejty. Paady jaduhn yajpa'ambejtä je'eguiøxpä coo ja'a Dios hänajty tøø quia'a wiingudsähgø'øy. Mänitä Herodes tiøøngcuhdsu'tsä. Mänit yho'nä.

²⁴Pero ja'a Diosmädia'agy, tehngahnä hänajty jaduhn wia'xy wiinduhmyñaax wiinduhmyguiajpt.

²⁵Hoorä, coo ja'a Bernabé møødä Saulo ja'a majjäya'adiøjc ja'a xädø'øñ hajxy hänajty tøø mio'oy jim Jerusalén, mänit hajxy wyiimbijnä. Mänit hajxy ñøcxtägajch jim Antioquía. Quipxiä Juan Marcos pianøcxy.

Jim Antioquía, jimä jäya'ayhajxy hänajty may tøø yhamugø'øy Jesúswiingudsähgøøbiä. Näje'e hajxy hänajty tiuñ Diosmädia'agy-yajwiingapxøøbiä. Näje'e hajxy hänajty tiuumbä yajnähixøøbiä. Ja'a hajxy hänajty jaduhn tuumbä, jue'e hajxy hänajty xiøhaty: Bernabé, Simón ja'a humybiä, Lucio ja'a Cirene-tsohmbä, Saulo, møød Manaén. Quipxiä Manaén ja'a Herodes hänajty tøø miøødmuutsc-haty, ja'a hänajty jim tøø guiobiernähátiäbä Galilea. ²Jiibiä Dios hajxy hänajty wyiingudsähgø'øy jaguiay jayhu'ugy maa ja'a chajtøjc-hajxiän. Mänit hajxy ñämaayyä ja'a Dioshespíritäm:

—Tøøchä Bernabé møødä Saulo nyajnähdijy coochä nduung hajxy xtiúunät. Mwiinguéxäp hajxy jaduhn.

³Coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduhn Dyiospa'yaaxpädøøyy, mänitä Bernabéhajxy quiø'ønähgajpä møødä Saulo. Mänitä Bernabéhajxy tiu'ubøjnä møødä Saulo.

⁴Mänitä Bernabéhajxy wyiinguejxä ja'a Dioshespíritäm coo hajxy wiädítät Diosmädia 'agy-yajwa' xpä. Mänit hajxy jiiby yhädaacy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Seleucia. Mänit hajxy hoy biarcotägø'øy. Mänit hajxy ñøcxy mejyhawiimb maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Chipre, ja'a mejyhagujpä. ⁵Coo hajxy jim miejch, mänit hajxy jim biarcomänajcy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Salamina. Mänit hajxy tiägøøyy Diosmädia 'agy-yajwiingapxøøbiä maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. Jimä Juan Marcos hänajty piawädijpä nä'ä jamiøød.

⁶Coo ja'a Bernabé ja'a cajpthuung hajxy hänajty tøø quiøxy hawädity jim Chipre, mänit hajxy miejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Pafos. Jimä jäya'ay hänajty tu'ug wiädijpä, ja'a hänajty xøhajpä Barjesús. Judío hänajty je'e. Wiinmahñmøød hänajty je'e. Jaduhn hänajty yhøhnda'agy cooc tyijy hänajty je'e Dyiosquexiä. ⁷Hoyyä Barjesús ja'a Sergio Paulo hänajty miøødnimiägu'ughadyii, ja'a hänajty tuumbä gobernador. Coo ja'a Sergio Saulo jaduhn miädoyhajty coo ja'a Bernabé ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty miäwädity, mänitä Bernabéhajxy miøjyaaxä møødä Saulo. Miädowáambiägä Sergio Paulo ja'a Diosmädia'agy hänajty. 8 Haa ja'a Barjesús, Elimas hänajty xiøhaty hagriegohaam. Hoorä, coo ja'a Elimas jaduhn miädoyhajty coogä Sergio Paulo ja'a Diosmädia'agy hänajty miädowa'añ, cabä Elimas

jaduhn yhojiäwøøyy. Mänitä Elimas ja'a Sergio Paulo jia jøjcapxøøyy coo quia'a mäbøgät. ⁹Haa ja'a Saulo, mejtstu'u hänajty je'e xiøhajpä møødä Pablo. Hoorä, miøødä Pablo ja'a Dioshespíritu hänajty. Mänitä Pablo ja'a Elimas wyiinhee'ppejty. ¹⁰Mänit yhojy:

—Møjcu'uhuung, mjaanch tehm yhøhndaacp miich.
Jaanch tehm yhaxøøg miichä mwiinmahñdy. Caj miich myajmädsocy coo jäya'ayhajxy hoy quiuhdujthádät. Tii miich jaduhn coo mwi'i miäna'añ cooc tyijy ja'a Diosmädia'agy quia'a tøyyä. ¹¹ Xyajcumädowaamb miichä Dios. Xyajwiinxoodsaamb miich jaduhn. Jejcy miich wiinds mmähmø'øwa'añ. Caj miichä jajpä mdsoj hixa'añ, —nømä Elimas ñämaayyä.

Mänitä Elimas jiaanch wiinxoo'ch. Hobiänejpiä hänajty tioonda'ay maa ñøcxø'øwät. Yhøxtaaby hänajty jaduhn pøn jaduhn wiinwídsäp. ¹²Coo ja'a Sergio Paulo jaduhn yhijxy nebiä Elimas hänajty tøø jiaty tøø yhabetiän, mänit yagjuøøyy. Mänitä Diosmädia'agy jiaanch mäbøjcy coo tiøyyä.

13 Mänitä Pablohajxy jim biarcotägóøguiumbä, møødä Bernabé, møødä Juan Marcos. Mänit hajxy miejyñájxcumbä. Mänit hajxy miejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Perga, jim maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Panfilia. Jimä Juan Marcos wyiimbijnä nidiuhm. Mänit yhädaacnä Jerusalén. 14 Coo ja'a Pablohajxy jim chohñ Perga, møødä Bernabé, mänit hajxy jiaac nøcxy maa ja'a cajpt hänajty

Hechos 13 290

xiøhatiän Antioquía, jim maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Pisidia. Coo ja'a poo'xxiøø yhabaaty, mänitä Pablohajxy chajtøjtägøøyy maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. Mänit hajxy jiiby yhäñaaguiädaacy. ¹⁵ Ja'a häna'c-hajxy hänajty jiiby tuumbä tsajtøgooty, mänitä Diosmädia'agy hajxy quiapxy maa ja'a Moisés jecy quiujahyyän, møød maa ja'a profetahajxy jecy quiujahyyän. Mänitä Pablohajxy ñämaayyä:

—Mägu'ughajpädøjc, pø jii mijts mädia'agy hajxy mmädia'aga'añ, huuc capx hajxy, weenä cu'ughajxy miädoy.

¹⁶Mänitä Pablo tiänaayyø'cy. Mänitä quiø'ø chajtsihy, weenä cu'ughajxy jaduhn yhamädoowhity. Mänit miänaañ:

—Huuc hamädoowhit hajxy nägøxiä, mijts israelitashajxy, møød mijts ca'a israelítabä. Mhaagä wiingudsähgøøbiä Dios hajxy. ¹⁷Højts israelítabä, Dios højts nDioshajpy. Jegyhajty højtsä nhapä ndeedyhajxy hijty jim yhadsäna'ay maa ja'a naax xiøhatiän Egipto. Mänit hajxy jaduhn yajnähdijjä ja'a Diósäm coo hajxy hänajty quiu'ughada'añii ja'a Diósäm. Mänit hajxy jim Egipto yhøxwoobädsøømä ja'a Diósäm. Jaduhnä Dios ja'a miäjaa yajcähxø'cy. ¹⁸Coo hajxy jim wioomejtsä pactuum maa hänajty pøn quia'a tsäna'ayän, jim hajxy miähmøøyy juxychägui'xjomøjt. Miee'xtujpiä Dios hänajty jaduhn, hoyyä miädia'agy hänajty quia'a jagä yajtúunäxä. ¹⁹Mänitä israelitashajxy jim ñøcxy maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Canaán. Ja'a jäya'ayhajxy hänajty jim

tsänaabiä, ja'a näjuxtujc-hagajptpä, cøjx hajxy yajcuhdägoyyii ja'a Diósäm. Mänit højtsä nhapä ndeedyhajxy ñaaxpaatnä.

20 Mädaaxmägo'xjomøjt ja cupc hänajty tøø yhity coo hajxy hänajty tøø chooñ Egipto.

'Mänitä Dios miänaañ coo cuduung hajxy miøødhádät. Jaduhn hajxy jejcy miøødhajty. Ja'a Samuel, je'eds jaac tehm tiuun cuduung. ²¹Mänitä cu'ughajxy miänaañ coo gobiernä hajxy mio'owøøjät, coo hajxy jaduhn yhane'emøøjät. Mänitä Dios ja'a Saúl yajnähdijy coo je'e tiúnät gobiernä, ja'a Cis yhuung. Benjamín ja'a Cis hänajty jegyhajty tøø yhaphaty tøø tieedyhaty. Juxychägui'xjomøjtä Saúl jaduhn tiuuñ gobiernä. ²²Mänitä Dios miänaannä coo Saúl jaduhn quia'a túunnät gobiernä. Jaduhn miänaannä coo David jaduhn ween tiuunnä gobiernä: "Njaanch tehm quiumáabiøchä David jaduhn, ja'a Isaí yhuung. Cøxaamb jaduhn quiudiuna'añ waambátyhøch nnäma'awa'añ", nømä Dios ja'a David jecy ñänøømy. ²³Mänitä Jesús cujecy jiaac mejch. Ja'a Jesús ja'a David jecy yhaphajt tieedyhajt. Paadiä Dios ja'a Jesús quiejxy coo ja'a israelitashajxy jaduhn ween min yajnähwa'achii. Jéquiänä Dios hajxy jaduhn yajwiinwaanøøyyä coogä yajnähwaatspä hänajty quiexa'añ. ²⁴Cahnä Jesús hänajty tiägø'øyñä wädijpä, jimä Juan ja'a israelitas ja'a Diosmädia'agy hänajty yajwiingapxø'øy coo ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy nägøxiä ñaitshixø'øwät, møød coo ja'a

Dios hajxy hamuumdu'joot wyiingudsähgó'øwät, møød coo hajxy ñäbétät. ²⁵Coo ja'a Juan hänajty tiuumbädø'øwaannä, mänit miänaañ: "Jadúhnhøch mijtsäda'a xñänømy cooc tyijy høøch nGristo. Ca'ach nje'ejä. Jímhøchä njamiøød tu'ug jiaac medsa'añ. Maas møcmäjaamøød je'e miedsa'añ queech høøch. Cábøch cuhdujt jaduhn njaty møødä nebiä cuhdujt je'e miøødän ja'a jaac medsaambä."

²⁶'Mägu'ughajpädøjc, højtsä Abraham jecy nhaphajt ndeedyhájtäm; møød mijts ca'a judíospä, mwiingudsähgøøbiä Dios hajxypä. Nägøxiä ja'a Dios hajxy tøø xyajnähdíjjäm coo hajxy nägøxiä xyajnähwa'adsáanäm. ²⁷Coo ja'a Jesús quioo'ty Jerusalén, cabä cu'ughajxy hänajty ñajuø'øy coo hänajty je'e Dyiosquexiä. Ni ja'a teedywiindsønhajxy hänajty quia'a najuøøbiä. Coo ja'a Jesús hajxy yajyagho'cä, jaduhnä Diosmädia agy hajxy yajtøjiajty nej myiñän cujaay coo ja'a Diosquexy hänajty yagho'oga'añii. Ja'a profetadøjc-hajxy jaduhn jecy cujahy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty jegyhajty mäwädijpä. Hoyyä cu'ugä Diosmädia'agy hänajty jia mädoy wiingusábadohaam nebiä profetadøjc ja'a Diosquexy hajxy hänajty jia mädia aguiän, cabä cu'ughajxy hänajty ñajuø'øy coo ja'a Jesús hänajty Dyiosquexiä. ²⁸ Jaduhnä cu'ughajxy hänajty tehngajnä ñä'ägä mänaañ cooc tyijy ja'a Jesús hänajty hanaxiä tøø quiädieey. Pero cab hänajty jaduhn ñä'ä tǿyyäbä. Hoy hänajty

quia'a jagä tøyyä, tehngajnä cu'ug ja'a Pilato hajxy jaduhn ñämaayy coo ja'a Pilato ja'a Jesús yajyagho'ogøøjät. ²⁹Coo ja'a Jesús jaduhn jiaanch ho'cy, cøjx jaduhn tiøjiaty nebiaty jim miädia'agyiijän maa ja'a Diosmädia'agy myiñän. Mänit yajmänajcä cruzcøxp. Mänit hoy yajnaaxtägø'øyii. 30 Mänitä Dios ja'a Jesús yagjujypiøjtägajch. 31 Mayhoocä Jesús jaduhn jiaac hijxä ja'a jiamiøødhajxy, ja'a hajxy hänajty quipxy tøø piadsohndá'aguiäbä jim Galilea. Quipxiä Jesús hajxy piagoo'ty Jerusalén. Hoorä, jäda'ahatiä Jesús hajxy miädiaacpä maa ja'a judíoshajxiän coogä Jesús Quiäristo.

32 'Paady højts mijts jaduhn nyajwiingapxø'øy ja'a Jesúscøxpä. Jequian højts nhap ndeedyhajxy yhawáanäxä ja'a Diósäm coogä Dios ja'a yajnähwaatspä hänajty quiexa'añ. ³³Coo ja'a Jesús hajxy tøø xñähho'túutäm, møød coo jiujypiøjtägajch, jaduhnä Jesús hajxy tøø xjiaanch yajnähwáatsäm. Jaduhnä Dios ja'a miädia'agy yajtøjiajty neby højts nhap ndeedyhajxy jecy yhawáanäxäm coogä Dios ja'a yajnähwaatspä hänajty quiexa'añ. Jaduhn jim myiñ cujaay maa ja'a salmo miämetspän: "Høøch miich nHuunghajpy. Jäda'ach miich tøø nyagjujypiøjtägach." 34 Jéquiänä Dios jaduhn miänaan coogä yHuung hänajty yagjujypiøjtägatsa'añ, jadúhnäc je'e quia'a pú'udsät. Jaduhn jim myiimbä cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Míjtshøch ngunuu'xaamby nébiøchä David tøø nyajnäma'ayän. Nyajtøjiadáambiøch Hechos 13 292

jaduhn." 35 Jaduhn jim myiimbä cujaay wiingsalmojooty: "Caj miich mmäna'ana'añ coo ja'a mHuungä ñi'xä quiopc piú'udsät, coo hänajty tøø yho'ogy. Myagjujypiøjtägatsaamby miich jaduhn", nømä Dios ñämaayyä. ³⁶Hoorä, coo ja'a David jecy miähanehmbädøøyy nebiä Dios hänajty tøø yajnähdijjiän, mänitä David yho'nä tiägooñä. Mänit hoy ñaaxtägø'øy. Mänit piuutsnä. Tøyhajt jaduhn. ³⁷Pero ja'a Jesús, coo je'e yho'cy, cab je'e piuuch, je eguiøxpä coo yagjujypiøjtägajtsä. 38-39 Mägu'ughajpädøjc, huuc hamädoowhit hajxy, jaduhn højts mijts nyajwiingapxø'øy coo ja'a Jesús hajxy nägøxiä tøø xñähho'túutäm, møød coo jadähooc jiujypiøjtägajch. Pønjaty jaduhn mäbøjp, nähwa'adsaamb hajxy je'e; hawa'adstuum hajxy miähmø'øwa'añ. Hoyyä jecyquiuhdujt hajxy hijty nja wi'i quiudiunáanäm, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, cab hajxy hoy pedyii ngudiunáanäm, paady hajxy hijty nga'a nähwa'adsáanäm. 40 Naxy hädaa mädia'agy hajxy mdehm miäbøgät neby højts mijts cham nyajwiingapxø'øyän. Pø caj, wehndä hajxy mjat mhabétät nebiä profetadøjc-hajxy jecy quiujahyyän:

⁴¹ Huuc mädow hajxy, pønjaty jaduhn mäwiingapxpejp, myagjuø'øwäp hajxy jaduhn; mniguiu'uds

> mniguiuhhämeedø'øwǿøjäp hajxy.

Hix, hoy-yagjuǿøñøch jaduhn njaanch tehm yajcähxø'øga'añ maa mijts mwiinduumhajxiän.

Pero cab hajxy jaduhn miäbøga'añ, ja'a hajxy hamdsoo ca'a hixaambä, nømä Dios jecy miänaañ. 42-43 Mänitä Pablo miädiaacpädøøñä. Coo ja'a Pablohajxy chajtøjpädsøømy møødä Bernabé, mänit hajxy ñämaayyä coo hajxy jadähooc ween min miädia'agy ja'a sábado hänajty jaac miimbä, neby hajxy hänajty tøø yhuuc mädiaacpän. Mänitä Pablo jäya'ay hajxy may piadu'ubøjcä, møødä judíoshajxy, møødä ca'a judíospähajxy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty mäbøjpä. Mänitä Pablohajxy miänaañ coo ja'a jäya'ayä Dios hajxy homiänaajä yhajodhádät.

44 Coo ja'a sábado hänajty jadähooc yhabáatcumbä, mänitä cu'ughajxy jim miejch maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. Tøø ja'a cu'ughajxy hänajty miädoyhaty coo ja'a Pablo ja'a Diosmädia'agy hänajty jadähooc miädia 'agáangumbä. 45 Coo ja 'a judíos wyiindsønhajxy jaduhn yhijxy coo ja'a cu'ughajxy hänajty jaanch tehm miay tøø miech Diosmädia agyhamädoowhijpä, mänit hajxy jiootma'ty. Mänit hajxy tiägøøyy mänaambä cooc tyijy ja'a Pablohajxy hänajty yhøhnda'agy. Wiingapxpéjtäbä Pablohajxy hänajty jaduhn. 46-47 Pero cabä Pablohajxy ñä'ägä møjpädaacy. Mänit hajxy yhadsooyy:

—Jaduhn højtsä Dios tøø xwyiinguexy coo højts mijts judíospä jayøjp nyajwiingapxø'øwät ja'a mädia'agy ja'a Jesúscøxpä. Pero caj mijts hädaa mädia'agy

293 Hechos 13, 14

mnä'ägä mädowa'añ. Coo hajxy jaduhn mga'a mäbøga'añ, paady jaduhn quia'a hawiinmatsä coo hajxy homiänaajä mjugyhádät nebiä Dios homiänaajä jiugyhatiän. Cab højts mijts hädaa mädia'agy nyajmøødmädia'agaannä. Jim højtsä jäya'ay nøcxy nnä'ägä yajwiingapxø'øwaannä, ja'a hajxy ca'a judíospä. Jaduhn jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän.

⁴⁸Coo hajxy jaduhn miädooyy, ja'a hajxy ca'a judíospä, mänit hajxy xioondaacpøjcy. Mänit hajxy tiägøøyy mänaambä coogä Diosmädia agy ja Jesúscoxpä jiaanch tehm yhoyyä. Mänit hajxy nägøxiä miäbøjcy, pønjatiä Dios hänajty tøø yajnähdijy coo hajxy jiugyhada'añ homiänaajä neby je'e jiugyhatiän. 49 Mänitä Diosmädia agy ja la Jesúscoxpä tiägøøyy wa'xpä wiinduhmyhagajpt. ⁵⁰ Mänitä mäyøøjäya'ayhajxy jiøjcapxøøyyä møødä to'oxiøjc-hajxy, ja'a hajxy hänajty Dioswiingudsähgøøbiä. Jaduhn hajxy ñämaayyä coo ja'a Pablo miädia'agyhajxy quia'a mäbójcäxät. Ja'a judíoswiindsønhajxy jaduhn mänaan. Jaduhn hajxy hänajty miänaambä coo ja'a Pablohajxy yhøxpäbo'owøøjät. 51-52 Mänitä Pablo ja'a tiecy hajxy wyiinxijty wyiinwojpy, weenä naaxoc jaduhn quiøxy ca'ay. Hijxtahnd hajxy jaduhn yajcähxø'c coo ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty nämay quia'a mäbøga'añ. Pero ja'a jäya'ayhajxy hänajty mäbøjpä, jaanch tehm xioondaacp hajxy hänajty. Høxtä piaatypä Dioshespíritu hajxy hänajty. Mänitä

Pablohajxy jim chohnnä møødä Bernabé. Mänit hajxy jim ñøcxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Iconio.

Mänitä Pablohajxy jim miejch Iconio. Coo sábado yhabaaty, mänit hajxy ñøcxy maa ja'a judíos ja'a chajtøjc-hajxiän. Mänitä Pablo ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwiingapxøøyy. Mänitä jäya'ayhajxy may miäbøjcy, møødä judíoshajxy, møød hajxy ca'a judíospä. ²Pero cabä judíoshajxy nägøxiä miäbøjcy. Mänitä jäya'ayhajxy jiøjcapxøøyyä, ja'a hajxy hänajty ca'a judíospä, ja'a hajxy hänajty mäbøjpä. Jaduhn hajxy jiøjcapxøøyyä coo ja'a Pablo miädia'agy hajxy quia'a mäbøjcäxät. Ja'a judíoshajxy jaduhn mänaan, ja'a hajxy hänajty ca'a mäbøjpä. Jaduhn hajxy hänajty miänaambä coo ja'a Pablohajxy wyiingapxpedøøjät. ³Jejquiä Pablohajxy jim jiaac hijty Iconio. Cabä Diosmädia'agy hajxy hänajty tsähgø'ø-tsähgø'ø ñä'ä mädia'agy. Jaduhn hajxy hänajty miädia'agy coogä Dios hajxy xjiaanch tehm chójcäm. Madiu'u ja'a Pablo pa'am hajxy hänajty yajnaxy. Hijxtahnd hajxy hänajty yajcähxø'py jaduhn coo ja'a Pablo ja'a Jesús ja'a miäjaa hajxy hänajty tøø mio'oyii. Hix, ja'a Jesús ja'a miäjaahaamä pa'am hajxy hänajty yajnaxy. Jaduhnä cu'ughajxy hänajty ñajuø'øy coo ja'a Dios hajxy tøyhajt xjiaanch tsójcäm. ⁴Pero cabä cu'ughajxy hänajty tiu'ugmädia'aguiä. Näje'e ja'a judíos miädia'agy hajxy hänajty miäbøjcä. Näje'e ja'a Pablo miädia'agy hajxy hänajty miäbøjcä.

Hechos 14 294

Dioswiinguexiä Pablohajxy hänajty tiuumby møødä Bernabé. ⁵Mänitä møjtuungmøødpähajxy quiojyquiapxytiuuñ coo ja'a Pablohajxy quiuhga'adsøøjät. Jaduhnä judíoshajxy piamänaambä møød hajxy ca'a judíospä. 6Coo ja'a Pablohajxy jaduhn miädooyy, mänit hajxy jim piäyø'cy. Mänit hajxy ñøcxy maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Licaonia, møød maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Listra møød Derbe. ⁷Mänitä Diosmädia'agy hajxy jim tiägøøyy yajwiingapxøøbiä Licaonia-naaxooty wiinduhmyhagajpt.

⁸ Jimä pa'amjäya'ay hänajty tu'ug chäna'ay Listra. Tecymiuquiä mähdiøjc hänajty tøø myiñ tøø quia'ay. Cahnä hänajty mänaa yo'oyø'øgy. ⁹ Jiaanch tehm yhamädoowhijpiä mähdiøjc hänajty waambatiä Pablohajxy hänajty miädia'agy. Coo ja'a Pablo ja'a mähdiøjc jaduhn yhijxy coo ja'a mähdiøjcä jioot hänajty tøø piäda'agy coo miøcpøgät, møød coo hänajty miäbøcy coo ja'a Pablo ja'a Jesús miäjaa hänajty miøødhajtä, ¹⁰ mänitä Pablo ja'a mähdiøjc ñämaayy:

—Pädø'øg, tänaayyø'øg. Møcä Pablo jaduhn miänaañ. Mänitä craa jiaanch tänaayyø'cy. Mänit hoy tiägøøñä yohbiä. 11-12 Coo ja'a cu'ugä craa hajxy jaduhn yhijxy coo hänajty tøø miøcpøcy, mänit hajxy tiägøøyy yaaxpä yhamdsoo hayuuc-haambyhajxy:

—Tøø ja'a Zeus hajxy xñägädáacäm møødä Hermes, ja'a hajxy nwiingudsähgøøyyämbä. Tøø hajxy jaduhn ñibiäda'agyii neby jäya'ayän —nømä Pablohajxy ñänøømä.

Jaduhnä Bernabé hänajty yhajodhadyii nebiä Zeusän. Haa ja'a Pablo, jaduhn hänajty je'e yhajodhájtäbä nebiä Hérmesän, je'eguiøxpä coo ja'a Pablo hänajty jiaanch tehm miädia'agy. 13-14 Pero cabä Pablohajxy hänajty wyiinjuø'øy waambaty hajxy hänajty ñänømyii. Hoorä, jimä tsajtøjc hänajty tu'ug cajptpa'a maa ja'a cu'ugä Zeus hajxy hänajty wyiingudsähgø'øyän. Ja'a jäya'ay hänajty jim tuumbä teedy, mänitä waj may yajmejch maa ja'a Pablohajxy hänajty cajptpa'a tøø miähmø'øyän. Mayyä pøjy jaduhn yajmejtspä. Mänitä Pablohajxy tiägøøyyä wiingudsähgøøyyäbä. Ja'a cu'ughajxy møødä teedy, je'e hajxy hänajty mäwiingudsähgøøby. Mänitä teedyhajxy tiägøøyy mänaambä coogä waj hajxy hänajty yoxa'añ ja'a Pablocøxpähajxy. Hagriegohaam hajxy jaduhn miänaañ. Coo ja'a Pablohajxy jaduhn wyiinjuøøñä nebiä cu'ughajxy hänajty jiatcø'øwa'añ, mänitä Pablohajxy tiägøøyy tajpä maabiä. Mänitä wyit hajxy quiøø'ch. Mänit hajxy jim tiägøøyy cu'ughagujc. Mänit hajxy yaaxy:

15—Mägu'ughajpädøjc, ca'a højts xwyiingudsähgø'øy. Jäya'ay højts nej mijtsän. Paady højts yaa tøø nmech maa mijts mgajptän, coo højts mijtsä Diosmädia'agy nyajwiingapxø'øwät, jaduhnä Dios jujpiä ja'a miädia'agy hajxy mmäbøjcät. Jéquiänä Dios ja'a tsajt yhädiuuñ, møødä naaxwiin,

møødä mejy, møød tijaty jaac jii, cøxiä. Jaduhnä Dios miäna'añ coo hajxy je'e mwiingudsähgøøñät, coo ja'a mhamdsoo cuhdujt hajxy mnajtshixøøñät, ja'a ca'a tsoobaatpä. 16 Hijty, jaduhnä Dios hijty miäna'añ coo ja'a jäya'ayä yhamdsoo cuhdujt hajxy ween yajtuñ. ¹⁷Homiänaajä ja'a Dios yajcähxø'øgy coo hojioot jiaanch tehm miøødä maa mijtscøxpän, møød coo yajtu'uy coo yajta'xy, møød coo ja'a camä tu'u yaghoyø'øy, jaduhn hajxy ngaayy nhúucäm jootcujc —nømä Pablohajxy miänaañ.

¹⁸Hobiänejpiä ja'a Pablo ja'a cu'ug hajxy jaduhn yajmäbøjcy coo ja'a waj hajxy quia'a yóxät, coo ja'a Pablohajxy jaduhn quia'a wiingudsähgø'øwøød møødä Bernabé.

¹⁹Mänitä judíoshajxy näje'e miejch. Antioquía hajxy hänajty chooñ møød Iconio. Mänitä cu'ug hajxy yajmäbøjtägajch cooc tyijy ja'a Pablohajxy hänajty yhøhnda'agy møødä Bernabé. Mänitä cu'ugä Pablo hajxy jaduhn jia ca'ch. Jaduhn hajxy hänajty yhajodhaty coo ja'a Pablo hänajty tøø yho'ogy, pero cab hänajty tøø ñä'ä ho'pä. Mänitä Pablo hajxy hoy yhøxwich cajptpa'a. ²⁰ Ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hänajty jaduhn tøø miäbéquiäbä, mänitä Pablo hajxy hoy jiuhmugø'øy. Mänitä Pablo jadähooc wyiinmahñmejch. Mänitä Pablohajxy jaduhn jiiby tiägóoguiumbä cajptooty møødä mäbøjpädøjc. Cujaboomä Pablohajxy jim chohň møødä

Bernabé. Mänit hajxy ñøcxy maa ja'a cajpt hänajty jaduhn xiøhatiän Derbe.

²¹Coo ja'a Pablohajxy jim miejch Derbe, mänitä Diosmädia'agy hajxy tiägøøyy hawaan hayaaxøøbiä. Coo ja'a cu'ughajxy jaduhn miädooyy, mänit hajxy may miäbøjcy. Mänitä Pablohajxy jim wyiimbíjcumbä. Mänit hajxy jim ñøcxtägajch Listra, møød jim Iconio, møød jim Antioquía, majaty hajxy hänajty tøø yhuuc hoobiän. ²² Ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hänajty tøø miäbøquiäbä, mänit hajxy wyiingapxøøyyä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot pianécxät tehngahnä, hoy hajxy jaduhn cu jia mänax cu jia yajnax ja'a tsaachpä ja'a peenä. Mänit hajxy jaduhn jim ñécxät Dioswiinduum. ²³Majatiä Pablohajxy hänajty wiädity, wyiinguejxyp hajxy hänajty pøn jaduhn jim túnäp wiindsøn maa ja'a tsajtøjcän. Mänitä Pablo ja'a Dios hajxy pia'yaaxy coo hajxy jaduhn quiuweendähadøøjät ja'a Diósäm, ja'a hajxy hänajty tøø miäbéquiäbä. Jaguiay jayhu'uguiä Dios hajxy hänajty miänuu'xta'agy.

²⁴Mänitä Pablohajxy jim ñaxøøyy møødä Bernabé maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Pisidia. Møød hajxy jim yhoobiä maa ja'a naax hänajty xiøhajpän Panfilia. ²⁵Mänitä Pablohajxy jim jadähooc miéjtscumbä Perge. Jimä Diosmädia'agy hajxy jadähooc yajwá'xcumbä. Mänit hajxy ñøcxy jadähooc Atalia. ²⁶Jim hajxy jadähooc hoy biarcotägø'øy. Mänit hajxy jim ñøcxcumbä Hechos 14, 15 296

Antioquía maa hajxy hänajty jaduhn tøø yhuuc tsohndaacpän, maa hajxy hänajty jaduhn tøø wyiinguexyiijän coo ja'a Dios ja'a tiuung hajxy tiúunät. Coo hajxy jaduhn jim miejtstägajch Antioquía, yaghabejt hajxy jaduhn nebiä Dios hänajty tøø yhane'emiän coo hajxy jaduhn tiúnät. 27 Coo hajxy jim miejch Antioquía, mänitä Pablo ja'a mäbøjpädøjc hajxy wioomujcy. Mänit hajxy miädiaacy nebiatiä Dios hajxy hänajty tøø piuhbedyiijän, møød coo ja'a Dios cuhdujt jaduhn tøø yecy coo ja'a jäya'ayhajxy jaduhn miäbójpät, ja'a hajxy hänajty jaduhn ca'a judíospä. ²⁸ Jejquiä Pablohajxy jim yhijty Antioquía. Xyiicy xioondaacy hajxy jaduhn møødä mäbøjpädøjc-hajxy.

Mänitä jäya'ayhajxy jaduhn jim näje'e miejch Antioquía. Judea hajxy hänajty tøø chohnda'agy. Mänitä mäbøjpädøjc-hajxy yajnähixøøyyä coo hajxy jaduhn quiudiúnät nebiä Moisés hänajty jegyhajty tøø yhane'emiän, coo hajxy yajcircuncidarhádät. Cooc hajxy jaduhn quia'a cudiúnät, cábäc hajxy jaduhn ñähwá'adsät. Ja'a jäya'ayhajxy hänajty jim tsohmbä Judea, je'edsä mäbøjpädøjc hajxy jaduhn yajnähixøøyy. 2-3 Pero cabä Pablohajxy jaduhn quiumaayy coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduhn yajnähixø'øwóøjät. Mänitä Pablo ja'a mädia'agy hajxy jaduhn yajcapxiøøyy coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduhn quia'a mäbøgät neby hajxy hänajty tøø yajnähixø'øyiijän coo hajxy tsipcøxp yajcircuncidarhádät.

Mänitä Pablohajxy jim quiejxä Jerusalén møødä Bernabé, møødä wiinghäna'c-hajxy. Ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduhn mäguejx coo ja'a tsip ja'a pleetä jaduhn ween nøcxy yajcøxy yajmay. Ja'a jäya'ayhajxy hänajty jim tuumbä Jerusalén maa ja'a tsajtøjcän, je'edsä tsip ja'a pleetä hajxy hänajty miøødyajcøxaamby miøødyajmayaamby, jaduhn hajxy quia'a tsipyajpädø'nät. Coo ja'a Pablohajxy jim tiu'ubøjcy Antioquía, mänit hajxy jim ñaxøøyy maa ja'a naax hänajty xighatiän Fenicia, møød jim maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Samaria. Jimä Pablo ja'a mäbøjpädøjc hajxy miøødmädiaacy, ja'a hajxy hänajty tsänaabiä jim Fenicia møød jim Samaria. Jaduhnä Pablohajxy miädiaacy coogä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hänajty tøø piadu'ubøcy, ja'a hajxy hänajty ca'a judíospä, møød coogä yhamdsoo cuhdujt hajxy hänajty tøø ñajtshixøøñä. Coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduhn miädooyy, mänit hajxy jaduhn jiaanch tehm xioondaacy.

⁴Coo ja'a Pablohajxy jim miejch Jerusalén møødä Bernabé, mänitä mäbøjpädøjc-hajxy jim yhamugøøyy maa ja'a tsajtøjcän, møødä Dioswiinguexypähajxy, møødä tsajtøjc-wiindsønhajxy. Mänitä Pablohajxy miädiaacy nebiatiä Dios hajxy hänajty tøø piuhbedyiijän. ⁵Jimä fariseoshajxy näje'ebä. Tøø ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty miäbøjpä ja'a Jesucristocøxpä. Mänit hajxy tiänaayyø'cy. Mänit hajxy miänaañ:

—Tsipcøxpä mäbøjpädøjc-hajxy yajcircuncidarhájpät, hoy hajxy

jaduhn quia'a jagä judíospä; weenä mädia'agy hajxy jaduhn quiudiuñ nebiä Moisés jecy yhanehmiän nømä fariseoshajxy miänaañ.

⁶Mänitä Dioswiinguexypähajxy yhamugøøyy møødä tsajtøjc-wiindsønhajxy. Mänit hajxy tiägøøyy mädiaacpä waambatiä fariseoshajxy tøø miäna'añ. ⁷Mänitä Pedro tiänaayyø'cy mädiaaccujc. Mänit yajcapxøøyy:

—Puhya'adiøjc, mnajuøøby hajxy jaduhn coocha Dios jecy xwyiinguejxy coocha jaya'aya Diosmädia agy nyajwiingapxó wät, ja'a hajxy ca'a judíospä, coo hajxy miäbógät, jaduhn hajxy ñähwa'ads quiuhwá'adsät. ⁸Haa ja'a Dios, xyhixyhájtämä njootä njuøhñdyhajxy. Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhn miäbøjcy, ja'a ca'a judíospä, mänitä Dioshespíritu hajxy mióoyyäbä, nebiä Dios ja'a yhEspíritu hajxy tøø xmióoyyäm højtshájtäm. Jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a nähwaatstaact hajxy jaduhn piaatpä, neby højts tøø nbáatäm. ⁹Tu'cuhdujtä Dios hajxy tøø xyajnähwaats tøø xyajcuhwáatsäm møødä cajpä judíospähajxy. Coo hajxy jaduhn tøø miäbøjpä, paadiä piojpä quiädieeyhajxy tøø ñähwaatspä. 10 Pero jaduhn mijts mja mäna'añ coo ja'a cajpä judíospä ja'a mädia'agy hajxy jaduhn quiudiúumbät nebiä Moisés jecy yhanehmiän. Ni højts pedyii nga'a cudiúunäm, højts judíoshájtäm. Ni højtsä nhapä ndeedyhajxy hijty jegyhajty hoy quia'a cudiúunämbä. Coo mijts jaduhn mja mäna'añ coo ja'a cajpä

judíoshajxy jaduhn quiudiúumbät, jaduhn hajxy myajcähxø'øgy nebiä Dios ja'a miädia'agy hajxy mga'a mäbøjcäbän. ¹¹Pero jaduhn hajxy nnajuøøyyäm coo ja'a Jesús hajxy tøø xñä'ä yajnähwáatsäm tu'cuhdujt, møød højts judíospähájtäm, møødä cajpä judíoshajxy. Hojiootä Jesús jaduhn miøødhajpy maa højtscøxphájtäm —nømä Pedro miänaañ.

¹²Mänitä mäbøjpädøjc-hajxy miädiaacpädøøyy, ja'a hajxy hänajty jim tsänaabiä Jerusalén. Mänitä Pablohajxy tiägøøyy mädiaacpä møødä Bernabé nebiatiä Dios ja'a miäjaa hänajty tøø yajcähxø'øgy maa ja'a jäya'aguiøxpähajxiän, ja'a cajpä judíospähajxy, møød nebiatiä Pablo ja'a hoy-yagjuøñäjatypä hajxy hänajty tøø tium. ¹³Coo ja'a Pablohajxy jaduhn miädiaacpädøøyy, mänitä Santiago miänaam.

—Puhya'adiøjc, huuc tunä mayhajt hajxy, huuc hamädoowhit hädaa mädia'agy hajxy. 14 Jaduhnä Simón tøø miädia agy coo ja a Dios ja'a hojioot miøødhajnä maa ja'a jäya'aguiøxpähajxiän, ja'a hajxy cajpä judíospä, møød coo ja'a Dios wyiimbiy pønjaty jaduhn quiu'ughádäp. 15 Jaduhn jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän nebiä profetadøjc-hajxy jecy quiapxy miädiaaquiän coo ja'a Dios hojioot hänajty miøødhada'añ maa ja'a jäya'aguiøxpähajxiän, ja'a hajxy cajpä judíospä. Jaduhnä profeta Amós jecy quiujahy quiuguee'ch ¹⁶coo ja'a Dios jaduhn miänaañ:

> Nguexáambiøčhä nguguexy coo ween jaduhn yhanehmbä nebiä David jecy yhanehmiän,

Hechos 15 298

¹⁷ jadúhnhøčhä jäya'ayhajxy xwyiingudsähgó'øwät, ja'a hajxy cajpä judíospä, pønjátyhøch tøø nwiimbiy cooch je'e ngu'ughádät. ¹⁸ Jéquiänä Dios jaduhn miänaañ coo jaduhn yajtøjiada'añ. ¹⁹ Mänitä Santiago jiaac mänaañ: —Tøyhajt jaduhn nebiä Diosmädia'agy miäna'añän. Cab jaduhn yhahixø'øy coo ja'a mäbøjpädøjc hajxy nhanéhmämät, ja'a hajxy ca'a judíospä. Cab hajxy nnämáayyänät coo højtsä nguhdujt hajxy xpiahíjxämät, højts judíoshájtäm. ²⁰ Jaduhn mäbøcypiä, tsøc hajxy yajnäjaayøøyyäm coo hajxy jaduhn quia'a tsú'udsät tijatiä jäya'ayhajxy tøø yoxy quepychechwiinduum, møød coo wiingto'oxiøjc hajxy quia'a møødmá'awät, møød coo animal hajxy quia'a tsú'udsät ja'a jañø'xiee'xypä, møød coo animalnø'ty hajxy quia'a hu'ug quia'a jóø'xät. 21 Jaduhnä Moisés jecy quiujahy coo højts jaduhn nguhdujthájtämät, højts judíoshájtäm. Jaduhn højts wiindu'ugpoo'xxiøø nyajnähixéøyyäm maa ja'a tsajtøjcän wiinduhmyhagajpt.

²²Mänitä mäbøjpädøjc-hajxy nägøxiä quiojyquiapxyhajty møødä Dioswiinguexypähajxy, møødä tsajtøjc-wiindsønhajxy, coo ja'a cunocy hajxy jim quiéxät Antioquía, coo ja'a Pablohajxy miødhadøøjat møødä Bernabé. Mänitä Judashajxy jaduhn wyiinguejxä møødä Silas coo hajxy jaduhn quiunocyhádät. Jimä Judashajxy hänajty quiopc-haty møødä Silas maa ja'a tsajtøjcän. Mejtstu'u ja'a Judas hänajty xiøhaty møødä Barsabás. ²³Mänitä mäbøjpädøjcä nocy hajxy yhädiuuñ. Mänitä Pablo ja'a nocy hajxy yajcø'ødägøøyyä coo hajxy miänøcxät Antioquía. Jaduhnä nocy hajxy quiujahy:

"Puhya'adiøjc, mijts hädaa nocy nyajnäguejxyp, mijts ca'a judíospä, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø mmäbøcy, pønjaty jim tsänaaby Antioquía, møød jim Siria, møød jim Cilicia. Højts hädaa nocy tøø nhädiuñ, højts mäbøjpädøjc yaa hijpä Jerusalén, møødä Dioswiinguexypähajxy, møødä tsajtøjc-wiindsønhajxy. ²⁴Tøø højts jaduhn nmädoyhaty coo højtsä nmägu'ughajpähajxy näje'e jim tøø yhoy maa mijtsän. Ca'a yhøjts jaduhn nguejx; hamdsoo joot hajxy jim tøø ñøcxy. Jaduhn højts tøø nmädoyhaty coo mijtsä häna'c xjia wi'i wyiinhøøna'añ, ja'a hajxy jim tøø yhóyyäbä maa mijtsän, møød coo mijts näje'e tøø myajwiinhøøñ. ²⁵Coo mijtsä häna'c jaduhn xjia wi'i wyiinhøøna'añ, paady højts tøø ngojyquiapxyhaty coo højtsä nmägu'ughajpä nämetsc jim nguéxät maa mijtsän näguipxy møødä Pablo møødä Bernabé. Højtsä Pablo njaanëh tehm chojpy njaanch tehm pia'häyooby møødä Bernabé. ²⁶ Jaanch tehm yhoyyä Pablo ja'a Jesucristo hajxy miäduñ. Coo hajxy jaduhn hoy miäduñ, paady hajxy mayhooc tøø jia wi'i yagho'oga'añii. ²⁷ Ja'a Judas højts nwiinguejxyp møødä Silas coo hajxy jim ñócxät maa mijtsän. Hajäya'ayhaam mijts jaduhn xmiøødmädia'aga'añ

waambaty højts cham njaay ngueechän nocyquiøxp. ²⁸⁻²⁹ Jaduhn højtsä Dioshespíritu tøø xmiøødcojyquiapxyhaty coo mijts nhané'emät coo hajxy mga'a tsú'udsät mädyiijaty animal ja'a häna'c tøø yoxy quepychechwiinduum, møød coo animal hajxy mga'a tsú'udsät ja'a jañø'xiee'xypä, møød coo wiingto'oxiøjc hajxy mga'a møødmá'awät. Coo hajxy jaduhn mgudiúnät, jaduhn hajxy mniyaghoyø'øwøøjät. Cabä wiingcuhdujt yaghane'ema'añ. Ja'a Dios hajxy jaduhn xcwieendähádäp." Jaduhnä mäbøjpädøjcä nocy hajxy yhädiuuñ, ja'a hajxy hänajty jim hijpä Jerusalén.

30 Mänitä Pablohajxy jim tiu'ubøjcy møødä Bernabé, møødä Judas, møødä Silas. Mänit hajxy jim ñøcxy Antioquía. Coo hajxy jim miejch, mänitä mäbøjpädøjc-hajxy nägøxiä jim yhamugøøyy maa ja'a tsajtøjcän. Mänitä Pablo ja'a mäbøjpädøjcä nocy hajxy yajcø'ødägøøyy. ³¹Mänitä mäbøjpädøjcä nocy hajxy quiapxy. Mänit hajxy jiaanch tehm jiootcugøøyy je'eguiøxpä coo hajxy jaduhn quiapxmøcpøjcä nocyhaam. 32 Mänitä Diosmädia agy hajxy yajwiingapxøøyyä. Ja'a Judashajxy jaduhn capx møødä Silas. Yoñ hajxy jaduhn quiapxy miädiaacy. Diosquexiä Judashajxy hänajty møødä Silas nämetsc. 33 Maxiøø ja'a Judashajxy jim yhijty Antioquía møødä Silas. Coo hajxy hänajty wyiimbidaannä, mänit hajxy ñämaayyä coo ja'a Dioscujú'uyäp hajxy jim nøcxy yecy Jerusalén.

Mänitä Judashajxy ñøcxnä
Jerusalén maa hajxy hänajty
tøø yhuuc tsohndaacpän. 34 Pero
cabä Silas ja'a Judas pianøcxy.
Jim miähmøøyy Antioquía
35 näguipxy møødä Pablo møødä
Bernabé. Mänitä Diosmädia'agy
hajxy tiägøøyy yajwiingapxøøbiä
näguipxy møødä mäbøjpädøjc-hajxy
nämaybiä.

³⁶Mänitä Pablo ja'a Bernabé cujecy ñämaayy:

—Jam jadähooc wädíjtäm majatiä Diosmädia'agy hoy nyajwá'xäm. Jamä mäbøjpädøjc cuhíjxäm pø tehngahnä ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy pianøcxy. ³⁷ Jia nähadsoow ja'a Bernabé

jaduhn. Mänit jaduhn jia mänaañ coo ja'a Juan Marcos hajxy cu miødhajty. 38 Pero caba Pablo jaduhn miänaañ coo ja'a Juan Marcos hajxy jaduhn miødhádät je'eguiøxpä coo ja'a Juan Marcos hajxy hänajty tøø piuhwa'ačhii mänaa hajxy hänajty jim wiäditiän Panfilia maa ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty yajwa'xiän. ³⁹Coo ja'a Pablo hänajty quia'a tu'ugmädia'aguiä møødä Bernabé, paady hajxy mänit ñiwia'xä. Mänitä Bernabé ja'a Marcos wiowø'cy. Mänit hajxy tiägøøyy barcojooty. Mänit hajxy jim ñøcxy mejyhawiimb maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Chipre. 40 Haa ja'a Pablo, mänit je'eduhn miänaan cooc ja'a Silas hänajty miøødwädita'añ. Mänitä mäbøjpädøjcä Dios hajxy miänuu'xtaacy coo ja'a Pablohajxy piuhbedőøjät. Mänitä Pablohajxy tiu'ubøjnä møødä Silas. 41 Mänit haixy jim ñaxøøyy Siria møød jim

Hechos 15, 16 300

Cilicia. Majatiä Pablohajxy hänajty wiädity, jimä mäbøjpädøjc hajxy hänajty quiapxmøcpøcy.

Mänitä Pablohajxy jim ñøcxy Derbe. Coo hajxy jim tiu'ubøjcumbä, mänit hajxy jim nőcxcumbä Listra. Jimä craa hajxy tu'ug hoy piaady. Timoteo ja'a craa hänajty xiøhaty. Miäbøjpiä Timoteo ja'a Diosmädia'agy hänajty. Ja'a Timoteo ja'a tiajjä, judía hänajty je'e. Jaanä miäbøjpiä Diosmädia'agy hänajty je'ebä. Ja'a Timoteo ja'a tieediä, ca'a hänajty je'e jiudíosä. ²Quiumaabiä mäbøjpädøjcä Timoteo hajxy hänajty, ja'a hajxy hänajty jim tsänaabiä Listra møød jim Iconio. ³Mänitä Pablo ja'a Timoteo ñämaayy coo hänajty miøødwädita'añ. Pero cahnä Timoteo hänajty yajcircuncidarhaty. Mänitä Pablo ja'a Timoteo yajcircuncidarhajtä, jaduhnä judíoshajxy jaduhn quia'a jootmá'adät. Hix, ñajuøøbiä judíoshajxy hänajty nägøxiä coo ja'a Timoteo hänajty quia'a yajcircuncidarhatyñä. Coo ja'a Timoteo ja'a tieedy hänajty quia'a judíosä, paadiä Timoteo hänajty quia'a yajcircuncidarhatyñä. ⁴Mänitä Pablohajxy tiägøøyy wädijpä cajpt-cajpt møødä Silas møødä Timoteo. Majaty hajxy hänajty wiädity, jimä mäbøjpädøjc hajxy hänajty yajmädoyhaty waambatiä Dioswiinguexypähajxy hänajty tøø yhane'emiän, møødä tsajtøjc-wiindsønhajxy, ja'a hajxy hänajty jim hijpä Jerusalén. ⁵ Jaanä jaduhnä Pablo ja'a mäbøjpädøjc hajxy hänajty quiapxmøcpøjpä wiinduhmyhagajpt, paadiä

mäbøjpädøjcä Diosmädia'agy hajxy hänajty hoy jiaac tehm miäbøcy. Møød hajxy hänajty jiaac tehm miayø'øy jabom-jabom.

⁶Pero cabä Pablo cuhdujt hajxy choj mooyyä ja'a Dioshespíritäm coo ja'a Diosmädia'agy hajxy jim nøcxy yajwa'xy Asia. Paady hajxy jim jiaac wädijty Frigia møød jim Galacia. ⁷Mänit hajxy ji<u>m</u> miejch maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Misia. Mänit hajxy jia mänaañ coo hajxy jim ñócxät maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Bitinia. Pero cabä Jesús yhEspíritu jaduhn miänaañ coo hajxy jim ñécxät. 8Coo hajxy jim ñaxøøyy Misia, mänit hajxy jim miejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Troas. 9 Mänitcoodsä Pablo jäya'ay tu'ug wyiinhijxy. Jim hänajty chooñ maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Macedonia. Tänaaby hänajty jaduhn. Mänitä Pablo ñämaayyä: "Huuc tunä mayhajt, jam højtsä Diosmädia'agy yajwiingapxóøyyäc jim Macedonia." Jaduhnä Pablo miänuu'xtaacä. ¹⁰Coo ja'a Pablo jaduhn wyiinhijxy, mänit højts jaduhn nwiinmaayy coo højts jim njaanch nécxät Macedonia. Jaduhn højts hänajty nwiinjuø'øy coo højtsä Dios hänajty tøø xwyiinguexy coo højtsä Diosmädia agy jim nøcxy nyajwa xy.

¹¹Mänit højts hoy nbarcotägø'øy. Mänit højts jim ndsohñ Troas. Mänit højts nnøcxy mejyhawiimb maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Samotracia. Mejyhagujcä naax jaduhn. Cujaboom højts jadähooc nbarcotägøøguiumbä. Mänit højts njaac nøcxy mejyhawiimb maa ja'a caipt hänajty jaduhn

xiøhatiän Neápolis. Coo højts jim nmejch mejyhawiimb, mänit højts nbarcopädsøømnä. 12 Mänit højts nnécxcumbä maa ja'a cajpt hänajty jaduhn xiøhatiän Filipos, jim Macedonia-naaxpa'a. Jimä Rómabä jäya'ayhajxy hänajty nämay chäna'ay. Jim højts jaduhn maxiøø nhijnä. 13 Coo ja'a poo'xxiøø yhabaaty, mänit højts jim nnøcxy møjnøøba'a, jim cajptpa'a. Jimä judíos ja'a Dios hajxy hänajty naxy pia'ya'axy. Jimä to'oxiøjc-hajxy hänajty näje'e tøø yhamugø'øy. Mänit højts jim nhøxtaacy. Mänit højtsä jäya'ay ndägøøyy yajmøødmädiaacpä ja'a Diosmädia'agy, ja'a hajxy hänajty tøø yhamugø'øyäbä. Haagä to'oxiøjc hajxy hänajty ie'e. 14 Tu'jäya'ay hänajty xiøhaty Lidia. Jim hänajty chooñ maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Tiatira. Hucywyit hänajty tioo'py, ja'a hojiatypä. Wyiingudsähgøøbiä Lidia ja'a Dios hänajty. Mänitä Dios ja'a Lidia yajmäbøjcy waambatiä Pablo hänajty yajnähixø'øy. 15 Mänitä Lidiahajxy hoy ñäbety nägøxiä mäduhñtiä hajxy hänajty jim yhity maa ja'a tiøjcän. Mänit højtsä Lidia xñämaayy:

—Pø mmänaamb hajxy jaduhn coochä Dios ja'a miädia'agy hamuumdu'joot nmäbøjcä, jam hajxy jim mejtsta'ag maachä ndøjcän —nøm højts jaduhn xñämaayyho'cy.

Mänit højts jim hoy nmejtsta'agy. ¹⁶Wiinghooc højts hänajty jim nnøcxy maa ja'a Dios hajxy hänajty pia'ya'axiän. Tu'haamnøcxpä, jim højtsä cäxyiihäna'c tu'ug

hoy nbaady. Cudoogø'øy hänajty je'eduhn. Ja'a haxøøgpä hänajty miøød. Cuwiinmahñdy hänajty je'eduhn. Cøxiä hänajty jaduhn ñajuø'øy tijaty hänajty jadáanäp tunáanäp. Majiatiä xädø'øñ hänajty ñämečhii coo hänajty jaduhn cøxiä ñajuø'øy. Coo xädø'øñ hänajty mio'oyii, cøxiä wyiindsøn hänajty mioodiägach, mäduhntiä hänajty quianarhaty. ¹⁷ Mänit højtsä cäxyiihäna'c xpiadu'ubøjcy høxhaam. Mänit tiägøøyy yaaxpä jojpä:

—Yø'ø jäya'ayhajxy, ja'a Dios hajxy miäduumby, ja'a maas møc cuhdujt møødpä. Mijts hajxy xyajwiingapxø'øwaamb neby hajxy mnähwa'ads mguhwá'adsät.

¹⁸Maxiøø højtsä quixy jaduhn xpiawädijty yáaxäp wáanäp. Coo ja'a Pablo jaduhn chíjpänä coo ja'a quixy jaduhn wyi'i ya'axy, mänitä Pablo ñäwa'wiimbijty. Mänitä Pablo ja'a haxøøgpä yhøxquejxy:

—Ja'a Jesucristocóxpoch miich nhoxquexy; pädsom jiiby maa yo'o cäxyiihäna'cän —nomä Pablo miänaañ.

Mänitä haxøøgpä jaduhn jiaanch pädsøømy.

19 Coo ja'a quixiä wyiindsønhajxy jaduhn yhijxy coo ja'a quixy hänajty jaduhn tøø nähwa'achii, mänit hajxy jaduhn najuøøyy coo ja'a quixy hänajty jaduhn quia'a canarhadaannä, møød coo xädø'øn hajxy hänajty quia'a mo'owáanänä. Mänitä Pablohajxy miajtsä møødä Silas. Mänit hajxy yajnøcxä hagujc.
20 Mänit hajxy jaduhn näxø'øwøøyyä:

—Hädaa judíoshajxy, cajptyajma'p hajxy jaduhn. ²¹Wiingcuhdujt højts

Hechos 16 302

xjia wi'i yajnähixø'øwáanäm. Cab hajxy hawiinmats nmäbøjcämät, je'eguiøxpä coo hajxy jim ndsóhnäm Roma —nømä Pablohajxy ñänøømä. Ja'a quixiä wyiindsønhaixy

Ja'a quixiä wyiindsønhajxy jaduhn mänaan.

²²Mänitä Pablohajxy ñäbädø'cä ja'a cú'ugäm. Mänitä cuduunghajxy miänaañ coo ja'a Pablo ja'a wyithajxy yajtsíjjäxät, møød coo hajxy wiobho'ogøjät paxyhaam. ²³Coo ja'a Pablohajxy hänajty tøø wiobho'ogyii, mänit hajxy hoy chumyii. Mänitä tsumyjiäya'agwieendähajpä yhanehmä coo ja'a Pablohajxy hoy cwieendähadøjät. ²⁴Mänit hajxy hoy piäda'agyii hadsihxtuum jiiby pujxtøgooty. Pu'uyhawa'adsootiä tiecyhajxy jaduhn yhame'mújcäxä.

²⁵Cuptsuhmdä hänajty jaduhn, jiibiä Pablo ja'a Dios hajxy hänajty pia'høy pia'ya'axy. Jiibiä miädsumyjiäya'ayhajxy hänajty jaduhn yhamädoowhity. ²⁶ Mänitä hujx møc ñajxy. Høxtä tsäyuuyy ja'a pujxtøjc jaduhn. Cøjxä tøghaaw jaduhn yhawa'ach. Møødä cadena jaduhn cøjx pioty maa ja'a tsumyjiäya'ayhajxy hänajty jaduhn quiuxochän. 27 Coo ja'a tsumyjiäya'agwieendähajpä mia'abiädø'cy, mänit jaduhn yhijxy coo ja'a tøghagø'øw hänajty jaduhn tøø quiøxy hawa'ach. Mänit jaduhn miänaañ cooc tyijy ja'a tsumyjiäya'ayhajxy tøø quiøxy päyø'øgy. Mänitä espada jiuu'ty. Niyagho'ogáanäp hänajty jaduhn hamdsoo je'eguiøxpä coo hajxy cu piäyø'cy. ²⁸ Mänitä Pablo yaaxy:

—Ca'a jaduhn mniyagho'ogyii. Chaa højts jaduhn nägøxiä. Caj pøn tøø piäyø'øgy —nømä tsumyjiäya'agwieendähajpä ñämaayyä.

²⁹ Jaanch tehm chähgøøby hänajty je'eduhn. Høxtä tsäyuuby hänajty je'eduhn. Mänitä jøøn hoy quioñ. Päyø'øguiä tiøjtägøøguiumbä. Mänitä Pablohajxy hoy wyiinjijcäda'agyii møødä Silas. ³⁰ Mänit hajxy yhøxwoobädsøømä pujxtøgooty. Mänit hajxy miäyajtøøwä:

—Wiindsøndøjc, ja wi'i ñähwa'adsáambøch høøch. Nébyhøch jaduhn njatcø'øwat.

Ja'a tsuṃyjiäya'agwieendähajpä jaduhn mänaan. ³¹Mänitä Pablohajxy yhadsooyy:

—Coo hajxy jaduhn mmäbøgät ja'a Wiindsøn Jesúscøxpä, jaduhn hajxy mnähwá'adsät mäduhntiä hajxy jim mhity maa ja'a mdøjcän.

32 Mänitä

tsumyjiäya'agwieendähajpä ja'a Dioscapxy ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy yajwiingapxø'øyii mäduhñtiä hajxy hänajty jim yhity maa ja'a jiøøn maa ja'a tiøjcän. Ja'a Pablohajxy jaduhn mäyajwiingapxøøyy. 33 Moññä hänajty jaduhn. Mänitä Pablohajxy hoy yajtsi'iyii møødä Silas majaty hajxy hänajty jaduhn tøø chaachø'øyän. Ja'a tsumyjiäya'agwieendähajpä jaduhn mäyajtsiiw. Mänit hajxy nägøxiä hoy ñäbety mäduhñtiä hajxy hänajty jiiby yhity maa ja'a jiøøn maa ja'a tiøjcän. 34 Mänitä Pablohajxy jim wioonøcxä maa ja'a craa tiøjcän. Mänit hajxy yajcaayy yaghuucä. Jaanch tehm xioondaac ja'a craahajxy jaduhn

303 Hechos 16, 17

je'eguiøxpä coo ja'a Dioscapxy ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty tøø miäbøcy.

³⁵Coo jiobøøyy, mänitä cuduungä policía hajxy quiejxy maa ja'a pujxtøjcän. Mänitä policía ja'a tsumyjiäya'agwieendähajpä hajxy hoy ñäma'ay coo ja'a Pablohajxy ween yhøxmachii møødä Silas. ³⁶Mänitä Pablo hoy ñämaadiägachii:

—Tøøchä cuduunghajxy jaduhn xyhane'emy cooch mijts nhøxmádsät. Nøcx hajxy jaduhn jootcujc.

³⁷ Mänitä Pablo ja'a policía ñämaayy:

—Højts, Roma højts nxønaxy.
Jaduhn højts cuhdujt nmøødä nebiä
Rómabä jäya'ayhajxy miøødän. Hoy
højts jim nja xønaxy Roma, tøø
højtsä cuduung xyajwobho'ogyii
hijxwiinduum. Hoy højts tii pojpä tii
cädieey nga'a jagä møødä, tøø højts
xyajtsumyii. Hoorä, tsähdiuumbä
cuduunghajxy jaduhn coo højts
jaduhn tøø xchaachtiun. Paady højts
hamee'ch xjia wi'i yaghøxmadsa'anii.
Ween højts min xyhamdsoo høxmach
—nømä policíahajxy nämaayyä.

³⁸Mänitä cuduunghajxy hoy yhawáanäxä waambatiä Pablo hänajty tøø miäna'añ. Coo ja'a cuduunghajxy jaduhn miädooyy coogä Pablohajxy hänajty jim xiønaxy Roma, mänit hajxy chähgøøbiøjcy. ³⁹Mänitä Pablohajxy hoy ñäma'ayii møødä Silas:

—Huuc tunä mayhajt hajxy, højts huuc mämée'xäc —nømä cuduunghajxy hoy miäna'añ.

Mänitä Pablohajxy yhøxmájtsänä. Mänit hajxy miänuu'xtaacä coo hajxy jim chóonät Filipos. 40 Coo ja'a Pablohajxy piujxtøjpädsøømy, mänit hajxy jim ñøcxy maa ja'a Lidia tiøjcän. Mänitä mäbøjpädøjc-hajxy jim yhamugøøyy. Mänit hajxy quiapxmøcpøjcä ja'a Pablo. Mänitä Pablohajxy jim chohnnä møødä Silas.

Mayhagajptä Pablohajxy ñaxøøyy, møød jim Anfípolis, møød jim Apolonia. Mänit hajxy jim miejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Tesalónica. Jimä judíos ja'a chajtøjc-hajxy hänajty tu'ug. ²Jaduhnä Pablo hänajty quiuhdujthaty coo jaduhn chajtøjyo'oy. Wiindu'ugpoo'xxiøø hänajty jaduhn jim ñøcxy maa ja'a tsajtøjcän. Tägøøghoocä Pablo jim yhooyy maa ja'a tsajtøjcän jim Tesalónica. Jimä Pablo ja'a jäya'ay hänajty miøødcapxy miøødmädia'agy. Ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty yajcapxiøøby. ³ Jaduhnä Pablo hänajty quiapxtøy coo jaduhn jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia aguiän coogä Dios ja a Mesías hänajty yaa quiexa'añ hädaa yaabä naaxwiin, møød cooc hänajty yho'oga'añ, møød cooc hänajty jiujypiøjtägatsa'añ:

—Ja'a Jesúshøch mijts nyajmøødmädiaacypy. Jue'e je'e, ja'a Mesías je'e, ja'a Dios jecy ñänǿømäbä cooc hänajty yaa quiexa'añ ho'pä —nømä Pablo miänaañ.

⁴Näje'e ja'a judíoshajxy miäbøjcy. Nämayyä jäya'ayhajxy miäbøjpä, ja'a hajxy hänajty ca'a judíospä, ja'a Dios hajxy hänajty wiingudsähgøøbiä. Nämayyä to'oxiøjc-hajxy miäbøjpä, Hechos 17 304

pønjatiä ñihyhaphajxy hänajty jim tuungmøød hagujc. Mänitä Pablohajxy miägu'ugpøjcä møødä Silas, ja'a jäya'ayhajxy hänajty tøø miäbéquiäbä. ⁵Coo ja'a Pablohajxy jaduhn miägu'ugpøjcä, mänitä judíoshajxy jiootma'ty, ja'a hajxy hänajty ca'a mäbøjpä. Mänitä haxøøghäna'c-hajxy hoy wioomugyii. Mänit hajxy ñämaayyä coo hajxy ween quiajptyajma'ady. Mänitä haxøøgjäya'ayhajxy miädoyhajty cooc tyijy ja'a Pablohajxy hänajty jim tøø miech maa ja'a Jasón ja'a tiøjcän. Jue'e ja'a haxøøgjäya'ayhajxy hänajty jiatcø'øwa'añ møødä judíoshajxy, jimä Pablohajxy hänajty yajnøcxa'añii hagujc. Mänitä Jasón ja'a tiøjc hadsip yhajahmdúutäxä. ⁶Coo ja'a Pablohajxy jim quia'a paatä, mänitä Jasónhajxy jim wyitsnøcxä hagujc hadsip, møødä mäbøjpädøjc-hajxy näje'e. Mänitä judíoshajxy tiägøøyy yaaxpä jojpä, ja'a hajxy hänajty ca'a mäbøjpä:

—Ja'a Pablohajxy, cajptyajma'pä hajxy jaduhn wiädity homiaajä. Tøø hajxy yaa miejtspä. ⁷Jim hajxy miejtsta'agy maa ja'a Jasón ja'a tiøjcän, paadiä Jasón ja'a pojpä miøødäbä. Homiaajä Pablohajxy jaduhn wiädity, jaduhnä cu'ug hajxy jiøjcapxø'øy coo ja'a gobiernä miädia'agy hajxy quia'a mäbøjcänät, ja'a jim møjhajpä Roma. Jaduhnä Pablohajxy yhøhndaacpä cooc tyijy ja'a Jesús jaduhn miøjhajpä nebiä gobiernän —nømä judíoshajxy miänaañ, ja'a hajxy hänajty ca'a mäbøjpä.

⁸Coo ja'a cu'ughajxy jaduh<u>n</u> miädooyy møødä møjhajpähajxy, mänit hajxy tiägøøyy yaa<u>x</u>pä waambä. ⁹Mänitä Jasónhajxy ñiñähjuudiuutä møødä mäbøjpädøjc-hajxy, ja'a hajxy hänajty tøø miačhíijäbä. Mänit hajxy yhøxmájtsänä.

¹⁰Coo quioodsøøyy, mänitä Pablohajxy ñämaayyä møødä Silas coo hajxy jim chóonät, coo hajxy ñócxät jim maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Berea. Ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduhn mänaan. Mänitä Pablohajxy jim jiaanch nøcxy Berea. Coo hajxy jim miejch, mänit hajxy ñøcxy maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. ¹¹Mänitä Diosmädia'agy hajxy tiägøøyy yajnähixøøbiä. Coo ja'a judíoshajxy jaduhn miädooyy, mänit hajxy jaduhn jiootcugøøyy. Cab hajxy jaduhn jiootma'ty nebiä miäjudíoshajxy hänajty tøø jiootma'adiän jim Tesalónica. Mänitä Diosmädia agy hajxy tiägøøyy capxtaacpä jabom-jabom pø jaanch tøyhajt hänajty jaduhn nebiä Pablo hajxy hänajty miädia'aguiän. 12 Paady hajxy jaduhn may miäbøjcy. Møødä jäya'ayhajxy may miäbøjpä, ja'a hajxy hänajty ca'a judíospä, møødä møjhajpädøjc-hajxy, ya'adiøjc-hajxy møødä to'oxiøjc-hajxy. 13 Ja'a jäya'ayhajxy hänajty jim tsänaabiä Tesalónica, ja'a hajxy judíospä, coo hajxy jaduhn miädoyhajty coo ja'a Pablo ja'a Diosmädia'agy hänajty jim yajwa'xy Berea, mänit hajxy jiootma'ty. Mänitä jäya'ayhajxy Beréabä hoy jiøjcapxø'øyii coo ja'a Pablo ja'a miädia'agy quia'a mäbőjcäxät. 14 Ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hänajty mäbøjpä jim Berea, mänit hajxy

miänaañ coo ja'a Pablo jim chóonät, coo wiingtuum ñécxät mejypia'a. Paady hajxy jaduhn miänaañ je'eguiøxpä coo hajxy hänajty chähgø'øy coo ja'a Pablo cøxypänejpiä tiunøøjät. Coo ja'a Pablo jim jiaanch tsohn Berea, jimä Silashajxy miähmøøyy møødä Timoteo. ¹⁵Yajmøødquejxä ja'a Pablo ja'a mäbøjpädøjc nämetsc nädägøgg. Coo ja'a Pablohajxy jim miejch mejypia'a, mänit hajxy biarcotägøøyy. Mänit hajxy ñøcxy barcojooty maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Atenas. Coo hajxy jim miejch, mänitä Pablo jiamiøødhajxy wyiimbijnä. Mänitä Pablo capxy jim quiejxy Berea coo ja'a Silashajxy jim paquiä ñécxpät Atenas møødä Timoteo, coo ja'a Pablo hajxy jim piáadät.

¹⁶Jimä Pablo ja'a Silas hänajty yhahixy Atenas møødä Timoteo, mänitä Pablo yhijxy coo tsaasaandä hänajty jim jiaanch tehm miayyä cajptooty. Je'e ja'a cu'ughajxy hänajty wyiingudsähgøøby. Coo ja'a Pablo jaduhn yhijxy, mänit jiaanch tehm jiootmayhajty. 17 Naxiä Pablo hänajty jim ñøcxy maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. Ja'a Jesucristocøxpä ja'a Pablo hänajty jim yajcapxy yajmädia'aguiø'øy møødä judíoshajxy, møødä jäya'ayhajxy ca'a judíospä, ja'a Dios hajxy hänajty wiingudsähgøøbiä. Jabom-jabomä Pablo hänajty jim nøcxy cajptcujc. Møød jimä Pablo ja'a Jesucristocøxpä hänajty yajcapxy yajmädia aguiøøbiä møødä cu'ug, ja'a hajxy hänajty jim yohby najxpä. ¹⁸Mänitä jäya'ayä Pablo hajxy näje'e

wyiingumedsøøyy. Cujwa'xy hajxy hänajty yhabøcy ja'a epicureodøjcä miädia'agy. Møød cujwa'xy hajxy hänajty yhabøjpä ja'a estoicodøjcä miädia'agy. Mänit hajxy näje'e miänaañ:

—Yø'ø craa, jaanch tehm yajcumayaamb yø'øduhn cooc tyijy jiaanch tehm yhøxpøquiä. Pero cap yø'øduhn tii ñä'ägädä jaty —nømä Pablo jaduhn ñänøømä.

Mänitä wiinghäna'c-hajxy miänaañ:

—Jäguem yø'ø craa chooñ. Wiingdiosäda'a miädiaacypy.

Paady hajxy jaduh<u>n</u> miänaa<u>n</u>, je'eguiøxpä coo ja'a Pablo ja'a
Jesucristo hänajty miädia'agy, cooc hajxy hoy xñähho'túutäm, møød cooc jadähooc jiujypiøjtägajch.

19 Mänitä Pablo ji<u>m</u> wioonøcxä maa ja'a tunhuung hänajty xiøhatiän
Areópago. Ji<u>m</u>ä jäya'ayhajxy hänajty may tøø yhamugø'øy.
Mänitä Pablo nämaayyä:

—Højts hawáanac tii miich jaduhn mmädiaacypy hawiinjemybiä.

²⁰ Jaanch tehm wyiing miich jaduhn mmädia'agy. Højts capxwíjjäc neby jaduhn miädia'agytiägø'øyän — nømä Pablo miäyajtøøwä.

²¹Hix, ja'a jäya'ayhajxy hänajty jim tsänaabiä Atenas, møødä jäya'ayhajxy hänajty jim hadsänaabiä, jaduhn hajxy hänajty quiuhdujthaty coo hajxy hänajty cøxiä wiinä miädowa'añ, ja'a hänajty hawiinjemybiä.

²²Mänitä Pablo tiänaayyø'cy cu'ughagujc. Mänit miänaa<u>ñ</u>:

—Mägu'ughajpädøjc, mijts yaa tsänaabiä Atenas, tøøch jaduhn nhixy coo mijtsä tsaasaandä Hechos 17 306

madiu'u mwiingudsähgø'øy.

23 Mayhitä wiingudsähgøødiaact
hajxy mmøødä. Tøøchä altar tu'ug
nhixy coo letra jaduhn yuugjaay
miøødä: "Jii ja'a Diosäda'a tu'ug,
cahnä pøn yhixyñä. Je'e yhaltar
hädaa." Hoorä, mwiingudsähgøøby
yø'ø Dios hajxy jaduhn, hoy hajxy
mga'a jagä hixyhatyñä. Pues je'ech
mijts jaduhn nyajmøødmädiaacypy.

²⁴'Ja'a Dióshøch jaduhn nmädiaacypiä, cøxiä je'e yhädiuuñ møød hädaa yaabä naaxwiimbä, møød tijaty yaa hijp. Wiindsønhajp je'e jim tsajpootyp møød hädaa yaabä naaxwiin. Cøxiä wiinä jaduhn yhane'emy homiaajä. Cab jaduhn jiiby chäna'ay tsajtøgooty, ja'a jäya'ayhajxy jaduhn yhädiuumbiä. ²⁵Cabä Dios tii yajmaajiaty. Cab jaduhn miäna'añ coo højts nbuhbéjtämät. Pero jaaya'ay hajxy cøxiä xmióoyyäm tijaty hajxy nyajmaajiájtäm, møødä jugyhajt, møødä poj, cøxiä.

²⁶'Tu'ug jäya'ay ja'a Dios jecy yhädiuundsohñ. Je'e hajxy nägøxiä nhøjxhájtäm ndecyhájtäm mäduhñtiä hajxy yaa ndsänáayyäm hädaa yaabä naaxwiin wiinduhmyhagajpt. Cahnä Dios hajxy hänajty xyhädiúunäm, tóøyyäm hajxy hänajty xyajnähdíjjäm mänaa hajxy nmiin ngáhwämät, maa hajxy ndsänaayy nhäyóowämät. ²⁷Chojpiä Dios ja'a jioot jaduhn coo hajxy nwiingudsähgøøyyämät, paady hajxy tøø xyhädiúunäm. Coo ja'a Dios hajxy hamuumdu'joot nba'yáaxämät, xyhadsóowäm hajxy jaduhn. 28 Hix, jaaya'ay hajxy xyagjugyhájtäm. Jaduhn hajxy tøø

xquiunúu'xäm coo hajxy ndsänaayy nhäyóowämät, møød coo hajxy nyohy nnájxämät. Jaduhnä yaabä jäya'ayhajxy näje'e tøø quiujaay coogä Dios hajxy xyhuunghájtäm. ²⁹Tøyhajt jaduhn coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm. Pero coo jäya'ayä jäya'ayhahädiuunnaxy hajxy yhädiuñ, jue'e hajxy yajtuumby, oro, møødä poobhoro, møødä tsaa. Cab jaduhn yhahixø'øy coo jaduhmbä jäya'ayhahädiuunnaxy hajxy nwiingudsähgéøyyämät. Hix, ca'a Dyiosä je'e jaduhn. 30 Jegyhajty, cabä jäya'ayhajxy hijty ñajuø'øy pø jii Dios. Y cabä Dios hijty miøjpäda'agy coo hijty quia'a wiingudsähgø'øyii. Pero jäda'ahaty, tøø ja'a Dios hajxy xyhanéhmäm coo ja'a nhaxøøgcuhdujt hajxy nägøxiä nnajtshixøøyyämät, mäduhñtiä hajxy yaa ndsänáayyäm hädaa yaabä naaxwiin. 31 Hix, tøø ja'a Dios wyiinmay coo hajxy nägøxiä xyajtøyhajtyegáanäm. Jaanä jaduhn tøø wyiinmaabiä mänaa hajxy jaduhn xyajtøyhajtyegáanäm. Tøø ja'a Dios tu'jäya'ay yajnähdijy coo hajxy mänitxøøbä xyajcueendäyegáanäm. Coo tu'jäya'ay jaduhn yho'cy, mänitä Dios jaaya'ay yagjujypiøjtägajch jadähooc. Coo jaaya'ay jaduhn jiaanch jujypiøjtägajch, jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo jaaya'ay hajxy tøyhajt xyajcueendäyegáanam mänitxøøbä -nømä Pablo miänaañ.

³²Coo ja'a cu'ughajxy jaduhn miädooyy coo ja'a Pablo jaduhn miänaañ cooc tu'jäya'ay hänajty tøø jiujypiøjtägach, ja'a hänajty 307 Hechos 17, 18

tøø yhó'oguiäbä, mänitä Pablo hajxy näje'e ñäxiicy. Mänit wiinghäna'c-hajxy näje'e miänaa<u>ñ</u>:

—Mmínäp yaa jadähooc. Njaac mädowaamby højts jaduhn nej miich mmädia'aguiän —nømä Pablo ñämaayyä.

³³Mänitä Pablo wyiimbijnä.
³⁴Näje'e jäya'ayä Pablo hajxy pianøcxy. Miäbøjc hajxy jaduhn.
Tu'jäya'ay hänajty xiøhaty Dionisio.
Møjhajp hänajty je'e jim maa ja'a
Areópagon. Jaanä jaduhnä to'oxiøjc tu'ug miäbøjpä. Dámaris hänajty xiøhaty. Nämay hajxy jaduhn miäbøjcy.

10 Mänitä Pablo jim chohñ Atenas. Mänit wiingtuum ñøcxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Corinto. ²Jimä Pablo ja'a judío tu'ug miøødnibiaatä. Jue'e ja'a judío hänajty xiøhaty Aquila. Jim hänajty chooñ maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Ponto. Jue'e tio'oxiøjc hänajty xiøhaty Priscila. Naam mech hajxy hänajty jim Corinto. Jim hajxy hänajty tøø chohnda'agy maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Italia. Paady hajxy jim chohn Italia, je eguiøxpä coo ja'a gobiernä Claudio hänajty tøø yhane'emy coo ja'a judíoshajxy jim quiøxy tsóonät Roma. Mänitä Pablo jim ñøcxy cuhijxpä maa ja'a Aquilahajxy hänajty yhahäña'ayän. ³Jue'e Aquilahajxy hänajty tiuunghajpy, loondøy hajxy hänajty yhädiuumby. Y ja'a Pablo, jaanä jaduhn hänajty tiuungmøødäbä. Paadiä Aquila ja'a Pablo ñämaayy coo ja'a Pablo jim miøødtúnät. Mänitä Pablo jim miähmøøñä. 4Wiindu'ugäsábado

ja'a Pablo hänajty jim ñøcxy maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. Jiibiä Pablo ja'a Diosmädia'agy hänajty yajwiingapxø'øy ja'a Jesucristocøxpä, weenä jäya'ayhajxy jaduhn miäbøcy, møødä judíoshajxy, møødä ca'a judíoshajxypä.

⁵Mänitä Silashajxy jim miejch Corinto møødä Timoteo. Macedonia hajxy hänajty tøø chohnda'agy. Mänitä Pablo jaduhn wyiinmaayy coo tu'tu'uyyä hänajty tiunaannä, coo ja'a Diosmädia'agyhajtiä hänajty miäwäditaannä. Mänitä Pablo ja'a judíos tiägøøyy yajmøødmädiaacpä coogä Jesús hänajty ja'a Mesías, ja'a Dios hänajty jecy tøø yajnähdíjjiäbä coo hänajty quiexa'añ yajnähwaatspä. ⁶Mänitä judíoshajxy jiootma'ty. Mänit hajxy miänaañ cooc tyijy ja'a Pablo hänajty yhøhnda'agy. Mänitä Pablo ja'a wyit wyiinxijty. Jaduhnä hijxtahnd yejcy coo ja'a judíos wyiinmahñdyhajxy hänajty quia'a hoyyä. Mänitä Pablo miänaañ:

—Hamdsooyyä pojpä hajxy jaduhn mmøødä coo hajxy jaduhn mga'a nähwa'adsa'añ. Paady hajxy jaduhn mga'a nähwa'adsa'añ coo haxøøgwiinmahñdy hajxy mmøødä. Ca'a yhøøöhä pojpä jaduhn nmøød coo hajxy mga'a nähwa'adsa'añ. Cábøch mijtsä Diosmädia'agy nyajwiingapxø'øwaannä. Ja'a jäya'ayhajxy ca'a judíospä, je'eöh hajxy jaduhn nyajwiingapxø'øwáannäp —nømä Pablo ja'a judíos ñämaayy.

⁷Mänitä Pablo chajtøjpädsøømy. Mänit jim ñøcxy maa ja'a craa Ticio Justo tiøjcän, jim tsajtøjnähmøjc. Wyiingudsähgøøbiä Ticio Justo ja'a Hechos 18 308

Dios hänajty, hoy hänajty je'e quia'a jagä judíosä. ⁸ Jimä jäya'ay hänajty tu'ug xiøhaty Crispo. Jue'e hänajty tiuumby tsajtøjwiindsøn. Mänitä Crispo ja'a Diosmädia'agy hajxy miäbøjcy nägøxiä, møødä yhuung møødä tio'oxy. Nämayyä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy miäbøjpä, ja'a hajxy hänajty jim tsänaabiä Corinto. Mänit hajxy hoy näbety. ⁹ Mänitä Pablo ja'a Jesucristo wyiinhijxy coods. Mänitä Jesucristo miänaañ:

—Ca'a pøn mdsähgø'øy. Høøc'h nmädia'agy tehngajnä yajwá'xäc. Caj mhamónät. ¹⁰ Høøc'h miic'h ngüeendähajpy. Caj miic'h pøn nej xtiuna'añ. Hix, nämáyhøc'hä jäya'ay ja'a ngapxy ja'a nmädia'agy hajxy yaa xmiäbøjcä maa hädaa cajptän —nømä Pablo ñämaayyä.

¹¹Tu'jomøjtä cupcä Pablo jim yhijty Corinto. Jue'e ja'a Pablo hänajty jaduhn ñä'ägädä tuunghajpy, ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xyiibä.

¹²Pero coo ja'a craa Galión jim tiägøøyy tuumbä gobernador maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Acaya, mänitä judíos ja'a Pablo hajxy tiägøøyy mädsibøøbiä. Mänit hajxy jim yajnøcxy hagujc maa ja'a Galión hänajty tiumän. ¹³Mänitä judíos ja'a Galión hajxy ñämaayy:

—Jue'e hädaa craa jiatcø'øy, jiøjcapxøøby hädaa craa ja'a cu'ug coo højts nguhdujt hajxy xquia'a yajtúunät neby højtsä Dios nwiingudsähgø'øyän. Wiingwiinmahñdy jaduhn yajnähixøøby coo højtsä Dios wiing nwiingudsähgø'øwät —nømä Pablo ñähwaambejtä.

¹⁴Coo ja'a Pablo hänajty yhadsowa'añ, mänitä Galión yaghadsowøøyy: —Coo hädaa craa häxøpy tøø quiädieey, mänítøch mijtsä mmädia'agy häxøpy nmädowaanä. ¹⁵Pero ja'a mhamdsoo cuhdujt hajxy jaduhn myajtsibøøby. Ja'a mhamdsoo mädia'agy hajxy jaduhn myajcapxiøøby pøn jaduhn xøhajp ja'a Mesías. Hamdsoo mijts myajtødiägø'øwät. Cábøch jaduhmbä nmädowa'añ —nømä judíoshajxy yhojjä.

¹⁶Mänitä Galión ja'a judíos yhøxquejxy maa ja'a hagujtøjcän.
¹⁷Jimä jäya'ay hänajty tu'ug xiøhaty Sóstenes. Copc-hajp hänajty je'e maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän.
Mänitä cu'ugä Sóstenes hajxy miajch. Mänit hajxy jim yajnøcxy hagujc. Mänit hajxy jim quioxho'cy.
Pero cabä Galión jaduhn miøjpädaacy.

¹⁸Y ja'a Pablo, maxiøø je'e jim jiaag hijty Corinto. Mänitä Pablo ja'a mäbøjpädøjc ñämaayy coo hänajty jim choonaannä. Jim hänajty ñøcxa'añ Siria barcojooty näguipxy møødä Priscila møødä Aquila. Cahnä hajxy hänajty jim biarcotägø'øy Cencrea, mänitä Pablo cuhdøø'x yajcuhme'xy. Paady jaduhn yajcuhme'xy coo ja'a Dios hänajty cøxiä wiinä tøø miäyujwa'añ. Mänitä Pablohajxy tiu'ubøjnä barcojooty. 19 Mänit hajxy mejyhawiimb ñajxy. Mänit hajxy jim miejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Efeso. Jimä Pablohajxy ñibiuhyohdiúutänä møødä Priscila møødä Aquila. Mänitä Pablo jim ñøcxy nidiuhm maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. Mänitä Pablo ja'a judíos tiägøøyy møødmädiaacpä. ²⁰ Mänitä judíoshajxy jia mänaañ

coo ja'a Pablo jim jejcy yhídät. Pero cabä Pablo jaduhn miänaañ. ²¹Mänit miänaañ: "Nøcxáambøch cham Jerusalén xøøhajpä. Pero coo ja'a Dios jaduhn miäná'anät, mänítøch yaa nmiindägátsät maa mijtsän."

Coo ja'a Pablo jaduhn quiapxpädøøyy, mänit jadähooc biarcotägøguiumbä. Mänit jim chohñ Efeso. 22 Mänit jim ñøcxy barcojooty maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Cesarea. Coo jim miejch, mänit biarcopädsøømy. Mänit ñøcxy Jerusalén. Coo jim quioo'ty, mänitä mäbøjpädøjc-hajxy hoy quiuhixyii. Mänitä Pablo jim ñøcxy Antioquía. ²³ Maxiøø jim yhijty. Mänit jim tiu'ubøjcumbä. Mänit jim ñøcxy maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Galacia møød jim Frigia. Majatiä Pablo hänajty wiädity, jimä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty quiapxmøcpøgyii nebiä Diosmädia agy hajxy jaduhn hoy yajnécxät.

²⁴Mänitä judíos jim tu'ug miejch Efeso. Apolos hänajty xiøhaty. Jue'e hänajty chooñ Alejandría maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Egipto. Jøjwidsø'ø hänajty quiapxy miädia'agy. Ca'xiä Diosmädia'agy hänajty jiaanch tehm jiaty. 25 Tøø ja'a Diostu'u hänajty jaduhn hoy yhabøcy. Hamuumdu'joot hänajty yajnähixø'øy ja'a Jesúscøxpä, neby hänajty tøø jiaty tøø yhabetiän. Ñajuøøbiä Apolos hänajty jaduhn coo ja'a Juan hänajty tøø miäyajnäbety. Pero cahnä Apolos hänajty miädoyhatyñä coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy hänajty ñäbejnä ja'a Jesucristocøxpä. ²⁶ Mänitä

Apolos jim ñøcxy maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. Mänitä Apolos ja'a Diosmädia'agy tiägøøyy yajwiingapx yajwiinmädiaagøøbiä. Møcjoot hänajty miøød. Jimä Priscilahajxy hänajty yhamädoowhity tsajtøgooty møødä Aquila. Coo ja'a Apolos jaduhn miädiaacpädøøyy, mänitä Priscila ja'a Apolos hajxy hawiing wioonøcxy. Mänitä Apolos hajxy ca'xy yajmøødmädiaacy nebiä Apolos ja'a Diosmädia'agy jaduhn maas hoy yajnócxät. 27 Mänitä Apolos miänaañ coo hänajty jim ñøcxa'añ Acaya. Mänitä mäbøjpädøjc-hajxy jaduhn piamänaañ coo ja'a Apolos jim nőcxät. Mänitä mäbøjpädøjc nocy hajxy yhädiuun coo ja'a Apolos jim piuhbedøøjät Acaya. Ja'a mäbøjpädøjc-hajxy hänajty jim hijpä Acaya, je'edsä Apolos hajxy puhbédäp. Mänitä Apolos jim chohn Efeso. Mänit jim nøcxy Acaya. Coo jim miejch, mänitä mäbøjpädøjcä Apolos hajxy piuhbejty nägø'ø nädecypiä. Paady hajxy hänajty tøø miäbøcy ja'a Jesucristocøxpä, je'eguiøxpä coo ja'a Dios hojioot jiaanch tehm miøødä. ²⁸Majatiä Apolos ja'a judíos ja'a Diosmädia'agy hänajty miøødyajcapxiø'øy cu'ughagujc, cabä judíoshajxy hänajty yajmäjäda'agyii. Jaduhnä Apolos yajnähixø'øy coogä Jesús hänajty je'e Miesíasä, ja'a Dios hänajty jecy tøø yajnähdíjjiäbä coo hänajty yaa quiexa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Jaduhnä Apolos hänajty yajnähixøøbiä coo jaduhn jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän

Hechos 18, 19 310

coo ja'a Dios jaduhn jecy tøø miäna'añ coogä Mesías hänajty yaa quiexa'añ.

19 Jimä Apolos hänajty yhityñä Corinto, mänitä Pablo jim chohñ Antioquía. Mänit jim ñaxøøyy tunjoot. Mänit jim miejch Efeso. Jimä Pablo ja'a mäbøjpädøjc may piaaty. ²Mänitä Pablo miänaañ:

—Mänaa mijtsä Diosmädia'agy mmäbøquiän, nej, mänitiä ja'a Dioshespíritu hajxy xquiorazóngtägøøyyä —nø<u>m</u>ä mäbøjpädøjc-hajxy miäyajtøøwä.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Tii jaduhn mnänøømby ja'a Dioshespíritu. Cahnä højts jaduhn nmädoyhatyñä.

³Mänitä Pablo miänáangumbä:

—Mänaa mijts mnäbetiän, pønä quiuhdujt hajxy myajtuunä.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ja'a Juan quiuhdujt højts nyajtuunä.

⁴Mänitä Pablo jiaac mänáangumbä:

—Jue'e ja'a Juan hänajty yajnäbejpy, pønjatiä yhaxøøgwiinmahñdy hänajty tøø ñajtshixø'øy. Jaduhnä Juan hänajty yajnähixøøbiä coo ja'a Jesús ja'a miädia'agy miäbøjcäxät, ja'a hänajty jaac medsaambä —nømä Pablo ja'a mäbøjpädøjc ñämaayy.

⁵Coo hajxy jaduhn miädooyy, mänit hajxy hoy ñäbety ja'a Jesucristocøxpä. ⁶Mänitä Pablo ja'a mäbøjpädøjc tiägøøyy cø'øguhxajpä hanidiuhmjaty. Mänitä Dioshespíritu hajxy ñähgädaacä. Mänit hajxy tiägøøyy capxpä wiinghayuuc-haamby. Mänitä Dios ja'a miädia'agy hajxy tiägøøyyä najtscapxǿøyyäbä. ⁷Nämajmetscä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty.

8-9 Mänitä Pablo tiägøøyy nøcxpä maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän jim Efeso. Sábadohaam hänajty ñøcxy. Mänitä Pablo ja'a judíos ja'a Diosmädia'agy tiägøøyy yajwiingapx yajwiinmädiaagøøbiä nebiatiä Dios yhane'emiän. Møcjootä Pablo miøødhajt. Jia wi'i yajmäbøgaambiä Pablo ja'a judíos hänajty. Jia mäbøjc hajxy jaduhn näje'e. Pero cab hajxy nägøxiä miäbøjcy. Ja'a hajxy hänajty ca'a mäbøjpä, mänit hajxy haxøøgjaty ñä'ägä mänaannä jäya'ayhagujc. Haxøøgä Diostu'u hajxy piädaacnä. Mänitä Pablo wyiinmaayy coo hänajty jim quia'a nøcxaannä maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. Tägøøgpo'o hänajty tøø yhabety coo ja'a Pablo jim tiägøøyy nøcxpä. Coo ja'a Pablo jim chohn, mänitä Pablo ja'a mäbøjpädøjc jiaac møødnøcxy. Mänit hajxy tiägøøyy hamugøøbiä maa ja'a Tirano tiøjcän. Hamøj ja'a Tirano tiøjc hänajty. Jabom-jabomä Pablohajxy hänajty jim ñøcxy capxpä mädiaacpä. 10 Meitsjomøjtä Pablo jim jiaac yajnähixøøyy. Nämayyä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy jaduhn jim miädooyy maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Asia, wiinduhmyhagajpt, møødä judíoshajxy, møød hajxy hänajty ca'a judíospä. 11 Madiu'ujä Pablo pa'am jim yajnajxy ja'a Dios miäjaahaam. Hoy-yagjuøøñäjatiä Pablo jaduhn tiuun. 12 Coo ja'a Pablo wyit hänajty ñähdóonäxä, høxtä najxpä pia'amhajxy hänajty, høxtä nähwáatsäp ja'a haxøøgpoj hajxy hänajty.

13 Jimä judíoshajxy hänajty näje'e wiädity. Jäya'ay hajxy hänajty yajnähwaachp, ja'a hajxy hänajty haxøøgpojmøødpä. Coo ja'a judíoshajxy jaduhn miädooyy cooc ja'a Pablo jäya'ay haxøøgpoj hänajty yajnähwa'ach ja'a Jesús miäjaagøxpä, mänit hajxy wyiinmaadiaacy coo ja'a Pablo hajxy hänajty jaduhn piahixaambä. Mänitä haxøøgpoj hajxy tiägøøyy nämaabiä:

—Ja'a Jesús miäjaagøxpä, ja'a Pablo naxy miädiaacypiä, jaduhn miich nhane'emy coo miich jiiby mjøwá'adsät.

14-15 Jaduhnä Esceva yhuunghajxy hänajty jiatcøøbiä, ja'a hajxy hänajty näjuxtujpä. Teedywiindsønä Esceva hänajty tiuumby maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. Mänitä jäya'ay hajxy tu'ug piaaty. Haxøøgpoj hänajty miøød. Mänitä haxøøgpoj hajxy ñämaayy:

—Ja'a Jesús miäjaagøxpä miich nhane'emy coo miich jiiby mjøwá'adsät.

Mänitä haxøøgpoj yhadsooyy:
—Nhíxyhøchä Jesús.
Nnajuøøbiøch pøn je'e ja'a Pablo.
Pero mijts, caj mijts nhixiä —
jaduhnä Esceva yhuunghajxy

yhadsoowä.

¹⁶Mänit hajxy hoyhoy quioxho'cä. Ja'a craa jaduhn jatcøøyy, ja'a haxøøgpoj hänajty møødpä. Hoyhoy hajxy jaduhn chaachøøyy. Nähwa'ads høxwa'ads hajxy jaduhn piädaacä. Mänit hajxy jiiby yhøxpäbooyyä maa craa tiøjcän. ¹⁷Mänitä mädia'agy jim wiädijty Efeso nebiä Esceva

yhuunghajxy jiajty yhabejty. Nägøxiä jäya'ayhajxy jaduhn miädoyhajty, møødä judíoshajxy, møødä ca'a judíoshajxypä. Jaanch tehm chähgøøyy ja'a cu'ughajxy jaduhn. Mänitä Jesús hajxy tiägøøyy wiingudsähgøøbiä nägø'ø nädecypiä, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä.

¹⁸Mänitä mäbøjpädøjc-hajxy nämay hoy ñägapxy cu'ughagujc nebiaty hajxy hänajty haxøøg tøø jiäya'ayhaty. 19 Ja'a jäya'ayhajxy hänajty tøø tiúñäbä magiahaam, mänitä magianocy hajxy quiøxy yajmejch. Mänit hajxy quiøxy no'cy hijxwiinduum. Jue'egä noquiäda'a hänajty tøø choobaady juxychägui'xmajcmil. 20 Coo ja'a ñocy hajxy jaduhn ño'cy, jaduhnä hijxtahnd hajxy yejcy coo ja'a Diosmädia agy hajxy hänajty hoy tøø miäbøcy. Tehngajnä ja'a Diosmädia'agy hajxy jim jiaac yajwa'xy wiinduhmyhagajpt.

²¹Mänitä Pablo wyiinmaadiaacy coo hänajty jim nøcxy wiädita'añ Macedonia møød jim Acaya. Coo hänajty jim tøø quiøxy wädity, mänit hänajty jim ñøcxa'añ Jerusalén. Mänit miänaañ:

—Cooch hänajty tøø nhoy Jerusalén, mänítøch jim nnøcxa'añ Roma.

²² Jimā Pablo jiamiøød hänajty miøødä nämetsc, ja'a Timoteo møødä Erasto. Mänit ja'a Pablo ja'a jiamiøød jim quiejxø'cy Macedonia. Haa ja'a Pablo, maxiøø jim jiaag hijty Asia.

²³Mänitä jäya'ayä tsip hajxy näje'e jim yajpädø'cy Efeso. Paady hajxy jaduhn yajpädø'cy je'eguiøxpä Hechos 19 312

coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty quia'a tsocy. ²⁴ Jimä jäya'ay hänajty tu'ug xiøhaty Demetrio. Saandätøjc-hahädiuumnaxiä Demetrio hänajty yhädiuumby poobhorohaam maa ja'a saandä hänajty yhitiän, ja'a xøhajpä Artemisa. Mayyä Demetrio moonsä hänajty miøødä. Jaanch tehm quianarhajp hajxy hänajty jaduhn coo ja'a saandätøjc-hahädiuumnaxy hajxy hänajty tioogy. ²⁵ Mänitä Demetrio ja'a mioonsä miøødhamugøøyy nägøxiä møød pønjaty hänajty hawiing saandähädiuumbä. Mänitä Demetrio miänaañ:

—Mägu'ughajpädøjc, coo hädaaduhmbä tuung hajxy ndúunäm, paady hajxy njaanch tehm quianarhájtäm. Tøyhajt jaduhn. 26 Tøø hajxy mhixy, tøø hajxy mmädoy coo ja'a Pablo jii wiädity, coo jii quiapxy coo jii miädia'agy cooc tyijy højtsä nsaandä quia'a jújquiäm. Tøø jäya'ayhajxy may miäbøcy; ca'a yaayyä Efeso, pero cøxiä wiinduhmyhagajpt yaa Asianaaxooty. 27 Coo jäya'ayhajxy maas may jiaac mäbégät, cab hajxy majiaty nganarhájtänät. Y cabä jäya'ayä nsaandähajxy xwyiingudsähgø'øwáanänä, ni ja'a saandätøjc maa yhitiän. Jiahdiägoyyaamby hajxy jadúhnän. Wiinduhmyhagajptä saandä Artemisa wyiingudsähgø'øyii yaa Asianaaxooty møød jäguembaady.

²⁸Coo ja'a jäya'ayhajxy jaduhn miädooyy, mänit hajxy jiootma'ty. Mänit hajxy tiägøøyy yaaxpä jojpä.

—iViva Artemisa, viva! Højtsä Artemisa yaa nsaandähájtäm yaa Efeso.

²⁹Coo ja'a cu'ughajxy jaduh<u>n</u> miädooyy coo ja'a Demetrio

mioonsähajxy hänajty jaduhn wyi'i ya'axy wyi'i jiocy cajptooty, mänitä cu'ughajxy tiägøøyy haamhajpä. Jimä Pablohajxy hänajty wiädity cajptooty. Jue'e ja'a jiamiøødhajxy hänajty xiøhaty, Gayo møød Aristarco. Macedonia hajxy hänajty nämetsc chooñ. Mänitä Gayohajxy miajtsä møødä Aristarco. Ja'a cu'ughajxy jaduhn mämajts. Mänitä Gayohajxy piawijtsä piajägujcä maa ja'a hamugøødiaactän. Mänit hajxy jim ñäxø'øwøøyyä. 30 Haa ja'a Pablo, coo jaduhn miädoyhajty coo ja'a jiamiøød jaduhn miájtsäxä, mänit jiiby jia wi'i tiägø'øwaañ jäya'ayhagujc. Ja'a jiamiøød hänajty jia wi'i ñähgapxtu'udaamby. Pero cabä mäbøjpädøjcä Pablo hajxy jaduhn quiejxy. 31 Jimä Pablo ja'a miägu'ughajpähajxy näje'e miøjhaty Asia. Mänitä Pablo nocy yajnäguejxä coo jiiby quia'a tägø'øwät jäya'ayhagujc. 32 Jaanch tehm yaaxp jaanch tehm jiojpä cu'ughajxy hänajty jim maa hajxy hänajty tøø yhamugø'øyän. Wiingjaty hajxy hänajty ya'axy. Cab hajxy hänajty tu'cuhdujt ya'axy. Ni quia'a najuø'øy hajxy hänajty tii hajxy hänajty jaduhn tøø ñähamugø'øy. 33 Jimä judíos hänajty tu'ug xiøhaty Alejandro. Mänitä Alejandro jaduhn piajahmä jäya'ayhagujc. Ja'a miägunaaxhajxy jaduhn näje'e jatcøøyy. Mänitä Alejandro yhawáanäxä tiiguiøxpä yø'ø jäya'ayhajxy hänajty jaduhn coo wyi'i yhaamhaty. Mänitä Alejandro ja'a judíos jia nähgapxtu'udaañ jäya'ayhagujc. ³⁴Coo ja'a cu'ugä Alejandro hajxy jaduhn yhøxcajpy coo

313 Hechos 19, 20

hänajty je'e jiudíospä, mänit hajxy tiägǿøguiumbä yaaxpä jojpä.

—iViva Artemisa, viva! Højtsä Artemisa yaa nsaandähájtäm yaa Efeso.

Mejtshora hajxy jaduhn jiaac yaaxy jiaac jojcy.

³⁵Hobiä nejpiä ja'a secretario ja'a cu'ug yaghamooñ. Mänit miänaañ:

—Mägu'ughajpädøjc, mijts yaa tsänaabiä Efeso, jéquiänä tsaa tu'ug quiahy tsajtwiing. Artemisa hajxy nyajxøhájtäm. Je'e hajxy yaa nwiingudsähgøøyyäm yaa Efeso. Tøø ja'a tiøjc hajxy jaduhn nhädiúunäm coo jaduhn jiiby yhídät jiiby tiøgooty. Højtsä cuhdujt jaduhn nmøød'ájtäm coo højtsä Artemisa ngüeendähájtäm. ³⁶Tøyhajt jaduhn. Hopiønä jaduhn miäna'añ. Hoorä, huuc tunä mayhajt hajxy. Huuc hamón hajxy. Hoy hajxy jaduhn mhuuc tehm tiaj mhuuc tehm miáyät jayøjp tii hajxy mdunaamby. 37 Hädaa mähdiøjc hajxy tøø mmáchäbä, cabä tii pojpä tii cädieey hajxy hädaa tøø tiuñ. Cabä Artemisa hajxy tøø miägapxtägoy, ni cab hajxy tii tøø mieech maa ja'a Artemisa tiøgootiän. ³⁸Pø tøø hädaa mähdiøjc-hajxy jaduhn jiaanch cädieey nebiä Demetriohajxy ñäxø'øwø'øyän, weenä Demetriohajxy jim nøcxy ñäxø'øwø'øy maa ja'a hagujtøjcän. Jaduhnä cuhdujt ñä'ägä miñ. Paadiä cuduung yhuuc jímäbä. 39 Pø jimä tsip wiingpä hajxy jaduhn mjaac møødä, mänit hajxy mnägápxät coo junta hänajty jiaac jada'añii. ⁴⁰Cab jaduhn yhahixø'øy coo hajxy jaduhn nwi'i yhaamhájtäm nä'ä

nägoobä, coo tsip hajxy jaduhn nä'ä nägoobä nyajpädø'cäm. Coo ja'a gobiernä Rómabä jaduhn miädoyhádät neby hajxy jäda'a tøø njatcøøyyäm, wehndä häyaa xñäxø'øwøøyyämät. Neby hajxy häyaa nnä'ä hadsóowämät.

⁴¹ Mänitä secretario quiapxpädøøñä. Mänit miänaa<u>ñ</u> coo ja'a jäya'ayhajxy wyiimbíjnät.

Coo ja'a jäya'ayhajxy hänajty tøø mioon tøø tiujnä, mänitä Pablo ja'a mäbøjpädøjc miøjyaaxy. Mänitä Pablo miägapxy yhanehmy. Mänit miänaañ coo hänajty jim wyiimbidaannä, møød coo hänajty jim ñøcxaannä Macedonia. ²Coo jim miejch, mänit jim tiägøøyy wädijpä cajpt-cajpt. Majaty hänajty wiädity, jimä mäbøjpädøjc hänajty miägapxy yhane'emy. Mänitä Pablo jim chóhngumbä Macedonia. Mänit jim ñøcxy Grecia. 3Coo jim miejch, mänit jim yhijty tägøøgpo'o. Coo hänajty jim choonáangumbä, mänit hänajty jim ñøcxa'añ Siria barcojooty. Cahnä Pablo hänajty biarcotägø'øyñä, mänit miädoyhajty coogä judíoshajxy hänajty tøø quiojyquiapxytiuñ coogä Pablo hajxy hänajty miadsa'añ, nägóoyyädsä Pablo jiiby tiägø'øwät barcojooty. Mänitä Pablo wyiinmahñdyhajty coo hänajty quia'a tu'ubøgaannä barcojooty. Jaduhn wyiinmahndyhajnä coo jim ñøcxø'øwät Macedonia tecy-yo'oyhaam. 4Nämayyä Pablo miägu'ughajpähajxy jim miøødnøcxy Asia, møødä Timoteo, møødä Sópater, ja'a hänajty jim tsohmbä Berea, ja'a

Hechos 20 314

Pirro yhuung, møødä Gayo, ja'a hänajty jim tsohmbä Derbe, møødä Aristarco, møødä Segundo, møødä Tíquico, møødä Trófimo. Tesalónica ja'a Aristarcohajxy hänajty chooñ møødä Segundo. Asia ja'a Tíquicohajxy hänajty chooñ møødä Trófimo. 5Coo ja'a Pablohajxy jim miejch Filipos møødä jiamiøødhajxy, mäníthøchä Pablo jim nbaattägajch, høøch Lucas. Høøch hädaa nocy jaduhn nhädiuumby. Mänitä Pablo jiamiøødhajxy jim ñøcxø'cy Troas. Jim højts hänajty xyhahixa'añ, høøch møødä Pablo. ⁶Paady højts jim nmähmøøyy Filipos, coo ja'a judíos ja'a xiøøhajxy hänajty jiada'añii mänaa ja'a judíos ja'a tsajcaagy hajxy quiayyän, ja'a ca'a levadura møødpä. Coo ja'a xøø jaduhn miaayy, mänit højts jim nbarcotägøøyy. Mänit højts jim ndsohnnä Filipos barcojooty. Mägooxxøø højts mejjiooty nyohy. Mänit højts jim nmejch Troas. Mänit højtsä Pablo ja'a jiamiøød jim nbaattägajch, ja'a højts hänajty jim xyhahijxpä. Jim højts njaac hijty juxtujxøø nägøxiä. ⁷Coo näxøø jaduhn yhabaaty, mänit højts nhamugøøyy, højts mäbøjpädøjc. Mänit højtsä Santa Cena nyagjajtä. Mänit højtsä Pablo xtiägøøyy yajnähixøøbiä. Jejcy jaduhn miädiaacy je'eguiøxpä coo hänajty cujaboom tiu'ubøgaannä. Cuptsuhmdä hänajty tøø jiaty, jimnä ja'a Pablo hänajty miädia agyñä. 8 Maa højts hänajty tøø nhamugø'øyän, nähbettøjtøgooty hänajty jaduhn jim. Jiibiä jøøn hänajty may tioy.

⁹Jimä høxcujc-häna'c hänajty tu'ug yhäña'ay ventanahaguuy nähbettøjnähgøxp ja'a miädägøøgpísobä. Eutico ja'a craa hänajty xiøhaty. Jim Eutico ja'a Pablo hänajty yhamädoowhity. Tøø ja'a Pablo hänajty jejcy miädiaacnä. Mänitä Eutico jim miaaho'cy maa hänajty yhäña'ayän ventanahaguuy. Mänit jim quiuhgahnajxy. Ho'ogy hoy wyidsø'cänä. 10 Coo ja'a Pablo jaduhn yhijxy, mänit jiiby yhädaacy naaxyp maa ja'a Eutico hänajty tøø quia'ayän. Mänitä Pablo ja'a Eutico miäneenø'cy. Mänit højtsä Pablo xñämaayy:

—Ca'a hajxy mdsähgø'øy. Jujcyñä hädaa craa jaduhn.

11-12 Jujcy ja'a craa jiaanch yajnøcxä maa ja'a tiøjcän. Mänitä mäbøjpädøjc-hajxy jiaanch tehm xioondaacy. Mänitä Pablo jim ñøcxtägajch cøxp maa hänajty yajnähixø'øyän. Mänitä Pablo ja'a tsajcaagy yajwa'xy. Mänit højts ngaayy nhuucy nägøxiä. Mänitä Pablo jiaac tägøøyy yajnähixøøbiä. Jim højts jaduhn ngujobøøyy. Mänitä Pablo miädiaacpädøøñä. Mänit jim chohnnä Troas.

13-14 Tøø højtsä Pablo hänajty xñäma'ay cooc hänajty tecy-yo'oyhaam ñøcxa'añ jim maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Aso. Pero højts, barcojooty højts jim nnøcxy, høøch Lucas møødä Pablo jiamiøødhajxy. Coo højts jim nmejch Aso, mänitä Pablo jim tiägøøbiä barcojooty. Mänit højts jim ndu'ubøjcumbä Aso näguipxy møødä Pablo. Mänit højts jim nägøxiä nnøcxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Mitilene. 15 Coo

højts jim ndsóhngumbä, mänit højts cujaboom nnaxøøyy jim mädøyyä maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Quío. Mänit højts jim cujaboom nmejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Samos. Coo højts jim ndsóhngumbä, cujaboom højts jim nméjtscumbä maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Mileto. 16 Tøø ja'a Pablo hänajty wyiinmay coo hänajty jim quia'a näxø'øwáangumbä Efeso. Hix, caba Pablo hanajty jim jejcy wiädita'añ Asianaaxooty. Paady hänajty jim quia'a wädita'añ Asia coo hänajty jim ñøcxa'añ Jerusalén. Mobädajpä ja'a Pentecostésxøø hänajty jim jiada'añii. Paadiä Pablo hänajty yhadø'øch, jaduhnä Pentcostés-xøø mädøyyä piáadät.

17 Jimnä højts hänajty nhityñä Mileto, mänitä Pablo capxy jim quiejxy Efeso coo ja'a tsajtøjwiindsønhajxy jim ñøcxät Mileto, ja'a hajxy hänajty jim tuumbä Efeso. 18 Coo hajxy jim miejch Mileto, mänit hajxy ñämaayyä:

—Mänáajøch jim nhitiän maa mijtsän jim Asianaaxooty, jaanch tehm yhóyhøch jim nduun mädúhntiøch jim nhijty. Mnajuøøby hajxy jaduhn cooch jaduhn nga'a høhnda'agy. ¹⁹ Jaanch tehm yhóyhøchä Jesús ja'a tiuung hänajty nduunä, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. Mee'xxiéemyhøch hänajty nduñ. Náxyhøch hänajty njootmayhaty coocha nmagunaaxa Jesús ja'a miädia'agy hajxy hänajty quia'a mäbøgaanä. Mayhooc hajxy jaduhn quiojyquiapxytiuuñ cooch hajxy hänajty xjia wi'i yagho'oga'añ.

²⁰Cøxyhøch mijts hänajty nyajwiinxiic nyajwiingapxø'øy neby hajxy hoy mhídät. Homiänáajøch mijts hänajty nyajnähixø'øy, møød jim jäya'ayhagujc, møød jim maa ja'a mdøjc-hajxiän. ²¹ Jadúhnhøch mijts hänajty nmägapxy nhane'emy coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy jaduhn mnajtshixø'øwät, møød coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbǿgät ja'a Jesúscøxpä, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. Nägóxiøch mijts hänajty jaduhn nmøødmädia'agy, møød mijts judíoshajxy, møød mijts cajpä judíospä. ²²Hoorä, tøøchä Dioshespíritu xñäma'ay cooch jim nnøcxät Jerusalén. Pero cáboch nnajuo'oy nébyhoch jim njada'añ nhabeta'añ. ²³ Jagóoyyøch jaduhn nnajuø'øy cooch jim nyajtsuma'añ, coocha tsaachpa peenä jim nbaada'añ. Majátyhøch jaduhn tøø nwädity, jadúhnhøchä Dioshespíritu tøø xyhawaanä cooch jaduhn njada'añ nhabeta'añ. ²⁴Pero cábøch tii ndajy nmay. Cabä cueentä jaduhn cooch nnä'ä hó'ogät. Je'eyyähájtiøch nbøcjuøøby coocha nduung nyajmayaanna, ja'a Jesúshøch xmióoyyäbä, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. Jadúhnhøch xtiuungmooyy coocha madia'agy jaduhn nyajwá'xät coo ja'a Dios hojioot jiaanch tehm miøødä.

²⁵ Tøøch mijts nyajwiinxiic nyajwiingapxø'øy coo ja'a Dios yhane'ema'añ ja'a miøcmäjaahaam. Hoorä, cábøch mijts mänaa xyhijxtägatsaannä. Tøyhajt jaduhn. ²⁶ Coo mijtsä Diosmädia'agy mga'a mäbøgät nébyhøch tøø nja mädia'aguiän, ca'a yhøøchä pojpä

Hechos 20, 21 316

jaduhn nmøød. ²⁷Hix, pedyíjjøch mijts tøø nyajmøødmädia'agy nebiatiä Dios tøø yhane'emiän. ²⁸Mniyajcopcø'øwǿøjäp hajxy. Mgüeendähádäbä mäbøjpädøjc hajxy nägøxiä. Ja'a Dioshespíritu hajxy jaduhn xpiädaac coo hajxy jaduhn mgüeendähádät. Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, paadiä Dios hajxy jaduhn xyhuunghájtäm, coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjcäm. 29 Cooch mijts jaduhn nbuhwa'adsaannä, mänitä wiinghäna'c-hajxy yaa miedsa'añ maa mijtsän. Mäwiinhøhmbä hajxy jaduhn miedsa'añ. Xjia wi'i jiøjcapxø'øwaamb mijts jaduhn coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mnaitshixø'øwät. Jaduhn mäwíinäts hajxy jiatcø'øwa'añ nebiä pahucä meeg hajxy chu'uchan. Tøyhajt jaduhn. 30 Høxtä mijtsä mjamiøød näje'e tiägø'øwaambä høhndaacpä. Näje'e ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduhn yajtägoyyáanäbä nebiä høhndaacpähajxy tiägoyya'añän. ³¹ Naxy hajxy jaduhn mdehm ñiyajcopcø'øwøøjät. Tägøgjomøjthøch mijts jaduhn nmägapxy nhanehmy xøømdsuhm. Jaanch tehm chaachpøjpøch hänajty. Naxy hajxy jaduhn mdehm jiahmiédsät.

32'Hoorä, mäbøjpädøjc, mijtsä Dios nyajcø'øwaanøøby ween hajxy jaduhn xcwieendähaty. Jaduhnä Diosmädia'agy miäna'añ cooc ja'a Dios hojioot jiaanch tehm miøødä. Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mmäbøgät, jaduhnä Dios hajxy xjiaac tehm piuhbédät ja'a miäjaahaam. Møød hodiuum hajxy jaduhn xpiädá'agät

näguipxy møød pønjaty ja'a Dios yhuunghajpy. 33 Cábøch pønä wyitä xiädø'øñ tøø nhadsojcä. 34 Ja'a nhamdsoo cø'øháamhøch jaduhn tøø nniyhixyii. Jadúhnhøchä nmägu'ughajpä tøø nbuhbejpä. Tøyhajt jaduhn. 35 Homiänáajøch mijts tøø nmägapxy tøø nhane'emy coo hajxy mniguiudúunäxät, møød coo ja'a pa'amjäya'ay hajxy jaduhn mbuhbédät møødä häyoobäjäya'ay. Mjahmiédsäp hajxy jaduhn coo ja'a Jesús jaduhn jecy miänaañ: "Coo wiinghäna'c mbuhbédät, jaduhnds jootcujc mhídät. Pø mnä'ä yajpuhbedaamb jaduhn, cab jaduhn jootcujc mhídät."

³⁶Coo ja'a Pablo jaduhn quiapxpädøøyy miädiaacpädøøyy, mänit hajxy nägøxiä jyijcädaacy näguipxy møødä Pablo. Mänit hajxy tiägøøyy Diospa'yaaxpä. 37 Mänit hajxy tiägøøyy jøøbiä xuu'tspä coo ja'a Pablo hajxy hänajty piuhwa'adsáanänä. Mänitä Pablo hajxy miajch miäneeñ. Mänitä Pablo hajxy chu'xy. 38 Jaanch tehm jiootmayhajp hajxy hänajty je'eguiøxpä coo ja'a Pablo hänajty tøø miäna'añ cooc ja'a Pablo hajxy hänajty quia'a hijxtägatsaannä. Mänitä Pablo hajxy hoy ñajtshixøøñä maa ja'a Pablo hänajty biarcotägø'øwa'añän.

Mänit højtsä mäbøjpädøjc nbuhwaatsnä. Mänit højts nbarcotägøøyy. Mänit højts jim ndsohnnä Mileto. Mänit højts jim tu'uda'aquiä nnøcxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Cos. Cujaboom højts njaac nøcxy maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Rodas. Coo højts jim ndsóhngumbä, mänit

højts jim njaac nøcxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Pátara. ²Jim højtsä barco wiingpä hoy nbaady. Jim hänajty ñøcxa'añ maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Fenicia. Mänit højts ndu'ubøjcumbä wiingbarcojooty. 3 Mänit højtsä naax nnäheebøøyy, ja'a hänajty xøhajpä Chipre. Hahooyhaamby højts jim nwiinnajxy jäguemjuøøby. Jim højts hänajty nnøcxø'øy maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Siria. Coo højts jim nmejch, mänit højts jim nbarcopädsøømy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Tiro. Paadiä barco jim miedsøøyy Tiro coo tsømy hajxy hänajty jim ñähdsøømdu'uda'añ. ⁴Jim højtsä mäbøjpädøjc näje'e nbaaty. Mänit højts jim nhijty Tiro juxtujxøø maa ja'a mäbøjpädøjc-hajxiän. Mänitä Pablo hajxy jia nämaayy coo jim quia'a jaac nécxät Jerusalén. Jadúhnäc hajxy hänajty tøø ñajtscapxø'øyii ja'a Dioshespíritäm. Pero cabä Pablo jaduhn ñä'ä møjpädaacy. 5Coo juxtujxøø yhabejty, mänit højts jim ndu'ubéjcumbä. Mänit højtsä mäbøjpädøjc nägøxiä hoy xñajtshixø'øy cajptpa'a møødä yhuung møødä tio'oxy. Mänit højts jim njijcädaacy pu'uwiing. Mänit højts nDiospa'yaaxy. ⁶Mänit højtsä mäbøjpädøjc xpiuhwaatsnä. Mänit hajxy wyiimbijnä maa ja'a tiøjc-hajxiän. Mänit højts ndägøødiägajch barcojooty.

⁷Mänit højts jim ndsóhngumbä Tiro. Mänit højts jim njaac nøcxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Tolemaida. Coo højts jim nmejch, mänit højtsä mäbøjpädøjc hoy

nguhixy. Tu'tsuhm højts jim nhijty maa ja'a mäbøjpädøjc-hajxiän. ⁸Cujaboom højts jim ndu'ubéjcumbä. Mänit højts jim nnøcxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Cesarea. Coo højts jim nmejch, mänit højts jim nnøcxøøyy maa ja'a Felipe tiøjcän. Mänit højtsä Felipe xñämaayy coo højts jim nmejtstá'agät maa ja'a tiøjcän. Jue'e ja'a Felipe hänajty tiuunghajpy, ja'a Diosmädia agy hänajty yajwa xyp. Tøø hänajty jaduhn wyiinguexyii coo ja'a mäbøjpädøjc piuhbédät. Näjuxtujc hajxy hänajty jaduhn wyiinguejxä coo hajxy jaduhn miäbuhbédät. ⁹Mädaaxcä Felipe yhuung hänajty haagä cäxyii. Nämädaaxcä Diosmädia'agy hajxy hänajty ñajtscapxø'øy. 10 Maxiøø højts hänajty jim tøø nhity maa ja'a Felipe tiøjcän, mänitä jäya'ay tu'ug miejch. Agabo hänajty xiøhaty. Jim hänajty chooñ Judea. Ñajtscapxøøbiä Diosmädia'agy hänajty je'ebä. ¹¹Coo ja'a Agabo jim miejch maa højts hänajty nmejtsta'aguiän, mänitä Pablo ja'a wiøøn wiähájtäxä. Mänitä Agabo hamdsoo ñiguiø'øxojts ñidiecyxiojtsä ja'a Pablo ja'a wiøønhaam. Mänitä Agabo ja'a Pablo ñämaayy:

—Jadúhnhøchä Dioshespíritu tøø xñäma'ay cooch miich nnajtscapxøøyyät. Jadúhnäc miichä judíos xquiø'øxots xtiecyxiodsaambä jim Jerusalén nébyhøch cham tøø nhamayyän. Mänítäc miich xyajcø'ødägø'øwa'añ ja'a soldadohajxy Rómabä.

12 Coo højts jaduhn nmädooyy, møødä mäbøjpädøjc-hajxy, mänit Hechos 21 318

højtsä Pablo nja nämaayy coo jim quia'a nǿcxät Jerusalén. ¹³Mänitä Pablo yhadsooyy:

—Tii hajxy coo mjø'øy coo mxuuch. Tiich hajxy coo xyagjootmayhaty. Cabä cueentä jaduhn coochä häna'c jaduhn jim xquiø'øxots xtiecyxiódsät Jerusalén. Cabä cueentä jaduhn cooch häna'c jim xyaghó'ogät ja'a Jesúscøxpä, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä — nømä Pablo miänaañ.

¹⁴Coo højts jaduhn nhijxy coo ja'a Pablo hänajty quia'a mäbøga'añ, mänit højts nmänaannä:

—Ween jaduh<u>n</u> jiadyii nebiä Dios tøø miäna'añän.

Mänit højts nhamoonnä.

15 Mänit højts nhadsøømbøjcy, høøch møødä Pablo. Mänit højts jim nnøcxy Jerusalén. 16 Näje'e højtsä mäbøjpädøjc jim xpianøcxy, ja'a hajxy hänajty jim tsohmbä Cesarea. Coo højts jim nmejch Jerusalén, mänit højts hoy xñajtswowø'øy maa ja'a Mnasón ja'a tiøjcän. Jimä Mnasón hänajty jecy tøø chohnda'agy Chipre. Tøø hänajty jiegø'øy coo ja'a Mnasón ja'a Diosmädia'agy hänajty tøø miäbøcy. Jim højts nmejtstaacy maa ja'a Mnasón ja'a tiøjcän.

17 Coo højts jim nmejch maa ja'a mäbøjpädøjc-hajxiän, mänit højts xquioñdymooyy xoondáacäp. 18 Cujaboom højtsä Pablo jim xmiødhajty maa ja'a tsajtøjcän. Jimä Santiago hänajty mødä tsajtøjwiindsønhajxy nägøxiä. 19 Mänitä Santiagohajxy miøødniyajpoo'xä ja'a Pablo. Mänitä Pablo tiägøøyy mädiaacpä nebiatiä Diosmädia'agy hänajty

tøø yajwa'xiän maa ja'a cajpa judíoshajxiän, cooc jaduhn quiapxy miädiaacy ja'a Dios miäjaahaam. ²⁰Coo ja'a Santiagohajxy jaduhn miädooyy, mänitä Dios hajxy wyiingudsähgøøyy. Mänitä Pablo hajxy ñämaayy:

-Mägu'ughajpä Pablo, mnajuøøby miich jaduhn coo ja'a judíos ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy nämay tøø miäbøjcä. Jaduhn hajxy nägøxiä miäna'añ coo ja'a cuhdujt hajxy tsipcøxp ngudiúunämät, ja'a Moisés jecy yhanéhmäbä. 21 Tøø hajxy jaduhn miädoyhaty cooc tyijy miičhä judíos wiingcuhdujt tøø myajnähixø'øy, ja'a hajxy jäguembaady hadsänaabiä. Jadúhnäc tyijy tøø myajnähixø'øy coo cuhdujt hajxy ñajtshixø'øwät, ja'a Moisés jecy yhanéhmäbä. Jadúhnäc tyijy tøø myajnähixøøbiä coo højts ja'a nguhdujt nga'a cudiúunänät, højts judíos, møød coo højts nhuung nga'a circuncidarhájtänät. 22 Coo ja'a cu'ughajxy jaduhn miädoyhádät coo miich yaa tøø mgoody Jerusalén, mänitä tøyhajt hajxy choga'añ pø tøyhajt jaduhn coo miičhä judíos jaduhn tøø mjaanch yajnähixø'øy, ja'a hajxy jäguembaady hadsänaabiä. ²³Tøø højts ja'a wiinmahñdy tu'ug nbaady nej miich myajniyhoyø'øwǿøjät. Jii højtsä nmägu'ughajpä nämädaaxcä. Tøø xøø hajxy yhagapxtucy coo meeg hajxy hänajty yoxa'añ nebiä Moisés jecy yhanehmiän coo hajxy jaduhn nguhdujthájtämät. 24 Mmødhádäp miich yø'ø häna'c yø'ø nämädaaxpä. Jaduhn miich mnämäjuyø'øwät coo meeg hajxy hänajty yoxa'añ.

Jaanä jaduhn miičhä meeg tu'ug myójxpät. Coo miich jaduhn mnämäjuyø'øwät, jaduhn hajxy hoy yajcuhmé'xät. Coo miičh jaduhn mguhdujthádät, jaduhn miichä cu'ug xyhíxät coo miichä cuhdujt jaduhn mgudiuumbä, ja'a Moisés jecy yhanéhmäbä. Jaduhnä cu'ugä tøyhajt hajxy miøødhada'añ coo miich wiingcuhdujt tøyhajt mga'a yajnähixø'øy. ²⁵Pero ja'a jäya'ayhajxy ca'a judíospä, ja'a hajxy mäbøjpä, tøø højtsä nocy nyajnäjaayø'øy. Jaduhn højts tøø nmägapxy tøø nhane'emy coo hajxy quia'a tsú'udsät mädyiibä häna'c tøø yoxy quepychechwiinduum, møød coo hajxy quia'a tsú'tspät ja'a tøø quia'a nø'xiée'xiäbä, møød coo wiingto'oxiøjc hajxy quia'a møødmá'awät —nømä Pablo ñämaayyä.

²⁶Mänitä Pablo ja'a häna'c miødhajty ja'a nämädaaxpä. Mänit hajxy cujaboom hoy quiudiuñ nebiä judíos quiuhdujthajxy hänajty myiñan. Mänit hajxy tiøjtägøøyy tsajtøgooty. Mänit hajxy ñägapxy cooc juxtujxøø hänajty quia'a habetyñä neby hajxy hänajty tøø yhagapxtuquiän coo meeg hajxy hänajty yoxa'añ.

27-30 Ja weenjaty hänajty quia'a habety ja'a juxtujxøøbä. Mänitä jäya'ayhajxy näje'e tiägøøyy tsajtøgooty. Jim hajxy hänajty chooñ Asia. Coo ja'a Pablo hajxy jiiby yhijxy tsajtøgooty, mänit hajxy tiägøøyy yaaxpä cooc ja'a Pablo hänajty jiiby wiädity:

—Judíostøjc, højts puhbéjtäc. Xiids yø'ø craa Pablo wiädity. Yø'ødsä wiingcuhdujt homiajaty nøcxy yajwiinhixø'øy. Jaduhn yø'ø craa ja'a cu'ug jiøjcapxø'øy coo højtsä nguhdujt hajxy xquia'a cudiúunämät, nebiä Moisés jecy jia hanéhmiän. Jaduhn yø'ø craa yajwiinhixøøbiä cooc tyijy hädaa tsajtøjc jaduhn quia'a tsoobaady. Maas hanaxiä haxøøg tøø jiatcø'øy coo jäya'ay yaa tøø miøødtägø'øy tsajtøgooty, ja'a hajxy ca'a judíospä. Hix, cabä cuhdujt jaduhn ñä'ägä min coo hajxy yaa tiägø'øwät tsajtøgooty, pønjaty ca'a judíos.

Paady hajxy jaduhn miänaañ, je'eguiøxpä coo ja'a Pablo hänajty tøø yhixyii cajptooty coo ja'a Trófimo hänajty miøødä. Jaduhnä Asiabäjäya'ayhajxy hänajty miäna'añ cooc tyijy ja'a Pablo ja'a Trófimo hänajty tøø miøødtägøøyy tsajtøgooty. Efeso ja'a Trófimo hänajty chooñ. Ca'a jiudíosä hänajty je'e. Hoorä, coo ja'a cu'ughajxy jaduhn miädooyy cooc ja'a Pablo hänajty jiiby wiädity tsajtøgooty, mänit hajxy tiägøøyy haamhajpä. Mänitä Pablo hajxy miajch. Mänit hajxy piawijch piajädujty jim tsajtøghaguuy. Mänitiä tsajtøjc hajxy yhagøøyy.

³¹ Jima cu'uga Pablo hajxy hanajty ña'aga yagho'ogaanna, manita soldado-wiindsøna madia'agy ñamejtsa cooga cu'ughajxy hanajty jim wyi'i yhaamhaty Jerusalén. Roma ja'a soldadohajxy hanajty chooñ. ³² Tuuna ja'a soldado-wiindsøn jaduhn ña'a madooyy, manita soldadohajxy yhamugøøyy. Manit hajxy päyø'øguia yhädaacy maa ja'a cu'ughajxy hänajty yhaamhatian. Coo ja'a cu'uga soldado hajxy

Hechos 21, 22 320

jaduhn jiøjcuheebøøyy coo ja'a soldadohajxy hänajty miänacy maa ja'a Pablo hänajty wiobho'ogyiijän, mänitä Pablo yhøxmajtsä. ³³Coo ja'a soldado-wiindsǿn jiiby quiädaacy, mänitä Pablo chuumä. Hamejtscadena quiø'øxojts tiecyxiojtsä. Mänitä soldado-wiindsønä cu'ug miäyajtøøyy pønä Pablo, møød tii hänajty coo tøø wiobho'ogyii. ³⁴Mänitä jäya'ayhajxy may yhadsooyy haagä wiingjaty. Cab hajxy hänajty tiu'ugmädia'aguiä. Coo ja'a cu'ughajxy hänajty jaduhn wyi'i ya'axy, cabä soldado-wiindsønä tøyhajt hänajty hoy piaada'añ. Mänit miänaañ coo ja'a Pablo jim yajnøcxøøjät maa ja'a cuartelän. ³⁵Coo ja'a soldado ja'a Pablo hajxy jim miøødcoo'ty maa ja'a escalera jaduhn chohnda'aguiän, mänitä Pablo hajxy quiøyø'cy. Paady hajxy jaduhn quiøyø'cy coo ja'a cu'ugä Pablo hajxy hänajty jia wi'i yagho'oga'añ. 36 Høxhaamä cu'ugä soldado hajxy hänajty pianøcxy yáaxäp coo ja'a Pablo yagho'ogóøjät.

³⁷ Jimä soldado ja'a Pablo hajxy hänajty miøødtägø'øwa'añ cuarteltøgooty, mänitä Pablo ja'a soldado-wiindsøn ñämaayy:

—Huuc min, nhuuc møødmädiá'agyhøch miich paquiä.

Hagriegohaamä Pablo jaduhn miänaañ. Mänitä soldado-wiindsøn yhadsooyy:

—Mjájpytiämä hagriego jaduhnä. ³⁸Cájtäm miičh jim mdsooñ Egipto-naaxootiä. Tøø jiegø¹øy coo häna¹c tsip jim tøø yajpädø¹øgy Egipto. Nämädaaxmilä jiamiøød hänajty, haagä cahwiindøyhäna'c. Mänit hajxy piäyø'cy. Mänit hajxy jim ñøcxøøyy pactuum maa pøn quia'a tsäna'ayän.

³⁹ Mänitä Pablo miänáangumbä:

—Cábøch jim ndsooñ Egipto. Judíojäyá'ayhøch høøch. Jímhøch ndsooñ maa ja'a cajpt jaduhn xiøhatiän Tarso jim Cilicianaaxooty. Møjjuøøbyhøch ngajpt. Huuc tunä mayhajt, nhuuc cøxy møødmädiá'agyhøch yø'ø cu'ug.

40 Mänitä soldado-wiindsønä
Pablo cuhdujt miooyy coo quiápxät.
Mänitä Pablo piejty escaleracøxp.
Mänitä quiø'ø chajxajy. Mänitä
cu'ughajxy cøjx yhamoñ. Mänit
tiägøøyy xiicpä mädiaacpä hebreoh
ayuuc-haamby:

—Mägu'ughajpädøjc, huuc hamädoowhit hajxy hoy; mijts nmøødmädia'agaamby.

²Coo ja'a cu'ughajxy jaduhn miädooyy coo ja'a Pablo hänajty quiapxy miädia'agy hebreohayuuc-haamby, tehngajnä hajxy hänajty hoy yhamädoowhity. Mänitä Pablo jiaac mädiaacy:

³—Judíojäyá'ayhøch høøčh.
Jímhøch nnaaxque'exä Tarso,
jim Cilicianaaxooty. Múutsnøch
yaa ngoo'ty Jerusalén. Ja'a
teedyhap Gamaliélhøch yaa
xyajcapxtaac. Jaanch tehm
yhóyhøch xyajnähixøøyy ja'a
jecyquiuhdujt. Jaanch tehm
yhóyhøchä Dioscuhdujt hijty
nbadum hamuumdu'joot nej
mijts jäda'ahaty mbadumän.
⁴Nyajtsaachpøjpiøchä jäya'ay
hijty, ja'a Diosmädia'agy hajxy
mäbøjpä ja'a Jesúscøxpä, to'oxiøjcä,
ya'adiøjcä. Høxtä nyaghó'piøch

321 Hechos 22

hijty tähoocjaty. Pawichhøch hijty pujxtøgooty nyajnøcxy cø'øxoch tecyxioch. ⁵Ja'a teedywiindsøn yaa tuumbä Jerusalén, coo hajxy jaduhn mmäyajtówät pø tøyhájthøch jaduhn tøø njatcø'øy, xmió'owäbä tøyhajt hajxy jaduhn. Jaanä jaduhnä majtøjcä tøyhajt hajxy yéjpät coo hajxy jaduhn mmäyajtówät. Yø'øchä nocy hajxy tøø xyajmäguexy coo højts nmägunaax jim nmó'owät maa ja'a cajpt jaduhn xiøhatiän Damasco. Jímhøchä jäya'ay hänajty nøcxy nhøxta'awa'añ Damasco pønjatiä Diosmädia'agy mäbøjp ja'a Jesúscøxpä. Je'ech hänajty nøcxy nmadsa'añ. Yaach hänajty nyajmänaca'añ Jerusalén. Yaach hänajty min ndsaachtiuna'añ.

⁶'Jim tu'haamnøcxpä, ja weenjátyhøch hänajty jim nga'a coody Damasco, mänitä jøøn quiuhjajcädaacy jaanch tehm miøc, mädúhntiøch hänajty nyo'oy. Cujyxiøøho'ogy hänajty jaduhn. ⁷Túunøchä jøøn jaduhn nnä'ä hijxy, mänítiøch jaduhn ngädaayy. Mänítøch nmädooyy cooch häna'c hänajty xxiøøguya'axy: "Saulo, Saulo, tiich jaduhn coo xwyi'i miädsibø'øy." 8 Mänítøch nmäyajtøøyy: "Wiindsøn, pøn miich." Mänítøch xyhadsooyy: "Jesúshøch høøch. Nazaréthøch hijty ndsooñ. Høøch miich jaduhn xmiädsibøøby." 9 Pønjátyhøch hänajty nmøødnøcxyp, yhijx ja'a jøøn hajxy. Pero cab hajxy miädooyy coocha Jesús jaduhn xmiägapxy. 10 Mänítøchä Jesús nmäyajtóøgumbä: "Wiindsón, tiich jaduhn ndúnäp." Mänítøch

xyhadsóogumbä: "Tänaayyø'øg. Jaac nøcx jim Damasco. Coo miich jim mgóodät, mänit miich häna'c jim xyhawaanaanä tijaty miichä Dios jaduhn xyajtunaamb." 11 Hoorä, coochä jøøn nhijxy, wiinxóo'tshøch jaduhn. Cábøch hänajty hoy nhijxnä. Ja'a njamiøødhøch hajxy jim xjiaac witscoo't Damasco.

¹²'Jimä jäya'ay hänajty tu'ug chäna'ay. Ananías hänajty xiøhaty. Jaanch tehm yhoyyä Ananías ja'a cuhdujt hänajty piaduñ nebiä Moisés jecy yhanehmiän. Jimä judíoshajxy hänajty näje'e chänaabiä Damasco. Jiaanch tehm quiumaabiä judíos ja'a Ananías hajxy hänajty jaduhn. ¹³Hoorä, cooch jim ngoo'ty Damasco, mänítøčhä Ananías hoy xquiuhixy. Mänítøch xñämaayy: "Puhya'ay Saulo, hijxø'øg jadähooc cham jaduhnajtä." Tuunä ja'a Ananías jaduhn ñä'ä mänaañ, mänítiøch jaduhn njaanch hijxø'cy. 14 Mänítøchä Ananías xñämáaguiumbä: "Ja'a nhaphájtämhajxy ja'a ndeedyhájtämhajxy ja'a jecypiä haampiä, ja'a Dios hajxy hijty wyiingudsähgøøby jegyhajty. Jaaya'ay miich jaduhn tøø xyajnähdijy coo jaduhn mdúnät neby je'e jioot choquiän, møød coo ja'a Jesús mhamdsoo híxät coo mhamdsoo mädówät nebiaty je'e miädia'agy. 15 Nøcxaamb miich mmädia'aga'añ wiinduhmyhagajpt ja'a Jesúscøxpä, nebiaty tøø mhixy nebiaty tøø mmädoy. 16 Hoorä, tsógänämäts, nøcx näbejnä. Jaduhnä Jesús mmänuu'xtá'agät coo weenä mbojpä mgädieey xyajnähwaats xyajcuhwáatsät", nómhochä Ananías xñämaayy.

Hechos 22 322

¹⁷⁻¹⁸'Mänítøch yaa nwiimbijtägajch Jerusalén. Mänítøch nnøcxy tsajtøgooty Diospa'yaaxpä. Mänítøchä Jesús nwiinhijxy, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. Mänítøchä Jesús xñämaayy: "Tsógänämäts, mdsóonäp yaa. Caj miičhä cu'ugä mmädia'agy yaa xmiäbøgaanä cooch miich yaa xjia wi'i miädia'aga'añ." 19 Mänítøch nhadsooyy: "Wiindsøn, ñajuøøbiä cu'ughajxy cooch hijty nwädity wiinduhmyhagajpt maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän, coochä jäya'ay hijty nyajnøcxy pujxtøgooty pønjatiä mmädia agy xmiäbøjcäp. Náxyhøch hijty nyajwobyii. ²⁰Y coo ja'a Esteban yagho'cä, jímhøch hänajty nbadsóonäbä. Møødhøch hänajty nbamänaambä coo yagho'ogóøjät. Ja'a häna'cä Esteban hajxy yaghó'cäbä, høøchä wyit ngüeendähajtä. Paadiä Esteban jaduhn yagho'cä je'eguiøxpä coo miichä mmädia agy hänajty xyajwa'xä." ²¹ Mänítøchä Jesús xñämáaguiumbä: "Cabä cueentä jaduhn. Nøcxnä. Jäguémhøch miich nguexa'añ maa ja'a jäya'ayhajxy chäna'ayän, ja'a hajxy ca'a judíospä."

²²Mäduhnjatiä Pablo hänajty miädia'agy, hamädoowhíjtäxäbä miädia'agy hänajty jaduhn. Pero coo jaduhn miänaañ cooc hänajty jäguem quiexa'añii maa ja'a jäya'ayhajxy chäna'ayän, ja'a hajxy ca'a judíospä, cabä cu'ugä Pablo ja'a miädia'agy hajxy hänajty yhamädoowhidáanänä. Mänitä cu'ughajxy tiägøøyy yaaxpä jojpä:

—Ween yø'ø craa yho'ogy. Yagho'og yø'ø craa hajxy.

²³Tehngajnä hajxy hänajty jaduhn wyi'i ya'axy wyi'i jiocy. Yamä wyit hajxy hänajty wyi'i

chajyemy. Yamä naaxoc hajxy hänajty wyi'i chajwøjy. Paady hajxy hänajty jaduhn wyi'i jiatcø'øy coo ja'a Pablo hajxy hänajty jiaanch tehm miädsiphaty. 24 Mänitä soldado-wiindsén miänaañ coo ja'a Pablo jiiby yajtøjtägø'øwøøjät cuarteltøgooty. Mänit jiaac mänaañ coo ja'a Pablo wiobho'ogóøjät, ween jaduhn quiøxy nägapxy tiiguiøxpä cu'ugä Pablo hajxy hänajty coo tøø wyi'i ñäya'axy. 25 Mänitä soldado ja'a Pablo hajxy quiø'øxojch. Wiobho'ogaambiä Pablo hajxy hänajty. Mänitä Pablo ja'a capitán miägapxy, ja'a hänajty jim tänaabiä wiinduum:

—Caj mijts cuhdujt mmøødä cooch mijts xwióbät nä'ä nägoobä. Cab hajxy mnajuø'øy pø tøøch ngädieey. Høøch, jadúhnhøchä cuhdujt nmøødä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy miøødän —nømä Pablo ja'a capitán ñämaayy.

²⁶Coo ja'a capitán jaduh<u>n</u> miädooyy, mänitä wyiindsø<u>n</u> ñämaayy:

—Ca'a hajxy jaduhn mwopy. Jadúhnäc yø'ø craa cuhdujt miøødä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy miøødän.

²⁷Mänitä soldado-wiindsønä Pablo hoy miäyajtøy:

—Nej, tøyhajt jaduhn coo miičhä cuhdujt jaduhn mmøødä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy miøødänä.

Mänitä Pablo yhadsooyy:

-Tøyhajt jaduhn.

²⁸Mänitä soldado-wiindsǿn miänaañ:

—Jadúhnhøchä cuhdujt nmøødäbä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy miøødän. Pero 323 Hechos 22, 23

jaanch tehm chówhøch jaduhn tøø xyhabädsøømä coochä cuhdujt jaduhn tøø njuy.

Mänitä Pablo miänaañ:

—Cooch jim nnaaxque'exä Tarso, páadyhøchä cuhdujt jaduhn nmøødä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy miøødän.

²⁹ Ja'a soldadohajxy hänajty mäwobaambä, coo hajxy jaduhn miädooyy coogä Pablo cuhdujt hänajty jaduhn miøødä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy hänajty miøødän, mänitä Pablo hajxy piuhwaach. Y ja'a soldado-wiindsøn, coo je'e jaduhn miädooyy, tsähgøøyy je'eduhn je'eguiøxpä coo ja'a Pablo hänajty tøø quiø'øxočhii tøø tiecyxiočhii.

30 Cujaboomä soldado-wiindsén jaduhn miänaañ coo ja'a Pablo quiø'øguejøøjät. Mänit miänaañ coo ja'a teedywiindsønhajxy yhamugø'øwät møødä majtøjc-hajxy. Mänitä Pablo jim yajnøcxä maa ja'a teedywiindsønhajxy hänajty tøø yhamugø'øyän. Mänitä Pablo jim yajtänaaguiädaacä cu'ugwiinduum. Miädowaambiä soldado-wiindsén hänajty jaduhn tiiguiøxpä judíos ja'a Pablo hajxy hänajty coo tøø ñäxø'øwø'øy.

Mänitä teedywiindsønhajxy wyiinhee'ppejtä ja'a Pábläm. Mänitä Pablo miänaañ:

—Mägu'ughajpädøjc, Dióshøch jaduhn xyhijxp cooch homiänaajä nhojiäya'ayhaty.

²Coo ja'a Pablo jaduhn miänaañ, mänitä häna'c-hajxy ñämaayyä coo ja'a Pablo hajxy yhapo'xø'øgät, ja'a häna'c-hajxy hänajty jim tänaabiä Pablo wyiinduum. Ja'a Ananías jaduhn mänaan coo hajxy jaduhn jiatcó'øwät. Møjhajpä Ananías hänajty jim maa ja'a teedywiindsønhajxiän. ³Mänitä Pablo ja'a Ananías ñämaayy:

—Dios miičh jaduhn xyajcumädowaamb. Caj miičh hoy mduñ. Jaduhn miičh mduungmøødä cooch miičh xyajtøyhajtyégät hoy yajxón nebiä cuhdujt myiñan. Pero coo miich jaduhn tøø mmäna'añ cooch häna'c xquióxät, myajcähxø'py miich jaduhn coo miichä cuhdujt hoy mga'a yajtuñ.

⁴Ja'a häna'c-hajxy hänajty jim tänaabiä, mänitä Pablo hajxy ñämaayy:

—Tøø miich jaduhn ngapxtägoy coo yø'ø møjteedywiindsøn jaduhn tøø mwiingapxpety. Haa ca'a, Dios yø'øduhn tøø yhuuc pädaacpä.

⁵Mänitä Pablo yhadsooyy:

—Mägu'ughajpädøjc, huuc mee'x hajxy, cábøch hijty nnajuø'øy coo yø'ø jaduhn tiuñ møjteedywiindsøn. Jaduhn jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän coo hajxy nga'a nänømät haxøøg, pønjatiä tuung møød maa ja'a tsaan maa ja'a cu'ugän.

⁶Mänitä Pablo jaduh<u>n</u> yhijxy coo häna'c-hajxy hänajty mejtstu'u tøø yhamugø'øy, møødä saduceoshajxy, møødä fariseoshajxy. Mänitä Pablo møc quiapxy:

—Mägu'ughajpädøjc, høøch, jue'ech høøch, fariséoshøch høøch. Haagä fariseos højts jaduhn. Cooch jaduhn nmäbøcy coo ja'a ho'oguiäya'ayhajxy jaduhn jiujypiøjtägatsa'añ, páadyhøchä häna'c jaduhn tøø xñäxø'øwø'øy.

Hechos 23 324

⁷Coo ja'a Pablo jaduhn miänaañ, mänitä fariseoshajxy tiägøøyy yajcapxiøøbiä møødä saduceoshajxy. Cabä miädia'agyhajxy hänajty ñibiaadyii. 8 Hix, jaduhnä fariseoshajxy hänajty miäbøcy cooc ja'a ho'oguiäya'ayhajxy jiujypiøjtägatsa'añ. Jaduhn hajxy hänajty miäbøjpä cooc ja'a Dios ja'a mioonsä jim miøødä tsajpootyp, møød cooc ja'a nhaañämähájtämhajxy quia'a hó'cäm. Pero cabä saduceoshajxy hänajty miäbøcy nebiä fariseoshajxy hänajty miäbøquiän. ⁹Tehngajnä hajxy hänajty miaas nämayø'øy haamhajpä. Tehngajnä hajxy hänajty yhambøcy. Mänitä fariseoshajxy näje'e tiänaayyø'cy, ja'a hajxy hänajty yajnähixøøbiä maa ja'a tsajtøjcän. Mänit hajxy miänaan:

—Yø'ø craa, cap tii pojpä cädieey miøødä. Jímbädä Diosmoonsä tøø miägapxyii, o háañämä.

Maas hanaxiä hajxy hänajty yhambøcy. Tsähgøøbiä soldado-wiindsøn hänajty coo ja'a Pablo hänajty yagho'oga'añii. Mänitä soldado-wiindsønä soldado miøjyaaxy coo ja'a soldado ja'a Pablo hajxy jiiby wyitstsóonät, møød coo hajxy jim yajnøcxät maa ja'a cuartelän.

¹¹Mänitcoodsä Jesús jiiby ñäguehxtøø'xy maa ja'a Pablo wyiinduumän. Mänitä Jesús ja'a Pablo ñämaayy: "Ca'a mdsähgø'øy. Nébyhøch miich yaa tøø xmiädia'aguiän Jerusalén, jaanä jadúhnhøch miich jim nøcxy xmiädia'agáangumbä Roma."

¹²Cujaboomä judíoshajxy näje'e hoy quiojyquiapxyhaty coo ja'a

Pablo hajxy yaghó'ogät. Mänit hajxy ñiñämaayyä:

—Mäduh<u>ñ</u>tiä Pablo jiaac jugyhaty, cab hajxy nnä'ägä caayy nnä'ägä húucämät.

¹³ Näjuxychägui'xnaxy hajxy hänajty je'eduhn, ja'a hajxy hänajty jaduhn tøø quiojyquiapxyhátiäbä.
¹⁴ Mänit hajxy hoy ñägapxy maa ja'a majtøjc-hajxiän:

—Tøø højts jaduhn ngojyquiapxyhaty coo højtsä Pablo nyaghó'ogät. Høxtä mänit højts ngaya'añ nhu'uga'aññä. ¹⁵ Hoorä, mijts, nøcxä soldado-wiindsøn hajxy jaduhn näma'aw coo weenä Pablo yaa yajmechii mijts mwiinduum. Jaduhn hajxy mwiinhønät coo tyijy ja'a Pablo hajxy mjaac tehm miäyajtøwa'añ. Cahnä Pablo hänajty yaa quioody maa mijts mwiinduumän, jim højts nyaghó'ogät tu'haam —nømä teedywiindsønhajxy ñämaayyä.

¹⁶Mänitä Pablo chojmajc jaduhn miädoyhajty coogä Pablo hänajty yagho'oga'añii. Mänitä Pablo hoy yhawáanäxä maa hänajty chumiän. ¹⁷Mänitä Pablo ja'a capitán tu'ug miøjyaaxy. Mänit ñämaayy:

—Huuc tuṇā mayhajt, huuc woonøcx hädaa craa jiṃ maa ja'a mwiindsøṇān. Jiṃ jaduhṇ miøødmädia'aga'añ.

¹⁸Mänitä Pablo chojmajc wioonǿcxäxä maa ja'a soldado-wiindsønän. Mänitä capitán ja'a soldado-wiindsøn ñämaayy:

—Ja'a Pábløch jaduhn tøø xñäma'ay cooch hädaa craa yaa nwoomínät maa miichän. Míichäc jaduhn xmiøødmädia'agaamb. 325 Hechos 23

¹⁹Mänitä Pablo chojmajc wiingtuum wyitsnǿcxäxä. Mänitä soldado-wiindsǿn miänaañ:

—Tiičh jaduhn xyhawaanáanap —nømä Pablo chojmajc miäyajtǿøwäxä.

²⁰Mänitä Pablo chojmajc yhadsooyy:

-Tøø ja'a judíoshajxy näje'e quiojyquiapxytiuñ cooc miich xñäma'awa'añ coo miichä Pablo jaboom ween mguexy maa ja'a teedywiindsønä wyiinduumhajxiän. Jadúhnäc miičh xwyiinhøøna'añ cooc tyijy ja'a Pablo hajxy cøxiä wiinä jiaac tehm miäyajtøwa'añ. ²¹Caj miich jaduhn mmäbøgät. Näjuxychägui'xnaxiä jäya'ayhajxy jaduhn tøø quiojyquiapxyhaty coo ja'a Pablo hajxy yaghó'ogät tu'haamnøcxpä. Cábäc hajxy jaduhn ñä'ägä caya'añ ñä'ägä hu'uga'añ. Høxtä coogä Pablo hajxy yaghó'ogät, mänítäc hajxy quiaya'añ yhu'uga'aññä. Míichäc hajxy xyhuuc jaac hahijxp cooc miich jaduhn mmäná'anät pø mgudiunaamby jaduhn -nømä soldado-wiindsøn ñämaayyä.

²²Mänitä Pablo chojmajc ñämáayyäxä coo quia'a nägápxät wiingtuum waambaty hänajty jaduhn tøø miädia'agy. Mänitä soldado-wiindsøn jaduhn miänaañ coo ja'a Pablo chojmajc wyiimbíjnät.

23-24 Mänitä soldado-wiindsønä capitán metsc miøjyaaxy. Mänit hajxy wyiinguejxä coo ja'a Pablo hajxy coods jim yajnøcxät Cesarea. Nämayyä soldadohajxy hänajty pianøcxa'añ. Nämejtsmägo'x hajxy hänajty ñøcxa'añ tecy-yo'oyhaam; møød nädägøøghii'xcumajc hajxy

hänajty ñøcxa'añ cuaañähgøxp; møød nämejtsmägo'x hajxy hänajty ñøcxaambä cuhmdcap. Jaduhnä capitánhajxy ñämáayyäbä coo ja'a Pablo cuaañähgøxp ñøcxät, møød coo hoy cwieendähadøøjät, jaduhn nejy quia'a jat quia'a habétät. Jaduhnä soldado-wiindsøn yhanehmbä coo ja'a Pablo ja'a gobernador Félix yajcø'ødägø'øwøjät.

25 Mänitä soldado-wiindsønä nocy yhädiuuñ. Ja'a gobernador Félix hänajty yajnäguexaamby. Jaduhn soldado-wiindsøn quiujahy:

²⁶"Høøch hädaa nocy nhädiuumby, høøch Claudio Lisias. Wiindsøn Félix, miich jaduhn cham nyajpoo'xyp. ²⁷Hädaa jäyá'ayhøch miich nyajnäguejxyp. Pablo jaduhn xiøhaty. Häxøøyy maaxtøjquiä Pablo yaa miajtsä Jerusalén. Ja'a judíoshajxy jaduhn mämajts. Yagho'ogáanäbä Pablo hänajty. Pero cooch jaduhn nmädoyhajty coo ja'a Pablo cuhdujt jaduhn miøødä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy miøødän, mänítøčhä soldado ja'a Pablo hoy nmøødyajnähwa'ach. ²⁸ Je'ech hänajty nmädowaamby tiiguiøxpä Pablo hänajty coo tøø miačhii, páadyhøch jiiby nmøødhädaacy maa ja'a judíos ja'a junta hajxy hänajty yagjadyiijän. ²⁹Mänítøch nmädooyy coogä Pablo tii pojpä tii cädieey quia'a møødä. Je'eduhn yajcumadsøøyyä coo ja'a judíos ja'a quiuhdujthajxy wyiingjatiä. Páadyhøch jaduhn nga'a mänaañ coo ja'a Pablo yagho'ogóøjät, ni coo chumóøjät. ³⁰Cooch jaduhn nmädoyhajty coo ja'a judíoshajxy hänajty

Hechos 23, 24 326

näje'e tøø quiojyquiapxyhaty coo ja'a Pablo hajxy hänajty yagho'oga'añ, mänítøch jaduhn nwiinmaayy cooch miich jaduhn nyajnäguéxät. Ja'a häna'cä Pablo hajxy ja wi'i yagho'ogaambä, tøøch nnäma'ay coo ja'a Pablo jim nøcxy ñäxø'øwø'øyii miich mwiinduum."

³¹ Mänitä soldadohajxy jiaanch cudiuuñ nebiä wyiindsøn hajxy hänajty tøø ñäma'ayiijän. Mänitä Pablo hajxy jim coods yajnøcxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Antípatris. 32 Cujaboomä soldadohajxy wyiimbijty, ja'a hajxy hänajty tøø ñøcxy tecy-yo'oyhaam. Ja'a hajxy hänajty cuaañähgøxpä, je'edsä Pablo hajxy jaac møødnøcxnä. 33 Mänit hajxy jim quioo'ty Cesarea. Mänitä Pablo ja'a Félix hoy yajcø'ødägø'øyii møødä nocy, ja'a soldado-wiindsǿn hänajty tøø quiéxiäbä. 34 Mänitä Félix ja'a nocy quiapxy. Mänitä Félix ja'a Pablo miäyajtøøyy maa je'e chooñ. Mänitä Pablo yhadsooyy coo hänajty jim chooñ Cilicianaaxooty. 35 Coo ja'a Félix jaduhn miädooyy, mänitä Pablo ñämaayy:

—Weenä jäya'ayhajxy yhuuc mech, ja'a miičh hajxy jaduhn xñäxø'øwø'øwaambä, mänítøčhä tøyhajt nmädowa'añ ja'a miičhcøxpä.

Mänitä Félix ja'a soldado ñämaayy coo ja'a Pablo piäda'agǿøjät møjtøgooty, ja'a hänajty xøhajpä Palacio de Herodes. Jaanä jaduhnä Félix miänaambä coo ja'a Pablo hoy cwieendähadǿøjät.

Cumägooxxøø ja'a
Ananíashajxy jim quioo'ty

Cesarea. Møjteedywiindsønä
Ananías hänajty tiuumby jim
Jerusalén. Näguipxiä majtøjc-hajxy
näje'e piagoo'pä møødä licenciadä
tu'ug, ja'a hänajty xøhajpä Tértulo.
Mänit hajxy jim ñøcxy maa ja'a
gobernador Félix hänajty tiunän.
Mänitä Félix hajxy nämaayy
coo ja'a Pablo hajxy hänajty
näxø'øwø'øwa'añ. 2-3 Mänitä
Félix miänaañ coo ja'a Pablo
yajmedsøøjät maa ja'a Félix
wyiinduumän. Coo Pablo jaduhn
yajmejtsä, mänitä Tértulo ja'a Pablo
tiägøøyy näxø'øwøøbiä:

—Wiindsøn Félix, hoy højts njaanch tehm ñijiäwø'øyii maa miichcøxpän, coo miich hoy mjaanch tehm tiuñ. Tøø højts miichä nnaaxä ngajpt xjiaanch tehm yaghoyøøyyä. Cabä tsip cabä pleetä jaduhn maa yajpaady. Coo miich jaduhn hoy mjaanch tehm tiuñ, paady højts Dioscujú'uyäbä njaanch tehm yecy maa miichcøxpän. 4Cábøch miich jejcy nhadsiba'añ. Huuc tunä mayhajt, højtsä nmädia agy hamädoowhíjtäc. Paquiä højts jaduhn nmädia'aga'añ. ⁵Yø'ø craa Pablohajpä, nmøødhajpy højtsä tøyhajt jaduhn coo yø'ø højts xjiaanch tehm miädsibø'øy majaty højts nhity, højts judíoshajpä. Jaduhn højts xjia wi'i jiøjcapxø'øy coo højtsä nguhdujt nnajtshixø'øwät. Jaduhnä tsip homiaajä yajpädø'øgy. Ja'a jäya'ayä Jesús Nazaretpä miädia agy hajxy panócxäbä, je'e ja'a Pablo hajxy wiindsønhajp. ⁶Mänitä Pablo jäya'ay nämädaaxc miøødtøjtägøøyy maa højtsä nmøjtsajtøgootiän. Ja'a hajxy nämädaaxpä, ca'a hajxy

327 Hechos 24

je'e jiudíosä. Cab højtsä nguhdujt jaduhn myiñ coo wiingjäya'ay jiiby tiägø'øwät. Mänit højtsä Pablo nyajmajtsä. Nyajcumädowaamby højts hänajty, tii hänajty jiiby tiuumby tsajtøgooty. Jaduhn højtsä nguhdujt myiñ coo jaduhn quiumädówät. ⁷Mänitä soldado-wiindsøn piayajcahw piayajpøgøøyy, ja'a xøhajpä Lisias. Mänit højtsä Pablo mädsibø'øbä xpiøjcä. 8 Mänit højtsä Lisias xñämaayy coo højts yaa nmínät maa miichä mwiinduumän, coo højtsä Pablo yaa nnäxø'øwø'øwät. Hoorä, hamdsoo miichä Pablo mmäyajtówät po toyhajt jaduhn neby højts cham nnäxø'øwø'øyän nømä Tértulo ja'a Félix ñämaayy.

⁹ Jaduhnä judíoshajxy

piamänaambä. ¹⁰ Mänitä gobernador Félix ja'a Pablo miäwø'xy coo ja'a Pablo miädiá'agät. Mänitä Pablo miänaañ: -Wiindsøn Félix, jaanch tehm jiootcújc-høch cham nnijiäwø'øyii cooch yaa nniguiugapxa'añii miichä mwiinduum. Hix, nnajuøøbiøch jaduhn coo miich møjtuung jejcy yaa tøø mmøødhaty maa højtsä nnaax maa højtsä ngajptän. ¹¹Chaanä miajmetsxøøhaty cooch jim ngoo'ty Jerusalén. Jímhøchä Dios hänajty nwiingudsähgø'øwa'añ tsajtøgooty. Tøyhajt jaduhn. Hoy piønä jaduhn miäna'añ. ¹²Pero cábøchä tsip jim nhøxtaayy. Cábøchä tsip ni maa nhøxtaayy, majátyhoch too nwädity, ni jiiby møjtsajtøgooty, ni jiiby muutstsajtøgooty, ni jim cajptooty. Cábøch pøn jim nmøødyajcapxiøøyy. ¹³Hoorä, yø'ø häna'c-hajxy xim

xwyiingapxpéjpøčhä, høhndaacp hajxy yø'ø. Cab hajxy tøyyä ñä'ä mädia'agy. 14 Pero jaduhn mäbøcypiä, nwiingudsähgøøbiøchä Dios. Nebiä jecyjiäya'ayä Dios hajxy wyiingudsähgøøyyän, jadúhnhøch nwiingudsähgøøbiä. Coochä Dios jaduhn nwiingudsähgø'øy, páadyhøčhä yHuung Jesús ja'a miädia agy jaduhn nbanøcxä. Yø'ø häna'c-hajxy ximbä, cabä Jesús ja'a miädia'agy hajxy wyiinjuøøyyä. Cábäc tyjy jaduhn tigyyä. Pero nmäbőjpiøchä jecymiädia agy, ja a Moiséshajxy jecy quiujáhyyäbä møødä profetadøjc-hajxy. 15 Yø'ø häna'c-hajxy, jaduhn hajxy miäbøcy cooc ja'a ho'oguiäya'ayhajxy nägøxiä jiujypiøjtägatsa'añ, hoyhäna'cä, haxøøghäna'cä. Jaanä jadúhnhøch nmäbøjpä. Coo ja'a Dios jaduhn miänaañ cooc hajxy nägøxiä xyagjujypiøjtägatsáanäm, tøy jaduhn. 16 Cooch jaduhn nmäbøcy, páadyhøčhä njoot homiänaajä nbäda'agy coochä Diosmädia agy hoy tehngajnä nbadúnät. Jadúhnhøčhä Dios xquiumáyät. Jaanä jadúhnhøchä cu'ug xquiumáabiät.

17 'Mänáajøch hoy nwäditiän jäguembaady mejtsjomøjt tägøøgjomøjt, mänítøch jim nmejtstägajch Jerusalén.
Xädø'øñhøch jaduhn nmämejts.
Ja'a nmägunáaxhøch hänajty nmo'owaamby. Møødhøchä meeg hänajty nyoxa'añ ja'a Dioscøxpä.

18 Jadúhnhøch hänajty jiiby nguhdujthaty møjtsajtøgooty, mäníthøchä judíoshajxy näje'e xyhijxy, ja'a hajxy jim tsohmbä Asia. Tøøch hänajty ngudiuñ neby

Hechos 24, 25 328

højtsä nguhdujt myiñän. Cábøchä häna'c hänajty nämay nmøødä. Cab højts hänajty nhaamhaty. 19 Ja'a jäya'ay højts jaduhn xyhíjxäbä møjtsajtøgooty, je'eds jaduhn hahixøøby xñäxø'øwø'øwäbøch yaa miichä mwiinduum, pø tøøch hajxy jaduhn xyhixy cooch ngädiehy. ²⁰ Yø'ø häna'c-hajxy xim tänaabiä, ween yø'øhajxy jaduhn ñägapxy pø tøøch hänajty ngädieey mänaachä häna'c jim xyajmechän maa ja'a teedywiindsønä wyiinduumhajxiän jim Jerusalén. ²¹Wéhndøch mänit ngapxtägooyy cooch nmänaañ cooch nmäbøcy coo ja'a ho'oguiäya'ayhajxy jiujypiøga'añ. Møc-høch jaduhn nmänaañ.

Mänitä Pablo quiapxpädøøñä.

²²Coo ja'a Félix jaduhn miädooyy,
mänit jaduhn wyiinmahñdyhajty
coo ja'a tsip hänajty quia'a tsoj
yajtødiägø'øwa'añ ja'a Pablocøxpä.
Hix, ñajuøøbiä Félix hänajty
jaduhn coo ja'a jäya'ayhajxy
hänajty hoy quiuhdujthaty, ja'a
Jesús ja'a miädia'agy hajxy hänajty
panøcxäbä. Mänitä Félix ja'a judíos
ñämaayy:

—Mhahíxäbä Lisias hajxy. Coo je'e yaa quiädá'agät, mänítøchä mdsiphajxy nyajtødiägøøyyät nømä Félix miänaañ.

²³Mänitä Félix ja'a capitán ñämaayy coo ja'a Pablo jiaac yaghidǿøjät tsumy, møød coo quia'a tsaachtiunǿøjät ni weeñtiä. Jaduhnä Félix miänaambä coo ja'a Pablo quiuhixǿøjät ja'a miägu'ughajpädøjc, møød coo hoy tyiijä ween yajnämechii.

²⁴Cumejtsxøø cudägøøgxøø ja'a Félix ja'a tio'oxiøjc miøødmejch

maa hagujcän. Drusila hänajty xiøhaty. Judía hänajty je'e. Mänitä Félix miänaañ coo ja'a Pablo yajmedsőøjät maa ja'a Félix wyinduumhajxiän. Miädowaambiä Félixhajxy hänajty tiiguiøxpä Pablo ja'a Jesús ja'a miädia'agy hänajty coo pianøcxä. 25 Mänitä Pablo tiägøøyy mädiaacpä coo hajxy hoy njäya'ayhájtämät, møød coo hajxy hoy nguhdujthájtämät, møød coo ja'a Dios hajxy cøxiä xyajnägapxáanäm nebiaty hajxy hänajty tøø njäya'ayhájtäm. Coo ja'a Félix jaduhn miädooyy, mänit chähgøøbiøjcy. Mänitä Félix ja'a Pablo ñämaayy:

—Ween tiuhnä. Tøø ja'a
mmädia'agy nmädóowäm. Nøcxnä.
Coo jadähooc ñäbaadø'øwät, mänit
miich jadähooc nyajmøjya'axøøjät
—nømä Félix ja'a Pablo ñämaayy.

²⁶ Jaduhnä Félix hänajty miäna'añ cooc tyijy xädø'øñ mio'owa'añii Pábläm, cooc tyijy ja'a Pablo jaduhn yajpädsømøøjät pujxtøgooty. Paadiä Félix ja'a Pablo hänajty ja naañhooc yajmøjya'axyii coo hänajty miøødmädia'aga'añii. ²⁷Mejtsjomøjtä Pablo hänajty jim tøø chumychäna'ay Cesarea, mänitä gobernadorhajxy ñiguiuwijtsä. Coo ja'a Félix piädsøømy, mänit wiinghäna'c tiägøøguiumbä. Porcio Festo hänajty xiøhaty. Cabä Félix ja'a judíos hänajty yagjootma'ada'añ, paadiä Félix miänaañ coo ja'a Pablo jaduhn jiaac hídät tsumy.

Mänitä Festo tiägøøyy tuumbä gobernador jim Cesarea. Cudägøøgxøø jim ñøcxy Jerusalén. ²Coo jim quioo'ty,

329 Hechos 25

mänitä teedywiindsønhajxy jim miejch maa ja'a Festo wyiinduumän, møødä møjhajpä judíoshajxy. Mänitä Pablo hajxy tiägøøyy näxø'øwøøbiä. ³Mänitä Festo hajxy miänuu'xtaacy coo mayhajt cu tiuuñ, coo cu yhanehmy coo ja'a Pablo jim cu quiejxä Jerusalén. Hix, tøø ja'a judíoshajxy hänajty quiojyquiapxyhaty coo ja'a Pablo hajxy yaghó'ogät tu'haamnøcxpä. ⁴Pero cabä Festo jaduhn ñähadsooyy. Mänit miänaañ coo ja'a Pablo hänajty jiiby chumychana'ay Cesarea. Jaduhnä Festo miänaambä coo hänajty paquiä jim yhida'añ Jerusalén, møød coo hänajty jiiby yhäda'agáangumbä Cesarea.

⁵—Pøn cuhdujt møød maa mijtsän, wéenhøch hajxy jiiby xpiahäda'agy Cesarea. Y pø tøødsä Pablo jaduhn jiaanch cädieey, jiiby jaduhn ñäxø'øwø'øwøjät —nømä Festo ja'a judíos ñämaayy.

⁶Tuctujxøø ja'a Festo jim jiaac hijty Jerusalén. Mänit jiiby yhädaactägajch Cesarea. Coo jiiby quiädaacy, mänit jim tiägøøyy tuumbä hagujc. Mänit miänaam coo ja'a Pablo jim yajmedsøøjät.
⁷Coo ja'a Pablo jim miejch hagujc, mänitä judíos ja'a Pablo hajxy piquiä piädaacy, ja'a hajxy hänajty tøø chohndá'aguiäbä Jerusalén. Mänitä Pablo hajxy cøxypänejpy nähwaambejty.
⁸Mänitä Pablo nijiøgapxä:

—Cábøčhä cädieey jaduhn maa nmøødä, ni jim maa ja'a judíos quiuhdujthajxiän, ni jim maa ja'a chajtøjc-hajxiän, ni jim Roma maa ja'a gobiernä yhane'emiän. ⁹Mänitä Festo ja'a Pablo ñämaayy:

—Nej, mmänaamb miich jaduhnä coo højts jim nnøcxämät Jerusalén, coo miich jim mdøyhajtyégät maachä nwiinduumän.

Paadiä Pablo jaduhn ñämaayyä, je'eguiøxpä coo ja'a Festo ja'a judíos hänajty quia'a yagjootma'ada'añ.

10 Mänitä Pablo yhadsooyy:

—Cab jaduhn yhawiinmatsä cooch jim ndøyhajtyégät Jerusalén. Hix, cábøch tii cädieey nmøødä maa yø'ø judíoshajxiän. Mnajuøøby miich jaduhn. Jaduhn mäbøcypiä yhawiinmatsä cooch yaa ndøyhajtyégät maa ja'a gobiernä yhane'emiän, ja'a jim tuumbä Roma. ¹¹Cooch häxøpy tøø ngädieey, hahixøøby hijty jaduhn cooch nhó'ogät. Pero cábøch tøø ngädieey, hoy yø'ø judíoshajxy jaduhn tøø xjia nähwaambety. Cab jaduhn yhahixø'øy cooch pøn xyégät maa yø'ø judíoshajxiän. Jadúhnhøch nja mäna'añ cooch jim ndøyhajtyégät maa ja'a gobiernä wyiinduumän jim Roma —nømä Pablo miänaañ.

¹² Mänitä Festo ja'a jiamiøød miäyajtøøyy neby jaduhn wyiinmahñdyhádät ja'a Pablocøxpä. Mänitä Festo ja'a Pablo ñämaayy:

—Miich jaduhn tøø mmäna'añ coo miich jim nøcxy mdøyhajtyega'añ jim Roma maa ja'a gobiernä wyiinduumän. Pues jímhøch miich njaanch quexa'añ Roma tøyhajtyejpä.

¹³Cumejtspo'o cudägøøgpo'o, mänitä Agripahajxy jim miejch Cesarea møødä tio'oxiøjc Berenice. Gobiernä ja'a Agripa hänajty tiuumby wiingtuum. Mänitä Hechos 25 330

Agripa ja'a Festo hajxy yajpoo'xy. ¹⁴Maxiøø ja'a Agripahajxy hänajty jim yhida'añ maa ja'a Festo tiøjcän. Mänitä Festo ja'a Agripa ñämaayy:

—Jimä jäya'ay tu'ug chumychana'ay. Pablo jaduhn xiøhaty. Coo ja'a Félix yaa piädsøømy tuumbä, jimä Pablo jaduhn jiaac mähmøøyy tsumy. 15 Mänáajøch jim nhoyyän Jerusalén, mänítøchä judíoshajxy xñähooyy, ja'a hajxy hänajty møjhajpä, møødä teedywiindsønhajxy. Mänitä judíos ja'a Pablo hajxy ñäxø'øwøøyy maach nwiinduumän. Mänitä judíoshajxy miänaañ coo ja'a Pablo cu yagho'cä. 16 Mänítøch nhadsooyy: "Jaduhn hajxy jim quiuhdujthaty Roma, cab jaduhn pøn yagho'ogyii, pø cahnä hänajty ñijiøgapxyii maa ja'a jäya'ayä wyiinduumhajxiän, ja'a hajxy hänajty mänäxø'øwøøbiä", nómhøchä judíos nnämaayy. ¹⁷Hoorä, cooch yaa ngädaactägajch Cesarea, mänítøchä judíos xpiamänajcy. Cujabóomhøch ndägøøyy tuumbä. Mänítøchä Pablo nyajmøjyaaxä. 18 Coo ja'a judíoshajxy jim miejch maach nwiinduumän, mänitä Pablo hajxy tiägøøyy näxø'øwøøbiä. Haxøøgaty ndijy ja'a Pablo hänajty ñäxø'øwø'øwa'añii. Pero cabä Pablo jaduhn haxøøgaty ñä'ä nänøømä. ¹⁹Jue'e ja'a judíoshajxy hänajty yajcapxiøøby, nebiatiä quiuhdujt hajxy yaghity, møød coogä Pablo hoy quia'a cudiuñ. Møød hajxy hänajty yajtsibøøbiä pø tøø ja'a Jesús jiaanch jujypiøjtägach, ja'a hänajty tøø yhó'oguiäbä. Jaduhnä

Pablo yhajodhaty coogä Jesús tøyhajt tøø jiujypiøcy. 20 Høøch, cábøch hänajty nnajuø'øy nébiøchä capxy mädia agy jaduhn nyajtødiägø'øwät. Mänítøchä Pablo nmäyajtøøyy pø nøcxaamb hänajty jim Jerusalén coo jim cu tiøyhajtyejcy. ²¹Mänitä Pablo yhadsooyy cooc hänajty jim quia'a nøcxa'añ Jerusalén. Mänit miänaañ cooc hänajty jim nøcxy yajtøyhajtyega'añii Roma maa ja'a gobiernä tiuñän. Coo jaduhn yhadsooyy, páadyhøch jaduhn nmänaañ coo yaa jiaac hídät tsumy. Coo jaduhn ñäbaadø'øwät, mänítøch jim nguexa'añ Roma, ween jim nøcxy tiøyhajtyecy maa ja'a gobiernä wyiinduumän —nømä Festo quiapxy miädiaacy.

²²Mänitä Agripa ja'a Festo ñämaayy:

—Nmädowáambiøch høøchpä waambä craa jaduhn miädia'aga'añ. Mänitä Festo yhadsooyy:

—Jaboom mmädówät —nømä Agripa ñämaayyä.

²³Cujaboomä Agripahajxy jim miejch hagujc møødä Berenice. Wiinxu'uxy wiinwopy hajxy jim miejch. Mänit hajxy jiiby tiøjtägøøyy maa ja'a Festo hänajty tiumän, näguipxy møødä soldado-wiindsønhajxy, møødä møjtøjc-hajxy. Mänitä Festo ja'a Pablo yajmøjyaaxä. ²⁴Coo ja'a Pablo jiiby tiägøøyy, mänitä Festo miänaañ:

—Wiindsøn Agripa, møød pønjaty yaa tøø miech maa højts nwiinduumän, míjtsäts jaduhn nmägapxyp. Yø'ø craa xii tänaabiä, yø'øds jaduhn xøhajp Pablo. Yø'ødsä 331 Hechos 25, 26

judíoshajxy tøø wyi'i ñäxø'øwø'øy yaa Cesarea møød jim Jerusalén. Jaduhn hajxy tøø wyi'i ya'axy tøø wyi'i jiocy coo yø'ø Pablo ween yho'ogy. ²⁵Pero høøch, cábøch jaduhn nmäna'añ coo tøø quiädieey. Páadyhøch jaduhn nmäna'añ coo quia'a hó'ogät. Pero hamdsoo yø'øduhn tøø miäna'añ coo jim ñécxät Roma, coo jim nøcxy yajtøyhajtyega'añii maa ja'a gobiernä wyiinduumän. Páadyhøch jaduhn jim nguexa'añ. ²⁶⁻²⁷Cábøch nnajuø'øy waambátyhøchä gobiernä Rómabä nnocyñäjaayø'øwät ja'a Pablocøxpä. Cab jaduhn yhawiinmatsä coocha Pablo jim nguéxät Roma tsumy, pø cábøch tøyhajt nmøødä pø tøø jiaanch cädieey. Hoorä, páadyhøchä Pablo yaa tøø nyajmech coo mijts jaduhn ween myajtøyhajtyecy. Miich, Wiindsøn Agripa, miich mjaanch tehm jiajpy mjaanch tehm ñajuøøby. Coo mijts hänajty tøø myajtøyhajtyecy nebiaty jaduhn tøø jiaanch cädieey, mänítøch mäbøcy nnajuó'øwät nébiøch njáayät nømä Festo miänaañ.

Mänitä Agripa ja'a Pablo ñämaayy:

—Hahixøøby jaduhn coo miich hamdsoo mnijiøgapxøøjät.

Mänitä Pablo ja'a quiø'ø chajxajy. Mänit tiägøøyy mädiaacpä:

²—Wiindsøn Agripa, chámhøch nnijiøgapxa'añii nebiátyhøchä judíoshajxy tøø xñähwaambety. Jootcújc-høch jaduhn nnijiäwø'øyii cooch yaa nmädia'aga'añ miich mwiinduum. ³Páadyhøch jootcujc nnijiäwø'øyii je'eguiøxpä coo miich mjaanch tehm jiaty mjaanch tehm ñajuø'øy nebiatiä judíoshajxy quiuhdujthaty, møød tijaty hajxy naxy yajtsibøøby. Høøch huuc mée'xäc. Høøchä nmädia'agy huuc hamädoowhíjtäc.

4'Ñajuøøbiä judíoshajxy jaduhn nägøxiä coochä quiuhdujthajxy hoy ngudiuunä homiänaajä, møød jim maachä nhamdsoo cajptan, møød jim Jerusalén. Múutsnøch hänajty jaduhn coocha quiuhdujthajxy jaduhn nbadu'ubøjcä. ⁵ Jaanä jaduhnä judíoshajxy ñajuøøbiä coocha fariseos quiuhdujthajxy hoy nyajtúunäbä. Múutsnøch hänajty jaduhmbä cooch ndägøøyy habøjpä. Miøødä judíos ja'a tøyhajt hajxy jaduhn. Hahixøøby jaduhn coo hajxy jaduhn ñägápxät. Ja'a fariseoshajxy, ca'xiä cuhdujt hajxy yajnøcxy nebiä judíoshajxy yajnähixø'øyän. 6-7 Jéquiänä Dios jaduhn miänaañ coogä ho'ogyjiäya'ay yagjujypiøga'añ. Højts judíos, jaduhn højtsä nhapä ndeedyhajxy jecy xyajwiinwaanøøyyä ja'a Diósäm. Nägøxiä højts jaduhn njøbhixy coo ja'a Dios jaduhn yajtøjiada'añ neby jecy miänaañän, højts ja'a majmetsc-hagajptpä. Paady højtsä Dios xøømdsuhm nwiingudsähgø'øy. Hoorä, Wiindsøn Agripa, cooch jaduhn nmäbøcy coo ja'a Dios ja'a ho'ogyjiäya'ay yagjujypiøga'añ, páadyhøch yø'ø judíoshajxy cham xñäxø'øwø'øy miich mwiinduum nømä Pablo ja'a Agripa ñämaayy.

⁸Mänitä Pablo ja'a judíos ñämaayy:

—Tii hajxy jaduhn coo mga'a mäbøga'añ coo ja'a Dios ja'a ho'ogyjiäya'ay yagjujypiøga'añ. Hechos 26 332

⁹Mänitä Pablo jiaac mänaañ:

-Bueno, jadúhnhøch hijty nmäna'añ coo hijty yhahixø'øy coocha jaya'ayhajxy ndsaachtiúnat, ja'a Jesús Nazaretpä ja'a miädia'agy hajxy hänajty panécxäbä. ¹⁰ Jadúhnhøch jim njaančh jatcøøyy Jerusalén. Ja'a teedywiindsønhøchä cuhdujt hajxy jim xmiooyy coochä jäya'ayhajxy nyajtsumøød, ja'a Jesucristo miädia agy hajxy hänajty panécxäbä. Nämáyhech hajxy jaduhn njaančh yajtsuumä. Y coo hajxy yagho'cä, jadúhnhøch hänajty nbamänaambä coo hajxy yagho'ogóøjät. 11 Ja naañhóoc-hoch hajxy tøø nyajtsaachtiuñii coo hajxy ñijiøgapxǿøjät ja'a Jesúscøxpä. Wiinduhmychajtójc-hoch hijty ndsaachtiuñ. Hanáxiøch hajxy hijty nmäjootma'ady, páadyhøch hajxy hijty jäguembaady ndsaachtiuñ.

12 'Mäníthøchä teedywiindsønhajxy jim xwyiinguejxy Damasco coochä mäbøjpädøjc jim nyajtsaachtiunøøjät. ¹³Tu'haamnøcxpä, mänit højtsä jøøn xquiuhjajcädaacy jaanch tehm miøc. Cujyxiøøho'ogy hänajty je'e. Cabä xøø hänajty miäbaady nebiä jøøn hänajty jiajjiän. Høxtä xquiuhjajwädijt højts jaduhn. 14 Coo højtsä jøøn jaduhn nhijxy, mänit højts nägøxiä ngädaayy. Mänítøch nidiuhm nmädooyy coochä häna'c xmiägapxy hahebreohaam. Mänítøch xñämaayy: "Saulo, Saulo, tiich miich jaduhn coo xwyi'i miädsibø'øy. Cooch miich jaduhn xwyi'i miädsibø'øy, hamdsoo miich jaduhn mnichaachtiuñii." ¹⁵Mänítøch nmänaañ: "Wiindsøn,

pøn miich." Mänítøch xyhadsooyy: "Jesúshøch høøch. Høøch miich jaduhn xmiädsibøøby. 16 Tänaayyø'øg. Páadyhøch jaduhn tøø nnäguehxtøø'xy ja'a miichcøxpä, míichhøch nwiinguexaamby coo ja'a mädia'agy jaduhn myajwá'xät nebiátyhøch tøø xyhixy, møød nebiátyhøch miich njaac yajnähixø'øwa'añ. ¹⁷Nnäwa'anáambiøch miich majaty miich mwädita'añ, jim maa ja'a judíoshajxiän, jimmøød maa ja'a wiingjäya'ayhajxiän, ja'a hajxy ca'a judíospä. Jímhøch miich jaduhn nguexa'añ maa ja'a wiingjäya'ayhajxiän. ¹⁸Páadyhøch miich jim nguexa'añ, jaduhn miichä Diosmädia agy myajwiingapxó wät, jaduhnä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'øwät. Cabä møjcu'ugong ja'a miädia'agy jaduhn miäbøjcäxät. Ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhn miäbøgäp. Y coochä nmädia'agy hajxy jaduhn xmiäbøjcäbät, jadúhnhøch nyajnähwá'adsät ja'a piojpä quiädieeyhajxy, jaduhn hajxy miähmø'øwät hawa'adstuum", nómhocha Jesús xñamaayy.

19 'Wiindsøn Agripa, coochä Jesús jaduhn jim xmiägapxy tsajpootyp, páadyhøchä miädia'agy jaduhn ngudiuunä. 20 Mänítøchä Diosmädia'agy ndägøøyy yajwa'xpä coo jäya'ayä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'øwät, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy piadu'ubøgät. Coo hajxy jaduhn yhojiäya'ayhádät, jaduhn hajxy yajcähxø'øgät coo yhaxøøgcuhdujt hajxy tøø jiaanch najtshixø'øy. Jímhøchä Diosmädia'agy nyajwa'xtsohñ Damasco. Mänítøch jim njaac

333 Hechos 26

yajwa'xy Jerusalén, møød jim Judeanaaxooty wiinduhmyhagajpt. Mänítøčhä jäya'ayhajxy njaac yajnähixøøyy, ja'a hajxy ca'a judíospä. ²¹Coochä jäya'ayhajxy jaduhn nyajnähixøøyy, ja'a hajxy ca'a judíospä, páadyhøčhä judíoshajxy näje'e jim xjia majch møjtsajtøgooty, jim Jerusalén. Cooch hajxy jaduhn xmiajch, mänítøch hajxy xjia yagho'ogaañ. ²²⁻²³Pero Dióshøch xpiuhbejp. Tehngájnøčhä Diosmädia'agy nyajwa'xy høxtä jäda'anäbaady, ja'a Jesúscøxpä. Nägøxiøchä jäya'ayhajxy jaduhn nyajnähixø'øy, møjtøjc, häyoobädøjc. Jadúhnhøch nnä'ägä mädia'agyhaty neby jim cujaay myiñän nocyjiooty, ja'a profetadøjc-hajxy jecy yhädiúunäbä, ja'a Moisés jecy yhädiúunäbä. Jaduhn hajxy jecy quiujahy coogä Dios ja'a wyiinguexypä hänajty quiexa'añ, ja'a xøhajpä Cristo. Jaduhn hajxy jecy quiujahbiä coogä Cristo hänajty yho'oga'añ. Jaayá'ayäc hänajty jayøjp jujypiøgaamb. Jadúhnägä jäya'ayhajxy hänajty yajnähwa'adsa'añii, møødä judíoshajxy, møødä wiingjäya'ayhajxy. Hoorä, coo ja'a Jesús yaa yhooyy hädaa yaabä naaxwiin, Dios jaduhn wiinguejx. Jaduhn tiøjiajty nebiä profetadøjc-hajxy jecy quiujahyyän, nebiä Moisés jecy quiujahyyän nømä Pablo ñijiøgapxä.

²⁴Mänitä Festo yaaxy:

—Pablo, tøø miičh jaduhn mguhhiñ. Coo hanaxiä tøø mgapxalagy, jele tøø xyajcuhhiñ.

²⁵Mänitä Pablo yhadsooyy:

—Wiindsøn Festo, cábøch nguhhiñ. Ja'a tøyhajt, je'ech nmädiaacpy. Homiäbøjnøch jaduhn nmädia'agy.

²⁶Mänitä Pablo ja'a Agripa ñämaayy:

—Wiindsøn Agripa, cøxiøch cham nmädia'agy maa miich mwiinduumän. Nmøødhøchä tøyhajt jaduhn coo miich jaduhn mgøxy najuøøbiä nebiátyhøch cham nmädia'agy. Hijxwiinduum jaduhn tøø jiadyii tøø tiuñii, ca'a yhayu'uch ca'a yhamee'chä. ²⁷ Wiindsøn Agripa, nnajuøøbiøch jaduhn coo miichä mädia'agy mmäbøcy, ja'a profetadøjc-hajxy jecy yhädiúunäbä.

²⁸Mänitä Agripa yhadsooyy:

—Ja weenjátyhøch miičh xquia'a yajniñähdujcä coočh jaduhn nmäbøgät ja'a Jesúscøxpä.

²⁹ Mänitä Pablo miänaañ:

—Hoy jia weenjaty hoy jia møjjaty hajxy mga'a mäbøcyñä, chojpiä Dios ja'a jioot jaduhn coo ja'a miädia'agy hajxy nägøxiä mmäbøjcät ja'a Jesúscøxpä nébiøch nmäbøquiän, mäduhntiä hajxy yaa mhamädoowhity, møød miich Wiindsøn Agripa. Pero cábøch jaduhn nmäna'an coo hajxy tsumy mhídät nébiøch høøchän.

³⁰Mänitä Agripahajxy tiänaayyø'cy, møødä Festo, møødä Berenice, møødä jäya'ayhajxy nägøxiä. ³¹Mänitä hajxy tiøjpädsøømy. Mänitä Agripahajxy hawiing ñiñämaayyä møødä Festohajxy:

—Caj yø'ø craa tii cädieey miøødä. Cab jaduhn yhahixø'øy coo tsumy jiaac hídät ni coo yagho'ogøøjät.

³²Mänitä Agripa ja'a Festo ñämaayy: Hechos 26, 27 334

—Coo yø'ø craa häxøpy tøø quia'a mäna'añ coo jim nøcxy yajtøyhajtyega'añii Roma maa ja'a gobiernä wyiinduumän, tøø häxøpy yhøxmachii.

Mänitä Festo wyiinmahñdyhajty coo ja'a Pablohajxy jim quiexǿøjät Italia barcojooty møød jiamiøødhajxy, ja'a hajxy hänajty tsumybiä. Mänitä Julio ja'a tsumyhäna'c yajcø'ødägøøyyä. Capitán ja'a Julio hänajty tiuumby maa ja'a Augusto biatallóngän. Høøch Lucas, høøchä Pablo hänajty nbanøcxaamby. ²Mänit højts hoy nbarcotägø'øy. Jimä barco hänajty tøø chohnda'agy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Adramitio. Tänaayyhaambiä barco hänajty ñøcxa'añ majatiä cajpt hänajty miejypia'ajän jim Asianaaxooty. Jimä jäya'ay hänajty tu'ug piadsoonä. Aristarco hänajty xiøhaty. Jim hänajty quiunaaxä Tesalónica, jim Macedonia-naaxooty. Mänit højts ndu'ubøjnä barcojooty. ³Cujaboom højts nmejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Sidón, Jaanch tehm yhojiootä Julio hänajty miøød ja'a Pablocøxpä. Paadiä Julio ja'a Pablo cuhdujt miooyy coo ja'a Pablo ja'a miägu'ughajpä nøcxy quiuhixy cajptooty, weenä Pablo jaduhn piuhbedyii. ⁴Mänit højts jim jadähooc ndu'ubøjcumbä Sidón barcojooty. Møc højts hänajty xjiøjcubojø'øy. Paady højts Chiprenaaxooty hahooyhaamby nwiinnajxy maa hänajty møc quia'a jaty pojjiän. ⁵Mänit højts jim nnaxøøyy Cilicia-naaxooty møød Panfilia-naaxooty. Mänit højts

jim nmejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Mira, jim Licea-naaxooty.

⁶Jimä Julio wiingbarco hoy piaady, ja'a hänajty nøcxaambä Italia. Alejandría ja'a barco hänajty tøø chohnda'agy. Mänit højts barcojooty hoy ndägøødiägach. Mänit højts ndägøøyy tu'uyohbiä jadähooc. ⁷Je'enä højts hänajty møc xjiøjcubojø'øy, paady højts hänajty hodiägaamby ndu'uyo'oy. Mädaaxxøø mägooxxøø højts hänajty tøø njaac nøcxy coo højts jim nmejch mäwiingón maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Gnido. Hobiänejpiä højts jim nmejch. Cab højts hänajty hoy ndu'uyo'oyaannä. Je'enä højts hänajty møc xjiøjcubojø'øy. Mänit højts wiingtuum nnøcxøøyy maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Creta. Coo højts jim nnaxøøyy mäwiingón maa hänajty xiøhatiän Cabo Salmón, mänit højts Creta hanajtyhaamby nnøcxøøyy maa hänajty møc quia'a jaty pojjiän. 8Hamäjaa højts jim nmejypia'ayohy. Mänit højts jim nmejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Buenos Puertos, jim mäwiingón maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Lasea.

⁹Maxiøø højts jim nhijty. Tøø højts hänajty hanaxiä nhøxhaamø'øy. Mäjahñ ja'a tu'uyo'oyiibä hänajty tøø jiajnä je'eguiøxpä coo tøøchpoj hänajty tøø piädsøømnä. Mänitä Pablo miänaañ:

Miindsøndøjc, mäjahñdiägøøbiøchä tu'uyo'oyiibä jaduhn nhijxnä coo tøøchpoj tøø piädsøømnä. Wehndä barco jaduhn miá'adät møødä tsømydiajy cøxiä. Wehndä højts jaduhn nhó'cämät. 335 Hechos 27

¹¹Pero cabă Julio ja'a Pablo ja'a miädia'agy ñä'ä yajtuunä. Jue'e ja'a miädia agyhajxy yajtúunäxä, ja a barcoyajyohbiä møødä cubarco. Jaduhn hajxy hänajty tøø miäna'añ cooc tyijy hänajty quia'a mäjahñä. 12 Cab hänajty yhahixø'øy coo højts tøøchpoj jim nyajnáxät Buenos Puertos. Mänit hajxy nämay miänaañ coo højts jadähooc ndu'ubéjcumbät barcojooty. Jim hajxy hänajty ñaxa'añ maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Fenice. Creta-naaxooty hänajty je'e mejypia'a. Cab hänajty jim jiaty mäjahñä je eguiøxpä coo jim møc quia'a pojy. Paadiä tøøchpoj hajxy hänajty jim yajnaxa'añ.

¹³Mänitä jøømboj yuung piädsøømy. Mänit hajxy miänaañ cooc hajxy hoy jiaac tu'uyo'oya'añ barcojooty. Mänit højts njaanch mejypia'ayohy Creta. 14 Weentiä højts hänajty tøø njaac tu'uyo'oy, mänitä tsuxpoj møc piädsøømy. ¹⁵Møc højts hänajty xjiøjcubojø'øy. Coo ja'a barcoyajyohbiä jaduhn yhijxy coo hänajty quia'a mäjäda'aga'añ, mänit hajxy ñiñämaayyä coo ja'a barco ween piabojy. 16 Mänit højts jim nmejch maa ja'a naax mejyquiujc chuucpän, ja'a hänajty xøhajpä Cauda. Mänit højts jim nnaxøøyy hanajtyhaamby maa hänajty møc quia'a pojjiän. Jim højtsä barcohuung hänajty nbawich. Hobiänejpiä højtsä barcohuung jiiby nyuugjädujty møjbarcojooty. ¹⁷Coo hajxy yajwiimbejty, mänitä barco hajxy yagjuhmäguijwädijty laansähaam, jaduhnä barco quia'a má'adät. Coo ja'a mejy hänajty

jim quia'a jaty hagomä, paadiä barcoyajyohbiähajxy hänajty chähgø'øy coo ja'a barco jiiby jié'xät tsäbiu'ujooty nøøba'c. Mänitä wit pojyohbiä hajxy yajmänajcy, ja'a barco hänajty quiuhdøyhajpiä. Mänit hajxy miänaañ coo ja'a barco ween jaduhyyä piabojy. 18 Cujaboom, je'enä hänajty møc piojy. Møcä barco hänajty miøjpojpedyii. Ja'a tsømydiajy ja'a barco hänajty yajnøcxypä, mänit hajxy ñøøjuip ñøøpøgøøyy mejjiooty. 19 Cujaboom højtsä tuumbejt njaac nøøjuip njaac nøøpøgøøyy, møødä wit pojyohbiä, ja'a barco hänajty quiuhdøyhajpiä, møødä wittøøbiejt. 20 Maxiøø højts jaduhn nmänajxy nyajnajxy. Tehngajnä hänajty møc piojy. Jaanch tehm wyiimbøcy hänajty. Cabä xøø cabä madsa'a hänajty quiähxø'øgy ni weeñtiä. Cab højts hänajty nnajuø'øy maa højtsä poj hänajty xchømnøcxy. Jaanch tehm chähgøøby højts hänajty coo højts nhó'ogät.

²¹Tøø højts hänajty maxiøø nhity jaguiay. Mänitä Pablo tiänaayyø'cy jäya'ayhagujc. Mänit miänaa<u>ñ</u>:

—Wiindsøndøjc, coochä
nmädia'agy hajxy häxøpy tøø
xyajtuunä, cab hajxy häxøpy
jim tøø mdsooñ Creta, y cabä
tsø'ty cabä häyohn hajxy häxøpy
tøø nbáatäm. ²²Pero, ca'a hajxy
mdsähgø'øy. Caj pøn yho'oga'añ,
hoyyä barco cu jia ma'ad.
²³Hix, haamyquióodshøchä
Diosmoonsä tu'ug nwiinhijxy.
Jim chooñ Dioswiinduum.
Nwiingudsähgøøbiøchä Dios. Je'ech
jaduhn xwyiinguejx. ²⁴Mäníthøchä
Diosmoonsä xñämaayy: "Pablo, ca'a

Hechos 27 336

mdsähgø'øy. Tsipcøxp yhahixø'øy coo miich jim mmédsät Roma maa ja'a gobiernä wyiinduumän. Miichcøxpä ja'a Dios tøø miäna'añ cooc pøn quia'a ho'oga'añ mäduhñtiä hajxy jiiby mnøcxy barcojooty", nómhøchä Diosmoonsä xñämaayy. 25 Paady, ca'a hajxy mdsähgø'øy. Nmäbøjcäbøchä Dios ja'a miädia'agy jaduhn cooc hajxy xyajnähwa'adsáanäm, nebiátyhøčhä Diosmoonsä tøø xyajmøødmädia'agy. ²⁶Jim mejyquiujc, jimä naaxhuung tu'ug. Jim højts nøcxy nmøjpojpedáanäm. Tøyhajt jaduhn —nømä Pablo miänaañ.

²⁷Majmactsxøø højts hänajty tøø nbabojy barcojooty jim maa ja'a mejy hänajty xiøhatiän Adriática. Cuptsuhm hänajty jaduhn, mänitä barcoyajyohbiähajxy ñajuøøyy coo højts hänajty naaxpa'a tøø nmäwiingoñ. ²⁸Mänitä nøø hajxy qyipxy mäduhntiä quiøøcä. Jue'e hänajty quiøøcä, hii'xmajmocxmetro. Coo hajxy weentiä jiaac nøcxy, mänit hajxy qyípxcumbä. Jue'e hänajty quiøøcä, hii'xjuxtujmetro. ²⁹Tsähgøøby hajxy hänajty coo ja'a barco tsaa nøøba'c miøjpohmbédät, paadiä pujxthajo'c hajxy mädaaxc ñøøjuipøøyy barcohøxhaam. Cuxodsø'øyä pujxthajo'c hänajty. Paady hajxy jaduhn ñøøjuipøøyy coo ja'a barco jaduhn jiiby wiohnmähmø'øwøøjät. Jaanch tehm jiootmayhajp hajxy hänajty. Jaduhn hajxy hänajty miäna'añ coo paquiä cu jiobøøyy. 30 Mänitä barcoyajyohbiä ja'a barcohuung hajxy quiuhdøøñajxy nøøjooty. Jaduhn hajxy hänajty

yajnänøma'añ cooc tyijy ja'a pujxthajo'c hänajty ñøøjuipø'øwa'añ barcojøbhaam. Ja wi'i piäyø'øgaambä barcoyajyohbiähajxy hänajty jaduhn ja'a barcohuungooty. ³¹Pero cabä Pablo yajwiinhøhn. Mänitä Juliohajxy ñämaayyä møødä soldadohajxy:

—Coo yø'ø yajyohbiädøjc-hajxy häyaa piäyø'øgät, mhó'ogäp hajxy jaduhn —nømä Pablo miänaañ.

³²Mänitä soldado ja'a barcohuung hajxy miäbuxøøyy. Mänitä barcohuung chømnøcxä nähgapjooty. ³³⁻³⁴Jobø'øwaamb hänajty jaduhn, mänitä Pablo jäya'ay ñämaayy:

—Joom, huuc wiingaañáxäts hajxy hii. Majmactsxøø hajxy tøø mhity jaguiay jamia'ay. Cab jaduhn yhoyyä coo hajxy jaguiay mjaac hídät, coo hajxy jaduhn mnä'ä päma'ayø'øwät. Hix, cab hajxy nej mjada'añ.

³⁵Coo ja'a Pablo jaduh<u>n</u> quiapxpädøøyy, mänitä tsajcaagy quionø'cy. Mänitä Dios ñämaayy "Dioscujú'uyäp" jiamiøødwiinduum. Mänitä tsajcaagy yhaguidøøyy. Mänit tiägøøyy caabiä. 36 Coo ja'a Pablo jaduhn yhijxä coo hänajty quiay, mänitä jiamiøødhajxy jiootcugøøyy. Mänit hajxy piadägøøbiä caabiä. 37 Jue'e højts hänajty nhity barcojooty nämejtsmägo'xcudägøøghii'x cu majmocxtu'ug. 38 Coo hajxy jaduhn quiaabiädøøyy, mänitä trigo hajxy miejjwyipøøyy, jaduhnä barco ween pie'tiø'øy.

³⁹Coo jiobøøyy, cabä barcoyajyohbiädøjc-hajxy hänajty yhajuø'øyii. Mänitä laguun hajxy 337 Hechos 27, 28

yhijxy mejypia'a. Pa'adsäbiu'u hänajty je'e. Mänit hajxy miänaañ coo ja'a barco hajxy jim yajnécxät pu'uwiing, coo hajxy jim yajmøjyädsujtspédät. 40 Mänitä pujxthajo'c hajxy miäbuxøøyy. Jiiby jaduhn miähmøøyy mejjiooty. Mänitä barcocaa'pt hajxy yajyuungøøyy, jaduhnä barco hoy yó'oyät. Mänitä wit hajxy yujxojch barcojøbhaam, ja'a barco hänajty quiuhdøyhajpiä. Mänitä barco tiägøøyy yohbiä. Jim ñøcxøøyy pu'uwiing. 41 Mänitä barco jie'xy nøøba'c tsäbiu'ujooty maa nøø hänajty quia'a comän. Ja'a barcojøbhaam jaduhn je'x. Mänitä barcohøxhaam tiägøøyyä møjcujpéjtäbä. Mänit tiägøøyy ma'pä tsaybiig.

42 Coo ja'a soldadohajxy jaduhn yhijxy coo ja'a barco hänajty mia'ada'añ, mänitä tsumyhäna'c-hajxy jia yagho'ogaanä, jaduhn hajxy cu quia'a päyø'cy yáhwäp. 43 Pero cabä Julio jaduhn miänaañ coo ja'a tsumyhäna'c-hajxy yagho'ogóøjät. Paady jaduhn miänaan je eguiøxpä coo ja'a Julio ja'a Pablo hänajty yajnähwa'adsa'añ. Mänitä Julio miänaañ coo hajxy ñøøga'awø'øwät, pønjaty yaaw hänajty jajp, jaduhn hajxy ñócxät tø'ødstuum yáhwäp. ⁴⁴Pønjaty hänajty ca'a yaawjajp, wéenäc hajxy ñøcxy pu'uñähgøxp, møødä barcohadøjcøxp. Jaduhn højts nägøxiä ndsoocy tø'ødstuum.

Coo højts jaduhn nägøxiä ndø'ødspädsøømy, mänit højts nmädooyy coo ja'a naax hänajty xiøhaty Malta. ²Mänit højtsä jäya'ay xñäxuu'ch, ja'a hajxy

hänajty jim nä'ägä tsänaabiä. Tuub hänajty; tøøchc hänajty jaduhn. Mänitä jøøn hajxy yajmøjjøøyy. Mänit højts xñämaayy coo højts njøømba'axámät. ³Mänitä Pablo ja'axy tø'ødspä miämejch tu'tso'oy. Jiibiä Pablo ja'axy hänajty piäda'agy jøønhaajiooty. Mänitä hawa'andsahñdy tu'ug piädsøømy jøønhaajiooty. Mänitä Pablo quiø'ømäwødsøøyyä. ⁴Coo ja'a jäya'ayhajxy jaduhn yhijxy coo ja'a Pablo tsahñdy hänajty miøødä quiø'øgøxp, mänit hajxy ñiñämaayyä:

—Tøø yø'ø craada'a miäjäya'ay-yagho'ogy. Coo jaduhn tøø quiädieey, paady jaduhn tsipcøxp yho'oga'añ, hoy jaduhn tøø jia tso'ogy mejjiooty.

⁵Mänitä Pablo ja'a quiø'ø xiädijty. Mänitä tsahñdy hoy quia'ay jøønhaajiooty. Cabä Pablo nej jiajty. ⁶Nømä jäya'ayhajxy hänajty miäna'añ coog ja'a Pablo quiø'ø cu qyiixta'ch, o cooc cu yho'cy. Pero coo hajxy yhijxy coo ja'a Pablo nej quia'a jajty, mänit hajxy miänaannä cooc tyijy ja'a Pablo Dyiosä.

⁷ Jimä jäya'ay hänajty tu'ug chäna'ay mäwiingón maa højts hänajty njøømba'axamiän. Publio hänajty xiøhaty. Gobernador ja'a Publio hänajty jim tiuumby Malta. Coo højts jim nmejch maa ja'a tiøjcän, mänit højts jim xyajmejtstaacy tägøøgxøø. ⁸ Jimä Publio tieedy hänajty pia'amgo'na'ay. Tóoyyäp hänajty jaduhn møødä nø'tiø'ønøø hänajty miøødä. Mänitä Pablo jiiby tiøjtägøøyy maa ja'a Publio tieedy hänajty pia'amgo'na'ayän.

Hechos 28 338

Mänitä Pablo ja'a Dios pia'yaaxy. Mänitä Pablo ja'a pa'amjäya'ay ñähdooñ. Mänit pia'amyajnajxä. ⁹Coo ja'a pa'amjäya'ayhajxy jaduhn jim miädoyhajty Malta, mänit hajxy hoy yajmøcpøjcäbä nägøxiä. 10-11 Mänit højts madiu'u xñä'ä mooyy cøxiä wiinä. Jimä barco hänajty tu'ug tiøøchpojnaxy. Jue'e ja'a barco hänajty xiøhaty: "Ja'a Hametsc-huung." Alejandría ja'a barco hänajty tøø chohnda'agy. Coo højts hänajty jim tøø nhity Malta tägøgpo'o, mänit højts nbejty barcojooty, ja'a hänajty xøhajpä: "Ja'a Ametsc-huung." Mänit højtsä jäya'ay xjiaac mooyy tijaty højts hänajty nmänøcxaamby barcojooty. Ja'a jäya'ayhajxy hänajty tøø miøcpøquiäbä, je'e hajxy jaduhn xmiooyy. Mänit højts jim ndu'ubøjnä Malta.

¹²Mänit højts nmejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Siracusa. Jim højts njaac hijty tägøøgxøø. ¹³Coo højts jim ndu'ubøjcumbä, mänit højts njaac mejypia'ayohy. Mänit højts jim nmejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Regio. Cujaboomä jøømboj piädsøømy. Mänit højts jadähooc ndu'ubéjcumbä. Cumaaxc højts jim nmejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Puteoli. Jim højtsä barco nnähmänajtuutnä. 14 Mänit højtsä jäya'ay näje'e nbaaty. Ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty miäbøjpy. Mänit højts xñämaayy coo højts jim nmejtstá'agät maa ja'a tiøjc-hajxiän. Juxtujxøø højts jim nhijty. Mänit højts jim ndu'ubøjcy tecy-yo'oyhaam. Jaduhn højts hänajty jim njaac nøcxa'añ Roma.

¹⁵Mänitä mäbøjpädøjc-hajxy Rómabä miädoyhajty coo højts hänajty jim nnøcxy Roma. Mänit højts näje'e hoy xjiøjcubaadø'øy jim maa hänajty xiøhatiän Foro de Apio. Näje'e højts hoy xjiøjcubadøøbiä maa hänajty xiøhatiän Tres Tabernas. Coo ja'a Pablo jaduhn yhijxy, mänitä Dioscujú'uyäp yejcy. Mänit jiootcugøøyy. 16 Coo højts jim ngoo'nä Roma, mänitä Pablo cuhdujt miooyyä coo ja'a yhamdsoo tøjc yhøxtá'awät maa jaduhn yhídät. Mänitä soldado tu'ug yajcø'øwaanøøyyä coo ja'a Pablo cwieendähadøøjät, coo ja'a Pablo jaduhn ñä'ä päyø'øgät. Mänitä tsumyhäna'c-hajxy jiaac yajcø'ødägøøyyäbä ja'a soldado-wiindsøn, ja'a copc-hajpä.

¹⁷Cudägøgxøø ja'a Pablo ja'a judíos yajmøjyaaxä, ja'a hajxy hänajty møjhajpä maa ja'a chajtøjc-hajxiän. Coo hajxy hänajty tøø yhamugø'øy, mänit hajxy ñämaayyä:

—Mägu'ughajpädøjc, mänáajøch jim nhitiän Jerusalén, jímhøch häna'c näje'e xmiajch, hóyhøch hänajty tøø nga'a jagä cädieey, hóyhøchä cuhdujt hänajty pedyii tøø nja cudiuñ nebiä nhaphájtämä ndeedyhájtämhajxy jecy yajtsohndaaquiän. Ja'a nmägunaaxhájtämhajxy jaduhn xmiajts. Mänítøch hajxy xquiø'øyejcy maa ja'a soldadohajxiän, ja'a hajxy yaa tsohmbä Roma. 18 Coochä soldadoshajxy hänajty tøø xyajtøyhajtyecy, mänit hajxy jaduhn ñajuøøyy cooch hänajty tøø nga'a cädieey. Mänit hajxy jia mänaañ

339 Hechos 28

cooch hajxy jaduhn xyhøxmádsät. ¹⁹Pero cabä judíoshajxy jaduhn miänaambä cooch nyaghøxmádsät. Mänítøch nwiinmahñdyhajty coo jaduhn yhahixø'øy cooch yaa ndøyhajtyégät Roma maa ja'a gobiernä wyiinduumän. Pero cábøch hänajty nmäna'añ coochä nmägunaaxhajxy nnäxø'øwø'øwät. ²⁰Hoorä, cooch jaduhn tøø njaty tøø nhabety, páadyhøch mijts jaduhn nmøødmädia 'aga'añ. Páadyhøch cham ndsumyhäña'ay coo højts judíos nmäbøjcäm coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy jiujypiøga'añ nømä Pablo miänaañ.

²¹Mänitä judíos ja'a Pablo hajxy ñämaayy:

—Cab højts tii capxy tii mädia'agy tøø nmädoyhaty maa miičhcøxpän. Caj miičh pøn waamb tøø xñänømy, ja'a hajxy jim tsohmbä Judea.

22 Jaduhn højts tøø nmädoyhaty coo jäya'ayhajxy wiinduhmyhagajpt miädsiphadyii, ja'a hajxy jaduhn mäbøjpä coo ja'a Jesús Dyiosquexiä. Paady højts nhamädoowhida'añ nej miičh mwiinmayyän —nømä judíoshajxy miänaañ.

²³Mänitä judíos ja'a Pablo hajxy miøødcojyquiapxytiuum mänaa hajxy jadähooc ñøcxät maa ja'a Pablo hänajty yhitiän. Coo yhabaaty, mänitä jäya'ayä Pablo hajxy nämay jiaanch nämejch. Tu'xøø ja'a Pablo jäya'ayä Diosmädia'agy yajwiingapxøøyy ja'a Jesúscøxpä, coo ja'a Dios ja'a Jesús hänajty tøø quiexy, nebiä Moisés jecy quiujahyyän, nebiä profetadøjc-hajxy jecy quiujahyyän. Jia wi'i yajniñähdugáanäbä Pablo ja'a jäya'ay hänajty coo hänajty

tøyhajt miädia'agy ja'a Jesúscøxpä. ²⁴Näje'e hajxy miäbøjcy nebiatiä Pablo hänajty tøø miädia'aguiän. Näje'e hajxy quia'a mäbøjcy. ²⁵Mänitä mädia'agy hajxy tiägøøyy yajcapxiøøbiä nebiä Pablo hänajty tøø miädia'aguiän. Coo ja'a miädia'agy hajxy quia'a yajnibiaatä, mänit hajxy tiägøøyy wiimbijpä. Mänitä Pablo miänaa<u>ñ</u>:

—Jéquiänä Dioshespíritu ja'a profeta Isaías miägapxy. Mänit højtsä nhaphájtämä ndeedyhájtämhajxy miägapxtägajtsä:

²⁶ Nøcx yø'ø jäya'ay näma'aw: Hoy hajxy mja mädowa'añ, cab hajxy mwiinjuø'øwa'añ. Hoy hajxy mja hixa'añ, cab hajxy mmäbøga'añ.

²⁷ Tøø hajxy mguhxexy. Jaduhn hajxy mnibiäda'agyii nebiä wiindspän nebiä cuhnatpän.

Coo hajxy häxøpy tøø mga'a cuhxexy, cu mwiinjuøøyy hajxy.

Jaduhnä mhaxøøgwiinmahñdy hajxy cu mnajtshixøøyy.

Jaduhn hajxy cu nyajnähwaach, nømä Dioshespíritu jecy miänaañ. Tøyhajt jaduhn miänaañ.

²⁸Mänitä Pablo jaduh<u>n</u> jiaac mänaañ:

—Huuc mädow hajxy, ja'a jäya'ayhajxy ca'a judíospä, yajwiingapxø'øwáanäbä Diosmädia'agy hajxy je'e coo hajxy yajnähwa'adsáanäbä. Je'e hajxy mäbøcypiä mäbøgaamb.

²⁹Coo ja'a Pablo jaduhn quiapxpädøøyy, mänitä judíoshajxy quiøxy wiimbijnä.

³⁰Mejtsjomøjtä Pablo ji<u>m</u> jiaag hijty maa ja'a tøjc hänajty Hechos 28 340

yhajoodiuquiän. Pønjaty hänajty jim mejtsp tøghayohbiä, mioobiä Pablo häñaabiejt hänajty. ³¹Hagujc jootcujcä Pablo ja'a Diosmädia'agy hänajty yajwiingapxø'øy ja'a Jesúscøxpä coo ja'a Dios ja'a Jesús hänajty yaa tøø quiexy hädaa yaabä naaxwiin. Cabä Pablo hänajty yhagapxtugyii ni pøn.

Romanos

Høøch hädaa nocy njahby, høøch Pablohajpä. Høøchä Jesucristo xyajtuumb nebiä moonsän. Hamuumdu'jóothøchä miädia'agy jaduhn nyajtuunä. Dióshøch jaduhn xpiädaac cooch ndúnät apóstol. Cooch jaduhn nduñ apóstol, je'eduhn ñänøømby coochä Dios xwyiinguejxy coochä miädia'agy nmäwädíjtät ja'a yHuungcøxpä, coo hajxy yaa hoy xñähho'túutäm.

²Jéquiänä Dios jaduhn miänaañ cooc ja'a yHuung hänajty yaa quiexa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Jim jaduhn myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän. Ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy jecy yajwá'xäbä, jaaya'ayhajxy jaduhn jecy cujahy. ³ Ja'a Jesucristo ja'a Dios jaduhn yHuunghajpy, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. Jäya'ayhajt je'e hädaa yaabä naaxwiin neby højtshájtäm. Ja'a rey David yhap yhoc hänajty je'e. ⁴Y coo ja'a Jesucristo yho'cy, mänit jiujypiøjtägajch ja'a yhEspírituhaam. Coo jaduhn jiujypiøjtägajch, jaduhn yajnajuø'øy coo je'e ja'a Dios yHuunghadyii, coo møcmäjaa jiaanch tehm miøødä, coo ja'a Dioshespíritu jiaančh tehm miøødä.

⁵Coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, coo jiujypiøjtägajch, páadyhøčhä Dios tøø xquiexy wiinduhmyhagajpt mädia'agy-yajwa'xpä ja'a Jesucristocøxpä, weenä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy miäbøcy, ween hajxy hoy yajtuñ, weenä Jesucristo hajxy jaduhn wyiingudsähgø'øy. Coocha Dios jaduhn tøø xquiexy, yajcähxø'py je'eduhn cooch jaduhn xquiumay. ⁶Møød mijtsä Dios xyajnähdijpä coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy mbanécxäbät, mijts jim hijpä maa ja'a cajpt jaduhn xiøhatiän Roma. ⁷Mijts hädaa nocy nyajnäjaayøøby, pønjatiä Dios yaghijpy quiø'øjooty jim Roma. Jaaya'ay mijts jaduhn xyajnähdij coo ja'a miädia'agy hajxy mmäbőjcät. Xjiaanch tehm chojp mijts jaaya'ay jaduhn. Ween mijtsä hoyhajtä weenhajt xmio'oy møødä yHuung Jesucristo, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. Ja'a Dios hajxy nDeedyhájtäm.

⁸ Jayøjphøchä Dios Dioscujú'uyäp nmo'oy. Coo ja'a Dioscujú'uyäp hajxy jaduhn nyéjcäm, mänitä Jesucristo hajxy jaduhn xñähgapxtúutäm. Wiinduhmyhagajptä mädia'agy Romanos 1 342

wiädity cooc mijtsä Diosmädia'agy hoy mjaanch tehm miäbøcy nägøxiä. Páadyhøchä Dioscujú'uyäp nyecy. ⁹Ñajuøøbiä Dios cooch tøy nmädia agy cooch nmäna'añ coo mijts homiänaajä njahmiech coocha Dios naxy nba'ya'axy. Hamuumdu'jóothøchä Dios nmøødtuñ coochä miädia'agy nyajwa'xä ja'a yHuungcøxpä. 10 Mayhóoc-høch jim tøø nja nøcxa'añ maa mijtsän. Jadúhnhøčhä Dios nja wi'i ñäma'ay cooch jim xyajnécxät. Wehndä jaduhn miänáannät. ¹¹Páadyhøch jim nja wi'i ñøcxa'añ maa mijtsän, jaduhn mijts hoy nbuhbédät ja'a Dioshespíritucøxpä, jaduhnä Diosmädia'agy hajxy maas hoy mmäbégät. 12 Coo ja'a Diosmädia agy hajxy näguipxy nmäbøjcäm, páadyhøch jim nja wi'i ñøcxa'añ maa mijtsän, jaduhn hajxy hoy hamin haxøpy nnijiootcapxmøcpøjcämät.

¹³Mägu'ughajpädøjc, jadúhnhøch nja wi'i miäna'añ cooch jim nja wi'i ñøcxa'añ maa mijtsän, cábøch jaduhn nnä'ä yajnäbaadø'øy. Páadyhøch jim nja wi'i ñøcxa'añ, chójpiøchä njoot jaduhn coo hajxy mjaac mayø'øwät maa ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbøquiän, nebiä mäbøjpädøjc-hajxy tøø miayø'øyän wiingtuumjaty, majátyhøčhä Diosmädia agy tøø nyajwa'xiän. 14 Jadúhnhøchä Dios xwyiinguejxy coochä miädia'agy nyajwá'xät ja'a yHuungcøxpä wiinduhmyhagajpt majatiä jäya'ayhajxy griegohaam miädia'aguiän, møød majatiä jäya'ayhajxy griegohaam quia'a

mädia'aguiän. Jadúhnhøch tøø xwyiinguejxpä coochä jäya'ay jaduhn nägøxiä nyajwiingapxø'øwät, hoy hajxy jia høxpøquiä, hoy hajxy quia'a jagä høxpøquiä.

15 Páadyhøch jim nja wi'i ñøcxaambä Roma maa mijtsän, jímhøchä jäya'ayä Diosmädia'agy nyajwiingapxø'øwaambä.

¹⁶Hix, cábøchä Diosmädia'agy nmädsähdiuñ ja'a Jesucristocøxpä, je'eguiøxpä coo jäya'ayhajxy nägøxiä piäda'aga'añii hawa'adstuum ja'a Dios miäjaahaam, pønjatiä Diosmädia'agy mäbøjp ja'a Jesucristocøxpä. Højts judíos, højts ja'a Diosmädia'agy jayøjp nmädoodsohn. Høxhaamä jäya'ayhajxy jiaac mädooyy, ja'a hajxy ca'a judíospä. ¹⁷ Ja'a miädia'agyhaamä Dios hajxy xyajwiinjuģøyyäm coo piäda'aga'añ hawa'adstuum pønjaty jaduhn mäbøgaamb coo ja'a Dios yajtøjiada'añ waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy. Pøn jaduhn ca'a mäbøgaamb, cab je'e piäda'aga'añii hawa'adstuum. Jaduhn jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Pønjaty jaduhn mäbøgaamb coo ja'a Dios yajtøjiada'añ waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy, je'e ja'a Dios jaduhn piäda'agaamby hawa'adstuum. Je'e jaduhn nøcxaamb Dioswiinduum."

18 Hoy piønä jaduhn ñajuø'øy coo ja'a Dios tsajpootypä yajcumädowa'añ pønjatiä Dios ca'a wiingudsähgøøby, møød pønjatiä jioot ca'a tsojp coo ja'a Dios wyiingudsähgø'øwøøjät wiinghäna'c. Paadiä jioothajxy

Romanos 1

jaduhn quia'a tsocy je'eguiøxpä coo hajxy haxøøg jiaac jatcø'øwa'añ. 19 Cabä tøyhajtpä hajxy chocy, hoyyä Dios hajxy tøø jia yajwiinjuø'øyii nebiatiä Dios jaduhn wyiinmahñdyhaty. ²⁰ Jéquiänä Dios cøxiä yhädiuuñ, møød yø'ø tsajt, møød hädaa yaabä naaxwiin, cøxiä. Coo hajxy jaduhn nhíjxäm tijaty ja'a Dios jaduhn tøø yhädiuñ, paadiä tøyhajtpä hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios møcmäjaa miøødä homiänaajä, møød coo cøxiä wiinä yhane'emy, hoyyä Dios hajxy nga'a jagä híjxäm. Jaduhnä tøyhajtpä hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios hajxy nwiingudsähgøøyyämät. Cab jaduhn pøn hawiinmats miäná'anät cooc tyijy hajxy quia'a najuø'øy coo ja'a Dios jyiijä. ²¹ Ja'a häna'c-hajxy jaduhn haxøøg jatcøøbiä, cabä Dios hajxy wyiingudsähgø'øy, hoy hajxy jaduhn jia najuø'øy coo ja'a Dios jyiijä. Ni cabä Dios Dioscujú'uyäp hajxy mio'oy. Paadiä wyiinmahñdyhajxy quia'a tsoobaada'añ. Y paady hajxy tehngajnä wyiinmahñdyhada'añ haxøøg. Cabä howyiinmahñdy hajxy hoy miøødhadaannä. 22 Hoy hajxy jia nibiäda'agyii nebiä jaanch tehm jiajpän, cab hajxy tii ñä'ägädä jaty. ²³ Ja'a Dios, møj jaanch je'e. Hoy miänaajä yhity. Cab jaduhn mänaa yho'ogy. Pero cabä haxøøghäna'cä Dios hajxy wyiingudsähgø'øwa'añ. Jäya'ayhahädiuunnaxy hajxy wyiingudsähgøøby, hoyyä jäya'ayhajxy jia ho'ogy; møødä muuxyhahädiuunnaxy hajxy wyiingudsähgøøbiä, møødä

tsahndyhahädiuunnaxy, møødä animalhahädiuunnaxy ja'a hamädaaxtecypiä.

²⁴Paady, cabä Dios waamb miäna'anaannä, weenä jäya'ayhajxy haxøøg wyiinmahñdyhaty nebiä jioot hajxy choquiän, coo hajxy cøxypänejpiä ween ñidiuñii hochähdiuunnä, ²⁵ je eguiøxpä coo ja'a tøyhajtpä hajxy tøø quia'a mäbøcy ja'a Dioscøxpä. Ja'a høhnda'agymiädia'agy hajxy jaduhn miäbøjpy. Cabä Dios hajxy wyiingudsähgø'øy. Jue'e hajxy wyiingudsähgøøby, tijatiä Dios yaa tøø quiunuu'xy hädaa yaabä naaxwiin. Pero, hahixøøby coo ja'a Dios hajxy nwiingudsähgégyyämät homiänaajä. Tøyhajt jaduhn.

²⁶Coo häna'cä Dios hajxy quia'a wiingudsähgø'øwa'añ, paadiä Dios waamb quia'a mäna'ana'añ, ween hajxy hochähdiuunnä ñidiúunänä. Høxtä to'oxiøjpaadyhajxy jaduhn jiatcø'øy. Cabä ñihyhap hajxy näje'e miøødtsäna'awaannä; quipxyjatiä to'oxiøjc-hajxy cøxypänejpiä ñidiuñii hoëhähdiuunnä. ²⁷ Jaanä jaduhnä ya'adiøjc-hajxy näje'ebä, cabä tio'oxiøjc hajxy miøødtsäna'awaannä. Quipxyjatiä ya'adiøjc-hajxy ñimiøødtsäna!awa!añii. Hochähdiuunnä hajxy jaduhn ñidiuñii cøxypänejpiä. Coo hajxy jaduhn jiatcø'øy, paady hajxy quia'a niyaghoyø'øyii maa ja'a ñi'xcøxp maa ja'a quiopcøxphajxiän, møød maa ja'a wiinmahñdycøxphajxiän.

²⁸Coo ja'a haxøøghäna'cä Dios hajxy jaduhn quia'a wiingudsähgø'øwa'añ, paady hajxy ñajtshixø'øyii ja'a Diósäm. Ja'a Dios, Romanos 1, 2 344

cab jaduhn waamb miäna'anaannä, weenä yhaxøøgwiinmahñdy hajxy tiun, ween hajxy jaduhn jiaac jatcø'øy haxøøg. 29 Madiu'u hajxy haxøøg jiatcø'øy cøxypänejpiä. Miøødtsänaabiä cuhhindo'oxiøjc hajxy. Møødä jäya'ajie'e hajxy yhadsocy. Cab hajxy hojiäwø'øy pø jimä miägu'ughajpähajxy cøxiä wiinä miøødä. Høxtä niyaghó'cäp hajxy. Nimiädsiphájtäp hajxy. Høhndaacp hajxy. Niñähøønøøyyäp hajxy. ³⁰Niwyiingapxpéjtäp hajxy. Møødä Dios hajxy miähanhaty. Nibiéjxäp hajxy. Yajcumayaamb hajxy. Hawiinjemybiä haxøggwiinmahñdy hajxy yajcojpy. Cabä tiaj, cabä tieediä miädia agy hajxy miäbøjcä. ³¹ Jaanch tehm quiuhxex hajxy. Ni ja'a yhamdsoo mädia'agy hajxy quia'a cudiuna'añ. Cab hajxy pøn chocy miee'xy. Ni cab hajxy pøn miee'xa'añ. Cabä hojioot hajxy ñä'ägädä møødä. 32 Ñajuøøby hajxy jaduhn coo ja'a Dios tøø yhane'emy coo hajxy haxøøgjaty quia'a jatcø'øwät nébiøch naamnä tøø nmädia aguiän. Jaanä jaduhn hajxy ñajuøøbiä, pøn jaduhn haxøøg jatcøøby, quiumädowaamby hajxy je'e tehngajnä. Pero nägø'ø nädecypiä hajxy jaduhn jiatcø'øy, hoy hajxy jaduhn jia najuø'øy. Høxtä xoondaacp hajxy jaduhn coo wiinghäna'c-hajxy jaduhn haxøøg piajatcøøbiä.

2 1-3 Nnajuǿøyyäm hajxy jaduhn coo jaduhn yhahixø'øy coo ja'a Dios hajxy nägøxiä xyajcumädóowämät je'eguiøxpä coo hajxy nägøxiä haxøøg njatcǿøyyäm. Cab jaduhn yhahixø'øy coo

højtsä jäya'ay nnänǿømämät coo hajxy hoy quia'a hity, coo hajxy ween quiumädoy. Caj pues, haa ca'a, jaduhn højts haxøøg nbajatcóøyyämbä. Hix, ni pøn jaduhn hahixøøby quia'a mäná'anät cooc tyijy hoy tiehm yhity. Paady jaduhn yhahixø'øy coo ja'a Dios hajxy nägøxiä xyajcumädóowämät, je'eguiøxpä coo hajxy hoy nga'a hoyhidáanäm. ⁴Pero hojiootä Dios jiaanch tehm miøød, paady hajxy xquia'a tsoj tsaachtiúunäm. Chojpiä jioot jaduhn coo howyiinmahñdy hajxy nbadu'ubøjcänät, coo ja'a nhaxøøgwiinmahñdy hajxy nnajtshixǿøyyänät. ⁵Pero jii jäya'ayhajxy näje'e, jaanch tehm xiexä quiopcä tiaatsc-hajxy. Cabä yhaxøgwiinmahñdy hajxy ñajtshixø'øwa'añ. Y coo hajxy jaduhn tehngajnä quia'a mäbøgät, mänit hajxy hänajty hanaxiä chaachpøga'añ coo yhabáadät coo ja'a Dios ja'a cahwiindøyhäna'c hänajty chaachtiuna'añ. 6-10 Pønä jioot nägø'ø nädecypiä tsojp coo hoy yhídät, pønä jioot pädaacp coo jim ñócxät Dioswiinduum, coo ja'a hoyhajtä weenhajt jim piáadät, coo jim quiumayøøjät ja'a Diósäm, pues je'edsä Dios jim yajnøcxaamby. Mio'owaambiä Dios je'e ja'a hoyhajtä weenhajt. Quiumayaambiä Dios jaduhn. Yaghidaambiä Dios je'e jootcujc homiänaajä, hopiønä, hoy jia judíosä, hoy quia'a jagä judíosä. Pero hoyhoyyä Dios chaachtiuna'añ pøn haxøøg jatcøøby, pønä Diosmädia'agy ca'a cudiunaamb, pøn ca'a yajmägapx ca'a yaghane'emaamb waambatiä Dios hajxy jaduhn xjia hanéhmäm.

Romanos 2

Hopiønä jaduhn chaachpøga'añ, pønjaty jaduhn haxøøg jatcøøby, hoy hajxy jia judíospä, hoy hajxy quia'a jagä judíospä.

¹¹Hix, cabä Dios miøjpäda'agy pø mjudío miičh, pø caj. Je'e yajcopcøøby pø mhoyhäna'c, pø caj. 12-15 Højts judíoshajpä, jequiän højtsä Dios xyhanehmy neby højts hoy nguhdujthádät. Mänitä Moisés ja'a mädia'agy jaduhn quiujahy nebiaty højts hoy nguhdujthádät. Hoorä, ja'a häna'c-hajxy ca'a judíospä, cabä mädia agy hajxy miädoyyä nebiä Moisés jecy quiujahyyän. Pero hoy hajxy quia'a jagä mädoyyä, coo hajxy hamdsoojoot hoy quiudiúnät nebiä Dios jioot jia tsoquiän, cähxó'øgäp jaduhn coo hajxy yhawáanäxä ja'a Diósäm ja'a wyiinmahñdyhaamhajxy. Jaduhn hajxy hamdsoo ñajuø'øy pø hoy hajxy quiudiuñ, pø caj. Jaduhn hajxy yajtuungpaady néjjiäm hajxy häxøpy tøø miädoy ja'a mädia'agy ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Y coo hajxy hoy quia'a cudiúnät neby hajxy ñajuø'øy ja'a wyiinmahñdyhaamhajxy, mänit hajxy quiumädowa'añ. Jaanä jaduhn højtspä, højts judíospä, coo højts nga'a cudiúnät neby højtsä Dios jecy xyhanehmiän, nebiä Moisés ja'a mädia'agy jecy quiujahyyän, jaduhn højts ngumädowaambä. Hix, pøn jaduhn cudiuumb nebiä Dios yhane'emiän, je'e ja'a Dios piäda'agaamby hawa'adstuum, hoyyä mädia'agy tøø quia'a jagä mädoy nebiä Moisés jecy quiujahyyän. Pero pøn jaduhn ca'a cudiuumb, hoyyä mädia'agy

tøø jia mädoy nebiä Moisés jecy quiujahyyän, cab je'eduhn hawa'adstuum piäda'aga'añii ja'a Diósäm. Jaduhnds je'e, nägøxiä ja'a cahwiindøyhäna'c-hajxy quiumädowa'añ, hoy hajxy jia judíospä, hoy hajxy quia'a jagä judíospä. 16 Mänit hajxy jaduhn quiumädowa'añ coo ja'a Dios ja'a Jesucristo hänajty yaa quiejxtägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Mänitä jäya'ayhajxy yhixa'añii ja'a Jesucrístäm nebiaty hajxy hänajty yaa tøø jiatcø'øy. Mänit hajxy yagjahmiejtsta'aga'añii nebiaty hajxy hänajty tøø wyiinmahñdyhaty hamee'ch. Jaduhnä Diosmädia'agy miäna'añ ja'a Jesucristocøxpä, ja'ach nyajwa'xypä.

¹⁷Højts judíoshajpä, naxy højts nniguiumayii coo højts njudíoshaty, coo højtsä mädia'agy nmäbøcy ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Jaduhn højts nniguiumáayyäbä coo højtsä Dios tøyhajt xquiu'ughaty, højtsyähajtiä, højts judíoshajpä. ¹⁸Nnajuøøby højts jaduhn nebiatiä Dios jioot chocy coo højts nhoyhäna'c-hádät. Y ja'a mädia'agy ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, je'e højts jaduhn xyhawáanäp neby højts nwiimbíwät tii hoy tii mäbaad. 19-20 Niyhajuóøyyäp højts coo højts häna'c hoy nyajnähixø'øwa'añ, ja'a häna'cä Diosmädia'agy hajxy ca'a jajpä ca'a najuøøbiä. Jim højtsä tøyhajt nbaady maa ja'a mädia'aguiän, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. ²¹Hoorä, coo højts häna'c jaduhn nyajnähixø'øy ja'a Diosmädia'agy, hahixøøby jaduhn coo højtsä

Romanos 2, 3 346

Diosmädia'agy hoy ngudiúnät. Cábøchä nmägunaaxhajxy näje'e hoy quiudiuñ. Y coo højts häna'c nmägapxy nhane'emy coo hajxy quia'a méedsät, hahixøøby jaduhn coo højts nga'a mée'tspät. Jadúhnhøchä nmägunaaxhajxy näje'e jiatcø'øy. 22Y coo højts häna'c nmägapxy nhane'emy coo wiinghäna'cä tio'oxiøjc hajxy quia'a møødtsänáayyät, cab jaduhn yhahixø'øy coo højts jaduhn njatcøøbiät. Jadúhnhøchä nmägunaaxhajxy näje'e jiatcø'øy. Cab højts quepychech naaxpoch nwiingudsähgø'øy. Pero cab jaduhn yhahixø'øy coo højts xädø'øñ nméedsät tsajtøgooty maa ja'a quepychech naaxpoch yhitiän. Jadúhnhøchä nmägunaaxhajxy näje'e jiatcø'øy. ²³Niguiumáayyäp højts jaduhn coo højtsä mädia agy nmäbøcy ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Pero näje'echä nmägunaaxhajxy, cab hajxy hoy quiudiuñ. Jaduhn hajxy yajcähxø'øgy coo ja'a Dios hajxy tøyhajt quia'a wiingudsähgø'øy. ²⁴ Jaduhn jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "mijts judíoshajpä, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy mga'a cudiuñ, paadiä Dios haxøøgjaty ñähojyii ja'a häna'c-hajxy ca'a judíospä." Tøyhajt iaduhn.

²⁵Højts, judíos højts nmäminø'øy nmäga'awø'øy. Mänit højtsä Dios xquiumáyät coo højtsä mädia'agy hoy ngudiúnät, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Pero coo højts jaduhn hoy nga'a cudiúnät, cab højtsä Dios jaduhn xquiumaya'añ.
²⁶Hoorä, ja'a häna'c-hajxy ca'a

judíospä, coo hajxy hoy quiudiúnät nebiä Dios yhane'emiän, mänit hajxy quiumaya'añii ja'a Diósäm. ²⁷Näje'echä nmägunaaxhajxy, cab hajxy hoy quiudiuñ nebiä Dios yhane'emiän, hoy hajxy judíos jia mäminø'øy jia mäga'awø'øy, hoyyä mädia'agy hajxy jia mädoyyä, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Je'ehajxy mäbøcypiä ca'a cumayáanäp ja'a Diósäm. ²⁸ Pønjaty hoy cudiuumb nebiä Dios yhane'emiän, je'edsä Dios quiu'ughajpy, hoy hajxy judíos quia'a jagä mäminø'øy quia'a jagä mäga'awø'øy, hoyyä hijxtahnd hajxy quia'a jagä møødä maa ja'a ñi'xcøxphajxiän neby højts judíos nmøødän. ²⁹Hix, coo pøn hoy quiudiúnät hamuumdu'joot nebiä Dios choquiän, mänit hajxy quiu'ughada'añii ja'a Diósäm, hoyyä judíoshajxy näje'e quia'a ja mäna'añ cooc tyijy hajxy jaduhn quia'a cu'ughadyii ja'a Diósäm. Hix, quiumaabiä Dios jaduhn pøn jaduhn cudiuumb hamuumdu'joot.

3 1-2 Xchoobáatáp nøjts jau madiu'u coo højts judíos 1-2Xchoobáatäp højts jaduhn nmäminø'øy nmäga'awø'øy, coo højtsä hijxtahnd nyajpäda'agy maa højts nni'xcøxpän, ja'a jaduhn yajcähxø'pä coo højtsä Dios xquiu'ughaty. Tøyhajt jaduhn. Haa ca'a, Dios højts nhap ndeedy jecy xyajcø'ødägøøyyä ja'a mädia'agy ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Mänit hajxy ñämaayyä ja'a Diósäm coog hajxy hänajty quiu'ughada'añii. 3-4Y je'enä højtsä Dios xquiu'ughatyñä neby højts jecy xyajwiinwaanøøyyän, hoy højts nhap ndeedy nämay hoy quia'a jagä cudiuuñ neby hajxy hänajty

347 Romanos 3

tøø yhane'emyiijän ja'a Diósäm. Tøyhajt jaduhn coo ja'a Dios tiømiädia'agy. Cabä Dios mänaa yhøhnda'agy, hoy hajxy nägøxiä cu nja mänáanäm cooc tyijy ja'a Dios quia'a yajtøjiaty waambaty hajxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm. Jaduhn jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Diosteedy, hopiønä jaduhn najuø'øy coo miich myajtøjiaty waambaty højts miich tøø xyajwiinwaanø'øy.
Coo miich pøn xñäxø'øwø'øwät cooc tyijy miich jaduhn mga'a yajtøjiaty waambaty miich tøø mmädia'agy, cähxø'øgaamb jaduhn coo je'e yhøhnda'agy, ja'a miich

jaduhn xñäxø'øwøøbiä. ⁵Jaanch tehm yhoyyä Dios yhity. Pero højts, cab højts hoy nnä'ägä híjtäm. Tøyhajt jaduhn. Paadiä, cähxø'p jaduhn coo ja'a Dios jiaanch tehm hoyyä. Hix, coo højts häxøpy nhíjtäm hoy, cab jaduhn häxøpy quiähxø'øgy coo ja'a Dios jaduhn hoy jiaanch tehm yhity. Pero jaduhnä jäya'ayhajxy näje'e miäna'añ cooc tyijy ja'a Dios howyiinmahñdy quia'a møødä, je'eguiøxpä coo hajxy xyajcumädowáanäm. ⁶Pero hahixøøby jaduhn coo ja'a Dios hajxy xyajcumädóowämät. Haa ca'a, coo ja'a Dios häxøpy hoy quia'a hity, cabä cuhdujt häxøpy miøødä coo hajxy jaduhn xyajcumädóowämät.

⁷Hoyyä jäya'ayhajxy näje'e jia mäna'añ cooc tyijy ja'a Dios quia'a yajtøjiaty waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy, yajnajuøøby jaduhn coo ja'a Dios tøyhajt mänaa quia'a

høhnda'agy. Jaduhnä jäya'ayhajxy nägøxiä ñajuø'øwa'añ coo jaduhn yhahixø'øy coo ja'a Dios hajxy nwiingudsähgøøyyämät. Pero coo pønä Dios jaduhn ñänémät cooc tyijy quia'a yajtøjiaty waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy, hahixøøby jaduhn coo je'e quiumädówät. 8 Näje'echä jäya'ayhajxy xñähøønø'øy cóogøch tyijy nmäna'añ cooc tyijy jaduhn yhahixø'øy coo hajxy haxøøg njatcøøyyämät, jadúhnäc tyijy maas hoy quiähxø'øga'añ coo ja'a Dios jiaanch tehm yhoyyä. Ja'a häná'c-høch hajxy jaduhn xñähøønøøbiä, høhndaacp hajxy jaduhn. Hahixøøby jaduhn coo hajxy quiumädówät.

⁹ Jaanä jaduhn højts judíospä, cab højtsä Diosmädia'agy maas hoy ngudiuñ quejee ja'a häna'c-hajxy ca'a judíospä. Haa ca'a, tøøch nhuuc mänaambä coo hajxy jaduhn hoy nga'a nä'ägä hojiäya'ayhájtäm, coo ni pønä Diosmädia'agy hoy quia'a nä'ägä cudiuñ, ni højts judíos, ni ja'a häna'c-hajxy ca'a judíospä. Hamdsoojoot hajxy jaduhn hoy nga'a jäya'ayhájtäm. ¹⁰ Jaduhn jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Ni pøn hoy quia'a wädity.

¹¹ Ni pøn jaduhn quia'a wiinjuø'øwa'añ nebiä Dios wyiinmahñdyhatiän.

Ni pønä jioot quia'a päda'agy maa ja'a Diosän.

12 Tøø ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy nägøxiä ñajtshixøøñä.

Cøjnøø cøjtu'u hajxy tøø piadu'ubøjnä.

Haxøøg hajxy jiäya'ayhajnä nägøxiä.

Romanos 3 348

¹³ Jaanch tehm yhaxøøg hajxy quiapxy miädia'agy.

Jaduhnä yhaawhajxy tiocxuugy nebiä ho'oguiäya'ajiut tiocxuuguiän, ja'a tøø yhawá'ačhäbä.

Jaanch tehm yhøhndaacp hajxy. Jaduhnä haxøøgpä hajxy yaghity yhaawjooty nebiä haxøøgtsahndyhaawän.

Jaanch tehm miägapxpojp hajxy.

¹⁴ Jaanch tehm quiapxtägooby
hajxy hoñejpiä nebiä jioot
hajxy yajmädsoquiän.
Jaanch tehm yhaxøøg hajxy
ñiñänømyii.

¹⁵ Jaanch tehm piaquiä jootma'ad hajxy piaadyii, mänitä miäya'adiøjc hajxy nøcxy yagho'oga'añ.

Jaanch tehm chipyajpädø'p hajxy majaty hajxy wiädity. Chaachtiuumbiä cu'ug hajxy jaduhn.

¹⁷ Jaanch tehm chiptsojp hajxy.

¹⁸ Cab hajxy tiajy miay pø yajcumädowáanäbä Dios hajxy.

19 Jaduhnds je'e, yajcumädowaambiä Dios ja'a jäya'ay nägøxiä, pønä miädia'agy hoy ca'a cudiúunäp, møød højts judíos, møødä häna'c-hajxy ca'a judíospä. Højts judíos, højtsä pojpä nmaas møød, je'eguiøxpä coo højtsä Dios ja'a nhapä ndeedy jecy xjia hanehmä coo hajxy haxøøgjaty quia'a jatcø'øwät nébiøch naamnä tøø ngujaayän. Pero cab højts jaduhn nnä'ägädä cudiuna'añ.
20 Jéquiänä Dios ja'a Moisés yhanehmy coo ja'a miädia'agy quiujáhyyäxät. Jaduhn hajxy

nnajuóøyyäm coo hajxy nägøxiä hoy nga'a jäya'ayhájtäm. Ni pøn jaduhn hoy quia'a cudiuna'añ ja'a Diosmädia'agy. Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, paadiä Dios hajxy xpiäda'agáanäm hawa'adstuum, caj jie'eguiøxpä cooc tyijy ja'a mädia'agy hajxy hoy ngudiúunäm, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä.

²¹⁻²⁶Hoorä, nnajuǿøyyäm hajxy jaduhn coo hajxy nägøxiä haxøøg njatcøøyyäm, mäduhñtiä hajxy yaa ndsänáayyäm hädaa yaabä naaxwiin, møød højts judíos, møødä häna'c-hajxy ca'a judíospä. Cabä Dios pøn ñä'ägädä cumay. Jaduhnä jäya'ayhajxy näje'e miäna'añ cooc tyijy hajxy piäda'aga'añii hawa'adstuum coogä jecymiädia agy hajxy hoy quiudiúnät, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Pero tøø hajxy nhíjxäm coo ni pøn jaduhn quia'a päda'aga'añii hawa'adstuum. Hoorä, jéquiänä Dios wyiinmaayy coo ja'a yHuung hänajty yaa quiexa'añ maa højtshájtäm. Mayhajtä Dios hänajty tiunaamby maa højtshájtäm. Jaduhn hajxy hänajty xpiäda'agáanäm hawa'adstuum. Jim jaduhn myiñ cujaay maa ja'a jecymiädia'aguiän, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Pero cabä jecyjiäya'ayhajxy hänajty wyiinjuø'øy. Hojiootä Dios miøød coo ja'a jecyjiäya'ayhajxy quia'a pädaacä haxøøgtuum, hoy hänajty jia hawiinmatsä coo hajxy jim cu piädaacä, je'eguiøxpä coo hajxy hänajty haxøøg jiatcø'øy. Paadiä Dios ja'a yHuung ñähdujcy, jaduhnä jäya'ayä piojpä quiädieey

349 Romanos 3, 4

hajxy ñähwá'adsät. Jaduhn quiähxø'øgy coo ja'a Jesucristo ia'a jecyjiäya'ay yajnähwaach ja'a piojpä quiädieeyhajxy. Høxtä jäda'anäbaadyñä ja'a Dios hajxy xyajwiiinjuǿøyyäm neby hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum. Jaanä jaduhn hajxy xyajwiinjuóøyyämbä coo hajxy piäda'aga'añii haxøøgtuum pønjaty haxøøg jatcøøby jäda'ahaty. Paadiä Dios ja'a yHuung ñähdujcy, ja'a Jesucristo, neby hajxy jaduhn xñähho'túutämät. Y coo hajxy jaduhn nmäbőjcämät coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xjiaanëh nähho'túutäm, jaduhnä Dios ja'a nbojpä ngädieey hajxy xyajnähwáatsäm, jaduhn hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum, hopiønä, møød højts judíos, näguipxy møødä häna'c-hajxy ca'a judíospä. Mayhajtä Dios jaduhn tiuun maa højtshájtäm coo hajxy jaduhn xpiädáacäm hawa'adstuum.

²⁷⁻²⁸Cab jaduhn yhawiinmatsä coo hajxy hamdsoo nniguiumáayyämät. Hix, coo hajxy nmäbőjcämät coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, paadiä Dios hajxy xpiäda'agáanäm hawa'adstuum, hoy hajxy nga'a jagä panécxäm nebiä Moisés jecy quiujahyyän. Coo ja'a Dios hajxy häxøpy xpiädáacäm hawa'adstuum je'eguiøxpä coo ja'a jecymiädia'agy hajxy ngudiúunäm, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, mänit hajxy mäbøcy cu nniguiumáayyäm hamdsoo. Pero caj pøn jaduhn piäda'aga'añii hawa'adstuum hamdsoohaam.

²⁹⁻³⁰Tu'uquiä Dios jaduh<u>n</u>. Tu'cuhdujtä Dios hajxy xyhíjxäm nägøxiä, møød højts judíos, møødä häna'c-hajxy ca'a judíospä. Tøyhajt jaduhn. Coo hajxy nägøxiä nmäbőjcämät coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, paadiä Dios hajxy jim xpiädáacämät hawa'adstuum nägøxiä. 31 Pero cábøch nmäna'ana'añ coo ja'a jecymiädia'agy quia'a tøyyä, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, hoy hajxy nja wiinjuøøyyänä coo ja'a Jesucristo hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum mänaa hajxy tøø xñähho'túutäm. Hix, maas hoy hajxy jaduhn nwiinjuøøyyänä coo ja'a jecymiädia'agy jaduhn jiaanch tøyyä, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Coo hajxy nmäbőjcäm coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, paady hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum, caj jie'eguiøxpä cooc tyijy ja'a jecymiädia agy hajxy jaduhn hoy ngudiúunäm. Tøø hajxy jaduhn nwiinjuøøyyänä coo jaduhn tiøyhajtä.

Højts judíos, højtsä Abraham jecy nhaphajt ndeedyhajt. ²Hoyyä Abraham hijty jiäya'ayhaty jegyhajty. Hoorä, coo ja'a Dios ja'a Abraham häxøpy tøø piäda'agy hawa'adstuum je'eguiøxpä coo ja'a Abraham hoy jia jäya'ayhajty, mänitä Abraham cu ñiguiumaayyä. ³Hix, paadiä Dios ja'a Abraham piädaacy hawa'adstuum, coo ja'a Abraham ja'a Dios miädia'agy miäbøjcä cooc ja'a Dios yajtøjiaty waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy, ca'a jie'eguiøxpä coo ja'a Abraham hoy jiäya'ayhajty. Jaduhn jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän. ⁴Hoorä,

Romanos 4 350

ja'a cuduumbädøjc, paady hajxy miäjuyii coo hajxy quiuduñ, cab jaduhn ñä'ä mayhajtä. Jaduhn miäbaady nebiä jäya'ayhajxy näje'e wyiinmahñdyhatiän. Yajcumayaamb hajxy ja'a Diósäm, paady hajxy jia wi'i yhojiäya'ayhada'añ. ⁵Pero pønjaty tøø miäbøcy coo ja'a Dios yajtøjiaty waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy, je'edshajxy jaduhn hawa'adstuum päda'agáanäp. Paady hajxy jim piäda'aga'añii coo hajxy jaduhn miäbøcy, ca'a jie'eguiøxpä coo hajxy hoy jia jäya'ayhaty. Jim hajxy jaduhn piäda'aga'añii, hoy hajxy haxøøg tøø jia jatcø'øy. Tiuumbiä Dios mayhajt jaduhn. Coo ja'a Dios hajxy häxøpy xpiädáacäm hawa'adstuum je'eguiøxpä cooc tyijy hajxy hoy njäya'ayhájtäm, cab hajxy häxøpy nmänáanäm cooc ja'a Dios mayhajt tiuñ. ⁶ Jaduhnä David jecy miänaañ cooc hajxy jootcujc yhida'añ, pønjaty jaduhn najuøøby coo ja'a Dios hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum ja'a miayhajthaam, hoy hajxy hänajty haxøøg tøø jia jatcø'øy. Hix, cabä Dios miøjpäda'agy pø cabä häna'c hänajty hoy tøø jiäya'ayhaty.

7-8 Coo jaduhn yhabáatnät coo Dios ja'a jäya'ay yajtøyhajtyega'añ nebiaty hajxy hänajty tøø quiädieeyän,

mänit hajxy jootcujc yhida'añ pønjatiä Dios piädaacypy hawa'adstuum, pønjatiä Dios miee'xyp,

pønjatiä piojhajpiä ja'a quiädieeyhajpiä hajxy yajnähwáatsäxä, nømä David jecy miänaañ. ⁹ Jue'e ja'a David jecy ñänøøm cooc hajxy jootcujc yhida'añ, pønjatiä Dios piädaacypy hawa'adstuum, hopiønä, møødä judíoshajxy, ja'a Dios quiu'ughajpiä, møødä cajpä judíoshajxy. Je'edshajxy ca'a cu'ughájtäp ja'a Dios. Hix, jaduhn myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Coo ja'a Abraham ja'a Dios miädia'agy miäbøjcä cooc ja'a Dios mänaa quia'a høhnda'agy, paady piädaacä hawa'adstuum."

¹⁰Hoorä, jaduhnä judíoshajxy quiuhdujthaty, yajcircuncidarhajpä ya'adiøjc-hajxy. Jaduhn miädia agytiägø ov coo hijxtahnd hajxy piädáacäxä maa ja'a ñi'xcøxphajxiän. Hoorä ja'a Abraham, tógyyam hanajty je'e piädáacänä hawa'adstuum, cajnä hijxtahnd hänajty jaduhn piädáacäxä maa ja'a ñi'xcøxpän. Jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo häna'c-hajxy piäda'agyii hawa'adstuum je'eguiøxpä coo ja'a Dios miädia'agy hajxy miäbøjcä cooc ja'a Dios yajtøjiaty waambaty je'e tøø quiapxy tøø miädia agy, hoyyä hijxtahnd hajxy quia'a jagä møødä maa ja'a ñi'xcøxphajxiän. 11 Paadiä Abraham hijxtahnd jaduhn piädáacäxä maa ja'a ñi'xcøxpän, jaduhn yajnajuø'øy coo ja'a Abraham hänajty tøø piäda'agyii hawa'adstuum. Paady jim piädaacä coo ja'a Dios ja'a miädia'agy hänajty tøø miäbøjcäxä. Jaduhnä Abraham piädaactsohnä hawa'adstuum. hoyyä hijxtahnd hänajty jaduhn quia'a jagä pädáacäxänä maa ja'a ñi'xcøxpän. Pønjaty jaduhn

351 Romanos 4

mäbøjp nebiä Abraham jecy miäbøjquiän, jaanä jaduhn hajxy vhixáanäbä ja'a Dios nebiä Dios ja'a Abraham jecy yhijxiän, hoy hajxy quia'a jagä judíospä. Coo hajxy jaduhn nmäbójcäm nebiä Abraham jecy miäbøjquiän, jaduhn quiähxø'øgy coo ja'a Abraham hajxy nhøjxhájtäm ndecyhájtäm. ¹²Højts judíoshajxy, højtsä Abraham jecy nhaphajt ndeedyhajt. Jaaya'ay jaduhn pädaactsohnä hawa'adstuum je'eguiøxpä coo jaduhn miäbøjcy coo ja'a Dios yajtøjiaty waambaty hänajty tøø quiapxy tøø miädia agy. Tøyhajt jaduhn. Højts judíos, jaduhn højts nyajcircuncidarhaty nebiä Abraham jecy yajcircuncidarhajtiän. Pero tǿøyyämä Abraham ja'a Dios ja'a miädia agy hänajty miäbøjcä, cahnä hänajty yajcircuncidarhaty. Højts judíos, højts jaduhn mäbøjpä, jaanä jaduhn højts nmäbøjpä nebiä Abraham jecy miäbøjquiän. Jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo højtsä Abraham jecy nhøjxhajty ndecyhajty, coo højts jaduhn nmäbøcy, højts judíos.

13 Jéquiänä Dios ja'a Abraham ñämaayy cooc hänajty yaa miähane'ema'añ hädaa yaabä naaxwiin näguipxy møødä yhap møødä yhoc. Ja'a Dios jaduhn mänaan. Paadiä Abraham jaduhn ñämaayyä je'eguiøxpä coo ja'a Abraham ja'a Dios miädia'agy hajxy miäbøjcä, ca'a jie'eguiøxpä cooc tyijy ja'a Abraham jia cudiuuñ nebiaty hänajty tøø yhane'emyii. Pero coo ja'a Abraham jaduhn miäbøjcy coo ja'a Dios yajtøjiaty waambaty hänajty tøø quiapxy tøø

miädia'agy, paadiä Abraham jaduhn ñämaayyä coo ja'a Abrahamhajxy hänajty yaa miähane'ema'añ hädaa yaabä naaxwiin, møødä yhaphajxy, møødä yhoc-hajxy. 14 Haa ca'a, jaduhnä Dios miänaañ cooc hajxy yaa miähane'ema'añ hädaa yaabä naaxwiin pønjaty jaduhn mäbøjp coo ja'a Dios yajtøjiaty waambaty hänajty tøø miäna'añ. Jaduhn miädia agytiägø øy coo ja'a Dios ja'a hoybä weenbä hajxy xmio'owáanäm je'eguiøxpä coo hajxy jaduhn nmäbøjcäm. Pero coo ja'a hoybä weenbä hajxy häxøpy nbáatäm je'eguiøxpä coo ja'a jecymiädia'agy hajxy hoy ngudiúunäm, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, cab jaduhn cu choobaaty coo ja'a Dios hajxy jaduhn tøø xñämáayyäm coogä mayhajt hänajty tiuna'añ coo ja'a hoybä weenbä hajxy xmio'owáanäm. Ni jaduhn cu quia'a tsoobaaty coo højts cu nmäbójcäm coo ja'a Dios jaduhn yajtøjiaty waambaty tøø quiapxy tøø miädia agy. 15 Hix, cabä jecymiädia agy hajxy hoy ngudiúunäm, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Coo hajxy jaduhn nga'a cudiúunäm, paady hajxy ngädiéhyyäm. Y paady jaduhn yhahixø'øy coo hajxy ngumädóowämät. Pero pønjaty ja'a jecymiädia'agy tøø quia'a mädoy, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, cab hajxy jaduhn quiumädowa'añ, hoy hajxy tøø quia'a jagä tuñ nebiä Moisés jecy yhanehmiän.

16 Coo ja'a Abraham jaduhn jecy miäbøjcä ja'a Dios miädia'agy coo ñämaayyä coogä Abrahamhajxy Romanos 4 352

hänajty yaa miähane'ema'añ hädaa yaabä naaxwiin, møødä yhap møødä vhoc-haixy, paadiä tøyhait hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios ja'a hoybä weenbä hajxy nägøxiä xmio'owáanäm nä'ä mayhajt, coo ja'a Abraham hajxy nbamäbøjcämät coo ja'a Dios yajtøjiaty waambaty tøø miäna'añ, møød højts judíos, møød mijts ca'a judíospä. Coo ja'a Abraham hajxy jaduhn nbamäbøjcämät, jaduhn mäwiin hajxy nägøxiä xyajmäbáatäm nebiä Abraham hajxy xyhaphájtäm xyhoc-hájtäm. Jaduhn quiähxø'øgy coo ja'a Abraham hajxy nhøjxhájtäm ndecyhájtäm. ¹⁷Hix, jaduhn jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia aguian cooc ja a Dios ja'a Abraham piädaacy coo ja'a jäya'ayhajxy mayhagajptpä yhaphat yhoc-hadøøjät ja'a Abraham. Y miäbøjc ja'a Abraham jaduhn coo jaduhn ñämaayyä coogä tio'oxiøjc hänajty quio'na'awa'añ, hoy hajxy hänajty tøø jia miäjaanä. Paadiä Abraham jaduhn miäbøjcy, ñajuøøby hänajty jaduhn coo ja'a Dios mäjaa miøødä coo ja'a ho'oguiäya'ay yagjujypiøjtägátsät, y coo mäjaa miøødäbä coo ja'a jäya'ay quiunúu'xät ja'a hajxy hänajty ca'a miimb ca'a cahbnä. Y coo ja'a Abraham hajxy jaduhn nbamäbøjcäm, jaduhn mäwiin hajxy nmäbáatäm nebiä Abraham hajxy xyhaphájtäm xyhoc-hájtäm. Jaduhn quiähxø'øgy coo ja'a Abraham hajxy nhøjxhájtäm ndecyhájtäm.

¹⁸⁻²¹Coo ja'a Dios ja'a Abraham jaduh<u>n</u> jecy ñämaayy coogä mayhagajptpä-jäya'ayhajxy hänajty

yhaphada'añ tieedyhada'añ ja'a Abraham, tøø ja'a Abrahamhajxy hänajty miäjaanä møødä tio'oxiøjc. Mägo'x-jomøjtä Abraham hänajty miøødä. Y ja'a tio'oxiøjc, ja'a Sarahajpä, cahnä hänajty ñä'ägädä huungpaadyñä, hoyyä jomøjt hänajty tøø jia nøcxnä coo yhuungpáadät. Pero cabä Abraham jaduhn ñä'ägädä møjpädaacy coo hajxy hänajty tøø miäjaanä. Hamuumdu'jootä Abraham jaduhn miäbøjcy nägø'ø nädecypiä neby hänajty tøø ñäma'ayiijän ja'a Diósäm coog hänajty jäya'ay may yhaphat yhoc-hada'añii. Paady jaduhn tiøjiajty. Jaduhn jim myiimbä cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän cooc ja'a Abraham yhap yhoc-hajxy hänajty jiaanch tehm miayø'øwa'añ. Paadiä Abraham jaduhn miäbøjcy, ñajuøøby hänajty jaduhn coo ja'a Dios mäjaa miøødä coo jaduhn yajtøjiádät waambaty hänajty tøø quiapxy tøø miädia'agy. Mänitä Abraham ja'a Dios jaduhn miøjpädaacy jiaanchpädaacy. ²²Coo ja'a Abraham jaduhn miäbøjcy, paady hawa'adstuum piädaacä.

²³ Jaduhn jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän coo ja'a Abraham piädaacä hawa'adstuum je'eguiøxpä coo ja'a Dios miädia'agy miäbøjcäxä coogä Dios yajtøjiaty waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy. ²⁴ Jaanä jaduhn højtsä Diosmädia'agy xñänømämbä. Coo ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy jaduhn nmäbøjcämbät, jaduhnä Dios hajxy xpiädáacämbät hawa'adstuum, je'eguiøxpä coo ja'a Dios ja'a Jesucristo

353 Romanos 4, 5

yagjujypiøjtägajch. Ja'a Jesucristo, je'e hajxy nWiindsønhájtäm.

²⁵ Jaaya'ay jaduhn nähdujcä coo hajxy xñähho'túutäm. Jaduhnä nbojphájtäm ja'a ngädieeyhájtäm hajxy xyajnähwáatsäm. Y coo ja'a Jesucristo jaduhn yagjujypiøjtägajtsä, jaduhn hajxy nmähmøøyyänä hawa'adstuum.

Hoorä, coo hajxy nmäbøjcäm coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, paadiä Dios hajxy tøø xyajnähwáatsäm ja'a nbojphájtäm ja'a ngädieeyhájtäm. Paady hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum. Jootcujcä Dios hajxy jaduhn xmiøødhíjtäm. ²Coo ja'a Jesucristo hajxy jaduhn tøø xñähho'túutäm, coo je'e jiujypiøjtägajch, paadiä Dios hajxy xquiumáayyänä. Paady hajxy nxoondáacäm. Y coo jaa tøyhajt hajxy jaduhn nmøødhájtäm coo ja'a Dios hajxy jim xyajnøcxáanäm maa ja'a wyiinduumän, paady hajxy jootcujc nhíjtäm. 3-4 Jaanä jaduhnduhmbä, xoondáacäm hajxy hädaa yaabä naaxwiin, hoy hajxy yaa nja tsaachpójcam. Coo hajxy nmee'xtújcämät, jaduhnä Diosmädia'agy hajxy hoy ngudiúunämät. Y coo hajxy jaduhn hoy ngudiúunämät, jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhadáanäm coo ja'a Dios hajxy jim xyajnøcxáanäm maa ja'a wyiinduumän. Coo hajxy jaduhn nnajuóøyyäm coo hajxy jim xyajnøcxáanäm, paady hajxy yaa nxoondáacäm, hoy hajxy yaa nja tsaachpójcam. 5Coo ja'a Dios jaduhn miäna'añ coog hajxy jim xyajnøcxáanäm maa ja'a wyiinduumän, yejpiä Dios ja'a

tøyhajt jaduhn. Cab hajxy jaduhn xwyiinhøhnäm. Hix, tøø ja'a Dioshespíritu hajxy xyhadägøøyy xjioottägøøyyäm. Jaduhn hajxy xyajnajuøøyyäm coo hajxy xjiaanch tehm chójcäm hamuumdu'joot.

⁶Coo ja'a Dios yajnähdijy coo hänajty tøø yhabaatnä, mänitä Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm. Jaduhnä nbojhájtämä ngädieeyhájtäm hajxy xyajnähwáatsäm. Cab hajxy hänajty hoy nnähwa'adsáanäm hamdsoo je'eguiøxpä coo hajxy hänajty ngahwiindøyhájtäm. ⁷Hix, caj miich pøn xchoj nähho'tú'udät, hoy miich hänajty mja hojiäya'ayhaty. ⁸Pero ja'a Dios hajxy xjiaančh tehm chójcäm, paadiä Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm, hoy hajxy hänajty nja cuboj nja cugädieeyhájtäm. 9Hoorä, coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, coo ja'a Dios hajxy tøø xpiädáacäm hawa'adstuum, jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios hajxy xquia'a yajcumädowáanäm. ¹⁰Coo hajxy hijty cøxypänejpiä njäya'ayhájtäm, jaduhn mäwiin hijty piaady néjjiäm coo ja'a Dios hajxy hijty nmädsiphájtäm. Pero coo ja'a yHuung Jesucristo hajxy hoy tøø xñähho'túutäm, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä, paady cabä Dios hajxy nmädsiphájtänä. Hoyyä Dios hajxy xyhuunghájtänä. Tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdiä Dios hajxy nmøødhíjtänä. Y coo ja'a Jesucristo jiujypiøjtägajch, coo jim ñøcxtägajch maa ja'a Tieediän, jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo hajxy jim xyajnøcxáanämbä. ¹¹ Jaduhnä tøyhajt hajxy

Romanos 5 354

nmøødhájtämbä coo ja'a Dios hajxy xquiumáayyänä. Paady hajxy jaduhn xquiumáayyänä coo ja'a Jesucristo ja'a nbojpä ngädieey hajxy tøø xyajnähwáatsäm. Tsøcxä hajxy jaduhn xoondáacäm.

¹²Hoorä, tu'jäya'ay jecy quia'a cudiuundsohñ neby hänajty tøø yhane'emyiijän ja'a Diósäm. Ja'a Adánhøch jaduhn nnänøømby, ja'a hajxy jecy nhaphájtäm ndeedyhájtäm. Jaduhnä pojpä cädieey yaa chohndaacy hädaa yaabä naaxwiin. Y coo ja'a Adán jaduhn jecy quiädiehy, paady jaduhn yhuuc ho'tsohmbä. Y coo ja'a Adán hajxy jaduhn jecy nhaphájtäm ndeedyhájtäm nägøxiä, paady hajxy nbagädiéhyyäm, paady hajxy nbahó'cäm. 13-14 Høxtä jecyjiäya'abiaady hajxy haxøøg jiäya'ayhajty, paady hajxy nägøxiä yho'cy, hoyyä Moisés hänajty quia'a jagä miññä, quia'a jagä ca'ayñä, hoyyä Dios hänajty quia'a jagä hane'emyñä coo ja'a jäya'ayhajxy hoy jiäya'ayhádät nebiä Moisés jecy quiujahyyän, hoy hajxy hänajty quia'a jagä pagädiehbiä nebiä Adán hänajty tøø quiädieeyän. Hoyyä Dios hänajty quia'a jagä hane'emyñä coo ja'a jäya'ayhajxy hoy jiäya'ayhádät, nägøxiä jäya'ayä pojpä cädieey hajxy hänajty miøødä. Y ja'a Adán, jaduhn je'e jecy ñämaayyä cooc hänajty yho'oga'añ, pø cab hänajty jaduhn quiudiuna'añ nebiä Dios hänajty tøø yhane'emiän. Y coo ja'a Moisés jaduhn cujecy quiujahy nebiatiä Dios hänajty tøø yhane'emiän, jaduhnä jäya'ayhajxy nägøxiä ñämáayyäbä coogä Adán hajxy

hänajty nägøxiä piaho'ogaambä, pø cab hajxy hänajty quiudiuna'añ nebiä Dios hänajty tøø yhane'emiän. Ja'a jecyjiäya'ayhajxy hänajty jiibä, cahnä Moisés hänajty quiujaayñä nebiatiä Dios hänajty tøø yhane'emy, cab hajxy hänajty jaduhn nämay ñajuø'øy coo hajxy hänajty yho'oga'añ, pø haxøøg hajxy hänajty jiäya'ayhaty.

¹⁵Coo ja'a Adán ja'a Dios miädia'agy jaduhn jecy quia'a cudiuunä, paady hajxy nägøxiä nhó'cäm. Pero coo ja'a Jesucristo ja'a Tieediä miädia'agy jaduhn quiudiuunä, paady hajxy nnähwaats nguhwáatsäm. Coo ja'a Jesucristo hajxy jaduhn hoy xñähho'túutäm, paadiä Dios hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum. Møjmayhajtä Dios jaduhn tiuun maa højtshájtäm, pønjatiä miädia'agy tøø miäbøjcä ja'a Jesucristocøxpä. Paady hajxy jim xyajnøcxáanäm maa ja'a wyiinduumän. ¹⁶Coo ja'a Jesucristo hajxy hoy tøø xñähho'túutäm, jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a nbojpä ngädieey hajxy jaduhn xyajnähwáatsäm nägøxiä, pønjaty tøø miäbøcy ja'a Jesucristocøxpä. Paadiä Dios hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum. Paady hajxy jim xyajnøcxáanäm maa ja'a wyiinduumän. ¹⁷ Jaduhnds je'e, coo ja'a Adán ja'a Dios miädia'agy jecy quia'a cudiuunä, paady hijty yhawiinmatsä coo ja'a Dios hajxy xpiädáacämät haxøøgtuum. Pero tøø ja'a Jesucristo hajxy xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm. Møjmayhajtä Dios jaduhn tiuun. Paadiä Dios hajxy xquia'a päda'agáanäm haxøøgtuum,

355 Romanos 5, 6

pønjaty hawa'adstuum. Y paady højtsä hoyhajtä weenhajt yaa nbaadáanäm hädaa yaabä naaxwiin je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xyajnähwaats tøø xyajcuhwáatsäm.

¹⁸⁻¹⁹Mänaa ja'a Jesucristo yaa yhitiän hädaa yaabä naaxwiin, ca'xiä Tieediä miädia'agy quiudiuunä mäduhñtiä yaa yhijty. Y coo hajxy jaduhn xñähho'túutäm, ja'a Tieediä miädia'agy jaduhn quiudiuunä. Jaduhn hajxy xyajnähwáatsäm. Coo hajxy jaduhn nmäbøjcämät coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xjiaanch nähho'túutäm, mänitä Dios hajxy xpiädáacämät hawa'adstuum. Hoorä, ja'a Adán, haxøøg je'e jecy jiäya'ayhajty. Cabä Adán ja'a Dios miädia'agy jecy ñä'ägädä cudiuunä. Y coo ja'a Adán hajxy jecy nhaphájtäm ndeedyhájtäm, paadiä Dios miädia'agy hajxy nga'a nä'ägädä cudiunáanamba. Coo hajxy jaduhn nga'a cudiunáanam, paady hijty yhawiinmatsä coo ja'a Dios hajxy jiiby cu xpiädáacäm haxøøgtuum. Pero coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, paady hajxy jim xyajnøcxáanäm Dioswiinduum. Jaduhnä Dios mayhajt møj jiaanch tehm tiuuñ maa højtshájtäm.

yhanehmy coo ja'a Dios jecy yhanehmy coo ja'a jäya'ayhajxy hoy jiäya'ayhádät, mänitä Moisés jaduhn quiujahy. Y coo ja'a nocy hajxy ngápxämät, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, jaduhn hajxy nnajuøøyyämät coo hajxy njaanch cädiéhyyäm. Hoy hajxy jaduhn nja najuøøyyäm, cab hajxy nmäbøjcäm. Pero xjiaanch tehm ñäxúu'tsämä

Dios. Paadiä møjmayhajt jiaanch tehm tiuum maa højtshájtäm. Jaduhnds je'e, coo hajxy ngädiéhyyäm, paady hajxy nhó'cäm. Pero coo ja'a Dios hajxy xñäxúu'tsäm, paadiä Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. Jaduhnä Dios hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum. Mänit hajxy xyagjugyhadáanäm cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhatiän.

Cab jaduhn ñä'ägädä hahixø'øy coo hajxy nmänáanämät: "Tsøg hajxy cädiéhyyäm tehngajnä. Haa ca'a, tehngajnä Dios hajxy xñäxuudsáanäm." ²Caj pues, cab jaduhn yhahixø'øy coo hajxy tehngajnä ngädiéhyyämät. Haa ca'a, tøø ja'a pojpä cädieey hajxy nnajtshixøøyyänä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø nmäbőjcäm ja'a Jesucristocøxpä. 3-5 Tøgä cab hajxy mnajuø'øyä coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhíjtäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy coo hajxy tøø nnäbéjtäm ja'a Jesucristocøxpä. Y coo hajxy jaduhn tøø nnäbéjtäm ja'a Jesucristocøxpä, jaduhn mäwiin piaady néjjiämä Jesucristo hajxy häxøpy näguipxy tøø nmøødhó'cäm. Jaanä jaduhn mäwiin piaatpä néjjiämä Jesucristo hajxy häxøpy näguipxy tøø nmøødnaaxtägøøyyäm. Coo ja'a pojpä cädieey hajxy tøø nnajtshixøøyyänä, jaduhn miädia'agytiägø'øy coo hajxy jaduhn ween nga'a jatcøøyyänä haxøøg. Y coo ja'a Dios ja'a Jesucristo yagjujypiøjtägajch ja'a miäjaahaam, mänitä Jesucristo

Romanos 6 356

jugyhajt hawiinjemybiä miøødhajty. Jaanä jaduhn højtshájtämbä, coo hajxy nnäbéjtäm, jaduhn mäwiin piaady néjjiämä Jesucristo hajxy häxøpy näguipxy tøø nmøødjujypiøjtägájtsäm. Paadiä jugyhajt hajxy hawiinjemybiä nmøødhájtämbä. Tøyhajt jaduhn. Jaduhnä hojiootä howyiinmahñdy hajxy nmøødhájtämät. Jaduhn miädia 'agytiägø' øy coo ja 'a Dios hajxy xyagjugyhadáanäm cøjxta'axiøø neby je'e jiugyhatiän. ⁶Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm cruzcøxp, mänitä nhaxøgwiinmahndyhajxy quiuhdägóoyyänä nebiä haxøøgwiinmahñdy hajxy nägøxiä hijty nmøødhájtäm. Coo ja'a nhaxøøgwiinmahñdyhajxy jaduhn quiuhdägóoyyänä, paadiä Jesucristo hajxy nmøødhíjtänä tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Paady hajxy jaduhn tøø xñähho'túutäm, jaduhnä nhaxøøgwiinmahñdyhajxy jaduhn quiuhdägóoyyänä. Jaduhnä njoot hajxy nga'a pädáacänät maa ja'a haxøøgpän. ⁷Pønä Jesucristo hänajty møødhijp tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy mänaa ja'a Jesucristo yho'oguiän, cabä jioot piädaacnä maa ja'a haxøøgpän. ⁸Coo hajxy nmäbøjcäm coo ja'a Jesucristo hajxy jaduhn tøø xñähho'túutäm møød coo jadähooc jiujypiøjcy, jaduhn mäwiin miäbaady néjjiäm coo ja'a Jesucristo hajxy häxøpy näguipxy tøø nmøødjujypiøjcäm. Paady hajxy jaduhn njugyhadáanäm cøjxta'axiøø neby je'e jiugyhatiän. ⁹Coo ja'a Jesucristo jiujypiøjtägajch, cab jaduhn mänaa yho'tägatsaannä.

Homiänaaxøøjä homiänaadsuujä jiugyhada'añ. Tøyhajt jaduhn. ¹⁰Hix, tähoocnähho'tu'utiä ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm. Jaduhnä nbojpä ngädieey hajxy tøø xyajnähwáatsäm. Y coo ja'a Jesucristo tøø jiujypiøjtägajtsnä, paady homiänaaxøøjä homiänaadsuujä ja'a Dios miøødhidaannä. 11 Jaanä jaduhn højtshájtämbä, coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhíjtänä tu'ugmädia'agy, tsøg hajxy jahmiejtstáacäm coo ja'a nhaxøøgwiinmahñdyhajxy tøø quiuhdägóoyyänä. Jaduhn hajxy tsøc jahmiejtstáacämbä coo hawiinjemybiä jugyhajt hajxy nmøødhájtänä nebiä Jesucristo hänajty miøødhatiän mänaa jiujypiøjtägachän. Paadiä Dios hajxy nmøødhíjtämbä tu'ugmädia'agy.

¹²Cab hajxy cøxypänejpiä tsøc jatcóøyyänä. Cabä njootä ngopc hajxy nbädáacänät maa ja'a haxøøgpän. 13 Cabä ngø ø ndecy hajxy nyaghanájxänät, ni ja'a nhaawhájtäm. Tsøgä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot cudiúunäm. Coo ja'a Jesucristo hajxy hänajty nmøødhíjtäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy mänaa yho'oguiän, møød mänaa jiujypiøjtägachän, paadiä Dios hajxy nmøødhíjtänä tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. 14-15 Paadiä Dios hajxy xquiumáayyäm coo mayhajt tøø tiuñ maa højtshájtäm, ca'a jie'eguiøxpä coo ja'a mädia'agy hajxy nja wi'i quiudiunáanäm, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Coo ja'a Dios mayhajt jaduhn tiuuñ maa højtshájtäm, je'ec'h jaduhn nnänøømby coo hajxy

xyajnähwaats, coo hajxy xyajcuhwáatsäm. Hoyyä Dios mayhajt jaduhn tiuuñ maa højtshájtäm, cab jaduhn ñä'ägä hahixø'øy coo hajxy haxøøg njatcóøyyämät tehngajnä. ¹⁶Tsøg hajxy paquiä mädiáacäm neby hajxy yaa nguhdujthájtäm hädaa yaabä naaxwiin. Jaduhnä cuhdujt hajxy nmøødhájtäm coo hajxy nwiimbíiwämät pøn jaduhn nmädunáanäm. Y jaduhn hajxy ngudiúunäm nebiatiä nwiindsønhájtäm hajxy xyhanéhmäm. Jaanä jaduhnä cuhdujt hajxy nmøødhájtämbä coo hajxy nwiimbíiwämät mädyii hajxy nyajtunáanäm, ja'a Diosmädia'agy, o ja'a nhaxøøgwiinmahñdyhájtäm. Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nyajtúunämät, mänitä Dios hajxy jaduhn xquiumáayyämät. Pero coo ja'a nhaxøøgwiinmahñdy hajxy nyajtúunämät, cabä Dios hajxy jaduhn nmøødhíjtämät tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Mänitä Dios hajxy xpiädáacämät haxøøgtuum. Tøyhajt jaduhn. 17 Dioscujú uyäp ja'a Dios coo mijtsä Diosmädia'agy hamuumdu'joot myajtuunnä neby hajxy tøø mmäbøquiän. Cahnä Diosmädia agy hajxy mmädoyñä, haxøøg hajxy hijty mjäya'ayhaty. ¹⁸Coo mijts tøø mmäbøcy coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, paadiä mhaxøøgwiinmahñdy hajxy tøø mnajtshixøøñä. Tøø ja'a mjoot hajxy mbäda'agy coo hajxy hamuumdu'joot mhojiäya'ayhájnät. ¹⁹(Páadyhøch jaduhn nmädia'agy neby hajxy yaa nguhdujthájtäm hädaa yaabä naaxwiin, jaduhn hajxy hoy mwiinjuø'øwät. Cab hajxy jaduhyyä hoy mwiinjuø'øwa'añ.) Hijty, jaanch tehm yhaxøøgjaty hajxy hijty mjäya'ayhaty. Cøxypänejpiä hajxy hijty mjaanch tehm jiatcø'øy. Maas hanaxiä hajxy hänajty mjatcø'øwa'añ tehngajnä. Pero tøø ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbøjnä ja'a Jesucristocøxpä, paadiä Diosmädia'agy hajxy myajtúunnät nägø'ø nädecypiä.

²⁰Coo ja'a mhaxøøgwiinmahñdy hajxy hijty myajtuñ, cabä mjoothajxy hijty chocy coo hajxy hoy mjäya'ayhádät. Coo hajxy häxøpy tøø mhojiäya'ayhaty, tøø ja'a Dios hajxy häxøpy xquiumay. ²¹Hochähdiuunnä hajxy hijty mjatcø'øy. Cabä tii hoybä hajxy hijty mbaady. Haxøøgtuum hajxy hijty mnä'ägädä häda'aga'añ. ²²Paadiä Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, coo ja'a mhaxøøgwiinmahñdy hajxy jaduhn mnajtshixó'øwät. Tøyhajt jaduhn. Paadiä Jesucristo hajxy mmøødhijnä tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Coo ja'a mjoot hajxy hamuumdu'joot tøø mbäda'agy coo ja'a Dios hajxy mmøødtuna'añ, paadiä hoyhajtä weenhajt hajxy mbaada'añ. Jaduhn miädia agytiägø øy, coo mijtsä Dios hoyhäna'c xyagjada'añ nebiä Jesucristo yhoyhäna'c-hatiän, paadiä Dios hajxy xyagjugyhada'añ cøjxta'axiøø neby je'e jiugyhatiän. ²³Coo hajxy cøxypänejpiä njatcóøyyämät, cabä Dios hajxy jaduhn nmøødhíjtämät tu'ugmädia'agy, møød haxøøgtuum hajxy nhädáacämät. Pero tøø ja'a Dios mayhajt tiuñ coo ja'a yHuung hajxy yaa tøø

Romanos 6, 7 358

xyajnäguéjxäm, ja'a Jesucristo, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. Hoyyä Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. Jaduhnä Dios hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum. Coo hajxy jaduhn nmäbøjcämät, mänitä Dios hajxy xyagjugyhájtämät cøjxta'axiøø neby je'e jiugyhatiän.

Mägu'ughajpädøjc, mnajuøøby hajxy jaduhn nebiä cuhdujt yaa myiñ hädaa yaabä naaxwiin. Ja'a häna'c-hajxy møjcuhdujtmøødpä, ja'a häna'c hajxy jaduhn xyhanéhmäm mäduhntiä hajxy yaa njugyhájtäm, túhmäts. Pero coo hajxy nhó'cänä, cab hajxy jaduhn xyhanéhmänä. ²⁻³Høxtahmdsä to'oxiøjc ja'a ya'adiøjcmøødpä, jaduhnä cuhdujt myin coo hajxy ñimiøødtsäna'awøøjät mäduhñtiä hajxy nämetsc jiugyhaty. Hoorä, coo ja'a to'oxiøjc wiingya'adiøjc miøødtsäná'awät, y je'enä ñihyhap jiugyhatyñä, haxøøgä to'oxiøjc jaduhn jiatcó'øwät. Hix, cabä cuhdujt jaduhn myiñ coo jaduhn jiatcø'øwät. Pero coodsä ñihyhap yhó'ogät, mänitä quixy cuhdujt jaduhn ñejpiä.

⁴Hoorä, mägu'ughajpädøjc, coo mijtsä Jesucristo hänajty mmøødhity tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy mänaa yho'oguiän, paadiä jecymiädia'agy hajxy xquia'a hanehmnä, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Jaanä jaduhnduhmbä, tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdiä Jesucristo hajxy hänajty mmøødhíjtäbä mänaa jiujypiøjtägachän. Tøø ja'a mjoot hajxy mbäda'agy coo jaaya'ay

hajxy mmøødtúnät. Jaduhnä Dios hajxy mmøødtúumbät. 5Cahnä hajxy hänajty nmäbøjcäm coo ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm, jaduhnä njoot hajxy hänajty nnä'ägädä pädáacäm coo hajxy hänajty jaduhn njatcø'øwáanäm hoñejpiä. Paady hajxy hijty nhäda'agáanäm jiiby møjcu'uhaam. Jaanch tehm yhaxøøg hajxy hänajty nwiinmahñdyhájtäm. Hoyyä mädia'agy hajxy hänajty nja mädóowäm, ja'a Dios ja'a Moisés jecy ñajtscapxóøyyäbä, cab hajxy hänajty nyajtunáanäm. 6Cahnä Diosmädia'agy hajxy hänajty nmäbőjcäm ja'a Jesucristocøxpä, tehngajnä ja'a jecymiädia'agy hajxy hänajty nja wi'i quiudiunáanäm, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Jadúhnäc tyijy hajxy hänajty nnähwa'adsáanäm. Pero coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, paadiä jecymiädia'agy jaduhmbä xquia'a hanéhmnä. Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xyajnähwáatsäm, jaduhn hajxy xyagjugyhadáanäm cøjxta'axiøø neby jaaya'ay jiugyhatiän. Y xpiuhbéjtämä Dioshespíritu hajxy nebiä Dios hajxy hoy nmøødtúunämät.

7-9 Cáhnøchä jecymiädia'agy hänajty nmädoyñä, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, cábøch hänajty nnajuø'øy cooch hänajty hoy nga'a jäya'ayhaty. Pero cooch jecymiädia'agy jaduhn nwiinjuøøñä, páadyhøch nnajuøøñä cooch cøxypänejpiä njatcø'øy hoñejpiä. Coochä haxøøgwiinmahñdy jaduhn njaanch tehm miøødä, páadyhøchä njoot hijty chocy

cooch cøxypänejpiä njatcø'øwät hoñejpiä nebiatiä jecymiädia agy hajxy xjia hanéhmäm coo hajxy nga'a jatcóøyyämät, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Y coocha jecymiadia agy jaduhn nmädoy, maas hanáxiøch cøxypänejpiä njaac jatcø'øy tehngajnä. Páadyhøčhä tøyhajt nmøødä cooch hijty nga'awa'añ haxøøgtuum. 10 Hóyhøch ndijy jaduhn ngudiuna'añ ja'a jecymiädia agy, ja a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Y cooch häxøpy hoy ngudiuñ, hawa'adstúumhøchä Dios cu xpiädaacy. Pero cábøchä jecymiädia'agy jaduhn hoy nnä'ägädä cudiuna'añ, páadyhøch hawiinmats nhädá'agät haxøøgtuum. 11 Hoy ndíjyhøchä jecymiädia agy hänajty nyajtuna'añ, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Jaduhn ndíjyhøchä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt xmio'owa'añ. Pero cábøchä tøyhajt hänajty nnä'ägä møødä. Coocha haxøggwiinmahñdy hänajty nmøødä, páadyhøchä jecymiädia'agy hänajty hoy nga'a yajtuñ, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Páadyhøch hänajty nga'awa'añ haxøøgtuum.

¹²Ja'a jecymiädia'agy ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, je'e hajxy xyhanéhmäm coo hajxy hoy njäya'ayhájtämät. Jaduhn miädia'agy neby hajxy hoy njäya'ayhájtämät. Xyajnajuóøyyäm hajxy jaduhn coo ja'a Dios howyiinmahñdy jiaanch tehm miøodä. ¹³Paadiä jecymiädia'agy jaduhn yhoyyä, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Pero

hóyhøch hänajty tøø nja mädoy, tehngájnøch hänajty haxøøg nwi'i jiäya'ayhatyñä. Páadyhøch hijty jiiby nga'awa'añ haxøøgtuum. Hix, cábøchä nwiinmahñdy hänajty yhoyyä. Y coochä jecymiädia'agy jaduhn nmädooyy, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, maas hanáxiøch hänajty haxøøg njatcø'øwa'añ.

¹⁴Jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a jecymiädia'agy hajxy xyhawáanam coo ja'a Dios howyiinmahñdy jiaanch tehm miøødä. Jaanä jaduhn hajxy xyhawáanämbä coo Dios ja'a jioot chocy coo hajxy hoy njäya'ayhájtämät. Pero højts, cab højts hoy nnä'ägädä jäya'ayhájtäm, je'eguiøxpä coo højts hädaa yaabä naaxwiimbä wiinmahndy nmøødhájtäm. Hamdsoojoot hajxy jaduhn haxøøg njatcóøyyäm. ¹⁵ Jaduhnä njoothajxy jia wi'i chójcäm coo hajxy hoy njäya'ayhájtämät, pero cab hajxy nnä'ägädä jadáanäm hojiäya'ayhat. Pätiidä hajxy jaduhn coo nga'a jadáanäm. Cøxypänejpiä hajxy nwi'i jiatcóøyyäm, hoy hajxy nja najuóøyyäm coo jaduhn yhaxøøgä. ¹⁶Nnajuǿøyyäm hajxy jaduhn coo ja'a jecymiädia'agy yhoyyä, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Jaduhnä njoothajxy jia tsójcäm coo hajxy ngudiúunämät nebiatiä jecymiädia agy hajxy xyhanéhmäm. Pero cab hajxy hoy nnä'ägädä cudiunáanäm. ¹⁷Pero, ca'a yhamdsoojoot hajxy jaduhn haxøøg njatcøøyyäm. Ja'a nhaxøøgwiinmahñdy hajxy jaduhn xyagjatcóøyyäm haxøøg. 18-19 Cabä Diosmädia agy hajxy

Romanos 7, 8 360

hoy ngudiunáanam hamdsoojoot, hoyyä njoothajxy jia tsójcäm coo hajxy ngudiúunämät. Haxøøg hajxy njatcøøyyäm, hoyyä njoothajxy jaduhn quia'a jagä tsójcäm coo hajxy jaduhn njatcøøyyämät.

²⁰⁻²¹Hix, ja'a nhaxøøgwiinmahñdy hajxy haxøøg xyagjatcøøyyäm, ca'a yhamdsoojootä. ²² Jaduhnä Diosmädia'agy hajxy xyhanéhmäm nebiaty hajxy hoy njäya'ayhájtämät. Njoodóotyhøch ngopcóotyhøch jaduhn njuø'øy coo ja'a Diosmädia'agy jiaanch tehm yhoyyä. ²³Nnajuøøbiøch jaduhn coocha haxøggwiinmahndy njaanch tehm miøødä. Páadyhøchä howyiinmahñdy hoy nga'a nä'ägädä yajtuna'añ. Hix, ja'a nhaxøøgwiinmáhñdyhøch haxøøg xyagjäya'ayhajp. Y cábøch hoy nnä'ägädä najtshixø'øwa'añ.

²⁴Cooch häxøpy pøn hoy xquia'a yajnähwa'adsa'añ ja'a nhaxøøgwiinmáhñdyhøch, cábøčhä Dios häxøpy hoy nmøødhida'añ tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Jíibyhøch häxøpy nhäda'aga'añ møjcu'uhaam. Jaanch tehm yhoñäxúu'tsnøch häxøpy nhity. ²⁵Pero nmóobiøchä Dios Dioscujú'uyäp coochä Jesucristo tøø xyajnähwa'ach, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. Páadyhøchä Diosmädia agy hoy nyajtuna añ ja'a nhowyiinmahñdyháamhøch, hóyhøchä haxøøgwiinmahñdy nja møødnä. Je'ech tähoocjaty haxøøg xyagjatcøøby.

Hoorä, hawa'adstuum hajxy nmähmøøyyänä coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhíjtäm tu'ugmädia'agy. Jaduhn hajxy

ngudiúunäm nebiä Diosmädia'agy hajxy xyhanéhmäm. Cab hajxy cøxypänejpiä njatcøøyyänä. ²Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, paady hajxy xmiøødhíjtäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Paadiä Dioshespíritu hajxy xyagjugyhadáanäm cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhatiän. Paadiä Dios hajxy tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy xmiøødhidáanäm homiänaajä. Coo ja'a Jesucristo ja'a nhaxøøgwiinmahñdy hajxy tøø xyajnähwáatsäm, paady hajxy jiiby nga'a häda'agáanänä haxøøgtuum. 3-4Coo ja'a Dios ja'a yHuung yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin, jaduhn yaa jiäya'ayhajty neby højtshájtäm. Jesucristo je'e. Pero cabä Jesucristo haxøøg jiäya'ayhajty neby højtshájtäm. Mänitä Jesucristo hajxy xñähho'túutäm. Hoyyä Jesucristo ja'a jecymiädia'agy quiudiuuñ, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Pero højtshájtäm, cab hajxy jaduhn ngudiúunäm. Paady jaduhn yhahixø'øy coo hajxy ngumädóowämät. Coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, quiumädoow je'e ja'a højtscøxphájtäm jaduhn. Paadiä jecymiädia agy hajxy xquia a hanéhmänä, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Ja'a Dioshespíritu hajxy xpiuhbéjtänä coo ja'a Dios hajxy xmiøødhíjtämät tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Jaduhn hajxy xpiuhbéjtämbä coo hajxy haxøøg nga'a jäya'ayhájtänät.

⁵Y coo ja'a Dioshespíritu hajxy jaduhn xpiuhbéjtäm, paady hajxy nxiictaac nmädiaactáacäm nebiä

Diosmädia'agy hajxy maas hoy nyajtúunämät. Pero ja'a jäya'ay ja'a Dioshespíritu ja'a miädia'agy hajxy ca'a cudiunáanäbä, jaduhn hajxy xyiicta'agy miädiaacta'agy nebiä yhamdsoo wiinmahñdy hajxy yajtuñ. ⁶Pøn jaduhn xiictaacp mädiaactaacp nebiä Dioshespíritu ja'a miädia'agy maas hoy miäbójcät, je'e ja'a Dios jaduhn miøødhijpy tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Je'eduhn nøcxaamb Dioswiinduum. Jootcujc je'e jim yhida'añ møødä Dios. Pero pønä yhamdsoo wiinmahñdy wi'i yajtunaamb, ja'a Dios ja'a miädsip je'eduhn. Haxøøgtuum je'eduhn ñä'ägä häda'aga'añ, 7-8 je'eguiøxpä coo ja'a Dios miädsiphaty. Cabä Diosmädia'agy hoy yajtuna'añ, ni ja'a jioot jaduhn quia'a tsocy coo yajtúnät. Y cab jaduhn quiumayii ja'a Diósäm.

⁹Pønä Dioshespíritu ca'a møødhijp tu'ugmädia'agy, cabä Diosmädia'agy miäbøcy ja'a Jesucristocøxpä. Coo mijts jaduhn mjaanch mäbøcy, paady mijtsä Dioshespíritu mmøødhity tu'ugmädia'agy. Y coo ja'a Dioshespíritu hajxy jaduhn mmøødhity, paadiä mhaxøgwiinmahñdy hajxy tøø mhøxhijxnä. 10 Tøyhajt jaduhn coo hajxy nho'ogáanäm, je'eguiøxpä coo ja'a Adán jecy quiädiehy, ja'a hajxy jecy nhaphájtäm ndeedyhájtäm. Pero coo mijtsä Dios tøø xpiäda'agy hawa'adstuum, y coo ja'a Jesucristo hajxy mmøødhity tu'ugmädia'agy, paady mijtsä Dioshespíritu xyagjugyhada'añ

homiänaajä nebiä Dios jiugyhatiän. Jim hajxy xyajnøcxa'añ Dioswiinduum. ¹¹Coo ja'a Dioshespíritu hajxy xmiøødhíjtäm tu'ugmädia'agy, paadiä Dios hajxy xyagjujypiøjtägatsáanäm ja'a yhEspírituhaam coo hajxy hänajty tøø nhó'cäm. Jaduhn hajxy xyagjujypiøjtägatsáanäm nebiä Jesucristo yagjujypiøjtägajtsän.

¹²Mägu'ughajpädøjc, jaduhnds je'e, hahixøøby jaduhn coo ja'a Dioshespíritu miädia'agy hajxy nyajtúunämät. Cab jaduhn yhahixø'øy coo ja'a nhamdsoo wiinmahñdy hajxy nyajtúunänät tehngahnä. ¹³Hix, coo hajxy tehngahnä haxøøg njatcóøyyänät, cabä Dios hajxy hoy nmøødhíjtämät tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Mänit hajxy jiiby nhädáacämät haxøøgtuum. Pero coo ja'a nhaxøøgwiinmahñdy hajxy nnajtshixóøyyämät ja'a Dioshespírituhaam, jaduhnä Dios hajxy hoy nmøødhíjtänät tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy.

¹⁴Hix, pønjaty jaduhn puhbéjtäp ja'a Dioshespíritu nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduhn hoy yajtúnät, Dios yhuung hajxy je'e. ¹⁵Haa ca'a, ja'a yhEspírituhaamä Dios hajxy xyhuunghájtäm, paady hajxy nnämáayyäm: "Diosteedy." Y coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm, paadiä Dios hajxy nga'a tsähgéøyyänä neby hajxy hijty ndsähgóøyyäm coo hajxy hijty xquia'a pädáacämnä hawa'adstuum. ¹⁶Y coo ja'a Dioshespíritu hajxy jaduhn xmiøødhíjtäm, jaduhnä tøyhajt hajxy xmióoyyäm coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtänä. 17 Coo

Romanos 8 362

ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm näguipxy møødä Jesucristo, paadiä Jesucristo hajxy jim xyajnøcxáanäm Dioswiinduum. Paadiä Dios hajxy madiu'u xquiunuu'xáanäm näguipxy møødä Jesucristo, nebiä Dios jecy miänaañän cooc hajxy xquiunuu'xáanäm. Y coo hajxy xquiunuu'xáanäm ja'a Dioscøxpä nebiä Jesucristo chaachpøjquiän, mänitä Dios hajxy møj jaanch xpiädáacämät näguipxy møødä Jesucristo.

¹⁸Høøch jaduhn mänaamb coo hajxy yaa weentiä ndsaachpójcäm hädaa yaabä naaxwiin. Pero cab jaduhn ñä'ägädä mäbaady ni weentiä nebiä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy jim xmio'owáanäm maa je'e wyiinduumän. ¹⁹Tijatiä Dios yaa tøø quiunuu'xy hädaa yaabä naaxwiin, jia wi'i jiøbhijxyp hajxy jaduhn coo yhabáadät coo ja'a Dios ja'a hoyhajtä weenhajt mio'owa'añ pønjaty jaduhn yhuunghajpy. Mänitä Dios jaduhn miäna'ana'añ coo hajxy nga'a tsaachpøgáanänä. 20-21 Coo ja'a Adán jaduhn jecy jawyiinhajt quiädiehchohn, ja'a hajxy jecy nhaphajt ndeedyhájtämbä, paadiä Dios ja'a tsø'ty ja'a häyohn yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin. Mäduhñtiä Dios yaa tøø quiunuu'xy cøxiä hädaa yaabä naaxwiin, cøxaamb jaduhn quiuhdägoyya'añ. Pero cabä pojpä hajxy tii miøødä. Ca'a jie'eguiøxpä ja'a Dios ja'a tsø'ty ja'a häyohn yaa quiejxy. Hix, jagooyyä jäya'ay pojpä cädieey hajxy miøødä, paadiä Dios tsø'ty häyohn yaa quiejxy. Jéquiänä Dios jaduhn wyiinmaayy coo

cøxiä wiinä chaachpégät näguipxy møødä jäya'ayhajxy, tijatiä Dios yaa tøø quiunuu'xy, høxtä coonä yhabáadät coo ja'a Dios hajxy xquia'a yajtsaachtiunáanänä. Mänitä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy nägøxiä xmio'owáanäm, højts Dioshuung, näguipxy møød tijaty ja'a Dios yaa tøø quiunuu'xy. ²²Hix, tijatiä Dios yaa tøø quiunuu'xy hädaa yaabä naaxwiin, jia wi'i jiøbhijxyp hajxy jaduhn coo yhabáadät coo ja'a Dioshuung ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy mio'owa'añii. Tøyhajt jaduhn. Pero cahnä yhabaady, jaanöh tehm chaachpøjp hajxy jaduhn. ²³ Jaanä jaduhn højtshájtämbä, jaduhn højts ndsaachpøjcamba, jaduhn højts nja wi'i jiøbhíjxämbä coo yhabáadät coo ja'a Dios hajxy pedyii xmio'owáanäm ja'a hoyhajtä weenhajt. Coo Dios hajxy xyhuunghájtäm, paady hajxy jaduhn xmio'owáanäm. Mänitä Dios ja'a hawiinjemybiä ni'xcopc xmio'owáanäm, ja'a mänaa ca'a ma'p ca'a tägoobiä. Coo ja'a Dios ja'a yhEspíritu hajxy tøø xyajnäguéjxäm, jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios hajxy xjiaanch huunghájtäm. Jaanä jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtämbä coo ja'a Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy pedyii xmio'owáanäm. ²⁴Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø nmäbőjcäm ja'a Jesucristocøxpä, paady hajxy nnähwaats nguhwáatsäm, paadiä Dios hajxy xmiøødhíjtänä tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Y paady hajxy nja wi'i jiøbhíjxäm coo yhabáadät

coo ja'a Dios hajxy xmio'owáanām ja'a hoyhajtä weenhajt cøxiä. Cahnä yhabaady, paady hajxy nja wi'i jiøbhíjxämnä. Coo häxøpy tøø yhabaatnä, cab hajxy häxøpy njøbhíjxänä. ²⁵Coo hajxy hamuumdu'joot nmäbøjcäm coo ja'a Dios hajxy tøyhajt xmio'owáanām tijaty hajxy xyajmädsójcäm, paady hajxy tsøc mee'xtújcäm mäduhñtiä hajxy yaa njaac jøbhíjxäm, hoy hajxy nej nja jajt nja habéjtäm.

²⁶Y xpiuhbéjtämä Dioshespíritu hajxy nebiaty hajxy hamdsoo nga'a jadáanäm. Hix, coo ja'a Dios hajxy naxy nja wi'i pia'ya'axáanäm, cab hajxy naxy nnajuǿøyyäm tijatiä Dios hajxy nmäyujwáanämb, waambatiä Dios hajxy nmänuu'xtáacämät. Naxy hajxy jaduhn njájtäm coo ja'a capxy ja'a mädia'agy hajxy hoy xquia'a habädsømáanäm. Nä'ä møcxéjjäm nä'ä ho'ogyxiéjjäm hajxy jaduhn. Pero coo hajxy nga'a najuǿøyyämät nebiä Dios hajxy nmänuu'xtáacämät, mänitä Dioshespíritu hajxy xpiuhbéjtämät. ²⁷ Piuhbejpiä Dioshespíritu pønjatiä Diosmädia agy tøø miäbøcy. Hoorä, ñajuøøbiä Dioshespíritu jaduhn waambatiä Dios jioot chocy coo ja'a Dios hajxy nmänuu'xtáacämät. Jaduhnä Dioshespíritu hajxy xyajxiic xyajmädiáacäm ja'a ngopcootyhájtäm. Y ñajuøøbiä Dios jaduhn waambaty hajxy nxiic nmädiáacäm ja'a ngopcootyhájtäm.

²⁸Hoorä, cab hajxy njootmayhájtämät coo Dios ja'a tsaachpä peenä hajxy xmióoyyämät. Haa ca'a, nnajuǿøyyäm hajxy jaduhn coo Dios quiøxy najuø'øy

nebiaty hajxy njajt nhabéjtäm, pønjatiä Dios tsojp. Nnajuøøyyäm hajxy jaduhn coo Dios wyiinmay coo hajxy ween xyhoyóøyyäm coxiä wiinä. Tøø hajxy xyajnähdíjjäm coo hajxy njäya'ayhájtämät nebiä jioot choquiän. Jaanä jaduhn hajxy xyhawáanämbä cooc hajxy xyhuunghadáanäm. 29 Hix, jéquiänä Dios yhuuc najuøøbiä pønjatiä miädia agy hänajty mäbøgáanäxäp. Je'ehajxy jaduhn yajnähdijjä coo hajxy yhojiäya'ayhádät nebiä Jesucristo yhojiäya'ayhatiän, ja'a Dios yHuung. Jaduhnä Dios hajxy nägøxiä xyhixáanänä nebiä Jesucristo yhuchän. Højts jaduhn xñänøømäm coo Jesucristo hajxy nbuhya'ayhadáanäm, je'eguiøxpä coo Dios hajxy xyhuunghájtäm. ³⁰Coo Dios hajxy jecy xyajnähdíjjäm coo miädia agy hajxy nmäb jcämät, paady hajxy tøø xyhawáanäm cooc hajxy xyhuunghadáanäm. Y coo miädia'agy hajxy jaduhn tøø njaanch mäbójcäm, mänit hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum. Jaduhn tøø miänaambä coogä cuhdujt hajxy nmøødhadáanäm nebiä Jesucristo miøødän.

³¹Homiädoonä hädaa mädia'agy, túhmäts. Coo Dios hajxy jecy xyajnähdíjjäm coo hajxy xyhuunghájtäm, ni pøn jaduhn xquia'a yajtu'udägóoyyämät.

Tøyhajt jaduhn coo Dios yajtøjiada'añ tijaty tøø wyiinmay ja'a højtscøxphájtäm. ³²Xjiaanch tehm chójcämä Dios jaduhn. Høxtä nähdujc ja'a yhamdsoo Uung coo hajxy hoy xñähho'túutäm nägøxiä. Jaanch tehm miøjjä

Romanos 8, 9 364

Dios mayhajt jaduhn tiuuñ ja'a højtscøxphájtäm. Jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a mayhajt jaduhn tehngajnä jiaac tuna'añ. 33 Coo Dios hajxy tøø xyajnähdíjjäm coo miädia'agy hajxy nmäbøjcämät, paady hajxy pøn hov xquia'a näxø'øwø'øwáanäm maa Dioswiinduumän. Haa ca'a, tøø Dios hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum. ³⁴Ni pøn hajxy jaduhn hoy xquia'a päda'agáanäm haxøøgtuum. Haa ca'a, jimä Jesucristo hajxy xñähgapxtúutäm Dioswiinduum, Ja'a Dios yhahooyhaambiä Jesucristo yhäña'ay. Møj jaanch jim yhity. Paady hajxy jim xñähgapxtúutäm, coo hajxy hoy tøø xñähho'túutäm, møød coo hoy tøø jiujypiøjtägach. Jaduhn hajxy tøø xyajnähwaats tøø xyajcuhwáatsäm. ³⁵Xjiaanöh tehm chójcämä Jesucristo hajxy jaduhn nägø'ø nädecypiä. Nnä'ägädä møødhájtämä tøyhajt hajxy jaduhn coo hajxy mänaa xquia'a nähgue'egáanäm, hoyyä tsaachpä peenä hajxy cu nja páatäm, hoy hajxy pøn cu xjia tsaachtiúunäm ja'a Diosmädia'agyquiøxpä, hoyyä yuu hajxy cu xjia páatäm, hoyyä wit tucxy hajxy cu nja yajmaajiájtäm, hoy hajxy mäjahndiuum cu nja wädíjtäm, hoyyä cahwiindøyhäna'c hajxy cu xjia yaghó'cäm. ³⁶ Jaduhn jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän:

Xøømdsuhm højtsä cahwiindøyhäna'c xjia wi'i yagho'oga'añ ja'a miiëh mmädia'agyquiøxpä; ho'cøøc højts xñä'ägädä wa'ana'añ, nømä Dios ñämaayyä.

³⁷Hoy hajxy jaduhn cu nja jajt, hoy hajxy jaduhn cu nja habéjtäm, nnä'ägädä mee'xtugáanäm hajxy jaduhn. Ja'a Jesucristo hajxy jaduhn xñä'ägädä puhbéjtäm, je'eguiøxpä coo hajxy xjiaančh tehm chójcäm. Naamgahnä hajxy tii xjiájtäm xyhabéjtäm, jaduhnä Jesucristo hajxy maas hoy nbanécxämät hamuumdu'joot. 38-39 Coo Dios hajxy xjiaančh tehm chójcäm, jaduhnä tøyhajt hajxy njaanch tehm miøødhájtäm coo Jesucristo hajxy tehngajnä xñä'ägädä puhbedáanäm, hoy ñejpiä hajxy cu nja jajt cu nja habéjtäm, hoy yhädaa yaabä naaxwiinä, hoy hajxy cu nja hó'cäm, hoy hajxy cu nja tägóoyyäm, hoy hajxy cu nja jaac jugyhájtäm, hoy hajxy cu nja jaac tsuxc-hájtäm, hoyyä møjcuhdujtmøødpädøjc hajxy cu xjia mädsiphájtäm, ja'a pojhajpä täxa'ahajpä, hoyyä møjcu'ugong hajxy cu xjia mädsiphájtäm, hoy miaajä hajxy jia hity, hoy yhädaa yaabä naaxwiinä, hoy jyim tsajpootypä, hoy jyiiby møjcu'uhaamä. Pero cabä cuhdujt hajxy ñä'ägädä møødä maa Jesucristocøxpän, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. Paadiä Jesucristo hajxy homiänaajä xchójcäm; paady hajxy homiänaajä xcwieendäháitäm.

9 1-3 Jaanch tehm jiootmayhájpøchä judíoscøxpähajxy je'eguiøxpä coo hajxy quia'a mäbøga'añ coo ja'a Jesucristo hajxy tøø ñähho'tu'udyii. Høøch nmägunaaxhajxy je'e. Jaanch tehm chaachøbiøch njoot jaduhn coo hajxy quia'a mäbøga'añ.

Tøyhøch jaduhn nmädia'agy. Coocha Jesucristo nmøødhity tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, jaduhnä tøyhajt hajxy mmøødhádät cooch nga'a høhnda'agy. Ja'a nhamdsoo juøhñdyháamhøch jaduhn nnajuø'øy cooch nga'a høhnda'agy, møød coo Dioshespíritu jaduhn miänaambä. Jaanch tehm chaachøøbiøch njoot jaduhn coocha nmagunaaxhajxy quia'a mäbøga'añ; høxtä cu nja nähhädaactu'udáanhøch hajxy jiiby haxøøgtuum coo Dios jaduhn cu miänaañ. Jadúhnhøch nmänalanalañ coocha Jesucristo cu xquia'a yajnähwaach, pero coocha nmagunaaxhajxy cu yajnähwaatsä. Hoorä, ja'a Israel, højts nhap ndeedy hijty je'e jegyhajty. ⁴Jéquiänä Dios ja'a Israel miøødyajcuhdujcy coo Israel yhap yhoc-hajxy hänajty piuhbedáanäxä. Jaanch huunghajtä hajxy je'eduhn ja'a Diósäm. Je'eduhn ñänøømby coo hajxy jaduhn quiu'ughajtä ja'a Diósäm. Yhijx hajxy jaduhn coo Dios ja'a miäjaa yajcähxø'cy jim mädøyyä maa Diostøjcän. Jaduhn hänajty quiähxø'øgy nebiä jocän. Mänitä Dios hajxy yhanehmä madiu'u. Mänitä Moisés quiujahy nebiatiä Dios hänajty tøø yhane'emiän. Mänitä Dios cuhdujt yejcy nebiatiä Dios hajxy jaduhn jim wyiingudsähgø'øwät. Mänitä Dios tøyhajt yejcy coo ja'a yajnähwaatspä hajxy hänajty yajnäguexa'añii. Cooch jaduhn nnänømy coo hajxy yhaphaty yhoc-hadyii ja'a Israel, højts jaduhn niñänøømäp, højts judíoshajxy. ⁵Højtsä jecyjiäya'ay nhaphajt

ndeedyhajt, ja'a Abraham møødä Isaac møødä Jacobo. Cumaayyä ja'a jecyjiäya'ayhajxy jaduhn ja'a Diósäm. Y coo Cristo yaa hoy jiäya'ayhaty hädaa yaabä naaxwiin neby højtshájtäm, jaanä jaduhn je'e yhaphájtäbä yhoc-hájtäbä ja'a Israel. Dioshajpä Cristo. Cøxiä wiinä je'eduhn yhane'emy homiaajä. Tsøc hajxy wiingudsähgøøyyäm homiänaaxøøjä coo miøjjä coo jiaanchä. Tøyhajt jaduhn.

⁶Cooch nmäna'añ coochä nmägunaaxhajxy quia'a mäbøga'añ coo Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, cábøch jaduhn nmäna'ana'añ cooc tyijy ja'a Dios ja'a miädia'agy tøø quia'a yajtøjiaty coo jecy miänaañ coogä Israel yhap yhoc-hajxy hänajty yajnähwa'adsa'añii. Hix, coo Dios ja'a Israel jecy ñämaayy coo yhap yhoc-hajxy hänajty yajnähwa'ads yajcuhwa'adsáanäxä, cabä Dios hänajty miäna'ana'añ cooc tyijy hajxy hänajty nägøxiä ñähwa'ads quiuhwa'adsa'añ. Jue'e hänajty ñänøømby pønjaty mäbøjp coo Dios yajtøjiaty waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy. Hix, cabä Israel yhap yhoc-hajxy nämay miäbøcy coo hajxy tøø ñähho'tu'udyii ja'a Jesucrístäm. Pønjaty jaduhn mäbøjp, je'eds hajxy jaduhn tøyhajt haphájtäp hoc-hájtäp ja'a Israel. Pønjaty jaduhn ca'a mäbøjp, cab hajxy tøyhajt yhaphaty yhoc-hadyii ja'a Israéläm. ⁷ Jaanä jaduhnä Abraham ja'a yhuunghajxy je'ebä. Tu'uquiä jaduhn ñänøømä ja'a Diósäm coo hoyhajt weenhajt hänajty mio'owáanäbä nebiä Abraham hänajty mio'owa'añiijän.

Romanos 9 366

Ja'a Abraham ja'a yhuung tu'ugpä, cab je'e jaduhn ñänøømä coo tii mio'owa'añii. Jaduhn jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän: "Ja'a miich mhuung Isaac, je'e yhap yhóc-høch jaduhn nhixáanäp nej miich mhap nej miich mhocan", nømä Dios ja'a Abraham jecy ñämaayy. ⁸ Jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo Isaac yhap yhoc-hajxy quiu'ughájtäxä ja'a Diósäm. Paadiä Isaac yhap yhoc-hajxy jaduhn quiu'ughájtäxä ja'a Diósäm coo Abraham jecy yhawaanä coo tio'oxiøjc hänajty yhuungpaada'añ. Coo ja'a Abraham jaduhn yhawáanäxä, tøø ja'a Sara hänajty miäjay, y cabä yhuung hänajty ni tu'ugtä. 9Hix, cahnä Sara hänajty yhuungpaadyñä, tǿøyyämä Dios ja'a Abraham hänajty jaduhn ñäma'ay: "Coo jaduhn yhabáadät, mänit miich mhixa'añ coocha nmadia'agy nyajtøjiada'añ. Co'na'awaambä mdo'oxiøjc Sara. Ya'ayhäna'c jaduhn minaamb ca'awaamb", nømä Dios ja'a Abraham jecy ñämáaguiumbä. Ja'a Isaac jaduhn nänøømä coo hänajty myina'añ quia'awa'añ.

10 Jaanä jaduhnä Rebécabä, ja'a Isaac tio'oxiøjc, coo je'e quio'naabiä, mänitä pigäna'c-hajxy myiiñguiahy tähoocmechpä. 11-12 Cahnä Rebeca hänajty quio'na'ayñä, tóøyyäm hänajty ñäma'ayii ja'a Diósäm coo ja'a Jacobo ja'a Esaú hänajty yhane'ema'añ, hoyyä Esaú jayøjp jia mejch, hoyyä Jacobo jia jaac tehm miejch høxhaam. Paadiä Dios jaduhn miänaañ, tóøyyäm hänajty wyiinmahñdyhaty

coo Jacobo yhap yhoc-hajxy hänajty quiu'ughadáanäxä ja'a Diósäm, møød coo Esaú yhap yhoc-hajxy hänajty jaduhn quia'a cu'ughadáanäxä, hoy hänajty quia'a jagä cähxø'øgyñä pø hoyhäna'c-hadaambä Rebeca yhuunghajxy hänajty, pø caj. Hix, hamdsoojootä Dios jaduhn wyiinmahñdyhajty nebiä Jacobo hänajty yhixa'añ, nebiä Esaú hänajty yhixa'añ. 13 Jaduhn jim myiimbä cujaay maa Diosmädia 'aguiän: "Ndsójc-høchä Jacobo møødä yhap møødä yhoc-hajxy, páadyhøch hajxy nnäxuudsa'añ. Pero ja'a Jacobo yhajch, ja'a Esaú, cábøch je'e nnäxuudsa'añ. Ni cábøchä yhap yhoc-hajxy jaduhn nnäxuudsáanäbä", nømä Dios cujecy miänaañ.

¹⁴Pero cab hajxy hawiinmats waamb nmänáanämät cooc tyijy Dios hoy quia'a wiinmahñdyhajty coo miänaañ coogä Jacobo yhap yhoc-hajxy hänajty piuhbedáanäxä, møød coogä Esaú yhap yhoc-hajxy hänajty quia'a puhbedáanäxä. Caj pues. Haa ca'a, hoyyä Dios jaduhn wyiinmahñdyhaty homiänaaxøøjä. ¹⁵Hix, jaduhnä Dios ja'a Moisés jecy ñämaayy: "Nnäxúu'chpøch nba'häyóobiøch pønjátyhøch njoot chojpy cooch jaduhn nnäxúudsät, cooch jaduhn nba'häyówät. Cábøch nnäxuudsa'añ pønhøch njoot quia'a tsojpy cooch nnäxúudsät." ¹⁶Coo Dios jaduhn miänäxuuch, jaduhn hajxy nyajnajuóøyyäm coo hojioot jiaanch tehm miøødä. Hamdsoo ñägapxy pøn ñäxuudsaamby. Hamdsoojoot jaduhn miänäxuuch,

caj jie'eguiøxpä coo hajxy cu nja nämáayyäm coo hajxy ween xñäxúu'tsäm, coo hajxy ween xpia'häyóowäm. Ni quia'a je'eguiøxpä coo njoot hajxy nbädáacäm coo hajxy hoy njäya'ayhájtämät. 17-18 Hix, ñäxuu'chpä Dios pøn ñäxuudsaamby. Jaanä jaduhnduhmbä, yajnähdijpiä Dios coo quiopc-hajxy xiéxät pønä Dios jaduhn yajmädsojpy coo quiopc-hajxy jaduhn xiéxät. Jaduhnä Dios ja'a gobiernä ja'a quiopc jecy yajxejxä, ja'a hänajty jim hanehmbä Egiptonaaxooty. Tøyhajt jaduhn. Haa ca'a, jaduhn jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän coo Dios ja'a gobiernä jaduhn ñämaayy: "Páadyhøch miich tøø nyajmøjtägø'øy, tøøch hänajty nwiinmay coocha nmajaa hanajty nyajcähxø'øga'añ maa mijts mnaax maa mijts mgajptän. Cooch ngu'ug jim nhøxwoobädsømät maa mijts mnaax maa mijts mgajptän, jadúhnhøch nmäjaa njaanch tehm yajcähxø'øga'añ. Jaduhnä mädia agy wiädita añ wiinduhmyhagajpt ja'a høøchcøxpä cooch njaanch tehm miøjjä cooch njaanch tehm jiaanchä", nømä gobiernä jecy ñämaayyä.

19 Jii häna'c-hajxiäda'a näje'e miäna'ana'añ: "Cabä Dios wyiinmahñdy yhoyyä je'eguiøxpä coo hajxy xñäxø'øwóøyyäm cooc højts pojpä cädieey nmøødhájtäm. Haa ca'a, hamdsoo højts ngopc tøø xyajxéjxäm. Paady højts pojpä cädieey nmøødhájtäm." 20 Pero cab jaduhn yhahixø'øy coo pøn jaduhn miäná'anät. Tøyhajt jaduhn.

Caj pues. Haa ca'a, yaa hajxy njäya'ayhájtäm. Cabä cuhdujt hajxy nnä'ägädä møødhájtäm ni weeñtiä coo Dios hajxy nhadsóowämät. Hix, jaduhn mäwiinäts højts Dios xyajnähdíjjäm nebiä tu'tspojtspädøjc-hajxy piochän nebiä jioot hajxy yajmädsoquiän. Coo tu'ts quiapxø'øgät, cabä pojtspä hawiinmats ñämá'awät: "Tiich yajxón coo xquia'a pojch." Caj pues, cab jaduhn yhahixø'øy coo tu'ts jaduhn miäná'anät. ²¹Haa ca'a, miøødä tu'tspojtspädøjc cuhdujt hajxy jaduhn coo tu'tsnaax hajxy yajtúnät nebiä jioot hajxy yajmädsoquiän. Pø chojpiä jioothajxy jaduhn coo tsowdu'ts hajxy piódsät, pues miøødä cuhdujt hajxy jaduhn coo hajxy jaduhn piódsät. Y pø chojpiä jioothajxy jaduhn coo cuhga'aybä hajxy piódsät, jaduhnä hajxy jaduhn piódsät. Jaduhn mäwíinädsä Dios cuhdujt miǿødäbä coo hajxy xyajnähdíjjämät nebiä jioot choquiän. Coo jioot jaduhn chógät coo hajxy xpiädáacämät hawa'adstuum, pues miøødä cuhdujt jaduhn coo hajxy jim xpiädáacämät. Y coo jioot jaduhn chógät coo hajxy xpiädáacämät haxøøgtuum, jaduhnä cuhdujt miǿødäbä coo hajxy jaduhn jim xpiädáacämät.

²²Y jaanä jaduhnä Dios cuhdujt miǿødäbä coo jaduhn miee'xtujcy ja'a cahwiindøjiäya'aguiøxpä. Miøødä Dios cuhdujt jaduhn coo ja'a cahwiindøjiäya'ayhajxy yajcumädowøøjät. Pero cab hajxy choj cumädowa'añ, hoy Romanos 9 368

hajxy tøø jia cädieey hanaxiä. Hawiinmats hit jaduhn coo hajxy paquiä quiumädówät. Y coo Dios hänajty yajcumädowa'añ ja'a quiädieeguiøxpähajxy, hijxtahndä Dios jaduhn yajcähxø'øgaamby coo mäjaa møc miøødä. Jaduhn yajcähxø'øgaambä coo haxøøghäna'c-hajxy tehngajnä quia'a mee'xtuga'añii. 23-24 Coo Dios jaduhn jecy wyjinmahndyhajty coo haxøøghäna'c yajcumädowa'añ, paady jaduhn wyiinmahñdyhajty neby højts jaduhn hoy nwiinjuøøyyämät coo jaduhn yhawiinmatsä coo haxøøghäna'cä quiädieey hajxy quiumädówät. Jaanä jaduhnduhmbä, paadiä Dios jäya'ay näje'e quia'a yajcumädoy, je'eguiøxpä coo hajxy ñäxuuchii ja'a Diósäm, hoy hajxy hänajty tøø jia cädieey. Jequiän hajxy jaduhn yajnähdijjä coo hajxy jim nécxät Dioswiinduum. Højts jaduhn xñänøømäm coo Dios hajxy tøø xyajnähdíjjäm coo hajxy jim xyajnøcxáanäm wyiinduum, pønjaty hajxy tøø xyajwiinwaanéøyyäm coo hajxy xyhuunghadáanäm, møødä judíoshajxy, møødä cajpä judíoshajxy. Jaduhn hajxy nwiinjuóøyyäm coo Dios møjmayhajt tøø tiuñ maa højtscøxphájtäm, møød coo hojioot jiaanch tehm miøødä. ²⁵Maa Oseas nocy jecy quiujahyyän, jaduhn jim myiñ cujaay coo Dios jaduhn miänaañ:

Yø'ø jäya'ayhajxy cajpä judíos, cábøch hijty ngu'ughaty. Cábøch hijty ndsocy. Pero tøøch nyajnähdijnä cooëh ngu'ughadáannä. Ndsójnäbøch jaduhn. ²⁶ Wiingtuum miänáangumbä: "Cábøch mijts hijty ngu'ughaty."

Pero jaduhnhájtøch mijts nhuunghadaannä, homiaajä hajxy mhity,

nømä Dios miänaañ. Homiänaajä Dios yhity. ²⁷Y ja'a Isaías, jaduhn je'e jecy quiujahy: "Yø'ø judíoshajxy, hoy hajxy jaduhn jia nämayyä nebiä tsäbiu'ujän, näweeñtiä hajxy jaduhn cho'oga'añ. ²⁸ Ja'a jäya'ayhajxy yaa cädiehbiä hädaa yaabä naaxwiin, mobädajpä hajxy yajcumädowa'añii ja'a Diósäm. Tähooc-yajcumädoybä hajxy yajcumädowa'añii hoyhoy." ²⁹ Jaanä jaduhnä Isaías jecy miädiáaccumbä ja'a judíoscøxpähajxy:

Cøxiä wiinä Dios yhane'emy homiaajä. Coo højtsä Dios häxøpy tøø xquia'a näxúu'tsäm,

tøø højts häxøpy ngøxy cuhdägóoyyäm, nebiä jäya'ayhajxy jecy quiuhdägooyyän,

ja'a hajxy hijty jegyhajty tsänaabiä maa cajpt hijty xiøhatiän Sodoma møød Gomorra.

³⁰Nébiøch cham tøø ngujaayän, jequiän højtsä Dios xyajnähdijy coo højts hänajty xquiu'ughada'añ, højts judíoshajpä. Pero, ja'a jäya'ayhajxy cajpä judíos, cabä Dios hijty je'e ñäxuuch. Ni ja'a jäya'ayhajxy hijty quia'a näxúu'tsäbä, ja'a hajxy hänajty ca'a tajp ca'a maabiä maa ñähwaatstaact hajxy piáadät. Pero cahnä jiegø'øy coo mädia'agy

369 Romanos 9, 10

hajxy tøø miädoonä coogä Dios ja'a Jesucristo yaa quiejxy, cooc ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm. Coo hajxy jaduhn miädooy, näje'e hajxy miäbøjcy; paady hajxy tøø ñähwa'ach, paady hajxy tøø quiuhwa'ach. 31-32 Pero yø'ø judíoshajxy, jadúhnäc tyijy hajxy hijty ñähwa'adsa'añ je'eguiøxpä cooc tyijy hajxy hoy quiudiuñ nebiä Moisés jecy quiujahyyän. Pero cab hajxy jaduhn ñä'ä nähwaach je'eguiøxpä coo tøyhajt hajxy quia'a møødä coo Dios miäyajnähwa'ach je'eguiøxpä coo hojioot miøødä, ca'a jie'eguiøxpä coo jäya'ayhajxy hoy jia wi'i jiäya'ayhada'añ. Paadiä judíoshajxy quia'a nähwaach je'eguiøxpä coo hajxy quia'a mäbøjcy coo højtsä Jesucristo xñähho'túutäm. Jaduhn mäwiin hajxy jiaty nebiä häna'c quiuhnepiän tsaanähgøxp päyø'cujc. Cab hajxy ñä'ägä mech maa hajxy hänajty jia wi'i ñøcxa'añän. ³³Tǿøyyämä Dios hänajty ñajuø'øy coo judíoshajxy hänajty quia'a mäbøga'añ coo Dios ja'a Jesucristo yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin. Jimä cajpt tu'ug xiøhaty Sión. Jimä judíoshajxy chäna'ay, ja'a Dios quiu'ughajpiä. Jaduhn jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän:

Jímhøch ngu'ug chäna'ay maa cajpt jaduhn xiøhatiän Sión. Jímhøchä tsaa tu'ug nbäda'aga'añ, weenä jäya'ayhajxy jim quiuhnepy maa tsaajän, ween hajxy jim quiäday.

Ja'a Jesucristo jaduhn mäbaat neby yø'ø tsaajän. Hix, pøn jaduhn ca'a mäbøjp coo højtsä Jesucristo hoy xñähho'túutäm, jaduhn je'e miäbaady nebiä häna'c cuhnejpän. Quiumädowaamby je'e. Pero pøn jaduhn jaanch mäbøjp ja'a Jesucristocøxpä, je'eds hodiuum päda'agáanäp.

Mägu'ughajpädøjc, jia tsójpiøch njoot jaduhn coo judíoshajxy ñähwá'adsät. Jadúhnhøčhä Dios nja pa'ya'axy jaaya'aguiøxpä. Haa ca'a, judíohájpøch høøchpä. ²Jia wi'i quiudiunaambiä Diosmädia'agy hajxy. Tøyhajt jaduhn. Pero cabä Diosmädia agy hajxy hoy wyiinjuø'øy. ³Hamdsoo hajxy jia wi'i yajniñähwa'adsa'añii yhamdsoo cuhdujtcøxpä. Hix, cab hajxy jaduhn wyiinjuø'øy tiiguiøxpä Dios ja'a jäya'ay piäda'agy hawa'adstuum. Paady hajxy jim piäda'agyii coo Dios ja'a miädia'agy hajxy miäbøjcä coo hajxy jaduhn ñähwa'adsa'añii. ⁴Pønjaty mäbøjp coo hajxy tøø ñähho'tu'udyii ja'a Jesucrístäm, je'edsä Dios ñäxuu'chp. Coo Jesucristo hajxy cu xquia'a nähho'túutäm, ngumädowáanäm hajxy hijty, je'eguiøxpä coo jecymiädia'agy hajxy tøø nga'a cudiúunam, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Ja'a Jesucristo mäbøcypiä, ca'xiä jecymiädia'agy quiudiuuñ, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, nebiä Dios hänajty tøø yhane'emiän. Jaanch tehm yhoyyä Jesucristo jaduhn yhäna'c-hajty. Cabä pojpä cädieey hänajty ñä'ägädä møødä ni weeñtiä. Paady hijty jaduhn quia'a hahixø'øy coo jaduhn cu yho'cy. Pero coo ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm, paady vø'ø jecymiädia'agy hajxy

Romanos 10 370

jaduhn xquia'a hanéhmänä, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä.

⁵Jaduhnä Moisés jecy quiujahy coo judíoshajxy pedyii quiudiúnät nebiaty hänajty tøø quiujaay. Jadúhnägä hoyhajtä weenhajt hajxy piáadät. 6Coo hajxy nmäbøjcämät maa Jesucristocøxpän, jaduhnä hoyhajtä weenhajt hajxy nbáatämät. Ja'a Diosmädia'agy jaduhn mänaamb. Pero cab hajxy ndaj nmáayyämät: "Pøn jim nécxäp tsajpootyp coo yajnähwaatspä wioomänácät." ⁷Ni jaduhn hajxy nga'a taj nga'a máayyämbät: "Pøn jiiby hädá'agäp møjcu'uhaam coo ja'a yajnähwaatspä wioobédät, jiiby maa ho'ogyjiäya'ay yháañämähajxy yhitiän." Paady hajxy jaduhn nga'a taj nga'a máayyämät je'eguiøxpä coo Jesucristo yaa tøø yhooñä hädaa yaabä naaxwiin, coo hajxy hoy tøø xñähho'túutänä, møød coo jadähooc jiujypiøjtägajch. Hix, jaduhn hajxy tøø xyajnähwaats tøø xyajcuhwáatsäm. 8 Nägooyyä hajxy jaduhn nmäbøjcämät coo Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, jaduhn hajxy nnähwáatsämät. Cab hajxy jaduhn pøn xñämáayyämät coo nähwaatstaact hajxy wiingtuum nhøxtáayyämät. Cab hädaa mädia'agy jaduhn ñä'ägä tsipä. Howyiinjuøøñä hädaa mädia'agy jaduhn. Jaduhn højts nnä'ägä yajnähixø'øyhaty. ⁹Coo hajxy mejtstu'u ngudiúunämät, mänit hajxy nnähwáatsämät. Je'ech jaduhn nnänøømby mejtstu'u, coo hajxy nnägápxämät cu'ughaguic coo Jesucristo hajxy nWiindsønhájtäm, møød coo hajxy nmäbøjcämät

hamuumdu'joot coo Dios ja'a
Jesucristo yagjujypiøjtägajch
mänaabä hänajty tøø yho'oguiän.
Coo Dios ja'a Jesucristo jaduhn
yagjujypiøjtägajch, jaduhn hajxy
nnajuøøyyäm coo Dios ja'a
Jesucristo quiumay, møød pønjaty
ja'a Diosmädia'agy mäbøjp ja'a
Jesucristocøxpä. 10 Coo hajxy
jaduhn nnä'ägä mäbøjcämät
hamuumdu'joot, jaduhnä Dios hajxy
xquiumáayyämät. Y coo Jesucristo
hajxy nmädiáacämät cu'ughagujc
coo hajxy nWiindsønhájtäm, mänit
hajxy nnähwáatsämät.

¹¹ Jaduhnä Diosmädia 'agy miäna'añ: "Pøn jaduhn jaanch mäbøjp ja'a Jesucristocøxpä, je'eds jaduhn päda'agáanap hodiuum ja'a Diósäm." 12 Hix, tu'cuhdujt højtsä Jesucristo xyhíjxäm, møødä judíoshajxy, møødä ca'a judíoshajxypä. Tu'cuhdujt højtsä Jesucristo jaduhn xyhuunghájtäm. Coo højtsä Jesucristo nba'yáaxämät coo nbojpä ngädieey hajxy xyajnähwáatsämät, tsipcøxp højts jaduhn xñäxúu'tsämät, tsipcøxpä mayhajt jaduhn tiúnät maa højtscøxphájtäm. ¹³Jaduhnä Diosmädia agy miänáangumbä: "Pønä Jesucristo pa'yaaxp, hodiuum je'eduhn piäda'aga'añii ja'a Diósäm." ¹⁴Pønjaty ca'a mädoobnä ja'a Jesucristocøxpä, cabä Jesucristo hajxy jaduhn hoy miänuu'xta'aga'añ. Tøyhajt jaduhn. Pø cahnä hajxy jaduhn miädoyhaty coogä Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, cab hajxy hoy miäbøga'añ. Pø cahnä hajxy yajwiingapxø'øyii ja'a Jesucristocøxpä, cab hajxy hoy

miädowa'añ. ¹⁵ Ja'a Diósädsä cugapxy quejx coo ja'a miädia'agy yajwá'xäxät maa jäya'ayhajxiän, ja'a cahnä hajxy hänajty miädoybä. Jaduhn jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän: "Pønjatiä Diosmädia'agy tøø miädoy coogä Dios yajnähwa'ach pønjatiä Dios pa'yaaxp, paady hajxy xioonda'agy coo hajxy jaduhn tøø miädoonä. Jaanch tehm yhoy jaduhn coo Diosmädia'agy jaduhn wia'xy."

¹⁶Pero cabä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy nägøxiä tøø miäbøcy ja'a Jesucristocøxpä. Jaduhnä Isaías jecy quiujahy: "Dios, tøø miiöh mmädia'agy nja yajwa'xä, pero cab pøn tøø miäbøcy."
¹⁷Mayhagajptä Diosmädia'agy tøø wia'xy ja'a Jesucristocøxpä. Tøø jäya'ayhajxy may miädoonä. Näje'e hajxy hoy tøø wyiinjuø'øy. Je'eds hajxy jaduhn tøø miäbøcy. Coo hajxy quia'a mädówät, cab hajxy jaduhn miäbøgät.

¹⁸Hoorä, ja'a judíoshajxy, tøyhajt jaduhn coo hajxy je'e miädóyyäbä. Haa ca'a, jaduhn jim myiñ cujaay maa Diosmädiá'aguiänä: "Wiinduhmyhagajptä mädia'agy tøø wia'xy ja'a Dioscøxpä." ¹⁹Y jia wiinjuøøyy ja'a judíos ja'a mädia'agy hajxy jaduhn ja'a Jesucristocøxpä. Pero cab hajxy miäbøjcy. Ja'a jäya'ayhajxy ca'a judíospä, je'eds hajxy jaduhn mäbøjc. Jaduhnä Moisés jecy quiujahy coogä judíoshajxy ñämaayyä ja'a Diósäm:

judíoshajpä cóogøch tyijy nga'a cu'ughaty. Pero ngu'ughadáambiøch hajxy je'e. Jaduhn mijts mnänømy

Mbejxyp mijts pønjaty ca'a

cooc tyijy hajxy tii quia'a jaty quia'a najuø'øy.

Pero nnäxuudsáambiøch
hajxy je'e, paady mijts
mjootma'ada'añ,
nømä judíoshajxy jecy ñämaayyä.

20 Mänitä Isaías høxhaam jiaac
cujahy coogä Dios miänaañ:

Pønjatiä nähwaatstaact hijty ca'a høxtaaby, tøøchä nmädia'agy hajxy xmiäbøjcänä.

Cábøch hajxy hijty xyajtøy, pero tøøch hajxy nyajwiinjuøøñä cooch hojioot njaanch tehm miøødä.

²¹ Jadúhnaga Dios mianáangumba: "Yø'ø judíoshajxy, tøøch hajxy jaduhn nja wi'i mianuu'xta'agy cooch nmadia'agy hajxy xmiabójcat. Pero cab hajxy jaduhn ña'aga mabøga'añ. Jaanch tehm xiexa quiopca tiaatsc-hajxy jaduhn", nøma Dios jecy mianaañ.

Pero cáboch nmäna'ana'añ coo judíoshajxy tøø ñajtshixø'øyii ja'a Diósäm. Caj pues, caj tiähoocnajtshixø'øyyä; paquiä hajxy ñajtshixøøyyä. Haa ca'a, judíoshájpøch høøchpä. Abrahámhøch nhaphajt ndeedyhajt. Y ja'a Benjamínhajpä, møød je'ech nhaphajty ndeedyhajty. Ja'a Abraham yhap yhoc je'ebä, ja'a Benjamínhajpä. ²Cab højtsä Dios tøø xñajtshixø'øy, højts judíoshajpä. Hix, jequiän højtsä Dios xyajnähdijy coo højts hänajty xquiu'ughada'añ. Jaduhn jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän coogä Elías ja'a miägunaax jecy ñäxø'øwøøyy, ja'a judíoshajxy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty

Romanos 11 372

quia'a mäbøgaambiä. Ja'a Elías, jequiän je'e quiuguexyhajtä Diósäm. Pia'yaaxypä Elías ja'a Dios hänajty coo jaduhn miänäxø'øwøøyy: 3"Dios, yø'ø judíoshajxy, haxøøg hajxy tøø jiatcø'øy. Tøø miičh mguguexyhajxy xyagho'cä. Tøø tsaamaa'xy hajxy yajma'ady maa animalho'ogy hajxy hijty ño'oguiän coo miich hajxy hijty xwyiingudsähgø'øy. Nägøxiä jäya'ayhajxy tøø yagho'ogyii, ja'a miich hajxy hijty xwyiingudsähgøøbiä. Nidiúhmhøch tøø nmähmø'øy jujcy. Høøchpaady hajxy xjia wi'i yagho'ogaambä", nømä Elías ja'a Dios jecy ñämaayy. ⁴Mänitä Dios yhadsooyy: "Caj tiøyyä cooch miich nidiuhm xjiaac wiingudsähgø'øyñä. Jé'enøchä jäya'ayhajxy xwyiingudsähgø'øyñä ja'a hajxy näjuxtujmilpä. Cabä Baal hajxy wyiingudsähgø'øy. Quepychech je'e ja'a Baalhajpä", nømä Dios jecy miänaañ. 5 Ja'a judíoshajxy, jequiän hajxy jaduhn yajnähdijjä ja'a Diósäm coo hajxy hänajty quiu'ughada'añii. Paady hajxy jaduhn quiu'ughadyii coo Dios hojioot jiaanch tehm miøødä. Pero näweeñtiä judíos ja'a Dios miädia agy hajxy miäbøjcä, caj ñämayyä. Jäda'anäbaadyñä, jiinä judíos ja'a Dios miädia'agy hajxy näje'e miäbøjcä. Je'enä hajxy quiu'ughadyiinä ja'a Diósäm. Coo hajxy jaduhn ñäxuuchii, paady hajxy je'enä wioowhidyii, iaduhnä Dios miädia'agy tehngajnä miäbójcäxät. ⁶ Jaduhnä judíoshajxy yajnähdijjä coo ja'a Dios miädia agy hajxy miäb jcät ja'a Jesucristocøxpä. Paady hajxy

jaduhn yajnähdijjä je'eguiøxpä coo Dios hojioot miøødä, ca'a jie'eguiøxpä coo hajxy hoy jiäya'ayhaty. Coo jäya'ayhajxy häxøpy ñäxuuchii ja'a Diósäm je'eguiøxpä cooc tyijy hajxy hoy jiäya'ayhaty, cab hajxy jaduhn cu nmänáanäm coo Dios hojioot miøødä.

⁷Hi<u>x</u>, näje'e judíoshajxy yajnähdijjä coo hajxy ñähwá'adsät näweeñtiä. Jaduhnä Dios miädia'agy hajxy miäbøjcä ja'a Jesucristocøxpä. Ja'a judíoshajxy nämaybä, cab hajxy jaduhn yajnähdijjä, hoy hajxy hänajty jaduhn jia wi'i ñähwa'adsa'añ. Hix, xejx ja'a guiopcä tiaatsc-hajxy jaduhn. Cabä Dios miädia'agy hajxy miäbøjcä ja'a Jesucristocøxpä. ⁸Jaduhn jim myiñ cujaay maa Diosmädia aguiän: "Tøø quiopcä tiaatsc-hajxy yajxéjxäxä ja'a Diósäm. Jaduhn hajxy yhity nebiä wiindspän nebiä cuhnatpän høxtä jäda'anäbaadyñä." 9 Jaduhnä David jecy quiujahbiä:

Xøødsuu ja'a judíoshajxy naxy yagjájtäp. Jadúhnäc tyijy ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy quiudiuñ.

Jadúhnäc tyijy hajxy quiumayii ja'a Diósäm. Pero ween hajxy hoy quiumädoy. Hix, cab hajxy tøyhajt miäbøga'añ.

Ween hajxy jaduhn jiaty nebiä wiindspän nebiä xoodspän.

Ween hajxy ni mänaa quia'a wiinjuø'øy nebiä piojpä quiädieeyhajxy ñähwá'adsät.

Jaduhnä David jecy quiujahy.

¹¹Hoorä, nämayyä judíoshajxy tøø quia'a mäbøcy ja'a

Jesucristocøxpä. Pero cab hajxy nägøxiä ñajtshixø'øwa'añii ja'a Diósäm. Cab hajxy nägøxiä quiumädowa'añ. Pero jaduhnä Dios wyiinmaayy coo jäya'ayhajxy ween miäbøcy ja'a Jesucristocøxpä, ja'a hajxy ca'a judíospä. Coo ja'a ca'a judíoshajxy ñähwaatsnä, paadiä judíoshajxy näje'e jia mänaambä coo hajxy ween ñähwáatspät. ¹²Coo judíoshajxy quia'a mäbøjcy ja'a Jesucristocøxpä, paady hajxy paquiä ñajtshixøøyyä ja'a Diósäm. Pero mänitä Dios wyiinmaayy coo jäya'ayhajxy ween ñähwa'ach wiinduhmyhagajpt, ja'a hajxy cajpä judíos. Paadiä judíos ja'a quiopcä tiaatsc-hajxy yajxéjxäxä ja'a Diósäm. Paadiä hoyhajtä weenhajt hajxy quia'a mooyyä ja'a Diósäm. Cu miooyyä hajxy jaduhn coo hajxy cu miäbøjcy ja'a Jesucristocøxpä. Pero ja'a jäya'ayhajxy ca'a judíospä, ja'a hajxy jim tsänaabiä wiinduhmyhagajpt, je'edsä hoyhajtä weenhajt mäbøcypiä mooyyä. Hoorä, habaadaamb jaduhn coo judíoshajxy miäbøgaambä ja'a Jesucristocøxpä. Mänit hajxy je'e ñähwa'adsaambä. Jaanch tehm jiootcujc hajxy jaduhn yhidáannäbä. Mänitä jäya'ayä hoyhajtä weenhajt hajxy maas may jiaac mo'owa'añii wiinduhmyhagajpt.

¹³ Mijts jaduhn ca'a judíoshajpä, mijts nyajwiinmädiaagóoñäp. Dióshoch jaduhn too xwyiinguexy coochä miädia'agy jim nyajwá'xät maa mijtsän. Xtiuungmóoyyhochä Dios jaduhn. Nägo'o nädécypiochä nduung jaduhn nnä'ägä tuñ,
¹⁴ ween mijts nämay mmäbocy ja'a Jesucristocoxpä, ween mijtsä judíos jaduhn xpiahixy. Coo mijtsä judíos jaduhn xyhíxät coo mijtsä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt tøø xmio'oy, mänitä judíoshajxy miäbøgaambä ja'a Jesucristocøxpä. Høøch nmägunaaxhajxy je'e ja'a judíoshajxy. Ween hajxy jaduhn ñähwáatspät neby mijts tøø mnähwa'achän. 15 Coo judíoshajxy quia'a mäbøjcy ja'a Jesucristocøxpä, paady hajxy ñajtshixøøyyä ja'a Diósäm. Paadiä Dios hänajty tøø wyiinmay coo mijtsä miädia'agy mmäbőjcänät, pønjaty jaduhn ca'a judíospä. Y coo judíoshajxy jaduhn miäbøjpät ja'a Jesucristocøxpä, mänit hajxy quiuhbøgáanägumbä ja'a Diósäm. Mänit hajxy yagjugyhada'añii homiänaajä ja'a Diósäm neby jaaya'ay jiugyhatiän. ¹⁶ Ja'a judíoshajxy, ja'a Abraham hajxy jecy yhaphajt tieedyhajt. Yhaadshajt tyictshajt ja'a Abraham hajxy jaduhn. Jéquiänä Dios ja'a Abraham quiu'ughajty. Paadiä judíoshajxy jäda'ahaty quiu'ughájtäbä ja'a Diósäm. Jaduhn mäwiinä Abraham miäbaady nebiä quepytyictsän. Y ja'a judíoshajxy, jaduhn mäwiin hajxy miäbaatpä nebiä quepyhaa'xän.

17 Hoorä, nämayyä judíoshajxy tøø quia'a mäbøcy ja'a
Jesucristocøxpä. Paady hajxy tøø ñajtshixø'øyii ja'a Diósäm.
Jaduhn mäwiin hajxy miäbaady nebiä olivohaa'x tøø piuhdøjjiän.
Jaduhn miädia'agytiägø'øy coo judíos ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy quia'a mo'owáanänä ja'a Diósäm. Y mijts ca'a judíospä, jaduhn mäwiin hajxy mmäbaatpä nebiä yuuc-holivohaa'xän

Romanos 11 374

coo tøø yagjøjheedsø'øy maa olivohaa'x tøø piuhdøjjiän. Coo hajxy tøø mmäbøjnä, paadiä Dios hajxy xmiooñä ja'a hoyhajtä weenhajt. ¹⁸Pero caj mijtsä judíos hawiinmats mbéxät. Ca'a hajxy mniguiumayii. Cab hajxy mmäná'anät: "Cabä judíoshajxy quiu'ughájtänä ja'a Diósäm. Højtsä Dios xquiu'ughájtänäp, højts ca'a judíospä." Hix, Dios mijts jaduhn tøø xquiunuu'xy je'eguiøxpä coo Abraham jecy quiunuu'xä møødä yhap møødä yhoc, ja'a judíoshajxy. Coo Dios ja'a Abraham jecy cu quia'a cunuu'xy, ni mijts hijty xquia'a cunuu'xaambä.

¹⁹Wehndä pøn miäná'anät: "Yø'ø judíoshajxy tøø quia'a mäbøquiäbä ja'a Jesucristocøxpä, høøchcøxpä hajxy tøø ñajtshixø'øyii ja'a Diósäm. Hix, páadyhøchä Dios xchocy cooch nga'a judíosä. Cabä judíoshajxy chójcänä ja'a Diósäm." 20 Tøyhajt jaduhn. Paadiä judíoshajxy tøø ñajtshixø'øyii ja'a Diósäm coo hajxy tøø quia'a mäbøcy ja'a Jesucristocøxpä. Y mijts, coo hajxy tøø mmäbøcy, paady mijtsä Dios tøø xquiunuu'xy. Pero ca'a hajxy mniguiumayii coo Dios hajxy jaduhn xñä'ä najtshixøøbiät. Hix, caj mijts hijty hoy mjäya'ayhaty. Coo Dios hojioot miøødä, paady hajxy xquiunuu'xy. ²¹ Jaanch tehm yajcumayaambä judíoshajxy jaduhn. Paady hajxy jaduhn ñiguiumayii coo hajxy tøø quia'a mäbøcy coo hajxy tsipcøxp ñäxuudsøøjät ja'a Diósäm. Paady hajxy ñajtshixøøyyä ja'a Diósäm, hoyyä Abraham hajxy jecy jia haphajty jia teedyhajty. Jaanä jaduhn mijtspä, mijts

ca'a judíospä, coo mijts jaduhn mniguiumáayyäbät, mänitä Dios hajxy jaduhn xñajtshixøøbiät. 22 Hix, jiaanch tehm quiunuu'xypä Dios ja'a quiu'ug. Pero pønjatiä Dios tøø ñajtshixø'øy, je'eds hajxy jaduhn jaanch tehm yajcumädowáanäp ja'a Diósäm. Paady mijtsä Dios xjiaančh tehm quiunuu'xy, coo hajxy mmäbøcy. Pero pø cab hajxy jaduhn mmäbøgaannä, mänitä Dios hajxy xyajcumädowaambä. ²³Hoorä, ja'a judíoshajxy tøø quia'a mäbøquiäbä, coo hajxy jaduhn miäbøjpät, mänit hajxy iadähooc quiu'ughájtägumbät ja'a Diósäm. Haa ca'a, miøødä Dios mäjaa jaduhn coo hajxy jaduhn quiu'ughájtägumbät. 24 Hix, ia'a judíoshajxy, Abraham hajxy jecy yhaphajt tieedyhajt. Jéquiänä Abrahamhajxy yajnähdijjä ja'a Diósäm coog hajxy jaduhn quiu'ughadøøjät ja'a Diósäm, møødä Abraham yhap yhoc-hajxy, ja'a judíoshajxy. Tøyhajt jaduhn, paadiä Abrahamhajxy paquiä hoy quiu'ughadáanägumbä Diósäm. Y mijts, jaanä jaduhn mijtsä Dios xquiu'ughájnäbä, hoy mijts hijty jegyhajty xquia'a cu'ughaty. Paady, ca'a hajxy mmäna'añ cooc tyijy ja'a judíoshajxy quia'a cu'ughajtägatsa'añii ja'a Diósäm.

²⁵⁻²⁶Mägu'ughajpädøjc, nébiøch cham nmädia'aga'añän, náamnøchä Dios tøø xñajtscapxøøyyä. Cahnä jäya'ay hädaa mädia'agy hajxy nämay miädoyñä. Paady mijts jaduhn nhawáanäm, jaduhn hajxy mga'a niguiumayøøjät, hoyyä Dios hajxy tøø xjia cu'ughaty. Tøyhajt jaduhn coo judíoshajxy nämay tøø

quia'a mäbøcy ja'a Jesucristocøxpä. Pero habaadaamb jaduhn coo hajxy nägøxiä miäbøgaannä. Mänit hajxy jaduhn miäbøga'añ coo mijts hänajty tøø mmäbøcy, ja'a mijts ca'a judíospä, mäduhntiä hajxy hänajty mmäbøga'añ. Jaduhn jim myiñ maa Diosmädia'aguiän:

Mänitä yajnähwaatspä jim choona'añ maa cajpt jaduhn xiøhatiän Sión, maa judíoshajxy chäna'ayän.
Cøxaambä judíoshajxy jaduhn miäbøga'añ ja'a yajnähwaatspäcøxpä.
Cøxaambä piojpä quiädieeybä hajxy nähwa'adsa'añ.

²⁷ Cooch hajxy jaduhn nyajnähwá'adsät, mänit jaduhn tiøjiada'añ nébiøch hajxy hijty tøø nyajwiinwaanø'øyän mänáajøch hajxy nmøødyajcuhduquiän hawiinjemy,

nømä Dios miänaañ.

²⁸Coo judíoshajxy tøø quia'a mäbøcy ja'a Jesucristocøxpä, paady hajxy tøø ñajtshixø'øyii ja'a Diósäm. Y coo hajxy jaduhn tøø ñajtshixø'øyii, paady mijtsä Dios tøø xyajnähdijy coo hajxy mijts ca'a judíospä. Pero, hoyyä judíoshajxy tøø quia'a jagä mäbøcy, tsójcäpnä hajxy jaduhn ja'a Diósäm je'eguiøxpä coo yhapä tieedyhajxy jecy yajnähdíjjäxä ja'a Diósäm coo hajxy quiu'ughadøøjät. 29 Hix, cabä Dios mänaa yhøhnda'agy. Homiänaajä yajtøjiaty waambaty quiapxy miädia'agy. Y coo Dios jaduhn

jecy miänaañ coogä judíoshajxy homiänaajä quiu'ughada'añii, yejcä Dios ja'a tøyhajt jaduhn. Hix, cabä Dios ja'a miädia'agy mänaa yajtägach. Jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo Dios jiaanch yajtøjiada'añ waambaty tøø miäna'añ ja'a judíoscøxpähajxy. ³⁰Mijts ja'a ca'a judíospä, cabä Diosmädia agy hajxy hijty mmädoyyä. Cabä Dios hajxy hijty mwiingudsähgø'øy. Y coo judíoshajxy tøø quia'a mäbøcy ja'a Jesucristocøxpä, paadiä Dios hojioot miøødä ja'a mijtscøxpä. ³¹ Jäda'anäbaadyñä, cabä judíos ja'a Dios miädia'agy jäda'ahaty miäbøgaanä ja'a Jesucristocøxpä. Coo hajxy jaduhn quia'a mäbøga'añ, paady mijtsä Dios xñäxuu'tsnä, mijts ca'a judíospä. Hoorä, coo mijtsä judíos xyhíxät coo mijtsä Dios xñäxuuch, mänit hajxy jaduhn miäbøgaambä ja'a Jesucristocøxpä. Mänit hajxy ñäxuudsáanäbä ja'a Diósäm. 32 Jéquiänä Dios jäya'ay yhawaanä nägøxiä coo pojpä cädieey hajxy miøødä, møødä judíoshajxy, møødä ca'a judíoshajxypä. Jaduhn hajxy jecy yhawáanäxä coo hajxy hawiinmats quiumädówät. Hix, paadiä Dios jaduhn miänaañ, je'eguiøxpä coo jäya'ayhajxy hänajty nägøxiä ñäxuudsa'añii tu'cuhdujt, møødä judíoshajxy, møødä ca'a judíoshajxypä. Coo Dios hajxy häxøpy tøø xquia'a näxúu'tsäm, nägøxiä hajxy hijty ngumädowáanäm.

³³Jaanch tehm jiajp, jaanch tehm ñajuøøbiä Dios. Cab hajxy hoy nnä'ägä wiinjuø'øwáanäm nebiatiä

Dios wyiinmay. Hix, hojiootä Dios jiaanch tehm miøød coo hajxy nägøxiä tøø xñäxúu'tsäm, møødä judíoshajxy, møød cajpä judíoshajxy. Nägøxiä ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmio'owáanäm tu'cuhdujt. 34 Jaduhn jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän: "Cabä Dios ja'a wyiinmahñdy miäyajtøy nebiä wyiinmahñdyhádät. ³⁵Cabä Dios pøn miänuu'xyhaty." 36 Hamdsoojootä Dios ja'a naaxwiimbä jecy yhädiuuñ møødä jäya'ay nägøxiä. Tijaty yaa jájtäp túunäp hädaa yaabä naaxwiin, ja'a Dios jaduhn hanehmb coo jaduhn jiadóøjät, coo jaduhn tiunøøjät. Y tijaty jaduhn jadáanapna tunáanapna, ja'a Dios jaduhn yajtøjiadaamb nebiaty hänajty tøø wyiinmay. Tsøgä Dios hajxy møj jaanch pädáacäm homiänaajä. Tsøg hajxy homiänaajä wiingudsähgøøyyäm. Amén.

Mägu'ughajpädøjc, miøødä Dios hojioot maa højtscøxphájtäm. Chamch mijts nhane'emy coo hajxy hamuumdu'joot mniyegøøjät Dios quiø'øjooty tiecyjiooty. Jaduhnä Diosmädia agy hajxy hoy mgudiúnät hamuumdu'joot. Jaduhnä Dios hajxy hoy mwiingudsähgø'øwät nebiä Dios hajxy xyajmädsoquiän. ²Ca'a hädaa wiinmahñdy hajxy myajtuñ nebiä jäya'ay wyiinmahñdyhajxy yaajän. Pønjatiä Dios quia'a cu'ughajpy, je'eds hädaa yaabä wiinmahñdy hajxy yajtuumb. Cabä yhaxøøgwiinmahñdy hajxy ñajtshixø'øwa'añ. Ca'a

hajxy mbahixy. Hawiinjemybiä wiinmahñdy hajxy jaduhn mmøødhájnäp, je'eguiøxpä coo Jesucristo hajxy mmøødhijnä tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Jaduhnä tøyhajt hajxy mmøødhádät tijatiä Dios hajxy xyajmädsojp coo hajxy mdúnät. Homiänaajä Dios hajxy xyajmädsójcäm coo hajxy hoy njäya'ayhájtämät, coo hajxy hoy ndúunämät. Coo hawiinjemybiä wiinmahñdy hajxy jaduhn nmøødhájtämät, jaduhnä tøyhajt hajxy jaduhn nmøødhájtämät tijatiä Dios hajxy xyajmädsójcäm coo hajxy ndúunämät.

³Mayhajtä Dios jaduhn ñä'ä tuun ja'a høøchcøxpä coochä cuhdujt jaduhn xmiooyy cooch mijts nmägapx nhané'emät. Ca'a hajxy mniguiumayii cooc tyijy hajxy cøxiä wiinä mjaanch tehm jiaty. Tijatiä tuungä Dios hajxy tøø xmio'oy, je'eds hajxy mmøjpädá'agäp. Ca'a wiingtuung hajxy mmøjpäda'agy. Hoy hajxy mdúnät nebiatiä Dios hajxy tøø xyajnähdijy. 4Hix, nägøxiä ni'xcopc hajxy nmøødhájtäm møødä cø'ødecy, møødä wiinjøjp, møødä copctaatsc. Cab hajxy tiu'ugtuungä; haagä hawiingjaty hajxy tiuñ. Pero haagä tuungpaatp hajxy jaduhn. ⁵Jaduhn mäwiin højts nmäbáatäm nebiä tu'ugni'x tu'ugcopcän coo hajxy tu'cuhdujt nmäbójcäm ja'a Jesucristocøxpä, hoy hajxy nja nämayhájtäm. Jaduhn hajxy hawiingjaty ndúunäm. Jaduhn hajxy nnibiuhbéjtäm hamiñ haxøpy.

⁶Tsøg hädaa tuung hajxy hoy yajnǿcxäm nebiatiä Dios hajxy tøø xyhanéhmäm. Mayhajtä Dios

jaduhn tiuun coo wiinmahñdy hajxy cøjwiinduum xmióoyyäm nebiaty hajxy ndúunämät. Pønjaty tøø tiuungmo'oyii coo Dios ja'a miädia'agy hajxy yajwá'xät nebiaty hajxy hänajty tøø ñajtscapxøøyyäxä, ween hajxy jaduhn yajwa'xy nebiaty hajxy hänajty piuhbedyii. ⁷Pønjaty tøø tiuungmo'oyii coo hajxy miäbuhbédät, ween hajxy hamuumdu'joot tiuñ. Pønjaty tøø tiuungmo'oyii coo Diosmädia agy hajxy yajwá xät, ween hajxy hoy yajwa'xy. ⁸Pønjaty tøø tiuungmo'oyii coo hajxy miäjootcapxmøcpégät, ween hajxy hoy tiuñ. Pønjaty mäyøø, weenä häyoobä hajxy piuhbety hamuumdu'joot. Pønjaty tøø tiuungmo'oyii coo hajxy miähané'emät maa tsajtøjcän, ween hajxy hoy miähane'emy. Hix, Dios ja'a cuhdujt jaduhn yejc coo hajxy jaduhn miähané'emät. Pønjaty tøø tiuungmo'oyii coo mayhajt hajxy tiúnät maa häyoobädøjcän, møød maa yaamgto'oxyhajxiän, ween hajxy hamuumdu'joot piuhbety. Møød weenä pa'amjäya'ay hajxy quiuhixy.

⁹Tsøg hajxy hamuumdu'joot nichójcam nibia'häyóowam. Tsøgä haxøøgpä hajxy najtshixøøyyam. Tehngajnä howyiinmahñdy hajxy tsøc tsójcam. ¹⁰Hamiñ haxøpy hajxy mnichogøøjät mnibia'häyowøøjät neby tu'ugpuhya'ay neby tu'ugpuhdo'oxypän. Hamiñ haxøpy hajxy mniwyiingudsähgø'øwøøjät. Cab hajxy mnibiexøøjät.

¹¹Hamuumdu'jootä Wiindsøn Jesucristo hajxy mmädúnät. Jootcujc hajxy jaduhn mdúnät. Cab hajxy jaduhn mänaa mnänuuxó'owät.

12 Coo hajxy pøn xchaachtiúnät, cab hajxy mmøjpädá'agät; mmee'xtúgäp hajxy jaduhn. Mnajuøøby hajxy jaduhn coo hajxy jim mnøcxa'añ maa Dioswiinduumän. Paady hajxy jaduhn mxoondá'agät. Homiänaajä Dios hajxy mba'yá'axät.

¹³Coo pøn tii yajmaajiádät, naxy hajxy mdehm piuhbédät. Je'ech jaduhn nnänøømby pøn jaduhn mäbøjp ja'a Jesucristocøxpä. Pønjaty jaduhn mejtsp maa mdøjc-hajxiän, myajtøjtägø'øwäp hajxy je'e. Myajcáyäp myaghú'ugäp hajxy jaduhn.

¹⁴Coo hajxy pøn xchaachtiúnät, cab hajxy mmähanhádät. Pero mmänuu'xtá'agäp ja'a Dios hajxy coo hajxy ween ñähwa'ach.

¹⁵Pønjaty xoondaacp, mmøødxoondá'agäp hajxy je'e. Pønjaty jøøby xuu'tsp, mmøødjø'øw mmøødxúudsäp hajxy je'ebä.

16 Tu'ugcopc tu'ugwiinmahñdy hajxy mnimiøødhidøøjät. Cab hajxy pøn mbéxät. Jootcujc hajxy mhídät, hoyyä møjtuung hajxy mga'a jagä møødä. Cab hajxy mänaa mniguiumayøøjät.

17 Coo häna'c hajxy xyhäyoowhíxät, cab hajxy myaghawiimbijtägátsät. Hoy hajxy mjäya'ayhádät, jaduhnä Dios hajxy jaduhn xquiumáyät; jaduhn mijtsä cu'ug waamb xquia'a nänómät. Pero xwyiingudsähgó'øwäbä cu'ug hajxy jaduhn. 18 Coo mijtsä cu'ug xjia wi'i jiøjcapxó'øwät coo hajxy jaduhn mbahíxät nebiaty hajxy haxøøg jiatco'øyän, cab

hajxy jaduhn mbahíxät. Pero coo hajxy waamb xquia'a nämá'awät, mänit hajxy hoy yajxón mmøødmädiá'agät. Cab hajxy pøn mmädsiphádät. 19 Mägu'ughajpädøjc, coo hajxy pøn xyhäyoowhíxät, cab hajxy myaghawiimbijtägátsät. Dios jaduhn yaghawiimbídäp. Jaduhn jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän coogä Dios jaduhn miänaañ: "Høøch jaduhn nyaghawiimbídäp." ²⁰Coo hajxy pøn xmiädsiphádät, cab hajxy mmädsiphajtägátsät. Jaduhnä Diosmädia agy miäna añ: "Pø yähó'cäbä häna'c ja'a miich hänajty jaduhn xmiädsiphajpä, myajcáyäp myaghú'ugäp jaduhn. Pø tødsøøyyäp, mmó'owäbä nøø. Coo jaduhn mgudiúnät, hoyhoyyä häna'c chähdiúnät, ja'a miich hänajty jaduhn xmiädsiphajpä." ²¹Nägüeentä hajxy mhídät, cabä haxøøgpä hajxy myaghawiimbijtägátsät. Coo hajxy jaduhn mjatcó vwät, myajcähxó'øgäp hajxy jaduhn coo mhaxøgwiinmahñdy hajxy hänajty tøø mbadu'ubøjcumbä. Pero coo häna'c hoy yajxón mmägápxät, ja'a mijts hänajty xmiädsiphajpä, jaduhn hajxy myajcähxø'øgät coo hawiinjemybiä wiinmahñdy hajxy hänajty mmøødhajnä. Mänitä Dios jaduhn xquiumáyät.

Tsøg hajxy nägøxiä cudiúunäm nebiatiä cuduung hajxy xyhanéhmäm. Hix, Dios ja'a cuhdujt møc møød. Je'e ja'a cuhdujt yejp jadähooc. Pønä cuhdujt møød, paady jaduhn miøødä coo tøø mio'oyii ja'a Diósäm. ²Pøn jaduhn ca'a cudiunaamb nebiatiä cuduung jia

hane'emiän, quiumädowaamby hajxy je'e. Hix, ja'a Dios ja'a cuduung pädaac coo yhané'emät. Jaduhnds je'e, pø cab hajxy jaduhn mgudiuna'añ nebiatiä cuduung yhane'emiän, jaduhn miäbaady coo Dios miädia'agy hajxy mga'a cudiunaanä. 3 Pønjaty hoy wädijp, cabä cuduung hajxy chähgø'øy. Pero pønjaty hoy ca'a wädijp, je'eds mäbøcypiä tsähgøøby. Coo hajxy hoy mwädítät, mänitä cuduung hajxy xquiumáyät. Cab hajxy jaduhn xchaachtiúnät. 4Hix, ja'a cuduunghajxy, moonsähájtäp hajxy je'e ja'a Diósäm. Paady hajxy jaduhn tiuñ, coo mijts hajxy jaduhn xwioowhídät. Jaduhnä cuhdujt hajxy tøø mióoyyäbä coo mijts hajxy xyajcumädówät coo mijts hänajty tøø mgädieey. Paady hajxy jaduhn mdsähgó'øwät. ⁵Naxy hajxy mdehm quiudiúnät nebiatiä cuduung hajxy xyhane'emiän, coo Dios hajxy jaduhn xñä'ä yajcumädówät. Jaanä jaduhnduhmbä, coo hajxy hamdsoo mnajuø'øy coo jaduhn yhahixø'øy coo hajxy hoy mwädítät, paady hajxy jaduhn mgudiúnät waambatiä cuduung hajxy xyhane'emiän. Coo hajxy jaduhn mga'a cudiúnät, cab hajxy jootcujc mhídät, je eguiøxpä coo hajxy hänajty mnajuø'øy hamdsoo coo hajxy hänajty tøø mgädieey. ⁶ Jaanä jaduhnduhmbä, tsipcøxp hajxy mnähjuudiú'udät tijaty häna'c hajxy xyajnämaaby coo hajxy mnähjuudiú'udät. Hix, ja'a Dios ja'a cuhdujt jaduhn yejc coo mijtsä häna'c jaduhn xyagjúyät.

⁷Hahixøøby jaduhn coo cuduung hajxy mmäjúyät nebiaty hajxy xyajnäma'ay. Jaanä jaduhn yhahixøøbiä coo cuduung hajxy mwiingudsähgø'øwät, miøjjä miuutscä.

⁸Naxiä mnuu'xy hajxy mdehm jiahmiédsät. Naxy hajxy mničhogóøjät nebiä tu'ugpuhya'aybän, nebiä tu'ugpuhdo'oxypän. Hix, pøn wiinghäna'c tsojp, hoy jaduhn quiudiuñ nebiatiä Dios hajxy xyhanéhmäm. 9 Jaduhnä Diosmädia agy miäna añ: "Pø jim miich mdo'oxiøjc, cabä wiingpä mmøødhídät. Cab mmäyaghó'ogät. Cab mméedsät. Cabä mmädøjcä jie'e mhadsójcät." Hoorä, coo wiinghäna'c mdsógät hamuumdu'joot, hoy jaduhn mgudiúnät nébiøch naamnä tøø nmädia'aguiän. 10 Hix, pøn wiinghäna'c jaanch tsojp hamuumdu'joot, cab jaduhn mänaa yhäyoowhixa'añ. Hoorä, coo wiinghäna'c mjaanch tsógät hamuumdu'joot, hoy ca'xy mgudiúnät nebiä Dios yhane'emiän.

¹¹Naxy hajxy jaduhn mdehm ñichogógjät. Hix, mnajugoby hajxy jaduhn coo tøø jiecy mänaa hajxy tøø mmäbøquiän. Habáatnäp jaduhn coo Jesucristo hajxy min xyajpädø'øgáanäm, coo hajxy jim xyajnøcxáanäm tsajpootyp. Nägüeentä hajxy jaduhn mwädítät. Hix, cab hajxy nnajuóøyyäm mänaa Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ, coo hajxy jaduhn xñä'ä nähgädaacpéjtämät. Hix, coo jaduhn quiädaactägátsät, mänit hajxy xyajtøyhajtyegáanäm. ¹²Habáatnäp jaduhn coo hajxy yaa ndsoonáanäm, coo hajxy jim

nnøcxáanam tsajpootyp. Tsøcxa ja'a haxøøgpä hajxy najtshixøøyyäm neby hajxy yaa tøø njäya'ayhájtäm, cahnä Dios hajxy hänajty nwiingudsähgøøyyäm. 13 Tøø Dios hajxy xyajnähdíjjäm coo hajxy homiänaajä njugyhájtämät neby je'e jiugyhatiän. Paadiä Diosmädia'agy hajxy hoy nbanøcxáanäm. Tsøcxä hajxy hoy wädíjtäm, ca'a jiaduhnä nebiä häna'c-hajxy hagoodstuum wädijpän. Cab hajxy mhaxøøghu'ug mhaxøøgjøø'xät. Cab hajxy comjaty mhú'ugät. Cab hajxy jim mnécxät maa cuhhindo'oxiøjc-hajxiän. Tsøgä to'oxiøjc hajxy wiingudsähgøøyyäm. Hix, ja'a cu'ug hajxy xyhíjxäm neby hajxy njäya'ayhájtäm, pø hoy, pø caj. Cab hajxy haxøøg mnä'ägä jatcó'øwät. Cab hajxy pøn mmähanhádät, hoy hajxy jia mäyøøjä que mijts. Cab hajxy tii mmädsibø'øwät. 14 Ja'a Jesucristo hajxy nWiindsønhájtäm. Je'e hajxy xyhanéhmäm. Jaanöh tehm yhoy je'e wyiinmahñdyhaty. Naxy hajxy jaduhn mdehm miøødhídät tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Jaduhnä mhaxøggwiinmahñdy hajxy hoy mhøxhíxät. Jaduhn hajxy hoy mhäna'c-hádät.

Jii jäya'ayhajxy näje'e, cahnä Diosmädia'agy hajxy hoy yhabøcyñä, hoy hajxy tøø jia mäbøcy ja'a Jesucristocøxpä. Hahixøøby jaduhn coo hajxy mmägu'ughádät. Pero cab jaduhn yhahixø'øy coo mädia'agy hajxy mmøødyajyónät ja'a cuhdujtcøxpä. Pønjatiä Diosmädia'agy hoy tøø yhabøcy, ñajuøøby hajxy je'eduhn coo jaduhn yhawiinmatsä coo hotyiijä mgáyät. Pero pønjaty hoy

Romanos 14 380

tøø quia'a habøcy, cábäc tyijy yhoyyä coo tsu'uch ndsú'tsämät. Páadiäc tyijy quia'a hoyyä coo tsu'uch ndsú'tsämät, yajnajuøøby jaduhn coo häna'c ja'a tsu'uch hajxy hänajty tøø quiunuu'xy maa habojtsnaxy wyiinduumän. Jadúhnäc tyijy miäbaady néjjiämä habojtsnaxy jaduhn mwiingudsähgøøbiän. ³Hoorä, pø mdsu'chp miichä tsu'uch, cab jaduhn mbéxät ja'a häna'cä tsu'uch ca'a tsu'tspä. Jaanä jaduhnduhmbä, pønä tsu'uch ca'a tsu'tsp, cab jaduhn waamb ñämá'awät ja'a häna'cä tsu'uch tsu'tspä cooc tyijy jaduhn quiädieey. Haa ca'a, ja'a Dios yhuung je'ebä. 4Cabä cuhdujt jaduhn myiñ coo waamb mnämá'awät pønä Diosmädia'agy panøcxp. Haa ca'a, ja'a Dios ja'a mioonsä je'ebä. Jagooyyä Dios cuhdujt jaduhn miøødä coo miäná'anät pø hoyyä mioonsä quiudiuñ, pø caj. Hamdsoojä Dios jaduhn ñämá'awät neby hoy wiädítät. Haa ca'a, ja'a Dios je'e hanehmb.

⁵Näje'ejä jäya'ayhajxy miäna'añ coo poo'xxiøø jyiijä mädyii hajxy yhamajtsc-hádäp. Näje'e hajxy miänaambä coo Dios hajxy homiänaajä nwiingudsähgøøyyämät. Pero mijts, jaduhn hajxy mgudiúnät nebiä Dios hajxy hamdsoo tøø xyajwiinjuø'øyän. ⁶Hix, pønjaty jaduhn mänaamb coogä poo'xxiøø jyiijä, nägüeentä hajxy jaduhn wiädity ja'a poo'xxiøøjooty. Jaduhnä Dios hajxy wyiingudsähgø'øy. Jaanä jaduhnduhmbä, pønjaty jaduhn

mänaamb cooc jaduhn quia'a cädieeyä coo tsu'uch ndsú'tsämät, hoy hänajty tøø jia cunuu'xyii maa habojtsnaxy wyiinduumän, mioobiä Dios Dioscujú'uyäp jaduhn coo jaduhn yajcayii. Jaanä jaduhnduhmbä, pøn jaduhn mänaamb cooc jaduhn quia'a hoyyä coo tsu'uch ndsú'tsämät, jaanä jaduhnä Dios Dioscujú'uyäp mioobiä coo jaduhn yajcayii.

⁷Coo Diosmädia'agy hajxy nmäbőjcäm ja'a Jesucristocøxpä, paady hajxy xmioonsähájtäm. Paady jaduhn quia'a hahixø'øy coo hajxy njäya'ayhájtämät nebiä nhamdsoojoot hajxy chójcäm. Ni ja'a cuhdujt hajxy nga'a møødhájtäm coo hajxy hamdsoo nniyajnähdíjjämät mänaa hajxy nho'ogáanäm ndägoyyáanäm. 8 Ja'a Jesucristo hajxy xmioonsähájtäm mäduhntiä hajxy yaa njugyhájtäm, hoy ñejpiä hajxy cu nja jajt cu nja habéjtäm. Y coo hajxy nho'c coo hajxy ndägóoyyämät, je'enä hajxy hänajty xmioonsähadáanäm homiänaajä. ⁹Coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, mänit jadähooc jiujypiøjtägajch. Jaduhn hajxy xquiu'ughájtäm, pønjaty jaduhn mäbøjp, møød hajxy tøø yhó'oguiäbä, møød hajxy jaac jujcypiä jaac tsuxpä. Jaanä jaduhn hajxy xyhanéhmämbä.

10 Cabä mmägu'ughajpä hajxy hawiinmats mbéxät, hoyyä Diosmädia'agy hajxy hoy quia'a jagä habøcyñä. Cab hajxy pøn mnämá'awät cooc tyijy hajxy hoy quia'a cudiuñ, hoyyä wiingcuhdujt hajxy jia panøcxy. Hix, coo Jesucristo yaa quiädaactägátsät,

mänit hajxy nägøxiä jim nnaxø'øwáanäm ja'a Jesucristo wyiinduum tøyhajtyejpä. ¹¹ Jaduhn jim myiñ maa Diosmädia'aguiän:

Nägǿxiøċhä jäya'ayhajxy nøcxy xwyiinjijna'awa'añ. Xwyiingudsähgø'øwáambøch hajxy jaduhn. Jadúhnhøch hajxy xquiapxpaadaambä cooċh nidiuhm nDioshaty. Tøyhajt jaduhn, nømä Dios miänaañ. ¹² Jaduhn

hajxy nyajnajuǿøyyäm coo hajxy nägøxiä jim nøcxy ndøyhajtyegáanäm Dioswiinduum.

¹³Cab hajxy tsøc niñänǿømänä cooc tyijy ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy nga'a panécxäm. Pero jaduhn tsøc cudiúunäm nebiatiä mäbøjpädøjc-hajxy quiudiuñän, jaduhn hajxy waamb xquia'a nänøømämät. Pøn jaduhn mänaamb cooc tyijy quia'a hawiinmatsä coo tsu'uch ndsú'tsämät, pues, hahixøøby jaduhn coo mga'a tsú'udsät coo hänajty mmøødhity. Hix, wehndä miich jaduhn xpiadsú'udsät. Coo miich jaduhn xjiaanch padsú'udsät, cädiéeyäp je'eduhn. 14 Cab jaduhn quiädieeyä coo tsu'uch ndsú'tsämät, hoy hänajty tøø jia cunuu'xyii maa habojtsnaxy wyiinduumän. Nmøødhøchä tøyhajt jaduhn. Hix, tu'ugmädiá'agyhøčhä Jesucristo nmøødhity, ja'a nWiindsønhájtämbä. Pero jii jäya'ayhajxy näje'e miäna'añ cooc tyijy quia'a hoyyä coo tsu'uch ndsú'tsämät. Coo hajxy jaduhn jiaanch tsú'udsät, ja'a hajxy jaduhn mänaambä, pues, cädiéeyäp hajxy jaduhn. ¹⁵Hoorä, coo miičhä tsu'učh jaduhn

mdsú'udsät, y coo jaaya'ay jaduhn xpiahíxät, ja'a jaduhn mänaambä cooc tyijy quia'a hoyyä coogä tsu'uch mdsú'udsät, myajcädiéeyäp miich je'eduhn. Pø jaanch tøy mdsocy, cab jaduhn myajcädiéeyät, je'eguiøxpä coo Diosmädia'agy miäbøcy. Hix, ja'a Jesucristo jaaya'ay tøø ñähho'tu'udy. Pero coo myajcädiéeyät, wehndä Jesucristo miädia'agy ñajtshixǿøyyäxät. 16Y coo jaaya'ay jaduhn myajcädiéeyät, wehndä miich myajnänémät. Y wehndä jaaya'ay yajnänøømbät, ja'a Jesucristo miädia'agy tøø ñajtshixǿøyyäbä. Jaduhnds je'e, maas hoy hit jaduhn coo tsu'uch mga'a nä'ägä tsú'udsät, hoy jaduhn mja najuø'øy coo jaduhn quia'a cädieeyä coo mdsú'udsät. ¹⁷Coo hajxy tøø nmäbøjcäm ja'a Jesucristocøxpä, paadiä Dios hajxy xyhanéhmänä. Hix, cabă Dios waamb miäna'añ coo hajxy hotyiijä ngaayy nhúucäm; ni jaduhn quia'a mänaambä coo hajxy tii nga'a caayy nga'a húucämät. Coo Dios hajxy tøø xpiädáacäm hawa'adstuum, paady hajxy hoy njäya'ayhájtäm, paady hajxy jootcujc nnimiøødhíjtäm, paadiä Dioshespíritu hajxy xyajxoondáacäm. 18 Hoorä, pønä Jesucristo miädia agy jaduhn cudiunáanap, cumayáanap je'e ja'a Diósäm møødä cú'ugäm. Tsøcxä hajxy jaduhn cudiúunäm nebiä mäbøjpädøjc-hajxy quiudiuñän.

19 Mägu'ughajpädøjc, tsøgä hoybä hajxy tehngajnä høxtáayyäm, jaduhn hajxy jootcujc nnimiøødhíjtämät, jaduhn hajxy hoy nniguiapxmøcpøjcämät, jaduhnä Jesucristo miädia'agy hajxy hov ngudiúunämät hamuumdu'joot. ²⁰⁻²¹Cab jaduhn quiädieevä coo hajxy hotyiijä ngaayy nhúucämät. Pero pø jii mäbøjpädøjc-hajxy jaduhn näje'e miäna'añ cooc tyijy ja'a tsu'uch hajxy nga'a tsú'tsämät, cooc tyijy ja'a vino hajxy nga'a húucämät, pues, maas hoy jaduhn coo mga'a tsú'udsät, coo mga'a hú'ugät. Hix, coo hajxy jaduhn xyhíxät coo hänajty jaduhn mgay mhu'ugy, wehndä hajxy jaduhn xpiahíxät. Y coo hajxy jaduhn xpiahíxät, cädiéeyäp hajxy jaduhn. Jaduhn quiähxø'øgät coo miich hänajty tøø myajcädieey. Y cab jaduhn yhoyyä coo mäbøjpädøjc myajcädiéeyät hoy ñä'ä tiiguiøxpä. Hix, jia wi'i pianøcxáanäbä Jesucristo miädia'agy hajxy jaduhn, y coo hajxy jaduhn quiädiéeyät, cab hajxy jaduhn hoy pianécxät. ²²Hoy miich mja najuø'øy coo quia'a cädieeyä coo hotyiijä mgay mhú'ugät, cab jaduhn yhoyyä coo wiinghäna'c mmøødyajtsibø'øwät. Ja'a Dios miičh jaduhn xyhijxp coo hoy mgudiuñ. Pøn jaduhn najuøøby coo quiumayii ja'a Diósäm nebiä quiuhdujthaty, jootcujc je'eduhn yhity. ²³Pero pøn jaduhn ca'a najuøøby pø yejpiä Dios cuhdujt jaduhn coo tsu'uch ndsú'tsämät, pø caj, coo je'e jiaanch tsú'udsät, cädiéeyäp je'eduhn, hoy hamdsoo jaduhn jia mäna'añ cooc tyijy ja'a Dios tøø miäna'añ coo hajxy nga'a tsú'tsämät. Paady iaduhn miäna'añ, wehndä tsu'uch hänajty tøø quiunuu'xyii maa habojtsnaxiä wyiinduumän. Jaanä jaduhnduhmbä, hoy ñä'ä tiiguiøxpä,

pøn jaduhn ca'a najuøøby pø tøø Dios cuhdujt yecy je'eguiøxpä, o pø caj, coo jaduhn jiaanch jatcø'øwät, cädiéeyäp jaduhmbä.

1-2 Nnajuǿøyyäm højts jaduhn coo quia'a cädieeyä coo hajxy hotyiijä ngaayy nhúucämät. Pero tsøgä nmägu'ughajpädøjc ja'a Diosmädia agy jaac yajmäb ójcäm, ja'a hajxy naamdägø'øy habøjpä, ja'a hajxy jaduhn mänaambä cooc tyijy quia'a hawiinmatsä coogä tsu'uch ndsú'tsämät, coogä vino nhúucämät. Cabä nhamdsoo cuhdujthajtiä hajxy nyaghíjtämät; møødä Dioscuhdujt hajxy nyaghíjtämät. ³Hix, mänaa Jesucristo yaa yhitiän hädaa yaabä naaxwiin, cabä yhamdsoo cuhdujt hänajty yaghity. Ja'a Tieediä miädia'agy jaduhn quiudiuunä, paady jaduhn chaachpøjcy. Jaduhn jim myiñ cujaay maa Diosmädia aguiän: "Pønjaty miich haxøøg xñänøømb, jaduhn mäwiin miäbaady néjjiäm høøch xñänøømbän", nømä Jesucristo ja'a Tieedy ñämaayy. 4Ja'a højtscøxpä Dios ja'a miädia'agy jecy yajcujahyyä, jaduhn hajxy hoy ngapxtáacämät. Jaduhn højtsä tøyhajt nmøødhájtäm coo Dios yajtøjiada'añ neby jecy yajcujahyyän coo højts jim xyajnøcxáanäm maa wyiinduumän. Coo hajxy jaduhn nnajuóøyyäm coo hajxy jim nnøcxáanäm, paady hajxy hotyiijä nmee'xtújcämät. Cab hajxy tsøc jootmayhájtäm, hoy hajxy cøxypänejpiä cu nja jajt cu nja habéjtäm. ⁵Ja'a Dios hajxy jaduhn xpiuhbéjtäm coo hajxy

jaduhn nmee'xtújcämät, coo hajxy jaduhn nga'a jootmayhájtämät. Ween mijtsä Dios xpiuhbety coo hajxy jaduhn mbahíxät nebiä Jesucristo hoy yhitiän. Jootcujc hajxy jaduhn mnimiøødhidøøjät tu'ugmädia'agy. ⁶ Jaduhn hajxy tu'ugmädia'agy mhídät coo Dios hajxy mgapxpáadät møj jaanch. Ja'a Dios, ja'a Jesucristo Tieedy je'e. Ja'a Jesucristo hajxy nWiindsønhájtäm.

⁷Hoorä, nebiä Jesucristo hajxy xchójcäm, jaanä jaduhn hajxy hamuumdu'joot nnichójcambat. Coo cu'ug hajxy jaduhn xyhíjxämät coo hajxy hänajty nnichójcam, jaduhnä cu'ughajxy ñajuø'øwaambä coo Dios miøjjä jiaanchä. ⁸Jéquiänä Dios jaduhn miänaañ coogä yajnähwaats yajcuhwaatspä quiexa'añ maa judíoshajxiän. Ja'a judíos ja'a yhapä tieedy hajxy, je'eds hajxy jaduhn jecy hawáanäxä, møødä Abraham, møødä Isaac, møødä Jacob. Coo Jesucristo yaa quiejxä hädaa yaabä naaxwiin, hoyyä judíoshajxy piuhbedyii. Tøjiajt jaduhn nebiä Dios jecy miänaañän coo yajnähwaats yajcuhwaatspä hänajty quiexa'añ. Hix, tømiädiaacpä Dios. Caj mänaa yhøhnda'agy. Tøyhajt jaduhn. ⁹Jaanä jaduhnduhmbä, paadiä Jesucristo yaa quiejxä, hoyyä jäya'ayhajxy piuhbéjtäbä, ja'a hajxy ca'a judíospä. Coo hajxy jaduhn ñäxúu'tsäbä ja'a Diósäm, paadiä Dios hajxy møj jaanch quiapxpaady. Jaduhn jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän:

Miich ngapxpaadaamby møj jaanch näguipxy møød hajxy ca'a judíospä. Høyháamhøch miich nwiingudsähgø'øwa'añ, nø<u>m</u>ä Dios ñämaayyä. ¹⁰Wiingtuumä Diosmädia'agy myíi<u>ng</u>umbä cujaay:

Mijts ca'a judíospä, xoonda'ag hajxy møødä Dios quiu'ughajxy näguipxy. ¹¹ Jaduhn cujaay myíingumbä wiingtuum:

Mijts ca'a judíospä, weenä Dios hajxy møj jaanch mgapxpaady wiinduhmyhagajpt. ¹²Wiingtuumä Isaías jecy quiujáhguiumbä:

Ja'a Isaí yhapä yhoc, minaamb je'e miähane'ema'añ.

Ja'a jäya'ayhajxy ca'a judíospä, je'eds hajxy jaduhn hane'emáanäp.

Jaaya'ay hajxy jaduhn jiøbhijxyp coo hajxy min yajnähwa'ads yajcuhwa'adsa'añii,

nømä Jesucristo jecy ñänøømä, møødä jäya'ayhajxy ca'a judíospä.

13 Hoorä mijts, coo Diosmädia'agy hajxy tøø mmäbøcy, weenä Dios hajxy hoyhoy xyajxoonda'agy, ween hajxy xyaghity jootcujc. Hix, tøø Dios hajxy xyhawáanäm coogä hoyhajtä weenhajt hajxy xmio'owáanäm ca'xy pedyii. Hamuumdu'joot hajxy jaduhn mjøbhíxät. Xpiuhbédäbä Dioshespíritu hajxy jaduhn ja'a miäjaahaam.

¹⁴Mägu'ughajpädøjc, nmøødhøchä tøyhajt jaduhn coo hajxy hamuumdu'joot mnichocy mnibia'häyoyii, møød coo hojioot hajxy mmøødä, møød coo Diosmädia'agy hajxy hoy mwiinjuø'øy, møød coo Romanos 15 384

hajxy mjaty mägapx hane'em. 15-16 Nébiøch hädaa nocy cham ngujaayän, hamøc hadsaach mijts tøø nmägapxy tøø nhane'emy. Nyagjahmiejchp mijts jaduhn jadähooc. Nmøødhøchä cuhdujt jaduhn cooch mijts nyagjahmiédsät. Hix, ja'a Dióshøch jaduhn tøø xtiuungmo'oy coocha miadia'agy nyajwá'xät ja'a Jesucristocøxpä jim maa mijtsän, mäduhñtiä hajxy mga'a judíoshaty. Coo jäya'ayhajxy nämay miäbégät hamuumdu'joot ja'a Dioshespíritu miäjaahaam, mänit hajxy quiumaya'añii ja'a Diósäm.

¹⁷ Jootcújc-høch jaduhn nnijwiø'øyii coocha nduung tøø yhoyø'øy, ja'a Dióshøch tøø xmió'oyäbä. Ja'a Jesucrístøch jaduhn xpiuhbejp, páadyhøch nduung tøø yhoyø'øy. 18 Jayóoyyøch cham nmädia aga añ nebiátyh ø chä Jesucristo xpiuhbejty mänáabøčhä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy nyajmäbøquiän, ja'a hajxy ca'a judíospä. Cábøch nmädia aga añ nebiatiä wiinghäna'c-hajxy tøø tiuñ. Mädia'agyháamhøchä jaaya'ay nyajmäbøjcy, møød coocha hoy-yagjuóøñaba hanajty nyajcähxø'øgy. 19 Ja'a Dios, ja'a miäjaahaamä hijxtahnd tøø yajcähxø'øgy hoy-yagjuøøñä. Ja'a yhEspírituhaamä jäya'ay tøø yajmäbøcy. Wiinduhmyhagájpthøchä Diosmädia'agy hoy nyajwa'xy ja'a Jesucristocøxpä, coo jaaya'ay hajxy hoy xñähho'túutäm. Jímhøch ndägøøyy wädijpä Jerusalén. Jäguémhøch hoy nwädity. Høxtä jímhøch hoy nwädity maa naax

xiøhatiän Iliria. ²⁰ Jayóoyyøch jim tøø nwädity majatiä Jesucristo hänajty tøø quia'a mädoyhadyiijän. Jadúhnhøch nnä'ägä wädityhaty. Hix, cábøchä Dios xtiuungmooyy cooch nwädítät maa wiinghäna'cä Diosmädia'agy hänajty tøø yajwa'xiän. ²¹ Pønjatiä Diosmädia'agy tøø quia'a mädoy, je'ech tøø nyajwiingapxø'øy. Jaduhn jim myiñ cujaay jaaya'aguiøxpä maa Diosmädia'aguiän, ja'a hänajty cahnä miädoybä:

Pønjaty ca'a mädoobnä coo Dios ja'a yajnähwaatspä tøø quiexy, je'edshajxy jaduhn mädoyhadaamb.

Ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hijty ca'a mädoobnä, jaduhn hajxy yajmøødmädia'aga'añii coo hajxy ñäxuuchii ja'a Diósäm.

²²Tøøch jim mayhooc nja nøcxa'añ maa mijtsän jim Roma. Pero cábøch hijty xñäbaadøøyyä cooch jim nnécxät. Hix, ja'a Diosmädiá'agyhøch hijty nyajwa'xyp wiinduhmyhagajpt. ²³Pero tøøčh nwädijpädøøñä wiinduhmyhagajpt. Mobädájpnøch jim nnøcxaannä maa mijtsän. Tøø jaduhn majiomøjt yhijnä cooch jim tøø nja wi'i ñøcxa'añ maa mijtsän. ²⁴Cooch mäbøcy hänajty jim nnøcxa'añ España, mänítøch mäbøcy jim ndu'unaxø'øwät maa mijtsän. Jootcújc-høch jaduhn nnijwiø'øwøøjät cooch mijts jaduhn nguhíxät. Mänítøch njaac tu'uyó'oyät cooch hänajty jim nnøcxa'añ España. Mänítäts mijts hii xpiuhbédät. 25-26 Pero cab jaduhn choj näbaadø'øwa'añ

cooch jim nnécxät maa mijtsän. Hix, Jerusalénhøch jayøjp nnøcxa'añ. Xädø'øñhøch jim nøcxy nyega'añ. Ja'a häyoobädøjc-høch nøcxy nmo'owa'añ, ja'a hajxy mäbøjpä. Ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jim tsänaabiä Macedonia møød jim Acaya, jaaya'ayä xädø'øñ hajxy yajmujc. Høøchä xädø'øñ hajxy xyajmäguexaamb cooch hänajty jim nnøcxa'añ Jerusalén. ²⁷ Hamdsoojoot hajxy yajmujcy, ca'a yhøøchä nnämaayy coo hajxy yajmúgät. Hawiinmats jaduhn coo mäbøjpädøjc-hajxy piuhbedøøjät, ja'a hajxy jim tsänaabiä Jerusalén. Hix, judíoshajp hajxy je'e. Jaaya'ayä Diosmädia'agy hajxy jim mäbøjtsohn Jerusalén mänaabä Diosmädia'agy tiägø'øyän wädijpä ja'a Jesucristocøxpä. Mänitä jäya'ayhajxy høxhaam jiaac mädoyhajty, ja'a hajxy ca'a judíospä. Miäbøjc hajxy je'ebä. Paady jaduhn yhawiinmatsä coo ja'a judíoshajxy piuhbedøøjät ja'a jäya'ayhájxiäm, ja'a hajxy ca'a judíospä. ²⁸ Hoorä, coochä xädø'øñ hänajty jim hoy tøø nyecy Jerusalén, mänítøch mäbøcy jim nnøcxa'añ España. Mänítøch jim ndu'unaxø'øwät maa mijtsän jim Roma. 29 Y cooch jim nmédsät maa mijtsän, nägø'ø nädécypiøchä Jesucristo xpiuhbeda'añ cooch mijtsä Diosmädia agy nyajnähixé'øwät, jaduhn hajxy tu'ugmucy nhíjtämät jootcujc. Nmøødhøchä tøyhajt jaduhn.

30 Mägu'ughajpädøjc, tu'ugmädia'aguiä Jesucristo hajxy nmøødhíjtämbä, ja'a hajxy nWiindsønhájtäm. Ja'a Dioshespíritu hajxy xyajničhójcäm.

Huuc tunä mayhajt hajxy maach høøchcøxpän. Tsøgä Dios hajxy hamuumdu'joot mänuu'xtáacäm maach høøchcøxpän 31 coochä Dios jim xñäwá'anät Judeanaaxooty maa jäya'ayhajxy ca'a mäbøjpän. Jaduhnä Dios hajxy nmänuu'xtáacämbät coochä mäbøjpädøjc-hajxy jim jootcujc xtiøjmó'owät jim Jerusalén cooch jim nmédsät xädø'øñyejpä. ³²Y coo Dios jaduhn miäná'anät, mänítøch jim nwiimbídät, mänítøch jim jootcujc nnécxät maa mijtsän. Jootcújc-høch jaduhn jim nbóo'xät. Hamiñ haxøpy hajxy mänit nnijiootcapxmøcpøjcämät. ³³Xmióoyyämä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy. Wéenäts mijts nägøxiä xpiuhbety.

Jímhøchä nmägu'ughajpä tu'ug chäna'ay maa cajpt xiøhatiän Cencrea. Febe xiøhaty. Diosmädia agymiäbøjp je'ebä. To'oxiøjc je'eduhn. Mäbuhbejp jaduhn maa tsajtøjcän. ²Coo Febe jim miédsät maa mijtsän, naxy hajxy jootcujc mdehm miägu'ugpégät ja'a Jesucristocøxpä. Hawiinmats coo hajxy jaduhn mmägu'ugpógät pønjatiä Diosmädia'agy mäbøjp. Mmó'owäbä Febe hajxy jaduhn tijaty yajmaajiajpy. Hix, náxyhøch jaduhn xpiuhbety. Nämay hajxy jaduhn tøø piuhbedyii.

³Nyajpóo'xypøchä Prisca møødä Aquila. Tøøch hajxy jaduhn xmiøødtuñ ja'a Jesucristocøxpä. ⁴Tøøch hajxy jaduhn jim xñäwa'añ mäjahñdiuum. Páadyhøchä Dioscujú'uyäp nmo'oy. Jaduhnä mäbøjpädøjcä Dioscujú'uyäp hajxy Romanos 16 386

yejpä, ja'a hajxy ca'a judíospä, wiinduhmyhagajpt. ⁵Møødhøchä jäya'ay jaduhn nyajpoo'xpä, pønjaty jaduhn hamugøøby Dioswiingudsähgøøbiä maa Prisca tiøjc-hajxiän. Møødhøchä Epeneto nyajpoo'xpä. Jaanch tehm yhóyhøch je'eduhn xmiägu'ughaty. Jaayá'ayäts jim mäbøjtsohn ja'a Jesucristocøxpä maa naax jaduhn xiøhatiän Asia. ⁶Nyajpóo'xypøchä Maríabä. Jaanöh tehm yhoy jim tiuñ maa mijtsän. ⁷Nyajpóo'xypøchä Andrónico møødä Junias. Høøch nmägunaaxhajxy je'e. Näguípxyhøch hajxy hijty xmiøødtsumychäna'ay. Hoy piønä jaduhn ñajuø'øy coo hajxy Dyiosquexiä. Paady hajxy jaduhn quiejxä, coo Diosmädia'agy hajxy jaduhn yajwá'xät. Jayøjp hajxy miäbøjcy ja'a Jesucristocøxpä. Høøch høxhaam njaac mäbøjc.

⁸Nyajpóo'xypøchä Ampliato. Hóyhøch je'e xmiøødnijiootpaadyii ja'a Jesucristocøxpä, ja'a hajxy nWiindsønhájtäm. ⁹Nyajpóo'xypøchä Urbano. Näguipxy hajxy je'e xmiøødtúunäm ja'a Jesucristocøxpä. Nyajpóo'xypøchä Estaquis. Hóyhøch je'eduhn xmiägu'ughaty. ¹⁰ Nyajpóo'xypøchä Apeles. Tøø jiaanch tehm miee'xtucy ja'a Jesucristocøxpä. Nyajpóo'xypøch pønjaty jaduhn jim tsänaaby maa Aristóbulo tiøjcän, ja'a hajxy mäbøjpä. ¹¹Nyajpóo'xypøchä Herodión. Høøch nmägunaax je'ebä. Nyajpóo'xypøch pønjaty jaduhn jim tsänaaby maa Narciso tiøjcän, ja'a hajxy mäbøjpä. 12 Nyajpóo'xypøchä Trifena møødä Trifosa, Tuumb

hajxy jaduhn ja'a Jesucristocøxpä, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. Nyajpóo'xypøchä Pérsida. Jaanch tehm chójcäp je'e. Hoy jiaanch tehm tiuumbä maa Jesucristocøxpän. ¹³Nyajpóo'xypøchä Rufo møødä tiaj. Jaanch tehm yhoyyä Rufo ja'a Jesucristo miädia'agy pianøcxä. Jadúhnhøchä tiaj njuøøyyä nébiøch nhamdsoo tajjän. ¹⁴Nyajpóo'xypøchä Asíncrito, møødä Flegonte, møødä Hermas, møødä Patrobas, møødä Hermes, møødä mäbøjpädøjc jaac jimbä. ¹⁵Nyajpóo'xypøchä Filólogo, møødä Julia, møødä Nereo møødä piuhdo'oxy, møødä Olimpas, møødä Diosmädia'agymiäbøjpähajxy jaac iimbä.

¹⁶Xi'ig xon hajxy mniyajpoo'xøøjät ja'a Jesucristocøxpä. Xyajpoo'xp mijtspä, ja'a hajxy mäbøjpä ja'a Jesucristocøxpä wiinduhmyhagajpt.

¹⁷Mägu'ughajpädøjc, jii jäya'ayhajxy näje'e wiädity, wiing hajxy yajnähixø'øy; cab hajxy yajnähixø'øy nej mijts tøø mhabøquiän ja'a Jesucristocøxpä. Cabä jioot hajxy xyajmädsocy coo mijts tu'ugmädia'agy mhídät maa Diosmädia'agyquiøxpän. Jaduhn hajxy yajnähixø'øy coo wiingmädia'agy hajxy mbadu'ubégät. Naxy hajxy mdehm ñigwieendähadøøjät maa jaaya'ayhajxy jaduhmbän. Cab hajxy jim mnøcxø'øwät maa jaaya'ayhajxy jaduhmbän. ¹⁸Hix, cabä Diosmädia'agy hajxy yajnähixø'øy ja'a Jesucristocøxpä. Jaduhn hajxy yajnähixø'øy nebiä cu'ughajxy jia mädowa'añän. Paady hajxy jaduhn yajnähixø'øy,

yajmäjuyaamb hajxy jaduhn; jaduhn hajxy hoy jiatcø'øwa'añ nebiä jioot hajxy choquiän. Hoy yajxón hajxy jia capxy jia mädia agy. Pero xjia wi'i yajtägoyyaamb mijts jaduhn. 19 Hopiønä tøø miädoyhaty coo mijtsä Diosmädia'agy hamuumdu'joot mmäbøcy ja'a Jesucristocøxpä; páadyhøch jootcujc mnijiäwø'øyii ja'a mijtscøxpä. Jaduhn mijts nyajmädsocy coo hajxy mniyajcopcø'øwóøjät, jaduhn hajxy hoy mwädítät, jaduhn hajxy haxøøg mga'a jäya'ayhádät. 20 Ja'a Dios hajxy xyaghidaamb jootcujc. Coo hajxy mga'a møjpädá'agät waambatiä høhndaacpä hajxy xjia wi'i yajnähixø'øwa'añ, jaduhnä Dios ja'a møjcu'ugong quia'a yajmäjädá'agät. Y cabä møjcu'ugong hajxy nej xtiúunnät. Ween mijtsä Jesucristo ja'a hoyhajtä weenhajt tehngajnä xmio'oy, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä.

²¹Xyajpoo'xp mijtsä Timoteo. Høøch jaduhn xmiøødtuumb. Jaanä xyajpoo'xp mijts jaduhn ja'a Lúciobä, møødä Jasón, møødä Sosípater. Haagä høøch nmägunaaxhajxy je'e.

²²Høøch Tercio, høøch hädaa nocy ngujahby. Jaanä høøch mijts nyajpoo'xpä ja'a Jesucristocøxpä.

²³ Xyajpoo'xp mijtsä Gayo. Yaach jaduhn nhity ja'a Gayo tiøgooty. Yejpiä tiøjc jaduhn coo mäbøjpädøjc-hajxy yaa yhamugø'øwät Dioswiingudsähgøøbiä. Xyajpoo'xp mijtsä Erasto. Jim je'e tium hagujc. Xädø'øngwieendähajp jim. Møødä hermano Cuarto hajxy xyajpoo'xpä.

²⁴Ween mijtsä Jesucristo ja'a hoyhajtä weenhajt xmio'oy nägøxiä. Amén.

²⁵Hoorä, tsøgä Dios hajxy møj jaanch capxpáatäm. Jaaya'ay mijts hamuumdu'joot xjiaac yajmäbøgäp ja'a Jesucristocøxpä. Jadúhnhøch nnä'ägä yajnähixø'øyhaty coo Dios ja'a Jesucristo quiejxy. Jaduhnä Jesucristo hajxy hoy xyajnähwáatsäm nägøxiä, møødä judíoshajxy, näguipxy møødä ca'a judíoshajxypä. Tøyhajt jaduhn. Jéquiänä Dios jaduhn wyiinmaayy, pero cab jaduhn choj yajtøjiajty. Paady hajxy nga'a tsoj wiinjuǿøyyäm. ²⁶Pero jim jaduhn myiñ cujaay maa Diosquexyhajxy jecy quiujahyyän. Jim jaduhn cøxiä quiapxtøy. Naamnä hajxy jaduhn tøø nwiinjuøøyyäm. Paadiä Dios jaduhn yhanehmnä coo mädia agy ja a Jesucristocoxpä wiá'xät wiinduhmyhagajpt, jaduhnä jäya'ayhajxy nägøxiä miäbøgät, jaduhn hajxy quiudiúumbät. Homiänaajä Dios yhity.

²⁷ Jagooyyä Dios tøø wyiinmay coo hajxy xyajnähwáatsäm, coo hoyhajtä weenhajt hajxy xmióoyyäm. Ja'a Jesucristocøxpä Dios møj jaančh quiapxpaadyii cøjxta'axiøø. Amén.

1 Corintios

1-2 Høøch Pablo hädaa nocy cham njahby. Dióshøch xwyiinguejx coocha Jesucristo xquiuguexyhádät. Mijts hädaa nocy cham nyajnäjahby, pønjaty ja'a Diosmädia'agy mäbøjp maa ja'a cajpt jaduhn xiøhatiän Corinto. Dios ja'a Jesucristo jaduhn quejx coo hajxy hoy xñähho'túutäm, pønjaty ja'a Jesucristo miädia'agy mäbøjcäp wiinduhmyhagajpt. Jaaya'ay hajxy nWiindsønhájtäm. Dios hajxy xyajnähdíjjäm coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutämät. Ja'a hermano Sóstenes, xyajpoo'xp mijts je'ebä. ³Weenä Dios hoyhajt weenhajt hajxy xmio'oy møødä Jesucristo. Ja'a Dios hajxy nDeedyhájtäm.

⁴Homiänáajøch ja'a Dios nnäma'ay Dioscujú'uyäp je'eguiøxpä coo Dios mayhajt tium maa mijtscøxpän. Paadiä Dios mayhajt jaduhm tium, coo Jesucristo hajxy tu'ugmädia'agy mmøødhity. ⁵Coo hajxy jaduhm mmøødhity, paadiä Dios hajxy tøø xpiuhbety møj may, jaduhm hajxy hoy mgápxät, jaduhm hajxy hoy mwiinjuø'øwät cøxiä. ⁶Coo højts mijts ja'a mädia'agy tøø nyajwiingapxø'øy coo Jesucristo hajxy xnähho'túutäm,

paadiä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mmäbøjnä. ⁷Coo hajxy jaduhn mmäbøjnä hamuumdu'joot, paadiä Dios mäjaa hajxy xjiaanch tehm mio'oy coo hajxy mgudiuñ waambaty hajxy xyhane'emy. Mjøbhijxyp mhajuøøbiä Jesucristo hajxy jaduhn coo quiädaactägatsa'añ. ⁸Dios hajxy xpiuhbedaamb coo miädia'agy hajxy hoy mgudiúunät. Paady mijts Dios hänajty xpiäda'aga'añ hawa'adstuum coo ja'a Jesucristo ja'a haxøøgjäya'ay hänajty yajcumädowaannä. ⁹Tøyhajt ja'a Dios miädia'agy jaduhn. Cabä Dios mänaa yhøhnda'agy. Jaaya'ay hajxy tøø xyajnähdijy coo yHuung hajxy mmøødhíjtät tu'ugmädia'agy. Ja'a Jesucristo je'e.

¹⁰Hermanodøjc, ja'a Jesucristo miädiá'agyhøch mijts cham nyajmøødcapx nyajmøødmädiaactägatsaamby coo hajxy tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy mhídät maa tsajtøjcän. Cab hajxy tii myajtsibø'øwät. ¹¹Páadyhøch jaduhn nmäna'añ, tøøchä hermanohajxy xyajmädoyhaty coog hajxy mnimiädsibø'øyii. Jim hajxy chooñ maa Cloé tiøjcän.
¹²Wiingátiägä mädia'agy hajxy 389 1 Corintios 1

mbanøcxy. Näje'e hajxy miäna'añ cóogøch høøch nmädia agy hajxy xpianøcxä. Näje'e hajxy miänaambä coogä Apolos miädia'agy hajxy pianøcxä. Näje'e hajxy miänaambä coogä Pedro miädia'agy hajxy pianøcxä. Y näje'e hajxy miänáangombä coogä Jesucristo miädia'agy hajxy pianøcxä. 13 Pero cabä Jesucristo miädia agy hajxy madiu'u xyajnähixóøyyäm. Hix, jaaya'ay mijts jaduhn xñähho'tuut cruzcøxp, ca'a yhøøch mijts nnähho'tuut. Paady hajxy mnäbejty coo Jesucristo miädia'agy hajxy mbanøcxä, ca'a jie'eguiøxpä cooch høøch nmädia agy hajxy xpianøcxä. 14-15 Jagóoyyøch ja'a craa Crispo nyajnäbejty maa mijtsän møødä craa Gayo. Cábøchä wiinghäna'c jim nnä'ä yajnäbejty. Cab hajxy jaduhn mmäná'anät cooc xtyijy nyajnäbejty. Páadyhøchä Dios jaduhn nnäma'ay Dioscujú'uyäp. 16 (Jexioo, chamch njahmiejtstáaccombä coochä Estéfanashajxy nyajnäbejpä, møødä yhuung møødä tio'oxy. Cab ndijy wiinghäna'c njaac yajnäbejty.) ¹⁷Ca'a jiäya'ay-yajnäbéjpøch Jesucristo xquiejxy. Diosmädia 'agy-yajwá' xpøch xquiejxy coo hajxy xñähho'túutäm cruzcøxp. Cooch jaduhn nwädity Diosmädia'agy-yajwa'xpä, howyiinjuốgnợch hänajty ngapxy nmädia'agy. Páadyhøch jaduhn ngapxy nmädia agy howyiinjuøøñä, chójpiøch njoot jaduhn coo hajxy hoy mwiinjuø'øwät ja'a Jesucristocøxpä. Cábøch njoot chocy cooch nmädia agy hajxy xquiumáayyät je'eguiøxpä cóogøch tyjjy yajxón ngapxy nmädia agy.

18 Nmäbøjcäm ja'a mädia'agy hajxy jaduhn coo Jesucristo hajxy xñähho'túutäm cruzcøxp. Pønjaty häda'agaamb møjcu'uhaam, coo hajxy miädoy coo Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm cruzcøxp, ñäxiicypy hajxy jaduhn je'eguiøxpä cooc tyijy jagooyyä cädieeyhäna'c-hajxy yagho'ogyii cruzcøxp. 19 Jaduhn jim myin cujaay maa Diosmädia'aguiän:

Ja'a häna'c-hajxy

cuwiinmahñdypä,

ja'a tyijy hajxy howyiinmahñdymøødpä, cábøchä wyiinmahndyhajxy nyajtsoobaadaanä, nømä Dios miänaañ. 20 Hoorä. yajcähxø'piä Dios coo jäya'ay wyiinmahñdyhajxy quia'a tsoobaada'añ, ja'a hajxy niñänǿømäbä cuwiinmahñdy, ja'a tyijy hajxy howyiinmahñdymøødpä. Ñäxiicypiä Dios jaduhn. ²¹ Jaanch tehm quiuwiinmahñdiä Dios tu'uquiä. Je'e jaduhn mänaan coo højts ja'a miädia'agy nyajwá'xämät coo Jesucristo hajxy xñähho'túutäm. Pønjaty jaduhn mäbøjp, Dios jaduhn wiinmahñdyhajt coo hajxy jaduhn yajnähwa adsóøjät ja'a piojpä quiädieeyhajxy, hoyyä jäya'ayhajxy näje'e jia näxi'igy. Ca'a yhøjts nhamdsoo wiinmahñdyhaam ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy xyajwiinjuǿøyyäm. Jaduhnä Dios

²² Ja'a judíoshajxy, coogä hoy-yagjuǿøñäbä hajxy yhíxät, mänítäc tyijy hajxy jaduhn miäbøga'añ. Y ja'a griegohajxy, mänítäc tyijy hajxy jaduhn miäbøga'añ coogä jäya'ay

miänaañ.

1 Corintios 1, 2 390

miädia'agy hajxy miädóowät, ja'a hajxy niñänøømäbä cuwiinmahñdy, ja'a tyijy hajxy howyiinmahñdymøødpä. ²³Pero højtshájtäm, jaduhn højts nmädiáacäm coo Jesucristo hajxy xñähho'túutäm cruzcøxp. Cabä judíoshajxy jaduhn miäbøcy. Cab hajxy jaduhn miäna'añ cooc tyijy Jesucristo quia'a Dioshuungä. Hix, nøm hajxy miäna'añ cooc tyijy ja'a Dioshuung quia'a ho'oga'añ cruzcøxp. Hoorä, ja'a jäya'ayhajxy ca'a judíospä, ni je'e hajxy quia'a mäbøjpä. Hoñäxiicnä Diosmädia'agy hajxy miädoy. 24 Pero coo Dios hajxy tøø xwyiimbíiwäm, paady hajxy nmäbőjcäm coo Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, hoy hajxy nja judíosäm. Coo hajxy jaduhn xñähho'túutäm, jaduhnä Dios yajcähxø'cy coo mäjaa miøødä, coo quiuwiinmahñdiä. ²⁵Coo Dios ja'a yHuung ñähdujcy coo yagho'ogóøjät, paadiä jäya'ayhajxy näje'e miäna'añ cooc tyijy Dios quia'a cuwiinmahñdiä, cooc tyijy mäjaa quia'a møødä. Cabä Diosmädia'agy hajxy miäbøcy, paady hajxy jaduhn miäna'añ. Hoyyä Dios ja'a wiinmahñdy häxøpy weeñtiä jia møødä, ni jaduhnä jäya'ay wyiinmahñdyhajxy häxøpy quia'a najtspaadøøyyä. Jaanä jaduhnduhmbä, hoyyä Dios ja'a mäjaa häxøpy weentiä jia møødä, ni jaduhnä jäya'ay miäjaahajxy häxøpy quia'a najtspaadøøyyä.

²⁶Hermanodøjc, huuc mädow hajxy, mänaa mijts Dios xwyiimbiiyyän, cab hajxy hänajty

nämay mhøxpøquiä, näjé'eyyäm; cab hajxy hänajty nämay mmäyøøjä, näjé'eyyäm; cabä møjcuhdujt hajxy hänajty nämay mmøødä, näjé'eyyäm. 27-28 Nmäbøjcäm ja'a Diosmädia agy hajxy. Xpiéjxäm jäya'ay hajxy hijty coo hajxy hijty nga'a høxpóquiäm, coo hajxy hijty nga'a mäyǿøjäm, coo møjcuhdujt hajxy hijty nga'a møødhájtäm. Xxiøøghájtäm ja'a jäya'ay hajxy hijty jaduhn. Pero coo Dios hajxy xwyiimbíiwäm, jaduhnä Dios ja'a jäya'ay yajtsähdiuundägajch, ja'a hajxy hijty xpiéjxämbä. Jaduhnä Dios yajcähxø'cy coo hajxy hänajty tøyhajt quia'a høxpøquiä, coo hajxy hänajty tøyhajt quia'a mäyøøjä, coo møjcuhdujt hajxy hänajty tøyhajt quia'a møødä. 29 Hix, cab jaduhn pøn jim ñiguiumayáanänä Dioswiinduum. ³⁰Dios hajxy jaduhn xpiädáacäm tu'ugmädia'agy møødä Jesucristo, Jaduhnä Dios yajcähxø'cy coo quiuwiinmahñdiä coo Jesucristo yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin, coo hajxy hoy xñähho'túutäm. Jaduhn hajxy xyajnähwáatsäm ja'a nbojpä ngädieeyhájtäm. Jaduhn hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum. ³¹ Jaduhnä Diosmädia'agy miäna'añ: "Cab hajxy hamdsoo nniguiumáayyämät. Tsøgä Dios hajxy møj jaanch pädáacäm."

Hermanodøjc, mänáajøch mijts nnähoočhooñän, mänáajøch mijts ja'a Diosmädia'agy nyajwiingapxøøčhooñän, cab mijts yajxón nmøødmädiaacy. ²Coočh hänajty jim nnøcxa'añ maa mijtsän, tøøčh hänajty nwiinmahñdyhaty coo Jesucristo hajxy hänajty

391 1 Corintios 2

nyajmøødmädia'aga'añ, coo hajxy hänajty je'e tøø xñähho'túutäm cruzcøxp. Cábøch wiingmädia agy hänajty nmädia 'aga'añ. ³Nnajuǿøbiøch hänajty cooch hänajty hoy nga'a capxa'añ ja'a nhamdsoo copc-háamhøch. Høxtä tsähgéøbiøch hänajty; høxtä tsäyúubiøch hänajty. 4Hóyhøch hänajty yajxón nga'a jagä mädia'agy, xpiuhbéjpøch ja'a Dioshespíritu hänajty ja'a miäjaahaam neby hajxy jaduhn ca'xy mwiinjuø'øwät. ⁵Hix, chojpiä Dios ja'a jioot jaduhn coo miädia'agy hajxy mmäbøjcät. Ja'a miäjaahaamä Dios hajxy xyajmäbøcy, ca'a quiuwiinmahñdyhäna'c hajxy jaduhn xyajmäbøjp.

6-7 Ja'a häna'c-hajxy cuwiinmahñdypä hädaa yaabä naaxwiimbä, cábøch hajxy jaduhn xñänømy cooch nguwiinmahñdiä. Jadúhnhøch häna'c-hajxy xñänøømbä cooch nga'a cuwiinmahñdiä, ja'a møjcuhdujtmøødpähajxy ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä. Mänitä miäjaahajxy piøgáanäxä møødä wyiinmahñdyhajxy coo hädaa yaabä naaxwiimbä hänajty quiuhdägoyya'añ. Pønjatiä Diosmädia'agy ca'xy cudiuumb, ñajuøøby hajxy jaduhn coo Dios tøyhajt quiuwiinmahñdiä. Paady hajxy jaduhn ñajuø'øy cooch jaduhn tøø nyajmøødmädia agy coo Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, møød coo hajxy jim nnøcxáanäm Dioswiinduum. Jequiän ja'a Dios jaduhn wyiinmaayy. Cahnä naaxwiimbä hänajty yhawijy

tiøø'xta'agy. Cabä Dios ja'a wyiinmahñdy choj yajwiingähxø'cy. Cahnä hajxy xyajwiinjuøøyyäm høxtä jäda'anäbaadyñä. ⁸Pero cabä møjcuhdujtmøødpähajxy jaduhn wyiinjuø'øwa'añ. Coo hajxy cu wyiinjuøøyy, cabä Jesucristo hajxy cu miøjpahbejty cruzcøxp. Piädaac ja'a Dios ja'a yHuung jaduhn coo yaa wyiingudsähgø'øwøøjät hädaa yaabä naaxwiin. ⁹Jaduhnä Diosmädia'agy miäna'añ:

Ni pøn quia'a hixyñä, ni quia'a mädoyñä,

ni quia'a wiinmayñä nebiatiä Dios hoyhajt weenhajt mio'owa'añ pøn jaduhn chojpy.

¹⁰ Ja'a højtshájtäm, tøø Dios hajxy xyajwiinjuøøyyäm ja'a yhEspírituhaam nebiaty jaduhn wyiinmahñdyhajty. Yhøxtaabiä yhEspíritu jaduhn neby hajxy hoy xyajwiinjuøøyyämät.

¹¹Cabä wiinghäna'c jaduhn xñajuǿøyyät nebiaty hänajty mwiinmay. Jagooyyä miich mhamdsoo jughndy jaduhn ñajuø'øwät. Jaanä jaduhnä Diospä, cab jaduhn pøn ñajuøøbiä nebiatiä Dios wyiinmay. Jagooyyä Dios yhamdsoo Espíritu jaduhn ñajuø'øy. 12 Tøø Dios ja'a yhEspíritu hajxy xmióoyyäm coo højts ja'a miädia'agy jaduhn nmäbójcäm. Ja'a yaabä juøhñdy, cab jaduhn miäbaady nebiä Dios ja'a yhEspíritän. Paady hajxy jaduhn xmióoyyäm, jaduhn hajxy xyajnajuóøyyäm coo hoyhajt weenhajt hajxy xñä'ä móoyyäm. 13 Jaduhnä jäya'ay hajxy nhawaandägájtsäm coo

1 Corintios 2, 3 392

hajxy jaduhn xñä'ä móoyyäm. Jaduhn hajxy nhawáanäm nebiatiä Dioshespíritu hajxy xyajwiinjuóøyyäm. Jaduhn hajxy nyajwiinjuøødiägájtsäm je'eguiøxpä coo Dioshespíritu hajxy miøødhajpä. Ja'a häna'c-hajxy tyijy cuwiinmahñdypä, cabä wiinmahñdy hajxy ca'xy miøødä coo tijaty mädia'agy hajxy hänajty xyajmøødmädia'aga'añ. Paadiä wiinmahñdy hajxy ca'xy quia'a møødä coo Dioshespíritu hajxy quia'a møødä. Pero højts, cab højts nmädiáacäm ja'a nhamdsoo wiinmahñdyhaam.

¹⁴Pønjatiä Dioshespíritu ca'a møød, cab hajxy wyiinjuø'øy nebiatiä Dioshespíritu hajxy jia wi'i yajmøødmädia'aga'añii. Cábäc tyijy jaduhn choobaady. Hix, coo Dioshespíritu hänajty mga'a møødä, cab jaduhn mnä'ägädä wiinjuø'øwät nebiä Dioswiinmahndy. ¹⁵Pønjatiä Dioshespíritu møød, quiøxy wiinjuøøby hajxy jaduhn. Pønä Dioshespíritu ca'a møød, cabä cuhdujt hajxy miøødä coo hajxy miäná'anät cooc tyijy jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy quia'a yajnähixø'øy, ja'a jäya'ay ja'a Dioshespíritu hajxy møødpä. ¹⁶ Jaduhn jim myiñ cujaay maa Diosmädia aguiän: "Cabä Dios wyiinmahñdy pøn ñajuøøyyä. Cabä Dios pøn yajnähixø'øyii." Pero nmøødhájtäm ja'a Jesucristo wyiinmahñdy hajxy jaduhn.

1-2 Hermanodøjc, cooch jim nhoochohm maa mijtsän, cábøch mijts tsipjaty nyajnähixøøyy. Ja'a ca'a tsipjátypøch mijts jaduhn nyajnähixøøyy. Hix,

je'enä hajxy hänajty mhityñä nebiä naamdägø'øybän maa Jesucristocøxpän. Jaduhn hajxy hänajty mhity nebiä Diosmädia'agy ca'a mäbøjpän. Cahnä hajxy hänajty may mwiinjuø'øyñä maa Dioshespíritucøxpän. Y høxtä jäda'anäbaadyñä, cahnä hajxy jaduhn may mwiinjuø'øyñä. ³Je'enä hajxy mniwyiinhecy mniwyiindoyiinä coo hajxy mga'a hity tu'ugmädia'agy. Cab hajxy jaduhn mničhocy mnimiee'xyii. Je'enä hajxy jaduhn mjäya'ayhaty nebiä Diosmädia agy ca mäbøjpän. ⁴Näje'e hajxy mmäna'añ: "Høøch ja'a Pablo miädia'agy nbanécxäp." Näje'e hajxy mmänaambä: "Høøch ja'a Apolos miädia'agy nbanécxäp." Coo hajxy jaduhn mga'a hity tu'ugmädia'agy, cähxø'p jaduhn coo hajxy jaduhn mjäya'ayhatyñä nebiä Diosmädia'agy ca'a mäbøjpän.

⁵Høøch Pablo, cábøch møjcuhdujt nmøødä. Ni ja'a Apolos jaduhn quiaa móødäbä. Cab jaduhn yhahixø'øy coo højts nmädia'agy hajxy jaduhn xyajtsibégyyät. Jue'e højts, Dios højts jaduhn xñä'ä moonsähajp. Dios højts jaduhn xquiejx coo mijts jaduhn nyajnähixø'øwät. Jaduhn hajxy mmäbøjcy ja'a Dioscøxpä. Cøjwiinduum højts ja'a Dios ja'a tuung xmiooyy. ⁶Høøch mijts ja'a Diosmädia agy nyajnähixøøchohn. Mänitä Apolos hajxy jaduhn xjiaac yajnähixøøyy. Pero Dios, je'e mijts jaduhn xyajmäbøjc. Y tehngahnä hajxy xjiaac yajmäbøga'añ. Tehngahnä hajxy xjiaac yajmayø'øwa'añ. ⁷Høøch Pablo, cábøch møjcuhdujt nmøødä. Ni

393 1 Corintios 3

ja'a Apolos jaduhn quia'a mǿødäbä. Jagooyyä Dios møjcuhdujt miøødä. Je'eduhn tu'ug xyajmäbøgäp. Je'eduhn tu'ug xyajmayø'øwäp. ⁸Tu'ugmädiá'agyhøch ja'a Apolos nmøødhity, hoy højts cøjwiingtuung nja møødä. Coo højts hoy ndúnät, mänitä Dios møjmayhajt tiúnät maa højtscøxpän. Pero coo højts hamuumdu'joot nga'a túnät, mänitä Dios mayhajt hänajty weeñtiä tiunaambä maa højtscøxpän. ⁹Højts ja'a Dios nmøødtuumby. Y coo mijts hoy mjäya'ayhaty, jaduhnä jäya'ay tøyhajt hajxy miøødä coo Dios hajxy hoy xyagjäya'ayhaty. Mijts ja'a Dios ja'a mwiinmahñdy xyajtägájtsäp neby hajxy jaduhn mhídät nebiatiä jioot chocy.

10-11 Tøøchä Dios xwyiinguexy coo mijts ja'a miädia'agy nyajnähixǿøyyät ja'a Jesucristocøxpä. Xmióoyyhøchä wiinmahndy jaduhn nébiøch mijts jaduhn hoy nyajnähixø'ød. Cabä cuhdujt jaduhn myiñ coo pøn ja'a Dios miädia'agy yajtägájtsät ja'a Jesucristocøxpä. Ween hajxy jaduhn yajnähixøøbiä nébiøch tøø nyajnähixø'øyän. ¹²Pønjatiä Diosmädia'agy mäbøjp, jaduhn hajxy tiuunghaty nebiä jäya'ayhajxy jaduhn miädoyhádät ja'a Jesucristocøxpä. Näje'e hermanodøjc-hajxy hoy tiuñ. Paady hajxy jiaanch tehm quiumayii. Jiiby hajxy näje'e, cab hajxy hoy tiuñ. Paady hajxy jaduhn quia'a cumayii. 13-14 Coo Jesucristo hänajty yaa quiädaactägatsa'añ, mänit jaduhn quiähxø'øga'añ pønjaty hänajty hoy tøø tiuñ. Cøjxta'axiøø ja'a Dios jiahmiedsa'añ neby

hajxy hänajty hoy tøø tiúñabä. Møjmayhajt ja'a Dios tiunaambä maa häna'c hoy tøø tiuñan. Jaduhn je'e quiähxø'øgaambä pønjaty hänajty hoy tøø quia'a tuñ. Cabä Dios mayhajt tiuna'añ maa häna'c hoy tøø quia'a túñabän. ¹⁵Hawa'adstuum hajxy yaghida'añii, pero hobiä nejpiä.

¹⁶ Jaduhn hajxy nmäbáatäm hädaa hajxy njoothájtämbä nebiä Diostøjcän coo Dioshespíritu hajxy nmøødhájtäm maa hädaa njoodootyhajxiän. Mnajuøøby hajxy jaduhn, túhmäts. ¹⁷ Pønjaty haxøøg nä'ägädä jäya'ayhajp, hoyyä Dioshespíritu hajxy jia møødä jioodooty, päda'agáanäp hajxy hajøøxc. Hix, coo ja'a Dioshespíritu hajxy mmøødä ja'a mjoodooty, páadiäts mjoot hajxy wa'ads myaghídät. Hix, cabä Dioshespíritu hoñä'ä maajä yhida'añ majaty hänajty quia'a wa'adsä.

¹⁸⁻¹⁹Näje'eg tyijy mijts madiu'u mnajuø'øy neby hädaa yaabä naaxwiimbä wiinmahñdy myiñ. Cab hajxy hamdsoo mniguiumayøød coo hajxy mjaty coo hajxy mnajuø'øy. Nømä Dios miäna'añ cooc hädaa yaabä naaxwiimbä wiinmahñdy quia'a tsoobaady. Hahixøøby jaduhn coo mhamdsoo wiinmahñdy hajxy mnajtshixǿøñät, coo hajxy jaduhn mnibiäda'agøøjät nebiä ca'a wiinjuøøbiän. Jaduhn ja'a Dioswiinmahndy hajxy hoy mwiinjuø'øwät nebiä tiøyyän. Jaduhn jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän: "Dios yajcumädowaamb ja'a häna'c jaanch tehm jiajpä mäwiinhøøn." 1 Corintios 3, 4 394

²⁰ Jaduhn jim myiimbä cujaay maa Diosmädia 'aguiän: "Ñajuøøbiä Dios coo jäya'ay wyiinmahñdyhajxy quia'a tsoobaady, ja'a hajxy tyijpiä cuwiinmahñdy." ²¹⁻²²Näje'e jäya'ayhajxy ñiguiumayii je'eguiøxpä coo jäya'ay miädia'agy hajxy pianøcxä ja'a tyijy tøyhajtmøødpä. Cab hajxy jaduhn mbahíxät. Mijtscøxpä Dios cøxiä yhädiuuñ tijaty yaa hijp hädaa yaabä naaxwiin. Møød højts ja'a Dios jaduhn xyhädiuumbä ja'a mijtscøxpä, højts yajnähixøøbiädøjc, møød høøch, møødä Apolos, møødä Pedro. Paadiä Dios jugyhajt hajxy xmióoyyäm neby hajxy jaduhn hoy nyajtuungpáatämät. Hoy hajxy cu nja hó'cäm, hoy hajxy nyajtuungpaadáanäm tijaty jäda'ahaty jájtäp túunäp, chaads tijaty jadáanäp tunáanäp, je'eguiøxpä coo Diosmädia'agy hajxy nbanécxäm. 23 Hix, coo Jesucristo hajxy mWiindsønhaty, paadiä miädia agy hajxy myajtuunä. Y jaduhnä Jesucrístobä, yajtúunäbä Tieedy miädia'agy je'ebä.

Cab højts møjcuhdujt jaduhn nmøødä, ni høøch ni Apolos; xñä'ä moonsähajp højts ja'a Jesucristo jaduhn. Dios højts jaduhn tøø xwyiinguexy coo højts ja'a Diosmädia'agy ca'xy ngapxtøwät, mädyiijaty ja'a jäya'ayhajxy hijty jegyhajty quia'a wiinjuøøby. ²Mäduhntiä jäya'ay mioonsähadyii, tsipcøxp hajxy quiudiúnät neby hajxy yhane'emyii. Paady højts jaduhn ngudiunaambä neby højts ja'a Dios tøø xwyiinguexy. ³⁻⁴Pero høøch, cábøch jaduhn tii nmøjpäda'agy

cooch pøn waambaty xñänémät pø hóyhøch nyajnähixø'øy, pø caj. Hóyhøch cu nja mäna'an cooch hoy nyajnähixø'øy, cab jaduhn choobaada'añ. Tu'uquiä Jesucristo jaduhn ñajuø'øy pø hóyhøch njaanch yajnähixø'øy. Y høøch, cooch hamdsoo nniñänømøøjät pø hóyhøch nyajnähixø'øy, pø caj, cáboch nmädia agy jaduhn choobáadät. Cábøch nnajuø'øy pø hóyhøch tøø nyajnähixø'øy, pø caj. Pero, cab jaduhn ñejpiä pø nnajuǿøbiøch, pø cábøch nnajuø'øy. Ja'a Jesucristo tu'uquiä nägapxaamb pø hóyhøch tøø nyajnähixø'øy, pø caj. ⁵Caj pøn nä'ä nägoobä mnä'ä nänømät coo tøø quiädieey pø cabä tøyhajt hänajty mnä'ä møødä. Coo Jesucristo yaa quiädaactägátsät, mänit hänajty jaduhn yajcähxø'øga'añ neby hajxy nwiinmahñdyhájtäm, nebiaty hajxy hänajty hamee'ch tøø njäya'ayhájtäm. Mänitä Dios hajxy xquiumayáanam coo hajxy hänajty hoy tøø ngudiúunäm.

⁶Páadyhøch cham tøø nmädia'agy ja'a høøchcøxpä møødä Apoloscøxpä neby højts nyajnähixø'øy, cábøch njoot jaduhn chocy coo hajxy jaduhn mnänémät coo tu'jäya'ay jiaty, coo tu'jäya'ay quia'a jaty. Pønjatiä Diosmädia'agy yajnähixøøby, je'ech jaduhn nnänøømby coo hajxy jaduhn mga'a nänémät. 7Cab jaduhn yhoyyä coo hajxy mniguiumayøøjät. Hix, Dios mäjaa hajxy jaduhn xmiooby neby hajxy jaduhn hoy mmädúnät. Cab jaduhn yhoyyä coo hajxy mmäná'anät coo hajxy hamdsoohaamby mbaady. Caj

395 1 Corintios 4

mijts pøn xñänømy cooc tyijy mijts mjaanch tehm miøj mjaanch tehm jiaanchä.

⁸Nøm mijtsäda'a hamdsoo mniñänømyii cooc tyijy Jesucristo mmäbaatnä nej yhojiäya'ayhatiän, y cooc tyijy ja'a Diosmäjaa hajxy mjaanch tehm miøødä. Jaduhn mäwiin mijts mnibiädáacänä nebiä jäya'ayhajxy hanehmbän, cooc tyijy mijts cuhdujt mmaas møødä que højts. Pero mgapxtägooby hajxy jaduhn. Hoy hijty jaduhn coo hajxy cu mhanehmy. Näguipxy hajxy jaduhn cu nhanéhmäm. ⁹Pero højts Diosquexypä, jaduhn mäwiinhøch ndijy højts Dios xpiädaacy nebiä cuhdujtmøød ca'a hidaambän. Jaduhn mäwiin højts xpiädaacpä nebiä cädieeyhäna'c yagho'oga'añiijän. Hijxwiinduum højts jaduhn njaanch tehm chaachpøcy. Ja'a Diosmoonsähajxy tsajpootypä, je'e højts jaduhn xyhijxp, møødä jäya'ayhajxy hädaa yaabä naaxwiimbä. 10 Nømä jäya'ayhajxy miäna'añ cooc tyijy højts tii nga'a jaty nga'a najuø'øy. Paady højts jaduhn xñänømy coo højts ja'a Jesucristo miädia'agy nyajwa'xä. Pero mijts, mjaanch tehm ñiguiumáayyäp hajxy jaduhn cooc tyijy mijts ja'a Dios xjiaanch tehm yajwiinjuø'øy ja'a Jesucristocøxpä. Jaduhn højts jäya'ayhajxy xñänøømbä cooc tyijy højts Diosmäjaa nga'a møødä. Pero mijts, mjaanch tehm miøød ja'a Diosmäjaa tyijy. Mijts ja'a jäya'ayhajxy xñä'ägä wiingudsähgøøby. Pero højts jäya'ay xjiaanch tehm piejxp xjiaanch tehm tiehmb cooc tyijy

højts tii nga'a jaty nga'a najuø'øy. ¹¹ Jaguiay jayhu'ugy højts naxy nhity homiänaaxøøjä. Hagøødsø'øy højts nwit nducxy naxy nmäwädity. Xjiaanch tehm chaachtiuumb højts jäya'ayhajxy yaa homiänaaxøøjä. Cab højts tsänaadiaact maa tøø nmøødhaty ni mänaa. 12 Hamdsoo cø'øhaam hamdsoo tecyhaam højts nduñ nxajy. Jaduhn højts nnägaayyøøc nbaady. Coo højts jäya'ay naxy xñänømy haxøøgjaty, cab højts ndsippäda'agy nma'adpäda'agy. Yajxón højts nhadsoy. Coo højts jäya'ay naxy xyajtsaachpøcy, nmee'xtujpy højts jaduhn. Cab højts waamb jaduhn nnä'ägädä mäna'añ. 13 Coo højts jäya'ay naxy xñähwaambety nä'ä nägoobä, mee'xxieemy højts jaduhn njaanch tehm yhadsoy. Høxtä jäda'anäbaadyñä højts jäya'ay xyhixy nebiä hujts nebiä haayän.

14 Hermanodøjc, jadúhnhøch mijts njuøøñä nebiä hamdsoo huungän. Páadyhøch mijts jaduhn nmägapxy nhane'emy. Cábøch mijts jaduhn nyajtsähdiuna'añ. 15 Hoy mijts häna'c xjia yajnähixø'øy nämay ja'a Jesucristocøxpä, høøch mijts jaduhn tu'uquiä xtieedyhajp ja'a Jesucristocøxpä, je'eguiøxpä cooch mijts jayøbajt nyajnähixøøyy coo Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, y coo jadähooc jiujypiøjtägajch. 16 Jadúhnhøch mijts nja näma'ay cooch hajxy jaduhn xpiahíxät.

¹⁷Y ja'a Timoteo, jadúhnhøch je'e ndsocy nébiøch nhamdsoo huungän ja'a Jesucristocøxpä. Pedyii jaduhn jiaanch tehm quiudiuñ ja'a Diosmädia'agy. Páadyhøch jim tøø nguexy maa mijtsän nébiøch mijts jaduhn xjiahmiejtstá'agät coocha Jesucristo nbanøcxy. Wiinduhmyhagájpthøčhä Jesucristo miädia'agy nyajwiingapxøøyyä maa tsajtøjcän. 18-19 Høøch, mobädájpøch jim nnøcxaambä maa mijtsän coo Dios jaduhn miäná'anät. Cabä jäya'ayhajxy näje'e miäbøcy cooc tyijy jaduhn jim nga'a nøcxa'añ, je'eguiøxpä cooc tyijy njaanch tehm chähgø'øy. Paady hajxy jiaanch tehm ñiguiumayii. Howiaambaty hajxy jiaanch tehm miäna'añ. Pero cooch jim jaduhn njaanch nécxät maa mijtsän, mänítøch jaduhn jim nhixa'añ pø jaanch tøyhajt ja'a Diosmäjaa hajxy jiaanch møødä, ja'a hajxy jaduhn niguiumáayyäbä. Paady hajxy ñiguiumayii cooc tyijy ja'a Diosmäjaa hajxy jiaančh tehm miøødä. ²⁰ Je'e jaduhn jaanch tehm choobaatp coo Diosmädia'agy hajxy hoy mgudiúnät. Cab jaduhn choobaady coo hajxy nä'ä nägoobä mnä'ä xi'ig mnä'ä mädiá'agät. ²¹Nøcxáambøch jim maa mijtsän. Coo mhaxøøgcuhdujt hajxy mnajtshixø'øwät, mänítøch hajxy hoy yajxón nmøødmädiá'agät. Pero pø cabä mhaxøøgcuhdujt hajxy nnajtshixø'øwa'añ, nmøødhøch cuhdujt jaduhn coo hajxy nyajcumädówät.

Tøøch nmädoyhaty coo tu'jäya'ay haxøøg jiaanch tehm jiatcø'øy maa mijtsän, hoyyä Diosmädia'agy hajxy mja mäbøcy. Yhamdsoo huudájjäc jaduhn miøødtsänaaby. Ni pøn jaduhn quia'a jatcø'øy, ni ja'a cajpä jiudíoshajxy. ²Hahixøøby jaduhn coo yø'øya'ay hajxy mga'a mägu'ughájnät. Cu mhojy

hajxy jaduhn. Jaduhn hajxy cu mjootmayhajty. Pero cab hajxiäda'a waamb tøø mnä'ägädä näma'ay. Hochähdiuunnä jaduhn coo hajxy mga'a hojy. Cab jaduhn yhoyyä coo hajxy mniguiumayii. 3-4 Hóyhøch jim nga'a jagä hity maa mijtsän, nmøødhøch cuhdujt jaduhn cooch mijts nhané'emät ja'a Jesucristocøxpä coo jaaya'ay hajxy mga'a mägu'ughájnät, ja'a yhamdsoo huudaj jaduhn miøødtsänaabiä. Mänit hajxy myajpädsémät coo hajxy hänajty mhamugø'øy. Dióshøch ja'a cuhdujt jaduhn xmiooyy cooch mijts jaduhn nhané'emät. ⁵Cab hajxy jim myajméjtsnät maa tsajtøjcän. Ween jaduhn chaachtiuñii ja'a møjcu'ugóngäm. Wehndä jaduhn yhuuc tehm wyiinmahñmédsät coo haxøøg jiatcø'øy. Mänit jaduhn ñähwá'adsät ja'a piojpä quiädieey. Mänit jaduhn jim ñócxpät tsajpootyp coo Jesucristo yaa quiädaactägátsät, ja'a nWiindsønhájtämbä.

⁶Cab jaduh<u>n</u> yhoyyä coo hajxy myajcumáyät. Huuc mädow hajxy, coo jäya'ay tsajcaagy hajxy yajcojy, mänitä chooy hajxy piädaacä harinajooty. Mänit hajxy yajmätijwäditø'øy. Mänitä harina chooy yajtägø'øyii. ⁷Paadiä craa hajxy mga'a yajméjtsnät maa tsajtøjcän coo mijts jaduhn mnä'ä pahíjxpät ja'a haxøøgpä. Jaduhn mijts jaduhn mga'a padu'udägóobiät. Hix, tøø Jesucristo hajxy xñähho'túutäm. Jaduhn nbojhájtäm ngädieeyhájtäm hajxy xyajnähwáatsäm. ⁸ Jaduhnds je'e, tsøgä haxøøgpä hajxy

najtshixǿøyyäm. Tsøgä tøyhajtpä hajxy hamuumdu'joot hoy yajtu'uyóhyyäm.

⁹Tøøch mijts ja'a nocy tu'ug nyajnäjaayø'øy coo hajxy mga'a mägu'ughádät ja'a jäya'ayhajxy haxøøgwädijpä. 10-13 Je'ech jaduhn nnänøømby pønda'a tyijy tuumb hermano. Cab hajxy jaduhn mmägu'ughádät ja'a hajxy wiingto'oxiøjc pawädijpä, møød hajxy jäya'ajie'e hadsojpä, møød ja'a quepychech hajxy wiingudsähgøøbiä, møød hajxy jäya'añähwaambejpä, møød hajxy jaduhn múucäp wädijpä, møødä jäya'ayhajxy mee'tspä. Ni jäya'ay jaduhmbä hajxy mga'a møødcáyät, pøn tyijy jaduhn tuumb hermano. Tsipcøxp hajxy jaduhn jim mhøxquejxpädsømät maa tsajtøjcän, pønjaty jaduhn haxøøgwädijp. Pero cab højts cuhdujt nmøødhájtäm maa jäya'aguiøxpähajxiän, ja'a hajxy ca'a tuumbä hermano, hoy hajxy jaduhn jia wädijpä haxøøg. Dios jaduhn najuøøby nebiä tsaachpä hajxy mio'owa'añii. Homiajatiä jäya'ay hajxy nbáatäm ja'a hajxy haxøøgwädijpä, møød ja'a jäya'ajie'e hajxy hadsojpä, møød ja'a mee'tspähajxy, møød ja'a quepychech hajxy wiingudsähgøøbiä.

Hermanodøjc, coo mijts hänajty mniñäxø'øwø'øwa'añii, jim hajxy mnøcxät maa Dios quiu'ugän; cab hajxy jim mnøcxät maa cuduunghajxiän, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä. Jaduhnä hermanohajxy näje'e jiatcø'øy.

Tøgä cab hajxy mnajuø'øyä

coo højts jäya'ayhajxy nägøxiä nyajtøyhajtyegáanam ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä, coo Jesucristo quiädaactägátsät. Paady hajxy hänajty jaduhn ndunáanäm coo Dios hajxy xquiu'ughájtäm. Hoorä, pø myajtøyhajtyegaamby hajxy hänajty jaduhnä, tii hajxy coo mga'a jajpä yajtøyhajtyec mädyiibä ca'a tsipjaty. ³Tøgä cab hajxy mnajuø'øyä coo Diosmoonsäbaady hajxy nyajtøyhajtyegáanämbä, ja'a hajxy jim hijpä Dioswiinduum. Jaduhnds je'e, hoy hajxy jaduhn nyajtøyhajtyéjcämät mädyiijaty hädaa yaabä naaxwiimbä. 4Pø jii hajxy tijaty myajtsibø'øy ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä, tii hajxy jim coo nøcxy myajtødiägø'øy maa hajxy ca'a mäbøjpän. ⁵Hochähdiuunnä hajxy jaduhn mjatcø'øy. Jii jajpähäna'cäda'aduhn maa mijtsän tu'ug metsc. Je'eduhn xyajtødiägøøyyäp ja'a mdsiphajxy, hermanodøjc. 6Cab jaduhn yhoyyä coo hajxy hami<u>n</u> haxøpy mniñäxø'øwø'øwøøjät maa cuduungän, ja'a Diosmädia'agy ca'a mäbøjpä.

⁷Coo hajxy hänajty tijaty myajtsibø'øy, myajcähxø'py hajxy hänajty jaduhn coo Diosmädia'agy hajxy hoy mga'a cudiuñ. Maas hoy hit jaduhn coo pøn xmiägädiéeyät, coo pøn xmiäméedsät, cab hajxy mnäxø'øwø'øwät. ⁸Pero cab jaduhn yhoyyä coo hajxy mnimiägädieeyøøjät, coo hajxy mnimiämeedsøøjät, haagä hermanodøjc.

⁹Tøgä cab hajxy mnajuø'øyä coo haxøøghäna'c-hajxy jim quia'a tägø'øwa'añ maa Dioswiinduumän. 1 Corintios 6 398

Tøyhajt jaduhn. Jue'ech jaduhn nnänøømby ja'a haxøøgjäya'ayhajxy, ja'a hajxy nimiøødtsänáayyäbä jabiøcy, møød hajxy quepychech naaxpoch wiingudsähgøøbiä, møød hajxy wiingjäya'ay tio'oxiøjc møødtsänaabiä, møødä jäya'ay miäya'adiøjc møødtsänaabiä, 10 møødä mee'tspähajxy, møød hajxy jäya'ajie'e hadsojpä, møød hajxy múucäp wädijpä, møød hajxy wi'i quiapxpä, møød hajxy mee'tspä høhnda'agyhaam. Pønjaty jaduhn jatcøøby, cab hajxy jim tiägø'øwa'añ maa Dioswiinduumän. ¹¹ Jaduhn hajxy hijty näje'e mbajatcøøbiä. Pero tøø Dios ja'a mbojpä mgädieeyhajxy xyajnähwa'ach ja'a yhEspírituhaam maa Jesucristocøxpän, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. Jaduhnä Dios hajxy tøø xpiädáacäm coo hajxy hoy nwädíjtämät, coo hajxy hoy njäya'ayhájtämät nebiä jioot jaduhn chocy.

¹²Jaduhnä jäya'ayhajxy näje'e miäna'añ coogä cuhdujt jaduhn myiñ cooc hajxy hotyijatiä ndúunämät nnájxämät. Tøyhajt jaduhn. Pero cab jaduhn xyhahixóøyyämät coo hajxy coxiä wiinä ndúunämät nnájxämät. Y cab hajxy ndehm yaghanájxämät nebiä nwiinmahñdy hajxy hoy nhøxhíjxämät. 13 Paadiä Dios jøø'xytiøjc caadiøjc hajxy xmióoyyäm coo hajxy jaduhn ngáayyämät coo hajxy jaduhn nhúucämät. Pero nä'ä mädøyyä hajxy ngáayyämät nhúucämät, cab hajxy ngaayyhanájxämät. Pero cab jaduhn ñejpiä pø cáayyäm pø ca'a ngáayyäm; hix, ñä'ägädä

yajcuhdägoyyaambiä Dios je'e. Paadiä Dios hajxy xpiädáacäm coo miädia'agy hajxy ngudiúunämät. Pero cabä jioot jaduhn chocy coo hajxy haxøøg nwädíjtämät.

14 Nebiä Dios ja'a yHuung yagjujypiøjquiän, jaanä jaduhn højts xyagjujypiøgáanämbä ja'a miäjaahaam.

¹⁵Huuc mädow hajxy, coo Jesucristo hajxy nWiindsønhájtäm, paady jaduhn quia'a nä'ägädä hoyyä coo cuhhindo'oxiøjc hajxy nmøødmáawämät. 16 Jaduhnä Diosmädia agy miäna añ, coo jäya'ayhajxy ñimiøødma'awǿøjät, jaduhnä Dios yhixy nebiä tu'ugpä jäya'ayän. Jaduhnds je'e, coo cuhhindo'oxiøjc hajxy nmøødmáawämät, jaduhnä Dios hajxy xyhíjxäm nebiä tu'ugpä jäya'ayän. ¹⁷Pero coo Jesucristo miädia agy hajxy nbanécxämät, tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy ja'a Jesucristo hajxy jaduhn nmøødhíjtämät.

¹⁸Cabä cuhhindo'oxiøjc hajxy mmøødmá'awät; haxøøg jaduhn. Hoy hajxy nej cu mja jatcø'øw, cabä mni'x cabä mgopc nej jiaty jádät. Pero coo cuhhindo'oxiøjc hajxy mmøødmá'awät, mnä'ägädä mägädiehbiä mhamdsoo ni'x ja'a mhamdsoo copc hajxy jaduhn. ¹⁹Nej, cab hajxy mnajuø'øyä coo Dioshespíritu jiiby yhity mjuøhñdiootyhajxiä. Dios hajxy jaduhn xmiooyy. Jaaya'ay hajxy jaduhn xyhuunghajp, paadiä miädia'agy hajxy myajtúunät; cabä mhamdsoo cuhdujt hajxy myajtúnät. ²⁰Paady hajxy xyhuunghaty coo yHuung hajxy xñähho'tuuty. Paady

hajxy hoy mwädítät, jaduhn hajxy myajcähxó¹øgät coo Dios miøjjä jiaančhä.

Hoorä, tsøg hajxy mädiáacäm waambátyhøch mijts xmiäyajtøøyy nocyhaam. Hoy hit jaduhn coo ya'adiøjc ja'a to'oxiøjc quia'a møødtsäná'awät. ²Pero coo hajxy hänajty mga'a mee'xtuga'añ, maas hoy hit jaduhn coo to'oxiøjc to'oxiøjc ja'a ñihyhap miøødhájpät. 3-4 Ja'a pøcyjiäya'ayhajxy, hamiñ haxøpy hajxy ñimiøødma'awøøjät. Cabä cuhdujt hajxy mmøødä maa mhamdsoo ni'xhajxiän. Hix, pø xmiøødma'awaambä mjamiøød jaduhn, naxy mdehm miøødmá'awät, cab jaduhn mnimiøjjø'øgøøjät. ⁵Jaduhn hajxy mnä'ägädä cuhdujthádät coo møjcu'ugong hajxy xñä'ä yajtu'udägóyyät. Coo hajxy jaduhn nämetsc mmäná'anät coo Dios hajxy mba'yá'axät, mänit jaduhn yhoyyä coo hajxy mga'a nimiøødma'awóøjät hamiñ haxøpy. Hoorä, coo Dios hajxy hänajty tøø mba'ya'axy, mänit hajxy mnimiøødmáawägombät. Mänitä møjcu'ugong hajxy jaduhn xquia'a yajtu'udägóyyät.

⁶Cábøch jaduhn nmäna'añ coo hajxy mädsibø'øbä mbøgät. Nnä'ä móobiøchä cuhdujt jaduhn. ⁷Maas hoy hit jaduhn coo hajxy jaduhn mnä'ägädä hídät nidiuhm nébiøch høøch jaduhn nhitiän. Pero cøjhaminø'øy ja'a Dios hajxy tøø xpiädáacäm. Näje'e hajxy tøø xpiädáacäm coo hajxy nidiuhm nhíjtämät, näje'e caj.

⁸Jaduh<u>n</u>ds je'e, pø<u>n</u> jaduh<u>n</u> nidiuh<u>m</u>hajpnä, jaduh<u>n</u> ñä'ägädä mähmø'øwät nidiuhm nébiøch høøch nhitiän. Y jaanä jaduhnduhmbä, ja'a yaamgto'oxyhajxy, cab hajxy piøjtägátsät. ⁹Pero pø cab hajxy mmee'xtuga'añ, maas hoy hit jaduhn coo hajxy mbøgät, coo cuhhindo'oxiøjc hajxy xñä'ä yajcuhhínät.

¹⁰Pero pønjaty jaduhn tøø piøjnä, cham hajxy nmägapxy nhane'emy. Ca'a yhøøch nhamdsoo mädia'agy hädaa; Diosmädia'agy hädaa. Cab jaduhn yhoyyä coo to'oxiøjc ja'a ñihyhap piuhwá'adsät. ¹¹Pero coods jaduhn piuhwá'adsät, cabä wiingya'adiøjc wyiingpøgät. Maas hoy coo ñihyhap ñä'ägädä nämejtstägátsät. Y ja'a ya'adiøjc, jaanä jaduhn je'ebä, cabä tio'oxiøjc yhøxmádsät.

¹²Chámhøch njaac mädia'aga'añ. Ja'a nhamdsoo mädiá'agyhøch hädaa; cab jaduhn jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän. Pø jii ya'adiøjc tu'ug mäbøjpä, pø cabä tio'oxiøjc miäbøcy, cabä tio'oxiøjc yhøxmádsät pø jaac møødtsäna'awáanäp ja'a tio'oxiøjcäm. 13 Jaanä jaduhnduhmbä, pø jii to'oxiøjc mäbøjpä, pø cabä ñihyhap miäbøcy, cabä ñihyhap ñähgué'egät pø jaac møødtsäna'awáanäp ja'a ñihyhápäm. ¹⁴Coo ya'adiøjc ja'a Diosmädia'agy hänajty quia'a mäbøcy, yaghoyøøyyäp je'e ja'a tio'oxiójcäm je'eguiøxpä coo tio'oxiøjc miäbøcy. Jaanä jaduhnduhmbä, coo to'oxiøjc ja'a Diosmädia'agy hänajty quia'a mäbøcy, yaghoyøøyyäp je'ebä ja'a ñihyhápäm je'eguiøxpä coo

1 Corintios 7 400

ñihyhap miäbøcy. Coo hajxy jaduhn yhodiuumä, paadiä yhuunghajxy jaduhn yhodiúumäbä. Pø cabä tiaj tieedy häxøpy nidu'jäya'adiä quia'a mäbøcy, cab hajxy häxøpy yhodiúumäbä. 15 Pøn jaduhn mäbøjp, coo jiamiøød ja'a ca'a mäbøjpä hadsip miäná'anät coo hajxy ñiyhøxmadsøøjät, ween hajxy jaduhn ñiyhøxmačhii. Jaduhn jiájcombät nebiä tøø quia'a póquiäbä. Hix, chojpiä Dios jioot jaduhn coo hajxy hoy nhíjtämät. ¹⁶Pøn jaduhn mäbøjp, cab jaduhn yajnajuø'øy pø yajmäbøgaambytiä ja'a jiamiøød ja'a ca'a mäbøjpä.

¹⁷Cøjhaminø'øy ja'a Dios hajxy tøø xpiädáacäm. Jaduhn hajxy jootcujc njaac híjtämät neby hajxy hänajty nhíjtäm mänaa Dios hajxy xyajnähdíjjäm coo hajxy nmädúunämät. Hädaa mädiá'agyhøch homiaajä nyajnähixøøby majatiä hermanodøjc-hajxy yhamugø'øyän Dioswiingudsähgøøbiä. 18 Højts judíos, coo Jesucristo miädia'agy hajxy nbanécxäm, cab hajxy ndsähdiúunämät, hoy hajxy nja judíoshájtäm. Y ja'a jäya'ayhajxy ca'a judíospä, ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy panøcxpä, ni je'ehajxy quia'a tsähdiúnät, hoy hajxy quia'a ja judíoshaty. 19 Cab jaduhn ñejpiä pø mjudíoshájp, pø caj. Je'e nä'ägädä tsoobaatp coo Dios miädia agy mgudiúunät. ²⁰ Jaduhn hajxy mjaac hídät neby hajxy hänajty mhitiän mänaa Dios hajxy xyajnähdijjiän coo miädia'agy hajxy mmäbøjcät. ²¹Näje'e mijts jäya'ay xjie'ehaty nebiä waj nebiä cuaayän, hoyyä

Diosmädia'agy hajxy mja panøcxy. Cab hajxy jaduhn mmøjpädá'agät. Pero pø cabä mwiindsøn hajxy xyajtunaannä, ween hajxy xyhøxmajtsnä. 22 Tøø mijts ja'a Dios xyajnähdijy coo miädia'agy hajxy mmäbójcät, hoyyä jäya'ay hajxy hänajty xjia je'ehaty nebiä waj nebiä cuaayän. Hix, tøø Jesucristo hajxy xyajnähwáatsäm ja'a nbojpähájtäm ja'a ngädieeyhájtäm. Hoorä, pønjaty hänajty ca'a je'ehájtäp jaduhn nebiä waj nebiä cuaayän mänaa hajxy yajnähdijyiijän ja'a Diósäm coo miädia'agy hajxy miäbøjcät, moonsä hajxy je'e tiúnäp ja'a Jesucristocøxpä. ²³Tøø Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, paadiä Dios miädia agy hajxy nmäbójcänä. Cabä jäya'ay miädia'agy hajxy nmäbøjcänät. ²⁴ Jaduhnds je'e, hermanodøjc, jaduhn hajxy mjaac hídät neby hajxy hänajty mhitiän mänaa Dios hajxy xyajnähdijjiän coo miädia'agy hajxy mmäbójcät. Jaduhnä Dios hajxy hoy mmädúnät.

²⁵Myajtøøw hajxy jaduhn pø hahixøøby jaduhn coo cäxyiihäna'c-hajxy piógät. Høøch nhamdsoo mädia'agy hädaa; cab jaduhn jim myiñ cujaay maa Diosmädia aguiän. Pero hahixøøby jaduhn cooch mijts nmädia agy xmiäbøjcät; hix, Dióshøch jaduhn tøø xyajnähdijy cooch nmädúnät. ²⁶Pues høøch jaduhn mänaamb coo jaduhn yhahixø'øy coo hajxy mga'a pógät, je'eguiøxpä coo tsø'ty häyohn wiädijnä jäda'ahaty. 27 Pø jii mdo'oxiøjc, caj mhøxmádsät. Y pø cabä to'oxiøjc mmøødä, ca'a mhøxta'ay. ²⁸Cab jaduhn yhaxøøgä coo mbógät; y coo cäxyiihäna'c jaduhn piógät, ni jaduhn quia'a haxøøgä. Pero coo hajxy jaduhn piógät, maas hamäjaa jiugyhajt hajxy miänaxa'añ. Páadyhøch jaduhn nja mäna'añ coo hajxy quia'a pógät.

²⁹Hermanodøjc, jue'ech jaduhn nja mäna'ana'añ, ja ween quia'a habaady coo Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Cab hajxy yaa jejcy njaac tunáanäm. Jaduhnds je'e, pønjaty to'oxiøjmøød, jaduhn hajxy xyiicta'ag miädiaactá'agät nebiä Dios hajxy hoy miädúnät. Cabä yhuung tio'oxy hajxy ñädaj ñämáañät. 30 Pønjaty jaduhn jootmayhajp, ween hajxy jaduhn quia'a jootmayhajnä. Pønjaty jaduhn xoondaacp, ween hajxy jaduhn quia'a xoondaacnä. Y ja'a hajuubiädøjc-hajxy, ween hajxy jaduhn yhity nebiä toogy hajxy ca'a møødpän. 31 Pønjaty jaduhn yaa tsänaaby häyoob hädaa yaabä naaxwiin, ween hajxy jaduhn yhity neby hajxy tii ca'a møødpän. Hix, hädaa yaabä naaxwiin, neby hajxy cham nhíjxäm, cøxaamb hädaaduhn quiuhdägoyya'añ.

32 Jadúhnhøch njoot chocy coo hajxy tii mga'a nädaj mga'a nämáyät. Ja'a ya'adiøjc nidiuhmhajpä, caj tii ñädajy ñämay. Jagoo tiajy miay nebiä Dios hoy miädúnät. 33 Pero ja'a craa to'oxiøjmøødpä, je'e tiajpy miaaby nebiä yhuung nebiä tio'oxy hoy miøødhídät. 34 Y cabä Dios hoy miäduna'añ. Jaanä jaduhnä cäxyiihäna'c-hajxypä, cab hajxy tii tiajy miay. Jagoo hajxy tiajy miay

nebiä Dios hajxy hoy miädúnät. Hamuumdu'jootä Diosmädia'agy hajxy quiudiuna'añ. Pero ja'a to'oxiøjc ja'a ya'adiøjmøødpä, nebiä ñihyhap hoy miøødhídät, je'eyyä ñä'ä tajpy ñä'ä maaby.

³⁵Páadyhøch jaduhn nmäna'añ, mijts jaduhn nja puhbedaan. Caj mijts jaduhn nhane'ema'añ. Pero chójpiøch njoot jaduhn coo hajxy hoy yajxón mwädítät, coo Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mgudiúnät.

³⁶Pø jii mhuunghajxy tøø quiäxyiijø'øy, ween hajxy piøcy, pø chojpy mjoothajxy jaduhn. Cab jaduhn yhaxøøgä coo hajxy jaduhn piøgät. ³⁷Pero pø cabä mjoothajxy chocy coo hajxy piøgät, ween hajxy jaduhn quia'a pøcy. Hix, cabä cuhdujt pøn miøødä coo miičh xyhané'emät maa mhuungcøxpän. ³⁸Hoy jaduhn coo mhuung myajpøgät. Jaanä hoy jaduhmbä coo mga'a yajpøgät; cab jaduhn ñejpiä.

³⁹ Ja'a to'oxiøjc ya'adiøjmøødpä, cabä cuhdujt miøødä coo wiingpä miøødtsäná'awät. Pero coo ñihyhap yhó'ogät, mänit mäbøcy wyiingpøgät pøn jaduhn chojpy. Pero tsipcøxpä hermano wyiingpøgät. ⁴⁰ Pero maas jootcujc yhídät coo quia'a nä'ägädä pøjtägátsät. Høøch jaduhn mänaamb. Ja'a Dioshespíritøch ndijy jaduhn xñajtscapxøøyyäp.

Näje'ech hajxy tøø xmiäyajtøy pø hoy jaduhn coo animalho'ogy hajxy ndsú'tsämät ja'a häna'c-hajxy quepychechwiinduum yojxypä. Tøyhajt jaduhn coo hajxy nägøxiä

1 Corintios 8 402

tøø nmädoyhájtäm hädaagøxpä. Cab jaduhn yhoyyä coo hajxy nmänáanämät cooc tyijy hajxy cøxiä nwiinjuøøyyäm. Jaduhnä häna'c-hajxy näje'e miänaambä, ja'a hajxy yajcumayaambä. Pero coo hajxy hamiñ haxøpy nničhojc nnimiée'xämät, mänitä Diosmädia'agy hajxy maas hoy nmäbőjcämät. ²Pøn jaduhn mänaamb cooc tyijy hotyiijä jiaty, høhndaacp jaduhn. Cab jaduhn tiøyyä coo hotyiijä jiaty. Ween jaduhn jiaac habøcy. ³Pønä Dios jaduhn wiingudsähgøøby, ñajuøøbiä Dios jaduhn pøn je'e.

⁴Tsøg hajxy jadähooc jaac mädiáacäm pø hoy jaduhn coo animalho'ogy hajxy ndsú'tsämät, ja'a häna'c-hajxy quepychechwiinduum yojxypä. Bueno, nnajuģøyyäm hajxy coo quepychech naaxpoch quia'a jujyquiä. Y nnajuøøyyäm hajxy coo Dios tiu'ugä. 5 Mayyä jäya'ayhajxy jaduhn miäna'añ cooc tyijy ja'a Dioshajxy miayyä jim tsajpootyp chaads yaa hädaa yaabä naaxwiin. Je'eg hajxy jaduhn jiaanch wiingudsähgøøby. ⁶Pero højts jaduhn mänáanäm coo Dios tiu'ugä, ja'a nDeedyhájtäm. Je'e jaduhn hädiuun cøxiä näguipxy møødä yHuung. Paady hajxy jaduhn xquiunúu'xäm xpiädáacäm coo hajxy jaduhn ween nwiingudsähgøøyyäm. Jaduhn hajxy nmänáanäm coo Jesucristo hajxy nWiindsønhájtäm. Cabä wiingpä hajxy nwiindsønhájtäm. Møød je'e cøxiä yhädiuumbä. Høxtä højtspaadyhájtäm hajxy xquiunúu'xäm.

⁷Pero cabä jäya'ayhajxy nägøxiä miäbøcy coo quepychech quia'a jujyquiä, coo naaxpoch quia'a jujyquiä. Näje'e jäya'ay quepychech naaxpoch hajxy wyiingudsähgø'øyñä. Y coo hajxy jaduhn chú'udsät tijaty jäya'ayhajxy yojxyp quepychechwiinduum, jootmayhajp hajxy jaduhn cooc tyijy jaduhn quia'a hoyyä coo hajxy chú'udsät. Hix, je'enä hajxy jaduhn miäbøcyñä cooc tyjjy quepychech jiujyquiä. ⁸Nnajuǿøyyäm hajxy coo Dios quia'a møjpäda'agy pø ndsú'tsäm pø caj ndsú'tsäm. Cab jaduhn ñejpiä pø ndsú'tsäm pø caj ndsú'tsäm. ⁹Pero hoy hajxy nja najuǿøyyäm jaduhn coo quia'a nejpiä pø ndsú'tsäm pø caj ndsú'tsäm, maas hoy hit jaduhn coo nga'a tsú'tsämät, pø jii hermanohajxy näje'e quia'a najuøøbiä coo jaduhn quia'a nejpiä coo hajxy ndsú'tsämät. ¹⁰Tsøc mädiáacäm coo miich mnajuø'øy coo jaduhn quia'a nejpiä coo yø'øduhmbä tsu'uch mdsú'udsät. Hoorä, tsøc mänáanäm coo miich yø'øduhmbä tsu'uch hänajty mdsu'uch maa quepychechwiinduumän. Hoorä, coo hermano jaduhn tu'ug xyhíxät, ja'a ca'a najuøøbiä coo jaduhn quia'a nejpiä coo miich jaduhn mdsú'udsät, wehndä je'e xpiadsú'tspät. Wehndä miäná'anät cooc tyijy jaduhn tøø quiädieey coo jaduhn tøø xpiadsu'uch. 11 Y coo jaduhn quiädiéeyät, miichä pojpä hänajty mmøød je'eguiøxpä coo miich hänajty jim mgay. Hix, tøø mähdiøjc ñähho'tu'udyii ja'a Jesucrístäm. ¹²Y coo miičhä

mähdiøjc jaduhn myajcädiéeyät, jaduhn hänajty tøø piaady nejpä miičhä Jesucristo hänajty tøø mmägadieeyän. ¹³Hoorä, pø cädieeyaambä hermano tu'ug je'eguiøxpä cooch høøch yø'øduhmbä tsu'uch ndsu'uch, cábøch jaduhn nnä'ägädä tsú'udsät mänaa, coo hermano ñä'ä cädiéeyät.

Qábøch pøn xyhane'emy, túhmäts. Dióshøch xwyiinguejx, túhmäts. Hamdsoochä Jesucristo nhijxy, túhmäts, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. Mijts ja'a Diosmädia'agy nyajmäbøjc, túhmäts. ²Näje'e jäya'ayhajxy miäna'añ cooc tyijy høøchä Dios tøø xquia'a wiinguexy. Pero mmødä tøyhajt hajxy jaduhn coochä Dios tøø xwyiinguexy, je'eguiøxpä cooch mijts nyajmäbøjcy ja'a Diosmädia'agy.

³Cooch pøn mänaa xñäma'ay cooc tyijy høøchä Dios tøø xquia'a wiinguexy, jadúhnhøch naxy nhadsoy: 4Nmøødhøch ndijy cuhdujt jaduhn cooch mijts cay hu'ugy nmäyujwá'anät je'eguiøxpä coochä Diostuung nduñ. 5 Ja'a Jesucristo yhuchhajxy, miøødä cuhdujt hajxy je'e coo hajxy wiädítät to'oxiøjmøød. Dioswiinguexypähajxy. Jadúhnhøch cuhdujt nmøødäbä, hoyyä jäya'ayhajxy näje'e jia mäna'añ cooc tyijy høøch nga'a møødä. ⁶Tøgä mmänaamb mijts jaduhnä coo højts cuhdujt nga'a møødä coo højts nduung nnajtshixø'øwät, coo højts ja'a Diosmädia'agy nyajwá'xät, høøch møødä Bernabé.

Ja'a Diosquexyhajxy nägøxiä, tøø tiuung hajxy ñajtshixø'øy coo Diosmädia'agy hajxy yajwa'xy. ⁷Yajmäjuuby hajxy je'e, y jaduhn højts nyajmäjuyaambä. Hix, yajmäjuubiä soldadohajxy. Y jaanä jaduhnduhmbä, ja'a cudsaatypcamhajxy, jiøø'xypä tsaatyptsa'am hajxy. Y jaanä jaduhnduhmbä, ja'a meegcueendähajpähajxy, yhuucypiä meegtsi'tsnøø hajxy. 8Ca'a yhøøch nhamdsoo mädia'agy hädaa; jaduhnä mädia agy miänaambä ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. 9-10 Jaduhn jim myiñ cujaay: "Cabä waj mhaxuu'tsø'øgät coo trigopajc hänajty tiehnjo'och." Coo Dios jaduhn jecy miänaañ, jaduhn miänaañ coo højts nyajmäjúyät. Hix, ja'a häna'c naaxpuhbähajxy møødä tsijpädøjc-hajxy, ñajuøøby hajxy jaduhn coo hajxy yajmäjuya'añ. Jaanä jaduhn højtspä, jaduhn højts nyajmäjúubiät. ¹¹Coo højts mijtsä Diosmädia'agy tøø nyajnähixø'øy, paady hajxy xmiäjúyät. ¹²Mmäjuubiä Diosquexy hajxy, túhmäts; maas may højts cuhdujt nmøødä coo højts mijts xmiäjúubiät.

Pero cahnä højts mänaa nmäna'aññä coo højts nyajmäjúyät. Chojpy højts njoot jaduhn coo Diosmädia'agy wiá'xät, ja'a Jesucristocøxpä, paady højts nhity jamiäjuy. ¹³Pero nmøød højts cuhdujt jaduhn coo højts nyajmäjúyät. Hix, ja'a häna'c-hajxy jim tuumbä tsajtøgooty, miøødä cuhdujt hajxy je'e coo hajxy quiáyät tijatiä cu'ughajxy jim quiuyoxøøby maa altarän. ¹⁴Jaanä jaduhnduhmbä, tøø Dios yhane'emy

1 Corintios 9 404

coo Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy yajmäjúyät. Ja'a jäya'ayhajxy mädoobä, je'eds hajxy jaduhn mäjúyäp. ¹⁵Pero høøch, cábøch mänaa tøø nmäna'añ cooch mijts xmiäjúyät. Jadúhnhøch njoot chocy cooch jamiäjuy ndúnät. Y cooch häyaa nnä'ä yuuhó'ogät, cab jaduhn nejpiä, nägooch hänajty tøø nduñ jamiäjuy.

¹⁶Näje'e jäya'ayhajxy yajcumaya'añ je'eguiøxpä coo Diosmädia'agy hajxy yajwa'xy. Pero Dióshøch xwyiinguejx cooch nyajwá'xät høøch; cábøch hamdsoojoot nyajwa'xy. Paady, cábøch nyajcumaya'añ. Y coocha Diosmädia agy jaduhn nga a yajwá'xät, xyajcumädówäbøchä Dios jaduhn. ¹⁷Cábøch hamdsoojoot ndägøøyy Diosmädia'agy-yajwa'xpä. Dióshøch jaduhn xwyiinguejx cooch miädia agy nyajwá xät. Cooch häxøpy tøø ndägø'øy hamdsoojoot, mänítøch cu nyajmäjuuyy. 18 Jaanch tehm xioondáacpøch jaduhn coochä Diosmädia agy nyajwa xy jamiajuy, hóyhøchä cuhdujt nja møødä cooch cu nyajmäjuuyy.

¹⁹Hix, cooch jaduhn nduñ jamiäjuy, cábøch pøn xyhane'emy. Pero chójpiøch njoot jaduhn cooch hoy piønä xyhané'emät, nägoo Diosmädia'agy hajxy miäbøgät. ²⁰Cooch jim nhijty maa judíoshajxiän, jadúhnhøch nguhdujthajpä nebiä judíoshajxy quiuhdujthatiän, weenä Diosmädia'agy hajxy jaduhn cu miäbøjcy. Y cooch jim nhijty maa jäya'ayhajxy hänajty yhane'emyiijän ja'a Diosmädia'agy,

ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, jadúhnhøch nyaghanehmbä neby hajxy hänajty yaghanehmbän, weenä Diosmädia'agy hajxy jaduhn cu miäbøjcy, hóyhøchä cuhdujt nja nmøødä cooch nga'a yaghané'emät. 21 Y cooch jim nhijty maa jäya'ayhajxiän, ja'a cajpä judíospä, ja'a mädia'agy hajxy ca'a cudiuumbä, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, jadúhnhøch nguhdujthajpä neby hajxy hänajty quiuhdujthatiän, weenä Diosmädia'agy hajxy jaduhn cu miäbøjpä. Cábøch nmäna'ana'añ coocha Dios ja'a miadia'agy hanajty nga'a mäbøjcä. Hix, nmäbøjcäbøchä Jesucristo miädia'agy jaduhn. ²²Y cooch jim nhijty maa hermanohajxiän, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'xy ca'a wiinjuøøbiä, jadúhnhøch nbaguhdujthajpä neby hajxy hänajty quiuhdujthatiän, je'eguiøxpä cooch hänajty nyajnähixø'øwa'añ nebiä Diosmädia'agy hajxy maas hoy wyiinjuø'øwät. Majátyhøch jaduhn nwädity Diosmädia agy-yajwa xpä, cábøchä jäya'ayhajxy jaduhn nyagjootma'ady, weenä Diosmädia'agy hajxy jaduhn miäbøcy. 23 Páadyhøch jaduhn nguhdujthaty, jadúhnhøchä Diosmädia'agy hoy nyajwá'xät. Y coocha jaya'ayhajxy may nyajmäbégät, mänítøch jaduhn nxoondá'agät.

²⁴Coo jäya'ayhajxy naxy ñiyhøxpäyø'øgyii, tu'jäya'ay jaduhn nøcxy quiuhäyø'øgy, ca'a ñägøxiä. Tøyhajt jaduhn. Jaduhn mäwiin højtshájtäm, coo Diosmädia'agy hajxy nbanøcxäm, naxy hajxy

hoy ndehm quiudiúunämät, jaduhn hajxy jim nnécxämät Dioswiinduum. ²⁵Høxtahmdsä häyø'pädøjc-hajxy, tu'jøjpiä jioot ja'a wyiinmahñdy hajxy naxy piäda'agy coo hajxy jaduhn quiuhäyø'øgät, túhmäts. Paadiä haxøøgpä hajxy jaduhn quia'a nä'ägä nähdoñ. Premio hajxy jaduhn móoyyäp, y cab jaduhn ñä'ä jecy. Pero højtshájtäm, coo Diosmädia'agy hajxy hoy njaanch tehm quiudiúunämät, mänit hajxy jaduhn jim nnécxämät Dioswiinduum. Jimds hajxy jaduhn nhíjtämät cøjxta'axiøø. 26 Ja'a häna'c cuhäyø'pädøjc-hajxy, tøyyä hajxy jaduhn ñä'ä päyø'øgy, cab hajxy jaduhn yhimybiäyø'øgy miaamybiäyø'øgy. Ja'a boxeadorhajxy jajpä mägox mädex, cab hajxy jaduhn ñä'ä yemy ñä'ä wopy. Jaduhn mäwíinäts høøch, tu'jøjpiøchä Diosmädia'agy nbanøcxy. 27 Cábøchä haxøøgpä jaduhn nnä'ägä nähdoñ. Ngudiúumbiøchä Diosmädia'agy jaanch tehm yhoy. Páadyhøchä Dios jim xyajnøcxa'añ maa wyiinduumän. Y cooch jaduhn hoy nga'a cudiúnät, cábøch jim xyajnécxät, hóyhechä jäya'ayhajxy hänajty tøø nja yajwiinhixø'øy.

Hermanodøjc, huuc mädow hajxy jaduhn. Jéquiänä Dios ja'a joc ja'a näma'a jaduhn quiejxy maa nhaphájtäm maa ndeedyhájtämhajxy hänajtiän, møødä Moisés. Mänit hajxy jaduhn jecy piadu'ubøjcy nägøxiä näwiinä. Mänit hajxy nägøxiä nøønajxy coo Tsaptsmejy paquiä tiøøch. ² Ja'a Moisés hajxy hänajty näguipxy

miøødwädijpy nägøxiä maa joc hajxy hänajty piawäditiän, maa hajxy ñøønajxiän Tsaptsmejjiooty. ³Mänitä Dios hajxy miooyyä ja'a cay ja'a hu'ugy. Mänit hajxy quiaayy nägøxiä. 4Mänitä Dios ja'a tsaa tu'ug yajtsäbijty. Mänitä nøø tiägøøyy xee'xpä. Mänit hajxy nägøxiä ñøøhuucy. Jaduhn mäwíinäts ja'a Cristo neby yø'ø tsaajän. Hix, puhbéjtäp hajxy hänajty ja'a Crístäm majaty hajxy hänajty wiädity. Ja'a Cristo, Dios yHuung je'e. ⁵Pero cabä Diosmädia agy hajxy hoy nämay quiudiuuñ. Cabä Dios hajxy jaduhn quiumaayyä. Paady hajxy jim tiu'uho'cy pactuum.

6-7 Paady hajxy jaduhn jiajty yhabejty coo haxøøgpä hajxy yhadsojcy, coo quepychech ja'a naaxpoch hajxy wyiingudsähgøøyy. Hijxtahnd jaduhn coo hajxy nga'a pahijx nga'a padúunämät. Jaduhn jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän: "Mänit hajxy quiaayy yhuucy quepychechwiinduum; mänit hajxy yheich piuity quepychechwiinduum." ⁸Näje'e hajxy haxøøg jiatcøøyy. Paady hajxy nähii'xtägøøg mil yho'cy tu'xøøbä. Paady hajxy jaduhn nga'a pahijx nga'a padúunämät. ⁹Näje'e Dios hajxy yhijxmajch pø tøyhajt hajxy hänajty yajcumädowa'añíijäm ja'a Dios. Mänit hajxy chahnchu'tsä. Cøjx hajxy je'e yho'ogy. Paady hajxy jaduhn nga'a pahijx nga'a padúunämät. 10 Näje'e hajxy hänajty jootcuje quia'a hity, je'eguiøxpä coo hajxy hänajty quia'a mäbøcy. Paadiä Dios ja'a mioonsä quiejxy, hoy hajxy yagho'ogyii.

1 Corintios 10 406

¹¹Paady hajxy jaduh<u>n</u> jiajty yhabejty, hijxtahnd jaduhn coo hajxy nga'a pahijx nga'a padúunämät. Paady cujaay yhity. Hix, habáatnäp jaduhn coo Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ. ¹²Pøn jaduhn niñänǿømäp coo hamuumdu'joot miäbøcy, naxy tiehm ñiyajcopcø'øwøøjät coo ñä'ä tu'udägóyyät. ¹³Mijts ja'a møjcu'ugong xjia wi'i yajtu'udägoyyaamb. Hoy piønä jaduhn jia yagjatcø'øwa'añii haxøøg. Pero jaduhnä Dios miäna'añ cooc hajxy xpiuhbedáanäm, neby hajxy jaduhn nga'a tu'udägóoyyämät. Tøyhajt jaduhn coo hajxy xpiuhbedáanäm. Hix, cabä møjcu'ugongä miäjaa jaduhn miäbaady nebiä Dios mäjaa miøødän.

¹⁴ Jaduh<u>n</u>ds je'e, hermanodøjc, cabä quepychech, cabä naaxpoch hajxy mwiingudsähgó'øwät. ¹⁵Mnajuøøby hajxy jaduhn cooch tøyhajt nmädia'agy. Hix, mwiinjuøøby hajxy hädaaduhn. ¹⁶Coo tsuugay nyagjájtäm mänaa vino hajxy nhúucäm, mänitä Dioscujú'uyäp hajxy nyéjcäm. Je'e jaduhn ñänøømby coo hajxy tu'ugcopc tu'ugwiinmahñdy nhíjtäm, je eguiøxpä coo Jesucristo ñø'ty jiaanch tehm yaghäyooyy mänaa hajxy je'e xñähho'túutäm maa hädaa yaabä naaxwiinän. Y coo tsajcaagy hajxy nyajniñäguidøøyyäm, je'e jaduhn ñänøømgumbä coo hajxy tu'ugcopc tu'ugwiinmahñdy nhíjtäm, je'eguiøxpä coo Jesucristo ja'a ñi'x ja quiopc ñähdujcy mänaa hajxy ie'e xñähho'túutäm. ¹⁷Coo tu'ugpä

tsajcaagy hajxy ngaamiújcäm, paady hajxy tu'ugcopc tu'ugwiinmahñdy nhíjtäm, hoy hajxy nja nämáyyäm.

¹⁸ Jaduhnä judíoshajxy yhijpä tu'ugcopc tu'ugwiinmahñdy møødä Dios mänaa animal hajxy chu'uchan, ja'a jaya'ayhajxy yojxypä altarwiinduum. 19 Jadúhnhøch nmäna'añ coo quepychech naaxpoch quia'a jujyguiä. Jadúhnhøch nmänaambä coo animal quia'a cunuu'xiä ja'a jäya'ayhajxy yojxypä quepychechwiinduum. ²⁰Caj pues. Ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä, coo animal hajxy yoxy quepychechwiinduum, ja'a møjcu'ugong hajxy jaduhn wyiingudsähgøøby, ca'a Dyiosä. Cábøch njoot chocy coo jäya'ay hajxy mmøødhídät tu'ugwiinmahñdy, ja'a møjcu'ugong hajxy wyiingudsähgøøbiä. ²¹Pø mhu'ugaambiä vino hajxy ja'a Dioscøxpä, cab hajxy hoy mhú'ugät ja'a møjcu'ugongcøxpä. Pø mgayaambiä tsajcaagy hajxy ja'a Dioscøxpä, cab hajxy hoy mgáyät ja'a møjcu'ugongcøxpä. ²²Cab iaduhn yhoyyä coo Dios hajxy nyagjootmá'tämät. Hix, maas mäjaamøødä Dios que højtshájtäm.

²³ Jaduhnä jäya'ayhajxy miäna'añ cooc cuhdujt hajxy nmøødhájtäm hoy ñejpiä. Tøyhajt jaduhn. Pero cab jaduhn yhawiinmatsä coo hajxy hoy ñejpiä njatcøøyyämät. Hix, coo hajxy hoy ñejpiä njatcøøyyämät, cabä Diosmädia'agy hajxy hoy nyajtu'uyóhyyämät. ²⁴ Näje'e jäya'ayhajxy yhøxta'ay coo hajxy chäná'awät coo hajxy yhäyówät.

Pero maas hoy jaduhn coo nmädøjc hajxy nbuhbéjtämät.

²⁵Tsu'udsä tsu'uch hajxy jaduhn mädyiijaty jim tóo'cäp halaplazpa'c. Pero cab hajxy myajtówät pø tøø jäya'ay animal hajxy yoxy quepychechwiinduum. Cab hajxy je'eduhn mnä'ä taj mnä'ä máyät ja'a tsu'uchcøxpä. ²⁶Hix, jaduhnä Diosmädia'agy miädia'agy: "Dios jie'e hädaa cøxiä maa hädaa yaabä naaxwiimbän."

²⁷Coo pøn hajxy jaduhn xwiówät mägaabiä, hoy jaduhn coo hajxy mnécxät, hoyyä craa ja'a Diosmädia'agy hänajty quia'a jagä mäbøcy. Y cab hajxy myajtówät pø tøø animal hänajty quepychechwiinduum yoxyii. Cab hajxy mdaj cab hajxy mmáyät ja'a tsu'uchcøxpä. 28 Pero coo pøn hajxy jaduhn xyhawáanät coo häna'c yø'ø animal hänajty tøø yoxy quepychechwiinduum, cab hajxy jaduhn mdsú'udsät, weenä craa jaduhn quia'a jootma'ady ja'a hajxy tøø xyhawáanäbä. Jaduhnä craada'a tiajy miay coo jaduhn quia'a hoyyä coo yø'øduhmbä tsu'uch hajxy ndsú'tsämät, ja'a häna'c yojxypä quepychechwiinduum. ²⁹ Ja'a craa tøø xyhawáanäbä, je'ech jaduhn nnänøømby coo wehndä jiootma'ada'añ. Cábøch jaduhn nmäna'ana'añ coo mijts mjootma'ada'añ.

Näje'e jäya'ayhajxiäda'a miäna'ana'añ: "Ween yø'ø craa jaduhn ñä'ä jootma'ady, nmøødhøch cuhdujt jaduhn coochä animal ndsú'udsät, hoy häna'c tøø jia yoxy quepychechwiinduum.

30 Haa ca'a, nnämáabiøchä Dios Dioscujú'uyäp coochä tsu'uch hänajty tøø ndsu'uch. Tiich yø'ø craa jaduhn coo xñä'ä näma'ay cooch nga'a tsú'udsät." 31 Jaduhnds je'e, tsøgä mädia'agy hajxy hoy yajxón yajtuun yaghíjtäm homiädyiibä coo hajxy ngaayy coo hajxy nhúucäm. Coo jäya'ay hajxy jaduhn xyhíjxämät coo mädia agy hajxy hänajty hoy yajxón nyajtuun nyaghijtäm homiädyiibä, mänitä Dios hajxy miøjpäda'aga'añ jiaanchpäda'aga'añ. 32 Hix, coo mädia agy hajxy hoy yajxón nyajtuun nyaghíjtämät homiädyiibä, ni pøn jaduhn quia'a jootmá'adät, ni ja'a judíoshajxy, ni ja'a jäya'ayhajxy cajpä judíoshajpä, ni ja'a jäya'ayhajxy ja'a Diosmädia'agy mäbøjpä. 33 Jadúhnhøch høøchpä, hoy yajxónhøchä nyajtuñ nyaghity homiädyiibä nébiøchä jäya'ayhajxy jaduhn xquiumáyät. Cábøch pøn jaduhn nyagjootma'ady. Hix, chójpiøch njoot jaduhn coo jäya'ayhajxy nägøxiä ñähwá'adsät ja'a piojpä ja'a quiädieeyhajxy. Cábøch njoot chocy cooch nidiuhm nbáadät ja'a hoybä ja'a weenbä.

11 Nébiøchä Jesucristo nbahixiän, jadúhnhøch mijts xpiahíjxpät.

²Hermanodøjc, xoondáacpøch jaduhn cooch mijts xjiahmiejtsta'agy homiänaajä, y coo Diosmädia'agy hajxy homiänaajä myajtuñ nebiátyhøch hajxy tøø nnajtscapxøøyyäm.

³Chójpiøch njoot jaduhn coo hajxy mwiinjuø'øwät coo Jesucristo ja'a Dios Wyiindsønhaty y coo højtsä Jesucristo nWiindsønhájtämbä,

1 Corintios 11 408

højts ya'adiøjc-hájtäm. Jaanä jaduhnä ndo'oxiøjc-hájtäm hajxy xwyiindsønhájtämbä, højts ya'adiøjc-hájtäm. 4Maa hermanodøjc-hajxy yhamugø'øyän tsajtøgooty, coo ya'adiøjc jim tu'ug Dyiospa'yá'axät cuhjupmøød, cabä Jesucristo hamuumdu'joot wyiingudsähgø'øy; ni jaduhn coo Diosmädia'agy cuhjupmøød yajwiinhixø'øwät. ⁵Jaanä jaduhnduhmbä, coo to'oxiøjc-hajxy jiiby Dyiospa'yá'axät cuhwa'ads tsajtøgooty, o coo Diosmädia'agy hajxy jiiby yajwiinhixø'øwät cuhwa'ads, hochähdiuunnä hajxy je'eduhn. Jaduhn je'eduhn piaady nejpiän yø'ø to'oxiøjc quiuhwaay hajxy yhøxme'xypän. ⁶ Jaduhnds je'e, pø cabä to'oxiøjc-hajxy tiägø'øwa'añ tsajtøgooty cuhjuuxy, ween hajxy jaduhn ñä'ägä yajcuhme'xy. Y pø tsähdiuumb hajxy jaduhn cuhme'xy, ween hajxy ñiguiuhjuuxyii. ⁷Pero ja'a ya'adiøjc-hajxy, cab hajxy je'e ween tsajtøgooty cuhjupmøød tiägøøbiä. Hix, jaduhnä Dios ja'a ya'adiøjc yhädiuuñ nebiä Diosän. Ja'a ya'adiøjc-cøxpä jaduhn quiähxø'øgy coo Dios mäjaa jiaanch tehm miøødä. Pero ja'a to'oxiøjc-cøxpä quiähxø'øgy coo ya'adiøjc mäjaa miǿødäbä. 8Coo Dios ja'a to'oxiøjc jecy yhädiuuñ, jayøjpä ya'adiøjc ja'a quiaach tu'ug piójcäxä. Mänitä to'oxiøjc yajwa'añguiojjä caachhaam. Jaduhn jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän. Pero cab jaduhn miäna'añ coo ya'adiøjc yajwa'añguiojjä ja'a to'oxiøjc quiaachhaam. 9 Ja'a ya'adiøjc-cøxpä ja'a to'oxiøjc yhädiúunäbä. Cab

hajxy nmänáanämät coo ya'adiøjc yhädiuunä ja'a to'oxiøjc-cøxpä.

10 Páadiädsä to'oxiøjc-hajxy wiädítät cuhjuuxy, jaduhn hajxy yajcähxø'øgät coo hajxy yhane'emyii ya'adiøjcäm. Jaduhnä Diosmoonsähajxy quiumay, ja'a hajxy jim tsajpootypä.

11 Pero jaduhnä Dios hajxy jecy xquiunúu'xäm ya'adio'oxy.

12 Hix, jéquiänä to'oxiøjc yajwa'anguiojjä ja'a ya'adiøjc quiaachhaam. Jaanä jaduhnduhmbä, ja'a to'oxiøjc-cøxpä ja'a ya'adiøjc myinguia'ay.

¹³Huuc mäna'an mijts pø hawiinmats jaduhn coo to'oxiøjc-hajxy cuhwa'ads Dyiospa'yá'axät tsajtøgooty. ¹⁴Hochähdiuunnä jaduhn coo ya'adiøjc quiuhwaayhajxy yoñ yajyéegät. Hoy piønä jaduhn miäna'añ. ¹⁵Pero hahixǿøyyäp ja'a to'oxiøjc-hajxy jaduhn coo quiuhwaay hajxy yajyéegät yoñ; jaduhn je'eduhn miäbaady nebiä cuhmochpän. 16 Jaduhn højts nnä'ägädä yajnähixø'øy coo to'oxiøjc-hajxy cuhmoch Dyiospa'yá'axät tsajtøgooty. Y jaduhnä hermanohajxy nägøxiä yajnähixøøbiä tsajtøgooty wiinduhmyhagajpt. Hoorä, pønjaty jaduhn mänaamb cooc tyijy jaduhn quia'a nejpiä coo to'oxiøjc-hajxy jaguiuhmoch tsajtøgooty Dyiospa'yá'axät, cabä tøyhajt hajxy ñä'ägädä møødä.

17-19 Tøøch nmädoyhaty coo hajxy näje'e haxøøgtøjiämuum mniñäma'ayii maa hajxy tsajtøgooty mhamugø'øyän. Tøyhajtäda'a jaduhn. Cab jaduhn yhoyyä y cábøch jaduhn ngumay, 409 1 Corintios 11

hóyhøch jaduhn nja najuø'øy coo jäya'ayhajxy yhixa'añ pønjaty tøyhajt hoy wädijp. ²⁰Coo Jesucristo hänajty yagho'oga'añii, mänitä jiamiøød ñämaayy coo hajxy chuugaamiúgät ja'a Jesucristocøxpä. Pero mijts, coo hajxy naxy tsajtøgooty mhamugø'øy, coo hajxy naxy mdsuugaamiucy, cabä Jesucristo hajxy naxy mjahmiech. ²¹Hanidiuhmjaty hajxy na<u>x</u>y mgay. Cab hajxy naxy mdajy mmay pø jii mmägu'ughajpä caayyøøc hajxy miøødä quia'a møødä. Näje'e hajxy naxy mmu'ugyii. 22 Jim hajxy hawiinmats mgay mhú'ugät maa mhamdsoo tøjc-hajxiän. Cab jaduhn yhoyyä coo hajxy jaduhn mjatcø'øy maa Diostøjcän. Myajtsähdiuumbiä häyoobäya'ay hajxy jaduhn. Cábøch mijts jaduhn nnä'ägädä cumay coo hajxy jaduhn mjatcø'øy.

²³Hamdsoochä Jesucristo xyajnähixøøyy nébiøch mijts tøø nnajtscapxøøyyäm: Hoorä, mänittsuu, coo Jesucristo hänajty tiooga'añii, mänitä Jesucristohajxy tiägøøyy tsuugaabiä møødä jiamiøødhajxy. Mänitä Jesucristo tsajcaagy quionø'cy. 24 Mänit Dioscujú'uyäp yejcy. Mänitä tsajcaagy yhaguidøøyy. Mänit miänaañ: "Huuc cay hajxy. Høøch nni'x høøch ngopc hädaa. Mijtscóxpøchä häna'c xtiooga'añ. Cooch mijts mänaa xjiahmiejtstá'agät, jaduhnä tsajcaagy hajxy mgáyät." ²⁵Y coo hajxy hänajty tøø chuugaabiädøøñä, mänitä Jesús vino quionø'cy copajooty. Mänit miänáangombä: "Cooch mijts nnähho'tu'udaannä, cooch nnø'ty

nyaghäyowaannä, hawiinjemybiä Dios hajxy xmiøødyajcuhduga'añ. Hoorä, hädaa vino, hijxtahnd jaduhn miähmø'øwa'añ nébiøch nnø'tiän. Y naaghooc hädaa vino hajxy mhu'ugy, mänítøch hajxy xjiahmiejtstá'agät." ²⁶ Homiänaajä hädaa tsajcaagy hajxy hänajty mgaya'añ, homiänaajä hädaa vino hajxy hänajty mhu'uga'añ, myajcøhxø'py hajxy hänajty coo Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. Hix, wiimbijtägatsaambä Jesucristo. Yaa jadähooc quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin.

²⁷Nebiä Jesucristo jiamiøødhajxy miøødcaayy miøødhuuquiän, jadúhnäc hajxy ngaayy, jadúhnäc hajxy nhúucämbät. Pønjatiä howyiinmahñdy hänajty ca'a møød coo hänajty jaduhn quiaya'añ, coo hänajty jaduhn yhu'uga'añ, haxøøg hajxy jaduhn jiatcø'øy ja'a Jesucristo ñi'xcøxpä ñø'tycøxpä. ²⁸ Jaduhnds je'e, coo hajxy hänajty mgaya'añ ja'a Jesucristocøxpä, coo hajxy hänajty mhu'uga'añ ja'a Jesucristocøxpä, naxy hajxy jayøjpiä mdehm ñiñajuø'øwøøjät pø howyiinmahñdy hajxy hänajty mjaanch møød. 29 Pønjaty jaduhn caaby huucp ja'a Jesucristocøxpä, coo hajxy jaduhn quia'a møjpädá'agät coo Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, yajcumädowáanäp hajxy jaduhn. 30 Näje'e hajxy mba'ambety; näje'e hajxy mga'a majaamøødä. Høxtä näje'ejaty hajxy jaduhn tøø yho'ogy. Paady hajxy jaduhn mjaty mhabety coo hajxy mga'a møjpäda'agy coo Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. 31 Pero cabä Dios hajxy xyajcumädóowämät coo howyiinmahñdy hajxy hänajty nmøødhájtäm coo hajxy hänajty ngayáanām ja'a Jesucristocøxpä, coo hajxy hänajty nhu'ugáanām ja'a Jesucristocøxpä. ³²Paadiä Dios hajxy tähoogaty xyajcumädóowäm, jaduhn hajxy xyajnajuóøyyäm coo miädia'agy hajxy hänajty hoy nga'a yajtúunām. Y coo miädia'agy hajxy hoy nyajtúunāmät, cab hajxy jiiby nnä'ä hädáacämät møjcu'uhaam maa jäya'ayhajxy yhäda'aga'añän, ja'a hajxy ca'a mäbøjpä.

³³Jaduhnds je'e, hermanodøjc, coo hajxy hänajty mänaa mgaamiuga'añ ja'a Jesucristocøxpä, coo hajxy hänajty mänaa mhuucmuga'añ ja'a Jesucristocøxpä, naxy hajxy tu'cuhdujt mdehm quiaachóonät. Mniyhahixø'øwøøjäp hajxy jaduhn. 34 Pø myähó'cäp hajxy hänajty, jayøjp hajxy mnä'ägä cáyät maa mdøjc-hajxiän. Jaduhnä Dios hajxy xquia'a yajcumädówät coo hajxy hänajty mgaamiuga'añ ja'a Jesucristocøxpä, coo hajxy hänajty mhuucmuga'añ ja'a Jesucristocøxpä. Madiu'uch hajxy tøø xjiaac mäyajtøy. Cooch jim nnécxät maa mijtsän, mänítech jim nyajtødiägø'øwät.

Hermanodøjc, tsøg hajxy mädiáacäm nebiatiä Dioshespíritu hajxy xpiuhbéjtäm, coo hawiingatiä tuung hajxy xmióoyyäm. Naxy hajxy jaduhn mdehm wyiinjuø'øwät.

²Mnajuøøby hajxy jaduhn, coo Diosmädia'agy hajxy hänajty mga'a panøcxyñä, je'enä quepychech naaxpoch hajxy hänajty mwiingudsähgø'øyñä. Cabä quepychech naaxpoch quiapxy miädia'agy. Jaduhn hajxy hänajty mwädity nebiä tu'udägoybän.

³Huuc wiinjuø'øw hädaa mädia'agy hajxy. Pønjatiä Dioshespíritu jaduhn najtscapxøøyyäp, cabä Jesús hajxy je'e haxøøg ñänømy. Y pønjatiä Dioshespíritu jaduhn ca'a najtscapxøøyyäp, cab hajxy hoy miäna'ana'añ coo Jesús hajxy nWiindsønhájtäm.

⁴Coo Diostuung hajxy jaduhn ndúunäm, hawiingatiä Diostuung hajxy jaduhn xpiáatäm. Pero ja'a Dios ja'a yhEspírituhajtiä hajxy jaduhn xtiuungmóoyyäm. ⁵Madiu'u ja'a Diostuung hajxy jaduhn njaanch túunäm, pero tu'jäya'ayyä hajxy jaduhn nWiindsønhájtäm. Ja'a Jesucristo je'e. ⁶Ja'a Dios hajxy xpiuhbéjtäm coo tiuung hajxy ndúunämät, nebiatiä tiuung hajxy xpiáatäm. ⁷Paadiä Dioshespíritu hajxy hawiingaty xtiuungmóoyyäm, jaduhn hajxy hoy nnibiuhbéjtämät hamiñ haxøpy. 8Hix, näje'e hermanohajxy tiuungmo'oyii ja'a Dioshespíritäm coo hajxy quiapx coo hajxy miädiá'agät nebiä jajpä häna'cän. 9Näje'e hermanohajxy piuhbedyii ja'a Dioshespíritäm coo hajxy hoy jiaanch tehm miäbøgät ja'a Diosmädia'agy. Näje'e hajxy miäjaamo'oyii nebiä jäya'ay hajxy yajmøcpégät, ja'a pøjc ja'a híjxäbä. 10 Näje'e hermanohajxy piuhbedyii ja'a Dioshespíritäm coo hajxy hoy-yagjuøøñä tiuñ ja'a Diosmäjaagøxpä. Näje'e hajxy tiuungmo'oyii coo Diosmädia'agy hajxy yajwá'xät. Näje'e hajxy tiuungmóoyyäbä coo hajxy yhøxcábät pøn najtscapxøøyyäp ja'a Dioshespíritäm, pøn

411 1 Corintios 12

najtscapxǿøyyäp ja'a møjcu'ugóngäm. Näje'e hajxy piaadyii coo hajxy quiápxät wiinghayuucjaty. Näje'e hajxy piáatäbä coo hajxy quiapxhoyø'øwät waambatiä hermanohajxy tøø quiapxy wiinghayuucjaty.

11 Hanidiuhmjatiä Dioshespíritu hajxy xtiuungmóoyyäm, nebiä jioot chocy. Tu'uquiä ja'a Dioshespíritu jaduhn.

¹² Ja'a tu'ugpä ni'x, ja'a tu'ugpä copc, madiu'u pajc miøødä. Pero tu'ugpä ni'x tu'ugpä copc hajxy jaduhn nmøødhájtäm. Jaduhn mäwiin højtshájtäm, tu'ugmädia'agy hajxy nhíjtäm coo Jesucristo hajxy nWiindsønhájtäm, hoy hajxy nja nämayhájtäm. ¹³Coo hajxy nnäbéjtäm, jaduh<u>n</u>ä Dioshespíritu hajxy xpiädáacäm tu'ugmädia'agy nägøxiä, møødä judíoshajxy, møødä cajpä judíoshajxy, møødä jäya'ayhajxy je'ehájtäbä wiinghäná'cäm, møødä jäya'ayhajxy hijpä hawa'adstuum. Nägøxiä ja'a Dioshespíritu hajxy nmøødhájtäm.

¹⁴ Ja'a tu'ugpä ni'x ja'a tu'ugpä copc, madiu'u pajc hajxy nmøødhájtäm. ¹⁵ Coods yø'ø tecy jaduhn ñä'ä mäná'anät: "Cábøch tii nmach cábøch tii nnähdoñ nej yø'ø cø'øjän, páadyhøch miich jaduhn xquia'a yajtuna'añ", cab jaduhn ñä'ä tøyyäbä; haa ca'a, nyajyohy nyajnájxäm ja'a tecy jaduhmbä.
¹⁶ Jaanä jaduhnduhmbä, coo yø'ø taatsc jaduhn miänáambät: "Cábøch jaduhn nhixy nej yø'ø wiinän, páadyhøch miich jaduhn xquia'a yajtuna'añ", cab jaduhn ñä'ä tøyyäbä; haa ca'a, nyajmädóowäm

ja'a taatsc jaduhmbä. ¹⁷Coo hajxy häxøpy nhaagä wiinhájtäm, cab hajxy häxøpy nmädóowäm. Y coo hajxy häxøpy nhaagä mädohndhájtäm, cab hajxy häxøpy tii xjiøjxuugǿøyyäm. 18 Jaduhnä Dios hajxy xquiunúu'xäm nebiaty hajxy xyajmädsójcäm. Paadiä ni'x ja'a copc hajxy nmøødhájtäm, paadiä cø'ø ja'a tecy hajxy nmøødhájtäm. 19 Coo hajxy häxøpy nhaagä pajc-hájtäm, cabä nni'x ja'a ngopc-hajxy häxøpy yhíjtäm. 20 Madiu'u ja'a pajc hajxy nmøødhájtäm ja'a tu'ugpä jäya'ay. Tu'ugni'x tu'ugcopc hajxy jaduhn nmøødhájtäm.

²¹Coo wiin häxøpy quiapxy, cabä cø'ø jaduhn ñämá'awät: "Cábøch miich nyajmaajiaty." Jaanä jaduhnä copcpä, coo häxøpy quiapxy, cabä tecy jaduhn ñämáabiät: "Cábøch miich nyajmaajiaty." 22 Pero nhaagä yajtuungpáatäm ja'a ni'x ja'a copc cøxiä, hoyyä pajc näje'e quia'a jagä møcä. 23 Cabä ni'x ja'a copc hajxy teeñmuum nyajcähxø'øgáanäm, paadiä wit hajxy nmøødhájtäm. 24 Pero ja'a nwiin ja'a njøjphajtämhajxy, cab jaduhn ñejpiä coo hajxy nyajcähxø'cämät. Jadúhnhøch cham tøø nmädia'agy nebiä Dios ja'a nni'x ja'a ngopc-hajtämhajxy xquiunúu'xäm tu'ughamuum. Hoorä, jaduhn mäwiin højtshájtäm, tu'ugmädia'agy hajxy nnimiøødhíjtäm coo Diosmädia'agy hajxy näguipxy nmäbøjcäm, coo Jesucristo hajxy näguipxy nWiindsønhájtäm. Jaduhnä Dios hajxy xquiunúu'xäm coo hermanodøjc hajxy

nwiingudsähgóøyyämät, hoy hajxy jia xoñ jia häyoy. ²⁵ Jaduhnä Dios quiumay coo hajxy nhíjtämät tu'ugjoot tu'ugcopc, coo hajxy nnichojc coo hajxy nnimiée'xämät hamiñ haxøpy. ²⁶ Coo tu'jäya'ay chaachpógät, mänit hajxy nägøxiä njootmayhájtämät. Jaanä jaduhnduhmbä, coo tu'jäya'ay wyiingudsähgø'øwóøjät, mänit hajxy nägøxiä nxoondáacämät.

²⁷ Nwiindsønhájtämä Jesucristo hajxy nägøxiä pønjatiä Diosmädia'agy mäbøjp. Hawiingatiä Dios hajxy tøø xquiunúu'xäm. ²⁸Näje'e hermanohajxy tøø tiuungmo'oyii ja'a Diósäm. Ja'a Dios quiuguexyhájtäbä, je'e hajxy jayøjp tuungpaat. Mänit hajxy je'e tiuungpaatpä, ja'a Diosmädia 'agy-yajwa' xpähajxy, møødä Diosmädia'agy-yaj wiinhixøøbiähajxy. Näje'e hermanohajxy hoy-yagjuøøñä tiuñ ja'a Diosmäjaagøxpä. Näje'e hermanohajxy yajmøcpøcy ja'a jäya'ayhajxy nähba'amguhba'ambä. Näje'e hermanohajxy miäbuhbety. Näje'e hajxy jaduhn miägapxy yhane'emy. Näje'e hajxy piaadyii coo wiinghayuucjaty hajxy quiápxät. 29 Hoorä, caba Dios hajxy nägøxiä xquiuguexyhájtäm. Cabä Diosmädia agy hajxy nägøxiä nyajwá'xäm. Cab hajxy nägøxiä nyajnähixóøyyäm. Cab hajxy nägøxiä ndúunäm hoy-yagjuøøñä ja'a Diosmäjaagøxpä. 30 Cab hajxy nägøxiä nba'amyajnájxäm. Cab hajxy nägøxiä tøø xpiáatäm coo ngápxämät wiinghayuucjaty. Y cab hajxy nägøxiä tøø xpiáatäm coo hajxy ngapxhoyóøyyämät

waambatiä hermano tøø quiapxy wiinghayuucjaty. ³¹Tsøgä njoot hajxy pädáacäm hamuumdu'joot coo Dios tuung hajxy ween xmióoyyäm ja'a maas tsoobaatpä. Chámhøchä mädia'agy hajxy nyajnähixø'øwa'añ nebiä Dios miädia'agy hajxy hoy mmaas yajtu'uyó'oyät.

Coo nmädøjc hajxy nga'a tsojc nga'a mée'xämät, cabä Diosmädia'agy hajxy hänajty hoy ngudiúunäm, hoy hajxy cu nja capx cu nja mädiáacäm madiu'u nebiä jäya'ayhajxy yaa jia capxiän hädaa yaabä naaxwiin, nebiä Diosmoonsähajxy jim jia capxiän tsajpootyp. ²Coo nmädøjc hajxy nga'a tsojc nga'a mée'xämät, cab hajxy nnä'ägädä tsoobáatämät, hoy hajxy cu nja najuģøyyäm tii jadáanäp tii tunáanäp, hoy hajxy cøxiä wiinä cu nja najuøøyy cu nja jahmiéjtsäm, hoyyä møcmäjaa hajxy cu nja jaanëh tehm miøødhájtäm hoy ñä'ä tiigøxpä. ³Coo nmädøjc hajxy nga'a tsojc nga'a mée'xämät, cab hajxy nnä'ägädä tsoobáatämät, hoyyä häyoobäjäya'ay hajxy cøxiä wiinä cu nja móoyyäm mäduhntiä hajxy nmøødhájtäm, hoyyä jäya'ay hajxy cu nja nähho'túutäm.

⁴Pønä miädøjc tsojp mee'xp, mee'xxieemy hajxy jaduhn yhity. Hoy hajxy jaduhn miädøjc-haty. Cabä hadsocywyiinmahñdy hajxy miøødä. Cab hajxy yajcumaya'añ. ⁵Pønä miädøjc tsojp mee'xp, cab hajxy chähdiuhndägoyyä. Cab hajxy wyiinducä. Cab hajxy jiootma'ady, hoy hajxy cøxypänejpiä cu jia tunøø. ⁶Cabä haxøøgpä hajxy

chocy; ja'a tøyhajtpä hajxy jaduhn chojpy. ⁷Pønä miädøjc tsojp mee'xp, miee'xtujpy hajxy. Coo hajxy cøxypänejpiä tiunøøjät ja'a miädøjcäm, cab hajxy jiootma'ady. Cab hajxy ñäxø'øwø'øy, cab hajxy ñähøønø'øy. Hoy hajxy miäxi'igy, hoy hajxy miägapxy, weenä craa ja'a tøø quiädiéeyäbä jaduhn yhuuc wiinmahñmech coo jaduhn tøø quiädieey.

⁸Habaadaamb jaduhn coo jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hänajty quia'a yajwa'xaannä. Habaadaamb jaduhn coo jäya'ayhajxy hänajty quia'a capx quia'a mädia'agaannä wiinghayuucjaty. Habaadaamb jaduhn coo quia'a tsoobaadaannä tijatiä jäya'ayhajxy yaa ñajuøøby hädaa yaabä naaxwiin. Pero cøjxta'axiøø hajxy nničhoc nnimiee'xáanäm. ⁹Cahnä haixv hoy nwiinjuóøyyäm je eguiøxpä coo hajxy yaa nhíjtämnä hädaa yaabä naaxwiin. Cahnä Diosmädia'agy hajxy hoy nhabójcam coo hajxy nyajwá'xamat. ¹⁰Habaadaamb jaduhn coo Diosmädia'agy hajxy maas ca'xy nwiinjuø'øwáanäm, paady hänajty pøn quia'a wäditaannä Diosmädia 'agy-yajwa 'xpä.

11 Coo hajxy nmuutsc-hájtämnä, cahnä hajxy hänajty nwiinmahñméjtsäm. Pero coo hajxy nmøjjøøyyänä, mänit hajxy nnajuøøyyänä. Tøø hajxy nwiinmahñméjtsänä; cab hajxy nwiinmahñdyhájtänä neby hajxy tøø nmuutsc-hájtäm. 12 Jaduhn mäwíinäts je'e, coo hajxy yaa nhíjtäm hädaa yaabä naaxwiin,

cahnä Diosmädia'agy hajxy hoy nwiinjuǿøyyämnä. Cahnä Dios hajxy nhixyhájtäm. Pero coo hajxy jim nnøcxáanäm tsajpootyp, mänitä Dios hajxy nhixyhadáanäm neby hajxy je'e xyhixyhájtäm. Mänitä miädia'agy hajxy ca'xy nwiinjuø'øwáanäm. 13 Tägøøgtu'u ja'a Dios hajxy xyhanéhmäm; coo miädia agy hajxy nmäb jcämät coo tiøyhajtä, chaads coo Jesucristo hajxy njøbhíjxämät coo yaa quiädaactägatsa'añ, chaads coo nmädøjc hajxy ndsojc nmée'xämät. Hädaa høxhaambä jaduhn maas tsoobaadaamb coo nmädøjc hajxy ndsojc nmée'xämät.

Naxy hajxy ndehm ñichojc ndehm ñimiée'xämät hoy miänaajä. Je'e maas tsoobaatp. Jaanä jaduhnduhmbä, tsøgä Dios hajxy nämáayyäm coo mäjaa hajxy ween xmióoyyäm coo tiuung hajxy jaduhn ndúunämät. Je'e tsoobaatp coo hermano ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwa'xy. ²Näje'e hermanohajxy, coo hajxy hänajty quiapxa'añ tsajtøgooty, cab hajxy howyiinjuøøñä miädia'agy. Hix, ja'a Dios hajxy jaduhn miøødmädiaacypy, ca'a yhøjtshájtäm, je'eguiøxpä coo Dioshajtiä wyiinjuø'øy. Cab højts jaduhn nnä'ägädä wiinjuéøyyäm. Najtscapxóøyyäp hajxy jaduhn ja'a Dioshespíritäm. Jagooyyä Dios jaduhn ñajuø'øy waambaty hajxy jaduhn miädia agy. ³Pero coo Diosmädia agy hajxy ngápxämät nebiä jäya'ayhajxy jaduhn wyiinjuó'øwät, mänitä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy nyajwiingapxǿøyyämät, hoy hajxy

1 Corintios 14 414

jaduhn nmägapx nhané'emät, hoy hajxy jaduhn ngapxmøcpøjcämät.
⁴Pøn Dioshajtiä nä'ä møødmädiaacp, je'e mäjaa nidiuhm móoyyäp nebiä Diosmädia'agy maas hoy jiaac wiinjuø'øwät.
Hix, cabä jäya'ayhajxy jaduhn wyiinjuø'øy waambaty jaduhn miädia'agy. Pero coo hermanodøjc ja'a Diosmädia'agy hajxy nyajwiingapxøøyyämät howyiinjuøøñä, mänit hajxy miäjaamo'owøøjät nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduhn maas hoy jiaac wiinjuø'øwät.

⁵Maas tsoobaatp jaduhn coo Diosmädia'agy hajxy ngápxämät howyiinjuøøñä; jaduhnä hermanohajxy nägøxiä wyiinjuø'øwät, ja'a hajxy mädoobä. Hoy hit jaduhn coo Dioshajtiä hajxy nägøxiä mmøødmädiá'agät. Mänit mäbøcy yhoyó'øwät coo hajxy mgapxhoyó'øwät, jaduhnä hermanohajxy nägøxiä wyiinjuø'øwät. 6Hermanodøjc, coocha Dioshajtia nna'a møødmädiá'agät maa mijtsän, cab hajxy jaduhn hoy mwiinjuø'øwät. Pero mänit hajxy jaduhn mwiinjuó'øwät cooch mijtsä Diosmädia agy hoy nyajwiinhixø'øwät nebiátyhøchä Dios ja'a miädia'agy hänajty xñajtscapxøøyyä.

⁷Høxtáhmädsä xuuxpädøjc-hajxy, coo hajxy hoy quia'a xú'uxät, nägoodä hajxy nøcxy ñä'ä yajxu'uxy ñä'ä yajpøgø'øy, y cab hoy yajmädoy. ⁸Jaanä jaduhmduhmbä maa jäya'ayhajxy chiptuñän, coo soldado ja'a corneta hoy quia'a yajxú'uxät,

cabä jiamiøødhajxy jaduhn hoy chiptúnät. Nä'ä himybiäyø'øg nø'ø maamybiäyø'øgäp hajxy jaduhn. ⁹ Jaduhn mäwiinäts højtshájtäm, coo Dioshajtiä hajxy nmøødmädiáacämät, cabä nmädia'agy hajxy jaduhn nniwyiinjuǿøyyämät hamiñ haxøpy. Xiøøbä hajxy jaduhn nnä'ä capx nnä'ä mädiáacämät. 10 Madiu'u hayuuc hajxy yaa ngápxäm hädaa yaabä naaxwiin. Hawiingaty hayuuc hajxy nniwyiinjuóøyyäm. ¹¹Y coo mädia'agy hajxy hamiñ haxøpy nga'a nniwyiinjuøøyyämät hawiingjaty, cab hajxy jaduhn hoy nnimiøødmädiáacämät. 12 Jaduhn mäwiinäts mijts, mjaanch tehm miänaamb mijts jaduhn coo Dioshespíritu hajxy xtiuungmó'owät. Y myujwá'anäp ja'a tuung hajxy mädyii maas tsoobaatp. Jaduhnä hermanodøjc hajxy maas hoy myajwiingapxó'øwät nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduhn maas hoy wyiinjuø'øwät.

¹³ Jaduhnds je'e, pøn jaduhn howyiinjuøøñä ca'a capxp ca'a mädiaacp, weenä Dios jaduhn ñäma'ay coo miäjaamo'owéøjät nebiä miädia agy quiapxhoyó wät. ¹⁴Coo Dios hajxy nba'yáaxämät ja'a hayuuc-haamby mädyii Dioshajtiä wyiinjuøøbiä, cab hajxy nwiinjuóøyyämät, hoy hajxy cu nja mädiáacäm wiinmahñdyhaam. Y cab hajxy jaduhn nnä'ägädä wiinjuøøyyäm. 15 Jaduhnds je'e, tsøcxä Dios hajxy pa'yáaxäm juøhñdyhaam, pero howyiinjuøøñä. Tsøcxä Dioshøy hajxy høøwäm juøhñdyhaam, pero howyiinjuøøñä. ¹⁶Coo Dios hajxy nnämáayyämät

415 1 Corintios 14

"Dioscujú'uyäp", ja'a hayuuc-haamby mädyii Dioshajtiä wyiinjuøøby, cab hajxy hamdsoo nwiinjuóøyyämät. Y ja'a jäya'ayhajxy jii mädoobä, ni je'e hajxy jaduhn quia'a wiinjuø'øwät. Y cab hajxy hoy piamäná'anät "Dioscujú'uyäp." 17 Hoyyä Dios hajxy yajxón cu nja nämáayyäm "Dioscujú'uyäp", ja'a jäya'ayhajxy jii mädoobä, cab hajxy wyiinjuø'øwät. Y cabä Diosmädia agy hajxy jaduhn jiaac wiinjuø'øwät. 18 Høøch, nnämáabiøchä Dios "Dioscujú'uyäp" je'eguiøxpä cooch pøn jaduhn xquia'a najtspaadø'øy nébiøch hayuuc-haamby ngapxiän, ja'a Dioshajtiä wyiinjuøøbiä. 19 Pero maa hajxy nhamugóøyyämän tsajtøgooty Dioswiingudsähgøøbiä, tsoobaatp jaduhn cooch howyiinjuøøñä ngápxät, hoy jia weeñtiä. Cab jaduhn jiaty tsoobáadät cooch hayuuc-haamby ngápxät ja'a Dioshajtiä wyiinjuøøbiä, hóyhøch yoñ cu nja capx. Hix, cooch howyiinjuøøñä ngápxät, wyiinjuó'øwäp ja'a hermanohajxy jaduhn, jadúhnhøchä Diosmädia agy hajxy hoy nyajwiingapxó'øwät.

20 Hermanodøjc, tsøg hädaa mädia'agy hajxy hoy wiinjuøøyyäm nebiä møjhäna'c-hajxy hoy wyiinjuø'øyän. Yø'ø pigäna'c-hajxy, cahnä hajxy wyiinmahñmechñä. Pero cahnä haxøøgpä hajxy yhixy yhabaadyñä. ²¹ Jaduhnä Diosmädia'agy jecy miänaañ: "Ja'a judíoshajxy, cábøčhä nmädia'agy hajxy xmiäbøgaanä. Nguexáambiøčhä jäguembä jäya'ay jim maa judíoshajxiän. Mänit hajxy miøødmädia'aga'añii

wiinghayuuc-haamby. Pero ni jadúhnhøčhä nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøgaanä, nømä Dios miäna'añ." 22 Ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä, je'eguiøxpä højts hayuuc-haamby ngápxäm, ja'a Dioshajtiä wyiinjuøøbiä, ca'a jie'eguiøxpä ja'a jäya'ayhajxy ja'a Diosmädia agy mäbøjpä. Coo hajxy naxy ngápxäm ja'a hayuuc-haamby mädyii Dioshajtiä wyiinjuøøby, jaduhnä Dios hijxtahnd xii yecy coo jäya'ay tsaachpä peenä hajxy piaada'añ, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä. Pero coo Diosmädia'agy hajxy naxy ngápxäm howyiinjuøøñä, jaduhnä Dios hijxtahnd xii yecy coo jäya'ay hoybä weenbä hajxy piaada'añ, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä. ²³Hix, coo hajxy nägøxiä ngápxämät ja'a hayuuc-haamby mädyii Dioshajtiä wyiinjuøøby maa hajxy hänajty nhamugóøyyämän tsajtøgooty Dioswiingudsähgøøbiä, y coo jäya'ayhajxy jim tiägó'øwät, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä, jaduhnda'a hajxy miäná'anät cooc tyijy hajxy nguhhíinäm. 24-25 Pero coo Diosmädia'agy hajxy nägøxiä ngápxämät howyiinjuøøñä, mänitä jäya'ayhajxy wyiinjuó'øwät, ja'a hajxy ca'a mäbøjpä. Mänit hajxy yhuuc tehm wyiinmahñmédsät. Mänit hajxy hamdsooyyä ñiñajuø'øwøøjät coo hajxy hänajty hoy tøø quia'a jäya'ayhaty. Mänit hajxy jaduhn jyijcädá'agät. Mänitä Dios hajxy yhuuc tehm wyiingudsähgø'øwät. Mänit hajxy yhuuc tehm miäná'anät coo Dios

1 Corintios 14 416

hajxy hänajty tøy xjiaanch tehm miøødhíjtäm.

²⁶Hermanodøjc, maa hajxy nhamugóøyyämän tsajtøgooty Dioswiingudsähgøøbiä, tsøg hajxy yajxón yagjájtäm nägøxiä, jaduhnä Diosmädia'agy hajxy maas hoy nmaas mäbøjcämät. Näje'e Dioshøy hajxy yhøwa'añ. Näje'e hajxy yajnähixø'øwa'añ. Näje'e hajxy miädia'aga'añ waambatiä Diosmädia'agy hajxy hänajty tøø ñajtscapxø'øyii ja'a Diósäm. Näje'e hermanohajxy quiapxa'añ hayuuc-haamby mädyii Dioshajtiä wyiinjuøøby. Y näje'e hermanohajxy quiapxhoyø'øwa'añ waambatiä hermanohajxy hänajty tøø quiapxy ja'a hayuuc-haamby ja'a Dioshajtiä wyiinjuøøbiä. ²⁷Coo hajxy mänaa ngápxämät ja'a hayuuc-haamby ja'a Dioshajtiä wyiinjuøøbiä maa hajxy hänajty nhamugóøyyämän tsajtøgooty Dioswiingudsähgøøbiä, nämetsyä nädägøøquiä hajxy ngápxämät hanidiuhmjaty. Mänitä hermano tu'jäya'ay xquiapxhoyøøyyämät. ²⁸Pero pø cabä hermanohajxy jim näje'e jiaty capxhoyø'øw, mejor ween hajxy jim nga'a nä'ägädä cápxämät tsajtøgooty ja'a hayuuc-haamby mädyii Dioshajtiä wyiinjuøøby. Wiingtuum hajxy nøcxy nnä'ägädä cápxäm jaduhn hanidiuhmjaty. Xmiädóowämäp ja'a Dios hajxy jaduhn. 29 Jaanä jaduhnduhmbä, coo hermanohajxy hänajty quiapxa'añ waambaty hajxy hänajty ñajtscapxø'øyii ja'a Diósäm, ween hajxy nämetsyä nädägøøquiä quiapxy. Y ja'a hermanohajxy jaac jiibä, mänit

hajxy jaduhn miäná'anät pø tøø hajxy hoy miädoy, pø caj. 30 Y coo wiinghermano hänajty quiapxa'añ waambaty hänajty ñajtscapxø'øyii ja'a Diósäm, weenä hermano yhuuc hamon, ja'a hänajty capxpä. ³¹Hanidiuhmjaty hajxy ngápxämät nägøxiä waambatiä Dios hajxy hänajty xñajtscapxøøyyäm. Jaduhn hajxy nägøxiä maas hoy nhabójcämät; jaduhn hajxy nägøxiä nniguiapxwíjjämät. ³²Hix, coo miich hänajty mgapxa'añ waambaty miichä Dios hänajty xñajtscapxø'øwaanä, mänit mgápxät coo hänajty tøø xyhabaatä. 33-34 Jaduhnä Dios quiumay coo hajxy hanidiuhmjaty ngápxämät. Cab jaduhn quiumay coo hajxy nägøxiä nxiicmujc nmädiaacmújcämät tsajtøgooty.

Cab jaduhn yhoyyä coo to'oxiøjc-hajxy jiiby quiápxät tsajtøgooty maa Dios hajxy hänajty nwiingudsähgøøyyämän. Cabä Dios jaduhn miäna'añ coo hajxy jiiby quiápxät. Jaduhnä hermanohajxy nägøxiä quiuhdujthaty wiinduhmyhagajpt. Jaduhnä Diosmädia agy miäna añ coo to'oxiøjc-hajxy miädia'agymiäbøgät. 35 Hochähdiuunnä jaduhn coo to'oxiøjc-hajxy jiiby quiápxät tsajtøgooty. Pø cabä Diosmädia'agy hajxy hänajty tøø wyiinjuø'øy tsajtøgooty, jimä ñihyhap hajxy miäyajtówät maa yhamdsoo tøgootyhajxiän.

³⁶Jaduhnä hermanodøjc-hajxy nägøxiä miäna'añ wiinduhmyhagajpt coo to'oxiøjc-hajxy jiiby quia'a capx quia'a mädiá'agät tsajtøgooty nebiä Diosmädia'agy miäna'añ. Y mijts jim hijpä Corintos, jaduhn mijts mbaguhdujthájpät. Caj mijts mhamdsoo cuhdujt myajtúnät. ³⁷Nébiøch cham ngujaay, Diosmädia'agy hädaaduhn. Naxy hajxy jaduhn mdehm miäbøgät, pønjaty jaduhn niñänøømäp coo Dioshajxy ñajtscapxøøyyäxä, coo Dioshespíritu piuhbedyii. ³⁸Pønjaty hajxy jaduhn ca'a mäbøgaamb, cabä Dios hajxy jaduhn quiumaya'añii.

³⁹ Jaduhnds je'e, hermanodøjc, tsøgä Dios hajxy nämáayyäm coo hajxy tehngajnä ween xpiuhbéjtämät, coo miädia'agy hajxy xñajtscapxøøyyämät. Jaduhnä miädia'agy hajxy hoy nyajwá'xämät. Pøn jaduhn capxaamb mädia'agaamb ja'a hayuuc-haamby ja'a Dioshajtiä wyiinjuøøbiä, ween hajxy jaduhn quiapxy, ween hajxy jaduhn miädia'agy. ⁴⁰ Pero tsøgä Diosmädia'agy hajxy hoy yajxón yagjájtäm tsajtøgooty.

15 1-2 Hermanodøjc, tsøg hajxy jahmiejtstáacäm coo Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. Jadúhnhøch mijts tøø nyajwiingapxø'øy. Tøø hajxy jaduhn nmäbøjcäm. Coo hajxy tehngajnä nmäbøjcämät hamuumdu'joot, mänit hajxy jim nnøcxämät Dioswiinduum. Pero coo hajxy jaduhn nga'a mäbøjcämät, cab hajxy jim nnä'ägädä nøcxämät.

³ Jadúhnhøch mijts tøø nyajwiingapxø'øy nebiátyhøchä Dios tøø xñajtscapxøøyyä. Jaanch tehm choobaatp hädaa Diosmädia'agy jaduhn. Tøø Jesucristo hajxy xñähho'túutäm; jaduhnä nbojpä ngädieeyhájtäm

hajxy tøø xyajnähwáatsäm. Jaduhn jim myin cujaay maa Diosmädia'aguiän. 4Coo Jesucristo hänajty tøø yho'ogy, mänit hoy ñaaxtägø'øy. Mänit hoy jiujypiøjtägach cumaaxc. Jaduhn jim myíingombä cujaay maa Diosmädia 'aguiän. 5 Mänitä Pedro ja'a Jesucristo hoy wyiinguhixø'øy. Mänitä Jesucristo hoy wyiinguhixóoyyägumbä ja'a jiamiøødhajxy, ja'a nämajmetspäjäya'ayhajxy. ⁶Mänit hoy wyiinguhixóøyyägombä ja'a miägu'ughajpähajxy nämägooxmägo'xnaxiä. Näje'eyyä hajxy tøø yho'nä, caj ñämayyä. ⁷Mänitä Jacobo ja'a Jesucristo jadähooc wyiinguhixøguiombä. Mänitä Jesucristo hoy wyiinguhixøøyyägombä ja'a jiamiøødhajxy nägøxiä.

⁸Høøch, høxháamhøchä Jesucristo njaac tehm yhijxy. Pero cábøch mähdiøjc jaduhn nnä'ägädä tsoobaady. 9Cábøch cuhdujt møc nmøødä nej yø'ø Dioscuguexypä cuhdujt hajxy møc jiaanch tehm miøødän. Cábøch mähdiøjc nhawiinmatsä cooch mähdiøjc jaduhn nniñänømøøjät cooch Dios xquiuguexyhajpä. Hix, haxøøghøch hijty njäya'ayhaty. Nyajtsaachpøjpiøchä jäya'ayhajxy hijty, ja'a Diosmädia'agy hajxy hijty panøcxpä. 10 Pero coochä Dios xjiaanch cuguexyhaty, páadyhøch jaduhn xpiuhbety. Hóyhøch nduñ. Maas máyhøchä Diosmädia'agy tøø nyajwa'xy ja'a nmädia'agyháamhøch que ja'a Dios quiuguexypähajxy tøø yajwa'xy, ja'a hajxy jaac jimbä.

1 Corintios 15 418

Ca'a yhøøch jaduhn tøø nnä'ä piy ngopcóotyhøch; Dióshøchä wiinmahñdy tøø xmio'oy. Jadúhnhøchä Dios xpiuhbety ja'a miäjaahaam. ¹¹Pero cab jaduhn ñejpiä pønjaty mijtsä Diosmädia'agy tøø xyajwiingapxø'øy, pø høøch, pø wiinghäna'c. Tu'ugmädia'agy højtsä Diosmädia'agy nyajwa'xy. Y tøø mijtsä Diosmädia'agy mmäbøcy.

¹² Jaduhn højtsä mädia agy nyajwa'xy coo Jesucristo jiujypiøjtägajch coo hänajty tøø yho'ogy. Mayyä jäya'ayhajxy jaduhn quia'a mäbøcy cooc tyijy ja'a ho'oguiäya'ayhajxy quia'a jujypiøga'añ. Cabä tøyhajt hajxy jaduhn ñä'ä møødä. 13 Pø cab häxøpy jaduhn tiøyyä coo ho'oguiäya'ayhajxy jiujypiøga'añ, cabä Jesucristo cu jiujypiøjcy. 14 Y coo Jesucristo häxøpy tøø quia'a jujypiøcy, cajxä hädaa mädia'agy häxøpy choobaady neby højts jaduhn nja yajwa'xy. Y nej mijtsä mädia'agy hajxy mja mäbøcy, ni je'e häxøpy quia'a tsoobaady. ¹⁵ Jaduhn højtsä Diosmädia'agy nyajwa'xy coo Dios ja'a Jesucristo yagjujypiøjcy. Pø cab häxøpy jaduhn tiøyyä, høhndaacp højts häxøpy ja'a Dioscøxpä. Hix, pø cab häxøpy jaduhn tiøyyä coo ho'oguiäya'ayhajxy jiujypiøga'añ, cabä Dios ja'a Jesucristo cu yagjujypiøjcy. 16 Pø cab häxøpy jaduhn tiøyyä coo ho'oguiäya'ayhajxy jiujypiøga'añ, cabă Jesucristo cu jiujypiøjcy. ¹⁷Y coo Jesucristo cu quia'a jujypiøjcy, cabä mädia'agy häxøpy choobaady neby hajxy nmäbøjcäm. Y cabä nbojpä ngädieeyhajxy

häxøpy ñähwáatsäm. ¹⁸Y tøø ho'oguiäya'ayhajxy häxøpy yhäda'agy møjcu'uhaam, hoy hajxy cu jia mäbøc ja'a Jesucristo miädia'agy. ¹⁹Coo Jesucristo cu quia'a jujypiøjcy, cab hajxy häxøpy jim nnøcxáanäm tsajpootyp. Tøø hajxy häxøpy nniwyiinhøhnäm hamiñ haxøpy. Hoñäxuu'tsnä jäya'ay hajxy häxøpy xyhíjxäm.

²⁰Pero tøyhajt jaduhn coo Jesucristo jiujypiøjtägajch. Jayøjp je'e jiujypiøjtsohñ. Høxhaam hajxy njaac jujypiøgáanäm. 21 Tu'jäya'ay jecy yho'tsohñ hädaa yaabä naaxwiin, ja'a craa Adánhájtäbä. Paadiä Adán jecy yho'cy, coo Dios ja'a miädia'agy quia'a cudiuunä. Y jaanä jaduhnduhmbä, tu'jäya'ay jiujypiøjtsohñ; ja'a Jesucristo je'e. ²² Ja'a Adán, højts nhaphajt ndeedyhájtäm je'e, paady hajxy nägøxiä nbaho'ogáanäm. Y jaanä jaduhnduhmbä, nägøxiä hajxy njujypiøgáanamba, pønjatia Jesucristo miädia agy mäbójcäp. ²³Coo Jesucristo hänajty tøø jiujypiøjtägach, mänit jim ñécxcombä maa Tieediän. Coo jim quioo'ty, mänit tiägøøyy hanehmbä. Y coo yaa quiädaactägátsät hädaa yaabä naaxwiin, mänitä ho'oguiäya'ayhajxy jiujypiøjtägatsa'añ, ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy hänajty tøø miäbőjcäbä. 24-26 Mänitä Jesucristo miäjäda'aga'añ. Mänitä Dios ja'a miädsip ja'a quiuhdujthajxy piøgáanäxä nägøxiä. Mänitä jäya'ayhajxy quia'a ho'ogaannä ni mänaa. Mänitä Jesucristo ja'a Dios cuhdujt yajcø'ødägø'øwa'añ neby jäda'ahaty yhane'emiän. Mänitä

419 1 Corintios 15

naaxwiimbä wyiimbidaannä: ²⁷"Tøø Dios ja'a Jesucristo cuhdujt mio'oy coo jäya'ay cøxiä yhané'emät." Nømä Diosmädia'agy jecy miänaañ. Mänit jaduhn tiøjiajty mänaa Jesucristo tiägø'øyän jäya'ayhanehmbä. Pero cabä Diosmädia agy jecy miänaañ coo Dios yaghane'emy. Hix, jaaya'ayä cuhdujt yejc coo Jesucristo jäya'ay cøxiä yhané'emät. ²⁸Coo Jesucristo ja'a miädsip hänajty tøø quia'a cøxy yajmäjäda'agy, mänitä Tieedy cuhdujt quiøxy yajcø'ødägø'øwa'añ mäduhñtiä cuhdujt hänajty tøø mio'oyii. Jaduhnä Jesucristo yhane'ema'añii ja'a Tiéediäm. Jaduhnä Dios cøxiä yhane'ema'añ.

²⁹ Näje'e jäya'ayhajxy ñäbety ho'oguiäya'aguiøxpä. Pø cab häxøpy jaduhn tiøyyä coo ho'oguiäya'ayhajxy jiujypiøga'añ, tiiguiøxpä jäya'ayhajxy jaduhn coo ñäbety ho'oguiäya'aguiøxpä.

30 Nmäbøjpy højts jaduhn coo hajxy njujypiøgáanäm, paady højts nga'a møjpäda'agy, hoy højts nja wädity mäjahñdiuum homiänaajä. ³¹Cooch nmäna'añ cooch jaduhn nwädity mäjahñdiuum, je'ech jaduhn nnänøømby coochä ca'awiindøyhäna'c-hajxy xjia wi'i yagho'oga'añ homiänaajä. Hermanodøjc, tehm tiøyhajt jaduhn cooch nxoonda'agy mijtscøxpä, je'eguiøxpä coo Jesucristo miädia'agy hajxy mmäbøjcä, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. Hoorä, jaanä tøyhajt je'eduhmbä cooch nwädity mäjahñdiuum homiänaajä. ³²Tøøchä ca'awiindøyhäna'c-hajxy mayhooc xjia wi'i yagho'oga'añ yaa

Efeso ja'a Diosmädia'agyquiøxpä. Cooch häxøpy nga'a mäbøcy coo ho'oguiäya'ayhajxy jiujypiøga'añ, cábøchä Diosmädia'agy häxøpy nyajwa'xy. Coo häxøpy jaduhn quia'a tøyyä coo ho'oguiäya'ayhajxy jiujypiøga'añ, cu nmänáanäm hajxy jaduhn: "Tsøg hajxy jaac cáayyäm, tsøg hajxy jaac húucäm, coo hajxy jaboom nho'ogáanäm."

³³Cab hajxy myajwiinhóønät. Cab hajxy mmøødwädijmúgät ja'a häna'c-hajxy mänaambä cooc tyijy ho'oguiäya'ayhajxy quia'a jujypiøga'añ coo hajxy jaduhn xyajtu'udägóyyät. ³⁴Najtshixø'øw yø'ø mhaxøøgcuhdujt hajxy. Hoy hajxy myohy, hoy hajxy mnájxnät. Näje'e yø'ø mjamiøødhajxy quia'a mäbøcyñä ja'a Diosmädia'agy. Hochähdiuunnä je'eduhn.

³⁵Näje'e jäya'ayhajxy yajtøwa'añ: "Nebiä ho'oguiäya'ayhajxy jiujypiøga'añ. Tii ni'x tii copc hajxy miøødhadaamby." 36 Hoy piønä jaduhn ñajuø'øy. Coo mädyii tøømd mní'ibät, hoy trigo, tsipcøxp jaduhn piu'udy; pø caj, cab jaduhn ñä'ä muxy. 37 Y ja'a tøømd jaduhmbä, coo mní'ibät, wiing jaduhn jiajnä coo miuxy. 38 Dios jaduhn tøø wyiinmay nebiatiä tøømd jiádät. Wiingatiä tøømd quiunuu'xy. ³⁹ Jaanä wiingatiä Dios ja'a nni'x ja'a ngopc-hajxy xquiunúu'xämbä. Y wiingatiä animal ñi'x quiopc-hajxy quiunúu'xäxäbä, møødä animalhajxy ja'a tø'ødstuum tsänaabiä, møødä muuxyhajxy, møødä hacxhajxy. 40 Ja'a hajxy jim hijpä tsajtcøxp, wiing hajxy jaduhn quiähxø'øgy. Cab hajxy jaduhn quiähxø'øgy neby hajxy

1 Corintios 15 420

yaa quiähxø'øguiän, ja'a hajxy yaa hijpä hädaa yaabä naaxwiin. 41 Haagä hajajp ja'a xøø møødä po'o møødä madsa'a, pero haagä wiingaty yhajajy. Jaanä jaduhn ja'a madsa'abä, haagä wiingaty yhajajpä. 42-44 Jaduhn mäwíinäts højtshájtäm, coo hajxy nho'c coo hajxy ndägóoyyäm, cabä mäjaa hajxy nmøødhájtänä. Mänit hajxy nøcxy nnaaxtägóøyyänä. Ja'a naaxni'x ja'a naaxcopc jaduhn naaxtägøøby. Mänit hajxy ngøxy yajxee'xtúutänä jutjooty. Mänit hajxy njájtänä hoxiøøghajnä. Pero coo Jesucristo yaa quiädaactägatsáangombä hädaa yaabä naaxwiin, mänit hajxy njujypiøjtägatsáanägombä, coo hajxy hänajty tøø nho'c coo hajxy hänajty tøø ndägóoyyäm. Wiing hajxy jaduhn njadáanänä coo hajxy jim nnøcxáanänä Dioswiinduum. Hoy yajxón hajxy hänajty njadáanam haaga mäjaamøød. Y cab hajxy hänajty mänaa nho'tägatsáanänä. Wiing hajxy yaa nhíjtäm hädaa yaabä naaxwiin; wiing hajxy hänajty jim nhidáanänä Dioswiinduum.

45 Jaduhṇā Diosmādia'agy miāna'añ: "Coo Adán jaduhṇ quiunuu'xtsohṇā, mānitā jugyhajt miooyyä." Pero coo Jesucristo jiujypiøjtägajch, paadiā tøyhajt hajxy nmøødhájtām coo hajxy nbajujypiøjtägatsáaṇāmbä.
46 Jawyiin hajxy yaa nhíjtām hädaa yaabā naaxwiin. Coo hajxy njujypiøjtägatsáaṇām, mänit hajxy jim nnøcxáaṇām Dioswiinduum. 47-49 Ja'a craa Adánhájtābā, jecy je'eduhṇ quiunuu'xtsohnā naaxoc-haam.

Yaa jaduhn jecy chänaabiä hädaa yaabä naaxwiin. Jaanä jaduhn højtshájtämbä, naaxoc hajxy nni'xhájtäm ngopc-hájtäm nebiä Adángän. Hix, je'e højts nhaphajt ndeedyhájtäm. Haa ja'a Jesucristo, jim je'eduhn chohn tsajpootyp. Coo yaa quiädaactägatsa'an hädaa yaabä naaxwiin, mänit hajxy njujypiøgáanäm, pønjatiä miädia'agy hänajty tøø miäbøjcä. Jaduhn hajxy jim nhidáanäm tsajpootyp nebiä Jesucristo jim yhitiän.

⁵⁰Hermanodøjc, huuc mädow hajxy, cab hajxy jim hoy nnécxämät Dioswiinduum ni'xcopcmøød nebiä nni'xä ngopc hajxy yaa nmøødhájtäm hädaa yaabä naaxwiin, je'eguiøxpä coo hajxy nho'og coo hajxy ndägoyyáanäm. Coo hajxy ndägájtsämät nebiä Jesucristo yhitiän, mänit mäbøcy hajxy jim nnócxämät tsajpootyp. ⁵¹Huuc mädow hajxy nébiøchä Dios jaduhn xñajtscapxøøyyä. Coo Jesucristo quiädaactägatsa'añ, cahnä hajxy hänajty nägøxiä nho'c ndägóoyyäm. Näje'e hajxy hänajty njújquiämnä. Pero nägøxiä hajxy ndägatsáanäm, møødä jujcypiä møødä ho'ogypiä. 52 Nägooyyä Diosmoonsä ja'a corneta hänajty høxhaam jiaac yajxuuxmaya'añ, ja'a tsajpootypä, mänitä ho'oguiäya'ayhajxy jiujypiøjtägatsa'añ. Cab hajxy hänajty mänaa yho'tägatsaannä. Mänitiä hajxy nägøxiä ndägatsáanäm, møød hajxy hänajty yaabä jujcypiä, møød hajxy hänajty tøø yhó'oguiäbä. 53 Hädaa naaxni'x hajxy nmøødhájtämbä, nä'ägädä

ho'og nä'ägädä tägoyyáanäm hajxy jaduhn. Tsipcøxp hädaa nni'x hädaa ngopc-hajxy tiägatsáanäm, mänit hajxy jim nnøcxáanäm Dioswiinduum. Y cab hajxy hänajty nho'tägatsáanänä ni mänaa. ⁵⁴Y coo hajxy jaduhn njadáanäm, mänitä Diosmädia agy tiojiada añ coo jaduhn miäna'añ: "Cabä jäya'ayhajxy hänajty mänaa yho'og tiägoyyaannä." Coo Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, paady hajxy jiiby nga'a häda'agáanäm møjcu'uhaam. 55 Y coo hajxy jiiby nga'a häda'agáanam, paady hajxy nga'a tsähgøøyyänä coo hajxy hänajty nho'ogáanäm. 56 Hoorä, coo Diosmädia'agy hajxy hoy nga'a cudiúunäm, paady hajxy ngädiéhyyäm, paady hajxy nhó'cäm. ⁵⁷Tsøgä Dios hajxy nämáayyäm "Dioscujú'uyäp", je'eguiøxpä coo Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. Coo hajxy xñähho'túutäm, paady hajxy jiiby nga'a häda'agáanam møjcu'uhaam.

58 Jaduhnds je'e, hermanodøjc, tsøg hajxy hoy túunäm hamuumdu'joot ja'a Dioscøxpä. Cabä miädia'agy hajxy mänaa nnajtshixøøyyämät, howyiaambatiä jäya'ay hajxy cu xjia nämáayyäm. Nnajuøøyyäm hajxy jaduhn coo Dios hajxy xpiuhbedáanäm.

Mguexaambiä xädø'øñ hajxy jim Judeanaaxooty maa hermanodøjc-hajxiän. Jaduhm hajxy myajmújpät nébiøchä hermanodøjc-hajxy nhanehmy jim Galacianaaxooty. ²Näxøøbaadiä xädø'øñ hajxy mbuhgónät mäduhmtiä hajxy hänajty tøø

mguduñ. Hawiing hajxy jaduhn myaghídät. Mänítøch hajxy xmió'owät cooch jim nmédsät maa mijtsän neby hajxy jaduhn mänit møc hadø'øchä mga'a wädijtá'agät. ³Mänitä hermano hajxy mwiimbíwät pønjátyhøchä xädø'øñ hänajty nyajmäguexaamby jim Jerusalén maa hermanodøjc-hajxiän. Nocymiøød hajxy ñøcxät nebiä hermanohajxy jim ñajuø'øwät cooch hänajty tøø nguexy. ⁴Pø hahixøøby hänajty cooch jim nnøcxät, mänítøch hajxy xpianøcxät.

⁵Cooch hänajty jim nnøcxa'añ Corintos, tu'unaxáambøch iim Macedonia. 6-7 Coo Dios jaduhn miäná'anät, jégäbøch jim maa mijtsän. Wéhndøch jim nga'a tsoj wiimbídät høxtä coo tøøchpoj hänajty tøø ñaxy. Jadúhnhøch mijts jejcy nguhíxät. Jadúhnhøch hajxy xpiuhbédät majátyhøch hänajty njaac wädita'añ. ⁸Pero cábøch yaa ndsoj tu'ubøga'añ yaa Efeso. Coo Pentecostésxøø hänajty tøø yhabaady, mänítøch ndu'ubøga'añ. ⁹Hix, jaanch tehm miäbøgaambä jäya'ayhajxy yaa, hóyhøch nmädsiphajxy jia nämayyä.

¹⁰Coo Timoteo jim miédsät maa mijtsän, hoy yajxón hajxy myajmédsät. Hix, jaduhnä Diostuung tiuumbä nébiøch nduñan. ¹¹Cab hajxy jaduhn mbéxät. Mbuhbédäp hajxy jaduhn nebiaduhn jootcujc jiaac mínät yaa maach høøchän. Nja wi'i jiøbhijxyp højts yaa møødä hermanodøjc-hajxy.

¹²Y ja'a hermano Apolos, nja mänuu'xtáac-høch je'e coo hermanodøjc cu miøødnøcxy maa 1 Corintios 16 422

mijtsän, pero cab jäda'a tiehm ñøcxa'añ. Cooc ñäbaadø'øwáanäxä, mänítnäc hänajty ñøcxa'añ.

¹³Mniyajcopcø'øwóøjäp hajxy. Hoyyä Diosmädia'agy hajxy myajtu'uyó'oyät. Cab hajxy pøn mdsähgó'øwät. Mmee'xtúgäp hajxy. ¹⁴Mničhoc mnimiee'xóøjäp hajxy hamuumdu'joot.

¹⁵Hermanodøjc, mnajuøøby hajxy coo Estéfanas ja'a Diosmädia'agy hajxy jayøjp miäbøjtsohñ jim Acayanaaxooty, møødä yhuung møødä tio'oxy. Jimä hermanodøjc hajxy piuhbety. 16 Jadúhnhøchä njoot chocy coo hajxy mbahix mbadúnät nebiä Estéfanashajxy tiuñän. ¹⁷Xoondáacpøch jaduhn coo Estéfanashajxy tøø miech møødä Fortunato møødä Acaico. Nnäjootmayhájpiøch mijts coo hajxy mjäguemä. Pero coo Estéfanashajxy tøø miech, paady cábøch njootmayhajnä. 18 Tøøchä njoot hajxy xyajmøcpøjcä. Jadúhnhøchä

mjoothajxy nyajmøcpøgáanäbä. Mnajuø'øwäp hajxy jaduhn coo Estéfanashajxy hoy tiuñ.

¹⁹ Mijtsä hermanodøjc-hajxy xyajpoo'xp ja'a hajxy jim tsänaabiä Asianaaxooty. Xyajpoo'xp mijtsä Aquilahajxypä ja'a Dioscøxpä, møødä Priscila, møødä hermanodøjc-hajxy jim hamugøøbiä Dioswiingudsähgøøbiä maa tiøjc-hajxiän. ²⁰ Xyajpoo'xp mijtsä hermanodøjc-hajxy nägøxiä. Hoy yajxón hajxy mniyajpoo'xóøjät.

²¹Nhamdsoo cø'øháamhøch hädaa nocy njahmiay, høøčh Pablo.

²²Pønä Jesucristo ca'a tsojp, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä, ween haxøøgtuum ñøcxy. Wiindsøn, min hadø'øchä.

²³Weenä Jesucristo hajxy xmio'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. ²⁴Ndsójpiøch mijts nägøxiä ja'a Jesucristocøxpä. Amén.

2 Corintios

Høøch Pablo hädaa nocy njahby. Jesucrístøch tøø xwyiinguexy cooch ja'a miädia'agy nyajwá'xät. Ja'a Dios jaduhn mänaamb cooch nyajwá'xät. Ja'a hermano Timoteo, tu'ugwiinmáhñdyhøch je'e xmiøødhity cooch hädaa nocy njaay. Mijts hädaa nocy nyajnäguexaamby pønjaty Diosmädia'agymiäbøjp maa ja'a cajpt xiøhatiän Corinto, møød maa ja'a naax xiøhatiän Acaya wiinduhmyhagajpt. ²Ween mijts ja'a Dios hoyhajt weenhajt xmio'oy møødä Jesucristo. Dios hajxy nDeedyhájtäm. Jesucristo hajxy nWiindsønhájtäm.

³Tsøgä Dios hajxy tehngajnä wiingudsähgøøyyäm. Tsøc hajxy tehngajnä nämáayyäm Dioscujú'uyäp. Ja'a Jesucristo Tieedy je'e. Jaanch tehm yhojioot ja'a Dios miøød. Xjiootcapxmøcpøjcäm hajxy homiänaajä, ⁴hoy ñebiaty hajxy cu nja jajt cu nja habéjtäm. Paady hajxy jaduhn xjiootcapxmøcpøjcäm, jaduhn hajxy hoy njootcapxmøcpøjtägájtsämd pønjaty häyohmbaatp. ⁵Hix, nebiä Jesucristo chaachpøjquiän, jaanä jaduhn hajxy ndsaachpøjcämbä.

Y coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhíjtäm tu'ugmädia'agy, paadiä Dios hajxy xjiaanöh tehm jiootcapxmøcpøjcäm. 6Coo højts ndsaachpøcy, mänit højts Dios xjiootcapxmøcpøcy. Y jaduhn mijts njootcapxmøcpøjtägajtspä. Y jaduhn mijts Diosmädia'agy nyajwiingapxø'øwät neby hajxy jaduhn mnähwá'adsät. Coo mijts mdsaachpøjpät neby højts ndsaachpøquiän, mänit mijts njootcapxmøcpøgät neby hajxy jaduhn hoy mmee'xtúgät. ⁷Nnajuøøby højts coo mijts mmee'xtuga'añ, coo mijts Dios xjiootcapxmøcpøga'añ, hoy miäduhntiä mijts cu mja tsaachpøc neby højts ndsaachpøquiän. Nmøød højts ja'a tøyhajt jaduhn.

⁸Mägu'ughajpädøjc, chojpy højts njoot coo hajxy mnajuø'øwät nebiaty højts jim ndsaachpøjcy maa ja'a naax jaduhn xiøhatiän Asia. Hanaxiä højts jim njajty nhabejty. Jaanch tehm jiootmayhajp højts hänajty. Høxtä mänaan højts jaduhn coo ndijy højts hänajty jim nho'oga'añ, ⁹coo ndijy häna'c hänajty tøø quiojyquiapxytiun coo højts hänajty xyagho'oga'añ. Paady højts jaduhn njajty nhabejty, jaduhn 2 Corintios 1 424

højts nnajuø'øwät coo jagooyyä Dios xñäwá'anät, cab højts hamdsoo hoy nniñäwa'anøøjät. Haa ca'a, Dios jaduhn yagjujypiøjtägajtsp ja'a tøø yhó'oguiäbä. 10 Xñäwaan højts ja'a Dios coo højts häna'c hänajty jim xjia yagho'oga'añ. Homiänaajä højts jaduhn xñäwa'ana'añ. Nmøød højts ja'a tøyhajt jaduhn. 11 Naxy mijts ja'a Dios mdehm pia'yá'axät maa højtscøxpän. Jaduhn højts mijts hoy xpiuhbédät. Coo jäya'ayhajxy nämay Dyiospa'yá'axät maa højtscøxpän, mänit højts ja'a Dios xñäwa'ana'añ, mänitä jäya'ay ja'a Dios hajxy nämay ñäma'awa'añ "Dioscujú'uyäp", je'eguiøxpä coo højts Dios hoyhajt weenhajt xmio'oy.

¹² Jootcujc højts nnijiäwø'øyii coo højts hoy tøø njäya'ayhaty maa mijtsän hädaa yaabä naaxwiin. Dios højts jaduhn xpiädaac coo højts hoy njäya'ayhádät. Jaaya'ay højts xyhijxp coo højts hoy njaanch jäya'ayhaty. Xpiuhbejp højts jaduhn neby højts hoy njaac jäya'ayhádät. Cab højts hamdsoo hoy nhojiäya'ayhádät. ¹³⁻¹⁴Hix, howyiinjuøøñä mijts tøø nnäjaayø'øy, caj chipjatiä. Caj mijts mänaa tøø nwiinhøøñ. Tøø højts nmädia agy hajxy siémpräm xwyiinjuøøyyä. Chojpy højts njoot coo hajxy ca'xy mwiinjuø'øwät, jaduhn hajxy mxoondá'agät maa højtscøxpän coo ja'a Jesucristo hänajty quiädaactägatsa'añ. Je'e hajxy nWiindsønhájtäm. Mänit højts nxoonda'agaambä maa mijtscøxpän.

¹⁵Nmǿødhøch tøyhajt jaduhn coo højts nmädia'agy hajxy ca'xy xwyiinjuø'øwaanä, páadyhøch hijty

tøø nja wiinmay coo mijts jadähooc nøcxy cu nguhijxy. Jaduhn hajxy jadähooc cu nxoondáacäm nägøxiä. 16 Hix, nøcxáambøch hijty jim maa ja'a naax jaduhn xiøhatiän Macedonia, y jim mijts hijty ndu'uguhixa'añ Corinto. Y cooch hijty nwiimbidaannä Macedonia, mänit mijts hijty jadähooc ndu'uguhixáangombä cooch hijty jim nnøcxa'añ maa ja'a naax jaduhn xiøhatiän Judea. Jim mijts jaduhn cu xpiuhbejty. ¹⁷Pero cabä Dios jaduhn miänaañ cooch jim cu nminøøyy maa mijtsän. Ca'a yhamdsoojóotøch jim tøø nga'a naxø'øy. Cab jaduhn yhoyyä coo hajxy mmäná'anät cóogøch tyijy jaduhn ndu'ugcapxy nmetscapxy, cooch jim tøø nga'a naxø'øy. Ja'a häna'c-hajxy ca'a mäbøjpä, je'eds hajxy tu'ugcapxp metscapxp, ca'a yhøøchä. ¹⁸Dios højts xyhijxp coo højts nga'a høhnda'agy. Cab højts mijts mänaa tøø nmøødtu'ugcapxy tøø nmøødmetscapxy. 19 Hix, ja'a Jesucristo, ja'a Dioshuung, cab je'eduhn mänaa tiu'ugcapxy mietscapxy. Homiänaajä tiømiädia'agy. Y coo højts mijts nyajwiingapxøøyy ja'a Jesucristocøxpä, paady højts nga'a tu'ugcapxy nga'a metscapxy, ni høøch Pablo, ni hermano Silvano, ni hermano Timoteo. 20 Waambatiä Dios jecy miänaan coo hänajty yajtøjiada'añ, cøjx jaduhn tiøjiaty ja'a Jesucristocøxpä. Y coo højts ja'a mädia'agy nmäbøjcäm ja'a Jesucristocøxpä, jaduhnä Dios møj jaanch nbädáacäm. 21 Pero ja'a Dios hajxy xpiuhbéjtäm nebiä Jesucristo hajxy jaduhn

nmøødhíjtämd tu'ugmädia'agy tehngajnä, møød højts møød mijts nägøxiä. Jaanä Dios højts jaduhn xwiinguejxpä coo højts ja'a miädia'agy nyajwá'xät. ²²Xyaghijp højts ja'a Dios quiø'øjooty ja'a yhEspírituhaam. Xyhuunghajp højts jaduhn. Xmióoyyäm ja'a tøyhajt hajxy jaduhn coo hajxy homiänaajä xcwieendähadáanäm.

²³Dios ja'a tøyhajt møød cooch nga'a høhnda'agy. Páadyhøch jim tøø nga'a naxø'øy Corinto maa mijtsän, cábøch njoot hänajty chocy coo mijts nhójät. ²⁴Pero cab højts mijts nhane'ema'añ nebiatiä Diosmädia'agy hajxy mmäbøgät. Hix, nnajuøøby højts jaduhn coo hajxy hamuumdu'joot mmäbøcy. Nja wi'i piuhbedaamby højts mijts jaduhn nebiä Diosmädia'agy hajxy maas hoy mbanøcxät. Jaduhn hajxy maas jootcujc mhídät.

Mänáajøch jim nhuug hoobiän maa mijtsän, mänítøch mijts nhojy je'eguiøxpä coo hajxy hänajty hoy mga'a tuñ. Jootmayhájtäbøch jim nwiimbijty. Hoorä, tøøch nmädoyhájcombä coo hajxy hoy mga'a túungombä. Tøøch nwiinmahñdyhaty cooch jim nga'a tsoj nøcxtägatsa'añ maa mijtsän, coo mijts jim nnä'ä hojtägátsät. ²Hix, coo mijts nhojtägátsät, mänítøch jadähooc njootmayhada'añ. Pero chójpiøch njoot jaduhn coo hajxy hoy mdúnät. Jadúhnhøch jootcujc nhídät. 3-4 Mänáajøch mijts jayøbajt nhuuc näjaayøøbiän, mänit mijts nmägapxy nhanehmy coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mnajtshixø'øwät. Jaanch tehm

jiootmayhájpøch hänajty coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty hoy mga'a panøcxy. Høxtä jóøyyhøch jaduhn. Paady mijts jaduhn nmägapxy nhane'emy nocyhaam, njaanch tehm chojpy mijts jaduhn. Cábøch njoot chocy coo hajxy mjootmayhádät. Coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mnajtshixø'øwät nébiøch cham nmägapxy nhane'emiän nocyhaam, mänítøch jim jootcujc nnøcxa'añ maa mijtsän. Coo mijts ja'a Diosmädia'agy hoy cu mbanøcxy, cábøch jaduhn mänaa cu njootmayhajty. Nnajuøøbiøch jaduhn coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy mja wi'i pianøcxa'añ. Y coo hajxy jaduhn hoy mbanécxät, jaduhn hajxy nägøxiä jootcujc nhíjtämd, møød høøch møød mijts.

⁵Ja'a mijts mmägu'ughajpä ja'a tøø quiädiéeyäbä, nägøxiä hajxy jaduhn tøø xñägädieeyøøyyäm, ca'a yhøøchähajtiä nidiuhm. Pero cábøch nmäna'añ coo hanaxiä tøø quiädieey. Hix, cábøch hanaxiä nyajtsähdiuna'añ. ⁶Hoorä, tøø ja'a mmägu'ughajpähajxy chaachpøcy. Tu'ugwiinmahñdy hajxy mnibiaatä, paadiä mmägu'ughajpä hajxy myajcumädooyy. Hoorä, tøø jaduhn chaachpøjnä. ⁷Hahixøøby hajxy jaduhn mmämée'xnät. Jaduhn hoy jiootcugógguiumbät, y cab jaduhn hanaxiä jiootmayhádät. ⁸Coo hajxy jaduhn mmämée'xnät, myajcøxø'øgaamby hajxy jaduhn coo hajxy mjaanch tehm chocy. ⁹Paady mijts jayøbajt nnäjaayøøyy, nhijxmajts mijts jaduhn pø tøyhájthøch nmädia'agy hajxy hänajty xmiäbøgaanä

2 Corintios 2, 3 426

hamuumdu'joot. ¹⁰Pønjaty mijts mmämee'xyp, jaanä jadúhnhøch nmämee'xaambä. Haa ca'a, pø tøøch häna'c nmämee'xy, páadyhøch tøø nmämee'xy, jaduhn mijts jootcujc mhídät. Jesucrístøch jaduhn xyhijxp cooch nga'a høhnda'agy. ¹¹Coo hajxy jaduhn nnimiämée'xämd, cabä møjcu'ugong miäjädá'agät maa højtscøxphájtäm. Nnajuøøyyäm hajxy coo ja'a møjcu'ugong jiaanch tehm miäwiinhøøñ.

12 Cooch jim nmejch maa ja'a cajpt jaduhn xiøhatiän Troas Diosmädia'agy-yajwa'xpä ja'a Jesucristocøxpä, nbáathøch hawa'adspä cooch jim ndägø'øwät Diosmädia'agy-yajwa'xpä.

13 Pero coochä hermano Tito jim nga'a paaty maa ja'a hermanodøjc-hajxiän, mänítøch ndägøøyy jootmayhajpä. Mänítøch nwiimbijnä. Mänítøch nnøcxy maa ja'a naax jaduhn xiøhatiän Macedonia.

¹⁴Dioscujú'uyäp ja'a Dios coo højts xpiuhbety, coo højts xyaghity tu'ugmädia'agy møødä Jesucristo. Jaduhn højts ja'a Dios xpiuhbety coo højts ja'a møjcu'ugong nga'a yajmäjäda'agy majaty højts ja'a Diosmädia agy nyajwa xy ja a Jesucristocøxpä. Homiädoonä ja'a jäya'ayhajxy miädoy nebiaty højts nyajwiingapxø'øy. 15-16 Xquiumaaby højts ja'a Dios coo højts ja'a miädia'agy nyajwa'xä ja'a Jesucristocøxpä. Pønjaty hoy mädoob, pønjaty mäbøjp, je'eds nähwa'adsaamb. Jugyhadaamb hajxy je'eduhn cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhatiän. Pero pønjaty hoy

ca'a mädoob, pønjaty ca'a mäbøjp, cab hajxy jaduhn ñähwa'adsa'añ. Je'eds hajxy haxøøgtuum nøcxy miähmø'øwa'añ. Caj pøn yhamdsoo jada'añ Diosmädia'agy-yajwa'x. ¹⁷Højts mäbøcypiä njajpy je'eguiøxpä coo højts ja'a Dios xwyiinguejxy. Hamuumdu'joot højts nduñ je'eguiøxpä coo højts ja'a Jesucristo tu'ugmädia'agy nmøødhity. Xyhijxp højts ja'a Dios jaduhn coo højts hoy nduñ. Jii häna'c näje'e, cab hajxy hoy tiuñ. Ja'a Diosmädia'agy tyijy hajxy yajwa'xyp. Pero yhamdsoo mädia'agy hajxy wyi'i miädiaacypy, je'eguiøxpä coo hajxy jia wi'i quiänaarhada'añ. Højts, cab højts jaduhn nbahixy.

Cab hajxy mmäná'anät coo tviiv høits nniquiumovii nebiä häna'c ñiguiumayiijän, ja'a yhamdsoo mädia'agy hajxy miäwädijpiä. Coo hajxy hänajty maa ñøcxa'añ, mänitä hermanodøjc hajxy ñäma'ay coo nocy hajxy jaduhn ween yhädiúunäxä cooc tyijy ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy tøø yajwa'xy. Pero højts, cab højts jaduhmbä nocy nyajmaajiaty, ni coo mijts nyaghíxät, ni coo mijts xmió'owät. ²Hoy piønä ñajuø'øy coo højts ja'a Diosmädia'agy hoy nyajwa'xy. Haa ca'a, tøø ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbøcy mänaa højts jim hoy nyajnähixø'øyän. Hix, njaanch tehm chojpy højts mijts hamuumdu'joot. Homiänaajä højts mijts njahmiejtsta'agy. ³Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø mmäbøcy, jaduhnä cu'ug ja'a tøyhajt hajxy miøødä coo højts ja'a Jesucristo

427 2 Corintios 3

jaduhn xwyiinguejxy maa mijtscøxpän, coo højts mijts ja'a Diosmädia'agy nyajwiingapxø'øwät. Jujcy ja'a Dios. YhEspírituhaam ja'a Dios hajxy xyajmäbøjcy. Jaduhn miäbaady coo ja'a Jesucristo tøø yuugjaay maa ja'a jäya'ay quiorazoncøxphajxiän. Cab jaduhn tøø yuugjaay tsaagøxp tintahaam nebiä Dios jecy yuugjahyyän tsaagøxp maa ja'a tun xiøhatiän Sinaí.

⁴Paady højts jaduhn nmäna'añ, nmøød højts ja'a tøyhajt coo højts ja'a Jesucristo xwyiinguejxy. ⁵Pero cab højts tii njada'añ hamdsoo. Dios højts jaduhn xpiuhbejp coo højts njádät. ⁶Jaaya'ay højts jaduhn tøø xyajnähdijy coo højts ja'a hawiinjemybiä mädia'agy nyajwá'xät ja'a Jesucristocøxpä. Hädaa hawiinjemybiä mädia'agy, yhEspírituhaam højts ja'a Dios tøø xmio'oy. Cabä Dios tøø jiahñä tsaagøxp nebiä jecyquiuhdujt jecy jiahyyän tsaagøxp. Yø'ø jecyquiuhdujt, cab jaduhn pøn hoy quiudiuna'añ, paady hijty pøn quia'a pädsøma'añ haxøøgtuum. Pero coo ja'a hawiinjemymiädia'agy hajxy mmäbógät, mänitä Dios hajxy xyagjugyhádät cøjxta'axiøø yhEspírituhaam neby je'e jiugyhatiän.

⁷Hoorä, coo ja'a Dios ja'a jecyquiuhdujt jiahy tsaagøxp, høxtä haamb høxtä tsämaamb ja'a Moisés ja'a wyiin jiøjp hänajty, høxtä cabä israelita ja'a Moisés ja'a wyiin jiøjp hajxy hänajty hoy yheebaanä. Pero paquiä ja'a Moisés ja'a wyiin jiøjp jaduhn ñä'ä haañ ñä'ä tsämaamy. Paadiä

Moisés ja'a wyiin jiøjp hänajty yhañ chämamy, tøø ja'a Moisés hänajty yhoy jim Dioswiinduum maa ja'a Dios hänajty tøø quiäda'aguiän jim tungøxp. Y møcmäjaa ja'a Dios jiaanch tehm miøød. Hoorä, yø'ø jecyquiuhdujt, cab jaduhn pøn hoy quiudiuna'añ, paady hijty pøn quia'a pädsøma'añ haxøøgtuum. 8-9 Hoorä, coo ja'a Dios ja'a Moisés ja'a wyiin jiøjp jecy yaghaanä yajtsämaamä, jaduhnä Dios yajcähxø'cy coo møcmäjaa miøødä. Y coo ja'a Dios ja'a hawiinjemymiädia'agy tøø yejnä coo hajxy tøø xpiädáacäm hawa'adstuum, ja'a yhEspírituhaam ja'a Dios ja'a hawiinjemymiädia'agy tøø yecy. Jaduhnä Dios maas hoy tøø yajcähxø'øgy coo møcmäjaa miøødä. Hix, hoy-yagjuøøñä ja'a Moisés ja'a wyiin jiøjp jecy yhaañ chämaamy. Maas hanaxiä ja'a hawiinjemymiädia'agy yhoy-yagjuøøñä, ja'a højts nyajwa'xypä. 10-11 Jaduhn quiähxø'øgy coo ja'a jecyquiuhdujt jaduhn quia'a jaty tsoobaatnä. Ja'a hawiinjemymiädia'agy ja'a Jesucristocøxpä, je'eds jaduhn tsoobáatnäp. Y cab jaduhn mänaa tiägoyya'añ.

12 Tøyhajt jaduhn, paady højts nga'a tsähdiuñ mänaa højts ja'a Diosmädia'agy nyajwa'xiän, ni nga'a mädsähdiuñii højts jaduhn.
13 Hix, haamb tsämaambä Moisés ja'a wyiin jiøjp hänajty coo ja'a Dios ja'a Moisés ja'a miädia'agy miooyy. Mänitä Moisés ja'a cu'ug ja'a Diosmädia'agy yajwiingapxøøyy. Coo ja'a Moisés miädiaacpädøøyy, mänitä wit ñiyajwiinguwidsøøyyä,

2 Corintios 3, 4 428

je'eguiøxpä coo ja'a wyiin jiøjp hänajty jejcy quia'a hanaannä quia'a tsämamaannä. Paady jaduhn miädsähdiuunä. Hix, yhixaambiä israelita ja'a Moisés hajxy hänajty coo ja'a Moisés ja'a wyiin jiøjp hänajty quia'a haannä quia'a tsämaamnä. 14-16 Pero ja'a israelitahajxy, jaanch tehm quiuhxex hajxy hänajty, cab hajxy hänajty miädia 'agywyiinjuø' øy. Høxtä chamnäbaadyñä hajxy jaduhn quiuhxexä. Coo ja'a jecyquiuhdujt hajxy mänaa miädoy, cab hajxy jaduhn wyiinjuø'øy, ja'a Moisés jecy miädiáacäbä. Mänit hajxy jaduhn wyiinjuø'øwät coo hajxy hänajty tøø miäbøcy hamuumdu'joot ja'a Jesucristocøxpä. Je'e hajxy nWiindsønhájtäm. 17 Hoorä. tu'ugjuøhñdy ja'a Jesucristo yhity møødä Tieediä yhEspíritu. Y coo hajxy nmäbőjcäm ja'a Jesucristocøxpä, jaduhnä cuhdujt hajxy xmióoyyäm coo Dios hajxy nba'yáaxämd. 18 Hoorä, pønjaty jaduhn hamuumdu'joot mäbøjp ja'a Jesucristocøxpä, tøø hajxy ngøxy wiinjuøøyyäm coo ja'a Jesucristo miøjjä jiaanchä. Tehngajnä ja'a Jesucristo hajxy xyaghaguipxyjatióøyyäm neby je'e yhitiän. Hix, tu'ugjuøhñdy je'e yhity møødä Tieediä yhEspíritu.

Hojioot ja'a Dios jiaanch tehm miøød, paady højts tøø xwyiinguexy coo højts ja'a miädia'agy nyajwá'xät ja'a Jesucristocøxpä. Paady højts nga'a jootmayhaty ni mänaa. ²Nyejpy højts ja'a tøyhajt coo højts ja'a Diosmädia'agy nyajwa'xy. Cab højts jaduhn mänaa nhøhnda'agy.

Ñajuøøbiä cu'ughajxy jaduhn coo højts mänaa nga'a nhøhnda'agy. Xyhijxp højts ja'a Dios jaduhn. Ja'a häna'c-hajxy høhndaacpä, cabä Diosmädia'agy hajxy ca'xy yajwa'xy. Yhamdsoo mädia'agy hajxy jaduhn yajmämädiaagøøby magämaa. Hochähdiuunnä hajxy jaduhn jiatcø'øy. Pero højts, ja'a tøyhajt højts nmädiaacypy. ³Cabä jäya'ay ja'a mädia'agy hajxy nägøxiä wyiinjuø'øy, ja'a højts jaduhn nyajwa'xypä ja'a Jesucristocøxpä. Paady hajxy jaduhn quia'a wiinjuø'øy coo hajxy haxøøgtuum wiädity. ⁴Paadiä Diosmädia'agy hajxy quia'a mäbøga'añ, tøø ja'a wyiinmahñdyhajxy piädáacäxä haxøøgtuum ja'a møjcu'ugóngäm, ja'a yaa hanehmbä hädaa yaabä naaxwiin. Coo ja'a wyiinmahñdyhajxy tøø piädáacäxä haxøøgtuum, paadiä Diosmädia'agy hajxy hoy quia'a wiinjuø'øwa'añ maa jaduhn myiñän cujaay coo ja'a Jesucristo møcmäjaa miøødä. Tu'ugmädia'agy ja'a Jesucristo yhity møødä Tieedy. 5Coo højts ja'a Diosmädia'agy nyajwa'xy, ja'a Jesucristo højts nmädiaacypy coo hajxy nägøxiä nWiindsønhájtäm. Cab højts jaduhn nyajcumaya'añ. Jaduhn højts njoot chocy coo højts mijts nbuhbédät, je'eguiøxpä coo højts ja'a Jesucristo nWiindsønhaty. ⁶Dios jecy mänaan coo jøøn jiájät hagoodstuum. Cahnä ja'a naaxwiimbä hänajty yhoyø'øy. Jaaya'ay højts ja'a miädia'agy jaduhn tøø xyajwiinjuø'øy coo je'e møcmäjaa miøødä. Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xyajnähwaats tøø xyajcuhwáatsäm,

429 2 Corintios 4

jaduhn hajxy nyajnajuǿøyyäm coo ja'a Dios møcmäjaa miøødä.

⁷Jaaya'ay højts tøø xwyiinguexy coo højts ja'a miädia'agy nyajwá'xät ja'a Jesucristocøxpä. Jaanch tehm choobaatp ja'a miädia'agy jaduhn. Højts, cab højts møcmäjaa nhamdsoo møødä. Dios højts jaduhn xpiuhbejp coo højts ja'a miädia'agy nyajwá'xät. Coo højts jaduhn xpiuhbety, jaduhn yajnajuø'øy coo ja'a Dios møcmäjaa jiaanch tehm miøødä. 8 Tøø højts häyohn may nmänaxy nyajnaxy, pero cab jaduhn tiehm yhanaxiä. Naxy højts nga'a najuø'øy neby højts njatcø'øwät, pero cab højts hanaxiä njootmayhaty. ⁹Tøø højts häna'c mayhooc xjia wi'i chaachtiuna'añ, pero cab højts ja'a Dios mänaa xñajtshixø'øy. Hoy højts häna'c mayhooc tøø xjia häyoowhixy, cab højts nmøjpäda'agy. Hix, homiänaajä højts ja'a Dios jaduhn xcwieendähaty. 10-11 Nebiä Jesucristo hijty mäjahñdiuum wiäditiän jabom-jabom, jaanä jaduhn højts mäjahñdiuum nwädijpä homiänaajä. Ja'a Jesucristocøxpä højts häna'c xjia wi'i yagho'oga'añ. Pero cab højts Jesucristo xñä'ägä nähducy. Hix, coo ja'a Jesucristo yho'cy, mänit jiujypiøjtägajch. Mänit jim ñøcxy maa ja'a Tieediä wyiinduumän. Jimä møcmäjaa jäda'ahaty miǿødänä. Paady højts jaduhn homiänaajä xcwieendähaty. ¹²Paady højts mäjahñdiuum nwädity coo højts Diosmädia'agy nyajwa'xy. Coo ja'a Jesucristo jiugyhaty, paady hajxy xcwieendähájtäm homiänaajä.

¹³ Jaduhn jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän coo tu'jäya'ay jecy miänaañ: "Nmäbøjpiøch ja'a Diosmädia'agy, páadyhøch ja'a Dios ngapxpaady"; jaanä jaduhn højts ja'a Diosmädia'agy nmäbøjpä, paady højts ja'a Dios ngapxpaatpä. ¹⁴Coo ja'a Dios ja'a Jesucristo yagjujypiøjtägajch, ja'a nWiindsønhájtäm, jaduhn højts ja'a tøyhajt nmøødä coo højts xyagjujypiøjtägatsaambä näguipxy møød mijts. Paadiä Dios hajxy xyagjujypiøjtägatsáanäm coo hajxy nhíjtäm tu'ugmädia'agy møødä Jesucristo. Mänitä Dios hajxy nägøxiä xyajnøcxáanäm jim maa ja'a wyiinduumän näguipxy møød mijts. 15 Paady højts häyohn nmänaxy nyajnaxy, chojpy højts njoot jaduhn coo mijts ja'a Diosmädia'agy hamuumdu'joot mmäbégät cooc ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. Jaanä jaduhn højts njoot chojpä coo ja'a jäya'ayhajxy maas nämay jiaac mäbøgät, weenä Dios hajxy nämay ñäma'ay: "Dioscujú'uyäp", je'eguiøxpä coo ja'a Dios hojioot jiaanch tehm miøødä. Y weenä Dios hajxy nämay ñämaabiä coo møcmäjaa jiaanch tehm miøødä.

¹⁶Nnajuøøby højts jaduhn coo ja'a Dios hajxy xyagjujypiøgáanäm, paady højts nga'a jootmayhaty. Tehngajnä højts ja'a Dios møcmäjaa xjiaac mo'oy maa højts njuøhñdycøxpän, hoy højts nni'x ngopc tehngajnä jia mäjay.
¹⁷Neby højts häyohn yaa nmänaxy nyajnaxiän, cab højts jejcy nmänax nyajnaxa'añ. Y cab højts jaduhn njaty tsaachpøcy. Coo højts jaduhn tøø njaty tøø nhabety, paadiä Dios ja'a mayhajt møj may tiuna'añ maa højtscøxpän cøjxta'axiøø.

¹⁸Pero cab højts jaduhn nmøjpäda'agy coo højts jaduhn yaa njaty nhabety hädaa yaabä naaxwiin. Hix, paquiä højts nnä'ä jaty nnä'ä habety. Jim højts njoot nbäda'agy maa ja'a Dios ja'a wyiinduumän. Cøjxta'axiøø hajxy jim xyaghidáanäm.

Tsipcøxp hajxy nho'ogáanäm ndägoyyáanäm. Pero nmøødhájtäm ja'a tøyhajt hajxy jaduhn coo ja'a Dios hajxy tøø xyajnähdíjjäm cooc hajxy jim xyaghidáanäm maa ja'a wyiinduumän cøjxta'axiøø. Diósäts hajxy jim xyaghidáanäm, ca'a wyiingjäya'ayä hajxy jim xyaghidáanäm. ²Coo hajxy yaa ndsaachpójcam hadaa yaaba naaxwiin, paadiä njoot hajxy jaduhn tøø nbädáacäm coo hajxy jim nnøcxáanäm tsajpootyp. ³Coo hajxy jim ngóo'tämd, jaanch tehm jiootcujc hajxy jim nnijiäwø'øwáanäm jim Dioswiinduum. ⁴Mäduhñtiä hajxy yaa njaac híjtäm hädaa yaabä naaxwiin, cab hajxy jootcujc nhíjtäm je egui oxpä coo hajxy yaa ndsaachpøjcäm. Pero cab hajxy ndsójcäm coo hajxy paquiä nho'c ndägóoyyämd. Je'e hajxy ndsójcäm coo njugyhájtämd cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhatiän. ⁵Ja'a Diósäts hajxy jaduhn xyajnähdíjjäm coo hajxy jim xyajnøcxáanäm maa ja'a wyiinduumän. Tøø ja'a yhEspíritu hajxy jaduhn xyajnäguéjxäm coo hajxy jaduhn xmiøødhíjtämd tu'ugmucy. Jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios hajxy tøyhajt xjiaanch yagjugyhadáanäm cøjxta'axiøø neby je'e jiugyhatiän.

⁶Paady højts jootcujc nhity jabom-jabom. Mäduhñtiä højts yaa njaac jugyhaty hädaa yaabä naaxwiin, cab højts jim ndsoj nøcxa'añ maa ja'a Jesucristo wyiinduumän. Tøyhajt jaduhn. ⁷Hoy højts ja'a Jesucristo yaa nga'a ja hixy hajujcy, nmäbójcäp højts ja'a miädia'agy jaduhn. 8Cab højts nnä'ägä jootmayhaty ni weeñtiä. Chojpy højts ja'a njoot coo højts nhó'ogät, coo højts jim nnécxät maa ja'a Jesucristo wyiinduumän. ⁹Cab højts nmøjpäda'agy pø ho'ogaamb højts, ó pø cab højts ndsoj ho'oga'añ. Pero chojpy højts njoot jaduhn coo højts ja'a Jesucristo miädia'agy hoy ngudiúunät. Jaduhn højts ja'a Jesucristo xquiumáyät. ¹⁰Hix, nägøxiä ja'a Jesucristo hajxy nøcxy nwiindäna'awáanäm. Mänit jaaya'ay ñägapxa'añ pøn hänajty hoy tøø quiudiuñ, pøn hänajty hoy tøø quia'a cudiuñ. Pønjaty hänajty hoy tøø quiudiuñ, je'eds ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy paadaamb. Pero pønjaty hänajty hoy tøø quia'a cudiuñ, quiumädowaamby hajxy ie'e.

11 Nwiingudsähgøøby højts ja'a Jesucristo. Jia wi'i chojpy højts ja'a njoot jaduhn coo højts xquiumáyät. Nja wi'i yajmäbøgaamby højts ja'a cu'ughajxy coo højts ja'a Jesucristo tøyhajt tøø xwyiinguexy. Ñajuøøbiä Dios coo højts ja'a miädia'agy hamuumdu'joot ngudiuunä. Chójpiøchä njoot jaduhn coo mijts mnajuøøbiät coo højts ja'a Diosmädia'agy hamuumdu'joot ngudiuñ.

12 Cab højts nyajcumaya'an, hoy højts jaduhn nja niñänømyii

431 2 Corintios 5, 6

coo højts ja'a Jesucristo tøø xwyiinguexy. Paady højts mijts jaduhn nhawáanäm, jaduhn mijts mnajuø'øwät neby højts mijts xpiuhgapxø'øwät coo højts häna'c hänajty jaduhn tøø xñähwaambety. Ja'a häna'c-hajxy jaduhmbä, je'e hajxy yajcopcøøby pø hoy yhamdsoo cuhdujt hajxy quiudiuñ. Cab hajxy ñä'ägädä wiinjuø'øy coo ja'a wyiinmahñdyhajxy quia'a nä'ägädä hoyyä. 13 Jaduhn højts häna'c xñänømy cooc tyijy højts nguhmäñø'øy coo højts ja'a Dios ndsocy. Diósäts højts xñajuøøby coo højts nga'a cuhhiñ coo højts nga'a cuhmäñø'øy. Hix, chojpy højts ja'a njoot jaduhn coo mijts ja'a Dios ja'a hoyhajt ja'a weenhajt xmió'owät. ¹⁴Coo højts ja'a Jesucristo xjiaanch tehm chójcam, paady højts ja'a miädia'agy ngudiúunäm hamuumdu'joot. Nmøødhájtäm ja'a tøyhajt hajxy jaduhn coo jaaya'ay hajxy hoy xñähho'túutäm nägøxiä. Xyajnähwáatsäm ja'a nbojpä ngädieeyhajtämhajxy. 15 Coo ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm, paadiä nhamdsoo cuhdujt hajxy nga'a yajtúunänä. Tsøgä miädia'agy hajxy jaduhn cudiúunäm mäduhñtiä hajxy yaa njaac jugyhájtäm. Y coo ja'a Jesucristo jiujypiøjtägajch, jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo hajxy xyagjugyhadáanam cøjxta'axiøø nebiä Tieedy jiugyhatiän. ¹⁶Cab højts pøn nyajcopcøøñä pø mäyøøhajxy, pø häyoobhajxy. Ja'a Jesucristo, jaduhn højts hijty nhixy nebiä pajäya'ayän. Pero cab højts jaduhn nhijxnä nebiä pajäya'ayän. ¹⁷Hoorä, pønjaty ja'a Jesucristo

tu'ugjoot tu'ugjuøhñdy møødhíjnäp, hawiinjembiä wiinmahñdy hajxy jaduhn miøødhájnäp. Tøø ja'a yhaxøøgwiinmahñdy hajxy jaduhn yhøxhijxnä.

¹⁸⁻¹⁹ Ja'a Dios jaduhn mänaan coo hawiinjembiä wiinmahñdy hajxy nmøødhájtämd. Y coo ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm, jaduhnä Dios ja'a nbojpä ngädieey hajxy xyajnähwáatsäm. Jaduhn hajxy xmiøødnijiootpáatäm. Y højts jaduhn tøø xwyiinguexy coo højts ja'a miädia'agy jaduhn nyajwá'xät coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, y coo ja'a Dios hajxy xyajnähwáatsäm, y coo ja'a Dios hajxy jaduhn xmiøødnijiootpaadáanäm. 20 Ja'a Dios højts tøø xwyiinguexy coo højts ja'a Jesucristo miädia'agy nyajwá'xät. Jaduhn højts tøø xñäma'ay coo højts mijts nmänuu'xtá'agät coo miädia'agy hajxy mmäbǿjcät. Jaduhnä Dios hajxy xyajnähwá'adsät. Jaduhn hajxy ween xmiøødnijiootpaadøøjät. ²¹Cabä Jesucristo ja'a Dios mänaa miägädiehy. Pero coo Dios hajxy xjiaanch tehm chójcam, paady miänaañ coo ja'a Jesucristo ja'a nbojpä ngädieeyhajxy xchømø'cämd. Y coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, jaduhnä Dios hajxy xyajnähwáatsäm. Jaduhn hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum.

Tøø ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbøcy, paadiä Dios ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy tøø xmio'oy. Højts mijts nmänuu'xtaacypy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy mgudiúnät. Paady mijts jaduhn

2 Corintios 6 432

nmänuu'xta'agy, coo højts ja'a Dios nmøødtuñ. ²Hix, jaduhn jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Tøøch nyajnähdijy mänáajøch miich ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hawiinmats nmó'owät.

Cooch miich mänit xpia'yá'axät, mänítøch miich nmädówät. Mänit nbuhbédät. Mänit nyajnähwa'ads nyajcuhwá'adsät, nømä Diosmädia'agy miäna'añ. Hoorä, tøø yhabaatnä coo ja'a Dios hajxy nba'yáaxämd. Jaduhnä Dios hajxy xyajnähwaats xyajcuhwáatsämd.

³Maa højts ja'a Diostuung nduñän, hoy højts njäya'ayhaty. Hix, cab højts ndsocy coo højts pøn xñähwaambédät. 4Hoy højts ja'a Diostuung njaanch tuñ. Nmee'xtujpy højts hoy tyiijä, hoy ñejpiä højts nja jaty nja habety. Hanaxiä højts tøø ndsaachpøcy. Tøø højts häyohn mayhooc nmänaxy nyajnaxy. ⁵Tøø højts mayhooc nyajwobho'ogy. Tøø højts mayhooc nyajtsumy. Tøø højts ja'a cu'ug mayhooc xñäbädø'øgy. Tøø højts mayhooc nhanuu'xø'øy ja'a Diosmädia'agyquiøxpä. Tøø højts jamia'ay nhity mayhooc ja'a Diosmädia'agyquiøxpä. Tøø højts mayhooc jaguiay jayhu'ugy nhijpä. 6Coo højts ja'a Diostuung ndun, cab højts haxøøgwiinmahndy nnä'ägä møødä. Nwiinjuøøby højts ja'a Diosmädia'agy. Mee'xxieemy højts nhity, cab højts tii nmøjpäda'agy. Hojioot højts nmøød. Hix, ja'a Dioshespíritu højts nmøød. Hamuumdu'joot højts

jäya'ay jaduhn ndsocy nba'häyoy. ⁷Nyajwa'xyp højts ja'a tøyhajt. Ja'a Diosmäjaa højts nmøød. Jaanch tehm yhoy højts njäya'ayhaty nebiä Dios choquiän. Jaduhn højts ja'a haxøøgpä nga'a yajmäjäda'agy. ⁸Näje'eyyä højts jäya'ay jaduhn xwyiingudsähgø'øy. Näje'e højts xquia'a tsocy xquia'a mee'xy. Näje'e højts xquiumay, näje'e højts xñähojy. Tømiädiaacp højts, hoy højts jäya'ay näje'e xjia nänømy cooc tyijy højts nhøhnda'agy. 9Hoy højts ja'a tsaangu'ug xjia hixyhaty, cab højts häna'c näje'e xmiämøj xmiämayø'øy. Mäjahñdiuum højts njaanch tehm wiädity, høxtä xyagho'ogaamb højts jäya'ay. Pero ja'a Dios højts jaduhn xcwieendhajp. Tøø højts ja'a Dios xyajcumädoy, pero caba Dios jaduhn miana'añ coo højts nhó'ogät. 10 Jootcujc højts nnä'ägä hity homiänaajä, hoy højts wiingumänaajaty nja mänaxy nja yajnaxy. Hoy højts nja häyoy, nyajnähixøøby højts ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy nämay, jaduhnä hoyhajt ja'a weenhajt hajxy piáadät. Hoy højts tii nga'a ja møødä, Dios højts xmiooby tijaty højts nyajmaajiajpy.

¹¹Mägu'ughajpädøjc, ja'a mijts jim hijpä Corintos, mijts jaduhn nmägapxyp. Tøø mijts ngøxy hawáanäm nebiaty højts ja'a mädia'agy nmøødä. Njaanch tehm chojpy højts mijts jaduhn. ¹²Nja wi'i miøødnijiootpaadáanäp højts mijts. Cab højts nnajuø'øy pø jaduhn mijts xjiäwøøbiä. ¹³Tunä mayhajt hajxy, tsøc hajxy nijiootpáatäm. Jaduhn mijts nmägapxy nebiä huungän.

¹⁴Cab hajxy mmøødwädijmúgät pøn ja'a Diosmädia'agy ca'a mäbøjp,

coo hajxy jaduhn mnä'ä pahíjxpät neby hajxy yhaxøøgwäditiän. Hix, pønjaty ja'a Diosmädia'agy mäbøjp, hoy hajxy quiudiuñ. Hawa'adstuum hajxy je'e. Pero pønjaty ca'a mäbøjp, cab hajxy quiudiuñ. Wiing ja'a wyiinmahñdyhajxy. Haxøøgtuum hajxy je'ebä. 15 Hix, cabä Jesucristo tu'ugmädia'agy yhity møødä møjcu'ugong. Jaanä jäduhnduhmbä, pøn ja'a Diosmädia agy mäbøjp, cab hajxy tu'ugmädia'agy yhijpä møød ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä. ¹⁶Cabä cuhdujt jaduhn myiñ coo häna'c quepychech naaxpoch hajxy wyiingudsähgó'øwät maa ja'a Diostøjcän. Cabä quepychech naaxpoch jiujyquiä. Ja'a Diósäts mäbøcy jujcy. Y coo ja'a Diosmädia agy hajxy nmäbójcäm, jaduhn mäwiin hajxy nmäbáatäm nebiä Diostøjcän, je'eguiøxpä coo ja'a Dioshespíritu hajxy nmøødhájtäm. Jaduhnä Dios jecy miänaañ:

> Pønjátyhøöhä nmädia'agy xmiøbøjcäp, je'eöhä nhEspíritu nmo'owaamby. Nwoowhidáambiøch hajxy ie'e.

Xwyiingudsähgø'øwáambøch hajxy je'e. Ngu'ughadáambiøch hajxy

nømä Dios hajxy jecy xmiädiáacäm. ¹⁷ Jaduhnä Dios jecy miänaambä:

ie'e.

Puhwaatsnä hajxy ja'a häna'c ja'a quepychech hajxy wiingudsähgøøbiä, ja'a häna'c ja'a naaxpoch hajxy wiingudsähgøøbiä.

Cab hajxy mmøødwädijmújnät. Høxhix ja'a haxøøgpä hajxy. Mänítøch mijts xquiø'ødägøøñät.

18 XTieedyhadáambøch mijts hänajtiän. Nnøøxhadáambiøch nmajc-hadáambiøch mijts hänajtiän,

nømä Dios jecy miänaañ. Møccuhdujt ja'a Dios miøød. Hoy piønä jaduhn yhane'emy.

Mägu'ughajpädøjc, tøyhajt jaduhn coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm. Tsøcxä haxøøgwiinmahñdy hajxy najtshixøøyyäm cøxiä. Yø'ø haxøøgwiinmahñdy, xyajmá'täp ja'a mni'x ja'a mjuøhñdy jaduhn. Tsøgä Dios hajxy wiingudsähgøøyyäm. Tsøgä njoot hajxy pädáacäm maa ja'a Dioscøxpän.

²Cham højts mijts nnämáaguiumbä, tunä mayhajt hajxy, tsøc hajxy nijiootpáatäm. Cab højts pøn tøø nhäyoowhixy, cab højts pøn haxøggwiinmahñdy tøø nyajnähixø'øy, cab højts pøn tøø nwiinhøøñ. ³Pero cábøch nmäna'añ cooch pøn tøø xñähøønø'øy. Njaanch tehm chojpy højts mijts jaduhn mäduhntiä hajxy yaa njaac jugyhájtäm hädaa yaabä naaxwiin. Jaduhn mijts hijty tøø nhuuc nämaabiä. ⁴Nnajuøøbiøch coo mijts ca'xy mgudiuna'añ waambátyhøch mijts tøø nmägapxy tøø nhane'emy. Ngumáabiøch mijts jaduhn. Jootcújc-høch njaanch tehm ñijiäwø'øyii maa mijtscøxpän. Jaanch tehm xioondáacpøch, hoy højts madiu'u nja tsaachpøcy.

2 Corintios 7 434

⁵Coo højts ja'a hermano Tito jim nga'a paaty maa ja'a cajpt jaduhn xiøhatiän Troas, paady højts jim nwiimbijty. Y coo højts yaa nmejch Macedonia-naaxooty, ni yaa højts ja'a hermano Tito nga'a paatpä. Coo højts yaa nga'a tsoj paaty, paady højts hijty jootcujc nga'a nä'ägädä nijiäwø'øyii. Xmiädsiphajp højts jäya'ayhajxy hijty ja'a Diosmädia'agyquiøxpä. Jootmayhajp højts hijty je'eguiøxpä cooc tyijy mijts jaduhn mga'a mäbøga'añ. ⁶ Ja'a Dios, yagjootmøcpøjpy je'e pønjaty jaduhn jootmayhajp. Y coo ja'a hermano Tito jiaanch mejch, mänit højts ja'a Dios xyagjootmøcpøjcy. ⁷Xjiaančh teh<u>m</u> yagjootmøcpøjc højts ja'a Dios jaduhn coo højts ja'a hermano Tito xyhawaanä coo mijts je'e myagjootmøcpøjcy mänaa jim yhitiän maa mijtsän. Cøjx højts xyhawaanä cóogøch mijts xjia wi'i jiøbhixy cooch jim nnécxät maa mijtsän. Jaduhn højts tøø xyhawáanäbä cooc mijts mjootmayhaty je'eguiøxpä cooch mijts hijty tøø xyhuuc yagjootmayhajpä. Y jaduhn højts tøø xyhawáanäbä cóogøch mijts xjiaanch tehm jiahmiejtsta'agy. Coo højts jaduhn tøø xquiøxy hawaanä, páadyhøch njaanöh tehm xioonda'agy.

⁸Mänáajøch mijts ja'a nocy jawyiinhajtpä nyajnäguexiän, nhójjøch mijts jaduhn siémpräm. Paady hajxy weentiä mjootmayhajty. Jootmayhájthøch høøch wéentiäbä coo mijts nhojy. ⁹Coo mijts nhojy, paadiä mhaxøøgcuhdujt hajxy mhøxhijxy. Xquiumaayy

mijts ja'a Dios jaduhn coo hajxy jaduhn mhøxhijxy. Coo hajxy jaduhn mhøxhijxy, páadyhøch nxoonda'agy, ca'a jie'eguiøxpä coo hajxy mjootmayhajty. 10 Pønjaty yhaxøøgcuhdujt høxhijxp, je'edshajxy hodiuum mähmø'øwäp. Cumay hajxy jaduhn piädsémät maa ja'a Diosän. Y cab hajxy jaduhn jiootmayhájnät. Pero pønjaty yhaxøøgcuhdujt ca'a høxhijxp, haxøøgtuum hajxy miähmø'øwät. Hoy miänaaxøø hajxy jaduhn jiootmayhada'añ. 11 Pero mijts, hamuumdu'joot hajxy mgudiuñ nebiaty mijts tøø nmägapxy tøø nhane'emiän mänáajøch ja'a jayøbajtpä nocy nguexiän. Mjaanch høxhijx ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy nebiä Diosmädia agy yhane emiän. Mjootmayhajt hajxy jaduhn coo hajxy hijty tøø mgädieey. Y mdsähgøøyy hajxy jaduhn weentiä. Chojpy ja'a mjoothajxy coo mijts ngumáyät, paadiä craa hajxy mhøxquejxpädsøømy, ja'a haxøøgjatcøøyyäbä. Tøø hajxy myajcähxø'nø coo hajxy tii pojpä tii cädieey mga'a møødän. ¹²Paady højts ja'a nocy jim nguejxy maa mijtsän, coo häna'c-hajxy haxøøg tøø ñidiuñii. Ca'a jie'eguiøxphajtiä højts yø'ø nocy nguejxy. Paady højts nguejxpä, chojpy højts ja'a njoot hänajty coo hajxy myajcähxø'øgät coo højts mijts xchocyñä. Xyhijxp højts ja'a Dios jaduhn coo højts nga'a høhnda'agy. 13 Coo højts mijts jaduhn xchocyñä, paady højts nxoonda'agy.

¹⁴Xoondaacp højts jaduhmbä coo ja'a hermano Tito xioondaacpä. Paady xioonda'agy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty hoy mbanøcxyñä nägøxiä mänaa jim yhitiän maa mijtsän. Tøøchä hermano Tito hijty nnäma'ay coo mijts ja'a Diosmädia'agy hoy mgudium. Y tøyhajt hajxy mjaanch cudium. ¹⁵ Hamuumdu'joot mijts ja'a hermano Tito xjiaanch tehm chocy, je'eguiøxpä coo mijts ja'a miädia'agy mmäbøjcä hamuumdu'joot nebiaty mijts xyhanehmiän. ¹⁶ Nnajuøøbiøch coo mijts ja'a Diosmädia'agy hoy mbanøcxaannä; páadyhøch nxoonda'agy.

Hoorä, mägu'ughajpädøjc, cham højts mijts nyajmøødmädia'aga'añ nebiaty ja'a Dios mayhajt tøø tiuñ ja'a mäbøjpädøjcøxpähajxy, ja'a hajxy jim tsänaabiä Macedonia-naaxooty. ² Jaanch tehm xioondaacp hajxy, hoy hajxy jaduhn tøø jia tsaachpøcy hoyhoy, hoy hajxy jaduhn jia häyoy hanaxiä. Coo hajxy jaduhn jiaanch tehm xioonda'agy, paadiä xädø'øñ hajxy may tøø yajmucy. Hojioot hajxy jiaanch tehm miøød, paady hajxy may tøø yajmucy. Tøø ja'a häyoobäjäya'ay xädø'øñ hajxy mio'oyii; ja'a hermanodøjc-hajxy jaduhn tøø yecy. ³Hamuumdu'joot hajxy jaduhn tøø yecy, ca'a yhadsipä, ca'a yhajootma'adä. Tøøch nhamdsoo hixy coo hojioot hajxy jaduhn jiaanch tehm miøødä. Høxtä yejnajxypä xiädø'øñ hajxy jaduhn näjootpä. ⁴Coo hajxy miädoyhajty coo højts ja'a häyoobäjäya'ay hänajty nbuhbeda'añ xädø'øñhaam, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä, mänit højts xñämaayy coogä

xädø'øñ hajxy jaduhn quiexaambä, ja'a hajxy jim tsänaabiä Macedonia. Hamuumdu'jóotäc hajxy jaduhn quiexa'añ. ⁵Xoondaac højts jaduhn coo ja'a hermanodøjc xädø'øñ hajxy may yejcy, ja'a hajxy jim tsänaabiä Macedonia. Y coo hajxy miänaañ coo ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy hamuumdu'joot quiudiunaanä, paady højts maas hanaxiä nxoondaacy. Dios jaduhn mänaan coo hajxy jaduhn quiudiúnät. Jaduhn hajxy miänaambä cooc højts ja'a nmädia agy hajxy xquiudiunáanäbä. ⁶Mänaa ja'a hermano Tito jim jayøbajt yhoyyän maa mijtsän, mänit hajxy xñämaayy coo xädø'øñ hajxy myajmúgät. Hoorä, jim højts ja'a hermano Tito nguejxtägatsaambä maa mijtsän, weenä xädø'øñ hajxy mgøxy yajmucy. Mänit hajxy jim mguéxät maa ja'a häyoobäjäya'ayhajxiän, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä. ⁷ Jaanch tehm yhoy ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbøcy. Jaanch tehm yhoy hajxy myajwiingapxø'øy. Jaanch tehm yhoy hajxy mwiinjuø'øy. Hamuumdu'joot hajxy jaduhn mmäbøcy. Xjiaanch tehm chojpy højts mijts. Hoorä, chojpy højts ja'a njoot coo mijts ja'a häyoobäjäya'ay mjaanch tehm piuhbédät hamuumdu'joot xädø'øñhaam.

⁸Cábøch mijts ndehm yhane'emy coo hajxy mbuhbédät. Paady mijts jaduhn nyajmøødmädia'agy nebiatiä wiingjäya'ayhajxy tøø miäbuhbetiän, ween hajxy jaduhn mbahíjxpät. Jaduhn hajxy myajcähxø'øgät coo hajxy tøyhajt

2 Corintios 8 436

mjaanch mädsojpä. ⁹Tøyhajt jaduhn coo ja'a Jesucristo hojioot jiaanch tehm miøødä, ja'a nWiindsønhajtämhajxy. Cahnä hänajty yaa quiäda'agyñä hädaa yaabä naaxwiin nebiä pajäya'ayän, jim hijty møc yhane'emy maa ja'a Tieedy ja'a wyiinduumän. Pero coo yaa quiädaacy, mänit jaduhn jiajty nebiä hädaa yaabä jäya'ayhajxiän, neby hajxy yaa nhäyóowäm. Jaduhn hajxy hoy xñähho'túutäm. Y coo hajxy jaduhn tøø xñähho'túutäm, paady hajxy jim xyajnøcxáanäm maa ja'a Tieediä wyiinduumän, pønjatiä miädia'agy jaduhn mäbøjcäp.

10-12 Cham mijts nwiingapx njøjcapxø'øwa'añ coo ja'a xädø'øñ hajxy myajpedøød neby hajxy hadojumøjt mwiinmahñdyhajtiän coo hajxy hänajty myajmuga'añ. Mja nähmajts hajxy jaduhn, pero cahnä hajxy myajpedyii. Hahixøøby jaduhn coo hajxy myajpedøød, jaduhn hajxy myajcähxø'øgät coo hojioot hajxy tøyhajt mjaanch møødä. Mijts jaduhn mwiinmahñdyhajtsohn coo xädø'øñ hajxy hänajty myajmuga'añ. Jaduhn hajxy myégät neby hajxy mmäjäda'aga'añ. Mädøyyyä jaduhn. Cab jaduhn yhahixø'øy coo hajxy hanaxiä myégät. Hix, jaduhnä Dios ja'a jioot chocy coo hajxy myajcähxø'øgät coo hojioot hajxy jaduhn mjaanch møødä.

¹³Cábøch nmäna'añ coo hajxy mhäyoodägø'øwät, páadyhøch tøø nmäna'añ coo hajxy hanaxiä mga'a yégät. ¹⁴Jadúhnhøchä njoot chocy coo pøn tii quia'a yajmaajiádät. Jaduhnds je'e, hahixøøby jaduhn coo mijts ja'a häyoobäjäya'ay mbuhbédät, je'eguiøxpä coo mijts nä'ä tägø'øbä mmøødä jäda'ahaty. Y coo mijts hänajty tøø mhäyoodägø'øy, mänit mijts xpiuhbejtägátsät, pø jim hajxy hänajty miøødä nä'ä tägø'øbä.

15 Jaduhn jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Pønjaty may yajpädø'c, piuhmooyy hajxy je'e pønjaty weeñtiä yajpädø'c. Yaghaguipxyjatiøøyy hajxy jaduhn tu'cuhdujt."

¹⁶Dios ja'a hermano Tito jaduhn tøø yajnähdijy coo hojioot miøødhádät maa mijtscøxpä, neby højts hojioot nmøødän maa mijtscøxpän. Dioscujú'uyäp ja'a Dios jaduhn. ¹⁷Coo højts ja'a hermano Tito nnämaayy coo jim nøcxät maa mijtsän, jootcugøøyy je'e coo højts jaduhn nnämaayy coo jim nøcxät. Hix, hamdsoojoot hijty jaduhn nä'ägä nøcxa'añ.

¹⁸Nyajmäguexø'øwaamby højts ja'a hermano Tito ja'a mägu'ughajpä wiingpä. Wiinduhmchajtøjc tøø yajmädoyhaty coo ja'a Diosmädia'agy hoy yajwa'xy ja'a Jesucristocøxpä. 19 Jaduhnä mäbøjpädøjc-hajxy tøø miänaambä coo højts nmødhádät majaty højts ja'a xädø'øñ nyajmucy mänaa højts ja'a häyoobäjäya'ayhajxy hänajty nøcxy nmo'owa'añän. Cähxø'øgaamb jaduhn coo ja'a Dios miøjjä jiaanchä. Jaduhn quiähxø'øgaambä coo højts hojioot nmøødä. 20 Paady højts nämetsc nädägøøg nwädity xädø'øñyajmujpä, cab højts ndsocy coo højts pøn xñänømät cooc tyijy højts nje'ehada'añ. Hix, majiaty højts

xädø'øñ nyajmucy. ²¹Chojpy højts ja'a njoot jaduhn coo højts ja'a jäya'ayhajxy xquiumáyät neby højts ja'a Dios xquiumáyyän.

²²Chaads højts ja'a mägu'ughajpä mäwiingpä nguexáangumbä møødä hermano Titohajxy. Mayhooc højts hoy tøø xmiøødtuñ hoy ñä'ä mädyii tuungä. Hamuumdu'joot jim ñøcxa'añ maa mijtsän. Hix, ñajuøøby jaduhn coo mijts hoy myajtøjtägø'øwa'añ. 23 Naxiä hermano Tito hajxy hoy mdehm yajtøjtägø'øwät coo hajxy jim miédsät. Haa ja'a hermano Tito, hoy miänáajøch jaduhn xñä'ägä møødtuñ, páadyhøch jim nguexa'añ maa mijtsän. Y ja'a jiamiøødhajxy nämetspä, ja'a mäbøjpädøjc-hajxy yaabä, jaduhn hajxy tøø miänaambä coo hajxy jim ñócxät. Hoyyä Jesucristo hajxy wyiingudsähgø'øy. ²⁴Coo mijts ja'a hermano Tito hoy myajtøjtägó'øwät møødä jiamiøødhajxy, jaduhn mijts ja'a mäbøjpädøjc hajxy xyhíxät coo hajxy tøyhajt mjaanch mädsocy. Tøjiádäp jaduhn neby højts mijts tøø nmädia aguiän coo mijts hojioot mjaanch tehm miøødä.

9 Høøch mijts jaduhn nnä'ä jaac näjaayøøby.
Nnajuøøbiøch jaduhn coo mijts ja'a häyoobäjäya'ayhajxy mbuhbeda'añ, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä.

²Hix, nnajuøøbiøch coo hajxy hamuumdu'joot mbuhbeda'añ.
Jadúhnhøchä mäbøjpädøjc-hajxy tøø nhawaanä, ja'a hajxy jim tsänaabiä Macedonia-naaxooty.
Jadúhnhøch hajxy tøø nhawaanä coo mijts hadojumøjt mdägøøyy xädø'øñyajmujpä, pønjatiä

Diosmädia agy jim mäbøjp Acaya-naaxooty. Y coo mijts jayøjp mnähmajch, paadiä Macedóniabä jäya'ayhajxy nämay xpiahixaambä. Jaduhn hajxy hamuumdu'joot miäbuhbedaambä nej mijts mmäbuhbeda'añän hamuumdu'joot. ³Páadyhøčhä hermano Titohajxy jim nguejxø'øga'añ maa mijtsän, weenä xädø'øñ hajxy paquiä myajmujpädø'øy. Jaduhnds je'e, cooch jim nnécxät, tøø ja'a xädø'øñ hajxy hänajty mgøxy yajmujnä. Haa ca'a, tøøchä Macedoniabähajxy nhawaanä coo mijts ja'a xädø'øñ myajmuga'añä. 4Hix, wéhndøchä Macedóniabä jäya'ayhajxy näje'e nmødhádät jim maa mijtsän. Y coo hajxy jaduhn xyhíxät coo ja'a xädø'øñ hajxy hänajty mga'a cøxy yajmucyñä, mdsähdiunaamb hajxy jaduhn. Jadúhnhøch ndsähdiúumbät je'eguiøxpä cooch mijts tøø nmädia agy coo ja'a xädø'øñ hajxy hänajty myajmuga'añ. 5 Páadyhøch jaduhn nwiinmaayy coo hijty yhahixø'øy coocha hermano Titohajxy jawyiin nguejxø'øgät maa mijtsän, jaduhn mijts jim xpiuhbédät maa ja'a xädø'øñ hajxy myajmuquiän. Jaduhnä xädø'øñ hajxy myaghídät nähix hahixø'ø cooch jim nmédsät, neby hajxy jaduhn tøø mmäna'añän coo hajxy myaghida'añ. Jaduhn hajxy myajcähxø'øgät coo ja'a xädø'øñ hajxy myega'añ hojiootcøxpä. Cab pøn jaduhn miäná'anät cooc tyijy mijts hadsip tøø nhane'emy coo hajxy myégät.

⁶ Jaduhnds je'e, pønjaty jaduhn wiinduc wiindsaach, caba hoyhajt hajxy piaada'añ. Pero pønjatiä häyoobäjäya'ay näxuu'tsp, je'edsä hoyhajt hajxy jaduhn paadaamb. Tøyhajt jaduhn. ⁷Jootcujc hajxy myégät hamuumdu'joot neby hajxy hänajty myega'añän, ca'a yhadsipä ca'a yhajootma'adä, ca'a hajxy tii mnajtshäyowø'øy. Hix, je'e ja'a Dios chojpy pønjaty jaduhn jootcujc yejp. 8 Møj jaanchä Dios. Xmió'owäp mijts ja'a hoyhajt ja'a weenhajt møj may, jaduhn hajxy tii mga'a yajmaajiádät ni mänaa. Nä'ä tägø'øbä hajxy jaduhn xmió'owät, jaduhnä wiingjäya'ay hajxy hoy mbuhbejtägátsät hoy ñejpiä. ⁹Jaduhn jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia 'aguiän:

> Pøn hojiäya'ay, møj mayyä häyoobäjäya'ay piuhbety. Hoy miänaaxøø ja'a Dios jaduhn piuhbejtägatsa'añ.

¹⁰ Ja'a Dios, yejpy je'e ja'a tøømd mädyii mní'ibäp, mädyii mdúnäp. Yajmayøøby jaduhn nebiä mgáyät nebiä mhú'ugät. Jaanä jäduhnduhmbä, xmió'owäp mijts ja'a Dios nä'ä tägø'øbä tijaty hajxy hänajty myajmaajiajpy, jaduhn mijts ja'a häyoobäjäya'ay mmoodiägátsät. ¹¹Y coo mijts ja'a häyoobäjäya'ay jaduhn hamuumdu'joot mbuhbédät, mänit mijts ja'a Dios ja'a hoyhajt ja'a weenhajt møj may xmió'owät. Y coo højts ja'a häyoobäjäya'ay xädø'øñ nøcxy nmo'oy, ja'a mijts hänajty tøø myéquiäbä, mänitä häyoobäjäya'ay ja'a Dios hajxy ñäma'awa'añ: "Dioscujú'uyäp." ¹²Hix, coo mijts ja'a häyoobäjäya'ay jaduhn mbuhbédät, mejtstu'u ja'a hoybä hajxy jaduhn mduna'añ. Piaadaambiä häyoobäjäya'ayhajxy tijaty hajxy hänajty yajmaajiajpy, y

tehngajnä ja'a Dios hajxy jaduhn ñäma'awa'añ: "Dioscujú'uyäp." ¹³Coo mijts ja'a häyoobäjäya'ay jaduhn mbuhbédät jootcujc hoy miädyii cajptä, myajcähxø'øgaamby hajxy jaduhn coo ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy mgudiuunä ja'a Jesucristocøxpä. Jaduhnä häyoobäjäya'ay ja'a Dios hajxy møj jaanch ñäma'awa'añ, je'eguiøxpä coo mijts ja'a Dios ja'a miädia'agy mgudiuunä, møød coo hojioot hajxy mjaanch tehm miøødä ja'a häyoobäjäya'aguiøxpähajxy. 14 Coo mijts ja'a Dios ja'a hoyhajt ja'a weenhajt møj may tøø xmio'oy, paady mijts ja'a häyoobäjäya'ay xchoga'añ xpia'häyowa'añ, møødä Dios hajxy pia'ya'axa'añ ja'a mijtscøxpä. 15 Tsøcxä ja'a Dios hajxy nägøxiä nämáayyäm: "Dioscujú'uyäp", je'eguiøxpä coo ja'a yHuung yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin, coo hajxy hoy xñähho'túutäm. Møjmayhajt ja'a Dios jaduhn tiuun hoy-yagjuøøñä.

Høøch mijts cham nmägapxaamby nhane'emaamby, høøch Pablohajpä. Mänaa ja'a Jesucristo yaa wiäditiän hädaa yaabä naaxwiin, jaanch tehm miøødä hojioot hänajty. Mee'xxieemy hänajty jiaanch tehm wiädity. Jadúhnhøch je'e nja pahixaañ cooch mijts jaduhn nmägapxa'añ nhane'ema'añ. Ja'a nmädsiphøchhajxy, jadúhnhøch hajxy xñänømy cooc tyijy mijts hänajty tsähgø'ø tsähgø'ø nmägapxy nhane'emy mänáajøch jim nhitiän maa mijtsän, pero cooc tyijy høøch nga'a tsähgøøñä coo mijts nmägapxy nhane'emy

439 2 Corintios 10

nocyhaam. Cab jaduhn tiøyyä, nä'ä høhndaacp hajxy jaduhn. ²Mägu'ughajpädøjc, huuc tunä mayhajt hajxy, høxhix ja'a haxøøgpä ja'a ca'a hoybä hajxy. Coo hajxy jaduhn mhøxhíxät, cab mijts jim waamb nnämá'awät cooch jim nnécxät maa mijtsän. Pero pøn jaduhn mänaamb cooc tyijy højts hoy nga'a wädity nebiä hädaa jäya'ayhajxy hoy quia'a wäditiän hädaa yaabä naaxwiin, je'ech mäbøcy hajxy nhójäp hajäya'ayhaam. Nyajcähxø'øgäbøch jaduhn cooch hänajty tøyhajt nga'a tsähgø'øy. 3-4 Hoy højts yaa nja tsäna'ay hädaa yaabä naaxwiin, cab højts ja'a nhamdsoo wiinmahñdy nyajtuñ nebiä yaabä jäya'ayhajxy yajtuñän. Ja'a Dios højts xpiuhbejp ja'a miäjaahaam, cab højts ja'a Dios ja'a miädsip jaduhn nyajmäjädaacä. ⁵Jii jäya'ayhajxy näje'e wiädity, yajcumayaamb hajxy, høhndaacp hajxy. Cabä jioothajxy yajmädsocy coo wiinghäna'c ja'a Dios hajxy pia'häyówät. Nyajcähxø'py højts jaduhn coo yø'ø häna'c-hajxy jaduhn yhøhnda'agy. Y coo højts hänajty tøø nga'a yajmäjäda'agy, mänit højts nyajmäbøga'añ ja'a Jesucristocøxpä, coo ja'a miädia'agy hajxy ween quiudiuunä. 6Y coo mijts hänajty hoy tøø mgudiuñ, cab højts mijts hänajty waamb nnäma'awaannä. Pero pønjaty jaduhn ca'a nä'ägädä cudiunaamb, je'eds højts hahoy nhøxquexaamby maa ja'a tsajtøjcän.

⁷Pønjaty jaduhn najuøøby coo hajxy tøø wyiinguexyii ja'a Jesucristäm, ween hajxy ñajuøøbiä cooch ja'a Jesucristo

tøø xwyiinguejxpä. Tøyhajt jaduhn. Hoy piønä jaduhn ñajuø'øy. ⁸Ja'a Jesucristo højts ja'a cuhdujt jaduhn tøø xmio'oy coo højts mijts nmägapx nhané'emät. Chojpiä jioot jaduhn coo mijts ja'a miädia'agy mjaac mäbøjcät. Cabä jioot chocy coo hajxy mdu'udägóyyät. Tøyhajt jaduhn coocha Jesucristo ja'a cuhdujt jaduhmbä tøø xmio'oy. Cooch jaduhn nniñänømyii, cábøch ndsähdiuna'añ, hóyhøch häna'c jaduhn xjia nänømy cóogøch tyijy nyajcumaya'añ hanaxiä. 9Cábøch mijts nhadsähgø'øwa'añ, hoy mijts nocy naxy nja vajnäguexy. ¹⁰ Ja'a nmädsiphøchhajxy, jaduhn hajxy miäna'añ cooc tyijy mijts møc nhane'emy nocyhaam. Pero jaduhn hajxy miänaambä cooc tyijy hänajty møc nga'a hane'emy mänáagøch jim nhitiän maa mijtsän, cooc tyijy hänajty weenjaty ndsähgø'øy. 11 Pero pønjaty jaduhn mänaamb, cabä tøyhajt hajxy miøødä. Jaduhndsä tøyhajtpä, neby højts mijts møc nhane'emiän nocyhaam, jaanä jaduhn mijts møc nhane'emaambä coo højts jim nnøcxtägátsät maa mijtsän.

12 Jii hana'c-hajxy naje'e, jaanch tehm yajcumayaamb hajxy cooc tyijy hajxy jiaanch tehm jiaty jiaanch tehm ñajuø'øy. Hamiñ haxøpy hajxy jaduhn ñiguiumayii. Y caba wiinghana'c hajxy quiumay. Pero caba tøyhajt hajxy miøøda. Højts, cab højts jaduhn nhana'c-haty. Cab højts jaduhn niguiumayii. 13 Caj pues, cab højts nyajcumaya'añ. Jaduhn højts nduna'añ neby højts ja'a Dios tøø xyajnähdijjian coo højts ndúnät.

Jaduhn højts tøø xyajnähdijy coo højts jim ndúnät høxtä jimbaady maa mijtsän. 14 Coo højts jim nduñ maa mijtsän, ngudiuumby højts jaduhn neby højts ja'a Dios tøø xñäma'ayän. Hix, højts ja'a Diosmädia'agy jim nyajwa'xtsohn maa mijtsän, ja'a Jesucristocøxpä. ¹⁵Majaty wiinghäna'c jaduhn tøø tiuundsooñän, cab højts jaduhn nmäna'añ coo højts jim tøø nduñ. Cab højts jaduhn nguhdujthaty. Pero chojpy højts ja'a njoot coo mijts ja'a Diosmädia'agy maas hoy mmäbøgät, jaduhn højts maas hoy njaac tehm tiúnät maa mijtsän. 16 Y jaduhn højts ja'a Diosmädia'agy hoy nyajwá'xät jäguembaady maa pøn ja'a Diosmädia'agy quia'a mädoyñän. Hix, cab højts nduna'añ maa wiinghäna'c jaduhn tøø tiuundsooñän. Hix, cab højts jaduhn nyajcumaya'añ.

17 Jaduhn jim myin cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Cab jaduhn yhahixø'øy coo hamdsoo mniguiumayøøjät. Pero jaduhn yhahixø'øy coo ja'a Dios hajxy møj jaanch mnänømät." 18 Je'eduhn tsoobaatp coo ja'a Dios jaduhn xquiumáyät. Cab jaduhn choobaady coo hamdsoo mniguiumayøøjät.

Huuc tuṇā mayhajt hajxy, huuc mee'x hajxy weeñtiä. Cháṃhøch weeñtiä nhuuc mädia'aga'añ nebiä jäya'ayhajxy yajcumayaaṃbän. Cooch jaduhn weeñtiä nniguiumayii, jaduhn yajmädoy nebiä cuhhiiṃbähajxy miädia'aguiän. ²Nej mijts ja'a Dios xchoquiän, jadúhnhøch mijts ndsojpä, je'eguiøxpä cooch mijts ja'a Diosmädia'agy tøø nyajmäbøcy

ja'a Jesucristocøxpä. Chójpiøchä njoot jaduhn coo ja'a mjoot hajxy mbädá'agät hamuumdu'joot maa ja'a Jesucristocøxpän. Cabä mjoot hajxy wiingtuum mbädá'agät. ³Mnigwieendähadøøjäp hajxy, jaduhn hajxy pøn xquia'a jøjcapxø'øwät, coo hajxy xyagjahdiägóyyät ja'a Jesucristo. Jii häna'c-hajxy näje'e wiädity mäwiinhøhmbä. Cab mijts xyajmädsocy coo ja'a Jesucristo hajxy hamuumdu'joot mbanécxnät. Paquiä hajxy jaduhn xwyiinhǿønät. Haa ca'a, jaduhnä Eva jecy yhuuc wiinhøhnäbä ja'a møjcu'ugóngäm mänaa ja'a møjcu'ugong ñibiäda'agyiijän nebiä tsahñdiän. Siémprämä møjcu'ugong quiuwiinmahñdiä. Paquiä ja'a Eva yajwiinhøhñ. ⁴Paquiä mijts ja'a miädia'agyhajxy jaduhn mmäbøjcø'cä pønjaty mijts jaduhn wiing xyajnähixøøby ja'a Jesucristocøxpä. Cab hajxy jaduhn yajnähixø'øy neby højts ja'a Diosmädia agy nyajnähixø øyän ja'a Jesucristocøxpä. Cab hajxy jaduhn yajnähixø'øy ja'a Dioshespíritucøxpä neby højts nyajnähixø'øyän. Paquiä mijts ja'a miädia'agyhajxy jaduhn mbadu'ubøjcä. ⁵Yø'ø häna'c-hajxy jaduhn wiing yajnähixøøbiä ja'a Jesucristocøxpä, jaduhn hajxy ñiñänømyii nebiä Dioswiinguexypän, neby jaanch tehm jiajpän. Cab jaduhn yhoyyä coo hajxy mmäná'anät cooc tyijy hajxy miaas jaty queech høøch njaty. ⁶Wehndäda'a jaduhn tiøyyä cooch hoy yajxón nga'a xi'igy nga'a mädia'agy; cab jaduhn

441 2 Corintios 11

ñejpiä. Pero tøyhajt jaduhn cooch madiu'u njaty nnajuø'øy ja'a Diosmädia'agyquiøxpä. Homiänaajä højts mijts ja'a tøyhajt nmo'oy hoy ñä'ä tiiguiøxpä.

⁷Mänáajøch mijts ja'a Diosmädia'agy nyajwiingapxø'øyän, cábøch mijts jaduhn mänaa nnämaayy cooch mijts xmiäjúyät. Niguiudúunäbøch hänajty hamdsoo, je'eguiøxpä coochä njoot hänajty chocy coo mijts ja'a Diosmädia'agy maas hoy mmäbégät. Y cooch hänajty hamdsoo nniguiudúunäxä, páadyhøchä jäya'ayhajxy näje'e xñänømy cóogøch tyijy hänajty hoy nga'a cudiuñ. Pero cab jaduhn tiøyyä. ⁸Wiingjäya'ayhøchhajxy hänajty xpiuhbejp, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty mäbøjpä wiingtuumjaty. Páadyhøch hajxy hänajty xpiuhbety cooch mijts ja'a Diosmädia'agy hänajty nyajwiingapx nyajwiinmädiaagø'øy. ⁹Mänáajøch jim nhitiän maa mijtsän, cábøch hänajty pøn nnäma'ay cooch hajxy xpiuhbédät xädø'øñhaam, hóyhøch hänajty tii nja yajmaajiaty tähoocjaty. Hix, xpiuhbéjpøchä jäya'ayhajxy hänajty, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty mäbøjpä, ja'a hajxy hänajty jim tsohmbä Macedonia-naaxooty. Xmióobiøch hajxy hänajty tijátyhoch hänajty nyajmaajiajpy. Y cáboch mijts mänaa nnäma'awa'añ cooch mijts xpiuhbédät xädø'øñhaam. 10 Tømiädiáacpøch jaduhn nebiä Jesucristo tiømiädia aguiän. Cábøchä xädø on pøn nmäyujwa'añ jim maa mijts mdsäna'ayän Acaya-naaxooty. ¹¹Coo pøn jaduhn miäná'anät

cóogøch tyijy mijts nga'a tsocy, høhndaacp hajxy jaduhn. Ja'a Dios jaduhn najuøøby cooch mijts njaanch tehm chocy njaanch tehm pia'häyoy.

¹²⁻¹³ Jii häna'c-hajxy näje'e wiädity mäwiinhøhmbä. Ja'a Jesucrístäc tyijy hajxy tøø wyiinguexyii coo ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwá'xät maa ja'a mäbøjpädøjc-hajxiän, neby højts ja'a Jesucristo tøø xwyiinguexiän coo højts ja'a Diosmädia agy nyajwá vät. Pero høhndaacp hajxy; cab hajxy tøyhajt tøø wyiinguexyii ja'a Jesucrístäm. Paady hajxy jaduhn yhøhnda'agy coo hajxy yajcumaya'añ. 14-15 Yø'ø häna'c-hajxy, ja'a møjcu'ugong hajxy wyiindsønhajpy. Jaaya'ay hajxy jaduhn piahijxyp. Nnajuøøyyäm hajxy coo ja'a møjcu'ugong ñibiäda'agyii nebiä jaanch tehm yhoyban, nebiä Diosmoonsän. Hoorä, cab jaduhn yhoy-yagjuøøñä coo ja'a møjcu'ugongä mioonsähajxy piajatcø'øy, coo hajxy yhøhnda'agy cooc tyijy hajxy tøø wyiinguexyii ja'a Jesucrístäm. Y coo hajxy jaduhn haxøøg jiäya'ayhaty, je'e hajxy jaduhn quiumädowaamby.

16 Hoorä, chámhøch mijts nmägápxcombä. Cab hajxy jaduhn mmäná'anät cóogøch tyijy tøø nguhhiñ, hóyhøch weeñtiä nja niguiumayii. Pero, pø mjaanch mänaamb hajxy jaduhn cóogøch tyijy tøø nguhhiñ, huuc tunä mayhajt hajxy, høøchä nmädia'agy hajxy weeñtiä huuc hamädoowhíjtäc. Nhuuc nimiädia'agyíijøch weeñtiä. Nhuuc niguiumayíijøch weeñtiä. 17 Cábøch

2 Corintios 11 442

nmäna'añ coocha Dios ja'a cuhdujt tøø xmio'oy cooch jaduhn nniguiumayøøjät. Jadúhnhøch nniguiumayii nebiä cuhhiimbän. ¹⁸Hix, ja'a jäya'ayhajxy nämaybä, miäniguiumáayyäp hajxy tijaty hajxy yaa miøød hädaa yaabä naaxwiin, møød tijaty hajxy jaduhn tøø tiuñ. Jaduhnëh høøchpä, wéeñtiøch cham nmäniguiumayáanäbä tijátyhøch tøø nduumbä. 19 Jaduhn mijts mjaanch tehm ñibiäda'agyii nebiä jaanch tehm jiajpän nebiä jaanch tehm ñajuøøbiän. Paady mijts ja'a cuhhiimbähäna'cä miädia'agyhajxy mhamädoowhidaanä. Pero cab hajxy tøyhajt mjaanch jaty mjaanch najuø'øy. 20 Hix, mmee'xtujpy hajxy hoy ñä'ä tijatiä, hoy mijts vø'ø häna'c-hajxy hoy ñebiatiä xjia häyoowhixy, yø'ø häna'c-hajxy høhndaacpä, yø'ø miädia'agy hajxy mjaanch tehm yhamädoowhidáanäbä. Xyhanehmb mijts jaduhn nebiä moonsän. Y xñägáayyäp xñähúucäp mijts ja'a mxädø'øñ. Xwyiinhøhmb mijts yø'ø häna'c. Xpiejxp mijts yø'ø häna'c. Høxtä xquiojxp mijts yø'ø häna'c, y cab hajxy waamb mmäna'añ. Cab mijts vø'ø häna'c xyhixy nebiä jäya'ayän. ²¹Pero højts, cab mijts jaduhn mänaa nhäyoowhixy neby mijts yø'ø häna'c xyhäyoowhixiän, yø'ø häna'c-hajxy høhndaacpä. Cab højts jaduhn njootmøjjä. Chámhøch weeñtiä nhuuc

Chámhøch weentiä nhuuc mädia'agáangumbä nebiä cuhhiimbän. Tijaty yø'ø häna'c-hajxy miäniguiumáayyäp, nmøødhøchä cuhdujt høøchpä cooch jaduhn nmäniguiumáayyäbät.

²²Niguiumáayyäp hajxy je'eguiøxpä coo hajxy yhebreojäya'ayä, coo ja'a Abraham hajxy jecy yhaphajty tieedyhajty møødä Israel. Pues jaanä jaduhnch høøchpä, jaduhnch nniñänǿømäbä coochä Abraham tøø nhaphajpä tøø ndeedyhajpä. ²³ Jaduhn hajxy ñiguiumáayyäbä je'eguiøxpä cooc tyijy hajxy mioonsähadyii ja'a Jesucrístøm. Pues xmioonsähájpøchä Jesucristo høøchpä. Y maas hóyhøch nduñ que yø'ø häna'c-hajxy tiuñ. Cooch jaduhn weeñtiä nniguiumayii, jaduhn yajmädoy nebiä cuhhiimbähajxy miädia'aguiän. Maas méc-hech tee nduñ que yø'ø häna'c-hajxy tøø tiuñ. Mayhóoc-høch tøø nyajtsumy tøø nyajmach. Ni pøn jaduhn quia'a yajtsumy quia'a yajmachñä nébiøch tøø nyajtsumiän. Mayhóoc-høchä häna'c tøø xjiaanch tehm wiobho'ogy. Mayhóoc-høchä häna'c ja'a weenjaty tøø xquia'a yagho'ogy. 24 Mägooxc-hóoc-høchä judíoshajxy tøø xjiu'xy hii'xmajmocxmädaaxcø'ø. ²⁵Tägøøghóoc-høchä häna'c tøø xwiopy paxyhaam. Tähóoc-høchä häna'c xjia ca'ch; xguiuhga'adsáambøch hajxy hänajty. Tägøøghóoc-høchä barco tøø xmiäma'adø'øy mejjiooty. Xjia møødnøøguguíinhøch jaduhn. Mänáajøčhä barco tähooc xmiäguiiñän, tu'xøøch jiiby nhijty mejywyiing møød tu'tsuhm. ²⁶ Mayhóoc-høchä yoñdiu'u tøø ndu'uyo'oy. Mayhóoc-høch ja weenjaty tøø nga'a nøøho'ogø'øy møjnøøgujc. Tøøčhä mee'tspädøjc mayhooc nyohbiaady. Tøøchä

nhamdsoo mägunaax mayhooc xjia yagho'oga'añ. Tøøchä wiinghäna'c xjia yagho'ogaambä; ca'a yhøøchä nmägunaaxhajxy je'e. Tøøch nwädity mäjahñdiuum jim cajptooty, møød jim pactuum, møød jim mejjiooty. Tøøchä häna'c mayhooc xchaachtiuñ, ja'a hajxy jaduhn mänaambä cooc tyijy hajxy miäbøcy. ²⁷ Tøøchä tuung mayhooc xyaghanuu'xø'øy; høxtä xyajtsaachpøjc-høch jaduhn. Mayhóoc-høch tøø ndsunaxy jamia'ay jayhity. Tøøchä yuu mayhooc nmänaxy nyajnaxy møødä tødsø'ø. Tøøch mayhooc nhity jaguiay jayhu'ugy. Tøøchä tøøchpä mayhooc nmänaxy nyajnaxy. Nja yajmaajiájpiøchä wit tucxy hänajty.

²⁸Tøøch madiu'u ndsaachpøcy, pero cábøch jaduhnajtä ngøxy mädia'aga'añ. Je'ec'h nmädia'agaamby coochä mäbøjpädøjc jabom-jabom nnädajy nnämay wiinduhmchajtøjc, pø hoy pø ween hajxy yhity. Hix, høøchä ngø'øjooty hajxy jaduhn yhity. 29 Pønä Diosmädia agy hoy ca'a cudiunaamb, hoy hajxy jia mäbøcy, nnäjootmayhájpiøch hajxy jaduhn. Pøn jaduhn cädiehby je'eguiøxpä coo tøø wyiinhøøñii, nmäjootma'adhájpiøchä häna'c ja'a tøø miäwiinhøøñäbä. 30 Høøch, cábøch nyajcumaya'añ. Pero cooch häxøpy nyajcumaya'añ, je'ec'h häxøpy nyajniguiumayáanap coocha hayohn mayhooc tøø nmänaxy tøø nyajnaxy. 31 Ja'a Dióshøch jaduhn xñajuøøby cooch nga'a høhnda'agy. Ja'a Jesucristo ja'a Tieedy je'e. Tsøgä Dios hajxy cøjxta'axiøø wiingudsähgøøyyäm.

Ja'a Jesucristo hajxy nWiindsønhájtäm. ³²Mänaa ja'a Aretas hänajty tiunän gobiernä, mänítøchä mioonsä xjia yajmadsaan jim maa ja'a cajpt jaduhn xiøhatiän Damasco. Juhmuu'tswäditiä cajpt hänajty jaduhn. Jia pädaac ja'a hadänaabiä hajxy majatiä tägø'øwøødiaact nébiøch jaduhn nga'a pädsømät. ³³Pero päyø'c-høch. Ja'a nmägu'ughajpøchhajxy hoy xquiuhdøøñaxy cachjooty maa ja'a muuch hänajty jiutän.

L cooch nyajcumáyät. Pero nébiøch cham nmädia 'aga'añän, jaduhn yajmädowa'añ nébiøch nyajcumaya'añän. Je'ech cham nmädia 'agaamby nebiátyhøchä Jesucristo hijxtahnd tøø xyajwiinhixiän. ²⁻³Nmøødhíjpiøchä Jesucristo tu'ugmädia'agy. Tøø yhijnä majmactsjumøjt coochä Dios jim tøø xyaghoy tsajpootyp maa ja'a wyiinduumän. Cábøch nnajuø'øy pø ni'xhaam pø copc-háamhøch jim nhooyy, o pø juøhñdyhaam. Ja'a Dios jaduhn nidiuhm najuøøby. 4 Madiú'ujøchä hoy-yagjuøøñäjatypä jim nmädooyy tsajpootyp. Cábøčhä cuhdujt nmøødä cooch nmädiaactägátsät. ⁵Coo wiinghäna'c häxøpy jim tøø yhoy tsajpootyp, mänítøch häxøpy nmøjpäda'aga'añ. Pero høøch, cábøch hamdsoo nniguiumaya'añii. Jagóoyyøch nmädia'aga'añ nebiátyhøčhä häyohn tøø nmänaxy tøø nyajnaxy. 6Nmøødhøchä cuhdujt jaduhn cooch nmädiá'agät nebiátyhøčhä Dios tøø nmøødtuñ. Hix, tøyhájthøčhä Dios jaduhn tøø nmøødtuñ. Cábøch nmädia 'aga 'añ

2 Corintios 12 444

cooch jim nhooyy tsajpootyp, je'eguiøxpä coochä njoot quia'a tsocy cooch pøn xmiøjpädá'agät. Coochä jäya'ayhajxy xyhíxät cooch hoy njäya'ayhaty, cooch hajxy xmiädówät cooch hoy ngapxy nmädia'agy, mänítøch hajxy xquiumáyät.

⁷Jaanöh tehm yhoy-yagjuøøñäjátyhøch jim nwiinhijxy tsajpootyp. Pero cabă Dios ja'a jioot chocy cooch nniguiumayøøjät. Paadiä Dios miänaañ coocha møjcu'ugong ja'a tsaachpä xyajpáadät, jadúhnhøch hamdsoo nga'a niguiumayøøjät. ⁸Tägøghóoc-høchä Jesucristo nja mänuu'xtaacy cooch cu xyajnähwaach. 9Mänítøch xyhadsooyy: "Njaanch tehm chojpy njaanch tehm pia'häyóobiøch miich. Páadyhøch miichä mdsaachpä nga'a yajnähwa'adsa'añ, nyajcähxø'øgáambiøch jaduhn coo miich mduñ ja'a høøchä nmäjaagøxpä", nómhøchä Jesucristo xñämaayy. Xoondáacpøch jaduhn coocha ndsaachpa xquia'a yajnähwa'adsaannä, je'eguiøxpä cooch tøø xñäma'ay cóogøch xyajtuna'añ ja'a miäjaagøxpä. ¹⁰Xoondáacpøch jaduhn coochä Jesucristo xyajtuñ, hóyhøchä tsaachpä nja paady madiu'u. Náxyhøchä häna'c xyhäyoowhixy. Náxyhøch cøxiä wiinä nyajmaajiaty. Náxyhøchä häna'c xchaachtiuñ ja'a Diosmädia agyquiøxpä. Náxyhøchä häyohn nmänaxy nyajnaxy. Pero cáboch nnä'ägä mojpäda'agy cooch jaduhn njaty nhabety. Hix, cooch jaduhn njaty nhabety, cähxø'p

jaduhn cooch tii nga'a tuñ ja'a nhamdsoo mäjaaháamhøch; ja'a Jesucristo miäjaaháamhøch jaduhn nduñ.

¹¹Hoorä, hóyhøch tii nga'a ja jada'añ hamdsoo, nmaas jájpiøch høøch quejee yø'ø häna'c-hajxy, yø'ø hajxy jaduhn niñänǿømäbä cooc tyijy hajxy Dyioswiinguexiä. Cábäc tyijy pøn jaduhn jiaty nébiäc hajxy jiatiän. Y cooch yø'ø häna'c-hajxy jaduhn tøø xñähwaambety, tiich mijts jaduhn coo tøø xquia'a nähgapxtu'udy. Cooch mijts tøø xquia'a nähgapxtu'udy, páadyhøch cham hamdsoo nniñähgapxtu'udyii. Jaduhn weenjaty yajmädoy nebiä yajcumayaambän. 12 Mänáajøch jim nhitiän maa mijtsän, mäníthøchä hijxtahnd madiu'u nyajcähxø'cy hoy-yagjuøøñäjatypä. Ja'a Diosmäjaaháamhøch jaduhn nyajcähxø'cy. Nyajcähxø'c-høch jaduhn coocha Dios jaduhn tøyhajt tøø xwyiinguexy. Mee'xtújpøch hänajty. ¹³ Jaanch tehm yhóyhøch nduñ hoy miädyii tsajtøgootiä. Jaanä jadúhnhøch jim hoy nduumbä maa mijtsä mdsajtøjcän. Pero je'e mijts mga'a hojiäwøøby cooch mijtsä xädø'øñ tøø nga'a mäyujwa'añ nébiøch wiingtuumjaty nyujwa'añän. Jaanëh tehm wyiingä wiinmahñdy hajxy mmøødä. Pø tøøch mijts nyagjootma'ady, høøch hajxy huuc mée'xäc.

¹⁴Metsc-hóoc-høch jim tøø nhooñä maa mijtsän. Miädägøøghóocpøch cham nnøcxáangumbä. Cábøch mijts tii nmäyujwa'ana'añ. Cábøchä njoot chocy coo hajxy tii xmió'owät. Jaduhn mijts ndsocy nebiä hamdsoo huungpän, paady mijts jaduhn nbuhbeda'añ. Pero cábøch nmäna'añ cooch mijts xpiuhbejtägátsät xädø'øñhaam.

15 Tøøchä njoot hamuumdu'joot nbäda'agy maa mijtsän coo mijts nbuhbédät hoy ñejpiä, hóyhøch cøxypänejpiä cu nja jat cu nja habet maa mijtscøxpän. Njaanch tehm chojpy mijts jaduhn; pätiidä mijts jaduhn coo xquia'a tsojtägach.

¹⁶Mänáajøch jim nhoyyän maa mijtsän, cab mijtsä xädø'øñ nmäyujwaañ. Mnajuøøby hajxy jaduhn, tuhmds. Pero näje'e mijts jaduhn mmäna'añ cóogøch tyijy miits tøø nwiinhøøñ ¹⁷mänáajøchä nmägu'ughajpähajxy jim nguexiän maa mijtsän xädø'øñyajmujpä. Jadúhnägäts tyijy mijts tøø nmämeech. Pero cab jaduhn tiøyyä. ¹⁸Mänáajøčhä hermano Titohajxy jim nguexiän maa mijtsän møødä mägu'ughajpä tu'ugpä, ni je'e mijts xquia'a mämee'tspä. Hix, jaduhnä hermano Tito howyiinmahñdy hajxy mióødäbä nébiøch nmøødän. nébiøch nmøødän.

19 Jaduhn mijtsäda'a mmäna'añhaty cooc tyijy højts nja wi'i ñiñähgapxtu'uda'añii maa mijtscøxpän. Pero cab jaduhn tiøyyä. Ja'a Dios højts xyhijxp coo højts ja'a Jesucristo tu'ugmädia'agy nmøødhity. Mägu'ughajpädøjc, paady højts mijts ja'a Diosmädia'agy jaduhn nyajwiingapxø'øy, chojpy højtsä njoot jaduhn coo mijts hamuumdu'joot mjaac mäbøgät.
20 Cooch jim nnøcxtägátsät maa mijtsän, mänítøch jootcujc

nhídät pø hoy hajxy hänajty mwädity. Jaduhn hajxy jootcujc mhíjpät ja'a høøchcøxpä. Pero pø cab hajxy hänajty hoy mwädity, jootmayhádäbøch jaduhn. Jaanä jaduhn mijts mjootmayhájpät. Je'ech jaduhn cham nnädaj nnämaaby. Je'ech jaduhn nnänøømby ja'a ca'a howiädit, pø mnimiädsibøøyyäp hajxy hänajty, pø cab hajxy hänajty myajniyajmädsogyii, pø mnimiäjootmá'täp hajxy hänajty, pø mnimiädsiphájtäp hajxy hänajty, pø mniwyiingapxpéjtäp hajxy hänajty, pø mniñänøømäp hajxy hänajty cøxypä waamb, pø mniguiumáayyäp hajxy hänajty, pø mdsipyagjájtäp hajxy hänajty. ²¹Pø jaduhn hajxy hänajty mjaanch jootcø'øy cooch jim nnøcxtägátsät maa mijtsän, wéhndøchä Dios weenjaty xyajtsähdiúnät maa mijtscøxpän. Je'ech cham nnädaj nnämaaby. Nnäjootmayhádäbøch hajxy je'e, pønjatiä yhaxøøgcuhdujt hajxy hänajty tøø quia'a najtshixø'øy. Je'ech jaduhn nnänøømby coo wiingto'oxiøjc hajxy piawädity tehngajnä.

Miädägøøghóocpøch jim nnøcxa'añ maa mijtsän. Jaduhnä cuhdujt myiñ, coo hajxy hänajty pøn mnäxø'øwø'øwa'añ, tsipcøxpä testigo hajxy myajcähxø'øgät mejtstägøøg. ²Mänáajøch jim nhuug hoobiän maa mijtsän ja'a miämetsc-hoocpä, mänítøch hajxy nyajcuhojøøyy coo hajxy haxøøg quia'a jootcøñät, pønjaty hänajty haxøøgwädijp. Y chámhøch mijts jadähooc nnäma'awáangumbä

2 Corintios 13 446

nägøxiä coo hajxy mga'a haxøøgwädítät. Y pø je'enä hajxy hänajty mhaxøgwädity cooch jim nnøcxtägátsät maa mijtsän, tsipcóxpoch mijts nocxy nyajcumädowa'añ. ³ Jadúhnhøch nyajcähxø'øga'añ coochä Jesucristo miädia'agy tøyhajt nyajnajxä. Haa ca'a, jadúhnhøch mijts tøø xyhuuc nämaabiä cooch jaduhn nyajcähxó'øgät. Hix, møcmäjaahaamä Jesucristo hajxy xyajcumädówät coo hajxy hoy mga'a wädítät. ⁴Coo ja'a Jesucristo miøjpahbejtä cruzcøxp, cabä miøcmäjaa hänajty yajcähxø'øgy. Pero coo jiujypiøjtägajch, coo jim nøcxtägajch maa ja'a Tieediän, jímäts jaduhn yhijnä ja'a Tieediä miøcmäjaahaam. Nebiä Jesucristo ja'a miøcmäjaa hijty quia'a yajcähxø'øguiän, jaduhn højts mäjaa nga'a møødäbä hamdsoo. Pero coo højtsä Jesucristo nmøødhity tu'ugmädia'agy, paady højts mijts hoy nhane'ema'añ ja'a Dios ja'a miøcmäjaahaam.

⁵Huuc niñajuø'øwøø hajxy hamdsoo. Coo ja'a Jesucristo ja'a miädia'agy hajxy hoy mbanécxät, jaduhn hajxy myajnajuó'øwät coo ja'a Jesucristo hajxy tøyhajt mjaanch møødhity tu'ugmädia'agy. Pero coo hajxy hoy mga'a panécxät, cabä Jesucristo hajxy tøyhajt mmøødhídät tu'ugmädia'agy. ⁶Chojpy højtsä njoot coo hajxy mnajuø'øwät coo højtsä Jesucristo tøyhajt nmøødhity tu'ugmädia'agy. Cab højts jaduhn nhøhnda'agy. ⁷Nmänuu'xtaacypy højtsä Dios coo hajxy hoy mwädítät, coo hajxy haxøøg mga'a jäya'ayhádät.

Pø mwädijp hajxy hänajty hoy coo højts jim nnøcxtägátsät maa mijtsän, cab højts hänajty nyajcähxø'øga'añ coo højtsä Jesucristo ja'a cuhdujt tøø xmio'oy coo højts mijts nyajcumädówät. Y coo højts jaduhn nga'a yajcähxø'øgät coo højtsä Jesucristo ja'a cuhdujt jaduhn tøø xmio'oy, cab jaduhn ñejpiä. Je'e højtsä njoot chojpy coo hajxy hoy mwädítät. 8Pø mjaanch wädijp hajxy hänajty hoy coo højts jim nnécxät, cab højts mijts hänajty waamb nnäma'awa'añ. Chojpy højtsä njoot coo hajxy tøyhajt hoy mwädítät. Pero pø cab hajxy hänajty tøyhajt hoy mwädity, mänit højts mijts mäbøcy nhoja'añ. 9Coo hajxy hoy mwädítät, xoondá'agäp højts jaduhn. Cab højts jaduhn nyajcähxø'øgät coo højtsä Jesucristo ja'a cuhdujt hänajty tøø xmio'oy coo højts mijts jaduhn nyajcumädówät. Nmänuu'xtaacypy højtsä Dios jaduhn coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mgøxy najtshixé'øwät, coo ja'a hoguiuhdujt hajxy hamuumdu'joot mjaac panécxät tehngajnä. ¹⁰Páadyhech mijts cham weenjaty nhojy nocyhaam, jadúhnhøchä njoot chocy coo hajxy hoy mwädítät. Ja'a Jesucrístøčhä cuhdujt jaduhn tøø xmio'oy maa mijtscøxpän, weenä miädia'agy hajxy maas hoy mjaac mäbøjcä. Cabä Jesucristo jioot chocy coo hajxy mdu'udägóyyät. Y pø mjaanch wädijp hajxy hänajty hoy cooch jim nnøcxtägátsät maa mijtsän, cábøch mijts hänajty waamb nnäma'awa'añ. Pø caj, mänit højts mijts mäbøcy nyajcumädówät.

447 2 Corintios 13

11 Hoorä, mägu'ughajpädøjc, chámhøch jaduhn nyajmayaannä maa hajxy cham nmägapxy nhane'emiän. Huuc cudiún hajxy jaduhn nébiøch cham nnäma'ayän. Yaghoyø'øw ja'a mdu'u hajxy. Ca'a haxøøgtu'u hajxy mbanøcxnä. Tsøc hajxy jaduhn nimiøødhíjtäm tu'ugmädia'agy. Cab hajxy tii myajtsip myajma'adøøñät. Jaduhnä Dios hajxy xmiøødhíjnät. Xchójcäm ja'a Dios hajxy. Chojpiä jioot jaduhn coo hajxy jootcujc

nhíjtämät. ¹²Mniyajpoo'xǿøjäp hajxy hamuumdu'joot, ween jaduhn quiähxø'øgy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbøcy. ¹³Xyajpoo'xp mijtsä hermanodøjc-hajxy yaabä, ja'a Diosmädia'agy hajxy yaa mäbøjpä.

¹⁴Weenä Jesucristo hajxy nägøxiä xmio'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt. Je'e hajxy nWiindsønhájtäm. Weenä Dios hajxy xchójcäm homiänaajä. Weenä Dioshespíritu hajxy xmiøødhíjtäm nägøxiä. Amén.

Gálatas

1-2 Høøch Pablo, hädaa nócyhøch nhädiuumby møødä hermanohajxy yaabä nägøxiä. Mijts hädaa nocy nyajnäguejxyp, mijts hermanodøjc jim tsänaabiä Galacia. Cab hajxy mmäná'anät cooch jäya'ay tøø xwyiinguexy. Jesucrístøch xwyiinguejx møødä Dios ja'a nDeedyhájtäm. Jaayá'ayädsä Jesucristo yagjujypiøjc. ³Weenä Dios ja'a nDeedyhájtäm hajxy xmio'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt møødä Jesucristo ja'a nWiindsønhájtäm. ⁴Jaaya'ay hajxy xñähho'túutäm ja'a nbojpä ngädieeyhájtäm nebiä Dios ja'a nDeedyhájtäm tøø miäna'añän. Paadiä Jesucristo hajxy xñähho'túutäm nebiä haxøøgpä hajxy yaa xñähwáatsämät hädaa yaabä naaxwiin. 5Tsøgä Dios hajxy møj jaanch pädáacäm cøjxta'axiøø. Amén.

⁶Hermanodøjc, Dios hajxy xmiøjyáaxäm je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy xchójcäm. Pero tøøch nmädoyhaty coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mga'a panøcxnä je'eguiøxpä coo ja'a wiingmädia'agy hajxy tøø mbadu'ubøjnä. Nyagjuøøbiøch jaduhn coo ja'a Dios hajxy

paquiä tøø mnajtshixøøñä. ⁷Pero cabä wiingmädia'agy jii neby hajxy mnähwá'adsät. Jaduhnä häna'c-hajxy näje'e wiädity yajnähixøøbiä. Xjia jøjcapxø'øwaamb mijts jaduhn. Ja'a høhnda'agymiädia'agy mijts hajxy xyajnähixøøby ja'a Jesucristocøxpä. 8-9 Tøøch mijts jaduhn nhuuc nämaabiä, y chaach jadähooc nmänáangumbä, tøøch mijts ja'a Diosmädia'agy nyajnähixø'øy neby hajxy jaduhn mnähwá'adsät. Pero coo mijts pøn wiingmädia'agy xyajnähixó'øwät, jiiby nøcxy quia'awa'añ haxøøgtuum, hoy piønä, hoy yhøøchä, hoy jim jia tsoon tsajpootyp.

¹⁰Ndsójpiøch cooöhä Dios xquiumáyät. Cábøch ndsocy cooöhä cu'ughajxy xquiumáyät. Cooöh häxøpy jaduhn ndsocy, cábøöhä Jesucristo häxøpy hoy nbanøcxnä.

11-12 Hermanodøjc, huuc wiinjuø'øw hajxy jaduhn, hädaa mädiá'agyhøch mijts nyajwiingapxøøbiä, ja'a Jesucrístøch xmiooyy; ca'a jiäya'ayä xmiooyy hädaa yaabä naaxwiimbä.

¹³Tøø hajxy mmädoyhaty nébyhøch hijty nwädity, mänáajøčhä judíos miädia'agy hajxy hänajty 449 Gálatas 1, 2

nbanécxänä. Mnajuøøby hajxy nébyhøchä jäya'ayhajxy hijty ndsaachtiuñ nägø'ø nädecypiä, ja'a Diosmädia'agy hajxy panøcxpä. Páadyhøch hijty ndsaachtiuñ nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduhn ñajtshixø'øwät. 14 Maa yø'ø judíos miädia agyhajxy myiñän, maas hóyhøch hijty nbanøcxy. Cábøch nmägunaax pøn hijty xyhabexy, ja'a høøch nmädu'ugyee'taact. Hix, maas pedyíjjoch hijty ngudiuñ ja'a nhap ndeedy quiuhdujthajxy ja'a jecypiä. ¹⁵Pero tøøchä Dios hijty xwyiimbiy, cáhnøch hänajty nmiñ nga'ayñä. Páadyhøch tøø xmiøjya'axy cooch xjiaanch tehm chocy. 16 Mänitä Dios miänaañ coocha yHuung nhixyhájtät, nébiøchä miädia agy jaduhn nyajwiingapxóøyyät ja'a hajxy ca'a judíospä, neby hajxy jaduhn ñähwá'adsät. Cooch jaduhn njajty, cábøch hoy pøn tøø nyajmøødmädia agy, ¹⁷ni ja'a hermanodøjc-hajxy jim hijpä Jerusalén, ja'a hajxy hijty tøø wyiinguexyíijäbä ja'a Dios. Pero jímhøch nnøcxtøøyy Arabianaaxooty. Mänítøch nwiimbijty, nmejtstägajch maa ja'a cajpt xiøhatiän Damasco.

¹⁸Coo tägøøgjomøjt hänajty tøø ñajxnä, mänítøch jim nnøcxy Jerusalén. Jímhøchä Pedro hoy nhixyhaty. Mänítøch nmøødhijty majmocxxøø. ¹⁹Jímhøchä Jacobo nhixyhajpä ja'a nWiindsønhájtämä piuhya'ay. Pero cábøchä hermano wiingpä nhijxy, ja'a wiinguexypä. ²⁰Tehm tiøyhajt jaduhn nébiøch cham njaayän. Cábøch nhøhnda'agy. Dióshøch jaduhn xyhijxp cooch nga'a høhnda'agy.

²¹Mänítøch hoy nwädity Sirianaaxooty møødä Cilicianaaxooty. 22 Ja'a hermanodøjc-hajxy jim hijpä Judeanaaxooty, ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy hänajty panécxäbä, cáhnéch hajxy hänajty nhixyhatyñä. ²³ Jagooyyä hajxy hänajty miädoyyä coochä Diosmädia agy hänajty nyajwa xnä. Tøø hajxy hijty miädoyhaty coocha hermanohajxy hijty ndsaachtiuñ, nebiä Diosmädia'agy hajxy ñajtshixø'øwät. Pero coocha Diosmadia agy hanajty nyajwa'xnä høøchpä, 24 paadiä Dios hajxy miooyy Dioscujú'uyäp ja'a høøchcøxpä.

Coo majmactsjomøjt hänajty tøø ñajxnä, mänítøch hoy ngoo'nä Jerusalén møødä Bernabé møødä Tito. ²Dióshøch jim xquiejx. Jímhøčhä Jacobo nmøødhamugøøyy hamee'ch møødä Pedro møødä Juan. Jim hajxy hänajty quiopc-haty maa ja'a hermanodøjc-hajxiän. Mänítøch hajxy nyajmøødmädiaacy nebiátyhøčhä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy nyajwiingapxø'øy, ja'a hajxy ca'a judíospä, neby hajxy hoy ñähwá'adsät. Páadyhøchä copc-hajpädøjc jawyiin nyajmøødmädiaacy, nébiøch hajxy jaduhn xquia'a jøjcapxø'øwät. 3-5 Xjiøjpøgøøyy højts jaduhn; cab højts waamb xñämaayy. Tøø häna'c-hajxy näje'e yajtägø'øy maa ja'a hermanodøjc-hajxiän; nøm hajxy hänajty miäna'añ cooc tyijy hajxy pianøcxpä; pero cab hajxy hänajty tøyhajt pianøcxy. Højts

Gálatas 2 450

hajxy xjia jøjcapxø'øwaan. Coo højtsä Jesucristo miädia'agy hänajty nbanøcxänä, cab højtsä judíospä cuhdujt hänajty nbanøcxnä. Pero cab højts nmøjpädaacy, neby højts mijts hoy njaac yajwiingapxø'øwät ja'a tøyhajt, nej mijts jaduhn hoy mnähwá'adsät. Jaduhn hajxy hänajty jia mänaambä coo ja'a Tito ween yajcircuncidarhaty nebiä judíoshajxy quiuhdujthatiän, hoyyä Tito hänajty quia'a ja judíospä. Cabä copc-hajpähajxy miänaam coo ja'a Tito yajcircuncidarhádät.

6-9 Cábøčhä Jacobohajxy hänajty nmøjpäda'agy, hoy hajxy hänajty tøø jia päda'agyii copc-hajpä. Hix, cabä Dios hajxy xmiøjpädáacäm, hoyyä møjtuung hajxy nja møødhájtäm. Mänítøch hajxy xyhixyhajty coocha Dios hänajty tøø xwyiinguexy, coochä miädia agy nyajwiingapxógyyät ja'a ca'a judíospähajxy, nebiä Pedro hänajty tøø wyiinguexyiijän coo ja'a judíoshajxy yajwiingapxø'øwät. Mänit højts ja'a copc-hajpähajxy xjiøjpøgøøyy møødä Bernabé. Mänit højts tu'ugmädia'agy nmähmøøyy coo højts nwädítät maa ja'a ca'a judíospän, chaads häna'c-hajxy jaduhn wiädítät maa ja'a judíospän. Y cáboch hajxy nej xyhanehmy. ¹⁰ Jagooyyä højts xñämaayy coo højtsä häyoobäya'ayhajxy nbuhbédät. Jaduhnch nnä'ägä cuhdujthaty.

11-14 Mänítøchä Bernabé nmøødhädaacy maa ja'a cajpt xiøhatiän Antioquía. Cujecy højtsä Pedro xpiagädaacy. Mänitä Pedro tiägøøyy caamiujpä møødä hermanodøjc ja'a ca'a judíospä.

Mänitä Jacobo miägu'ughajpähajxy näje'e quiädaacpä. Mänitä Pedro quia'a møødcaamiújcänä ja'a hajxy ca'a judíospä. Hix, chähgøøbiä Pedro hänajty coo ja'a hermanodøjc-hajxy miädoyhádät jim Jerusalén, ja'a hajxy hänajty jaac panøcxpä ja'a judíoscuhdujt. Mänitä Bernabé piajatcøøbiä møødä hermanodøjc-hajxy nägøxiä ja'a judíos, coo hajxy quia'a møødcaamiugaannä ja'a hajxy ca'a judíospä. Hix, mejtstu'u ja'a wyiinmahñdyhajxy hänajty. Y cooch nhijxy neby hajxy hänajty jiatcø'øyän, coodsä tøyhajt hajxy quia'a panøcxnä, ja'a Diosmädia agy, mänít ø chä Pedro njøjcuhojøøyy ja'a hermanodøjc wyiinduumhajxy. "Jue'e miich, mjudíos miičh, y caj miičh hijty nbanøcxy ja'a judíoscuhdujt. Caj miichä cuhdujt mnä'ägä møødä coo miichä wiinghana'c mädsibø'øbä mnämá'awät coo hajxy pianécxät ja'a judíoscuhdujt." Páadyhøchä Pedro jaduhn nhojy coo je'e ja'a pojpä hänajty miøødä.

15 Jue'e højtshájtäm, judíos højts nmiin ngáhwäm. Caj tyijy højts ngahwiindøyyä nebiä wiingjäya'ayhajxiän. 16 Pero, paadiä Dios hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy hamuumdu'joot nmäbøjcäm, ca'a jie'eguiøxpä coo hajxy ngudiúunäm nebiä jecyquiuhdujt myiñän. Coo ja'a Jesucristo miädia'agy mga'a mäbøjcät, cabä Dios xpiädá'agät hawa'adstuum, hoy mja cudiuñ nebiä jecyquiuhdujt myiñän.

¹⁷Pero tsøc mänáanäm, coo jaduhn quiähxø'øgät coo højts 451 Gálatas 2, 3

ngahwiindøyyäbä, hoyyä Jesucristo miädia'agy nja mäbójcäm, cab hajxy nmänáanämät cooc tyijy ja'a Jesucristo tøø xyajtu'udägóoyyäm. ¹⁸Coo højtsä jecyquiuhdujt nnajtshixóøyyämät, cab jaduhn yhoyyä coo hajxy jadähooc nbadu'ubójcämät. Hix, cähxó'ogäp jaduhn coo højts ja'a pojpä cädieey nmøødhájtäm. 19 Pero høøch, cábøčhä jecyquiuhdujt nbanøcxnä. Tøøch nnajtshixøøñä, nébiøchä Dios hamuumdu'joot jaduhn nbanécxnät. 20 Coo ja a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm cruzcøxp, páadyhøch je'e hamuumdu'joot nbanøcxy; cábøch nhamdsoo wiinmahñdy nyajtunaannä. Tu'ugmädiá'agyhøchä Jesucristo xmiøødhijnä. Xchójpøch je'eduhn, páadyhøch tøø xñähho'tu'udy. ²¹Paadiä Dios hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbójcäm; ca'a jie'eguiøxpä coo ja'a jecyquiuhdujt hajxy ngudiúunäm. Coo häxøpy quia'a jaduhnä, xiøøbä ja'a Cristo häxøpy tøø ñä'ä ho'ogy. Paady, cábøchä hoyhajt nnajtshixø'øwa'añ mädyíijøčhä Dios tøø xmio'oy.

1-5 Mijts hermanodøjc, nej, mguhmañøøby hajxy jaduhnä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mga'a panøcxaannä.
Nej, mbanøcxtägatsaambiä jecyquiuhdujt hajxy jadähoocä.
Mnajuøøby hajxy coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. Coo mijtsä Jesucristo miädia'agy tøø mmäbøjcä, paadiä Dios ja'a yhEspíritu hajxy tøø xmio'oy, paadiä hoy-yagjuøøñäjatypä

tøø yajnaxy maa mijtsän. Ca'a jie'eguiøxpä coo ja'a jecyquiuhdujt hajxy hijty mgudiuñ. Pero cabä ndijy ja'a Diosmädia'agy hajxy tøyhajt mnajtshixø'øwa'añ.

⁶Ja'a Abraham, ja'a hajxy nhaphájtäm ja'a hajxy ndeedyhájtämbä, miäbøjc je'e ja'a Diosmädia'agy. Paadiä piädaacä hawa'adstuum. ⁷Y coo højtsä Diosmädia agy nbamäb ójcämät, mänitä Dios hajxy xpiädáacämät nebiä Abraham yhap yhocän. Mänit højts xpiädáacänät hawa'adstuum. ⁸Jéquiänä Dios ja'a Abraham ñämaayy: "Miichcóxpochä jäya'ayhajxy nbuhbeda'añ nägøxiä ja'a wiinduhmyhagajptpä je'eguiøxpä coo miich tøø mmäbøcy." Jiiby jaduhn myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän. Jaduhn hajxy nyajnajuǿøyyäm coo ja'a Dios hajxy xpiäda'agáanäm hawa'adstuum pønjaty mäbøjp, hoy hajxy quia'a ja judíosä. 9Entonces, ja'a hajxy mäbøjpä, jaduhn hajxy piuhbedyii nebiä Abraham jecy piuhbejtän.

10 Ja'a hajxy jaduhn mänaambä cooc tyijy hajxy ñähwa'adsa'añ je'eguiøxpä coo ja'a jecyquiuhdujt hajxy quiudiuñ, haxøøgtuum hajxy je'e piäda'aga'añii. Jaduhn jiiby myiñ cujaay maa ja'a jecyquiuhdujtän, "Haxøøgtuum piäda'aga'añii pønjaty hoy ca'a cudiuumb nebiaty hädaa libro xyhanéhmäm." 11 Jaduhn jiiby myiimbä cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nmäbøjcämät, mänitä Dios hajxy xyajnähwáatsämät." Ca'a

Gálatas 3 452

jie'eguiøxpä cooc tyijy hajxy ngudiúunām ja'a jecyquiuhdujt. 12 Pero jaduhnā jecyquiuhdujt miäna'añ: "Pønā jecyquiuhdujt cudiuumb, hawa'adstuum piäda'aga'añii."

¹³Coodsä jecyquiuhdujt hajxy hijty hoy nga'a cudiunáanäm, haxøøgtuumä Dios hajxy hijty xpiäda'agáanäm. Pero xñäxúu'tsämä Dios hajxy jaduhn; paadiä Jesucristo hajxy xñähho'túutäm; paadiä Dios hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum. Jaduhnä jiiby myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Pøn møjpahbéjtäp quepyquiøxp, tøø hänajty piäda'agyii haxøøgtuum." ¹⁴Paadiä Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, nebiä jäya'ayhajxy jaduhn piuhbéjtäbät, ja'a hajxy ca'a judíospä, nebiä Abraham jecy piuhbejtän. Y coo hajxy nmäbøjcämät, mänitä Dios ja'a yhEspíritu hajxy xmio'owáanäm nägøxiä neby hajxy jecy xyajwiinwaanøøyyäm cooc hajxy xmio'owáanäm.

nainaambä cooc ja'a Abraham miänaambä cooc ja'a Abraham yhap yhoc miødyajcuhdújcäbä. Jaduhn jiiby myiñ cujaay maa ja'a haguitojcan, coo fyirmarhadät, ni pøn jaduhn quia'a yajtägátsät, ni quia'a mäná'anät coo quia'a hoyyä.

jaduhn myiñ cooc hajxy nämay miøødyajcuhdujcä.) Coo jaduhn miäna'añ: "Abraham yhap yhoc", ja'a Jesucristo jaduhn nänøømäp. ¹⁷Y coo mädaaxmägo'xcuhii'xmajcjomøjt hänajty tøø ñaxy, mänitä jecyquiuhdujt piädaacä. Pero cab jaduhn yajtägajch nebiä Dios ja'a Abraham hänajty tøø miøødyajcuhduquiän. ¹⁸Coo häxøpy quia'a tøyhajtä jaduhn, cab häxøpy tiuñ nebiä Dios jecy yajcuhdujquiän.

¹⁹Paadiä Dios ja'a jecyquiuhdujt yejcy neby jaduhn quiähxø'øgät coo ja'a pojpä cädieey hajxy nmøødhájtäm. Pero coo ja'a Jesucristo yaa tøø yhoy hädaa yaabä naaxwiin, ja'a hänajty tøø miøødyajcuhdugyíijäbä, cabä jecyquiuhdujt jaduhn tiunaannä. Bueno, coo ja'a Dios ja'a jecyquiuhdujt piädaacy, mänitä mioonsä tsajpootypä ja'a Moisés hoy mio'oy. Mänitä Moisés jiøyejnajxy. 20 Pero hamdsoo ja'a Dios ja'a Abraham miøødyajcuhdujcy; cabä jiøyejnajxpä jaduhn ñä'ä yajtuun.

²¹Cab hajxy nmänáanämät coo ja'a jecyquiuhdujt yajtägajch nebiä Dios hänajty tøø yajcuhduquiän. Coo ja'a Dios häxøpy tøø miäna'añ coo hajxy cu nnähwáatsäm maa ja'a jecyquiuhdujtän, pues tøø ja'a jecyquiuhdujt hajxy häxøpy xyajnähwáatsäm ja'a nbojpä ngädieeyhájtäm. ²² Ja'a Diosmädia'agy jaduhn mänaamb coo hajxy nägøxiä nhíjtäm haxøøgtuum je'eguiøxpä coo ja'a pojpä cädieey hajxy nmøødhájtäm. Pero coo ja'a Jesucristo miädia'agy

453 Gálatas 3, 4

hajxy nmäbøjcämät, mänitä Dios hajxy jaduhn xyhuunghájtämät nebiä jecy yajcuhdujquiän.

²³⁻²⁵ Tuungpaatpä jecyquiuhdujt hijty. Tsipcøxp højts hijty ngudiúunäm. Pero coo ja'a Jesucristo tøø yhoy, cab højtsä jecyquiuhdujt nbanøcxänä. Coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbøjcämät, jaduhnä Dios hajxy xyhuunghájtämät.

²⁶Y xjiaanch huunghajp mijts ja'a Dios je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo miädia agy hajxy mmäbøjcä, coo ja'a Jesucristo hajxy mmøødhity tu'ugmädia'agy. ²⁷Y coo hajxy jaduhn mmøødhídät, coo hajxy jaduhn mnäbétät, mänitä Dios hajxy xyhuunghádät, nebiä Dios ja'a Jesucristo yHuunghatiän. ²⁸Tu'ugmädia'agy hajxy mhijnä møødä Jesucristo. Cabä Dios tiehm yajtøy pø mjudíos, pø caj, pø mmäyøø, pø caj mmäyøøjä. Cabä Dios yajtøy ja'a haagä tehm ya'adiøjcpä, ja'a haagä tehm tio'oxiøjcpä. Jøjwa'achä yajtøy. Jaduhnä Dios hajxy xyhijxnä nebiä yhamdsoo huungän. 29 Y coo ja'a Jesucristo hajxy mmøødhity tu'ugmädia'agy, paadiä Dios hajxy xyhuunghaty, nebiä Dios ja'a Abraham jecy yhuunghajtiän.

4 1-2 Jaduhnds je'e, coo jäya'ayhajxy hänajty näje'e yho'ogaannä, mänit hajxy miäna'añ coo yhuunghajxy yhíjxäxät ja'a miägu'ughajpähajxy. Coo ja'a yhuunghajxy miøjjøøñät, mänit nädeedy hajxy miämähmøøñät. Pero coo hajxy hänajty miuutsnä, jaduhn hajxy yhane'emyii nebiä moonsän, høxtä coonä

hajxy hänajty tøø miøjjøøñä. ³Y høitshájtäm, coo ja'a Jesús hajxy hänajty nga'a hixyhájtämnä, jaduhn mäwíinäts hajxy hijty nhíjtäm nebiä hane'emybiän coo ja'a jecyquiuhdujt hajxy hijty tehngajnä nbanécxäm. 4Pero coo yhabaaty, mänitä Dios ja'a yHuung quiejxy; Jesucristo je'e. Hoy je'e miñguia'ay neby højtshájtämän yaa judíosnaaxooty, maa ja'a jecyquiuhdujt tiuñän. ⁵Paadiä Jesús quiejxä neby højts jaduhn xñähho'túutämät, je'eguiøxpä coo højts ja'a jecyquiuhdujt hijty nbanécxäm tehngajnä. Coo hajxy xñähho'túutäm, xyhuunghájtäm ja'a Dios hajxy jaduhn.

6-7 Xmio'owáanam hajxy jaduhn nebiaty ñägapxy. Cab hajxy nhíjtänä nebiä hane'emybiän. Coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm, paadiä yhEspíritu hajxy xyajnäguéjxäm. Paady hajxy je'e nnämáayyäm: "Teedy" hamuumdu'joot.

⁸Jue'e mijts hijty mwi'i wyiingudsähgøøby, quepychech naaxpoch. Cahnä ja'a Dios hajxy hänajty mhixyhatyñä. ⁹Pero coo ja'a Dios hajxy tøø xwyiimbiy, paady hajxy mhixyhajnä. Cab jaduhn yhahixø'øy coo ja'a jecyquiuhdujt hajxy jadähooc mbadu'ubøjcombät. Cab hajxy nyaghanéhmänät maa ja'a jecyquiuhdujtän. ¹⁰Pero mijts, je'enä xøø hajxy mwi'i yagjadyii. Jaduhn tyijy hajxy mnähwa'adsa'añ. 11 Nej, xiøøbøch mijts ja'a Diosmädia'agy tøø nja yajwiinhixø'øyä. Pø tøyhajt jaduhn, Gálatas 4 454

12-14 Hermanodøjc, nnämá'awäbøch mijts cooch mijts xpiahíxät. Najtshixø'øw ja'a jecyquiuhdujt hajxy nébiøch tøø nnajtshixø'øyän. Mänáajøch mijtsä Diosmädia'agy nyajwiingapxøøchooñän, hóyhøch mijts xmiägu'ugpøjcy. Jadúhnhøch hajxy xjiøjpøgøøyy nebiä Diosquexian, nebia Jesucristan. Cábøch hajxy xxiøøghajty, hóyhøchä pa'am hänajty nja møødä, hóyhøch mijts hoxiøøghajnä hänajty xjia hixy. Coocha pa'am hänajty nmøødä, páadyhøch jim nmähmøøyy maa mijtsän. ¹⁵Pero mijts, cab hajxy jootcujc mhijnä. Pänebiä hajxy tøø mjaty. Mänáajøch jim nhitiän maa mijtsän, høøchcøxpä mijts hänajty mduñ hoy miädyii mayhajtä. Xmióobiøch mijts hänajty hoy tyiijä. ¹⁶Páadyhøch mijtsäda'a xquia'a mägu'ughadaannä cooch mijts tøø nhawáanäm ja'a tøyhajt.

¹⁷Y häna'c-hajxy høhndaacpä, paady mijts hajxy xmiägu'ughada'añ nébiøch mijts jaduhn xquia'a panécxnät. Pero caj mijts hajxy hamuumdu'joot xmiägu'ughada'añ. Xñä'ä wiinhøønaamb mijts hajxy jaduhn. ¹⁸Hoy hit jaduhn coo mijts pøn hamuumdu'joot xmiägu'ughádät hoy miänaajä, hóyhøch hänajty jim nga'a ja hity maa mijtsän. ¹⁹Mägu'ughajpä, jaanch tehm jiootmayhájpøch jadähooc ja'a mijtscøxpä. Jiaanch tehm chójpiøch njoot coo mijts ja'a Jesucristo mmøødhídät tu'ugmädia'agy. 20 Cu nnécxyhech jim maa mijtsän. Cu nmøødmädiáacyhøch mijts jaduhn

yajxón. Cooch mijts hoy nga'a møødmädia'aga'añ hajäya'ayhaam, cábøch nnajuø'øy nébiøch ndaj nmáyät ja'a mijtscøxpä.

²¹Hoorä, pø chojpiä mjoothajxy tehngajnä coo ja'a jecyquiuhdujt hajxy mbanøcxa'añ, huuc mädow hajxy neby jiiby myiñan maa ja'a jecyquiuhdujtän. 22-23 Metscä Abraham yhuung hänajty. Tu'ug hänajty xiøhajty Isaac. Tøø Dios Abraham hänajty jaduhn yajwiinwaanø'øy coo ja'a Isaac hänajty myina'añ quia'awa'añ. Abraham yhamdsoo huunghajxy je'eduhn møødä tio'oxiøjc. Jatu'ugpä, Ismael je'e xiøhajpä. Jaduhyyä je'e ñä'ä miiñ ñä'ä cahy. Moonsä je'e tiajhajt. ²⁴⁻²⁵Hädaa mädia'agy, nebiä hijxtahndän hädaa jaduhn. Ja'a Ismael tiaj, ja'a Agarhajpä, moonsähajp hänajty je'e. Cabä yhamdsoo cuhdujt hänajty yaghity. Hoorä, coo ja'a Dios ja'a cuhdujt yejcy maa ja'a tun hänajty xiøhatiän Sinaí, jim Arabianaaxooty, jaduhn mäwiinäts hajxy nhijtäm nebiä Agar hänajty mioonsähatiän. Cabä nhamdsoo cuhdujt hajxy nyaghijtäm. Mejtstu'u ja'a tun hänajty xiøhaty. Xøhajp hänajty Sinaí, møødä hänajty xiøhaty Agar. Ja'a cajpt jaduhn xøhajpä Jerusalén, ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä, jaduhn mäwíinäts je'e nebiä Agarän. Hix, cabä Jerusalénpä-jäya'ay yhamdsoo cuhdujt hajxy yaghity. ²⁶ Jaduhn ja'a cajpt jim xiøhajpä tsajpootyp Jerusalén. Jim hajxy nxøønájxäm. Cabä jecyquiuhdujt jim tiuunnä nebiä Dios yejquiän Sinaí. Jemyguiuhdújtäts jim túunnäp. ²⁷ Jaduhn jiiby myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

455 Gálatas 4, 5

Huuc xoonda'ag, hoyyä huung mga'a ja paadyñä, Maas may miich huung mbaada'añ. Cabä mmoonsä may jiaty paada'añ.

²⁸Hoorä, hermanodøjc, tøø ja'a Dios hajxy xyajnähdíjjäm coo hajxy xyhuunghadáanäm, nebiä Isaac yajnähdijjän. ²⁹Dios ja'a yhEspíritu ja'a Isaac yajmägunuu'xøøyy coo myínät. Cabä Ismael yajmädsojcy coo ja'a Abraham ja'a Isaac yhuunghádät. Jaduhn mäwíinäts højtsä jäya'ayhajxy xquia'a yajmädsójcäm coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtämät. ³⁰ Jaduhn jiiby myiimbä cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Høxquejxpädsøm yø'ø to'oxymoonsä møødä yhuung." Cabä moonsä yhuung ñä'ägädä puhmo'owa'añii ñädeedy. Pero yhamdsoo to'oxiøjc yhuung, je'eds jaduhn mio'owaamby. 31 Hermanodøjc, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot ndsójcäm, jaduhn mäwíinäts hajxy nhíjtäm nebiä Isaac jecy yhijtiän. Pero ja'a hajxy ca'a tsojpä, jaduhn mäwiinäts hajxy je'e nebiä Ismaelän, ja'a moonsä yhuung.

Coo ja'a Dioscuhdujt hajxy nyaghíjtäm, mädyii ja'a Moisés jecy miähooyy, jaduhn mäwíinäts hajxy hijty nhíjtäm neby hajxy hadsip yajtuñíijäbän. Coo ja'a Jesucristo quiädaacy, mänit hajxy xñämáayyäm coo ja'a jecyquiuhdujt hajxy nga'a møjpädáacänät. Xyhawáanam hajxy jaduhn neby hajxy nnähwáatsämät. Hamuumdu'jootä Jesucristo

miädia'agy hajxy mbanócxät. Cabä Moisés jiecyquiuhdujt hajxy mbadu'ubójcät jadähooc.

²Huuc hamädoowhit hajxy. Coo hajxy nyajcircuncidarhájtämät cooc tyijy hajxy jaduhn nnähwa'adsáanäm, xiøøbä ja'a Jesucristo hajxy häxøpy tøø xñä'ä nähho'túutäm. Høøch jaduhn mänaamb, Pablo. Diosquéxyhøch høøch. ³Jadúhnhøch jadähooc nmänáangombä, pønjaty mänaamb coo hajxy yajcircuncidarhádät, tsipcøxp hajxy quiudiúnät nebiatiä Moisés jiecyquiuhdujt yajnähdijy coo hajxy quiudiúnät. ⁴Jii häna'c-hajxy näje'e miäna'añ: "Páadyhøch nnähwa'adsa'añ coocha Moisés jiecyquiuhdujt hoy ngudiuunä." Pero cab jaduhn tiøyyä coo hajxy ñähwa'adsa'añ. Hix, caba Jesucristo hajxy miøødhijnä tu'ugmädia'agy. ⁵Pero nmäbøjcäm højts coo hajxy nnähwa'adsáanäm ja'a Jesucristocøxpä. Ja'a Dioshespíritu hajxy xpiuhbedáanäm. 6Coo ja'a Jesucristo hajxy tu'ugmädia'agy nmøødhíjtämät, cab jaduhn ñejpiä pø tøø hajxy nyajcircuncidarhájtäm, o pø caj. Je'eduhn tsoobaatp coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbójcämät y coo hajxy hamin häxøpy nnichójcämät nebiä Jesucristo hajxy xchójcäm.

⁷Hoy ja'a Diosmädia'agy hajxy hijty mbanøcxy. Pätiidä hajxy coo tøø mnajtshixø'øy. Päbøndä hajxy tøø xwyiinhøøñ. ⁸Ca'a Dyiosä hajxy xyajnajtshixøøyy. Jaaya'ay hajxy xyajnähdíjjäm coo ja'a miädia'agy hajxy nbanøcxämät. ⁹Jaduhnä jäya'ayhajxy Gálatas 5 456

miäna'añ: "Coo tsajcaagychooy weentiä nbädáacämät, cøxiä harina yajtägø'øyii." Jaduhn mäwíinäts højtshájtäm coo häna'c høhnda'agymiädia'agy hajxy xyajnähixøøyyämät; nägøxiä hajxy jaduhn nmá'tämät. 10 Nbädáacypiøchä njuøhndy ja'a Dioscøxpä coo wiingmädia'agy hajxy mga'a mäbøgät. Dios jaduhn yajcumädowaamb pøn mijts høhnda'agymiädia'agy xyajnähixøøby.

¹¹Tehngájnøchä Diosmädia'agy nyajwa'xy coo ja'a jäya'ayhajxy ween miäbøcy; je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm cruzcøxp. Páadyhøčhä jäya'ayhajxy xmiähanhaty. Näje'e hajxy miäna'añ cooc tyijy høøchä mädia agy nyajwa vy coo hajxy ween ñiseñapäda'agyii. Pero cab jaduhn ñä'ä tøyyä. Coochä mädia agy häxøpy nyajwa xy coo hajxy yajcircuncidarhádät, cábøčhä jäya'ayhajxy häxøpy xmiähanhaty. 12 Yø'ø häna'c mijts xjia wi'i ñämaabiä coo hajxy myajcircuncidarhádät, ween hajxy jaduhn xpiuhwaatsnä.

13 Tøø mijts ja'a Dios xyajnähdijy coo ja'a Moisés jiecyquiuhdujt hajxy mnajtshixøøyyät. Pero cabä Dios jaduhn miäna'añ coo hajxy cøxypänejpiä mjäya'ayhádät. Jaduhn miäna'añ coo hajxy yajxón mniöhogøøjät, coo hajxy yajxón mnibiuhbedøøjät. 14 Jaduhnä Dios jiecyquiuhdujt miäna'añ coo hajxy hoy piønä mdsoc mba'häyówät hädaa yaabä naaxwiin nebiä mhamdsoo ni'x nebiä mhamdsoo copc hajxy mdsoquiän. 15 Cab

jaduhn yhoyyä coo hajxy mnimiähanhadøøjät tu'ugpä tsajtøjc, jaduhn hajxy mga'a niyajtägoyyøøjät.

¹⁶Hoy hajxy mwädítät ja'a Diosmäjaagøxpä. Cabä mhamdsoo wiinmahñdy hajxy myaghíjnät, hoyyä mjoothajxy hänajty tii jia tsocy. 17 Ja'a Diosmäjaa, cabä tu'ugjuøhñdy yhity møødä haxøøgcuhdujt. Coo hänajty haxøøg mjatcø'øwa'añ, Dios xyhadujp mga'a jatcø'øy jaduhn cøxypänejpiä. Hoorä, coo ja'a mjoot hänajty chocy coo hänajty hoy mwädita'añ, ja'a mhaxøøgwiinmahñdy jaduhn xyhadujp. ¹⁸Pø chojpiä mjoot jaduhn coo ja'a Diosmäjaagøxpä mwädítät, cabä Moisés jiecyquiuhdujt mbanécxänät.

¹⁹Madiu'u ja'a jäya'ayhajxy yhaxøøgcuhdujthaty: jabiøcy hajxy ñimiøødtsäna'ayii; cøxypänejpiä hajxy jiäya'ayhaty; haxøøg hajxy wiädity, hoy hajxy jia to'oxiøjcmøødä; ²⁰wyiingudsähgøøbiä quepychech naaxpoch hajxy; mähijxp mäbäxujp hajxy; nimiädsiphájtäp hajxy; yhadsojpy hajxy mädyiijatiä miägu'ughajpähajxy miøød; paquiä hajxy ñimiäjootma'adyii; wiinduc-ho'p hajxy; nibiuhyohdiúutäp hajxy; cab hajxy tiu'ugmädia'aguiä; ²¹ hadsojt hajxy wyi'i miøød; jäya'ay-yagho'p hajxy; haxøøghuucp hajxy, haxøøgjøø'xp hajxy; madiu'u hajxy jaduhn jiatcø'øy. Tøøds mijts nja yagjahmiech, chaads jadähooc nhawáanäm: pøn haxøøgcuhdujt møød, cab jim ñøcxa'añ tsajpootyp.

²²Pero coo ja'a Diosmäjaagøxpä hajxy nwädíjtämät, Dios hajxy 457 Gálatas 5, 6

jaduhn xpiuhbéjtäm coo ja'a jäya'ay hajxy hoy nmägu'ughájtämät, coo hajxy nxoondáacämät, coo hajxy jootcujc nhíjtämät, coo hajxy nmee'xtújcämät, coo ja'a nmäjøøn coo ja'a nmädøjc hajxy yajxón nmägu'ughájtämät, coo ja'a hojioot hajxy nmøødhájtämät, coo hajxy nga'a høhndáacämät, 23 coo hajxy mee'xxieemy nhíjtämät, coo hajxy jootxeemy nhíjtämät. Coo hajxy jaduhn njäya'ayhájtämät, cab hajxy pøn waamb xñämáayyämät. ²⁴Pønä Jesucristo miädia agy panécxäp hamuumdu'joot, tøø ja'a yhaxøøgcuhdujt yhøxhixy, y cab jaduhn jiahmiejtsnä. 25 Pø mänáanäm hajxy jaduhn coo ja'a Diosmäjaagøxpä hajxy nhíjtäm, tsøg hajxy hamuumdu'joot pawädíjtäm.

²⁶Cab hajxy nyajcumáayyämät; cab hajxy nniyagjootmá'tämät hamiñ haxøpy; cab hajxy cøxiä wiinä nniyhadsójcämät.

Hermanodøjc, coo pøn tiu'udägóyyät, mee'xxieemy hajxy mmägapx mhané'emät, nej mijtsä Diosmäjaa mmøødän, weenä yhaxøøgpä yhøxhijxnä. Pero mnigwieendähadøøjäp hajxy coo mijts jaduhn mnä'ä tu'udägóobiät. Nibiuhbedøø hajxy neby hajxy jaduhn mmäjädá'agät, neby hajxy jaduhn mga'a tu'udägóyyät. Jaduhndsä Jesucristo miädia'agy hajxy mgudiúunät.

³Pøn yajcumayaamb je'eguiøxpä cooc tyijy miøjjä, caj ñä'ä tøyyä coo miøjjä. Nä'ä niwyiinhøhnäp jaduhn. ⁴Cøjwiinduum hajxy mniyhixøøjät pø hoy hajxy tøø mgudiuñ. Y pø tøø hajxy hoy mgudiuñ, mänit hajxy mxoondá'agät.

Pø tøø ja'a mmägu'ughajpä hajxy mbexy, cab hajxy nøcxy mniguiumayii. ⁵Cøjwiinduum hajxy mniyajcopcø'øwøøjät pø hoy hajxy mgudiuñ.

⁶Pøn jaduhn yajnähixøøyyäp ja'a Diosmädia'agy, tsipcøxpä ofrenda hajxy yégät, mio'owøøjät ja'a yajnähixøøbiä.

⁷Ca'a hajxy myajwiinhøøñ; ñajuøøbiä Dios neby hajxy nwiinmahñdyhájtäm. Nej tøø mjäya'ayhatiän, høxtä jaduhn mguhbédät. 8 Pønä Dioshespíritu panøcxp, je'e cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiä Dios jiugyhatiän; pero pøn yhamdsoo cuhdujt yajtuumb, cab jaduhn jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän. ⁹Tsøgä njoot hajxy møc pädáacäm; coo hajxy tehngajnä hoy nwädíjtämät, mänit hajxy jim nnécxämät tsajpootyp coo yhabáatnät. 10 Hoy miänaajä ja'a jäya'ay hajxy mbuhbédät nägøxiä. Tsipcøxpädsä hermanodøjc hajxy mnä'ägädä puhbédät.

¹¹Hamdsóojøčh hädaa letra nhädiuñ, paady miøjjatiä. ¹²Pønjaty mijts xjia wi'i ñämaaby coo hajxy myajcircuncidarhádät, paady hajxy jaduhn miäna'añ coo hajxy wyi'i yajcumaya'añ cu'ughagujc. Hix, tsähgøøby hajxy jaduhn coo hajxy miädsibø'øwøøjät ja'a homiädia agyquiøxpä, coo ja a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm cruzcøxp. 13 Hoy hajxy näje'e tøø jia yajcircuncidarhaty, cabä Moisés jiecyquiuhdujt hajxy yajtuunä. Paady mijts hajxy xjia wi'i ñäma'ay coo hajxy myajcircuncidarhájpät, yajcumayaamb hajxy jaduhn ja'a

Gálatas 6 458

mijtscøxpä. ¹⁴Pero høøch, cábøch nmäna'añ coo mädyii miøjjä jiaanchä. Jagóoyyøch nmäna'añ coo miøjjä jiaanchä coochä Jesucristo tøø xñähho'tu'udy cruzcøxp. Cábøchä njoot yaa nbädaacnä hädaa yaabä naaxwiin. Hoyyä jäya'ay hajxy waambaty jia mäná'anät, cábøch tii nmøjpädaacnä. Cábøch tii hadsojt nmøødän hädaa yaabä naaxwiin. ¹⁵Cab jaduhn ñejpiä pø tøø myajcircuncidarhaty o pø caj.

Je'eduhn tsoobáatnäp coo ja'a Dios hajxy tøø xpiädáacäm hawiinjemy. ¹⁶Pønä Diosmädia'agy hoy cudiuumb, je'eds hoyhajt weenhajt mo'owáanäp.

¹⁷Páadyhøch chaa nnähxäguuch nguhxäguuchä coochä Jesucristo miädia'agy tøø nmädiaacä. Y cooch jaduhn tøø ngudiuñ, páadyhøchä cuhdujt nmøødän. Páadyhøch hajxy tii xquia'a yajnämáañät.

¹⁸Hermanodøjc, weenä Jesucristo hajxy xcwieendähaty. Amén.

Efesios

Høøch xøhajp Pablo. Høøch hädaa nocy njahby. Ja'a Dios jaduhn mänaan coochä Jesucristo xwyiinguéxät. Mijts hädaa nocy nyajnäjaayøøby pønjatiä Diosmädia'agy mäbøjp jim maa ja'a cajpt jaduhn xiøhatiän Efeso, pønjatiä Jesucristo miädia'agy jim hoy yajtúunäp. ²Weenä Dios hajxy xmio'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt, møødä Jesucristo. Ja'a Dios hajxy nDeedyhájtäm. Ja'a Jesucristo hajxy nWiindsønhájtäm.

³Tsøgä Dios hajxy wiingudsähgøøyyäm. Ja'a Jesucristo, Dyioshajpiä Dios je eduhmbä; y jaduhn je'e Tieedyhajpä. Coo ja'a Jesucristo hajxy xmiøødhíjtäm tu'ugmädia'agy, paadiä Dios tsajpootypä ja'a mayhajt madiu'u tiun ja'a højtscøxphájtäm. 4Cahnä hädaa yaabä naaxwiin hänajty chohnda'agy, tǿøyyämä Dios hajxy hänajty xwyiimbíiwäm coo ja'a Jesucristo hajxy xmiøødhíjtämät tu'ugmädia'agy. Jaanä jaduhn hajxy xwyiimbíiwämbä coo hajxy hoy njäya'ayhájtämät, coo hajxy nga'a cädiéhyyämät, jaduhn hajxy wa'ads hoy nhíjtämät maa ja'a Dioswiinduumän. ⁵Coo ja'a

Dios hajxy xchójcäm, paadiä Jesucristo yaa quiejxä hädaa yaabä naaxwiin ja'a højtscøxphájtäm. Paadiä Dios ja'a Jesucristo yaa quiejxy coo ja'a Dios hänajty tøø wyiinmay coo hajxy xyhuunghadáanäm. Hamdsoojootä Dios jaduhn miänaañ coo hajxy xyhuunghájtämät. ⁶Tsøcxä Dios hajxy wiingudsähgéøyyäm coo hajxy xjiaančh tehm chójcäm, coo ja'a Jesucristo yaa quiejxä maa højtshájtäm. Jaduhnä Dios ja'a mayhajt møj tiuuñ ja'a højtscøxphájtäm. Paady hajxy xchójcäm coo ja'a Jesucristo hajxy xmiøødhíjtäm tu'ugmädia'agy. Hix, jaanch tehm chójcaba Jesucristo ja'a Tiéediäm. ⁷Coo ja'a Dios hajxy jaduhn xjiaanch tehm chójcäm, paadiä Jesucristo hajxy yaa hoy tøø xñähho'túutäm, jaduhnä nbojpä ngädieey hajxy xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm. Jaduhnä Dios hajxy xmiée'xäm. ⁸Coo hajxy jaduhn xjiaanch tehm chójcäm, paady hajxy hoy tøø xyajwiinjuøøyyäm nebiaty jaduhn tøø wyiinmay ja'a højtscøxpä. ⁹Tøø ja'a wyiinmahñdy hajxy xyhawáanam ja'a hijty jaduhn quiuyu'chpä. Hamdsoojootä Dios

Efesios 1 460

jaduhn tøø wyiinmahñdyhaty. Chojpiä jioot hänajty jaduhn coo ja'a mayhajt hänajty tiuna'añ ja'a højtscøxphájtäm. ¹⁰ Jaduhnä Dios tøø wyiinmahñdyhaty coo ja'a Jesucristo Wyiindsønhadøøjät cøxiä tijaty jim tsajpootyp, møødä tijaty yaa hädaa yaabä naaxwiin. Coo ja'a Dios jaduhn yaghabáadät, mänit hänajty tiøjiada'añ coo ja'a Jesucristo jaduhn Wyiindsønhada'añii.

¹¹ Ja'a Dios, yajtøjiajpy je'eduh<u>n</u> nebiaty je'e wyiinmay. Hoorä, jéquiänä Dios wyiinmaayy coo højts ja'a yHuung xyajnähwa'ads xyajcuhwá'adsät, højts judíospä, coo højts jaduhn nmøødhídät tu'ugmädia'agy. 12 Jequiän højts ja'a nhap ja'a ndeedy ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy tiägøøyyä mäbøjcäbä coo højts xyajnähwa'ads xyajcuhwá'adsät. Hoorä, paadiä Dios jaduhn jecy wyiinmaayy coo højts ja'a yHuung xyajnähwa'ads xyajcuhwá'adsät, jaduhnä jäya'ayä Dios hajxy nägøxiä wyiingudsähgø'øwät coo jiaanch tehm miøjjä coo jiaanch tehm jiaanchä. 13 Y mijts ja'a ca'a judíospä, jaanä jaduhnä Dios tøø wyiinmaabiä coo mijts ja'a yHuung xyajnähwaats xyajcuhwáatspät. Y jaduhn hajxy tøø mmäbøjpä coo ja'a yHuung hajxy tøø xyajnähwaats tøø xyajcuhwaatspä. Jaanch tehm tiømiädiaacpä Dios jaduhn. Coo hajxy jaduhn nmäbőjcäm, paadiä Dios ja'a yhEspíritu yaa tøø quiexy maa højtshájtäm, jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xjiaanch yajnähwaats

tøø xjiaanch yajcuhwáatsäm. Hix, jéquiänä Dios jaduhn miänaañ cooc ja'a yhEspíritu hänajty quiexa'añ maa ja'a jäya'ayhajxiän, ja'a miädia'agy hajxy hänajty mäbőjcäbä coo hajxy hänajty yajnähwa'ads yajcuhwa'adsa'añii. Jaduhnä Dios ja'a tøyhajt hajxy xmióoyyäm coo hajxy hoy miänaajä xcwieendähadáanäm. 14Y coo ja'a Dios ja'a yhEspíritu tøø jiaanch quejxnä maa højtshájtäm, jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtämbä coo hajxy jim xyajnøcxáanäm maa ja'a wyiinduumän. Jaduhnä Dioshespíritu hajxy xmiøødhidáanäm høxtä coonä yhabáadät coo ja'a Dios hajxy jim xyajnócxämät maa ja'a wyiinduumän, y coo ja'a Dios ja'a mayhajt jaduhn tiuñ ja'a højtscøxphájtäm, páadiäts hajxy nwiingudsähgøøyyämät coo jiaanch tehm miøjjä coo jiaanch tehm iiaanchä.

¹⁵Nmädóyhøch jaduh<u>n</u> coo ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy tøø mmäbøjcä, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. Jadúhnhøch nmädóyyäbä coo hajxy mdsocy mba'häyoy pønjatiä Diosmädia'agy panøcxp. ¹⁶Cooch jaduhn nmädoyyä, páadyhøch Dios Dioscujú'uyäp nmo'oy ja'a mijtscøxpä hoy miänaajä, cooch hänajty nDiospa'ya'axy ja'a mijtscøxpä. ¹⁷Nmänuu'xtáacypiøchä Dios coo ja'a wyiinmahñdy hajxy jaduhn ween xmio'oy ja'a yhEspírituhaam, y coo ja'a wyiinmahñdy hajxy jaduhn ween xyajwiinjuø'øy. Dioshájtäbä Dios ja'a Jesucrístäm,

461 Efesios 1, 2

ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. NDioshájtämä Dios hajxy. Møj jaanch je'e. Hawiinmats hajxy jaduhn nwiingudsähgéøyyämät. 18 Jadúhnhøčhä Dios nmänuu'xtaacpä coo hajxy ween xyajwiinjuø'øy coo je'e tøø wyiinmay coo hajxy jim xyajnøcxáanäm maa ja'a wyiinduumän. Paady hajxy jim xyajnøcxáanäm coo hajxy xyhuunghájtäm. Jaanch tehm yhoy jaanch tehm yajxón hajxy jim nhidáanäm. 19 Weenä Dios hajxy xyajwiinjuøøbiä coo møcmäjaa jiaanch tehm miøødä, coo ja'a miäjaahaam hajxy xpiuhbéjtäm coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbőjcäm coo tigmiädia agy. ²⁰ Jaanä miäjaahaamä yHuung jaduhn yagjujypiøjtägajtspä. Mänit jim yajnøcxy maa ja'a wyiinduumän. Mänit ñämaayy coo yhøxtá'agät maa ja'a quiø'ø hahooyhaampiän. Jimä Jesucristo ja'a Tieedy miøødhanehmnä. ²¹Ni pønä cuhdujt jaduhn quia'a nä'ägädä møødä nebiä Jesucristo møjcuhdujt miøødän, ni jim tsajpootyp, ni hädaa yaabä naaxwiin. Ni pønä cuhdujt mänaa quia'a møødhada'añ nebiä Jesucristo møjcuhdujt miøødän. ²² Jaduhnä Jesucristo piädaacä coo cøxiä wiinä yhané'emät hoy miaajä. Jaduhn je'e piädáacäbä coo højts nWiindsønhájtämät coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjcäm coo tiømiädia agy. 23 Hoyyä Jesucristo cøxiä wiinä jia hane'emy hoy miaajä, coo hajxy jaduhn nmäbøjcäm, xjiootcädáacäm hajxy jaduhn coo hajxy xmiøødhíjtämät

tu'ugmädia'agy. Ni tii jaduhn quia'a jootcädaacy neby højts xjiootcädáacäm.

Jue'e mijts hijty, cabä Dios hajxy hijty mwiingudsähgø'øy, je'eguiøxpä coo ja'a pojpä cädieey hajxy hijty mmøødä, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hijty mga'a cudiu<u>n</u>. ²Jaanch tehm yhaxøøgtuum hajxy hijty mnä'ägädä hity. Jaduhndsä jäya'ayhajxy yhity ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä. Ja'a møjcu'ugong ja'a miädia'agy hajxy hijty mmäbøjcäp. Jaayá'ayäts møjtuungmøød tsajtcøxp. Yhanehmby jaduhn pønjatiä Diosmädia'agy ca'a mäbøjp. ³Jaduh<u>n</u> hajxy hijty nägø<u>x</u>iä njatcóøyyämbä. Haxøøg hajxy hijty nwädíjtäm nebiä njootä ngopc-hajxy hijty chójcäm. Paadiä Dios hajxy hijty xyajcumädowáanäm nägøxiä näguipxy møødä haxøøgjäya'ayhajxy. 4Pero hojiootä Dios jiaanch tehm miøød. Xjiaanch tehm chójcäm hajxy. ⁵Hoyyä Dios ja'a miädia'agy hajxy hijty nga'a ja cudiúunam, ja'a miajaahaama Dios ja'a nwiinmahñdyhajxy tøø xyajtägájtsäm, nebiä miädia agy hajxy jaduhn hoy ngudiúunämät, nebiä Jesucristo yagjujypiøjcän ja'a Tieediä miäjaahaam. Coo ja'a Dios hajxy xjiaanch tehm chójcäm, paady hajxy tøø xpiädáacäm hawa'adstuum. ⁶Nebiä Dios ja'a Jesucristo yagjujypiøjtägajchän, jaanä jaduhn højts xyagjujypiøjtägatsáanämbä. Tøø hajxy xpiädáacäm coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhíjtämät tu'ugmädia'agy. Y nebiä Dios ja'a

Efesios 2 462

Jesucristo ja'a cuhdujt miooyyän coo jim miähané'emät tsajpootyp, jaanä jaduhn højtsä cuhdujt xmio'owáanambä. ⁷Paadiä Dios ja'a cuhdujt hajxy jaduhn xmióoyyäm, jaduhn yajcähxø'øga'añ coo hojioot jiaanch tehm miøødä maa højtscøxpän, coo hajxy xjiaanch tehm chójcäm. Paadiä Jesucristo yaa quiejxä hädaa yaabä naaxwiin; paady hajxy hoy xñähho'túutäm. Jimä Dios hajxy hoy miänaajä xyaghidáanäm maa ja'a wyiinduumän. ⁸Cab hajxy hamdsoo tøø nhawa'adspädsøømäm. Ja'a Dios hajxy tøø xpiädáacäm hawa'adstuum. Paady hajxy xyaghawa'adspädsøømäm coo hojioot jiaanch tehm miøødä, coo hajxy nmäbójcäm coo hojioot miøødä. ⁹Coo ja'a nbojpä ngädieey hajxy hamdsoo tøø nga'a yajniñähwáatsäm, paady hajxy hamdsoo nga'a niguiumáayyämät, hoy hajxy tøø nja hojiäya'ayhájtäm. 10 Hix, tøø ja'a Dios ja'a nwiinmahñdyhajxy xyajtägájtsäm coo ja'a Jesucristo hajxy xmiøødhíjtäm tu'ugmädia'agy. Tøø ja'a Dios ja'a mäjaa hajxy xmióoyyäm neby hajxy hoy nhíjtämät. Jéquiänä Dios jaduhn wyiinmaayy coo hajxy jaduhn hoy nhíjtämät.

¹¹Hoorä, højts judíospä, yajcumaaby højts jaduhn coo højts nyajcircuncidarhaty. Jaduhn højts tyijy nyajcähxø'øgy coo højtsä Dios xquiu'ughaty. Coo højts jaduhn nyajcircuncidarhaty, je'eduhn ñänøømby coo højtsä seña nbäda'agy maa højtsä nni'xcøxpän. Paady højts mijts nxøøghaty, mijts

ca'a judíospä, coo hajxy mga'a yajcircuncidarhajpä. Tøyhajt jaduhn. ¹²Hix, højts judíospä, ja'a Dios højts jecy xquiu'ughajt. Jaduhn højtsä Dios xmiøødyajcuhdujcy coo højts hänajty xyajnähwa'ads xyajcuhwa'adsa'añ. Pero mijts ca'a judíospä, caj mijtsä Dios xñämaayy coo mijts xquiu'ughada'añ, coo mijts xyajnähwa'ads xyajcuhwa'adsa'añ. Hix, cahnä Diosmädia'agy hajxy hänajty mmädoyñä ja'a Cristocøxpä. Paady hajxy hijty mga'a najuø'øy coo mijts ja'a Dios xyajnähwa'ads xyajcuhwa'adsaambä. 13 Caj mijtsä Dios hijty xquiu'ughaty. Cabä Diosmädia agy hajxy hijty mmädoyyä. Pero coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'tu'udy, paadiä Dios hajxy xquiu'ughajnä. ¹⁴Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, jaduhn hajxy tøø xpiädáacäm tu'ugmädia'agy nägøxiä, møød højts judíospä näguipxy møød mijts ca'a judíospä. Hamiñ haxøpy hajxy hijty nnimiädsiphájtäm. Pero tøø hajxy nnimiägapxø'cänä je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. 15 Højts judíospä, mijts hijty nmøødnimiädsiphájtäp, mijts ca'a judíospä. Hix, højtsä Dios jecy xyhanehm madiu'u, ca'a myijtsä. Mänitä Moisés quiujahy nebiaty højtsä Dios xyhanehmy, y coo ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm, paadiä Dios ja'a mädia'agy yaghamaadiujnä nebiä Moisés hänajty jecy tøø quiujaayän. Jaduhnä Jesucristo hajxy tøø xpiädáacäm tu'ugmädia'agy møød je'e, møød højts judíospä näguipxy

463 Efesios 2, 3

møød mijts ca'a judíospä. Paady hajxy nga'a nimiädsiphájtänä hamiñ haxøpy neby hijtiän, højts judíospä møød mijts ca'a judíospä. ¹⁶Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm cruzcøxp, paadiä Dios hajxy tu'ugmädia'agy xmiøødhíjtänä, møød højts judíospä näguipxy møød mijts ca'a judíospä. Cabä Dios hajxy jaduhn nmädsiphájtänä.

¹⁷Hoyyä Jesucristo hajxy xyhawáanäm coogä Dios ja'a jioot quia'a tsocy coo ja'a Dios hajxy nga'a mädsiphájtänät. Jadúhnägä jioot chocy coo hajxy nmøødhíjtänät tu'ugmädia'agy nägøxiä, møød højts judíospä näguipxy møød mijts ca'a judíospä. ¹⁸Hix, coo ja'a Jesucristo hajxy nägøxiä tøø xñähho'túutäm, paadiä Dios hajxy nägøxiä nmøødhíjtänä tu'ugmädia'agy, møød højts judíospä näguipxy møød mijts ca'a judíospä. Ja'a yhEspírituhaam hajxy jaduhn xyajmøødhíjtäm tu'ugmädia'agy nägøxiä. 19 Xquiu'ughájnäp mijtsä Dios møødä jäya'ayhajxy nägøxiä, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä, hoy hajxy mga'a jagä judíospä. Xyhuunghájnäbä Dios hajxy jaduhn. Cabä Dios hajxy hijty xquiu'ughaty xyhuunghaty, coo ja'a miädia'agy hajxy hijty mga'a mäbøjcä. ²⁰Coo ja'a Jesucristo hajxy hoy tøø xñähho'túutäm, mänit je'e hoy jiujypiøjtägach. Mänitä Diosquexy ja'a Diosmädia'agy hajxy tiägøøyy yajwa'xpä. Mänitä Diosmädia'agy hajxy nmäbőjcäm. 21-22 Paadiä Jesucristo hajxy xmiøødhíjtäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy

näguipxy nmäbøjcäm, møød højts judíospä, møød mijts ca'a judíospä. Hix, tøø ja'a Dios hajxy xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm ja'a nbojpä ngädieeyhájtäm. Ja'a yhEspírituhaam hajxy jaduhn xyajmøødhíjtäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy.

Høøch Pablo, páadyhøch chaa ndsumychäna'ay coocha Jesucristo miadia agy nyajwa'xä maa mijtsän, mijts ca'a judíospä. Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xpiädáacäm tu'ugmädia'agy nägøxiä, páadyhøchä Dios nba'ya'axy ja'a mijtscøxpä. ²Tøø hajxiäda'a mmädoyhaty coochä Dios tøø xwyiinguexy coo mijtsä Diosmädia agy nyajwiingapxó owät, coo ja'a Dios ja'a hojioot miøødä ja'a mijtscøxpä. ³Jéquiänä Dios wyiinmaayy coo højtsä nbojpä ngädieey xyajnähwaats xyajcuhwáatsät, højts judíospä. Nnajuøøby højts hijty jaduhn. Pero cuyu'ucha Dios hijty yaghity coo hänajty tøø wyiinmaabiä coo mijts xyajnähwa'ads xyajcuhwa'adsaambä, mijts ca'a judíospä. Hoorä, tøøchä Dios hädaa mädia agy xyajwiinjuøøñä nébiøch hädaa mädia'agy weenjaty cham njaayän. 4Coo hädaa mädia'agy hajxy mgápxät, jaduhn hajxy mnajuø'øwa'añ coocha Dios ja'a mädia'agy tøø xyajwiinjuø'øy, ja'a Jesucristocøxpä, ja'a cuyu'uch tøø yhítiäbä. ⁵Cab hädaa mädia'agy hijty pøn miädoyyä. Pero tøø ja'a Dios ja'a wyiinguexyhajxy yajwiinjuøøñä. Ja'a yhEspírituhaam jaduhn yajwiinjuøøyy. ⁶Jaduhn hajxy nnajuøøyyäm coo ja'a Dios

Efesios 3 464

jecy wyiinmaayy coo ja'a Jesucristo hajxy hänajty xñähho'tu'udáanäm, coo hänajty jiujypiøjtägatsa'añ. Y coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nmäbójcäm, paadiä Jesucristo hajxy nägøxiä nmøødhíjtäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, møød højts judíospä näguipxy møød mijts ca'a judíospä. Jaduhnä Dios hajxy nägøxiä xyhuunghájtäm. Tu'ugmädia'aguiä Dios hajxy jaduhn xyaghíjtäm ja'a Jesucristocøxpä. Paadiä Dios hajxy jaduhn xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm coo ja'a Jesucristo hajxy hoy tøø xñähho'túutäm. Jéquiänä Dios jaduhn wyiinmaayy.

7-8 Ja'a miøcmäjaaháamhøchä Dios tøø xtiuungmo'oy cooch ja'a miädia'agy nyajwá'xät maa ja'a ca'a judíoshajxypän. Xtiuungmóoyyhøchä Dios jaduhn coocha judíoshajxy nyajwiingapxø'øwät coo Dios ja'a mayhajt møj may tiuna'añ ja'a højtscøxphájtäm, je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy hoy tøø xñähho'túutäm. Hojiootä Dios miøød, páadyhøch jaduhn xtiuungmooyy, hóyhøch nga'a jagä mäna'añ cooch nga'a tsoobaady cooch jaduhn ndúnät, hóyhøch nja mäna'añ coo ja'a Dioshuunghajxy miaas tsoobáadät, coo hajxy jaduhn tiúnät. ⁹Jaanä jadúhnhøchä Dios tøø xtiuungmoobiä coocha jäya'ayhajxy nägøxiä nyajwiinjuø'øwät coo ja'a Dios jecy wyiinmaayy coo mijtsä Jesucristo hänajty xyajnähwa'ads xyajcuhwa'adsaambä, mijts ca'a judíospä. Mänitä Dios jaduhn wyiinmaayy mänaa cøxiä wiinä

yhädiuñän. Cab hajxy xchoj yajwiinjuøøyyäm. Jejcy jaduhn yaghijty cuyu'uch. 10 Hoora, coo ja'a Jesucristo hajxy nägøxiä tøø xyajnähwaats tøø xyajcuhwáatsäm, møød højts judíospä näguipxy møød mijts ca'a judíospä, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy näguipxy nmäbøjcäm coo tiømiädia'agy, jaduhnä Diosmoonsä hajxy jim ñajuøøñä tsajpootyp coo ja'a Dios jiaanch tehm quiuwiinmahndiä madiu'u. Haa ca'a, xyhíjxämä Diosmoonsä hajxy coo hajxy tu'ugmädia'agy jaduhn nhíjtänä. ¹¹ Jaduhnä Dios ñä'ägädä wiinmaayy jeguiän, jajty hädaa naaxwiin yhädiuuñ. Jaduhn yajtøjiajty coo ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. ¹²Coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhíjtäm tu'ugmädia'agy, coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjcäm, jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a cuhdujt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios hajxy nba'yáaxämät. Jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtämbä coo hajxy xmiädóowäm. ¹³Mijts nmänuu'xtaacypy coo hajxy mga'a jootmayhádät, hóyhøch yaa nja tsaachpøcy. Páadyhøch chaa ndsaachpøcy coocha Diosmadia agy nyajwa'xy maa mijtsän. Páadiäts hajxy jaduhn mxoondá'agät.

14-16 Ja'a nWiindsønhájtäm
Jesucristo, Dios je'e Tieedyhajpy.
Tieedyhajpiä Dios hajxy je'ebä
pønjaty jim tsänaaby tsajtcøxp
møød pønjaty yaa tsänaaby
hädaa yaabä naaxwiin. Coo ja'a
Jesucristo hajxy tøø xpiädáacäm

465 Efesios 3, 4

tu'ugmädia'agy møød højts judíospä näguipxy møød mijts ca'a judíospä, páadyhøčhä Dios hamuumdu'joot nmänuu'xta'agy coo mijtsä mäjaa ween xmio'oy ja'a yhEspírituhaam, neby hajxy jaduhnä mjuøhñdyhaam mmee'xtúgät. Xpiuhbédäbä Dios hajxy jaduhn je eguiøxpä coo je e miøjjä jiaanchä. 17 Jadúhnhøchä Dios nmänuu'xtaacpä coo ja'a Jesucristo yhEspíritu hajxy ween mjaac møødhajtä, je'eguiøxpä coo ja'a miädia'agy hajxy mmäbøjcä. Jaduhn hajxy hoy yajxón mnichoc mnimiee'xøøjät hoy miänaaxøøjä. 18-19 Y jaduhn hajxy mwiinjuǿøbiät coo ja'a Jesucristo hajxy xjiaančh tehm chójcäm møj may. Hanaxiä hajxy jaduhn xjiaanch tehm chójcam. Cab hajxy ca'xy nwiinjuǿøyyäm nebiaty hajxy jaduhn xjia tsójcäm. Cab hajxy pedyii nwiinjuǿøyyäm. Coo hajxy hoy nwiinjuóøyyämät, hoyyä nwiinmahñdyhajxy jiadáanäm nebiä Dios ja'a wyiinmahñdiän.

²⁰ Jaanch tehm miäjaamøødä Dios. Ja'a miäjaahaamä nwiinmahñdyhajxy xyajtägájtsäm. Jaanä miäjaahaamä mayhajt møj may tiuumbä ja'a højtscøxphájtäm. Høxtä cab hajxy hoy nwiinjuø'øwáanäm nebiatiä mayhajt jaduhn tiuuñ. Møj mayyä mayhajt jaduhn tiuuñ, hoy hajxy nga'a jagä mäyujwáanäm.
²¹ Tsøgä Dios hajxy hoy miänaajä wiingudsähgøøyyäm, coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjcäm, je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. Tøyhajt jaduhn.

Coocha Jesucristocøxpa nduñ, páadyhøch chaa

ndsumychäna'ay. Coo mijtsä Dios tøø xyajnähdijy coo hajxy hoy mwädítät, paady hajxy jaduhn mgudiúnät. ²Cab hajxy myajcumáyät. Mee'xxieemy hajxy mhídät. Mmee'xtúgäp hajxy jaduhn. Hamiñ haxøpy hajxy mničhoc mnimiee'xǿøjät. ³Naxy hajxy tu'ugcopc tu'ugwiinmahñdy mdehm yhídät. Ja'a Dioshespíritu hajxy jaduhn xyaghídäp tu'ugmädia'agy. ⁴Tu'ugmuquiä Jesucristo miädia'agy hajxy nbanécxäm, møød højts judíospä näguipxy møød mijts ca'a judíospä. Tu'ugmuquiä Dioshespíritu hajxy nmøødhájtäm. Nägøxiä Dios hajxy xyajnähdíjjäm coo hajxy jim xyajnøcxáanäm maa ja'a wyiinduumän. Tu'ugmucy hajxy jaduhn njøbhíjxäm. 5Tu'ugmuquiä Jesucristo hajxy nWiindsønhájtäm. Tu'ugmuquiä miädia'agy hajxy nmäbőjcäm coo tiømiädia agy. Ja a Jesucristocøxpä hajxy nägøxiä nnäbéjtäm. ⁶Tu'ugmuquiä Dios hajxy nDeedyhájtäm nägøxiä. Jaaya'ay hajxy xyhanéhmäm nägøxiä. Ja'a højtscøxphájtäm jaaya'ayä mayhajt tiuuñ nägøxiä. Jaaya'ay hajxy hoy xmiøødhíjtäm nägøxiä.

⁷Cøjhawiingatiä Jesucristo hajxy tøø xyajnähdíjjäm nebiaty hajxy ndúunämät. ⁸ Jaduhnä Diosmädia'agy miäna'añ:

Coo jim ñøcxy tsajpootyp, tsumiä miädsip yajnøcxy, ja'a hajxy hänajty tøø quia'a mäjädá'aguiäbä.

Mänitä jiamiøød madiu'u miooyy cøxiä wiinä.

9-10 Coo jaduhn miäna'añ coo ja'a Jesucristo ñøcxy tsajpootyp, jaduhn Efesios 4 466

miäna'ana'añ coo hänajty yaa tøø yhoy hädaa yaabä naaxwiin. Jim hänajty tøø yhuuc tsohndaacpä tsajpootyp. Y coo jim ñøcxtägajch Dioswiinduum, jim møj jaanch yhijnä. Jim jaduhn yhanehmnä tsajpootyp møød hädaa yaabä naaxwiin. 11 Ja'a Jesucristo højts xpiädaac coo højts madiu'u ndúnät jaaya'aguiøxpä. Näje'e højts xyajnähdijy coo højts ndúnät apóstol. Je'ech jaduhn nnänøømby coo højtsä Jesucristo xquiejxtsohñ Diosmädia 'agy-yajwa' xpä wiinduhmyhagajpt. Näje'e hajxy yajnähdíjjäbä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy jiaac yajwá'xät. Näje'e hajxy yajnähdíjjäbä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwiingapxø'øwät. Näje'e hajxy yajnähdíjjäbä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy yajnähixø'øwät. Näje'e hajxy yajnähdíjjäbä coo hajxy quiopc-hádät maa ja'a hermanodøjc-hajxy yhamugø'øyän Dioswiingudsähgøøbiä. 12 Paady hajxy jaduhn tiuñ, jaduhnä Diosmädia'agy hajxy maas hoy quiudiúnät coo ja'a Diosmädia'agy hajxy miäbøcy. Jaanä jaduhn hajxy tiúumbät ja'a Dioscøxpä. Jaduhn hajxy maas hoy wiädítät nägøxiä coo ja'a Jesucristo hajxy pianøcxy. 13 Jaduhnä Dios ja'a miädia'agy hajxy tu'ugmucy hoy nmäbójcämät nägoxiä coo tiømiädia agy ja Jesucristocøxpä. Y jaduhnä Jesucristo hajxy hoy nmøødhíjtämät tu'ugmädia'agy, ja'a Dioshuung. Jaduhnä Diosmädia'agy hajxy maas hoy nwiinjuøøyyämät. Jaduhn hajxy maas hoy

nyajtúunämät. Mänit hajxy hoy nwiinmáayyämät nebiä Jesucristo wyiinmayyän. Y jaduhn hajxy hoy nwädíjtämät nebiä Jesucristo hoy wiäditiän. ¹⁴Pønjatiä Diosmädia'agy hoy ca'a wiinjuøøbyñä, jaanch tehm piaquiä hajxy yajwiinhøøñ. Hoy tyii mädia'aguiä hajxy miäbøga'añ. Hix, ja'a häna'c-hajxy mäwiinhøhmbä, jiaanch tehm jiajpy hajxy mäwiinhøøn. Jaanch tehm piaquiä hajxy jaduhn xwyiinhøønät. Pero højtshájtäm, cab højts jaduhn nyajwiinhøhnämät. ¹⁵Pero, tsøg hajxy tøguiápxäm, tsøg hajxy tømiädiáacäm. Tsøg hajxy tsójcäm, tsøg hajxy mée'xäm pønjaty hajxy nmøødmädiáacäm. Jaduhn hajxy hoy nwädíjtämät nebiä Jesucristo hoy wiäditiän, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. ¹⁶Coo hajxy nhíjtämät tu'ugmädia'agy, coo hajxy nnibiuhbéjtämät hamiñ haxøpy nebiatiä Dios hajxy tøø xtiuungmóoyyäm, jaduhnä Jesucristo hajxy xpiuhbéjtämät, neby hajxy jaduhn maas hoy nnichojc nnimiée'xämät hamiñ haxøpy, nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduhn maas hoy nwiinjugøyyämät, neby hajxy jaduhn maas hoy ngudiúunämät.

17-19 Pønjatiä Diosmädia'agy ca'a panøcxp, cab hajxy miøjpäda'agy tijaty jaduhn tsoobaatp. Cab hajxy tii wyiinjuø'øy. Jaanch tehm xiexä jiootä quiopc-hajxy; paady hajxy quia'a wiinjuø'øy coo ja'a Dios ja'a møjmayhajt tøø tiun ja'a højtscøxphájtäm, paady hajxy quia'a cumayii ja'a Diósäm. Tsähdiuhndägoy hajxy jaduhn. Hanaxiä hajxy yhaxøøgjatcø'øy

467 Efesios 4, 5

cøxypänejpiä. Paady mijts jaduhn nmägapxy nhane'emy ja'a Jesucristocøxpä coo hajxy jaduhn mga'a pajatcǿøbiät. ²⁰Coo hajxy tøø mhabøcy ja'a Jesucristocøxpä, paady hajxy mnajuø'øy coo jaduhn quia'a hoyyä coo hajxy jaduhn mga'a haxøøgwädíjnät, neby hajxy naamnä tøø nmägapxy tøø nhane'emiän. ²¹Tøyhajt jaduhn coo hajxy tøø mhabøcy ja'a Jesucristocøxpä. Jaaya'ay hajxy xyajnähixøøyy ja'a yhEspírituhaam. Hix, tøguiapxp tømiädiaacp je'e. ²²Jaduhn hajxy xyajnähixøøyy coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mnajtshixø'øwät neby hajxy hijty mhaxøøgjäya'ayhatiän. Mdu'udägoyyaamb hajxy hijty je'eguiøxpä coo hajxy hijty cøxiä wiinä mhadsocy, cooc tyijy hajxy hijty jaduhn mbaada'añ ja'a hoyhajtä weenhajt. Pero myajwiinhøhmb hajxy hijty. Hix, cabä hoyhajtä weenhajt hajxy jaduhn mbáadät. 23 Pero, yajtägatsä mjootä mwiinmahndy hajxy. 24 Tøø ja'a Dios hajxy xmióoyyäm ja'a hawiinjembiä howyiinmahñdy nebiä Dios hajxy jaduhn hoy nbahíjxämät. Jaduhn hajxy tøyhajt hoy mjäya'ayhádät. Jaduhn hajxy tøyhajt haxøøg mga'a wädíjnät.

²⁵ Jaduhnds je'e, cab hajxy mhøhndáacnät. Tøyhajt hajxy mmädiáacnät. Hix, tu'ugmädia'agy hajxy nhíjtäm.

26-27 Coo hajxy tähoocjaty mnimiäjootma'adǿøjät, paquiä hajxy jadähooc mnimiägapxǿ'cägumbät, coo ja'a møjcu'ugong hajxy jaduhn paquiä xñä'ä yajcädiéeyät. ²⁸Pønjaty mee'tsp, cab hajxy miée'tsnät. Ween hajxy tiuunnä, jaduhnä wiingjäya'ay hajxy piuhbédät pøn jaduhn yajmaajiajp.

²⁹Cab hajxy mhaxøøgcápxät. Coo hajxy hoy mgapx mmädiá'agät, jiaac wiinjuø'øwaambiä jäya'ayhajxy, ja'a homiädia'agy hajxy hoy mädoobä. Jaduhnä Dios ja'a mayhajt tiúnät jaaya'aguiøxpähajxy, ja'a hajxy jaduhn mädoobä. 30 Cabä Dioshespíritu hajxy myagjootmadiägø'øwät. Hix, jaaya'ay hajxy jaduhn xcwieendähadáanäm høxtä coonä ja'a Jesucristo hänajty yaa quiädaactägatsa'añ. Mänit jaduhn quiäxø'øga'añ coo hajxy hänajty tøø xyajnähwaats tøø xyajcuhwáatsäm, møød coo hajxy hänajty tøø xyajpädsøømäm haxøøgtuum.

³¹Cab hajxy mnixiøøghájtänät. Cab hajxy mnimiädsiphájtänät. Cab hajxy mnimiäjootmá'tänät. Cab hajxy mniyhójjänät. Cab hajxy mniñähójjänät. Cab hajxy mnimiähanhájtänät. ³²Pero, mničhoc mnimiee'xøøjäp hajxy hamiñ haxøpy. Mniñäxuudsøøjäp hajxy jaduhn. Mnimiee'xøøjäp hajxy jaduhn. Hix, jaduhnä Dios hajxy tøø xmiée'xäm ja'a Jesucristocøxpä.

Xyhuunghájtämä Dios hajxy; xchójcäm hajxy jaduhn. Naxiä Dios hajxy ndehm piahíjxämät.

Mničhoc mnimiee'xøøjäp hajxy nebiä Jesucristo hajxy xchójcäm.
Coo hajxy jaduhn xchójcäm, paady hajxy tøø xñähho'túutäm.
Quiumaayy ja'a Dios jaduhn.

³Coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm, paady hajxy Efesios 5 468

haxøøg mga'a nä'ägädä jatcø'øwät. Ni mga'a hadsógät jäya'adio'oxiøjc hajxy. Jaanä jaduhn mijts to'oxiøjc-hajxypä, caj mijts wiingya'adiøjc mmøødmáabät. Ni mga'a hadsójcät hajxy ja'a mmädo'oxiøjcä ñihyhap. Ni cab hajxy mhaxøøgcápxät. 4Cabä haxøøghaaw hajxy mmøødhádät. Cab hajxy mguhhinmädiá'agät. Cab hajxy mhanähádät. Cab jaduhn yhawiinmatsä coo hajxy jaduhn mjatcó'owät. Pero ja'a Dios hajxy mnämá'awäp: "Dioscujú'uyäp." ⁵Tøyhajt jaduhn, pøn haxøøg jatcøøby, pøn jäya'ajie'e jaanch tehm yhadsojp, cab jim tiägø'øwa'añ maa ja'a Jesucristo wyiinduumän, maa ja'a Dios ja'a wyiinduumän. Hix, pøn jäya'ajie'e hadsojp, cabä Dios hoy wyiingudsähgø'øy. 6Cab hajxy nyajwiinhéhnämät coo jäya'ay hajxy hänajty xjia nämáayyämät cooc tyijy yhoyyä coo hajxy haxøøg njatcóøyyämät, nébiäts naamnä tøø nmägapxy tøø nhane'emiän. Ja'a häna'c-hajxy ca'a mäbøjpä, ja'a häna'c-hajxy jaduhn haxøøg jatcøøbiä, nébiäts naamnä tøø nmägapxy tøø nhane'emiän, yajcumädowáanap hajxy je eduhn ja'a Diósäm. ⁷Paady jaduhn, tsøc ca'a møødjatcøøyyäm näguipxy.

⁸Mijts, cabä Diosmädia'agy hajxy hijty mmädoyyä. Mhaxøøgwädijp hajxy hijty, møød hajxy hijty haxøøgjaty mjatcø'øy. Pero coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy tøø mmäbøjcänä, paadiä mwiinmahñdy hajxy mmøødän hawa'adstuum. Jaduhnä mwiinmahñdy hajxy mjaac yaghídät. ⁹Pønjatiä wyiinmahñdy hawa'adstuum, hojioot hajxy

miøød. Hoy hajxy jiäya'ayhaty. Tøguiapxp tømiädiaacp hajxy je'e. ¹⁰Mjaac habógäp hajxy jaduhn nebiatiä Dios hajxy xyajnähixø'øy neby hajxy jaduhn maas hoy mjäya'ayhádät. Jaduhnä Jesucristo hajxy xmiaas cumáyät. 11 Ja'a häna'cä Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä, cab hajxy hoy jiäya'ayhaty. Cab hajxy jaduhn cøxypänejpiä mmøødjatcø'øwät; pero mwiinguhojø'øwäp hajxy jaduhn. 12 Jaanch tehm yhochähdiuunnä hajxy hamee'ch jiatcø'øy; páadyhøch nga'a nägapxa'añ nebiaty hajxy jaduhn jiatcø'øy. ¹³Coo jäya'ay hajxy nwiinguhojóøyyämät coo hajxy yhaxøggwädity, nebiä Diosmädia'agy miäna'añän, mänit hajxy jaduhn yhooc tehm ñajuø'øwät coo hajxy tøyhajt yhaxøggwädity. 14 Jaduhnä jäya'ayhajxy näje'e miäna'añ:

> Pøn jaduhn maab, ma'abiädø'øg hajxy;

pøn jaduhn tøø yho'ogy, mjujypiøjtägátsäp hajxy. Ja'a Jesucristo mijts xquiujajaamb xquiudøø'xaamb.

Jaduhn miädia'agytiägø'øy, pønä Diosmädia'agy ca'a mäbøjp, ween hajxy miäbøcy. Jaduhnä Jesucristo hajxy xyajwiinjuø'øwät coo je'eyyä jaduhn tu'uquiä ja'a mbojpä mgädieey hajxy xyajnähwáatsät.

¹⁵Jaduhnds je'e, nägüeentä hajxy mwädítät. Cab hajxy mnibiäda'agøøjät nebiä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy ca'a wiinjuøøbiän. Paady hajxy hoy mwädítät coo ja'a Diosmädia'agy 469 Efesios 5

hajxy mwiinjuø'øy. ¹⁶Na<u>x</u>y hajxy hoy mdehm wiädítät. Hix, jiaanch tehm miäwädijpiä jäya'ayä haxøøgwiinmahñdy hajxy jäda'ahaty. 17 Hoorä, cab hajxy mnibiäda'agøøjät nebiä jäya'ayhajxy ca'a jajpän. Naxiä Dios ja'a miädia'agy hajxy mdehm wyiinjuóøyyät mdehm wyiinmädóowät nebiatiä jioot chocy coo hajxy mgudiúunät. ¹⁸Cab jaduhn yhoyyä coo hajxy mmu'ugóøjät; yajtägoobiä jocnøø jaduhn. Pero weenä Dioshespíritu hajxy xjiaac puhbéjtäm coo ja'a miädia'agy hajxy jaduhn njaac cudiúunäm. ¹⁹Coo ja'a Dioshespíritu hajxy xpiuhbéjtäm, jaduhn hajxy nnijiootcapxmøcpøjcäm ja'a Dioshøyhaam. Jaduhnä Dios hajxy hamuumdu'joot mwiinhøw mwiinyá'axät. 20 Hoy miäduhnajtä Dios hajxy mnämá'awät: "Dioscujú'uyäp", ja'a Jesucristocøxpä, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. Paadiä Dios hajxy jaduhn mnämá'awät: "Dioscujú'uyäp", coo ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy je'e xmióoyyäm. Hix, je'e hajxy nDeedyhájtäm.

²¹Hoorä, coo ja'a mmähermano waamb xyhané'emät, hamuumdu'jootä miädia'agy mgudiúunät, je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy hoy nwiingudsähgøøyyäm.

²²Mijts to'oxiøjc-hajxy, mgudiúunäbä mnihyhapä miädia'agy hajxy. Jaduhnä Jesucristo hajxy xyhane'emy, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. ²³Coo ja'a mnihyhaphajxy quiopc-haty maa mijtsän, jaduhn mäwiin miäbaady coo ja'a Jesucristo hajxy nWiindsønhájtäm coo ja'a miädia'agy hajxy hoy nmäbøjcäm. Jaaya'ay hajxy xyajnähwáatsäm. ²⁴Coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy ngudiúunäm, jaduhn mijtsä mnihyhapä miädia'agy mgudiúunäbät, waambaty hajxy jaduhn xyhane'emy.

²⁵Hoorä, mijts ya'adiøjc-hajxy, mdsógäp mmée'xäbä mdo'oxiøjc hajxy nebiä Jesucristo hajxy xchójcäm. Hix, tøø hajxy xñähho'túutäm. ²⁶Paady hajxy tøø xñähho'túutäm, jaduhn hajxy tøø xyajnähwáatsäm ja'a nbojpä ngädieeyhájtäm. Paady hajxy jaduhn tøø xyajnähwáatsäm coo ja'a miädia'agy hajxy tøø nmäbőjcäm. Y coo hajxy nnäbéjtäm, jaduhn hajxy nmänáanäm coo ja'a nbojpä ngädieey hajxy tøø xñähwáatsäm. 27 Paadiä Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, jaduhn hajxy hoy yajxón xyhíjxämät nebiä pujy nebiä je'echpän coo hänajty yaa quiädaactägatsa'añ. Hix, tøø ja'a nbojpä ngädieey hajxy hänajty xyajnähwáatsäm. 28 Jaduhnds je'e, mijts ya'adiøjc-hajxy, mdsógäp mmée'xäbä mdo'oxiøjc hajxy nebiä mhamdsoo ni'x nebiä mhamdsoo copc hajxy mjuø'øyän. Pønä tio'oxiøjc tsojp mee'xp, jaduhn miäbaady nebiä yhamdsoo ni'x nebiä yhamdsoo copc choquiän. Hix, tu'ugni'x tu'ugcopc hajxy jiaty coo to'oxiøjc hajxy wyiingpøcy. ²⁹Hix, cap pønä yhamdsoo ni'x yhamdsoo copc xiøøghaty. Pero ngüeendähájtämä nni'x ja'a ngopc-hájtäm hajxy; jaduhn

Efesios 5, 6 470

mäwíinäts miäbaady nebiä Jesucristo hajxy xcwieendähájtäm. 30 Hix, tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdiä Jesucristo hajxy xmiøødhíjtäm coo hajxy nWiindsønhájtäm. ³¹ Jaduhnä Diosmädia'agy miäna'añ: "Jaduhnds je'e, coo ja'a ya'adiøjc to'oxiøjc piaady, mänitä tiaj tieedy piuhyohdiuutnä. Jaduhn mäwíinädsä ya'adiøjc-hajxy jiaty møødä tio'oxiøjc nebiä tu'ugni'x nebiä tu'ugcopcän." ³² Jaanch tehm yajxón hädaa mädia'agy jaduhn. Cabä Dios hajxy hijty xchoj yajwiinjuśøyyäm. Jaduhnch nwiinjuø'øy, coo ja'a ya'adiøjcä tio'oxiøjc miøødhity tu'ugmädia'agy, coo jaduhn miøødhity tu'ugni'x tu'ugcopc, jaduhn mäwíinäts miäbaady coo ja'a Jesucristo hajxy xmiøødhíjtämbä tu'ugmädia'agy coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbőjcäm. 33 Jaduhnds je'e, jaduhnä mdo'oxiøjc hajxy mdsoc mmée'xät nebiä mhamdsoo ni'x nebiä mhamdsoo copc hajxy mdsoquiän. Y mijts to'oxiøjc-hajxy, jaanä jaduhnä mnihyhap hajxy mwiingudsähgøøbiät.

Mijts pigäna'tøjc-hajxy, mgudiúunābā mdajjā mdeediā miädia'agy hajxy ja'a Jesucristocøxpä, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. Hahixøøby jaduhn coo hajxy jaduhn mgudiúnät. ²⁻³ Jaduhnā Diosmädia'agy miäna'añ: "Pønjatiä tiaj tieedy wiingudsähgøøby, je'ečh hajxy hoy nyajtsäna'awaamby nyaghäyowaamby hädaa yaabä naaxwiin; je'ečh hajxy jejcy nyagjugyhadaamby", nømä Diosmädia'agy miäna'añ. Coo

ja'a Dios hajxy jaduh<u>n</u> jecy xyhanéh<u>m</u>äm, mänit jaduh<u>n</u> miänaa<u>n</u>dsoh<u>n</u> coo ja'a mayhajt hänajty tiuna'an ja'a højtscøxphájtäm.

⁴Mijts taj teedyhajxy, cabä mnøøx cabä mmajc hajxy hanaxiä mhójät coo hajxy xmiähanhádät. Jaduhnä mhuung hajxy mmägapx mhané'emät coo hajxy hoy wiädítät. Jaduhn hajxy quiumayøøjät ja'a Jesucrístäm, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä.

⁵Näje'e mijtsä jäya'ayhajxy xjie'ehaty nebiä waj nebiä cuaayän. Mgudiúunäbä mwiindsønä miädia'agy hajxy hamuumdu'joot, ja'a hajxy hädaa yaabä naaxwiimbä. Mwiingudsähgø'øwäp hajxy jaduhn nebiä Jesucristo hajxy nwiingudsähgóøyyäm. 6-7 Hoyyä jäya'ayhajxy tiuñ coo ja'a wyiindsén hajxy hänajty wyiindäna'ayii neby hajxy jaduhn quiumayøøjät ja'a wyiindsønäm. Pero näje'e jäya'ayhajxy hoy quia'a tuñ coo ja'a wyiindsønhajxy hänajty quia'a jimä. Mijts, cab hajxy jaduhn mbahíxät. Hamuumdu'jootä mwiindsǿn hajxy mmädúnät. Jaduhn hajxy hoy myajcähxó'øgät coo ja'a Jesucristo hajxy hoy mjaanch mäduñ. Jaaya'ay hajxy nmaas Wiindsønhájtäm. Jaduhnä Dios chojpä. Ja'a Jesucristocøxpä hajxy jaduhn mdúnät. Ca'a jiäya'aguiøxpähajtiä hajxy mdúnät. 8 Mjahmiédsäp hajxy jaduhn, coo ja'a nwiindsøn hajxy hoy nmädúunämät, hoy hajxy xjia je'ehájtäm nebiä waj nebiä cuaayän, mänitä Jesucristo ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmióoyyämät.

⁹ Jaduhn mijtspä, cumoonsädøjc, mnäxúudsäbä mmoonsä hajxy 471 Efesios 6

jaduhn. Cab hajxy mhadsähgó'øwät. Haa ca'a, jaduhn mijtsä Dios hajxy xyhanehmbä nebiä mmoonsä hajxy xyhanéhmäbän ja'a Diósäm, ja'a jim tsajpootypä. Haa ca'a, cabä Dios hajxy wiing xyhíjxäm. Haa ca'a, tu'ugjäya'ayhájtäm hajxy nägøxiä.

10-11 Hoorä, mänuu'xta'agä Dios hajxy coo hajxy ween xpiuhbety ja'a miäjaahaam; jaduhnä miädia'agy hajxy maas hoy mjaac mäbøjcät. Hix, jaanch tehm miäwiinhøhmbä møjcu'ugong. Pero jiaanch tehm miøødä Dios mäjaa. Y coo hajxy jaduhn xpiuhbédät, cabä møjcu'ugong hajxy jaduhn myajmäjädá'agät. ¹²Hix, ja'a møjcu'ugong hajxy yaa xmiädsibøøyyäm møødä mioonsä hajxy, ca'a jiäya'ayhajxiä ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä. Haxøøgä møjcu'uhajxy jiäya'ayhaty. Pojhaam hajxy wiädity. Cabä ni'x copc hajxy tiehm miøødä neby højtshájtäm. Møcä mäjaa hajxy jiaanch tehm miøødä. Ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä haxøøgjäya'ayhajxy hanéhmäbä møjcu'ugóngäm. Hoy chajtcøxpä ja'a møjcu'uhajxy wiädity. 13 Paadiä Dios hajxy mmänuu'xtá'agät coo hajxy ween xpiuhbety ja'a miäjaahaam. Jaduhnä møjcu'ugong hajxy hoy mjøjtäná'awät. Jaduhn hajxy mga'a yajmäjädá'agät. ¹⁴ Jøjtäna'awxä ja'a møjcu'ugong hajxy. Naxy hajxy hoy miänaaxøøjä mdehm tiømiädiá'agät. Jaduhn hajxy hoy mmee'xtúgät. Jaduhn mäwíinäts miäbaady nebiä soldadohajxy møc ñiwiøhnta'achiijän coo hajxy hänajty chiptuna'añ. Naxy hajxy hoy yajxón mdehm

wiädítät. Jaduhnä Dios hajxy xñäwá'anät. Jaduhn mäwíinäts miäbaady nebiä soldado latapujxt hajxy yajniguiaachjubø'øyiijän. Jaduhn hajxy hoy miäjäda'aga'añ. ¹⁵Niyhahixø'øwøø hajxy nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduhn hoy mmäwädítät. Coo jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy miäbégät, jaduhn hajxy jootcujc yhídät. Jaduhn mäwíinäts miäbaady nebiä soldadohajxy ñiyhahixø'øyiijän coo ja'a quiø'øg hajxy piägø'øy. 16 Naxiä Dios ja'a miädia'agy hajxy mdehm miäbøjcät coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xyajnähwáatsäm. Jaduhnä møjcu'ugong hajxy mga'a yajmäjädá'agät. Jaduhn mäwíinäts miäbaady nebiä soldado escudo hajxy yajniyhawähajtugyiijän neby hajxy jaduhn quia'a tøpxøøjät ja'a tøpxquepty tóoyyäp queecpä. ¹⁷Naxiä Diosmädia'agy hajxy mdehm miäbǿgät coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. Jaduhn mäwíinäts miäbaady nebiä soldado pujxcuhjup hajxy miøødän. Naxiä Diosmädia'agy hajxy mdehm yhabógät nebiä Dioshespíritu hajxy xyajnähixóøyyäm. Jaduhn mäwíinäts miäbaady nebiä soldadohajxy espadacap chiptuñän. ¹⁸Coo ja'a Dios hajxy mba'yá'axät, mmäyujwá'anäp hajxy tijaty hajxy hänajty myajmaajiajpy. Mmäyajtǿwäbä Dios hajxy ja'a yhEspírituhaam tijaty hajxy mmäyujwá'anäp. Mmänuu'xtá'agäbä Dios hajxy ja'a jäya'aguiøxpä, ja'a Diosmädia'agy hajxy panøcxpä. Cab hajxy mnänuuxø'øwät coo ja'a Dios hajxy hänajty mba'ya'axa'añ.

Efesios 6 472

19-20 Møød høøchcøxpøchä Dios hajxy xpia'yáaxäbät coocha Dios xñajtscapxøøyyat waambátyhøch ngapx nmädiá'agät coocha miadia agy hanajty nyajwa'xä, ja'a hijty yaghijpiä cuyu'uch. Ja'a Dióshøch jaduhn xwyiinguejx coocha miädia agy jaduhn nyajwá vät. Páadyhøch chaa ndsumyčhäna'ay ia'a Diosmädia'agyquiøxpä. Jadúhnhøchä Dios hajxy xpia'yáaxäbät cooch nga'a tsähgø'øwät coochä miädia'agy hänajty nyajwa'xä, nébiøch jaduhn hoy ngudiúnät.

²¹⁻²²Nguexáambiøchä hermano Tíquico jim maa mijtsän. Coo jim miédsät, jim hajxy jaduhn xyhawáanät nebiaty højts chaa ngudiun nguñaxy, coo højts hoy ween nhity, neby hajxy jaduhn mga'a jootmayhájnät ja'a højtscøxpä. Hóyhøchä hermano Tíquico nmøødnijiootpaadyii. Hóyhøch jaduhn xmiøødtuñ ja'a Jesucristocøxpä.

²³Ween mijtsä Diosteedy hajxy xmio'oy ja'a hoyhajtä weenhajt møødä Jesucristo, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. Weenä Dios hajxy xpiuhbety nebiä miädia'agy hajxy maas hoy mjaac mäbøjcät, neby hajxy jaduhn maas hoy mničhoc mnimiee'xøøjät. ²⁴Weenä Dios ja'a mayhajt tiuñ ja'a højtscøxphájtäm nägøxiä coo ja'a Jesucristo hajxy nwiingudsähgøyyäm hamuumdu'joot, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. Tøyhajt jaduhn. Amén.

Filipenses

Jesucristo højts xmioonsähajp, høøch Pablo møødä
Timoteo. Højts mijts hädaa nocy nyajnäjaayøøby mäduhntiä mijts ja'a Diosmädia'agy hajxy jim mbanøcxy maa ja'a cajpt xiøhatiän Filipos, nägøxiä møødä mwiindsønhajpä jiiby tsajtøgootypä, møød hajxy jiiby puhbejpä. ²Weenä Dios hajxy xmio'oy hoyhajt weenhajt, ja'a nDeedyhájtäm hajxy jim tsajpootypä møødä Jesucristo hajxy nWiindsønhájtämbä.

³Naaghóoc-høch mijts njahmiejtsta'agy, nnämáabiøch ja'a Dios "Dioscujú'uyäp" maa ja'a mijtscøxpän. 4Naaghóoc-høch ja'a Dios nba'ya'axy, nmäyujwáambiøch hoyhajt weenhajt ja'a mijtscøxpä. Coocha Dios hanajty nba'ya'axy ja'a mijtscøxpä, jootcújc-høch hänajty nnijiäwø'øyii, ⁵je'eguiøxpä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy näguipxy tøø nyajwá'xäm, mänaa hajxy tøø mmädoodsooñän høxtä je'enä jäda'anäbaadyñä. ⁶Ja'a Dios ja'a hodiuung yajtsohndaac ja'a mijtscøxpä. Nmøødhøchä tøyhajt jaduhn coo ja'a Dios ja'a tiuung hoy yajtu'uyo'oya'añ høxtä coonä Jesucristo hänajty quiädaactägatsa'añ. ⁷Páadyhøchä

tøyhajt nmøødä cooch mijts njaanëh tehm chocy njaanëh tehm pia'häyoy, coo ja'a Dios hajxy xpiuhbéjtäm näguipxy, homiáajøch nhity, hoy piujxtøgootiä, hoy yhagujcä, cooch hänajty nmädia'agy coo ja'a Diosmädia'agy tiøyyä. ⁸Najuøøbiä Dios cooch mijts njaanch tehm chocy njaanch tehm pia'häyoy nägøxiä, nebiä Jesucristo hajxy xchójcäm. ⁹Nmänuu'xtáacypiøchä Dios coo hajxy hamuumdu'joot mjaac nichoc mjaac nibia'häyowéøjät, coo hajxy hoy mguhwijyhádät, ¹⁰neby hajxy jaduh<u>n</u> mnajuó'øwät mwiimbíwät ja'a hojiatypä hajxy. Jaduhn hajxy mhídät hawa'adstuum nebiä Dios hajxy xyajmädsójcäm, høxtä coonä Jesucristo hänajty quiädaactägatsa'añ. 11 Xpiuhbédäp ja'a Jesucristo hajxy neby hajxy jaduhn hoy mwädítät. Jaduhndsä Dios hoy quiähxø'øgät coo miøjjä coo jiaanchä.

¹²Hermanodøjc, huuc wiinjuø'øw hajxy jaduhn; cooch yaa ndsumychäna'ay, maas hóyhøchä Diosmädia'agy jaduhn yaa nyajwa'xy. ¹³Nägøxiä cu'ughajxy tøø miädoyhaty coochä Jesucristo miädia'agy Filipenses 1 474

ngudsumyöhäna'awøøyyä,
nägøxiä, møødä soldadohajxy
jim hadänaabiä maa ja'a
gobernador tiøjcän. 14 Ja'a
Jesucristo miädiá'agyhøch
ngudsumyöhäna'awøøby. Cábøch
ndajy nmay. Cooöh nga'a tajy nga'a
may, paadiä hermanodøjc-hajxy
nämay quia'a nä'ägädä taj
quia'a nä'ägädä maabiä coo ja'a
Diosmädia'agy hajxy yajwa'xy, hoy
hajxy cu jia tsúumäbä. Cab hajxy
ñä'ägädä tsähgø'øy ni weentiä. Hix,
høøöh hajxy jaduhn xpiahijxp.

15-17 Paadiä Diosmädia agy hajxy yajwa'xy cooch hajxy xchocy xpia'häyoy. Hojioot hajxy jiaanch tehm miøød. Ñajuøøby hajxy jaduhn coocha Diosmadia agy ngudsumychäna'awø'øy. Pero jii hajxy näje'ebä, paadiä Diosmädia'agy hajxy yajwa'xy, cooch hajxy xmiädsiphaty. Tøyhajt jaduhn. Je'ech hajxy xyajmädsojp cooch yaa ndsaachpøgät pujxtøgooty. Cabä hojioot hajxy ñä'ägädä møødä ja'a høøchcøxpä. ¹⁸Pero cábøch jaduhn nmøjpäda'agy, hóyhøch hajxy jaduhn xjia mädsiphaty.

Xoondáacpøch jaduhn coo ja'a Jesucristo hajxy miädia'agy, hoy hojioot hajxy quia'a ja møødä ja'a høøchcøxpä. ¹⁹ Y jaac xoonda'agáambøch jaduhn. Nnajuøøbiøch cooch hodiuum nmähmø'øwa'añ. Hix, mijts ja'a Dios hoyhajt weenhajt mmäyujwaamby ja'a høøchcøxpä. Y xpiuhbéjpøchä Dioshespíritu ja'a Jesucristocøxpä. ²⁰ Cábøchä njoot ñä'ägädä tsocy cooch ndsähgø'øwät mänáajøchä

Jesucristo hänajty nmädia aguiän. Cábøch mänaa ndsähgø'øy ndsähdiuñ. Chójpiøch njoot jaduhn coocha Jesucristo nyajcahxø'øgat coo miøjjä coo jiaanchä, hóyhøch njadehm quiuho'ogø'øwät. ²¹Madúhñtiøch yaa njaac jugyhaty, nyajcähxó'øgäbøchä Jesucristo coo miøjjä coo jiaanchä. Y cooch nhó nat, maas hoy hänajty quiähxø'øgaannä coo miøjjä coo jiaanchä. Mänítøch jim nnøcxaannä maa je'e wyiinduumän. 22-23 Mejtstú'ujøchä njoot nyajmøødmädia agy. Cooch nhó'ogät, mänítøch cu nnøcxnä maa ja'a Jesucristän. Maas jootcújc-høch jim nnijiäwøøyyänät. Pero cooch yaa njaac jugyhádät, maas hóyhøchä Jesucristo jaduhn njaac mädúnät. Cábøch ndehm yhoñajuø'øy pø maas hoy cooch nhó'nät, o pø caj. ²⁴Høøch jaduhn mänaamb cooch hit nga'a tsoj hó'ogät; jadúhnhøch mijts ja'a Diosmädia'agy tehngajnä njaac yajnähixø'øwät. 25 Nmøødhøchä tøyhajt jaduhn cooch mijts njaac møødhida'añ. Njaac yajnähixø'øwáambiøch mijts tehngajnä, neby hajxy jaduhn maas hoy mmäbégät, neby hajxy jaduhn mjaac xoondaacpøgät. ²⁶Coochä Jesucristo jim xyajnøcxtägátsät maa mijtsän, mänit hajxy mmäna'ana'añ coo tiøyyä coo Jesucristo miøjjä jiaanchä.

²⁷Naxiä Jesucristo miädia'agy hajxy mdehm yajtúunät. Jaduhnä Diosmädia'agy hajxy näguipxy myajwá'xät tehngajnä, hóyhøch jim nga'a ja nøcxät maa mijtsän. ²⁸Cabä mmädsip hajxy 475 Filipenses 1, 2

mnä'ägädä tsähgó'øwät. Jaduhn hajxy ñajuø'øwa'añ coo hajxy haxøøgtuum yajca'awa'añíijäm ja'a Diósäm, møød coo mijts ja'a Dios xpiäda'aga'añ hodiuum. 29-30 Tiuumbiä Dios ja'a mayhajt coo hajxy xyajnähdijy coo ja'a miädia'agy hajxy mmäbójcät ja'a Jesucristocøxpä, nébiøch cham ndsaachpøquiän. Tøøch hajxy hamdsoo xyhixy xmiädoy cooch yaa ndsaachpøcy ja'a Jesucristocø xpä.

Coo mijts ja'a Jesucristo xchocy, paady hajxy xjiootcapxmøcpøcy. Coo mijts ja'a Dioshespíritu tu'ugmädia'agy mmøødhity, paady hajxy hamiñ haxøpy mničhocy mnibia'häyoyii. ²Jadúhnhøch njoot jiaanch tehm chocy coo hajxy tu'ugmädia'agy mhídät. Coo hajxy mničhoc mnibia'häyowóøjät, maas hóyhøch nnijiäwø'øwǿøjät. 3Ca'a mhamdsoo wiinmahñdy hajxy mwi'i yajtuñ. Ca'a hajxy mniguiumayii. Jaduhn hajxy mmäná'anät coo ja'a mmägu'ughajpä miaas jaty quejee miich. 4Hamin haxøpy hajxy mnigwieendähadøøjät.

⁵Mbahíxäp ja'a Jesucristo hajxy neby je'e jecy wiädijtiän. ⁶Hoyyä Jesucristo jia Dioshuungä, caj jiootma'ty coo ñämaayyä coo yaa jiäya'ayhádät hädaa yaabä naaxwiin. ⁷Coo yaa jiäya'ayhajty, yhøxhijx yhamdsoo cuhdujt jaduhnän. Jaduhn ñibiädáacänä nebiä moonsän. Cab hänajty hamdsooyyä miøjhada'añ. ⁸Mänitä Dios miädia'agy quiudiuunä coo yhó'ogät. Hočhähdiuunnä jim cruzcøxp miøjpahbejtä. ⁹Coo

ja'a Jesucristo quiudiuum nejy ñämaayyän, paadiä yajmøjhajtä ja'a Diósäm. Ni pøn jaduhn quia'a mäbaady nebiä Jesucristän.

10 Weenä Jesucristo hajxy nägøxiä wyiingudsähgø'øy, jim tsajpootyp, møød hädaa yaabä naaxwiin, homiaajä.

11 Weenä Jesucristo hajxy nägøxiä quiapxpaady coo hajxy nägøxiä quiapxpaady coo hajxy wyiindsønhaty. Jaduhnä Dios jim quiähxø'øgät møj jaanch, ja'a nDeedyhájtäm.

12 Mägu'ughajpädøjc, mänáajøch jim nhitiän maa mijtshajxiän, xmiäbøjcäbøchä nmädia'agy hajxy hänajty. Hoorä, cooch yaa jäguem nhijnä, miaas tsójpiøch njoot cooch nmädia'agy hajxy tehngajnä xmiäbøjcät. Naxiä Diosmädia'agy hajxy mdehm miäbøgät, neby hajxy jaduhn hodiuum mmähmø'øwät. Naxiä Dios hajxy mdehm wyiingudsähgø'øwät. Cab hajxy nä'ä nägoodä mnä'ä niguiumayøjät. 13 Jaduhnä Dios jioot chocy coo hajxy hoy mwädítät. Xpiuhbédäp ja'a Dios hajxy jaduhn.

¹⁴Hoy hajxy mwädítät. Cab hajxy tii mwi'i chippädá'agät. Cab hajxy tijaty myajniguiuhojø'øwøøjät. ¹⁵⁻¹⁶ Jaduhn hajxy hoy mwädítät nebiä Dioshuungän maa ja'a ca'awiindøyhäna'c-hagujcän. Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy myajnähixó'øwät, jaduhn hajxy mwädítät nebiä jøøn yhajajjiän hagoodstuum; coo jäya'ayhajxy jaduhn miäbégät, mänit hajxy hodiuum piäda'agóøjät. Coo hajxy mgudiúnät neby hajxy chaa nnäma'ayän, mänítøch nxoondá'agät, mänaa ja'a Jesucristo hänajty jadähooc

Filipenses 2, 3 476

quiädaactägatsa'añän.
Cähxø'øgaamb jaduhn cooch
hänajty hoy tøø nduñ maa
mijtscøxpän. ¹⁷Coo Diosmädia'agy
hajxy hamuumdu'joot mmäbøcy,
páadyhøch nxoonda'agy, hóyhøch
cu nja ho'og. Chójpiøch njoot coo
hajxy nmøødxoondá'agät. ¹⁸Tsøgxä
hajxy jaduhn xoondáacäm.

¹⁹Coo ja'a Jesucristo ja'a nWiindsønhájtäm jaduhn miäná'anät, mobädájpøch mijts ja'a Timoteo nyajnäguexa'añ. Coocha Timoteo min jadahooc xyhawaanä coo mijts hoy mhity, hóyhøch hänajty nnijiäwø'øwa'añii. ²⁰Páadyhøčhä Timoteo jim nguexa'añ cooch je'e nidiuhm xmiøødhity tu'ugmädia'agy maa mijtscøxpän. Xpiuhbedaamb mijts jaduhn hamuumdu'joot. ²¹ Ja'a häna'c-hajxy jaac yaabä, yhamdsoo tuung hajxy tiuumby. Cabä Jesucristo tiuung hajxy hamuumdu'joot tiunaanä. ²²Mnajuøøby hajxy jaduhn coochä Timoteo hoy xmiøødtuñ maa ja'a Diosmädia agy myiñan, nébiøch nhamdsoo huungän. 23 Mänítøchä Timoteo nguéxät cooch hänajty tøø nnajuø'øy pø pädsømáambøch. ²⁴Coo ja'a Dios jaduhn miäná'anät, mobädájpøch jim nnøcxa'añ maa mijtsän.

²⁵Tøøch mijts ja'a hermano Epafrodito hijty xyajnäguexy cooch jaduhn xpiuhbédät. Hóyhøch jaduhn xjiaanch møødtuñ coochä Diosmädia'agy nyajwa'xy. Hahixøøby cooch mijts nyajnäguejxtägátsät, ²⁶je'eguiøxpä coo mijts xjia wi'i quiuhijxtägatsa'añ. Jaanch

tehm tiajp jaanch tehm miáabiäc je'eduhn coo mijts tøø mmädoyhaty coo hijty piøgyii. 27 Tøyhajt hijty piøgyii. Ja weenjaty jaduhn quia'a ho'cy. Miøødhajt ja'a Dios hojioot ja'a Epafroditocøxpä møød høøchcøxpä. Coo häxøpy tøø yho'ogy, maas hanáxiøch häxøpy njootmayhaty. ²⁸Páadyhøch mijts ja'a Epafrodito nyajnäguejxtägatsa'añ, neby hajxy jaduhn mxoondá'agät coo mijts jadähooc xñämejtstägatsa'añ. Coo hajxy jaduhn mxoondá'agät, mänítøch jaduhn hoy nnijiäwøøyyäbät. 29 Coo jim miédsät maa mijtsän, xi'ig xon hajxy myajpóo'xät nebiä hermanän. Homianaajä hajxy mwiingudsähgó'øwät pønjatiä Diosmädia agy pawädijp nebiä Epafrodito piawäditiän. 30 Paady je'e ja weenjaty quia'a ho'cy cooch jaduhn xmiøødtuñ maa ja'a Diosmädia'agy myiñan. Pero caba miøjpäda'agy coo ja weenjaty tøø quia'a ho'ogy. Cooch yaa xpiuhbety, mijts yaa xñähduunduutp. Hix, cábøch mijts hoy yaa xpiuhbeda'añ; jäguem mijts jaduhn xpiaatä.

Hermanodøjc, tsøg hajxy xoondáacäm ja'a Dioscøxpä. Chaa hajxy jadähooc nhawaandägájtsänäm neby hajxy tøø nhuuc nämaabiän. Coo hädaa mädia'agy hajxy jaduhn myajtúnät, cab hajxy myajwiinhøønät. Ni mänáajøch jaduhn nga'a nänuuxø'øy, hoñaaghoocä hajxy jaduhn nhawáanamät.

Migwieendähadøøjäp hajxy maa häna'c-hajxy jaanch tehm quia'awiindøybän, ja'a hajxy

477 Filipenses 3

jaduhn mänaambä coo hajxy tsipcøxp nyajcircuncidarhájtämät. ³Tøyhajtä Dios hajxy xjiaanch circuncidarhájtäm coo hajxy nwiingudsähgøøyyäm. YhEspírituhaam hajxy nwiingudsähgøøyyäm. Jootcujc hajxy jaduhn nnijiäwóøyyäm ja'a Jesucristocøxpä. Cab hajxy nmänáanäm coo ja'a jecyquiuhdujt hajxy xyajnähwáatsäm. ⁴Høøčh, jadúhnhøch hijty nmänaambä cooc tyijy ja'a jecyquiuhdujt hajxy xyajnähwáatsäm. Pedyíijøch hijty ngudiuñ nej yhane'emiän. Cab jaduhn pøn ñä'ägä cudiuñ nébiøch hijty ngudiuñän. ⁵ Judíoshøch høøch. Judíospøch hijty ndajhajpy ndeedyhajpy. Benjamínhøch hijty nhaphajpy ndeedyhajpy. Mänáajøch nmiñ nga'ayän, cuductujxéøjøch hoy nyajcircuncidarhaty, nebiä judíoshajxy quiuhdujthatiän. Ja'a fariseos miädiá'agyhøch hijty nbanécxäp. 6Nägø'ø nädécypiøch hijty ngudiuñ, høxtä ja'a hermanobáadyhøch hijty nyajtsaachpøcy. Jaanch tehm piedyíijøčhä ley hijty ngudiuñ; cábøch hijty pøn waamb xñäma'ay. ⁷ Jaanch tehm ñiguiumáayäbøch hijty cooch hijty jaduhn hoy ngudiuñ. Pero cábøch nniguiumayáanänä, je'eguiøxpä coocha Jesucristo miadia agy tøø nbadu'ubøjcänä. ⁸Cøjxhøch nnajtshixøøñä mädyiijátyhøch hijty nyajtuumby. Páadyhøch tøø nnajtshixøøñä, nébiøchä Jesucristo miädia agy jaduhn hoy nbanécxät. Maas tsoobáatnäp hädaa coochä Jesucristo tu'ugmädia'agy nmøødhijnä ja'a nWiindsønhajpiä.

⁹Coochä Jesucristo miädia agy nmäbøjcä, páadyhøčhä Dios tøø xyajnähwa'ach. Cábøch nmänaannä cóogøch tyijy ja'a jecyquiuhdujt xyajnähwá'adsät. ¹⁰Chójpiøch njoot coocha Jesucristo tu'ugmädia'agy nmøødhíjnät. Coo ja'a Jesucristo jadähooc jiujypiøjcy, paadiä mäjaa jaduhn miooyyä cooch jaduhn xpiuhbédät. Chogáambiøch njoot cooch ndsaachpøgät ja'a Jesucristocøxpä. Høxtä ho'ogáambøch jaduhn neby je'e yho'quiän. 11 Páadyhøch njoot jaduhn chocy coo ja'a Dios jaduhn ween miäna'añ cooch xyagjujypiøjtägátsät.

12-14 Hermanodøjc, cábøch jaduhn nmäna'añ cooch tøø nyajpedyii. Cábøch njahmiejtsnä nébiøch hijty nwädity. Coochä Jesucristo xmioonsähaty, páadyhøch miädia'agy nyajcopcøøyyänä, nébiøch jaduhn ca'xy ngudiúunänät. Ñä'ägädä tsójpiøch njoot nägø'ø nädecypiä cooch ca'xy ngudiúnät. Jadúhnhøchä Dios jim xmiøjyá'axät tsajpootyp, je'eguiøxpä coochä Jesucristo tøø xyajnähwa'ach.

¹⁵Tsøg hajxy tu'ugcopc híjtäm nébiøch jaduhn naamnä ngujaayän, pønjaty ca'xy cudiuumb. Pønjaty xquia'a møødhíjtäm tu'ugcopc, weenä tøyhajt hajxy mio'oyíijäm ja'a Diósäm. ¹⁶Tsøg hajxy tehngajnä yajtu'uyóhyyäm nebiä Dios hajxy xyajnähixóøyyäm.

¹⁷Hermanodøjc, xpiahíxäbøch hajxy jaduhn nébiøch hoy nwäditiän. Xpiahíjxpøch hajxy jaduhn nämay. Mbahíxäp hajxy je'eduhmbä. ¹⁸Tøøčh mijts mayhooc nnäma'ay coo ja'a høhndaacpähajxy may wiädity. Cábäc tyijy jaduhn tiøyyä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm cruzcøxp. Cháajäts jadähooc nnämáaguiumbä. Jaanch tehm hoñäjøøñä jaduhn. ¹⁹Haxøøgtuum hajxy yhida'añ cøjxta'axiøø. Hix, cabä Dios hajxy wyiingudsähgø'øy. Yhamdsoo cuhdujt hajxy yajtuumby. Tijaty maas hochähdiuunnä, je'e hajxy ñä'ägä cumaaby. Je'e hajxy jaduhn wyi'i chojpy coo hoyhajt weenhajt hajxy cu piaaty hädaa yaabä naaxwiin. 20 Pero højtshájtäm, jim højts njoot hamuumdu'joot nbädáacäm tsajpootyp. Ja'a Jesucristo, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä, je'e hajxy xyajnähwáatsäm. Je'e hajxy nhahíjxäm coo jim choona'añ tsajpootyp, coo yaa miänaca'añ hädaa yaabä naaxwiin. ²¹Mänitä nnaaxni'xhajxy xyhädiuundägatsáanänä. Jaduhn hajxy yajxón ngähxø'øgáanäm nebiä Jesucristo yhamdsoo ni'x yhamdsoo copcan. Miøøda Jesucristo cuhdujt jim cøxp møød hädaa yaabä naaxwiin homiaajä. Paadiä nnaaxni'xhajxy xyhädiuundägatsáanäm coo cuhdujt jaduhn miøødä.

Hermanodøjc, njaanch tehm chojpy njaanch tehm chojpy njaanch tehm pia'häyóobiøch mijts jaduhn. Páadyhøch nja wi'i ñøcxa'añ maa mijtsän. Jaanch tehm xioondáacpøch jaduhn ja'a mijtscøxpä, je'eguiøxpä coo mijts ja'a Diosmädia'agy jaanch tehm yhoy mgudiuñ, coo hajxy jim mnøcxa'añ tsajpootyp. Tehngajnä ja'a Dios hajxy mmøødhídät tu'ugmädia'agy.

²Evodia møødä Síntique, mijts nmänuu'xtaacypy coo hajxy mhídät tu'ugmädia'agy. Jaduhnä Diosmädia agy hajxy hoy myajtuunmúgät. 3 Chaads miich mägu'ughajpä, hóyhøch miich xjiaanch tehm jiamiøødhaty, tunä mayhajt, mmägápxäp mhané'emäp ja'a Evodia møødä Síntique coo hajxy tu'ugmädia'agy yhíjnät. Näguípxyhøchä Diosmädia agy hajxy hoy nmøødyajwa'xy, møødä Clemente møødä hermanodøjc-hajxy may. Jim hajxy nøcxy yhidaannä tsajpootyp cøjxta'axiøø.

⁴Tehngajnä hajxy homiänaajä mxoondá'agät ja'a Dioscøxpä. ⁵Hoy hajxy mjaanch tehm jiäya'ayhádät cu'ughagujc. Mäwiingoomb jaduhn coo ja'a Jesucristo quiädaactägatsa'añ. ⁶Cab hajxy tii mdaj mmáyät. Dios hajxy mmäyujwá'anäp coo hajxy xpiuhbédät. Mnämá'awäp ja'a Dios hajxy jaduhn "Dioscujú'uyäp." ⁷Mänitä Dios hajxy xmió'owät hoyhajt weenhajt. Jaduhn hajxy tii mga'a taj mga'a máañät. Jagoo hajxy jaduhn mjaac taj mjaac máyät ja'a Jesucristocøxpä. Ni pøn jaduhn xquia'a puhbédät nebiä Dios hajxy xpiuhbetiän.

⁸Hermanodøjc, chaachä nocyhädiún nyajmayaannä. Je'e hajxy myajcopcø'øwäp mädyiijaty jaduhn tøyhajt, mädyiijaty jaduhn howyiingudsähgøøñä, mädyiijaty jaduhn hoy, mädyiijaty jaduhn yajxón, mädyiijaty jaduhn hoguiumaañä.

⁹Tehngajnä hajxy hoy mgudiúnät neby hajxy tøø nyajnähixø okajva.

Jadúhnhøch hajxy xpiahíxät nébiøch hoy ngudiunän. Jaduhnä Dios hajxy xmiøødhídät tu'ugmädia'agy. Jaduhn hoyhajt weenhajt hajxy xmió'owät.

¹⁰Xoo<u>n</u>dáacpøch je'eguiøxpä cooch mijts jadähooc xpiuhbéjcumbä xädø'øñhaam. Páadyhøchä Dios jaduhn nnäma'ay "Dioscujú'uyäp." Jia tsojc ja'a mjoothajxy cooch hajxy cu xpiuhbejty, pero cab hajxy xñä'ä näbaadøøyyä. 11 Cábøch hänajty ndsippäda'agy, hóyhøch hänajty tii nja yajmaajiaty. Tøøch nhabøjnä nébiøch jootcujc nhíjnät, hóyhøch hänajty tijaty nja yajmaajiaty. ¹²Cábøch nmøjpädaacnä mädyiijátyhøch nyajmaajiajpy. Cábøch nøcxy nniguiumayii coochä Dios xpiuhbety. 13 Hotyíijøch njada'añ. Ja'a Jesucrístøch homiänaajä xpiuhbejp. 14 Hoyøøyy cooch mijts xpiuhbejty xädø'øñhaam.

15 Pero jadúhnhøch mijts naxy xñä'ägädä puhbetyhaty. Cooch hänajty jim ndsoona'añ Macedonianaaxooty, mänítøchä xädø'øñ hajxy hoy xmio'oy. Páadyhøch hajxy hoy xmio'oy coochä Diosmädia'agy jim hoy njaanch tehm yajwa'xy jim maa mijtsän jim Filiposcajptooty. Cábøch wiinghäna'c-hajxy

hänajty tii xñä'ägädä mo'owa'añ. ¹⁶Mänáajøch hänajty jim nhityñä maa ja'a cajpt xiøhatiän Tesalónica, coo hajxy mmädoyhajty cooch hänajty nyajmaajiaty, metsc-hooc tägøghóoc-høch xädø'øñ hajxy ji<u>m</u> xyajnäguejxy. ¹⁷Cab hajxy mmäná'anät cóogøch tyijy xädø'øñ nwi'i quiuhbøcjuø'øy. Cooch mijts xpiuhbety, paadiä Dios hajxy xmio'owa'añ hoyhajt weenhajt. Høøch, páadyhøch nxoonda'agy. ¹⁸Cábøch tii nyajmaajiajnä. Nä'ä tägó'øbøch mijts xyajnäguejxy, ja'a Epafrodito miäméjtsäbä. Xjiaanch tehm quiumaabiä Dios hajxy jaduhn cooch hajxy xjiaanch tehm piuhbety. 19 Coo hajxy hänajty tii myajmaajiaty, xmió'owäp ja'a Dios hajxy ja'a Jesucristocøxpä. Jim cøxiä miøødä tsajpootyp. ²⁰Tsøgä Dios hajxy nämáayyäm cøjxta'axiøø coo miøjjä coo jiaanchä; je'e hajxy nDeedyhájtäm. Amén.

²¹ Ja'a hermanodøjc-hajxy yaabä, højts mijts nyajpoo'xyp pønjatiä Diosmädia'agy jim mäbøjp Filipos.
²² Pønjatiä Diosmädia'agy yaa mäbøjp, je'eds mijts xyajpoo'xp, møød hajxy yaa tuumbä maa ja'a gobiernä tiøjcän.

²³Weenä Jesucristo hajxy xmio'oy hoyhajt weenhajt. Je'e hajxy nWiindsønhájtäm. Amén.

Colosenses

1 1-2 Høøch jaduhn xøhajp Pablo. Jesucrístøch xquiuguexyhajp. Ja'a Dios jaduhn mänaan cooch jaduhn xquiuguexyhádät. Højts hädaa nocy nhädiuumby møødä mägu'ughajpä Timoteo. Mijts jaduhn nnocyñajaayøøby, pønjatiä Diosmädia'agy jim mäbøjp maa ja'a cajpt xiøhatiän Colosas. Tu'ugmädia'agy mijtsä Jesucristo mmøødhity. Weenä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmio'oy. Hix, jaaya'ay hajxy jaduhn nDeedyhájtäm.

³Naaghooc højtsä Dios jaduhn mba'ya'axy ja'a mijtscøxpä, nnämaaby højtsä Dios "Dioscujú'uyäp." Haa ja'a Jesucristo, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä, ja'a Dioshuung je'e. ⁴Tøø højts jaduhn nmädoyhaty coo mijtsä Jesucristo miädia agy mmäbøjcä, møød coo mijtsä mäbøjpädøjc nägøxiä mdsocy, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä. ⁵Tøø ja'a mjoot hajxy jim mbäda'agy tsajpootyp coo hajxy jim nøcxy mhida'añ cøjxta'axiøø. Mänitä mjoot hajxy jim mdehm piädaacy mänaa ja'a Diosmädia'agy hajxy mmädoodsooñän, ja'a jaanch tehm tiøyhajtpä. ⁶Wiinduhmyhagajptä

Diosmädia'agy wia'xnä. Jaduhnä jäya'ayhajxy wiinduhmyhagajpt miäbøjnäbä. Jaduhn mijts tøø mmäbøjpä coo ja'a Dios hajxy tøyhajt xchójcäm. ⁷Højts nmägu'ughajpä Epafras, jaaya'ayä Diosmädia'agy hoy yajwa'xtsooñ maa mijtsän. Jaanä Jesucristo quiuguexy je'ebä. Hoy højts jaduhn xmiøødtuñ. ⁸ Je'e højts hoy xyhawaanä cooc mijtsä mäbøjpädøjc mjaanch tehm chocy mjaanch tehm pia'häyoy ja'a Dioshespíritucøxpä.

⁹ Jajty højts jaduh<u>n</u> nmädoyhajty cooc hajxy hoy mjaanch tehm miäbøcy, jabom-jabom højtsä Dios nba'ya'axy ja'a mijtscøxpä, ween hajxy jaduhn mnajuø'øy tii ja'a Dios hajxy xyajmädsojp, møød weenä Dios ja'a miädia'agy hajxy cøxiä xyajwiinjuø'øy. 10 Jaduhn højtsä Dios nba'yaaxpä coo hajxy hoy mwädítät. Jaduhnä Jesucristo hajxy xquiumáyät. Jaduhnä hoybä hajxy madiu'u mgudiúnät. Maas hoyyä Dios hajxy jaduhn mmøødhídät tu'ugmädia'agy, møød jaduhn hajxy xquiumáabiät. 11 Jaduhn højtsä Dios nba'yaaxpä coo ja'a Dios hajxy ween xpiuhbety ja'a miäjaagøxpä ja'a jim miøødpä tsajpootyp.

481 Colosenses 1

Jaduhn hajxy hoy mmee'xtúgät, hoy häna'c hajxy nebiaty cu xjia tun. Tehngajnä hajxy jaduhn mxoondá'agät, hoy hajxy nej cu mja jat cu mja habet. ¹²Tehngajnä ja'a nDeedyhájtäm hajxy jaduhn mnämá'awät "Dioscujú'uyäp." Hix, jaaya'ay hajxy hawa'adstuum xpiädáacäm møødä jäya'ayhajxy nägøxiä, ja'a miädia'agy hajxy mäbőjcäbä. 13 Tøø ja'a Dios hajxy xyajpädséemäm hagoodstuum. Hodiuum hajxy hoy nmähmøøyyäm maa ja'a yHuung yhane'emiän. Jiaanch tehm chojpiä Dios ja'a yHuung jaduhn. 14 Jaayá'ayäts hajxy jaduhn xñähho'túutäm; jaduhnä nbojpä ngädieey hajxy xyajnähwáatsäm.

¹⁵Haa ja'a Jesucristo, jíiyyäm hänajty je'e mänaa hädaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. Tu'uquiä Jesucristo jaduhn møødä Dios. Mänitä Jesucristo hoy yaa jiäya'ayhaty hädaa yaabä naaxwiin. Nhíjxäm hajxy jaduhn. Haa ja'a Dios, cab hajxy mänaa nhíjxäm. ¹⁶Cøxiä Jesucristo yhädiuuñ jim tsajpootyp møød yaa hädaa yaabä naaxwiin, tijaty hajxy yaa nhíjxäm, møød tijaty hajxy yaa nga'a híjxäm, møødä poj møødä täxa'a, ja'a jim mähanehmbä tsajtcøxp, møød pønjaty yaa mähanehmb hädaa yaabä naaxwiin, møød pønjaty jim jaac mähanehmb tsajpootyp. Paadiä Jesucristo jaduhn cøxiä yhädiuun coo hänajty jaduhn tøø yhane'emyii ja'a Tieedy. Madiu'u ja'a tuung jim tsajpootyp maa ja'a Jesucristo ja'a Diosmoonsä hoy piäda'aguiän. Hamdsoo ja'a Jesucristo jaduhn cøxiä ñiyhädiúunäxä. 17 Jíiyyäm

hänajty je'e mänaa hädaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. Je'enä yaghityñä tijaty yhädiuun. ¹⁸ Jaayá'ayäts jaduhn copc-hajp maa ja'a Diosmädia'agy hajxy nmäbójcäm. Coo hajxy hoy xñähho'túutäm, coo jadähooc jiujypiøjtägajch, paady møj jaanch yhijnä. Hix, jayøjp je'e jiujypiøjcy. Y coo jaduhn jiujypiøjtsohñ, paady møjcuhdujt miøødän. 19 Nebiä Dios jim yhitiän tsajpootyp, jaanä jaduhnä Jesucristo jim yhíjnäbä. Jaduhnä Dios ja'a yHuung Jesucristo yajmädsojcy coo ja'a Jesucristo pedyii Dyioshádät nebiä Tieedy Dyioshatiän. 20 Jaduhnä Dios ja'a jioot jia tsojpä coo hoy piønä miøødhádät, møød coo ja'a Dios hajxy jaduhn nga'a mädsiphájtänät. Paadiä Dios ja'a yHuung yaa quiejxy coo hajxy jaduhn xñähho'túutämät cruzcøxp.

²¹Mijts, cabä Dios hajxy hijty mmøødhity tu'ugmädia'agy. Mmädsiphajpiä Dios hajxy hijty jaduhn. Haxøøg hajxy hijty mwädity. ²²Coo ja'a Jesucristo hoy yaa jiäya'ayhaty hädaa yaabä naaxwiin, coo hajxy hoy xñähho'túutäm, tu'ugmädia'agy hajxy jaduhn xmiøødhíjtänä. Jaduhnä nbojpä ngädieey hajxy xyajnähwáatsäm. Jaduhnä Tieedy tøø yhawaanä coo hajxy tøø nnähwáatsäm. ²³Hoyyä Jesucristo hajxy tøø xjia yajnähwáatsäm, pø cabä Diosmädia agy hajxy hoy ngudiunáanäm, cabä Dios hajxy jaduhn xquiumáayyämät. Paadiä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mgudiúnät nebiä Epafras hajxy xyajnähixøøyyän.

Colosenses 1, 2 482

Cab hajxy mnajtshixø'øwät. Jaduhn hajxy jim mnøcxät tsajpootyp. Wiinduhmyhagajptä Diosmädia'agy jäda'ahaty wia'xnä. Høøch jaduhn nyajwa'xyp, høøch Pablo.

²⁴Xoondáacpøch je'eguiøxp cooch jaduhn ndsaachpøcy ja'a mijtscøxpä pønjatiä Jesucristo miädia agy mäbójcäp. Jaduhnä Jesucristo hajxy maas hoy mmøødhídät tu'ugmädia'agy. Jaduhnch ndsaachpøjpä nebiä Jesucristo chaachpøjquiän. ²⁵ Jaayá'ayhøch jaduhn xpiädaac coods mijtsä Diosmädia agy ca xiä ngøxy yajnähixø'øwät. Jaduhnch xpiädaacpä coochä jäya'ay nägøxiä nbuhbédät, ja'a miädia'agy hajxy jaduhn mäbőjcäbä. ²⁶Cabä Dios ja'a wyiinmahñdy choj yajwiingähxø'cy. Cujecy hajxy jaduhn tøø xyajmädoyhájtäm pønjatiä miädia agy mäbøjcäp. ²⁷ Jaduhnä Dios wyiinmahñdyhajty coo ja'a Jesucristo hajxy nägøxiä nmøødhíjtämät tu'ugmädia'agy møød mijts ca'a judióspä. Mänit hajxy nägøxiä jim mnøcxaannä tsajpootyp. Hoy-yagjuøøñä ja'a Dios jaduhn wyiinmahndyhajty.

²⁸Hoy miaajä højts
Jesucristocøxpä nwädity
yajnähixøøbiä coo jäya'ayä
yhaxøøgcuhdujt hajxy
ñajtshixø'øwät, møød coo ja'a
Jesucristo miädia'agy hajxy cøxiä
ween yajtuungpaatä. Ja'a Dios
højtsä wiinmahñdy xmiooby
nebiaty højts nyajnähixø'øwät.
Jaduhn højtsä Jesucristo nhawaanä
coo ja'a jäya'ayä Jesucristo
miädia'agy hajxy hoy yajtúunänä.
Cumayáanäp hajxy jaduhn ja'a

Jesucristo. ²⁹Hamuumdu'jóothøch jaduhn nduunghaty nägø'ø nädecypiä. Ja'a Jesucrístøch xpiuhbejp. Je'echä mäjaa xmiooby pedyii.

Jabom-jabómhøchä Dios møc-møc nmänuu'xta'agy ja'a mijtscøxpä møødä mäbøjpädøjcøxpähajxy, ja'a hajxy jim tsänaabiä Laodicea, møødä mäbøjpädøjc-hajxy nägøxiä pønjátyhøch xquia'a hixyhajpnä. ²Ween mijtsä Dios xquiapxmøcpøcy. Jaduhnä Jesucristo hajxy maas hoy mmøødhídät. Ween hajxy hamiñ haxøpy mničhocy mnibia'häyoyii. Mmøødhájnäbä tøyhajt hajxy jaduhn coo ja'a Jesucristo hajxy xmiøødhijnä tu'ugmädia'agy. Ween hajxy jaduhn tehngajnä mjaac habøcy. ³Y coo ja'a Jesucristo hajxy tu'ugmädia'agy xmiøødhijnä, jaduhn hajxy mnajuøøñä nebiatiä Dios wyiinmahñdyhaty, coo cøxiä wiinä jiaanch tehm ñajuø'øy, coo cøxiä wiinä jiaanch tehm jiaty. ⁴Paady mijts jaduhn nhawáanäm, jaduhn hajxy mga'a yajwiinhóønät, hoy häna'c hajxy yajxón cu xjia møødmädia'ag. 5Hóyhøch jim nga'a ja hity maa mijtsän hajäya'ayhaam, njahmiejchp mijts jaduhn. Xoondáacpøch jaduhn coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy hamuumdu'joot mmäbøjcä, møød coo hajxy tu'ugmädia'agy mhity.

⁶Tøø ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy mmäbøjcä, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. Paady hajxy mmøødhíjnät tu'ugmädia'agy. Paadiä miädia'agy hajxy pedyii mgudiúunänät. ⁷Ca'xy hajxy jaduhn mgudiúnät nebiä 483 Colosenses 2

Epafras hajxy xyajnähixøøyyän. Mijts, mmäbøjcäbä Jesucristo miädia'agy hajxy. Tsipcøxpä Dios hajxy jabom-jabom mnämá'awät "Dioscujú'uyäp." Hix, coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xyajnähwa'ach, paady hajxy jaduhn mmäbøgät.

⁸Mnigwieendähadǿøjäp hajxy. Cabä häna'cä miädia'agy hajxy mmäbǿjcät, ja'a häna'cä Jesucristo hajxy ca'a capxpaatpä. Høhndaacpä hajxy jaduhn wiädity. Cab tii tøyhajt hajxy ñä'ägädä yecy.

⁹Nebiä Dios jim yhitiän cøxp, jaanä jaduhnä Jesucristo jim yhijpä. Hix, pedyii ja'a Jesucristo Dyioshaty nebiä Tieedy Dyioshatiän. 10 Coo ja'a Jesucristo hajxy xmiøødhijnä tu'ugmädia'agy, jaduhnä Dios hajxy xmiøødhijpä. Haa ja'a Jesucristo, nägøxiä ja'a Diosmoonsähajxy jim yhanéhmänä tsajpootyp ja'a Jesucristo. ¹¹Coo ja'a Jesucristo hajxy jaduhn xmiøødhíjtäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, jaduhn hajxy xyhíjxäm nejjiän coo hajxy häxøpy tøø nyajcircuncidarhájtäm, je'eguiøxp coo ja'a nhaxøøgwiinmahñdy hajxy tøø nhøxhíjxäm. Jaduhnä jäya'ayhajxy näje'e jia wi'i miäna'añ coo hajxy nyajcircuncidarhájtämät, højts ya'adiøjc-hájtäm. Coo ja'a Jesucristo ja'a nbojpä ngädieey hajxy häxøpy tøø xquia'a yajnähwáatsäm, cabä circuncisión häxøpy tiuungpaady. ¹²Coo hajxy nnäbéjtäm, jaduhn hajxy ngähxø'cäm coo ja'a nhaxøøgcuhdujt hajxy tøø nnajtshixóøyyänä, møød coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nmäbőjcänä coo ja'a Jesucristo

hajxy xñähho'túutäm, møød coo yagjujypiøjtägajtsä ja'a Dios. 13-14 Jaduhn mäwíinäts hajxy hijty nhíjtäm nebiä ho'ogypiän coo ja'a pojpä cädieey hajxy hijty njaanch tehm miøødhájtäm coo hajxy hijty haxøøg njaanch tehm jiäya'ayhájtäm. Jéquiänä Moisés hajxy xyhanéhmäm nebiä hoguiuhdujt hajxy ngudiúunämät. Pero cab hajxy hoy ngudiunáanäm. Paadiä Moisés jecy miänaañ coo hajxy cu ngumädóowäm. Mänitä Dios miänaañ coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutämät cruzcøxp. Jaduhnä nbojpä ngädieey hajxy cøjx xyajnähwáatsäm. Jaduhnä Jesucristo hajxy tu'ugmädia'agy nmøødhíjtänä. 15 Coo ja'a Jesucristo hajxy jaduhn xñähho'túutäm cruzcøxp, mänitä møjcu'ugongä quiuhdujt hajxy quiøxy pójcäxä ja'a højtscøxpä. Tøø ja'a Dios jaduhn yajcähxø'øgy coo ja'a Jesucristo ja'a møjcu'ugong hoyhoy tøø quia'a yajmäjäda'agy.

¹⁶Coo mijts pøn xjia wi'i yhane'emá'anät coo ja'a quiuhdujt hajxy myajtúunät, cab hajxy mnä'ägädä møjpädá'agät. Madiu'u cuhdujt hajxy miøødä, coo hajxy tijaty mga'a hu'ug mga'a cáyät, møød coo ja'a xøø hajxy myagjadøøjät, ja'a jomøjthaambä, ja'a po'ohaambä, ja'a poo'xxiøøhaambä. Cabä cuhdujt jaduhmbä hajxy mgudiúnät. ¹⁷Hix, cab jaduhn tiuunnä, je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo yaa yhooyy hädaa yaabä naaxwiin. Jaayá'ayädsä quiuhdujt jaduhn túunnäp. ¹⁸Näje'e jäya'ayä Diosmoonsä hajxy wyiingudsähgø'øy. Páadiäc

Colosenses 2, 3 484

hajxy jaduhn wyiingudsähgø'øy je'eguiøxp cooc tyijy hajxy quia'a jada'añ nebiä Dios hajxy wyiingudsähgó'øwät. Haxøøg hajxy jiaanch tehm wyiinmahndyhaty. Jaanch tehm ñiguiumáayyäp hajxy je'eguiøxp cooc tyijy hajxy naxy cøxiä wiinä wyiinhixy. Coo mijts xjia wi'i yhane'emá'anät coo hajxy mbahíxät, cab hajxy mnä'ägädä yajwiinhøønät. ¹⁹Yhøxhijxypä Jesucristo hajxy jaduhn. Haa ca'a, je'e hajxy ngopc-hájtäm nägøxiä, mäduhñtiä Diosmädia'agy hajxy nmäbőjcäm. Tu'ugmädia'agy hajxy xmiøødhíjtäm. Je'e ja'a mäjaa hajxy xmióoyyäm nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduhn maas hoy ngudiúunämät, neby hajxy jaduhn tu'ugmädia'agy nnimiøødhíjtämät hamiñ haxøpy. Chojpiä Dios ja'a jioot jaduhn.

²⁰Tøø ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm. Paadiä mhamdsoo wiinmahñdy hajxy tøø mnajtshixø'øy. Tii hajxy coo mwi'i quiuhdujthatyñä nebiä häna'c-hajxy yhuuc cuhdujthatiän, ja'a hajxy ca'a mäbøjpä. ²¹ Madiu'u hajxy jaduhn jiaanch tehm quiuhdujthaty. Jaduhn hajxy miäna'añ coo hajxy tijaty mga'a nä'ä jóø'xät, møød coo hajxy tijaty mga'a nä'ä nähdónät, je'eguiøxp cooc tyijy quia'a hoyyä. 22 Yhamdsoo cuhdujt hajxy jaduhn yaghijpy coo hajxy jaduhn miäna'añ coo hajxy tijaty nga'a jóø'xämät, coo hajxy tijaty nga'a nähdóonämät. Hix, cab tii jaduhn ñä'ägädä jecy. Paadiä cuhdujt jaduhmbä quia'a jegaambä. ²³Coo hajxy jaduhn quiuhdujthaty, hamuumdu'joot hajxy jaduhn

quiudium nägø'ø nädecypiä. Jaduhm hajxy jia nibiäda'agyii nebiä jaanch tehm jiootxeemybiän. Hamdsoo hajxy jia nichaachtiumii, cooc tyijy yhaxøøgwiinmahmdy hajxy jaduhm hoy yhøxhixa'am. Tøyhajt jaduhm coo ja'a cuhdujt jaduhmbä hoy jia cähxø'øgy; pero cab jaduhm nä'ägädä tuungpaady.

1-2Coo ja'a Jesucristo jiujypiøjcy, paady hajxy jim nnøcxáanäm maa yhäña'ayän, jim hahooyhaamby maa ja'a Dios yhäña'ayän. Tsøcxä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mäbøjcäm. Cab hajxy nyajcopcógyyämät ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä. 3 Tøø hajxy jaduhmbä nnajtshixøøyyänä je'eguiøxp coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm. Coo hajxy tu'ugmädia'agy nmøødhíjtäm, paadiä Dios hajxy jim xyaghidáanäm maa je'e yhitiän. Tøø ja'a hawiinjemywyiinmahñdy hajxy xmióoyyäm. 4Y coo ja'a Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ, mänit hajxy min xyajpädø'øgáanäm. Mänit hajxy jim xyajnøcxáanäm tsajpootyp. Hoy miänaajä hajxy jim xyaghidáanäm.

⁵Paadiä mguhdujt hajxy naxy mdehm ñajtshixø'øwät, ja'a hajxy yaa myajtuumbiä hädaa yaabä naaxwiin. Cabä to'oxiøjc hajxy nä'ä nägoobä mnä'ä møødtsäná'awät jabiøcy. Cab hajxy haxøøg mjäya'ayhádät. Cabä mjoot hajxy mbädá'agät maa haxøøg ca'a hoybän. Cabä mmäjøønä mmädøjc hajxy tijaty mhadsójcät. Jaanch tehm yhaxøøg jaduhn. Jaduhn miäbaady nej coo jäya'ayä quepychechä naaxpoch

485 Colosenses 3

hajxy wyiingudsähgø'øy. 6Coo hajxy jaduhn jiatcø'øy, ja'a hajxy ca'a mäbøjpä, paady hajxy yajcumädowa'añii ja'a Dios. ⁷Jaduhn hajxy hijty mbajatcøøbiä haxøøg. 8Coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, hahixøøby jaduhn coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mnajtshixó'øwät. Cab hajxy mnimiäjootma'adóøjät. Cab hajxy mniyhojóøjät. Cab hajxy haxøøg mniñänømøøjät. Cab hajxy mhaxøøgcapx mhaxøøgmädiá'agät. 9Cab hajxy hamiñ haxøpy mniwyiinhøønøøjät. Jaduhn hajxy hijty mjatcø'øy. Cab hajxy jaduhn mjatcøøñät. 10 Ja'a hawiinjemywyiinmahñdy hajxy mhabójnäp, jaduhnä Dios hajxy hoy mbahijx mbadúunnät, je eguiøxp coo hajxy tu'ugmädia'agy nmøødhíjtäm. Paadiä Jesucristo ja'a hawiinjemywyiinmahñdy hajxy xmióoyyäm tehngajnä, jaduhn hajxy maas hoy nbahíjxämät. ¹¹ Je'eduh<u>n</u> tsoobaatp coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhíjtäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, je'eguiøxp coo hajxy nägøxiä xñähho'túutäm wiinduhmyhagajpt, hoy piønä. Cabä Jesucristo hajxy wiingaty xquiunúu'xäm. Tu'cuhdujt hajxy xquiunúu'xäm haagä hawa'adstuum. Cab jaduhn miøjpäda'agy pø judíoshájtäm hajxy, pø caj. Cab jaduhn ñejpiä pø høxpøcyhájtäm hajxy, pø caj. Cab jaduhn ñejpiä pø cudoogø'øyhájtäm hajxy, pø caj.

¹²Mijtsä Dios tøø xyajnähdijy coo ja'a tiuung hajxy jaduhn mdúunät. Paady hajxy xjiaanöh tehm chocy. Naxiä hojioot hajxy

mdehm miøødhádät. Naxy hajxy jaduhn mhídät mee'xxieemy. Mmee'xtúgäp hajxy jaduhn. 13 Cab hajxy tii mdsippädá'agät, cab hajxy tii mma'adpädá'agät. Coo hajxy mniñägädieeyø'øwøøjät, mnimiämee'xøøjäp hajxy jaduhn, nebiä Jesucristo hajxy xmiée'xäm. Coo hajxy jaduhn xmiée'xäm, paady hajxy mmämée'xät pøn xñägädieeyøøby. 14 Hamiñ haxøpy hajxy mničhogóøjät. Jaduhn hajxy hoy mjaanch tehm yhídät tu'ugmädia'agy. ¹⁵Weenä Jesucristo hajxy jaduhn jootcujc xyaghíjtäm tu'ugmädia'agy neby hajxy yaa tøø xpiädáacäm. Jabom-jabom hajxy tsøc híjtäm jootcujc. Tsøgä Dios hajxy nämáayyäm "Dioscujú'uyäp."

16-17 Mhabójcäbä Jesucristo miädia'agy hajxy cøxiä.
Myajtuungpáadäp hajxy jaduhn.
Ja'a Dioswiinmahñdyhaam hajxy myajniñähixø'øwóøjät.
Jaanä jaduhn hajxy mnijiootcapxmøcpójcäbät.
Hamuumdu'jootä Dioshøy hajxy mhówät. Naxiä Diosteedy hajxy mdehm ñämá'awät "Dioscujú'uyäp", je'eguiøxp coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm. Je'e hajxy nWiindsønhájtäm. Ja'a Jesucristocøxpä hajxy tijaty mdúnät.

¹⁸Mijts to'oxiøjc hajxy, tsipcøxpä mnihyhapä miädia'agy hajxy mmäbøjcät. Cähxø'øgaamb hänajty jaduhn coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbøcy. Chojpiä Dios ja'a jioot jaduhn coo hajxy jaduhn mgudiúnät. ¹⁹Mijts, ya'adiøjc-hajxy, yajxonä mdo'oxiøjc hajxy jaduhn mdsoc mba'häyówät. Cab hajxy mnä'ägä hójät. ²⁰Pønjaty Colosenses 3, 4 486

høxcujc-hajp, mmäbøjcäbä mdajjä mdeediä miädia'agy hajxy jaduhn cøxiä. Xquiumáyäbä Dios hajxy jaduhn. ²¹ Jaanä jaduhn mijts teedyhajpä, cabä mnøøxä mmajc hajxy nä'ä nägoobä mnä'ä yagjootmá'adät, coo hajxy jaduhn ñä'ä jootmayhádät. ²² Jaanä jaduhn mijtspä, mijts moonsähajpä, hamuumdu'jootä mwiindsønä miädia'agy hajxy mgudiuun mguñájxät, nebiaty hajxy xyhane'emy. Jaduhnä häna'c-hajxy näje'e jiatcø'øy, coo ja'a wyiindsøn hajxy hänajty jim tiäna'ay, mänit hajxy hänajty jøjwidsø'ø tiägø'øy tuumbä. Yajcumayaamb hajxy hänajty coo hajxy hänajty jiaanch tehm tiuñ. Caj mijts jaduhn mjatcóøbiät. Coo hajxy hoy mdúnät, cähxé'øgäp jaduhn coo ja'a Dios hajxy hoy mwiingudsähgø'øy. ²³Hamuumdu'joot hajxy mdúnät hoy tiehm miädyii tuungä, jaduhnä Dios hajxy xquiumáyät. Cab hajxy mnä'ä yajcumayá'anät cu'ughagujc. ²⁴Paady hajxy jaduhn hoy mdúnät, tøø hajxy mnajuø'øy coo ja'a Dios hajxy jim xyajnøcxa'añ tsajpootyp, je'eguiøxp coo ja'a Jesucristo hajxy mmädun. Hix, tøyhajt hajxy jaduhn mnä'ägädä Wiindsønhaty. 25 Pøn hoy ca'a jäya'ayhajp, tsipcøxp jaduhn nøcxy quiumädowa'añ. Hoy jia mäyøøjä, cabä Dios miøjpäda'agy.

Hoorä, pønjaty moonsämøød, hoyyä moonsä hajxy myajtúnät. Cab hajxy mdsaachtiúnät nä'ä nägoobä. Naxy hajxy mdehm jiahmiédsät coo mijtsä mWiindsøn jyíijäbä, ja'a jim hijpä tsajpootyp.

²Tehngajnä Dios hajxy mba'yá'axät hamuumdu'joot. Ca'a Diosmädia'agy hajxy mmäniyhøxmaaho'ogyii. Mnämá'awäbä Dios hajxy "Dioscujú'uyäp." 3 Mba'yá'axäbä Dios hajxy ja'a højtscøxpä coo højts ween xyajyajnäbaadø'øy coo højtsä miädia'agy njaac mädiáacät ja'a Jesucristocøxpä, ja'a naam yajmädoyhátiäbä. Cooch jaduhn tøø nmädia'agy, páadyhøch yaa ndsumyhäña'ay. 4Pa'ya'axä Dios hajxy ja'a høøchcøxpä, jaduhnchä Diosmädia agy howyiinjuggñä nyajnähixø'øwät. Jaduhnä Dios jiaanch tehm quiumay.

5-6 Ja'a häna'cä Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä, hoy yajxón hajxy mmøødmädiá'agät hoy miänaajä. Cab hajxy mmädsip, cab hajxy mmäma'adø'øwät. Coo ja'a Dios jaduhn miäná'anät, naxy hajxy mdehm quiudiúnät. Jaduhn hajxy paquiä mnajuø'øwät neby hajxy hoy mhadsówät hoy tiehm piønä.

⁷Haa ja'a mägu'ughajpä
Tíquico, jaanch tehm yhóyhøch
je'e xmiøødtuñ ja'a Dioscøxpä.
Coo jim miédsät maa mijtsän,
mänit hajxy xyhawaanaanä
cøxiä ja'a høøchcøxpä. ⁸Mänit
hajxy xjiootcapxmøcpøga'añ.
⁹Quipxiä Onésimo miødhada'añii.
Hóyhøch je'e xmiøødtuumbä.
Jim je'e chohmbä maa mijtsän.
Xyhawaanaanäp mijts jaduhn
nebiaty yaa jiadyii.

¹⁰Haa ja'a Aristarco, yaach je'e xmiøødtsumchänaabiä. Xyajpoo'xp mijts je'ebä. Møødä Marcos hajxy xyajpoo'xpä. Ja'a Bernabé jiujy miägu'ug je'eduhn. 487 Colosenses 4

Tøø mijts nnocyñäjaayø'øy ja'a Marcoscøxpä. Coo jim miédsät maa mijtsän, mänit hajxy hoy yajxón mwiingudsähgó'øwät. ¹¹ Jaduhnä Jesús Justo hajxy xyajpoo'xpä. Haa ja'a judíoshajxy yaabä, ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø miäbøquiäbä, cábøčhä Diosmädia'agy hajxy xmiøødyajwa'xa'añ. Jagóoyyøchä Aristarcohajxy xmiøødtuñ, møødä Marcos, møødä Jesús Justo. Hóyhøch hajxy jaduhn xpiuhbety. 12-13 Xyajpoo'xp mijtsä Epafras jaduhmbä. Ja'a Jesucristo tiuung je'e tiúunäbä. Jim je'e chohmbä maa mijtsän. Høøchä tøyhajt nmøød coo ja'a Epafras ja'a Dios jiaanch tehm miänuu'xta'agy ja'a mijtscøxpä, møødä mäbøjpädøjcøxpähajxy, ja'a hajxy jim tsänaabiä Laodicea, møød jim Hierápolis. Jaduhnä Epafras ja'a Dios miänuu'xta'agy coo mijtsä Diosmädia'agy pedyii myajtúnät hamuumdu'joot. Jaduhnä Dios

hajxy xquiumáyät. ¹⁴ Jaduhn mijts ja'a Demas xyajpoo'xpä, møødä Lucas ja'a mädsooyøøbiä.

¹⁵Huuc yajpoo'xä mäbøjpädøjc hajxy, ja'a hajxy jim hijpä Laodicea. Jaduhnä hermana Ninfa hajxy myajpóo'xpät, møødä mäbøjpädøjc-hajxy, ja'a hajxy jim nøcxpä Dioswiingudsähgøøbiä maa ja'a Ninfas tiøjcän. 16 Coo hädaa nocy hajxy hänajty tøø mgapxy, mänit hajxy jim mguejxtägátsät Laodicea, weenä mäbøjpädøjc-hajxy jim quiápxpät. Mänitä nocy hajxy mgápxpät, ja'ach jim tøø nguéxiäbä Laodicea. ¹⁷Huuc näma'awä Arquipo hajxy jaduhn coo naxy hoy tiehm quiudiúnät nebiaty tøø yhane'emyii ja'a Dios.

¹⁸Hamdsoo cø'øjaayháambyhøch hädaa nocy nyajmaya'añ. Huuc pa'ya'axä Dios hajxy ja'a høøchcøxpä cooch ween xpiuhbety maach yaa ndsumychäna'ayän. Weenä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmio'oy. Amén.

1 Tesalonicenses

Chaa højts hädaa nocy nhädiuunmuga'añ, høøch Pablo, møødä Silvano, møødä Timoteo. Mijts hädaa nocy nyajnäjaayøøby, pønjatiä Diosmädia'agy jim mäbøjp Tesalónica. Mwiingudsähgøøbiä Diosteedy hajxy møødä Jesucristo, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. Tu'ugmädia'agy hajxy mmøødhity. Weenä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmio'oy møødä Jesucristo.

²⁻³Tehngajnä højtsä Dios nnäma'ay "Dioscujú'uyäp" ja'a mijtscøxpä nägøxiä. Jaanä mijtscøxpä højtsä Diosteedy nmänuu'xta'agy tehngajnä. Jaduhn højtsä Dios nnäma'ay coo mijtsä miädia'agy hamuumdu'joot mmäbøjcä, paady hajxy hoy mjaanch tehm quiudiuunä. Paady hajxy jaduhn mgudiuñ, coo ja'a Dios hajxy mjaanch tehm chocy. Coo ja'a Jesucristo hajxy hamuumdu'joot mjøbhixy, paady hajxy nägø'ø nädecypiä mmee'xtucy. 4Mägu'ughajpädøjc, xchojpä Dios hajxy jaduhn. Nnajuøøby højts jaduhn coo ja'a Dios hajxy tøø xwyiimbiy. 5Hix, coo højts mijts nyajwiingapxøøyy coo ja'a Jesucristo hajxy tøø

xñähho'túutäm, ja'a Dioshespíritu højtsä mäjaa hänajty xmiooby. Cab højts hänajty nä'ä nägoobä nnä'ä capxy nnä'ä mädia'agy. Coo højtsä mäjaa jaduhn xmiooyy, paady højts hänajty nnajuø'øy coochä tøyhajt hänajty nyecy. Mänaa højts jim nhitiän maa mijtsän, hoy højts jim nhijty. Paady højts jaduhn hoy nhijty coo højts mijts hänajty jaduhn hoy ween xpiahity. Mjahmiejchp hajxy jaduhn, túhmäts.

⁶Jaduh<u>n</u> højts mijts hoy xjiaanch pahity. Jaduhnä Wiindsøn Jesucristo hajxy hoy tøø mbahijxpä. Yajxonä mädia'agy hajxy jaduhn mmädooyy, ja'a højts mijts nyajwiingapxøøyyäbä ja'a Jesucristocøxpä, ja'a højtsä Dios xñajtscapxøøyyäbä. Mxoondaac hajxy jaduhn coo hajxy jaduhn mmädooyy, hoy hajxy hänajty jaduhn hanaxiä mja tsaachpøcy. Ja'a Dios hajxy jaduhn xyajxoondaac. ⁷Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø mmäbøcy, hoy hajxy hänajty mja tsaachpøcy, paadiä mäbøjpädøjc-hajxy hoy miäbøjpä nägøxiä, ja'a hajxy jim tsänaabiä maa ja'a naax xiøhatiän Macedonia

møød Acaya. 8Ca'a jyimiähajtiä ja'a Diosmädia'agy jaduhn tøø wia'xy ja'a Jesucristocøxpä. Wiinduhmyhagajpt jaduhn wia'xnä. Jaanä jaduhnä mädia agy wia xpä wiinduhmyhagajpt coo mijtsä Diosmädia agy mmäbøjtsohñ. Coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduhn tøø miädoyhajnä, paady højts jaduhn nga'a nägapxy. 9Hix, majaty højts nwädity, jaduhn højtsä mäbøjpädøjc xñäma'ay coog højts mijts hoy yajxón xyajtøjtägøøyy mänaa højts jim nhoyyän maa mijtsän, møød coogä quepychechä naaxpoch hajxy tøø mnajtshixøøñä. Páadiäc hajxy tøø mnajtshixø'øy coogä Dios hajxy mwiingudsähgøøñä, møød coogä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot myajtuunnä. Tøyhajtä Dios jiujquiä. Cabä quepychechä naaxpoch jiujquiä. 10 Møød jaduhn hajxy miänaambä cooc mijtsä Dioshuung Jesucristo hajxy mjøbhixy coo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Tsajpootyp chohnda'aga'añ coo hänajty yaa miänaca'añ. Coo ja'a Jesucristo hänajty tøø yho'ogy, mänit yagjujypiøjcä ja'a Tieedy. Mänit jim ñøcxy tsajpootyp. Ja'a Jesucristo hajxy jaduhn xyajnähwa'adsáanäm coo ja'a haxøøgjäya'ayhajxy hänajty yajcumädowa'añii ja'a Dios.

1-2 Mägu'ughajpädøjc, coo højts jim nhooyy Filipos Diosmädia'agy-yajwa'xpä, mänit højtsä jäya'ay jim xxiøøghajty. Høxtä xchaachtiuun højts jaduhn. Pero coo højts mänitiä nnøcxy maa mijtsän, mänit højtsä Dios xjiootcapxmøcpøjcy,

hoy højtsä jäya'ay hänajty xjiaanch tehm miädsiphaty. Y coo højts mijtsä Diosmädia'agy nyajwiingapxøøyy, mänit hajxy mmäbøjcy hamuumdu'joot. Tøyhajt jaduhn, túhmäts. Coo højtsä Dios xpiuhbety, paady højtsä miädia'agy hamøj jootmøj nyajwa'xä. ³Tøyhajtä Diosmädia'agy jaduhn. Hamuumdu'joot højts nyajwa'xy. Cab højts nhøhnda'agy. 4Haa ca'a, ja'a Dios højts xwyiinguejx Diosmädia'agy-yajwa'xpä, paady højts hamuumdu'joot nyajwa'xy ca'xy pedyii. Cab højts nyajtägach ni weeñtiä. Ja'a Dios højts xquiumaayy. Jaduhn højtsä njoot chocy coo højts xquiumáyät. Cab højts nmøjpäda'agy pø cab højtsä cu'ug xquiumay. Hix, jaduhnä Dios hajxy xñajuǿøyyäm neby hajxy nwiinmahndhájtäm. 5 Mänaa højts jim nhoyyän maa mijtsän, cab højts mijts hänajty nwiinhøøna'añ. Jii jäya'ayhajxy näje'e, yajxón hajxy miäwiinhøøñ je'eguiøxp coo hajxy yajcumaya'añ. Pero højts, cab højts jaduhn mänaa njatcø'øy. Ni cab højtsä xädø'øñ mänaa nhadsocy. Jii jäya'ayhajxy näje'ebä, yajxón hajxy miäwiinhøøñ, weenä xädø'øñ hajxy jaduhn mio'oyii. Pero højts, cab højts jaduhn njatcø'øy. Tøyhajt jaduhn. Xñajuǿøbiøchä Dios jaduhn cooch nga'a høhnda'agy. 6Cab højts jaduhn nmäna'añ coo højts pøn xwyiingudsähgó'øwät, ni mijts ni pøn, hoy jaduhn jia hawiinmatsä coo højts cu xwyiingudsähgøøyy, je'eguiøxpä coo højtsä Jesucristo tøø xwyiinguexy. ⁷Pero nnäxuu'chp højts mijts. Mijtscøxpä højtsä hojioot nmøødhaty. Høxtahmdsä

1 Tesalonicenses 2 490

tajjäya'ay ja'a yhuung hajxy cwieendähaty, jaduhn højts mijts ngüeendähajpä. ⁸Njaanch tehm chojpy højts mijts, paady højts mijtsä Diosmädia'agy hoy nyajwiingapxø'øy. Høxtä cu nnähho'tuuty højts mijts coo ja'a Dios jaduhn cu miänaañ. Hix, hoyhoy højts mijts ndsocy nba'häyoy nägø'ø nädecypiä. ⁹Mägu'ughajpädøjc, mänaa højts mijtsä Diosmädia'agy hoy nyajwiingapxø'øyän, nnajuøøby højts hänajty coo mijtsä xädø'øñ hänajty may mga'a møødä. Paady højts hänajty møc nduñ nxajy xøømdsuhm. Mjahmiejch hajxy jaduhn, túhmäts. Ja'a nhamdsoo caayyøøc højts hänajty nguduumby nguxajpy. Cab højts hänajty nmäna'añ coo højts mijtsä caayyøøc xñä'ä mó'owät.

¹⁰Mägu'ughajpädøjc, hoy højts jim nwädijty maa mijtsän. Cab højts jim nmee'ch nbojty. Cab højts jim nduundägooyy nnajxtägooyy. Ni weeñtiä højts jim nga'a cädiehy. Tøyhajt jaduhn, túhmäts. Jaduhn højtsä Dios xñajuøøbiä coo tiøyyä. ¹¹Høxtahmdsä teedyjäya'ayä yhuung hajxy jiootcapxmøcpøcy, jaanä jaduhn højts mijts njootcapxmøcpøjpä. Tøyhajt jaduhn, túhmäts. Jaduhn mijts nmägapx nhanehmbä coo hajxy hoy yajxón mjäya'ayhádät. 12 Jaduhnä Dios jioot chocy. Coo hajxy jaduhn hoy yajxón njäya'ayhájtämät, paadiä Dios hajxy jim xyajnøcxáanäm tsajpootyp maa miähane'emiän, maa wyiingudsähgø'øyiijän.

¹³Paady højtsä Dios tehngajnä nnäma'ay "Dioscujú'uyäp." Hi<u>x</u>,

coo højts mijtsä Diosmädia'agy hoy nyajwiingapxø'øy, mänit hajxy hamuumdu'joot mguhbøjcy. Jaduhn hajxy mmäbøjcy coo jiaanch Diosmädia aguiä. Cab hajxy mmänaañ cooc tyijy jäya'ay tøø yhädiuñ. Tøyhajt jaduhn coo ja'a Dios tøø yhädiuñ. Y coo hajxy jaduhn mmäbøcy, paady hajxy hoy mjäya'ayhajnä. 14 Mägu'ughajpädøjc, coo ja'a mhamdsoo mägunaax hajxy xchaachtiuuñ, ja'a judíoshajxy, jaduhn hajxy mjajt mhabejpä nebiä mäbøjpädøjc-hajxy jim chaachpøquiän Judea-naaxooty, ja'a hajxy mäbøjpä ja'a Diosmädia'agy møødä Jesucristo miädia'agy. Jaduhn hajxy chaachtiúunaba ja'a yhamdsoo mägunaaxhajxy, ja'a judíoshajxy. 15 Coo ja'a Wiindsøn Jesucristo yagho'cä, ja'a judíoshajxy jaduhn jatcøøyy. Jaduhnä judíos ja'a profetadøjc hajxy jecy yagho'pä. Højtspaadiä judíos xjiaac hadsaachtiuunnajxpä. Coo ja'a judíoshajxy jaduhn haxøøg yhäna'c-haty, paady hajxy quia'a cumayii ja'a Dios. Hoy piønä hajxy jaduhn miädsiphaty. 16 Hix, coo højtsä jäya'ayä Diosmädia'agy hänajty nyajmøødmädia'agy, ja'a hajxy ca'a judíospä, ween hajxy jaduhn ñähwaats quiuhwaatspä, mänit højtsä judíos hänajty xjia wi'i yhaduga'añ. Coo ja'a judíoshajxy jaduhn jiatcø'øy, tehngajnä hajxy hanaxiä haxøøg jiaac tehm jiatcø'øy. Pero mobädajpä hajxy hoyhoy yajcumädowa'añii ja'a Dios.

17-18 Hoorä, mägu'ughajpädøjc, coo højts jim nhooyy maa mijtsän, mänit højts jim nwiimbíjcumbä. Mänit højts yaa nmänajcy. Pero

cab højts hijty yaa njega'añ. Ja wi'i ñøcxtägatsaamb højts jim jadähooc maa mijtsän. Hix, jaduhn højts mijts njuø'øy nebiä hamdsoo huungpän. Hoy miänaajä mijts njahmiejtsta'agy, hoy hajxy nga'a ja niyhíjxäm hajujcy. Høøčh Pablo, mayhóoc-høch jim tøø nja wi'i ñøcxtägatsa'añ, pero cab højtsä møjcu'ugong tøø xyajnäbaadøøyyä coo højts jim nnøcxtägátsät. ¹⁹⁻²⁰Haa ja'a Jesucristo, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä, coo je'e yaa quiädaactägátsät hädaa yaabä naaxwiin, mänit hajxy hänajty mgähxø'øga'añ maa wyiinduumän coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty hamuumdu'joot tøø mmäbøcy. Paady højts njøbhixy coo ja'a Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ. Mänit højts jaduhn nxoonda'aga'añ nägø'ø nädecypiä ja'a mijtscøxpä. Mänit højtsä Dios xquiumaya'añ je'eguiøxp coo ja'a miädia'agy hajxy hoy mgudiuunä mänaabä højts mijts hoy nyajwiingapxø'øyän.

1-3 Coo højts jaduhn nmädoyhajty coog hajxy hijty mjaanch tehm chaachpøcy, mänítøch njaanch tehm jiootmayhajpøjcy je'eguiøxp cooch hänajty nga'a najuø'øy pø mjøjtänaabiä møjcu'ugong hajxy hänajty. Páadyhøchä njoot hänajty jiaanch tehm chocy cooch jim nnécxät maa mijtsän, nmäyajtøwáambiøch mijts hänajty pø hoy hajxy hänajty mmee'xtucy. Pero cab hänajty ñäbaadø'øwa'añ cooch jim nnøcxät. Mänítøch jaduhn nwiinmahñdyhajty coocha hermano Timoteo jim

nguéxät nidiuhm, y cooch jiiby nidiuhm nmähmø'øwät Atenas. Näguipxy højtsä hermano Timoteo xmiøødtuñ Diosmoonsä maa højtsä Diosmädia'agy nyajwa'xiän ja'a Jesucristocøxpä. Páadyhøchä hermano Timoteo jim nguejxy maa mijtsän coo mijts jaduhn xjiootcapxmøcpøgät maa hajxy hänajty mdsaachpøquiän, weenä Diosmädia agy hajxy hänajty jaduhn maas hoy mmäbøcy hamuumdu'joot, møød ween hajxy hänajty jaduhn mga'a jootmayhaty. Hix, ja'a Dios hajxy jaduhn tøø xyajnähdíjjäm coo hajxy jaduhn ndsaachpøjcämät ja'a Jesucristocøxpä. Tøyhajt jaduhn, túhmäts. ⁴Haa ca'a, mänaa højts jim nhoyyän maa mijtsän, mänit hajxy nhawáanäm coo hajxy hänajty tsipcøxp ndsaachpøgáanäm. Jaduhn hajxy tøø njaanch jajt tøø njaanch habéjtäm, túhmäts. ⁵Hoorä, cooch hänajty nga'a najuø'øy pø hoyyä møjcu'ugong hänajty mjøjtäna'ay maa hajxy hänajty xjia wi'i jiøjcapxø'øyän, mänítøch jaduhn nja mänaañ cooch jim nnécxät maa mijtsän. Pero coo hänajty quia'a näbaadø'øwa'añ cooch jim nnécxät høøch, páadyhøchä hermano Timoteo jim nguejxy, ween mijts jaduhn xmiäyajtøy pø hoyyä møjcu'ugong hajxy hänajty tøø mjøjtäna'ay, pø hoyyä Diosmädia'agy hajxy hänajty mbanøcxyñä. Hix, ndsähgøøbiøch hänajty coo ja'a møjcu'ugong hajxy hänajty tøø xjiøjcapxø'øy. Coo hajxy häxøpy tøø mga'a mee'xtucy, xiøøbä højts mijtsä Diosmädia'agy häxøpy hoy tøø nyajwiingapxø'øy.

⁶Coo ja'a Timoteo jim jiaanch hooyy maa mijtsän, mänit wyiimbíjcumbä. Hoy yaa miejtstägach maa højtsän. Mänit højts xyhawaanä coogä Diosmädia agy hajxy tehngajnä mmäbøcy hamuumdu'joot, møød coog hajxy hamiñ haxøpy mnichogyii. Hoxioondaacnä jaduhn. Jaduhnä Timoteo miänaambä cóogøch mijts hoy miänaajä xjiahmiejtsta'agy, møød cóogøch mijts xchocy xpia'häyoy. Jadúhnägøch mijts xjia wi'i yhixa'añ nébiøch mijts nja wi'i yhixa'añän.

⁷Mägu'ughajpädøjc, coo højts jaduhn nmädoyhajty coogä Diosmädia'agy hajxy hänajty tehngajnä mmäbøcy hamuumdu'joot, mänit højts njootcugøøyy, hoy højts hänajty hanaxiä nja tsaachpøcy, hoy højts hänajty møj may nyajmaajiaty. 8 Paady højts jootcujc nnijiäwøøyyänä coo mijtsä Diosmädia agy tehngajnä mbanøcxy hamuumdu'joot ja'a Jesucristocøxpä. ⁹Coo mijts jaduhn mmäbøcy tehngajnä, paady højts njaanch tehm xioonda'agy Dioswiinduum, paady højtsä Dios hoy miänaajä nnäma'ay "Dioscujú'uyäp."

10-11 Xøømdsuhm højtsä
Diosteedy mba'ya'axy møødä
Wiindsøn Jesucristo. Jaduhn højts
nmänuu'xta'agy hamuumdu'joot
coo hajxy ween yajnäbaadø'øy
coo højts jim nnøcxtägátsät
maa mijtsän, jaduhn højts
mijtsä Diosmädia'agy njaac
yajnähixø'øwät nebiaty hajxy pedyii

mga'a mäbøcyñä, 12 møød weenä Jesucristo hajxy xjiaac puhbety coo hajxy hamuumdu'joot mjaac ničhogóøjät hamiñ haxøpy neby højts mijts ndsoquiän, møød coo jäya'ay hajxy jaduhn nägøxiä mdsoc mba'häyówät, 13 møød weenä Jesucristo hajxy xjiaac puhbety coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mbanécxät, møød coo hajxy mga'a najtshixø'øwät, møød coo hajxy mga'a wädítät haxøøg, jaduhn hajxy mhídät hawa'adstuum, jaduhn hajxy pøn xquia'a nähwaambédät maa ja'a Diosteedy wyiinduumän coo ja'a Wiindsøn Jesucristo hänajty yaa tøø quiädaactägach hädaa yaabä naaxwiin. Näguipxiä Jesucristo ja'a mioonsä hänajty nägøxiä miøødcäda'aga'añ møød pønjatiä Diosmädia agy hänajty tøø miäbøcy.

Hoorä mägu'ughajpädøjc, ja'a Jesucristocøxpä højts mijts cham nmägapxy nhane'emy coo hajxy hoy mjaac tehm jiäya'ayhádät, jaduhnä Dios hajxy xquiumáyät. Jaduhn højts mijts jayøbajt nyajnähixøøyy. Y jaduhn hajxy hoy mjaanch jäya'ayhaty.

² Jaduhn højtsä Wiindsøn
Jesucristo tøø xñajtscapxø'øy coo
højts mijts nyajwiingapxø'øwät,
túhmäts. ³ Jaduhnä Dios hajxy
xyajmädsójcäm coo hajxy hoy
ngudiúunämät nebiaty hajxy
tøø xyhanéhmäm coo hajxy hoy
nwädíjtämät, møød coo ja'a
haxøgwiinmahñdy hajxy ngøxy
najtshixøøyyämät. ⁴ Jaanä jaduhnä
Dios hajxy tøø xyhanéhmämbä coo
ja'a ndo'oxiøjc hajxy hoy yajxón
nmøødtsänáayyämät, møød coo

493 1 Tesalonicenses 4

hajxy nwiingudsähgóøyyämät. ⁵Haa ja'a jäya'ayä Dios hajxy ca'a hixyhajpnä, cabä miädia'agy hajxy jaduhn quiudiuunä. Hix, wiingto'oxiøjc hajxy wyi'i yhadsojpy. Pero mijts, ca'a hajxy jaduhn mbajatcø'øy. 6Ca'a mmäjøøn mmädøjcä tio'oxiøjc hajxy jaduhn mmägapxtägooyyä. Pønjaty jaduhn jatcøøby, tsipcøxp hajxy hoyhoy yajcumädowa'añii ja'a Jesucristo. Haa ca'a, jaduhn højts mijts tøø nhuuc hanehmbä. ⁷Hix, jaduhnä Dios hajxy tøø xyajnähdíjjäm coo hajxy hoy yajxón njäya'ayhájtämät. Cab hajxy jaduhn xyajmädsójcäm coo hajxy haxøøg nwädíjtämät. ⁸ Jaduhnds je'e, paadiä Dios ja'a yhEspíritu tøø xmióoyyäm, jaduhn hajxy hoy njäya'ayhájtämät. Pønjaty jaduhn ca'a cudiunaamb nébiøch cham nmädia'aguiän, ja'a Dios hajxy jaduhn ñägädieevøøby, ca'a jiäya'ayä.

⁹Mägu'ughajpädøjc, ja'a Dios hajxy jaduhn tøø xyajnähixéøyyäm coo hajxy hamiñ haxøpy nničhójcämät, pønjatiä Diosmädia agy mäbøjp. Hoorä, coo ja'a Dios hajxy jaduhn tøø xyajnähixǿøyyäm, cab yhadsipä cooch mijts jaduhn njaac yajnäjaayø'øwät coo hajxy jaduhn nnichójcämät. 10 Tøyhajt jaduhn coo ja'a mäbøjpädøjc hajxy nägøxiä mdsocy yaa Macedonia-naaxooty wiinduhmyhagajpt. Jaduhn højts mijts mäbøcy nmänuu'xta'agy coo hajxy maas hamuumdu'joot mmädsógät. 11 Jaduhn højts mijts tøø nhuuc hanehmbä coo hajxy hamoñ haducy mhídät, coo hajxy mga'a yajtägø'øwät maa cueendä

hajxy mga'a møødän, møød coo hajxy mniyhix mnimiähäyowøøjät hamdsoohaamby. Jaduhnä mjoot hajxy mbädá'agät coo hajxy jaduhn mgudiúnät, ¹²jaduhnä cu'ug hajxy xquiumáyät, møød jaduhn hajxy tii mga'a yajmaajiádät.

¹³Mägu'ughajpädøjc, ja'a jäya'ayhajxy ca'a mäbøjpä, coo ja'a jiujy ja'a miägu'ug hajxy vho'ogy tiägoy, mänit hajxy jiaanch tehm jiootmayhaty. Paady hajxy jaduhn jiootmayhaty coo hajxy quia'a najuø'øy coo ja'a Dios ja'a ho'oguiäya'ay yagjujypiøjtägatsa'añ, ja'a hajxy hänajty tøø miäbøquiäbä. Paady højts mijts cham nhawáanäm, cab højtsä njoot chocy coo hajxy mjootmayhájpät. 14 Hoorä, coo hajxy jaduhn nmäbøjcäm coo ja'a Jesucristo jiujypiøjtägajch mänaabä hänajty tøø yho'oguiän, paady hajxy jaduhn nmäbøjcämbä coo ja'a Dios ja'a ho'oguiäya'ay yagjujypiøjtägatsa'añ, ja'a hajxy hänajty tøø miäbøquiäbä ja'a Jesucristocøxpä, ja'a Jesucristo hajxy møødhijpä tu'ugmädia'agy.

is-17 Hädaa mädia'agy jaduhmbä, ja'a Jesucrístøch jaduhm xñajtscapxøøyyä. Hoorä, coo ja'a Jesucristo hänajty yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, mänit jim choona'añ tsajpootyp. Mänit møc ya'axa'añ nebiä soldadowiindsømhajxy møc ya'axiän coo hajxy hänajty chiptuna'añ. Mänitä Diosmoonsä møc ya'axaambä, ja'a møjtuung jim møødpä tsajpootyp. Mänitä Dios ja'a xiuuxt yajxu'uxa'añii møc. Mänitä ho'oguiäya'ayhajxy jiujypiøga'añ, ja'a hajxy hänajty tøø

miäbøquiäbä ja'a Jesucristocøxpä. Mänitä mäbøjpädøjc-hajxy nägøxiä chajpeda'añ, pønjaty hänajty jujyñä tsuxnä, näguipxy møød pønjaty hänajty tøø yho'ogy, ja'a hajxy hänajty tøø jiujypiøjtägáchäbä. Mänitä Jesucristo hajxy nägøxiä nøcxy njøjcubaadø'øwáanäm jim jocjooty, møød pønjaty hänajty tøø jiujypiøjtägach, møød pønjaty hänajty jujyñä tsuxnä. Hoy miänaajä ja'a Jesucristo hajxy nägøxiä xmiøødhidáanäm. Cab hajxy mänaa xpiuhwa'adsáanäm. ¹⁸Tøyhajt hädaa mädia'agy jaduhn. Coo hajxy jaduhn mmäbøcy, jaduhn hajxy hamiñ haxøpy mnijiootcapxmøcpøgøøjät.

1-2 Mägu'ughajpädøjc, mnajuøøby hajxy jaduhn coo jaduhn quia'a yajnajuø'øy mänaa xøø tiempo yhabaada'añ coo ja'a Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Paady, cab yhadsipä cooch mijts njaac yajnäjaayø'øwät mänaa jaduhn jiada'añii. Pero jaduhn mäbøcy, mnajuøøby hajxy jaduhn coo ja'a Jesucristo hajxy xyajcädaacpedáanäm jaguiapxy jamiädia agy. ³ Jaduhnä cu'ughajxy hänajty miäna'ana'añ: "Jootcujc hajxy nhíjtäm; cab hajxy nej njadáanäm, cab hajxy nej nhabetáanäm", nøm. Mänitä tsø'ty häyohn jaguiapxy jamiädia agy yhabaada'añ. Paquiä cu'ughajxy jaduhn jiada'añii tiuna'añii jaduhn mäwiin nebiä to'oxiøjc-hajxy jiaty yhabetiän coo ja'a yhuunghajxy hänajty myina'añ quia'awa'añ. Cabä cu'ughajxy hänajty hoy piäyø'øga'añ. ⁴Pero mijts,

mägu'ughajpädøjc, mwiinjuøøby hajxy jaduhn. Cab hajxy jaduhn myagjuø'øwa'añ coo ja'a Jesucristo hajxy jaduhn xyajcädaacpéjtämät jaguiapxy jamiädia agy. 5 Hix, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nmäbőjcäm ja'a Jesucristocøxpä, paady hajxy jaduhn mäwiin nmäbáatäm nebiä jäya'ayhajxy xøøm wädijpän. Hoy hajxy yhixy. Cab hajxy nhíjtäm hagoodstuum. 6-8 Coo hajxy jaduhn nmäbøjcäm ja'a Jesucristocøxpä, tsøcxä hajxy híjtäm nähix hahixø'ø. Tsøc hajxy híjtäm wijy quejy. Jaduhn hajxy nga'a híjtämät nebiä jäya'ay maabän, nebiä jäya'ay múucäbän. Jaduhnä haxøøgpä hajxy hoy njøjtänáayyämät nebiä soldadohajxy chiptuñan nahbujxt cuhbujxt. Tsøcxä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mäbøjcäm. Tsøgä jäya'ay hajxy nägøxiä tsojc pa'häyóowäm. Tsøgä Jesucristo hajxy jøbhíjxäm coo hajxy xyajnähwa'ads xyajcuhwa'adsáanäm. 9Hix, cabä Dios hajxy xyajmädsójcäm coo hajxy ndsaachpøjcämät. Caj pues. Jaduhn hajxy tøø xyajnähdíjjäm coo ja'a Wiindsøn Jesucristo hajxy xyajnähwaats xyajcuhwáatsämät. 10 Paady hajxy hoy xñähho'túutäm, jaduhn hajxy hoy xmiøødhidáanäm cøjxta'axiøø. Coo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, mänit hajxy nägøxiä xwiowø'øgáanäm, møød pønjaty hänajty jujyñä tsuxnä, møød pønjaty hänajty tøø yho'ogy tøø tiägoy. 11 Hoorä, jaac nijiootcapxmøcpøgøø hajxy hamiñ haxøpy. Jaac niyajnähixø'øwøø ja'a Diosmädia'agy hajxy. Jaduhn hajxy jäda'ahaty mjaanch cudiuñ.

12 Mägu'ughajpädøjc, mijts nmänuu'xtaacypy coo ja'a wiindsøndøjc hajxy mwiingudsähgø'øwät, ja'a hajxy jim tuumbä maa ja'a Diostøjcän, ja'a mijts xwyiingapx xjiøjcapxøøbiä. 13 Coo hajxy jaduhn tiuñ, paady hajxy hamuumdu'joot mdsoc mba'häyówät. Jootcujc hajxy mnimiøødhidøøjät. Cab hajxy mnimiäjootma'ad mnimiädsiphadøøjät.

¹⁴Mägu'ughajpädøjc, jaduhn mijts njaac yajwiinxiic njaac yajwiingapxø'øy coo häna'c hajxy mhójät, ja'a hajxy naxy nuuxho'pä, coo hajxy ween tiuñ; møød coo häna'c hajxy mjootcapxmøcpøgät, ja'a hajxy jootmayhajpä; møød coo häna'c hajxy mwiingapx mjøjcapxø'øwät, ja'a hajxy hoy ca'a mäbøgaambä. Mee'xxieemy hajxy jaduhn nägøxiä mmägapx mhané'emät.

¹⁵Mniyajcopcø'øwóøjäp hajxy. Coo pøn ñägädieeyø'øwóøjät, cab yaghawiimbídät. Jaduhnä mjoot hajxy hoy miänaajä mbädá'agät coo mayhajt hajxy mduñhájtät hoy ñä'ä pønä, møødä mäbøjpädøjc-hajxy, møødä cu'ughajxy nägøxiä.

¹⁶Hoy ñä'ä mänaajä hajxy mxoondá'agät. ¹⁷Tehngajnä Dios hajxy mba'yá'axät. ¹⁸Mnämá'awäbä Dios hajxy "Dioscujú'uyäp", hoy hajxy nej cu mja jat cu mja habet. Chojpiä Dios jioot jaduhn coo hajxy jaduhn ngudiúunämät, je'eguiøxp coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbőjcäm ja'a Wiindsőn Jesucristocøxpä.

¹⁹Cabä Dioshespíritu hajxy mänaa mhadúgät. ²⁰Cab hajxy mbéxät pønjatiä Diosmädia'agy najtscapxøøby. ²¹Pero cóxäbä mädia'agy hajxy mmädoomach mädyii hoy mädyii mäbaad. Je'eds hajxy mguhbógäp hamuumdu'joot. ²²Møødä haxøøgjootä haxøøgwiinmahñdy hajxy mgøxy najtshixó'øwät.

²³Ja'a Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmióoyyäm. Ween hajxy xquiøxy yajnähwa'ach xquiøxy yajcuhwa'ach. Ween hajxy xyaghity hawa'adstuum, møødä mjuøhñdyhajxy, møødä mni'xä mgopc-hajxy, høxtä coonä ja'a Wiindsøn Jesucristo yaa quiädaactägátsät hädaa yaabä naaxwiin. ²⁴ Ja'a Dios hajxy tøø xwyiimbíiwäm. Jaaya'ay hajxy tsipcøxp xyajnähwa'ads xyajcuhwa'adsáanam neby hajxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm. Tøyhajt jaduhn. Hix, cabä Dios mänaa yhøhnda'agy.

²⁵Mägu'ughajpädøjc, huuc Diospa'ya'ax hajxy tehngajnä ja'a højtscøxpä.

²⁶Huuc näma'aw ja'a mäbøjpädøjc hajxy jaduhn nägøxiä coo højts hamuumdu'joot ndsocy nba'häyoy.

²⁷Naxiä mäbøjpädøjc hädaa nocy hajxy mdehm yajwiingapxø'øwät nägøxiä. Ja'a Jesucristo jaduhn hanehmb.

²⁸Ween mijtsä Wiindsøn Jesucristo ja'a hoyhajtä weenhajt møj may xmio'oy. Amén.

2 Tesalonicenses

Chaa højts hädaa nocy nhädiuunmuga'añ, høøch Pablo, møødä Silvano, møødä Timoteo. Mijts hädaa nyajnäjaayøøby, pønjaty jim hamugøøby Dioswiingudsähgøøbiä Tesalónica. Ja'a Dios hajxy nDeedyhájtäm, møødä Jesucristo hajxy nWiindsønhájtäm. ²Ween mijtsä Dios ja'a tsooctä mayhajt xtiuunä, ween mijtsä hoyhajtä weenhajt xmio'oy.

³Mägu'ughajpädøjc, ja'a mijtscøxpä højtsä Dios hoy miänaajä nnäma'ay "Dioscujú'uyäp." Hawiinmats jaduhn. Hix, tehngajnä Diosmädia'agy hajxy mjaac mäbøcy, møød hajxy tehngajnä mjaac ničhogyii hamiñ haxøpy. ⁴Hoy miajatiä højts nwädity maa ja'a Diostøjcän, jaduhn højts nmädia'agy ja'a mijtscøxpä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy mjaanch tehm miäbøcy, møød coo hajxy hoy mjaanch tehm miee'xtucy, hoy hajxy hanaxiä mja tsaachpøcy ja'a Dioscøxpä. 5Coo hajxy jaduhn mmee'xtucy, paadiä Dios hajxy jim xpiäda'aga'añ hawa'adstuum coo hänajty miähane'ema'añ. Xyhijxpä Dios hajxy coo hajxy je'e myajcudsaachpøgø'øy. Hoy jaduhn coo hajxy jim xpiädá'agät.

⁶Pønjaty mijts jaduhn xchaachtiuumb, yaghawiimbidaambiä Dios jaduhn. Jaduhnä Dios jioot chocy. ⁷Coo ja'a Wiindsøn Jesucristo yaa miänajtägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, jim choona'añ tsajpootyp. Ja'a mioonsä miøødmänacaamby, ja'a hajxy mäjaamøødpä. Hajájjäbä Jesucristo quiäda'aga'añ. Mänitä Dios hajxy nägøxiä xyajpoo'xáanäm, møød højts møød mijts nägøxiä. Cab hajxy jaduhn xyajtsaachtiunáanänä. ⁸Coo ja'a Jesucristo hänajty yaa tøø quiäda'agy, mänitä jäya'ayhajxy quiumädowa'añ pønjatiä Dios hänajty tøø quia'a møjpädá'aguiäbä, pønjatiä miädia'agy hänajty tøø quia'a mäbǿjcäbä ja'a Wiindsǿn Jesucristocøxpä. ⁹Cøjxta'axiøø hajxy jiiby chaachpøga'añ haxøøgtuum. Cab hajxy jim mänaa yajtägø'øwa'añii Dioswiinduum, maa ja'a Dios møj jaanëh yhäña'ayän, maa møcmäjaa miøødän. 10 Coo ja'a Jesucristo hänajty yaa tøø quiäda'agy, mänitä jäya'ayhajxy jiaanch tehm yagjuø'øwa'añ, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty tøø miäbøquiäbä, ja'a hajxy hänajty tøø ñähwa'ach tøø

quiuhwá'aċhäbä. Mänitä Jesucristo hajxy wyiingudsähgø'øwa'añ. Jim mijts hänajty mbahidaambä je'eguiøxp coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty tøø mmäbøjpä neby højts mijts tøø nyajnähixø'øyän.

¹¹ Ja'a mijtscøxpä højtsä Dios hoy miänaajä nba'ya'axy coo ja'a miädia'agy hajxy hoy mgudiúunät, ween hajxy jaduhn xquiumay. Paady hajxy tøø xyajnähdijy coo hajxy mnähwa'ads mguhwá'adsät. Ween hajxy xpiuhbety ja'a miäjaahaam coo ja'a miädia'agy hajxy hoy mmäbøjcät, jaduhnä hojioot hajxy mmøødhádät. ¹²Coo ja'a hoybä weenbä hajxy jaduhn mgudiúnät, jaduhnä cu'ugä Wiindsøn Jesucristo hajxy wyiingudsähgó'øwät, møød jaduhn mijtsä cu'ug xwyiingudsähgéøbiät. Ja'a nDioshájtäm møødä Wiindsøn Jesucristo, jaaya'ay mijtsä tsooctä mayhajt xtiúunäp.

1-2 Mägu'ughajpädøjc, chámhøch nmädia'aga'añ coo ja'a Wiindsǿn Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, møød coo hajxy xmiøjya'axáanäm coo hajxy jim nhamugóøyyämät maa je'ejän. Hoorä, coo hajxy mmädoyhádät cooc tyijy tøø yhabaatnä coo ja'a Jesucristo quiädaactägatsaannä, cab hajxy mdsoj mäbégät. Cab hajxy mjootmayhádät. Cab hajxy mdsähgó'øwät. Hix, jaduhnä häna'c-hajxy näje'e tøø yhøhnda'agy cooc tyijy ja'a Dios jaduhn tøø miäna'añ, møød cooc tyijy højts jaduhn tøø nmäna'añ, capxyhaam, nocyhaam. Pero cab jaduhn ñä'ä tøyyä. Paady højts mijts cham nmänuu'xta'agy 3coo hajxy mga'a yajwiinhøønät ni weeñtiä. Hix, cab jaduhn choj habaada'añ. Jayøjpä jaya'ayä Diosmädia'agy hajxy nämay ñajtshixø'øwa'añ. Mänitä haxøøgjäya'ay wyiingähxø'øga'añ, ja'a hänajty jiiby ca'awaambä haxøøgtuum. ⁴Mänitä haxøøgjäya'ayä Dios miädsibø'øwa'añ møødä jäya'ayhajxy yaa wyiingudsähgøøbiä cøxiä. Jaanch tehm yajcumayaamb hänajty jaduhn. Mänitä yhanehmdaact jiiby piäda'aga'añ maa Diostøjcän. Jaduhn hänajty ñibiäda'aga'añii nebiä Diosän. Yajwiingudsähgø'øwaamb hänajty jaduhn nebiä Diosän.

⁵Mänáajøch ji<u>m</u> nhitiän maa mijtsän, mänítøch jaduhn nhuuc hawáanäm coo jaduhn jiada'añ. Mjahmiejchp hajxy jaduhn, túhmäts. ⁶Cabä haxøøgjäya'ay jaduhn choj wiingähxø'øga'añ je'eguiøxp coo yhadugyii høxtä coonä Dios yaghabáadät coo jaduhn wyiingähxø'øgät. Mnajuøøby hajxy jaduhn pøn mähadujp. ⁷Tøø ja'a haxøøgwiinmahñdy tiägøøñä wädijpä. Hamee'ch jaduhn wiädity. Jaanä jaduhn je'e yhadújcäbä. Coo yhabáadät coo quia'a hadújcänät, mänitä mähadujpä jiøwa'adsa'añ. ⁸Mänitä haxøøgjäya'ay jaduhn jiaanch wiingähxø'øga'añ. Mänitnä Wiindsón Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ mäjaamøød. Mänitä Jesucristo ja'a haxøøgjäya'ay yajcuhdägoyya'añ. Piäxujyhaam jaduhn yagho'oga'añ. ⁹Coo ja'a haxøøgjäya'ay jaduhn wyiingähxø'øga'añ, ja'a

møjcu'ugong puhbedaamb. Møcmäjaa miøødhadaamby. Mänitä hijxtahnd yajcähxø'øga'añ hoy-yagjuøøñä. Jaduhnä cu'ug hänajty wyiinhøøna'añ. ¹⁰Haxøøgwiinmahñdyhaam hänajty miäwiinhøøna'añ. Ja'a jäya'ayhajxy hänajty tu'udägoyyaambä, je'edshajxy jaduhn yajwiinhøønaamb. Paady hajxy hänajty tiu'udägoyya'añ coo ja'a tøyhajt hajxy hänajty tøø quia'a tsocy. Paady hajxy hänajty quia'a nähwa'ads quia'a cuhwa'adsa'añ. 11-12 Pønjatiä tøyhajt jaduhn ca'a tsojp, ja'a haxøøgpä hajxy wyiinxoondaacypy. Jaduhnä Dios miäna'añ coo hajxy ween yajwiinhøøñ, møød coo ja'a høhnda'agymiädia'agy hajxy ween miäbøcy, jaduhn hajxy jiiby quiá'awät haxøøgtuum.

¹³Mägu'ughajpädøjc, xjiaanëh tehm chojpy mijtsä Dios. Ja'a mijtscøxpä højtsä Dios hoy miänaajä nnäma'ay "Dioscujú'uyäp." Hawiinmats jaduhn. Paady højts jaduhn nnäma'ay je'eguiøxp coo ja'a Dios hajxy jecy xyajnähdijy coo hajxy mnähwa'ads mguhwá'adsät. Cahnä hädaa yaabä naaxwiin hänajty yhawijy tiøø'xta'agy coo hajxy jaduhn xyajnähdijy. Coo ja'a tøyhajt hajxy tøø mmäbøcy, paadiä Dios hajxy xyajnähwa'ach xyajcuhwa'ach ja'a yhEspírituhaam. ¹⁴Coo ja'a Dios hajxy jaduhn xyajnähdijy, paadiä tøyhajt hajxy tøø mmäbøcy mänaa højts mijts hoy nyajwiingapxø'øyän. Jaduhn hajxy tøø xyajnähdijpä coo ja'a Wiindsøn Jesucristo hajxy xmiøødhídät cøjxta'axiøø.

15 Mägu'ughajpädøjc, tøø højts mijtsä cuhdujt madiu'u nyajnähixø'øy capxyhaam møød nocyhaam. Hamuumdu'joot hajxy jaduhn mmäbøgät tehngajnä. Cab hajxy nnajtshixø'øwät. 16 Xjiaanch tehm chójcäm ja'a Wiindsøn Jesucristo hajxy møødä Diosteedy. Tøø mayhajt hajxy xtiúunäm coo hajxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm cooc hajxy hoy miänaajä xmiøødhidáanäm. 17 Weenä Dios hajxy xpiuhbety coo hajxy hoy mgudiúnät, møød coo hajxy hoy mgapxät.

Hoorä, mägu'ughajpädøjc, huuc pa'ya'axä Dios hajxy ja'a højtscøxpä, ween højtsä mädia'agy ja'a Jesucristocøxpä paquiä nøcxy nyajwa'xy, weenä cu'ughajxy miäbøcy nej mijts tøø mmäbøquiän, ²møød ween højtsä Dios xñäwa'añ maa ja'a haxøøghäna'c-hajxiän, maa ja'a cahwiindøyhäna'c-hajxiän. Hix, cabä jäya'ayhajxy nägøxiä miäbøcy. ³Pero tømiädiaacpä Dios. Xpiuhbedaamb hajxy jaduhn. Xñäwa'anaamb hajxy jaduhn maa ja'a haxøøgpän. ⁴Jaanä jaduhnduhmbä, nmäbøjcäp højtsä Dios ja'a miädia'agy ja'a mijtscøxpä. Nnajuøøby højts coo mijtsä cuhdujt mgudiuna'añ, ja'a højts mijts cham nyajwiingapxø'øwaambiä. ⁵Weenä Dios hajxy xjiaac yajwiinjuø'øy tiiguiøxpä hajxy jaduhn coo xchójcäm, møød tiiguiøxpä Jesucristo coo miee'xtujcy mänaa yaa yhitiän hädaa yaabä naaxwiin.

⁶Mägu'ughajpädøjc, tøø højts nmädoyhaty cooc mijts näje'e mwi'i ñuuxho'ogy, møød cooc hajxy näje'e mga'a nä'ägädä 499 2 Tesalonicenses 3

tuna'añ. Hoorä, jaduhn højts mijts nmägapxy nhane'emy ja'a Wiindsøn Jesucristocøxpä coo hajxy mbuhwá'adsät pønjaty jaduhn wi'i ñuuxho'p, ja'a cuhdujt hajxy ca'a cudiunaambä, ja'a højts mijts tøø nyajwiingapxø'øyäbä. ⁷Mnajuøøby hajxy coo højts hawiinmats xpiahíxät neby højts hoy nwäditiän. Hix, mänaa højts jim nhitiän maa mijtsän, cab højts hänajty jim nnuuxho'ogy. 8Caj pues. Xøømdsuhm højts hänajty nduñ nxajy. Paady højts hänajty jaduhn nguhdujthaty, cab højts hänajty ndsocy coo højts mijts cu xpiuhbejty. Ngujuuby højts hänajty tijaty højts hänajty ngaaby. 9Paady højts hänajty jaduhn nguhdujthaty, jaduhn højts hänajty ndsocy coo højts mijts jaduhn xpiahíxät, hoy højtsä cuhdujt hänajty nja møødä coo højts mijts cu xpiuhbejty. ¹⁰Mänaa højts jim nhitiän maa mijtsän, jaduhn højts hänajty nmägapxy nhane'emy coo hajxy nägøxiä mdun mxájät. Pøn jaduhn ca'a tunaamb, cabä caayyøøc hajxy mmó'owät. 11 Coo højts jaduhn tøø nmädoyhaty cooc hajxy jaduhn näje'e mwi'i ñuuxho'ogy, møød cooc hajxy näje'e mga'a

nä'ägädä tuna'añ, møød cooc hajxy näje'e mwi'i yajtägø'øy maa cueendä hajxy mga'a møødän, ¹² pønjaty jaduhn jatcøøby, jaduhn højts nmägapxy nhane'emy ja'a Wiindsøn Jesucristocøxpä coo hajxy jootcujc ween tiuñ xiajy, jaduhnä quiaayyøøc hajxy ñiguiudúunäxät.

¹³ Mijts, mägu'ughajpädøjc, cab hajxy mnänuuxø'øwät coo ja'a hoybä weenbä hajxy mdúnät.
¹⁴ Pøn jaduhn ca'a cudiunaamb neby højts cham ngujaayän maa hädaa noquiän, myajcopcø'øwäp hajxy jaduhn. Cab hajxy mmøødwädijmújnät. Ween jaduhn chähdiun.
¹⁵ Pero cab hajxy mmädsiphádät. Jaduhn hajxy mhoj mmägápxät nebiä huch nebiä puhya'ayän.

¹⁶Yejpiä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt. Ween mijtsä hoyhajtä weenhajt møj may xmio'oy hoy miänaajä. Ween hajxy nägø<u>x</u>iä xmiøødhity.

¹⁷Høøch Pablo, hamdsoo cø'øháamhøch cham njahmiaya'añ. Jadúhnhøch nxøø ngujaay hoy ñä'ä mädyii nocyjiootiä: Pablo. ¹⁸Ween mijtsä Wiindsøn Jesucristo ja'a tsooctä mayhajt xtiuunä nägøxiä. Amén.

1 Timoteo

Pablohájpøch høøch. Ja'a Jesucrístøch xquiuguexyhajp. Ja'a Diosteedy møødä Wiindsøn Jesucristo, mänítøch hajxy tøø xyhane'emy cooch jaduhn ndúnät cuguexy. Ja'a Dios hajxy jaduhn xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm. Ja'a Jesucristo hajxy njøbhíjxäm coo hajxy hawa'adstuum xpiäda'agáanam. ²Timoteo, míičhhøch hädaa nocy nyajnäjaayøøby. Jadúhnhøch miich njuø'øy nebiä hamdsoo huungpän coo ja'a Diosmädia'agy nmäbøjcäm. Tøyhajt jaduhn. Ja'a Diosteedy møødä Wiindsøn Jesucristo, ween miichä tsooctä mayhajt hajxy xtiuunä, ween xñäxuuch, weenä hoyhajtä weenhajt xmio'oy.

³Hoorä, mänaa højts jim tøø nhíjtäm Efeso, mänítøch nwiinmahñdyhajty cooch jim nnøcxät Macedonia-naaxooty. Mänítøch miich nmänuu'xtaacy coo jim mmähmø'øwät Efeso nidiuhm, coo jaduhn jim ween mduñ wiindsøn maa ja'a Diostøjcän. Jadúhnhøch miich cham nnämáaguiumbä coo jim mjaac túnät. Hix, jii jäya'ayhajxy näje'e, cabä Diosmädia'agy hajxy hoy yajnähixø'øy neby højts

nyajnähixøøyyäm. Wiingaty hajxy yajnähixø'øy. Mhójäp jaduhn coo hajxy jaduhn wiing quia'a yajnähixøøñät.

⁴Jaanä jaduhnduhmbä, mhójäp je'ebä pønjatiä nähap hajxy wi'i miädiaacp, møød pønjaty yajcopcøøby tijatiä jecyjiäya'ayhajxy hijty xiøhaty. Cab jaduhn choobaady coo jaduhmbä capxy coo jaduhmbä mädia'agy hajxy tehngajnä yajcapxiø'øy. Jue'e tsoobaatp coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nmäbøjcäm coo ja'a Dios hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum.

⁵Pero jaduhnä Dios jioot chocy coo hajxy hamuumdu'joot nnichojc nnibia'häyóowämät hamiñ haxøpy. Pønjaty howyiinmahñdy møød, je'ehajxy jaduhn hamuumdu'joot niëhoje nibia'häyóowäp, møød pønjaty haxøøgwiinmahñdy ca'a møød, møød pønjatiä Diosmädia'agy hamuumdu'joot mäbøjp. ⁶Tøø jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy ñajtshixøøñä näje'e. Tøø hajxy jaduhn tiu'udägooñä. Xiøøbä hajxy yajcapxiø'øy mädyii ca'a tsoobaatp. ⁷Jaduhnä jioot hajxy jia wi'i piäda'agy coo ja'a jecyquiuhdujt hajxy yajnähixø'øwät, ja'a Moisés

501 1 Timoteo 1

jecy quiujáhyyäbä. Pero cab hajxy wyiinjuø'øy neby hajxy jia wi'i yajnähixø'øwa'añ cooc tyijy tiøyyä.

⁸Coo ja'a jecyquiuhdujt hajxy jaduhn hoy nyajtúunämät, mänit jaduhn tiuungpaady. Tøyhajt jaduhn, túhmäts. ⁹Paadiä Dios ja'a jecyquiuhdujt piädaacy coo ja'a haxøøgjäya'ayhajxy jaduhn quiumädówät, ca'a jie'eguiøxpä ja'a hojiäya'ayhajxy. Tøyhajt jaduhn, túhmäts. Jue'ech jaduhn nnänøømby ja'a haxøøgjäya'ayhajxy, pønjatiä Diosmädia'agy ca'a mäbøjp, møød pønjatiä Dios ca'a wiingudsähgøøby, møødä cubojpä cugädieebiähajxy, møød pønjatiä haxøggwiinmahndy møød, møød pønjatiä Dios mägapxtägooby, møød pønjatiä tiaj tieedy yagho'p, møødä jäya'ay-yagho'pähajxy, ¹⁰møød pønjatiä wiingto'oxiøjc møødtsänaaby, møød pønjatiä miäya'adiøjc møødmaab, møødä jäya'amiee'tspähajxy, møødä høhndaacpähajxy, møødä mänähøønøøbiähajxy, møød pønjatiä hoguiapxiä homiädia 'agy hajxy ca'a cudiuumb. 11 Hädaa hoguiapxy hädaa homiädia'agy hädaaduhmbä, jim jaduhn myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän coo ja'a Dios hajxy tøø xpiädáacäm hawa'adstuum. Dióshøch jaduhn tøø xyajnähdijy coo ja'a miädia'agy nyajwá'xät. Jaanch tehm jiootcujcä Dios jaduhn.

¹²Haa ja'a Wiindsøn Jesucristo, je'echä mäjaa tøø xmio'oy. Páadyhøch jaduhn nnäma'ay "Dioscujú'uyäp" cooch tøø xwyiinguexy coochä miädia'agy jaduhn nyajwá'xät. Xyaghijxnájxhøch jaduhn cooch hänajty hoy nduna'añ, 13 hóyhøch hijty haxøøg nja wiingapxpety. Nmädsibøøbiøch hijty. Nhøxpäbóobiøch hijty pønjaty mäbøjp ja'a Jesucristocøxpä. Pero cábøčhä Dios xyajcumädooyy. Xñäxúu'tshøch jaduhn je'eguiøxp cooch hänajty nga'a nnajuø'øyñä cooch hänajty haxøøg njatcø'øy. ¹⁴Mänítøchä Dios ja'a tsooctä mayhajt møj may xtiuunä. Mänítøch xpiädaacy tu'ugmädia'agy møødä Jesucristo. Páadyhøchä Diosmädia agy nmäbøjnä. Páadyhøčhä jäya'ay nägøxiä ndsojc nba'häyoonä.

¹⁵Paadiä Jesucristo yaa yhooyy hädaa yaabä naaxwiin, ja'a cubojpä ja'a cugädieebiähajxy hoy yajnähwa'ach yajcuhwa'achii. Tehm tiøyhajt jaduhn. Tsøc hajxy hamuumdu'joot mäbøjcäm. Høøch, hanáxiøchä pojpä cädieey hijty nmøødä may. Cab ndijy pøn hijty xmiäbaady nébiøchä pojpä cädieey hijty nmøødä. 16 Hóyhøchä pojpä cädieey hijty may nja møødä hanaxiä, mänítøchä Dios xñäxuu'ch, jaduhnä Jesucristo yajcähxø'cy cooch hänajty xjiaanch tehm miee'xtucy, weenä cubojpä cugädieebiähajxy jaduhn wyiinjuø'øy coo hajxy hawiinmats miäbógät ja'a Diosmädia'agy ja'a Jesucristocøxpä, møød ween hajxy jaduhn wyiinjuøøbiä coo hajxy hoy jiugyhada'añ cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhatiän. ¹⁷Tsøgä Dios hajxy hoy miänaajä wiingudsähgéøyyäm. Nidiuhm jaduhn miähane'emy cøjxta'axiøø. Cab jaduhn mänaa yho'oga'añ tiägoyya'añ. Cab hajxy

1 Timoteo 1, 2 502

jaduhn mänaa nhíjxäm. Tehm tiøyhajt jaduhn.

¹⁸⁻¹⁹ Huung Timoteo, chámhøch miich nwiingapx njøjcapxø'øy coo ja'a Diosmädia'agy hamuumdu'joot mmämøjtäná'awät, møød coo tehngajnä mmäbógät, møød coo hojioot howyiinmahñdy mjaac panécxät. Jaduhn miichä Dioscugapxyhajxy jecy tøø xyhuuc mädiaacpä coo miich jaduhn mgudiuna'añ. Najtscapxøøyyä hajxy jaduhn ja'a Dioshespíritu. Jii jäya'ayhajxy näje'e, coo ja'a yhojiootä yhowyiinmahñdy hajxy tøø ñajtshixø'øy, paady hajxy tøø tiu'udägooñä. Cabä Diosmädia'agy hajxy miäbøjnä. 20 Jaduhnä Himeneohajxy tøø jiaty møødä Alejandro. Tøøchä møjcu'ugong hajxy nyajcø'ødägø'øy, weenä Dios hajxy jaduhn miänuu'xta'agy coo hajxy miämee'xøøjät, møød coo hajxy ween wyiinjuø'øy coo jaduhn yhaxøøgä coo ja'a Dios hajxy ñähojy.

• Hoorä, chámhøch nyajwiinxiic nyajwiingapxø'øwa'añ nebiatiä Dios hajxy nba'yaaxmújcämät. Tsøgä Dios hajxy mänuu'xtáacäm ja'a jäya'aguiøxpähajxy nägøxiä mäduhñtiä hajxy yaa chäna'ay hädaa yaabä naaxwiin. Tsøgä Dios hajxy nämáayyäm "Dioscujú'uyäp." ²Pønjaty hajxy xyhanéhmäm, je'eguiøxpä Dios hajxy tsøc mänuu'xtáacäm, møødä gobiernähajxy, møødä gobernadorhajxy, møødä cuduunghajxy. Jaduhn hajxy hagujc jootcujc nhíjtämät. Jaduhnä cu'ug hajxy xquia'a hadsíjpämät. Jaduhnä Diosmädia agy hajxy

hoy ngudiúunämät. Jaduhnä Dios hajxy hoy nwiingudsähgóøyyämät. ³Hahixøøby jaduh<u>n</u> coo ja'a Dios hajxy jaduhn nmänuu'xtáacämät ja'a gobiernäcøxpähajxy. Jaduhnä Dios hajxy xquiumáayyämät. Jaaya'ay hajxy jaduhn xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm. ⁴ Jaduhnä Dios jioot chocy coo hajxy nägøxiä nnähwaats nguhwáatsämät mäduhñtia hajxy yaa ndsänáayyäm hädaa yaabä naaxwiin, møød coo ja'a tøyhajt hajxy nwiinjuøøyyämät ja'a Jesucristocøxpä. 5-6 Hix, tu'uquiä Dios hajxy nDeedyhájtäm. Jaanä jaduhnduhmbä, tu'jäya'ay hajxy jim xñähgapxtúutäm Dioswiinduum, Ja'a Jesucristo je'e. Mänitä Dios miänaañ coo ja'a Jesucristo yaa jiäya'ayhádät hädaa yaabä naaxwiin. Mänitä Jesucristo hamdsoojoot ñiñähdujcä. Mänit hajxy nägøxiä hoy xñähho'túutäm. Jaduhn nbojpä ngädieey hajxy nägøxiä xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm. ⁷Páadyhøčhä Dios xpiädaacy cooch xquiuguexyhádät coocha madia agy jaduhn nyajwá'xät coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, møød coocha jäya'aya Diosmadia'agy nyajwiingapxó'øwät, ja'a hajxy ca'a judíospä, ween hajxy jaduhn miäbøcy, møød weenä tøyhajt hajxy jaduhn wyiinjuø'øy. Tømiädiáacpøch jaduhn, cábøch nhøhnda'agy.

⁸Jaduhnds je'e, jadúhnhøchä njoot chocy coochä nmäya'adiøjcä Dios hajxy pia'yá'axät, hoy ñä'ä majatiä hajxy mhamugø'øy Dioswiingudsähgøøbiä. Hojioot howyiinmahñdymøød hajxy jaduhn mba'yá'axät, ca'a yhadsip ca'a yhajootma'adä, ca'a yhaxøøgwiinmahñdymøødä. ⁹Jaanä jaduhnduhmbä, cábøčhä njoot chocy coo ja'a to'oxiøjc-hajxy hochähdiuunnä ñibiäda'agøøjät. Cabä quiuhwaay hajxy hanaxiä yajcopcø'øwät. Cabä oro hajxy piädá'agät ni perlas. Cabä wit tsowjatypä hajxy miäwädítät. ¹⁰ Jaduhnä jioot hajxy piädá'agät coo ja'a mayhajt hajxy tehngajnä tiúnät, jaduhn hajxy yajcähxó'øgät coo ja'a Dios hajxy tøyhajt wyiingudsähgø'øy hamuumdu'joot. ¹¹Hamoñ haducy ja'a to'oxiøjc-hajxy jim yhamädoowhídät maa hajxy naxy mhamugø'øyän. Jaduhnä Diosmädia agy hajxy hoy yhabógät. Møød mee'xxieemy hajxy jim yhídät. 12 Jadúhnhøch nmägapx nhanehmbä coo ja'a to'oxiøjcä Diosmädia'agy hajxy jim quia'a yajnähixø'øwät maa hajxy naxy mhamugø'øyän. Hamon haducy hajxy jim ñä'ägä hídät. Cabä to'oxiøjc cuhdujt hajxy miøødä coo ja'a ya'adiøjc hajxy yhoj yá'axät. ¹³Hix, ja'a Adán, jawyiin je'e yhädiuunä; høxhaamä Eva jiaac hädiuunä. 14 Jaanä jaduhnduhmbä, ja'a Eva jaduhn wiinhøhnä ja'a møjcu'ugong, ca'a yhAdángä. Jaduhnä Eva quiädiehchohñ. ¹⁵Paadiä to'oxiøjc-hajxy jiaanch tehm chaachpøcy coo yhuunghajxy myiñ miech. Pero coo ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy tehngajnä miäbøjcät, jaduhnä piojpä quiädieey hajxy yajnähwa'ads yajcuhwa'adsáanäxä. Jaduhnä Dios chojpä coo ja'a to'oxiøjcä mäbøjpädøjc hajxy hamuumdu'joot

choc pia'häyówät, møød coo hojioot howyiinmahñdy hajxy miøødhádät, møød coo hajxy mee'xxieemy vhídät.

Hahixøøby jaduhn coo ja'a mjoot hajxy mbädá'agät coo hajxy mdúnät wiindsøn maa ja'a mäbøjpädøjc-hajxiän. Hodiuung jaduhn. Tehm tiøyhajt jaduhn. ²Pøn jaduhn tuumb wiindsøn maa ja'a Diostøjcän, tsipcøxpä howyiinmahñdy miøødhádät. Jagooyyä to'oxiøjc tu'ug yaghídät, ca'a mietsc ca'a tiägøøgä. Cabä vino comjaty yhú'ugät. Cabä haxøøgwiinmahñdy miøødhádät. Hoy wiädítät. Coo pøn miédsät tøghayohbiä maa ja'a tiøjcän, piu'umió'owäp quioñdymó'owäp jaduhn. Jiádäp yajnähixø'øw jaduhn. 3Cab yhu'ug cab jióø'xät. Cab chiptúnät. Mee'xxieemy jaduhn quiapx miädiá'agät. Cab tii yajtsiptá'agät. Cabä xädø'øñ yhadsógät. ⁴Pøn jaduhn tuumb wiindsøn maa ja'a Diostøjcän, tsipcøxpä yhuungä tio'oxy hoy miägapx yhané'emät, weenä yhuunghajxy miädia'agymiäbøcy, ween wyiingudsähgø'øyii ja'a yhuung. ⁵Hix, pønä yhamdsoo huungä yhamdsoo to'oxy hoy ca'a hane'emaamb, cab hoy miähane'ema'añ maa ja'a Diostøjcän. 6Cab jaduhn yhahixø'øy coo ja'a naamdägø'øbä tiúnät wiindsøn maa ja'a Diostøjcän, coo jaduhn ñä'ä niguiumayøøjät. Wehndä jaduhn quiumädówät nebiä møjcu'ugong quiumädooyyän. ⁷Pøn jaduhn tuumb wiindsén maa ja'a Diostøjcän, tsipcøxp jaduhn hoy wiädítät maa jäya'ayhagujcän, ja'a

1 Timoteo 3, 4 504

hajxy ca'a Diosmädia'agymiäbøjpä. Jaduhn quia'a nähojøøjät, jaduhn quia'a yajtu'udägoyyøøjät ja'a møjcu'ugong.

⁸Jaanä jaduhnduhmbä, ja'a ya'adiøjc-hajxy jim mäbuhbejpä maa ja'a Diostøjcän, tsipcøxp hajxy hoy jiäya'ayhádät. Cab hajxy ñä'ä metscapx ñä'ä tägøøgcápxät. Cab hajxy yhu'ug cab hajxy hajxy yhadsógät. ⁹Tsipcøxpä tøyhajt hajxy miäbøgät ja'a Jesucristocøxpä, ja'a hijty cuyu'uchpä. Howyiinmahñdymøød hajxy jaduhn miäbégät. 10 Pønjatiä jioot tsojp coo hajxy miäbuhbédät maa ja'a Diostøjcän, cab hajxy mdsoj pädá'agät. Ween hajxy jayøjp mhuuc hijxmach pø hoy hajxy hänajty tiuna'añ. Coo hajxy hänajty tøø mhijxmach coo howyiinmahñdy hajxy jiaanch møødä, mänit hajxy mbädá'agät coo hajxy jaduhn miäbuhbédät. 11 Jaanä jaduhnä to'oxiøjc-hajxypä, ja'a hajxy jim mäbuhbejpä maa ja'a tsajtøjcän. tsipcøxp hajxy hoy jiäya'ayhájpät. Cab hajxy pøn ñähøønø'øwät. Cab hajxy yhu'ug cab hajxy jiøø'xät. Hamuumdu'jootä hoybä weenbä hajxy quiudiúnät cøxiä. 12 Hoorä, ja'a mäbuhbejpädøjc-hajxy, ja'a ya'adiøjc-hajxypä, jagooyyä to'oxiøjc hajxy tu'ug yaghídät. Hoy ja'a yhuungä tio'oxy hajxy miägapx yhané'emät. 13 Ja'a mäbuhbejpädøjc-hajxy jaduhn hoy tuumbä, cumayáanäp hajxy jaduhn ja'a mäbøjpädøjc, møød jaduhnä møjjuøhndy hajxy miøødhádät coo hajxy hänajty miädia'aga'añ coog hajxy miäbøcy ja'a Jesucristocøxpä.

14-15 Jadúhnhøchä njoot jia tsocy cooch jim mobädajpä nnécxät maa miichän. Pero cooch jaduhn jim nga'a nä'ä tsoj nécxät, páadyhech hädaa nocy nyajnäjaayø'øy, jaduhn mnajuø'øwät nebiä mäbøjpädøjc-hajxy jim hoy yhídät maa ja'a Diostøjcän. Hoy miänaajä Dios yhity. Hoy miänaajä Dios ja'a mäbøjpädøjcä tøyhajt yajnähixø'øy ja'a Jesucristocøxpä. Hamuumdu'joot hajxy jaduhn ñäwa'añii. ¹⁶ Jaanch tehm miøj jaanch tehm jiaanch hädaa mädia'agy jaduhn ja'a Jesucristocøxpä, coo hajxy hoy xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm. Tehm tiøyhajt jaduhn. Cuyu'uchä Dios hädaa mädia'agy hijty yaghity. Mänit hajxy jaduhn tøø xyajwiinjuøøyyäm. Hoorä, coo ja'a Dios jaduhn miänaañ, mänitä yHuung yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin. Ja'a Jesucristo je'e. Jaduhn je'e jiäya'ayhajty neby højtshájtäm. Mänitä Dioshespíritu jaduhn yajcähxø'cy coo ja'a Jesucristo yhity hawa'adstuum. Mänitä Jesucristo yhijxä ja'a Diosmoonsä, ja'a hajxy jim tsohmbä tsajpootyp. Mänitä Jesucristo jim ñøcxy tsajpootyp. Mänitä mädia'agy wia'xy ja'a Jesucristocøxpä maa ja'a jäya'ayhajxy chäna'ayän, ja'a ca'a judíoshajxypä. Mänitä jäya'ayhajxy yaa may miäbøjcy ja'a Jesucristocøxpä hädaa yaabä naaxwiin.

4 1-2 Hoorä, howyiinjuøøñä ja'a Dioshespíritu tøø miäna'añ coogä mäwiinhøhmbähajxy piädø'øga'añ. Jadúhnäc hajxy ñibiäda'aga'añii nebiä hoyhäna'cän.

505 1 Timoteo 4

Pero yhamdsoo cuhdújtäc hajxy yajtunaamby. Haxøøgcuhdújtäc hajxy miøødhadaamby møødä haxøøgjuøhñdy. Jadúhnägä mäwiinhøhmbähajxy yajtägø'øwa'añii ja'a møjcu'u. Jadúhnäc hajxy ñajtscapxø'øwáanäxä nébiägä høhnda'agymiädia'agy hajxy yajnähixø'øwät. Mänítägä mäbøjpädøjcä høhnda'agymiädia'agy hajxy nämay yhamädoowhida'añ. Mänítäc hajxy jaduhn miäbøga'añ. Mänítägä tømiädia'agy ja'a Jesucristocøxpä hajxy ñajtshixø'øwa'añ. 3-4 Jadúhnägä mäwiinhøhmbähajxy hänajty yhøhnda'aga'añ cooc tyijy yhaxøøgä coo hajxy nbójcämät, møød cooc tyijy quia'a hahixø'øy coo hajxy cøxiä wiinä njøø'xämät, hoy ja'a Dios cøxiä wiinä tøø jia päda'agy. Hix, tijatiä Dios tøø piäda'agy, haagä hoy je'e. Hahixøøby jaduhn coo hajxy nguhbójcämät, pønjatiä tøyhajt mäbøjp ja'a Jesucristocøxpä. Coo hajxy jaduhn nguhbójcäm, jaduhnä Dios hajxy nnämáayyämät "Dioscujú'uyäp." Y cab jaduhn yhahixø'øy coo hajxy nwiingápxämät. 5Coo ja'a Dios jaduhn tøø miäna'añ, møød coo ja'a Dios hajxy nba'yáaxäm, jaduhnä Dios cøxiä wiinä quiunuu'xy.

⁶Naxy miichä mäbøjpädøjc jaduhn mdehm ñajtscapxø'øwät nébiøch cham nmädia'aguiän, jaduhnä Jesucristo hoy mbuhbédät, jaduhnä homiädia'agy hoy mjaac habøgät ja'a Jesucristocøxpä, ja'a hajxy nmäbøjcämbä. Je'e miich mnä'ägä panøcxyhajpy. ⁷Cabä nähapmädia'agy myajcopcó'øwät nebiä teedyhaphajxy wyi'i miädia'aguiän. Høhnda'agymiädia'agy je'e jaduhn. Jimä mjoot mnä'ägä pädá'agät nebiä Diosmädia agy maas hoy mjaac panécxät. 8 Tsoobaatp jaduhn siémpräm coo nni'xä ngopc hajxy møc nyaghíjtämät. Pero maas nä'ägädä tsoobaatp coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tehngajnä nbanécxämät. Hix, coo hajxy jaduhn hoy ngudiúunämät, jaduhnä Dios hajxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm coo hajxy hodiuum xyaghidáanäm hoy miänaajä, møød jäda'ahaty, møød miimnä mejtsnä. Jaduhn hajxy xyagjugyhadáanäm cøjxta'axiøø neby je'e jiugyhatiän. ⁹Tehm tiøyhajt hädaa mädia'agy jaduhn. Tsøg hajxy hamuumdu'joot mäbőjcäm. 10 Coo ja'a Dios hajxy jaduhn xyaghidáanäm hodiuum hoy miänaajä, paady hajxy møc nduun nxájjäm. Jujquiä Dios. Coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjcäm coo ja'a Jesucristo ja'a jäya'ay nägøxiä tøø ñähho'tu'udy, paady hajxy xyajnähwa'ads xyajcuhwa'adsáanäm.

11 Jaduhnä mäbøjpädøjc mwiingapx mjøjcapxø'øwät nébiøch naamnä tøø nmädia'aguiän.
12 Tehngajnä hoguiuhdujt myaghídät, jaduhn pøn xquia'a péxät, hoy jomøjt may mga'a ja møødä; møød jaduhnä mäbøjpädøjc xpiahíxät. Hoy yajxón mgapx mmädiá'agät. Caj mänaa mgapxtägóyyät. Hoy piønä mdsoc mba'häyówät. Hoy ja'a Diosmädia'agy mmäbøgät. Mmøødhádäbä howyiinmahñdy.

1 Timoteo 4, 5 506

¹³Mädúhñtiøch jim nga'a tsoj nøcxy maa miichän, tehngajnä Diosmädia'agy mgapx mmädiá'agät coo hajxy jim naxy mhamugø'øy maa ja'a Diostøjcän. Jaduhnä mäbøjpädøjc myajwiinxiic myajwiingapxø'øwät. ¹⁴Mänaa miičhä majjäya'adiøjc jim xquiø'ønähgapiän maa ja'a Diostøjcän, mänit miichä Dioshespíritu xñägapxy cooc miičhä Diosmädia agy myajwa 'xa 'añ. Mänit miich häna'c jaduhn xñajtscapxøøyyä. Mänit miichä Dios mäjaa xmiooyy coo ja'a miädia agy jaduhn myajwá xät. Naxy mdehm jiahmiejtstá'agät coo ja'a mäjaa jaduhn xmiooyy. Caj mnajtshixø'øwät.

¹⁵ Jaduhnä mjoot mbädá'agät coo ja'a Diosmädia'agy jaduhn hamuumdu'joot myajwá'xät hoy miänaajä. Coo jaduhn mgudiún mguñáxät, jaduhnä cu'ug xyhíxät coo jaduhn hoy myajtu'uyo'oy.
¹⁶ Niyajcopcø'øwøø nej mwädity, nej myajnähixø'øy. Tehngajnä jaduhn mgudiún mguñáxät, jaduhn mnähwa'ads mguhwá'adsät näguipxy møødä jäya'ayhajxy hamädoowhijpä.

Cabä majjäya'adiøjc mhoj myá'axät. Mee'xxieemy mwiingapx mjøjcapxø'øwät nebiä mhamdsoo teediän. Møødä muutsc-häna'c-hajxypä, jaduhn mmägapx mhané'emät nebiä mhamdsoo puhya'ayän. ² Jaanä jaduhnä tsø'ødaj mmägapx mhanéhmbät nebiä mhamdsoo tajjän. Møødä to'oxiøjc-hajxy muutspä, jaduhn mmägapx mhanéhmbät nebiä mhamdsoo puhdo'oxiän. Caj mmägapxtägóyyät.

³Jii yaamgto'oxyhajxy näje'e, cab hajxy pøn ñä'ägädä møødä. Tøyhajt hajxy ñidiuhmhaty. Je'eds hajxy mbuhbédäp. 4Pero ja'a vaamgto'oxyhajxy jaac jimbä, pø jimä yhuunghajxy, pø jimä yhoc-huunghajxy, ween hajxy jaduhn piuhbedyii nägø'ø nädecypiä ja'a yhamdsoo huunghajxy, ja'a yhamdsoo hoc-huunghajxy. Jaduhnä mäbøjpädøjc-hajxy quiumayǿøjät ja'a Dios coo tiaj tieedy hajxy jaduhn piuhbejtägátsät. Jaduhn hajxy yajcähxø'øgät coo ja'a tiaj tieedy hajxy jiaanch wiingudsähgø'øy. ⁵Hix, ja'a yaamgto'oxyhajxy tehm tiøyhajt nidiuhmhajpä, ja'a Dios hajxy yhajodhajpy. Xøømdsuhm hajxy miänuu'xta'agy. ⁶Pero ja'a yaamgto'oxy ja'a Dios hajxy ca'a hajodhajpä, coo ja'a jioot hajxy chógät coo hajxy xyi'ig xioonda'aga'añ, jaduhnä Dios yhixy nebiä ho'ogypiän, hoy hajxy jia jujyñä, hoy hajxy jia tsuxnä. ⁷ Jaduhnä mäbøjpädøjc mwiingapx mjøjcapxø'øwät coo ja'a homiädia'agy hajxy pedyii ween quiudiuñ, jaduhn hajxy quiumayøøjät ja'a cu'ug. 8Pønjatiä jiujy miägu'ug ca'a hijxp ca'a mähäyoob møødä yhuung møødä tio'oxy, tøø ja'a Diosmädia'agy hajxy ñajtshixøøñä neby hajxy hijty miäbøquiän ja'a Jesucristocøxpä. Maas haxøøg hajxy jiatcø'øy quejee häna'c-hajxy ca'a nä'ägä mäbøjpä.

⁹Mgujáhyyäbä yaamgto'oxiä xiøø hajxy pønjaty hajxy mbuhbedaamby. Je'e xiøøhajxy pédäp pønjaty tägøøghii'x jomøjt tøø yhabéjtäxä, møød 507 1 Timoteo 5

pønjatiä ya'adiøjc tu'uquiä tøø miøødtsäna'ay, 10 møød pønjatiä cu'ughajxy ñänøømby coo ja'a mayhajt hajxy tøø tiúunäxä, møød pønjatiä ñøøxä miajc hoy yajxón tøø yajtso'ogy tøø yajyeegy, møød pønjaty pu'umiooby coñdymooby ja'a jäya'ayhajxy jim miimb mejtspä maa ja'a tiøjcän, møød pønjatiä mäbøjpädøjc cø'øbujp tecypiujp, møød pønjaty puhbejp ja'a jäya'ayhajxy häyohmbaatpä, møød pønjatiä jioot tøø piäda'agy coo ja'a hoybä weenbä hajxy quiudiún quiuñáxät hoy ñä'ä tiijä. Ja'a yaamgto'oxy hädaa hoguiuhdujt jaduhmbä hajxy yajtuumbä, je'eds hajxy mbuhbédäp.

¹¹⁻¹²Pero ja'a yaamgto'oxy tsaanbä muutspähajxy, cabä xiøøhajxy quiujáhyyäxät, cab hajxy mbuhbédät. Hoy hajxy tøø jia mäna'añ coogä Jesucristo hajxy hamuumdu'joot miäduna'añ maa ja'a tsajtøjcän, mänitä jioot hajxy näje'e piäda'agy coo hajxy piøjtägatsa'añ coo hajxy yhuuctägatsa'añ. Cabä Jesucristo hajxy jaduhn hoy miädunaannä. Y tu'udägóyyäp hajxy jaduhn. ¹³ Jaanä jaduhnä yaamgto'oxy tsaanbä muutspä hajxy näje'e jiajpä, wi'i ñuuxho'p hajxy, tøjc-tøjc hajxy wiädity. Wi'i miädia'agy-yajnajxp hajxy. Ñä'ä yaghadsow ñä'ä yajpøgø'øy hajxy cøxiä tøø jiaty. Cøxiä hajxy ñä'ä pamädia'agy mädyiijaty ca'a jagä hawiinmats. ¹⁴ Jadúhnhøchä njoot jia tsocy coo ja'a yaamgto'oxyhajxy piøjtägátsät, ja'a hajxy tsaanbä muutspä, weenä ñøøxä miajc hajxy jaduhn jiaac yajtso'ogy, weenä jiøønä tiøjc hajxy

hoy yajxón cwieendähaty, jaduhn hajxy quia'a hoj quia'a ya'axøøjät ja'a miädsiphajxy. ¹⁵Hix, tøø hajxy näje'e tiu'udägooñä. Tøø ja'a møjcu'ugongä miädia'agy hajxy jiøjpøgøøyyänä.

16 Mijts, puhdo'oxytiøjc, pø jim mijtsä yaamgto'oxy mmøødä maa ja'a mjujy maa ja'a mmägu'ughajxiän, ween hajxy jaduhn mbuhbety, jaduhnä mäbøjpädøjc-hajxy quia'a taj quia'a máyät neby hajxy jaduhn piuhbédät. Hix, jaduhnä mäbøjpädøjcä yaamgto'oxy hajxy hoy piuhbédät, ja'a hajxy pøn ca'a jaanch møødpä.

¹⁷ Ja'a majjäya'adiøjc-hajxy, ja'a hajxy jim hoy tuumbä wiindsøn maa ja'a Diostøjcän, ween hajxy hoy miäjuyii, møødä Diosmädia'agy hajxy yajnähixøøbiä. Ween hajxy nä'ä tägø'øbä miäjuyii. ¹⁸ Hix, jaduhnä Diosmädia'agy miäna'añ: "Maa ja'a weeyä trigo hajxy hänajty myajtehndse'ediän, weenä weeyä jaduhn piuhjøø'xy." Jaanä jaduhn miänaambä: "Weenä cuduumbä cubøjpä miäjuyii."

19 Coo ja'a Diostøgootypä wiindsøn ñäxø'øwø'øwøøjät, mänitä mäxøhbä miädia'agy miäbøjcäxät pø jimä capxtøøbä miøødä mejtstägøøg. Pø cab jaduhn miøødä, cabä miädia'agy jaduhn miäbøjcäxät. 20 Ja'a Diostøgootypä wiindsønhajxy hoy ca'a wädijpä, mhójäp myá'axäp jaduhn maa ja'a mäbøjpädøjc-hajxy nägøxiä yhamugø'øyän, weenä miäwiindsønhajxy jaduhn chähgø'øy. 21 Miich nwiingapx njøjcapxøøby coo hädaa cuhdujt jaduhmbä tsipcøxp mgudiún

1 Timoteo 5, 6 508

mguñáxät. Cabä mmähäna'c nä'ä nägoobä mnä'ä tsaachtiúnät, ni caj nä'ä nägoobä mbuhbédät. Tu'cuhdujtä häna'c mnä'ä híxät, hoy jaduhn xjia mägu'ughaty, hoy jaduhn xjia mädsiphaty. Xyhíxäbä Dios jaduhn møødä Jesucristo, møødä Diosmoonsähajxy jim tsajpootypä, ja'a hajxy wiimbíyyäbä. ²²Coo pøn hänajty tiägø'øwa'añ tuumbä tsajtøjwiindsøn, caj mdsoj cø'ønähgábät. Jayøjp mwiinmahñdyhádät hodiägaamby pø hoy hänajty tiuna'añ, pø caj. Hix, coo jaduhn ñä'ä tu'udägóyyät, wehndä miichä cu'ug xñänémät cooc tyijy miich tøø mbuhbety. Howyiinmahndy myaghidap hoy miänaajä.

²³Timoteo, naxy miich mjootpädø'øgyii. Hahixøøby coo vino wee<u>ñ</u>tiä mhú'ugät. Cabä nøøyyähajtiä mhúucnät.

²⁴Jii jäya'ayhajxy näje'e, coo hajxy mänaa quiädieey, paquiä jaduhn wyiingähxø'øgy, cahnä hajxy hänajty miøjya'axyii hagujc. Pero jii wiinghäna'c-hajxy, cabä piojpä quiädieeyhajxy choj wiingähxø'øgy, høxtä coonä hajxy hänajty tøø miøjya'axyii hagujc. ²⁵Jaanä jaduhnduhmbä, jii jäya'ayhajxy näje'ebä, paquiä jaduhn wyiingähxø'øgy coo hojioot hajxy jiaanch tehm miøødä. Hoy jaduhn quia'a ja tsoj wiingähxø'øgy, tsipcøxp cujecy wyiingähxø'øga'añ.

6 Mijts mäbøjpädøjc, nämay hajxy mhity cudoogø'øy. Naxiä mwiindsøn hajxy mdehm wyiingudsähgø'øwät. Naxy hajxy jaduhn mdehm miädia'agymiäbøgät. Hix, coo hajxy jaduhn hoy mga'a

³Jii häna'c-hajxy näje'e, wiing hajxy yajnähixø'øy. Cabä hoguiapxiä homiädia agy hajxy wyiinjuø'øwa'añ neby hajxy nyajnähixǿøyyäm ja'a Wiindsǿn Jesucristocøxpä coo ja'a hoybä weenbä hajxy jaduhn nbáatäm. ⁴Ja'a häna'c-hajxy jaduhn wiing yajnähixøøbiä, jaanch tehm ñiguiumáayyäp hajxy jaduhn cooc tyijy hajxy jiaančh tehm jiaty, cooc tyijy hajxy jiaanch tehm ñajuø'øy. Pero cab hajxy tii ñä'ägädä jaty, cab hajxy tii ñä'ägädä najuø'øy. Hanaxiä mädia'agy hajxy yajtsip yajma'adø'øy, ja'a ca'a tsoobaatpä. Coo hajxy jaduhn jiatcø'øy, paady hajxy cøxiä wiinä yajcapxiø'øy, paady hajxy miänähøønø'øy, paady hajxy haxøøgjaty ñiñäma'ayii. ⁵Coo hajxy jaduh<u>n</u> jiaanch teh<u>m</u> chiptsocy, paady hajxy jiaanch tehm ñibiamädsibø'øyii. Jaanch tehm yhaxøøgä wyiinmahñdyhajxy. Tøø ja'a tøyhajt hajxy ñajtshixøøñä. Wi'i yajmäjuyaamb hajxy, paady hajxy ñibiäda'agyii cooc tyijy ja'a Diosmädia'agy hajxy

509 1 Timoteo 6

miäbøcy, cooc tyijy hajxy yajnähixø'øy. Naxiä häna'c jaduhmbä mdehm piuhwá'adsät. ⁶Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy nmäbójcämät, jaduhnä hoyhajtä weenhajt hajxy møj may nbáatämät, jaduhn hajxy jootcujc nhíjtämät. 7 Haa ca'a, coo hajxy yaa nmiin ngáhwäm hädaa yaabä naaxwiin, cab hajxy tii nmämiin nmägáhwäm. Nähwa'ads hajxy nmaaxhuunghájtäm. Jaanä jaduhnduhmbä, coo hajxy nho'c ndägóoyyäm, mänit hajxy cøjx nhøxhó'cäm tijaty hajxy yaa nmøødhájtäm hädaa yaabä naaxwiin. Cab hajxy tii hoy nmädsoonáanäm. Tehm tiøyhajt jaduhn. 8 Hoorä, coo wit tucxy hajxy nmøødhájtäm, coo cay hu'ugy hajxy nmøødhájtäm, paady hajxy jootcujc tsøc híjtäm. ⁹Pero jii häna'c-hajxy näje'e, jaduhn hajxy wyi'i miäna'añ coo hajxy miäyøøjø'øwa'añ. Paadiä haxøøgwiinmahñdy hajxy pianøcxa'añ. Jaduhn hajxy haxøøgtuum nøcxy quia'awa'añ. Je'e hajxy yhøxtaaby mädyii jaduhn ca'a howyiinmahñdy. Je'e hajxy jaduhn quiumädowáannäp. 10 Jiiyyä haxøøgpä ca'a hoybä ñä'ägädä tsohnda'agy coo jäya'ayhajxy wyi'i xiädø'øñhadsocy, møød coo hajxy wyi'i wyiinduc-haty. Paadiä Diosmädia agy hajxy näje e tøø ñajtshixø'øy. Paady hajxy jiaanch tehm jiootmayhajnä.

¹¹Pero miich, coo miichä Dios xquiuguexyhaty, cabä haxøøgpä ca'a hoybä mädyii mgudiún mguñáxät. Ja'a hoybä weenbä jaduhn mgudiúnäp. Ja'a Dios mwiingudsähgø'øwäp. Mmäbøjcäbä

miädia'agy. Mmädsoc mba'häyówäp. Mmee'xtúgäp hoy mja tsaachpøcy. Mee'xxieemy mhäna'c-hádät. ¹²Hahixøøby coo ja'a Diosmädia'agy hamuumdu'joot mmäbégät, jaduhnä Dios xyagjugyhádät cøjxta'axiøø neby je'e jiugyhatiän. Mänit miichä Dios jaduhn xyajnähdijy coo jaduhn mjugyhádät cøjxta'axiøø mänaa miich nnägapxiän cu'ugwiinduum coo ja'a Diosmädia'agy tøø mmäbøcy. 13-14 Chaads miich nwiingapx njøjcapxø'øy coo ja'a Dioscuhdujt tehngajnä mjaac cudiún mjaac cuñáxät, møød coo mga'a yajtägátsät, jaduhnä Dioscuhdujt quia'a nänømøøjät haxøøg, høxtä coonä yhabáadät coo ja'a Wiindsøn Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Ja'a Dios hajxy jaduhn xyhíjxäm møødä Jesucristo. Ja'a Diósädsä jugyhajt mooby hoy piønä hoy tyiijä. Haa ja'a Jesucristo, coo hänajty jim tøø yajmečhii maa ja'a Poncio Pilato wyiinduumän, mänit ñägapxy coogä Dios tøyhajt yHuunghadyii. ¹⁵Ja'a Dios jaduhn yaghabaadaamb mänaa ja'a Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Jaanch tehm jiootcujcä Dios. Nidiuhm tiuñ Wiindsøn. Nidiuhm miähane'emy. Ni pøn jaduhn quia'a mäbaady. Nägøxiä gobiernähajxy yhane'emyii møødä reyhajxy. 16 Hoy miänaajä Dios yhity. Jim maa ja'a Dios yhitiän, jaanch tehm miøc jim yhajajy. Paady hajxy jim hoy nga'a wiingumedsøøyyäm. Tsøc hajxy hoy miänaajä Wiindsønhájtäm.

¹⁷Pønjaty mäyøø hädaa yaabä naaxwiin, jaduhn miich 1 Timoteo 6 510

mwiingapx mjøjcapxø'øwät coo hajxy quia'a niguiumayøøjät, møød coo ja'a Dios hajxy yhajodhádät. Møj jaanchä Dios. Cøxiä wiinä hajxy xmióoyyäm, jaduhn hajxy jootcujc nhíjtäm. Pero cabä mäyøøjäya'ayä xädø'øñ hajxy yhadsógät. Hix cøjxp tägooby ja'a hajxy miämäyøøhajpiä. ¹⁸ Jaduhnä mäyøødøjc mwiingapx mjøjcapxø'øwät coo hojioot hajxy jiaanch tehm miøødhádät. Weenä häyoobädøjc hajxy piuhbety. Cab hajxy wyiinduc-hádät. 19 Coo hajxy jaduhn yaa yhojiäya'ayhádät hädaa yaabä naaxwiin, mänitä hoyhajtä weenhajt hajxy møj may piáadät Dioswiinduum. Y jaduhn hajxy

cøjxta'axiøø yagjugyhadøøjät nebiä Dios jiugyhatiän.

20-21 Timoteo, coo miichä
Dios tøø xyajnähdijy coo ja'a
miädia'agy myajwá'xät, paady
hamuumdu'joot mgudiúnät, paady
jaduhn mnäwá'anät. Hix, tøø
jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy näje'e
ñajtshixø'øy. Wiingmädia'agy
hajxy tøø piadu'ubøcy cooc
tyijy miaas yajxonä. Pero cabä
mädia'agy jaduhmbä tiøyyä. Cab
jaduhn choobaady. Nä'ä nägoobä
yhøhnda'agy ja'a Dioscøxpä. Cabä
høhnda'agymiädia'agy jaduhmbä
mmøjpädá'agät.

Ween miichä Dios ja'a tsooctä mayhajt xtiuunä. Amén.

2 Timoteo

Høøch hädaa nocy nhädiuumby, høøch Pablohajpä. Ja'a Jesucrístøch jaduhn xquiuguexyhajp. Ja'a Dios jaduhn mänaamb cooch jaduhn xquiuguexyhádät. Coo ja'a Jesucristo hajxy xmiøødhájtäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, paadiä Dios hajxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm coo hajxy cøjxta'axiøø xyagjugyhadáanäm neby je'e jiugyhatiän. ²Miich Timoteo, míičhhøch hädaa nocy nyajnäjaayøøby. Jadúhnhøch miičh ndsocy nébiøch nhamdsoo huungän. Ween miichä Diosteedy mayhajt xtiuunä møødä Wiindsøn Jesucristo. Ween xñäxuuch. Weenä hoyhajtä weenhajt xmio'oy.

³Hojioot
howyiinmahñdymøødhøchä
Dios nwiingudsähgø'øy nébiøchä
nhap nébiøchä ndeedyhajxy
jecy wyiingudsähgøøyyän. Hoy
ñaaghóoc-høchä Dios nba'ya'axy,
mänítøch miich njahmiejtsta'agy.
Mänítøchä Dios jaduhn nnäma'ay
"Dioscujú'uyäp" ja'a miichcøxpä.

⁴Nja wi'i yhijxtägatsáambiøch
miich, jadúhnhøch nxoondaacpøgät.
Xøømdsúhmhøch miich
njahmiejtsta'agy. Njahmiéjchpøch

jaduhn coo miich hänajty mjaanch tehm jiootmayhaty mänaa hajxy jim nniwiá'xäm. ⁵ Jadúhnhøch njahmiejtspä coo miichä Diosmädia'agy hamuumdu'joot mmäbøcy. Ja'a mdajhoc Loida møødä mdaj Eunice, jaaya'ayä Diosmädia'agy hajxy jayøjp mäbøjtsohn. Tøyhajt jaduhn coo miich jaduhn mbamäbøjpä.

⁶Mänáajøch miich jim ngø'ønähgapiän, mänit miichä Dios mayhajt xtiuunä. Jaduhn miich mäjaa xmiooyy coo ja'a tiuung mdúunät. Cham nnäma'ay coo mga'a najtshixø'øwät ja'a mayhajt ja'a Dios mänit xtiúunäbä, pero ween hamuumdu'joot mjaac yajtuñ. ⁷Hix, jaduhnä Dios hajxy xyajmädsójcäm coo hajxy nga'a tsähgǿøyyämät. Jaduhn hajxy xyajmädsójcämbä coo hajxy ndúunämät ja'a miäjaahaam, møød coo hajxy hamiñ haxøpy nničhojc nnibia'häyóowämät, møød coo hojioot howyiinmahñdy hajxy nyajtúunämät. ⁸Jaduhnds je'e, cab mdsähdiúnät ja'a Dioscøxpä coo ja'a miädia'agy hänajty myajwa'xä. Ni jaduhn mga'a tsähdiúumbät ja'a høøchcøxpä, hóyhøch yaa nja tsumyčhäna'ay. Páadyhøch

2 Timoteo 1, 2 512

yaa ndsumychäna'ay coocha Dios ja'a miädia'agy nyajwá'xäbä. Cab mdsähgø'øwät coo mdsaachpøgät ja'a Diosmädia'agyquiøxpä nébiøch ndsaachpøquiän høøch. Hix, xpiuhbédäbä Dios jaduhn ja'a miäjaahaam. ⁹Ja'a Dios hajxy tøø xyajnähwaats tøø xyajcuhwáatsäm. Jaaya'ay hajxy tøø xpiädáacäm coo ja'a miädia'agy hajxy hoy ngudiúunämät. Paadiä Dios hajxy jaduhn xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm coo hajxy xchójcäm, møød coo mayhajt hajxy jecy xtiúunäm ja'a Jesucristocøxpä; ca'a jie'eguiøxpä cooc tyijy hajxy hoy nguhdujthájtäm. Cahnä hädaa yaabä naaxwiin hänajty yhawijy tiøø'xta'agy, tøøyyämä Dios ja'a mayhajt hajxy hänajty jaduhn xtiúunäm. 10 Coo ja'a Jesucristo hajxy yaa hoy tøø xyajnähwaats tøø xyajcuhwáatsäm, jaduhnä Dios ja'a mayhajt yajwiingähxø'nä, ja'a hajxy jecy xtiúunämbä. Coo ja'a Jesucristo hajxy yaa hoy tøø xñähho'túutäm, jaduhn quiähxø'øgy coo hajxy cøjxta'axiøø xyagjugyhadáanäm neby je'e jiugyhatiän. Jaduhn jiiby myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän.

11 Páadyhøchä Jesucristo jaduhn xquiuguexyhaty coochä Diosmädia'agy jaduhn nyajwá'xät coo jaaya'ay hajxy jaduhn tøø xyajnähwaats tøø xyajcuhwáatsäm. 12 Cooch jaduhn nyajwa'xy, páadyhøch jaduhn ndsaachpøcy. Pero cábøch ndsähdiuñ. Hix, coochä Dios ja'a miädia'agy jaduhn nmäbøjcä cooch jaduhn xyajnähwa'adsa'añ, páadyhøchä tøyhajt nmødä coo jaduhn hoy

cwieendähada'añ pønjátyhøch tøø xyajcø'ødägø'øy. Paady jaduhn cwieendähada'añ coo ja'a Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin.

¹³ Jaac panøcx ja'a hoguiuhdujt, ja'ach miich tøø nyajnähixø'øyäbä. Coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhíjtäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, paadiä miädia'agy hamuumdu'joot mmäbéjcät, paadiä jäya'ay hamuumdu'joot mdsoc mba'häyówät, ja'a miich myajnähixøøbiä. ¹⁴Hamuumdu'jootä tøyhajt myajwá'xät, ja'a Dios tøø xyajcø'ødägø'øyäbä. Caj myajtägátsät. Coo ja'a Dioshespíritu hajxy nmøødhájtäm, paady miičh jaduhn xpiuhbeda'añ.

¹⁵Tøø miichäda'a mmädoyhaty coochä mäbøjpädøjc nämay tøø xpiuhwaatsnä, ja'a hajxy jim tsohmbä Asia-naaxooty, näguipxy møødä Figelo møødä Hermógenes. 16-18 Pero cábocha Onesíforo mäbøcy tøø xmiädsähdiuñ, hóyhøch yaa nja tsumychäna'ay. Weenä Dios ja'a Onesíforo ja'a yhuungä tio'oxy ñäxuu'tsä. Coo miejch Roma, mänítøch nägø'ø nädecypiä xyhøxtaayy. Y cooch yaa xpiaaty, mänítøch mayhooc xpiuhbejty. Y hamuumdu'joot hajxy jim xpiuhbéjtäm Efeso, túhmäts. Coo yhabáadät coo ja'a Dios hajxy hänajty xyajtøyhajtyegáanäm, weenä Dios ja'a Onesíforo mänit ñäxuuch.

Huung Timoteo, weenä Jesucristo xpiuhbety, jaduhn mga'a tsähgó'øwät

513 2 Timoteo 2

mänaa. Coo ja'a Jesucristo hajxy jaduhn nmøødhíjtäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, paadiä mayhajt hajxy jaduhn xtiúunäm. ²Mänáajøch miichä Diosmädia'agy nyajwiingapxø'øyän, nämayyä jäya'ayhajxy hänajty miämädoona'ay. Jaduhn miich wiinghana'c mnajtscapxøødiägájtsät, ja'a hajxy hoy cudiuumbä, ween wiinghäna'c hajxy jiaac tehm ñajtscapxøødiägájtsägumbä.

³Ja'a Jesucristocøxpä mmee'xtúgät coo hänajty mdsaachpøcy, nebiä soldadohajxy miee'xtuquiän. 4Hix, ja'a soldadohajxiä, jaduhnä jioot hajxy piäda'agy coo hajxy ween quiumayii ja'a wyiindsønhajxy. Cab jaduhn yhahixø'øy coo wiingtuung hajxy yhøxtá'awät. ⁵Jaanä jaduhnduhmbä, ja'a häyø'pädøjc-hajxiä, coo hajxy jaduhn hoy yhäyø'øgät nebiä cuhdujt myiñan, manit hajxy hawiinmats quiuhäyø'øgät. Pero coo hajxy quia'a häyø'øgät, cab hajxy tii piáadät. ⁶Jaanä jaduhnduhmbä, ja'a yuubä pujxpähajxy hoy cuduumbä, je'edshajxy jaduhn jawyiin mäjúuyyäp. ⁷Yajcopcø'øw hoy nébiøch cham nmäna'añ, weenä Dios jaduhn xquiøxy yajwiinjuø'øy.

⁸ Ja'a Jesucristo, ja'a David jecy yhaphajt yhoc-hajt. Coo ja'a Jesucristo hänajty tøø yho'ogy, mänit jiujypiøjtägajch. Ja'a Jesucristocøxpøch nnä'ägädä yajwiingapxø'øyhaty. ⁹ Coochä Jesucristocøxpä jaduhn nyajnähixø'øy, páadyhøch yaa ndsaachpøcy. Páadyhøch

yaa ndsumychäna'ay nebiä cahwiindøybän. Pero cabä Diosmädia'agy jaduhn mänaa yhadugyii. Wiinduhmyhagajpt jaduhn wia'xy. ¹⁰Coo jaduhn hoy miaajä wia'xy, páadyhøch yaa hoy ñejpiä nmee'xtucy, weenä jäya'ayhajxy jaduhn nähwaats quiuhwaatspä, ja'a Dios jaduhn tøø yajnähdíjjiäbä coo ja'a Jesucristo hajxy miøødhídät tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, møød ween hajxy yagjugyhadyii cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhatiän.

¹¹Hix, coo hajxy nniñähdújcämät coo hajxy nhó'cämät nebiä Jesucristo yho'quiän, mänit hajxy jaduhn njugyhájtämät cøjxta'axiøø nebiä Jesucristo jiugyhatiän. Møød jaduhn hajxy jim nhidáanäm maa je'e yhitiän. Tehm tiøyhajt jaduhn. ¹² Jaanä jaduhnduhmbä, coo hajxy nmee'xtújcämät, mänitä Jesucristo hajxy jim xmiøødhanéhmämät. Pero coo hajxy nnijiøgápxämät cooc tyijy hajxy nga'a hixyhájtäm, cab hajxy jim xyajtägóøyyämät maa je'e yhitiän. ¹³Hoy hajxy nja høhndáacäm, cabä Jesucristo mänaa yhøhnda'agy. Hoy miänaajä tiømiädia'agyhaty.

14 Myagjahmiejtstá'agäbä mäbøjpädøjc jaduhn nébiøch naamnä tøø ngujaayän. Hoorä, jaduhn myajwiingapxø'øwät coo ja'a capxiä mädia'agy hajxy quia'a yajtsibø'øwät, ja'a ca'a tsoobaatpä. Jaduhnä Dios hajxy xyhanéhmäm. Cab jaduhn tiuungpaady coo hajxy jaduhn yajtsibø'øy. Ja'a jäya'ayhajxy jaduhn hamädoowhijpä, cabä hoguiapxiä homiädia'agy hajxy jaduhn hoy

2 Timoteo 2, 3 514

yhabøga'añ. 15 Hamuumdu'jootä tøyhajt myajnähixø'øwät ja'a Jesucristocøxpä, jaduhnä Dios xquiumáyät, jaduhn mga'a tsähdiúnät. 16 Cabä capxiä mädia 'agy myajcapxi ó 'øwät, ja 'a ca'a tsoobaatpä. Ja'a jäya'ayhajxy jaduhn tehngajnä yajcapxiøøbiä, tehngajnä hajxy jaduhn nøcxy tiu'udägoyya'añ. 17 Y maas nämayyä jäya'ayhajxy jaduhn tiu'udägoyya'añ coo ja'a capxiä mädia'agy hajxy jaduhn miädówät, ja'a jaduhn ca'a tsoobaatpä. Tøø ja'a Himeneo jaduhn tiu'udägooñä møødä Fileto. 18 Tøø ja'a tøyhajt hajxy ñajtshixøøñä. Jaduhn hajxy yhøhnda'agy cooc tyijy hajxy nga'a jujypiøjtägatsáanäm. Ja'a mäbøjpädøjc-hajxy näje'e, coo hajxy jaduhn wyiinhøøñii, cabä Diosmädia'agy hajxy jaduhn hoy miäbøgaannä. 19 Pero tøø ja'a Dios hajxy xpiädáacäm coo ja'a miädia'agy hajxy tehngajnä nbanécxämät. Jaduhnä Dios tøø miäna'añ cooc ñajuø'øy pønä miädia'agy hamuumdu'joot mäbøjcäp. Jaduhn tøø miänaambä coo ja'a haxøøgcuhdujt hajxy ween ñajtshixø'øy pønjaty niñänǿømäp coogä Diosmädia'agy hajxy miäbøcy.

²⁰Maa ja'a mäyøøjäya'ay tiøjcän, madiu'u texy jiiby. Jiibiä orotexy, møødä platatexy, møødä quepychechtiexy, møødä pochtiexy. Tsoobaatpä orotexy møødä platatexy. Cabä quepychechtiexy jiaty tsoobaady møødä pochtiexy. ²¹Jaanä jaduhnduhmbä, pønjatiä haxøøgwiinmahñdy najtshixøøby, hoy ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhn pianécxät. Hoy hajxy jaduhn quiudiúnät waambaty hajxy yhane'emyii ja'a Wiindsén Jesucristo. Jaduhn hajxy quiumayéejät.

²²Pero miičh, mnajtshixø'øwäbä haxøøgwiinmahñdy nebiä muutsc-häna'c-hajxy naxy yhadsoquiän. Ja'a mäbøjpädøjcä Dios hajxy hamuumdu'joot pa'yaaxpä, howyiinmahñdy hajxy miøød. Miäbøjpiä Diosmädia'agy hajxy. Hamiñ haxøpy hajxy ñičhocy ñibia'häyoyii. Cab hajxy chiptsocy. Jaduhn miičh hamuumdu'joot mbahíxät. 23 Caj myajtägó 'øwät maa häna'cä capxiä mädia'agy hajxy nä'ä nägoobä yajcapxiø'øyän, ja'a ca'a tsoobaatpä, ja'a ca'a tuungpaatpä. Ja'a capxiä mädia'agy jaduhmbä, ja'a tsipä pleetä yhøjx tiecy je'eduhn, túhmäts. ²⁴Pønjaty yaa moonsähájtäp ja'a Dios hädaa yaabä naaxwiin, cab hajxy tii yajtsiptá'agät. Hojioot hajxy miøødhádäp hoy ñä'ä pøngøxpä. Hoy yajxón hajxy yajnähixó'øwät. Mee'xtúgäp hajxy jaduhn. Cab hajxy jiootmá'adät. ²⁵Mee'xxieemiä miädsip hajxy yhoj miägápxät. Wehndä Dios jaduhn miäná'anät coo ja'a miädsipä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'øwät, weenä tøyhajt hajxy jaduhn wyiinjuø'øy. ²⁶Ween hajxy jaduhn wyiinmahnmech, hoy hajxy hänajty tøø jia wiinhøøñii ja'a møjcu'ugong. Paadiä møjcu'ugong jaduhn jia wi'i miäwiinhøøna'añ; ja wi'i miähane'emaamb jaduhn.

Pero huuc wiinjuø'øw miich hädaa. Coo hänajty yhabaada'añ coo ja'a Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa

515 2 Timoteo 3

yaabä naaxwiin, mänitä tsø'ty häyohn jiada'añii yhabeta'añii. ²Haxøøgjatiä jäya'ayhajxy hänajty jiatcø'øwa'añ. Jootmøj hajxy hänajty ñibiäda'aga'añii. Jiaanch tehm yhadsogaambiä xädø'øñ hajxy. Niguiumayáanäp hajxy hänajty. Yajcumayaamb hajxy hänajty. Capxtägoyyaamb hajxy hänajty. Cabä tiaj tieedy hajxy hänajty wyiingudsähgø'øwa'añ. Cab hajxy hänajty tii yhojiäwø'øwa'añ. Cabä Diosmädia'agy hajxy hänajty miäbøga'añ. ³Cabä yhuungä tio'oxy hajxy hänajty choga'añ. Cab hajxy hänajty pøn miee'xa'añ. Mänähøønø'øwaamb hajxy hänajty. Cabä howyiinmahñdy hajxy hänajty miøødhada'añ. Mähäyoowhixaamb hajxy hänajty. Cabä hoybä weenbä hajxy hänajty choga'añ. ⁴Tioogaambiä miägu'ughajpä hajxy hänajty. Cab hajxy hänajty hodiägaamby wyiinmahñdyhada'añ tii hajxy hänajty tiunaamby. Yhøxta'awaamby hajxy hänajty neby hajxy xioondá'agät. Cabä Dios hajxy hänajty wyiingudsähgø'øwa'añ. 5 Jaduhn hajxy hänajty ñibiäda'aga'añii nebiä häna'cä Diosmädia'agy mäbøjpän, pero cab hajxy hänajty tøyhajt miäbøga'añ.

Pønjaty jaduhn haxøøg jatcøøby, naxy jaduhn mdehm piuhwá'adsät. ⁶ Jii cahwiindøyhäna'c-hajxy näje'e, jaanch tehm yhøhndaacp hajxy. Naxiä to'oxiøjc hajxy wyiinhøøñ, ja'a hajxy tii ca'a jajp ca'a najuøøbiä. Ja'a to'oxiøjc-hajxy jaduhmbä, cabä howyiinmahndy hajxy ñä'ägädä møødä. Hamdsoojoot hajxy jaduhn yajwiinhøøna'añ. ⁷Hoy ñä'ä mädyii

mädia'aguiä hajxy jaduhn jia wi'i yhabøga'añ, pero cabä tøyhajt hajxy ñä'ägädä wiinjuø'øwa'añ. 8 Ja'a häna'c-hajxy jaduhn høhndaacpä, haxøøgä wyiinmahñdy hajxy. Cabä Diosmädia'agy hajxy miäbøga'añ. Jaduhnä tøyhajt hajxy miädsibø'øy nebiä Janes ja'a Moisés hajxy jecy miädsibøøyyän møødä Jambres. ⁹Cabä Janeshajxy jecy miäjädaacy. Paady hajxy jaduhn quia'a mäjädaacy coo howyiinmahñdy hajxy hänajty quia'a møødä. Ni häna'c-hajxy jaduhn quia'a mäjäda'agaambä, ja'a hajxy jäda'ahaty høhndaacpä.

¹⁰Hoorä, tøøch miich xyhixy coocha toyhajt nyajnahixo'oy, cooch hoy njäya'ayhaty. Howyiinmáhñdyhøch nmøød. Nmäbøjpiøchä Diosmädia agy hamuumdu'joot. Mee'xxiéemyhøchä ndsocy nmee'xy. Cábøchä Diosmädia agy mänaa nnänuuxø øy. ¹¹Jaanä jadúhnhøch miich tøø xyhijxpä cooch hoy miänaajä nmee'xtucy, hoy ñéjpiøch hänajty nja tsaachpøcy, nébiøch jim tøø njaty tøø nhabetiän Antioquía, møød jim Iconio, møød jim Listra. Madiú'ujøch jim ndsaachpøjcy. Pero cábøchä Dios mänaa xñajtshixø'øy. Hoy miänáajøch jaduhn xcwieendähaty. ¹²Haaga jaduhnä jäya'ayhajxy chaachpøgaambä pønjatiä jioot pädaacp maa ja'a Jesucriston coo hajxy jaduhn hoy jiäya'ayhádät. ¹³Pero ja'a cahwiindøybähajxy møødä høhndaacpähajxy, maas haxøøg hajxy tehngajnä jiatcø'øwa'añ. Mäwiinhøønaamb hajxy møød hajxy yajwiinhøønaambä.

2 Timoteo 3, 4 516

¹⁴Pero miich, naxiä Diosmädia'agy tehngajnä mjaac tehm pianócxät, ja'a miich hamuumdu'joot tøø mmäbéquiäbä. Haa ca'a, høøch miich jaduhn tøø nyajnähixø'øy, møødä mdaj møødä mdajhoc. Paady miičh hoy tøø mhabøcy. 15 Chuucnä miichä Diosmädia agy mdägøøyy capxtaacpä. Jiibiä tøyhajt hajxy nbáatäm neby hajxy hoy nnähwaats nguhwáatsämät. Coo hajxy jaduhn nmäbőjcäm ja'a Jesucristocøxpä, jaduhn hajxy nnähwaats nguhwáatsäm. 16 Ja'a Diosmädia aguiä, coxia Dios jaduhn yagjahyyä. Jaanch tehm tiuungpaatpä Diosmädia'agy jaduhn. Hahixøøby jaduhn coo ja'a jäya'ay hajxy nyajnähixóøyyämät. Jaduhn hajxy nhoj nmägápxämät. Jaduhn hajxy nyajwiinxiic nyajwiingapxóøyyämät coo ja'a tøyhajt hajxy pianécxät, møød coo hajxy hoy jiäya'ayhádät. 17 Pønjatiä Dios tøø yajnähdijy coo ja'a miädia'agy yajwá'xäxät, ween hajxy ca'xy pedyii yhabøcy, jaduh<u>n</u> hajxy hoy yajtuungpáadät hoy ñä'ä maajä.

Coo ja'a Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, mänit tiägø'øwa'añ mähanehmbä. Mänitä jäya'ayhajxy nägøxiä yajtøyhajtyega'añii, møød hajxy hänajty jujcypiä, møød hajxy hänajty tøø yhó'oguiäbä. Ja'a Dioscøxpä møødä Jesucristocøxpä, jadúhnhøch miich nmägapxy nhane'emy ²coo ja'a Diosmädia'agy hoy ñä'ä mänaajä myajwá'xät, møød coo ja'a cu'ug myajmäbøgät, møød coo mhoj mmägápxät, møød coo myajwiingapxø'øwät

coo hajxy jaduhn miäbégät. Mee'xxieemiä Diosmädia'agy myajnähixø'øwät tehngajnä. 3-4Hix, habáatnäp jaduhn coo ja'a cu'ugä Diosmädia'agy hajxy quia'a tsogaannä. Cabä tøyhajt hajxy jaduhn miädowaannä. Hoy ñä'ä mädyii mädia'aguiä hajxy hänajty wyi'i miädowa'añ, nägoo hänajty quia'a tøyyä. Mayyä yajnähixøøbiädøjc hajxy jaduhn yhøxta'awa'añ, ween hajxy hänajty jaduhn yajnähixø'øyii nebiatiä jioothajxy hänajty chocy. 5Pero miich, tehngajnä howyiinmahndy mmøødhádät. Mmee'xtúgäp jaduhn coo hänajty mdsaachpøcy. Myajwá'xäbä Diosmädia'agy. Hamuumdu'joot mgudiúnät waambatiä Dios tøø xyhane'emy.

⁶Høøch, ja weenjaty quia'a habaady cooch häna'c xyagho'oga'añ ja'a Jesucristocøxpä. Nähjøjp tu'ujøjphøch hädaajän. ⁷Tøøchä haxøøgpä njøjtäna'ay. Tøøch nmäjäda'agy. Tøøch hamuumdu'joot ngudiuñ waambátyhøchä Dios tøø xyhane'emy. 8Chámhøch njøbhixy coocha Wiindsøn Jesucristo jim xpiäda'aga'añ hawa'adstuum. Mänítøch jim xpiäda'aga'añ coo ja'a jäya'ayhajxy hänajty nägøxiä yajtøyhajtyega'añii. Hoguiuhdujthaamä Jesucristo hajxy jaduhn xyajtøyhajtyegáanäm. Cábøch nidiuhm jim xpiäda'aga'añ hawa'adstuum. Pønjaty jaduhn jøbhijxp hamuumdu'joot coo ja'a Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, nägøxiä hajxy jim piäda'agáanäbä hawa'adstuum.

517 2 Timoteo 4

⁹Huuc min yaa maach høøchän. Mhadø'ødsäp jaduhn. ¹⁰Hix, tøøchä häna'c xpiuhwa'ach nämay. Haa ja'a Demas, tøø je'e ñøcxy Tesalónica. Paady yaa tøø chooñ coo chäna'awa'añ yhäyowa'añ. Haa ja'a Crescente, tøø je'e ñøcxy Galacia. Haa ja'a Tito, tøø je'e ñøcxy Dalmacia. ¹¹ Jagóoyyøchä Lucas yaa xjiaac møødhity. Tunä mayhajt, nøcxä Marcos wowø'øg. Yaa mwoomínät. Hóyhøch yaa xpiuhbédät. 12 Haa ja'a Tíquico, jímhøch tøø nguexy Efeso. 13 Coo miich yaa mminät, mhuuc túnäbä mayhajt. Høøchä nnähgämem tu'uwíjtsäc. Jímhøch tøø nnähgue'egy Troas maa ja'a Carpo tiøjcän. Møødhøchä nnocy xpiøcmíinät møødä animalhac-hädiúñäbä.

¹⁴Haa ja'a Alejandro, ja'a pujxthädiuumbä, tøøch cøxypänejpy xñähøønø'øy. Ja'a Dios jaduhn yaghawiimbídäp. ¹⁵Cahwiindøy ja'a Alejandro jaduhn. Mniyajcopcø'øwøøjäp. Møj may ja'a Alejandro xmiädsiphájtäm coo ja'a Diosmädia'agy hajxy naxy nyajwá'xäm.

¹⁶Mänáajøch jayøbajt nyajnäxø'øwø'øyän, cábøch pø<u>n</u> mänit xñähgapxtuuty. Näg<u>øx</u>iøchä häna'c xpiuhwaach. Pero cab jaduhn ñejpiä. Weenä Dios jaduhn miee'xy. 17 Mäjahñdiúumhøch hänajty. Mänítøchä Dios xñäwaañ. Mänítøchä mäjaa xmiooyy, jadúhnhøchä jäya'ayä Diosmädia'agy hoy nyajwiingapxøøyy, ja'a hajxy ca'a judíospä, ween hajxy jaduhn nägøxiä miäbøcy. ¹⁸Xcwieendähadáambøchä Dios maa ja'a haxøøg ca'a hoybän. Xyajnähwa'ads xyajcuhwa'adsáambøch jaduhn. Jadúhnhøch jim xyajnøcxa'añ tsajpootyp maa je'e yhane'emiän. Tsøgä Dios hajxy hoy miänaajä wiingudsähgøøyyäm. Amén.

19 Huuc yajpoo'x ja'a Prisca ja'a høøchcøxpä, møødä Aquila, møødä Onesíforo yhuungä tio'oxy. 20 Haa ja'a Erasto, jim je'e miähmøøyy Corinto. Haa ja'a Trófimo, jímhøch nnähgueecy Mileto. Pøjcäp hänajty je'e. 21 Habáatnäp jaduhn coo tøøchc yhida'añ. Naxy mdehm myínät. Mhadø'ødsäp jaduhn. Nägøxiä miichä mäbøjpädøjc yaa xyajpoo'xy møødä Eubulo, møødä Pudente, møødä Lino, møødä Claudia.

²²Ween miičhä Wiindsøn Jesucristo xmiøødhity. Weenä hoyhajtä weenhajtä xmio'oy. Amén.

Tito

Pablohájpøch høøch. Ja'a Dióshøch xmioonsähajp. Ja'a Jesucrístøch xquiuguexyhajp. Jadúhnhøch tøø xwyiinguexy coocha jaya'aya Diosmadia'agy nyajwiinhixø'øwät, pønjatiä Dios tøø wyiimbiy, ween hajxy jaduhn miäbøcy, weenä tøyhajt hajxy jaduhn miøødhaty, jaduhnä Dios hajxy hoy wyiingudsähgø'øwät. ²Jéquiänä Dios hajxy xyajwiinwaanøøyyäm coo hajxy xyagjugyhadáanäm cøjxta'axiøø neby je'e jiugyhatiän. Cabä Dios mänaa yhøhnda'agy, jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo hajxy jaduhn xyagjugyhadáanäm. ³Coo yhabaaty, mänitä Dios hajxy jaduhn xyhawáanäm coo hajxy jaduhn xyagjugyhadáanam. Tøøchä Dios jaduhn xyhane'emy coocha miädia'agy jaduhn nyajwá'xät. Xtiehm wyiinguéjxhøch jaduhn. Ja'a Dios hajxy xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm. ⁴Tito, míichhøch hädaa nocy nyajnäjaayøøby. Tehm tiøyhájthøch miich njuø'øy nébiøch nhamdsoo huungan. Tu'cuhdujt højtsä Diosmädia'agy nmäbøjcäm. Ja'a Diosteedy møødä Wiindsøn Jesucristo, ween miichä mayhajt hajxy xtiuunä, ween miichä

hoyhajtä weenhajt hajxy xmio'oy. Ja'a Jesucristo hajxy xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm.

⁵Mänáajøch jim nwiimbitiän Creta, páadyhøch miich jim nyajmähmøøyy coo mjaac yaghoyó'øwät tijaty højts hänajty nga'a yajpéjtäpnä. Jadúhnhøch miich nhane'emy coo wiindsøn mbädá'agät maa tsajtøjcän wiinduhmyhagajpt. ⁶Je'e mbädá'agäp pøn hoy jäya'ayhajp, pøn to'oxiøjc tu'ug yaghijp, pøn yhuung mäbøjpä Diosmädia'agy, pøn yhuung hoy wädijp, pøn yhuung mädia'agymiäbøjp. ⁷Ja'a jäya'ayhajxy jaduh<u>n</u> tunaambä wiindsøn, ja'a Dios hajxy moonsähadáanäp. Howyiinmahñdy hajxy yaghídäp. Cab hajxy jiootmøjhádät. Cab hajxy yhawa'andá'agät. Cab hajxy yhu'ug cab hajxy jióø'xät. Cab hajxy chiptsógät. Cabä jäya'axiädø'øñ hajxy yhadsógät. ⁸Yajtøjtägø'øwäp hajxy pønjaty mejtsp maa tiøjc-hajxiän; piu'umió'owäp quioñdymó'owäp hajxy jaduhn. Chógäp ja'a hoybä hajxy. Cab hajxy choj jootmá'adät. Hoy hajxy jiäya'ayhádät. Hoy ja'a Diosmädia'agy hajxy quiudiúnät.

519 Tito 1, 2

Cabä haxøøgwiinmahñdy hajxy yajtúnät. ⁹Cabä tømiädia'agy hajxy ñajtshixø'øwät, ja'a hajxy tøø yajnähixø'øyíijäbä, jaduhnä mäbøjpädøjcä hoguiuhdujt hajxy yajwiingapxø'øwät. Jaduhn hajxy yajcähxø'øgät coo häna'c-hajxy yhøhnda'agy, ja'a wiingmädia'agy hajxy yajnähixøøbiä.

¹⁰Nämayyä høhndaacpähajxy wiädity. Cabä Diosmädia'agy hajxy quiudiuna'añ. Nä'ä nägoodä hajxy jaduhn ñä'ä capxy ñä'ä mädia'agy. Jaduhnä häna'c-hajxy nämay jiatcøøbiä, ja'a hajxy jaduhn mänaambä coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy tsipcøxp yajcircuncidarhádät. 11 Tsipcøxp myaghamónät pønjaty jaduhn wiing yajnähixøøby. Cabä cuhdujt hajxy miøødä coo hajxy jaduhn wiing yajnähixø'øwät. Yajmäjuyaamb hajxy, paady hajxy jaduhn wiing yajnähixø'øy. Hochähdiuunnä hajxy jaduhn jiatcø'øy. Haa ja'a mäbøjpädøjcä wiingmädia 'agy hajxy jaduhn yajnähixøøyyäbä, naxy hajxy jaduhn yajtu'udägoyyii, ja'a hajxy tu'jøøn tu'tøjcpä.

12 Jaduhnä Cretabäjäya'ay tu'ug tøø yhuuc mänaambä coogä miägunaaxhajxy jiaanch tehm yhøhnda'agy, møød coog hajxy hanaxiä quiahwiindøyyä, møød coog hajxy jiaanch tehm quiaxä, møød coog hajxy jiaanch tehm nuuxho'ogy. Jaaya'ay jaduhn tøø miäná'añäbä, profeta hijty tiuumby. 13 Tehm tiøyhajt jaduhn coo ja'a Cretabä-jäya'ayhajxy jaduhn haxøøg jiäya'ayhaty. Paady miich møc-haamby mhoj mmägápxät, weenä Diosmädia'agy

hajxy jaduhn hoy miäbøcy. ¹⁴Cabä høhnda'agymiädia'agy hajxy miøjpädá'agät, ja'a judíoshajxy naxy yajnähixøøbiä. Møød weenä mädia'agy hajxy quia'a cudiun nebiä häna'c-hajxy jia hane'emiän, ja'a tøyhajt hajxy ca'a tsojpä.

¹⁵Ja'a häna'cä howyiinmahñdy hajxy møødpä, cumáayyäbä Dios hajxy jaduhn, hoy hajxy quia'a ja cudiuñ nebiä häna'c høhndaacpähajxy jia hane'emiän. Pero ja'a häna'cä Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä, caba Dios hajxy quiumayii je'eguiøxpä coo haxøgwiinmahñdy hajxy jiaanch tehm miøødä. Cab hajxy tii hoy ñänømy. 16 Jaduhn hajxy jia mäna'añ cooc tyijy ja'a Dios hajxy yhixyhaty, pero coo hajxy haxøøgjaty wyi'i jiatcø'øy, jaduhn hajxy yajcähxø'øgy coo hajxy tøyhajt quia'a hixiä. Cabä Diosmädia'agy hajxy quiudiuna'añ. Cabä hodiuung hajxy ñä'ägädä jada'añ. Paady hajxy xiøøghadyii ja'a Dios.

Pero miich, ja'a hoguiuhdujt myajnähixø'øwäp, jaduhnä mäbøjpädøjcä Diosmädia'agy hajxy hoy quiudiúnät. ²Jaduhnä majjäya'adiøjc myajwiinxiic myajwiingapxø'øwät coo hajxy quia'a hu'ug quia'a jóø'xät. Cab hajxy nä'ä nägoodä ñä'ä xi'ig ñä'ä hanähátät. Hoy hajxy jiäya'ayhádät. Hamuumdu'jootä Diosmädia agy hajxy miäbógät. Hoy ja'a miäjøøn miädøjc hajxy choc pia'häyówät. Miee'xtúgäp hajxy coo hajxy hänajty chaachpøcy. ³ Jaduhnä tajhoctøjc myajwiinxiic myajwiingapxéøbiät Tito 2 520

coo howyiinmahndy hajxy miøødhádät, jaduhn hajxy hoy quiuhdujthádät. Cab hajxy pøn ñähøønø'øwät. Cab hajxy yhu'ug cab hajxy jióø'xät. Ja'a hoybä weenbä hajxy yajnähixø'øwäp. ⁴Jaduhnä tajhoctøjcä miädsaan miädo'oxy muutspä hajxy yajwiinxiic yajwiingapxø'øwät coo ja'a yhuung coo ja'a ña'ay hajxy chógät, 5 møød coo hajxy hoy jiäya'ayhádät. Ja'a howyiinmahñdy hajxy miøødhádäp. Hoy yajxonä jiøøn tiøjc hajxy cwieendähádät. Miøødhádäbä hojioot hajxy. Wyiingudsähgø'øwäbä ñihyhap hajxy. Coo hajxy jaduhn hoy quiuhdujthádät, jaduhnä cu'ugä Diosmädia'agy hajxy wyiingudsähgó'øwät.

⁶Jaanä jaduhnduhmbä, jaduhnä muutsc-häna'ctøjc myajwiinxiic myajwiingapxø'øwät coo howyiinmahñdy hajxy miøødhádät. ⁷Jaanä jaduhn miichpä, tehngajnä hoy mwädítät, weenä mäbøjpädøjc jaduhn xpiahixy. Howyiinmahñdymøød myajnähixø'øwät. Caj nä'ä nägoodä mnä'ä xi'ig mnä'ä hanähátät. ⁸Ja'a hoguiapxy ja'a homiädia'agy jaduhn myajnähixé'øwäp, jaduhn pøn xquia'a jøjcapxø'øwät. Jaduhnä nmädsiphájtämhajxy chähdiúnät, cab hajxy jaduhn hoy xñänøømämät haxøøg.

⁹Hoorä, ja'a häna'c-hajxy hijpä cudoogø'øyä, jaduhn myajwiinxiic myajwiingapxø'øwät coo ja'a wyiindsønä miädia'agy hajxy pedyii quiudiuun quiuñájxät, hoy hajxy nä'ä waambaty yhane'emyii. Cab hajxy yhadsoowiimbídät. ¹⁰Cab hajxy miéedsät. Hamuumdu'jootä wyiindsønä miädia'agy hajxy yajtúunät, ween hajxy jaduhn quiumayii, wehndä wyiindsønä Dios miädia'agy hajxy jaduhn xmiäbøjcät. Ja'a Dios hajxy xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm.

¹¹Hix, tøø ja'a Dios jaduhn yajcähxø'øgy coo ja'a mayhajt tøø tiuñ, coo hajxy nägøxiä xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm, mäduhñtiä hajxy yaa nhíjtäm hädaa yaabä naaxwiin. 12 Jaduhnä Dios hajxy xyhanéhmäm coo ja'a haxøøgwiinmahñdy hajxy nnajtshixǿøyyämät møødä hadsojtwiinmahñdy, møød coo ja'a howyiinmahñdy hajxy nyaghíjtämät møødä hoguiuhdujt, møød coo ja'a Dios hajxy hamuumdu'joot nwiingudsähgéøyyämät, jaduhn hajxy hoy nwädíjtämät hädaa yaabä naaxwiin, ¹³ je'eguiøxp coo ja'a Jesucristo hajxy jaduhn njøbhíjxäm coo yaa quiädaactägatsa'añ neby hajxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm. Xi'ig xon hajxy jaduhn njøbhíjxäm. NDioshájtäm ja'a Jesucristo hajxy jaduhn. Møj jaanch je'e. Je'e hajxy xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm. Yajxón jiaanch tehm quiäda'aga'añ. ¹⁴Paady hajxy hoy xñähho'túutäm, jaduhnä haxøøg ca'a hoybä hajxy xquiøxy yajnähwaats xquiøxy yajcuhwáatsäm. Jaduhn hajxy xquiu'ughájtäm, weenä hoybä weenbä hajxy jaduhn hamuumdu'joot ndúunäm.

¹⁵ Jaduhndsä mäbøjpädøjc myajwiinxiic myajwiingapxø'øwät coo hajxy jaduhn miäbøgät. Mmøød miičhä cuhdujt jaduhn coo mhoj coo mmägápxät pøn 521 Tito 2, 3

ca'a mäbøgaamb, jaduhn mga'a yajpéxät.

Jaduhna mabøjpädøjc myagjahmiejtstá'agät coo ja'a gobiernähajxy wyiingudsähgø'øwøøjät møødä cuduunghajxy, møød coo ja'a miädia'agyhajxy quiudiúunäxät. Cabä mäbøjpädøjc-hajxy ñuuxhó'ogät. Tiúnäp ja'a cu'ugtuung hajxy. ²Cab hajxy pøn ñähøønø'øwät. Cab hajxy chiptsógät. Mee'xxieemy hajxy jiäya'ayhádät. Hoy piønä hajxy wyiingudsähgø'øwät.

³Hix, hijty, cabä Diosmädia'agy hajxy hijty nwiinjuøøyyäm. Cab hajxy hijty ngudiúunäm. Tu'udägóoyyäm hajxy hijty. Hanaxiä haxøøg ca'a hoybä hajxy hijty nhadsójcäm. Haxøøg hajxy hijty njäya'ayhájtäm. Hadsojtwiinmahndy hajxy hijty nyaghíjtäm. Xxiøøghájtäm ja'a cu'ug hajxy hijty. Hamiñ haxøpy hajxy hijty nnimiähán nnimiägø'øwhájtäm. 4-5Pero mänitä Dios yajwiingähxø'cy coo hajxy xñäxúu'tsäm, møød coo hojioot jiaanch tehm miøødä. Mänit hajxy xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm coo hajxy jaduhn xñäxúu'tsäm, ca'a jie'eguiøxpä cooc tyijy hajxy hoy tøø ngudiúunäm. Jaduhn hajxy xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm coo hawiinjemyjioot coo hawiinjemywyiinmahñdy hajxy xmióoyyäm, møød coo ja'a Dioshespíritu hajxy xyagjeem xyajtägájtsäm. 6Coo ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm, jaduhnä Dios ja'a yhEspíritu hajxy møj may xmióoyyäm. ⁷Paadiä Dios

ja'a yhEspíritu hajxy xmióoyyäm, jaduhn hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum. Møjjä mayhajt hajxy jaduhn xtiúunäm. Møød jaduhn hajxy xyagjugyhadáanäm cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhatiän. Jaduhn hajxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm. Paady hajxy jaduhn njøbhíjxäm.

⁸Tehm tiøyhajt jaduhn. Naxy miichä mäbøjpädøjc jaduhn mdehm miägapx mdehm yhané'emät coo hajxy hamuumdu'joot hoy quiuhdujthádät, ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø miäbøguiäbä. Tehngajnä hoybä weenbä hajxy tiúnät. Tsoobaatp jaduhn, Jaduhn hajxy ñiyaghoyø'øwóøjät. 9Pero caj myajtägó'øwät maa ja'a høhnda'agymiädia'agy hajxy naxy yajcapxiø'øyän, maa ja'a jecyquiuhdujt hajxy naxy yajtsipta'aguiän, maa ja'a jecyjiäya'ay xiøø hajxy naxy yajtøøw yajtøø'xän. Cab jaduhmbä capxy mädia agy jaduhn ñä'ägädä tuungpaady.

¹⁰Jii häna'c-hajxy näje'e maa ja'a tsajtøjcän, wiingjaty hajxy yajnähixø'øy. Y coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduhn näje'e miäbøcy, tu'udägooby hajxy jaduhn. Cabä jiamiøød hajxy hoy miøødhijnä tu'ugmädia'agy. Pønjaty jaduhn wiingjaty yajnähixøøby, mhójäp jaduhn tähooc metsc-hooc, ween hajxy yhuuc hamon. Y pø cab hajxy jaduhn yhamona'añ, mänit mga'a mämøjø'øwät mga'a mämayø'øwät. 11 Pønjaty jaduhn jatcøøby, cabä howyiinmahñdy hajxy miøødä. Haxøøgä wyiinmahñdyhajxy jaduhn. Paady hajxy haxøøgtuum piäda'aga'añii.

Tito 3 522

¹² Jímhøchä Artemas nguexa'añ maa miičhän. Coo ja'a Artemas jaduhn quia'a yajnäbaadø'øwät coo jim ñócxät, mänítochä Tíquico mäbøcy jim nguéxät. Coo jim miédsät, mänítøch miich jim nøcxy xpiaady Nicópolis. Jímhøch nhida'añ høxtä coo tøøchpä ñáxät. Mhuuc hadø'ødsäp jaduhn. ¹³Jimä Apoloshajxiäda'a wiädity Creta møødä Zenas, ja'a cuhdujtyajnähixøøbiä. Coo hajxy hänajty tiu'ubøga'añ, mänit miich cøxiä wiinä mmó'owät tijaty hajxy hänajty yajmaajiadaamby. ¹⁴ Jaduhnä njamiøødhájtäm

myajwiinxiic myajwiingapxó'øwät coo ja'a hoyba weenba hajxy tehngajnä tiúnät, ween hajxy jaduhn piuhbety pøn hänajty yajmaajiajp. Cab hajxy ñä'ä nuuxhó'ogät.

15 Ja'a njamiøødhøch hajxy yaa xmiøødhijpä, xyhaagä yajpoo'xp miich jaduhn. Huuc tunä mayhajt, huuc yajpoo'x ja'a høøchcøxpä pønjaty højts jim xchojp xpia'häyoob ja'a Diosmädia'agyquiøxpä. Ween mijtsä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt xmio'oy nägøxiä. Amén.

Filemón

¹Høøch hädaa nocy njahby, høøch Pablohajpä. Tsumychänáabiøch cham je'eguiøxpä coochä Jesucristo miädia agy nyajwa xä. Haa ja'a hermano Timoteo, tu'ugwiinmáhñdyhøch xmiøødhity cooch hädaa nocy njaay. ²Miich Filemón, miich hädaa nocy nyajnäguexaamby. Hoy hajxy nnichojc nnibia'häyóowäm coo hajxy nduunmújcäm ja'a Jesucristocøxpä. Nyajpoo'xyp højts ja'a hermana Apiahajpä. Jaduhn je'e njuø'øy nebiä hamdsoo puhdo'oxypän. Njaanä yajpoo'xyp højts ja'a hermano Arquipohajpä. Quipxy højts je'e xmiøødtuumbä maa højts ja'a Diosmädia'agy nyajwa'xiän. Nägøxiä højtsä jäya'ay nyajpoo'xy ja'a hajxy jim mejtspä maa miichä mdøjcän, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä. ³Ween mijtsä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmio'oy møødä Jesucristo. Ja'a Dios hajxy nDeedyhájtäm. Ja'a Jesucristo hajxy nWiindsønhájtäm.

⁴Naaghóoc-høčhä Dios nba'ya'axy, ngapxpáatypøch miičhä mxøø, Filemón. Nnämáabiøčhä Dios: "Dioscujú'uyäp", coo miičh hoy mjaančh tehm tiuñ. ⁵Tøøčh

nmädoyhaty coo miičhä Jesucristo miädia'agy hamuumdu'joot tøø mmäbøjcä. Jadúhnhøch tøø nmädoyhajpä coo miichä jäya'ay mjaanch tehm chocy mjaanch tehm pia'häyoy, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä. ⁶Coo miichä Diosmädia'agy hamuumdu'joot tøø mmäbøcy, paady miichä hojioot mjaanch tehm miøødä, weenä jäya'ayhajxy jaduh<u>n</u> jiaac tehm wyiinjuø'øy nebiatiä Jesucristo ja'a mayhajt tiuñ ja'a højtscøxphájtäm. ⁷Mägu'ughajpä, jaanch tehm jiootcújc-høch jaduhn nnijiäwø'øyii coo miichä jäya'ay tøø mjootcapxmøcpøcy, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä. Paady miich jaduhn tøø mjootcapxmøcpøcy coo miičh mjaanch tehm chocy mjaanch tehm pia'häyoy.

8-10 Høøch Pablo, tøøch nmäjaanä. Chámhøch jaduhnajtä ndsumychäna'ay ja'a Jesucristo miädia'agyquiøxpä. Huuc møødhatä hojioot ja'a høøchcøxpä. Miich nmänuu'xtaacypy coo miichä mayhajt cu mduum ja'a Onésimocøxpä. Coo miichä hojioot mjaanch tehm miødä, páadyhøch miich jaduhn nmänuu'xta'agy,

Filemón 524

hóyhøchä Jesucristo cuhdujt tøø xjia mo'oy cooch miich nhané'emät. Jadúhnhøch ja'a Onésimo njuø'øy nébiøch nhamdsoo huungpän, je'eguiøxpä cooch je'e ja'a Diosmädia'agy jaduhn tøø nyajmäbøcy yaa maach yaa ndsumychäna'ayän.

¹¹Cahnä ja'a Onésimo hänajty jim piäyø'øgyñä maa miichän, cab miich mmädia agy hänajty xquiudiuunä. Cab hänajty tiuna'añ. Pero coo yaa tøø miech maach høøchän, jaanch tehm yhóyhøch yaa xmiøødtuñ. Jaanch tehm yhoy miich xmiøødtunaambä. ¹²Nguejxtägatsáambiøch jim maa miichän, hóyhøch yaa nja tsocy hamuumdu'joot. ¹³ Jadúhnhøch nja mänaañ cooch cu xmiøødmähmøøyy yaa maach yaa ndsumychäna'ayan. Cu xpiuhbéjtyhøch jaduhn maa miichcøxpän. Ja'a Diosmädia agyqui óxpoch cham ndsumychäna'ay. 14 Páadyhøch ja'a Onésimo jim nguejxtägatsa'añ maa miichän, cábøch nnajuø'øy pø mmäna'anaamb miich jaduhn coo yaa cu miähmøøyy. Pø mdunaambiä mayhajt jaduhn, ween hamdsoojoot mdúnät; ca'a yhadsipä, ca'a yhajootma'adä; ca'a tii mnajtshäyowø'øy. ¹⁵Wehndä Dios jaduhn tøø miäna'añ coo jim piäyø'øgät maa miichän, coo yaa yhídät paquiä maach høøchän. Hix, tøø ja'a Diosmädia'agy yaa miäbøcy. Y coo jim ñøcxtägátsät maa miichan, cab jaduhn manaa xpiuhwa'adsaannä. 16 Moonsä miich Onésimo hijty mwa'añ. Pero coo jim nøcxtägátsät maa miichän, jaduhn

miich mjuø'øwa'añ neby hamdsoo huch neby hamdsoo puhya'aybän. Jaduhn miich mdsogaambä nébiøch høøch ndsoquiän. Maas hanaxiä miich mdsoga'añ. Hix, maas hoy miich mmädia'agy xquiudiunáanänä. Xímnäts mijts jaduhn tu'ugymädia'agy mhidaannä ja'a Jesucristocøxpä.

¹⁷Tøyhajt højts nnijiootpáatäm. Tunxä mayhajt jaduhn. Tsøc Onésimo jaduhn møødnijiootpáatäm neby højts nnijiootpáatäm. 18 Pø tøø miich xñägädieeyø'øy hoy ñejpiä, pø xmiänuu'xyhajp miich jaduhn, høøchä ngüeentä jaduhn. ¹⁹Høøch nyajnähwa'adsaamby mäduhñtiä xmiänuu'xiä. Tøyhajt jaduhn. Hamdsoo cø'øháamhøch hädaa nocy jaduhn njaay; jaduhn miich tøyhajt mmøødhádät cooch nga'a høhnda'agy. Y jim miich cueentä mmøødäbä maa høøchcøxpän. Hix, høøch miich jaduhn tøø nyajmäbøcy ja'a Diosmädia'agy. ²⁰Mägu'ughajpä, coo ja'a Onésimo jaduhn mmøødnijiootpaadøød, jaduhn miich myajcähxø'øga'añ cooch miich tøyhajt xjiaanch tsocy. Tunxä mayhajt jaduhn. Hix, näguipxy højts ja'a Jesucristo jaduhn nmøødhíjtäm tu'ugmädia'agy.

²¹Hamdsoo cø'øháamhøch cham njaay. Nnajuøøbiøch jaduhn cooch miich ja'a nmädia'agy xquiudiunaanä nébiøch cham tøø nnäma'ayän. Njaanä najuøøbiøch jaduhmbä coo miich hojioot mjaanch tehm miøødhada'añ ja'a Onésimocøxpä.

²²Chámhøch mayhajt tu'ug

525 Filemón

nmäyujwa'anáangombä. Høøch maadaact hahixøødiáacäc. Pa'ya'ax ja'a Dios hajxy cooch ween xyajpädsømy pujxtøgooty. Mäníthøch jim nnøcxät maa mijtsän.

²³Xyajpoo'xp mijts ja'a hermano Epafrashajpä. Yaach jaduhn xmiøødtsumychäna'ay ja'a Jesucristo miädia'agyquiøxpä. ²⁴Xyhaagä nä'ä yajpoo'xp mijts ja'a hermano Marcoshajxy, møødä hermano Aristarco, møødä hermano Demas, møødä hermano Lucas. Xyhaagä nä'ä møødtúumbøch hajxy yaa ja'a Diosmädia'agyquiøxpä.

²⁵Weenä Jesucristo hoyhajt weenhajt hajxy xmio'oy coo jaaya'ay hajxy jaduhn mmøødhity tu'ugjoot tu'ugjuøhñdy. Amén.

Hebreos

Jecy ja'a Dios quiuguexy quiejxy maa højts nhaphájtäm maa højts ndeedyhájtäm. Diosmädia 'agy-yajwa' xpä hajxy quiejxä. Mayhooc hajxy quiejxä. Madiu'u hajxy miädiaacy. ²Tøø ja'a Dios ja'a yHuung hajxy yaa xyajnäguéjxäm hädaa yaabä naaxwiin. Cahnä jiegø'øy coo yaa tøø yhoy. Je'e ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø xjiaac hawáanäm. Jequiän je'eduhn wyiinguejxä coo ja'a xøøwiin naaxwiin yhädiúnät cøxiä møødä xøø, møødä po'o, møødä madsa'a. Mänit yajnähdijjä coo yhané'emät. ³ Jaduhnä Dios yHuung miøjjä jiaanchä nebiä Diosän. Tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy hajxy yhity. Jim hajxy yhane'emy cøxp chaads hädaa yaabä naaxwiin. Tøø højts hoy xñähho'túutäm. Tøø ja'a nbojpä ngädieeyhajxy xyajnähwáatsäm. Mänit jim nøcxtägajch tsajpootyp maa ja'a Diosän. Jim je'eduhn yhanehmbä jäda'anäbaadyñä.

⁴Ja'a Dios yHuung, maas møj ja'a cuhdujt miøødä quejee ja'a Dios mioonsä ja'a tsajpootypähajxy miøødä, je'eguiøxpä coo je'e Dyios yHuungä. ⁵Cabä Dios ja'a mioonsä mänaa ñäma'ay: Míičhhøch jäda'a ndehm yHuunghadaamby. Ni mädyii mioonsä quia'a nänømy: Yø'øjøch jaduhn xTieedyhadaamb; nHuunghadáambiøch yø'øduhn. GCoo ja'a Dios ja'a yHuung yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin, mänitä Dios miänaañ:

Wéenhøch nHuung xwyiingudsähgøøyyä ja'a nmóonsøöhhajxy, ja'a hajxy jim tsajpootypä.

⁷Paquiä Dios ja'a miädia'agy quiudiúunäxä ja'a mioonsähajxy, nebiä pojtägoy wiäditiän, nebiä padooyy wiäditiän. ⁸Pero ja'a yHuung, je'eduhn ñämaayy:

MDioshajp miičh, homiänaajä miičh mhane'emy; homiänaajä miičhä tøyhajt myega'añ.

- ⁹ Mdsojpy miičh ja'a tøyhajtpä; cabä haxøøgpä mdsocy. Maas jootcújc-høch miičh nyaghity quejee ja'a nmóonsøčhhajxy, ja'a hajxy jim tsajpootypä.
- Jaduhnä Dios jiaac mänaambä: Miich jecy mhädiuun ja'a naaxwiimbä møødä tsajpootypä.

527 Hebreos 1, 2

11-12 Cuhdägoyyaambä naaxwiimbä møødä tsajpootypä;

> tägatsaamb jaduhn; jaduhn jiada'añ néjjiämä wit coo tiujnä;

> caj tiuungpaadaannä. Pero miich, cøjxta'axiøø miich mhida'añ;

caj miich mjugyhajt mänaa quiøxa'añ.

¹³Cabä Dios ja'a mioonsä mänaa ñäma'ay:

> Yaach miich xmiøødhané'emät. Caj miich mmädsip myajmäjäda'aga'añ.

¹⁴ Ja'a Dios ja'a mioonsähajxy ja'a tsajpootypä, jaduhn mäwiinäts hajxy je'e nebiä pojjän. Cab hajxy quiähxø'øgy. Dios jaduhn quejxp coo hajxy piuhbédät pønjatiä Dios piäda'agaamby hawa'adstuum.

Tsipcøxpä Diosmädia'agy hajxy nyajcopcééyyämät, ja'a hajxy tøø nmädóowämbä; jaduhn hajxy nga'a tu'udägóoyyämät. ²Haa ja'a Diosmoonsähajxiä, ja'a tsajpootypä, jéquiänä Diosmädia agy hajxy yaa yajcädaacy hädaa yaabä naaxwiin. Tøyhajt ja'a Diosmädia'agy jaduhn; pønjaty ca'a cudiuumb, haxøøgtuum hajxy miähmø'øwa'añ. ³Møjcuhdujtmøødä Jesucristo. Hamdsoo hajxy je'e hoy xyhawáanam neby hajxy nnähwáatsämät. Haa ja'a hajxy jayøbajt mädóowäbä, tøjiajt ja'a mädia'agy jaduhn maa hajxy je'ejän. Mänit højts jaduhn xyhawaandägájtsäm. Coo ja'a mädia'agy hajxy nga'a yajtúunämät, cab hajxy jaduhn nnähwáatsämät. 4Madiu'u ja'a Dios

ja'a hijxtahnd tøø yajcähxø'øgy, ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä; jaduhn hajxy nmäbøjcämät coo ja'a miädia'agy tiøyhajtä. Tøø ja'a yhEspíritu hajxy xyajnäguéjxäm coo hajxy jaduhn xpiuhbedáanäm mädyiijaty tuung hajxy xmióoyyäm. Jaduhnä jioot chocy.

⁵Haa ja'a Dios mioonsähajxiä, ja'a tsajpootypä, cabä Dios jaduhn tøø miäna'añ coo hajxy yhané'emät mänaa ja'a naaxwiimbä hänajty wyiimbida'añän. ⁶Jiiby jaduhn myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Dios, tiiguiøxpä ja'a jäya'ay coo mjahmiejtsta'agy, coo mbuhbety.

⁷⁻⁸ Maas møc ja'a mmoonsä cuhdujt hijty tøø mmo'oy quejee ja'a jäya'ayhajxy.

Pero mänitä jäya'ay møjcuhdujt mmooyy coo cøxiä yhané'emät tijaty miich tøø mbäda'agy.

Jaduhnä Dios ja'a jäya'ay piäda'aga'añ møj jaanch, coo jaduhn ween wyiingudsähgø'øyii. Coo ja'a Dios jaduhn hamdsoo miänaañ, jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a møjcuhdujt hajxy tøø xmióoyyäm coo hajxy cøxiä nhanéhmämät. Pero cajnä quiähxø'øgyñä coo hajxy cøxiä nhane'emáanäm. ⁹ Jaduh<u>n</u>ä Jesucristo, mänaa yaa yhitiän hädaa yaabä naaxwiin, cabä cuhdujt hijty jiaty møødä nebiä Dios mioonsähajxy miøødän, ja'a hajxy tsajpootypä. Mänitä Dios miänaañ coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutämät nägøxiä, je'eguiøxpä coo ja'a Dios hajxy xchójcäm. Coo ja'a Jesucristo

Hebreos 2, 3 528

yho'cy, paadiä møj jaanch piädaacä, paadiä møjcuhdujt miooyyä coo yhané'emät.

¹⁰Paadiä Dios cøxiä wiinä piädaacy, weenä jäya'ayä Dios hajxy jaduhn wyiingudsähgø'øy. Chojpiä jioot jaduhn coo ja'a yhuunghajxy jim yhídät nägøxiä maa je'ejän, pønjatiä miädia'agy mäbőjcäp. Y jaduhnä Dios miänaañ coo ja'a Jesucristo quiumädówät ja'a højtscøxpä. Jiaanch cudiuun je'eduhn coo hajxy xñähho'túutäm. ¹¹ Ja'a Jesucristo hajxy jaduhn xyajnähwáatsäm. Quipxiä Dios hajxy nDeedyhájtäm møødä Jesucristo. Paadiä Jesucristo haixy xquia'a mädsähdiúunäm. Hix, hamdsoo miänaañ coo hajxy tu'ugpuhya'ay xmiøødhíjtäm. ¹² Jaduhn jiiby myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia 'aguiän:

> Nmøødmädia'agáambiøch nbuhya'ayhajxy ja'a miichcøxpä.

Nguyhøwáambiøch miich jim tsajtøgooty, jim cu'ughagujc. ¹³Jaduhn jiiby myiimbä:

> Ni mänáajøčhä Dios xquia'a wiinhøøñ, páadyhøch nga'a tsähgø'øy.

Jaduhn wiingtuum myíingumbä: Chaach nhity møødhøch nhuunghajxy;

Dióshøch jaduhn xmiooyy.

14 Pøn jaduhn tu'que'ex,
tu'ugjoot tu'ugnø'ty hajxy jaduhn.
Jaduhnä Jesucristo hajxy tøø
xmiøødhíjtäm tu'ugjoot tu'ugnø'ty
mänaa yaa yhitiän hädaa yaabä
naaxwiin. Paady hajxy jaduhn
xmiøødhíjtäm, jaduhn hajxy
hänajty xñähho'tu'udáanäm.

Jaduhnä møjcu'ugong hoy quia'a mäjädaacnä. Coo cu miäjädaacy, jaavá'avädsä mäjaa häxøpy møød coo hajxy cu xyajtu'udägóoyyäm. ¹⁵Coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbójcämät, cabä nho'og hajxy jaduhn ndsähgøøyyänät. Pøn jaduhn ca'a mäbøjp, je'eds ja'a yho'og tsähgøøby mädu'ñtiä jia jugyhaty. ¹⁶Coo ja'a Jesucristo yaa yhooyy hädaa yaabä naaxwiin, ja'a Abraham yhap yhoc-hajxy yajnäguejxä, neby hajxy jaduhn piuhbedøøjät. Ca'a Dyiosmoonsähajxiä yajnäguejxä, ja'a tsajpootypä. Tøyhajt jaduhn. ¹⁷Y paadiä Jesucristo yaa hoy jiäya'ayhaty neby højtshájtäm; jaduhn hajxy hoy xñähgapxtúutäm maa ja'a Diosän; jaduhnä nbojpä ngädieey hajxy hoy xñähho'túutäm. Hojioot ja'a Jesucristo miøødhajpy. Pedyii jaduhn quiudiuuñ. 18 Hoyyä Jesucristo jia tsaachpøjcy, cabä møjcu'ugongä miädia'agy yajtúunäxä. Y coo ja'a møjcu'ugong hajxy hänajty xjia wi'i yajtu'udägoyyáanäm, xpiuhbéjtäm ja'a Jesucristo hajxy jaduhn je'eguiøxpä coo ja'a møjcu'ugong miädia'agy quia'a mäbøjcäxä ja'a Jesucrístäm.

Hermanodøjc, tøø ja'a Jesucristo ja'a nbojpä ngädieey hajxy xyajnähwáatsäm. Tøø ja'a Dios hajxy xyajnähdíjjäm coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjcämät. Tsøgä Jesucristo hajxy jahmiéjtsäm; høxtahmds højts ja'a Dios yaa xyajnäguéjxäm. Jaduhn hajxy njahmiéjtsämät coo hajxy jim xñähgapxtúutäm maa ja'a Dioswiinduumän. ²Haa

529 Hebreos 3

ja'a Moisésä, pedyii je'e jecy quiuduuñ maa ja'a Dios ja'a tiøjcän. (Je'eduhn ñänøømby ja'a judíoshajxy.) Jaanä jaduhnä Jesucristo pedyii quiudiuumbä coo wyiinguejxä coo højts jaduhn xñähgapxtúutämät. 3 Maas hov jaduhn coo ja'a Jesucristo hajxy nwiingudsähgøøyyämät quejee ja'a Moisés. Høxtahmdsä tøjcojpä, je'eds jaduhn wiingudsähgóøyyäp; cabä tøjc jaduhn wyiingudsähgø'øyii. ⁴Cabä tøjc hamdsoo quiojy; häna'c jaduhn cojp. Pero ja'a Dios, cøxiä je'eduhn piädaacy tijaty yaa hijp hädaa yaabä naaxwiin møødä jim tsaipootyp. 5-6 Ja'a Moisés, jayøjpä tøyhajt jaduhn miädiaactsohñ mädyii ja'a Dios hänajty cujecy quiapxtøwaamby. Pedyii ja'a Moisés quiudiuuñ maa ja'a Dios ja'a quiu'ugän. Pero cabä møjcuhdujt miooyyä nebiä Jesucristo miøødän. Hix, ja'a Jesucristo, ja'a Dios yhamdsoo Uung je'e. Y pedyii jim quiudiuum maa ja'a Dios ja'a quiu'ugän. Pero ja'a Moisés, jaduhn je'e yhijty nebiä moonsän. Coo hajxy hamuumdu'joot nmäbøjcämät, coo ja'a Jesucristo hajxy jootcujc njøbhíjxämät coo hänajty miejtstägatsa'añ, mänitä Dios hajxy nägøxiä xquiu'ugnäbøjcämät.

⁷Jaduh<u>n</u> jiiby myi<u>n</u> cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Cooch nmädia'agy hajxy jäda'anäbaady xmiädóowät, ⁸⁻⁹ hamuumdu'joot hajxy jaduh<u>n</u> myajtúnät.

Haa ja'a jecyjiäya'ayhajxiä, ja'a mijts mhap mdeedyhajxiä, cábøch nmädia'agy hajxy jecy xyajtuunä, hóyhøch hijxtahnd may nja yajcähxø'cy, mänáajøch hajxy jecy nyajwäditiän pactuum juxychägui'xjomøjt.

Cooch nmädia agy hajxy xquia mäbøjcä, páadyhøch hajxy nyajcumädooyy.

10-11 Xyagjootmadiägǿøyyhøch hajxy je¹e. Mänítøch nmänaañ:

"Tøø hajxy jaduhn mdu'udägooñä. Cábøch nmädia'agy hajxy xyhabøgaanä.

Tøyhajt jaduhn, cábøch mijts jim nyajmedsaannä maach mijts hijty nyajpoo'xa'añän."

Jaduhnä Dioshespíritu miänaañ maa ja'a Diosmädia'aguiän.

12 Hermanodøjc, mnigwieendähadøøjäp hajxy nebiä Diosmädia'agy hajxy mga'a najtshixø'øwät; jaduhn hajxy mga'a tu'udägóyyät. Jujcy ja'a Dios; ca'a jiaduhna nebiä jäya'ayhajxy yaabä Dyioshajpiän. 13 Pero mäduhntiä hajxy mjugyhaty, mniguiapxmøcpøgøøjäp hajxy jabom-jabom, neby hajxy jaduhn mga'a tu'udägóyyät. 14 Coo hajxy tehngajnä nmäbøjcämät, neby hajxy tøø nmäbøjtsóhnäm, mänitä Jesucristo hajxy jim xmiødhájtämät tsajpootyp.

¹⁵Jaduh<u>n</u> jiiby myi<u>n</u> cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mmädówät jäda'anäbaady, hamuumdu'joot hajxy myajtúnät.

Ja'a jecyjiäya'ayhajxy, cabä Diosmädia'agy hajxy jecy miäbøjcy. Hebreos 3, 4 530

¹⁶ Jimä Moisés ja'a jäya'ay hoy wioobädsømy Egiptonaaxooty; je'eds hajxy jecy ca'a mäbøjc ja'a Diosmädia'agy, hoy hajxy hänajty tøø jia mädoy. ¹⁷ Je'eds hajxy hoy tiu'udägooñä. Jim hajxy hoy quiøxy ho'nä pactuum. Je'edsä Dios hoyhoy ñäjootmayhajt juxychägui'xjomøjt. ¹⁸⁻¹⁹ Je'edsä Dios jaduhn ñämaayy coo quia'a yajmedsaannä maa hijty jaduhn yajpoo'xa'añän, je'eguiøxpä coo hajxy hänajty quia'a mäbøcy.

Tsøg hajxy nigwieendähájtäm; jaduhn hajxy nga'a tu'udägóoyyämät. Coo hajxy ndu'udägóoyyämät, cabä Dios hajxy jiiby xyajtägóøyyämät maa hajxy xyajpoo'xáanäm. Tøø hajxy hijty xyajwiinwaanøøyyäm coo hajxy jiiby xyajtägø'øwáanäm. ²Tøø ja'a Diosmädia agy hajxy nmädóowäm nebiä jecyjiäya'ayhajxy jia mädooyyän. Xiøøbä hajxy jaduhn jia nä'ä mädooyy, cab hajxy ñä'ä mäbøjcy. ³Højts, tøø højts nmäbójcäm, paadiä Dios hajxy jim xyajtägø'øwáanäm maa hajxy xyajpoo'xáanäm. Jimä Dios jaduhn ñänøømy:

Cooch hajxy nnäjootmayhajty, páadyhøch hajxy nnämaayy: "Tøyhajt jaduhn, cábøch mijts jim nyajmedsaannä maach mijts hijty nyajpoo'xa'añän."
Coo ja'a Dios ja'a naaxwiimbä yhädiuumbädøøyy, mänit jaduhn pioo'xnä. ⁴Jiiby jaduhn myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Mänitä Dios hoy pioo'xnä ja'a miäjuxtujxøøbä, coo ja'a naaxwiimbä hänajty tøø yhädiuumbädøøñä. ⁵Wiingtuumä Dios miänáangombä: Cábøch hajxy nyajmedsaannä maa ja'a poo'xtaactän.

⁶ Ja'a jecyjiäya'ayhajxy, ja'a
Diosmädia'agy hajxy jayøbajt ja mädóowäbä, cab hajxy ñä'ä yajtuuñ.
Paady hajxy jim quia'a mejch maa ja'a poo'xtaactän. Pero näje'ejatiä jäya'ayhajxy miedsa'añ maa ja'a poo'xtaactän.

⁷ Cujequiä Dios ja'a David yajmänaañ:

Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mmädówät jäda'anäbaady, hamuumdu'joot hajxy mmäbégät.

Je'eduhn ñänøømby coo hajxy jäda'anäbaady jim ndägøøyyämät maa ja'a poo'xtaactän. 8Coo ja'a Josué ja'a judíoshajxy jecy wioomejch maa ja'a Palestinanaaxootiän, cabä poo'xtaact hajxy ñä'ä paaty. Paadiä Dios jaduhn miäna'añ coo højts jäda'anäbaady ndägǿøyyämät maa ja'a poo'xtaactän. ⁹Jimnä ja'a poo'xtaact yhityñä maa ja'a Dios ja'a quiu'ughajxy tiägø'øwa'añän. ¹⁰Pøn jim tägøøby maa ja'a Dios ja'a pioo'xtaactän, jim jaduhn pioo'xaannä nebiä Dios pioo'xnän mänaa ja'a naaxwiimbä hänajty tøø yhädiuumbädø'øyän. ¹¹Tsøgä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mäbójcäm; jaduhn hajxy hoy ndägøøyyämät maa ja'a Dios ja'a pioo'xtaactän. Cabä Diosmädia'agy hajxy nnajtshixǿøyyämät nebiä jecyjiäya'ay hajxy jiatcøøyyän. Cab hajxy miäbøjcy, paady hajxy jim quia'a tägøøyy maa ja'a poo'xtaactän.

¹² Ja'a Diosmädia'agy, tuu<u>m</u>nä je'eduhn. Mäjaamøødnä je'eduhn.

531 Hebreos 4, 5

Ja'a Dios hajxy xyajcähxø'cäm ja'a miädia'agyhaam pø nmøødhájtäm ja'a howyiinmahñdy hajxy, pø caj. ¹³ Caj tii hayu'uch hamee'ch mnä'ägädä túnät. Tsipcøxpä Dios ja'a nwiinmahñdyhájtäm hajxy nägøxiä xyhixyhájtäm neby hajxy njäya'ayhájtäm pø hoy, pø ca'a hoy. Pø cab hajxy hoy njäya'ayhájtäm, mänitä Dios hajxy haxøøgtuum xpiäda'agáanäm.

¹⁴ Ja'a Jesucristo, ja'a Dioshuung, tøø jim quioody Dioswiinduum. Jim højts xñähgapxtúutäm. Paady, tsøgä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot panécxäm. Cabä wiinghäna'c hajxy pøn xñähgapxtúutäm jim Dioswiinduum. ¹⁵Najuøøbiä Jesucristo neby hajxy yaa ndsaachpójcam hädaa yaabä naaxwiin. Hix, tøø je'e yaa jiäya'ayhaty neby højts yaa njäya'ayhájtäm. Tøø jia yajtägoyya'añii ja'a møjcu'ugóngäm, neby højts xjia wi'i yajtägoyyáanämbä. Pero cabä Jesucristo mänaa tiu'udägoy. ¹⁶Tsøgä Dios hajxy pa'yáaxäm hamuumdu'joot. Xchójcäm Dios hajxy. Miøødhajpiä hojioot je'eduhn maa højtshájtäm. Xpiuhbéjtäm hajxy jaduhn coo højts tii nyajmaajiájtämät.

Ja'a teedywiindsønhajxy, ja'a hajxy jim tuumbä maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän, jaduhn hajxy piäda'agyii coo ja'a cu'ug hajxy ñähgapxtú'udät maa ja'a Diosän, møød coo hajxy cøxiä quiuyoxø'øwät, møød coo animal hajxy yóxät, weenä cu'ug ja'a piojpä quiädieey hajxy jaduhn ñähwa'ach quiuhwa'ach, 2-3 møød weenä

yhamdsoo pojpä yhamdsoo cädieey ñähwaatsnä. Hix, jäya'ayhajp ja'a teedyhajxy neby højtshájtäm. Jimä piojpä quiädieeyhajxy je'ebä. Paady hajxy mee'xxieemy miägapxy yhane'emy pønjaty ca'a najuøøby, pønjaty tu'udägooby.

⁴Cabä teedyhajxy hamdsoo nibiäda'agyii. Dios hajxy jaduhn pädaacp nebiä Aarón jecy piädaacän. ⁵Ni ja'a Jesucristo hamdsoo quia'a nibiädaacä nebiä teedywiindsønän. Ja'a Dios jaduhn pädaac. Jaduhnä Dios ja'a Jesucristo ñämaayy:

Míichhøch jäda'a ndehm yHuunghadaamby. ⁶Wiingtuumä Dios jaduhn miänaañ: Cøjxta'axiøø miich mduna'añ teedy nebiä Melquisedec jecy tiuuñän.

⁷Ja'a Jesucristo, mänaa yaa yhitiän hädaa yaabä naaxwiin, mänitä Dios møc pia'yaaxy. Jøøby hänajty. Miänuu'xtaac ja'a Dios coo piuhbedøøjät mänaa hänajty yho'oga'añän. Wyiingudsähgøøbiä Dios hänajty je'e, paadiä miädia'agy miädóowäxä. 8 Hoyyä Jesucristo jia Dioshuungä, quiudiuunä Tieedy miädia'agy coo chaachpégät. 9Coo miee'xtujcy mänaa chaachpøquiän, xyajnähwáatsäm ja'a nbojpä ngädieeyhájtäm hajxy jaduhn pønjatiä miädia agy mäbójcäp. Cøjxta'axiøø hajxy hodiuum xyaghidáanäm. 10 Mänitä Dios ja'a Jesucristo piädaacy teedywiindsøn nebiä Melquisedec jecy tiuuñän.

¹¹Madiu'u mijts hädaaduhmbä nja wi'i yajmøødmädia'aga'añ tsipjaty, pero caj mijts mwiinjuø'øwa'añ. ¹²⁻¹³Tøø jiegøøñä Hebreos 5, 6 532

mänaa ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbøjtsooñän. Hahixøøby hijty jaduhn coo wiinghäna'c hajxy myajnähixøøñät. Pero jaduhn mijts tøø mjaty nebiä naamdägø'øybän. Caj mijts ja'a Diosmädia agy ja a tsipjatypä mjada'añ. Je'enä hajxy mhabøcyñä ja'a cajpä chipjatiä. Cahnä hoguiuhdujt hajxy mhabøcyñä. ¹⁴Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mgudiúnät, mänitä tsipjatypä hajxy jaduhn mwiinjuó'øwät; y coo ja'a hoguiuhdujt hajxy tehngajnä mbanécxät, mänit hajxy mnajuø'øwät mädyii hänajty hoguiuhdujt, mädyii hänajty haxøøgcuhdujt.

Tøø mijts ja'a mädia'agy mayhooc mmädoy ja'a Jesucristocøxpä, ja'a cajpä chipjatiä. Tøø hajxy mmädoy coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mnajtshixø'øwät, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mmäbégät. ²Mnajuøøby hajxy tii hajxy coo tøø mnäbety, tii hajxy coo tøø mgø'øniñähgabyii. Jaduhn hajxy tøø mmädoy coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy jiujypiøga'añ, coo ja'a Dios ja'a haxøøgjäya'ayhajxy yajtsaachpøga'añ cøjxta'axiøø, coo ja'a naaxwiimbä wyiimbida'añ. ³Pero tsøgä Diosmädia'agy hajxy pedyii jaac habójcäm, pø chojpiä Dios jioot jaduhn.

4-6 Pønä Diosmädia'agy najtshixøøby, hoyyä Diosmädia'agy tøø jia wiinjuøøñä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm,

hoyyä piojpä quiädieey tøø jia yajnähwáatsäxä ja'a Jesucrístäm, hoy tøø jia puhbedyíijäm ja'a Dioshespíritu, hoy jia najuø'øy coo ja'a Dios ja'a miäjaa quiexa'añ, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhn ñajtshixø'øwät, cab hajxy hoy miäbøgaannä. Jaduhn hajxy yajcähxø'øgy coo ja'a Dioshuung hajxy yagho'tägach, coo hajxy ñäxi'igy hijxwiinduum. ⁷Pønä Diosmädia'agy hoy cudiuumb, quiumaabiä Dios jaduhn. Jaduhn mäwíinäts hajxy je'e nebiä hoñaaxän. Coo tiu'uy, mänit hotyiijä jaduhn tiøømbety, tijaty tøø piäda'agyii, y quiunuu'xypä Dios jaduhn. 8 Pøn hoy ca'a cudiuumb, haxøøgtuum jaduhn ñä'ä nøcxø'øwaambä. Jaduhn mäwíinäts je'e nebiä naax ca'a hoybän, maa haagä hapty tiøømbetiän. No'py hajxy jaduhn.

⁹Hermanodøjc, hoy mijts naamnä weenjaty tøø nja hadsähgø'øy, nnajuǿøbiøch jaduhn coo mijts ja'a Dios jaanch tehm yhoy xpiuhbeda'añ, je'eguiøxpä coo ja'a mbojpä mgädieey hajxy xyajnähwaatsä. 10 Jaanch tehm yhojiäya'ay ja'a Dios jaduhn. Jiahmiejchp jaduhn coo mijts hoy mgudiuñ, coo mijtsä hermanodøjc tehngajnä mbuhbety, je'eguiøxpä coo mijtsä Dios mjahmiech. ¹¹Jadúhnhøch njoot chocy coo hajxy hoy mgudiúnät mäduhñtiä hajxy yaa mjugyhaty hädaa yaabä naaxwiin. Mänit hajxy jim mnécxät tsajpootyp nebiä Dios hajxy tøø xñäma'ayän. 12 Cab hajxy mnänuuxø'øwät. Jaduhn hajxy mgudiúnät nebiä jäya'ayhajxy jecy

533 Hebreos 6, 7

quiudiuuñan, ja'a hajxy jim tøøbä ñøcxiäbä tsajpootyp. Ja'a Dios jaduhn yajwiinwaanøøyy coo hajxy jim ñøcxät, je'eguiøxpä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty hoy miäbøcy tehngajnä.

13-14 Jéquiänä Dios ja'a Abraham yajwiinwaanøøyy: "Tøyhájthøch miich nbuhbeda'añ. Nyajpu'uwáambiøch nyaghi'igáambiøch miich." Hamdsoo cuhdujtcøxpä Dios jaduhn miänaañ. Hix, caj pøn møjcuhdujt miøødä nebiä Dios miøødän. ¹⁵Yajtøjiajtä Dios jaduhn nebiä Abraham yajwiinwaanøøyyän, je'eguiøxpä coo Abraham hänajty tehngajnä miäbøcy. ¹⁶ Ja'a Dioscøxpä jäya'ayhajxy hamuumdu'joot jaduhn waambaty miäna'añ; y coo hajxy jaduhn miäna'añ hamuumdu'joot, cab jaduhn pøn waamb miänaannä. Tødiägøøby jaduhn. 17 Paadiä Dios jaduhn miänaan: "Tøyhájthøch tøø nyajwiinwaanø'øy cooch nbuhbeda'añ", neby hajxy jaduhn ñajuø'øwät coo hajxy tøyhajt piuhbeda'añii, coo ja'a Dios ja'a wyiinmahñdy ni mänaa quia'a yajtägatsa'añ. Hamdsoo ja'a Dios jaduhn miänaañ. 18 Jaduhndsä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios ni mänaa quia'a høhnda'agy. Jaduhndsä tøyhajt hajxy hoy nmøødhájtäm coo hajxy homiänaajä xpiuhbedáanäm coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbőjcämät. 19-20 Jimä Jesucristo hajxy xñähgapxtúutäm tsajpootyp. Je'e jim tuumb teedywiindsøn nebiä Melquisedec jecy tiuuñän. Cøjxta'axiøø ja'a Jesucristo jim

tiuna'añ tsajpootyp. Jaduhnä tøyhajt hajxy hoy nmøødhájtämät coo hajxy jim homiänaajä xyaghidáanäm.

1-2Coo ja'a Abraham ja'a reyhajxy hänajty hoy tøø yagho'ogy, mänaa hajxy hoy chiptuñän, mänitä Melquisedec hoy miøødnijiøjcubaadø'øyii. Mänitä Melquisedec miänaañ cooc ja'a Dios ja'a Abraham hänajty piuhbeda'añ. Mäduhñtiä ja'a Abraham hänajty tøø piaady maa hänajty hoy tøø chiptuñän, majc-hit jaduhn piädaacy tu'cuhdujtjaty. Mänitä Melquisedec piuhmooyy ja'a tu'hitpä. Mejtstu'u ja'a Melquisedec hänajty tiuñ. Tøø ja'a Dios tsajpootypä hänajty piäda'agy coo tiúnät teedy. Y gobiernä hänajty jim tiuumby maa ja'a cajpt xighatiän Salem. Jaduhn miädia'agytiägø'øy coo hajxy jootcujc yhity. Jaduhndsä Melquisedec xiøø miädia'agytiägøøbiä coo hoy guiobiernähaty. 3Cab jaduhn pøn ñä'ägädä najuø'øy pønä Melquisedec tiajhajt tieedyhajt, pøn yhaphajt tieedyhajt. Cab jaduhn pøn ñajuø'øy mänaa myiiñ mänaa quiahy, mänaa yho'cy mänaa tiägooyy. Coo je'e tiuñ teedywiindsøn cøjxta'axiøø, jaduhn mäwíinäts je'e tiuñ nebiä Jesucristo tiuñan, ja'a Dios yHuung.

⁴Cähxø'p jaduhn coo ja'a Melquisedec møjcuhdujt hänajty jiaanch tehm miøødä, je'eguiøxpä coo piuhmooyyä ja'a tu'hitpä, mäduhntiä ja'a Abraham hänajty tøø piaady maa hänajty hoy tøø chiptunän. Y ja'a Abrahamä, mijts mhap mijts mdeedy je'eduhn. ⁵Y Hebreos 7 534

ja'a Leví yhap yhoc-hajxiä, ja'a hajxy tuumbä teediä, jaduhn jim myiñ maa ja'a jecyquiuhdujtän coo hajxy piuhmo'owóøjät ja'a tu'hitpä maa ja'a majc-hitcøxpän. Ja'a miägunaaxhajxy jaduhn yégäp, hoyyä Abraham hajxy quipxy jia møødhaphaty jia møødteedyhaty. ⁶Pero ja'a Melquisedec, cabä Abraham hänajty jiujyhaty miägu'ughaty. Hawiing hänajty tiuñ teedy. Pero puhmooyyä je'e ja'a tu'hitpä. Ja'a Abraham jaduhn yejc, ja'a Dios hänajty tøøbä yajwiinwaanø'øyäbä coo hänajty yajpu'uwa'añ yaghi'iga'añ. Mänitä Melquisedec ja'a Abraham ñämaayy coo ja'a Abraham hänajty piuhbeda'añíijäm ja'a Diósäm. ⁷Y tøyhajt jaduhn coo ja'a Melquisedec møjcuhdujt hänajty jiaanch tehm miøødä. Cabä Abraham quiuhdujt hänajty miøjjä nebiä Melquisedec quiuhdujtän. Hix, ja'a Melquisedec jaduhn mänaan coo ja'a Dios ja'a Abraham piuhbédät. 8 Haa ja'a hajxy yaa tuumbä teedy jäda'anäbaadyñä, ho'p hajxy, hoyyä tu'hitpä hajxy jia puhmo'oyii ja'a majc-hitcøxpä. Haa ja'a Melquisedecä, jaanä puhmooyyä je'ebä, pero cabä Diosmädia agy miäna añ coo tøø yho'ogy. 9-10 Hoyyä Levíhajxy hijty jia tuñ teedy, cabä quiuhdujthajxy hänajty miäbaady nebiä Melquisedec quiuhdujtän, je'eguiøxpä coo ja'a Abraham ja'a Melquisedec ja'a tu'hitpä hänajty tøø piuhmo'oy. Ja'a Abraham, je'edsä Levíhajxy hänajty yhaphajpy tieedyhajpy.

¹¹Pero ja'a teedyhajxy, ni mänaa hajxy xquia'a yajnähwáatsämät.

Paadiä Dios ja'a Cristo quiejxy coo je'e tiúnät teedy nebiä Melquisedec jecy tiuuñän. Cabä tiuñ nebiä Aarónhajxy tiuuñän. 12 Coo ja'a Dios miänaañ coo ja'a Leví yhap yhoc-hajxy quia'a túunnät teedy, mänitä jecyquiuhdujt yajtägajtspä. ¹³Coo ja'a Dios ja'a Jesucristo yaa quiejxy, yajtägajts ja'a jecyquiuhdujt jaduhn, je'eguiøxpä coo ja'a Jesús tiuuñ teedy, hoyyä Leví quia'a ja haphaty quia'a ja teedyhaty. ¹⁴Hix, ja'a Judá je'e yhaphajt tieedyhajt. Y cabä Moisés waamb miänaañ coo ja'a Judá yhap yhoc-hajxy tiúnät teedy.

15 Y coo ja'a Jesucristo teedy tium nebiä Melquisedec jecy tiuumän, cähxø'p jaduhm coo ja'a Dios ja'a jecyquiuhdujt tøø yajtägajtsnä.

16 Paadiä Jesús piädaacä teedy coo cøjxta'axiøø jiugyhada'an.
Cab jaduhm yhity nebiä yaabä teedyhajxiän.

17 Jaduhmä Dios ja'a Jesús nämaayy:

Cøjxta'axiøø miich mduna'añ teedy nebiä Melquisedec jecy tiuuñän.

18-19 Coo ja'a Moisés ja'a jiecyquiuhdujt hajxy xquia'a yajnähwáatsäm, paadiä Dios jaduhn miänaañ coo quia'a túunnät. Mänitä Dios ja'a Jesucristo yaa quiejxy coo hajxy hoy xyajnähwáatsämät. Mänitä Jesucristo hajxy jim xwioonøcxáanam maa ja'a Dioswiinduumän.

20-21 Coo ja'a Dios ja'a Jesús piädaacy teedy, mänit miänaañ coo ja'a miädia'agy jiaanch tehm tiøyhajtä. Jaduhnds jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: 535 Hebreos 7, 8

Ja'a Dios mänaan coo ja'a miädia'agy jiaanch tehm tiøyhajtä; cábägä wyiinmahñdy mänaa yajtägatsa'añ:

"Cøjxta'axiøø miičh mduna'añ teedy nebiä Melquisedec jecy tiuuñän", nømä Dios ja'a Jesús ñämaayy.

Pero coo ja'a wiingteedy piädaacä, cabä Dios waamb miänaañ. ²²Coo ja'a Jesucristo cøjxta'axiøø yhida'añ, jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo hajxy maas hoy xyajnähwa'adsáanäm quejee ja'a Moisés ja'a jiecyquiuhdujt. Cab hajxy je'e xyajnähwáatsäm. ²³ Ja'a teedyhajxy hädaa yaabä naaxwiimbä, coo hajxy yho'ogy, mänit hajxy ñiguiuwičhii. Paady hajxy may tøø tiuunnä. 24 Pero cabä Jesucristo mänaa yho'ogaannä. Cøjxta'axiøø jaduhn tiuna'añ teedy. Cabä wiinghäna'c ja'a tuung jaduhn yajmämähmø'øwa'añ. ²⁵Cøjxta'axiøø ja'a Jesucristo yhida'añ. Hoy jiaanch yajnähwa'adsaannä pønä jioot tsojp coo ñähgapxtu'udøøjät ja'a Jesucrístäm maa ja'a Dioswiinduumän homiänaajä.

²⁶Coo ja'a Jesucristo jaduhn tiun teedywiindsøn, jaanch tehm yhoy hajxy jaduhn xñähgapxtuutäm. Ni mänaa wiinghäna'c hajxy jaduhn xquia'a nähgapxtuutäm nebiä Jesusän. Cabä Jesus tii pojpä tii cädieey ñä'ägädä møødä. Ni pøn jaduhn quia'a mäbaady nebiä Jesusän. Nhaagä møødhájtäm pojpä cädieey hajxy. Jimä Jesucristo yhijnä tsajpootyp; møjcuhdujt jim miøød. ²⁷ Haa

ja'a teedywiindsønhajxy hädaa yaabä naaxwiimbä, jabom-jabomä animal hajxy yoxy. Jadúhnäc tyijy ja'a piojpä quiädieey hajxy ñähwa'ads quiuhwá'adsät, møødä cu'ug piojpä quiädieeyhajxy. Jayøjp hajxy yoxy ja'a yhamdsoo pojpä yhamdsoo cädieeguiøxpä. Mänit hajxy jiaac yoxy ja'a cu'ug piojpä quiädieeguiøxpä. Pero cabä Jesucristo animal mänaa yoxy. Hix, tähooc jaduhn ñiñähdujcä coo yho'cy. ²⁸ Ja'a jecyquiuhdujt jaduh<u>n</u> mänaamb coo ja'a jäya'ayhajxy tiúnät teedywiindsøn, hoyyä pojpä cädieey hajxy jia møødä. Mänitä Dios cujecy miänaañ coo ja'a Jesucristo tiúnät teedywiindsøn. Ja'a tøyhajtä Dios jaduhn yejc coo jaduhn miänaañ. Ni mänaa ja'a Jesús pojpä cädieey quia'a møødä.

Hoorä, jadúhnhøch tøø nmädia'agy coo ja'a Jesucristo hajxy jim xñähgapxtúutäm tsajpootyp. Jim jaduhn tiun teedywiindsón. Hahooyhaamby jim yhäña'ay maa ja'a Diosän. ²Jim tiuñ tsajpootyp maa ja'a tsajtøjc hoybän, ja'a Dios yhädiúunäbä. Ca'a jiäya'ayä je'e hädiuun. ³Haa ja'a hajxy yaa tuumbä teedywiindsón hädaa yaabä naaxwiinä, jaduhn hajxy piäda'agyii coo animal hajxy yóxät, coo hajxy cøxiä wiinä quiuyoxø'øwät. Jadúhnäc tyijy ja'a piojpä quiädieey hajxy ñähwa'ads quiuhwá'adsät. Y coo ja'a Jesucristo jim teedywiindsøn tiuñ tsajpootyp, paady jaduhn ñiñähdujcä. 4Coo häxøpy yaa yhity hädaa yaabä naaxwiin, cab häxøpy tiuñ teedywiindsøn. Haa ja'a hajxy yaa tuumbä teediä,

Hebreos 8, 9 536

je'eds hajxy cuyoxøøby nebiä jecyquiuhdujt yhane'emiän. ⁵Haa ja'a tsajtøjc yaabä maa hajxy tiúñänä, cab jaduhn miäbaady nebiä tsajtøjc jim tsajpootypän. Coo ja'a Moisés ja'a wittsajtøjc hänajty quioja'añ, mänitä Dios ja'a Moisés ñämaayy: "Tsipcøxpä wittsajtøjc jaduhn mgójät nébiøch jim nyaghijxiän tunguhduum coo mnähguipxtú'udät." ⁶Tøø ja'a Dios ja'a hawiinjemybiä yajcuhducy coo hajxy jim xyaghidáanäm tsajpootyp cøjxta'axiøø. Haa hädaa hawiinjemybiä ja'a Dios yajcuhdújcäbä, maas hoy je'eduhn quejee ja'a Moisés jecy yéjcäbä. Paadiä Jesucristo maas hoy tiuñ teedywiindsøn quejee ja'a teedyhajxy, ja'a hajxy hädaa yaabä naaxwiimbä. Ja'a Moisés jecy yéjcäbä, cab hajxy jaduhn xjiaty puhbéjtäm nebiä hawiinjemybiän, ja'a jäda'ahatypän.

⁷Coo hajxy häxøpy xpiuhbéjtäm ja'a Moisés jecy jia yéjcäbä, cabä Dios ja'a hawiinjemybiä häxøpy tøø ñä'ä yajcuhducy. ⁸Cabä Dios ja'a jecyjiäya'ayhajxy quiumaayy je'eguiøxpä coo hajxy hoy quia'a cudiuuñ. Jaduhn jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Ja'a Dios jaduhn mänaamb:
Abaadaamb jaduhn
coochä jäya'ayhajxy
nmøødyajcuhduga'añ ja'a
hawiinjemybiä,
ja'a hajxy jim tsänaabiä
judíos-naaxooty møød
Judábä-naaxooty.

⁹ Maas hóyhøch jaduhn nmøødyajcuhduga'añ quejéejøch ja'a yhap ja'a tieedyhajxy nmøødyajcuhdujcän mänáajøch hajxy jim hoy nwoobädsømiän Egiptonaaxooty.

Cab hajxy hoy ñä'ä cudiuu<u>ñ</u> nébiøch nja yajcuhdujquiän.

Páadyhøch hajxy jaduhyyä nnä'ä nähgueecnä, nømä Dios miänaañ.

10 Coo jaduhn yhabáadät, mänítøchä jäya'ayhajxy nmøødyajcuhduga'añ ja'a hawiinjemybiä, ja'a hajxy jim tsänaabiä judíos-naaxooty, nømä Dios miänaañ.

Nyajnähixø'øwáambiøch nmädia'agy hajxy hoy, neby hajxy hamuumdu'joot jaduhn wyiinjuø'øwät.

Mänítøch hajxy jaanch tehm yhoy xwyiingudsähgø'øwa'añ. Høøch hajxy ngu'ughadáannäp.

¹¹ Nägóxiøchä nmädia'agy hajxy xmiäbøgaanä ñämaj ñäbetiä. Haagä mäbøgaamb hajxy jaduhn.

12 Nyajnähwa'adsáanäbøch ja'a piojpä quiädieey hajxy. Cábøchä piojpä quiädieeyhajxy mänaa njahmiedsáanänä.

¹³Coo ja'a Dios miäna'añ coo ja'a hawiinjemybiä tøø yajcuhducy, jaduhn miänaambä coo ja'a jecypiä quia'a tsoobaatnä, coo quia'a tunaannä.

Jaduhṇā jecyquiuhdujt myiiṃbā mādyii ja'a jäya'ayhajxy quiudiúnāp maa ja'a chajtøjc-hajxiān. ²⁻³ Jaduhṇdsä wittsajtøjc hajxy jecy yhädiuuñ. Coo ja'a wit hajxy yaghadøødiujcy, 537 Hebreos 9

metscä cuarto jaduhn hoy miähmø'øy. Tu'nax hoy møj miähmø'øy; ja'a cujpä muutsc hoy miähmø'øy. Ja'a cuarto møjpä, je'eduhn xøhajt "cunuu'xytiøjc"; jiibiä ceratoyøhñdy hajxy yaghijty møødä meexä maa ja'a cunuu'xychajcaagy hajxy hänajty yujcoñän. Ja'a cuarto muutspä, je'eduhn xøhajt "cunuu'xytiøjc maa ja'a Dios yhäña'ayän." ⁴Ja'a orohaltar jiiby hijt maa ja'a poom hajxy hänajty jioquiän, møødä cuhdujtcajä; oronähwopy hänajty je'e. Jiiby cajäjooty ja'a orotu'ts yhijty maa ja'a maná hajxy hänajty yaghitiän. Ja'a maná, je'edsä tsajcaagy hänajty xiøhaty ja'a Dios jecy quiéjxäbä. Jiibiä Aarón ja'a quiuhdajt yhijpä ja'a jecy wáamäbä. Jiibiä tsaa yhijpä maa ja'a Dios ja'a cuhdujt jecy yuugjahyyän. ⁵Cajänähgøxpä querubín yhahädiuunnaxyhajxy yhijty "maa ja'a Dios yhäña'ayän." Jimä quieecthajxy quiäjøjna'ay "maa ja'a Dios pojpä cädieey miee'xiän." Cábøch ngapxtøwa'añ nebiaty hädaaduhmbä hijty tiuñ.

⁶Coo ja'a wittsajtøjc hajxy hänajty tøø quiojnä, mänitä teedyhajxy jiiby tiägøøchohnnä maa ja'a møjcunuu'xytiøjcän. Jiiby hajxy jabom-jabom tiuunnä. ⁷Pero jiiby maa ja'a muutscunuu'xytiøjcän maa ja'a Dios hänajty yhäña'ayän, jagooyyä teedywiindsøn hijty jiiby tiägø'øy. Tähooquiä hajxy hijty jiiby tiägø'øy ja'a tu'ugjomøjtpä. Coo hajxy hänajty jiiby tiägø'øwa'añ, jayøjpä animal hajxy hijty yagho'ogy. Mänitä animalnø'ty hajxy hijty jiiby nøcxy quiuyoxø'øy

muutscunuu'xytiøgooty, ja'a piojpä quiädieeguiøxpähajxy, møødä cu'ugä piojpä quiädieeguiøxpähajxy. ⁸Jaduhnä Dioshespíritu hajxy xyajwiinjuóøyyäm coo hajxy hoy nga'a tägǿøyyämät maa ja'a Dioswiinduumän mäduhñtiä ja'a jecyquiuhdujt hajxy yajtuññä. ⁹Jaduh<u>n</u> hajxy jäda'anäbaadyñä nhíjtäm. Je'enä animal hajxy yoxy; je'enä hajxy cøxiä wiinä quiuyoxø'øy. Paady hajxy jaduhn quiuhdujthatyñä, jadúhnäc tyijy ja'a Dios jiaanch tehm quiumay. Cab hajxy jaduhn ñähwa'ach quiuhwa'ach, hoy hajxy jaduhn jia cuhdujthatyñä. 10 Jagooyyä ja'a quiuhdujthajxy yhane'emy tijaty hajxy quiáyäp yhú'ugäp, neby hajxy ñibiuj ñijie'edsøøjät, neby hajxy yaa jiäya'ayhádät hädaa yaabä naaxwiin. Pero yø'ø cuhdujt jaduhmbä, cab jaduhn tiuunnä. Tøø ja'a Dios ja'a hawiinjemybiä yajcuhdujnä, mädyii jaduhn tunaamb.

¹¹Mänitä Jesucristo hajxy hoy xjiaanch tehm yajnähwáatsäm. Jaaya'ay jaduhn túunnäp teedywiindsøn jim tsajpootyp maa ja'a tsajtøjc jaanch tehm yhoybän. Ca'a jiäya'ayä hajxy hädiuun hädaa yaabä naaxwiimbä. ¹²Tøø ja'a Jesucristo jim tiägø'øy maa ja'a Dioswiinduumän ja'a tähooctagø'øyyä. Hamdsoo hänajty tøø ñiñähdugyii coo højts hänajty xñähho'tu'udáanäm. Cabä tii nø'ty quiuyoxøøyy maa ja'a yaabä tsajtøjcän nebiä yaabä teedyhajxy quiuhdujthatiän coo chivo hajxy yoxy, coo waj hajxy yoxy. Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, Hebreos 9 538

paady hajxy jim nhidáanäm Dioswiinduum cøixta'axiøø. ¹³ Jaduhnä jäya'ayhajxy quiuhdujthaty, coo hajxy yho'ogø'øy, mänitä chivonø'ty wajnø'ty hajxy yajniñähxänicxyii. Mänitä wajcujiaam hajxy yajniñähwøjyii, ja'a hajxy hänajty tøø ñäno'ogó'øyäbä maa ja'a altarän. Jaduhn hajxy ñiyajnähwa'achii. ¹⁴Hoorä, ja'a chivonø'ty, ja'a wajnø'ty, cabä pojpä cädieey mänaa yajnähwa'ach. Ja'a Jesucristo hajxy jaduhn xyajnähwáatsäm mänaa hajxy xñähho'túutäm. Cabä Jesucristo tii pojpä cädieey miøødä. Cab jaduhn mänaa yho'ogaannä. Hamdsoo jim ñiñähdujcä maa ja'a Dioswiinduumän. Jaduhnä nhaxøøgcuhdujt hajxy xyajnähwáatsäm, nebiä Diosmädia agy hajxy jaduhn maas hoy nmäbőjcämät.

¹⁵Coo ja'a Dios ja'a hawiinjemybiä tøø yajcuhducy, paadiä Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, pønjatiä Dios jaduhn wyiimbiiw. Xyajnähwáatsäm ja'a nbojpä ngädieey hajxy nebiaty hajxy tøø njäya'ayhájtäm maa ja'a jecypiä yhijtiän. Y jim hajxy xyajnøcxáanäm tsajpootyp nebiä Dios hajxy xyajwiinwaanøøyyäm. 16-17 Homiädyii testamentänoquiä, cahnä tiuungpaadyñä, jugyhajpnä jaaya'ay jaduhn. Coonä yhó'ogät, mänitnä ja'a nocy tiuungpaada'añ. ¹⁸Paadiä Dios jaduhn miänaan coo animal hajxy yóxät, mänaa ja'a jayøbhajtpä yajcuhduquiän. ¹⁹Coo ja'a Moisés ja'a cu'ugä jecyquiuhdujt hänajty tøø quiøxy mo'oy, mänitä wajhuung yojxy møødä chivohuung. Mänitä ñø'ty hoy ñøødemøøyyä.

Mänitä tsaptsmeegpøjt hoy piäda'agy nø'ñøøjooty møødä hisopohaa'x. Mänitä cu'ug ja'a nø'ñøø yajnähxänicxy møødä iecyquiuhdujttsaa. ²⁰Mänitä Moisés miänaañ: "Haa hädaa nø'tiä, hijxtahnd hädaaduhn coo mijtsä Dios xmiøødyajcuhdujcy." ²¹ Mänitä Moisés ja'a wittsajtøjc ja'a nø'ñøø hoy yajnähxänicxpä møød tijaty hajxy jiiby yajtuumby mänaa ja'a Dios hajxy hänajty wyiingudsähgø'øyän. ²² Jaduhnä jecyquiuhdujt hijty yhane'emy cooc cøxiä ñähwa'achii nø'tyhaam. Coogä animal hajxy quia'a yóxät, cábägä piojpä quiädieey hajxy ñä'ä nähwá'adsät.

²³Haa ja'a wittsajtøjc hädaa yaabä naaxwiimbä, møød tijaty jiiby hijp tsajtøgootiä, animalnø'tyhaamä Moisés yajnähwaach. Pero højtshájtäm, ni mänaa ja'a animalnø'ty hajxy xquia'a yajnähwáatsämät. Paadiä Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm, jaduhn hajxy nnähwáatsäm. 24 Tøø ja'a Jesucristo jim tiägø'øy maa ja'a Dioswiinduumän. Jim hajxy xñähgapxtúutäm. Ca'a yhädaa yaabä tsajtøgootiä tiägøøyy. Haa ja'a tsajtøjc yaabä, cab jaduhn tiehm miäbaady nebiä tsajtøjc jim tsajpootypän. ²⁵⁻²⁶Haa ja'a teedywiindsøn hädaa yaabä naaxwiimbä, jomøjt-jomøjt jiiby tiägø'øy maa ja'a muutscunuu'xytiøjcän. Jiibiä animalnø'ty nøcxy quiuyoxø'øy. Pero ja'a Jesucristo, tähooguiä yho'cy. Cabä Dios jaduhn miänaañ coo mayhooc yhó'ogät. Coo yhabaaty, mänitä Jesucristo

539 Hebreos 9, 10

hajxy hoy xñähho'túutäm ja'a nbojpä ngädieeyhájtäm. ²⁷Ja'a Dios hajxy xquiunúu'xäm xpiädáacäm coo højts tähooquiä nho'ogáanäm. Mänitä Dios hajxy xyajtøyhajtyegáanäm. ²⁸Jaanä tähooquiä ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutämbä ja'a nbojpä ngädieeyhájtäm. Tähoocyajnähwa'achä hajxy xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm. Coo jadähooc quiädaactägatsa'añ, mänit hajxy jim xyajnøcxáanänä maa ja'a Dioswiinduumän, pønjaty hänajty jaduhn jii jøbhijxp.

Haa ja'a jecyquiuhdujt, hijxtahnd hänajty jaduhn hijp coo ja'a Jesucristo hajxy hänajty xñähho'tu'udáanäm. Nebiä jecyquiuhdujt hänajty yhane'emiän, jomøjt-jomøjtä animal hajxy jia yoxy. Pero ni pøn hänajty quia'a nähwa'ach quia'a cuhwa'ach, pønjaty hänajty ja wi'i tiägø'øwáambäp maa ja'a Dioswiinduumän. ²Coo hajxy häxøpy tøø jiaanch nähwa'ach tøø jiaanch cuhwa'ach ja'a piojpä quiädieey hajxy, cabä animal hajxy häxøpy yojxnä. Tähooquiä hajxy jaduhn cu yojxy, mänit jaduhn cu yhoyøøyy. Hamdsoo hajxy cu ñajuøøyy coo pojpä cädieey hajxy quia'a mốødänä. ³Pero coo animal hajxy hänajty jaduhn yoxyñä jomøjt-jomøjt, ñajuøøby hajxy hänajty jaduhn coo pojpä cädieey hajxy miøødä. ⁴Hix, ni mänaa ja'a wajnø'ty ja'a chivonø'ty ja'a pojpä cädieey quia'a yajnähwa'ach quia'a yajcuhwa'ach.

⁵Paadiä Cristo ja'a Dios ñämaayy, mänaa hänajty jaduh<u>n</u> yaa tøø quiäda'aguiän hädaa yaabä naaxwiin:

Caj miičh mjoot jaduhn chocy coo ja'a animal hajxy tehngajnä yóxät.

Páadyhøch miich yaa xquiejxy hädaa yaabä naaxwiin cooch yaa njäya'ayhádät, nébiøchä jäya'ayhajxy jaduhn yaa nnähho'tú'udät.

⁶ Caj miičh mjoot jaduhn chocy coo animal hajxy yóxät, coo hajxy ñó'ogät.

Paadiä animal hajxy yoxy, nähwaatspä piojpä quiädieeyhajxy jaduhn.

⁷ Mänítøch nmänaañ:

"Dios, páadyhøch jaduhn yaa tøø ngäda'agy nébiøch jaduhn yaa ngudiúnät nébiøch miičh xñämaayyän,

neby jaduhn jim myiñan cujaay maa miich mmädia'aguiän ja'a høøchcøxpä",

nømä Cristo ja'a Dios ñämaayy. ⁸ Jayøjpä Cristo miäna'añ cooc ja'a Dios jioot quia'a tsocy coo animal hajxy quia'a yóxät ni quia'a nó'ogät. Ja'a piojpä quiädieey hajxy jaduhn yajnähwáatsäp yajcuhwáatsäp. Hoyyä jecyquiuhdujt jia hane'emy coo hajxy tehngajnä yóxät, cabä Dios jaduhn quiumay. ⁹ Jaduhn miänáangombä: "Teedy, páadyhøch yaa tøø ngäda'agy nébiøch jaduhn yaa ngudiúnät nébiøch miich xñämaayyän." Jaduhn miädia'agytiägø'øy coo ja'a Cristo hänajty jaduhn yhane'ema'añ coo animal hajxy quia'a yójxnät, nebiä Tieedy miädia'agy jaduhn quiudiúunät. 10 Hoyyä Jesucristo ja'a Tieedy miädia'agy jiaanch

Hebreos 10 540

cudiuunä coo højts jaduhn tähooquiä xñähho'túutäm; paadiä Dios hajxy xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm.

¹¹Jaduhnä jecyquiuhdujt hijty yhane'emy coo ja'a teediä animal hajxy jabom-jabom wyi'i yóxät. Hoy hajxy jaduhn jia cudiuun, cab hajxy jaduhn ñä'ägädä nähwaach ñä'ägädä cuhwaach. 12 Coo ja'a Jesucristo ja'a nbojpä ngädieey hajxy hänajty tøø xñähho'túutäm tähooquiä, mänit hoy yhäñaaguiäda'agy maa ja'a Dios yhahooyhaampiän. 13 Jim jaduhn yhahixy coo ja'a miädsiphajxy quia'a mäjäda'aga'añ. 14 Tähooquiä hajxy tøø xñähho'túutäm. Jaduhnä nbojpä ngädieey hajxy xyajnähwaats xyajcuhwáatsänä. ¹⁵Jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo tiøyyä, je'eguiøxpä coo ja'a Dioshespíritu jaduhn miänaambä maa jaduhn cujaay myiñän:

16 Coo jaduhn yhabáadät, mänítøch hajxy nmøødyajcuhduga'añ, nømä Dios miäna'añ: Nyajnähixø'øwáambiøch nmädia'agy hajxy hoy, neby hajxy jaduhn hamuumdu'joot

wyiinjuø'øwät.

17 Mänit miänáangombä:
Cábøčhä piojpä quiädieeyhajxy
mänaa njahmiedsáanänä.

18 Jaduhnds je'e, tøø ja'a Jesucristo
ja'a nbojpä ngädieey hajxy
xyajnähwaats xyajcuhwáatsänä
tähooquiä. Hoyyä animal hajxy jia
yoxyñä, cab jaduhn choobaatnä.

¹⁹⁻²⁰Hermanodøjc, maa ja'a jecyquiuhdujt myiñän, cabä cuhdujt

pøn miøødä coo jiiby tiägø'øwät maa ja'a muutscunuu'xytiøgootiän. Pero coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, paady hajxy jim hoy ndägø'øwáanänä maa ja'a Dioswiinduumän. Tøø hajxy xyajnähwaats tøø hajxy xyajcuhwáatsäm ja'a nbojpä ngädieeyhájtäm. ²¹ Je'eds hajxy jim xñähgapxtúutäm Dioswiinduum. ²²Entonces, tsøg hajxy jim tägøøyyäm Dioswiinduum. Tsøgä miädia'agy hajxy hamuumdu'joot mäbőjcäm coo ja'a cuhdujt hajxy nmøødhájtäm coo hajxy jim ndägøøyyämät, je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. Jaduhnä nbojpä ngädieey hajxy tøø xyajnähwaats tøø xyajcuhwáatsäm. ²³Tsøgä Diosmädia'agy hajxy tehngajnä mäbőjcäm. Cab hajxy nnajtshixøøyyämät. Nmøødhájtäm ja'a tøyhajt hajxy jaduhn coo ja'a Dios hajxy xmio'owáanäm nebiaty hajxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm coo hajxy cøxiä wiinä xmio'owáanäm. ²⁴Tsøg hajxy niguiapxwíjjäm neby hajxy maas hoy nničhojc nnibia'häyóowämät hamiñ haxøpy, neby ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhn maas hoy ngudiúunämät. ²⁵ Jaduhn hajxy nyajnajuǿøyyäm coo miäwiingoonnä coo ja'a Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ. Paady, tsøg hajxy nijiootcapxmøcpøjcäm. Tehngajnä hajxy nhamugóøyyämät ja'a Dioscøxpä. Näje'e hajxy, cab hajxy jaduhn ñä'ägädä mejtsnä. Cabä quiuhdujthajxy jaduhn yhoyyä.

²⁶Coo hajxy tehngajnä haxøøg nwädíjtämät, hoyyä tøyhajt hajxy tøø nja wiinjuøøyyäm, cabä nbojpä 541 Hebreos 10, 11

ngädieey hajxy jaduhn ñä'ägädä nähwáatsämät. 27 Haxøøgtuumä Dios hajxy jaduhn xpiädáacämät maa ja'a jøøn tioyyän, maa ja'a Dios miädsiphajxy yhitiän. Hochähgøøñä jaduhn jiiby. 28 Pøn jaduhn ca'a cudiuumb nebiä Moisés ja'a jiecyquiuhdujt yhane'emiän, pø tøø testigohajxy jaduhn yhixy mejtstägøøgä, tsipcøxp jaduhn yagho'oga'añii. 29 Maas hanaxiä hajxy jaduhn quiumädowaannä pønjaty ja'a Dioshespíritu jaduhn haxøøg nänøømb, ja'a mayhajt tuumbä, pønjatiä Dioshuung jaduhn xøøghajp, pønjatiä ñø'ty jaduhn häyoowhíjxäp, hoy hajxy je'eduhn tøø xjia nähho'túutäm, hoy hajxy je'eduhn tøø xjia yajnähwaats tøø xjia yajcuhwáatsäm. 30 Tøyhajtä Dios jaduhn miänaañ: "Høøch jaduhn nyaghawiimbidaamby." Chaadsä Diosmädia'agy miänáangumbä: "Dios quiu'ug jaduhn yajcumädowaambä." ³¹Hochähgøøñä jaduhn coo ja'a Dios hajxy xyajcumädóowämät; je'eduhn jugyhajp cøjxta'axiøø.

32 Naxy hajxy mdehm jiahmiédsät nebiä Jesucristo miädia'agy hajxy mmädoodsohnän. Hamuumdu'joot hajxy mbadu'ubøjcy, hoy hajxy hänajty mja tsaachpøcy hoyhoy.

33 Näje'e hajxy myaghäyoowhijxy cu'ughagujc. Y mjootcapxmøcpøjpy hajxy hänajty pønjaty hänajty jaduhn häyoowhijxäp.

34 Y mnäxuu'chp hajxy hänajty pønjaty hänajty tsumychänaaby. Mxoondaacp hajxy hänajty, hoy hajxy cøxiä wiinä xjia pøjcä. Mnajuøøby hajxy hänajty coo hajxy jim mhida'añ tsajpootyp

cøjxta'axiøø. ³⁵Entonces, cab hajxy tii mdájät mmáyät; tehngajnä hajxy mmäbøgät coo ja'a Dios hajxy xyhixyñä. Mjahmiédsäp hajxy jaduhn coo hajxy nøcxy jim mhidaannä tsajpootyp. ³⁶Naxy hajxy mdehm miee'xtúgät, nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduhn hoy mgudiúnät. Jaduhn hajxy mbáadät tijaty ja'a Dios hajxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm coo hajxy xmio'owáanäm. ³⁷Jaduhnä Diosmädia'agy miäna'añ:

Mobädajpä je'e quiäda'aga'añ pøṇä Dios jaduhn quiexaamby. ³⁸ Pøṇä Diosmädia'agy hoy cudiuumb, miäbøjpy je'eduhn tehngajnä.

Pero coo ñajtshixø'øwät, cabä Dios quiumayaannä.

39 Pero højtshájtäm, cab hajxy mänaa nnajtshixø'øwáanäm.
Tehngajnä hajxy nmäbøjcäm.
Paadiä Dios hajxy xyhuuc yajnähwa'adsáanämbä. Cab hajxy xyajcumädowáanäm.

Coo hajxy nmäbójcäm, mänitä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo hajxy nbaadáanäm mädyiijaty hajxy njøbhíjxäm, hoy je'eduhn quia'a ja cähxø'øgyñä. ²Ja'a jecyjiäya'ayhajxy, coo hajxy miäbøjcy, paadiä Dios quiumaayy.

³Coo hajxy nmäbøjcäm, jaduhn hajxy nyajnajuøøyyäm coo ja'a Dios ja'a naaxwiin yajwa'añguiojy ja'a miädia'agyhaam, møødä madsa'a, møødä po'o, møødä xøø.

⁴Coo ja'a Abel jecy miäbøjcy, paadiä Dios quiumaayy. Hi<u>x</u>, hoyyä Abel quiudiuu<u>n</u> coo animal yojxy ja'a Dioscøxpä. Ja'a Caín, Hebreos 11 542

caj quiumaayyä je'eguiøxpä coo hänajty quia'a mäbøcy. Hix, cabä animal yojxy. Hoy jaduhn coo ja'a Abel hajxy nbahíjxämät, hoy jecy jia yagho'cä. Hix, miäbøjc ja'a Abel.

⁵Coo ja'a Enoc jecy miäbøjcy, paadiä Dios quiumaayy. Cabä Enoc ñä'ä ho'cy. Jaduhyyä Dios yajnøcxy tsajpootyp. Jaduhn jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän. ⁶Coo hajxy nga'a mäbøjcämät, cabä Dios hajxy xquiumáayyämät. Tsipcøxp hajxy nmäbøjcämät coo ja'a Dios tiømiädia'agy. Y jaduhn hajxy nmäbøjcämät coo ja'a Dios piuhbeda'añ pønä Dios wiingudsähgø'øwaamb.

⁷Coo ja'a Dios ja'a Noé jecy ñämaayy coo ja'a nøøgomdägoy ja'a naaxwiin hänajty quiøxy wiinyeegø'øwa'añ, mänitä Noé ja'a Dios miädia'agy jaduhm quiudiuumä, hoyyä nøøgomdägoy hänajty quia'a ja cähxø'øgyñä. Mänitä barco cruundä yhädiuum. Jiibiä Noéhajxy choocy møødä yhuung møødä tio'oxy. Coo ja'a Noé jaduhm miäbøjcy, paadiä Dios jiaanch tehm quiumaayy. Pero ja'a wiinghäna'c-hajxy, cab hajxy miäbøjcy. Paady hajxy cøjx quiuhdägoy.

⁸Coo ja'a Dios ja'a Abraham jecy ñämaayy coo jim chóonät ñaaxooty, coo jäguemnaax ñøcxät maa ja'a Dios ja'a Abraham yajnähdijjiän coo chänaadiaacpøgät, miäbøjc ja'a Abraham jaduhn. Mänit jim jiaanch tsohnnä ñaaxooty. Nä'ä nägoobä ñä'ä tu'ubøjnä. Cab hänajty ñajuø'øy maa ñøcxät. ⁹Coo ja'a Abrahamhajxy jim miejch maa ja'a Dios hänajty tøø

yajnähdijjiän, cab hajxy tiehm chänaadiaacpøjcy, je'eguiøxpä coo hänajty jiäya'añaaxootiä. Wittøgooty hajxy hänajty chäna'ay. Pero miäbøjpiä Abrahamhajxy hänajty coo ja'a naax hajxy hänajty mio'owa'añii, neby hajxy hänajty tøø yajwiinwaanø'øyiijän ja'a Diósäm. Jaduhnä Abraham yhuung Isaac ñämáayyäbä møødä yhoc-huung Jacob. 10 Hix, ñajuøøbiä Abrahamhajxy hänajty coo hajxy hänajty jim ñøcxa'añ tsajpootyp Dioswiinduum. Cab hajxy hänajty tiajy miay coo ja'a naax hajxy quia'a tsoj mooyyä.

¹¹ Jaana jaduhna Sara jecy miäbøjpä. Tøø hänajty miäjaanä mänaa ja'a Dios hoy piuhbetiän coo maaxhuung piáadät. Y jaanch huungpaat ja'a Sara jaduhn je'eguiøxpä coo miäbøjcy nebiä Dios hänajty tøø yajwiinwaanø'øyän.
¹² Y ja'a Abrahamä, hoy hänajty tøø jia mäjaanä, møjjøøyy mayøøyy je'eduhn. Tøø ja'a yhap yhoc-hajxy jaduhn jiaanch tehm miayøñä. Cab hajxy jaduhn hoy yajmächowa'añ. Jaduhn hajxy miayyä nebiä madsa'ajän, nebiä tsabiu'ujän.

13 Coo ja'a Abrahamhajxy yho'cy, cahnä hajxy hänajty quiøxy paadyñä mädyiijatiä Dios hänajty tøø yajwiinwaanø'øy. Pero miäbøjc hajxy jaduhn. Ñajuøøby hajxy hänajty coo hajxy hänajty jim ñøcxa'añ tsajpootyp. Paady hajxy xioondaacy. Ñajuøøby hajxy hänajty coo hajxy hänajty nä'ä nägoobä wiädityñä. 14 Pønjaty jaduhn wädijp, cahnä tsänaadiaact hajxy piaadyñä. 15 Coo ja'a jioothajxy cu chojcy, cu wyiimbijty hajxy, cu ñøcxtägajch

543 Hebreos 11

hajxy je'e maa hajxy hänajty tøø yhuuc tsohmbän. ¹⁶Pero jimä jioot hajxy hänajty hamuumdu'joot tøø piäda'agy tsajpootyp maa ja'a chänaadiaacthajxy hänajty tøø yhahixøøyyäxän. Ja'a Dios jaduhn hahixøøyy. Cabä Dios miädsähdiuun ja'a Abrahamhajxy.

¹⁷⁻¹⁸Coo ja'a Dios ja'a Abraham yhanehmy coo yhuung yóxät, ja'a Isaac-hajpä, miäbøgaambiä Abraham hänajty je'eduhn, hoy ja'a yhuung hänajty jia tu'uquiä, hoyyä Dios hänajty tøø jia mäna'añ: "Møjø'øwaamb mayø'øwaamb miich mhuung ja'a Isaac-hajpä." Ñä'ä joodhijx ja'a Dios ja'a Abraham jaduhn pø jiaanch cudiunaamby hänajty jaduhn. ¹⁹Miäbøjpiä Abraham hänajty coo ja'a yhuung hänajty yagjujypiøgáanäxä ja'a Diósäm. Mänitä Dios miänáangombä coo ja'a yhuung quia'a yaghó'ogät. Jaduhn mäwíinäts ja'a Isaac hoy jiaty nebiä jadähooc tøø jiujypiøquiäbän.

²⁰Coo ja'a Isaac miäbøjcy, paadiä Jacob ñämaayy møødä Esaú coo ja'a hoybä ja'a weenbä hajxy piaada'añ. ²¹Coo ja'a Jacob miäbøjcy, paadiä yhoc-huunghajxy ñämaayy coo ja'a hoybä weenbä hajxy piaada'añ. Ja'a José yhuunghajxy je'e. Mänitä Jacob ja'a Dios wyiingudsähgøøyy. Cuhdajtcøxp hänajty ñiguiuhdijyii. Ho'ogáannäp hänajty je'eduhn. ²²Coo ja'a José miäbøjcy, ñajuøøyy jaduhn coo yhap yhoc-hajxy hänajty jim cujecy choona'añ Egiptonaaxooty. Paady jaduhn yhanehmy coo ja'a piajc miänøcxäxät. Ho'ogáannäp hänajty je'ebä.

²³Coo ja'a Moisés myiiñguiahy jaanch tehm yajxón, yu'uch hajxy yaghijty tägøøgpo'o. Hix, tøø ja'a gobiernä hänajty hoy yhane'emy coo ja'a pigäna'c-huunghajxy quiøxy yagho'ogóøjät ja'a ya'ayhäna'cpä. Ja'a Moisés tiaj tieedy, cabä gobiernä hajxy hänajty chähgø'øy. Miäbøjpiä Diosmädia'agy hajxy hänajty. 24 Coo ja'a Moisés miøjøøñä, miäbøjc je ebä. Cabä gobiernä hänajty tieedyhaphadaannä, ja'a hänajty jim tuumbä Egiptonaaxooty. ²⁵Hamdsoo jaduhn miänaañ coo ween yhäyoowhixyii møødä Dios quiu'ughajxy näguipxy. Cab hänajty jim miähmø'øwaannä maa ja'a haxøøgcuhdujt hajxy wyi'i tiuñän. Cab hajxy hänajty ñajuø'øy coo hajxy hänajty jejcy quia'a xoonda'agaannä. ²⁶Cabä Moisés ja'a jioot jim piädaacnä maa ja'a xädø'øñän jim Egiptonaaxooty. Maas jootcujc hänajty ñijiäwøøyyänä coo yhäyoowhixóojät ja'a jäya'aguioxpä, ja'a Dios hänajty quiexaambiä. Ñajuøøby hänajty jaduhn coo ja'a hoybä weenbä mio'owa'añíijäm ja'a Diósäm. ²⁷Coo ja'a Moisés miäbøjcy, paady jim chohnnä Egiptonaaxooty. Hoyyä gobiernä hänajty jia jootma'ady, cabä Moisés ñä'ägädä tsähgøøyy. Tähooctu'ubøquiä ja'a Moisés tiu'ubøjnä. Ja'a Diosmädia'agy hänajty miäbøjpy, hoyyä Dios mänaa quia'a ja hixyii.

²⁸Coo ja'a Moisés miäbøjcy, paadiä pascuaxøø yagjajtä. Jaduhn yhanehmy coo ja'a tøghagø'øw nø'ty hajxy yajwiinxänicxø'øwät, nebiä judíos quioobhuunghajxy quia'a yaghó'cäxät, ja'a Hebreos 11 544

ya'ayhäna'cpä. Ja'a Dios ja'a mioonsä tsajpootypä tu'ug quejx coo ja'a quioobhuunghajxy yaghó'cäxät, ja'a ya'ayhäna'cpä, pønjatiä nø'ty hänajty tøø quia'a yajwiinxänicxø'øy ja'a tøghagø'øw. ²⁹Coo judíoshajxy jaduhn miäbøjcy, mänitä Dios ja'a Tsaptsmejy cujc yaghawaach maa hajxy jaduhn ñaxø'øwät tø'ødstuum. Mänitä Egiptobä-jäya'ayhajxy hoy jia panaxaambä. Mänitä Dios ja'a nøø hoy yajtu'ugmújcombä. Cøjxä Egiptobä-jäya'ayhajxy ñøøho'ogø'øy.

30-31 Coo ja'a judíoshajxy miäbøjcy, paadiä cajpt hajxy juxtujc-hooc jiuhyohwiädijty ja'a xøhajpä Jericó. Mänitä tsaamuuch piuumnä. Je'e hänajty curaahajp wäditiä maa ja'a cajptän. Cøjxä jäya'ayhajxy jiiby yho'nä, ja'a hajxy hänajty ca'a mäbøjpä. Coo ja'a quixy Rahab miäbøjcy, hoy hänajty jia tum maa ja'a burdelän, paady jaduhm quia'a ho'cy, je'eguiøxpä coo ja'a judíos hänajty tøø yu'uch, ja'a hajxy hänajty wädijpä hixøøbiä woodsøøbiä.

32 Coo cu ñäbaadøøyy, cu nmädiáacyhøch ja'a Gedeón, ja'a Barac, ja'a Sansón, ja'a Jefté, ja'a David, ja'a Samuel, møødä Dios ja'a quiuguexyhajxy. 33 Coo hajxy miäbøjcy, paadiä miädsip ja'a ñaax hajxy hoy miämähmøøyyanä; paady hajxy hoy guiobiernähajty; paadiä Dios hajxy xpiuhbéjtäm nebiaty hajxy hänajty tøø xyajwiinwaanøøyyäm; paady hajxy quia'a leontsu'tsä; 34 paady hajxy quia'a tooyy møjjøønhaajiooty; paady hajxy quia'a cuhbujxä. Ja'a häna'c-hajxy ca'a møcpä, mänitä

mäjaa hajxy piaaty mänaa hajxy hänajty chiptuna'añän. Cabä miädsip hajxy yajmäjädaacy, hoyyä miädsiphajxy hänajty jia nämayyä. Ñä'ägä yajpäyø'c hajxy je'e. ³⁵ Jii ja'a to'oxiøjc-hajxy hänajty näje'e ja'a yhuung ja'a ya'ay jiujypiøjcy.

Näje'e ja'a Diosmädia'agy hajxy yajcudsaachtiunøøyyä. Coo ja'a Diosmädia agy hajxy hänajty quia'a nä'ägädä najtshixø'øwa'añ, mänit hajxy yaghó'cänä. Tøø hajxy hänajty ñajuø'øy coo hajxy jiujypiøga'añ, coo hajxy jim ñøcxa'añ tsajpootyp. ³⁶Näje'e hajxy wyiinwohnä wiobho'cä. Høxtä yajcudsumøøyyä hajxy näje'e cø'øxoch. 37-38 Näje'e hajxy quiuhga'tsä, näje'e hajxy jiøø'wa'xä, näje'e hajxy quiuhbujxä. Jim hajxy hänajty näje'e wiädity pactuum, wiinwa'adstuum, tunjooty. Jim hajxy hänajty näje'e chäna'ay tsaajutjooty. Cabä howyit hajxy hänajty miøødä. Meeghac chivohac hajxy hänajty wyithajpy. Jaguiay hajxy hänajty yhity. Xøøghájtäp hajxy hänajty, häyoowhíjxäp hajxy hänajty. Paady hajxy hänajty jaduhn jiaty yhabety coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty miäbøcy. Jaanch tehm quiumáayyäp hajxy hänajty ja'a Diósäm. Cabä Dios jaduhn quiumay pøn ca'a mäbøjp. ³⁹Hoy hajxy jia cumaayyä, cab hajxy miooyyä mädyiijatiä Dios hänajty tøø yajwiinwaanø'øy. 40 Jäguemiä Dios wyiinmahñdyhajty coo ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy xmio'owáanäm. Paadiä jecyjiäya'ayhajxy quia'a tsoj mooyyä, näguipxiä Dios hajxy jaduhn xmio'owáanäm møødä jecyjiäya'ayhajxy.

545 Hebreos 12

12 Tsøga Jecyjanya a jaduhn pahíjxäm nebiä Tsøgä jecyjiäya'ay hajxy Diosmädia'agy hajxy miäbøjquiän. Tsøgä haxøøgcuhdujt hajxy najtshixøøyyäm. Tsøgä nhamdsoo cuhdujt hajxy høxhíjxäm. Je'eduhn wiingtuum xjia wi'i wioonøcxáanäm. Tsøg hajxy tehngajnä cudiúunäm nebiä Dios hajxy xyhanéhmäm. ²Tsøgä Jesucristo hajxy hamuumdu'joot pahíjxäm. Jaaya'ay hajxy xyajnähixóøyyäm coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy nmäbøjcämät. Hochähdiuunnä ja'a Jesús mähdiøjc jaduhn yho'cy cruzcøxp. Pero ñajuøøby hänajty je'eduhn coo hänajty jim nøcxy xioonda'aga'añ tsajpootyp. Jim jaduhn yhänaanä maa Dios yhahooyhaampiän.

³Tsøgä Jesucristo hajxy jahmiejtstáacäm coo jiaanch tehm chaachpøjcy. Ja'a cahwiindøyhäna'c-hajxy jaduhn jatcøøyy. Miee'xtujc ja'a Jesucristo jaduhn. Tsøg hajxy jaduhn pahíjxäm; jaduhn hajxy nga'a jootmayhájtämät. ⁴Hoyyä haxøøgpä hajxy xjia mädsiphájtäm, cahnä hajxy jaduhn xyaghó'cäm. ⁵Ja'a Dios hajxy jaduhn xyiootcapxmøcpøjcäm maa ja'a miädia'agy cujaay myiñan:

Huung, ca'a mjootma'ady, hoyyä
Dios tøø xjia yajcumädoy.
Hoy xjia hojy, ca'a mjootmayhaty.

⁶ Miägapxyp yhanehmbiä Dios
pønjaty chojpy;
yajcumädooby pønjaty
yhuunghajpy.

⁷ Coo ja'a Dios hajxy
xyajcumädówät, mmee'xtúgäp

hajxy jaduhn. Hopiønnä yhuung yajcumädoy. ⁸ Yajcumädoobiä Dios ja'a yhuunghajxy nägøxiä; y pø caj mijts jaduhn xyajcumädoy, cähxø'p jaduhn coo ja'a Dios hajxy tøyhajt xquia'a huunghaty. 9-10 Ja'a hajxy ndeedyhájtämbä hädaa yaabä naaxwiimbä, nwiingudsähgéøyyäm hajxy jaduhn, hoy hajxy hijty xyajcumädóowäm mänaa hajxy tøø nmuutsc-hájtäm. Paady hajxy hijty xyajcumädóowäm coo hajxy hijty nga'a mädia'agymiäbójcäm. Hoorä, tsøgä nDeedyhájtäm hajxy mädia agymiäb jcäm, ja a jim tsajpootypä. Mänit hajxy jim xyaghíjtämät. Paadiä Dios hajxy xyajcumädóowäm, nebiä miädia'agy hajxy jaduhn maas hoy nmäbøjcämät, nebiä hawa'adstuum hajxy jaduhn hoy nhíjtänät nebiä Dios yhitiän. 11 Tøyhajt hajxy ndsaachpójcam manaa ja'a Dios hajxy xyajcumädóowäm. Nbáatäm ja'a tsaachpä hajxy jaduhn. Pøn jaduhn mäbøgaamb hamuumdu'joot, cab jaduhn waamb miäná'anät, hoy hänajty jia tsaachpøcy. Maas hoy jiäya'ayhadaannä. Maas jootcujc yhidaannä.

12 Naxy hajxy mdehm ñijiootcapxmøcpøgøøjät neby hajxy jaduhn hoy myo'oy mnáxät. 13 Mhøxtá'awäp ja'a hodiu'u hajxy, nebiä hermanodøjc hajxy jaduhn hoy xpiawädítät, neby hajxy jaduhn quipxy xquia'a padu'udägóyyät.

¹⁴Naxy hajxy hoy mdehm yhídät tu'ugmädia'agy nägøxiä. Hoy hajxy mjäya'ayhádät. Pøn hoy ca'a wädijp, cab jim ñøcxa'añ Dioswiinduum. ¹⁵Tehngajnä hajxy mnigwieendähadøøjät, neby hajxy Hebreos 12 546

jaduhn mga'a tu'udägóyyät. Coo pøn jaduhn tiu'udägóyyät, je'e jioot ca'a tsojp coo piuhbedøøjät ja'a Diósäm. Cab hajxy mnimiäjootma'adøøjät. Coo hajxy haagä jaduhn mjatcó'øwät, pues nägøxiä hajxy jaduhn mmá'adät. ¹⁶Cab hajxy mhaxøggwädítät. Cabä Diosmädia'agy hajxy myaghäyø'øgät. Jaduhnä Esaú jecy jiatcøøyy, coo hänajty yäho'ogyii; yajwiingubøjc ja'a ñädeedy ja'a cay. Paadiä ñädeedy hänajty miøødä, coo hänajty quioobhuungä. Mo'owáanäp hänajty jaduhn cøxiä mäduhñtiä ja'a tieedy hänajty miädsäna'ay. ¹⁷Y coo ja'a Esaú jioot hänajty chocy coo cøxiä mio'owøøjät ja'a tiéediäm, cab tii ñä'ä mooyyä, hoy jia jøøyy. Hamdsoo jaduhn quia'a niyaghoyøøyyä.

¹⁸⁻²² Ja'a Moiséshajxy, jequiän hochähgóøñäbä hajxy jim yhijxy miädooyy maa ja'a tunän ja'a xøhajpä Sinaí. Ja'a pojtäxa'a hajxy yhijx møødä jøøn jim maa hänajty jiaanch tehm wyiingoodsän. Mänit hajxy miädooyy nebiä jäya'ay xiu'uxiän. Mänit hajxy miädooyy coo ja'a Dios quiapxy. Hochähgøøñä ja'a Dios quiapxy. Jaduhnä Dios yhanehmy coo hajxy hotyijatiä quiuhgá'adsät tijaty jim mejtsp maa ja'a tunän, hoy jia animalä. Pero cab hajxy miee'xtujnä. Mänitä Dios hajxy miänuu'xtaacy coo quia'a cápxnät. Moiséspaady je'e chähgøøñä. "Jaanch tehm chähgéøbiøch, paady ndsäyuy", nømä Moisés miänaañ. Pero jim tsajpootyp jim Dioswiinduum, cab jim yhochähgøøñän. Sión jim

xiøhaty maa ja'a Dios yhäña'ayän. Jaduhn jim xiøhajpä, ja'a Jerusalén tsajpootypä. Tøø ja'a Dios cuhdujt hajxy xmio'oy coo hajxy mwiingudsähgó'øwät. Milhaamä Diosmoonsähajxy jim xioonda'agy Dioswiinduum. ²³Jimä Dioshuung yhaañämähajxy tiu'ugmucy ja'a xiøøhajxy tøøbä yajcujaayíijäbä. Ja'a Diósäm hajxy yajnähwaats yajcuhwaatsä. Nägøxiä ja'a Dios hajxy jim xwyiinmahñdyhixáanäm. ²⁴Jimä Jesucristo hajxy xñähgapxtúutäm nebiä Dios hajxy tøø xmiøødyajcuhdújcäm hawiinjemy. Coo ja'a Abel jecy yagho'cä, mänitä Dios yaghawiimbijty. Pero coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm ja'a Dios ja'a nbojpä ngädieey hajxy.

²⁵Coo ja'a jecyjiäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy yaa quia'a mäbøjcy hädaa yaabä naaxwiin, mänit hajxy yajcumädoowä. Hoorä, coo ja'a Dios hajxy xyhamdsoo hanéhmäm jim tsajpootyp, maas hanaxiä hajxy jaduhn njájtämät coo ja'a miädia'agy hajxy nga'a mäbøjcämät. Entonces, tsøg hajxy hamuumdu'joot mäbøjcäm. ²⁶Coo ja'a Dios jecy quiapxy, mänitä naaxwiin yajtsäyuuyy. Jaduhn tøø miänaannä coo cøxiä yajtsäyuyyaannä jadähooc møødä naaxwiin møødä tsajtcøxp. ²⁷ Jaduhn miädia 'agytiägø'øy coo ja'a Dios yajcuhdägoyya'añ tijaty tøø yhädiuñ møødä naaxwiin møødä tsajtcøxp. Pero mädyiijaty jim tsajpootyp, caj yajcuhdägoyya'añ. 28 Tsøgä Dios hajxy nämáayyäm

547 Hebreos 12, 13

Dioscujú'uyäp je'eguiøxpä coo hajxy jim xyaghidáanäm tsajpootyp cøjxta'axiøø. Hamuumdu'joot ja'a Dios hajxy nwiingudsähgøøyyämät. Jaduhn ja'a Dios hajxy xquiumáayyämät. ²⁹ Yajcuhdägoobiä Dios je'e tijaty jaduhn quia'a cumaaby.

Tsøg hajxy hamuumdu'joot ničhojc nibia'häyóowäm nebiä tu'ugpuhya'aybän. ²Coo pøn miédsät maa ja'a mdøjcän, hamuumdu'jootä mjøøn mdøjc hajxy mmó'owät. Näje'e hajxy tøø tiøjmo'oy ja'a Diosmoonsä tsajpootyp-tsohmbä. Cab hajxy hänajty ñajuø'øy pø Dios mioonsähajxy je'e.

³Mbuhbédäp hajxy ja'a jäya'ayhajxy hijpä tsuṃy, møød hajxy häyoowhíjxäbä. Hix, quipxy ja'a Diosmädia'agy hajxy mmøødmäbøcy.

⁴Ja'a Dios jaduhn mänaan coo jäya'ayhajxy ñimiøødtsäna'awøøjät ya'adio'oxy. Cab jaduhn yhoyyä coo ja'a mmägu'ughajpä tio'oxiøjc jaduhn mnä'ä wi'i yhäyoowhíjxät, coo ja'a Dios jaduhn xñä'ä yajcumädówät.

⁵Cabä xädø'øñ hajxy mwi'i piøcjuø'øwät. Jootcujcä xädø'øñ hajxy mmähídät, mäduhñtiä hajxy mmøødä. Tøø ja'a Dios jaduhn miäna'añ cooc hajxy ni mänaa xquia'a nähgue'egáanäm. ⁶Paady hajxy hamuumdu'joot nmänáanämät:

Ja'a Dióshøch jaduhn xpiuhbejp. Cábøch jaduhn pøn ndsähgø'øy, hoñéjpiøch hajxy cu xjia tun. ⁷Mbahíxäp jäya'ay hajxy, ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø xyajnähixǿ'øyäbä. Hamuumdu'joot ja'a Diosmädia'agy hajxy miäbøjcy. Hoy hajxy jiaanch tehm jiäya'ayhajty.

⁸Cabä Jesucristo ja'a quiuhdujt mänaa yajtägach.
⁹Cabä wiingmädia'agy hajxy mbadu'ubógät. Coo ja'a Dios hajxy xchójcäm, maas hoy jaduhn coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbójcämät. Näje'e hajxy ñajtscapxø'øy cooc tyijy yhamajtscä, cábäc tii mdsú'udsät mgáyät. Pero yø'ø cuhdujt jaduhmbä, caj yø'ø xpiuhbédät.

¹⁰Tøø ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, paadiä miädia'agy hajxy jaduhn nbanécxäm. Pero pønä jecyquiuhdujt panøcxnä, cabä cuhdujt hajxy miøødä coo ja'a Jesucristo hajxy pianécxät. ¹¹Jegyhajty ja'a teedywiindsǿn animalnø'ty hajxy hijty quiuyoxø'øy maa ja'a muutscunuu'xytiøjcän, nebiä piojpä quiädieey hajxy jaduhn ñähwa'ads quiuhwá'adsät. Mänitä animalho'ogy hajxy hijty nøcxy ño'ogy cajptpa'a. 12 Jaanä jimä Jesús hoy yho'pä cajptpa'a. Jaduhn hajxy xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm ja'a nbojpä ngädieeyhájtäm. ¹³Tsøgä jecyquiuhdujt hajxy najtshixøøyyäm. Tsøgä Jesucristo miädia'agy hajxy hamuumdu'joot panócxäm, hoyyä cu'ug hajxy xjia xøøghájtäm. 14 Haa hädaa yaabä naaxwiinä, caj jiega'añ. Pero jim njoot hajxy nbädáacäm tsajpootyp. ¹⁵Tsøgä Dios hajxy tehngajnä wiingudsähgéøyyäm ja'a Jesucristocøxpä. Tsøg hajxy tehngajnä mänáanäm coo ja'a Dios miøjjä jiaanchä. 16 Naxy

Hebreos 13 548

hajxy hoy mdehm jiäya'ayhádät. Mbuhmó'owäp ja'a wiinghäna'c hajxy tijaty hajxy mmøød. Jaduhnä Dios hajxy xjiaanöh tehm quiumáyät.

17 Mmäbójcäp ja'a copc-hajpä miädia'agy hajxy. Xcwieendähajp hajxy jaduhn neby hajxy mga'a tu'udägóyyät. Ñajuøøby hajxy coo hajxy wyiinmahñdyhixa'añíijäm ja'a Diósäm. Naxy hajxy mdehm miäbógät nebiä mgopc-hajpähajxy jaduhn yhídät jootcujc. Coo hajxy mga'a mäbógät, cab hajxy hänajty jaduhn tøø mniyaghoyø'øyii.

¹⁸Mdúnäbä mayhajt hajxy, pa'ya'axä Dios hajxy ja'a høøöhcøxpä. Hóyhøch nwädity. Chójpiøöhä njoot cooöh homiänaajä hoy nwädítät. ¹⁹Chójpiøöhä njoot jaduhn cooöh jim jadähooc nnøcxtägátsät maa mijtsän. Mänuu'xta'agä Dios hajxy cooöh jim ween xyajnøcxy.

²⁰ Jootcujcä Dios hajxy xjiaanch tehm yaghíjtäm. Jaayá'ayädsä Jesucristo yagjujypiøjtägajts, ja'a nWiindsønhájtäm. Jaayá'ayäts hajxy xmiøødyajcuhdújcäm ja'a hawiinjemyguiuhdujt mänaa ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm. Cabä jemyguiuhdujt mänaa tiägatsaannä. Homiänaajä ja'a Jesucristo hajxy xñä'ägä cueendähájtäm. ²¹Weenä Dios hajxy xpiuhbety, nebiä miädia'agy hajxy jaduhn hoy myajtúunät, ja'a Jesucristocøxpä. Jaduhnä Dios hajxy xquiumáyät. Cøjxta'axiøø tsøg hajxy jaduhn mänáanäm coo ja'a Jesucristo miøjjä jiaanchä.

²²Hermanodøjc, cab hajxy mdsippädá'agät. Cábøch mijts madiu'u tøø nmägapxy tøø nhane'emy. ²³Tøø ja'a hermano Timoteo yhawa'adspädsøømnä maa ja'a pujxtøjcän. Coo yaa paquiä miédsät, mänítøch jim nmødhádät maa mijtsän.

²⁴Yajpoo'x ja'a copc-hajpähajxy ja'a høøchcøxpä møødä hermanohajxy nägøxiä. Ja'a hermanodøjc-hajxy yaabä Italianaaxooty, xyajpoo'xp mijts jaduhn.

²⁵Weenä Dios hajxy jaduh<u>n</u> xjiaac mo'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt. Amén.

Santiago

Høøch xøhajp Santiago. Ja'a Diostúunghøch nduumby. Ja'a Jesucristo, je'ech nmäduumby. Hermanodøjc, mijtshajxy nyajpoo'xyp, mijts jäguemnaaxtsohmbä.

2-3 Coo hajxy mänaa mhäyohmbáadät, cab hajxy mmäná'anät cooc tyijy ja'a Dios hajxy xquia'a hijxnä. Tehngajnä ja'a miädia'agy hajxy mmäbójcät coo hajxy xyhixy. Y coo hajxy mjaac häyohmbáadät, maas hoy hajxy mmäbógät. Tøyhajt je'eduhn, paady hajxy mjootcugó'øwät. 4 Coo hajxy maas hoy mmäbógät, pedyii ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhn mgudiúnät.

⁵Coo pøn quia'a najuø'øwät nebiä wyiinmahñdyhádät, weenä Dios miänuu'xta'agy, mänitä wiinmahñdy mio'owøøjät. Coo ja'a Dios hajxy tii nmäyujwáanamät, mänit hajxy cøxiä xmióoyyämät, y cab hajxy waamb xñämáayyämät. ⁶Ween hajxy hamuumdu'joot nmänuu'xtáacäm. Cab hajxy nmänáanämät coo hajxy xquia'a mo'owáanäm. Pøn tu'joot ca'a mäbøjp, cabä jiäwøhñdy tu'hityä yaghity. Jaduhn mäwíinäts je'e nebiä mejjiän coo ja'a poj

yagja'tsyo'oy. ⁷⁻⁸ Hix, mejtstu'u ja'a wiinmahñdy miøødä. Cabä tu'hityä yhity. Cab hoy wiädity. Cab tii wiinmahñdy mio'owøøjät ja'a Diósäm je'eguiøxpä coo wiinmahñdy mejtstu'u miøødä.

⁹ Mädyii hermano häyoob, coo piuhbedøjät ja'a Diósäm, jootcugø'øwäp je'eduhn.
¹⁰⁻¹¹ Mädyii hermano mäyøø, coo ja'a mäyøøhadyiibä quia'a hajoodhájnät, nä'ägä jootcugø'øwäp je'ebä. Hix, jaduhn mäwiinäts ja'a mäyøøjäya'ayhajxy nebiä pøjjiän. Hoy ja'a pøjy jiobø'øy; pero coo quiujyxiøøjø'øy, mänit ñii'xnä. Mänit ñähgahnä.
Jaduhndsä mäyøøjäya'ayhajxy quiuhdägoyyaambä.
Yhøxho'ogaamby hajxy tijaty hajxy miämäyøøhajpy.

¹² Jootcujc hajxy yhity pønjaty mee'xtujp, pønjaty ja'a møjcu'ugongä miädia'agy ca'a mäbøjcäp. Pønjaty ja'a Dios jahmiejtsp, cøjxta'axiøø hajxy yagjugyhada'añii nebiä Dios jiugyhatian, nebiä Dios hajxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm. ¹³ Coo ja'a mjoothajxy chógät coo hajxy haxøøg mjatcø'øwät, cab hajxy mmäná'anät cooc tyijy ja'a Dios Santiago 1, 2 550

hajxy xyagjatcø'øwa'añ. Hix, cabä Dios mänaaxøø haxøøg jiatcø'øy. Y caj mänaa miäna'añ coo hajxy haxøøg njatcøøyyämät. ¹⁴ Ja'a mhamdsoo copc xyajtägóyyäp. ¹⁵ Hix, ja'a mhamdsoo copcooty ja'a pojpä cädieey piädsømy. Y coo pønä pojpä cädieey tehngajnä tiúnät, jiiby yhäda'aga'añ haxøøgtuum.

¹⁶Hermanodøjc, ca'a hajxy myajwiinhøøñ. ¹⁷Ja'a hoybä ja'a mäbaadpä, Dios hajxy pedyii xmióoyyäm, ja'a tsajpootypä. Je'eduhn cunuu'x ja'a jajpä ja'a tsämaambä. Cabä Dios wyiinmahñdy mänaa tiägach. ¹⁸Hamdsoojoot ja'a Dios hajxy xpiädáacäm hodiuum je'eguiøxpä coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjcäm, ja'a tøyhajtpä. Paady hajxy jaduhn xquiumáayyäm.

¹⁹Hermanodøjc, homiänaajä ja'a Diosmädia'agy hajxy mmädowá'anät; pero hodiägaamby hajxy mdaj mmáyät coo hajxy hänajty mgapxa'añ mmädia'aga'añ. Y cab hajxy mjootmá'adät. ²⁰Coo hajxy njootmá'tämät, cabä Diosmädia'agy hajxy nyajtuungpáatänä. 21 Cøxy najtshixø'øw ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy, neby hajxy madiu'u haxøøg mjatcø'øyän. Mee'xxieemy ja'a Diosmädia agy hajxy mmäbógät, ja'a hajxy tøø mmädóyyäbä. Y coo hajxy mjaanch mäbógät hamuumdu'joot, mänit hajxy jaduhn mnähwá'adsät.

²²Mgøxy cudiúnäp ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhn. Coo hajxy mnähmädoonáxät, cab hajxy jaduhn mnä'ä yajtuungpaady, hoy hajxy mja mäna'añ cooc tyijy hajxy myajtuungpaady. ²³ Pønä Diosmädia'agy nähmädoonajxp, cab hoy quiudiuñ. Jaduhn mäwſinäts je'e nebiä jäya'ay ñiyhahijxnaxyiijän hijxtjooty. ²⁴ Paquiä jaduhn ñiyhahijxnaxyii. Pero coo wyiimbijnä, cab jiahmiejtsnä nebiä wyiin jiøjp quiähxø'øgy. ²⁵ Pønä Diosmädia'agy tehngajnä jahmiejtsp, pøn hoy cudiuumb, jootcujc jaduhn yhida'añ. Hix, hodiuum piäda'aga'añii je'eguiøxpä coo ja'a Diosmädia'agy miäbøcy.

²⁶Pønjaty mänaamb cooc tyijy Dios hajxy wyiingudsähgø'øy, y nä'ä nägoodä hajxy ñä'ä capxtägoy, xiøøbä hajxy ñä'ä mäna'añ cooc tyijy Dios hajxy wyiingudsähgø'øy. ²⁷Coo ja'a yaamghuung hajxy mbuhbédät møødä yaamgto'oxy, coo hajxy hänajty tii yajmaajiaty, y coo hajxy haxøøg mga'a wädítät, mänit hajxy myajcähxø'øgät coo Dios hajxy mjaanch wiingudsähgø'øy.

Hermanodøjc, paadiä
Jesucristo miädia'agy
hajxy nmäbøjcäm coo jim yhity
tsajpootyp maa ja'a jajpä
tsämaambä miøødän. Jaaya'ay
hajxy nWiindsønhájtäm. Cabä
yhahixø'øy coo pøn mxøøghádät.

2-4 Tsøg hajxy mädiáacäm, coo jäya'ayhajxy nämetsc miédsät maa ja'a mdsajtøjc-hajxiän, tu'ug mäyøøbä, tu'ug häyoobä, tu'cuhdujt hajxy nämetsc mwiingudsähgø'øwät, hoyyä mäyøøbä orocø'øjädsøhñdy hänajty jia møødä, hoyyä howyit hodiucxy hänajty jia møødä. Cabä häyoobä hajxy mxøøghádät, hoyyä howyit

551 Santiago 2

hodiucxy hänajty quia'a ja møødä. Hoorä, coodsä häyoobä hajxy mnämá'awät: "Jii miich huuc täna'aw", o coo hajxy mnämá'awät: "Jii miich mhäña'awa'añ naaxwiin", y tøø ja'a mäyøøbä hoyhäñaabiejt hajxy hänajty mmo'oy, myajcähxø'py hajxy jaduhn coo ja'a mguhdujthajxy quia'a hoyyä. Cähxø'p jaduhn coo ja'a häyoobä hajxy tøø mga'a näxuuch.

⁵Hermanodøjc, huuc mädow hädaa mädia'agy hajxy. Pønjaty häyoob hädaa yaabä naaxwiin, Dios tøø yajnähdijy coo ja'a Diosmädia agy hajxy miäb gät hamuumdu'joot, coo hajxy jim nőcxät coxp tsajpootyp. Jim hajxy ñøcxa'añ nägøxiä. Pønjatiä Dios tøø jiahmiech tøø pia'häyoy, Dios jaduhn tøø yajwiinwaanø'øy coo hajxy jim ñócxät. ⁶Pero mijts, mxøøghajpy hajxy ja'a häyoobädøjc. Hoorä, ja'a mäyøødøjc-hajxy, xchaachtiuumb mijts jaduhn. Pawich pajäduty mijts xyajnøcxy hagujc. ⁷ Ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy mbanócxäp, y je'e ja'a mäyøødøjc-hajxy wyiinwohmby.

⁸Dios mänaamb coo ja'a mmäjøøn coo ja'a mmäjøøn coo ja'a mmädøjc mdsógät mba'häyówät nebiä mni'x nebiä mgopc mdsoquiän. Ja'a Diosmädia'agy jaduhn miimb. Bueno, pø mjaanöh cudiúunäp ja'a Dios miädia'agy jaduhn, hoy jaduhn. ⁹Pero coo ja'a häyoobädøjc hajxy mxøøghádät, haxøøg hajxy jaduhn mjäya'ayhaty. Ja'a Diosmädia'agy jaduhn mänaamb cooc yhaxøøgä. ¹⁰Pønä ley hoy tøø jia yajtuñ, pø weentiä tøø tiu'udägoy, jaanöh tehm miøj tøø quiuyo'oyø'øy.

¹¹Dios jaduhn mänaan, coo ja'a mhamdsoo to'oxiøjc hänajty jyiman, cabä wiingto'oxiøjc mmøødhídät. Jaanä jaduhn miänaambä coo mga'a jäya'ay-yaghó'ogät. Tsøg hajxy mänáanäm, pø tøø mjäya'ay-yagho'ogy, tøø ja'a ley jaduhn mga'a yajtuñ, hoy wiingto'oxiøjc mga'a ja møødhity. ¹²Hoy hajxy ngapx nmädiáacämät, hoy hajxy njäya'ayhájtämät nebiä Jesucristo hajxy xyhanéhmäm maa ja'a miädia'agy myiñän cujaay. Hix, xyhixáanäm jaaya'ay njoot ngopc-hajtämhajxy pø hoy hajxy njaanch jäya'ayhájtäm. Xpiuhbedáanämäp hajxy neby hajxy maas hoy njäya'ayhájtämät. ¹³Pønjatiä jäya'ay näxuu'tsp, je'e hajxy päda'agáanap hodiuum. Cab hajxy yajcumädowa'añii. Pønjatiä jäya'ay ca'a näxuu'tsp, je'eds hajxy yajcumädowáanap. Cab hajxy ñäxuu'tstägatsa'añii.

¹⁴Hermanodøjc, näje'e jäya'ayhajxy miäna'añ cooc tyijy hajxy miäbøcy hamuumdu'joot, y cab hajxy hoy wiädity, nébiäc tyijjiäda aduhn yhuuc nä'ä nähwá'adsät. 15-16 Coo mijts hermano nä'ä nägoobä mnämá'awät: "Nøcx hajxy jootcujc wädit; pägø'øw jocxwit hajxy; hoy hajxy mgay mhú'ugät", y cab hajxy hänajty tii tøø mmo'oy, hoy hajxy hänajty tii quia'a ja møødä, ni wit ni tucxy, ni cay ni hu'ugy, caj mijts mguhdujt hänajty yhoyyä. 17 Coo pøn miäná'anät cooc tyijy hoy wyi'i pianøcxy, pero caba quiuhdujt ñä'ä hóyyäbä, xiøøbä jaduhn ñä'ä mäna'añ cooc tyijy hoy pianøcxy.

¹⁸Pero coo pøn miäná'anät:"Miičh mahñdy hoy mbanøcxyp;

Santiago 2, 3 552

høøch, hóyhøch nguhdujt", høøch hijxtahnd yaghíjxäc pø hoy mjaanch panøcxy, hoy mga'a ja yajcähxø'øgy pø hoy mguhdujt. Høøch, cooch nguhdujt yhoyyä, nyajcähxø'piøch jaduhn cooch hoy njaanch panøcxy. ¹⁹Miich mänaamb coo Dios tiu'ugä; hoy hit jaduhn coo jaduhn mmäná'anät. Pero jaduhndsä møjcu'uhajxy miänaambä y chähgøøby hajxy je'e. 20 Nej, caj miich mnä'ägädä wiinjuø'øwa'añä, xiøøbä mja nä'ä mäna'añ coo mmäbøcy, pø cabä mguhdujt ñä'ä hoyyä. 21-22 Abraham højts hijty nhaphájtäm ndeedyhájtäm. Mänitä Dios ja'a Abraham ñämaayy coo ja'a yhuung yóxät, ja'a Isaac-hajpä. Paadiaduhn ñämaayyä coo ja'a yhuung yóxät, nebiä Dios jaduhn wyiingudsähgø'øwät. Jiaanch cudiunaambiä Abraham hänajty jaduhn. Coo jiaanch ja cudiunaañ, paady hodiuum piädáacänä. Cähxø'p jaduhn coo ja'a Diosmädia'agy hänajty jiaanch mäbøcy. ²³Tøjiajtä Diosmädia'agy jaduhn nebiä myiñän cujaay: "Coo ja'a Abraham ja'a Dios ja'a miädia'agy miäbøjcä, paadiä hodiuum piädáacänä." Y Abraham, hamdsoo Dios miänaañ coo Abraham hänajty miägu'ughadyii.

²⁴ Jaduhnds je'e, paadiä Dios hajxy hodiuum xpiädáacäm coo hajxy hoguiuhdujt nyajtúunäm, coo hajxy hoy nmäbójcäm. ²⁵ Jaduhnä quixy Rahab yhuuc jajpä. Mänitä jäya'ayhajxy miejtstaacy maa ja'a Rahab tiójcän. Hixóóby woodsóóbiä hajxy hänajty wiädity. Mänitä Rahab miäbuhbejty. Mänitä tu'u hajxy wiingpä yajnähixøøyyä. Paadiä Rahab piädáacänä hodiuum, hoyyä howyiinmahñdy hänajty tøø quia'a ja møødhaty. ²⁶Entonces, coo hajxy nmänáanämät cooc tyijy hajxy hoy nmäbøjcäm, pero cabä nguhdujthajxy yhoyhájtäm, xiøøbä hajxy nnä'ä mänáanäm coo hajxy hoy nmäbøjcäm. Cab jaduhn choobaady coo hajxy nä'ä nägoobä nmänáanämät cooc tyijy hajxy hoy nmäbøjcäm; høxtáhmäts ja'a ni'x ja'a copc coo yho'nä, cab je'e choobaatnä.

Hermanodøjc, ca'a hajxy mwi'i ñiwyiindsønbäda'agyii. Hix, pønjaty hoy ca'a yajnähixøøby, cab hajxy quiumaya'añii ja'a Diósäm. ²Madiu'u hajxy ngapxtägóoyyäm nägøxiä. Pøn ca'a capxtägooby, ca'xiä Diosmädia'agy jiaanëh tehm quiudiuñ. Ni nej quia'a jatcø'øy. ³Paadiä cuaay freno hajxy nbädáacäm coo hajxy ween miädia'agymiäbøcy neby hajxy jaduhn hoy yó'oyät. 4 Jaanä jaduhnduhmbä, ja'a barcotimón, chuucpä hajxy yajmäyohby, hoy ja'a barco jia hamøjjä, hoy møc jia pabojy. 5-6 Y yø'ø haaw, hoy jia muutscä, jaduhyyä jäya'ay ñä'ä jaanch tehm miägapxtägoobiä møj may. Jaduhn mäwíinäts yø'ø haaw nebiä jøønän. Coo ja'a yuuc tioyø'øgy, tu'lii'ty ja'a padoy chohnda'agy. Yø'ø haaw, jiaanch tehm miøødä haxøøgpä yø'ø. Paquiä xyajtu'udägóyyät. Y ja'a møjcu'ugong, je'eds hajxy xwyi'i yajcapxtägóoyyäm. ⁷Hoñä'ä mädyii animalä hajxy hoy nyajmaaxóøyyämät, caa, muuxy, tsahñdy, møødä

553 Santiago 3, 4

mejjiooty-tsänaabiä. 8Pero yø'ø haaw, cab hoy miaaxø'øwa'añ. Haagä haxøøgpä jaduhn miøød. Je'eduhn xyajtägóoyyäm maa ja'a Dioscøxpän. 9-10 Jue'e yø'ø haaw, mejtstu'u myiñ. Je'e hajxy nyajtúunäm coo ja'a Diosteedy hajxy ngapxpáatäm. Jaanä je'e hajxy nyajtúunäm coo ja'a jäya'ay hajxy nnähójjäm, ja'a Dios yajmägunuu'xøøyyäbä ja'a yhEspíritu. Hermanodøjc, caj yhoyyä coo hajxy mejtstu'u njäya'ayhájtämät. 11 Hix, maa tu'ugpä nøøgopcän, cabä nøø wiingä tägach xiee'xy. Tu'tu'uyyä ñä'ägädä xee'xy. 12 Jaanä jaduhnduhmbä, tu'tu'uyyä piids tiøømhaty; cabä aceituna miädøømhadø'øy maa ja'a piidsän. Ni ja'a piids quia'a mädøømhadø'øy maa ja'a tsaatypän. Y cabä hoñøø jim mbáadät maa ja'a taamdsnøgopcän.

¹³Pøn wiinmahñmech maa mijtsän, ween hoy jiäya'ayhaty neby jaduhn yajcähxó'øgät coo hoguiuhdujt miøødä, coo mee'xxieemy jiäya'ayhaty. 14 Jii häna'c-hajxy näje'e miäna'añ coo hodiuung hajxy mio'owóøjät, coo wiinghäna'c quia'a mo'owéøjät, je'eguiøxpä cooc tyijy hajxy jiaanch tehm jiaty hoyhoy. Caj mniguiumayøøjät cooc tyijy mjaanch tehm jiaty. Hix, caj tiøyyä coo mjaanch jaty. 15 Yø'ø wiinmahñdy jaduhmbä, caj yø'ø jim chooñ maa ja'a Diosän. Hädaa yaabä naaxwiin hajxy yajcojy. Ja'a møjcu'ugongä wyiinmahñdy jaduhn. 16 Ja'a häna'c-hajxy ca'a niyajmädsójcäbä coo wiinghäna'c

hodiuung piáadät, cab hajxy hoy ñimiøødhidyii. Nijiøhoj nibiahójjäp hajxy jaduhn. Madiu'u hajxy haxøøg jiäya'ayhaty. ¹⁷Pero ji<u>m</u>ä howyiinmahñdy chooñ maa ja'a Diosän. Coo hajxy je'e mmøødhádät, hoy hajxy jaduhn mjäya'ayhádät. Cab hajxy mdsiptsäná'awät, cab hajxy mma'adtsäná'awät. Mee'xxieemy hajxy mhídät. Cabä mhamdsoo wiinmahñdy hajxy mwi'i yajtúnät. Mmøødhádäp ja'a hojioot hajxy møødä jäya'ay. Cabä mwiinmahñdy hajxy mejtstu'u myajtúnät. Cab hajxy mhøhndá'agät. ¹⁸Pønjaty ca'a tsiptsojp, jaanch teh<u>m</u> yhoy hajxy jiäya'ayhaty, møød ja'a hajxy nägøxiä capxcuhgädaacpä.

Jim mijts ja'a mdsip myajtsohnda'agy maa ja'a mhaxøøgwiinmahñdyhajxiän coo hajxy naxy mnimiädsibø'øyii. ²Coo hajxy tii mja hadsoga'añ, je'eds hajxy myajniguiuyagho'ogóøyyäp, je'eds hajxy myajniguiumädsiphadóøyyäp. Paady hajxy mga'a paady mädyii hajxy mja tsojpy coo ja'a Dios hajxy mga'a mäyujwa'añ. 3Y coo hajxy tii mja yujwa'añ, cab hajxy mbaady, je eguiøxpä coo ja'a mguhdujthajxy quia'a hoyyä. Hix, näjoot hajxy mwi'i yhadún mwi'i yhanäma'awø'øy mädyii hajxy mja yujwaamby. 4Caj mijts Diosmädia'agy hoy mgudiuñ. Nej, cab hajxy mnajuø'øyä coo jaduhn quia'a hoyyä coo ja'a mjoot ja'a mjuøhñdy hajxy yaa mbädá'agät hädaa yaabä naaxwiin. Coo hajxy jaduhn mbädá'agät hädaa yaabä naaxwiin, Dios hajxy jaduhn mmädsiphájnäp. ⁵Nej,

Santiago 4, 5 554

tøgä xiøøbä ja'a Diosmädia'agy ñä'ä mäna'añä: "Tøø ja'a Dios ja'a yhEspíritu piäda'agy maa højtscøxpän. Xjiaanch tehm chojc xjiaanch tehm pia'häyóowäm hajxy jaduhn." ⁶ Jaanch tehm yhoyyä Dios hajxy xpiuhbéjtäm neby hajxy jaduhn hoy nmäjädáacämät. Jaduhnä Dios miädia'agy myiimbä: "Miädsiphajpiä Dios pøn ja wi'i yajcumayaamb. Pero pøn ca'a yajcumayaamb, piuhbejpiä Dios je'e." ⁷Mäbøc ja'a Diosmädia'agy hajxy tehngajnä. Høxhijxä ja'a møjcu'ugongä miädia'agy hajxy; mänit hajxy jaduhn xñähguéecnät. ⁸Hamuumdu'jootä Diosmädia'agy hajxy mbanécxät; mänitä Dios hajxy xpiuhbejtägátsät. Pønjatiä haxøøgcuhdujt møød, mhøxhíxäp ja'a mguhdujt hajxy jaduhn. Pønjaty mänaamb coo mejtstu'u pianøcxa'añ, møødä Dios, møødä hädaa yaabä naaxwiin, mnajtshixøøñäp ja'a mhaxøøgwiinmahñdy hajxy. ⁹Mjootmayhádäp hajxy jaduhn je'eguiøxpä coo haxøøgcuhduit hajxy mmøødä. Cab hajxy mxoondáacnät. 10 Mba'yá'axäp ja'a Dios hajxy hamuumdu'joot. Mnägápxäp hajxy nebiaty hajxy tøø mhaxøggwädity. Mänitä Dios hajxy xyajmähmø'øwät hodiuum.

¹¹Hermanodøjc, ca'a hajxy mniñähojyii hamiñ haxøpy. Pøn wiinghermano nähojp, jaduhn miäbaatnä nebiä Diosmädia'agy ñähojjiän. Cabä Diosmädia'agy hoy ñä'ä cudiuñ. ¹²Tu'ugä Dios hajxy xyhanéhmäm. Je'e hajxy xyhíjxäm pø hoy ja'a miädia'agy hajxy ngudiúunäm. Jaayá'ayäts cuhdujtmøød pø xpiädáacäm hajxy hodiuum, pø xpiädáacäm hajxy haxøøgtuum. Pero miich, caj miichä cuhdujt mmøødä coo wiinghermano mnähójät.

¹³Huuc mädow hajxy, näje'e hajxy jaduhn miäna'añ: "Jäda'a o jaboom højts nnøcxa'añ wiinghagajpt. Jim højts tu'jumøjt nniyhajada'añii. May højts xädø'øñ jim nbaada'añ." 14 Ni quia'a najuø'øy hajxy tii jaboom jadáanäp. Ja'a jugyhajt, paquiä quiøxy. Jaduhn miäbaady nebiä näma'ajän coo paquiä tiägoy. ¹⁵Jaduhn hajxy mmäná'anät: "Pø mänaambä Dios jaduhn, mänit hajxy njaac jugyhájtämät. Coo ja'a Dios jaduhn miäná'anät, hotyiijä hajxy njájtämät. Coo quia'a mäná'anät, cab hajxy tii nnä'ägädä jájtämät." ¹⁶Pero mijts, tehngajnä mijts mwi'i ñiguiumayii. Haxøøg jaduhn coo hajxy jaduhn mjatcø'øwät. 17 Pøn najuøøby neby hoy quiuhdujthádät, y cab hoy ñä'ä cuhdujthaty, haxøøg jaduhn jiatcø'øy.

Ween yø'ø mäyøødøjc-hajxy yhuuc yajcopcø'øy. Jø'øwaamb hajxy, tsaachya'axaamb hajxy, je'eguiøxpä coo ja'a tsaachpä hajxy piaada'añ. 2-3 Yø'ø hajxy cøxiä miämäyøøhajpiä, caj yø'ø choobaadaannä, hoy howyit hodiucxy hajxy jia møødä. Cøxaamb jaduhn tiägoyya'añ. Coo hajxy miäyøøjä, cähxø'p hajxy coo ja'a häyoobädøjc hajxy quia'a näxuuch. Quiuhäyowø'øwaamby hajxy jaduhn. Xiøøbä hajxy tøø ñä'ä yajmayø'øy maa hajxy miäyøøhatiän. Hix, mobädajpä naaxwiimbä wyiimbida'añ.

555 Santiago 5

⁴Cabä mioonsä hajxy ca'xy tøø yhuuc mäjuuñä. Paady hajxy jim ñäxø'øwøøyyänä maa ja'a Diosän jim tsajpootyp. Miädoobiä Dios ca'xy. ⁵Hoy yajxón hajxy tøø jiaanch tehm chäna'ay hädaa yaabä naaxwiin. Tøø ja'a miäyøøhadyiibä hajxy jia yajmayø'øy. Pero mobädajpä hajxy quiuhäyowø'øwa'añ. ⁶Tøø ja'a hojiäya'abiä hajxy chaachtiuñ. Tøø hajxy yagho'ogy. Cabä hojiäya'ayhajxy ñä'ä niñäwaanä.

7-8 Hermanodøjc, mmee'xtúgäp hajxy jaduhn høxtä Jesucristo cädaactägátsäp. Mobädajpä quiädaactägatsa'añ. Cab hajxy tii mdaj mmáyät. Jaduhn hajxy mmee'xtúgät nebiä jäya'ayhajxy miee'xtuquiän coo quia'a tsoj tu'uy. ⁹Hermanodøjc, cab hajxy mniñähojóøjät coo Jesucristo hajxy xyajcumädówät. Mobädajpä quiäda'aga'añ. 10 Mjahmiédsäp hajxy nebiä jäya'ayhajxy jecy chaachpøjquiän, ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy yajwá'xäbä. Mee'xtujc hajxy je'e jejcy. ¹¹ Pøn mee'xtujp, hoy jia tsaachpøcy, jootcujc hajxy yhity, nebiä Job jecy miee'xtujquiän mänaa chaachpøquiän. Tøyhajt jaduhn. Y ñäxuu'tstägajts ja'a Dios ja'a Job. Hix, hojioot ja'a Dios jiaanch tehm miøød.

¹²Hoy hädaa mädia'agy hajxy mmädówät. Cabä Dios hajxy nä'ä nägoobä mgapxpáadät. Coo hajxy jaduhn nä'ä nägoobä mgapxpáadät, mgapxtägóyyäp hajxy jaduhn, y xyajcumädówäp ja'a Dios hajxy. Pø mmøødä tøyhajt hajxy, jaduhyyä hajxy mmäná'anät coo tiøyhajtä. Pø caj, jaduhyyä hajxy mmäná'anät coo quia'a tøyhajtä.

¹³Pønjaty tsaachpøjp, weenä Dios hajxy pia'ya'axy. Pønjaty jootcujc, weenä Dioshøy hajxy yhøy ya'axy. 14 Pønjaty pøjcäp, ween hajxy ñäma'ay ja'a tuungmøødpä maa ja'a tsajtøjcän coo oración hajxy tiúunäxät, coo aceite hajxy yajnähjaaxǿøjät ja'a Dioscøxpä. ¹⁵Pø jaanch mäbøjp hajxy, ja'a hajxy oracióntuumbä, mänitä Dios ja'a pa'amjäya'ay ja'a pia'am yajnähwáatsät, møødä piojpä møødä quiädieey. 16 Myajniñägapxǿøjäp ja'a mbojpä mgädieeyhajxy hamiñ häxøpy. Mniñähgapxtu'udøøjäp hajxy hamiñ häxøpy nebiä mba'am hajxy jaduhn xñähwá'adsät. Jaanch tehm tiuungpaatp jaduhn coo ja'a hojiäya'ay hamuumdu'joot yhoracióntúnät. 17 Høxtahmdsä Elías, ja'a Diosmädia'agy jecy yajwá'xäbä. Jaduhn je'e jiäya'ayhajty neby højtshájtämän. Coo ja'a Elías ja'a Dios miänuu'xtaacy coo quia'a yajtú'uwät, tägøøgjumøjt ja cupc quia'a tuuyy hädaa yaabä naaxwiin. ¹⁸Mänitä Elías ja'a Dios jadähooc miänuu'xtaactägajch coo yajtú'uwät. Mänit jadähooc tiägøøyy tuubä. Mänitä jäya'ay piäda'agyhajxy yhoyógyyäxä.

19-20 Hermanodøjc, coo pøn ja'a tøyhajt jiøjyohdiú'udät maa mijtsän, tu'udägóyyäp hajxy jaduhn. Pero coo hajxy mjootcapxmøcpøgät, mänitä wyiinmahñdyhajxy miédsät. Cøxaambä piojpä quiädieey hajxy jaduhn nähwa'adsa'añ, y hodiuum hajxy jaduhn miähmø'øwa'añ. Tøyhajt jaduhn.

1 Pedro

Høøch xøhajp Pedro. Jesucrístøch xquiuguexyhajp. Mijts hädaa nocy nyajnäjaayøøby pønjatiä Diosmädia agy mäbøjp. Xii yaa hajxy wiingtuumjaty mhadsäna'ay jim maa naax jaduhn xiøhatiän Ponto, møød jim Galacia, møød jim Capadocia, møød jim Asia, møød jim Bitinia. ²Jequiän mijtsä Diosteedy xwyiimbiiyy. Tøø Dios hänajty ñajuø'øy coo mijtsä miädia'agy hänajty mmäbøgaanä. Ja'a yhEspírituhaamä Dios hajxy tøø xyaghodiägø'øy, weenä mädia'agy hajxy jaduhn mmäbøgät ja'a Jesucristocøxpä. Jaaya'ay hajxy tøø xyajnähwáatsäm mänaa hajxy xñähho'túutäm. Weenä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmio'oy møj may.

³Tsøgä Dios hajxy wiingudsähgøøyyäm. Jaaya'ayä Jesucristo Tieedyhajpy. Højtsä Jesucristo nWiindsønhájtäm. Hojiootä Dios jiaanch tehm miøød ja'a højtscøxphájtäm, paady hajxy homiänaajä xyagjugyhadáanäm neby je'e jiugyhatiän. Coo Dios ja'a Jesucristo yagjujypiøjtägajch coo hänajty tøø yho'ogy, jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo Dios hajxy jaduhn xjiaanch

yagjugyhadáanäm homiänaajä ⁴jim tsajpootyp. Jimä hoyhajtä weenhajt hajxy møj may xmio'owáanäm, neby jaduhn jecy miänaañän cooc hajxy hänajty xmio'owáanam. Tijaty hajxy yaa nyagjugyhájtäm hädaa yaabä naaxwiin, tsipcøxp jaduhn quiøxa'añ, tsipcøxp jaduhn quiuhdägoyya'añ. Pero mädyiijatiä Dios hajxy jim xmio'owáanäm tsajpootyp, cab jaduhn mänaa quiøxa'añ, cab jaduhn mänaa mia'ada'añ, cab jaduhn mänaa quiuhdägoyya'añ. Homiänaajä yajxón yhida'añ. ⁵Coo mijtsä Dios miädia'agy jaduhn mmäbøjcä, paadiä Dios hajxy xcwieendähada'añ ja'a miøcmäjaahaam. Cab hajxy jaduhn mänaa mguhdägoyya'añ. Coo ja'a Dios yHuung yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, ja'a Jesucristohajpä, mänit hajxy jim xyajnøcxáanäm tsajpootyp Dioswiinduum. Jimä Dios hajxy homiänaajä xyagjugyhadáanäm neby je'e jiugyhatiän.

⁶Paady mijts jootcujc mhity, hoy hajxy jäda'ahaty madiu'u mja tsaachpøcy. Pero cab hajxy jejcy mdsaachpøga'añ. ⁷Høxtahmdsä 557 1 Pedro 1

oro, jøønhaamä jäya'ayä oro hajxy yhijxmach pø hoyhoro jaduhn. Jaanä jaduhn mijtsä Dios xyhijxmajtspä pø hamuumdu'jootä miädia'agy hajxy mmäbøjcä, hoy hajxy mja jaanch tehm chaachpøcy. Jaanch tehm choobaatp jaduhn coo hajxy jaduhn mmäbégät tehngajnä. Cabä oro jaduhn jiaty tsoobaady neby jaduhn choobaadiän nej mijts homiänaajä mmäbøquiän. Hix, tsipcøxpä oro jaduhn quiuhdägoyya'añ. Y coo Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ, mänit mijts xquiumaya'añ je'eguiøxpä coo hajxy hänajty tøø mmäbøcy, hoy hajxy hänajty tøø mja jaanch tehm chaachpøcy.

8-9 Hoyyä Jesucristo hajxy tøø mga'a jagä hixy, mdsojpy mba'häyooby hajxy jaduhn, y mmäbøjcäbä miädia'agy hajxy jaduhn. Hoy hajxy tøø mga'a jagä hixy, coo hajxy jaduhn mmäbøcy, paady hajxy jaduhn tøø xyajnähwa'ach. Coo hajxy jaduhn tøø xyajnähwa'ach, paady hajxy jaduhn mjaanch tehm xioonda'agy nägø'ø nädecypiä.

10 Ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy jecy yajwá'xäbä, jia wi'i yajtøøby jia wi'i yajtø'xyp hajxy hänajty neby hajxy piäda'agóøjät hawa'adstuum. Cab hajxy hänajty ñajuø'øy neby hajxy jaduhn jim piäda'agóøjät. Pero ñägapx hajxy jaduhn coo mijtsä Dios hänajty xpiäda'aga'añ hawa'adstuum, je'eguiøxpä coo hojioot miøødä.

11 Yajtøøby hajxy hänajty pøn mijts hänajty min xpiäda'aga'añ hawa'adstuum. Jaduhn hajxy hänajty yajtøøbä mänaa hänajty

myina'añ. Ja'a Dios jaduhn hawaanä ja'a yhEspírituhaam cooc tu'jäya'ay hänajty yaa min chaachpøga'añ. Y cooc hänajty tøø yho'nä, mänítäc hänajty jiujypiøjtägatsa'añ. Mänítäc hänajty jim ñøcxtägatsa'añ tsajpootyp maa Dioswiinduumän. Pero ja'a jecyjiäya'ayhajxy, cab hajxy hänajty jaduhn ñajuø'øy pønä Dios hänajty tøø ñänømy ja'a yhEspírituhaam. Ñä'ä cujahy hajxy jaduhn nebiaty hajxy jaduhn ñajtscapxøøyyä. ¹²Mänit hajxy jecy yhawáanäxä coogä Dios jaaya'ay hänajty quia'a tsoj quexa'añ, ja'a mijts hänajty xpiäda'agaambä hawa'adstuum. Cujéquiägä Dios hänajty quiexa'añ. Hoorä, tøø quiejxnä. Jaduhn tøø yajtøjiajnä coo ja'a yajnähwaatspä tøø quiejxnä. Y tøø mijts jaduhn mjaanch mädoyhaty coo ja'a yajnähwaatspä yaa tøø yhoy. Ja'a Jesucrístøch jaduhn nnänøømby coo hajxy hoy xñähho'túutäm. Y jaaya'ay mijts xyajmädoyhájtäbä, ja'a Dios ja'a yhEspírituhaam hajxy jaduhn ñajtscapxøøyyä nebiatiä Diosmädia agy hajxy yajwá xät. Tsajpootypä Dios ja'a yhEspíritu yajtsohndaacy coo jaduhn yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin. Haa ja'a Dios ja'a mioonsähajxiä, ja'a hajxy jaduhn jim hijpä tsajpootypä, jiaanch tehm yagjuøøby hajxy jaduhn coo Dios ja'a yHuung jaduhn yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin, coo højts hoy xñähho'túutäm.

¹³Y coo Jesucristo jaduhn yaa jadähooc quiädaactägatsa'añ, mänit hajxy jaduhn jim xyajnøcxáanäm tsajpootyp maa Dioswiinduumän, pønjatiä Diosmädia'agy hänajty 1 Pedro 1 558

tøø miäbøcy. Mänitä hoyhajtä weenhajtä hajxy jim ca'xy xmio'owáanäm. Coo Dios jaduhn tøø miäna'añ coogä yHuung yaa quiädaactägatsa'añ, jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo jaduhn tiøjiada'añ. Tsøcxä njoot hajxy pädáacäm maa hoyhajtän, maa weenhajtän, mädyii Dios hajxy hänajty xmio'owáanäm. Tsøcxä hajxy hoy wädíjtäm. Tsøc hajxy jahmiejtstáacäm coo Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ. ¹⁴Coo Dios hajxy xyhuunghájtäm, paadiä miädia'agy hajxy tsøc mäbøjcäm. Cabä haxøøgwiinmahñdy hajxy jadähooc mbadu'ubøjcumbät, neby hajxy hijty mjatcø'øyän coo Dioscapxiä Diosmädia agy hajxy hijty mga'a mädoyhatyñä. 15 Ca'a haxøøgjoot ca'a haxøøgwiinmahñdy hajxy myaghity. Hix, caba Dios haxøøgjoot haxøøgwiinmahñdy ñä'ägädä møødä. Jaaya'ay hajxy jaduhn xyajnähdíjjäm coo hajxy xquiu'ughadáanäm. Paadiä hojioot hajxy tsøc yaghíjtäm nebiä Dios hojioot miøødän. 16 Jaduhn jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän: "Høøch, cábøchä haxøøgjoot cábøčhä haxøøgwiinmahñdy nnä'ägädä møødä. Høøch hajxy pahijx padúunäc", nømä Dios jecy miänaañ.

17 Ja'a Dios hajxy nwiingudsähgóøyyäm. NDeedyhájtäm hajxy jaduhn. Paady hajxy hoy tsøc jäya'ayhájtäm mäduhñtiä hajxy yaa ndsänaayy nhäyóowäm hädaa yaabä naaxwiin. Hix, nnajuóøyyäm hajxy jaduhn coo Dios hajxy xyajcumädowáanäm nebiaty hajxy hänajty yaa haxoog

tøø njatcøøyyäm hädaa yaabä naaxwiin, hoy hajxy hänajty näje'e tøø nja mäyøødsänáayyäm. ¹⁸⁻¹⁹ Ja'a nhaphájtäm ja'a ndeedyhájtämhajxy ja'a jegyhajtypä, coo yhamdsoo cuhdujt hajxy hijty hoy quiudiuñ, jadúhnäc tyijy hajxy ñähwa'adsa'añ. Y jaduhn mijts tøø mbahabøjpä. Pero cab jaduhmbä cuhdujt choobaady. Coo Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm, ja'a ñø'tyhaam hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum. Ni tii hajxy jaduhn xquia'a pädáacäm hawa'adstuum, ni xädø'øñ. Hix, paquiä xädø'øñ quiøxy. Jagooyyä Jesucristo hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum ja'a ñø'tyhaam. Hix, cabä Jesucristo ni tii poj ni tii cädieey quia'a møødä. Paady hajxy je'e hoy xpiädáacäm hawa'adstuum. Coo Jesucristo ja'a poj ja'a cädieey häxøpy miøødhaty, cab hajxy häxøpy tøø xpiädáacäm hawa'adstuum. ²⁰ Jéquiänä Dios ja'a yHuung jaduhn yajnähdijy cooc hänajty yaa quiexa'añ hädaa yaabä naaxwiin, cáhnäc hädaa naaxwiimbä hänajty yhawijy tiøø'xta'agy. Pero cabä Dios ja'a yHuung choj quejxy. Cujecy jaduhn quiejxy mänaabä højts hänajty yaa njugyhájtämbä. Højts hoy xñähho'túutäm. ²¹Coo Jesucristo hänajty tøø yho'ogy, mänitä Dios yagjujypiøjtägajch. Mänit jim jadähooc yajnøcxy maa wyiinduumän. Jim jäda'ahaty wyiingudsähgø'øyii. Y coo Dios ja'a yHuung jaduhn yagjujypiøjtägajch, paadiä miädia'agy hajxy tsøc mäbøjcäm coog hajxy xyagjugyhadáanämbä homiänaajä neby je'e jiugyhatiän.

559 1 Pedro 1, 2

²²Tøyyä Dios miädia'agy. Y coo mijtsä miädia'agy hoy mgudiuunä, paadiä mjootä mjuøhñdyhajxy nähwa'ads yhity. Naxy hajxy jaduhn mdehm ñichoc mdehm ñimiee'xøøjät hamuumdu'joot. Jaduhn hajxy mnijiäwø'øwǿøjät nebiä tu'que'expän nebiä tu'mägu'ugpän. 23 Tøø haxøøgjoot tøø haxøøgwiinmahñdy hajxy nnajtshixøøyyäm. Homiänaajä Dios hajxy xyagjugyhadáanäm neby je'e jiugyhatiän. Jaduhnä hojiootä howyiinmahñdy hajxy xmióoyyäm hawiinjemy, je'eguiøxpä coo miädia agy hajxy nmäbøjcäm. Cabä miädia agy mänaa quiuhdägoyya añ. Jaaya'ay hajxy jaduhn xyagjugyhadáanäm homiänaajä neby je'e jiugyhatiän, ca'a piønä hädaa yaabä naaxwiimbä, ni ja'a ndajhájtäm ni ja'a ndeedyhájtäm. Haa ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä jugyhajtä, tsipcøxp jaduhn quiøxa'añ. ²⁴ Jaduhn jim myiñ cujaay maa Diosmädia 'aguiän:

Høxtahmdsä pøjy, hoy jaduhn jia yajxonä, tsipcøxp je'e ñä'ägä tø'øčh.

Jaduhn mäwiin højtshájtäm, hoy hajxy møj jaanch nja nijiäwøøyyäm, tsipcøxp hajxy nnä'ägä ho'og nnä'ägä tägoyyáanäm.

²⁵ Pero ja'a Diosmädia'agy, cab jaduhn mänaa quiøxy tiägoy. Ja'a Diosmädia'agy jaduhn mänaamb coogä Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm. Tøø mijtsä jäya'ay jaduhn xyajmädoyhaty, ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy yajwá'xäbä.

Coo Dios hajxy homiänaajä xyagjugyhadáanäm neby

je'e jiugyhatiän, jaduhnä hojiootä howyiinmahñdy hajxy tøø xmióoyyäm hawiinjemy. Paadiä haxøøgjootä haxøøgwiinmahñdy hajxy tsøc najtshixøøyyäm cøxiä. Cab hajxy mnä'ägä høhndá'agät ni weeñtiä. Hamuumdu'joot hajxy jaduhn tøy mjaanch hojiäya'ayhádät. Jii jäya'ayhajxy näje'e, cabä Diosmädia'agy hajxy hoy quiudiuñ, hoy hajxy jia nidijyii nebiä hojiäya'ayän. Ca'a hajxy jaduhn mbahixy. Ca'a hajxy pøn cøxiä wiinä myajcuxøøghadø'øy. Cab hajxy mniñähøøn mniñähojøøjät. ²⁻³Tøyhajt jaduhn coo Jesucristo mayhajt møj may tøø tiuñ maa mijtscøxpän. Mnajuøøby hajxy jaduhn, túhmäts. Hahixøøbyxiä jaduhn coo miädia'agy hajxy tehngajnä mbanécxät. Høxtahmdsä maaxhuunghajxy, coo hajxy hänajty chi'idsa'añ, mänitä tsi'tsc hajxy ñäjø'øy. Jaduhn mäwiin mijtspä, mba'yá'axäp ja'a Dios hajxy coo quiapxiä miädia'agy hajxy ween tehngajnä xjiaac yaghabøcy. Jaduhn hajxy ca'xy pedyii hoy myajtúnät. Y cab hajxy jaduhn mänaa mdu'udägóyyät.

⁴Tehngajnä Jesucristo wyiinmahñdy hajxy jaac tehm piahijxä jaac tehm piaduunä. Ja'a Dios jaduhn jecy wiinmaayy coo højts hänajty jaduhn xyhuunghadáanäm ja'a Jesucristocøxpä. Ja'a Jesucristo, ja'a Dios yHuung je'e, paadiä cuhdujt jaduhn miøødä coo hajxy nwiingudsähgøøyyämät. Pero cabä jäya'ayä Jesucristo hajxy näje'e jiøjpøgø'øy. Cab hajxy wyiingudsähgø'øy. Xiøøghajpy

1 Pedro 2 560

hajxy jaduhn. ⁵⁻⁶ Jaduhn jim myiimbä cujaay maa Diosmädia aguiän:

> Jim maa cajpt jaduhn xiøhatiän Sión, jímhøchä ndsajtøjc tu'ug ngojy.

Tú'ughøchä tsaa nwiimbiiyy coo jim piäda'agøøjät maa tøjteecän.

Jaanch tehm tiuungpaatp yø'ø tsaa jaduhn.

Ja'a Dios ja'a Jesucristo jaduhn yajmäbaat nebiä tsaa ja'a jaanch tehm tiuungpaatpän, coo jaduhn yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin, coo hajxy hoy xyajnähwáatsäm. Jaduhnä Dios miänáangumbä cooc tsipcøxp yajtøjiada'añ coo hajxy jim yajnøcxa'añii tsajpootyp maa Dioswiinduumän, pønjaty jaduhn mäbøjp coo Jesucristo hajxy xyajnähwáatsäm, ca'a wyiinghäna'cä. Coo Jesucristo hajxy tøø xjiaanch yajnähwáatsäm, jaduhnä Dios hajxy tøø xyajnähdíjjäm coo Jesucristo hajxy nmøødhíjtämät tu'ugmädia'agy. Tehngajnä Diosmädia'agy hajxy tsøc hoy jaac tehm quiudiúunäm. Tsøgä Dios hajxy hoy jaac tehm wyiingudsähgóøyyäm. Jaduhnä Dios hajxy xquiumáayyämät.

⁷Coo mijts jaduhn mmäbøcy coo Jesucristo hajxy hoy xyajnähwáatsäm, paadiä Jesucristo hajxy mdsocy, paady hajxy mwiingudsähgø'øy. Hoorä, jaduhn jim myíingumbä cujaay maa Diosmädia'aguiän:

Jii tsaa tu'ug, cabä tøjmuu'tspädøjc-hajxy hijty hoy yhixy; cab hajxy hijty yajtuna'añ. Pero ja'a cudøjc, yajxón yø'ø tsaa yhixy, paady jim yajpädaacä maa tøjteecän.

⁸Jaduhn wiingtuum myíingumbä: Jii tsaa tu'ug, coo pøn quiuhnepy, cädaab hajxy jaduhn.

Ja'a Jesucristo jaduhn yajmäbaatä neby yø'ø tsaajän.

⁹Højtsä Dios tøø xyajnähdíjjäm coo miädia'agy hajxy nmäbójcämät, coo hajxy xquiu'ughájtämät. Xyhuunghájtäm hajxy jaduhn coo hajxy ween hoy njäya'ayhájtämät neby je'e hoy jiäya'ayhatiän. Tøø cuhdujt hajxy xmióoyyäm coo hajxy nDeedyhájtämät nebiä Jesucristo ja'a Dios Tieedyhatiän. Tøø Dios hajxy xyajpädsøømäm haxøøgtuum. Hodiuum hajxy hoy xpiädaactägájtsäm. Jaduhnä miädia'agy hajxy nyajwá'xämät coo møjmayhajt tøø tiuñ maa højtscøxphájtäm. 10 Coo mijts hijty mga'a mäbøcy, paadiä Dios hajxy hijty xquia'a cu'ughaty. Cabä Dios hajxy hijty xñäxuuch. Pero coo hajxy jaduhn mmäbøjnä, paadiä Dios hajxy jaduhn xñäxuu'tsnä. Paady hajxy xquiu'ughajnä.

¹¹ Mägu'ughajpädøjc, hoy hajxy yaa nja híjtäm hädaa yaabä naaxwiin, cabä njoot hajxy yaa tøø nbädáacäm maa hädaa yaabä naaxwiimbän. Jimä njoot hajxy tøø nbädáacäm maa Dioswiinduumän. Tsøcxä haxøøgwiinmahñdy hajxy høxhíjxäm, jaduhnä Dios miädia'agy hajxy hoy ngudiúunämät. ¹²Hoy hajxy mja hity maa jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy quia'a mäbøquiän, hoy hajxy mwädítät. Hoy hajxy jaduhn

561 1 Pedro 2

mjäya'ayhádät, hoyyä jäya'ay hajxy cu xjia nähøønø'øw. Coo Dios yaa quiädá'agät tøyhajtyajyejpä, mänit mijtsä jäya'ay hänajty xyhixa'añ coo mijtsä Dios miädia'agy hänajty hoy tøø mjaanch cudiuuna, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty tøø quia'a mäbøquiäbä. Mänitä Dios hajxy wyiingudsähgø'øwa'añ.

¹³ Mwiingudsähgøøyyäbä tuungmøødpä miädia'agy hajxy. Cabä pøn jaduhn waamb xñänømät. Hix, mbanøcxypä Diosmädia'agy hajxy jaduhn. Y coo ja'a tuungmøødpä miädia'agy hajxy mga'a wiingudsähgóøyyät, mäna'anaambä jäya'ayhajxy jaduhn coogä mädia'agy quia'a hoyyä, ja'a mijts jaduhn mbanøcxypä. Mwiingudsähgøøyyäbä gobiernä miädia agy hajxypä. Jaaya'ay møjtuung jaduhn nä'ägä møød. 14 Mwiiingudsähgéøyyäbä gobiernä mioonsä miädia agy hajxypä, ja'a hajxy jaduhn møjtuungmøødpä. Pønjaty jaduhn cädiehby, je'e hajxy jaduhn yajcumädooby. Pønjaty hoy jäya'ayhajp, je'e hajxy jaduhn quiumaaby. 15 Jaduhnä Dios chocy coo hajxy hoy mjäya'ayhádät. Jii jäya'ayhajxy näje'e, cabä Diosmädia agy hajxy ñä ägädä wiinjuø'øwa'añ. Jaanch tehm quiuhxex hajxy jaduhn. Hoy hajxy jaduhn quia'a jagä wiinjuø'øwa'añ, nøm hajxy wyi'i miäna'añ cooc tyijy ja'a Diosmädia'agy quia'a hoyyä. Hoorä, coo mijts tøyhajt mhojiäya'ayhádät, caj mijtsä jäya'ay hoy xñähøønø'øwät, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a wiinjuø'øwaambä.

¹⁶Näje'ejä jäya'ayhajxy miäna'añ cooc tyijy cuhdujt hajxy miøødä coo hajxy hoñejpiä jiatcó'owät, je'eguioxpä coogä Jesucristo hajxy too yajnähwa'achii. Pero cab jaduhn tioyyä. Cab jaduhn yhoyyä coo hoñejpiä njatcooyyämät. Pero tsogä Dios miädia'agy hajxy cudiunnäm nebiaty hajxy xyhanéhmäm.

17 Mwiingudsähgo'owäbä jäya'ay hajxy nägoxiä. Mnichoc mnimiee'xoojäp hajxy ponjatiä Diosmädia'agy mäbojp.

Mwiingudsähgo'owäbä Dios hajxy, jaduhnä gobiernä hajxy mwiingudsähgoobiät.

¹⁸Mijtshajxy moonsähajpä, mmäbøjcäbä mwiindsønä miädia'agy hajxy. Mwiingudsähgø'øwäp hajxy jaduhn, hoy hänajty yhojiäya'ayä quia'a hojiäya'ayä. 19 Coo mwiindsøn hajxy xchaachtiúnät nä'ä nägoobä, hoy hajxy hänajty tøø mga'a jagä cädieey, mmee'xtúgäp hajxy jaduhn. Mnajuøøby hajxy jaduhn coo Dios hajxy jaduhn xquiumáyät. ²⁰Pero pø tøø hajxy hänajty mjaanëh cädieey, hahixøøby jaduhn coo hajxy mgumädówät. Y cabä Dios hajxy jaduhn xquiumáyät, hoy hajxy cu mja mee'xtuc. Pero pø cab hajxy hänajty tøø mgädieey, coo mwiindsøn hajxy nä'ä nägoobä xyajcumädówät, y coo jaduhn mmee'xtúgät, mänitä Dios hajxy jaduhn xquiumáyät. ²¹ Jaduhnä Dios hajxy tøø xyajnähdíjjäm coo häna'c hajxy nä'ä nägoobä xchaachtiúunämät nebiä Jesucristo chaachtiuunän. Hix, højts jaaya'ay xñähho'túutäm. Y miee'xtujc jaduhn. Jaduhnä Dios chocy coo Jesucristo hajxy nbahíjxämät neby je'e miee'xtujquiän. ²²Cabä

1 Pedro 2, 3 562

Jesucristo mänaa ñä'ägä cädieey. Ni mänaa quia'a høhnda'agy. ²³Coo haxøøg jia nämaayyä, cab haxøøg yhadsoodägajch. Coo chaachtiuunä, cab jaduhn waamb miänaañ coo hänajty yaghawiimbijtägatsa'añ. Ja'a Dios quiø'øjooty je'e ñibiädaacä. Hix, ñajuøøbiä Jesucristo hänajty jaduhn coo jäya'ayhajxy hänajty nägøxiä yajtøyhajtyega'añii ja'a Diósäm. Jaduhnä Dios hajxy xyhíjxäm neby hajxy njäya'ayhájtäm. ²⁴Coo Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm cruzcøxp, jaduhnä nbojpä ngädieey hajxy xyajnähwáatsäm. Tsøcxä ja'a haxøøgwiinmahñdy hajxy najtshixǿøyyäm. Tsøc hajxy jahmiejtstáacäm coo Jesucristo hajxy nmøødhíjtäm tu'ugmädia'agy mänaa yho'oguiän, mänaa jiujypiøjtägachän. Paady hajxy njugyhadáanäm homiänaajä nebiä Dios jiugyhatiän. Coo hajxy jaduhn ngudiúunämät nebiä Dios hajxy xyhanéhmäm, mänitä Dios hajxy jaduhn xquiumayáanäm. ²⁵ Jaduhn mäwiin hajxy hijty njäya'ayhájtäm nebiä meeghajxy tiägowiäditiän jäguemduum. Cabä mädia'agy hajxy hijty nmäbøjcäm ja'a Jesucristocøxpä. Pero tøø hajxy nmäbøjcänä. Y xcwieendähájtämä Jesucristo hajxy jaduhn.

1-2 Mijts to'oxiøjtøjc, mwiingudsähgø'øwäbä mnihyhap hajxy. Coo mnihyhapä miädia'agy hajxy hoy mgudiúunät, y coo Jesucristo hajxy mwiingudsähgø'øwät, wehndä mnihyhapä Diosmädia'agy hajxy miäbøgät, pø cahnä hajxy hänajty miäbøcyñä, hoy hajxy hänajty

waamb mga'a jagä näma'ay coo hajxy ween miäbøcy. 3-4 Je'e ja'a Dios jaduhn quiumaaby coo hojioot hajxy mmøødhádät, coo mnihyhap hajxy mee'xxieemy mmägápxät. Je'eds jaduhn tsoobaatp coo Diosmädia'agy hajxy jaduhn mgudiúnät hamuumdu'joot. Y cab hajxy jaduhn mänaa mdu'udägóyyät. Cab hajxy myajcumáyät pø jii howyit hodiucxy hajxy hänajty mmøødä, pø jii oronaamdsøm, pø jii orotaatstøy hajxy hänajty mmøødä, pø hoyyä mguhwaay hajxy howyit hoguiuhxotshaam hänajty mgu'udy. Cabä Dios yø'øduhmbä jiaty møjpäda'agy, ni jaduhn quia'a jega'añ. ⁵Ja'a to'oxiøjcä Diosmädia'agy hajxy hijty jegyhajty panøcxpä, wyiingudsähgøøbiä ñihyhap hajxy hijty. Mee'xxieemy hajxy hijty. Miäbøjpiä Diosmädia'agy hajxy hijty coo hajxy hänajty cwieendähada'añii ja'a Diósäm. ⁶ Jaduhnä Sara ja'a ñihyhap jecy wyiingudsähgøøyy, ja'a Abrahamhajpä. Mee'xxieemy hänajty miägapxy. Quiumaayy ja'a Dios ja'a Sara jaduhn. Y mijts to'oxiøjtøjc, jaduhn mijtsä Dios xquiumáabiät coo mijtsä Sara wyiinmahñdy mbahijx mbadúunät. Hoy hajxy mwädítät ja'a Dioscøxpä. Y cabä mhaa mjoot hajxy myagjádät cooc tyijy ja'a mnihyhap hajxy hänajty mmägapxtägoy.

⁷Jaanä jaduh<u>n</u> mijts nmägapx nhaneh<u>m</u>bä, mijts ya'adiøjtøjc. Mdsoc mmée'xäbä mdo'oxiøjc hajxy. Mmøødhádäbä hojioot hajxy jaduh<u>n</u>. Hi<u>x</u>, cabä to'oxiøjcä miäjaahajxy miäbaady nebiä 563 1 Pedro 3

ya'adiøjc-hajxy miøcän. Paady hajxy mgüeendähádät. Hix, xmiooby mijtsä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt näguipxy møødä mdo'oxiøjc. Hix, näguipxiä Dios hajxy xyajnähwa'ach møødä mdo'oxiøjc-hajxy. Tiuumbiä Dios mayhajt jaduhn. Pero coo mdo'oxiøjc hajxy mga'a tsoc mga'a mée'xät, xiøøbä Dios hajxy jaduhn mnä'ä pa'yáaxnät.

⁸Mägu'ughajpädøjc, jaduhn hajxy homiänaajä mnä'ägä nichoc mnä'ägä nimiee'xøøjät nebiä tu'ugmägu'ug nebiä tu'ugpuhya'ayän. Mniñäxuudsøøjäp hajxy jaduhn hamiñ haxøpy. Mee'xxieemy hajxy mnimiøødcapx mnimiøødmädia'agøøjät. Jaduhn hajxy mhídät tu'ugmädia'agy nägøxiä. Jaduhn hajxy hoy mdsäná'awät nägøxiä. 9Coo mijts pøn cøxypänejpiä xtiúnät, cab hajxy myaghawiimbijtägátsät. Y coo hajxy pøn xwyiinwóonät, cab hajxy mhadsoowiimbídät. Mmänuu'xtá'agäbä Dios hajxy jaduhn coo ween piuhbedyii ja'a tøø xwyiinwóoñäbä. Jaduhn mijtsä Dios tøø xyajnähdijy coo Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmió'owät.

 Pø mdsojpiä mhoyhäyow ja'a mhochäna'a hajxy, cab hajxy mänaa mhøhndá'agät.
 Cab hajxy mänaa mgapxtägóyyät.
 Mnajtshixø'øwäbä mhaxøøgwiinmahñdy hajxy.

mhaxøøgwiinmahndy hajxy. Hoy hajxy mjäya'ayhádät. Cab hajxy mnimiädsip mnimiäma'adøøjät ni mänaa.

¹² Hix, cwieendähajpiä Dios pønjatiä miädia'agy mäbøjcäp. Y coo Dios hajxy miänuu'xta'agy, mänit hajxy piuhbedyii. Pero ja'a häna'c-hajxy haxøøg wädijpä, cab hajxy ñäxuuchii ja'a Diósäm,

nømä Diosmädia'agy miäna'añ. ¹³Hoorä, coo hajxy hamuumdu'joot mhojiäya'ayhádät, cab hajxy jaduhn pøn cøxypänejpiä xtiúnät. 14 Jii jäya'ayhajxy näje'e, mijts xjia wi'i chaachtiunaamb, hoy mijts mja hojiäya'ayhaty. Pero ca'a hajxy mdsähgø'øy; ca'a hajxy tii mdajy mmay. Ja'a Dios hajxy jaduhn xcwieendähadaamb. ¹⁵Hamuumdu'jootä Jesucristo hajxy mwiingudsähgø'øwät. Hix, jaaya'ay hajxy nWiindsønhájtäm. Y coo hajxy pøn xmiäyajtǿwät tiiguiøxpä Diosmädia'agy hajxy hänajty coo mmäbøcy, cab hajxy mdsähgø'øwät; mnägápxäp hajxy jaduhn tiiguiøxpä hajxy coo mmäbøcy. Mee'xxieemy hajxy jaduhn mhadsówät, ca'a yhajootma'adä. 16 Nägüeentä hajxy tehngajnä mwädítät, coo hajxy jaduhn mnä'ä cädiéeyät. Jaduhnä tøyhajt hajxy mmøødhádät coo hajxy hänajty hoy mwädity. Hoy hajxy mwädítät, hoyyä jäya'ay hajxy xjia nähojy xjia näya'axy coo Jesucristo miädia'agy hajxy hoy myajtuunä. Coo hajxy jaduhn hoy mjaanch wädítät, mänitä häna'c-hajxy jaduhn chähdiuna'añ coo mijts hänajty jaduhn tøø xñänømy.

¹⁷Hoy jaduh<u>n</u> coo hajxy hoy mwädítät, hoy hajxy hänajty mja tsaachpøcy. Hi<u>x</u>, ja'a Dios hajxy hänajty tøø xyajnähdijy coo hajxy tähoocjaty mdsaachpøgät, hoy hajxy hänajty mja howiädity. Pero 1 Pedro 3, 4 564

coo hajxy hänajty haxøøg mjatcø'øy, cab jaduhn yhoyyä; mgumädówäp hajxy jaduhn. 18 Hoyyä Jesucristo mänaa quia'a jagä cädieey, tsaachpøjc je ebä. Coo hajxy hoy xñähho'túutäm, jaduhnä nbojpä ngädieev hajxy xyajnähwáatsäm. Y jaduhn hajxy jim xyajnøcxáanäm Dioswiinduum. Tähooquiä hajxy xñähho'túutäm. Ja'a ñi'xä quiopc-hajtiä jaduhn ho'c. Pero ja'a jiootä yhEspíritu, cab jaduhn ñä'ä ho'cy; jujyñä hänajty jaduhn yhity. ¹⁹ Ja'a jiäwøhñdyhaamä Jesucristo yhooyy maa ho'ogyjiäya'ayhajxy hänajty tsumy yhitiän. Jimä hawiinjemybiä mädia'agy hajxy hoy yajwiingapxø'øyii coogä Dios ja'a Jesucristo hänajty tøø quiexy mäyajnähwaatspä. 20 Paady hajxy hänajty tsumy yhity je'eguiøxpä coo Diosmädia'agy hajxy jecy quia'a mäbøjcy mänaa Dios jia nägapxiän coo nøggomdägoy hänajty tiägø'øwa'añ, mänaa Noé ja'a biarco hänajty yhädiuñän. Cabä Dios mänitiä yajtägøøyy tuubä. Jia hahijx jejcy pø mäbøgáanäxäbä miädia'agy hänajty. Coo jaduhn yhijxy coo hajxy hänajty nämay quia'a mäbøga'añ, mänítäts yajtägøøñä tuubä. Mänitä nøøgomdägoy tiägøøñä. Jagooyyä Dios yhijxy coo Noéhajxyhajtiä hänajty miäbøga'añ, ja'a hajxy hänajty näductújjiäbä. Jagooyyä Noéhajxy jaduhn miäbøjcy. Je'eds hajxy jaduhn jiiby tsooc barcojooty, ja'a hajxy hänajty tøø yhädiúñäbä. ²¹ Nebiä Noéhajxy jecy chooquian jiiby barcojooty mänaabä nøøgomdägoy jaduhn tiägø'øyän, jaduhn mäwíinäts

je'e miäbaady néjjiäm coo hajxy nnäbéjtäm nøøjooty, coo Jesucristo hajxy xyajnähwáatsäm mänaa jiujypiøjtägachän. Paady hajxy jaduhn nnäbéjtäm nøøjooty, hijxtahnd jaduhn coo hajxy nnähwáatsäm. Ja'a ngorazonghajxy jaduhn wáatsäm, ca'a ja'a nni'xä ngopc-hájtäm. Coo hajxy jaduhn nnäbéjtäm, jaduhnä Dios hajxy hamuumdu'joot nhawáanäm coo Jesucristo miädia'agy hajxy nnä'ägädä panøcxáanäm. ²²Coo Jesucristo hänajty tøø jiujypiøjtägach, mänit jim ñøcxy tsajpootyp. Jim yhäñaañä maa Dios quiø'ø hahooyyhaampiän. Je'e jaduhn ñänøømby coo cuhdujt jim miøødä møj jaanch. Hix, wiingudsähgøøyyäbä Jesucristo jim. Ja'a Dios mioonsähajxy, ja'a hajxy jim hijpä tsajpootyp, je'eds hajxy jaduhn mäwiingudsähgøøby, møødä cuhdujtmøødpähajxy. Høxtä møjcu'ubaadyhajxy yhane'emyii ia'a Jesucrístäm.

Coo Jesucristo chaachpøjcy, miee'xtujc ja'a tsaachpä jaduhn. Jaanä jaduhn mijtspä, coo Jesucristo hajxy mmøødhity tu'ugmädia'agy, paady hajxy jaduhn mmee'xtújpät, coo hajxy hänajty pøn xyajtsaachpøcy. Coo hajxy jaduhn mjaančh tsaachpéjpät nebiä Jesucristo chaachpøjquiän, jaduhn hajxy myajcähxø'øgät coo mhaxøggwiinmahñdy hajxy tøø mhøxhijxnä. ²Coo mhaxøggwiinmahñdy hajxy jaduhn mjaanch høxhíxät, hoy hajxy jaduhn mjäya'ayhada'añ mäduhñtiä hajxy yaa mjaac hida'añ hädaa yaabä naaxwiin. Jaduhnä Dios

565 1 Pedro 4

hajxy xquiumáyät. ³Jue'e mijts hijty, haxøøg hajxy hijty mjatcø'øy nebiä häna'c-hajxy jiatcø'øyän, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä. Cab jaduhn yhahixø'øy coo hajxy jaduhn mjatcóoñät. Hanaxiä hajxy hijty haxøøg mjatcø'øy. Hanaxiä jocnøø hajxy hijty mjaanch tehm yhu'ugy mjaanch tehm jiøø'xy coo xøødsuu hijty maa jiadyii. Tsähdiuhndägoy hajxy hijty mjatcø'øy, ya'adiøjc møødä to'oxiøjc. Jäya'ayhadsejtsnaxy hajxy hijty naxy mwiingudsähgøøby møødä jäya'ayhabojtsnaxy. ⁴Y ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä, ja'a mijts hijty naxy mmägu'ughajpiä, yagjuøøby hajxy jaduhn coo mijtsä mhaxøøgwiinmahñdy mga'a yaghanajxnä neby hajxy hijty myaghanaxiän. Paadiä mmägu'ughajpä hajxy jäda'ahaty xñähojnä. ⁵Pero coo Dios jaduhn yajnähdíjät coo hänajty tøø yhabaatnä, mänit hajxy hänajty tiøyhajtyega'añ maa Dioswiinduumän. Mänitä hajxy yajcumädowa'añii ja'a Diósäm, hoy hajxy hänajty jia jujyquiä, hoy hajxy hänajty tøø jia ho'ogy. ⁶Hix, jaduhnä Dios jioot chocy coo ho'ogyjiäya'ayä miädia'agy hajxy ween miäbøjcäxä, paadiä Dios ja'a yHuung Jesucristo jim quiejxy maa ho'ogyjiäya'ayhajxy hänajty tsumy yhitiän. Jimä Jesucristo ja'a Diosmädia agy hoy yajnähixø øy coogä Jesucristo miäyajnähwa'ach. Jadúhnägä ho'ogyjiäya'ayä jiäwøhñdyhajxy homiänaajä jiugyhádät nebiä Dios jiugyhatiän,

hoyyä ñi'xä quiopc-hajxy hänajty tøø jia ho'ogy.

⁷Habáatnäp jaduhn coo naaxwiimbä wyiimbidaannä. Paady hajxy tehngajnä mniyajcopcø'øwǿøjät nebiä mjoot hajxy yaa mga'a pädá'agät maa hädaa yaabä naaxwiimbän. Jaduhnä Dios hajxy hoy mba'yá'axät hamuumdu'joot. ⁸ Je'e jaduhn nä'ägä tsoobaatp coo hajxy hamiñ haxøpy mničhoc mnimiee'xøøjät. Hix, coo hajxy hamin haxøpy nnichójcämät, mänit hajxy hoy nnimiämée'xämät. Jaduhn hajxy hoy ndsänáayyämät. ⁹Coo pøn jim quiuyo'oy quiunaxø'øwät maa mjøøn maa ndøjc-hajxiän, hamuumdu'joot hajxy myajtøjtägó'øwät. Myajcay myaghú'ugäp hajxy jaduhn hahoy haween. 10 Cøjwiinduumä Dios wiinmahñdy hajxy xmióoyyäm coo tuung hajxy wiingjaty nmøødhájtäm. Jaduhnä jäya'ayhajxy nägøxiä piuhbedøøjät, ja'a hajxy hänajty tøø miäbøquiäbä ja'a Jesucristocøxpä. Jaduhn hajxy mnibiuhbedøøjät nebiatiä Dios tuung hajxy cøjwiinduum tøø xmio'oyän. 11 Pønjaty tøø tiuungmo'oyii coo Diosmädia'agy hajxy yajwá'xät, hoy hajxy quiapx miädiá'agät nebiä Dios quiapxy miädia'aguiän. Pønjaty tøø tiuungmo'oyii coo hajxy miäbuhbédät, ween hajxy jaduhn hamuumdu'joot miäbuhbety. Ja'a Dios jaduhn puhbédäp. Coo hajxy hänajty tijaty mduna'añ, hoy hajxy mdúnät; jaduhnä jäya'ayhajxy miäbøgät coo Dios miøjjä jiaanchä. Wyiingudsähgø'øwaambiä

1 Pedro 4, 5 566

Dios hajxy jaduhn je'eguiøxpä coo Jesucristo hajxy hoy xyajnähwáatsäm. Cøjxta'axiøø ja'a Dios wyiingudsähgø'øwa'añii. Cøjxta'axiøø møjcuhdujt miøødhada'añ. Amén.

¹²Mägu'ughajpädøjc, cab hajxy myagjuø'øwät coo tsaachpä hajxy naxy xpiaady møc-haampiä. Hix, tsipcøxpä tsaachpä hajxy xñä'ägä paada'añ. ¹³ Jaduhn quiähxé'øgät pø hamuumdu'jootä Diosmädia'agy hajxy mjaančh mäbøcy ja'a Jesucristocøxpä, pø caj. Hix, maas hanaxiä Jesucristo chaachpøjcy mänaa hajxy hoy xñähho'túutäm. Hix, coo Jesucristo hajxy jaduhn mmøødhity tu'ugmädia'agy, paady hajxy jaduhn tsipcøxp mbadsaachpøjpät. Y coo Jesucristo hänajty yaa quiädaactägatsa'añ hädaa vaabä naaxwiin, mänit hajxy hänajty mjaanch tehm xioonda'aga'añ. Paady hajxy jäda'ahaty mxoondáacnät, hoyyä tsaachpä hajxy jaduhn xjia paady. Pero cabä tsaachpä hajxy jaduhn myagjuø'øwät. 14 Coo hajxy pøn xñähójät ja'a Jesucristocøxpä, cab hajxy myagjuó'øwät. Pero mxoondá'agäp hajxy jaduhn. Hix, jaduhnä Dios ja'a yhEspírituhaam hajxy xpiuhbédät møødä wyiinmahñdyhaam. Coo mijtsä jäya'ay xyhíxät coo hajxy mmee'xtucy coo hajxy hänajty mdsaachpøcy, mänitä Dios hajxy wyiingudsähgø'øwa'añ. ¹⁵Hahixøøby jaduhn coo hajxy mdsaachpógät, pø tøø hajxy hänajty mmäjäya'ay-yagho'ogy, pø tøø hajxy hänajty mmämeech, pø tøø hajxy hänajty myajtägø'øy maa cueendä

hajxy hänajty mga'a møødän. Cab jaduhn yhoyyä coo hajxy jaduhn mjatcø'øwät. ¹⁶Pero je'e mäbøcypiä caj chähdiuhndmøødä coo hajxy mdsaachpøgät je'eguiøxpä coo Jesucristo hajxy hänajty mwiingudsähgø'øy. Jootcujc hajxy jaduhn mhídät. Mnämá'awäbä Dios hajxy "Dioscujú'uyäp" ja'a Jesucristocøxpä.

¹⁷Tøø yhabaatnä coo Dios hajxy xyajtøyhajtyegáanäm. Coo Diosmädia'agy hajxy nmäbójcäm, paady hajxy jayójp xyajtøyhajtyegáanäm, paady hajxy jayøjp xyajtsaachpøjcäm. Pero ja'a häna'cä Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä, coo hajxy hänajty tiøyhajtyega'añ, maas hanaxiä hajxy hänajty chaachpøga'añ. ¹⁸Siémprämä hojiäya'ayhajxy chaachpøga'añ. Maas hanaxiä ca'awiindøyhäna'c-hajxy chaachpøga'añ, ja'a Dios hajxy ca'a wiingudsähgøøbiä. 19 Coo hajxy hänajty pøn xyajtsaachpøcy nä'ä nägoobä, cab hajxy mmøjpädá'agät. Tehngajnä hajxy hoy mjaac jäya'ayhádät. Hix, ja'a Dios hajxy hänajty tøø xyajmädsocy coo hajxy mdsaachpøgät.

Mijts majjäya'adiøjc-hajxy, ja'a hajxy jim tuumbä tsajtøgooty, mijts cham nmägapx nhane'emaamby. Nmøødhøchä cuhdujt jaduhn cooch mijts jaduhn nmägapx nhane'emät, je'eguiøxpä cooch tøø nmäjaabä, møød cooch jim nduumbä tsajtøgooty. Nhijxho'c-høchä Jesucristo jim cruzcøxp. Y coo Jesucristo yaa quiädaactägátsät hädaa yaabä naaxwiin, näguipxy hajxy hänajty

567 1 Pedro 5

jim xyajnøcxáanäm tsajpootyp, høøch møød mijts. Jimä hoyhajtä weenhajt hajxy xmio'owáanam pedyii. ²Mijts majjäya'adiøjc, hoyyä Diosmädia'agy hajxy myajnähixø'øwät hamuumdu'joot, ca'a yhadsip ca'a yhajootma'adä. Hamuumdu'jootä cu'ug hajxy mmägapx mhané'emät. Hix, ja'a Dios hajxy tøø xpiäda'agy coo cu'ug hajxy jaduhn myajnähixø'øwät, møød coo hajxy mmägapx mhané'emät. Cab hajxy xädø'øñguiøxpä myajnähixø'øwät. 3Cab hajxy møc møc mhané'emät. Mee'xxieemy hajxy myajnähixø'øwät. Hoyyä Diosmädia'agy hajxy myajtúnät; jaduhnä cu'ug hajxy xpiahix xpiadúnät. 4Y coo Jesucristo yaa quiädaactägátsät, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä, mänit hajxy xquiumaya'añ pø tøø hajxy hänajty hoy myajnähixø'øy. Mänit hajxy hänajty jim xyajnøcxa'añ tsajpootyp. Cøjxta'axiøø hajxy hänajty jim mhida'añ.

⁵Møød mijts muutsc-häna'c, jaduhn mijtspä, mwiingudsähgø'øwäbä majjäya'ay hajxy. Coo hajxy waamb xmiägapx xyhané'emät, mgudiúnäp hajxy jaduhn. Hahoy haween hajxy mnibiuhbedøøjät hamin haxøpy, hoy miøjjä hoy miuutscä. Hix, coo hajxy jootmøj mnibiäda'agøøjät, xyajcumädówäbä Dios hajxy jaduhn. Pønjaty capxp mädiaacp mee'xxieemy, je'edsä Dios piuhbejpy. Móoyyäbä hoyhajtä weenhajt hajxy jaduhn. ⁶Coo Dios hajxy jaduh<u>n</u> mänaa xyajtsaachpógät, cab hajxy

mmøjpädá'agät. Jim hajxy mnibiäda'agóøjät maa Dios quiø'øba'c tiecypia'cän. Møcmäjaa Dios jiaanch tehm miøød. Hix, cujequiä Dios ja'a tsaachpä hajxy xyajnähwá'adsät. Mänit hajxy jootcujc xjiaanch tehm yaghida'añ. Coo hajxy hänajty tii mnädajy mnämay, mmänuu'xtá'agäbä Dios hajxy jaduhn coo hajxy ween xyaghoyøøyyä. Hix, homiänaajä Dios hajxy xcwieendähaty.

⁸Mniyajcopcø'øwøøjäp hajxy; jaduhnä Jesucristo miädia'agy hajxy hoy mbanécxät tehngajnä. Jaduhnä møjcu'ugongä wyiinmahñdy quia'a mäjädá'agät. Hix, ja'a møjcu'ugong, homiänaajä hajxy jaduhn xmiädsiphájtäm. Xjia wi'i yajtu'udägoyyáanäm hajxy jaduhn. ⁹Cabä møjcu'ugongä miädia agy hajxy mmäbójcät. Hamuumdu'jootä Diosmädia'agy hajxy myajtúnät tehngajnä. Hix, pønjatiä Diosmädia'agy mäbøjp wiinduhmyhagajpt, jaduhn hajxy chaachpøjpä nej mijts mdsaachpøquiän. ¹⁰Cab hajxy jejcy mdsaachpøga'añ. Coo Dios ja'a tsaachpä hajxy hänajty tøø xyajnähwa'ach, mänitä Dios hajxy hamuumdu'joot xyajmäbøgaannä ja'a Jesucristo miädia'agy. Ca'xy pedyii Dios ja'a wyiinmahñdy hajxy xyajnähixø'øwa'añ. Ja'a Diósäts hajxy jaduhn xcwieendähájtäm, hoy hajxy nej cu nja jajt cu nja habéjtäm. Tiuumbiä Dios mayhajt jaduhn maa højtscøxphájtäm. Jaaya'ay hajxy jaduhn tøø xyajnähdíjjäm coo Jesucristo hajxy jim xyajnøcxáanäm tsajpootyp. Cøjxta'axiøø hajxy jim nhidáanäm.

1 Pedro 5 568

Hix, cøxiä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy jaduhn xmióoyyäm. ¹¹Cøjxta'axiøø ja'a Dios hajxy tsøc wiingudsähgøøyyäm. Cøjxta'axiøø ja'a Dios møjcuhdujt miøødhada'añ. Tøyhajt jaduhn.

12 Ja'a mägu'ughajpä Silvano hädaa nocy jahby. Høøčh nnajtscapxøøyyäp. Cab hädaa nocy jiaty yoñä. Hoyyä Silvano Diosmädia'agy jiaančh tehm yajtuñ. Tøyhájthøch cham tøø ngapxy tøø nmädia'agy nebiä Dios tøyhajt wyiinmayyän. Tøø Dios møjmayhajt tiuñ maa højtscøxphájtäm. Tøø hajxy jaduhn xyajmädsójcäm coo hajxy jim xmiøødhíjtämät tsajpootyp.

¹³Ja'a jäya'ayhajxy yaa tsänaabiä Babilonia, ja'a

Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä ja'a Jesucristocøxpä, xyajpoo'xp mijts jaduhn. Nej mijtsä Dios xyajnähdijjiän coo miädia'agy hajxy mmäbőjcät, jaanä jaduhnä jäya'ayhajxy yaabä yajnähdíjjäbä coo hajxy miäbøjpät. Jaduhn mijtsä mmägu'ughajpä Marcos xyajpoo'xpä. Nébiøchä nhamdsoo húungänä Marcos njuø'øy. 14 Coo hajxy hänajty mhamugø'øy Dioswiingudsähgøøbiä, hamiñ haxøpy hajxy mniyajpoo'xøøjät. Jaduhn hajxy myajcähxó'øgät coo hajxy tøyhajt mničhocy mnibia'häyoyii hamuumdu'joot.

Pønjatiä Diosmädia'agy panøcxp ja'a Jesucristocøxpä, weenä hoyhajtä weenhajt hajxy mio'oyii ja'a Diósäm. Amén.

2 Pedro

Høøch xøhajp Simón Pedro. Høøch hädaa nocy njahby. Ja'a Jesucrístøch nmøødtuumby. Jaayá'ayhøch tøø xwiinguexy coocha miadia agy nyajwá vat. Tøø mijtsä Jesucristo xyajnähdijy coo hajxy hoy mmäbøgät jaduhn mäwiin neby højts xyajnähdijjiän. Tu'cuhdujt hajxy jaduhn xquiumáayyäm nägøxiä je'eguiøxpä coo hajxy tu'cuhdujt nmäbøjcäm coo tigyyä. Jaduhn yajnajug'gy coo Jesucristo yhojiäya'ayä. Jaaya'ay hajxy nDioshájtäm. Tøø hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum. ²Ween mijtsä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt xmio'oy møj may coo ja'a tøyhajt hajxy mmøødä ja'a Dioscøxpä møødä Jesucristocøxpä, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä.

³Coo ja'a tøyhajt hajxy nmøødhájtäm ja'a Jesucristocøxpä, paadiä Dios hajxy madiu'u xpiuhbéjtäm ja'a miäjaahaam, jaduhn hajxy hoy njäya'ayhájtämät. Mänitä Dios hajxy jaduhn xquiumáayyämät. Jaanä miäjaahaamä Dios hajxy xyagjugyhadáanam homiänaajä neby je'e jiugyhatiän. Coo Jesucristo miøjjä jiaanchä, coo jiaanch tehm yhojiäya'ayä, paady

hajxy tøø xyajnähdíjjäm coo hajxy hoy njäya'ayhájtämbät. 4Coo Jesucristo jaduhn miøjjä jiaanchä, paadiä mayhajt møj may tiuna'añ maa højtscøxphájtäm. Jaduhn jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän coogä Dios mayhajt may tiuna'añ maa højtscøxphájtäm. Homiänaajä hajxy xyagjugyhadáanäm neby je'e jiugyhatiän. Y tøø hojiootä howyiinmahñdy hajxy xmióoyyäm hawiinjemybiä. Jaduhn hajxy hoy nmøødhíjtämät tu'ugmädia'agy. Jaduhnä haxøøgpä hajxy yaa hoy njøjyohdiúutämät hädaa yaabä naaxwiin. Ja'a häna'c-hajxy yaa ca'a mäbøjpä, hadsojwiinmahndy hajxy miøød. Coo yhaxøøgwiinmahñdy hajxy jaduhn quia'a najtshixø'øwa'añ, paady hajxy jiiby quia'awa'añ haxøøgtuum. 5-7 Paadiä Diosmädia'agy hajxy tsøc mäbőjcäm. Tsøc hajxy hojiäya'ayhájtäm hamuumdu'joot. Tsøc hajxy jaac habøjcäm ja'a Dioscøxpä. Tsøc hajxy híjtäm najuø'øyhaamby. Tsøc hajxy mee'xtújcäm. Tsøgä Dios hajxy wiingudsähgøøyyäm. Tsøc hajxy ničhójcäm nebiä tu'ugpuhya'ayän, neby højtsä Jesucristo xchójcäm.

2 Pedro 1 570

Tsøgä jäya'ay hajxy nägøxiä tsojc mée'xäm, hoy hajxy näje'e quia'a jagä mäbøcy.

⁸Coo hajxy jaduhn hamuumdu'joot ngudiúunämät nébiøch naamnä tøø nmädia'agy, mänit hajxy nhoyóøyyämät. Mänitä Jesucristo tiuung hoy ndúunämät. Nmøødhájtämä tøyhajt hajxy jaduhn ja'a Jesucristocøxpä. 9Hix, pønjaty jaduhn ca'a cudiuumb nébiøch naamnä tøø nmädia'agy, jaduhn mäwíinäts hajxy je'e nebiä wiinds nebiä xoodspän je'eguiøxpä coo hajxy tøø jiahdiägoy coo piojpä quiädieey hajxy tøø ñähwa'achii neby hajxy hijty jegyhajty jiäya'ayhatiän. Jaduhn hajxy tøø jiahdiägoobiä coo Dios jioot chocy coo hajxy hoy jiäya'ayhádät. Paady hajxy jaduhn jia yajnähwaatsä. ¹⁰Hoorä, mägu'ughajpädøjc, tsøc hajxy hamuumdu'joot cudiúunäm nébiøch naamnä tøø nmädia'agy. Jaduhn yajnajuø'øwa'añ coo Dios hajxy tøø xyajnähdíjjäm coo hajxy xquiu'ughadáanäm. Coo hajxy jaduhn ngudiúunämät, cab hajxy jaduhn mänaa ndu'udägóoyyämät. ¹¹ Jaduhn hajxy hoy yajxón nnécxämät Jesucristo wyiinduum maa cøjxta'axiøø yhane'emiän. Jaaya'ay hajxy nWiindsønhájtäm. Tøø hajxy jaduhn xyajnähwáatsäm.

¹²Homiänáajäts mijts jaduhn nyagjahmiejtsta'aga'añ nébiøch naamnä tøø nmädia'aguiän. Tøyhájthøch jaduhn tøø nmädia'agy. Hoy hajxy jaduhn mjaty. Cab hajxy mdsoj jahdiägoyya'añ.
¹³Hawiinmats jaduhn cooöh mijts jaduhn nyagjahmiejtstá'agät tehngajnä, mädúhñtiøch njaac jugyhaty. ¹⁴Hamdsóojøchä Jesucristo xñämaayy cóogøch mobädajpä nho'ogaannä, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. ¹⁵Pero cooch hänajty tøø nho'ogy, hoy hajxy jaduhn mjaac capxtá'agät nébiøch cham nmädia'aguiän. Jaduhn hajxy hoy mjahmiejtstá'agät.

16 Tøø højts mijts nyajwiingapxø'øy coo Jesucristo møcmäjaa miøødä, y coo yaa jadähooc quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Tøyhajt højts jaduhn nmädiaacy. Cab højts hamdsoo nyajcojy. Diosmädia'agy hädaa jaduhn. Ca'a ñä'ä cueentä nebiä jäya'ay cueentä hajxy yajcojjiän. Hamdsoo højtsä Jesucristo nhijxy coo møcmäjaa miøødä, coo je'e Dyiosä. 17-18 Mänaa højtsä Jesucristo hänajty jim nmøødän maa tunän, mänitä Diosteedy jim quiuhgapxnajxy tsajpootyp: "Høøch nhamdsoo Huung yø'ø. Njaanëh tehm chójpiøch yø'ø. Jaanch tehm jiootcújc-høch nnijwiø'øwyii maach nHuungcøxpän", nømä Jesucristo ñänøømä. Njaanch mädoow højts jaduhn. Møcmäjaahaamä Dios jaduhn quiapxy. Jaanch tehm yajxonä Jesucristo piädaacä ja'a Tiéediäm, nebiä hajajpän. Paady højts yø'ø tun nyajxøøbejty: "Ja'a tun maa Dios ñägapxiän coogä Jesucristo yHuunghaty."

19 Tøyhajt jaduhn jiaanch jajty nébiøch cham nmädia'aguiän. Hamdsoo højts nhijxy nmädooyy. Hahixøøby jaduhn coo højts mijts nmädia'agy xmiäbøjcät. Maas hahixøøby jaduhn coo Diosmädia'agy hajxy mmäbøjpät, ja'a jäya'ayhajxy jecy 571 2 Pedro 1, 2

quiujáhyyäbä. Jaduhn mäwíinädsä Diosmädia agy miäbaady nebiä jøøn tiovvän hagoodstuum. Hix, xyajwiinjuóøyyäm hajxy jaduhn tijaty hajxy hoy hamdsoo nga'a wiinjuø'øwáanäm. Hahixøøby jaduhn coo hajxy homiänaajä nyajcopcóøyyämät. Coo Jesucristo yaa quiädaactägátsät hädaa yaabä naaxwiin, mänit hajxy cøxiä xyajwiinmädiaagø'øwáanäm. Jaduhn hajxy hoy nwiinjuø'øwáanäm cøxiä. ²⁰⁻²¹ Huuc wiinjuø'øw hajxy jaduhn, coo jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy jecy quiujahy, cab hajxy hamdsoo yajcojy. Näje'e hajxy jaduhn quiujahy tijaty hänajty jadáanäp tunáanäp. Ja'a Dios je'e najtscapxøøyy ja'a yhEspírituhaam waamb hajxy quiujáayät.

Jii jäya'ayhajxy hijty näje'e jegyhajty miäna'añ cooc tyijy Dios hajxy hänajty ñajtscapxǿøyyäbä. Pero høhndaacp hajxy hänajty jaduhn. Ja'a Dioscu'ug hajxy hänajty jia wi'i wyiinhøønaamby. Jaanä jaduhnä høhndaacpähajxy jiiby wiäditaambä maa mgajpthajxiän. Cabä cu'ug ñajuø'øwa'añ pø wiinhøhnäp hajxy hänajty jaduhn. Høxtä mäna'anaambä høhndaacpähajxy jaduhn cooc tyijy ja'a Jesucristo hajxy tøø xquia'a nähho'túutäm. Paquiä hajxy yajcumädowa'añii. Pønjatiä høhnda'agymiädia'agy mäbøgaamb, tu'udägoyyaamb hajxy jaduhn. Ja'a häna'c-hajxy jaduhn høhndaacpä, niyhamigähadáanäp hajxy jaduhn. ²Pahixáanäp hajxy jaduhn nämay. Ja'a häna'c-hajxy mäbahixaamb, ja'a tyijy ja'a

Diosmädia agy hajxy mäbøjpä. Coo hajxy jaduhn hoy quia'a hida'añ, ni häna'c-hajxy høhndaacpä, ni häna'c-hajxy mäbahijxpä, paadiä cu'ugä tøyhajt hajxy quia'a tsoga'añ ja'a Jesucristocøxpä. ³Ja'a høhndaacpähajxy, xädø'øñ hajxy piøcjuø'øwaamby. Høhnda'agymiädia'agyhaamby mijts xyajnähixø'øwa'añ; jaduhnä xädø'øñ hajxy xjia wi'i piøgaanä. Jéquiänä Dios tiägøøyy mänaandaacpä coogä häna'c-hajxy quiumädowa'añ, ja'a høhnda'agymiädia'agy hajxy yajnähixøøbiä. Jaduhnä Dios jecy miänaandaacpä cooc hajxy quiuhdägoyya'añ.

⁴Hix, yajcumädoobiä Dios je'e pønjaty ca'a mäbøgaamb. Coo mioonsähajxy näje'e jim jecy quia'a mäbøjcy tsajpootyp, paady hajxy jecy quiumädooyy. Haxøøgtuum hajxy hoy quiuhjuijpnaxyii maa jiaanch tehm quiøøcän, maa yhagoodstuumän. Jim hajxy yhida'añ høxtä coonä yhabáadät coo Dios jaduhn miäná'anät nebiaty hajxy jii jiaac tsaachtiuna'añii. ⁵Jaanä jaduhnä Dios ja'a jecyjiäya'ay yajcumädoobä, ja'a hajxy jecy tøø quia'a mäbǿquiäbä. Mänitä Dios nøøgomdägoy quiejxy. Jayooyyä Noéhajxy choocy møødä yhuung møødä tio'oxy ja'a näductujcpä. Jaduhnä Noé ja'a cu'ug hänajty tøø jia yajwiingapxø'øy coogä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'øwät, coogä Dios hajxy wyiingudsähgø'øwät. ⁶Jaanä jaduhnä jecyjiäya'ayhajxy jiajpä, ja'a hajxy hijty jim tsänaabiä

2 Pedro 2 572

maa cajpt hijty jaduhn xiøhatiän Sodoma møødä Gomorra. Cabä Dios hajxy hijty ñä'ägä wiingudsähgø'øy. Paady hajxy jøønhaam yajcuhdägooyyä. Cøjxä haxøøghäna'c-hajxy yho'ogy. Haagä cujiaam hajxy jiajnä møødä quiajpthajxy. Hijxtahnd ja'a Dios jaduhn piädaac coo haxøøgjäya'ayhajxy nägøxiä yajcumädowa'añii. 7-8 Mänaa Dios ja'a jecyquiajpt jaduhn yajcuhdägoyyän, jagooyyä tu'jäya'ay yajtsoocä, ja'a hänajty xøhajpä Lot. Paadiä Lot yajtsoocä, je'eguiøxpä coo hänajty hoy jiäya'ayhaty. Mänitä Dios ja'a Lot yhawaanä coogä quiajpt hänajty quiuhdägoyya'añ. Paadiä Lot jim chohñ. Jaanch tehm jiootmayhajpä Lot hänajty jaduhn coo cu'ughajxy hänajty haxøøg jiatcø'øy jabom-jabom hijxwiinduum. ⁹Nebiä Dios ja'a Lot jecy yajtsooquiän, jaanä jaduhnä Dios ja'a quiu'ug yajtso'ogaambä coo hajxy hänajty chaachpøcy. Tøyhajt jaduhn. Jaanä jaduhn tiøyhájtäbä coo Dios yajcopcø'øy nebiatiä haxøøgjäya'ayhajxy jiatcø'øyän. Jéquiänä Dios jaduhn miänaañ cooc hajxy quiumädowa'añ. Coo jaduhn yhabáadät, mänitä Dios miäna'ana'añ nebiaty hajxy jii chaachtiuna'añii. 10 Nägø'ø nädequiä Dios yajcumädowa'añ pøn yajnähixøøby høhnda'agymiädia'agyhaam, pønä Diosmäjaa xøøghajp. Jaanch tehm chähdiuhndägoy hajxy ñibiäda'agyii, ja'a høhnda'agymiädia'agy hajxy mäwädijpä. Jootmøj hajxy

jaduhn ñibiäda'agyii. Cab hajxy pøn wyiingudsähgø'øy. Haa jaaya'ayhajxy møjtuungmøødpä maa Diosmädia'agy myíñänä, wiingapxpéjtäp hajxy je'ebä.

11 Haa ja'a Diosmoonsähajxy jim hijpä tsajpootypä, maas møcmäjaa hajxy miøødä quejee ja'a høhnda'agymiädia'agy hajxy mäwädijpä. Pero cabä Diosmoonsä ja'a møjtuungmøødpä hajxy wyiingapxpety maa Dioswiinduumän; ni cab hajxy ñähojy.

¹² Jaduhnä høhndaacpähajxy ñibiäda'agyii nebiä yuughanimalän coo hajxy tii quia'a wiinjuø'øwa'añ ja'a Dioscøxpä. Hix, cabä yuughanimalhajxy tii wyiinjuø'øy ja'a Dioscøxpä. Mädyiijatiä høhndaacpähajxy quia'a wiinjuøøby, je'e hajxy ñäxiicypy. Paquiä hajxy yajcuhdägoyya'añii nebiä animalhajxy paquiä quiuhdägoyyän coo hajxy yagho'ogyii. ¹³Tsaachtiunáanäbä høhndaacpähajxy jaduhn je'eguiøxpä coo hajxy hänajty tøø miädsaachtiuñ. Xoondaacp hajxy jaduhn coo hajxy cøxypänejpiä jiatcø'øy xøømbaady. Høxtä jiiby hajxy yajtägø'øy maa mijts naxy mgaamiuquiän ja'a Jesucristocøxpä. Ja'a Jesucristo miädiá'aguiäc tyijy hajxy pianócxäp. Pero haxoogjaty hajxy wyi'i jiatcø'øy mijts mwiinduum maa hajxy hänajty mgaamiuquiän. Høxtä jiibypiaady hajxy je'e yhøhndaacpä.

¹⁴Homiädyii to'oxiøjcä hajxy jaduhn yhixy, yhadsojpy hajxy jaduhn. Homiänaajä hajxy jaduhn haxøøg jiatcø'øwa'añ. Wyiinhøhmby 573 2 Pedro 2, 3

hajxy pønjatiä Diosmädia'agy hoy ca'a habøjpnä. Hadsojwiinmahñdy hajxy ñä'ägä yajtuumby. Tsipcøxp hajxy jaduhn ñä'ägä cumädowa'añ. ¹⁵Tøø tødiu'u hajxy jiøjwa'ach. Tøø hajxy jaduhn tiu'udägoy. Ja'a Balaam hajxy jaduhn piahijxyp, ja'a Beor yhuung. Jeguiajtiä Balaam hänajty quiudiuna'añ ja'a quia'awiindøguiøxpä møødä xädø'øñguiøxpä. 16 Mänitä Balaam wyiinhojnajxä tiic jaduhn coo jiatcø'øwa'añ. Ja'a møjc burra jaduhn mähoj. Jaduhn quiapxy nebiä jäya'ayän. Mänitä Balaam ñajuøøñä coo jaduhn quia'a hoyyä. Jaduhnä burra miädia'agy miäbőicäxä.

¹⁷ Yø'ø häna'cä høhnda'agymiädia'agy hajxy mäwädijpä, jaduhn mäwiin hajxy miäbaady nebiä nøøjut tøø tiø'øchpän. Jaduhn mäwiin hajxy miäbaatpä nebiä joc piojwäditypän coo hänajty quia'a nä'ägä tu'uy. Hix, cabä tøyhajt hajxy ñä'ä yajnähixø'øy. Cøjxta'axiøø hajxy jiiby yhida'añ maa haxøøgtuumän. Ja'a Dios jaduhn mänaan cooc hajxy jiiby yhida'añ. ¹⁸Yo<u>ñ</u> hajxy jia mädia'agy. Ja wi'i yajcumayaamb hajxy jaduhn. Pero cabä miädia'agy hajxy choobaady. Ja'a høhnda'agymiädia'agyhaam hajxy wyiinhøøñ pønjatiä Diosmädia agy naamdägø øy habøjp. Jøjcapxøøyyäp hajxy jaduhmbä, ween hajxy haxøøg jiatcøguiumbä neby hajxy hijty jiatcø'øyän. ¹⁹ Jaduhnä høhndaacpähajxy yajnähixø'øy cooc tyijy quia'a nejpiä coo haxøøg mjäya'ayhádät. Hix, jaduhn hajxy yajnähixøøbiä

cooc tyijy ja'a Dios hajxy xquia'a hanéhmänä coo jecymiädia'agy hajxy ngudiúunämät, jaduhn jia mänaambä cooc hajxy hoy njäya'ayhájtämät. Jaduhn hajxy yhøhndaacpä cooc tyijy hajxy jaduhyyä nnähwáatsäm. Ni je'e hajxy tøø quia'a nähwa'ach je'eguiøxpä coo yhaxøøgwiinmahñdy hajxy tøø quia'a najtshixø'øy. Paady hajxy nøcxy quiuhdägoyyaannä. Jaanä jaduhn højtshájtämbä, coo nhaxøøgwiinmahñdy hajxy nga'a najtshixøøyyämät, jaduhn højts nøcxy nguhdägoyyáanämbä. 20 Coo Jesucristo hajxy njøjpøgøøyyäm, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä, paadiä nhaxøggwiinmahñdy hajxy xyajnähwáatsäm, neby hajxy yaa nmøødhájtäm hädaa yaabä naaxwiin. Pero, coo Jesucristo miädia'agy mjahdiägóoyyät, y coo mhaxøgwiinmahñdy jadähooc mbadu'ubégät, maas haxøøg jadähooc mjada'añ. ²¹Hix, pønjatiä Diosmädia agy jaduhn jahdiägooby, maas hoy haxøpy coo hajxy cu quia'a mäbøjcy. Hix, coo hajxy jaduhn yhøxhíxät, maas hanaxiä hajxy jaduhn quiumädowa'añ. ²² Jaduhn hajxy jiádät nebiä hädaa mädia 'agy miäna 'añän: "Ja 'a huc-hajxy, coo hajxy yhøøch, ja'a yhamdsoo høøch hajxy ñäwiimbijpy, nøcxy hajxy jadähooc jiøø'xø'øgy. Jaanä jaduhnä hädsømhajxy jiatcøøbiä, naamnä hajxy hänajty tøø chi'iy, mänit hajxy jadähooc nøcxy yajtsnä tiøø'pnä mo'ondsooty." Tøyhajt jaduhn.

1-2 Mägu'ughajpädøjc, miämetsc-hoocpä mijts 2 Pedro 3 574

cham nnäjaayø'øy. Jaduhn mijts cham miämetsc-hoocpä nmägapxy nhane'emy coo mädia'agy hajxy mjahmiejtstá'agät, ja'a Diosquexypähajxy jecy quiujáhyyäbä. Jaduhnä howyiinmahñdy hajxy mmøødhádät. Huuc jahmiets hajxy jaduhmbä nebiatiä Jesucristo hajxy xmiägapx xyhanéhmäm. Jaaya'ay hajxy tøø xñähho'túutäm, paady hajxy nWiindsønhájtäm. Ja'a Jesucristo quiugapxyhajxy, je'e mijts tøø xyhawaanä nebiatiä Jesucristo hajxy tøø xmiägapxy tøø xyhane'emy.

³Naxy hädaa mädia'agy hajxy mdehm wyiinjuø'øwät nébiøch cham nmädia'aguiän. Coo naaxwiimbä hänajty wyiimbida'añ, mänitä jäya'ayhajxy quiähxø'øga'añ coo Dios hajxy ñänøma'añ. Haxøøg hajxy jiatcø'øwa'añ nebiatiä yhamdsoo joot hajxy hänajty chocy, neby hajxy hänajty ñä'ägä cuhdujthatiän. Xñäxi'igaamb mijts jaduhn. ⁴ Jaduhn hajxy miäna'ana'añ: "Cab jaduhn tiehm tiøjiada'añ coo Jesucristo wyiimbijtägatsa'añ neby jaduhn tøø yhuuc mänaambä. Hix, caj tii mänaa tiägach. Je'enä cøxiä wiinä jaduhn yhityñä mänaa naaxwiimbä jecy yhawijy tiøø'xta'aguiän, mänaa jecyjiäya'ayhajxy yho'oguiän", nøm hajxy yhøhnda'aga'añ. ⁵Pero tøyhajt jaduhn coo naaxwiimbä jiaanch tägach. Pero ja'a høhndaacpähajxy, cabä tøyhajt hajxy wyiinjuø'øwa'añ. Hix, haagä nøø hijty jegyhajty. Mänitä Dios ja'a tsajt jecy yhädiuuñ møødä naaxwiin. Jiibiä naaxwiimbä yajcojy nøøjooty.

Mänit hoy piäda'agy nøøhagujc. ⁶Mänitä Dios nøøgomdägoy cujecy quiejxy. Mänitä naaxwiimbä quiuhdägooyy. Cøjxä jäya'ayhajxy yho'ogy. ⁷Ja'a tsajt møød hädaa yaabä naaxwiin, tøø Dios jaduhn yajnähdijy coo quiøxy toya'añ. Mänítäc jaduhn tioya'añ coo Dios ja'a jäya'ay yajcuhdägoyya'añ, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä.

⁸Mägu'ughajpädøjc, tsøc hajxy jahmiéjtsäm coo Dios tu'xøø jaduhn ñänømy jadu'miljomøjtpä; y jadu'miljomøjtpä, tu'xøøyyä jaduhn ñänømy. 9 Näje'e jäya'ayhajxy miäna'añ cooc tyijy ja'a Jesucristo quia'a tsoj yajtøjiada'añ coo yaa quiädaactägatsa'añ, coo haxøøgjäya'ayhajxy yajcumädowa'añii. Pero cab jaduhn tiøyyä neby hajxy jaduhn jia wi'i yhøhnda'agy. Hix, mee'xtujpä Jesucristo ja'a mijtscøxpä. Cabä jioot chocy coo pøn quiuhdägóyyät. Jaduhnä jioot jia tsocy coo haxøøgcuhdujt hajxy nnajtshixøøyyämät.

10 Jaguiapxy yhabaada'añ coo Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ, coo haxøøgjäya'ayhajxy yajcumädowa'añii. Cabä pøn jaduhn ñajuø'øy mänaa jaduhn jiaanch habaada'añ. Mänitä tsajt quiuhdägoyya'añ. Jaduhn yajmädowa'añ nebiä hänee møc ya'axiän. Cøxaambä xøø tioya'añ, møødä po'o, møødä madsa'a, møødä naaxwiimbä, møød tijaty yaa hijp hädaa yaabä naaxwiin.

¹¹Coo cøxiä wiinä jaduhn quiuhdägoyya'añ, paady hajxy tsøc hoy jäya'ayhájtäm. Tsøcxä Dios hajxy hoy wiingudsähgǿøyyäm. 575 2 Pedro 3

Tsøcxä Diosmädia'agy hajxy hoy cudiúunäm. 12 Tsøc hajxy jøbhíjxäm coo Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ. Mänitä Dios ja'a tsajt yajtoya'añ, møødä xøø, møødä po'o, møødä madsa'a, møødä naaxwiimbä. Tsøgä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy yajmøødmädiáacäm nämay, ween hajxy miäbøcy; jaduhnä Dios paquiä yaghabáadät. 13 Tøø Dios jaduhn miäna'añ coogä hawiinjemychajt yhädiuna'añ, møødä hawiinjemyñaaxwiin. Jimä njoot hajxy nbädáacäm coo Dios hajxy jim xyajnøcxáanäm. Cabä haxøøgpä jaduhn jim mänaa tiägø'øwa'añ maa ja'a hawiinjemybiä tsajtän, ni jim maa hawiinjemybiä naaxwiimbän.

¹⁴Mägu'ughajpädøjc, tøyhajt jaduhn coo Dios hajxy jim xpiäda'agáanam, paadia haxøøgpä hajxy tsøc najtshixéøyyäm hamuumdu'joot; jaduhnä Jesucristo hajxy xpiáatämät coo pojpä cädieey hajxy hänajty nga'a møødhájtäm, coo yaa quiädaactägátsät. Tsøc hajxy jootcujc nimiøødhíjtäm nebiä tu'ugpuhya'ay nebiä tu'ugpuhdo'oxypän. Jaduhnä Dios hajxy hoy xyhíjxämät coo hajxy hänajty hoy ndúunam. ¹⁵Mjahmiédsäp hädaa mädia'agy hajxy jaduhn. Paadiä Jesucristo jaduhn miee'xtucy, weenä jäya'ayhajxy may miäbøcy, ween hajxy jaduhn may ñähwa'ach.

Ja'a mägu'ughajpä Pablo, jaduhn mijts tøø xñäjaayøøbiä. Ja'a Dios ja'a tøyhajt najtscapxøøyyä. Ja'a tsipjatypä ja'a Dios ja'a Pablo yajwiinjuøøyy. Jadúhnhøchä Pablo njuø'øy nébiøchä nhamdsoo puhya'ayän. 16 Naaghooc mijtsä Pablo xñäjaayø'øy, jaduhn ñä'ägä mädia agyhaty nébi och cham njaayän. Tsipjatiä Pablo siémpräm miädia'agy. Ja'a häna'cä tøyhajt hajxy ca'a tsojpä, wiingä Pablo miädia'agy hajxy yajnähixøøyyä. Cab hajxy jaduhn yajnähixø'øy nebiä Pablo jia mänaañän. Wiingatiä Diosmädia'agy hajxy yajnähixø'øy. Cabä tøyhajtpä hajxy miäbøga'añ. Paady hajxy quiuhdägoyya'añ.

¹⁷Mägu'ughajpädøjc, mnä'ägä najuøøby hajxy jaduhn coo høhndaacpähajxy jii wiädita'añ. Cabä tøyhajt hajxy chocy. Haxøøg hajxy jiaanch tehm jiäya'ayhaty. Mnigwieendähadøøjäp hajxy; jaduhnä tøyhajt hajxy mga'a najtshixø'øwät. Cab hajxy myajwiinhøønät coo hajxy jaduhn mnä'ä tu'udägóyyät. ¹⁸Jaac habøcxä hajxy jaduh<u>n</u> ja'a Jesucristocøxpä, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. Jaaya'ay hajxy xñähho'túutäm. Tehngajnä miädia'agy hajxy mmäbøjcät; jaduhnä mayhajt møj may tiúnät ja'a mijtscøxpä. Tsøc hajxy homiänaajä capxpáatäm møj jaanch. Tsøc hajxy tehngajnä wiingudsähgøøyyäm. Amén.

1 Juan

1-3 Jue'e højts mijts nyajnäjaayøøby, ja'a Jesucristo. Dioshuung je'e. Jíiyyäm je'e hänajty møødä Dios mänaa hädaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. Jaayá'ayäts hajxy xyhawáanäm nebiä Dios wyiinmay. Jaayá'ayäts hajxy tøø xñähho'túutäm neby hajxy jaduhn njugyhájtämät nebiä Dios jiugyhatiän cøjxta'axiøø. Tøø højts nhamdsoo hixy; tøø højts nhamdsoo mädoy. Tøø højts nnähdoñ cø'øhaam. Tøyhajt jaduhn. Paady højts mijts jaduhn nhawáanäm neby hajxy jaduhn nhíjtämät tu'ugmädia'agy, neby højts ja'a Dios xmiøødhitiän tu'ugmädia'agy møødä yHuung. ⁴Paady jaduhn nhawáanäm neby hajxy jaduhn jootcujc nhíjtämät tehngajnä.

⁵Hoyyä Dios ja'a wyiinmahñdy; cabä pojpä cädieey ñä'ägädä møødä. Jaduhn højts ja'a Jesucristo tøø xyhawaanä, y jaduhn mijts nhawaandägájtsäm. ⁶⁻⁹Coo hajxy hoy nwädíjtämät nebiä Dios yhitiän, tu'ugmädia'agy hajxy jaduhn nhíjtämät, je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm ja'a nbojpä ngädieeyhájtäm cøxiä. Xyajnähwáatsäm hajxy jaduhn

coo ja'a nbojpä ngädieey hajxy nnägápxämät. Tøyhajt jaduhn. Cabä Dios yhøhnda'agy. Howyiinmahñdy je'eduhn miøød. Pero coo hajxy nwädíjtämät haxøøgtuum, cabä Dios hajxy nmøødhíjtämät tu'ugmädia'agy. Høhndáacäm hajxy jaduhn y cabä tøyhajt hajxy nnä'ägädä møødhájtäm.

Jaanä jaduhnduhmbä, coo hajxy nnä'ä mänáanämät cooc tyijy pojpä cädieey hajxy nga'a møødhájtäm, niwyiinhøhnäm hajxy jaduhn, 10 y cabä Dios miädia'agy hajxy nmøødhájtäm, ja'a tøyhajt. Coo hajxy jaduhn nmänáanämät, jaduhn yajmädowa'añ cooc tyijy ja'a Dios yhøhnda'agy. Hix, je'e jaduhn mänaamb coo pojpä cädieey hajxy nmøødhájtäm.

Mägu'ughajpädøjc, cábøch njoot chocy coo hajxy haxøøg mjatcø'øwät. Páadyhøch mijts hädaa nocy nyajnäjaayø'øy. Coo pøn jaduhn jiatcø'øwät, nähgapxtu'udøøjäp je'e Jesucrístäm jim maa Diosän. Cabä Jesucristo pojpä cädieey mänaa miøødä. ²Tøø ja'a nbojpä ngädieey hajxy xñähho'túutäm nägøxiä hädaa yaabä naaxwiin.

³Coo hajxy ngudiúunamät nebiä Dios hajxy xyhanéhmäm, mänitä 577 1 Juan 2

tøyhajt hajxy nmøødhájtämät coo je'e hajxy nhixyhájtäm. ⁴Pøn jaduhn nä'ä mänaamb: "Nhixyhájpiøch je'e", hoy quia'a ja cudiuñ, høhndaacp je'eduhn. Hix, ja'a Diosmädia'agy je'eduhn quia'a tsojpy. Tøyhajt je'e. ⁵Pero pøn jaduhn cudiuumb, cähxø'p jaduhn coo ja'a Dios jiaanch tehm jiahmiech. Jaduhn hajxy nmøødhíjtäm tu'ugmädia'agy. ⁶Pøn jaduhn mänaamb coo ja'a Dios miøødhity tu'ugmädia'agy, tsipcøxp wiädítät nebiä Jesucristo hijty wiäditiän.

⁷Hädaa mädiá'agyhøch cham nyajnähixøøbiä, tøø hajxy hijty mmädoy mänaa hajxy mmäbøjtsooñän. ⁸Pero hädaa mädia'agy jaduhn, jaduhn mäwíinäts hädaa nebiä hawiinjemybiän. Hix, jaduhn hajxy mničhocy mnibia'häyoyii nebiä Jesucristo hajxy xchójcäm. Tøyhajt jaduhn. Coo ja'a Jesucristo yaa tøø yhoy hädaa yaabä naaxwiin, mänitä homiädia'agy hajxy xyajwiinjuøøyyänä. Cab hajxy jaduhn nwädíjtänä hagoodstuum.

9-11 Pøn ja'a y'hermano tsojp pa'häyoob, hoyyä Diosmädia'agy jaduhn quiudiuñ. Coo hajxy jaduhn ngudiúunämät, cab hajxy ngädiéhyyämät. Pero pøn ja'a yhermano mähanhajp, hoy jia mäna'añ cooc tyijy quiudiuñ ja'a Diosmädia'agy, je'enä wiädity hagoodstuum. Jaduhn wiädity nebiä wiindspän. Cab jaduhn ñä'ägä niyaghoyø'øyii.

¹²⁻¹⁴Hermanodøjc, míjtshøch hädaa nocy nyajnäjaayøøby. Mhixyhajpiä Dios hajxy, ja'a nDeedyhájtäm. Jaaya'ay ja'a nbojpä ngädieey hajxy tøø xyajnähwáatsäm je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. Mijts majjäya'adiøjc, mhixyhajpiä Jesucristo hajxy jaduhn. Jíiyyäm jaaya'ay hänajty mänaa hädaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. Y mijts muutsc-häna'c-hajxy, xmioobiä Dios ja'a mäjaa hajxy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tehngajnä mbanøcxy. Cabä møjcu'ugong hajxy tøø myajmäjäda'agy.

¹⁵Cabä mjoot hajxy mbädá'agät hädaa yaabä naaxwiin. Coo pøn jaduhn piädá'agät, cabä Dios hoy jiahmiédsät, ja'a nDeedyhájtäm. ¹⁶ Ja'a møjcu'ugong jaduhn mänaamb coo hajxy cøxiä wiinä nhadsójcämät hädaa yaabä naaxwiin, ja'a haxøøgpä. Jaanä jaduhn miänaambä coo hajxy nyajcumáayyämät. Pero cabä Dios jaduhn miäna'añ. ¹⁷Cuhdägoyyaamb hädaa yaabä naaxwiin møødä haxøøgpä yaabä. Pero pøn cudiuumb nebiä Dios miäna'añän, cab jaduhn mänaa quiuhdägoyya'añ. Jim yhida'añ maa ja'a Diosän cøjxta'axiøø.

¹⁸Hoorä, habáatnäp jaduhn coo ja'a naaxwiimbä wyiimbida'añ. Tøø hajxy mmädoyhaty coo ja'a Cristo miädsip quiähxø'øga'añ. Y tøø ja'a miädsiphajxy may quiähxø'øgy. Jaduhn hajxy nyajnajuøøyyäm coo yhabaatnä. ¹⁹Xmiøødhíjtäm ja'a Cristo miädsiphajxy hijty. Pero coo hajxy tøø xpiuhwáatsäm, cähxø'p jaduhn coo hajxy hijty tehm tiøyhajt xquia'a møødhíjtäm 1 Juan 2, 3 578

hamuumdu'joot. Coo hajxy häxøpy hijty xmiøødhíjtäm, cab hajxy häxøpy tøø xpiuhwáatsäm.

20-21 Pero mijts, ja'a Jesucristo hajxy tøø xyajnäguexy ja'a Dios yhEspíritu. Mmøødhajpiä tøyhajt hajxy jaduhn cøxiä. Paady mijts hädaa nocy nyajnäjaayø'øy. Y mnajuøøby hajxy coo ja'a tøyhajt hajxy quia'a møødä, ja'a häna'c høhndaacpähajxy.

²² Je'eduhn ñänøømby, pøn jaduhn mänaamb cooc tyijy ja'a Jesús tøø quia'a quexyii ja'a Diósäm. Ja'a Cristo miädsip je'e, pøn jaduhn ca'a capxpaatp ja'a Dios møødä yHuung. ²³ Pønä Dios yHuung jaduhn capxpáatäp, miøødhijpiä Dios je'e. Pero pønä yHuung jaduhn ca'a capxpáatäp, cabä Dios jaduhn miøødhity.

²⁴Mgudiúnäp ja'a Diosmädia'agy hajxy tehngajnä neby hajxy mbanøcxtsohñän. Coo hajxy jaduhn mgudiúnät, mänitä Dios hajxy tehngajnä mmøødhídät tu'ugmädia'agy møødä yHuung. ²⁵Y cøjxta'axiøø hajxy xyagjugyhadáanäm neby je'e jiugyhatiän neby hajxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm.

²⁶Naxy hajxy mdehm wyiinjuø'øwät coo mijts ja'a Cristo miädsiphajxy xjia wi'i wyiinhøøna'añ. ²⁷Mijts, cabä yajnähixøøbiä hajxy myajmaajiaty. Mmøødhajpiä Dioshespíritu hajxy. Xyajnähixøøbiä tøyhajt hajxy cøxiä. Cab yhøhnda'agy. Mmøødhídäp hajxy jaduhn tu'ugmädia'agy neby hajxy tøø xyajnähixø'øyän.

²⁸Hoorä, tu'ugmädia'aguiä Jesucristo hajxy mmøødhíjnät neby hajxy jaduhn mga'a tsähdiúnät coo quiädaactägátsät. ²⁹Mnajuøøby hajxy coo ja'a Jesucristo pojpä cädieey quia'a møødä. Jaduhn hajxy mnajuøøbiät coo ja'a Dios yhuunghaty pønjaty hoy wädijp.

Xjiaanch tehm chójcam ja'a Dios hajxy. Hamuumdu'joot hajxy xyhuunghájtäm. Tøyhajt jaduhn. Pero cabä jäya'ay hajxy xñajuǿøyyäm coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm. Hix, cabä Dios hajxy yhixyhaty. ²Hoorä, tøø ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm. Cahnä yajnajuø'øy neby hajxy xyaghidáanäm. Pero coo ja'a Jesucristo quiädaactägátsät, nnajuóøyyäm hajxy coo hajxy jaduhn nhidáanäm neby je'ejän. Nhixáanäm hajxy jaduhn neby jaduhn yhitiän. ³Pøn hamuumdu'joot mäbøjp, hoy jaduhn wiädity nebiä Jesucristo hoy yhitiän.

⁴Pø<u>n</u> haxøøg jatcøøby, cabä Diosmädia agy quiudiuñ. Je e jaduhn xøhajp ja'a haxøøgpä coo ja'a Dios miädia'agy mga'a cudiúunät. ⁵Paadiä Jesucristo yaa tøø yhoy hädaa yaabä naaxwiin nebiä nbojpä ngädieey hajxy xyajnähwáatsämät. Pero cab jaaya'ay pojpä cädieey ñä'ägädä møødä. Tøyhajt jaduhn. ⁶Pønä Jesucristo tu'ugmädia'agy møødhijp, cab jaduhn haxøøg jiatcø'øy. Pøn jaduhn jatcøøby, cabä Jesucristo miädia'agy ñä'ägädä mäbøjcä. ⁷Mägu'ughajpädøjc, cab hajxy myajwiinhøønät. Pøn hoy wädijp, cabä pojpä cädieey ñä'ägä møødä, nebiä Jesucristo quia'a møødän. ⁸Pøn hoy ca'a wädijp, pianécxäp

579 1 Juan 3

je'e ja'a møjcu'ugongä miädia'agy. Homiänaajä ja'a møjcu'ugong haxøøg jiatcø'øy. Mänit jiatcøøchohñ mänaa hädaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. Paadiä Dios yHuung yaa tøø yhoy, nebiä møjcu'ugong jaduhn quia'a mäjädá'agät. ⁹Pønä Dios tehm tiøyhajt Teedyhajp, cabä jioot chocy coo jaduhn jiatcø'øwät, je'eguiøxpä coo je'e miøødhidyíijäm ja'a Diósäm. Coo je'e Dyios yhuungä, paady haxøøg quia'a jatcø'øy. ¹⁰ Jaduhn myajnajuó'øwät pøn Dioshuung. Entonces, pøn hoy ca'a wädijp, pønä miägu'ughajpä ca'a tsojp ca'a pa'häyoob, ca'a Dyios je'e yhuungä. Pero pianécxäp ja'a møjcu'ugongä miädia'agy je'e.

11 Mänaa ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbøjtsooñän, jaduhn hänajty miäna'añ coo hajxy nnichojc nnibia'häyóowämät. Høxtä jäda'anäbaadyñä jaduhn miäna'aññä. Cab jaduhn mänaa tiägach. 12 Cab hajxy njatcøøyyämät nebiä Caín jecy jiatcøøyyän coo yhamdsoo puhya'ay yagho'cy. Paady jaduhn yagho'cy coo howyiinmahñdy hänajty quia'a møødä, nebiä piuhya'ay howyiinmahñdy hänajty miøødän. Hix, pianøcxäp ja'a møjcu'ugongä miädia'agy hänajty je'e.

13 Entonces, hermanodøjc, cab hajxy myagjuø'øwät coo häna'c hajxy xmiähanhájtäm.
14 Højtshájtäm, cøjxta'axiøø hajxy jim nhidáanäm tsajpootyp. Cab hajxy mänaa jiiby nhäda'agø'øwáanäm haxøøgtuum. Nmøødhájtäm ja'a tøyhajt hajxy jaduhn je'eguiøxpä coo hajxy hamiñ

haxøpy nničhojc nnibia'häyóowäm. Pønä miägu'ughajpä ca'a tsojp ca'a pa'häyoob, je'eds jiiby häda'agø'øwaamb haxøøgtuum. ¹⁵Pønä miägu'ughajpä mähanhajp, jaduhnä wyiinmahñdy je'e nebiä jäya'ay-yagho'pan. Y cabä jäya'ay-yagho'pähajxy cøjxta'axiøø jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän. Tøyhajt jaduhn. ¹⁶Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios hajxy xjiaanëh tehm chójcäm. Hawiinmats hit jaduhn coo hajxy hamiñ haxøpy nniñähho'túutämät. ¹⁷Coo ja'a mäyøøjäya'ay ja'a häyoobä quia'a näxúudsät, cab jaduhn quiudiuñ nebiä Dios hajxy xyhanéhmäm coo hajxy hamiñ haxøpy nnichojc nnibia'häyóowämät. ¹⁸Mägu'ughajpädøjc, tsøgxä hajxy hamuumdu'joot niñäxúu'tsäm. Jaduhn hajxy nyajcähxó'cämät coo hajxy hamuumdu'joot nnichojc nnibia'häyóowäm. Coo hajxy nga'a niñäxúu'tsämät, cab jaduhn tiuna'añ coo hajxy nja mänáanämät cooc tyijy hajxy nničhojc nnibia'häyóowäm.

19 Hermanodøjc, coo hajxy hamuumdu'joot nničhojc nnibia'häyóowämät, jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm.
20 Y coo ja'a njoothajxy hamdsoo miänáanämät cooc tyijy hajxy hoy nga'a jäya'ayhájtäm, tsipcøxp ja'a Diosmädia'agy hajxy nmäbøjcämät. Cabä nhamdsoo wiinmahñdyhajxy nyajcopcøøyyämät. Hix, xjioodhíjxäm ja'a Dios hajxy. Cøxiä hajxy xñajuøøyyäm. 21 Y

1 Juan 3, 4 580

coo ja'a njoothajxy waamb quia'a mänáanämät, jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm. ²²Xmióoyyäm ja'a Dios hajxy tijaty hajxy nmäyujwáanäm, je'eguiøxpä coo hajxy ngudiúunäm nebiaty hajxy xyhanéhmäm. Paady hajxy xquiumáayyäm. 23 Jaduhnä Dios hajxy xyhanéhmäm coo ja'a yHuung Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbőjcämät, coo hajxy hamiñ haxøpy nničhojc nnibia'häyóowämät, nebiä Jesucristo hajxy hamdsoo tøø xyajwiingapxøøyyäm. ²⁴Pønä Dios miädia agy cudiúunäp, tu'ugmädia'aguiä Dios jaduhn miøødhity. Y jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios hajxy tu'ugmädia'agy xmiøødhíjtäm, je'eguiøxpä coo ja'a yhEspíritu hajxy tøø xyajnäguéjxäm. Ja'a yhEspírituhaam hajxy xyhawáanäm coo hajxy tu'ugmädia'agy xmiøødhíjtäm.

Hermanodøjc, nämayyä høhndaacpähajxy jii wiädity. Cabä tøyhajtpä hajxy ñä'ägädä yecy. Entonces, cabä hoñä'ä mädyii mädia'aguiä hajxy mmäbøgät nä'ä nägoobä. Pero jawyiin hajxy mhuuc mädia agyhíxät pø Diosmädia agy jiaanch møød. ²Jaduhnä tøyhajt hajxy mmøødhádät pø Diosmädia'agy jiaanch møød. Pø mänaamb jaduhn cooc ja'a Dios yHuung Jesucristo tøø jiaanëh jäya'ayhaty hädaa yaabä naaxwiin, pues Diosmädia'agy jaduhn jiaanch møød. ³Pero pø cab jaduhn miäna'añä, cabä Diosmädia'agy miøødä. Ja'a Jesucristo miädsip

miädia'agy jaduhn. Tøø hajxy mmädoyhaty coo ja'a miädsip yaa quiähxø'øga'añ hädaa yaabä naaxwiin. Bueno, yaadsä miädia'agy jaduhn wiädijnä hädaa yaabä naaxwiin.

⁴Pero mijts, ja'a Dios hajxy xyhuunghajp. Tøø hajxy mga'a yajmäjäda'agy ja'a häna'c yø'øduhmbä høhnda'agymiädia'agy yajwädijpä. Hix, maas mäjaamøødä Dios quejee ja'a møjcu'ugong miøødä, ja'a yaa hanehmbä hädaa yaabä naaxwiin. 5Yø'ø høhndaacpähajxy jaduhmbä, ja'a møjcu'ugong miädia'agy hajxy quiudiúunäp; paadiä møjcu'ugongä miädia'agy hajxy miädiaacä. Y paadiä miädia'agyhajxy yaa yajcopcóøyyäxä hädaa yaabä naaxwiin. ⁶Pero højts, ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm. Y cab pøn nmädia'agyhajxy xyajcopcø'øwáanäm. Jagooyyä hajxy yajcopcø'øwa'añ pønä Diosmädia'agy mäbøjp. Jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm pøn tøyhajt Dioshuung. Pønä nmädia agyhajxy xyajcopcó oyyäm, Dioshuung je'e. Pøn jaduhn xquia'a mädóowäm, ja'a møjcu'ugongä miädia'agy jaduhn quiudiúunäp.

⁷Hermanodøjc, tsøg hajxy tehngajnä ničhojc nibia'häyóowäm hamiñ haxøpy, je'eguiøxpä coo ja'a Dios hajxy xchójcäm.

⁸Pero pøn xquia'a tsojc xquia'a pa'häyóowäm, cabä Diosmädia'agy miäbøcy. Xchójcäm ja'a Dios hajxy jaduhn. Jaduhn miäna'añ coo hajxy nničhojc nnibia'häyóowämät.

⁹⁻¹⁰Coo ja'a Dios hajxy xchójcäm, paadiä Dios ja'a yHuung Jesucristo

581 1 Juan 4, 5

hajxy yaa tøø xyajnäguéjxäm hädaa yaabä naaxwiin, neby hajxy jaduhn xñähho'túutämät ja'a nbojpä ngädieeyhájtäm, neby hajxy jim nhíjtämät tsajpootyp cøjxta'axiøø. Ca'a jie'eguiøxpä coo ja'a Dios hajxy njahmiéjtsäm.

¹¹Coo ja'a Dios hajxy xjiaanch tehm chójcäm, paady hajxy hamiñ haxøpy nničhojc nnibia'häyóowämät. 12 Tøyhajt jaduhn, cabä Dios mänaa yhixyii. Pero cab jaduhn ñejpiä. Hoyyä Dios hajxy mänaa nga'a híjxäm, coo hajxy hamiñ haxøpy nniëhojc nnibia'häyóowämät, jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios hajxy homiänaajä xcwieendähájtäm. Y coo ja'a Dios hajxy xchójcäm, maas hoy hajxy nničhojc nnibia'häyóowäm. ¹³Bueno, coo ja'a Dios ja'a yhEspíritu hajxy tøø xmióoyyäm, jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo hajxy nmøødhíjtäm tu'ugmädia'agy. 14Y hamdsoo ja'a Jesucristo hajxy tøø nhíjxäm mänaa ja'a Dios yaa tøø quiexiän, mänaa hajxy tøø xñähho'túutäm. Tøyhajt jaduhn. 15 Pøn jaduhn mänaamb cooc ja'a Jesucristo Dyioshuungä, tu'ugmädia'agy ja'a Dios jaduhn miøødhity.

¹⁶ Jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios hajxy xchójcäm. Nmäbøjcäm hajxy jaduhn. Xchójcäm ja'a Dios hajxy jaduhn, paadiä Dios tu'ugmädia'agy miøødhity pøn homiänaajä jahmiejtsp ja'a Dios. ¹⁷ Coo ja'a Jesucristo hajxy xchójcäm, maas hoy hajxy nničhojc nnibia'häyóowämät hädaa yaabä naaxwiin. Y coo hajxy jaduhn nnichojc nnibia'häyóowämät, cab hajxy jaduhn ndsähgøøyyämät mänaa ja'a Jesucristo min chaachtiuna'añän ja'a hajxy ca'a mäbøjpä. ¹⁸Pønä Dios hamuumdu'joot ca'a jahmiejtsp, tsähgøøby je'eduhn je'eguiøxpä coo yajcumädowa'añii. Pero coo ja'a Dios hajxy hamuumdu'joot njahmiéjtsämät, cab hajxy jaduhn nnä'ägä tsähgøøyyämät. Hix, pøn jaduhn tsähgøøby, cähxø'p jaduhn coo ja'a Dios hamuumdu'joot quia'a jahmiech.

19 Jayøjpä Dios hajxy xchójcäm, paady hajxy jaduhn njahmiejtstägájtsäm. 20 Pøn jaduhn nä'ä mänaamb: "Njahmiéjchpøchä Dios", hoyyä miägu'ughajpä jia mähanhaty, høhndaacp je'eduhn. Pø cabä yhamdsoo mägu'ughajpä ñä'ä tsocy ñä'ä pa'häyoy, cabä Dios hoy jiahmiédsät. Haa ca'a, yhijxypä miägu'ughajpä homiänaajä, pero cabä Dios mänaa yhixy. 21 Hamdsoo ja'a Dios hajxy xyhanéhmäm coo ja'a nmägu'ughajpä hajxy ndsojc nba'häyóowämät, jaduhn mäwíinäts nebiä Dios hajxy njahmiéjtsäm.

Pøn jaduhn mäbøjp coo ja'a Jesucristo Dyiosquexiä, miäbøjpiä Diosmädia'agy je'e. Y pønä Dios jaduhn jahmiejtsp, chojpy pia'häyooby je'e pønjatiä Diosmädia'agy mäbøjp. ²Coo ja'a Dios nDeedyhájtäm hajxy njahmiéjtsäm, coo ja'a miädia'agy hajxy ngudiúunäm, jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo hajxy nničhojc nnibia'häyóowäm, je'eguiøxpä coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm. ³Coo ja'a Dios

1 Juan 5 582

hajxy njahmiéjtsäm, je'eduhn ñänøømby coo ja'a miädia'agy hajxy ngudiúunäm. Y cabä Dios tsipjaty yhane'emy. 4-5 Coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm, coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjcäm, paadiä møjcu'ugong hajxy jaduhn nga'a yajmäjädáacäm, je'eguiøxpä coo hajxy nmäbøjcäm coo ja'a Jesucristo Dyioshuungä.

⁶Tøyhajt jaduhn coo ja'a Jesucristo ñäbejty. Jaanä tøyhajt jaduhmbä coo yho'cy cruzcøxp. ⁷Jaduhnä Dioshespíritu miäna'añ cooc ja'a Jesucristo Dyioshuungä, y cabä Dioshespíritu mänaa yhøhnda'agy. 8Coo ja'a Jesucristo jaduhn ñäbejty, coo yho'cy cruzcøxp, v coo ja'a Dioshespíritu jaduhn miäna'añ, jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Jesucristo Dyiosquexiä. ⁹Maas tsoobaatpä Dios ja'a miädia'agy quejee ja'a jäya'ay ja'a miädia agyhajxy. Y jaduhnä Dios miäna'añ cooc ja'a Jesucristo yHuunghaty. 10 Pønä Jesucristo miädia agy mäbójcäp, mioodä tøyhajt jaduhn coo ja'a Jesucristo Dyioshuungä. Hix, ja'a Dios jaduhn hawáanäp. Pero pønä Dios ja'a miädia agy ca mäb jcäp, jaduhn je'e miäna'añ cooc tyijy ja'a Dios yhøhnda'agy. Hix, cabä Dios ja'a miädia agy miäbójcäxä coo ja a Jesucristo yHuunghaty. ¹¹Paadiä Dios hajxy tøø xpiädáacäm hawa'adstuum coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. Paady hajxy jaduhn njugyhadáanäm nebiä Dios jiugyhatiän cøjxta'axiøø. Tøyhajt jaduhn. Ja'a Dios jaduhn mänaamb. ¹² Pønä Dioshuung ja'a

miädia'agy mäbøjcäp, hodiuum je'eduhn yhity. Cøjxta'axiøø jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän. Pero pøn jaduhn ca'a mäbøjp, cab jaduhn jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän.

¹³Mijts, mmäbójcäp ja'a Dioshuungä miädia'agy hajxy. Míjtshøch hädaa nocy nyajnäjaayøøby nebiä tøyhajt hajxy jaduhn mmøødhádät coo hajxy hodiuum mhity, coo hajxy mjugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän cøjxta'axiøø.

¹⁴Coo ja'a Dios hajxy tu'ugmädia'agy nmøødhíjtämät, jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo hajxy xmiädóowämät coo hajxy tijaty nmäyujwáanämät. ¹⁵Paadiä tøyhajt hajxy jaduhn nmøødhájtäm coo hajxy xmio'owáanäm.

16-17 Ja'a häna'c-hajxy
haxøøgwädijpä, haagä haxøøgtuum
hajxy ñøcxø'øwa'añ. Y pø miøødä
mmägu'ughajpä pojpä cädieey,
mmänuu'xtá'agäp ja'a Dios
coo ween yajnähwa'ačhii. Pero
coo ja'a mmägu'ughajpä ja'a
Diosmädia'agy tehngajnä quia'a
mäbøgät cøjxta'axiøø, haxøøgtuum
jaduhn ñä'ägä hídät; y cabä piojpä
quiädieey mänaa ñähwáatsnät. Y
cabä Dios mmänuu'xtá'agät coo ja'a
mmägu'ughajpä yajnähwa'adsøøjät,
je'eguiøxpä coo ja'a yhamdsoo
wiinmahñdy jaduhn yajtuñ.

¹⁸Pønä Dios Teedyhajp, cab jaduhn mänaa yhaxøøghäna'c-haty. Cueendähájtäp je'eduhn ja'a Jesucrístäm, ja'a Dioshuung. Cabä Jesucristo ja'a møjcu'ugong jaduhn mänaa yajmäjäda'agy. Tøyhajt jaduhn. 583 1 Juan 5

¹⁹ Jaduhna tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm. Pero pøna Dios ca'a Teedyhajp, tøø quia'a yajmäjäda'agyíijäm ja'a møjcu'ugóngäm.

²⁰ Jaanä nmøødhájtäm ja'a tøyhajt hajxy jaduhmbä coo ja'a Jesucristo ja'a Dioshuung hajxy hoy tøø xyajnähixøøyyäm ja'a Diosmädia'agy, coo hajxy jaduhn nmäbøjcämät coo ja'a Dios tiu'ugä. Y tu'ugmädia'aguiä Dios hajxy nmøødhíjtäm møødä yHuung Jesucristo. Hodiuum hajxy tøø xpiädáacäm. Cøjxta'axiøø hajxy njugyhadáanäm nebiä Dios jiugyhatiän. ²¹Mägu'ughajpädøjc, cab hajxy tii mwiingudsähgø'øwät, ni quepychech, ni naaxpoch, ni tii. Jagoo ja'a Dios hajxy mwiingudsähgø'øwät, ja'a jim hijpä tsajpootyp. Amén.

2 Juan

¹Juánhøch nxøhaty. Høøch hädaa nocy nhädiuumby møød hajxy nägøxiä ja'a tøyhajtmøødpä. Míjtshøch hädaa nocy nyajnäjaayøøby pønjatiä Dios tøø wyiimbiy, pønjatiä Diosmädia'agy mäbøjp. Tøyhájthøch mijts ndsocy nba'häyoy, ²je'eguiøxpä coo ja'a tøyhajt hajxy nmøødhájtäm. Cøjxta'axiøø hajxy jaduhn nmøødhadáanäm. ³Weenä Dios nDeedyhájtäm hoyhajt weenhajt hajxy xmióoyyäm møødä yHuung Jesucristo. Nmøødhájtäm ja'a tøyhajt hajxy jaduhn. Hamiñ haxøpy hajxy jaduhn nničhojc nnibia'häyóowäm.

⁴ Jootcújc-høch nnijiäwø'øyii coo ja'a tøyhajt hajxy näje'e mjaanch panøcxy nebiä Dios hajxy tøø xyhanéhmäm. ⁵⁻⁶ Hoorä, hermanodøjc, tsøg hajxy nichojc nibia'häyóowäm nebiä Dios hajxy tøø xyhanéhmäm. Coo hajxy jaduhn ngudiúunämät, cähxø'p jaduhn coo ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy njaanch mäbøjcäm.

⁷Nämayyä høhndaacpähajxy yaa wiädity hädaa yaabä naaxwiin. Cab hajxy jaduhn miäna'añ cooc tyijy ja'a Jesucristo hoy tøø jiäya'ayhaty hädaa yaabä naaxwiin. Ja'a møjcu'ugongä wyiinmahñdy hajxy miøødhájtäp; ja'a Jesucristo miädsip je'e.

⁸ Mnigwieendähadøøjäp hajxy.
Cabä høhndaacpä miädia'agy hajxy mmäbøjcät coo ja'a tøyhajt hajxy mnä'ä najtshixø'øwät, nébiøch mijts tøø nyajnähixø'øyän. Coo ja'a høhndaacpä miädia'agy hajxy jaduhn mga'a mäbøjcät, xpiädá'agäp ja'a Dios hajxy hodiuum. Cøjxta'axiøø hajxy jim mhídät tsajpootyp.

⁹Pønä Jesucristo miädia'agy najtshixóøyyäp, cabä Dios tu'ugmädia'agy miøødhity. Pero pøn jaduhn ca'a najtshixøøby, tu'ugmädia'agy ja'a Dios miøødhity møødä yHuung Jesucristo. 10 Homiädyii yajnähixøøbiä hajxy myajtøjtägø'øwät coo jim miédsät maa ja'a mjøøn maa ja'a mdøjc-hajxiän. Pero coo miäná'anät cooc tyijy ja'a Jesucristo miädia'agy quia'a tøyyä, cab hajxy myajtøjtägø'øwät, ni mga'a yajpóo'xät hajxy, 11 coo ja'a cu'ug jaduhn ñä'ä mäná'anät cooc tyijy myiich mjamiøød je'eduhnä, cooc tyijy miich jaduhn mbayajnähixøøbiä.

¹²Madiú'ujøch mijts nja hawaanáanäm, pero cábøch 585 2 Juan

njaayaanna. Ja wi'i chójpiøch njoot jaduhn cooch jim nnøcxät maa mijtsän. Mänit hajxy haawhaam nmädiáacämät; jaduhn hajxy maas jootcujc nhíjtämät. ¹³Xyajpoo'xp mijts ja'a hermanodøjc-hajxy yaabä. Tøø hajxy je'e wyiimbíiwäbä ja'a Diósäm. Amén.

3 Juan

¹Juánhøch nxøhaty. Mägu'ughajpä Gayo, míičhhøch hädaa nocy nyajnäjaayøøby. Tøyhájthøch miičh ndsocy nba'häyoy.

²Ween miichä Dios hoyhajt weenhajt xmio'oy. Nnajuśøbiøch jaduhn coo miich hoy mwädity. ³Tøøchä hermanohajxy hoy näje'e xyhawaanä coo miichä Diosmädia'agy hamuumdu'joot mbanøcxy. Páadyhøch jootcujc nnijiäwø'øyii. ⁴Cooch nmädoyhaty cooch njamiøødä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot pianøcxy, jaanch tehm xioondáacpøch jaduhn.

⁵Hoy miičhä Diosmädia'agy mgudiuñ coo ja'a hermanohajxy mbuhbety, ja'a hajxy jäguemgajpt-tsohmbä. ⁶Tøø hajxy ñägapxy maa ja'a tsajtøjcän coo miich hajxy mjaanch tehm chocy mjaanch tehm pia'häyoy. Y coo hajxy hänajty jiaac tu'ubøgaannä, mmó'owäp hajxy tijaty hajxy hänajty yajmaajiajpy. ⁷Hix, ja'a Jesucristocøxpä hajxy wiädity. Ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwa'xyp. Y cab hajxy tii miäyujwa'añ ja'a Diosmädia agy hajxy ca a panocxpä. ⁸Paady jaduh<u>n</u> yhahixø'øy coo ja'a hermano hajxy nbuhbéjtämät;

jaduhn hajxy hoy nmøødtúunämät maa ja'a Diostuung jaduhn myiñän.

⁹Tøøchä hermano nocy hajxy tu'ug nja yajnäjaayø'øy, pero cábøchä Diótrefes nmädia agy xquiudiunaanä, je'eguiøxpä coo ja'a yhamdsoo mädia'agy jaduhn yajtuna'añ maa ja'a hermanohajxiän. 10 Haxøøgjátyhøch naxy xñänømy. Y maas haxøøg jaduhn jiatcø'øy coo ja'a hermano cuhdujt hajxy quia'a mo'oy coo hajxy jiøjpøgø'øwät ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwa'xpä. Y coo pøn hänajty jiøjpøgø'øwa'añ, mänitä Diótrefes miäna'añ coo yajpädsøømänät maa ja'a tsajtøjcän. Cooch jim nnécxät maa mijtsän, mänítøch ngøxy nägápxät nebiaty jiatcø'øy. ¹¹Miich mägu'ughajpä, cab jaduhn mänaa mbajatcó'owät. Pon jaduhn jatcooby, cabä Diosmädia'agy miäbøcy. Pero pøn hoy wädijp homiänaajä, miäbøjpiä Diosmädia'agy je'e. Jaduhn miich mbahíxät.

¹²Pero ja'a Demetrio, cab jaduhn jiatcø'øy nebiä Diótrefes jiatcø'øyän. Tøyhajtä Demetrio ja'a Diosmädia'agy pianøcxy hamuumdu'joot. Cumáayyäp jaduhn nägøxiä, y ngumáabiøch høøchpä. Mnajuøøby miich jaduhn coochä tøyhajt nmøødä.

587 3 Juan

¹³ Madiú'ujøch miičh nja hawaanáanäm. Pero cábøch njaayaannä. ¹⁴ Chójpiøch njoot jaduhn cooch jim nnócxät maa miichän. Mänit haawhaam nmädiáacämät. ¹⁵Ween miičh jootcujc mmähmø'øy. Xyajpoo'xp miičh ja'a mmägu'ughajpähajxy yaabä. Tunä mayhajt, yajpóo'xäc højts nmägu'ughajpähajxy jimbä nägøxiä.

Judas

¹Høøch xøhajp Judas. Ja'a Jesucrístøch ja'a tiuung ndúunäp. Høøch nbuhya'ay je'e ja'a Jacobo. Míjtshøch hädaa nocy nyajnäjaayøøby. Tøø højts ja'a Diosteedy xyajnähdíjjäm coo ja'a miädia'agy nmäbøjcämät. Xchójcäm hajxy jaduhn. Tu'ugmädia'agy hajxy xyaghíjtäm møødä Jesucristo. ²Ween mijts ja'a Dios hoyhajt weenhajt xmio'oy tehngajnä. Tsøg hajxy jahmiéjtsäm coo ja'a Dios hajxy xchójcäm tehngajnä.

³Mägu'ughajpädøjc, jadúhnhøch mijts hijty nyajnäjaayø'øwa'añ coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. Pero maas hawiinmats jaduhn cooch mijts nmänuu'xtá'agät coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tehngajnä mbanécxät, nebiä Dios hajxy tähoocmo'oyyä tøø xmióoyyäm. Cab hajxy myajwiinhøønät. 4Hix, ja'a häna'c høhndaacpähajxy, hamee'ch hajxy näje'e tøø yajtägø'øwø'øy. Ja'a Diosmädia'agy jecy mänaan cooc ja'a høhndaacpähajxy quiumädowa'añ. Jaduhn hajxy yhøhnda'agy, cábäc jaduhn tyijy ñejpiä coo mhaxøgwädítät, hoyyä Dios ja'a mbojpä mgädieey

tøø xjia yajnähwaatsä. Cabä Jesucristo hajxy quiapxpaatnä, ja'a nWiindsønhájtämbä. Tu'uquiä Jesucristo hajxy nWiindsønhájtäm.

⁵Mnajuøøby hajxy jaduh<u>n</u>, hoy ja'a Dios ja'a judíos jim jia woobädsøømy Egiptonaaxooty, mänit yajcuhdägooñä pønjaty hänajty ca'a mäbøjp. Mjahmiédsäp hajxy jaduhn cøxiä. ⁶Haa ja'a Diosmoonsähajxiä, coo hajxy jim näje'e chohñ tsajpootyp maa ja'a Dios hänajty tøø piäda'aguiän, paady hajxy jiiby quiejxä tsumychänaabiä hagoodstuum ja'a Diósäm, høxtä coo yhabáadät coo hajxy hänajty yajcumädowa'añíijäm ja'a Diósäm. ⁷Høxtáhmäts ja'a jecyjiäya'ayhajxy jiajty, ja'a hajxy hijty jim jegyhajty tsänaabiä maa ja'a cajpt hijty xiøhatiän Sodoma møødä Gomorra, møødä jimbä ja'a cajpt mäwiingonbä. Coo hajxy jiaanch tehm yhaxøøg jiäya'ayhajty, paady hajxy jøønhaam yajcumädoowä ja'a Diósäm. Hix, høxtä ya'adiøjcpaady hajxy hijty yhaxøøgjatcø'øy. Hijxtahnd ja'a Dios hajxy jaduhn xmióoyyäm.

⁸Jaduhnä høhndaacpähajxy jiatcøøbiä. Cabä tøyhajt hajxy miøødä. Haxøøg hajxy wiädity. 589 Judas

Cabä Diosmädia'agy hajxy miäbøcy. Haxøøgä Diosmoonsä hajxy ñänømy, ja'a hajxy tsajpootypä.

⁹ Ja'a Diosmoonsä møjhajpä, ja'a xøhajpä Miguel, cabä møjcu'ugong haxøøg ñämaayy mänaa ja'a dijunto Moisés hajxy hänajty yajtsipta'aguiän. Jagooyyä ñämaayy: "Ja'a Dios xyhójäp."

¹⁰ Pero yø'ø høhndaacpähajxy, hotyijatiä hajxy haxøøg ñänømy, hoy hajxy tii quia'a ja najuø'øy. Nä'ä nägoobä hajxy jaduhn jiatcø'øy nebiä animalhajxiän. Paady hajxy quiumädowaannä.

¹¹Haxøøg hajxy jiada'añ yhabeta'añ, je'eguiøxpä coo ja'a Caín hajxy piahixy piaduñ. Jaduhnä Balaam hajxy piahijxpä. Tu'udägooyy ja'a Balaam jecy je eguiøxpä coo xädø oñ hänajty jiaanch tehm piøcjuø'øy. Yajcumädowáanäp hajxy je'eguiøxpä coo ja'a Dios miädia'agy hajxy quia'a cudiunaanä nebiä Coré jecy quia'a cudiuuñan. Yhamdsoo cuhdujt hajxy jia wi'i yaghidaamby. ¹²Jaanch tehm yhochähdiuunnä ja'a høhndaacpähajxy jiatcø'øy maa mijts ja'a cay ja'a hu'ug myagjadyiijän. Nä'ä pahuuc nä'ä pajøø'xpä hajxy jim miech. Jaanch tehm jiootmøj hajxy ñibiäda'agyii. Cab hajxy pøn ñä'ägädä wiingudsähgø'øy. Cabä Diosmädia'agy hajxy hoy yajnähixø'øy. 13 Jaanch tehm chähdiuhndägoy hajxy jaduhn. Coo hajxy tøø tiu'udägooñä, paady hajxy yaghidáanänä cøjxta'axiøø hagoodstuum.

¹⁴Haa ja'a Enocä, ja'a Adán ja'a yhap yhoc je'e ja'a miäjuxtujcpä.

Jecy ja'a Dios ja'a Enoc yajmädiaacy ja'a häna'c høhndaacpäcøxpä. "Huuc mädow, milhaamä Dios ja'a mioonsä miøødcäda'aga'añ. 15 Cøxáanäm ja'a Dios hajxy xquiøxy yajtøyhajtyegáanäm. Mänit yajcumädowa'añ pønjaty haxøøg jäya'ayhajp, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä, ja'a Dios hajxy haxøøg nänøømbä." 16 Yø'ø høhndaacpähajxy, jaanch tehm wyiinhec hajxy jaduhn. Cab hajxy tii quiumay. Ja'a haxøøgpä hajxy jiaanch tehm yhadsojpy. Jaanch tehm ñiguiumáayyäp hajxy jaduhn. Nä'ä mänaamb hajxy jaduhn cooc tyijy ja'a jäya'ay hajxy jiaanch tehm wyiingudsähgø'øy. Paady hajxy jaduhn miäna'añ, coo hajxy yajcumaya'añ.

¹⁷Mägu'ughajpädøjc, mjahmiejchp hajxiäda'a coo ja'a nWiindsønhájtäm Jesucristo quiuguexyhajxy jäguemiä miänaañ: 18 "Coo hänajty yhabaadaannä coo ja'a naaxwiimbä hänajty wyiimbida'añ, mänitä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy näje'e wyiinwoona'añ. Ja'a haxøøgpä hajxy hänajty jiaanch tehm yhadsogaamby." 19 Jaanch tehm chipyajpädø'øgaamb hajxy maa ja'a hermanodøjc-hajxiän coo ja'a hermanodøjc hajxy tu'ugmädia'agy quia'a híjnät. Haxøøg hajxy jiaanch tehm wiädity. Cabä Dioshespíritu hajxy ñä'ägädä møødä. 20 Pero mijts mägu'ughajpädøjc, tehngajnä ja'a Diosmädia'agy hajxy maas hoy mjaac panécxät nebiä Dios hajxy tøø xmióoyyäm. Mba'yá'axäp ja'a Dios hajxy ja'a yhEspíritucøxpä. ²¹Hoyyä

Judas 590

Diosmädia'agy hajxy mjaanch tehm yajtúnät; mänitä Dios ja'a mbojpä mgädieey hajxy xyajnähwa'ads xyajcuhwá'adsät. Xchójcäm hajxy jaduhn, paady hajxy xyajnähwa'ads xyajcuhwa'adsáanäm. Jimä mjoot hajxy mbädáacnät tsajpootyp coo ja'a Jesucristo hajxy jim xyajnøcxáanäm. Jim hajxy xyaghidáanäm cøjxta'axiøø. Hojioot jiaanch tehm miøødhajpy møødä højtscøxpä.

²²Mjootcapxmøcpøgäp hajxy pønjaty hamuumdu'joot ca'a mäbøjp. ²³Naxiä jäya'ay Diosmädia'agy hajxy mdehm yajmäbøgät; jaduhn hajxy quia'a cá'awät haxøøgtuum. Mnäxúudsäp hajxy pønjaty hänajty haxøøg wädijp. Pero nägueentä hajxy mmøødmädiá'agät, neby hajxy jaduhn mga'a pahadägooñáxät.

24-25 Tu'ugä Dios jaduhn.
Jaaya'ay hajxy xyajnähwáatsäm ja'a Jesucristocøxpä ja'a nWiindsønhájtäm. Je'eds mäjaamøød neby hajxy jaduhn xcwieendähájtämät. Jaduhn hajxy nga'a tu'udägóoyyämät. Wa'ads hajxy jim xyajmedsáanäm tsajpootyp. Mänit hajxy jim nxoonda'agáanäm. Tsøg hajxy mänáanäm cøjxta'axiøø coo ja'a Dios miøjjä jiaanchä. Homiänaajä ja'a cuhdujt jiaanch tehm miøødä. Amén.

Apocalipsis

Hädaa mädia'agy, yu'uch hijty jaduhn yhity. Mänitä Dios ja'a Jesucristo ñajtscapxøøyyä coo ja'a Jesucristo ja'a mioonsähajxy yhawaandägájtsät tijaty hänajty mobädajp jadáanäp tunáanäp. Mänitä Jesucristo ja'a quiuguexy jim quiejxtägajch maa ja'a Juangän. Hoy ja'a Juan jaduhn yhawaandägájtsäxä. ² Jaduhnä Juan yajwiinhijxä. Y yejc ja'a Juan ja'a tøyhajt jaduhn mäduhntiä wyiinhijxy, coo ja'a Diosmädia'agy tiøyyä nebiä Jesucristo hänajty tøø nägapxiän.

³Jootcujc hajxy yhity pønjaty hädaa nocy capxp, pønjaty jaduhn mädoob, pønjaty jaduhn hoy cudiuumb nej myiñan cujaay. Hix, mobädajp jaduhn jiada'añii tiuna'añii.

⁴Høøch Juan hädaa nocy nhädiuumby. Mijts hädaa nocy nyajnäjaayøøby pønjatiä Diosmädia'agy panøcxp jim Asianaaxooty maa ja'a juxtujcpä cajptootypän. Weenä Dios ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy xmio'oy. Homiänaajä ja'a Dios ñä'ägädä hity. Y ja'a juxtujcpä juøhñdy jim hijpä Dioswiinduum, jaduhn ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy xmioobiä. ⁵Y ja'a Jesucristo, jaduhn ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy xmioobiä. Yejpiä Jesucristo ja'a tøyhajt jaduhn. Jaayá'ayäts jayøjp jujypiøjc. Jaayá'ayäts rey nägøxiä hanehmb. Xchójcäm hajxy jaduhn. Tøø hajxy xnähho'túutäm. Tøø hajxy xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm ja'a nbojpä ngädieeyhájtäm. ⁶ Jaduhn hajxy tøø xpiädáacäm nebiä reyän, nebiä nähgapxtuutpän; jaduhn ja'a Dios hajxy hoy nmädúunämät. Tsøg hajxy jaduhn cøjxta'axiøø møj jaanch pädáacäm. Amén.

⁷Huuc mädow hajxy; mobädajpä ja'a Jesucristo miänaca'añ jocjooty. Nägøxiä jäya'ayhajxy yhixa'añ, møød hajxy je'e tøøbä miäyaghó'oguiäbä. Coo hajxy jaduhn yhixa'añ, mänitä jäya'ayhajxy nägøxiä jiø'øwa'añ xiuudsa'añ wiinduhmyhagajpt. Tøyhajt jaduhn.

⁸"Høøch cøxiä nyajtsohndaac. Y høøch cøxiä nyajmayáangombä", nømä Dios miänaañ. Jaduhn miädia'agytiägø'øy coo ja'a Dios homiänaajä ñä'ägä hity. Ja'a Dios møjcuhdujt cøxiä møød.

⁹Høøčh Juan, haguípxyhøch mijts ja'a Diosmädia'agy nmøødpanøcxy; haguípxyhøch mijts tøø nmøødtsaachpøcy. Tøø ja'a
Jesucristo mäjaa hajxy xmióoyyäm
neby hajxy jaduhn nmee'xtújcämät.
Coochä Diosmädia'agy-yajwa'xyiibä
nga'a najtshixø'øwa'añ, møødä
Jesucristo miädia'agy, páadyhøch
häna'c yaa mädsibø'øbä tøø
xquiexy maa xiøhatiän Patmos.
Nebiä tsúmybiänøch jaduhn yaa
nhity. 10 Mänítøchä Dioshespíritu
xñägädaacy. Näxøø hänajty jaduhn.
Mänítøch nmädooyy møc quiapxy
njøøxcø'ømáambiøch. Jadúhnhøch
nmädooyy nebiä xuuxtän.

11 Mänítøch je'e xñämaayy:

—Høøch cøxiä nyajtsohndaac; høøch cøxiä nyajmayaamby. Tijaty miich mwiinhixaamby, jaduhn mgujáayät librojooty. Mänit jim mguéxät maa ja'a hermanodøjc-hajxiän jim Asianaaxooty, maa ja'a juxtujcpä cajptootypän. Jaduhnä juxtujcpä cajpt xiøhaty: Efeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, Laodicea.

¹²Mänítøch nwa'wiimbijty. Je'ech hänajty nhixaamby Mänítøchä ceratovøhndy juxtujc nhijxy, haagä orohädiuñ. ¹³ Jimä Jesucristo hänajty tiäna'ay maa ja'a ceratoyøhñdy nähmøjcän. Yonä wyit hänajty miøødä. Orowøønhaam hänajty quiaachwøøñä. 14 Jaanch tehm pioobä quiuhwaay hänajty. Jaduhnä wyiin hänajty quiähxø'øgy nebiä jøønhaayän. 15 Jaduhnä tiecy hänajty yhaambä chämaambä, néjjiämä hobiujxt coo mbó'odät. Jaanch tehm miøc hänajty quiapxy, nebiä mejy jiäditiän. 16 Juxtujcä

madsa'a hänajty quiø'øgonhaty maa ja'a yhahooguiø'øjän. Yhaawjootiä pejyhespada hänajty miøødä, mejtsnaxä jiøjpä. Jaduhnä wyiin jiøjp hänajty quiähxø'øgy nebiä xøø møc yhañän.

¹⁷Cooch jaduhn nhijxy, mänítøch nwiingugädawøøyy nebiä ho'ogypiän. Mänítøch xquiø'ønähgajpy ja'a yhahooguiø'øhaam. Mänítøch xñämaayy:

—Ca'a mdsähgø'øy. Høøch ja'a jayøbajtpä, høøch ja'a jaac høxhaambä. 18 Jújcyhøch hänajty, tøøch hijty nho'ogy. Mänítøch nho'ogaannä. Høøchä cuhdujt jaduhn nmøød maa ja'a ho'ogyiibä myinø'øyän, maa ja'a ho'pähajxy ñähgäda'aguiän. 19 Mgujáayäp jaduhn nebiaty mwiinhixa'añ, tijaty jájtäp túunäp jäda'ahaty, møød tijaty jadáanap tunáanap. 20 Jaduhn miädia'agytiägø'øy ja'a tøøbä mhíxiäbä. Ja'a juxtujcpä madsa'ajä, ja'a näjuxtujcpä Diosquexyhajxy je'e, ja'a Dios jim quiejxypä maa ja'a hermanodøjc-hajxiän, maa ja'a cajpt juxtujcpän. Y ja'a juxtujcpä orotoyøhñdiä, ja'a hermanodøjc-hajxy je'eduhn, ja'a hajxy jim Diosmädia'agy panøcxpä maa ja'a cajpt juxtujcpän.

2 'Jaduhṇā Diosquexy myajnājaayø'øwät, ja'a tøø quiexyíijābā maa ja'a hermanodøjc-hajxiān jim Efeso: "Ja'a Jesucristo, ja'a juxtujcpā madsa'a quionhijpiä, jim je'e tiäna'ay maa ja'a ceratoyøhñdy ñähmøjcän; je'eds jaduhn mänaamb: 2-3 Nnajuøøbiøch

593 Apocalipsis 2

jaduhn coo hajxy hoy mgudiuñ, coo hajxy møj mmee'xtucy, coo hajxy tøø mdsaachpøcy ja'a høøchcøxpä, coo ja'a ca'awiindøybä hajxy mga'a mee'xy. Tøø hajxy mmädia'agyhixy ja'a häna'c-hajxy jaduhn mänaambä cooc tyijy hajxy tøø quiexyii ja'a Diósäm. Tøø hajxy mnajuø'øy coo hajxy yhøhnda'agy. Hoy hajxy mmee'xtucy. 4Je'ech nga'a hojwiøøby coo hajxy mga'a nijiootpáatänä neby hajxy jecy mhøxtägøøyyän. 5Tii hajxy hoy coo mga'a nijiootpáatänä. Naxy hajxy mdehm ñijiootpaadøøjät neby hajxy myajtsohndaaquiän. Pø caj, nøcxáambøchä mceratoyøhñdyhajxy nbøgáanäm. Cähxø'p jaduhn coochä nmädia'agy hajxy jaduhn xquia'a panécxänä. 6 Je'eds hoy coo ja'a nicolaíta miädia agy hajxy mga a mee'xä nébiøch jaduhn nga'a mee'xiän. ⁷Hamädoowhit hajxy nebiä Dioshespíritu ñäma'ay ja'a hermanodøjc-hajxy maa ja'a juxtujcpä cajptän. Pønjaty mäjädaacp, je'echä cuhdujt hajxy nmo'owaamby coo hajxy jim ñócxät maa ja'a Dioswiinduumän. Jimä tøømdsa'am hajxy jiøø'xa'añ ja'a jugyhajtyejpä."

8'Jaduhṇä Diosquexy
myajnäjaayǿ'øwät ja'a
tøø quiexyíijäbä maa ja'a
hermanodøjc-hajxiän jim Esmirna.
"Ja'a Jesucristo, ja'a jayøbajtpä
je'e møødä høxhaambä. Tøø
hijty yho'ogy; tøø jadähooc
jiujypiøjtägach. Je'eds jaduhn
mänaamb: 9Nnajuøøbiøch
jaduhn coo hajxy mjaanch tehm
chaachpøcy, coo hajxy mjaanch

tehm yhäyoy. (Høøch mijts ja'a hoyhajt ja'a weenhajt nmooby.) Nnajuóøbiøch jaduhn coo mijtsä judíoshajxy haxøøg xñänømy. Jue'e hajxy jaduhn, ja'a møjcu'ugongä miädia'agy hajxy miäbøjcäp. Ja'a hóybäc tyijy hajxy je'eduhn wyi'i miäbøjpy; cab jaduhn ñä'ä tóyyäbä. 10 Cab hajxy mdsähgó 'øwät hoy hajxy nej cu mja jat cu mja habet. Myajtsumaamb hajxy näje'e ja'a møjcu'ugongcøxpä. Xñä'ä hijxmadsaamb hajxy jaduhn pø tøyhajt hajxy jaduhn mjaančh mäbøcy. Majcxøøyyä hajxy mdsaachpøga'añ. Coochä nmädia'agy hajxy hamuumdu'joot xquiudiúunät, hoy hajxy cu mja ho'og, høøch mijts ja'a cuhdujt nmo'owaamby coo hajxy jim mnécxät Dioswiinduum. ¹¹Hamädoowhit hajxy waambä Dioshespíritu ñäma'ay ja'a hermanodøjc-hajxy maa ja'a juxtujcpä cajptän. Pønjaty mäjädaacp, cab hajxy ñä'ägädä tsaachtiuna'añii ja'a Diósäm; cab hajxy piäda'aga'añii møjcu'uhaam."

12'Jaduhna Diosquexy myajnajaayø'øwät ja'a jim tøø quiexyíijäbä maa ja'a hermanodøjc-hajxiän jim Pérgamo: "Ja'a Jesucristo yhaawjooty ja'a pejyhespada miøødä, mejtsnaxä jiøjpä. Je'eds jaduhn mänaamb: 13 Nnajuøøbiøch cooch mijts nmädia'agy hoy xquiudiuunä homiänaajä, hoyyä Satanás jim jia gobiernähaty maa mijts mhitiän, hoyyä Antipas jim tøø jia yagho'ogyii. Paady yagho'cä cooch nmädia'agy hijty xyajwa'xä. Ni wéeñtiøch nmädia'agy hajxy

Apocalipsis 2 594

xquia'a høxhijxä. 14 Je'ech mäbøcy nga'a hojwiøøby coo häna'c wiingmädia'agy hajxy näje'ejaty yajnähixø'øy nebiä Balaam jecy yajnähixøøyyän. Je'edsä Balaam jøjcapxøøyy coo ja'a judíoshajxy ñäma'awøøjät cooc tyijy jaduhn yhoyyä coo hajxy ñiyhamigähamädowøøjät, coo hajxy quiay yhú'ugät tijaty hajxy tøø yoxy maa ja'a quepychechwiinduumän. ¹⁵Jii häna'c-hajxy näje'ebä, cabä nicolaíta miädia agy hajxy ñajtshixø'øwaanä. Cábøch mäbőjnäbä ja'a mädia'agy jaduhmbä nmee'xy. 16 Weenä mädia agy jaduhmbä hajxy ñajtshixø'øy. Pø caj, nøcxáambøch nmädsibø'øwa'añ pønjaty jim haxøøg yajnähixøøby maa mijtsän. Hädaa pejyhespada yaaby nmøødpøch nhaawjooty, hädáajøch nmädsiptunaamby. ¹⁷Mhamädoowhídäp hajxy waambä Dioshespíritu ñäma'ay ja'a hermanodøjc-hajxy maa ja'a juxtujcpä cajptän. Pønjaty mäjädaacp, je'ech nyajcayaamby ja'a maná jim yu'uchpä. Møødøchä poobtsaa nmo'owa'añ. Jimä jemyxiøø yuugjaayä poobtsaanähgøxp. Ni pøn jaduhn quia'a høxcapy quia'a najuø'øy. Jagooyyä yhøxcapy ja'a tøøbä mio'oyíijäbä."

18'Jaduhnä Diosquexy myajnäjaayø'øwät ja'a jim tøø quiexyíijäbä maa ja'a hermanodøjc-hajxiän jim Tiatira; "Ja'a Jesucristo, jaduhnä wyiin quiähxø'øgy nebiä jøønhaayän. Jaanch tehm yhaamb jaanch tehm chämaambä tiecy néjjiämä hobiujxt

coo mbó'odät. Jaayá'ayäts jaduhn mänaamb: 19 Nnajuøøbiøch jaduhn coo hajxy hoy mničhogyii, coo hajxy hoy mmäbøcy, coo hajxy hoy mgudiuñ, coo hajxy møj mjaanch tehm miee'xtucy. Jadúhnhøch nnajuøøbiä coo hajxy jabom-jabom maas hojiaty mgudiuñ. 20 Je'ec'h mäbøcy hoy nga'a mänijwiøøyyäp coo ja'a to'oxiøjc jii tu'ug maa mijtsän ja'a xøhajpä Jezabel. Ja'a Dioscóxpäc tyijy miädia agy. Pero xjiøjcapxøøyyäbøch nmoonsähajxy. Jaduhn yhøhndaacpä cooc tyijy yhoyyä coo hajxy ñiyhamigähamädowøøjät, coo hajxy quiay yhú'ugät tijaty hajxy tøø yoxy maa ja'a quepychechwiinduumän. ²¹Tøøchä Jezabel mayhooc nja näma'ay coo ja'a mädia'agy jaduhmbä ñajtshixøøñät. Pero cab jaduhn ñä'ägädä najtshixø'øwa'añ. ²²Nyajpa'ambedáambiøch je'eduhn møødä yhamigohajxy, pø cabä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'øwa'añ. Hoyhóyhøch hajxy nyajtsaachpøga'añ. ²³Ngøxy pøgáanäbøčhä yhuungä jiugyhajthajxy. Jaduhnä hermanodøjc-hajxy nägøxiä ñajuø'øwa'añ maa ja'a juxtujcpä cajptän coochä wyiinmahñdy hajxy nnajuøøyyä. Coo hajxy hoy mguhdujthádät, nmo'owáambiøchä hoyhajt ja'a weenhajt hajxy jaduhn. Pø cabä, nyajtsaachpøgáambiøch hajxy jaduhn. 24 Pønjaty jim jaac hijp Tiatira, ja'a haxøøgmädia'agy hajxy ca'a panøcxpä, ja'a Satanás miädia'agy hajxy ca'a panécxäbä, cábøch hajxy waamb nhanehmnä. (Tøyhájtäc tyijy ja'a Satanás miädia'agy jaduhn.) ²⁵ Jagóoyyøch

hajxy njaac näma'ay coo hajxy hoy mgudiúnät neby hajxy naxy mnä'ägädä cuhdujthatiän, høxtä cóonøch yaa ngädaactägátsät. ²⁶ Pønjaty mäjädaacp, pønjátyhøčhä nmädia agy hoy xyajtúunäp homiänaajä, je'echä cuhdujt hajxy nmo'owaamby coo hajxy guiobiernähádät wiinduhmyhagajpt, ²⁷ nébiøch nDeedy xquiuhdujtmooyyän. Møcä cuhdujt hajxy miøødhada'añ. Coo ja'a miädia'agy hajxy quia'a mäbójcäxät, mänit hajxy chaachtiuna'añii, ja'a hajxy ca'a mäbøjpä. Jaduhn hajxy chaachtiuna'añii néjjiämä tu'ts mwojpú'uwät varillahaam. ²⁸Nmo'owáambiøchä jaxiøøm hajxypä. 29 Mhamädoowhídäp hajxy waambä Dioshespíritu ñäma'ay ja'a hermanodøjc-hajxy maa ja'a juxtujcpä cajptän."

'Jaduhnä Diosquexy myajnäjaayø'øwät ja'a jim tøø quiexyíijäbä maa ja'a hermanodøjc-hajxiän jim Sardis: "Ja'a Jesucristo, je'edsä Dioshespíritu møødhajp ja'a juxtujcpä, møødä madsa'a juxtujcpä. Je'eds jaduhn mänaamb: Nnajuøøbiøch cooch nmädia agy hajxy xquia'a yajtuunä, hoy häna'c-hajxy jia mäna'añ cooc tyijy mijts hoy mgudiuñ. ²Naxiä mwiinmahñdy hajxy mdehm yajmédsät. Cabä Diosmädia'agy hajxy hoy mjaty cudiuñ. Je'ec'h jaduhn nja tsojpy coo hajxy pedyii mgudiúnät, coo hajxy jaduhn mga'a nä'ägä tu'udägóyyät. ³Mjahmiédsäp ja'a homiädia'agy hajxy jaduhn, ja'a hajxy hijty tøø mhabøquiäbä. Je'eds hajxy

myajtúnäp tehngajnä. Najtshixøøñä ja'a mhamdsoo wiinmahñdy hajxy jaduhn. Pø cabä, jaguiápxyhøch mijts nyajcumädówät. Cab hajxy hänajty mnajuø'øy mänáajøch mijts nyajcumädowa'añ. 4Jim häna'c näje'e maa mijtsän jim Sardis, cab hajxy nej jiatcø'øy. Coo hajxy hoy wiädity, páadyhøch hajxy xmiøødwädita'añ poobwitmøød. ⁵Pønjaty mäjädaacp, poobwit hajxy miøødhadaamby. Cábøchä xiøøhajxy nbo'odaanä maa hajxy myiñan cujaay librojooty. Jim hajxy ñøcxa'añ maach nDeediän, maa ja'a Diosmoonsän. Mänítøch hajxy jim ngapxpaada'añ, pønjatiä xiøø hänajty miimb cujaay librojooty. ⁶Mhamädoowhídäp hajxy waambä Dioshespíritu ñäma'ay ja'a hermanodøjc-hajxy maa ja'a juxtujcpä cajptän."

⁷'Jaduhnä Diosquexy myajnäjaayó'øwät ja'a jim tøø quiexyíijäbä maa ja'a hermanodøjc-hajxiän jim Filadelfia: "Ja'a Jesucristo, cabä tii pojpä tii cädieey miøødä. Ja'a tøyhájtäts jaduhn ñä'ägä møød. Miøødhájtäbä rey David yhawaatst je'eduhn. Coo hänajty tii tøø yaghawa'ach, ni pøn jaduhn quia'a hagé'øwät. Y coo hänajty tii tøø yhawäguiich, ni pøn jaduhn quia'a yaghawá'adsät. ⁸Jaayá'ayäts jaduhn mänaamb: Nnajuøøbiøch cooch nmädia'agy hajxy hoy xyajtuuna, hoyya møcmäjaa hajxy jaduhñtiäbaady mga'a ja møødä. Jadúhnhøch nnajuøøbiä cooch mijtsä nxøø xquiapxpáatäbä. Páadyhøch mijts jaduhn nguhdujtmo'oy coo hajxy jim mnécxät Dioswiinduum. ⁹Pønjatiä

Apocalipsis 3 596

møjcu'ugong ja'a miädia'agy jaduhn mäbøjcäp, ja'a judíoshajxy, jaduhn hajxy miänaambä cooc tyijy ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy pianøcxpä. Cab jaduhn ñä'ä tóyyäbä. Nä'ä høhndaacp hajxy jaduhn. Nyajmedsáambiøch hajxy maa mijts mwiinduumän. Mänítøch hajxy jim nyagjijcäda'aga'añ, neby hajxy jaduhn ñajuø'øwät cooch mijts jaduhn ndsocy. 10 Tøøch nmädia'agy hajxy xyajtuunä coo hajxy mmee'xtúgät. Páadyhøch mijts ngüeendähada'añ mänaa ja'a tsø'ty ja'a häyohn hänajty ñaxa'añän wiinduhmyñaaxwiin. Mänitä jäya'ayhajxy nägøxiä chaachpøga'añ. 11 Mobädájpøch jiiby nhäda'aga'añ. Tehngajnä hajxy jaduhn hoy mgudiúnät. Jaduhnä cuhdujt hajxy ni pøn xquia'a pójcät coo hajxy jim mnócxät maa ja'a Dioswiinduumän. 12 Pøniatv mäjädaacp, cøjxta'axiøø hajxy jim yhida'añ Dioswiinduum. Ni mänaa hajxy jim quia'a tsoonaannä. Ja'a nDéedyhøchä xiøø, jímhøch nyuugjaayaanä maa ja'a wyiinnähgopcøxphajxiän, møødä Dioscajptä xiøø, møød høøch njemyxiøø. Ja'a Dioscajptä, ja'a Jerusalén jemybiä je'e. Jim je'e choona'añ tsajpootyp maa ja'a Diosän. 13 Mhamädoowhídäp hajxy waambä Dioshespíritu ñäma'ay ja'a hermanodøjc-hajxy maa ja'a juxtujcpä cajptän."

14'Jaduhnä Diosquexy myajnäjaayø'øwät ja'a jim tøø quiexyíijäbä maa ja'a hermanodøjc-hajxiän jim Laodicea: "Ja'a Jesucristo, tøyhajtyejp je'e. Ni mänaa quia'a høhnda'agy. Je'e

cøxiä yajtsohndaac mäduhñtiä Dios yhädiuuñ. ¹⁵Jaayá'ayäts jaduhn mänaamb: Nnajuǿøbiøch jaduhn cooch nmädia agy hajxy hamuumdu'joot xquia'a panøcxä, hoy hajxy mja mäna'añ cooc tyijy hajxy mmäbøcy. Maas hoy coo hajxy cu mnä'ägä mänaañ coo hajxy mga'a mäbøcy. 16 Entonces, coo hajxy hamuumdu'joot mga'a mäbøcy, páadyhøch mijts jaduhn nxøøghada'añ. 17 Jaduhn hajxy mmäna'añ cooc tyijy hajxy tii mga'a nä'ägädä yajmaajiaty, cooc tyijy hajxy hoy mjaanëh tehm wiädity. Pero cab hajxy jaduhn mnajuø'øy coo hajxy tijaty mga'a møødä. Jaduhn mäwíinäts hajxy mhity nebiä häyoobän, nebiä wiindspän, nebiä nähwa'ads høxwa'adspän. 18 Nhuuc yajmädóogyhøch mijts oro hoybä, møødä poobwit, møødä wiindsooy. Jaduhn hajxy hoy mhíxät. Cooch mijts xmiänuu'xtá'agät, mänítøčhä mbojpä mgädieey hajxy nyajnähwáatsämät. Jaduhn hajxy hoy jim mnécxät Dioswiinduum; cab hajxy jaduhn mnä'ägädä tsähdiúnät. 19 Ndsójpiøch mijts, pero pø cábøch nmädia'agy hajxy xquiudiunaanä, mänit hajxy nyajcumädowa'añ. Nmägapxaamby nhane'emaamby hajxy jaduhn. Entonces, naxiä mhaxøøgcuhdujt hajxy mdehm ñajtshixø'øwät. Hix, coo hajxy jaduhn mnä'ä cumädówät. Hamuumdu'jootä nmädia'agy hajxy xquiudiúunät. ²⁰Huuc hamädoowhit hajxy, nja wi'i miänuu'xtáacypiøchä jäya'ayhajxy jaduhn cooch hajxy xjiøjpøgø'øwät. Mänítøchä piojpä quiädieey

hajxy nyajnähwáatsät. Mänítøch hajxy jaduhn nmøødhíjnät tu'ugmädia'agy. ²¹Pønjaty mäjädaacp, nmo'owáambiøchä cuhdujt hajxy jaduhn cooch hajxy xmiøødgobiernähádät. Jadúhnhøch tøø nmäjädaacpä; páadyhøch nDeedy jaduhn nmøødgobiernähajpä. ²²Mhamädoowhídäp hajxy waambä Dioshespíritu ja'a hermanodøjc näma'ay maa ja'a juxtujcpä tsajtøjcän."

Mänítøchä tsajpootyp nwiinhijxy coo yhawa'adsä. Mänítøch jaaya'ay xmiägápxcombä, ja'a jayøbájthøch hänajty tøøbä xyhuuc mägapxpän. Jaduhnä yo't yajmädooyy nebiä xuuxtän. Mänítøch xñämaayy:

—Huuc pet yam; nhuuc yaghíxyhøch miich tii jaduhn jadáanäp.

²Mänítøchä Dioshespíritu xñägädaacy. Mänítøchä Dios nwiinhijxy; jim hänajty yhäña'ay tsajpootyp. ³Haamb tsämaambä Dios hänajty nebiä tsaa hoybän, nebiä jaspen, nebiä cornalinan. Yajxonä hi'inch hänajty quiähxø'øgy maa ja'a Dios hänajty yhäña'ayän. Nebiä esmeraldatsaajän hänajty yhañ chämamy. 4Jímhøchä majjäya'ay nhijxy nähii'xmädaaxc. Wäditiä ja'a Dios hajxy hänajty jiuhhäñaawiädity. Poobwitmøød hajxy hänajty. Oro hajxy hänajty quiuhjenhajpy. ⁵Jimä wädsuc hänajty piädsømy maa ja'a Dios hänajty yhäña'ayän. Jädijpä hänee hänajty jim. Juxtujcä jøøn hänajty jim tioy Dioswiinduum. Dioshespíritu je'eduhn ja'a

juxtujcpä. ⁶Haa jim ja'a Dioswiinduumä, jaduhnä mejy hänajty jim quiähxø'øgy nebiä hijxt jaanch tehm tiø'xypän.

Mädaaxcä animal ja'a Dios hajxy hänajty jim jiuhhäñaawiädity. Cøxiä ñi'x quiopc-hajxy hänajty wyiinmøødä, jayøjp jiøøxcø'ømhaambiajpy. ⁷Tu'ug hänajty quiähxø'øgy nebiä leóngän; tu'ug nebiä wajjän; tu'ug nebiä jäya'ayän; tu'ug nebiä jäyøøbiä wiistän. ⁸Haagä queectmøød hajxy hänajty tädujcjaty. Cøxiä ja'a wiin hajxy hänajty miøødä møød nähgøxp møød joodooty. Xøømdsuhm hajxy hänajty wyi'i miäna'añ:

Jaanch tehm wia'adsä Dios; je'e hajxy nWiindsønhájtäm. Cøxiä mäjaa miøødä; homiänaajä ñä'ägädä hity cøjxta'axiøø.

⁹ Jaanch hijpä Dios cøjxta'axiøø. Naaghoocä animal ja'a Dios hajxy wyiingudsähgø'øy, ¹⁰ mänitä majjäya'ay ja'a Dios hajxy hänajty wyiinjijcäda'agy, ja'a nähii'xmädaaxpä. Mänitä Dios hajxy hänajty jiaanch tehm wyiingudsähgø'øy. Mänit hajxy hänajty wyi'i ñiguiuhjeendu'udyii. Mänitä quiuhjén hajxy hänajty jim ñajtsconø'øy Dioswiinduum. Mänit hajxy hänajty miäna'añ:

¹¹ Dios, højts miich nWiindsønhajpy. Hahixøøby jaduhn coo højts miich nwiingudsähgø'øwät, coo højts nmäná'anät coo miich ja'a mäjaa mmøødä, coo miich mmøjjä mjaanchä. Cøxiä wiinä miich mjaanch tehm

Løxia wiina miich mjaanch tehm quiunuu'xy mjaanch tehm piäda'agy. Apocalipsis 5 598

Mänítøčhä Dios nhijxy coo nocy hänajty quiø'øbøc-haty haxädsach, ja'a quiø'ø hahooyhaampiä. Mejtsnaxä nocy hänajty jiaayä. Juxtujc-hit hänajty yhahooöhä. ²Mänítøöhä Diosmoonsä tu'ug nhijxy, ja'a mäjaa jaanöh tehm miøødpä. Mänit je'e miänaañ:

—Pøn cuhdujt møød coo yø'ø nocy yhahoo'tstú'udät.

³Ni pøn cuhdujt hänajty quia'a møødä coo ja'a nocy hajxy yhahoo'tstú'udät, coo hajxy yhéebät, ni ja'a jimbä tsajpootypä, ni ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä, ni ja'a jiipiä møjcu'uhaambä. ⁴Mänítøch njaanch tehm jiøøyy, coo pøn cuhdujt hänajty quia'a møødä coo ja'a nocy hajxy yhéebät, coo hajxy quiápxät. ⁵Mänítøchä majjäya'ay tu'ug xñämaayy:

—Ca'a mjøøñä. Ja'a Jesucristo, je'eds mäjädaac. Je'e cuhdujtmøød coo yø'ø nocy yhahoo'tstú'udät. Ja'a David ja'a yhap yhoc je'e, ja'a jecy jim gobiernähájtäbä Judánaaxooty. Paadiä Jesucristo xiøhaty ja'a León de Judá.

⁶Mänítøchä Meeghuung tu'ug nhijxy. Jim hänajty tiäna'ay Dioswiinduum, maa ja'a animal nämädaaxpän, maa ja'a majjäya'ay nähii'xmädaaxpän. Cähxø'p hänajty coo hänajty tøø yagho'ogyii. Juxtujcä quiaa'pt hänajty; juxtujcä wyiin hänajtypä. Haa ja'a wyiin juxtujcpä, ja'a Dioshespírituhajxy hänajty je'eduhn ja'a juxtujcpä. Jim hajxy hänajty wiädity wiinduhmyhagajpt.

⁷Mänitä Meeghuungä nocy hoy piøjtsoy. Ja'a Dios jaduhn yejc;

yhahooguiø'øhaamby hänajty
tøø quiø'øbøc-haty. ⁸ Mänitä
Meeghuung wyiinjijcädaacä.
Ja'a nämädaaxpä animalhajxy
mäwiinjijcädaac møødä
nähii'xmädaaxpä majjäya'ayhajxy.
Cødu'ugä harpa hajxy hänajty
miøødä. Jimä poom hajxy hänajty
miøødä orojøønebøhñdiooty.
Haa ja'a poom jaduhmbä, ja'a
Diospa'yaaxøøc je'eduhn. Ja'a
Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä,
je'edsä Dios hajxy hänajty pa'yaaxp.
⁹ Mänitä jemyhøy hajxy yhøøyy:

Miich cuhdujtmøød coo yø'ø nocy mhahoo'tstú'udät.

Miich højts xñähho'tuut. Paady højts cuhdujt nmøødä coo højts yaa nhídät Dioswiinduum.

Wiinduhmyhagajpt højts ndsooñ. Cøjhayuuc højts ngapxy.

Miich højts cuhdujt xmiooyy coo højts jim ngobiernähádät naaxwiin.

Diostuung højts ndunaamby nebiä teediän.

¹¹ Mänítøchä Diosmoonsä nhijxy jaanch tehm miay. Ja'a Dios hajxy hänajty jiuhdänaawiädijpy mødä animalhajxy mødä majjäya'ayhajxy. ¹² Mänitä Diosmoonsähajxy møc jiaanch tehm yaaxy:

Yø'ø Meeghuung, yø'ø tøø yagho'ogyii.

Yø'øds cuhdujtmøød coo jiaanch tehm wyiingudsähgø'øwøøjät.

Hahixøøby jaduhn coo højts nmänáanämät coo cøxiä wiinä miøødä, møødä mäjaa, møød coo quiuhwijjiä, møød coo miøjjä jiaanchä. ¹³Mänit hajxy miänaañ nägøxiä mädyiijaty ja'a Dios tøø quiunuu'xy, ja'a jimbä tsajpootypä, møødä hädaa yaabä naaxwiimbä, møødä jiipiä møjcu'uhaambä, møødä jiipiä mejjiootypä:

Tsøgä Dios hajxy wiingudsähgǿøyyäm møødä Meeghuung.

Cøjxta'axiøø hajxy yhida'añ møj jaanch. Møjmäjaa hajxy miøød.

¹⁴Mänitä nämädaaxpä animalhajxy miänaañ:

-Tsøc.

Mänitä nähii'xmädaaxpä majjäya'ay ja'a Dios hajxy wyiinjijcädaacy. Wyiingudsähgøøyy hajxy jaduhn.

6 Mänítøchä Meeghuung nhijxy coo ja'a nocy tu'hit yhahoo'tstuuty ja'a hänajty juxtujc-hithahoochpä. Mänitä animal tu'ug miänaa<u>ñ</u>:

-Min huug hix.

Coo ja'a animal jaduhn miänaañ, jaduhn yajmädooyy nebiä hänee jiäditiän. ²Mänítøchä craa tu'ug nhijxy coo tøpxt hänajty tu'ug miøødä. Poobcuaañähgøxp hänajty yhäña'ay. Mänitä cuhjén miooyyä. Mänit tiu'ubøjcy tsiptuumbä. Mäjäda'agaamb hänajty jaduhn.

³Mänitä Meeghuung ja'a nocy yhahoo'tstuuty ja'a miämetsc-hithahooöhpä. Mänitä miämetspä animal miänaa<u>ñ</u>:

-Min huug hix.

⁴Mänítøčhä craa tu'ug nhíjxcombä. Tsaptscuaañähgøxp hänajty yhäñaabiä. Mänitä cuhdujt miooyyä coo ja'a jäya'ayhajxy nøcxy yajnimiädsibø'øyii hädaa yaabä naaxwiin, coo ja'a jäya'ayhajxy nøcxy yajniyagho'ogyii. Mänitä yoñhespada tu'ug miooyyä.

⁵Mänitä Meeghuung ja'a nocy yhahoo'tstúutcombä ja'a miädägøøghithahooöhpä. Mänitä miädägøøgpä animal miänaa<u>ñ</u>:

-Min huug hix.

Mänítøčhä craa tu'ug nhíjxcombä coo ja'a quipxt hänajty tu'ug miøødä. Jiñgwiaañähgøxp hänajty yhäñaabiä. ⁶Mänítøčhä mädia'agy nmädooyy maa ja'a mädaaxpä animalhajxy hänajtiän:

—Møjyuu jaduhn jadáanäp. Ja'a trigo tu'kílobä, mägooxmil chowhada'añ. Y ja'a cebada tägøøgkílobä, jaduhn chowhadaambä mägooxmil. Pero cap yø'ø hon myaghäyówät ni yø'ø vino.

⁷Mänitä Meeghuung ja'a nocy yhahoo'tstúutcombä ja'a miämädaaxc-hithahoochpä. Mänitä miämädaaxpä animal miänaañ:

-Min huug hix.

⁸Mänítøchä craa tu'ug njaac híjxcombä, ja'a hänajty xøhajpä ja'a mäyagho'pä. Cuaañähgøxp hänajty yhäña'ay ja'a poob-lømnäbä. Høxhaamä møjcu'uhaambä hänajty piamiñ. Mänitä cuhdujt hajxy miooyyä hädaa yaabä naaxwiin coo jäya'ay hajxy yaghó'ogät tu'mädaaxc-hitpä. Hadsip hajxy hänajty miäyagho'oga'añ, yuuhaam, pa'amhaam, caahaam.

⁹Mänitä Meeghuung ja'a nocy yhahoo'tstúutcombä ja'a miämägoo<u>x</u>c-hithahoochpä. Mänítøchä háañämähajxy jiiby nhijxy altarpa'c, ja'a hajxy hänajty tøø yagho'ogyíijäbä ja'a Diosmädia'agyquiøxpä. Paady hajxy yagho'cä coo hajxy hänajty hoy tøø jiaanch tehm quiudiuñ. ¹⁰ Mänit hajxy møc yaaxy:

—Dios, miich højts nWiindsønhajpy. Miichä tøyhajt mmøød. Mänaa højts nnø'ty xyaghawiimbíjtät jiiby naaxwiin.

¹¹Mänitä poobwit hajxy cødu'ug miooyyä. Mänit hajxy ñämaayyä coo hajxy ween jiaac poo'xy høxtä coonä hänajty pedyii tøø yagho'ogyii ja'a hermano ja'a Jesucristo hajxy mäduumbä.

¹²Mänitä Meeghuung ja'a nocy yhahoo'tstúutcombä ja'a miädädujc-hithahoochpa. Mänitä hujx møc ñajxy. Mänitä xøø jyiñøøyy nebiä jiñwitän. Mänitä po'o quiähxø'cy nebiä nø'tiän. ¹³Mänitä madsa'a tsajtcøxpä quiahy naaxwiin jaanch tehm miay; jaduhn quiahy nebiä piidstøøm piojca'ayän. ¹⁴Mänitä tsajt yhadägoyyøøñä nebiä nocy yhaxädsachän. Mänitä tun cøxiä wiingtuum ñä'ä yajnøcxä møødä naax hänajty hijpä mejyquiujc. ¹⁵Mänitä jäya'ayhajxy nägøxiä jiiby ñiguiuyu'tsä tsaajutjooty, møødä jimbä tsaadunjootypä, møødä reyhajxy, møødä jäya'ayhajxy møjhajpä, møødä mäyøøjäya'ayhajxy, møødä soldadowiindsønhajxy, møødä jäya'ayhajxy ja'a møjcuhdujtmøødpä, møødä nä'ä pajäya'ayhajxy. 16 Mänitä tsaadún hajxy ñämaayy:

—Højts nähgahbéjtäc. Jaduhn højtsä Dios xquia'a híxät ja'a jim häñaabiä tsajpootyp. Jaduhn højtsä Meeghuung xquia'a yajtsaachpøgät.

¹⁷Tøø yhabaatnä coo højts hajxy xyajtsaachpøgaannä nägøxiä. Cab højts hoy nmee'xtuga'añ.

Mänítøchä Diosmoonsä mädaaxc nhijxy coo hajxy hänajty jim tiäna'ay hanidiuhmjaty mäduhnjatiä naaxteec. Mädaaxnax hajxy hänajty tiäna'ay. Yhadujpiä poj hajxy hänajty, jaduhn quia'a pójnät naaxwiin ni mejywyiing ni quepyquiøxp. ²Mänítøchä Diosmoonsä tu'ug jadähooc nhíjxcombä coo hänajty piedø'øy xøøbädsømypiä, coo ja'a Diossello hänajty miøødä. Mänit hajxy møc miøjyaaxä, ja'a nämädaaxpä, ja'a hajxy hänajty tøø quiuhdujtmo'oyíijäbä coo hajxy quiädiéeyät, coo hajxy cøxypänejpiä jiatcó'øwät hädaa yaabä naaxwiin møødä jim mejjiooty. Mänit hajxy ñämaayyä:

3—Cab hajxy mgädiéeyät jim naaxwiin ni jim mejjiooty, ni yø'ø quepychaa hajxy nej mga'a túnät, høxtä coonä højtsä jäya'ayhajxy hänajty tøø nseñapäda'agy wyiinnähgopcøxp, ja'a hajxy Diosmäduumbä.

⁴Mänítøčhä mäčhohnd nmädooyy coo ja'a Israel yhap yhoc hajxy hänajty yajseñapäda'aga'añ nä mägo'x-cujuxychägui'xmädaa xmilpä. Nämajmetscjaty hajxy hänajty yajseñapäda'aga'añ. ⁵Nämajmejtsmil hajxy hänajty yajseñapäda'aga'añ ja'a Judá yhap yhoc-hajxy, møødä Rubén yhap yhoc-hajxy, møødä Gad yhap yhoc-hajxy, ⁶møødä Aser yhap yhoc-hajxy, møødä Neftalí yhap yhoc-hajxy, møødä Manasés yhap yhoc-hajxy, ⁷møødä Simeón yhap yhoc-hajxy, møødä Leví yhap yhoc-hajxy, møødä Isacar yhap yhoc-hajxy, 8 møødä Zabulón yhap

yhoc-hajxy, møødä José yhap yhoc-hajxy, møødä Benjamín yhap yhoc-hajxy.

⁹Mänítøchä majiäya'ay nhijxy. Wiinduhmyhagajpt hajxy hänajty chooñ. Cøjhayuucjaty hajxy hänajty miädia'agy. Ja'a Dios hajxy hänajty jim jiuhdänaawiädijpy maa ja'a Meeghuungwiinduumän. Jaanch tehm miay hajxy hänajty jaduhn; cab hajxy hänajty hoy yajmächowa'añ. Poobwitmøød hajxy hänajty. Møødä xi'iwhaay hajxy hänajty quiø'øgaphaty.

¹⁰Mänit hajxy nägøxiä yaaxy møc:

Xyajnähwaats højtsä Dios møødä Meeghuung. Gobiernähajpä Dios jaduhn.

¹¹Nägøxiä ja'a Diosmoonsä ja'a Dios hajxy hänajty jiuhdänaawiädity. Møødä majjäya'adiøjc-hajxy hänajty jiuhdänaawiädíjtäbä møødä animalhajxy ja'a nämädaaxpä. Mänitä Dios hajxy wyiinjijcädaacy; wyiingudsähgøøyy hajxy jaduhn.
¹²Mänit hajxy miänaañ:

Tsøgä Dios hajxy jaanch tehm wyiingudsähgøøyyäm cøjxta'axiøø.

Tsøg hajxy mänáanäm coo miøjjä jiaanchä, coo quiuhwijjiä, coo miäjaamøødä. Tsøg hajxy nämáayyäm: "Dioscujú'uyäp."

¹³Mänítøčhä majjäya'ay tu'ug xmiäyajtøøyy:

—Pønäda'a yø'øduhn poobwitmøød. Maa hajxiäda'a chooñ.

14 Mänítøch nhadsooyy:
 —Wiindsøn, cábøch nnajuø'øy.
 Miichäda'a mnajuøøby.
 Mänítøch xñämaayy:

—Yø'ø jäya'ayhajxy, tøø hajxy jiaanch tehm chaachpøcy. Tøø hajxy ñähho'tu'udyii ja'a Meeghúungäm. Jaduhn hajxy tøø yajnähwáatsäbä. 15 Paady hajxy jim tiäna'ay Dioswiinduum. Xøømdsuhmä Diostuung hajxy jim tiuñ. Cueendähájtäp hajxy ja'a Diósäm. 16 Cabä yuu hajxy mänaa yagjuø'øwaannä, ni cab hajxy tiødsø'øwáanänä. Cab hajxy xiøøno'ogáanänä, ni cab hajxy yhanho'ogáanänä. ¹⁷ Ja'a Meeghuung, jim yhity maa ja'a Dios yhäña'ayän. Je'e hajxy cweendähadaamb yajxón. Cab hajxy jiø'øwaannä xiuudsaannä je'eguiøxpä coo hajxy yajxoonda'aga'añii ja'a Diósäm.

Mänitä Meeghuung ja'a nocy yhahoo'tstúutcombä ja'a miäjuxtujc-hithahoochpa. Mänit jim yhamooñ tsajpootyp cupc-hora. ²Mänitä Diosmoonsä juxtujc nhijxy coo ja'a Dios hajxy hänajty jim wyiindäna'ay. Mänitä xuuxt hajxy miooyyä cødu'ug. 3-4 Mänitä Diosmoonsä wiingpä miejtspä. Jimä orojøønebøhndy hänajty miøødä. Mänit hoy tiänaaxiøpy maa ja'a orohaltar mäwiingonän, jim mädøyyä maa ja'a Dios hänajty yhäña'ayän. Mänitä poom may miooyyä coo jim jiógät ja'a orohaltarnähgøxp. Coo'pä ja'a poomjoc hänajty jim maa ja'a Diosän. Jimä Dios hajxy hänajty pia'ya'axy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty mäbøjpä. ⁵Mänitä Diosmoonsä ja'a jøønebøhñdy quionø'cy. Mänitä jøømbajc hoy quiuwobø'øy, ja'a hänajty jim hijpä maa ja'a altarän. Mänit

quiuhga'tsnajxy naaxwiin. Mänit wiädsujcy møødä hänee yaaxy. Mänitä hujx ñajxy.

⁶Haa ja'a näjuxtujcpä Diosmoonsähajxiä, ja'a xuuxtmøødpä cødu'ugä, mänit hajxy ñiyhahixøøyyänä coo hajxy hänajty xiu'uxa'añ.

⁷Mänit tu'ug xiuuxy. Mänitä caandøøtstuu quiahy hädaa yaabä naaxwiin møødä jøøn møødä nø'ty. Mänitä naaxwiin tiooyy ja'a hänajty miädägøøghitpä cøxiä, møødä quepychaa møødä hujtshaay.

⁸Mänitä Diosmoonsä ja'a miämetspä xiuuxy. Mänítädsä tun crúundäbä hoy quia'ay mejjiooty. Tooby hänajty je'e. ⁹Mänitä miädøøgpä mejy ñø'tiøøyy. Cøxy ho'c ja'a animalhajxy jaduhn. Cøjxä barco qyiñ.

10 Mänitä Diosmoonsä miädägøøgpä xiuuxy. Mänitä madsa'a crúundäbä quiahy jim tsajpootyp. Tooby hänajty je'ebä. Mänit hoy quia'ay maa ja'a miädägøøghitpä møjnøøjän, maa ja'a miädägøøghitpä nøøgopcän.
11 Jaduhnä madsa'a hänajty xiøhaty Tahm. Mänitä nøø miädägøøghitpä tiahmøøbiä. Mänitä jäya'ayhajxy may yho'cy.

¹² Mänitä Diosmoonsä miämädaaxpä xiuuxy. Mänitä xøø tu'nax yho'cy maa hänajty yhawijtstuquiän ja'a miädägøøghitpä. Jaduhnä po'o jiajpä møødä madsa'a. Mädaaxc-hora ja'a xøø hänajty quia'a hañ xøøm; mädaaxc-hora ja'a po'o hänajty quia'a hañ coods.

¹³Mänítøčhä wiistä tu'ug nhijxjäyøøyy tsajtcøxp. Mänit møc yaa<u>x</u>y: —Coo ja'a Diosmoonsähajxy jiaac xú'uxät ja'a jaac tägøøgpä, mänitä jäya'ayhajxy jiaanch tehm chaachpøga'añ, ja'a hajxy jiiby tsänaabiä naaxwiin.

Mänitä Diosmoonsä miämägooxpä xiuuxy. Mänítøchä madsa'a tu'ug nhijxcahy, naaxwiin hoy quia'ay. Mänitä madsa'a hawaatst miooyyä coo ja'a jut jaduhn yhawäguii'tstú'udät ja'a jaanch tehm quiøøcpä. ²Mänitä jut yhawäguii'tstuuty. Mänitä jøønjoc qui'ixc piädsøømy. Mänit cøxp chajpejty. Mänitä xøø cøjx wyiindägø'øyii. Mänitä tsajt cøjx jiaty jøønjocjooty. ³Mänitä mamiu'u jocjooty piädsøømy. Mänit hajxy yaa tiägøøyy jäyøøbiä hädaa yaabä naaxwiin. Mänitä mu'u tøjpt hajxy miooyyä nebiä caa'ptiøjptän. ⁴Mänit hajxy yhanehmä coo hujtshaay hajxy quia'a jóø'xät ni quepychaa. Je'e hajxy tiǿbäp pønjatiä Diosseñä hänajty ca'a møød wyiinnähgopcøxp. 5Coo pøn jaduhn tiøbøøjät, jaduhnä mu'udøjpt jiäwø'øwa'añ nebiä caa'ptiøjpt jiäwø'øyän. Mägooxpo'o ja'a mu'uhajxy hänajty miädøba'añ. Pero cabä cuhdujt hajxy miooyyä coo jäya'ay hajxy yaghó'ogät. 6 Ja wi'i yho'ogaambä jäya'ayhajxy hänajty, pero cab hajxy jaduhn ñä'ä ho'oga'añ.

⁷ Jaduhn mäwíinädsä mu'uhajxy hänajty quiähxø'øgy nebiä tsiptuumbä cuaayän. Jim hajxy hänajty miøødä quiuhduum nebiä orocuhjenbän. Jaduhnä wyiin jiøjphajxy hänajty quiähxø'øgy nebiä ya'adiøjcän. ⁸ Jaduhnä cuhwaay hajxy hänajty miøødä

nebiä to'oxiøjcuhwaayän. Jaduhnä tiu'tsthajxy hänajty quiähxø'øgy nebiä leóntu'tstän. ⁹Nähbujxt cuhbujxt hajxy hänajty nebiä hacxpøjtän. Coo hajxy hänajty jiäyøy, jaduhn hajxy hänajty jiädity nebiä tsiptuumbä cuaaguiarretän. 10 Jaduhnä tøjpt hajxy hänajty miøødä nebiä caa'ptiøjptän. Jaduhnä cuhdujt hajxy hänajty miøødä coo jäya'ay hajxy ti*ó*bät mägooxpo'o. ¹¹Haa ja'a mu'u wyiindsønhajxiä, jutjooty hänajty chäna'ay, ja'a jaanch tehm quiøøcpä. Jegyhajty hijty je'e tiuñ Diosmoonsä; tøø yhøxquéjxänä. Abadón hänajty xiøhaty hebreohayuuc-haamby. Apolión hänajty xighaty griegohayuuc-haamby. Jaduhn miädia 'agytiägø'øy, ja 'a mäyajcuhdägoobiä.

¹²Jaduhnä tsø'ty tu'ug jiajtä. Metscä tsø'ty hänajty quia'a pedyiinä.

13 Mänitä Diosmoonsä miädädujcpä xiuuxy. Mänítøchä mädia'agy nmädooyy coo jäya'ay jim quiapxy maa ja'a orohaltarän, jim Dioswiinduum. Hamädaaxteecä orohaltar hänajty. 14 Mänitä Diosmoonsä miädädujcpä ñämaayy, ja'a hänajty tøøbä xiu'uxiä:

—Nøcx ja'a Diosmoonsähajxy mädaaxpä mäguejø'øw, ja'a jim cuxochpä maa ja'a Eufratesmøjnøøjän.

¹⁵Mänit hajxy hoy miäguejø'øyii. Mänit hajxy wyiinguejxä coo jäya'ay hajxy yaghó'ogät tu'ug tägøøgpuxy. Jäguemiä hajxy hänajty tøø yajnähdijyii coo hajxy miäyaghó'ogät. Coo ja'a miädädujcpä Diosmoonsä jaduhn xiuuxy, habaat jaduhn coo hajxy jiatcø'øwät. ¹⁶Mänítøch nmädooyy coo mejtsmägo'xmillón soldado hajxy hänajty miøødä; haagä cuaayhäñaaby hajxy hänajty jaduhn.

¹⁷Haagä caachpujxtä soldadohajxy hänajty. Jaduhnä pujxt color hänajty miøødä, møødä tsaptspä, møødä hucypiä, møødä pu'tspä. Jaduhnä cuaay quiopc-hajxy hänajty nebiä leóncopcän. Tägøøgtu'u hänajty jiiby piädsømy yhaawjooty, møødä jøøn, møødä joc, møødä azufre. 18 Jaduhnä jäya'ayhajxy yagho'cä ja'a tu'ug tägøøgpuxypä, jøønhaam, joc-haam, azufrehaam. ¹⁹Jimä cuaay mäjaa hajxy hänajty miøødä maa yhaawhajxiän møød jiiby maa tiu'tsthajxiän. Jaduhnä tiu'tsthajxy hänajty quiähxø'øgy nebiä tsahñdycopcmøødpän. Ja'a tiu'tsthaama jäya'ay hajxy hänajty yajtsu'uch.

²⁰Pero ja'a jäya'ayhajxy ja'a mähmøøyyäbä, cabä haxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixøøyy. Møjcu'ugong hajxy hänajty jiaanch tehm wyiingudsähgǿøñäp, møødä oronähwopy, møødä platanähwopy, møødä hobiujxtnähwopy, møødä tsaahädiuñ, møødä quepychech. Cab yø'øduhmbä ñä'ä hixy, ni quia'a mädoy, ni quia'a yo'oy. 21 Wi'i jiäya'ay-yagho'pnä ja'a jäya'ayhajxy hänajty. Wi'i miäbädaacnä hajxy hänajty haxøøgwiinmahñdyhaam. Wiingä tägachä to'oxiøjc hajxy miøødtsäna'ayñä. Møød hajxy hänajty wyi'i mieechñä.

10 Mänítøčhä Diosmoonsä tu'ug nhijxy jaančh tehm

miäjaamøød. Jim hänajty miänacy tsajpootyp. Jocjooty hänajty miänacy. Jimä hi'inch hänajty miøødä quiuhduum. Jaduhnä wyiin jiøjp hänajty jiajy nebiä xøøjän. Jaduhnä tiecy hänajty quiähxø'pä nebiä toobiän. ²Jimä nocyhuung hänajty quiø'øbøc-haty ja'a haxädsajtstu'udypä. Mänitä yhahoodiecy piädaacy mejywyiing. Mänitä yhanajytiecy piädaacy tø'ødstuum. 3 Mänit møc yaaxy nebiä leóngän. Mänitä hänee ja'a juxtujcpä yaaxwiimbijty. Capx hajxy jaduhn. ⁴Mänítøch nja tägø'øwaañ cujahbiä waambä häneehajxy quiapxy. Mänítøchä jäya'ay tu'ug xñämaayy jim tsajpootyp:

—Cab jaduhn mgujáayät nebiä häneehajxy quiapxiän. Ni pøn jaduhn mga'a yajmøødmädiá'agät.

⁵Haa ja'a Diosmoonsä hänajty jim tänaabiä mejywyiing møød jim tø'ødstuum, mänit yhahooguiø'ø chajxajy. ⁶Mänit miänaañ:

—Cøjxta'axiøø ja'a Dios ñä'ägädä hity. Cøxiä quiunuu'xy møødä tsajt, møødä naaxwiin, møødä mejy, hotyehm miädyiijatiä. Ja'a Dios jaduhn mänaamb cooc tøø yhabaatnä. ⁷Coo yhabáadät coo ja'a miäjuxtujcpä Diosmoonsä xiu'uxa'añ, tøø ja'a Dios hänajty yajtøjiaty nebiä quiuguexyhajxy hänajty jecy tøø yhawaanän. Cabä wiinghäna'c yhawaanä; ja'a quiuguexiähajtiä yhawaanä.

⁸Mänítøchä jäya'ay jim tu'ug xñämáaguiombä tsajpootyp:

—Nøcx ja'a nocyhuung pøjtsow ja'a haxädsajtstu'udypä, ja'a Diosmoonsä quiø'øbøc-hajpiä. ⁹Mänítøchä Diosmoonsä ja'a nocyhuung hoy nmäyujwa'añ cooch xmió'owät. Mänítøch xñämaayy:

—Pøc; pu'uy. Pa'ag mhaawjooty mjuø'øwa'añ nebiä møjtsiinnøøjän. Pero coo jiiby quiäda'aga'añ maa mjøø'xytiøjcän, mänit mjuø'øwa'añ coo tiahmä.

10 Mänítøchä nocyhuung hoy njaanch pøjtsoy. Mänítøch njaanch puhy. Pá'aghøch jaduhn njaanch juøøyy nhaawjooty nebiä møjtsiinnøøjän. Pero coo jiiby jiaanch cädaacy maach njøø'xytiøjcän, mänítøch njaanch juøøyy coo tiahmä. 11 Mänítøch hajxy xñämaayy:

—Tsipcøxp mnägapxtägátsät nebiä jäya'ayhajxy jiada'añ yhabeta'añän, ja'a hajxy jim tsänaabiä wiinduhmyñaaxwiin, ja'a hajxy wiinduhmyhayuuc mädiaacpä, møødä gobiernähajxy.

Mänítøčhä paxyquipxt hajxy xmiooyy. Mänítøch hajxy xñämaayy:

—Nøcx ja'a Diostøjc quipx møødä altar. Mächow ja'a jäya'ayhajxy, nänaagä Dios hajxy wyiingudsähgø'øy. ²Pero cab jaduhn jim mguípxät Diostøghaguuy. Ja'a jäguembä-jäya'ay ja'a cuhdujt hajxy tøø mio'oyii coo hajxy jim guiobiernähádät maa ja'a Dioscajptän juxychägui'xmejtspo'o. ³Nguexáambiøchä nguguexy metscä coo hajxy jim miädiá'agät ja'a høøchcøxpä juxychägui'xmejtspo'o. Jiñwitmøød hajxy wiädita'añ.

⁴Haa ja'a Diosque<u>x</u>yhajxy nämetspä, ja'a olivoquepy 605 Apocalipsis 11

hajxy je'e ja'a metspä, møødä ceratoyøhñdy metspä, ja'a jim tänaabiä Dioswiinduum. Ja'a Dios ja'a naaxwiin cunuu'x. ⁵Coo ja'a Dioscuguexyhajxy hänajty cøxypänejpiä jia tuna'añii, mänitä jøøn hajxy yhøxpäxujja'añ yhaawjooty. Cøxy toyaambä miädsiphajxy hänajty jaduhn. Jaduhn hajxy yho'oga'añ. 6Cuhdujtmøødä Dioscuguexyhajxy hänajty coo hajxy quia'a yajtú'uwät, naagxøø hajxy hänajty miädia'aga'añ ja'a Dioscøxpä. Jaduhnä cuhdujt hajxy hänajty miøødäbä coo nøø hajxy wia'añdiúnät, yajnø'tycójät. Jaduhnä cuhdujt hajxy hänajty miǿødäbä coo ja'a jäya'ay hajxy yajpa'ambédät hädaa yaabä naaxwiin, coo häyohn hajxy yagjadøøjät, naaghoocä jioothajxy hänajty chocy. ⁷Coo hajxy hänajty tøø miädiaacpädøøñä, mänitä animal jiiby tu'ug piädsøma'añ maa ja'a jut jaanch tehm quiøøcpän. Mänitä Dioscuguexyhajxy yagho'oga'añii. 8-9 Tägøøgxøø ja nähgupc hajxy jim wyijtsna'awa'añ møjcajptooty maa ja'a Jesús jecy miøjpahbejtän cruzcøxp. Haa ja'a cajptjäya'ayhajxiä, haxøøgä cuhdujt hajxy hänajty miøødä nebiä jecyjiäya'ay ja'a cuhdujt hajxy hijty miøødän, ja'a hajxy hijty jim jegyhajty tsänaabiä Sodoma møødä Egipto. Cabä cuhdujt hajxy ñä'ägä yega'añ coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy jim yajnaaxtägø'øwøøjät. Minaamb hajxy yheeba'añii. Wiinduhmyhagajpt hajxy choona'añ. Cøjhayuuc hajxy miädia'aga'añ. ¹⁰ Jaanch tehm xioonda'agaambä

jäya'ayhajxy hänajty coo ja'a Dioscuguexyhajxy hänajty tøø yho'ogy. Paady hajxy hänajty jootcujc ñijiäwøøyyänä, cab hajxy hänajty yhadsibáanänä. Paady hajxy hänajty hotyiijä ñä'ä nimio'owa'añii hamiñ haxøpy. ¹¹Coo tägøøgxøø ja nähgupc hänajty tøø yhabety, mänitä Dios ja'a quiuguexyhajxy hänajty yagjujypiøga'añ jadähooc. Pønjaty hänajty hixaamb, mänit hajxy hänajty chähgøøbiøga'añ. ¹²Mänitä Dioscuguexyhajxy miädowa'añ coo hajxy hänajty møc miøjya'axyii jim tsajpootyp:

—Pet hajxy yam cøxp.

Mänit hajxy jocjooty ñøcxa'añ tsajpootyp. Hixáanap hajxy ja'a miädsípäm. ¹³Mänitiä hujx jaanch tehm miøc ñaxa'añ. Mänitä tøjc may piuma'añ ja'a miämajc-hitpä jim cajptooty. Juxtujcmilä jäya'ayhajxy yho'oga'añ. Ja'a hajxy hänajty tøø jiaac mähmø'øyäbä, jaanch tehm chähgø'øwaamb hajxy jaduhn. Mänitä Dios tsajpootypä hajxy wyiingudsähgø'øwa'añ.

¹⁴Jaduhn ja'a tsø'ty ñajxy ja'a miämetsc-hoocpä. Paquiä yhabaadáangombä coo ja'a miädägøøgpä ñaxáangombä.

¹⁵Mänitä miäjuxtujcpä Diosmoonsä xiuuxy. Mänit hajxy jim møc yaaxy tsajpootyp:

Ja'a Jesucristo hajxy
nWiindsønhájtäm.
Tøø je'e miøjtägø'øy
wiinduhmyñaaxwiin.
Cøjxta'axiøø
guiobiernähadaannä.

16 Jimä nähii'xmädaaxpä
majjäya'ay ja'a Dios hajxy hänajty

jiuhhäñaawiädity. Mänitä Dios hajxy hoy wyiinjijcäda'agy. Wyiingudsähgøøyy hajxy jaduh<u>n</u>. ¹⁷Mänit hajxy miänaa<u>ñ</u>:

Dios, højts miich
nWiindsønhajpy.
Cøxiä miich mäjaa mmøødä.
Cøjxta'axiøø miich mhity.
Dioscujú'uyäp coo miich tøø
mmøjtägøøñä, coo tøø
mdägøøñä gobiernähajpä.

18 Tøø ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä

jia jootma'ady. Pero tøø yhabaady coo miich myajcumädowaannä.

Tøø yhabaady coo miičhä ho'ogyjiäya'ayhajxy myajtøyhajtyegaannä, coo myajcuhdägoyyaannä pønjatiä jäya'ayhajxy yaa yajtu'udägooby hädaa yaabä naaxwiin.

Jaduhn tøø yhabaatpä coo miichä hoyhajt ja'a weenhajt hajxy mmo'owa'añ pønjaty miich tøø xquiapxpaady, møød pønjatiä mmädia'agy hamuumdu'joot tøø xyajtuunä, møød pønjaty miich tøø xwyiingudsähgø'øy, hoyyä møjtuung hajxy tøø quia'a ja møødhaty.

19 Mänitä Diostøjc jim yhawaach tsajpootyp. Mänitä caja jiiby quiähxø'cy tøgooty møødä contrato, ja'a Dios jecy yajcuhdújcäbä. Mänit tiägøøyy wädsujpä. Mänitä hänee møc jiädijty; møødä hujx møc ñajxy. Mänitä caandøøtstuu may quiahy.

12 Mänitä hijxtahnd jim quiähxø'cy tsajtcøxp jaanch tehm hoy-yagjuøøñä. Jimä to'oxiøjc hänajty tu'ug yhajajy

nebiä xøøjän. Jimä po'o hänajty yajtehmbety. Majmetscä madsa'a hänajty quiuhjenhaty. ²Tøø hänajty tiehm yhabaatnä coo yhuungpaada'añ. Paady hänajty wyi'i ya'axy. 3 Mänitä hijxtahnd wiingpä wyiingähxø'combä. Tu'ugä dragón hänajty cruundä. Tsaptsä ñi'x hänajty. Juxtujcä quiopc hänajty haagä cuhjenmøød. Majcä quiaa'pt hänajty. 4Tiu'tsthaamä madsa'a tu'ug tägøgpuxypä yajcahy naaxwiin ja'a tsajtcøxpä. Mänitä dragón hoy wyiindänaaxiøpy ja'a to'oxiøjc ja'a hänajty huungpaadaambä. Nägooyyä yhuung hänajty myina'añ, mänit hänajty chu'udsa'añ. ⁵Mänitä ya'ayhäna'c myiiñ. Je'e hänajty tunaamb gobiernä wiinduhmyñaaxwiin. Møc hänajty jaduhn jiaanch tehm yhane'ema'añ. Mänit jim yajnøcxä Dioswiinduum. ⁶Mänitä to'oxiøjc piäyø'cy. Pactuum ñøcxy. Jimä Dios hänajty tøø yajnähdijy coo jim yajcayøøjät mil cumeitsmägo'x cudägøøghii'xxøø.

⁷Mänitä tsip jim piädø'nä tsajpootyp. Ja'a Miguel hänajty tuumb Diosmoonsäwiindsøn. Je'e ja'a Diosmoonsähajxy miøødpädø'c. Ja'a dragón ja'a mioonsähajxy møødpädø'pä. Mänit hajxy ñiñämejtsä. 8 Cabä dragónhajxy ñä'ä mäjädaacy. Mänit hajxy quia'a cuhdujtmóoyyänä coo hajxy jim jiaag hídät tsajpootyp. 9 Mänitä dragónhajxy jim yhøxquéjxänä; yaa hajxy miänajnä hädaa yaabä naaxwiin. Haa ja'a dragónhajpä, ja'a møjcu'ugong je'e, ja'a jecychahndy je'e. Jaduhn je'e xiøhajpä Satanás. Je'e hajxy

yaa xwiinhǿhnam hadaa yaaba naaxwiin.

¹⁰Mänitä jäya'ay jim møc yaaxy tsajpootyp.

—Tøø ja'a Dios miäjäda'agy. Gobiernä je'e tiunaamby møødä Jesucristo. Tøø ja'a møjcu'ugong yhøxquéjxänä. Xøømdsuhm højts nmägu'ughajpähajxy hijty jim yajnähdsømyii Dioswiinduum. ¹¹Paady højts nmägu'ughajpähajxy tøø miäjäda'agy, coo ja'a Meeghuung hajxy tøø xñähho'túutäm, møød coo ja'a Dios hajxy quiaapxpaady. Hoy hajxy hänajty jia ho'oga'añ, cab hajxy hänajty chähgø'øy. Hamdsoo hajxy jaduhn ñiñähdujcä coo hajxy yhó'ogät. 12 Mxoondá'agäp hajxy, pønjaty jim tsänaaby tsajpootyp. Pero pønjaty jiiby tsänaaby naaxwiin, haxøøg hajxy mäbøcy mjada'añ mhabeta'añ, je'eguiøxpä coo ja'a møjcu'ugong hajxy jiiby tøø xñägäda'agy. Hawa'anda'agaambä møjcu'ugong jaduhn. Ñajuøøby jaduhn coo cuhdujt jejcy quia'a møødhada'añ coo cøxypänejpiä iiatcø'øwät.

¹³Coo ja'a dragón yhijxy coo hänajty tøø quiäda'agy naaxwiin, mänitä to'oxiøjc tiägøøyy päboobiä, ja'a hänajty tøø yhuungpáadiäbä.
¹⁴Mänitä to'oxiøjc wiistäqueect metsc miooyyä møjjaty, neby jaduhn jäyøy ñøcxät pactuum maa hänajty yajcaya'añiijän tägøøgjomøjtä cupc. Jäguemä dragón miähmø'øwät. ¹⁵Mänitä dragón nøø com yhøxpäxujy nebiä to'oxiøjc jaduhn ñøøgomdsømøøjät.
¹⁶Mänitä nøøgom cøjx yhuugø'øy naaxooty. Puhbejtä ja'a to'oxiøjc jaduhn. ¹⁷ Mänitä dragón ja'a to'oxiøjc jiaanch tehm ñähawa'andaacy. Mänitä dragón tiägøøyy tsiptuumbä møødä to'oxiøjc yhuunghajxy, ja'a hajxy hänajty yaa tsänaabiä hädaa yaabä naaxwiin, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty mäbøjpä, ja'a Jesucristo hajxy hänajty capxpaatpä.

Jímhøch hänajty ndäna'ay mejypia'a. Mänítøchä animal cruundä nhijxpädsøømy mejjiooty. Juxtujcä quiopc hänajty haagä xøømøød. Haa ja'a xøø jaduhmbä, haagä haxøøgjatiä Dios hajxy ñänømy. Majcä quiaa'pt hänajty haagä cuhjenmøød. ²Jaduhnä ñi'x hänajty nebiä cuxiøøbøjtän. Jaduhnä tiecy hänajty nebiä osotequiän. Jaduhnä yhaaw hänajty nebiä leónhaawän. Mänitä animal møjcuhdujt miooyyä møødä møcmäjaa. Ja'a dragón jaduhn yejc; yhamdsoo je'e jaduhn. ³Tu'ugä animal quiopc hänajty quiähxø'øgy nebiä cuhbuxypän. Tøø hänajty chóoccombä. Mänitä jäya'ayhajxy nägøxiä jiaanch tehm yagjuøøyy. Mänitä animal hajxy tiägøøyy pawädijpä. ⁴Mänitä dragón hajxy wyiingudsähgøøyy, je'eguiøxpä coo ja'a animal møjcuhdujt hänajty tøø mio'oy. Jaanä ja'a animal hajxy wyiingudsähgøøbiä. Jaduhn hajxy hänajty miäna'añ:

—Ni pøn mäjaa jaduhn quia'a møødä nej yø'ø animal mäjaa miøødän. Ni pøn jaduhn quia'a mäjädá'agät coo yø'ø animal hajxy ñä'ä mädsibø'øwät.

⁵Mänitä animal cuhdujt miooyyä coo ja'a Dios haxøøg ñänǿmät.

Jaduhn quiuhdujtmóoyyäbä coo yhané'emät juxychägui'xmejtspo'o. ⁶Jaanch jatcøøyy jaduhn. Haxøøgä Dios jiaanch nänøømy, møødä Dios tiøjc, møød hajxy jim hijpä tsajpootyp. ⁷ Jaduhn quiuhdujtmóoyyäbä coo miädsibø'øwät ja'a Dioshuunghajxy, coo ja'a Dioshuunghajxy quia'a yajmäjäda'agóøjät. Mänit quiuhdujtmóoyyäbä coo ja'a jäya'ayhajxy yhané'emät nägøxiä, ja'a hajxy yaa tsänaabiä wiinduhmyñaaxwiin. 8 Je'eds hajxy jaduhn animalwiingudsähgøøyy, pønjatiä xiøø hänajty jim ca'a miimb cujaay nocyquiøxp, ja'a Meeghuung miøødpä, ja'a højts xñähho'túutämbä. Pønjaty cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiä Dios jiugyhatiän, je'edsä xiøøhajxy jim miimb cujaay nocyquiøxp. Tógyyämä xigohajxy hänajty quiujáhyyäxä coo ja'a naaxwiimbä yhawijy tiøø'xtaacy.

⁹Naxy hajxy hädaa mhuuc tehm wyiinjuø'øwät. ¹⁰Pønjaty mädsuumb, yajtsuumdägatsaamb hajxy je'ebä. Pønjaty mäyagho'p espadahaam, jaanä jaduhn hajxy yagho'tägatsáanäbä espadahaam. Hix, pønjaty jaduhn Dioshuung, tsipcøxp hajxy miee'xtúgät; tsipcøxp hajxy miäbøgät.

11 Mänítøchä animal wiingpä nhijxnaaxwiimbädsøømy.
Jaanä cruundä je'ebä. Metscä quiaa'pt hänajty je'e nebiä meeghuungcaa'ptän. Wiing hänajty quiapxy miädia'agy nebiä dragóngän. 12 Jaduhndsä møjcuhdujt hänajty miøødäbä nebiä jayøbajtpä møjhanimalän.

Quipxy hajxy hänajty yhane'emy nämetscä. Mänitä miämetspä møjhanimal yhanehmy coo ja'a jayøbajtpä wyiingudsähgø'øwøøjät, ja'a hänajty cuhbuxypä tøø chó'oguiäbä. 13 Haa ja'a møjhanimal miämetspä, madiu'u hijxtahnd yajcähxø'cy haagä hoy-yagjuøøñäjaty. Hijxwiinduumä jøøn yajcahy naaxwiin. 14 Coo ja'a jaya'ayä hijxtahnd hajxy yhijxy, yaghijxmañøøyyä hajxy jaduhn. Mänit hajxy ñämaayyä coo ja'a animal hajxy yhahädiuunnáxät, ja'a hänajty tøø quiuhbuxyíijäbä. ¹⁵Mänitä miämetspä animal quiuhdujtmooyyä coo ja'a animal yhahädiuunnaxy yagjujypiógät, yajcapxó'ogät. Jaduhn je'e quiuhdujtmóoyyäbä coo yajyagho'og

ø

giät p

ø

njatiä animalhahädiuunnaxy ca'a wiingudsähgø'øwaamb. ¹⁶Mänitä tsaangu'ughajxy nägøxiä yajseñapädaacy maa yhahooguiø'øhajxiän, o maa wyiinnähgopcøxphajxiän, miøjjä miuutscä, miäyøø quia'a mäyøøjä. ¹⁷Pøn hänajty ca'a señamøød, pønä animal xiøø hänajty ca'a møødhájtäp, o ja'a ñúmero, cabä cuhdujt hajxy hänajty mio'oyii coo hajxy jiúyät, coo hajxy tióogät. ¹⁸Pøn cuhwijy, pøn wiinjuøøby, ween yhuuc najuø'øy nebiä animal ñúmero miädia agytiägø øy. Jaduhn je'e nebiä jäya'ay ñúmeron. Jue'e ñúmero jaduhn, tädujmägo'x cudäg øøghii'xtädujc.

Mänítøčhä Meeghuung nhijxy coo jim tiäna'ay Sióntunnähgøxp. Jimä jäya'ayhajxy hänajty piadänaabiä nämägo'x

609 Apocalipsis 14

cujuxychägui'xmädaaxc mil. Yhaagä møød hajxy hänajty cujaay wyiinnähgopcøxphajxy ja'a Meeghuung xiøø møødä Tieedy xiøø. ²Mänítøch jim nmädooyy tsajpootyp nebiä møjnøø may jiäditiän, nebiä hänee møc ya'axiän. Jaduhn hänajty yajmädoobä nebiä harpa may miäna'añän. 3 Ja'a nämägo'x cujuxychägui'xmädaaxc milpä jäya'ay, ja'a hajxy hänajty tøø yajnähwa'achíijäbä hädaa yaabä naaxwiin, jemyhøy hajxy hänajty jim yhøøby Dioswiinduum. Haa ja'a nämädaaxpä animalhajxiä, jim hajxy hänajty piahäña'ay møødä majjäya'adiøjc-hajxy. Cabä wiinghäna'c-hajxy jiada'añ ja'a jemyhøy jaduhmbä. ⁴Haa ja'a nämägo'x cujuxychägui'xmädaaxc milpä jäya'ayhajxiä, cabä wiingto'oxiøjc hajxy hänajty tøø miøødtsäna'ay. Jaanch tehm yhoy hajxy hänajty jiäya'ayhaty. Majatiä Meeghuung hänajty ñøcxø'øy, pianøcxyp hajxy hänajty jaduhn. Jayøbajt hajxy yajnähdijjä coo hajxy yajnähwa'adsøøjät, coo hajxy yhuunghadøøjät ja'a Diósäm møødä Meeghúungäm. ⁵Ni mänaa hajxy quia'a høhnda'agy. Cab hajxy tii poj tii cädieey miøødä jim Dioswiinduum.

⁶Mänítøchä Diosmoonsä wiingpä nhijxy; jim hänajty jiäyøøwiädity tsajtcøxp. Ja'a Diosmädia'agy hänajty yegaamby ja'a ni mänaa ca'a tägajtspä. Nägøxiä ja'a jäya'ayhajxy hänajty mio'owa'añii, ja'a hajxy yaa tsänaabiä wiinduhmyhagajpt, hoy hajxy wiinghayuucjaty jia møødä. ⁷Mänitä Diosmoonsä møc miänaañ: —Wiingudsähgø'øw ja'a Dios hajxy. Näma'aw hajxy jaduhn coo miøjjä jiaanchä. Tøø yhabaady coo ja'a Dios jäya'ay yajtøyhajtyega'añ. Je'eds cøjx yhädiun tsajpootyp møødä naaxwiin, møødä mejy, møødä nøøgopc.

⁸Mänitä Diosmoonsä tu'ug jiaac mänaañ:

—Tøø ja'a møjcajpt Babilonia quiuhdägoy, je'eguiøxpä coo ja'a quiuhdujt jiaanch tehm yhaxøøgä. Tøø ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä piajatcø'øy ja'a Babilonia quiuhdujt.

⁹Mänitä miädägøøgpä Diosmoonsä møc miänaa<u>ñ</u>:

—Pønä animal wiingudsähgøøby møødä yhahädiuunnaxy, pøn yajseñapädaacp wyiinnähgopcøxp o quiø'øgøxp, 10 hoyhoyyä Dios jiaanch tehm yajcumädowa'añ. Jøønjooty, azufrejooty hajxy chaachpøga'añ Diosmoonsäwiinduum møødä Meeghuungwiinduum. ¹¹Cøjxta'axiøø hajxy chaachpøga'añ xøømdsuhm, pønjatiä animal wiingudsähgøøby møødä yhahädiuunnaxy, pønjatiä señä jim møødhájtäp. 12 Pønjatiä Diosmädia agy mäbøjp møødä Jesucristo miädia'agy, ween hajxy tehngajnä miee'xtucy.

¹³Mänítøchä jäya'ay jim tsajpootyp xñämaayy:

—Cujaay jaduhn: "Pønjatiä Diosmädia'agy mäbøjp, coo hajxy yhó'ogät, jootcujc hajxy yhida'añ." Tøyhajt jaduhn. Poo'xáannäp hajxy jaduhn. Jiahmiedsaambiä Dios jaduhn coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy tøø yajtuñ. Nømä Dioshespíritu miäna'añ.

¹⁴Mänítøchä jäya'ay tu'ug nyuughijxy. Poobjoccøxp hänajty yhäña'ay. Orocuhjén hänajty quiuhjenhajpy. Arroztsujt hänajty quiø'øgaphajpy jaanch tehm jiøjp. ¹⁵Mänitä Diosmoonsä tu'ug piädsøømy maa ja'a Diostsajtøjcän. Mänitä jäya'ay miøjyaaxä møc, ja'a hänajty häñaabiä joccøxp:

—Tøø yhabaady coo ja'a päda'agy myajpädø'øgät jiiby naaxwiin. Tøø ja'a tiøøm miäjay. Nøcx yajpädø'øg.

¹⁶Mänitä päda'agy hoy jiaanöh yajpädø'øgy arroztsujthaam hädaa yaabä naaxwiin. Jaduhn miädia'agytiägø'øy coo ja'a jäya'ayhajxy yajcumädowa'añii, ja'a hajxy haxøøgcuhdujtmøødpä.

¹⁷ Mänitä Diosmoonsä wiingpä piädsǿømgombä maa ja'a Diostsajtøjcän. Jimä arroztsujt hänajty quiø'øgaphajpä jaanch tehm jiøjp. ¹⁸ Mänitä wiing Diosmoonsä piädsømøøyy maa ja'a altarän. Je'e cuhdujtmøød maa ja'a jøøngøxpän. Mänitä Diosmoonsä møc miøjyaaxä ja'a arroztsujt cabhijpä:

—Tøø ja'a tsaatyp jiiby cha'amy naaxwiin; nøcx yajpädø'øg arroztsujthaam.

19 Mänitä tsaatyp hoy jiaanch yajpädø'øgy arroztsujthaam hädaa yaabä naaxwiin. Mänit hoy piäda'agy maa ñähhädiunø'øyän maa hajxy tiehndse'ediän. Jaduhn mäwíinädsä Dios yajtsaachpøga'añ ja'a hajxy tøø quia'a mäbøquiäbä.
20 Cajptpa'a ja'a tsaatyp hajxy hoy tiehndse'edy. Comä nø'ty piädsøømy maa ñähhädiunø'øyän. Møjwiinä nø'tymejy quiojy tägøøgmägo'x kilómetro. Coo'pä nø'ty hänajty maa ja'a cuaay frenon.

Mänítøčhä wiinghijxtahnd jim nhijxy tsajpootyp jaanch tehm yhamøj, hoy-yagjuøñä. Juxtújc-høchä Diosmoonsä nhijxy haagä häyohnmøød. Je'eduhn ñänøømby coo ja'a Dios juxtujc-hooquiä jiaac yajtsaachpøga'añ ja'a hajxy yaa ca'a mäbøjpä hädaa yaabä naaxwiin.

²Mänítøchä hijxt nhijxy. Jim hänajty hamøj quioonna'ay. Nebiä mejjiän hänajty quiähxø'øgy. Jaduhn hänajty quiähxø'pä nebiä toobiän. Jimä jäya'ayä hijxt hajxy hänajty wyiindäna'ay, ja'a animal hajxy hänajty tøø quia'a yajmäjädá'aguiäbä møødä señä, møødä xiøø, møødä ñúmero. Jimä harpa hajxy hänajty mióødäbä. Ja'a Dios jaduhn yejc. ³ Jaduhn hajxy hänajty yhøy nebiä Moisés jecy yhøøyyän. Je'e ja'a Dios jecy mäduun. Jaduhn hajxy hänajty yhøøbä nebiä Meeghuung yhøyyän:

Wiindsøn Dios, cøxiä miich cuhdujt mjaanch tehm miøødä. Møj jaanch miich mjaanch tehm tiuñ.

Jaanch tehm yhoy miich mguhdujt jaduhn. Miich mhanehmby wiinduhmyhagajpt.

4 Caj miich tii pojpä tii cädieey mmøødä. Nägøxiä miichä jäya'ayhajxy xwyiingudsähgø'øy.

Nägøxiä hajxy miäna'añ cooc mmøjjä cooc mjaanchä. Minaamb miich jäya'ayhajxy nägøxiä xwyiingudsähgø'øwa'añ, ja'a hajxy wiinduhmyhagajptpä, je'eguiøxpä coo hajxy tøø

yhixy tøø miädoy coo miich mguhdujt jiaanch tehm yhoyyä.

⁵Mänítøchä Diostsajtøjc nhijxhawaach jim tsajpootyp maa ja'a Dios yhäña'ayän. 6Mänitä Diosmoonsähajxy jiiby piädsøømy, ja'a häyohnmøødpähajxy ja'a näjuxtujcpä. Poobwit hajxy hänajty miøød jaanch tehm wia'ads. Jimä orowøøn hajxy hänajty miøødä chi'tsnähgøxp. ⁷Mänitä orotsim hajxy cødu'ugjaty miooyyä. Tu'ugä animal jaduhn yejcy ja'a nämädaaxpähajxy hänajty jim häñaabiä Dioswiinduum. Hujtsjatiä orotsim hänajty. Je'eduhn ñänøømby coo ja'a Dios ja'a jäya'ayhajxy jiaanch tehm yajcumädowa'añ, ja'a hajxy ca'a mäbøjpä. Cøjxta'axiøø ja'a Dios ñä'ägädä hity. ⁸Jiiby Diostsajtøgooty, haagä joc jiiby pu'xwädijp. Jimä joc chooñ maa ja'a Dios møj jaanch yhitiän. Caj pøn jiiby hoy ñä'ägädä tägø'øwa'añ tsajtøgooty høxtä coonä ja'a Dios hänajty juxtujc-hooc tøø yajtsaachpøcy ja'a jäya'ayhajxy ca'a mäbøjpä.

Mänítøch nmädooyy coo jäya'ay møc quiapxy Diostsajtøgooty. Mänitä Diosmoonsä näjuxtujcpä ñämaayyä:

—Nøcx hajxy cuhmänactem jiiby naaxwiin ja'a orotsimjootypä. Je'eduhn ñänøømby coo ja'a Dios jiaanch tehm yajcumädowa'añ ja'a hajxy ca'a mäbøjpä.

²Mänitä Diosmoonsä tu'ug hoy quiuhmänactemy hädaa yaabä naaxwiin ja'a yhorotsimjootypä. Pønjatiä animalseñä hänajty møød ja'a hamøjpä, pønjatiä yhahädiuunnaxy hänajty wiingudsähgøøyyäp, nägøxiä haxøøgpu'uds hajxy piaatä ja'a jaanch tehm piahmbä.

³Mänitä Diosmoonsä miämetspä hoy quiudemø'øy mejjiooty ja'a yhorotsimjootypä. Mänitä mejyñøø jiajty nebiä ho'ogyjiäya'añø'tiän. Cøjx yho'ogy mädyiijaty jiiby tsänaaby mejjiooty.

⁴Mänitä miädägøøgpä hoy møjnøøjooty quiudemø'øy ja'a yhorotsimjootypä møød jim nøøgopcjooty. Mänitä nøø jiajty nebiä nø'tiän. ⁵⁻⁶Mänitä Diosmoonsä ja'a nøøgüeendähajpä miänaañ:

—Wiindsøn Dios, caj miich tii pojpä tii cädieey mmøødä. Cøjxta'axiøø miich mhity. Hoy jaduhn coo miichä jäya'ayhajxy tøø myajtsaachpøcy, coo nø'ty hajxy tøø myaghu'ugy, je'eguiøxpä coo miich mgu'ug xyajpuhho'cä møødä miich mmädia'agy hajxy tøø xyajwá'xäbä.

⁷Mänitä tu'jäya'ay miänaa<u>ñ</u> maa ja'a altarän:

—Tøyhajt jaduhn. Wiindsøn Dios, hoy jaduhn coo miichä jäya'ayhajxy tøø myajtsaachpøcy. Miich cuhdujt cøxiä mmøød.

⁸Mänitä Diosmoonsä ja'a miämädaaxpä ja'a xøø yajwiingutemøøyy ja'a yhorotsimjootypä. Mänitä xøø quiuhdujtmooyyä coo ja'a jäya'ay ñó'ogät. ⁹Hoyhoyyä jäya'ayhajxy cøxiä tiooyy. Pero cabä yhaxøøgcuhdujt hajxy hänajty jia najtshixø'øwa'añ. Haxøøgjatiä Dios hajxy ñänøømy ja'a jim tsajpootypä. Cabä Dios hajxy piädaacy møj jaanch, hoyyä Dios cuhdujt jia møødä maa ja'a häyohngøxpän.

Mänitä Diosmoonsä miämägooxpä quiudemøøyy maa ja'a animal hänajty yhäña'ayän, ja'a yhorotsimjootypä. Mänit cøjx wyiingoodsø'øy majatiä animal hänajty yhane'emiän. Mänitä jäya'ay tioots hajxy yajtsu'udsøøyy je'eguiøxpä coo hajxy hänajty jiaanöh tehm chaaöhpøcy. 11 Paadiä Dios hajxy haxøøgjaty ñänøømy. Cabä yhaxøøgcuhdujt hajxy hänajty jia najtshixø'øwa'añ.

12 Mänitä Diosmoonsä ja'a miädädujcpä jiiby quiudemøøyy Eufratesmøjnøøjooty, ja'a yhorotsimjootypä. Mänitä nøø tiøøch. Jaduhnä reyhajxy hänajty hoy ñaxø'øwa'añ, ja'a hajxy hänajty jim tsohnda'agaambä maa ja'a xøø piädsømiän.

13 Mänítøchä haxøøgjuøhndy tägøøg nhijxpädsøømy. Jiiby hajxy piädsømøøyy maa ja'a dragón yhaawjootiän, møød maa ja'a animal yhaawjootiän, møød maa ja'a miämetspä animal yhaawjootiän, ja'a møjcu'ugongä miädia'agy hänajty yajwá'xäbä. Jaduhnä haxøøgjuøhñdy hajxy hänajty quiähxø'øgy nebiä yocchän. 14 Hix, møjcu'uhajxy je'e. Hoy-yagjuøøñäjaty hajxy hänajty yajcähxø'øgy. Mänitä reyhajxy hoy nägøxiä wioyii, ja'a hajxy hädaa yaabä naaxwiimbä, coo hajxy nøcxy chiptuna'añ møødä Dioscøxpä, mänaa ja'a Dios yajnähdijjiän coo chiptuna'añ. Mäjaamøødä Dios jaduhn. ¹⁵Jaaya'ay jaduhn mänaamb: "Cab jaduhn pøn ñä'ägädä najuø'øy mänáajøch hänajty ngäda'aga'añ. Jootcujc je'e pønä Diosmädia'agy hänajty hamuumdu'joot mäbøjp. Jaduhn mäwíinäts hänajty yhida'añ nebiä jujcypiän. Cabä hänajty chähdiunaannä."

16 Mänitä reyhajxy yhamugøøyy maa xiøhatiän Armagedón ja'a hebreohayuuc-haamby.

¹⁷Mänitä Diosmoonsä ja'a miäjuxtujcpä cøxp quiuhdeemnajxy ja'a yhorotsimjootypä. Tu'ugä jäya'ay møc quiapxy maa ja'a Dios yhäñaadiaactän jim tsajpootyp:

—Tøø jaduhn miaañä.

¹⁸Mänit wiädsujcy møødä hänee yaaxy. Mänitä hujx møc ñajxy. Cabä hujx jaduhn mänaaxøø ñaxy neby jaduhn tøø ñaxiän. ¹⁹ Mänitä møjcajpt ñiwia'xä. Tägøøghit jaduhn hoy miähmøøñä. Mänitä tøjc cøjx piumy wiinduhmyhagajpt. Mänitä Dios jäya'ayhajxy chaachtiuuñ hoyhoy, ja'a hajxy hänajty jim tsänaabiä Babilonia-cajptooty. ²⁰Mänitä tun cøjx yhadägoyyø'øy møødä naax ja'a hänajty jim hijpä mejyquiujc. ²¹Mänitä jäya'ayhajxy quiuhga'awøøyyä caandøøtstuu hamøjjaty. Juxychägui'x kilo hänajty näje'e jiemčhä. Coo hajxy jiaanch tehm chaachpøjcy, paadiä Dios hajxy haxøøgjaty ñämaayy.

17 Mänítøchä Diosmoonsä tu'ug xñämejch, ja'a hajxy hänajty näjuxtujcpä, ja'a orotsim hajxy hänajty miǿødäbä. Mänítøch xñämaayy:

—Jam nyajnähixø'øy coo ja'a cuhhindo'oxiøjc ja'a møjpä yajtsaachpøga'añii, ja'a jim 613 Apocalipsis 17

häñaabiä mejywyiing. ²Tøø ja'a rey ja'a to'oxiøjc hajxy yaa miøødtsäna'ay hädaa yaabä naaxwiin. Ja'a to'oxiøjcøxpä ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä yaa yhaxøøgwädity hädaa yaabä naaxwiin.

³Mänítøchä Dioshespíritu xyajwiinhijxy. Mänítøchä Diosmoonsä jim xyajnøcxy maa pøn quia'a tsäna'ayän. Mänítøchä to'oxiøjc tu'ug nhijxy. Animalnähgøxp hänajty yhäña'ay. Tsaptsä animal ñi'x. Jimä mädia'agy hänajty miøødä cujaay ja'a ñi'xcøxp. Haxøøgjatiä Dios hänajty ñänømy. Juxtujcä quiopc hänajty je'e y majcä quiaa'pt. ⁴Ja hucy ja tsaptsä to'oxiøjc wyit hänajty je'e. Oro hänajty ñaandsømhajpy møødä hochaa møød perlas. Orotsim hänajty quiø'øgø'øwhajpy. Madiu'u haxøøgpä hänajty jiiby yhity orotsimjooty. ⁵Jim hänajty miøødä wyiinnähgopcøxp cujaay: "Ja'a møjcajpt Babilonia hädaa. Ja'a cuhhindo'oxiøjc tiajhajxy hädaa. Ja'a haxøøgpä yhøjxä tiecy hädaaduhn ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä." Cab jaduhn yhowyiinjuǿøñäjä. 6Mänítøch nnajuøøyy coo ja'a to'oxiøjc hänajty miu'ugyii. Ja'a Dioshuung ñø'tyhajxy hänajty tøø yhúucäxä møød hajxy tøø yagho'ogyíijäbä je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy miäbøjcä. Cooch jaduhn nhijxy, njaanch tehm Diosmoonsä xñämaayy:

—Tii jaduhn coo mwi'i yagjuø'øy. Nhawaanáanäbøch miich ja'a to'oxiøjcøxpä møødä animalcøxpä, ja'a to'oxiøjc yaghäñaabiejpiä, ja'a juxtujcpä quiopc, ja'a majcpä quiaa'pt. 8Yø'ø animal tøø mwiinhíxiäbä, jugyhajp hijty yø'øduhn. Hoy tøø jia cuhdägoy, jutpädsømaamb jadähooc. Mänit nøcxy yho'ogaannä. Pønjatiä xiøø jim ca'a miimb cujaay librojooty, coo ja'a animal hajxy yhíxät coo tøø jiutpädsømy, mänit hajxy hoyhoy yagjuø'øwa'añ. Pero pønjatiä xiøø jim miimb cujaay librojooty, je'eds hajxy cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiä Dios jiugyhatiän, je'eguiøxpä coo ja'a xiøøhajxy jim quiujáhyyäxä mänaa ja'a naaxwiimbä yhawijy tiøø'xta'aguiän.

⁹'Pøn jaduhn wiinjuøøby, ween hädaaduhn hoy yhuuc wiinjuø'øy: Yø'ø quiopc juxtujcpä, jaduhn mäwíinäts hajxy yø'ø nebiä juxtujcpä tunän. Jimä to'oxiøjc yhäña'ay. 10 Jaanä jaduhnduhmbä, jaduhn mäwíinäts hajxy yø'ø nebiä juxtujcpä reyän. Nämägooxc hajxy jaduhn tøø quiuhdägooñä. Tu'ug jäda'ahaty guiobiernähajnä. Jatu'ug, cahnä je'e tiägø'øyñä. Coo hänajty tøø tiägøøñä, cab jaduhn jiega'añ. ¹¹ Haa ja'a animal tøø quiuhdägóyyäbä, tu'ugä näjuxtujcpä rey jaduhn. Miämetsc-hoocpä jaduhn tøø piädsøømgombä. Mänit nøcxy yho'ogaannä.

12 'Haa ja'a majcpä quiaa'pt tøø mwiinhíxiäbä, nämajcä reyhajxy jaduhmbä. Cahnä hajxy tiägø'øy gobiernähajpä. Jaduhmä møjcuhdujt hajxy mio'owa'añii tu'hora quipxy møødä animal. 13 Tu'ugmädia'aguiä reyhajxy yhity ja'a nämajcpä. Mänitä animal cuhdujt hajxy

mio'owa'añ møødä mäjaa. ¹⁴Mänit hajxy tiägø'øwa'añ tsiptuumbä maa ja'a Meeghuungcøxpän. Mäjäda'agaambä Meeghuung jaduhn. Hix, je'e ja'a møjcuhdujt nä'ägä møød. Pønjaty je'e jiamiøødhajpy, Dioshuunghajxy je'eduhn. Pedyii hajxy miäbøcy.

¹⁵Mänítøchä Diosmoonsä xñämáaguiombä:

—Yø'ø mejy tøø mwiinhíxiäbä maa ja'a to'oxiøjc hijty yhäña'ayän, jaduhn mäwíinäts yø'ø nebiä wiinduhmyhagajpt-tsohmbän. Madiu'u hayuuc hajxy quiapxy. 16 Y yø'ø animal quiaa'pt tøø mwiinhíxiäbä ja'a majcpä, mänitä to'oxiøjc hajxy miähanhada'añ. Nähwa'ads høxwa'ads hajxy jaduhn ñähgue'egaannä. Chu'udsaamby hajxy jaduhn; mänit hajxy ño'oga'añ. ¹⁷ Ja'a Dios jaduhn tøø wyiinmahñdymo'oy coo hajxy jaduhn quiudiúnät nebiä Dios tøø yajnähdijjiän, coo hajxy tu'ugmädia'agy yhídät, coo ja'a animal hajxy quiuhdujtmó'owät, høxtä coonä hänajty tøø yhabaady nebiä Dios yajnähdijjiän. 18 Haa yø'ø to'oxiøjc tøø mwiinhíxiäbä, jaduhn mäwíinäts yø'ø nebiä møjcajptän maa ja'a reyhajxy nägøxiä xiøønaxiän.

Mänítøčhä Diosmoonsä tu'ug njaag hijxy coo hänajty miänacy tsajpootyp. Mayyä cuhdujt hänajty miøødä. Haamb tsämaamb hänajty jaduhn. Hajaj jaduhn hädaa yaabä naaxwiin.

Mänit møc yaaxy:

—Tøø ja'a møjcajpt Babilonia quiøxy pumy. Jimä møjcu'uhajxy chänaañä, møødä haxøøgjuøhñdy madiu'ubä, møødä haxøøghanimalhajxy jäyøøbiä. ³Tøø ja'a jäya'ayhajxy nägø<u>x</u>iä quiø<u>xy</u> pahijxpä nebiä Babilonia haxøøgcuhdujt miøødän. Tøø ja'a reyhajxy miøødtsäna'ay. Tøø ja'a hajuubiädøjc-hajxy miäyøøjøøñä je'eguiøxpä coo ja'a Babilonia hijty cø<u>x</u>iä wiinä yaghø<u>x</u>häyoy.

⁴Mänítøčhä jäya'ay nmädooyy coo hänajty ji<u>m</u> quiapxy tsajpootyp:

—Pønjátyhøch nhuunghajpy, mdsóonäp hajxy jim maa yø'ø cajptän, neby hajxy jaduhn mga'a pajatcó 'øwät, neby hajxy jaduhn mga'a padsaachpégät. ⁵Haa ja'a jäya'ayhajxy jim tsänaabiä Babilonia, tøø hajxy møj may jiaanch tehm quiädieey. Hoyhoyyä Dios jiaanch tehm yajtsaachpøga'añ. ⁶ Jaduhnä Babiloniatsohmbä hajxy mduundägátsät nebiä wiinghäna'c hajxy tøø tiuñän. Mejtsjäduhñtiä hajxy myajtsaachpógät. ⁷Tøø hajxy hanaxiä jiaanch tehm ñiguiumayii. Cøxiä wiinä hajxy tøø jiaanch tehm yaghøxhäyoy. Paady hajxy mjaanch tehm yajtsaachpógät. Jaduhn quiopcooty jia wi'i miäna'añ: "Jadúhnhøch chaa nhäña'ay nebiä møjcuhdujtmøødpän. Nä'ä jájtäbøchä nnihyhap jim. Cábøch jaduhn mänaa nnä'ägä jootmayhada'añ." 8Coo jaduhn miäna'añ, paquiä chaachpøga'añ. Piaadaambiä yuu møødä häyohn møødä ho'og tägoy. Toyáannäp je'eduhn. Ja'a Dios jaduhn mänaan coo jaduhn chaachtiunégjät. Jaayá'ayäts møjcuhdujtmøød.

⁹Haa ja'a reyhajxy, ja'a to'oxiøjc hajxy hänajty tøø miøødtsäná'ayäbä, coo hajxy jaduhn yhíxät coo hänajty tiooñä, mänit hajxy ñäjø'øw ñäxuudsa'añ. ¹⁰Tsähgø'ø-tsähgø'ø hajxy hänajty jägue<u>m</u> tiäna'awa'añ. Mänit hajxy miäna'ana'añ:

—Miich Babiloniacajpt, may miich cuhdujt hijty mjaanch tehm miøødä. Pero paquiä mjaanch tehm quiuhdägooyy.

¹¹Mänitä hajuubiädøjc-hajxy ñäjø'øw ñäxuudsaambä, je'eguiøxpä coo ja'a tioogyhajxy quia'a nä'ägädä juyáanäxä. 12 Madiu'u toogy hajxy hänajty miøødä: oro, møødä plata, møødä hochaa, møødä perlas, møødä howyit, møødä linowit, møødä sedawit, ja hucy ja tsapts. Jaduhnä quepy hajxy hänajty madiu'u migodaba ja'a pa'agxuu'pa, ja'a tsowjatypä, møødä tijatiä el efantetøødshadeeñdiuc-hädiúñä bä, møødä hobiujxt, møødä pujxt, møødä mármoltsaa. 13 Jaduhnä canela hajxy hänajty miøødäbä, møødä jøø'xychooy ja'a jaanch tehm pia'agxuu'pä, møødä poom, møødä mirra, møødä perfume, møødä vino, møødä hon, møødä harina hoybä, møødä trigo, møødä jäyujc, møødä waj, møødä meeg, møødä cuaay, møødä carreta, møødä moonsädøjc jamiäjúyyäbä. 14 Mänitä hajuubiädøjc-hajxy miäna'ana'añ:

—Tøø miich xquiøxy pøjcä tijaty miich mhadsojpy møødä mmäyøøhadyíijäbä.

¹⁵Ñäjø'øw ñäxuudsaambiä hajuubiädøjc-hajxy, ja'a hajxy hänajty tøø miäyøøjø'øyäbä maa yø'ø cajptän. Tsähgø'ø-tsähgø'ø hajxy hänajty tiäna'ay jäguem.
¹⁶Mänit hajxy miäna'ana'añ:

—Tøø yø'ø møjcajpt jiaanch tehm chaachpøcy. Jaduhn hijty je'e nebiä to'oxiøjc howyitmøødpän ja hucy ja tsapts, møødä oromøødpä, møødä hochaamøødpä, møødä perlasmøødpä. ¹⁷ Paquiä ja'a miäyøøhadyíijäbä tøø quiøxy pøjcäxä.

Haa ja'a jäya'ayhajxy hänajty wädijpä barcojooty, jäguem hajxy hänajty tiäna'awaambä, møødä wyiindsønhajxy, møød hajxy nä'ä wädijpä. ¹⁸ Coo hajxy yhijxy coo ja'a cajpt hänajty tiooñä, mänit hajxy yaaxy:

—Cab mädyii cajpt ñä'ägädä mäbaady nej yø'ø møjcajpt hijtiän.

¹⁹Mänit hajxy tiägøøyy jøøbiä xuu'tspä. Mänit hajxy yáa<u>x</u>combä:

—Tøø yø'ø møjcajpt jiaanch tehm chaachpøcy. Haa ja'a cubarcohajxiä, tøø hajxy jia mäyøøjøñä coo yø'ø cajpt hijty jiaanch tehm miäyøøjä. Paquiä tøø quiuhdägooñä.

²⁰Pønjaty ji<u>m</u> tsänaaby tsajpootyp, ween hajxy nägø<u>x</u>iä mxoo<u>n</u>da'agy, møødä Diosque<u>xy</u> møødä Dioshuung, je'eguiøxpä coo ja'a Dios yø'ø cajpt tøø yajcumädoy.

²¹Jaanch tehm miøcä Diosmoonsä tu'ug. Mänitä cruundätsaa yajpädø'cy. Mänit miejyquia'adsøøyy. Mänit miänaañ:

—Jaduhndsä Babiloniacajpt jiadaambä yhabetaambä. Cab jaduhn mänaa ñä'ägädä cähxø'øgaannä. ²²Cab jaduhn jim pøn xiu'uxaannä. Caj pøn jim tiunaannä. Cab hajxy jim jiødsaannä. ²³Ni jøøn jim quia'a toyaannä. Cab hajxy jim piøgaannä yhu'ugaannä. Paadiä Babiloniacajpt jaduhn jiada'añ yhabeta'añ je'eguiøxpä coo ja'a cu'ug jiaanch tehm miäyøøjä. Tøø ja'a

jäya'ayhajxy nägøxiä piahixy ja'a Babilonia yhaxøøgcuhdujt.

²⁴Haa ja'a Diosquexy møødä Dioshuunghajxiä, ja'a hajxy yaghó'cäbä, jimä ñø'tyhajxy tøø miähmø'øy maa yø'ø cajptootiän. Hix, cu'ug jaduhn jatcøøyy.

Mänítøch nmädooyy majiäya'ay hänajty jim ya'axy tsajpootyp:

Møj jaanchä Dios jaduhn. Jaaya'ay hajxy xyajwaats xyajtséjcäm.

Tsøg hajxy wiingudsähgøøyyäm coo møcmäjaa miøødä.

² Hoyyä Dios quiudiuuñ coo ja'a cuhhindo'oxiøjc hoy piäda'agy haducytiuum, je'eguiøxpä coo ja'a yhaxøøgcuhdujt piahíjxäxä ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä, y coo tøø yagho'ogy ja'a Diosquexypä møødä Dioshuung.

Coo ja'a Dios ja'a ca'awiindøybä yajcumädowa'añ, yejpiä tøyhajt jaduhn; cab nä'ä nägoobä yajcumädoy.

³Mänitä majiäya'ayhajxy miänáangombä:

Møj jaanchä Dios. Cøjxta'axiøø yø'ø cuhhindo'oxiøjc yhatoy yhapøgø'øwa'añ.

⁴Mänitä majjäya'ay ja'a Dios hajxy wyiinjijcädaacy, ja'a hajxy nähii'xmädaaxpä møødä animalhajxy ja'a nämädaaxpä. Mänit hajxy miänaañ:

—Tøyhajt jaduhn, møj jaanchä Dios.

⁵Mänitä jäya'ay jim tu'ug quiapxy maa ja'a Dios hänajty yhäña'ayän: Näma'aw ja'a Dios hajxy coo miøjjä coo jiaanchä, pønjaty Diosquexy, pønjatiä Dios wiingudsähgøøby, miøjjä miuutscä.

⁶Mänítøch nmädooyy coo majiäya'ay hänajty quiapxy. Jaduhn yajmädooyy nebiä mejy møc yhahøøchän, nebiä hänee møc ya'axiän:

Møj jaanchä Dios jaduhn. Tøø tiägøøñä gobiernähajpä.

Jimä møjcuhdujt miøødä.

⁷ Tsøg hajxy jootcugøøyyäm, tsøg hajxy xoondáacäm. Tsøgä Dios hajxy møj jaanch pädáacäm.

Tøø yhabaatnä coo ja'a Meeghuung piøgaannä. Tøø ja'a jaxie'eb ñiyhahixǿøyyänä.

8 Howyit jaduhn jaanch tehm yajpøgø'øwáanäp, wa'adspä, haambä tsämaambä,

nømä majiäya'ayhajxy miänaañ. Haa ja'a howyitä, je'eduhn ñänøømby coo ja'a Dioshuunghajxy hänajty hoy tøø wiädity hädaa yaabä naaxwiin.

⁹Mänítøčhä Diosmoonsä xñämaayy:

—Cujaay jaduhn: "Jootcujc hajxy yhity pønjaty tøø yajwoy tøø yajwich maa ja'a Meeghuung piøga'añän."

Mänítøch xñämáaguiombä:

—Tøyhajtä Diosmädia'agy jaduh<u>n</u>.

¹⁰Mänítøchä Diosmoonsä nja wiinjijcädaacy. Nja wiingudsähgø¹øwáanhøch jaduhn. Mänítøch xñämaayy:

—Ca'ach xwyiingudsähgø'øy. Høøchä Dios xmioonsähajp nej mijts xmioonsähajpän, coo mijtsä Jesucristo miädia'agy hoy myajtuunä. Ja'a Dios mäbøcy mwiingudsähgø'øwäp. Tøyhajtä Jesucristo miädia'agy. Tu'ugmädia'agy hajxy yhity, pønjatiä Jesucristo miädia'agy yajwá'xäp, pønjatiä Jesucristo capxpaatp.

¹¹Mänítøch tsajpootyp nhijxy coo tøø vhawa'ach. Mänítøchä jäya'ay tu'ug nhijxy coo ja'a ca'awiindøybä hoy yajcumädowa'añ, coo hoy chiptuna'añ. Paady xiøhaty ja'a hoguiudiuumbä, ja'a tøyhajtyejpä. Poobcuaañähgøxp hänajty yhäña'ay. 12 Jaduhnä wyiin hänajty quiähxø'øgy nebiä jøøn tioyyän. Mayyä cuhjén hänajty miøødä cuhduum. Jimä xøø hänaity miøødä cujaay. Ni pøn hänajty quia'a najuø'øy tii xøø je'e. Je'eduhn nidiuhm najuøøby. ¹³Nø'tiä wyit hänajty tøø yaghucy. Ja'a Diosmädia'agy hänajty xiøhaty. ¹⁴Jaanch tehm miajiäya'ay hänajty panøcxp haagä poobcuaañähgøxp. Poobwit hoybä hajxy hänajty miøød, jaanch tehm pioob jaanch tehm wia'ads. 15 Jim yø'øya'ay espada jaanch tehm jiøjp hänajty miøødä yhaawjooty. Je'e ja'a jäya'ay hänajty yajpuxaamby. Jaanch tehm miøc guiobiernähada'añ. Hoyhoyyä jäya'ay chaachtiuna'añ nebiä Dios ja'a jäya'ay yajcumädoyyän. ¹⁶Jimä xiøø hänajty miøødä cujaay wyitcøxp møødä piuuguiøxp: "Hädaa møjcuhdujtmøød; ni pøn møjcuhdujt jaduhn quia'a møødä."

¹⁷Mänítøchä Diosmoonsä tu'ug nhijxy coo hänajty jim tiäna'ay maa ja'a xøøjän. Mänit jaanch tehm miøc yaaxy. Ja'a luudhajxy møjyaaxä, ja'a hajxy cøxp jäyøøwiädijpä:

—Min hajxy tsu'uds. Ja'a Dios hajxy jaduhn xmio'owaamb.

¹⁸ Jäya'ay hajxy nägøxiä mdsu'udsaamby, miøjjä miuutscä, hopiønä, møødä rediøjc-hajxy, møød hajxy tuumbä soldadowiindsøn, møød hajxy møcmäjaamøødpä, møødä cuaay, møød hajxy cuaayhäñaabiä.

¹⁹Mänítøčhä animal nhijxy. Møødä reyhajxy hänajty jim choonä møødä quiu'ughajxy. Tsiptunaamb hajxy hänajty jaduhn møødä jaaya'aguiøxpä ja'a cuaañähgøxp wädijpä møødä quiu'ug. ²⁰Mänitä animal miajtsä møødä craa ja'a jaanch tehm jiäya'awyiinhøhmbä. Tøø ja'a craa hänajty yajcähxø'øgy hoy-yagjuøøñäjaty maa ja'a animal wyiinduumän. Jaduhnä craa hänajty tøø wyiinhøøñ pønjaty yø'ø animal señä hänajty møødhájtäp, pønjaty yø'ø animal yhahädiuunnaxy hänajty tøø wyiingudsähgøøyyä. Mänit hajxy nämetsc jiøønjuipøøyyä maa azufre hänajty tioyyän. ²¹Mänitä quiu'ughajxy yaghó'cäxä. Jaaya'ay jaduhn mäyagho'c, ja'a hänajty cuaayhäñaabiä. Espadahaam miäyagho'cy, ja'a jaanch tehm jiøjpä, ja'a hänajty jim miøødpä yhaawjooty. Mänitä ho'ogyjiäya'ayhajxy chu'tsä. Ja'a luudhajxy jaduhn mädsu'ts jaanch tehm quiu'uxiä.

Mänítøčhä Diosmoonsä tu'ug nhijxy. Jim tsajpootyp hänajty miänacy. Jimä juthawaatst hänajty quiø'øgonhaty, ja'a hänajty jaanch tehm quiøøcpä. Jimä cadena hänajty quiø'øwitshajpä. ²Mänitä møjcu'ugong miajtsä, ja'a xøhajpä Satanás. Ja'a dragón je'e møødä

Apocalipsis 20 618

jecychah<u>n</u>dy. Mänit quiø'øxojtsä tiecyxiojtsä cadenahaam. ³ Mänit quiujuipøøyyä jutjooty. Mänit yhawäguii'tsä. Mänitä Diosmoonsä yhahoo'ch maa ja'a juthaawän. Mil jomøjtä møjcu'ugong hänajty jiiby yhida'an, nebiä jäya'ay jaduh<u>n</u> quia'a wiinhøhnnät. Coo hänajty mil jomøjt tøø yhabejnä, mänit yhøxmadsa'anii. Pero cab hänajty jejcy yajwädita'anii coo hänajty tøø yhøxmačhii.

⁴Mänítøch nhijxy coo cu'ughajxy hänajty yhäña'ay. Haagä møjcuhdujtmøød hajxy hänajty coo hajxy nägøxiä yajtøyhajtyégät. Mänítøchä jäya'ayä yháañämähajxy nhijxä, pønjaty hänajty tøø yo'puxyii. Paady hajxy yo'pujxä coo hajxy hänajty tøø Dyiosmädia'agy-yajwa'xy coo ja'a Jesucristo Dyioshuungä. Cabä animal hajxy hänajty tøø wyiingudsähgø'øy, ni ja'a yhahädiuunnaxy. Ni cab hajxy hänajty tøø piädáacäxä ja'a animal señä, ni wyiinnähgopcøxp ni quiø'øgøxp. Mänítøch nhijxy coo hajxy jiujypiøjnä. Mänitä Jesucristo hajxy miøødtägøøyy gobiernähajpä. Mil jomøjt hajxy hänajty tiuna'añ. 5-6 Jayøjp hajxy jiujypiøjtsohñ. Jootcujc hajxy yhity. Nebiä teediän ja'a Dios hajxy miøødtuñ. Cab hajxy chaachtiuna'añii. Coo mil jomøjt hänajty tøø yhabety, mänitä jäya'ay yháañämähajxy jiaac jujypiøgaambä nägøxiä, ja'a hajxy hänajty hoy tøø quia'a wädítiäbä. Mänit hajxy yajcumädowa'añii.

⁷Coo mil jomøjt hänajty tøø yhabejnä, mänitä Satanás yhøxmadsa'añii. ⁸Mänit

tiägø'øwa'añ jäya'awyiinhøhmbä wiinduhmyhagajpt. Yajwiinhøønaambä Gog møødä Magog. Mänit hajxy yhamugø'øwa'añ møødä quiu'ughajxy coo hajxy hänajty chiptuna'añ. Jaanch tehm miay hajxy hänajty jaduhn. ⁹Wiinduh<u>m</u>yhagajpt hajxy choona'añ. Mänitä Dioshuunghajxy jiuhbic jiuhgodø'øwa'añii. Mänitä Dios jøøn yajca'awa'añ. Cøxy toyaambä Magoghajxy jaduhn. 10 Mänitä møjcu'ugong jiøønjuipøøyyä maa ja'a azufre hänajty tioyyän, maa ja'a animalhajxy hänajty tøø jiøønjuipø'øyiijän, møødä craa hänajty tøø jiäya'awyiinhøøñäbä. Cøjxta'axiøø hajxy jiiby chaachpøga'añ xøømdsuhm.

¹¹Mänítøchä Dios nhijxy coo hänajty yhäña'ay. Poobä yhäñaabiejt hänajty cruundä. Mänitä naaxwiimbä yhadägoyyøøyy maa ja'a Dioswiinduumän møød tsajtcøxp. ¹²Mänítøchä háañämähajxy nhijxy miøjjä miuutscä. Jim hajxy hänajty tiäna'ay Dioswiinduum. Mänitä Dios ja'a libro yaghawaach møødä libro wiingpä. Jiibiä xiøøhajxy hänajty myiñ cujaay ja'a hajxy jugyhadaambä cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhatiän. Mänitä Dios ja'a libro quiapxy pø hoyyä háañämähajxy hänajty tøø jiäya'ayhaty, pø caj. 13 Mänitä háañämähajxy jiiby piädsøømy mejjiooty, ja'a hajxy hänajty jiiby tøø yhó'oguiäbä. Jaduhn hajxy jiiby piädsøømbä naaxpa'c. Ja'a hajxy hänajty hoy tøø jiäya'ayhátiäbä,

hawa'adstuum hajxy hoy miähmøøñä. Ja'a hajxy hänajty hoy tøø quia'a jäya'ayhátiäbä, haducytiuum hajxy hoy miähmø'øy. ¹⁴⁻¹⁵Mänitä møjcu'ugong jøønjooty piädaacä. Mänitä háañämähajxy jøønjooty quiujuipøøyyä, pønjatiä xiøø hänajty ca'a miimb cujaay librojooty. Cab hajxy cøjxta'axiøø jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän.

21 Mänítøčhä tsajpootyp jeṃybiä nhijxy møødä naaxwiin jeṃybiä. Tøø ja'a tuctsajpootyp hänajty tiägooñä møødä tucnaaxwiimbä. Møødä mejy hänajty tøø tiägoobiä.

² Mänítøčhä Dioscajpt nhijxy, ja'a Jerusalén jeṃybiä. Jiṃ hänajty miänacy tsajpootyp. Jiṃ hänajty tøø chooñ maa ja'a Diosän. Yajxón hänajty quiähxø'øgy nebiä jaxie'eb ñiyhahixø'øyiijän coo hänajty piøga'añ. ³ Mänitä jäya'ay møc jiaančh tehṃ quiapxy jiṃ tsajpootyp:

—Huug hix, jimä Dios tøø chänaadiaacpøcy maa ja'a jäya'ayhajxiän. Quiu'ughadaambiä Dios ja'a jäya'ayhajxy. Wiingudsähgø'øwáanäp ja'a Dios jaduhn. ⁴ Jaduhnä Dios miäna'ana'añ coo ja'a jäya'ayhajxy quia'a jøñät. Cab hajxy pia'ambedaannä, yho'ogaannä. Cab hajxy jiø'øwaannä xiuudsaannä. Tøø yø'øduhmbä hänajty quiøxy cuhdägooñä.

⁵Mänitä Dios miänaañ:

—Tøøch cøxiä wiinä nhädiuundägach.

Mänit miänáangombä:

—Cujaay jaduhn. Tøyhájthøch nmädia'agy jaduhn. Cábøch nhøhnda'agy. ⁶Mänítøch xñämaayy:

—Tøø jaduhn miaañä. Høøch nyajtsohndaac; jaanä høøch nyajmaabiä. Pønä jioot hamuumdu'joot tøø piäda'agy coo jiugyhada'añ cøjxta'axiøø nébiøch njugyhatiän, nguhdujtmó'owäbøch jaduhn coo jaduhn jiugyhádät. ⁷Pøn mäjädaacp, je'e jugyhadaamb cøjxta'axiøø nébiøch njugyhatiän. Høøch cøjxta'axiøø xTieedyhadaamb. Nhuunghadáambiøch jaduhn. 8 Haa ja'a hajxy jaduhn ca'a mäjädaacpä, jøønjooty hajxy nøcxy quia'awa'añ maa ja'a azufre tioyyän. Jiiby hajxy cøjxta'axiøø chaachpøga'añ, møød hajxy ca'a mäbøjpä, møød hajxy ca'awiindøybä, møød hajxy jäya'ay-yagho'pä, møød hajxy amigähamädoobä, møød hajxy mäwijts mäbäxujpä, møød hajxy quepychechwiingudsähgøøbiä, møød hajxy høhndaacpä.

⁹Mänítøchä Diosmoonsä tu'ug nhijxy, ja'a hajxy näjuxtujcpä, ja'a orotsim hajxy miøødpä cødu'ug. Jimä tsø'ty häyohn hänajty miøødä ja'a juxtujcpä orotsim. Mänítøch xñämaayy:

—Jamä jaxie'eb nyajnähixø'øy ja'a Meeghuung tio'oxiøjc-hadaambiä.

¹⁰Nwiinhíjxypøch hänajty; ja'a Dioshespíritøch hänajty xyajwiinhijxp. Mänítøchä Diosmoonsä xwioonøcxy maa ja'a cøxptunguhduumän. Mänítøchä Dioscajpt xyajnähixøøyy. Jerusalén xiøhaty. Jim hänajty miänacy tsajpootyp maa ja'a Diosän.
¹¹Jaanch tehm yhaamb jaanch tehm chämaambä cajpt hänajty nebiä Diosän. Jaduhn hänajty Apocalipsis 21 620

yhaambä chämaambä nebiä hochaa jaanch tehm chowbän, nebiä jaspetsaajän. Jaduhn hänajty tiø'xiä nebiä hijxtän. ¹²Piquiä ja'a cajpt quiuraa hänajty yhamuu'dsø'øguiä. Jaanch tehm quiøxp hänajty yhamuu'dsø'øguiä. Majmetscä curaahaaw hänajty miøødä. Majmetscä Diosmoonsähajxy hänajty jim yhadäna'ay. Cødu'ugjaty hajxy hänajty yhadäna'ay maa ja'a curaahaawän. Tu'ugjatiä curaahaaw hänajty miøødä cujaay nebiatiä judíoshajxy xiøhaty ja'a nämajmetscjatypä. ¹³Tägøøgä curaahaaw hänajty xøøbädsøømypiä; tägøøg hänajty tsuxpojpejpä; tägøøg hänajty jøømbojmänajpä; tägøøg hänajty xøøguhnajxpä. ¹⁴Majmetscä tsaa hänajty jiiby maa hänajty miuu'dsø'tsooñän. Jim tsaagøxp hänajty quiujaayä nebiatiä Meeghuungä quiuguexyhajxy hänajty xiøhaty, ja'a nämajmetspä.

¹⁵Haa ja'a Diosmóonsøch hänajty xmiøødmädiaacpä, jimä oropaxyquipxt hänajty miøødä. Je'e ja'a cajpt hänajty yajquipxaamby møødä curaahaaw møødä yhamuu'dsø'øgy. 16 Haa ja'a cajpt, hamädaaxteec hänajty je'e. Jaduhñtiä yoñä nebiä yhoocän. Mänitä Diosmoonsä ja'a cajpt qyipxy ja'a oropaxyquipxthaam. Mejtsmil cumejtsmägo'x kilómetro hänajty yoñä; jaduhn hänajty quiøxpä; jaanä jaduhn yhooc hänajtypä. ¹⁷Haa ja'a yhamuu'dsø'øguiä, tägøøghii'x cumädaaxc metro hänajty quiøxpä.

¹⁸Haagä jaspetsaahädiu<u>ñ</u> ja'a hamuu'dsø'øgy hänajty. Haagä oro ja'a cajpt hänajty. Jaduhn hänajty quiähxø'øgy nebiä hijxt jaanch tehm tiø'xypän. 19 Haa ja'a majmetspä tsaa hänajty jiiby hijpä maa ja'a yhamuu'dsø'øgy miuu'dsø'tsooñän, haagä hochaa hänajty miøød. Haa ja'a jayøjpä tsaajä, jaspe hänajty miøød; ja'a miämetspä, zafiro hänajty miøød; ja'a miädägøøgpä, ágata hänajty miøød; ja'a miämädaaxpä, esmeralda hänajty miøød; ²⁰ja'a miämägooxpä, ónice hänajty miøød; ja'a miädädujcpä, cornalina hänajty miøød; ja'a miäjuxtujcpä, crisólito hänajty miøød; ja'a miäductujcpä, berilo hänajty miøød; ja'a miädaaxtujcpä, topacio hänajty miøød; ja'a miämajcpä, crisoprasa hänajty miøød; ja'a miämajtu'ugpä, jacinto hänajty miøød; ja'a miämajmetspä, amatista hänajty miøød. ²¹ Ja'a majmetspä curaahagø'øw, haagä perlahädiuñ hänajty cødu'ugjaty. Haa ja'a møjtu'u, orohädiuñ je'e. Jaduhn hänajty quiähxø'øgy nebiä hijxt tiø'xiän.

²²Cábøch tsajtøjc jim nnä'ägädä hijxy maa yø'ø cajptän, je'eguiøxpä coo ja'a Dios jim chäna'ay møødä Meeghuung. Møjcuhdujtä Dios miøød. 23 Haamb tsämaambä Dios jim yhity møødä Meeghuung. Paadiä xøø jim quia'a hañ ni ja'a po'o. ²⁴Coo ja'a Dioshajxy jim yhañ chämamy, paadiä jäya'ayhajxy jiiby wiädita'añ, ja'a hajxy hänajty tøø ñähwá'achäbä. Møødä reyhajxy jiiby wiäditaambä. Yajmedsaamby hajxy mädyiijaty hoy yajxón. ²⁵Cabä curaahaaw mänaa yhaduga'añ. Cab jaduhn mänaa wyiingoodsø'øwa'añ maa yø'ø

cajptän. ²⁶Medsaambä jäya'ayhajxy jim Dioswiingudsähgøøbiä. ²⁷Cabä haxøøgpä jiiby mänaa tiägø'øwa'añ cajptooty, ni ja'a jäya'ayhajxy ca'awiindøybä ni ja'a høhndaacpä. Jagooyyä jäya'ayhajxy jiiby tiägø'øwa'añ pønjatiä xiøø jiiby miimb cujaay librojooty ja'a Meeghuung miøødpä. Jaaya'ayädshajxy cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiä Dios jiugyhatiän.

Mänítøchä Diosmoonsä møjnøø tu'ug xyajnähixøøyy jaanch tehm tiø'xy nebiä hijxtän. Jim hänajty piädsømø'øy maa ja'a Dios ja'a Meeghuung hänajty miøødhäña'ayän. Ja'a møjnøø jaduhmbä, yejpiä jugyhajt jaduhn. ²Møjtu'ugujcä møjnøø hänajty piäyø'øgy. Mejtsnøøba'a ja'a quepychaa hänajty tu'ug tiäna'ay, ja'a jugyhajtyejpä. Majmetshoocä quepychaa hänajty tiøømbety tu'jomøjtpä. Wiindu'ugäpo'ojaty hänajty tiøømhaty. Ja'a yhaayhaamä jäya'ayhajxy ñähwa'ach wiinduhmyhagajpt. ³Cabä haxøøgpä jim yajpaada'añ. Hix, jimä Dioshajxy yhäña'awa'añ møødä Meeghuung. Jimä mióonsäm wyiingudsähgø'øwa'añíijäm. ⁴Jaduhnä wyiin jiøjphajxy yhixáanäxä. Haa ja'a Dios xiøøhajxiä, jim cujaay miøødhadáanaxä maa ja'a mioonsä wyiinnähgopcøxpän. 5Cab jaduhn mänaaxøø wyiingoodsø'øwaannä. Cabä xøø jim yhanaannä, ni jøøn jim quia'a hajajaannä. Ja'a Dios jim hajajaamb cudøø'xaamb. Haa ja'a

hajxy jim tsänaabiä, cøjxta'axiøø hajxy jim guiobiernähada'añ.

⁶Mänítøčhä Diosmoonsä xñämaayy:

—Tehm tiøyhajt hädaa mädia'agy jaduhn. Haa ja'a Diosä, quiejx ja'a quiuguexy jaduhn coo ja'a mioonsä nøcxy yhawáanäxä coo miäbodhaty tijaty jadáanäp tunáanäp. Ja'a Dios jaduhn najtscapxøøyy —nømhøchä Diosmoonsä xñämaayy.

7—Mobädájpøch jiiby nhäda'aga'añ —nømä Dios miänaañ. Jootcujc yhity pønjatiä Diosmädia'agy hoy cudiuumb nej yaa myiñän cujaay hädaa librojooty.

⁸Høøch jaduhn tøø nhixy tøø nmädoy, høøch Juanhajpä. Cooch nwiinhijxpädøøyy, mänítøchä Diosmoonsä nwiinjijcädaacy, ja'ach hänajty tøø xyajwiinhíxiäbä; nja wiingudsähgø'øwáanhøch jaduhn. ⁹Mänítøch je'e xñämaayy:

—Ca'ach xwyiingudsähgø'øy. Høøchä Dios xmioonsähajp nej mijts jaduhn xmioonsähajpän coo ja'a Diosmädia'agy hajxy myajwa'xy. Pønjaty hoy cudiuumb nej yaa myiñan cujaay hädaa librojooty, moonsähájtäp hajxy je'ebä ja'a Diósäm. Ja'a Dios mäbøcy hajxy mwiingudsähgø'øwäp.

¹⁰Mänítøch xñämáaguiombä:

—Tøø miäbodhaty coo ja'a
Diosmädia'agy tiøjiada'añ nej yaa
myiñan cujaay hädaa librojooty.
Paady, cabä Diosmädia'agy yu'uch
myaghídät. Naxy mdehm yajwá'xät.

11 Weenä ca'awiindøyhäna'c-hajxy
jiaac jatcø'øy haxøøg. Weenä
hoyhäna'c-hajxy jiaac cudiuñ hoy
nebiä Dios yhane'emiän. Dioshuung

Apocalipsis 22 622

hajxy je'eduh<u>n</u> —nømhøchä Diosmoonsä xñämaayy.

12—Tøyhajt jaduhn.
Mobädájpøch jiiby nhäda'aga'añ.
Nøcxáambøchä jäya'ayhajxy
nbäda'aga'añ hodiuum, ja'a hajxy
hoy tøø quiudiúñäbä. Haa ja'a
jäya'ayhajxy tøø quia'a cudiúñäbä,
haxøøgtúumhøch hajxy nøcxy
nbäda'aga'añ. 13 Høøch cøxiä
nyajtsohndaac. Høøch jadähooc
cøxiä nyajmayáangombä —nømä
Dios miänaañ.

¹⁴ Jootcujc hajxy yhity pønjaty nähwaatsp. Je'edshajxy jiiby tägø'øwaamb Dioscajptooty. Je'edsä cuhdujt hajxy mo'owáanäp coo ja'a tøømdsa'am hajxy jiöø'xät ja'a jugyhajtyejpä. ¹⁵ Pero cabä ca'awiindøyhäna'c-hajxy jiiby tiägø'øwa'añ, ni ja'a mäwijtspä ni ja'a mäbäxujpähajxy, ni ja'a amigähamädoobähajxy, ni ja'a jäya'ay-yagho'pähajxy, ni ja'a quep ychechwiingudsähgøøbiähajxy, ni ja'a høhndaacpähajxy.

16—Høøch Jesucristo, tøøchä nguguexy nguexy coo ja'a hermanohajxy cøxiä yhawáanäxät. Høøchä rey David nhaphajpy nhoc-hajpy. Y xyhaphajp xyhoc-hájpøch je'ebä. Høøch, jaxiøømhájpøch høøch —nømä Jesucristo miänaañ.

¹⁷ Jaduh<u>n</u>ä Dioshespíritu miänaambä:

—Min —jaduhnä Meeghuung tio'oxiøjc miänaambä.

Pøn jaduhn mädoob, ween jaduhn miänáambät:

-Min.

Pønä jioot pädaacp hamuumdu'joot coo cøjxta'axiøø jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän, yagjugyhadáanäp jaduhn nebiä jiugyhatiän. Cab jaduhn yagjuya'añii.

18 Pønjatiä Diosmädia'agy hamädoowhijp nej yaa myiñan cujaay hädaa librojooty, nnämáabiøch jaduhn coo ja'a mhamdsoo mädia'agy hajxy mga'a yajmäjaayø'øwät. Coo hajxy jaduhn mjatcø'øwät, mänitä Dios hajxy xjiaanch tehm yajtsaachpøgät nej yaa jaduhn myiñan cujaay hädaa librojooty. 19 Y coo hajxy näje'ejaty mbuhgónät, cabä Dios hajxy xyagjugyhádät cøjxta'axiøø neby je'e jiugyhatiän, nej yaa myiñan cujaay hädaa librojooty. Cab hajxy jiiby xyajtägø'øwät Dioscajptooty.

²⁰ Jaaya'ay jaduh<u>n</u> mädiaacpä, je'eduh<u>n</u> mänaa<u>m</u>b:

—Tøyhajt jaduhn. Mobädájpøch jiiby nhäda'aga'añ —nømä Dios miänaañ.

Amén. Min paquiä Jesucristo. Miich højts nWiindsønhajpy.

²¹Ween mijtsä Jesucristo ja'a hoyhajt ja'a weenhajt nägø<u>x</u>iä xmio'oy. Amén.